KEN FOLLETT



CAPĂTUL VEȘNICIEI

Trilogia Secolului #3

KEN FOLLETT

Seria
Trilogia secolului

Volumul 3

CAPĂTUL VEȘNICIEI

Original: *Edge of Eternity* (2014)

Traducere din limba engleză:
BOGDAN OLTEANU



virtual-project.eu



RAO International Publishing Company

2016

Personajele principale

<u>Americanii</u>

FAMILIA DEWAR

Cameron Dewar
Ursula „Beep” Dewar, sora lui
Woody Dewar, tatăl lor
Bella Dewar, mama lor

FAMILIA PESHKOV-JAKES

George Jakes
Jacky Jakes, mama lui
Greg Peshkov, tatăl lui
Lev Peshkov, bunicul lui
Marga, bunica lui

FAMILIA MARQUAND

Verena Marquand
Percy Marquand, tatăl ei
Babe Lee, mama ei

CIA

Florence Geary
Tony Savino
Tim Tedder, semipensionat
Keith Dorset

ALȚII

Maria Summers
Joseph Hugo, FBI
Larry Mawhinney, Pentagon
Nelly Fordham, fostă iubită a lui Greg Peshkov
Dennis Wilson, asistentul lui Bobby Kennedy

Skip Dickerson, asistentul lui Lyndon Johnson
Leopold „Lee” Montgomery, reporter
Herb Gould, jurnalist de televiziune la *This Day*
Suzy Cannon, reporter de scandal
Frank Lindeman, proprietar de rețea de televiziune

PERSONAJE ISTORICE REALE

John F. Kennedy, cel de-al 35-lea președinte al Statelor Unite
Jackie, soția lui
Bobby Kennedy, fratele lui
Dave Powers, asistentul președintelui Kennedy
Pierre Salinger, ofițerul de presă al președintelui Kennedy
Reverendul Martin Luther King Jr, președinte al *Southern Christian Leadership Conference*
Lyndon B. Johnson, cel de-al 36-lea președinte al Statelor Unite
Richard Nixon, cel de-al 37-lea președinte al Statelor Unite
Jimmy Carter, cel de-al 39-lea președinte al Statelor Unite
Ronald Reagan, cel de-al 40-lea președinte al Statelor Unite
George H.W. Bush, cel de-al 41-lea președinte al Statelor Unite
J. Edgar Hoover, Directorul FBI

Britanicii

FAMILIA LECKWITH-WILLIAMS

Dave Williams
Evie Williams, sora lui
Daisy Williams, mama lui
Lloyd Williams, deputat în Camera Comunelor, tatăl lui
Ethel Leckwith, bunica lui Dave

FAMILIA MURRAY

Jasper Murray
Anna Murray, sora lui
Eva Murray, mama lui

MUZICIENI DIN TRUPA GUARDSMEN AND PLUM NELLIE

Lenny, vărul lui Dave Williams
Lew, toboșar
Buzz, basist
Geoffrey, chitarist principal

ALȚII

Contele Fitzherbert, numit Fitz
Sam Cakebread, prietenul lui Jasper Murray
Byron Chesterfield (pe numele său adevărat Brian Chesnowitz), impresar de muzică
Hank Remington (pe numele său adevărat Harry Riley), vedetă pop
Eric Chapman, director executiv al companiei de discuri

Germanii

FAMILIA FRANCK

Rebecca Hoffmann
Carla Franck, mama adoptivă a Rebeccăi
Werner Franck, tatăl adoptiv al Rebeccăi
Walli Franck, fiul Carlei
Lili Franck, fiica lui Werner și a Carlei
Maud von Ulrich, născută Fitzherbert, mama Carlei
Hans Hoffmann, soțul Rebeccăi

ALȚII

Bernd Held, învățător
Karolin Koontz, cântăreață de folk
Odo Vossler, cleric

PERSONAJE ISTORICE REALE

Walter Ulbricht, prim-secretarul Partidului Unității Socialiste (Comunist)
Erich Honecker, succesorul lui Ulbricht
Egon Krenz, succesorul lui Honecker

Polonezii

Stanislaw „Staz” Pawlak, ofițer de armată
Lidka, iubita lui Cam Dewar
Danuta Gorski, activistă în Solidaritatea

PERSONAJE ISTORICE REALE

Anna Walentynowicz, macaragistă
Lech Wałęsa, liderul sindicatului Solidaritatea
Generalul Jaruzelski, prim-ministru

Rușii

FAMILIA DVORKIN-PESHKOV

Tanya Dvorkin, jurnalistă
Dimka Dvorkin, asistent la Kremlin, fratele geamăn al Tanyei
Nina, iubita lui Dimka
Anya Dvorkin, mama lor
Grigori Peshkov, bunicul lor
Katerina Peshkov, bunica lor
Vladimir, numit întotdeauna Volodea, unchiul lor
Zoya, soția lui Volodea

ALȚII

Daniil Antonov, redactor la departamentul de știri speciale al TASS
Piotr Opotkin, redactor-șef la departamentul de știri speciale
Vasili Yenkov, disident
Natalya Smotrov, oficial în Ministerul de Externe
Nik Smotrov, soțul Natalyei

Evgheni Filipov, asistentul ministrului apărării, Rodion Malinovski

Vera Pletner, secretara lui Dimka

Valentin, prietenul lui Dimka

Mareșalul Mihail Pushnoy

PERSONAJE ISTORICE REALE

Nikita Sergheevici Hrușciov, prim-secretar al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice

Andrei Gromîco, ministru de externe sub Hrușciov

Rodion Malinovski, ministru al apărării sub Hrușciov

Alexei Kosîghin, președinte al Consiliului de Miniștri

Leonid Brejnev, succesorul lui Hrușciov

Iuri Andropov, succesorul lui Brejnev

Konstantin Cernenko, succesorul lui Andropov

Mihail Gorbaciov, succesorul lui Cernenko

Alte națiuni

Paz Oliva, general cubanez

Frederik Bíró, politician maghiar

Enok Andersen, contabil danez

• PRIMA PARTE •

ZIDUL

1961

• Capitolul 1 •

Rebecca Hoffmann fu chemată la sediul poliției secrete într-o zi ploioasă de luni din 1961.

Dimineața începuse cât se poate de obișnuit. Soțul ei o dusese la serviciu cu Trabantul său arămiu. Străzile vechi și cochete din centrul Berlinului încă mai păstrau urmele bombardamentului din vremea războiului, cu excepția locurilor în care clădiri noi de beton se înălțau ca niște dinți falși și neasortați. Hans se gândea la serviciul propriu în timp ce conducea.

— Instanțele servesc judecătorii, avocații, poliția, guvernul – pe toți, numai pe victimele infracțiunilor nu, spunea el. Te aștepți la așa ceva în cazul țărilor occidentale capitaliste, dar în comunism, instanțele ar trebui să fie în slujba poporului. Colegii mei nu par să realizeze asta.

Hans lucra la Ministerul Justiției.

— Suntem căsătoriți de aproape un an, te cunosc de doi ani și încă nu ți-am întâlnit vreun coleg, remarcă Rebecca.

— Te-ar plictisi, replică el imediat. Sunt toți avocați.

— Sunt și femei printre ei?

— Nu. Cel puțin, nu în departamentul meu.

Hans lucra în administrație: repartiza judecători, stabilea datele proceselor, se ocupa de buna gospodărire a tribunalelor.

— Chiar și așa, tot mi-ar face plăcere să-i cunosc.

Hans era un bărbat puternic, care învățase să își înfrâneze pornirile. Rebecca zări în ochii săi o licărire familiară de mânie față de insistențele ei. Și-o controlă printr-un efort de voință.

— O să aranjez ceva, rosti el. Poate ieșim într-o seară cu toții într-un bar.

Hans fusese primul bărbat pe care îl cunoscuse Rebecca și care semăna cu tatăl ei. Era sigur pe el și autoritar, dar o asculta întotdeauna. Avea o slujbă bună – nu erau mulți oameni care să își permită o mașină personală în Germania de Est – și, spre deosebire de oamenii care lucrau pentru guvern, de obicei comuniști înverșunați, Hans, în mod surprinzător, împărtășea scepticismul politic al Rebeccăi. La fel ca tatăl ei, era înalt, chipeș și bine îmbrăcat. Era bărbatul pe care îl așteptase.

O singură dată se îndoise de el, pe când o curta. Fuseseră implicați într-un accident minor de mașină. Vina îi aparținuse în întregime celuilalt șofer, care venise de pe o stradă lăturalnică fără să oprească. Asemenea lucruri erau la ordinea zilei, dar Hans se înfuriase la culme. Deși cele două mașini suferiseră avarii minime, el chemase poliția, le arătase legitimația sa de la Ministerul Justiției, asigurându-se că șoferul vinovat este arestat pentru conducere neregulamentară și dus la închisoare.

Mai apoi se scuzase în fața Rebeccăi pentru că își pierduse cumpătul. Pe ea o speriase atitudinea lui răzbunătoare și fusese cât pe ce să pună capăt relației. Însă el îi explicase că își ieșise din fire din cauza presiunii de la serviciu, iar ea îl crezuse. Timpul îi dăduse dreptate: el nu mai făcuse niciodată așa ceva.

După ce ieșiseră împreună un an și se culcaseră împreună în majoritatea weekendurilor vreme de șase luni, Rebecca începuse să se întrebe de ce nu o cerea de soție. Nu mai erau copii: ea avea 28 de ani, iar el 33. Așa că îl ceruse ea de soț. Deși cererea îl luase prin surprindere, el acceptase.

Parcară în fața școlii ei. Era o clădire modernă, bine utilată: comuniștii erau foarte serioși când venea vorba de educație. În fața porților erau vreo cinci-șase băieți mai mari, fumând țigări sub un copac. Ignorându-le privirile, Rebecca îl sărută pe Hans pe buze. Apoi coborî din mașină.

Băieții o salutară politicos, însă ea simți cum li se scurgeau ochii pofticioși de adolescenți pe silueta ei, în timp ce se strecura printre băltoacele din curtea școlii.

Rebecca provenea dintr-o familie de politicieni. Bunicul ei fusese membru social-democrat în Reichstag, parlamentul național, înainte de venirea lui Hitler la putere. Mama ei fusese consilier local, tot din partea social-democraților, în scurta perioadă postbelică de democrație a Berlinului de Est. Însă Germania de Est era o dictatură comunistă acum, iar Rebecca

nu vedea niciun rost în implicarea în politică. Așa că își canalizase idealismul spre pedagogie, sperând ca noua generație să fie mai puțin dogmatică, mai inteligentă și mai plină de compasiune.

Consultă orarul de urgență de pe panoul din cancelarie. Majoritatea orelor ei fuseseră dublate azi, două grupuri de elevi fiind îngrămădite într-o singură încăpere. Ea preda rusa, dar trebuia să mai țină și ore de engleză. Ea, una, nu vorbea engleză, deși mai prinsese câte ceva de la bunica ei britanică, Maud, rămasă la fel de tenace și la cei 70 de ani ai săi.

Era a doua oară când Rebeccăi i se cerea să țină ore de engleză, așa că începu să se gândească la un text. Prima dată folosise o broșură concepută pentru soldații americani, în care erau instruiți cum să se poarte cu germanii: elevilor li se păruse hilară și învățaseră multe cu ocazia aceea. Poate că astăzi avea să scrie pe tablă versurile unei melodii cunoscute, precum *The Twist* – difuzată întruna la postul de radio al Forțelor Americane și să-i pună apoi să le traducă în germană. Nu avea să fie o lecție tocmai convențională, dar mai mult de-atât nu putea face.

Școala suferea de o lipsă acută de cadre didactice, întrucât jumătate emigraseră în Germania de Vest, unde salariile lunare erau cu trei sute de mărci mai mari, iar oamenii erau liberi. Acest lucru se întâmplase în majoritatea școlilor din Germania de Est. Și nu numai cadrele didactice făceau asta. Medicii își puteau dubla venitul dacă se mutau în Vest. Mama Rebeccăi, Carla, era asistentă-șefă într-unul dintre spitalele mari din Berlinul de Est și ajunsese pe culmile disperării din cauza numărului redus de asistente și de medici de care dispuneau. Era aceeași poveste și în industrie, ba chiar și în armată. Era o criză națională.

În timp ce Rebecca scria versurile de la *The Twist* într-un caiet, încercând să-și amintească versul despre „surioara mea”, directorul-adjunct intră în cancelarie. Bernd Held era probabil cel mai bun prieten al Rebeccăi, în afara familiei ei. Era un bărbat zvelt și brunet la vreo 40 de ani, cu o cicatrice palidă pe frunte acolo unde fusese lovit de o bucată de șrapnel pe când apăra Culmile Seelow în ultimele zile ale războiului. Preda fizica, dar împărtășea interesul Rebeccăi pentru literatura rusă și serveau prânzul împreună de vreo două ori pe săptămână.

— Ascultați-mă puțin, oameni buni, rosti Bernd. Mă tem că am vești proaste. Anselm ne-a părăsit.

Imediat se iscară murmure de surprindere. Anselm Weber era directorul școlii. Era un comunist loial partidului – așa cum trebuiau să fie toți directorii. Dar se părea că atracția prosperității și a libertății din Germania de Vest fusese mai puternică decât principiile sale.

Bernd continuă:

— Îi voi ține eu locul până când va fi desemnat un nou director.

Rebecca și toți ceilalți profesori din școală știau că Bernd ar fi meritat din plin funcția respectivă, dacă s-ar fi ținut cont de aptitudini; însă Bernd nu era nici măcar luat în calcul, fiindcă nu se înscrisese în Partidul Unității Socialiste (SED) – Partidul Comunist, în pofida numelui.

Acesta era și motivul pentru care nici Rebecca nu avea să ajungă vreodată directoare. Anselm o rugase să intre în partid, dar ea nici nu voise să audă. Ar fi fost ca și cum s-ar fi internat într-un azil de nebuni și ar fi pretins că toți pacienții sunt sănătoși la cap.

În timp ce Bernd detalia noile modificări de urgență, Rebecca se întreba când avea să fie numit noul director. Peste un an? Cât avea să mai continue criza aceea? Nimeni nu știa.

Înainte de prima oră, se uită în sertar, dar acesta era gol. Încă nu sosise corespondența. Poate că și poștașul plecase în Germania de Vest.

Scrisoarea care avea să-i dea viața peste cap era încă pe drum.

Își ținu prima oră, analizând poemul rusesc „Călărețul de bronz” cu un grup mare de adolescenți, de 17-18 ani. Era o lecție pe care o ținea în fiecare an, de când începuse să predea. Ca întotdeauna, își îndrumă elevii spre analiza canonică sovietică, explicându-le că Pușkin rezolva conflictul dintre interesul personal și datoria publică în favoarea celei din urmă.

La prânz își luă sandviciul, se duse în cabinetul directorului și se așeză în fața biroului lui Bernd. Privi spre raftul cu busturi ieftine de ceramică: Marx, Lenin și liderul comunist est-german Walter Ulbricht. Bernd îi urmări privirea și zâmbi.

— Anselm a fost foarte șiret, rosti el. A pretins atâția ani că este devotat cauzei și acum a zbughit-o.

— Pe tine nu te tentează să pleci? îl întrebă Rebecca pe Bernd. Ești divorțat, nu ai copii, nu te ține nimic aici.

El se uită împrejur, parcă întrebându-se dacă îl asculta cineva; apoi ridică din umeri.

— M-am gândit și eu la asta – dar cine nu s-a gândit? zise el. Dar tu? Oricum, tatăl tău lucrează în Berlinul de Vest, nu-i așa?

— Da. Are o fabrică de televizoare. Însă mama este hotărâtă să rămână în Est. Ea spune că trebuie să ne rezolvăm problemele, nu să fugim de ele.

— Am cunoscut-o. E o tigroaică!

— Într-adevăr. Iar casa în care locuim a rămas în familia ei de generații întregi.

— Și soțul tău?

— El este devotat slujbei sale.

— Deci nu trebuie să-mi fac griji că te-aș putea pierde. Mă bucur.

Rebecca zise:

— Bernd…

Apoi ezită.

— Hai, spune ce-ai de spus.

— Pot să-ți pun o întrebare personală?

— Sigur.

— Ți-ai părăsit soția fiindcă te înșela.

Bernd se crispă, dar răspunse:

— Așa este.

— Cum ai aflat?

Bernd tresări, ars de amintirea neplăcută.

— Te deranjează că te întreb? rosti Rebecca neliniștită. Este o întrebare prea personală?

— Nu mă deranjează să îți spun *ție,* zise el. Am confruntat-o, iar ea a recunoscut.

— Dar ce te-a făcut să intri la bănuieli?

— Tot felul de lucruri mărunte…

Rebecca îl întrerupse:

— Sună telefonul, ridici receptorul, urmează câteva secunde de tăcere, apoi persoana de la celălalt capăt al firului închide.

El încuviință.

Ea continuă:

— Celălalt rupe un bilețel, aruncă bucățile de hârtie în vasul de toaletă și apoi trage apa. În weekend este chemat la ședințe

neanunțate. Seara își petrece câte două ore scriind ceva ce nu vrea să-ți arate.

— O, Doamne! exclamă Bernd întristat. Vorbești de Hans.

— Are o amantă, nu-i așa?

Își lăsă jos sandviciul: nu mai avea poftă de mâncare.

— Spune-mi sincer ce crezi, spuse apoi.

— Îmi pare foarte rău.

Bernd o sărutase o dată, cu patru luni în urmă, în ultima zi din primul trimestru. Își luau rămas-bun, urându-și „Crăciun fericit”, iar el o prinsese ușor de braț, își aplecase capul și o sărutase pe buze. Ea îi ceruse să nu mai facă asta niciodată, spunându-i, totodată, că ar fi vrut să rămână prieteni în continuare; când se întorseseră la școală, în ianuarie, se purtaseră amândoi de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic. Ba chiar el îi zisese, după câteva săptămâni, că ieșise în oraș cu o văduvă de vârsta lui.

Rebecca nu voia să îi dea speranțe false, dar Bernd era singura persoană cu care putea vorbi, în afară de familia ei, și nu voia să îi îngrijoreze și pe ei – cel puțin, nu încă.

— Eram atât de sigură că Hans mă iubește... rosti ea, iar lacrimile îi umplură ochii. Eu chiar îl iubesc.

— Poate că te iubește, totuși. Unii bărbații, pur și simplu, nu pot rezista ispitei.

Rebecca nu știa dacă Hans era satisfăcut de viața lor sexuală. Nu se plângea niciodată, însă făceau dragoste doar o dată pe săptămână, ceea ce ar fi putut fi cam puțin pentru niște tineri căsătoriți.

— Tot ce-mi doresc e să am și eu o familie ca a mamei mele, în care toată lumea este iubită, sprijinită și protejată, zise ea. Credeam că pot avea asta cu Hans.

— Poate că nu-i totul pierdut, replică Bernd. O aventură amoroasă nu înseamnă neapărat sfârșitul căsniciei.

— Chiar din primul an?

— Sună rău, recunosc.

— Ce ar trebui să fac?

— Trebuie să vorbești cu el. Indiferent dacă recunoaște sau nu, măcar o să știe că ai aflat.

— Și apoi, ce fac?

— Tu ce vrei? Ai divorța de el?

Ea clătină din cap.

— Nu l-aș părăsi. Căsătoria este o promisiune. Nu poți să o respecți doar când îți convine, ci și atunci când inima te îndeamnă să n-o faci. Asta înseamnă.

— Eu am procedat exact invers. Probabil că mă dezaprobi.

— Nu te judec. Eu nu judec oamenii, în general. Vorbesc doar despre mine. Îmi iubesc soțul și vreau să-mi fie credincios.

Bernd surâse admirativ, dar cu tristețe.

— Sper să ți se îndeplinească dorința.

— Ești un prieten de nădejde.

Se auzi clopoțelul, anunțând prima oră a după-amiezii. Rebecca se ridică și își împături sandviciul la loc în hârtie. Nu avea de gând să-l mănânce, nici acum, nici mai târziu, însă nu concepea să arunce mâncarea la gunoi, la fel ca toți oamenii trecuți prin război. Se șterse la ochi cu batista.

— Îți mulțumesc că m-ai ascultat, rosti ea.

— Nu ți-am adus prea mare alinare.

— Ba da, zise ea, apoi ieși.

În timp ce se apropia de sala de clasă pentru ora de engleză, își dădu seama că nu tradusese versurile de la *The Twist.* Însă era profesoară de multă vreme și știa să improvizeze.

— Cine a auzit de melodia *The Twist*? întrebă ea când intră pe ușă.

Auziseră cu toții.

Se duse la tablă și luă o cretă.

— Care sunt versurile?

Începură să strige cu toții, în gura mare.

Ea scrise pe tablă: „Come on baby, let’s do the Twist”. Apoi zise:

— Cum se traduce asta în germană?

Uită pentru o vreme de necazurile ei.

Găsi scrisoarea în sertar în pauza de la jumătatea după-amiezii. O luă cu ea în cancelarie, pregătindu-și o ceașcă de ness înainte de a o deschide. Când o citi, scăpă ceașca din mână.

Era o singură coală, cu antetul Ministerului Securității Statului. Acesta era numele oficial al poliției secrete: numele neoficial era Stasi. Scrisoarea era semnată de un anume sergent Scholz, care îi ordona să se prezinte la sediul instituției pentru interogatoriu.

Rebecca șterse cu mopul băutura vărsată pe jos, se scuză în fața colegilor, pretinzând că nu se întâmplase nimic, apoi se

duse la toaletă și se încuie într-o cabină. Trebuia să se gândească înainte de a mărturisi cuiva.

Toată lumea din Germania de Est știa de aceste scrisori și toată lumea se temea să primească una. Însemna că greșise cu ceva – poate cu ceva mărunt, dar care atrăsese atenția celor care supravegheau totul. Știa, din ce spunea lumea, că nu avea rost să îți susții nevinovăția. Poliția considera că trebuia să fie vinovată de ceva, altfel de ce ar fi interogat-o? Dacă ar fi sugerat posibilitatea unei erori, le-ar fi pus la îndoială competența, iar asta era o altă infracțiune.

Citind mai atent, observă că era programată la ora cinci în acea după-amiază.

Oare ce făcuse? Familia ei era cât se poate de suspectă, desigur. Tatăl său, Werner, era un capitalist, cu o fabrică de care guvernul est-german nu se putea atinge fiindcă se afla în Berlinul de Vest. Mama ei, Carla, era o social-democrată cunoscută. Bunica ei, Maud, era sora unui conte englez.

Totuși, autoritățile nu îi mai deranjaseră familia de vreo doi ani, iar Rebecca crezuse că prin căsătoria ei cu un funcționar din Ministerul Justiției dobândise o oarecare respectabilitate. Era limpede că se înșelase.

Oare săvârșise vreo infracțiune? Deținea un exemplar din alegoria anticomunistă *Ferma animalelor,* scrisă de George Orwell și interzisă în RDG. Fratele ei mai mic, Walli, care avea 15 ani, cânta la chitară și interpreta cântece americane de protest, precum *This Land is Your Land.* Rebecca se mai ducea din când în când în Berlinul de Vest, ca să vadă expozițiile lui de pictură abstractă. Când venea vorba de artă, comuniștii erau conservatori ca niște doamne respectabile din epoca victoriană.

Se uită în oglindă în timp ce se spăla pe mâini. Nu *arăta* speriată. Avea nasul drept, bărbia puternică și privirea intensă. Părul său negru și dezordonat era strâns la spate. Era înaltă și sculpturală, iar unii oameni o considerau intimidantă. Nu se temea deloc să dea ochii cu o clasă plină de puști teribiliști de 18 ani, reducându-i la tăcere cu un singur cuvânt.

Însă chiar *era* speriată. Cel mai mult o înspăimânta faptul că Stasi putea face orice. Nu existau limitări reale în ceea ce-i privea: până și reclamarea vreunui abuz de-al lor era o infracțiune în sine. Iar asta îi reamintea de Armata Roșie la sfârșitul războiului. Soldații sovietici avuseseră liber la jefuit, la

viol și la crimă în Germania, folosindu-și această libertate într-o orgie de o barbarie inimaginabilă.

Ultima lecție pe care o ținu Rebecca în ziua aceea fu cea despre formarea diatezei pasive în gramatica rusă, dovedindu-se un adevărat fiasco, de departe cea mai proastă lecție pe care o predase vreodată, de când intrase în învățământ. Elevii observară probabil că se întâmplase ceva, așa că îi ușuraseră sarcina, oferindu-i chiar și sugestii utile ori de câte ori nu-și mai găsea cuvintele. Izbuti să ducă ora la bun sfârșit cu ajutorul lor.

La încheierea cursurilor, Bernd intră într-o ședință în biroul directorului cu oficiali de la Ministerul Educației, discutând probabil variantele de a ține școala deschisă cu numai jumătate din personal. Rebecca nu voia să se prezinte la sediul Stasi fără să spună nimănui, în eventualitatea în care decideau să o rețină acolo, așa că îi lăsă un bilet în care îl informa despre scrisoarea primită.

Apoi luă un autobuz care o purtă pe străzile jilave până pe Normannen Strasse, în suburbia Lichtenberg.

Sediul Stasi de acolo se afla într-o clădire de birouri nouă și urâtă. Aceasta nu era finisată – în parcare se vedeau buldozere, iar la unul dintre capete erau încă schele. Arăta mohorâtă în ploaie și nu ar fi părut prea voioasă nici dacă ar fi fost însorit afară.

Intră pe ușă, întrebându-se dacă avea să mai iasă de acolo vreodată.

Traversă vasta curte interioară, își prezentă scrisoarea la recepție și fu escortată la etaj cu un lift. Spaima ei crescu odată cu ascensiunea. Ieși într-un coridor vopsit într-o nuanță de galben-muștar ce i se părea de coșmar. Fu condusă într-o cămăruță sărăcăcioasă, cu o masă din plastic și două scaune incomode din metal. În cameră plutea un miros înțepător de vopsea, însoțitorul ei o lăsă acolo și plecă.

Rămase singură vreo cinci minute, tremurând. Acum își dorea să fi fumat: poate că s-ar mai fi calmat. Se străduia din răsputeri să nu izbucnească în plâns.

Apoi intră sergentul Scholz. Era puțin mai tânăr decât Rebecca – avea cam 25 de ani, estimă ea. Venise cu un dosar subțire. Se așeză, își drese glasul, deschise dosarul și se încruntă. Rebecca se gândi că încerca să-și dea importanță și se întrebă dacă nu cumva acesta era primul lui interogatoriu.

— Sunteți profesoară la Școala Gimnazială Politehnică „Friedrich Engels”, rosti el.
— Întocmai.
— Unde locuiți?
Ea îi răspunse, deși întrebarea o nedumerea. Oare poliția secretă nu îi știa adresa? Așa s-ar fi explicat de ce scrisoarea îi fusese expediată pe adresa școlii, și nu a domiciliului ei.
Îi spuse apoi numele și vârstele părinților și ale bunicilor ei.
— Aha, mă mințiți! exclamă Scholz pe un ton triumfător. Spuneți că mama dumneavoastră are 39 de ani și dumneavoastră aveți 29. Cum ar fi putut să vă nască la 10 ani?
— Sunt adoptată, replică Rebecca, ușurată că putea oferi o explicație nevinovată. Părinții mei biologici au fost uciși la sfârșitul războiului, când casa noastră a fost nimerită în plin de o bombă.
Avea 13 ani pe atunci. Obuzele Armatei Roșii cădeau pretutindeni, orașul era în ruine și ea era singură, năucită și îngrozită. Fiind o adolescentă ceva mai durdulie, le atrăsese atenția unor soldați ruși, care își puseseră în cap să o violeze. Fusese salvată de Carla, care se oferise să-i ia locul. Totuși, înfricoșătoarea experiență o făcuse pe Rebecca să fie ezitantă și agitată în privința sexului. Dacă Hans era cumva nesatisfăcut, era convinsă că vina îi aparținea numai ei.
Se înfioră și încercă să-și alunge amintirea neplăcută din minte.
— Carla Franck m-a salvat de…
Rebecca se opri la timp.
Comuniștii negau că soldații Armatei Roșii comiseseră violuri, chiar dacă toate femeile care trăiseră anul 1945 în Germania de Est știau oribilul adevăr.
— Carla m-a salvat, rosti ea, sărind peste detaliile controversate. Mai apoi, ea și Werner m-au adoptat în mod legal.
Scholz își nota totul. Nu puteau fi prea multe în acel dosar, se gândi Rebecca. Dar ceva… ceva tot exista. Dacă știa atât de puține despre familia ei, ce anume îi atrăsese interesul?
— Sunteți profesoară de engleză, zise el.
— Nu. Sunt profesoară de rusă.
— Iar mințiți.

— Nu mint și nu am mințit nici înainte, rosti ea pe un ton arțăgos.

Fu surprinsă de modul provocator în care i se adresa. Nu mai era atât de înspăimântată. Poate că era nesăbuit din partea ei. *Chiar dacă este tânăr și neexperimentat, tot are puterea de a-mi distruge viața,* își reaminti ea.

— Sunt licențiată în limba și literatura rusă, continuă ea, încercând să schițeze un surâs amabil. Sunt șefa catedrei de rusă de la școala mea. Însă jumătate dintre profesorii noștri au plecat în Vest și trebuie să improvizăm. Așa că am ținut două ore de engleză în ultima săptămână.

— Deci am avut dreptate! Și în lecțiile pe care le țineți otrăviți mințile copiilor cu propagandă americană.

— O, drace! gemu ea. E vorba de broșura pentru soldații americani, nu?

El citi de pe o coală cu notițe:

— Iată ce se zice aici: „Nu uitați că în Germania de Est nu există libertate de exprimare”. Vreți să spuneți că asta nu-i propagandă americană?

— Le-am explicat elevilor că americanii au un concept de libertate naiv, premarxist, se apără ea. Presupun că informatorul dumneavoastră a uitat să menționeze asta.

Se întrebă cine era turnătorul. Probabil vreun elev sau poate vreun părinte care aflase de lecția respectivă. Stasi avea mai mulți spioni decât naziștii.

— Iată ce mai scrie aici: „Când vă aflați în Berlinul de Est, nu cereți îndrumare de la polițiști. Spre deosebire de polițiștii americani, ei nu sunt puși acolo ca să vă ajute”. Ce mai aveți de spus acum?

— Și nu este adevărat? pufni Rebecca. Când erați adolescent, ați rugat vreodată un Vopo să vă spună cum se ajunge la o stație de metrou?

Vopo venea de la *Volkspolizei,* adică miliția est-germană.

— Nu puteți găsi ceva mai potrivit de predat copiilor?

— Ce-ar fi să veniți dumneavoastră la școala noastră și să țineți o lecție de engleză?

— Nu vorbesc engleza!

— Nici eu! se rățoi Rebecca.

Regretă imediat că ridicase tonul. Însă Scholz nu se supărase. Ba chiar părea ușor laș. Era neexperimentat, categoric. Dar nu trebuia să fie imprudentă.

— Nici eu, repetă ea pe un ton mai calm. Așa că improvizez din mers, folosind orice materiale în limba engleză care îmi cad în mână.

Sosise momentul să simuleze o atitudine ceva mai umilă, se gândi ea.

— Evident, am comis o greșeală și îmi pare foarte rău, domnule sergent.

— Păreți o femeie inteligentă, spuse el.

Ea își miji ochii. Era vreo capcană?

— Mulțumesc pentru compliment, rosti ea pe un ton neutru.

— Avem nevoie de oameni inteligenți, în special de femei.

Rebecca întrebă uluită:

— Pentru ce?

— Ca să stea cu ochii în patru, să vadă ce se întâmplă în jur și să ne anunțe în caz de nereguli.

Rebecca rămase cu gura căscată. După o clipă întrebă, nevenindu-i a crede:

— Îmi cereți să fiu informatoare pentru Stasi?

— Este o sarcină importantă, în serviciul publicului, rosti el. Și de-a dreptul vitală în școli, unde sunt formate caracterele tinerilor.

— Înțeleg.

Rebecca înțelegea, de fapt, că acest tânăr subofițer din poliția secretă făcuse o gafă. O verificase doar la locul de muncă, fără să știe nimic despre celebra ei familie. Dacă Scholz ar fi scotocit prin trecutul Rebeccăi, nu ar fi abordat-o în ruptul capului.

Nu era greu să-și închipuie cum se petrecuse una ca asta. „Hoffmann” era unul dintre cele mai comune nume de familie, iar „Rebecca” nu era deloc neobișnuit. Un începător putea face cu ușurință greșeala de a investiga o Rebeccă Hoffmann complet nepotrivită.

El continuă:

— Însă oamenii care îndeplinesc această sarcină trebuie să fie cât se poate de cinstiți și demni de încredere.

Paradoxul era atât de mare, încât fu cât pe ce să pufnească în râs.

— Cinstit și demn de încredere? repetă ea. Ca să-ți spionezi prietenii?

— Categoric, zise el, părând să nu fi detectat ironia. Există și avantaje, continuă coborându-și glasul. Ați deveni una dintre noi.

— Nu știu ce să zic.

— Nu trebuie să vă decideți acum. Duceți-vă acasă și gândiți-vă bine. Dar nu vorbiți cu nimeni despre asta. Trebuie să rămână secret, evident.

— Evident.

Începea să se simtă mai ușurată. Scholz avea să descopere în curând că ea nu era persoana potrivită pentru scopurile lui și avea să-și retragă propunerea. Însă ajuns în acel punct, nu avea să mai poată susține că ea era propagandistă pentru imperialismul capitalist. Poate că avea să scape basma curată din toată tărășenia asta.

Scholz se ridică, iar Rebecca îi urmă exemplul. Oare chiar era cu putință ca vizita ei la sediul Stasi să se încheie atât de bine? Părea prea frumos ca să fie adevărat.

El îi deschise ușa și apoi o escortă de-a lungul coridorului galben. Un grup de cinci sau șase angajați Stasi stătea lângă ușa de la lift, vorbind cu însuflețire. Unul dintre ei îi părea straniu de familiar: un bărbat înalt, lat în umeri, ușor aplecat de spate, purtând un costum de flanel gri-deschis, pe care Rebecca îl știa foarte bine. Se holbă la el nedumerită în timp ce se apropia de lift.

Era soțul ei, Hans.

Ce căuta acolo? Primul ei gând fu că era interogat și el. Însă realiză rapid, din felul în care stăteau cu toții, că nu era tratat ca un suspect.

Atunci, care era explicația? Inima începu să-i bată cu putere – de ce se temea oare?

Poate că slujba lui de la Ministerul Justiției îl aducea acolo din când în când, se gândi ea. Apoi îl auzi pe unul dintre ceilalți bărbați spunându-i: „Totuși, cu tot respectul, tovarășe locotenent…” Nu mai auzi restul propoziției. Locotenent? Funcționarii publici nu aveau grade militare – decât dacă făceau parte din poliție…

Apoi Hans o zări pe Rebecca.

Urmări emoțiile ce-i străbătură chipul: bărbații erau ușor de citit. La început o privi încruntat, ca atunci când vezi ceva familiar într-un context diferit, de exemplu un nap într-o bibliotecă. Apoi ochii i se lărgiră din cauza șocului, când realiză că o vedea aievea, iar gura i se întredeschise ușor. Însă cel mai mult o surprinse următoarea lui expresie: obrajii i se înroșiră de rușine, iar el își feri privirea vinovată.

Rebecca rămase tăcută o clipă îndelungată, încercând să absoarbă șocul. Fără să priceapă ce vedea, rosti:

— Bună ziua, tovarășe *locotenent* Hoffmann.

Scholz o privi nedumerit și speriat.

— Îl cunoașteți pe tovarășul locotenent?

— Da, chiar foarte bine, zise ea, străduindu-se să își păstreze cumpătul în timp ce o bănuială teribilă începea să o roadă. Mă întreb dacă nu cumva mă ține sub supraveghere de ceva vreme.

Însă așa ceva era cu neputință – trebuia să fie.

— Serios? zise Scholz prostește.

Rebecca îl țintui pe Hans cu privirea, urmărindu-i reacția și sperând ca el să nege și să ofere imediat o explicație adevărată și nevinovată. El rămăsese însă cu gura întredeschisă, de parcă ar fi vrut să spună ceva, și ea înțelese că nu avea de gând să zică adevărul: mai degrabă avea expresia unui om care încerca să născocească o poveste ale cărei detalii să cuprindă toate elementele deconspirate în prealabil.

Scholz părea gata să izbucnească în plâns.

— Nu am știut!

Fără să-și ia ochii de la Hans, Rebecca rosti:

— Sunt soția lui Hans.

Hans se schimbă din nou la față și, pe măsură ce vinovăția lăsa locul mâniei, chipul lui se prefăcea într-o mască de furie. În cele din urmă vorbi, dar nu i se adresă Rebeccăi.

— Tacă-ți gura, Scholz! se răsti el.

Atunci ea înțelese și întreaga ei lume se făcu țăndări.

Scholz era prea uluit ca să mai țină cont de avertismentul lui Hans. Îi zise Rebeccăi:

— Sunteți *acea* Frau Hoffmann?

Hans se mișcă rapid, plin de furie. Îl pocni pe Scholz cu pumnul în față. Tânărul se împletici, cu buzele însângerate.

— Prostul naibii! izbucni Hans. Tocmai ai aruncat pe apa sâmbetei doi ani de muncă sub acoperire.

Rebecca bâigui:

— Apelurile dubioase, întâlnirile pe nepusă masă, bilețelele rupte și făcute bucăți…

Hans nu avea o amantă.

Era mai rău de-atât.

Era buimăcită, dar știa că acesta era momentul să afle adevărul, cât erau toți prinși pe picior greșit, înainte să înceapă să scornească minciuni sau explicații fanteziste. Făcu un efort să-și păstreze concentrarea și rosti cu sânge-rece:

— Te-ai căsătorit cu mine doar ca să mă spionezi, Hans?

El o privi fără să-i răspundă.

Scholz se întoarse și porni împleticit pe coridor.

— Duceți-vă după el! zise Hans.

Liftul ajunse și Rebecca urcă în el exact când Hans striga:

— Arestați-l pe prostul ăla și azvârliți-l într-o celulă!

Se întoarse spre Rebecca, însă ușile liftului se închiseră și ea apăsă pe butonul pentru parter.

Abia mai vedea printre lacrimi când traversă curtea interioară. Nu o întrebă nimeni nimic: fără îndoială, era ceva normal să vezi oamenii plângând acolo. Străbătu parcarea măturată de ploaie până la stația de autobuz.

Căsnicia ei era o mascaradă. Îi venea greu să creadă. Se culcase cu Hans, îl iubise, se căsătorise cu el și, în tot acest timp, el o înșelase. Infidelitatea ar fi putut trece drept o slăbiciune temporară, dar Hans o mințise de la bun început. Probabil că ieșise cu ea la întâlniri ca să o spioneze.

Era clar că nu intenționase nicio clipă să se însoare cu ea. La început, probabil că nu dorise decât să flirteze îndeajuns cât să intre în casă. Dar înșelăciunea mersese mult prea bine. Pesemne că fusese șocat când ea îl ceruse în căsătorie. Poate că fusese obligat să aleagă: fie o refuza, renunțând astfel la supraveghere, fie se însura cu ea și își continua treaba. Ba chiar era posibil ca șefii lui să-i fi ordonat să accepte propunerea. Cum se lăsase dusă de nas într-un asemenea hal?

Un autobuz opri în stație și ea urcă în acesta. Cu privirea în podea, se îndreptă spre un scaun din spate și își acoperi fața cu mâinile.

Se gândi la perioada în care o curtase. Când ea adusese în discuție subiectele din cauza cărora avusese probleme în relațiile precedente – feminismul ei, anticomunismul, apropierea

ei de Carla –, el dăduse toate răspunsurile corecte. Crezuse că amândoi gândeau la fel, într-un mod aproape miraculos. Nici nu-i trecuse prin cap că el, pur și simplu, interpreta un rol.

Autobuzul își croi drum cu anevoie prin amestecul de ruine vechi și betoane noi până în cartierul central Mitte. Rebecca încercă să se gândească la viitor, dar nu izbuti. Nu putea decât să revadă în minte trecutul. Își aminti de ziua nunții, de luna de miere, de tot acel an în care fuseseră căsătoriți, văzându-le acum ca pe o piesă în care Hans își jucase rolul perfect. Îi răpise doi ani din viață, iar asta o înfuria atât de mult, încât se opri din plâns.

Își aminti seara în care îl ceruse de soț. Se plimbaseră prin Parcul Popular Friedrichshain și se opriseră în fața vechii Fântâni a Basmelor ca să se uite la țestoasele sculptate. Purta o rochie bleumarin, culoarea care o avantaja cel mai mult. Hans era îmbrăcat cu o jachetă nouă de tweed: reușea să găsească haine bune chiar dacă Germania de Est era un deșert din punctul de vedere al modei. Cuprinsă de brațul lui, Rebecca se simțise în siguranță, ocrotită și prețuită. Voia un singur bărbat pentru toată viața și acel bărbat era el. „Hai să ne căsătorim, Hans”, zisese ea cu un surâs, iar el o sărutase și replicase: „Ce idee minunată!”

„Am fost o proastă, se gândi ea cu mânie, o proastă și-o nesocotită.”

Acum își explica de ce Hans nu voia să aibă copii încă. Îi spusese că ar vrea mai întâi să fie avansat și să își permită o casă a lor. Nu-i pomenise așa ceva înainte de nuntă, iar Rebecca fusese surprinsă, date fiind vârstele lor: ea avea acum 29 de ani, iar el 34. Însă acum aflase adevăratul motiv.

Când coborî din autobuz, era deja furioasă la culme. Porni grăbită prin vânt și ploaie către casa înaltă și veche în care locuia. Prin ușa întredeschisă a camerei principale, o văzu pe mama ei cufundată într-o conversație cu Heinrich von Kessel, care fusese și el consilier municipal social-democrat după război. Rebecca trecu iute prin fața ușii, fără să spună nimic. Sora ei în vârstă de 12 ani, Lili, își făcea temele la masa din bucătărie. Auzi pianul din salon: fratele său, Walli, interpreta un blues. Rebecca urcă la etaj, în cele două camere în care locuia împreună cu Hans.

Primul lucru pe care îi căzură ochii când intră în cameră fu macheta lui Hans. Lucra la ea de când se căsătoriseră. Făcea o machetă din chibrituri a Porții Brandenburg. Toți cunoscuții lui trebuiau să îi aducă chibrituri. Macheta era aproape gata și era așezată pe măsuța din mijlocul camerei. Construise bolta centrală și aripile, iar acum lucra la cvadrigă, carul cu patru cai din vârf, partea cea mai dificilă.

Pesemne că se plictisea, se gândi cu amărăciune Rebecca. Fără îndoială că proiectul era un mod de petrecere a serilor pe care era obligat să le suporte în compania unei femei nedorite. Căsnicia lor era precum macheta, o replică nereușită a modelului real.

Se duse la fereastră și se uită afară, în ploaie. După câteva minute, un Trabant 500 arămiu parcă în curbă, iar Hans coborî din el.

Cum îndrăznea să mai vină acolo?

Rebecca deschise larg fereastra, fără să-i pese de ploaia care intra acum în casă, și zbieră:

— Pleacă de-aici!

El se opri pe trotuarul ud și își ridică ochii.

Privirea Rebeccăi căzu pe o pereche de pantofi de pe podea. Fuseseră făcuți manual de un cizmar bătrân pe care îl găsise Hans. Luă unul și îl aruncă în el. Țintise bine, căci pantoful îl atinse în creștetul capului chiar dacă el se ferise.

— Vacă nebună ce ești! urlă el.

Walli și Lili veniră în cameră. Rămaseră în prag, holbându-se la sora lor mai mare ca și cum aceasta s-ar fi transformat într-o cu totul altă persoană, ceea ce era probabil adevărat.

— Te-ai însurat cu mine la ordinul Stasi! răcni Rebecca de la fereastră. Care-i mai nebun dintre noi?

Aruncă și celălalt pantof, dar nu-l mai nimeri de astă dată.

Lili rosti înmărmurită:

— Ce faci?

Walli rânji și zise:

— E nebunie curată, omule.

Afară, doi trecători se opriseră ca să privească scena, iar un vecin apăruse în prag, urmărindu-i fascinat. Hans se uită urât la ei. Era mândru și era agonizant pentru el să fie făcut de râs în public.

Rebecca se uită împrejur, căutând cu privirea și altceva de aruncat, iar ochii îi căzură pe macheta din chibrituri a Porții Brandenburg. Aceasta era așezată pe o foaie de placaj. O ridică. Era grea, dar o putea ține.

Lui Walli îi scăpă o exclamație.

Rebecca duse macheta la fereastră.

Hans răcni:

— Să nu îndrăznești! Aia este a mea!

Ea rezemă placajul de pervaz.

— Mi-ai distrus viața, nenorocit de agent Stasi ce ești! strigă ea.

Una dintre trecătoare pufni în râs, un chicot disprețuitor și zeflemitor ce se auzi peste răpăitul ploii. Hans se înroși de furie și se uită împrejur, încercând să identifice sursa, dar nu izbuti. Pentru el, cea mai cruntă formă de tortură era să ajungă de râsul lumii.

— Pune macheta la loc, ticăloaso! mugi el. Am muncit la ea un an!

— Da, cât am muncit și eu la căsnicia noastră, replică Rebecca, ridicând macheta.

Hans zbieră:

— Îți ordon!

Rebecca împinse macheta pe fereastră și îi dădu drumul în gol.

Aceasta se răsuci în aer, cu placajul deasupra și cvadriga dedesubt. Căderea păru să dureze la nesfârșit, iar Rebecca se simți suspendată în timp. Apoi, obiectul se izbi de curtea pavată din fața casei cu un sunet de hârtie mototolită. Macheta explodă, iar chibriturile se împrăștiară pretutindeni, după care căzură pe pietrele ude, lipindu-se de ele într-un soi de explozie solară devastatoare. Placajul rămase gol, tot ce fusese pe el fiind acum complet nimicit.

Hans se holbă îndelung la el, cu gura căscată din cauza șocului.

Își veni în fire și îndreptă un deget amenințător spre Rebecca.

— Ascultă-mă bine, rosti el cu un glas atât de rece, încât ea se simți brusc cuprinsă de frică. O să regreți asta, îți spun eu. Tu și toată familia ta. O veți regreta pentru tot restul vieții. Vă jur.

Apoi urcă înapoi în mașină și plecă.

• Capitolul 2 •

La micul dejun, mama lui George Jakes îi făcu acestuia clătite cu afine și costiță cu cartofi prăjiți.

— Dacă mănânc tot ce mi-ai pus aici, va trebui să lupt la categoria grea, rosti el.

George cântărea 77 de kilograme și era vedeta categoriei welter din echipa de lupte a Universității Harvard.

— Mănâncă bine și renunță la lupte, replică ea. Eu nu te-am crescut ca să fii un sportiv bătut în cap.

Ea stătea în fața lui la masa din bucătărie și punea niște fulgi de porumb într-un castron.

George nu era bătut în cap și ea știa asta. Urma să termine Facultatea de Drept de la Harvard. Tocmai dăduse examenele finale și era cât se poate de sigur că le trecuse. Acum era aici, în micuța și modesta casă din suburbii a mamei sale din districtul Prince George din Maryland, exact lângă Washington, DC.

— Vreau să mă mențin în formă, zise el. Poate că voi ajunge antrenor la echipa de lupte a vreunui liceu.

— Așa mai vii de-acasă.

Se uită la ea cu drag. Jacky Jakes fusese cândva drăguță: văzuse fotografii cu ea în adolescență, când aspira să ajungă vedetă de cinema. Arăta încă tânără: avea genul de piele ciocolatie care nu se încrețea. „Negrii adevărați nu crapă pe la încheieturi”, ziceau femeile de culoare. Însă gura bogată care zâmbea atât de larg în pozele acelea vechi avea colțurile lăsate în jos acum, într-o expresie de determinare încrâncenată. Nu mai ajunsese actriță. Poate că nici nu mai avusese ocazia: puținele roluri rezervate femeilor de culoare erau acordate în general unor frumuseți cu pielea deschisă. Oricum, cariera ei se încheiase brusc atunci când rămăsese însărcinată cu George, la vârsta de 16 ani. Expresia îndârjită de pe chipul ei se datora faptului că îl crescuse singură în primii zece ani, lucrând ca ospătăriță și locuind într-o căsuță aflată în spatele Union Station, învățându-l totul despre nevoia de muncă, educație și respectabilitate.

El spuse:

— Te iubesc, mamă, dar tot mă duc la Cursa pentru Libertate.

Ea își strânse buzele dezaprobator.

— Ai 25 de ani, îi zise ea. Faci ce vrei.

— Nu chiar. Am discutat cu tine orice decizie importantă. Probabil că o voi face mereu.

— Dar nu faci ce-ți spun eu.

— Nu întotdeauna. Însă rămâi cea mai inteligentă persoană pe care am cunoscut-o vreodată și îi includ aici și pe toți cei de la Harvard.

— Acum ai început cu lingușelile, rosti ea, chiar dacă era evident că remarca lui îi făcuse plăcere.

— Mamă, Curtea Supremă a decis că segregarea din autobuzele interstatale și din stațiile de autobuze este neconstituțională – însă sudiștii ăia continuă să sfideze legea. Trebuie să facem ceva!

— Și cu ce crezi că o să ajute excursia asta cu autobuzul?

— Vom pleca de aici, din Washington, și vom merge în Sud. Vom sta în față, vom folosi toaletele rezervate albilor și vom cere să fim serviți în localurile pentru albi; iar când vom fi refuzați, le vom spune oamenilor că legea e de partea noastră și că ei sunt infractorii și scandalagiii.

— Fiule, eu știu că ai *dreptate.* Nu trebuie să-mi explici mie. Înțeleg și eu Constituția. Dar ce crezi că se va întâmpla?

— Cred că vom fi arestați, mai devreme sau mai târziu. Apoi va urma un proces, iar noi ne vom susține cauza în fața lumii.

Ea clătină din cap.

— Sper să scapi doar cu atât.

— Ce vrei să spui?

— Tu ai crescut într-un mediu privilegiat, răspunse ea. Mă rog, asta după ce tatăl tău alb a revenit în viața noastră când tu aveai șase ani. Nu știi cum este lumea pentru cei mai mulți oameni de culoare.

— Mi-aș fi dorit să nu zici asta.

George se simțea jignit: și activiștii negri îi aruncaseră în față acest argument, aducându-l la exasperare. Faptul că am un bunic alb și bogat care îmi plătește studiile nu mă face orb. Știu și eu ce se petrece.

— Atunci, poate știi și că arestul ar fi cel mai puțin rău lucru care ți se poate întâmpla. Dacă lucrurile vor lua o turnură neplăcută?

George știa că ea avea dreptate. Închisoarea nu era cel mai mare risc la care se expuneau participanții la Cursa pentru Libertate. Însă voia să își liniștească mama.

— Am primit lecții de rezistență pasivă, rosti el.

Toți cei selectați pentru Cursă erau activiști experimentați ai drepturilor civile și trecuseră printr-un program de instrucție special, incluzând și situații potențiale.

— Un alb în rol de țărănoi mi-a zis „negrotei”, m-a împins și m-a îmbrâncit, apoi m-a târât afară din cameră – iar eu l-am lăsat, chiar dacă aș fi putut să îl arunc pe fereastră cu o mână.

— Cine era individul?

— Un militant pentru drepturile civile.

— Deci nu era de-adevăratelea.

— Sigur că nu. Își juca rolul.

— Bine, zise ea, iar el își dădu seama din tonul ei că nu credea asta.

— Va fi totul bine, mamă.

— Nu mai zic nimic. Mănânci clătitele alea sau nu?

— Uită-te la mine, spuse George. Costum de mohair, cravată îngustă, părul tuns scurt și pantofi atât de lustruiți, încât aș putea să-i folosesc pe post de oglindă ca să mă rad.

El oricum obișnuia să se îmbrace elegant, dar participanții la Cursă fuseseră instruiți să arate ultrarespectabil.

— Arăți bine, mai puțin urechea aia ca o conopidă.

Urechea dreaptă a lui George era deformată din cauza luptelor.

— Cine ar vrea să-i facă rău unui băiat de culoare atât de cumsecade?

— Nici n-ai idee, izbucni ea mânioasă. Albii ăia sudiști…

Spre deznădejdea lui, ochii ei se umplură de lacrimi.

— O, Doamne, mi-e atât de teamă că o să te omoare…

El se întinse peste masă și îi luă mâna.

— Voi fi cu băgare de seamă, mamă. Îți promit.

Ea se șterse la ochi cu șorțul. George mâncă niște costiță ca să-i facă pe plac, însă nu avea deloc poftă de mâncare. Era mai îngrijorat decât lăsa să se vadă. Mama lui nu exagera. Anumiți activiști pentru drepturile civile se opuseseră ideii Cursei pentru Libertate tocmai de teamă că ar putea provoca violențe.

— O să-ți petreci multă vreme în autobuzul acela, zise ea.

— Treisprezece zile, de aici până la New Orleans. Ne oprim în fiecare noapte pentru demonstrații și mitinguri.

— Ce ți-ai luat de citit?

— Autobiografia lui Mahatma Gandhi.

George considera că ar fi trebuit să afle mai multe despre Gandhi, a cărui filosofie inspirase tacticile de protest pașnic ale mișcării pentru drepturile civile.

Ea luă o carte de pe frigider.

— S-ar putea ca asta să ți se pară mai interesantă. Este un bestseller.

Mereu făceau schimb de cărți. Tatăl ei fusese profesor de literatură la o facultate pentru negri, iar ea era o cititoare avidă încă din copilărie. Când George era încă mic, el și mama sa citiseră Bobbsey Twins și Hardy Boys împreună, deși toți protagoniștii erau albi. Acum își recomandau unul altuia cărțile care le plăceau. Se uită la volumul din mâna lui. Coperta de plastic transparent a acestuia îi indica faptul că fusese împrumutat de la biblioteca publică locală.

— *Să ucizi o pasăre cântătoare,* citi el. Parcă tocmai a câștigat premiul Pulitzer, nu-i așa?

— Și acțiunea se desfășoară în Alabama, acolo unde te vei duce tu.

— Mulțumesc.

Peste câteva minute, își sărută mama de rămas-bun, ieși din casă cu o valijoară în mână și luă un autobuz spre Washington. Coborî în stația Greyhound, în centru. Un mic grup de activiști pentru drepturile civile se strânsese în cafenea. George îi știa pe câțiva dintre ei de la ședințele de pregătire. Erau amestecați: negri și albi, bărbați și femei, bătrâni și tineri. Pe lângă cei 10-12 participanți propriu-ziși, mai erau niște organizatori de la Congresul pentru Egalitate Rasială (CORE), vreo doi jurnaliști din presa negrilor și câțiva susținători. CORE hotărâse ca grupul să fie împărțit în două, jumătate dintre ei urmând să plece de la stația de autobuz Trailways de peste drum. Nu se vedeau pancarte sau care de televiziune: totul era foarte discret, din fericire.

George îl salută pe Joseph Hugo, un coleg de la Drept, un alb cu ochi albaștri, proeminenți. Organizaseră împreună un boicot la cantina Woolworth din Cambridge, Massachusetts. În cele mai multe state, Woolworth avea servire integrată, dar în Sud

menținuse segregarea, precum compania de autobuze. Însă Joe tindea să se facă nevăzut exact înainte de confruntări, iar George îl catalogase deja drept un laș mânat de intenții bune.

— Vii cu noi, Joe? îl întrebă George, încercând să își ascundă scepticismul din voce.

Joe clătină din cap.

— Nu, am venit doar ca să vă urez noroc.

Fuma țigări lungi și mentolate, cu filtru alb, dar acum scutura nervos țigara într-o scrumieră.

— Păcat. Tu ești din Sud, nu?

— Birmingham, Alabama.

— Lumea de acolo o să spună că suntem agitatori venetici. Ne-ar fi fost de ajutor dacă am fi avut un sudist în autobuz, ca să le dovedim că se înșală.

— Nu pot, am diverse chestii de făcut.

George nu îl mai presă pe Joe. Și el era speriat, oricum. Dacă începea să discute despre pericole, ar fi putut fi tentat să dea bir cu fugiții. Se uită la ceilalți membri ai grupului. Se bucură să îl vadă pe John Lewis, un student discret de la Teologie, membru fondator al Comitetului de Coordonare Nonviolentă a Studenților, cel mai radical dintre grupurile care militau pentru drepturile civile.

Conducătorul lor ceru să se facă liniște și își începu scurta declarație de presă. În timp ce vorbea, George văzu strecurându-se în cafenea un alb înalt, la vreo 40 de ani, îmbrăcat într-un costum de pânză boțit. Era arătos, deși greoi, iar chipul său avea roșeața unui băutor împătimit. Arăta ca un simplu pasager și nimeni nu-l băgă în seamă. Se așeză lângă George și, cuprinzându-l pe după umeri, îl îmbrățișă scurt.

Era senatorul Greg Peshkov, tatăl lui George.

Relația lor era un secret știut de toți inițiații de la Washington, dar nerecunoscut niciodată public. Greg nu era singurul politician cu un asemenea secret. Senatorul Strom Thurmond plătise taxele de facultate ale fiicei menajerei familiei: se zvonea că fata era copilul lui – ceea ce nu îl împiedica pe Thurmond să fie un segregaționist înverșunat. Când Greg apăruse în viața lui, un străin pentru fiul său de șase ani, îi ceruse lui George să-i spună unchiul Greg și de atunci nu găsiseră un eufemism mai potrivit.

Greg era egoist și nu te puteai bizui pe el, dar ținea la George în felul lui. În adolescență, George trecuse printr-o perioadă îndelungată de furie față de tatăl său, însă ajunsese apoi să îl accepte așa cum era, considerând că un tată pe jumătate era oricum mai bun decât unul complet absent.

— George, rosti Greg cu glas scăzut. Sunt îngrijorat.

— Da, la fel ca mama.

— Ce a zis?

— Ea crede că rasiștii ăia din Sud o să ne omoare pe toți.

— Nu cred că se va ajunge la asta, dar ți-ai putea pierde slujba.

— A spus domnul Renshaw ceva?

— Nu, încă nu știe nimic despre asta. Însă va afla foarte rapid dacă vei fi arestat.

Renshaw, originar din Buffalo, era un prieten din copilărie al lui Greg și unul dintre șefii prestigiosului cabinet de avocatură Fawcett Renshaw din Washington. Cu o vară în urmă, Greg îi făcuse rost lui George de un post de funcționar judecătoresc la firmă pe timpul vacanței și, așa cum speraseră amândoi, acea slujbă temporară se finalizase prin oferirea unui post permanent după absolvire. Era o mare lovitură: George urma să fie primul negru care avea să lucreze acolo fără să fie om de serviciu.

George rosti ușor iritat:

— Participanții la Cursa pentru Libertate nu încalcă legea. Dimpotrivă, noi militām pentru aplicarea legii. Segregaționiștii sunt infractorii. Mă așteptam ca un avocat precum Renshaw să înțeleagă asta.

— Înțelege, nu-i vorbă. Totuși, nu poate angaja un om care a avut probleme cu poliția. Crede-mă, ar fi la fel și dacă ai fi alb.

— Dar noi suntem de partea legii!

— Viața este nedreaptă. S-a terminat studenția! Bun venit în lumea reală!

Conducătorul strigă:

— Gata, oameni buni, luați-vă biletele și verificați-vă bagajele, vă rog.

George se ridică în picioare.

— Nu te pot face să te răzgândești, deci? zise Greg.

Părea atât de abătut, încât George își dori să-i poată face pe plac, dar pur și simplu nu putea.

— Nu, m-am decis, spuse el.

— Atunci, încearcă să îți porți de grijă, te rog.

George se simți mișcat.

— Am mare noroc că există oameni care își fac griji pentru mine, rosti el. Știu asta.

Greg îl strânse ușor de braț și plecă discret.

George se așeză la rând împreună cu ceilalți și își cumpără un bilet spre New Orleans. Se duse apoi la autobuzul albastru cu gri și își predă valijoara pentru a fi pusă în compartimentul de bagaje. Pe latura autobuzului erau vopsite un ogar mare și sloganul companiei: ESTE O MARE UȘURARE SĂ IEI AUTOBUZUL… ȘI SĂ LAȘI CONDUSUL PE SEAMA NOASTRĂ. George urcă la bord.

Un organizator îl îndrumă spre un scaun din față. Alții primiră indicații să stea în perechi interrasiale. Șoferul nu le dădu atenție participanților la Cursă, iar pasagerii obișnuiți manifestau doar o vagă curiozitate. George deschise cartea pe care i-o dăduse mama lui și citi primul rând.

Un moment mai târziu, organizatorul o îndrumă pe una dintre femei spre scaunul de lângă George. El o salută, mulțumit. O mai întâlnise de câteva ori înainte și o plăcea. O chema Maria Summers. Era îmbrăcată sobru, cu o tunică cenușie încheiată la gât și cu o fustă lungă. Avea aceeași piele ciocolatie ca mama lui George, un năsuc cârn și buze care îl duceau cu gândul la sărutat. Știa că ea era la Facultatea de Drept din Chicago, fiind pe punctul de a absolvi, ca și el, ceea ce însemna că erau de-o seamă. Intuia că era nu numai inteligentă, ci și foarte hotărâtă: nici nu se putea altfel de vreme ce intrase la Drept în Chicago cu două dezavantaje – era femeie și, pe deasupra, negresă.

Își închise cartea când șoferul porni motorul și demară. Maria își coborî privirea și spuse:

— *Să ucizi o pasăre cântătoare.* Am fost în Montgomery, Alabama, vara trecută.

Montgomery era capitala statului.

— Ce-ai făcut acolo? o întrebă George.

— Tatăl meu este avocat și a avut un client care a dat statul în judecată. Am lucrat pentru el pe timpul vacanței.

— Ați câștigat?

— Nu. Dar, te rog, nu vreau să te țin din citit.

— Glumești? Am tot timpul să citesc. Cât de des are un tip norocul ca o fată drăguță ca tine să se așeze lângă el în autobuz?

— O, Doamne! râse ea. M-a avertizat cineva că ești un lingușitor.

— O să-ți destăinui secretul meu, dacă vrei.

— Bine. Care-i secretul?

— Sunt sincer.

Ea pufni în râs. El continuă:

— Dar te rog să nu mai zici altcuiva, mi-ai strica reputația.

Autobuzul traversă Potomacul și intră în Virginia pe Route 1.

— Acum ești în Sud, George, rosti Maria. Ți-e teamă?

— Oho, poți să fii sigură!

— Și mie.

Șoseaua era o linie îngustă și dreaptă ce despica kilometri întregi de pădure înverzită. Trecură prin orășele unde lumea nu avea mare lucru de făcut, așa că oamenii se opreau și se uitau cum trece autobuzul. George nu privi prea mult pe geam. Aflase că Maria fusese crescută într-o familie foarte bisericoasă, bunicul ei fiind predicator. George îi mărturisi că el, unul, mergea la biserică mai mult ca să-i facă pe plac mamei sale, iar Maria zise că și ea făcea la fel. Vorbiră tot drumul până la Fredericksburg, aflat la 80 de kilometri distanță față de punctul de pornire.

Participanții la Cursă amuțiră când autobuzul intră în orășelul istoric unde încă domnea supremația albilor. Terminalul Greyhound era încadrat de două biserici din cărămidă roșie, cu uși albe, însă creștinismul nu era neapărat un semn bun în Sud. Când autobuzul se opri, George văzu toaletele și se miră că deasupra ușilor nu existau semne pe care să scrie DOAR PENTRU ALBI și DOAR PENTRU NEGRI.

Pasagerii coborâră din autobuz, încercând să se reacomodeze cu lumina soarelui. Când se uită mai îndeaproape, George văzu dungi albe deasupra ușilor de la toalete și își dădu seama că semnele segregaționiste fuseseră îndepărtate de curând.

Participanții la Cursă își urmară totuși planul. Mai întâi, un organizator alb intră în toaleta neîngrijită din spate, menită în mod clar negrilor. Ieși de acolo nevătămat – dar asta fusese partea mai ușoară. George se oferise deja voluntar pentru a fi prima persoană de culoare care sfidează regulile.

— Ei, și-acum să vedem, îi zise el Mariei, apoi intră în toaleta curată și proaspăt vopsită, de pe care abia fusese îndepărtat semnul doar pentru albi.

Înăuntru se afla un alb tânăr, pieptănându-și părul. Îi aruncă lui George o privire în oglindă, dar nu scoase nicio vorbă. George era prea speriat ca să mai urineze, însă nu putea să iasă fără să facă nimic, așa că se spălă pe mâini. Tânărul plecă și un bărbat mai în vârstă intră într-o cabină. George se șterse cu prosopul. Cum nu mai avea nimic de făcut, se hotărî să iasă de acolo.

Ceilalți îl așteptau. El ridică din umeri și le zise:

— Nimic. Nu a încercat nimeni să mă oprească și nu a spus nimeni nimic.

Maria interveni:

— Eu am cerut o Coca-Cola la bar și chelnerița m-a servit. Cred că cineva de aici a decis să evite scandalul.

— Și așa o să fie tot drumul, până în New Orleans? pufni George. Se vor purta ca și cum nu s-ar întâmpla nimic? Și apoi, după ce noi vom pleca, vor impune din nou segregarea? Asta ne-ar cam submina tot planul!

— Nu-ți face griji, răspunse Maria. Eu i-am cunoscut pe oamenii care conduc Alabama. Crede-mă, nu-i duce pe ei capul atât de mult!

• Capitolul 3 •

Walli Franck cânta la pian în salonul de la etaj. Instrumentul era un Steinway masiv, iar tatăl lui Walli îl păstra mereu acordat pentru ca bunica Maud să poată cânta la el. Walli încerca să își amintească linia melodică de la piesa lui Elvis Presley, *A Mess of Blues.* Era în cheia C, ceea ce-i ușura mult munca.

Bunica lui citea necrologurile din *Berliner Zeitung.* Avea 70 de ani și o siluetă zveltă și dreaptă, purtând o rochie bleumarin de cașmir.

— Te pricepi să interpretezi bucata aceea, rosti ea fără să-și ridice privirea din ziar. Ai moștenit urechea muzicală și ochii verzi de la mine. Bunicul tău Walter, după care ai fost botezat,

nu putea să cânte ragtime și pace, Dumnezeu să-l odihnească. Am încercat să îl învăț, dar fără succes.

— Tu cântai ragtime? o întrebă Walli surprins. Nu te-am auzit interpretând altceva decât muzică clasică.

— Ragtime-ul ne-a ajutat să nu murim de foame pe când mama ta era încă bebeluș. După Primul Război Mondial, am cântat într-un club numit Nachtleben, chiar aici, în Berlin. Primeam câteva miliarde de mărci pe noapte, bani cu care abia izbuteam să cumpăr pâine; însă uneori primeam bacșiș în valută și trăiam foarte bine cu doi dolari pe săptămână.

— Incredibil! Walli nu și-o putea închipui pe bunica sa cu părul sur cântând la pian într-un club de noapte.

Sora lui intră în cameră. Lili era mai tânără cu aproape trei ani, iar el nu mai știa cum să se poarte cu ea. Fusese dintotdeauna o pacoste, ca un băiețel mai năzdrăvan. Însă în ultima vreme devenise mai rezonabilă și, pentru a complica lucrurile, unele prietene ale ei aveau acum sâni.

Se întoarse cu spatele la pian și își luă chitara. O cumpărase cu un an în urmă de la o casă de amanet din Berlinul de Vest. Probabil fusese lăsată gaj de vreun soldat american, în contul unui împrumut care nu mai fusese rambursat. Numele mărcii era Martin și, deși fusese ieftină, lui Walli i se părea un instrument foarte bun. Presupunea că nici cămătarul și nici soldatul nu îi apreciaseră corect valoarea.

— Ascultă aici, îi zise el lui Lili, începând să cânte o melodie din Bahamas, cu versuri în engleză, intitulată *All My Trials.*

O auzise la posturile de radio occidentale: era foarte populară printre trupele americane de folk. Acordurile minore o făceau să fie o piesă melancolică, iar el era mulțumit de acompaniamentul tânguitor pe care îl adăugase.

După ce termină de cântat, bunica Maud ridică privirea din ziar și rosti în engleză:

— Ai un accent îngrozitor, dragă Walli.

— Îmi cer scuze.

Ea reveni apoi la germană.

— Dar cânți frumos.

— Mulțumesc. Walli se întoarse spre Lili și o întrebă: Ce părere ai despre cântec?

— Este cam trist, zise ea. Poate că o să-mi placă mai mult după ce îl mai ascult de câteva ori.

— Asta nu-i bine deloc, spuse el. Vreau să îl cânt diseară la Minnesänger. Acesta era un club de muzică folk aflat lângă Kurfürstendamm, în Berlinul de Vest. Numele însemna „trubadur”.

Lili era impresionată.

— Cânți la Minnesänger?

— Este o seară specială. Se organizează un concurs. Poate cânta oricine. Câștigătorul primește oportunitatea de a cânta acolo în mod regulat.

— Nu știam că, mai nou, cluburile fac asta.

— De obicei nu fac așa ceva. Asta-i o ocazie specială.

Bunica Maud interveni:

— Nu trebuie să fii mai în vârstă ca să intri într-un asemenea loc?

— Ba da, dar am mai intrat acolo.

— Walli pare mai bătrân decât este, zise Lili.

— Hmm…

Lili îi zise apoi lui Walli:

— Nu ai mai cântat niciodată în public. Ai emoții?

— O, da!

— Ar trebui să cânți ceva mai vesel.

— Probabil că ai dreptate.

— Ce-ar fi să cânți *This Land is Your Land*? Îmi place nespus!

Walli interpretă piesa, iar Lili îl acompanie vocal.

În timp ce cântau, apăru sora lor mai mare, Rebecca. Walli o adora pe Rebecca. După război, când părinții lor lucrau de dimineață până seara ca să asigure mâncarea familiei, Walli și Lili fuseseră lăsați adeseori în grija Rebeccăi. Ea era ca o a doua mamă pentru ei, însă nu la fel de severă.

Și avea o îndrăzneală fantastică! O urmărise uluit cum azvârlise macheta din chibrituri a soțului ei pe fereastră. Lui Walli nu îi plăcuse niciodată de Hans și se bucura în sinea lui să-l vadă plecat.

Toți vecinii vorbeau despre faptul că Rebecca se căsătorise fără să știe cu un ofițer Stasi. Walli căpătase un statut special la școală: nimeni nu-și imaginase până atunci că era ceva deosebit la familia Franck. Fetele, mai ales, erau fascinate de gândul că tot ce se zisese și se făcuse în casa lui Walli fusese raportat la poliție vreme de un an.

Chiar dacă Rebecca era sora lui, Walli remarcase și el că era superbă. Avea o siluetă extraordinară și un chip frumos, pe care se putea citi atât bunătatea, cât și hotărârea. Însă acum observă că ea arăta de parcă murise cineva. Se opri din cântat și zise:

— Ce s-a întâmplat?

— Am fost concediată, răspunse ea.

Bunica Maud lăsă jos ziarul.

— Nu se poate! exclamă Walli. Toți băieții de la școală spun că ești cea mai bună profesoară!

— Știu.

— De ce te-au dat afară?

— Cred că e răzbunarea lui Hans la mijloc.

Walli își aminti reacția lui Hans când își văzuse macheta sfărâmată în mii de bucățele și împrăștiată pe caldarâmul ud. „O să regreți asta”, zbierase Hans uitându-se la ea prin ploaie. Walli crezuse că vorbise la nervi, dar dacă s-ar fi gândit puțin mai mult, și-ar fi dat seama că un agent din poliția secretă avea puterea de a pune în practică o asemenea amenințare. „Tu și toată familia ta”, adăugase Hans, incluzându-l aici și pe Walli. Simți cum îl trec fiori.

Bunica Maud zise:

— Dar nu căutau cu disperare profesori?

— Bernd Held este înnebunit, răspunse Rebecca. Însă a primit ordine de sus.

Lili întrebă:

— Și ce vei face?

— Îmi voi găsi o altă slujbă. Nu ar trebui să fie prea greu. Bernd mi-a dat o scrisoare de recomandare excelentă. Și toate școlile din Germania de Est suferă din cauza lipsei de personal, fiindcă foarte mulți profesori s-au mutat în Vest.

— Ar trebui să pleci și tu în Vest, rosti Lili.

— Ar trebui să plecăm cu toții în Vest, o corectă Walli.

— Știți că mama nu ar face-o, zise Rebecca. Ea spune că trebuie să ne rezolvăm problemele, nu să fugim de ele.

Tatăl lui Walli intră pe ușă, îmbrăcat într-un costum bleumarin cu vestă, demodat, dar elegant. Bunica Maud rosti:

— Bună seara, dragă Werner. Rebeccăi i-ar prinde bine un pahar. A fost concediată.

Bunica sugera adeseori acest lucru. Astfel ar fi primit și ea unul.

— Am aflat de Rebecca, rosti Tata repezit. Am vorbit cu ea.

Era în toane proaste: altfel nu i-ar fi vorbit atât de nerespectuos soacrei sale, pe care o iubea și o admira. Walli se întrebă ce îl supărase.

Află însă imediat.

— Vino în biroul meu, Walli, zise Tata. Vreau să vorbesc cu tine.

Intră pe ușa dublă în salonul mai mic, pe care îl folosea drept birou. Walli îl urmă. Tata se așeză în spatele biroului. Walli știa că el trebuia să rămână în picioare.

— Am avut o discuție despre fumat acum o lună, zise Tata.

Walli se simți brusc vinovat. Se apucase de fumat ca să pară mai în vârstă, dar ajunsese să îi placă și acum devenise un obicei.

— Ai promis că te lași, continuă Tata.

Walli nu credea că era treaba tatălui său dacă el fuma sau nu.

— Te-ai lăsat?

— Da, minți Walli.

— Nu știi că miroase?

— Ba da.

— Te-am mirosit de îndată ce am intrat în salon.

Acum, Walli se simți prost – fusese prins cu o minciună copilărească. Asta îl înverșună și mai tare împotriva tatălui său.

— Ceea ce înseamnă că nu te-ai lăsat.

— Atunci, de ce m-ai mai întrebat? se burzului Walli, detestându-și tonul irascibil.

— Speram să îmi spui adevărul.

— Sperai să mă prinzi cu mâța-n sac.

— Nu ai decât să crezi asta, dacă vrei. Presupun că ai și acum un pachet în buzunar.

— Da.

— Pune-l pe birou.

Walli scoase pachetul din buzunarul pantalonilor și îl azvârli nervos pe birou. Tatăl său luă pachetul și îl băgă într-un sertar. Erau Lucky Strikes – nu marca est-germană inferioară numită „f6” – și pe deasupra era aproape plin.

— O să stai acasă seara, timp de o lună, rosti tatăl lui. Măcar așa nu vei mai frecventa baruri în care se cântă la banjo și se fumează întruna.

Panicat, Walli simți cum stomacul i se face ghem. Se strădui să rămână calm și rezonabil.

— Nu-i banjo, este chitară. Și nu pot sta acasă o lună întreagă.

— Nu vorbi prostii. Vei face cum îți spun eu.

— Fie, pufni Walli disperat. Dar nu chiar din seara asta.

— Ba chiar din această clipă.

— Însă trebuie să mă duc în clubul Minnesänger diseară.

— Adică exact genul de loc în care nu vreau să te duci.

Nu aveai cum să te înțelegi cu omul ăsta!

— Voi sta acasă seară de seară vreme de o lună, dar începând de mâine, bine?

— Nu voi adapta restricția în funcție de planurile tale. Și-ar pierde rostul. Tocmai asta este și ideea: să îți producă neajunsuri.

Când era în asemenea toane, tatăl său nu putea fi clintit, însă Walli simțea că înnebunește de frustrare, așa că insistă.

— Nu înțelegi, diseară particip la un concurs în Minnesänger – este o ocazie unică!

— Nu îți voi amâna pedeapsa ca să poți cânta tu la banjo!

— Este o chitară, netot bătrân! O chitară! izbucni Walli, apoi ieși vijelios.

Cele trei femei din încăperea alăturată auziseră totul și se holbară acum la el. Rebecca zise:

— Of, Walli…

El își luă chitara și ieși din cameră.

Până să ajungă la parter, nu avu niciun plan, fiind cu totul stăpânit de mânie; însă când văzu ușa de la intrare, își dădu seama ce era de făcut. Ieși din casă cu chitara în mână, trântind ușa cu atâta putere, încât se cutremură toată casa.

O fereastră de la etaj se deschise și el îl auzi pe tatăl său strigând:

— Întoarce-te! Întoarce-te imediat sau o să fie și mai rău.

Walli nu se opri din mers.

La început, fu pur și simplu furios, însă după o vreme simți o anumită exaltare. Își sfidase tatăl! Ba chiar îi zisese „netot bătrân”. Porni spre vest, mergând cu pas sprințar. Curând însă, euforia se stinse și începu să se întrebe care aveau să fie consecințele. Tatăl lui nu era deloc indulgent atunci când venea vorba de nesupunere. Le poruncea copiilor și angajaților săi și se aștepta ca aceștia să îl asculte. Dar ce i-ar fi putut face? De doi-

trei ani, Walli era prea mare ca să mai fie bătut la fund. Tata încercase astăzi să îl țină în casă, ca pe un prizonier într-o închisoare, însă nu izbutise. Uneori, îl amenința că îl va retrage de la școală și că îl va pune să lucreze pentru el, dar Walli nu punea mare preț pe o asemenea amenințare: tatăl lui nu s-ar fi simțit deloc în apele sale cu un adolescent nemulțumit bântuind prin scumpa sa fabrică. Totuși, Walli avea o bănuială că bătrânul urma să găsească o soluție până la urmă.

Strada pe care se afla trecea din Berlinul de Est în cel de Vest printr-o intersecție. Trei milițieni est-germani (Vopo) fumau la colț. Ei aveau dreptul de a opri pe oricine trecea granița invizibilă. Nu puteau opri pe toată lumea, întrucât pe acolo treceau zilnic mii de oameni, inclusiv mulți *Grenzgänger* – est-berlinezi care lucrau în Vest pentru lefuri mai mari, plătite în mărci germane. Tatăl lui Walli era un *Grenzgänger,* deși el lucra pentru profit, nu pentru salariu. Și Walli traversa granița cel puțin o dată pe săptămână, de obicei pentru a merge cu prietenii săi la cinematografele din Berlinul de Vest, unde rulau filme americane pline de senzualitate și de violență, mult mai interesante decât parabolele moralizatoare din sălile comuniste.

În realitate, milițienii opreau pe oricine le atrăgea atenția. Familiile care traversau împreună, părinți și copii laolaltă, erau cel mai adesea oprite, fiind bănuite că încearcă să plece din Est pentru totdeauna, mai ales dacă aveau și bagaje. Milițienilor le mai plăcea să se ia de adolescenți, îndeosebi de cei care se îmbrăcau după moda occidentală. Mulți băieți din Berlinul de Est făceau parte din găști antisistem: Gașca Texas, Gașca Blugilor, Societatea de Apreciere a lui Elvis Presley și altele. Ei și forțele de ordine se detestau reciproc.

Walli purta pantaloni negri, simpli, un tricou alb și un hanorac cu glugă arămiu. Considera că arăta șic, cam ca James Dean, fără să treacă drept membru al vreunei găști. Totuși, chitara ar fi putut atrage atenția asupra sa. Era simbolul suprem a ceea ce se numea „incultura americană” – mai rău chiar decât o revistă de benzi desenate cu Superman.

Traversă strada, fără să se uite spre milițieni. I se păru că zărește cu coada ochiului cum unul dintre ei se holbează la el. Însă nimeni nu zise nimic și el trecu în Lumea Liberă fără vreo opreliște.

Luă un tramvai care trecea pe la sud de parc și merse până în Ku’damm. Cea mai grozavă chestie în Berlinul de Vest era că *toate* fetele purtau ciorapi lungi.

Porni spre clubul Minnesänger, o pivniță de pe o străduță lăturalnică din Ku’damm unde se vindeau bere slabă și cârnăciori. Era încă devreme, dar localul era deja aproape plin. Walli vorbi cu tânărul proprietar al clubului, Danni Hausmann, și se înscrise pe lista de competitori. Cumpără o bere, fără să îl întrebe nimeni câți ani are. Erau mulți băieți ca el, cu chitare, aproape la fel de multe fete și câțiva oameni mai în vârstă.

După o oră începu concursul. Fiecare competitor urma să interpreteze două melodii. Unii participanți erau începători, greșind chiar și cele mai simple note, însă, spre consternarea lui Walli, câțiva chitariști se dovediră mai pricepuți decât el. Majoritatea arătau ca artiștii americani ale căror piese le copiau. Trei tipi îmbrăcați ca Trioul Kingston cântară *Tom Dooley,* iar o fată cu păr lung și negru cântă la chitară *The House of the Rising Sun* exact ca Joan Baez, primind aplauze furtunoase.

Un cuplu mai vârstnic, în costume de catifea cord, interpretă o piesă cu tematică agricolă intitulată *Im Märzen der Bauer,* acompaniați de un pian-acordeon. Era muzică folk, dar nu pe gustul acelui gen de public. Primiră aplauze ironice, însă era limpede că erau demodați.

În timp ce Walli își aștepta rândul, tot mai nerăbdător, fu abordat de o fată frumușică. I se întâmpla asta destul de des. El credea că are o față ciudată, cu pomeți înalți și ochi migdalați, ca și cum ar fi fost pe jumătate japonez; însă multe fete îl considerau atrăgător. Fata se prezentă drept Karolin. Părea cu un an sau doi mai mare decât Walli. Era blondă, cu părul lung și drept, cu cărare pe mijloc, încadrându-i chipul oval. La început, el crezu că era ca toate celelalte admiratoare ale muzicii folk, dar zâmbetul ei larg îl făcu să-și reconsidere prima impresie.

— Aveam de gând să intru în concurs cu fratele meu cântând la chitară, dar el m-a lăsat cu ochii în soare. Nu ai vrea să cânți tu cu mine? zise ea.

Primul impuls al lui Walli fu să o refuze. Nu avea niciun duet în repertoriu. Însă Karolin era fermecătoare, iar lui îi trebuia un motiv pentru a continua să discute cu ea.

— Ar trebui să repetăm, rosti el cu jumătate de gură.

— Am putea ieși afară. Ce melodii ai pregătit?

— Voiam să interpretez *All My Trials,* apoi *This Land is Your Land.*

— Ce-ai spune de *Noch Einen Tanz*?

Piesa nu era în repertoriul lui Walli, însă îi știa linia melodică și era ușor de interpretat.

— Nu m-am gândit niciodată să cânt ceva comic, spuse el.

— Publicului o să-i placă la nebunie. Tu ai putea să cânți partea bărbatului, când îi zice femeii să se ducă acasă la soțul ei bolnav, iar eu aș cânta versul „Încă un dans și plec”, după care am putea cânta împreună ultimul vers.

— Hai să încercăm!

Ieșiră afară. Era începutul verii, așa că nu se întunecase încă. Se așezară în pragul unei uși și repetară melodia. Se potriveau la voce, iar Walli improviză un acord la ultimul vers.

Karolin avea o voce perfectă de contralto, cu un potențial fantastic, așa că el îi sugeră ca a doua piesă să fie una tristă, pentru contrast. Ea respinse *All My Trials,* căci i se părea prea deprimantă, dar acceptă *Nobody’s Fault but Mine,* un slow spiritual. Când repetară melodia, Walli simți cum i se face pielea de găină.

Un soldat american care tocmai intra în club le zâmbi și rosti în engleză:

— Măi, să fie! Parcă sunt Bobbsey Twins.

Karolin râse și îi zise lui Walli:

— Da, presupun că semănăm – suntem blonzi și avem ochii verzi. Cine sunt Bobbsey Twins?

Walli nu-i observase culoarea ochilor și se simți măgulit că ea o făcuse.

— Nu am auzit de ei, recunoscu el.

— Pare un nume potrivit pentru un duo. Cam ca Everly Brothers.

— Avem nevoie și de nume?

— Da, dacă vom câștiga.

— Bine. Hai să ne întoarcem înăuntru. Cred că ne vine rândul.

— Încă un lucru, rosti ea. Când interpretăm *Noch Einen Tanz,* ar trebui să ne uităm unul la altul și să ne zâmbim.

— Am înțeles.

— Ca și cum am fi iubiți, știi? O să dea bine pe scenă.

— Sigur, zise Walli, căruia nu îi era deloc greu să îi zâmbească lui Karolin ca și cum i-ar fi fost iubită.

Intrară. O blondă cânta *Freight Train* la chitară. Nu era la fel de frumoasă precum Karolin, dar era atrăgătoare într-un mod mai epatant. Urmă la rând un chitarist virtuoz care interpretă un blues complicat, apoi Danni Hausmann strigă numele lui Walli.

Băiatul simți cum se încordează când dădu ochii cu spectatorii. Majoritatea chitariștilor aveau curele de piele șic, însă Walli nu își bătuse capul să facă rost de una, iar instrumentul îi atârna la gât de o bucată de sfoară. Acum își dorea să fi avut și el o curea.

— Bună seara, zise Karolin. Noi suntem Bobbsey Twins.

Walli atinse o coardă și începu să cânte, descoperind că nu îi mai păsa de nicio curea. Melodia era un vals, așa că o interpretă ritmat. Karolin juca rolul unei femei stricate, iar Walli se transformă într-un locotenent prusac sever.

Spectatorii pufniră în râs.

Walli simțea că se întâmplă ceva cu el în acele momente. În local nu se aflau decât vreo sută și ceva de oameni, iar sunetul pe care îl scoteau nu părea să fie altceva decât un chicotit colectiv de apreciere, însă toate acestea îi ofereau o senzație pe care nu o mai trăise niciodată până atunci, asemănătoare cu cea trăită în clipa în care trăsese prima oară dintr-o țigară.

Publicul mai râse de câteva ori, iar la sfârșitul piesei îi aplaudă zgomotos.

Asta îi făcu o plăcere și mai mare lui Walli.

— Publicul chiar ne place! rosti Karolin în șoaptă, entuziasmată.

Walli începu să cânte *Nobody's Fault but Mine,* trăgând de coardele din oțel cu unghiile ca să acutizeze tonalitățile melancolice, iar mulțimea amuți. Karolin se preschimbă într-o femeie cuprinsă de disperare. Walli urmări publicul. Nu mai vorbea nimeni. Observă lacrimi în ochii unei femei și se întrebă dacă aceasta trecuse prin lucrurile despre care cânta Karolin.

Acea concentrare tăcută era un semn și mai bun decât râsetele de dinainte.

La sfârșit îi aplaudară și le cerură să mai cânte.

Regula era ca fiecare artist să interpreteze doar două piese, așa că Walli și Karolin coborâră de pe scenă, ignorând cererile de bis, însă Hausmann le zise să urce la loc. Nu pregătiseră o a treia piesă, așa că se uitară panicați unul la celălalt. Apoi Walli o

întrebă iute: „Știi melodia *This Land is Your Land*?”, iar Karolin încuviință.

Spectatorii începură să fredoneze și ei, ceea ce o făcu pe Karolin să cânte mai tare, iar Walli fu surprins de glasul ei puternic. Cântă un acord înalt și vocile lor se înălțară peste sunetul mulțimii.

Când coborâră de pe scenă, se simțeau în al nouălea cer. Ochii lui Karolin scânteiau.

— Ne-am descurcat nemaipomenit! exclamă ea. Ești mai bun decât fratele meu.

Walli zise:

— Ai cumva țigări?

Apoi se așezară, fumând și așteptând să se termine concursul.

— Cred că am fost cei mai buni, rosti Walli.

Karolin era mai precaută.

— Le-a plăcut și blonda care a cântat *Freight Train,* spuse ea.

Într-un final, se anunță și rezultatul.

Bobbsey Twins erau pe locul al doilea.

Câștigătoarea era sosia lui Joan Baez.

Walli se înfurie.

— Dar abia dacă știa să cânte! izbucni el.

Karolin părea mai resemnată.

— Oamenilor le place mult Joan Baez.

Clubul începu să se golească, iar Walli și Karolin se îndreptară spre ușă. Walli se simțea mizerabil. Pe când dădeau să plece, Danni Hausmann îi opri. Tipul avea puțin peste 20 de ani și se îmbrăca în haine moderne, purtând blugi și o bluză neagră pe gât.

— Ați putea să cântați jumătate de oră lunea viitoare? îi întrebă el.

Walli era prea surprins ca să răspundă, însă Karolin se grăbi să spună:

— Sigur că da!

— Dar a câștigat tipa care o imita pe Joan Baez, zise Walli, gândindu-se apoi: „De ce m-oi plânge oare?”

— Voi doi păreți în stare să țineți publicul în priză pentru mai mult de un număr sau două, zise Danni. Aveți destule cântece în repertoriu?

Walli ezită din nou, dar Karolin se grăbi să spună:

— Vom avea până luni.

Walli își aminti că tatăl lui plănuia să îl țină închis în casă timp de o lună, dar decise să nu pomenească acest lucru.

— Mulțumesc, rosti Danni. Veți cânta în deschidere, de la 8:30. Să fiți aici la 7:30.

Extrem de bucuroși, ieșiră pe strada luminată de felinare. Walli nu avea nici cea mai vagă idee ce urma să facă în privința tatălui său, însă era optimist, fiind convins că avea să se rezolve totul.

Karolin locuia și ea în Berlinul de Est. Luară un autobuz și începură să vorbească despre melodiile pe care aveau să le interpreteze săptămâna următoare. Erau foarte multe cântece folk pe care le știau amândoi.

Coborâră din autobuz și intrară în parc. La un moment dat, Karolin se încruntă și zise:

— Tipul din spate…

Walli aruncă o privire peste umăr. La vreo 30-40 de metri în urma lor, venea un bărbat cu bască, fumând.

— Ce-i cu el?

— Nu a fost și el în Minnesänger?

Bărbatul nu îl privi pe Walli, chiar dacă acesta îl țintui cu privirea.

— Nu cred, rosti Walli. Îți plac Everly Brothers?

— Da!

În timp ce mergeau, Walli începu să cânte *All I Have to De is Dream,* zăngănind la chitara atârnată de gât. Karolin i se alătură imediat. Cântară împreună câtă vreme străbătură parcul. El interpretă hitul lui Chuck Berry, *Back in the USA.*

Pe când urlau refrenul – „Mă bucur atât de mult că trăiesc în SUA” –, Karolin se opri brusc și îi făcu semn să tacă. Walli realiză că ajunseseră la graniță și văzu trei milițieni sub un felinar aruncându-le priviri dușmănoase.

Tăcu imediat, sperând că se opriseră la timp.

Unul dintre milițieni – care era sergent – se uită în spatele lui Walli. Acesta aruncă o privire în urmă și îl văzu pe bărbatul cu bască făcând un semn scurt din cap. Sergentul făcu un pas spre Walli și Karolin și le ceru actele de identitate. Bărbatul cu bască vorbi într-un aparat de emisie-recepție.

Walli se încruntă. Karolin avusese dreptate – chiar fuseseră urmăriți.

Îi trecu prin minte că în spatele acelei situații ar fi putut fi Hans.

Oare chiar putea fi atât de meschin și de răzbunător?

Da, putea.

Sergentul studie actul de identitate al lui Walli și zise:

— Ai doar 15 ani. Nu ar trebui să fii pe străzi la ora asta.

Walli își ținu gura. Nu avea rost să se certe cu ei.

Sergentul verifică apoi buletinul lui Karolin și spuse:

— Iar tu ai 17! Ce faci cu copilul ăsta?

Asta îi reaminti lui Walli de cearta cu tatăl său, așa că nu se mai putu abține:

— Nu sunt copil!

Sergentul nu îl băgă în seamă.

— Ai putea ieși cu mine, i se adresă el lui Karolin. Eu sunt bărbat în toată firea.

Ceilalți milițieni râseră mânzește.

Karolin nu scoase nicio vorbă, dar sergentul insistă:

— Ei, ce zici?

— Cred că îți lipsește o doagă, rosti Karolin în șoaptă.

Bărbatul zise pe un ton ofensat:

— Foarte urât din partea ta.

Walli remarcase asta la anumiți bărbați. Dacă o fată le respingea avansurile, se indignau imediat, însă orice alt răspuns era luat drept încurajare. Ce ar fi trebuit să facă femeile?

— Dați-mi buletinul înapoi, vă rog, spuse Karolin.

Sergentul întrebă:

— Ești virgină?

Karolin se înroși.

Ceilalți milițieni chicotiră din nou.

— Ar trebui să se treacă asta în buletinele femeilor, spuse bărbatul. Virgină sau nu.

— Încetează, rosti Walli.

— Sunt delicat cu virginele.

Walli fierbea de nervi.

— Uniforma aceea nu îți dă dreptul să te iei de fete!

— A, nu? replică sergentul, fără să le înapoieze buletinele.

Un Trabant 500 arămiu trase pe dreapta și Hans Hoffmann coborî din el. Walli simți un fior de spaimă. Cum putea să aibă asemenea necazuri? Nu făcuse altceva decât să cânte în parc.

Hans se apropie și spuse:

— Arată-mi chestia aia pe care o porți la gât.
Walli îndrăzni să întrebe:
— De ce?
— Fiindcă bănuiesc că este folosită pentru introducerea frauduloasă a materialelor de propagandă capitalisto-imperialiste în Republica Democrată Germană. Dă-o încoace!
Chitara era atât de prețioasă, încât Walli refuză să se supună, în ciuda faptului că era extrem de speriat.
— Și dacă nu ți-o dau, ce se întâmplă? pufni el. Voi fi arestat?
Sergentul lovi cu pumnul în palmă.
— Da, într-un final, zise Hans.
Walli își pierdu curajul. Trase cureaua peste cap și îi dădu chitara lui Hans.
Acesta ținu chitara ca și cum ar fi intenționat să cânte la ea, lovi strunele și spuse în engleză: „You ain't nothing but a hound dog". Milițienii râseră copios. Aparent, până și ei ascultau muzică pop la radio.
Hans băgă mâna pe sub coarde și încercă să pipăie interiorul chitarei.
— Ai grijă! rosti Walli.
Coarda de sus se rupse.
— Este un instrument muzical delicat! exclamă Walli disperat.
Hans nu putea ajunge mai adânc cu mâna din cauza coardelor. Zise:
— Are cineva un cuțit?
Sergentul scoase din haină un cuțit cu lamă lată – care, cel mai probabil, nu făcea parte din echipamentul standard, se gândi Walli.
Hans încercă să taie coardele cu lama, însă acestea erau mai rezistente decât crezuse. Izbuti să rupă două dintre ele, însă nu le putu reteza pe cele mai groase.
— Nu-i nimic înăuntru, rosti Walli pe un ton rugător. Îți poți da seama după greutate.
Hans îl privi, zâmbi, apoi înfipse cuțitul în placa de rezonanță.
Lama străpunse cu ușurință lemnul, iar Walli urlă de durere.
Mulțumit de reacția obținută, Hans repetă acțiunea, făcând nenumărate găuri în chitară. Cum suprafața era acum slăbită, tensiunea din coarde făcea ca din instrument să sară o mulțime de așchii. Hans desfăcu apoi chitara, dezvăluind interiorul care părea un coșciug gol.

— Mda, nu sunt materiale de propagandă, spuse el. Felicitări, ești nevinovat!

Apoi îi înapoie lui Walli chitara distrusă, iar acesta o luă.

Sergentul le dădu înapoi buletinele cu un rânjet întipărit pe față.

Karolin îl apucă pe Walli de braț și îl trase de acolo.

— Haide, rosti ea cu glas scăzut. Hai să plecăm de aici!

Walli o lăsă să îl conducă. Abia mai vedea pe unde merge. Nu se mai putea opri din plâns.

• Capitolul 4 •

George Jakes urcă la bordul unui autobuz Greyhound în Atlanta, Georgia, duminică, 14 mai 1961, de Ziua Mamei.

Era speriat.

Maria Summers stătea lângă el. Stăteau mereu împreună. Devenise o obișnuință: toată lumea presupunea că locul liber de lângă George îi era rezervat Mariei.

Pentru a-și masca neliniștea, intră în vorbă cu ea.

— Ce părere ai de Martin Luther King?

King era liderul Conferinței de Conducere Creștină din Sud, unul dintre cele mai importante grupuri care luptau pentru drepturi civile. Îl cunoscuseră în seara precedentă, la cina organizată într-unul dintre restaurantele cu patroni negri din Atlanta.

— Este un om extraordinar, replică Maria.

George nu era la fel de convins.

— A zis lucruri foarte frumoase despre participanții la Cursa pentru Libertate, dar nu-l văd în autobuz, cu noi.

— Pune-te și în locul lui, rosti Maria împăciuitor. Este conducătorul unui alt grup de luptă pentru drepturi civile. Un general nu poate deveni pedestraș în regimentul altcuiva.

George nu se gândise la asta. Maria era, într-adevăr, foarte deșteaptă.

Începuse să se îndrăgostească de ea. Căuta cu disperare o oportunitate de a rămâne singur cu ea, însă oamenii în casele cărora stăteau participanții la Cursă erau cetățeni negri respectabili, mulți dintre ei creștini cucernici, care nu ar fi

îngăduit ca odăile lor de oaspeți să fie folosite pentru hârjoneli. Iar Maria, oricât de ispititoare ar fi fost, nu făcea altceva decât să se așeze lângă George, să-i vorbească și să râdă la poantele lui. Nu făcea niciunul dintre micile gesturi care indicau că o femeie ar vrea să fie mai mult decât prietenă cu un bărbat: nu îi atingea brațul, nu îi lua mâna când cobora din autobuz, nici nu se lipea de el când erau în mulțime. Nu flirta. Era posibil chiar să fie virgină la cei 25 de ani ai săi.

— Ai vorbit destul de mult cu King, zise el.

— Dacă nu ar fi fost predicator, aș fi crezut că îmi face avansuri, rosti ea.

George nu era sigur cum ar fi trebuit să răspundă la o astfel de remarcă. El, unul, nu ar fi fost deloc surprins dacă un predicator i-ar fi făcut avansuri unei fete fermecătoare precum Maria. Însă ea era mai naivă în privința bărbaților, își zise.

— Am vorbit și eu puțin cu King.

— Ce ți-a spus?

George ezită – tocmai cuvintele lui King îl speriaseră pe George. Totuși, decise să îi mărturisească Mariei adevărul: avea dreptul să știe.

— Mi-a spus că nu vom trece de Alabama.

Maria se albi.

— Chiar a zis așa ceva?

— Da, exact cu aceste cuvinte.

Acum erau amândoi speriați.

Autobuzul Greyhound plecă din stație.

În primele zile, George se temuse că celebra Cursă pentru Libertate avea să fie mult prea pașnică. Pasagerii nu reacționau atunci când îi vedeau pe negri așezându-se pe scaunele rezervate albilor, iar uneori cântau împreună cu ei. Nu se întâmplase nimic când participanții la Cursă sfidaseră plăcuțele inscripționate cu DOAR PENTRU ALBI și DOAR PENTRU NEGRI, aflate în stațiile de autobuz. Unele orașe chiar șterseseră semnele. George se temea că segregaționiștii găsiseră strategia perfectă. Fără scandal, fără publicitate, participanții de culoare la Cursă erau serviți cu amabilitate în restaurantele albilor. În fiecare seară coborau din autobuze și participau la întruniri fără ca nimeni să se ia de ei, de obicei în biserici, apoi rămâneau peste noapte pe la casele simpatizanților. Însă George era convins că, imediat după trecerea lor, semnele erau puse la loc,

iar segregarea revenea; iar Cursa pentru Libertate era o pierdere de timp.

Ironia era izbitoare. De când se știa, George se simțise rănit și înfuriat de mesajele repetate, uneori implicite, dar cel mai adesea rostite în gura mare, cum că era inferior. Nu conta că era mai deștept decât 99 la sută dintre americanii albi. Nici că era conștiincios, politicos și bine îmbrăcat. Albi urâți, prea proști sau prea leneși ca să facă altceva decât să toarne băuturi în pahare sau să facă plinul mașinii, se uitau la el de sus. Nu putea intra într-un magazin universal, nu se putea așeza într-un restaurant, nu putea aplica pentru un post fără să se întrebe dacă nu cumva avea să fie ignorat, alungat sau respins din cauza culorii sale. Iar asta îi accentua resentimentele. Însă acum, în mod paradoxal, era dezamăgit că nu se întâmpla așa ceva.

În timpul acesta, Casa Albă șovăia. În cea de-a treia zi a Cursei, procurorul general Robert Kennedy ținuse un discurs la Universitatea din Georgia, promițând să impună aplicarea drepturilor civile în Sud. Apoi, trei zile mai târziu, fratele său, președintele, dăduse înapoi, retrăgându-și sprijinul pe care îl acordase anterior pentru două proiecte de legi în vederea acordării drepturilor civile.

Oare așa aveau să câștige segregaționiștii? se întrebase George. Evitând orice confruntare și apoi reluându-și comportamentul obișnuit?

Nu. Pacea durase numai patru zile.

În cea de-a cincea zi a Cursei, unul dintre participanți fusese arestat pentru că insistase să i se lustruiască pantofii.

Violențele izbucniseră în cea de-a șasea zi.

Victima fusese John Lewis, studentul la Teologie. Fusese atacat de câțiva derbedei într-o toaletă rezervată albilor, în Rock Hill, Carolina de Sud. Lewis se lăsase bătut și lovit fără să riposteze. George nu văzuse incidentul – și probabil că era mai bine așa –, căci nu era deloc sigur că el ar fi putut da dovadă de autocontrolul gandhian al lui Lewis.

George citise mici articole despre violențe în ziarele de a doua zi, dar constatase cu dezamăgire că știrea era umbrită de zborul primului american în spațiul cosmic, Alan Shepard. Cui îi păsa? se gândi George cu amărăciune. Cosmonautul sovietic Iuri Gagarin fusese primul om ajuns în spațiu, cu mai puțin de o lună

în urmă. Rușii ne-au luat-o înainte. Un american alb poate zbura în jurul Pământului, în timp ce un american negru nu poate nici măcar să intre într-o toaletă.

Apoi, în Atlanta, participanții la Cursă fuseseră întâmpinați de o mulțime de susținători atunci când coborâseră din autobuz, iar George simțise cum îi crește moralul la loc.

Însă asta se întâmplase în Georgia, iar acum ei se îndreptau spre Alabama.

— De ce a zis King că nu vom trece de Alabama? întrebă Maria.

— Se zvonește că Ku Klux Klanul pune ceva la cale în Birmingham, răspunse George pe un ton sumbru. Se pare că FBI-ul știe despre planurile lor, dar nu a făcut nimic ca să îi oprească.

— Și poliția locală?

— Polițiștii de acolo *fac parte* din blestematul ăla de Klan.

— Cum rămâne cu ei doi? rosti Maria făcând un semn spre scaunele din spatele lor, de pe cealaltă parte a culoarului.

George aruncă o privire peste umăr spre cei doi bărbați albi și vânjoși de pe locurile respective.

— Ce-i cu ei?

— Nu crezi că sunt polițiști?

El pricepu la ce se referea ea.

— Crezi că sunt de la FBI?

— Au haine prea ieftine ca să fie de la FBI. Aș zice mai degrabă că sunt de la Poliția Rutieră din Alabama, sub acoperire.

George era impresionat.

— Cum de ai ajuns să fii atât de deșteaptă?

— M-a obligat mama să mănânc sănătos încă de mică. Iar tatăl meu este avocat în Chicago, capitala gangsterilor din Statele Unite.

— Și ce crezi că fac cei doi?

— Nu știu sigur, însă nu cred că au venit să ne apere drepturile civile. Tu ce părere ai?

George aruncă o privire pe fereastră și văzu un semn pe care scria TOCMAI AȚI INTRAT ÎN ALABAMA. Se uită la ceasul de la mână – era ora 1:00 după-amiaza. Soarele strălucea pe cerul senin. „Este o zi frumoasă, tocmai bună de murit”, se gândi el.

Maria își dorea o carieră în politică sau în administrație.

— Protestatarii pot produce un impact considerabil, dar în cele din urmă tot guvernele remodelează lumea, îi explică ea.

George se gândi la asta, întrebându-se dacă era de acord sau nu. Maria aplicase pentru o slujbă la biroul de presă de la Casa Albă, fiind apoi chemată la interviu, însă nu primise postul respectiv. „Nu sunt angajați prea mulți avocați negri la Washington, îi spusese ea cu obidă lui George. Probabil că voi rămâne în Chicago și voi lucra la cabinetul de avocatură al tatălui meu.”

De partea cealaltă a culoarului se afla o femeie albă, de vârstă mijlocie, cu haină și pălărie, care ținea în poală o poșetă mare și albă din plastic. George îi zâmbi și-i zise:

— Frumoasă vreme pentru o călătorie cu autobuzul.

— Mă duc în vizită la fiica mea, în Birmingham, răspunse ea, fără ca el să o fi întrebat asta.

— Foarte frumos. Mă numesc George Jakes.

— Cora Jones. Doamna Jones. Fiica mea trebuie să nască într-o săptămână.

— E primul ei copil?

— Al treilea.

— Păreți cam tânără ca să fiți bunică, dacă pot spune așa.

Femeia se înfoie ușor de plăcere.

— Am 49 de ani.

— Nu aș fi ghicit în veci!

Un autobuz Greyhound venind din direcția opusă semnaliză cu farurile, iar autovehiculul lor încetini și se opri. Un alb veni până la geamul șoferului și George îl auzi spunând: „S-a strâns mulțimea în stația de autobuz din Anniston”. George nu izbuti să audă răspunsul șoferului. „Ai grijă”, adăugă apoi bărbatul de la geam.

Autobuzul porni din nou la drum.

— Ce crezi că a vrut să spună prin „mulțime”? rosti Maria neliniștită. Ar putea fi douăzeci de oameni sau o mie. Ar putea fi un comitet de întâmpinare sau o gloată furioasă. De ce nu ne-a zis mai mult?

George își dădu seama că iritarea ei masca de fapt teama.

Își aminti cuvintele mamei sale: „Mi-e atât de teamă că o să te omoare...” Unii oameni din mișcare spuneau că sunt gata să moară pentru cauza libertății. George nu era la fel de sigur că ar

fi fost dispus să devină martir. Erau atâtea lucruri pe care voia să le facă – de exemplu, să facă dragoste cu Maria.

După un minut intrară în Anniston, un orășel ca toate celelalte din Sud, prăfuit și încins: clădirile erau joase, iar străzile erau dispuse într-o rețea. Pe marginea drumului erau înșirați oameni, întocmai ca la paradă. Mulți dintre ei erau îmbrăcați în hainele lor bune – femeile cu pălării pe cap, iar copiii ferchezuiți, fără îndoială abia ieșiți de la biserică.

— Ce se așteaptă să vadă, oameni cu coarne? pufni George. „Ia uitați, oameni buni, au venit negroteii adevărați din Nord, cu pantofi în picioare și cu toate cele.”

Vorbea ca și cum li s-ar fi adresat, deși numai Maria îl putea auzi.

— „Am venit să vă luăm armele și să vă propovăduim învățăturile comunismului. Unde se duc la înot fetele albe?”

Maria chicoti.

— Dacă te-ar auzi, nu și-ar da seama că glumești.

La drept vorbind, el nu glumea. Încerca mai degrabă să ignore frica viscerală pe care o simțea.

Autobuzul opri în stație, care era bizar de pustie. Clădirile păreau închise și încuiate. George simți cum îl trec fiorii.

Șoferul deschise ușa autobuzului.

George nici nu văzu de unde apăruse gloata. În scurt timp, împresurară autobuzul. Erau bărbați albi, unii în haine de lucru, alții în straie de duminică. Aveau cu ei bâte de baseball, țevi de metal și lanțuri de fier. Și urlau. Majoritatea erau urlete nearticulate, dar George auzi și scandări pline de ură, inclusiv *Sieg heil.*

Se ridică în picioare și primul său impuls fu să închidă ușa autobuzului; însă cei doi oameni pe care Maria îi identificase drept polițiști statali se mișcară mai repede, trântind-o. „Poate că sunt aici ca să ne apere, se gândi George. Sau poate că nu fac decât să se apere pe ei.”

Se uită pe geam, de jur împrejur. Nu era nici picior de polițist afară. Cum era posibil ca poliția locală să nu știe că o gloată înarmată se adunase în stația de autobuz? Era limpede că erau mână în mână cu Klanul. Nici nu era de mirare.

După câteva clipe, oamenii atacară autobuzul cu arme. Se porni o hărmălaie îngrozitoare, în timp ce lanțurile și rângile mușcau din capotă. Geamurile se făcură țăndări, iar doamna

Jones începu să țipe. Șoferul porni motorul, dar un individ din mulțime se întinse în fața autobuzului. George crezu că șoferul va trece peste el, dar acesta se opri.

O piatră zbură prin geam, spărgându-l, și George simți o durere ascuțită în obraz, ca o înțepătură de albină. Fusese nimerit de un ciob. Maria stătea la fereastră – era în mare pericol. George o apucă de braț, trăgând-o spre el.

— Îngenunchează pe culoar! îi strigă el.

Un bărbat care rânjea, cu un zbanț la mână, izbi cu pumnul în geamul de lângă doamna Jones.

— Veniți lângă mine! strigă Maria, trăgând-o pe aceasta în jos, lângă ea, și luând-o cu brațul pe după umeri ca să o protejeze.

Urletele de afară crescură în intensitate. „Comuniștilor!” se auzea. „Lașilor!”

Maria zise:

— Lasă capul jos, George!

Lui George nu-i venea să se încline în fața acelor huligani.

Deodată, zgomotul se diminuă. Izbiturile în caroserie încetară brusc și nu se mai auzi sunetul geamului spart. George zări un polițist.

„Era și timpul”, se gândi el.

Polițistul își învârtea bastonul în jur, dar discuta prietenește cu tipul cu zbanț la mână.

Apoi, George mai observă trei polițiști. Calmaseră gloata, dar, spre indignarea lui George, se limitară la atât. Se purtau de parcă nu se săvârșise nicio infracțiune. Discutau nonșalant cu scandalagiii, care păreau să fie prietenii lor.

Cei doi polițiști statali stăteau la locurile lor, complet năuciți. George intui că misiunea lor era să îi spioneze pe participanții la Cursă și că nu se gândiseră că ar putea fi chiar ei victime ale violenței gloatei. Fuseseră siliți să le ia partea celor din autobuz, fiind în legitimă apărare. Era posibil ca astfel să învețe să vadă lucrurile dintr-o nouă perspectivă.

Autobuzul se urni din loc. George văzu prin parbriz că un polițist îi îndepărta pe oameni din drum și un altul îi făcea semn șoferului să înainteze. După ce ieșiră din stație, o mașină de poliție trecu în fața autovehiculului și îl escortă spre ieșirea din oraș.

George începu să se simtă mai bine.

— Cred că am scăpat, oftă el.

Maria se ridică în picioare, aparent nevătămată. Scoase batista din buzunarul de la pieptul hainei lui George și îl tamponă ușor pe față. Pânza albă se înroși de sânge.

— E o tăietură mică, dar adâncă, rosti ea.

— O să supraviețuiesc.

— Da, însă nu vei mai fi la fel de chipeș.

— Sunt chipeș?

— Erai, dar acum…

Momentul de normalitate nu dură prea mult. George aruncă o privire în spate și văzu o coloană lungă de camionete și mașini în urma autobuzului. Păreau să fie pline cu oameni care răcneau.

— Nu am scăpat, gemu el.

— Când eram la Washington, zise Maria, înainte să urcăm în autobuz, vorbeai cu un tânăr alb.

— Da, cu Joseph Hugo, confirmă George. Este coleg cu mine la Drept, la Harvard. Ce-i cu el?

— Mi s-a părut că l-am văzut în gloată.

— Joseph Hugo? Nu. El este de partea noastră. Cred că te înșeli.

Însă Hugo era din Alabama, își aminti George.

— Avea ochii albaștri și proeminenți, zise Maria.

— Dacă este în gloată, înseamnă că în tot acest timp nu a făcut decât să pretindă că sprijină lupta pentru drepturi civile… când, de fapt, ne spiona. Nu poate fi decât o iscoadă.

— Serios?

George se uită din nou în spate.

Mașina de poliție făcuse deja cale întoarsă la ieșirea din oraș, însă celelalte vehicule nu se opriseră.

Bărbații din mașini răcneau atât de tare, încât puteau fi auziți dincolo de zgomotul motoarelor.

După ce trecură de suburbii și ajunseră într-o porțiune lungă și pustie a drumului DN 202, două mașini depășiră autobuzul, apoi încetiniră, silindu-l pe șofer să frâneze. Acesta încercă să le depășească, însă automobilele îl blocară, șerpuind pe șosea.

Cora Jones era albă la față și tremura din toate încheieturile, ținându-se de poșeta ei din plastic de parcă ar fi fost o vestă de salvare.

— Îmi pare rău că v-am pus în situația asta, doamnă Jones, zise George.

— Da, și mie, răspunse ea.

Într-un final, mașinile din fața lor traseră pe dreapta și autobuzul reuși să le depășească. Însă caznele nu se încheiaseră: convoiul rămăsese încă în urma lor. Apoi George auzi un pocnet familiar. Atunci când autobuzul începu să meargă în zigzag pe șosea, el realiză că se spărsese un cauciuc. Șoferul încetini și se opri lângă o băcănie de la marginea drumului. George citi numele: Forsyth & Son.

Șoferul coborî din autobuz și George îl auzi exclamând: „Două pene?” Apoi intră în magazin, probabil pentru a suna la depanare.

George era încordat ca un arc. O pană de cauciuc mai era cum mai era; însă două indicau deja o ambuscadă.

Într-adevăr, mașinile din convoi se opriră și o duzină de bărbați albi, în haine de duminică, se revărsară din ele, înjurând și agitându-și armele, ca niște sălbatici puși pe harță. George simți o strângere de inimă când îi văzu luând-o la fugă spre autobuz, cu chipurile urâte schimonosite de ură, și pricepu de ce ochii mamei sale se umpluseră de lacrimi când îi pomenise despre albii din Sud.

În fruntea hoardei se afla un adolescent care ridică o rangă și sparse un geam, peste măsură de voios.

Următorul individ încercă să urce în autobuz. Unul dintre călătorii albi mai vânjoși se postă în capul treptelor și scoase un revolver, confirmând teoria Mariei cum că tipii erau polițiști statali în civil. Intrusul dădu înapoi și polițistul încuie ușa.

George se temu că asta s-ar putea dovedi o greșeală. Ce s-ar fi întâmplat dacă pasagerii trebuiau să iasă de acolo în grabă?

Oamenii de afară începură să zdruncine autobuzul, părând că încearcă să îl răstoarne și zbierând în tot acest timp: „Omorâți negroteii! Omorâți negroteii!” Femeile dinăuntru începură să țipe. Maria se agăță de George, într-un fel care i-ar fi făcut mare plăcere dacă nu s-ar fi temut pentru propria viață.

Când văzu doi polițiști sosind, prinse un pic de curaj; însă, spre indignarea lui, aceștia nu încercară să potolească gloata. Îi privi pe agenții în civil din autobuz: păreau neputincioși și speriați. Era limpede că agenții în uniformă de afară nu aveau habar despre colegii lor aflați sub acoperire. Poliția Rutieră din Alabama era nu numai rasistă, ci și dezorganizată.

George se uită disperat în jur, căutând ceva cu care să o apere pe Maria. Să iasă din autobuz și să o ia la fugă? Să se întindă pe podea? Să înșface un pistol de la polițiștii statali și să împuște câțiva albi? Fiecare variantă părea mult mai rea decât să stea și să nu facă nimic.

Se holbă furios la polițiștii de afară, care urmăreau scena de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic. Erau oameni ai legii, pentru Dumnezeu! Ce naiba credeau că fac? Dacă nu apărau legea, cu ce drept purtau acea uniformă?

Apoi îl văzu pe Joseph Hugo. Nu exista niciun dubiu: George cunoștea foarte bine acei ochi albaștri și proeminenți. Hugo se apropie de un polițist și vorbi cu acesta, apoi pufniră amândoi în râs.

Chiar era o iscoadă.

„Dacă scap cu viață de aici, se gândi George, o să-i pară rău nemernicului.”

Oamenii de afară urlau furioși, cerându-le călătorilor să coboare din autobuz. George auzi: „Ieșiți ca să vă dăm ce meritați, iubitori de negrotei ce sunteți!” Asta îl făcu să constate că era mai în siguranță în autobuz.

Însă asta nu dură prea mult.

Un individ din gloată se întoarse la mașină și deschise portbagajul, întorcându-se apoi în fugă spre autobuz cu un obiect care îi ardea în mâini. Azvârli un șomoiog aprins printr-un geam spart. În câteva secunde, șomoiogul explodă într-o pâclă de fum cenușiu. Însă nu era doar o fumigenă. Căptușeala luă foc și, în câteva clipe, fuioare de fum negru și gros îi învăluiră pe călători, sufocându-i. O femeie strigă:

— În față se mai poate respira?

De afară, George auzi:

— Ardeți-i pe negrotei! Prăjiți-i!

Toată lumea încerca să iasă din autobuz. Culoarul era ticsit de oameni care se chinuiau să respire, împingându-se unii în alții pe ușă. Undeva părea să fi apărut un blocaj.

— Dați-vă jos din autobuz! strigă George. Toată lumea jos!

Cineva îi răspunse din față:

— Nu se deschide ușa!

George își aminti că polițistul statal încuiase ușa, pentru ca gloata să nu poată intra peste ei.

— Va trebui să sărim pe geam! strigă el. Haideți!

Se urcă pe un scaun și îndepărtă cioburile de sticlă din rama unei ferestre. Apoi își scoase haina și o atârnă peste margine, ca să asigure o oarecare protecție împotriva resturilor zimțate rămase încă acolo.

Maria tușea neajutorată.

— O să sar eu primul și o să te prind, îi zise George.

Ținându-se de spătarul scaunului pentru echilibru, se urcă pe margine, se îndoi de mijloc și sări. Își auzi cămașa rupându-i-se într-un ciob, dar nu simți nicio durere și concluzionă că scăpase teafăr. Ateriză pe iarba de la marginea drumului. Gloata se îndepărtase de autobuzul în flăcări. George se întoarse și își întinse brațele spre Maria.

— Urcă și tu cum am făcut eu! îi strigă el.

Pantofii ei de lac erau extrem de subțiri în comparație cu ghetele lui rezistente, așa că se bucură că își sacrificase haina când îi văzu piciorușele pe marginea ferestrei. Era mai scundă decât el, dar formele ei feminine o făceau să pară mai puternică. Tresări când coapsa ei atinse un ciob la coborâre, dar acesta nu îi sfâșie materialul rochiei și, o clipă mai târziu, ea căzu în brațele lui.

O prinse cu ușurință. Nu era grea deloc, iar el era bine făcut. O așeză în picioare, însă ea căzu în genunchi, trăgând aer în piept.

Se uită împrejur. Atacatorii se țineau încă departe. Aruncă o privire în autobuz. Cora Jones stătea pe culoar, tușind și rotindu-se în loc, prea șocată și năucită ca să se poată salva singură.

— Cora, vino încoace! strigă el.

Ea își auzi numele și se întoarse în direcția lui.

— Ieși pe fereastră, cum am făcut noi! Te ajut eu!

Ea păru să înțeleagă. Cu greutate se urcă pe scaun, ținând încă strâns poșeta. Șovăi, uitându-se la cioburile zimțate de pe rama ferestrei; dar cum avea o haină groasă pe ea, păru să decidă că era de preferat să se taie decât să moară sufocată. Puse un picior pe margine. George se întinse prin cadru, o apucă de braț și o trase. Ea își rupse haina, însă nu păți nimic altceva, iar el o lăsă jos încet. Femeia se îndepărtă, împleticindu-se și cerând apă.

— Trebuie să plecăm de lângă autobuz! îi strigă George Mariei. Ar putea exploda rezervorul.

Însă Maria avea o criză de tuse atât de intensă, încât nu părea în stare să se miște. El o luă în brațe și o ridică. O duse spre băcănie și o așeză când consideră că se aflau la adăpost.

Se uită în spate și văzu că autobuzul se golea acum rapid. Ușa fusese, în sfârșit, deschisă, iar oamenii se înghesuiau să iasă sau săreau pe ferestre.

Flăcările crescură în intensitate. În timp ce ultimii călători ieșeau din autobuz, interiorul vehiculului se încinse ca un cuptor. George auzi un bărbat strigând ceva despre rezervor, iar gloata începu să răcnească: „O să sară în aer! O să sară în aer!" Toată lumea se împrăștie înspăimântată, îndepărtându-se cât mai mult de autobuz. Apoi se auzi o bubuitură puternică și văzură cu toții o limbă uriașă de foc. Vehiculul se zgudui din pricina exploziei.

George era destul de sigur că nu mai rămăsese nimeni înăuntru. „Măcar nu a murit nimeni… încă", se gândi el.

Explozia părea să fi potolit setea de violență a gloatei. Oamenii se adunaseră să vadă autobuzul arzând.

Un mic grup de localnici se strânsese în fața băcăniei, mulți dintre ei aplaudând cu entuziasm gloata; însă o tânără ieși din clădire cu o găleată cu apă și câteva pahare de plastic. Îi dădu să bea doamnei Jones, apoi veni la Maria, care dădu pe gât un pahar cu apă și îi mai ceru încă unul.

Un tânăr alb se apropie de ei, cu o expresie de îngrijorare pe chip. Avea o față de rozătoare, cu fruntea și bărbia retrase, cu nasul ascuțit și cu dinții ieșiți în afară, iar părul îi era roșcat-castaniu și pomădat.

— Ce faci, scumpo? i se adresă el Mariei.

Părea să ascundă ceva și, când Maria dădu să-i răspundă, tânărul ridică o rangă și o prăvăli asupra ei, țintind spre creștet. George întinse brațul ca să o protejeze, iar ranga îl lovi cu forță în antebrațul stâng. Durerea fu usturătoare, iar lui îi scăpă un urlet. Bărbatul ridică ranga din nou. În ciuda durerii din braț, George se năpusti spre el cu umărul drept și îl îmbrânci cu putere.

Apoi, în timp ce se întorcea spre Maria, văzu alți trei indivizi desprinzându-se din gloată și repezindu-se către el, hotărâți să își răzbune amicul cu față de șobolan. George se pripise când considerase că setea de violență a segregaționiștilor fusese ostoită.

Era obișnuit cu situațiile conflictuale. În facultate făcuse parte din echipa de lupte a Universității Harvard, antrenând-o apoi până când absolvise Dreptul, însă aceasta nu avea să fie o luptă dreaptă, cu reguli. Și nu-și putea folosi decât un braț.

Pe de altă parte însă, făcuse școala într-o mahala din Washington, așa că știa să lupte și murdar.

Cei trei veneau spre el unul lângă altul, așa că George se trase în lături. Astfel îi silea să o lase în pace pe Maria și să avanseze către el în șir.

Primul bărbat încercă să îl lovească cu un lanț de fier.

George făcu o eschivă și lanțul nu îl nimeri. Omul se dezechilibră, iar George îi puse piedică, trântindu-l la pământ. Omul scăpă lanțul din mână.

Cel de-al doilea individ se împiedică de primul. George făcu un pas în față, se răsuci și îl lovi în figură cu cotul drept, sperând să îi disloce mandibula. Bărbatul scăpă un strigăt înăbușit și se prăbuși, dând drumul levierului.

Cel de-al treilea individ se opri brusc, speriat. George se îndreptă spre el și îl pocni în față cu toată forța. Îl nimeri cu pumnul drept în nas. Oasele se sfărâmară și sângele țâșni, iar bărbatul țipă în agonie. George nu se mai simțise atât de satisfăcut în toată viața lui. „La dracu cu Gandhi”, se gândi el.

Apoi se auziră două împușcături. Cu toții se opriră din ceea ce făceau și priviră în direcția din care venise zgomotul. Unul dintre polițiștii în uniformă trăsese în aer cu un revolver.

— Gata cu distracția, băieți, rosti el. Haideți să plecăm!

George era furios. Distracție? Polițistul fusese martor la o tentativă de crimă, și totuși vorbea de distracție? George începea să priceapă că uniforma de poliție nu însemna mare lucru în Alabama.

Gloata se întoarse la mașini. George observă furios că niciunul dintre cei patru ofițeri nu își nota numerele de pe plăcuțele de înmatriculare ale mașinilor cu care venise gloata. Nici nu legitimau pe nimeni, deși probabil că îi cunoșteau pe toți cei prezenți acolo.

Joseph Hugo se făcuse nevăzut.

Se auzi o nouă explozie în autobuzul distrus, iar George intui că era vorba de un al doilea rezervor; însă acum nu mai era nimeni atât de aproape încât să fie în pericol. Focul păru apoi să se stingă treptat.

Pe jos erau întinși câțiva oameni, mulți încă trăgând aer cu nesaț, după ce inhalaseră fumul din autobuz. Alții sângerau, fiind răniți. Unii erau participanți la Cursă, alții doar călători obișnuiți, albi și negri laolaltă. George își ținea brațul stâng cu mâna dreaptă, lipindu-l de coaste și încercând să-l păstreze imobil, căci fiecare mișcare era cumplit de dureroasă. Cei patru bărbați cu care se bătuse se întorceau acum spre mașinile lor, șchiopătând și ajutându-se unul pe altul.

George izbuti să ajungă la polițiști.

— Avem nevoie de o ambulanță, rosti el. Poate două.

Agentul mai tânăr se uită la el urât.

— Ce-ai zis?

— Acești oameni au nevoie de îngrijiri medicale, spuse George. Chemați o ambulanță!

Bărbatul părea furios, iar George realiză unde greșise: îi spusese unui alb ce să facă. Însă agentul mai în vârstă îi zise colegului său:

— Las-o așa. Apoi i se adresă lui George: Ambulanța este pe drum, băiete.

După câteva minute, sosi o ambulanță de mărimea unui autobuz mai mic, iar participanții la Cursă începură să urce la bord. Însă când George și Maria se apropiară, șoferul le zise:

— Voi nu.

George se holbă la el, nevenindu-i să creadă.

— Poftim?

— Asta-i o ambulanță pentru albi, zise șoferul. Nu-i pentru negrotei.

— Ce naiba tot spui?!

— Ai grijă cum vorbești, băiete.

Unul dintre pasagerii albi, aflat deja la bord, ieși din mașină.

— Trebuie să ducem pe toată lumea la spital, îi zise el șoferului. Albi și negri laolaltă.

— Asta nu-i ambulanță de negrotei, insistă șoferul încăpățânat.

— Ei bine, noi nu mergem fără prietenii noștri.

După aceste cuvinte, participanții albi la Cursă începură să coboare din ambulanță pe rând.

Șoferul rămase descumpănit. Ar fi arătat de-a dreptul caraghios dacă s-ar fi întors de la locul accidentului fără pacienți, își dădu seama George.

Polițistul mai vârstnic veni lângă ambulanță și spuse:
— Mai bine ia-i, Roy.
— Dacă zici tu... rosti șoferul.
George și Maria urcară în ambulanță.
Când autovehiculul porni, George se uită din nou la autobuz. Nu mai rămăsese nimic altceva în afară de un fuior de fum și o carcasă înnegrită, cu un șir de bare metalice ieșind din tavan precum coastele unui martir ars pe rug.

• Capitolul 5 •

Tanya Dvorkin plecă din Yakutsk, Siberia – cel mai friguros oraș din lume după un mic dejun servit foarte devreme. Parcurse distanța de 5 000 de kilometri până la Moscova într-un Tupolev Tu-16 al Forțelor Aeriene Sovietice. Cabina era concepută pentru vreo șase soldați, iar proiectantul nu își bătuse capul cu asigurarea confortului: scaunele erau făcute din aluminiu îmbinat și nu exista izolație fonică. Zborul durǎ opt ore, cu o oprire pentru realimentare. Cum Moscova era cu șase ore înaintea Yakutskului, Tanya sosi la timp pentru un alt mic dejun.
La Moscova era vară, iar ea venise îmbrăcată cu paltonul gros și cu căciula de blană. Luă un taxi până la Casa Guvernului, clădirea de apartamente destinată nomenclaturii moscovite. Locuia împreună cu mama ei, Anya, și cu fratele ei geamăn, Dmitri, numit dintotdeauna Dimka. Era o locuință încăpătoare, cu trei dormitoare, deși mama ei spunea că era spațioasă doar după standardele sovietice: apartamentul din Berlin în care stătuse în copilărie, pe când bunicul Grigori era diplomat, fusese mult mai mare.
În această dimineață, locul era pustiu și tăcut: Mama și Dimka plecaseră deja la serviciu. Hainele lor erau atârnate pe hol, în cuie bătute în perete de tatăl Tanyei în urmă cu un sfert de secol: pardesiul lui Dimka și haina cafenie de tweed a Mamei fuseseră lăsate acasă din pricina căldurii. Tanya își atârnă și ea haina lângă acestea și își duse valiza în dormitor. Nu se așteptase să îi găsească acasă, dar nu se putea abține să nu simtă un ușor regret pentru că Mama nu era acolo ca să-i facă un ceai, iar Dimka nu-i putea asculta peripețiile din Siberia. Se

gândi să își viziteze bunicii, pe Grigori și pe Katerina Peshkov, care locuiau la un alt etaj al aceleiași clădiri, dar decise că nu avea timp pentru asta acum.

Făcu un duș, se schimbă, apoi luă autobuzul până la sediul TASS, agenția sovietică de presă. Era unul dintre cei peste o mie de reporteri ai agenției, însă se număra printre puținii jurnaliști transportați cu avioanele militare. Era o stea în ascensiune, capabilă să scrie articole interesante și pline de viață, pe gustul tinerilor, și totuși fără să se îndepărteze de linia impusă de partid. Era un talent, dar și o povară: primea adeseori însărcinări dificile, de mare însemnătate.

Se duse la cantină, mâncă un castron de hrișcă cu smântână, apoi urcă la departamentul de știri speciale la care lucra. Deși era o vedetă, nu primise încă propriul birou. Își salută colegii, apoi se așeză la birou, puse hârtie și un indigo într-o mașină de scris și se puse pe treabă.

Zborul fusese prea zdruncinat chiar și pentru notițe simple, însă ea își structura articolele în minte, iar acum putea să scrie cursiv, consultându-și ocazional caietul pentru detalii. Sarcina ei era să încurajeze familiile de tineri sovietici să migreze în Siberia, pentru a lucra în înfloritoarele industrii ale mineritului și forajului: nu era deloc o sarcină ușoară. Lagărele de prizonieri furnizau suficienți muncitori necalificați, dar regiunea mai avea nevoie și de geologi, ingineri, topografi, arhitecți, chimiști și administratori. Totuși, în articolul său, Tanya nu vorbi despre bărbați, concentrându-se în schimb asupra soțiilor acestora. Începu cu o tânără și atrăgătoare mamă pe nume Klara, care îi vorbise cu entuziasm și umor despre viața la temperaturi de sub zero grade.

Pe la jumătatea dimineții, redactorul Tanyei, Daniil Antonov, luă colile de hârtie de pe biroul ei și începu să le citească. Era un bărbat mărunt, cu o fire blajină, ceva cu totul neobișnuit în lumea jurnalismului.

— E grozav! rosti el după o vreme. Când e gata și restul?

— Scriu cât pot de repede la mașină.

El zăbovi câteva clipe.

— Cât ai stat în Siberia, ai auzit ceva despre Ustin Bodian?

Bodian era un cântăreț de operă care fusese prins cu două exemplare din *Doctor Jivago,* procurate în timpul turneului său din Italia. Acum se afla într-un lagăr de muncă.

Tanya își simți inima bătându-i cu putere. O bănuia Daniil cumva? Era neobișnuit de intuitiv pentru un bărbat.

— Nu, minți ea. De ce întrebi? Ai aflat ceva?

— Nimic, zise Daniil, întorcându-se la biroul său.

Tanya aproape își terminase cel de-al treilea articol când Piotr Opotkin se opri lângă biroul ei și începu să îl citească, cu o țigară atârnându-i în colțul gurii. Un tip vânjos, cu tenul urât, Opotkin era redactorul-șef al departamentului de știri speciale. Spre deosebire de Daniil, el nu era de meserie jurnalist, ci comisar, fiind numit politic. Treaba lui era să se asigure că articolele nu încălcau directivele Kremlinului și singura sa calificare era strictețea de care dădea dovadă.

Citi primele pagini scrise de Tanya și spuse:

— Ți-am zis să nu scrii despre vreme.

Era originar dintr-un sat de la nord de Moscova și încă mai avea accentul nordic.

Tanya oftă.

— Piotr, este o serie de articole despre Siberia. Lumea știe deja că acolo e frig. Nu am putea păcăli pe nimeni.

— Dar aici este vorba *numai* despre vreme!

— Este vorba despre felul în care o tânără descurcăreață din Moscova își îngrijește familia în condiții dificile – și de peripețiile prin care trece.

Daniil interveni în discuție.

— Are dreptate, Piotr, zise el. Dacă nu pomenim deloc de frig, oamenii vor ști că articolul este mincinos și nu vor crede o boabă din el.

— Nu îmi place, rosti Opotkin încăpățânat.

— Trebuie să recunoști că Tanya face ca totul să pară palpitant, insistă Daniil.

Opotkin căzu pe gânduri.

— Poate că ai dreptate, zise el, punând colile la loc pe birou. Dau o petrecere acasă la mine, sâmbătă seară, i se adresă el Tanyei. Fiica mea tocmai a absolvit facultatea. Vrei să vii împreună cu fratele tău?

Opotkin era un carierist fără succes, care dădea petreceri înfiorător de plictisitoare. Tanya știa că putea vorbi și în numele fratelui ei.

— Mi-ar face mare plăcere, la fel cum cred că i-ar face și lui Dimka, însă este ziua de naștere a mamei noastre. Îmi pare foarte rău.

Opotkin păru jignit.

— Păcat, zise el, apoi plecă.

După ce se îndepărtă, Daniil îi spuse:

— Nu este ziua mamei tale, nu?

— Nu.

— O să verifice.

— Da, și își va da seama că am găsit o scuză politicoasă fiindcă nu voiam să merg.

— Ar trebui să te duci la petrecerile lui.

Tanya nu voia să poarte această discuție. Avea lucruri mai importante la care să se gândească. Trebuia să își scrie articolele, să plece de acolo și să îi salveze viața lui Ustin Bodian. Însă Daniil era un șef bun și deschis la minte, așa că încercă să își înfrâneze nerăbdarea.

— Lui Piotr nu-i pasă dacă mă duc la petrecerea lui sau nu, rosti ea. Pe el îl interesează fratele meu, care lucrează pentru Hrușciov.

Tanya era obișnuită cu oamenii care încercau să îi devină prieteni datorită influentei sale familii. Răposatul ei tată fusese colonel în KGB, poliția secretă; iar unchiul ei Volodea era general în Serviciul de Informații al Armatei Roșii.

Daniil insistă, în spiritul pozitiv al jurnaliștilor:

— Piotr ne-a făcut pe plac în privința articolelor despre Siberia. Ar trebui să-i arăți mai multă recunoștință.

— Detest petrecerile sale. Prietenii lui se îmbată și încep să le pipăie pe soțiile celorlalți.

— Nu vreau să îți poarte pică.

— De ce mi-ar purta pică?

— Ești foarte atrăgătoare.

Daniil nu îi făcea avansuri Tanyei. Locuia cu un prieten, iar ea era sigură că el se număra printre bărbații care nu se simțeau atrași de femei. Îi vorbea pe un ton detașat.

— Frumoasă, talentată și, ce-i mai rău, tânără. Lui Piotr nu o să-i fie greu să te urască. Dă-ți și tu mai mult silința cu el, încheie Daniil, apoi se îndepărtă.

Tanya își dădea seama că șeful ei avea probabil dreptate, dar decise să se gândească la asta mai târziu, așa că se întoarse la mașina de scris.

La amiază își luă de la cantină o farfurie cu salată de cartofi și heringi marinați și mâncă la birou.

În scurt timp își termină și cel de-al treilea articol. Îi dădu colile de hârtie lui Daniil.

— Mă duc să mă culc, zise ea. Nu mă suna, te rog.

— Bine lucrat, zise el. Somn ușor.

Ea își puse caietul în geanta de umăr și părăsi clădirea.

Trebuia să se asigure că nu este urmărită. Era obosită, iar asta însemna că existau șanse mai mari să comită greșeli nesăbuite. Era îngrijorată.

Trecu pe lângă stația de autobuz, apoi se întoarse câteva străzi, până la stația de dinainte, și luă autobuzul de acolo. Nu avea niciun sens, ceea ce însemna că oricine ar fi făcut asta de fapt o urmărea.

Nu era nimeni pe urmele ei.

Coborî în apropierea unui impunător palat prerevoluționar, folosit acum pe post de bloc de apartamente. Ocoli clădirea, dar nimeni nu părea să o supravegheze. O mai ocoli încă o dată, pentru a fi sigură, apoi intră în holul întunecos și urcă treptele crăpate de marmură până la apartamentul lui Vasili Yenkov.

Pe când se pregătea să bage cheia în broască, ușa se deschise și o blondă zveltă de vreo 18 ani apăru în prag. Vasili se afla în spatele ei. Tanya înjură în gând. Era prea târziu ca să mai fugă sau să pretindă că se ducea în altă parte.

Blonda îi aruncă Tanyei o privire aspră, măsurând-o din cap până în picioare: coafură, siluetă, haine. Apoi îl sărută pe Vasili pe gură, îi aruncă Tanyei o privire triumfătoare și coborî pe scări.

Vasili avea 30 de ani, dar îi plăceau fetele tinere. Le seducea pentru că era înalt și arătos, cu un chip sculptat, cu păr negru și des, lăsat puțin mai lung, și ochi căprui, languroși. Tanya îl admira din cu totul alte motive: pentru inteligența, curajul și talentul său de scriitor.

Intră în biroul lui și își aruncă geanta pe un scaun. Vasili lucra ca redactor de scenarii la radio și era dezordonat din fire. Avea hârtii pe tot biroul și teancuri de cărți pe podea. Părea să lucreze la adaptarea pentru teatrul radiofonic a primei piese a

lui Maxim Gorki, *Filistinii.* Pisica lui cenușie, Mademoiselle, dormea pe canapea. Tanya o împinse într-o parte și se așeză.

— Cine era dama? îl întrebă ea.

— Maică-mea.

Tanya pufni în râs, deși se simțea iritată.

— Îmi pare rău că ai dat peste ea, rosti Vasili, deși nu părea să regrete deloc.

— Știai că vin azi.

— Am crezut că ajungi mai târziu.

— M-a văzut la față. Nu ar trebui să știe nimeni că există vreo legătură între noi doi.

— Lucrează la magazinul universal GUM. O cheamă Varvara. Nu va suspecta nimic.

— Vasili, ai grijă să nu se mai repete, te rog. Și-așa ceea ce facem este periculos. Nu ar trebui să riscăm fără rost. Poți să ți-o tragi cu adolescente în oricare altă zi.

— Ai dreptate. Nu se va mai întâmpla. Hai să-ți fac un ceai. Pari obosită.

Vasili începu să pregătească samovarul.

— Sunt obosită. Însă Ustin Bodian moare.

— La dracu'! Ce are?

— Pneumonie.

Tanya nu îl cunoștea pe Bodian personal, dar îi luase un interviu înainte să dea de bucluc. Pe lângă extraordinarul său talent, artistul era un om cald și bun la suflet. Admirat în întreaga lume, el dusese o viață privilegiată, ceea ce nu îl împiedica totuși să își manifeste public mânia față de nedreptățile comise asupra celor mai puțin norocoși decât el – motiv pentru care și fusese trimis în Siberia.

— Și încă îl mai pun să lucreze? întrebă Vasili.

Tanya clătină din cap.

— Nu mai poate lucra. Însă nu vor să îl trimită la spital. Pur și simplu stă în pat toată ziua, iar starea lui se deteriorează continuu.

— L-ai văzut?

— În niciun caz! A fost foarte riscant până să și întreb de el. Dacă m-aș fi dus în lagărul de prizonieri, nu mi-ar mai fi dat drumul de acolo.

Vasili îi dădu ceai și zahăr.

— Primește îngrijiri medicale măcar?

— Nu.

— Ai vreo idee cam cât mai are de trăit?

Tanya clătină din cap.

— Acum știi și tu tot ce am aflat.

— Trebuie să dăm vestea mai departe.

Tanya era de acord.

— Singura cale prin care am putea să-i salvăm viața ar fi prin a-i face boala publică, sperând mai apoi că guvernul va fi pus într-o situație stânjenitoare.

— Scoatem o ediție specială?

— Da, rosti Tanya. Azi.

Vasili și Tanya realizau împreună un ziar ilegal numit *Disidența.* Scriau despre cenzură, demonstrații, procese și prizonieri politici. În biroul său de la Radio Moscova, Vasili avea propriul tipar, folosit în mod normal pentru realizarea mai multor exemplare din scenariu. În secret, el tipărea cincizeci de exemplare din fiecare ediție a *Disidenței.* Majoritatea persoanelor care primeau câte un exemplar îl multiplicau la mașina de scris sau chiar scriindu-l de mână, astfel încât ziarul circula foarte bine. Acest sistem de autopublicare se numea *samizdat* în rusă, fiind foarte răspândit: romane întregi erau distribuite în același fel.

— Îl scriu eu.

Tanya se duse la bufet și scoase o cutie mare de carton, plină cu mâncare pentru pisici. Băgă mâinile în bobițe și trase dintre ele o mașină de scris în carcasă. Era cea pe care o foloseau pentru *Disidența.*

Caracterele dactilografiate erau unice, la fel ca și scrisul de mână. Fiecare mașină avea propriile caracteristici. Literele nu erau niciodată perfect aliniate: unele erau puțin ridicate, altele puțin descentrate. Unele litere se uzau sau se stricau într-un mod distinctiv. Drept urmare, experții poliției puteau face conexiunea dintre o mașină de scris și produsul său. Dacă *Disidența* ar fi fost tipărită la aceeași mașină de scris precum scenariile lui Vasili, cineva ar fi putut băga de seamă. Așa că Vasili furase o mașină veche de la departamentul de planificare, o adusese acasă și o îngropase în mâncarea pisicii pentru a o ascunde de ochii prea curioși. O percheziție minuțioasă ar fi dus la descoperirea ei, dar dacă se ajungea la o asemenea percheziție, Vasili era oricum terminat.

În cutie mai erau ascunse și colile de hârtie cerată specială folosite la copiere. Mașina de scris nu avea bandă: literele sale perforau hârtia, iar copiatorul umplea cu cerneală găurile în formă de litere.

Tanya scrise un articol despre Bodian, afirmând că secretarul general Nikita Hrușciov avea să fie personal responsabil dacă unul dintre cei mai mari tenori ai Uniunii Sovietice ar fi murit într-un lagăr de prizonieri. Trecu în revistă principalele puncte ale procesului lui Bodian, acuzat de activități antisovietice, incluzând înflăcărata lui apărare a libertății artistice. Pentru a nu atrage suspiciuni asupra ei, preciză în mod eronat că informația despre boala lui Bodian provenea de la un pasionat de operă imaginar din cadrul KGB.

După ce termină, îi dădu două coli de hârtie cerată lui Vasili.

— Am fost concisă, spuse ea.

— Concizia este sora talentului. Cehov a zis asta.

Citi încet articolul, apoi dădu din cap aprobator.

— Mă duc la Radio Moscova să fac mai multe copii, rosti el apoi. După aceea ar trebui să le ducem în piața Maiakovski.

Tanya nu era surprinsă, dar se simțea neliniștită.

— Este sigur?

— Nu, sigur că nu. Nu este un eveniment cultural organizat de stat. Tocmai ăsta-i și motivul pentru care ar trebui să mergem.

Pe la începutul anului, tinerii moscoviți începuseră să se adune în mod informal lângă statuia poetului bolșevic Vladimir Maiakovski. Unii recitau poezii cu voce tare, atrăgând și alte persoane. Astfel fusese inițiat un festival de poezie, iar unele dintre versurile rostite la baza monumentului erau critice la adresa guvernului, chiar dacă nu fățiș.

Un asemenea fenomen nu ar fi durat mai mult de zece minute pe vremea lui Stalin, însă Hrușciov era un reformator. Programul său includea un grad limitat de toleranță culturală și, până acum, nu se luase nicio măsură împotriva recitalurilor de poezie. Însă liberalizarea se desfășura poticnit: doi pași înainte, unul înapoi. Fratele Tanyei spunea că totul depindea de cota lui Hrușciov: dacă stătea bine, simțindu-se puternic din punct de vedere politic, sau dacă înregistra vreun recul, temându-se de o lovitură de palat orchestrată de adversarii săi conservatori de la Kremlin. Indiferent de motiv, nu se putea prezice reacția autorităților.

Tanya era prea obosită ca să se mai gândească la asta și intuia că oricare alt loc ar fi fost la fel de periculos.

— Cât te duci tu la postul de radio, eu mă voi întinde puțin.

Se duse în dormitor. Așternuturile erau mototolite: probabil că Vasili și Varvara își petrecuseră dimineața în pat. Își scoase ghetele, se băgă sub plapumă și se întinse.

Își simțea corpul epuizat, dar mintea îi lucra cu rapiditate. Se temea, dar voia să meargă în piața Maiakovski. *Disidența* era o publicație importantă, în pofida modului amator în care era produsă și circulației sale restrânse. Asta dovedea că guvernul comunist nu era atotputernic. Le arăta disidenților că nu erau singuri. Liderii religioși care aveau de înfruntat persecuțiile citeau despre interpreții de folk arestați pentru cântece de protest și invers. În loc să se simtă ca o voce izolată într-o societate monolitică, disidentul realiza că făcea parte dintr-o mare rețea, formată din mii de oameni care voiau o guvernare diferită, mai bună.

Și i-ar fi putut salva viața lui Ustin Bodian.

În cele din urmă, Tanya adormi.

Se trezi când cineva îi mângâie obrazul. Deschise ochii și îl văzu pe Vasili întins lângă ea.

— Pleacă de aici, pufni ea.

— E patul meu!

Ea se ridică în capul oaselor.

— Am 22 de ani, sunt prea bătrână pentru gusturile tale.

— Pentru tine fac o excepție.

— O să te anunț când mă voi hotărî să intru într-un harem.

— Aș renunța la toate celelalte pentru tine.

— Vezi să nu!

— Chiar aș face-o.

— Pentru cinci minute, poate.

— Pentru totdeauna.

— Fă-o pentru șase luni și mă mai gândesc.

— Șase luni?

— Vezi? Dacă nu te poți abține o jumătate de an, cum poți promite eternitatea? Cât naiba e ceasul?

— Ai dormit toată după-amiaza. Nu te ridica. Mă dezbrac și mă bag în pat lângă tine.

Tanya se ridică în picioare.

— Trebuie să plecăm acum.

Vasili se lăsă păgubaș. Probabil că nici nu fusese serios. Îi era imposibil să se abțină să le facă avansuri tinerelor. După acest schimb de replici, avea să uite subiectul, cel puțin pentru o vreme. Îi dădu Tanyei vreo 25 de coli de hârtie, imprimate pe ambele părți cu litere ușor încețoșate: exemplarele noului număr al *Disidenței.* Apoi își legă o eșarfă roșie de bumbac la gât, în ciuda vremii frumoase, care îi conferea o alură artistică.

— Hai să mergem atunci, îi zise el.

Tanya îl rugă să aștepte până se duse la toaletă. Chipul din oglindă avea ochii albaștri și pătrunzători, încadrați de un păr blond-deschis, tuns scurt. Își puse ochelarii de soare ca să-și ascundă ochii și se legă la cap cu o basma comună, maronie. Acum putea trece drept orice tinerică.

Se duse în bucătărie, ignorând bătaia nerăbdătoare din picior a lui Vasili, și își turnă un pahar de apă de la robinet. După ce îl dădu pe gât, spuse:

— Sunt gata acum.

Merseră pe jos până la stația de metrou. Trenul era plin de muncitori aflați în drum spre casă. Porniră către stația Maiakovski de pe șoseaua de centură Garden Ring. Nu aveau să zăbovească prea mult aici: urmau să plece imediat ce terminau de împărțit cele cincizeci de exemplare ale ziarului lor.

— Dacă apar probleme, rosti Vasili, ține minte: nu ne cunoaștem.

Se despărțiră și ieșiră la suprafață la un minut distanță. Soarele coborâse de pe cer și afară se răcorise.

Vladimir Maiakovski fusese un poet de rang internațional, dar și bolșevic totodată, iar Uniunea Sovietică se mândrea cu el. Statuia sa eroică avea șase metri înălțime și trona în mijlocul pieței numite după el. Câteva sute de oameni stăteau pe iarbă, majoritatea tineri, unii în haine croite vag după moda occidentală: blugi și bluze pe gât. Un băiat cu bască își vindea romanul, pagini trase la indigo și legate cu sfoară. Se numea *Growing Up Backwards.* O tânără cu plete avea cu ea o chitară, dar nici măcar nu încerca să cânte la ea: poate că era doar un accesoriu, precum o poșetă. În zonă se afla un singur milițian în uniformă, însă agenții poliției secrete erau cât se poate de evidenți, fiind de-a dreptul comici, în jachetele lor de piele pe care le purtau chiar și atunci când afară era cald, pentru a-și

masca armele. Tanya evită să dea ochii cu ei: nu erau foarte amuzanți.

Oamenii se ridicau pe rând și recitau câte un poem sau două. Majoritatea erau bărbați, dar din când în când mai vedeai și câte o femeie. Un băiat cu un zâmbet neastâmpărat citi o poezie despre un țăran neîndemânatic care încerca să strunească un cârd de gâște, iar mulțimea realiză rapid metafora pentru Partidul Comunist, care încerca să organizeze poporul. În scurt timp, lumea izbucni în râs, mai puțin agenții KGB, care păreau nedumeriți.

Tanya se strecură prin mulțime, ascultând din mers poemul unui adolescent furios, compus în stilul futurist al lui Maiakovski. Scotea colile de hârtie una câte una din buzunar și le împărțea discret oricărei persoane care părea prietenoasă. Stătea cu ochii pe Vasili, care făcea același lucru. Când lumea începu să vorbească despre Bodian, auzi imediat exclamații de șoc și îngrijorare. Într-o asemenea mulțime, majoritatea persoanelor știau cine era și de ce fusese închis. Împărți colile cât putu de repede, nerăbdătoare să scape de ele înainte ca agenții să prindă de știre.

Un bărbat tuns scurt, care părea fost soldat, ieși în față și, în loc să recite un poem, începu să citească cu voce tare articolul Tanyei despre Bodian. Tanya era mulțumită: știrea se răspândea chiar mai repede decât sperase. Se auziră strigăte de indignare când omul ajunse la partea despre lipsa de îngrijiri medicale. Însă indivizii în jachete de piele observaseră schimbarea de atmosferă și păreau acum ceva mai vigilenți. Îl zări pe unul dintre ei spunând ceva într-un aparat de emisie-recepție.

Mai avea cinci coli și le simțea arzându-i în buzunar.

Agenții secreți stătuseră până atunci la marginea mulțimii, însă acum se îndreptau spre vorbitor. Acesta flutură sfidător exemplarul său din *Disidența,* strigând despre Bodian în timp ce securiștii se apropiau. Unii dintre spectatori se îngrămădiră în jurul soclului, îngreunându-le agenților accesul. În replică, kaghebiștii începură să-i îmbrâncească pe oamenii din calea lor. Așa izbucneau revoltele. Tanya se trase în spate, către marginea mulțimii. Mai avea un singur exemplar din *Disidența* și îl lăsă să cadă pe jos.

Deodată apărură în zonă vreo șase milițieni în uniformă. Întrebându-se cu teamă de unde veniseră, Tanya se uită peste

drum, spre cea mai apropiată clădire, și îi văzu și pe alții ieșind pe ușă: probabil că se ascunseseră înăuntru, așteptând, în caz că ar fi fost nevoie de ei. Își scoaseră bastoanele și intrară în mulțime, lovind oamenii la întâmplare. Tanya îl văzu pe Vasili întorcându-se și îndepărtându-se, croindu-și drum prin mulțime cât putea de repede, și îi urmă imediat exemplul. Apoi, un adolescent panicat se ciocni de ea, dărâmând-o la pământ.

Rămase năucită preț de o clipă. Când vederea i se limpezi, văzu tot mai mulți oameni fugind. Se ridică în genunchi, fiind încă amețită. Cineva se împiedică de ea, trântind-o din nou. Deodată, Vasili ajunse lângă ea și o trase în picioare cu ambele mâini. Ea avu o clipă de uluială: nu s-ar fi așteptat ca el să-și riște propria siguranță sărind în ajutorul ei.

Apoi, un milițian îl lovi pe Vasili cu bastonul în cap, iar acesta căzu. Milițianul îngenunche, îi trase brațele lui Vasili la spate și îi puse cătușele cu mișcări rapide și experte. Vasili ridică privirea, dădu ochii cu Tanya și îi șopti din buze, fără să rostească vreun cuvânt: „Fugi!”

Ea se întoarse și fugi, însă se ciocni imediat de un milițian în uniformă, care o înhăță de braț. Ea încercă să scape din strânsoare, zbierând: „Dă-mi drumul!”

Însă milițianul o strânse și mai tare și îi spuse:

— Ești arestată, cățea!

• Capitolul 6 •

Sala Nina Onilova din Kremlin era numită astfel după o mitralioare căzută în Bătălia de la Sevastopol. Pe perete se vedea o fotografie alb-negru înrămată, înfățișând un general al Armatei Roșii care depunea medalia Ordinului Steagul Roșu pe mormântul ei. Tabloul era atârnat deasupra unui șemineu de marmură albă, pătat ca degetele unui fumător. În toată încăperea, puteai remarca pe pereți pătrate de vopsea mai deschisă la culoare, în locurile în care odinioară fuseseră atârnate alte tablouri, indicând că pereții nu mai fuseseră zugrăviți de la revoluție. Poate că încăperea fusese cândva un salon elegant. Acum însă, era mobilată cu mese de cantină lipite una de cealaltă pentru a forma un dreptunghi lung și cu

douăzeci de scaune ieftine. Pe mese erau scrumiere de ceramică, golite zilnic, însă fără a fi spălate.

Dimka Dvorkin intră în sală cu gândurile învârtejindu-i-se în minte și cu stomacul făcut ghem.

Încăperea era locul obișnuit de întâlnire al asistenților miniștrilor și secretarilor din Prezidiul Sovietului Suprem, corpul guvernamental al Uniunii Sovietice.

Dimka era unul dintre asistenții lui Nikita Hrușciov, prim-secretar și președinte al Prezidiului, însă – cu toate acestea – simțea că nu are ce căuta aici.

Mai erau doar câteva săptămâni până la summitul de la Viena. Acolo avea să aibă loc prima întâlnire a lui Hrușciov cu noul președinte american, John Kennedy. A doua zi, în cel mai important Prezidiu al anului, liderii Uniunii Sovietice urmau să decidă strategia pentru summit. Astăzi, asistenții se întruneau pentru a pregăti Prezidiul. Era o ședință de planificare pentru o ședință de planificare.

Reprezentantul lui Hrușciov trebuia să prezinte punctul de vedere al liderului, pentru ca toți ceilalți asistenți să își poată pregăti șefii pentru ziua următoare. Sarcina lui secretă era să descopere orice opoziție latentă la ideile lui Hrușciov și, pe cât posibil, să o zdrobească. Era îndatorirea lui solemnă să se asigure că discuția de a doua zi avea să decurgă fără probleme pentru conducător.

Dimka știa ce idei avea Hrușciov pentru summit, însă tot nu se simțea în stare să facă față la această ședință. Era cel mai tânăr și mai neexperimentat dintre asistenții lui Hrușciov. Ieșise de pe băncile facultății abia cu un an în urmă. Nu mai participase niciodată la ședința dinainte de Prezidiu: nu i-o îngăduise rangul. Însă cu zece minute în urmă, secretara lui, Vera Pletner, îl informase că unul dintre asistenții-șefi anunțase că este bolnav, iar ceilalți doi fuseseră implicați într-un accident de mașină, așa că Dimka trebuia să le țină locul.

Dimka ajunsese să lucreze pentru Hrușciov din două motive. Primul: fusese mereu cel mai bun din clasă, de la grădiniță până la universitate. Celălalt: unchiul său era general. Nu știa care dintre factori cântărise mai greu.

Kremlinul părea un monolit pentru lumea din exterior, dar în realitate era un câmp de bătălie. Hrușciov nu ținea puterea cu o mână de fier. Era un comunist adevărat, trup și suflet, dar era și

un reformator care observase slăbiciunile sistemului sovietic și care voia să implementeze idei noi. Însă vechii staliniști din Kremlin nu erau încă învinși. Încercau să profite de orice prilej pentru a slăbi poziția lui Hrușciov și pentru a-i anula reformele.

Ședința era neoficială – asistenții beau ceai și fumau cu jachetele scoase și cu cravatele desfăcute. Majoritatea erau bărbați. Dimka zări o față prietenoasă: Natalya Smotrov, asistenta ministrului de externe Andrei Gromîco. Tânăra avea în jur de 25 de ani și era atrăgătoare, chiar dacă purta o banală rochie neagră. Dimka nu o cunoștea prea bine, dar vorbise cu ea de câteva ori. Acum se așeză lângă ea. Ea păru surprinsă să îl vadă.

— Konstantinov și Pajari au avut un accident de mașină, îi explică el.

— Sunt răniți?

— Nu grav.

— Dar Alkaev?

— Bolnav. Zona Zoster.

— Urât. Deci tu ești reprezentantul conducătorului.

— Sunt îngrozit.

— Lasă că te descurci tu.

El aruncă o privire împrejur. Păreau să aștepte cu toții ceva. O întrebă cu glas scăzut pe Natalya:

— Cine prezidează ședința?

Unul dintre ceilalți îl auzi. Era Evgheni Filipov, care lucra pentru conservatorul ministru al apărării, Rodion Malinovski. Filipov avea vreo 30 de ani, dar purta haine mai bătrânești, fiind îmbrăcat acum cu un costum larg din perioada imediat postbelică și o cămașă gri de flanel. Repetă întrebarea lui Dimka cu glas tare, pe un ton disprețuitor.

— Cine prezidează ședința? Tu, bineînțeles. Tu ești asistentul președintelui Prezidiului, nu? Hai, treci la treabă, băiețaș!

Dimka simți cum se înroșește. Rămase fără cuvinte o clipă, însă apoi îi veni inspirația și zise:

— Grație remarcabilului zbor în spațiu al tovarășului maior Iuri Gagarin, tovarășul Hrușciov va merge la Viena cu ecoul felicitărilor lumii răsunându-i încă în urechi.

Cu o lună în urmă, Gagarin fusese primul om care călătorise în spațiul cosmic într-o rachetă, întrecându-i pe americani cu

doar câteva săptămâni, într-o uluitoare lovitură științifică și de propagandă pentru Uniunea Sovietică și pentru Nikita Hrușciov.

Asistenții de la masă aplaudară, iar Dimka simți că îi mai vine inima la loc.

Apoi, Filipov vorbi din nou:

— Poate ar fi mai bine ca tovarășului prim-secretar să îi răsune în urechi discursul inaugural al președintelui Kennedy.

Părea incapabil să vorbească altfel decât cu un rânjet zeflemitor pe chip.

— În caz că tovarășii aici de față au uitat, continuă el, Kennedy ne-a acuzat că avem planuri de hegemonie mondială și a jurat să plătească orice preț necesar pentru a ne opri. După toate mișcările prietenești pe care le-am făcut – în mod neînțelept, după părerea unor tovarăși experimentați –, Kennedy nici că își putea exprima mai clar intențiile agresive. Ridică un deget în aer, ca un dascăl de școală, adăugând: Nu putem răspunde decât într-un singur mod: sporindu-ne puterea militară.

Dimka încă se mai gândea la replica pe care să i-o dea când interveni Natalya.

— Aceea este o cursă pe care nu o putem câștiga, rosti ea pe un ton energic, dar cumpănit. Statele Unite sunt mai bogate decât Uniunea Sovietică și pot egala cu ușurință orice sporire a capacității noastre militare.

Era mai rezonabilă decât șeful ei conservator, remarcă Dimka. Îi aruncă o privire recunoscătoare și preluă ideea.

— Aceasta este și explicația pentru politica de coexistență pașnică adoptată de Hrușciov, care ne permite să cheltuim mai puțin pe înarmare, investind în schimb în agricultură și în industrie.

Conservatorii de la Kremlin detestau doctrina coexistenței pașnice. Pentru ei, conflictul cu imperialismul capitalist era un război pe viață și pe moarte.

Cu coada ochiului, Dimka o zări intrând în încăpere pe secretara lui, Vera, o femeie inteligentă și îndrăzneață în vârstă de 40 de ani. Vera îi făcu semn să iasă.

Însă de Filipov nu te puteai descotorosi atât de ușor.

— Haideți să nu lăsăm ca o viziune naivă a politicii mondiale să ne încurajeze să ne reducem potențialul militar prea rapid, rosti el disprețuitor. Nu se poate spune că am câștiga pe plan

internațional. Uitați-vă cum ne sfidează chinezii. Asta ne slăbește poziția la Viena.

De ce încerca Filipov atât de tare să demonstreze că Dimka era nepriceput? Dimka își aminti brusc că Filipov vizase un post în biroul lui Hrușciov – postul pe care îl primise chiar el.

— Așa cum acel fiasco din Golful Porcilor i-a slăbit poziția lui Kennedy, replică Dimka.

Președintele american autorizase un plan excentric al CIA de invadare a Cubei, într-un loc numit Golful Porcilor: planul eșuase și Kennedy fusese umilit.

— Eu cred că liderul nostru are o poziție mai puternică.

— Chiar și așa, Hrușciov a ratat…

Filipov se opri, realizând că întrecuse măsura. Aceste discuții preliminare erau deschise, dar existau totuși niște limite.

Dimka profită de momentul de slăbiciune al lui Filipov și zise:

— Ce a ratat Hrușciov, tovarășe? Explică-ne și nouă, te rog.

Filipov se redresă iute.

— Noi am ratat îndeplinirea obiectivului principal al politicii noastre externe: o rezoluție permanentă asupra situației din Berlin. Germania de Est e punctul nostru de frontieră în Europa. Granițele sale asigură granițele Poloniei și ale Cehoslovaciei. Nesoluționarea statutului său este intolerabilă.

— În regulă, spuse Dimka, surprins să audă o notă de încredere în propriul glas. Cred că am cam terminat de discutat principiile generale. Înainte să închei ședința, vă voi explica viziunea tovarășului prim-secretar asupra problemei.

Filipov deschise gura ca să protesteze față de întreruperea bruscă, însă Dimka îl opri.

— Tovarășii vor vorbi doar la invitația președintelui ședinței, rosti el cu o asprime deliberată în voce; toată lumea amuți. La Viena, Hrușciov îi va spune lui Kennedy că nu mai putem aștepta. Am făcut propuneri rezonabile pentru reglementarea situației din Berlin și tot ce auzim de la americani este că ei nu vor schimbări.

Câțiva oameni de la masă încuviințară.

— Dacă nu vor cădea de acord asupra unui plan, continuă Dimka, Hrușciov îi va anunța că vom lua noi măsuri, în mod unilateral; iar dacă americanii încearcă să ne oprească, vom răspunde la forță cu aceeași monedă.

Urmă un moment prelung de tăcere. Dimka profită de prilej ca să se ridice în picioare.

— Vă mulțumesc pentru prezență, încheie el.

Natalya rosti cu glas tare ceea ce gândea toată lumea:

— Asta înseamnă că suntem dispuși să pornim un război cu americanii pentru Berlin?

— Prim-secretarul nu crede că se va ajunge la război, zise Dimka, oferindu-le răspunsul evaziv pe care i-l dăduse Hrușciov. Kennedy nu este nebun.

Surprinse amestecul de uimire și de admirație din privirea Natalyei când plecă de la masă. Nu-i venea să creadă că fusese atât de stăpân pe el. Nu fusese niciodată vreun papă-lapte, însă avusese de-a face acum cu un grup de bărbați inteligenți și duri și totuși reușise să îi intimideze. Îl ajutase și poziția: chiar dacă era nou-venit, funcția sa din biroul prim-secretarului îi oferea putere. În mod paradoxal, și ostilitatea lui Filipov îi fusese de ajutor. Puteau înțelege cu toții nevoia de a muștrului aspru pe cineva care încerca să submineze conducătorul.

Vera aștepta în anticameră. Era o asistentă politică experimentată și nu se panica fără rost. Dimka intui despre ce era vorba.

— Soră-mea, nu? spuse el.

Vera rămase consternată și făcu ochii mari.

— Cum faci asta? rosti ea uluită.

Nu era nimic supranatural. De ceva vreme, se tot temea că Tanya avea să intre în bucluc.

— Ce a făcut? întrebă el.

— A fost arestată.

— La dracu'!

Vera arătă spre receptorul telefonului ridicat din furcă, iar Dimka îl luă. La celălalt capăt al firului era mama lui, Anya.

— Au dus-o pe Tanya în Lubianka! exclamă ea, folosind varianta prescurtată a numelui sediului KGB din piața Lubianka.

Femeia era aproape isterică.

Dimka nu era complet surprins. El și sora lui geamănă erau de acord că Uniunea Sovietică avea multe probleme, însă – în vreme ce el credea că era nevoie de reforme – ea considera că ar fi trebuit abolit comunismul cu totul. Era un dezacord intelectual care nu le știrbea cu nimic afecțiunea pe care o

simțeau unul pentru celălalt. Erau cei mai buni prieteni. Și așa fusese dintotdeauna.

Puteai fi arestat dacă gândeai precum Tanya, iar aceasta era una dintre problemele sistemului.

— Liniștește-te, mamă, o pot scoate de acolo, rosti Dimka, sperând să își poată respecta promisiunea. Știi cumva ce s-a întâmplat?

— A izbucnit o răzmeriță la o întrunire de-a poeților!

— Pun pariu că s-a dus în piața Maiakovski. Dacă asta-i tot…

Nu știa tot ce punea la cale sora lui, dar o credea în stare de lucruri mult mai subversive decât recitatul poeziilor.

— Trebuie să faci ceva, Dimka! Înainte să…

— Știu.

Înainte să înceapă să o interogheze, asta voia să spună mama lui. Simți cum îl străbate un fior de teamă. Gândul la interogatoriile din infamele celule de la subsolul sediului KGB îl îngrozea pe oricare cetățean sovietic.

Primul său impuls fusese să spună că va da un telefon, însă acum decise că nu era de ajuns. Trebuia să se prezinte acolo personal. Șovăi o clipă: și-ar fi putut periclita cariera dacă lumea ar fi aflat că se dusese la Lubianka pentru a-și scoate sora de la zdup. Însă nu rămase prea mult pe gânduri. Ea era mai importantă decât el însuși, Hrușciov și întreaga Uniune Sovietică.

— Plec acum, mamă, rosti el. Sună-l pe unchiul Volodea și spune-i ce s-a întâmplat.

— A, da, bună idee! Fratele meu va ști ce-i de făcut.

Dimka închise telefonul.

— Sună la Lubianka, îi ceru el Verei. Explică-le foarte clar că suni de la biroul prim-secretarului, care este îngrijorat de arestarea cunoscutei jurnaliste Tanya Dvorkin. Spune-le că asistentul tovarășului Hrușciov este pe drum și că nu trebuie să facă absolut nimic până la sosirea lui.

Ea își lua notițe.

— Să sun pentru o mașină?

Piața Lubianka se afla la mai puțin de un kilometru și jumătate de Kremlin.

— Am motocicleta jos. Ajung mai repede cu ea.

Dimka se putea considera norocos să dețină o motocicletă Voskhod 175 cu cinci viteze și cu două țevi de eșapament.

Știuse că Tanya va da de bucluc, fiindcă, în mod paradoxal, ea încetase să-i mai destăinuie totul, reflectă el în timp ce gonea. De obicei nu aveau secrete unul față de celălalt. Dimka și sora lui geamănă împărtășeau o intimitate aparte. Când mama lor era plecată și rămâneau singuri, Tanya umbla goală prin apartament ca să-și ia lenjerie curată din uscător, iar Dimka urina uneori fără să mai închidă ușa de la toaletă. Amicii lui Dimka sugerau răutăcioși că această apropiere era de natură erotică, însă adevărul era tocmai contrariul. Puteau fi atât de intimi tocmai pentru că nu exista nicio atracție sexuală între ei.

Dar în ultimul an simțise că ea îi ascunde ceva. Nu știa ce anume, dar putea bănui. Nu un iubit, era sigur de asta: își împărtășeau totul despre viețile lor sentimentale, făcând comparații și oferindu-și sprijin reciproc. Mai mult ca sigur era vorba despre ceva politic, în opinia lui. Singurul motiv pentru care ea i-ar fi ascuns ceva ar fi fost pentru a-l proteja.

Opri în fața temutei clădiri, un palat din cărămidă galbenă ridicat înainte de revoluție ca să servească drept sediu al unei companii de asigurări. Gândul că sora lui era întemnițată în locul acela îl îmbolnăvea. O clipă se temu că avea să vomite.

Parcă exact în fața intrării principale, zăbovi un moment ca să-și vină în fire, apoi intră în clădire.

Redactorul Tanyei, Daniil Antonov, se afla deja acolo, certându-se pe hol cu un agent KGB. Daniil era un bărbat scund și firav, care lui Dimka i se părea inofensiv, însă acum părea foarte hotărât.

— Vreau să o văd pe Tanya Dvorkin și vreau să o văd *chiar acum,* zicea el.

Agentul KGB avea pe chip o expresie de încăpățânare nezdruncinată.

— Nu se poate.

Dimka interveni:

— Sunt de la biroul prim-secretarului.

Agentul KGB nu se lăsă impresionat.

— Și ce faci acolo, băiete, le faci ceaiul? replică el nepoliticos. Cum te cheamă?

Era o întrebare de intimidare: oamenii se temeau la culme să își spună numele celor de la KGB.

— Dmitri Dvorkin. Și am venit ca să vă informez că tovarășul Hrușciov s-a interesat personal de acest caz.

— Dispari de-aici, Dvorkin, pufni individul. Tovarășul Hrușciov nu știe nimic despre acest caz. Ai venit doar ca să-ți scapi sora de la ananghie.

Dimka fu descumpănit de grosolănia plină de încredere a bărbatului. Probabil că mulți oameni care încercau să își scoată rudele sau prietenii din arestul KGB susțineau că au legături personale cu persoane sus-puse. Însă decise să își reia atacul.

— Cum te numești?

— Sunt căpitanul Mets.

— Și de ce o acuzați pe Tanya Dvorkin?

— De ultraj asupra unui ofițer.

— Deci o fată a bătut-o pe una dintre gorilele voastre în jachete de piele? pufni Dimka batjocoritor. Trebuie că i-a luat pistolul mai întâi. Haide, Mets, nu fi absurd!

— A participat la o întrunire subversivă. La care circulau materiale antisovietice. Mets îi înmână lui Dimka o coală de hârtie mototolită și adăugă: întrunirea a degenerat într-o răzmeriță.

Dimka se uită la hârtie. Era intitulată *Disidența.* Auzise de acest ziar subversiv. Erau șanse mari ca Tanya să aibă legătură cu el. Această ediție era despre Ustin Bodian, cântărețul de operă. Atenția lui Dimka fu distrasă pe moment de acuzația șocantă conform căreia Bodian murea de pneumonie într-un lagăr de muncă din Siberia. Apoi își aminti că Tanya se întorsese din Siberia exact în ziua aceea, și realiză că probabil ea era autoarea. Putea avea necazuri mari.

— Vrei să spui că Tanya avea acest ziar asupra ei? întrebă el. Văzând că Mets șovăie, continuă: Mda, mă gândeam eu că nu…

— Nu ar fi trebuit să fie acolo deloc.

Daniil interveni:

— Este reporter, prostule! Observa și ea evenimentul, la fel ca agenții voștri.

— Ea nu este agent.

— Toți reporterii TASS cooperează cu KGB-ul, știi bine.

— Nu poți dovedi că era acolo în calitate oficială.

— Ba da. Sunt redactorul ei. Eu am trimis-o.

Dimka se întrebă dacă era adevărat. Se îndoia. Îi era recunoscător lui Daniil pentru că își punea pielea la bătaie ca să o apere pe Tanya.

Mets începea să își piardă încrederea.

— Era cu un individ pe nume Vasili Yenkov, care avea cinci exemplare din acest ziar în buzunar.

— Ea nu cunoaște pe nimeni cu numele de Vasili Yenkov, replică Dimka; poate că așa și era: el, unul, nu mai auzise niciodată numele respectiv. Dacă a fost o răzmeriță, de unde știi cu cine era?

— Va trebui să vorbesc cu superiorii mei, rosti Mets întorcându-le spatele.

Dimka îl atenționă pe un ton aspru:

— Nu pierde vremea prea mult, se răsti el. S-ar putea ca următoarea persoană de la Kremlin pe care o vezi să nu fie băiatul care face ceaiul.

Mets coborî pe o scară. Dimka se înfioră: toată lumea știa că la subsol se aflau camerele de interogare.

O clipă mai târziu, în sală apăru un bărbat mai în vârstă, cu o țigară atârnându-i în colțul gurii. Avea o față urâtă, buhăită, cu o bărbie proeminentă și agresivă. Daniil nu păru prea încântat să îl vadă. Îl prezentă drept Piotr Opotkin, redactorul-șef al departamentului de știri speciale.

Opotkin se uită la Dimka cu ochii mijiți, pentru ca fumul să nu-i intre în ei.

— Deci sora ta a fost arestată la un miting de protest, zise el.

Vorbea pe un ton plin de mânie, dar Dimka simțea că, în realitate, Opotkin era mulțumit, dintr-un motiv sau altul.

— La o întrunire de-a poeților, îl corectă Dimka.

— Nu-i cine știe ce diferență.

— Eu am trimis-o acolo, interveni Daniil.

— Tocmai în ziua în care s-a întors din Siberia? rosti Opotkin cu scepticism.

— Nu a fost chiar o însărcinare. I-am sugerat că treacă pe acolo și să vadă ce se petrece, atâta tot.

— Nu mă minți, zise Opotkin. Încerci să o protejezi.

Daniil își ridică bărbia, privindu-l sfidător.

— Nu asta ai venit și tu să faci?

Înainte ca Opotkin să apuce să-i răspundă, căpitanul Mets reveni.

— Cazul este încă dezbătut, spuse el.

Opotkin se prezentă și se legitimă în fața lui Mets.

— Întrebarea nu este dacă Tanya Dvorkin ar trebui pedepsită, ci cum, rosti el.

— Exact, tovarășe, zise Mets pe un ton respectuos. Ați vrea să mă însoțiți?

Opotkin încuviință și Mets îl conduse în josul scărilor.

Dimka șopti:

— Doar nu o să-i lase să o tortureze, nu?

— Opotkin era deja supărat pe Tanya, spuse Daniil îngrijorat.

— De ce? Credeam că este o jurnalistă bună.

— Este nemaipomenită. Însă i-a refuzat invitația la o petrecere pe care o va organiza sâmbătă. El voia să vii și tu. Piotr ține mult să aibă de-a face cu oameni importanți. Și pune refuzurile la suflet.

— Rahat!

— I-am zis Tanyei că ar fi trebuit să accepte.

— Chiar ai trimis-o în piața Maiakovski?

— Nu. Nu am putea realiza niciodată un reportaj despre o asemenea manifestație neoficială.

— Mulțumesc că ai încercat să o protejezi.

— Plăcerea mea. Deși nu cred că a funcționat.

— Ce crezi că va păți?

— Ar putea fi concediată. Cel mai probabil, va fi trimisă într-un loc neplăcut, cum ar fi Kazahstanul. Daniil se încruntă. Trebuie să mă gândesc la o soluție de compromis care să îl satisfacă pe Opotkin, fără a fi prea dură pentru Tanya.

Dimka aruncă o privire spre ușa de la intrare și văzu un bărbat de vreo 40 de ani, tuns scurt, militărește și purtând uniforma de general al Armatei Roșii.

— În sfârșit, unchiule Volodea, rosti el.

Volodea Peshkov avea aceiași ochi pătrunzători și albaștri precum Tanya.

— Ce-i porcăria asta? se burzului el mânios.

Dimka îi explică. Exact când termină reapăru Opotkin, care i se adresă lui Volodea pe un ton servil:

— Tovarășe general, am discutat problema nepoatei dumneavoastră cu prietenii de la KGB și aceștia au decis ca eu să mă ocup de ea, considerând-o o chestiune internă a agenției TASS.

Dimka răsuflă ușurat. Apoi se întrebă dacă nu cumva Opotkin nu intenționase de la bun început să ajungă, prin abordarea lui, într-o poziție din care să pară că îi face o favoare lui Volodea.

— Permiteți-mi să fac o sugestie, zise Volodea. Ați putea consemna incidentul drept grav, fără să dați vina pe cineva, transferând-o, pur și simplu, pe Tanya într-un alt post.

Era exact pedeapsa pe care o pomenise Daniil în urmă cu câteva clipe.

Opotkin dădu din cap gânditor, ca și cum ar fi cântărit ideea; deși Dimka era sigur că omul era gata să aprobe orice „sugestie” ar fi venit din partea generalului Peshkov.

— Poate un post din străinătate, spuse Daniil. Vorbește germana și engleza.

Era o exagerare, iar Dimka știa asta. Tanya învățase ambele limbi la școală, însă asta nu însemna că știa să le vorbească. Daniil încerca să o salveze de la a fi surghiunită prin vreo provincie sovietică îndepărtată.

Daniil adăugă:

— Și ar putea continua să scrie articole pentru departamentul meu de știri speciale. Aș prefera să nu treacă la știri simple – e prea bună pentru asta.

Opotkin nu părea convins.

— Nu o putem trimite la Londra sau la Bonn. Această măsură ar putea fi interpretată drept o recompensă.

Era adevărat. Delegările în țările capitaliste erau la mare preț. Diurnele erau colosale și, deși nu puteau cumpăra la fel de mult ca în Uniunea Sovietică, cetățenii sovietici tot trăiau mult mai bine în Occident decât acasă.

— Berlinul de Est, poate, sau Varșovia, zise Volodea.

Opotkin încuviință. O mutare într-o altă țară comunistă suna cât de cât a pedeapsă.

— Mă bucur că am reușit să rezolvăm problema, spuse Volodea.

Opotkin i se adresă lui Dimka:

— Dau o petrecere sâmbătă seara. Poate că ați dori să veniți?

Dimka intui că astfel aveau să pecetluiască înțelegerea și încuviință.

— Mi-a zis Tanya despre asta, rosti el, prefăcându-se entuziasmat. Vom veni amândoi. Vă mulțumesc.

Opotkin radia de fericire.

Daniil spuse:

— Întâmplarea face să știu de existența unui post vacant într-o țară comunistă. Avem nevoie de cineva acolo de urgență. Ar putea pleca și mâine.

— Unde anume? întrebă Dimka.

— În Cuba.

Opotkin, acum într-o dispoziție foarte bună, rosti:

— Sună acceptabil.

Cu siguranță era mai bine decât Kazahstan, se gândi Dimka.

Mets reapăru în sală cu Tanya alături. Dimka simți cum i se strânge inima: arăta palidă și speriată, însă era nevătămată. Mets vorbi cu un amestec de respect și sfidare, precum un câine care latră când se simte înfricoșat.

— Permiteți-mi să vă recomand ca tânăra Tanya să nu mai participe la recitări de poezie pe viitor, zise el.

Unchiul Volodea părea gata să-l sugrume pe nesăbuit, dar afișă un surâs și zise:

— Un sfat foarte bun, sunt convins.

Ieșiră cu toți. Afară se întunecase. Dimka îi spuse Tanyei:

— Am venit cu motocicleta, te duc eu acasă.

— Chiar te rog, răspunse ea.

Era limpede că voia să discute cu Dimka.

Unchiul Volodea nu-i putea citi gândurile ca Dimka, așa că îi zise:

— Hai că te duc eu cu mașina, pari prea zbuciumată ca să mergi cu motocicleta.

Spre surprinderea lui Volodea, Tanya rosti:

— Îți mulțumesc, unchiule, dar mă duc cu Dimka.

Volodea ridică din umeri și urcă apoi într-o limuzină Zil. Daniil și Piotr își luară rămas-bun.

De îndată ce rămaseră singuri, departe de urechile oricui, Tanya se întoarse spre Dimka cu o expresie agitată.

— Au spus ceva de Vasili Yenkov?

— Da. Au spus că erai cu el. Este adevărat?

— Da.

— Rahat! Dar nu este iubitul tău, nu?

— Nu. Știi cumva ce a pățit?

— Avea cinci exemplare din *Disidența* în buzunar, așa că nu o să iasă prea curând din Lubianka, chiar dacă ar avea prieteni în poziții înalte.

— La dracu’! Crezi că îl vor ancheta?

— Sunt convins. Vor vrea să afle dacă doar distribuie *Disidența* sau dacă nu cumva chiar o produce, ceea ce ar fi mult mai grav.

— Îi vor percheziționa locuința?

— Ar fi o neglijență din partea lor să nu o facă. De ce, ce vor găsi acolo?

Ea se uită împrejur, dar nu era nimeni prin preajmă. Chiar și așa, își coborî glasul și zise:

— Mașina de scris cu care este tipărită *Disidența.*

— Atunci mă bucur că Vasili nu este iubitul tău, pentru că o să își petreacă următorii 25 de ani în Siberia.

— Nu spune asta!

Dimka se încruntă.

— Îmi dau seama că nu ești îndrăgostită de el… dar nici nu îți este indiferent.

— Uite ce e: este un om curajos și un poet minunat, dar relația noastră nu este una amoroasă. Nici măcar nu l-am sărutat vreodată. Este unul dintre acei bărbați care are nevoie de cât mai multe femei.

— Precum prietenul meu Valentin.

Colegul de cameră al lui Dimka din campusul universitar, Valentin Lebedev, fusese un adevărat Lothario.

— Exact ca Valentin, da.

— Deci… cât de mult îți pasă dacă percheziționează apartamentul lui Vasili și găsesc mașina aceea de scris?

— Foarte mult. Produceam *Disidența* împreună. Eu am scris ediția de azi.

— La naiba! De asta îmi era frică.

Dimka aflase acum secretul pe care ea îl ținea de peste un an.

— Trebuie să mergem chiar acum la apartament, zise Tanya, ca să luăm mașina de scris și să ne descotorosim de ea.

Dimka se trase de lângă ea.

— În niciun caz. Nici nu mă gândesc!

— Dar trebuie!

— Nu. Aș risca orice pentru tine – și aș putea risca mult pentru cineva drag ție –, dar nu am de gând să îmi pun pielea la bătaie pentru acest tip. Am putea sfârși cu toții în Siberia.

— Atunci o voi face singură.

Dimka se încruntă, încercând să evalueze riscurile diferitelor acțiuni.

— Cine mai știe de tine și de Vasili?

— Nimeni. Am fost atenți. Ne-am asigurat că nu sunt urmărită când mă duc la el acasă. Nu ne-am întâlnit niciodată în public.

— Deci ancheta KGB nu va face legătura cu tine.

Ea ezită, iar în momentul acela el își dădu seama că avea probleme mari.

— Ce este? o întrebă.

— Depinde cât de meticuloși sunt cei de la KGB.

— De ce?

— Azi-dimineață, când m-am dus acasă la Vasili, era acolo o fată, Varvara.

— O, la dracu'!

— Tocmai pleca. Nu îmi știe numele.

— Însă dacă cei de la KGB i-ar arăta fotografiile oamenilor arestați azi în piața Maiakovski, te-ar putea identifica?

Tanya părea zăpăcită.

— M-a măsurat din cap până în picioare, crezând că aș putea fi vreo rivală. Da, mi-ar recunoaște fața dacă ar revedea-o.

— O, Doamne, atunci chiar trebuie să luăm mașina aceea de scris. Fără ea, vor crede că Vasili nu era decât un distribuitor al *Disidenței,* așa că probabil nu îi vor mai urmări fiecare iubită de-o noapte, mai ales că par să fie multe… Ai putea scăpa basma curată. Însă dacă vor găsi mașina de scris, s-a zis cu tine.

— O fac singură. Ai dreptate: nu te pot expune unui pericol și mai mare.

— Dar nu te pot lăsa singură în fața unei asemenea primejdii, rosti el. Care-i adresa?

Ea îi zise.

— Nu este foarte departe, spuse el. Urcă pe motocicletă.

Tanya ezită, apoi urcă pe șa, în spatele lui.

El porni motorul și aprinse farul, apoi plecară.

În timp ce conducea, se întreba dacă nu cumva KGB-ul era deja acasă la Vasili, percheziționându-i apartamentul. Era posibil, decise el, dar nu foarte probabil. Presupunând că arestaseră 40-50 de oameni, avea să le ia aproape toată noaptea să efectueze interogările inițiale, să obțină nume și adrese și să stabilească prioritățile. Totuși, era mai înțelept să fie precauți.

Când ajunse la adresa oferită de Tanya, Dimka trecu mai departe fără să încetinească. Felinarele dezvăluiau o casă impunătoare, de secolul al XIX-lea. Toate clădirile de acest gen erau acum fie transformate în birouri guvernamentale, fie împărțite în apartamente. Nu se vedeau mașini parcate afară, nici agenți KGB pândind la intrare. Ocoli tot cvartalul fără să observe ceva suspect. Apoi parcă la circa 200 de metri distanță de ușă.

Coborâră de pe motocicletă. O femeie care ieșise să își plimbe câinele le zise „Bună seara” și trecu mai departe. Intrară în clădire.

Sala de recepție fusese cândva impunătoare. Acum, un singur bec stingher lumina podeaua de marmură ciobită și zgâriată și scara grandioasă cu balustrada incompletă.

Urcară treptele. Tanya scoase o cheie și deschise ușa apartamentului. Intrară și închiseră ușa în urma lor.

Tanya îl conduse în sufragerie. O pisică gri îi privi cu suspiciune. Tanya scoase o cutie mare dintr-un bufet, plină cu mâncare pentru pisici. Scotoci înăuntru și scoase mașina de scris, acoperită de o învelitoare. Apoi scoase și câteva coli de tipar.

Rupse colile, le azvârli în șemineu și le dădu foc cu un chibrit. În timp ce le urmăreau cum ard, Dimka rosti mânios:

— De ce dracu’ ai risca totul de dragul unui protest fără rost?

— Trăim într-o tiranie cruntă, replică ea. Trebuie să facem ceva ca să păstrăm speranța în viață.

— Trăim într-o societate care dezvoltă comunismul, ripostă Dimka. Este dificil și avem problemele noastre. Dar ar trebui să contribui la soluționarea acestor probleme, nu să bagi zâzanie și să inflamezi spiritele.

— Cum poți găsi soluții dacă nimeni nu are voie să vorbească despre probleme?

— La Kremlin discutăm mereu despre probleme.

— Și aceiași oameni înguști la minte decid mereu să nu facă schimbări majore.

— Nu sunt toți înguști la minte. Unii se străduiesc din răsputeri să schimbe lucrurile. Dă-ne puțin timp.

— Sunt patruzeci de ani de la revoluție deja. Cât timp mai trebuie să treacă până să recunoști că sistemul comunist a eșuat?

Colile din șemineu se făcuseră scrum rapid. Dimka se întoarse frustrat.

— Am mai purtat discuția asta de nenumărate ori... Trebuie să plecăm de aici, zise el, luând mașina de scris.

Tanya luă pisica și ieșiră.

În timp ce plecau, un bărbat cu o servietă intră în holul clădirii, salutându-i cu o înclinare a capului când trecu pe lângă ei pe scări. Dimka spera că, în lumina mult prea palidă, omul nu le putea vedea fețele prea bine.

După ce ieșiră, Tanya lăsă pisica pe caldarâm.

— De-acum ești pe cont propriu, Mademoiselle, rosti ea.

Pisica plecă agale.

Porniră în grabă spre colțul străzii. Dimka încerca fără prea mare succes să ascundă mașina de scris sub haină. Spre disperarea lui, luna răsărise, iar acum erau cât se poate de vizibili. Ajunseră la motocicletă și Dimka îi dădu mașina de scris surorii lui.

— Cum ne vom descotorosi de ea? șopti el.

— O aruncăm în fluviu?

El își stoarse creierul, amintindu-și, într-un final, un loc de pe malul apei în care se dusese cu câțiva colegi de facultate să bea votcă noaptea.

— Știu eu un loc.

Urcară pe motocicletă și Dimka ieși din centrul orașului, îndreptându-se spre sud. Locul pe care îl avea în minte se afla la marginea orașului, ceea ce era cu atât mai bine: șansele să fie observați erau mult mai mici.

Conduse cu viteză timp de douăzeci de minute, apoi opri în fața mănăstirii Nikolo-Perervinski.

Străvechiul așezământ, cu magnifica sa catedrală, ajunsese acum o ruină, fiind nefolosit de zeci de ani și spoliat de comori. Era amplasat pe o limbă de pământ, între calea ferată care ducea către sud și fluviul Moscova. Câmpurile din jurul bisericii erau transformate în șantiere pentru noi blocuri-turn de locuințe, însă noaptea cartierul era pustiu. Nu se vedea nimeni prin preajmă.

Dimka ieși cu motocicleta de pe drum, cotind spre un pâlc de copaci și parcând-o printre aceștia. Apoi o conduse pe Tanya prin crâng până la mănăstirea lăsată în paragină. Clădirile dărăpănate erau de un alb nepământesc în lumina lunii.

Cupolele ca niște cepe ale catedralei erau pe cale să se prăbușească, dar acoperișurile cu țigle verzi ale acareturilor mănăstirii erau în mare parte intacte. Dimka nu-și putea alunga sentimentul că stafiile nenumăratelor generații de călugări îl urmăreau prin geamurile sparte.

Porni spre vest, traversând un teren mlăștinos ce ducea către fluviu.

— De unde știi de locul ăsta? îl întrebă Tanya.

— Veneam aici pe când eram studenți. Ne îmbătăm și ne uitam la soarele de peste apă.

Ajunseră la marginea fluviului – era un canal plasat într-un cot larg, iar apa părea netulburată în lumina lunii. Însă Dimka știa că apa era suficient de adâncă pentru ce aveau nevoie.

Tanya ezită.

— Ce pierdere! spuse ea.

Dimka ridică din umeri și zise:

— Mașinile de scris sunt scumpe…

— Nu-i vorba doar de bani. Este un glas al disidenței, o perspectivă alternativă asupra lumii, un mod diferit de gândire. O mașină de scris înseamnă libertate de exprimare.

— Atunci, o să-ți fie mai bine fără ea.

Ea i-o întinse. El trase cilindrul la dreapta cât putu de mult, obținând astfel un mâner de care să țină mașina.

— Ia să vedem, zise apoi.

Își lăsă brațul pe spate, apoi azvârli mașina de scris în fluviu. Aceasta nu ajunse prea departe, aterizând totuși cu un pleoscăit satisfăcător și dispărând din fața ochilor lor.

Rămaseră amândoi să urmărească cerculețele apei în lumina lunii.

— Îți mulțumesc, zise Tanya. Mai ales pentru că tu nu crezi în ceea ce fac eu.

El o luă cu brațul pe după umeri și plecară de acolo împreună.

• Capitolul 7 •

George Jakes era într-o pasă foarte proastă. Brațul îl durea al naibii de tare, deși era pus în ghips și susținut de un bandaj dat pe după gât. Își pierduse slujba mult râvnită chiar înainte să

înceapă: așa cum prevăzuse Greg, cabinetul de avocatură al lui Fawcett Renshaw își retrăsese oferta după ce numele lui apăruse în ziare în dreptul unui participant rănit în timpul Cursei pentru Libertate. Acum nu mai știa ce avea să facă în viață.

Ceremonia de absolvire, cunoscută ca „Ziua acordării diplomelor”, se desfășura în Curtea Veche a Universității Harvard, o piațetă cu gazon împrejmuită de clădiri universitare elegante, din cărămidă roșie. Membrii Comisiei de Supraveghere purtau joben și frac. Lordul Home, ministrul de externe britanic, un aristocrat fără bărbie, și McGeorge Bundy, un tip cu nume ciudat din echipa președintelui Kennedy, primiră titluri onorifice. În pofida stării sale de spirit, George simțea o ușoară tristețe la gândul că părăsea Harvardul. Stătuse acolo șapte ani, mai întâi ca student obișnuit, apoi ca student la Drept. Cunoscuse niște oameni extraordinari și își făcuse câțiva prieteni foarte buni. Trecuse toate examenele pe care le susținuse. Se întâlnise cu multe femei și se culcase cu trei dintre ele. Se îmbătase o dată și detestase senzația de pierdere a controlului.

Însă azi era prea supărat ca să se lase purtat de nostalgie. După incidentul violent din Anniston, se așteptase la o reacție în forță din partea Administrației Kennedy. Jack Kennedy se prezentase în fața americanilor drept liberal, câștigând voturile negrilor. Bobby Kennedy era procuror general, deținând astfel cea mai înaltă funcție din sistemul de aplicare a legii. George se așteptase ca Bobby să spună, clar și răspicat, că și în Alabama era în vigoare Constituția Statelor Unite, la fel ca în orice alt stat. Însă el nu o făcuse.

Nu fusese nimeni arestat pentru atacarea participanților la Cursa pentru Libertate. Nici poliția locală, nici FBI-ul nu investigaseră vreuna dintre multiplele infracțiuni comise. În America, în 1961, sub ochii polițiștilor, rasiștii albi îi puteau ataca pe militanții pentru drepturile civile, le puteau rupe oasele, puteau încerca să îi ardă de vii – și să scape basma curată.

George o văzuse ultima oară pe Maria Summers în cabinetul unui medic. Participanții răniți în Cursa pentru Libertate fuseseră refuzați de primul spital la care ajunseseră, dar în cele din urmă găsiseră oameni dispuși să îi trateze. Pe când George era îngrijit de o asistentă, care îi pansa brațul rupt, Maria venise să îl anunțe că urma să plece cu avionul la Chicago. El s-ar fi ridicat

și ar fi luat-o în brațe dacă ar fi putut. Însă dată fiind situația, ea îl sărutase pe obraz și se făcuse nevăzută.

Se întreba dacă avea să o mai vadă vreodată. „M-aș fi putut îndrăgosti lulea de ea, se gândi el. Poate că m-am și îndrăgostit deja.” În cele zece zile de conversații neîntrerupte nu se plictisise nici măcar o dată: ea era cel puțin la fel de inteligentă ca și el. Și, deși părea ingenuă, avea niște ochi catifelați care îl făceau să și-o închipuie la lumina lumânării.

Ceremonia de absolvire se încheie la 11:30. Studenții, părinții și foștii absolvenți începură să se împrăștie în umbra ulmilor înalți, îndreptându-se spre mesele formale la care proaspeții absolvenți urmau să își primească diplomele. George se uită după familia lui, dar la început nu văzu pe nimeni.

Totuși, îl văzu pe Joseph Hugo.

Hugo stătea singur lângă statuia de bronz a lui John Harvard, aprinzându-și una dintre țigările sale lungi. În roba ceremonială neagră, pielea lui albă părea și mai lividă. George își încleștă pumnii. Ar fi vrut să îl bată măr pe șobolan. Însă nu își putea folosi brațul stâng și, oricum, dacă se lua la bătaie cu Hugo în Curtea Veche, tocmai azi, repercusiunile ar fi fost extrem de grave. Puteau ajunge chiar să își piardă diplomele. George avea și-așa destule probleme. Ar fi fost mai înțelept să îl ignore pe Hugo și să meargă mai departe.

Însă nu se putu abține și îi zise:

— Hugo, rahat cu ochi ce ești!

Hugo părea speriat, în ciuda brațului rănit al lui George. Era cam pe măsura lui George și probabil la fel de puternic, dar George avea de partea lui furia și Joseph știa asta. Își feri privirea și încercă să îl ocolească pe George, mormăind:

— Nu vreau să vorbesc cu tine.

— Nici nu mă miră, rosti George, ținându-i calea. Te-ai uitat cum mă ataca o gloată dezlănțuită. Nenorociții ăia mi-au rupt brațul!

Hugo se dădu un pas în spate.

— Nu aveați ce căuta în Alabama.

— Iar tu nu ar fi trebuit să pretinzi că ești activist pentru drepturile civile când nu făceai altceva decât să spionezi pentru cealaltă tabără. Cine te plătea, Ku Klux Klanul?

Hugo își ridică bărbia, oarecum defensiv, iar George simți că-i vine să îl pocnească.

— M-am oferit voluntar să le dau informații celor de la FBI, rosti Hugo.

— Deci ai făcut-o pe gratis! Nici nu știu dacă-i mai bine sau mai rău.

— Însă nu voi mai fi prea multă vreme un simplu voluntar. Încep să lucrez pentru Birou săptămâna viitoare.

Zise asta cu un amestec de stânjeneală și de sfidare în glas, ca o persoană care recunoștea că face parte dintr-o sectă religioasă.

— Ai fost un turnător atât de destoinic, încât ți-au oferit o slujbă.

— Mi-am dorit dintotdeauna să apăr legea.

— Însă nu asta ai făcut în Anniston. Acolo ai fost de partea nelegiuiților.

— Voi sunteți comuniști. V-am auzit vorbind despre Karl Marx.

— Da, și despre Hegel, Voltaire, Gandhi și Iisus Hristos. Haide, Hugo, nici măcar tu nu ești atât de prost!

— Detest dezordinea publică.

Tocmai asta era problema, reflectă George cu amărăciune. Oamenii detestau dezordinea publică. Presa îi acuzase pe participanții la Cursă de incitare, fără să sufle o vorbă despre segregaționiștii cu bombele și cu bâtele lor de baseball. Iar asta îl frustra la culme: oare nu se mai gândea nimeni în America la ce era *drept*?

În cealaltă parte a peluzei o zări pe Verena Marquand, care îi făcea cu mâna, și își pierdu brusc interesul pentru Joseph Hugo.

Verena absolvea departamentul de engleză. Totuși, fiind atât de puține persoane de culoare la Harvard, se știau între ei cu toții. Iar ea era atât de frumoasă, încât ar fi observat-o și dacă ar mai fi fost încă o mie de negrese la Harvard. Avea ochii verzi și pielea de culoarea înghețatei de caramel. Pe sub robă purta o rochie verde scurtă, care îi dezvelea picioarele lungi și fine. Avea toca înclinată pe cap, într-un unghi șic. Arăta trăsnet!

Lumea zicea că ea și George arătau bine împreună, însă ei nu ieșiseră niciodată în oraș. Când el era disponibil, ea era implicată în câte o relație; și invers. Iar acum era prea târziu.

Verena era o militantă ferventă pentru drepturile civile, urmând să lucreze după absolvire pentru Martin Luther King, în Atlanta. Îi zise cu entuziasm:

— Chiar ați pus lucrurile în mișcare prin Cursa pentru Libertate!

Era adevărat. După incidentul de la Anniston, George plecase din Alabama cu avionul, cu brațul în ghips; însă alții îi luaseră locul. Zece studenți din Nashville se duseseră cu autobuzul în Birmingham, unde fuseseră arestați. Noi participanți veniseră în locul primului grup. Urmaseră noi violențe din partea rasiștilor albi. Cursele pentru Libertate se transformaseră într-o mișcare în masă.

— Dar mi-am pierdut slujba, rosti George.

— Vino în Atlanta să lucrezi pentru King, răspunse imediat Verena.

George fu luat prin surprindere.

— Ți-a zis el să îmi ceri asta?

— Nu, însă are nevoie de un avocat, iar printre candidați nu-i niciunul atât de isteț.

Pe George îl intrigă propunerea. Fusese cât pe ce să se îndrăgostească de Maria Summers, dar acum ar fi fost mult mai bine să o uite: probabil că nu avea să o mai revadă vreodată. Se întrebă dacă Verena ar fi ieșit cu el în oraș dacă ar fi lucrat amândoi pentru King.

— E și asta o variantă, rosti el. Însă voia să cântărească bine lucrurile înainte. Schimbă apoi subiectul: Au venit și ai tăi azi?

— Sigur că da. Hai să ți-i prezint.

Părinții Verenei erau vedete, oameni renumiți pentru susținerea înverșunată acordată lui Kennedy. George spera ca ei să îl critice acum pe președinte pentru reacția sa slabă în fața violenței segregaționiștilor. Poate că George și Verena îi puteau convinge să iasă cu o declarație publică. Asta i-ar mai fi alinat durerea din braț.

Traversă peluza alături de Verena.

— Mamă, tată, acesta este prietenul meu George Jakes, rosti Verena.

Părinții ei erau un bărbat de culoare, înalt și bine îmbrăcat, și o femeie albă cu părul blond, prins într-o coafură complicată. George le văzuse fotografiile de multe ori: formau unul dintre celebrele cupluri interrasiale. Percy Marquand era un „Bing Crosby negru”, star de cinema și cântăreț de estradă. Babe Lee era o actriță de teatru specializată în roluri de femeie îndrăzneață.

Percy rosti cu glasul său cald și baritonal, atât de cunoscut din nenumărate șlagăre:

— Domnule Jakes, în Alabama v-ați ales cu acel braț rupt în numele nostru, al tuturor. Este o onoare să vă strâng mâna.

— Vă mulțumesc, domnule. Vă rog să-mi spuneți George.

Babe Lee îi luă mâna și îl privi în ochi de parcă ar fi vrut să se mărite cu el.

— Îți suntem foarte recunoscători, George, și suntem, totodată, foarte mândri de tine.

Avea o atitudine atât de seducătoare, încât George îi aruncă numaidecât o privire neliniștită soțului ei, crezând că ar putea fi supărat, însă nici Percy, nici Verena nu reacționară în vreun fel, iar George se întrebă dacă nu cumva Babe făcea același lucru cu toți bărbații pe care îi întâlnea.

De îndată ce își putu elibera mâna din strânsoarea lui Babe, George se întoarse spre Percy.

— Știu că ați făcut campanie pentru Kennedy la alegerile prezidențiale de anul trecut, zise el. Nu sunteți supărat acum din pricina atitudinii sale cu privire la drepturile civile?

— Suntem dezamăgiți cu toții, replică Percy.

Verena interveni.

— Cred și eu! Bobby Kennedy le-a cerut participanților la Cursă să o lase mai moale o vreme. Vă puteți închipui? Bineînțeles că cei de la Congresul pentru Egalitate Rasială l-au refuzat. În America există domnia legii, nu a gloatelor!

— Asta ar fi trebuit să spună și procurorul general, rosti George.

Percy încuviință, netulburat de acest atac din două direcții.

— Am înțeles că administrația va face o învoială cu statele sudiste, zise el.

George ciuli urechile: nu apăruse nimic despre asta în ziare.

— Guvernatorii statelor au fost de acord cu ținerea sub control a gloatelor, adică lucrul pe care și-l doresc frații.

George știa că, în politică, nimeni nu oferea nimic pe gratis.

— Și ce vor primi la schimb?

— Procurorul general va închide ochii la arestarea ilegală a participanților la Cursa pentru Libertate.

Verena era revoltată și supărată pe tatăl ei.

— Mi-aș fi dorit să îmi fi zis și mie înainte, tati, se stropși ea.

— Știam că asta o să te enerveze, scumpo.

Verena se întunecă la față când auzi condescendența din tonul lui și își întoarse privirea.

George se concentră asupra întrebării-cheie:

— Veți protesta în mod public, domnule Marquand?

— M-am gândit la asta, rosti Percy. Dar nu cred că ar avea un impact prea mare.

— Ați putea influența alegătorii de culoare împotriva lui Kennedy, în 1964.

— Și chiar ne dorim asta? Ar fi și mai rău dacă unul ca Dick Nixon ar ajunge la Casa Albă.

Verena zise indignată:

— Atunci, ce *putem* face?

— Cele petrecute în Sud în ultima lună au dovedit, dincolo de orice îndoială, că legile de acum sunt mult prea slabe. Avem nevoie de un nou proiect de lege pentru drepturile civile.

— Să dea Domnul! zise George.

Percy continuă:

— Aș putea înlesni treaba asta. Momentan am o oarecare influență la Casa Albă. Dacă mă apuc să îi critic pe frații Kennedy, o voi pierde complet.

George simțea că Percy ar fi trebuit să ia atitudine. Verena dădu glas aceluiași gând:

— Ar trebui să spui ceea ce-i corect, zise ea. America este plină de oameni chibzuiți. Așa am și ajuns în buclucul de acum.

Mama ei păru ofensată.

— Tatăl tău este renumit pentru că spune întotdeauna ce-i corect, interveni ea indignată. Și-a pus pielea la bătaie în nenumărate rânduri.

George înțelese că Percy nu putea fi clintit. Poate că avea dreptate, totuși. Un nou proiect de lege pentru drepturile civile, care să împiedice statele sudiste să îi asuprească pe negri, ar fi putut reprezenta singura soluție realistă.

— Ar fi bine să-i găsesc și eu pe ai mei, zise George. A fost o onoare să vă întâlnesc.

— Gândește-te la varianta de a lucra pentru Martin, strigă Verena după el, în timp ce se îndepărta.

George se duse în parc, unde aveau să fie înmânate diplomele. O scenă temporară fusese ridicată acolo, iar mese demontabile fuseseră instalate în corturi pentru prânzul ce avea să urmeze. Își găsi părinții imediat.

Mama lui purta o rochie nouă, galbenă. Probabil că economisise ca să o poată cumpăra: era mândră și nu le îngăduia bogaților Peshkov să îi cumpere lucruri ei, ci numai lui George. Îl măsură din cap până în picioare, cu roba lui academică și cu toca pe cap.

— Nu am mai fost niciodată atât de mândră cum mă simt azi, rosti ea și izbucni în lacrimi, spre uimirea lui George.

George era surprins. Era ceva neobișnuit. Mama lui își petrecuse ultimii 25 de ani refuzând să arate orice semn de slăbiciune. O cuprinse în brațe și o strânse la piept.

— Sunt foarte norocos să te am, mamă, zise el.

Se desprinse ușor din îmbrățișare și îi șterse lacrimile cu batista lui albă și curată. Apoi se întoarse spre tatăl său. La fel ca majoritatea foștilor absolvenți, Greg purta o pălărie de paie cu o panglică pe care era notat anul absolvirii Universității Harvard – în cazul lui, 1942.

— Felicitări, băiete! spuse el, strângându-i mâna lui George.

„Măcar a venit, se gândi George. Tot e ceva."

După câteva momente, apărură și bunicii lui George. Ambii erau imigranți ruși. Bunicul său, Lev Peshkov, se ocupase inițial de baruri și de cluburi de noapte în Buffalo, iar acum deținea un studio la Hollywood. Bunicul fusese întotdeauna un crai, iar astăzi purta un costum alb. George nu știuse niciodată ce să creadă despre el. Lumea zicea că era un afacerist fără scrupule, căruia nu îi păsa de lege. Pe de altă parte, fusese bun cu nepotul său negru, oferindu-i o alocație generoasă și plătindu-i taxa de școlarizare.

Acum îl apucă de braț și rosti pe un ton misterios:

— Am un singur sfat pentru tine, pe care să-l urmezi în cariera ta de avocat. Nu apăra niciodată infractori.

— De ce nu?

— Pentru că au tendința să piardă, chicoti Bunicul.

Despre Lev Peshkov se zvonea că fusese el însuși un infractor, un traficant de alcool pe vremea prohibiției.

— Oare *toți* infractorii au tendința să piardă? zise George.

— Cei care sunt prinși, da, zise Lev. Ceilalți nu au nevoie de avocați, completă el, râzând cu poftă.

Bunica lui George, Marga, îl sărută cu căldură.

— Nu-l mai asculta pe bunicul tău, spuse ea.

— Trebuie să îl ascult, replică George. El mi-a plătit studiile.

Lev îndreptă un deget către George.

— Mă bucur că nu ai uitat asta.

Marga îl ignoră.

— Uită-te la tine! îi zise ea lui George cu un glas plin de afecțiune. Atât de chipeș… Și avocat, pe deasupra!

George era singurul nepot al Margăi, iar ea îl răsfăța peste măsură. Probabil că avea să-i strecoare cincizeci de dolari înainte de plecare.

Marga fusese cântăreață într-un club de noapte și, la cei 65 de ani ai săi, încă se mai mișca de parcă s-ar fi aflat pe scenă. Purta o rochie mulată pe corp, iar părul ei negru era probabil vopsit acum. Avea mai multe bijuterii decât s-ar fi cuvenit pentru o ieșire, iar George știa asta – presupunea însă că acest lucru se datora statutului ei de amantă, venind oarecum în compensație.

Marga era iubita lui Lev de aproape cincizeci de ani, iar Greg era singurul lor copil.

Lev mai avea și o soție pe nume Olga, în Buffalo, și o fiică, Daisy, care era căsătorită cu un englez și locuia în Londra. Așa că George avea veri englezi pe care nu îi cunoscuse niciodată – albi, presupunea el.

Marga o sărută pe Jacky, iar George observă expresiile de surprindere și de dezaprobare ale oamenilor din preajmă. Chiar și într-un loc atât de progresist precum Harvard, era ceva neobișnuit să vezi un alb îmbrățișând un negru, însă cei din familia lui George atrăgeau mereu priviri curioase asupra lor în rarele ocazii în care apăreau împreună în public. Chiar și în locurile în care erau acceptate toate rasele, o familie mixtă putea trezi prejudecățile latente ale oamenilor. Știa că până la sfârșitul zilei avea să audă murmurându-se cuvântul „corcitură”. El avea să ignore insulta. Bunicii săi negri erau morți de mult, iar aceasta era întreaga lui familie. Faptul că acești patru oameni erau copleșiți de mândrie la absolvirea lui merita orice preț.

Greg zise:

— Am luat prânzul cu bătrânul Renshaw ieri. L-am convins să îți ofere din nou postul de la Fawcett Renshaw.

— Vai, e nemaipomenit! zise Marga. Până la urmă, tot vei fi avocat la Washington, George!

Jacky îi oferi lui Greg un surâs, cum rareori se întâmpla.

— Îți mulțumesc, Greg, rosti ea.

Greg ridică un deget drept avertisment.

— Există și condiții, zise el.

— O, George va accepta orice, câtă vreme e ceva rezonabil, zise Marga. Este o mare oportunitate pentru el.

Voia să spună *pentru un băiat de culoare,* realiză George, dar nu protestă. Oricum, avea dreptate.

— Ce condiții? întrebă el precaut.

— Nimic care să nu se aplice oricărui avocat de pe lumea asta, replică Greg. Trebuie să te ții departe de orice scandal, atâta tot. Un avocat nu își poate permite să se pună rău cu autoritățile.

George insistă, tot mai suspicios:

— Să se țină departe de orice scandal?

— Da, adică să nu mai participi la niciun fel de mișcare de protest, la marșuri, demonstrații și alte cele. Oricum, ca asociat junior nu vei avea timp pentru așa ceva.

Propunerea îl înfurie pe George.

— Deci mi-aș începe cariera jurând să nu mai fac niciodată ceva pentru cauza libertății.

— Nu trebuie să vezi lucrurile așa, zise tatăl lui.

George își înăbuși o ripostă acidă. Știa că familia lui nu voia decât ce era mai bine pentru el. Încercând să păstreze un ton neutru, spuse:

— Dar cum ar trebui să le văd?

— Rolul tău în mișcarea de susținere a drepturilor civile nu ar mai fi cel de soldat din linia întâi, atâta tot. Poți să îi sprijini în continuare. Trimite câte un cec o dată pe an la NAACP[1].

Asociația Națională pentru Propășirea Persoanelor de Culoare era cel mai vechi și mai conservator grup care milita pentru drepturi civile, opunându-se Curselor pentru Libertate, pe care le socotea prea provocatoare.

— Ține și tu capul la cutie. Lasă pe altcineva să urce în autobuz.

— Aș mai avea o variantă, rosti George.

— Care anume?

— Aș putea lucra pentru Martin Luther King.

— Ți-a oferit o slujbă?

— Am fost abordat.

---

[1] NAACP – The National Association for the Advancement of Colored People (Asociația Națională pentru Propășirea Persoanelor de Culoare). (n.tr.).

— Cât te-ar plăti?

— Nu prea mult, bănuiesc.

— Să nu vii la mine să îmi ceri o rentă dacă refuzi o slujbă bună și serioasă, zise Lev.

— Am înțeles, bunicule, spuse George, deși tocmai asta se gândise să facă. Însă cred că voi accepta slujba.

În acel moment, interveni și mama lui în discuție.

— O, George, te rog, nu face asta! exclamă ea. Ar fi vrut să spună mai multe, dar absolvenților li se ceru să se alinieze pentru primirea diplomelor. Du-te, rosti ea. Vorbim mai târziu.

George plecă de lângă familia sa și își găsi locul în șir. Ceremonia începu, iar el înaintă treptat. Își aminti de vara trecută, când lucrase la Fawcett Renshaw. Domnul Renshaw se considerase incredibil de progresist pentru că angajase un negru ca asistent juridic. Însă George primise sarcini umilitor de ușoare, chiar și pentru un stagiar. Își păstrase răbdarea, așteptând o oportunitate, care într-un final venise. Efectuase o cercetare juridică prin care firma obținuse un succes în instanță, așa că i se oferise un post după absolvire.

Genul acesta de lucruri i se întâmplau des. Lumea presupunea că un student de la Harvard trebuia să fie inteligent și capabil – asta dacă nu era negru, caz în care această judecată nu mai era valabilă. George fusese nevoit să dovedească toată viața că nu era un idiot. Asta îl făcea să nutrească multe resentimente. Dacă urma să aibă vreodată copii, spera ca aceștia să crească într-o lume diferită.

Îi veni rândul să urce pe scenă. În timp ce pășea pe cele câteva trepte, auzi uluit fluierături în spatele lui.

Fluierăturile reprezentau o tradiție la Harvard, fiind folosite de obicei împotriva profesorilor care nu se pricepeau să predea sau care se purtau urât cu studenții. George fu atât de oripilat, încât se opri pe trepte și aruncă o privire în spate. Dădu cu ochii de Joseph Hugo. Acesta nu era singurul – fluieratul era prea zgomotos ca să vină de la o singură persoană –, dar George era convins că Hugo orchestrase totul.

George se simți detestat. Era prea umilit ca să meargă mai departe. Rămase locului încremenit, cu sângele urcându-i-se la cap.

Apoi cineva începu să aplaude. Uitându-se peste rândurile de scaune, George văzu un profesor ridicându-se. Era Merv West,

unul dintre profesorii mai tineri. În curând i se alăturară și alții, iar aplauzele acoperiră fluierăturile. Se ridicară apoi și alți oameni în picioare. George realiză că până și cei care nu îl cunoșteau personal intuiseră cine era după ghipsul de la braț.

Își regăsi curajul și urcă pe scenă. Un chiot răsună în momentul în care își primi diploma. Se întoarse încet către public și își înclină modest capul, în semn de recunoștință. Apoi coborî.

Își simțea inima bubuind când se alătură celorlalți studenți. Câțiva bărbați îi strânseră mâna în tăcere. Era oripilat de fluierături, dar și încântat de aplauze. Își dădu seama că asudase și își șterse fața cu o batistă. Ce caznă!

Urmări restul ceremoniei de parcă ar fi fost în transă, bucuros că avea timp să își revină. Pe măsură ce șocul fluierăturilor se estompă, realiză că fuseseră opera lui Hugo și a altor nesocotiți de extremă dreaptă, în vreme ce toți progresiștii de la Harvard îl onoraseră. Ar fi trebuit să se simtă mândru, își zise.

Studenții reveniră în sânul familiilor pentru prânz. Mama lui George îl îmbrățișă.

— Te-au ovaționat, rosti ea.

— Da, spuse Greg. Deși pentru o clipă am crezut că voi avea parte de cu totul altceva.

George își întinse brațele în lături, rugător.

— Cum să nu fiu parte din această încleștare? exclamă el. Îmi doresc din suflet slujba de la Fawcett Renshaw și vreau să fac pe placul familiei, care m-a sprijinit în toți acești ani de educație – dar asta nu-i tot. Dacă voi avea copii?

Marga interveni:

— Vai, ar fi atât de frumos!

— Dar, bunico, copiii mei vor fi de culoare! În ce fel de lume vor crește? Vor fi americani de rang inferior?

Conversația fu întreruptă de Merv West, care îi strânse mâna lui George și îl felicită pentru diplomă. Profesorul West nu era îmbrăcat pe măsura ocaziei, purtând un costum de tweed și o cămașă elegantă.

— Vă mulțumesc pentru că ați dat tonul aplauzelor, domnule profesor, zise George.

— Nu îmi mulțumi mie – le-ai meritat din plin.

George îl prezentă familiei sale.

— Tocmai discutam despre viitorul meu.

— Sper că nu ai luat vreo decizie definitivă.

Afirmația îi trezi lui George interesul și curiozitatea. Oare ce voia să spună?

— Nu încă, rosti el. De ce?

— Am vorbit cu procurorul general Bobby Kennedy – absolvent de Harvard și el, după cum știi.

— Sper că i-ați transmis că felul în care a tratat situația din Alabama a fost o rușine națională.

West surâse amar.

— Nu chiar. Însă am căzut de acord că reacția administrației a lăsat de dorit.

— Da, foarte mult. Nu-mi pot imagina cum a… George se opri în mijlocul propoziției, realizând brusc ceva. Ce legătură are asta cu deciziile din viitorul meu?

— Bobby a hotărât să angajeze un tânăr avocat negru pentru ca echipa procurorului general să capete și o perspectivă direct implicată asupra drepturilor civile. Și m-a întrebat dacă i-aș putea recomanda pe cineva.

George rămase fără replică.

— Vreți să spuneți că…

West ridică mâna, întrerupându-l.

— Nu îți pot oferi eu slujba – numai Bobby poate face asta. Însă îți pot aranja un interviu… dacă vrei.

— George! exclamă Jacky. Ai lucra pentru Bobby Kennedy! Ar fi nemaipomenit!

— Mamă, familia Kennedy ne-a dezamăgit crunt.

— Atunci, du-te să lucrezi pentru Bobby și schimbă lucrurile!

George ezită. Privi expresiile încântate de pe chipurile celor din jur: Mama, Tata, Bunica, Bunicul… apoi din nou Mama.

— Poate că așa voi face, rosti el într-un final.

• Capitolul 8 •

Dimka Dvorkin se simțea rușinat de faptul că era încă virgin la 22 de ani.

Ieșise la întâlniri cu mai multe fete pe când era student, dar niciuna dintre ele nu îi îngăduise să meargă până la capăt. Oricum, nici nu era sigur că ar fi trebuit să o facă. Deși nu îi

zisese nimeni că sexul ar trebui să facă parte dintr-o relație de iubire pe termen lung, tot simțea acest lucru. Nu se zorise niciodată să o facă, așa cum se întâmpla cu unii băieți. Totuși, lipsa sa de experiență devenea deja stânjenitoare.

Prietenul său Valentin Lebedev era tocmai opusul. Înalt și sigur pe el, avea părul negru, ochii albaștri și un farmec irezistibil. Până la finalul primului lor an de facultate, la Universitatea din Moscova, se culcase deja cu majoritatea fetelor de la departamentul de politică și cu una dintre profesoare.

La scurt timp după ce se împrieteniseră, Dimka îl întrebase:

— Și ce faci pentru a evita să le lași pe fetele acestea însărcinate?

— Asta-i problema fetelor, nu? replicase Valentin cu nonșalanță. În cel mai rău caz, nu este atât de greu să faci un avort.

După ce vorbise și cu alți prieteni, Dimka constatase că mulți tineri sovietici adoptau aceeași atitudine. Bărbații nu rămâneau însărcinați, deci nu era problema lor. Iar avortul putea fi făcut în orice moment, în primele douăsprezece săptămâni. Însă Dimka nu era de acord cu abordarea lui Valentin, poate și pentru că sora lui o disprețuia.

Pe Valentin îl interesa în primul rând sexul și abia apoi studiile. În cazul lui Dimka, lucrurile stăteau exact invers – motiv pentru care Dimka lucra acum ca asistent la Kremlin, iar Valentin lucra pentru Administrația Parcurilor din Moscova.

Prin intermediul relațiilor sale de la Parcuri, Valentin izbutise să obțină o săptămână în tabăra de vacanță pentru tinerii comuniști „V.I. Lenin”, în iulie 1961.

Tabăra aducea puțin cu una militară, având corturi înșiruite pe rânduri perfect drepte și cu stingerea la ora 10:30, însă aveai acolo bazin, un lac pentru ambarcațiuni și o grămadă de fete, iar o săptămână petrecută în locul respectiv reprezenta un privilegiu râvnit de mulți.

Dimka simțea că merită o vacanță. Summitul de la Viena fusese o victorie pentru Uniunea Sovietică, iar lui îi revenea o parte din merit.

Summitul începuse prost pentru Hrușciov. Kennedy și seducătoarea lui soție intraseră în Viena într-un convoi de limuzine cu zeci de stegulețe americane. Când cei doi lideri se

întâlniseră, telespectatorii din întreaga lume văzuseră că președintele american era mult mai înalt decât Hrușciov, uitându-se de sus la chelia acestuia. Jachetele croite ale lui Kennedy, precum și cravatele sale subțiri îl făceau pe Hrușciov să pară un țăran în haine de duminică. Statele Unite câștigaseră un concurs de modă în care Uniunea Sovietică nici nu realizase că intră.

Totuși, odată începute discuțiile, Hrușciov reușise să le domine. Când Kennedy încerca să poarte o convorbire amicală, ca între doi oameni rezonabili, Hrușciov devenea zgomotos și agresiv. Kennedy sugerase că nu era logic ca Uniunea Sovietică să încurajeze propagarea comunismului în țările din Lumea a Treia, protestând apoi indignată când americanii încercau să împingă comunismul înapoi în sfera de influență sovietică. Hrușciov replicase disprețuitor că extinderea comunismului era inevitabilă din punct de vedere istoric și că niciunul dintre ei nu îi putea sta în cale. Cum Kennedy nu cunoștea mai deloc ideologia marxistă, nu știuse ce să răspundă.

Strategia pregătită de Dimka și de ceilalți consilieri avusese câștig de cauză. Când Hrușciov se întorsese la Moscova, dăduse ordin să fie distribuite zeci de exemplare ale stenogramelor de la summit, nu numai în blocul sovietic, ci și în rândul liderilor unor țări îndepărtate, precum Cambodgia și Mexic. Kennedy nu mai dăduse niciun semn de atunci, nerăspunzând nici măcar la amenințarea lui Hrușciov de a ocupa Berlinul de Vest. Așa că Dimka plecă în concediu.

În prima zi, își puse hainele sale noi – o cămașă cadrilată cu mânecă scurtă și o pereche de pantaloni scurți pe care mama lui îi croise din materialul unui vechi costum albastru de serj.

— Pantalonii scurți sunt la modă în Occident? pufni Valentin.

Dimka râse.

— Din câte știu eu, nu.

În timp ce Valentin se bărbierea, Dimka se duse după provizii.

Când ieși, observă cu plăcere că – în fața cortului vecin – o tânără aprindea mica plită oferită ca accesoriu. Era puțin mai în vârstă decât Dimka, cam la vreo 27 de ani, estimă el. Avea părul des, castaniu-roșcat, tăiat scurt, și pistrui atrăgători pe față. Arăta extraordinar de șic, purtând o bluză portocalie și o pereche de pantaloni negri și mulați ce se opreau sub genunchi.

— Bună! rosti Dimka surâzător. Ea își ridică privirea spre el. Ai nevoie de o mână de ajutor?

Ea aprinse focul cu un chibrit, apoi intră în cort fără să scoată o vorbă.

„Mda, nu cu ea o să-mi pierd virginitatea, asta-i clar”, se gândi Dimka, continuându-și drumul.

Cumpără ouă și pâine de la magazinul de lângă baia comună. La întoarcere, văzu că în fața cortului vecin erau acum două fete: cea căreia îi vorbise el și o blondă zveltă. Blonda purta același gen de pantaloni negri, dar cu o bluză roz. Valentin vorbea cu ele, iar fetele râdeau.

I le prezentă apoi lui Dimka. Pe roșcată o chema Nina, iar fata nu pomeni nimic de întâlnirea lor de mai devreme, deși părea și acum la fel de rezervată. Blonda era Anna și se vedea cu ochiul liber că ea era cea mai dezghețată dintre ele, zâmbind și dându-și părul pe spate cu gesturi grațioase.

Dimka și Valentin își aduseseră o cratiță de fier în care intenționau să gătească, iar Dimka o umpluse cu apă ca să fiarbă câteva ouă; însă fetele erau mai bine pregătite, iar Nina luă ouăle ca să facă blinie.

Perspectivele păreau încurajatoare, se gândi Dimka.

Dimka o studie pe Nina în timp ce mâncau. Nasul ei îngust, gura mică și bărbia proeminentă îi confereau o expresie prudentă, de parcă ar fi cântărit lucrurile în permanență. Însă era voluptuoasă și, când Dimka realiză că ar putea să o vadă în costum de baie, simți cum i se usucă gâtlejul.

Valentin zise:

— Dimka și cu mine o să închiriem o barcă și o să vâslim până pe celălalt mal al lacului. Era prima oară când Dimka auzea acest plan, dar nu spuse nimic. Ce-ar fi să mergem toți patru? continuă Valentin. Am putea face un picnic acolo.

„Nu poate să fie atât de ușor! se gândi Dimka. De-abia ne-am cunoscut!”

Fetele se uitară una la cealaltă preț de o clipă, apoi Nina rosti grăbit:

— Vom vedea. Hai să strângem masa.

Apoi începu să strângă farfuriile și tacâmurile.

Era dezamăgitor, dar poate că lucrurile nu aveau să rămână așa.

Dimka se oferi să o ajute să ducă vasele murdare la baie.

— De unde ți-ai luat pantalonii ăștia scurți? îl întrebă Nina pe drum.

— Mi i-a făcut mama.

— Ce drăguț! râse ea.

•

Dimka se întrebă ce ar fi vrut să spună sora lui dacă s-ar fi referit la un bărbat folosind acest apelativ, apoi decise că însemna un bărbat cumsecade, dar nu atrăgător.

O clădire de beton cuprindea toaletele, dușurile și câteva chiuvete mari, toate comune. Dimka se uită la Nina în timp ce fata spăla vasele. Încercă să se gândească la ce ar fi putut să spună, însă nu-i veni nimic în minte. Dacă l-ar fi întrebat despre criza din Berlin, i-ar fi putut turui o zi întreagă. Dar el nu avea darul de a pălăvrăgi despre toate nimicurile haioase pe care Valentin le scotea pe bandă rulantă. Într-un final, izbuti să îngaime:

— Ești de mult prietenă cu Anna?

— Suntem colege de serviciu, răspunse ea. Suntem amândouă administratoare la sediul sindicatului din industria de oțel, la Moscova. Eu am divorțat acum un an, iar Anna căuta o colegă de apartament, așa că acum locuim împreună.

Divorțată, se gândi Dimka; asta însemna că avea ceva experiență sexuală. Se simți și mai intimidat.

— Cum era soțul tău?

— E o javră, replică Nina. Nu îmi place să vorbesc despre el.

— În regulă, zise Dimka, căutând cu disperare ceva neutru de zis. Anna pare o persoană foarte cumsecade, încercă el.

— Are relații.

Asta părea o remarcă bizară la adresa unei prietene.

— Cum așa?

— Tatăl ei ne-a făcut rost de această vacanță. Este secretarul districtual din Moscova al sindicatului, îi explică Nina cu mândrie.

Dimka duse vasele spălate înapoi la cort. Când ajunseră, Valentin le zise pe un ton voios:

— Am făcut sandviciuri cu șuncă și brânză.

Anna se uită la Nina și făcu un gest de neputință, ca și cum ar fi vrut să-i transmită că nu putuse să facă nimic pentru a-l împiedica pe Valentin; însă lui Dimka îi era clar că nici nu își

dorise asta cu adevărat. Nina ridică din umeri și astfel rămase stabilit să meargă toți patru la picnic.

Fură nevoiți să aștepte o oră la coadă ca să închirieze o barcă, dar moscoviții erau obișnuiți cu asta, așa că spre sfârșitul dimineții se aflau deja pe apa rece și limpede. Valentin și Dimka vâsleau pe rând, iar fetele se bronzau la soare. Nimeni nu părea să simtă nevoia de a conversa.

Când ajunseră pe celălalt mal al lacului, acostară pe o mică plajă. Valentin își scoase cămașa, iar Dimka îi urmă exemplul. Anna își scoase bluza și pantalonii. Pe dedesubt purta un costum de baie azuriu, din două piese. Dimka știa că partea de jos se numea bikini și că era la modă în Occident, dar nu văzuse niciodată o pereche cu ochii săi și se simți stânjenit de excitarea pe care i-o produse. Mai că nu își putea lua ochii de la abdomenul ei neted și plat și de la buricul ei.

Spre dezamăgirea lui, Nina nu se dezbrăcă.

Își mâncară sandviciurile, iar Valentin scoase o sticlă de votcă. La magazinul din tabără nu se vindea alcool, din câte știa Dimka. Valentin le explică:

— Am cumpărat-o de la gestionarul bărcilor. Are o mică întreprindere capitalistă.

Dimka nu se miră prea tare: majoritatea lucrurilor pe care și le doreau oamenii se vindeau pe piața neagră, de la televizoare până la blugi.

Dădură sticla din mână în mână, iar fetele traseră și ele câte o dușcă zdravănă.

Nina se șterse la gură cu dosul palmei.

— Deci voi lucrați împreună la Administrația Parcurilor?

— Nu, râse Valentin. Dimka este prea deștept ca să facă asta.

— Eu lucrez la Kremlin, zise Dimka.

Nina părea impresionată.

— Ce faci acolo?

Lui Dimka nu îi prea plăcea s-o spună, căci suna a lăudăroșenie.

— Sunt unul dintre adjuncții prim-secretarului.

— Adică al tovarășului Hrușciov! exclamă Nina uluită.

— Întocmai.

— Cum naiba ai obținut un asemenea post?

Valentin interveni:

— V-am zis că este deștept. În facultate, era cel mai bun la toate.

— Nu obții un asemenea post doar cu note mari, replică Nina acid. Pe cine cunoști?

— Bunicul meu, Grigori Peshkov, a condus asaltul de la Palatul de Iarnă în timpul Revoluției din Octombrie.

— Nu-i de ajuns ca să obții un post bun.

— Ei bine, tatăl meu a lucrat în KGB – a murit anul trecut. Unchiul meu este general. *Și* chiar sunt deștept.

— Și modest, bag de seamă, remarcă ea, dar cu un sarcasm ceva mai domolit. Cum îl cheamă pe unchiul tău?

— Vladimir Peshkov. Dar noi îi spunem Volodea.

— Am auzit de generalul Peshkov. Așadar, este unchiul tău. Cu o asemenea familie, cum de porți pantaloni scurți croiți în casă?

Dimka era nedumerit – fata era interesată de el, în sfârșit, dar nu își putea da seama dacă îl admira sau îl zeflemisea. Poate că așa era felul ei de-a fi.

Valentin se ridică în picioare.

— Hai cu mine să explorăm zona, i se adresă el Annei. Să-i lăsăm pe ăștia doi să vorbească despre pantalonii lui Dimka.

Îi întinse mâna, iar Anna o luă și îl lăsă să o tragă în picioare. Apoi plecară în pădure, ținându-se de mână.

— Prietenul tău nu pare să mă placă prea mult, rosti Nina.

— Însă o place pe Anna.

— Ea este drăguță.

Dimka zise cu voce joasă:

— Ești frumoasă.

Nu intenționase să rostească asta: pur și simplu, îi ieșise pe gură. Însă vorbea serios.

Nina îl privi gânditoare, ca și cum l-ar fi reevaluat. Apoi îi zise:

— Vrei să înotăm?

Dimka nu era înnebunit după apă, dar își dorea să o vadă în costum de baie. Își scoase hainele – purta un slip pe sub pantalonii săi scurți.

Nina nu purta bikini, ci un costum maro din nailon dintr-o singură bucată, însă acesta îi scotea în evidență formele atât de bine, încât Dimka nu era deloc dezamăgit. Era exact opusul zveltei Anna. Nina avea sâni plini, șolduri late și pistrui pe gât.

Observându-i privirea ce zăbovea pe trupul ei, se întoarse și fugi în apă.

Dimka o urmă.

În ciuda soarelui, apa era foarte rece, dar lui Dimka îi plăcea modul senzual în care i se scurgea pe corp. Înotară amândoi viguros ca să se încălzească. Porniră spre mijlocul lacului, apoi reveniră mai încet către țărm. Se opriră în apropierea plajei, iar Dimka se lăsă cu picioarele pe fundul lacului. Apa le ajungea până la brâu. Dimka se uită la sânii Ninei. Apa rece îi scotea în evidență sfârcurile, care se observau bine prin costumul de baie.

— Nu te mai holba, rosti ea, stropindu-i fața jucăuș.

O stropi apoi și el, iar ea îl apucă de cap, încercând să îl bage sub apă.

Dimka se zbătu și o cuprinse de mijloc, apoi începură să se lupte în apă. Nina avea un corp vânjos, dar ferm, iar lui îi plăcea. O cuprinse cu ambele brațe și o ridică de pe fundul lacului. Când ea începu să se zvârcolească, râzând și străduindu-se să se elibereze, el o trase și mai aproape, simțindu-i sânii moi pe față.

— Mă dau bătută! strigă ea.

Fără nicio tragere de inimă, fu nevoit să o lase jos. Se priviră în ochi preț de o clipă. El zări în ochii ei un licăr de dorință. Ceva anume îi schimbase atitudinea față de el: votca, conștientizarea faptului că el era un *aparatcik* cu relații, înflăcărarea produsă de hârjoneala din apă... sau poate toate trei la un loc. Nu că lui i-ar fi păsat prea mult... Remarcă invitația din zâmbetul ei și o sărută pe gură, iar ea îi răspunse cu entuziasm.

Îmbătat de gustul buzelor și al gurii ei, el uită de apa rece, însă după câteva minute ea începu să tremure și zise:

— Hai să ieșim.

El îi întinse mâna și porniră spre țărm prin apa mică. Se așezară pe iarbă, unul lângă celălalt, și începură să se sărute din nou. În timp ce îi atingea sânii, Dimka începu să se întrebe dacă aceea avea să fie ziua în care urma să își piardă virginitatea.

Exact atunci fură întrerupți de o voce aspră, amplificată printr-un megafon:

— Returnați barca la doc! V-a expirat timpul!

Nina murmură:

— Mda, au venit cei de la Moravuri...

Dimka chicoti, în ciuda dezamăgirii sale evidente.

Își ridică privirea și zări o mică șalupă cu motor extern trecând la circa o sută de metri de țărm.

Făcu înspre aceasta cu mâna, în semn că pricepuse. Puteau ține barca două ore. Probabil că, dacă l-ar fi mituit pe gestionar, ar fi beneficiat de o extindere a acestui termen, dar nu se gândise la asta. De fapt, nici prin cap nu-i trecuse că relația lui cu Nina avea să avanseze atât de rapid.

— Nu putem pleca fără ceilalți, spuse Nina; o clipă mai târziu însă, Valentin și Anna se iviră din pădure.

Probabil că doar se ascunseseră, se gândi Dimka, auzind totuși somația prin megafon.

Băieții se îndepărtară puțin de fete și își traseră cu toții hainele peste costumele de baie. Dimka le auzi pe Nina și pe Anna vorbind pe un ton scăzut – Anna părea ușor agitată, iar Nina chicotea și încuviința.

Apoi Anna îi aruncă lui Valentin o privire plină de înțeles, ce părea să fie un semnal stabilit în prealabil. Valentin încuviință și se întoarse spre Dimka, șoptindu-i:

— Diseară o să mergem toți patru să dansăm. Când ne vom întoarce, Anna va veni în cortul nostru cu mine. Tu te vei duce cu Nina în cortul lor. Bine?

Era mai mult decât bine, era excelent.

— Ai aranjat totul cu Anna? întrebă Dimka.

— Da, și Nina tocmai a acceptat.

Lui Dimka mai că nu-i venea să creadă. Urma să își petreacă toată noaptea îmbrățișând trupul senzual al Ninei.

— Mă place!

— Probabil pentru șort.

Urcară cu toții în barcă și băieții începură să vâslească. Fetele îi anunțară că voiau să facă duș de îndată ce ajungeau înapoi. Dimka se întreba dacă putea face timpul să treacă mai repede până seara.

Când sosiră la doc, văzură un bărbat în costum negru așteptând.

Dimka știu din instinct că pe el îl aștepta. „Ar fi trebuit să mă gândesc, își zise el cu regret, prea mergea bine totul.”

Coborâră cu toții din barcă. Nina se uită spre bărbatul care transpira în costumul său negru și rosti, pe jumătate în glumă:

— Oare a venit ca să ne aresteze pentru că am ținut barca prea mult?

Dimka spuse:

— Pe mine mă așteptați? Sunt Dmitri Dvorkin.

— Da, Dmitri Ilici, răspunse bărbatul cu respect. Sunt șoferul dumneavoastră. Am venit să vă duc la aeroport.

— Care-i urgența?

Șoferul ridică din umeri.

— Tovarășul prim-secretar are nevoie de dumneavoastră.

— Stai să îmi iau geanta, zise Dimka cu părere de rău.

Ca o ușoară consolare, Nina părea absolut uluită.

•

Mașina îl duse pe Dimka la aeroportul Vnukovo, aflat la sud-vest de Moscova, unde Vera Pletner îl aștepta cu un plic mare și cu un bilet spre Tbilisi, capitala Republicii Sovietice Socialiste Georgiene.

Hrușciov nu era la Moscova, ci în vila sa din Pitsunda, o stațiune de la Marea Neagră pentru cei mai importanți oameni din stat, iar Dimka se îndreptă într-acolo.

Nu mai zburase niciodată cu avionul.

Nu era singurul adjunct chemat din concediu. În sala de așteptare de la Plecări, pe când se pregătea să deschidă plicul, fu abordat de Evgheni Filipov, care purta o bluză gri de flanel în ciuda vremii călduroase de afară. Filipov părea mulțumit, ceea ce nu putea fi decât un semn rău.

— Strategia ta a eșuat, îi zise el lui Dimka cu o satisfacție nedisimulată.

— Ce s-a întâmplat?

— Președintele Kennedy a ținut un discurs televizat.

Kennedy nu scosese o vorbă vreme de șapte săptămâni, de la summitul vienez. Statele Unite nu replicaseră la amenințarea lui Hrușciov de a semna un tratat cu Germania de Est și de a lua înapoi Berlinul de Vest. Dimka crezuse că președintele american fusese prea intimidat pentru a se ridica împotriva lui Hrușciov.

— Și ce a zis în discurs?

— A transmis poporului american să se pregătească de război.

Deci asta era urgența.

Fură anunțați să urce la bord. Dimka îl întrebă pe Filipov:

— Ce anume a spus Kennedy mai exact?

— Referindu-se la Berlin, a spus: „Un atac asupra acelui oraș va fi privit ca un atac asupra noastră, a tuturor”. Ai stenograma completă în plic.

Se îmbarcară, Dimka încă îmbrăcat în șort. Avionul era un Tupolev Tu-104. Dimka se uită pe geam în timp ce decolară. Știa cum funcționau aparatele de zbor – suprafața superioară curbată a aripii creând o diferență de presiune atmosferică –, însă tot i se păru oarecum magic atunci când avionul se înălță în aer.

Într-un final, izbuti să își desprindă privirea de pe geam și deschise plicul.

Filipov nu exagerase.

Kennedy nu aruncase simple vorbe în vânt. El propunea triplarea numărului de recruți, rechemarea rezerviștilor și sporirea efectivului armatei americane la un milion de soldați. Pregătea un nou pod aerian pentru Berlin și transferul a șase divizii în Europa și intenționa să impună sancțiuni economice asupra țărilor membre ale Pactului de la Varșovia.

Și crescuse bugetul militar cu peste trei *miliarde* de dolari.

Dimka realiză că strategia pusă la cale de Hrușciov și de consilierii săi eșuase lamentabil. Îl subestimaseră cu toții pe tânărul și chipeșul președinte american. Iată că nu putea fi intimidat, la urma urmei.

Ce putea face Hrușciov?

Putea fi silit să demisioneze. Niciun lider sovietic nu mai făcuse asta – atât Lenin, cât și Stalin muriseră în timpul exercitării funcției –, însă exista un început pentru toate în politicile revoluționare.

Dimka citi discursul de două ori și rumegă bine informațiile pe parcursul celor două ore și jumătate cât dură zborul. Nu exista decât o opțiune la demisia lui Hrușciov, se gândi el: liderul își putea concedia toți adjuncții, luându-și consilieri noi, reînnoind Prezidiul și oferindu-le mai multă putere adversarilor săi, ca o recunoaștere a greșelii sale și ca o promisiune că va căuta sfetnici mai iscusiți pe viitor.

În ambele variante, scurta carieră a lui Dimka la Kremlin era terminată. Poate că fusese prea ambițios, se gândi el deznădăjduit. Nu încăpea nicio îndoială că îl aștepta un viitor mult mai modest.

Se întreba dacă voluptuoasa Nina ar mai fi vrut să își petreacă noaptea cu el în noile condiții.

Avionul ateriză la Tbilisi și un mic aparat militar îi transportă pe Dimka și pe Filipov până pe un aerodrom de pe coastă.

Acolo îi aștepta Natalya Smotrov, de la Ministerul de Externe. Aerul marin umed îi buclase părul, conferindu-i un aer sălbatic.

— Vești proaste de la Pervukhin, îi informă ea în timp ce se îndepărtau de avion.

Mihail Pervukhin era ambasadorul sovietic din Germania de Est.

— Fluxul de emigranți către Vest s-a transformat într-un puhoi.

Filipov părea iritat, probabil pentru că nu fusese informat înaintea Natalyei.

— Despre ce cifre este vorba?

— Aproape o mie de persoane pe zi.

Dimka rămase cu gura căscată.

— O mie pe *zi*?

Natalya încuviință.

— Pervukhin spune că guvernul est-german nu mai este stabil. Țara este la un pas de colaps. Ar putea izbucni o revoltă populară.

— Vezi? se stropși Filipov la Dimka. Iată unde a dus tactica ta.

Dimka nu avea replică.

Natalya conduse de-a lungul coastei până ajunseră la o peninsulă împădurită, apoi coti în fața unei porți din fier masiv, încadrată într-un zid lung de stuc. În mijlocul peluzelor imaculate se afla o vilă albă, cu un balcon lung la etaj. Lângă casă era plasată o piscină mare. Dimka nu mai văzuse până acum o casă cu piscină proprie.

— Tovarășul este la malul mării, îi zise un gardian lui Dimka, făcându-i semn cu capul spre partea cealaltă a casei.

Dimka își croi drum printre copaci către o plajă plină de prundiș. Un soldat cu un pistol-mitralieră îi aruncă o privire aspră, apoi îi făcu semn să treacă.

Îl găsi pe Hrușciov sub un copac. Al doilea cel mai puternic om din lume era scund, gras, chel și urât. Purta pantalonii unui costum, fixați cu bretele, și o cămașă albă cu mânecile suflecate. Stătea pe un scaun de trestie, iar pe măsuța din fața lui erau o carafă cu apă și un păhărel. Nu părea să facă nimic.

Se uită la Dimka și spuse:
— De unde ai șortul ăla?
— Mama mi l-a croit.
— Ar trebui să am și eu un șort.
Dimka rosti cuvintele pe care le tot repetase pe drum.
— Tovarășe prim-secretar, vă ofer demisia mea neîntârziată.
Hrușciov nici nu îl băgă în seamă.
— Vom depăși Statele Unite, ca putere militară și ca prosperitate economică, în următorii douăzeci de ani, spuse el, ca și cum ar fi continuat o discuție deja începută. Între timp însă, cum împiedicăm puterea cea mai mare să domine scena politică mondială și să țină în frâu extinderea comunismului pe plan internațional?
— Nu știu, răspunse Dimka.
— Fii atent aici, zise Hrușciov. Eu sunt Uniunea Sovietică. Luă carafa și turnă încet apă în pahar, până când îl umplu ochi. Apoi îi dădu carafa lui Dimka. Tu ești Statele Unite, explică el. Acum, toarnă tu apă în pahar. Dimka făcu ce i se ceruse. Paharul dădu pe afară, iar apa pătrunse în fața albă de masă. Vezi? rosti Hrușciov, de parcă tocmai ar fi demonstrat ceva. Când paharul este plin, nu mai poți turna în el fără să faci mizerie în jur.
Dimka era consternat, așa că puse întrebarea care se impunea:
— Ce înseamnă toate astea, Nikita Sergheevici?
— Politica internațională este ca un pahar. Mutările agresive operate de ambele tabere sunt apa turnată înăuntru. Când paharul dă pe dinafară, se ajunge la război.
Dimka pricepu unde bătea prim-secretarul.
— Când tensiunea atinge cote maxime, nimeni nu poate face vreo mutare fără să provoace un război.
— Bravo! Iar americanii nu vor război, așa cum nici noi nu vrem. Deci, dacă menținem tensiunea internațională la cote maxime – paharul plin ochi –, președintele american este legat la mâini. Nu poate face nimic fără să provoace un război, așa că nu are de ales decât să nu facă nimic!
Dimka realiză că planul era strălucit – demonstra cum puterea inferioară putea domina.
— Deci Kennedy este legat la mâini acum? zise el.
— Da, fiindcă următoarea sa mutare ar duce la război!

Oare acesta fusese planul lui Hrușciov pe termen lung? se întrebă Dimka. Sau abia acum îl concepuse, ca o justificare a posteriori? Omul era un as al improvizației. Însă asta nici nu mai conta.

— Deci, ce trebuie să facem în privința crizei din Berlin? întrebă el.

— O să ridicăm un zid, răspunse Hrușciov.

• Capitolul 9 •

George Jakes ieși să ia prânzul cu Verena Marquand la Jockey Club. Nu era un club, ci un nou restaurant de lux din hotelul Fairfax, care devenise unul dintre locurile favorite ale apropiaților clanului Kennedy. George și Verena erau cel mai bine îmbrăcat cuplu din cameră – ea era răpitoare într-o rochie de pânză cadrilată cu o curea roșie lată, iar el era foarte elegant în sacoul său închis la culoare, făcut pe comandă, cu o cravată vărgată. Cu toate acestea, li se dădu o masă de lângă ușa bucătăriei. Washingtonul era integrat, dar nu și lipsit de prejudicii. George însă nu punea asta la suflet.

Verena venise în oraș cu părinții. Fuseseră invitați la Casa Albă, la un dineu oferit drept mulțumire susținătorilor marcanți precum familia Marquand – și, așa cum știa George, pentru obținerea acestei susțineri și în următoarea campanie.

Verena se uită împrejur impresionată.

— A trecut cam mult timp de când nu am mai fost într-un restaurant rezonabil, rosti ea. Atlanta este un deșert.

Având drept părinți vedete de la Hollywood, fata fusese crescută să creadă că luxul era ceva normal.

— Ar trebui să te muți aici, îi zise George, uitându-se în ochii ei scăpărători și verzi.

Rochia fără mâneci dezvăluia perfecțiunea pielii ei de culoarea cafelei cu lapte, dar ea nu avea cum să nu știe asta. Dacă s-ar fi mutat la Washington, cu siguranță ar fi invitat-o la o întâlnire.

George se străduia să o uite pe Maria Summers. Momentan se vedea cu Norine Latimer, o absolventă de istorie care lucra ca secretară la Muzeul de Istorie Americană. Era atrăgătoare și

inteligentă, dar asta nu conta prea mult: el încă se gândea la Maria. Poate că Verena l-ar fi lecuit mai repede.

Firește, nu spuse nimic din toate acestea cu voce tare.

— Ești ruptă de lume acolo, în Georgia, zise el.

— Nu fi atât de sigur, replică ea. Lucrez pentru Martin Luther King. El o să schimbe America mai mult decât John F. Kennedy.

— Asta pentru că Dr. King se concentrează doar asupra unei probleme, cea a drepturilor civile. Președintele are o sută de lucruri pe cap. El este apărătorul lumii libere. În acest moment, principala lui grijă o reprezintă Berlinul.

— Nu ți se pare curios, totuși? rosti ea. El crede în libertate și în democrație pentru germanii din Berlinul de Est, dar nu și pentru negrii americani din Sud.

George zâmbi. Fata era mereu combativă.

— Nu-i vorba doar despre ce crede, rosti el, e vorba despre ce poate obține.

Ea ridică din umeri.

— Și ce diferență poți face *tu*? zise ea.

— În Departamentul de Justiție lucrează 950 de juriști. Înainte să ajung eu acolo, erau numai zece negri. Deci pot spune că reprezint deja o îmbunătățire de 10 la sută.

— Și ce ai realizat până acum?

— Departamentul adoptă o poziție dură față de Comisia de Comerț Interstatal. Bobby le-a cerut să interzică segregarea în autobuze.

— Și ce te face să crezi că această nouă decizie va fi pusă în aplicare mai eficient decât precedentele?

— Mai nimic, până acum, zise George – era frustrat, însă nu voia ca Verena să vadă *cât* de mare era acea frustrare. Există un tip pe nume Dennis Wilson, un tânăr avocat alb din echipa personală a lui Bobby, care mă vede ca pe o amenințare și mă împiedică să particip la ședințele cu adevărat importante.

— Cum poate face una ca asta? Ai fost angajat de Robert Kennedy – el nu vrea să îți afle opiniile?

— Trebuie să îi câștig încrederea lui Bobby.

— Ești pus acolo de ochii lumii, rosti ea cu dispreț. Având-te acolo, Bobby poate susține că are un negru care îl consiliază în problema drepturilor civile. Nu trebuie să te asculte.

George se temea că ea ar fi putut avea dreptate, dar nu voia să recunoască.

— Asta depinde de mine. Trebuie să îl fac să mă asculte.

— Vino în Atlanta, zise ea. Postul de pe lângă Dr. King este încă liber.

George clătină din cap.

— Cariera mea este aici. Își aminti ce zisese Maria și îi repetă cuvintele: Protestatarii pot avea un impact masiv, însă, în cele din urmă, tot guvernele schimbă lumea.

— Unele da, altele nu, replică Verena.

La plecare se întâlniră cu mama lui George, care îi aștepta la recepția hotelului. George stabilise să se întâlnească acolo cu ea, dar nu se gândise că îi va aștepta în afara restaurantului.

— De ce nu ai intrat? o întrebă.

Ea îi ignoră întrebarea și i se adresă Verenei:

— Ne-am întâlnit la ceremonia de la Harvard, îi spuse ea. Ce mai faci, Verena?

Se străduia să fie politicoasă, iar George știa că acesta era un semn că nu o prea plăcea pe Verena.

George o conduse pe Verena la un taxi și o sărută pe obraz.

— Mă bucur mult că te-am văzut, îi zise el.

Apoi plecă pe jos cu mama lui, îndreptându-se împreună spre Departamentul de Justiție – Jacky Jakes voia să vadă unde lucra fiul ei. George îi aranjase o vizită într-o zi liniștită, când Bobby Kennedy se afla la sediul CIA din Langley, Virginia, aflat la 11-12 kilometri de oraș.

Jacky își luase o zi liberă. Se îmbrăcase de ocazie, cu pălărie și mănuși, ca și cum ar fi mers la biserică. Pe drum, el o întrebă:

— Ce părere ai despre Verena?

— Este o fată frumoasă, replică prompt Jacky.

— Ți-ar plăcea părerile sale politice, îi zise George. Ție și lui Hrușciov. Exagera, desigur, însă atât Verena, cât și Jacky erau foarte de stânga. Ea crede că și cubanezii au dreptul să fie comuniști dacă asta vor.

— Perfect adevărat, recunoscu Jacky, dovedindu-i lui George că nu se înșelase.

— Deci ce nu îți place la ea?

— Nu este nimic care să nu îmi placă.

— Mamă, noi, bărbații, nu suntem foarte intuitivi, dar eu te-am observat toată viața mea și îmi pot da seama când ai anumite rețineri.

Ea zâmbi și îl atinse cu drag pe braț.

— Te simți atras de ea și pot înțelege foarte bine de ce. Este irezistibilă. Nu vreau să vorbesc de rău o fată care îți place, dar…

— Dar ce?

— S-ar putea să îți fie greu să fii căsătorit cu Verena. Îmi lasă impresia că pune mereu pe primul plan propriile interese.

— Crezi că este egoistă.

— Toți suntem egoiști. Cred că este răsfățată.

George dădu din cap, încercând să nu se simtă jignit. Mama lui avea probabil dreptate.

— Nu trebuie să îți faci griji, rosti el. Este hotărâtă să rămână în Atlanta.

— Poate că așa-i mai bine. Nu vreau decât să fii fericit.

Departamentul de Justiție se afla într-o clădire impunătoare, construită în stil clasic, peste drum de Casa Albă. Când intrară, Jacky nu putu să nu se umfle un pic în pene de mândrie. Era foarte fericită că fiul său lucra într-un loc atât de celebru. George îi savură reacția. Avea tot dreptul să se simtă așa: își dedicase toată viața ca să îl crească și asta era răsplata ei.

Intrară în Sala cea Mare. Jacky aprecie faimoasele fresce care înfățișau scene din viața americanilor, dar privi cu nedumerire statuia de aluminiu a *Spiritului Justiției,* o femeie cu un sân dezgolit.

— Nu sunt eu vreo mironosiță, dar nu înțeleg de ce Justiția trebuia să aibă pieptul dezgolit, rosti ea. De ce apare astfel?

George se gândi puțin, apoi zise:

— Ca să demonstreze că Justiția nu are nimic de ascuns?

Ea râse.

— Bună încercare!

Urcară în lift.

— Cum îți mai este brațul? îl întrebă Jacky.

George nu mai purta ghips și nu mai avea nevoie nici de bandaj.

— Încă mă doare, recunoscu el. Am descoperit că mă ajută dacă îmi țin mâna stângă în buzunar. Astfel îmi mai sprijin puțin brațul.

Coborâră la etajul 5. George o conduse pe Jacky în camera pe care o împărțea cu Dennis Wilson și cu alți câțiva. Biroul procurorului general se afla chiar alături.

Dennis stătea la biroul său de lângă ușă. Era un bărbat palid, cu păr blond și început de chelie.

— Când se întoarce? îl întrebă George.

Dennis știa că se referea la Bobby.

— Nu mai devreme de o oră.

George îi spuse mamei sale:

— Hai să vezi biroul lui Bobby Kennedy!

— Ești sigur că se poate?

— Nu este acolo și nici nu l-ar deranja.

George o conduse pe Jacky printr-o anticameră, salutând două secretare, apoi intrară în biroul procurorului general. Acesta semăna mai degrabă cu salonul unui conac de țară, cu furnir din lemn de castan, cu un șemineu masiv de piatră, mochetă și perdele cu modele, veioze pe măsuțe. Era o încăpere imensă, dar Bobby izbutise cumva să o aglomereze. Mobilierul includea un acvariu și un tigru împăiat. Biroul său enorm era plin cu hârtii, scrumiere și fotografii de familie. Pe un raft din spatele scaunului de la birou se vedeau patru telefoane.

Jacky spuse:

— Îți aduci aminte de locul acela de lângă Union Station în care am stat când erai tu mic?

— Sigur că da.

— Toată casa aia ar încăpea aici.

George se uită împrejur.

— Da, cred că ai dreptate.

— Iar biroul acela este mai mare decât patul în care dormeam cu tine înainte să împlinești patru ani.

— Da, noi doi și câinele.

Pe birou se vedea o beretă verde, emblema Forțelor Speciale ale Armatei Americane, pe care Bobby le admira nespus. Însă pe Jacky o interesau mai mult fotografiile. George luă o poză înrămată, care îi înfățișa pe Bobby și pe Ethel pe peluza unei case mari, înconjurați de cei șapte copii ai lor.

— Asta a fost făcută pe Hickory Hill, locuința lor din Melean, Virginia, îi explică el dându-i poza.

— Îmi place asta, rosti ea studiind fotografia. Se vede că îi pasă de familie.

Atunci se auzi un glas încrezător, cu accent de Boston:

— Cui îi pasă de familie?

George se răsuci și îl văzu pe Bobby Kennedy intrând în cameră. Purta un costum gri-deschis de vară, boțit. Avea cravata și nasturele de la guler desfăcute. Nu era la fel de chipeș ca fratele său mai mare, în special din cauza incisivilor proeminenți, ca de iepure.

George se fâstâci.

— Îmi cer scuze, domnule, spuse el. Am crezut că lipsiți toată după-amiaza.

— Nu face nimic, răspunse Bobby, deși George nu era convins că lucrurile stăteau chiar așa. Locul acesta le aparține tuturor americanilor – pot să îl vadă, dacă își doresc.

— Aceasta este mama mea, Jacky Jakes, zise George.

Bobby îi strânse mâna viguros.

— Doamnă Jakes, aveți un fiu pe cinste, rosti el, trecând la tonul șarmant pe care îl adopta ori de câte ori vorbea cu un alegător.

Chipul lui Jacky se întunecă de stânjeneală, dar femeia răspunse fără ezitare:

— Vă mulțumesc. Dumneavoastră aveți mai mulți… Mă uitam la ei în această fotografie.

— Patru fii și trei fiice. Sunt minunați cu toții și spun asta cu maximă obiectivitate.

Râseră toți trei, apoi Bobby continuă:

— Mi-a făcut plăcere să vă cunosc, doamnă Jakes. Puteți trece pe la noi oricând.

Deși amabilă, invitația de a pleca era cât se poate de clară, așa că George și mama lui ieșiră din cameră.

Pornind pe hol, spre lift, Jacky remarcă:

— Ei bine, a fost stânjenitor, însă Bobby a fost cumsecade.

— Mda, nu a fost deloc întâmplător, rosti George mânios. Bobby nu vine niciodată mai devreme. Dennis ne-a indus în eroare în mod intenționat. A vrut să mă facă să par un înfumurat.

Mama lui îl mângâie pe braț.

— Dacă ăsta-i cel mai urât lucru care o să se întâmple azi, nu-i deloc rău.

— Nu știu ce să zic. George își aminti de acuzația Verenei, cum că funcția pe care o ocupa era doar de ochii lumii. Crezi că rolul meu aici ar putea fi acela de a-l face pe Bobby să arate ca și cum i-ar asculta pe negri când, de fapt, nu o face?

Jacky se gândi puțin.
— Se poate.
— Aș putea realiza mult mai multe dacă aș lucra pentru Martin Luther King, în Atlanta.
— Înțeleg ce simți, dar cred că ar trebui să rămâi aici.
— Știam eu că vei spune asta.
O conduse afară din clădire.
— Cum este apartamentul? îl întrebă ea. Trebuie să îl văd.
— Este grozav. George închiriase etajul unei case înalte și înguste, în stil victorian, din zona Capitoliului. Vino duminică.
— Ca să îți fac de mâncare în bucătăria ta?
— Ce drăguț din partea ta!
— O să-ți cunosc iubita?
— O voi invita și pe Norine.
Se sărutară apoi de rămas-bun. Jacky urma să ia trenul până în districtul Prince George, în Maryland. Înainte să se despartă, îi zise:
— Ține minte: sunt o mie de tineri dispuși să lucreze pentru Martin Luther King. Însă nu-i decât un negru care stă lângă biroul lui Bobby Kennedy.
Avea dreptate, se gândi el. Ca de obicei.
Când se întoarse la birou, nu îi spuse nimic lui Dennis, ci se apucă să-i scrie lui Bobby un rezumat al unui raport despre integrarea în școli.
La ora 5:00, Bobby și adjuncții săi urcară în limuzine ca să meargă la Casa Albă, unde Bobby avea întâlnire cu președintele. Era prima oară când George urma să participe la o ședință de la Casa Albă și se întrebă dacă acesta era un semn că i se acorda mai multă încredere – sau dacă ședința era mai puțin importantă.
Intrară în Aripa de Vest și se îndreptară spre Sala Cabinetului. Era o încăpere lungă, cu patru ferestre înalte pe o parte. Vreo douăzeci de scaune de piele bleumarin erau înșirate în jurul unei mese în formă de sicriu. „Decizii care au schimbat cursul istoriei s-au luat în această încăpere”, se gândi George, pătruns de solemnitate.
Trecură cincisprezece minute fără să apară președintele Kennedy. Dennis îi zise lui George:
— Du-te să te asiguri că Dave Powers știe unde ne aflăm, bine?

Powers era asistentul personal al președintelui.

— Sigur, zise George.

„Șapte ani de Harvard și am ajuns un simplu curier”, se gândi el.

Înainte de întâlnirea cu Bobby, președintele fusese nevoit să participe la un dineu pentru susținătorii săi celebri. George se duse în corpul principal și se îndreptă în direcția din care venea zgomotul. Sub candelabrele masive din Sala de Est, o sută de oameni erau deja la a doua oră de băut. George îi salută de departe pe părinții Verenei, Percy Marquand și Babe Lee, care vorbeau cu cineva din Comitetul Democratic Național.

Președintele nu se afla în cameră.

George aruncă o privire împrejur și zări o ușă ce dădea către bucătărie. Aflase că președintele folosea adeseori ușile personalului și holurile lăturalnice, ca să nu fie oprit mereu de unul și de altul.

Intră pe ușa personalului și dădu peste grupul prezidențial. Chipeșul și bronzatul președinte, în vârstă de numai 44 de ani, purta un costum bleumarin, o cămașă albă și o cravată subțire. Părea obosit și nervos.

— Nu pot fi fotografiat cu un cuplu interrasial! rosti el frustrat, de parcă ar fi fost silit să se repete. Aș pierde zece milioane de voturi!

George nu văzuse decât un cuplu interrasial în toată sala: Percy Marquand și Babe Lee. Se simți revoltat. Deci, președintele liberal se temea să se fotografieze cu ei!

Dave Powers era un bărbat amabil de vârstă mijlocie, cu nasul mare și chelie, complet diferit de șeful său. Aceasta îl întrebă pe președinte:

— Și ce pot să fac?

— Scoate-i de acolo!

Dave era un prieten personal și nu se temea să îi arate lui Kennedy când era iritat.

— Și ce Dumnezeu să le spun?

George simți cum îi trece brusc supărarea și cum încep să i se învârtă rotițele. Nu cumva i se ivise o oportunitate? Fără să aibă un plan bine definit în minte, el interveni:

— Domnule președinte, mă numesc George Jakes și lucrez pentru procurorul general. Aș putea să mă ocup de această problemă pentru dumneavoastră?

Le urmări expresiile și realiză imediat la ce se gândeau. Dacă Percy Marquand avea să fie insultat în Casa Albă, atunci era mult mai bine ca insulta să vină din partea unui negru.

— Da, chiar te rog, răspunse Kennedy. Ți-aș fi recunoscător, George.

— Am înțeles, domnule, zise George, apoi se întoarse în sală.

Însă ce putea să facă? Își bătu capul în timp ce străbătea sala, îndreptându-se către locul în care se aflau Percy și Babe. Trebuia să îi scoată din încăpere pentru vreo 15-20 de minute, nimic mai mult. Ce le-ar fi putut spune?

Orice, numai adevărul nu, realiză el.

Când ajunse la grupul antrenat în conversație și îl atinse pe Percy Marquand pe braț, încă nu știa ce avea să-i spună.

Percy se întoarse, îl recunoscu, zâmbi și îi strânse mâna.

— Oameni buni! li se adresă el persoanelor din jur. Faceți cunoștință cu un participant la Cursa pentru Libertate!

Babe Lee îi prinse brațul cu ambele mâini, ca și cum s-ar fi temut să nu i-l fure cineva.

— Ești un erou, George, rosti ea.

În acel moment, George își dădu seama ce trebuia să spună.

— Domnule Marquand, doamnă Lee, eu lucrez acum pentru Bobby Kennedy și dumnealui ar dori să vorbească cu Domniile Voastre câteva minute despre drepturile civile. Vă pot conduce la dânsul?

— Desigur, rosti Percy și în câteva secunde plecaseră deja din sală.

George își regretă imediat cuvintele. Inima îi duduia în timp ce îi conducea pe cei doi spre Aripa de Vest. Cum avea să reacționeze Bobby? Ar fi putut foarte ușor să spună: „În niciun caz, nu am timp acum”. Dacă se producea vreun incident stânjenitor, George ar fi fost de vină. De ce nu-și ținuse gura?

— Am luat prânzul cu Verena, spuse el, mai mult pentru a face conversație.

Babe Lee zise:

— Îi place la nebunie slujba din Atlanta. Southern Christian Leadership Conference are un sediu mic, dar înfăptuiește lucruri mărețe.

Percy adăugă:

— Dr. King este un om mare. Dintre toți liderii mișcărilor pentru drepturile civile pe care i-am întâlnit, el este cel mai impresionant.

Ajunseră în Sala Cabinetului și intrară. Cei șase oameni aflați acolo stăteau în capul mesei lungi vorbind, unii fumând... Se uitară surprinși la nou-veniți. George îl zări pe Bobby și îi urmări expresia de pe chip. Șeful său părea nedumerit și iritat. George zise:

— Bobby, îi cunoști pe Percy Marquand și pe Babe Lee. Le-ar face mare plăcere să ne vorbească despre drepturile civile câteva minute.

Pentru o clipă, Bobby se înnegri la față de furie. George realiză că era a doua oară în ziua aceea în care își lua șeful prin surprindere cu musafiri nepoftiți. Apoi Bobby zâmbi.

— Ce onoare! spuse el. Luați loc, oameni buni! Vă mulțumesc pentru sprijinul acordat fratelui meu în campania electorală.

George răsuflă ușurat pentru moment. Nu avea să se producă nicio scenă stânjenitoare – Bobby își activase șarmul automat. Le ceru părerea lui Percy și lui Babe, apoi vorbi franc despre dificultățile întâmpinate de familia Kennedy cu democrații din Sud în Congres. Oaspeții se simțiră măguliți.

După câteva minute, intră și președintele. Acesta dădu mâna cu Percy și cu Babe, apoi îi ceru lui Dave Powers să îi conducă înapoi la petrecere.

De îndată ce ușa se închise în spatele lor, Bobby se răsuci spre George.

— Să nu-mi mai faci niciodată așa ceva! izbucni el. Pe chip i se citea o furie cu greu înăbușită până atunci. George îl zări pe Dennis Wilson abia abținându-se să nu rânjească. Cine dracu’ te crezi?

Lui George i se părea că Bobby este gata-gata să îl lovească. Se lăsă pe călcâie, pregătit să evite o lovitură, apoi rosti disperat:

— Președintele voia să scape de ei, să nu mai fie în sală! Nu voia să fie fotografiat cu Percy și cu Babe.

Bobby se uită la fratele său, care încuviință în tăcere.

George continuă:

— Am avut treizeci de secunde la dispoziție ca să găsesc un pretext care să nu-i insulte. Le-am spus că vreți să îi cunoașteți.

A funcționat, nu? Nu se simt ofensați – ba chiar cred că au fost tratați ca niște VIP-uri!

Președintele rosti:

— Așa este, Bob. George ne-a scos dintr-un mare bucluc.

— Am vrut să mă asigur că nu le pierdem sprijinul pentru campania de realegere, continuă George.

Bobby rămase inexpresiv pentru o clipă, încercând să asimileze tot ce auzea.

— Așadar, zise el, le-ai spus că aș vrea să vorbesc cu ei doar ca să nu apară în fotografiile prezidențiale.

— Întocmai, rosti George.

Președintele interveni:

— I-a venit repede ideea.

Bobby se schimbă la față. După un moment, începu să râdă. Fratele său i se alătură, urmat apoi de toți ceilalți bărbați din încăpere.

Apoi Bobby îl cuprinse pe George pe după umeri.

George încă tremura. Se temuse că va fi dat afară.

— Georgie, băiete, ești de-al nostru! zise Bobby.

George realiză că tocmai fusese acceptat în cercul lor intim. Răsuflă ușurat.

Nu era atât de mândru pe cât se așteptase. Pusese la cale o înșelătorie ieftină și îl ajutase pe președinte să persiste într-o prejudecată rasială. Simțea nevoia de a se spăla pe mâini.

Apoi observă expresia de mânie de pe chipul lui Dennis Wilson și îi mai veni inima la loc.

• Capitolul 10 •

În acel august, Rebecca fu chemată pentru a doua oară la sediul poliției secrete.

Se întrebă, roasă de griji, ce mai voiau cei de la Stasi acum. Deja îi distruseseră viața. Fusese atrasă într-o mascaradă de căsătorie, iar acum nu se mai putea angaja nicăieri, cel mai probabil pentru că școlile primiseră ordin să nu o angajeze. Ce altceva îi mai puteau face? Doar nu o puteau băga la închisoare numai pentru că le căzuse victimă?

Realitatea era că puteau face orice pofteau.

Luă autobuzul și traversă Berlinul într-o zi caniculară. Noul sediu era la fel de urât precum organizația pe care o reprezenta, o cutie rectilinie de beton pentru oameni cu minți pe potrivă. Fu escortată din nou cu liftul, apoi de-a lungul holurilor de un galben bolnăvicios, însă de această dată fu dusă într-un alt birou. Acolo o aștepta soțul ei, Hans. Când îl văzu, teama ei se preschimbă în furie. Chiar dacă el avea puterea să îi facă rău, era prea mânioasă ca să se ploconească în fața lui.

Bărbatul purta un costum nou de un gri-albăstrui, pe care ea nu i-l mai văzuse înainte. Biroul său era spațios, cu două ferestre și cu mobilă nouă și modernă: avea, se pare, un rang mai înalt decât crezuse ea.

Căutând să câștige timp pentru a-și aduna gândurile, ea zise:

— Mă așteptam să îl văd pe sergentul Scholz.

Hans își feri privirea.

— Nu era potrivit pentru operațiunile de securitate.

Rebecca realiză că Hans îi ascundea ceva. Probabil că Scholz fusese concediat sau retrogradat la poliția rutieră.

— Presupun că a greșit interogându-mă aici, în loc să o facă la secția de poliție locală.

— Nu ar fi trebuit să te interogheze deloc. Așază-te acolo, rosti el, indicându-i un scaun din fața biroului său mare și urât.

Scaunul era construit din tuburi de metal și de plastic portocaliu dur – conceput să își facă victimele să se simtă și mai incomod, intui Rebecca. Furia ei suprimată îi dădea tăria să îl sfideze. În loc să se așeze, ea se duse la fereastră și se uită spre parcare.

— Ți-ai pierdut timpul, nu? spuse ea. Te-ai străduit din răsputeri să îmi supraveghezi familia și nu ai găsit nici măcar un spion sau un sabotor. Se răsuci spre el, adăugând: Cred că șefii tăi sunt supărați pe tine.

— Dimpotrivă, răspunse el. Am reușit una dintre cele mai de succes operațiuni din istoria Stasi.

Rebecca nu pricepea cum ar fi fost posibil așa ceva.

— Dar nu aveai ce să afli care să vă intereseze prea mult.

— Echipa mea a realizat o diagramă cu toți social-democrații din Germania de Est și cu legăturile dintre ei, rosti el cu mândrie. Iar informațiile-cheie au fost obținute în casa ta. Părinții tăi cunosc cele mai importante elemente reacționare și multe dintre acestea îi vizitează.

Rebecca se încruntă. Era adevărat că majoritatea oamenilor care le frecventau casa erau foști social-democrați: era și firesc.

— Însă nu sunt decât prieteni, ripostă ea.

Hans pufni într-un râs zeflemitor.

— Doar prieteni! exclamă el. Te rog… știu că tu nu ne crezi prea deștepți – ai zis-o de multe ori cât am locuit cu tine –, dar nu suntem chiar idioți.

Rebecca se gândi că Hans și toți ceilalți agenți ai poliției secrete erau obligați să creadă – sau măcar să pretindă că ar crede – în conspirații fanteziste urzite împotriva statului. Altminteri, munca lor ar fi fost în zadar. Așa că Hans construise o rețea imaginară de social-democrați cu baza în casa familiei Franck, toți complotând la dărâmarea guvernului comunist.

Măcar de-ar fi fost adevărat…

— Desigur, nu am intenționat să mă căsătoresc cu tine, zise Hans. Trebuia doar să flirtez îndeajuns pentru a intra în casă, nimic mai mult.

— Cererea mea în căsătorie probabil că te-a cam pus în dificultate.

— Proiectul nostru mergea excelent. Informațiile obținute erau cruciale. Fiecare persoană pe care am văzut-o în casa voastră ne-a condus către alți social-democrați. Dacă te-aș fi refuzat, robinetul s-ar fi închis.

— Ce curajos ai fost, pufni Rebecca. Probabil că ești mândru.

El o țintui cu privirea. Pentru o clipă, nu îi putu citi gândurile – ceva îi trecea prin minte, iar ea nu știa ce anume. I se păru că ar fi vrut să o atingă sau să o sărute. Gândul îi făcu pielea de găină. Apoi, el scutură din cap, venindu-și în fire.

— Nu suntem aici ca să vorbim despre căsătorie, rosti el nervos.

— Dar de ce suntem aici?

— Ai provocat un incident la oficiul de muncă.

— Un incident? L-am întrebat pe bărbatul din fața mea de cât timp este șomer. Femeia de la ghișeu s-a ridicat și a țipat la mine. „Nu există șomaj în țările comuniste!” M-am uitat la coadă și am râs. Ăsta-i un incident?

— Ai râs isteric și nu ai vrut să te oprești, apoi ai fost dată afară din clădire.

— Este adevărat că nu m-am putut opri din râs. Spusese o absurditate.

— Nu-i deloc o absurditate! Hans își scoase o țigară dintr-un pachet de f6. Fiind genul de persoană obișnuită să intimideze, își pierdea cumpătul atunci când cineva îi ținea piept. Avea dreptate, continuă el. Nu există nimeni fără un loc de muncă în Germania de Est. Comunismul a rezolvat problema șomajului.

— Te rog, nu... zise Rebecca. O să mă faci să râd din nou și apoi voi fi dată afară și din această clădire.

— Sarcasmul nu o să te ajute.

Ea se uită la o fotografie înrămată de pe perete, în care Hans dădea mâna cu Walter Ulbricht, liderul est-german. Ulbricht avea chelie, barbă și o mustață stil Van Dyke: asemănarea cu Lenin era aproape comică. Rebecca îl întrebă:

— Ce ți-a zis Ulbricht?

— M-a felicitat pentru promovarea la gradul de căpitan.

— Asta a fost o parte din răsplata ta pentru înșelarea soției. Bine, atunci spune-mi: dacă nu sunt șomeră, ce sunt?

— Ești anchetată ca parazit social.

— E revoltător! Am lucrat continuu încă de când am terminat studiile. Opt ani fără nicio zi de concediu medical. Am fost promovată și am primit sarcini suplimentare, inclusiv supervizarea noilor cadre didactice. Și apoi, într-o bună zi, am descoperit că soțul meu este spion Stasi, iar la scurtă vreme am fost concediată. Din acea clipă am fost la șase interviuri. De fiecare dată, cei din conducerea școlii m-au implorat să încep să predau cât mai curând. Și totuși – fără să îmi ofere vreun motiv –, de fiecare dată au revenit asupra deciziei, scriindu-mi că nu îmi mai pot oferi postul respectiv. Știi cumva de ce?

— Nimeni nu te vrea.

— Ba, dimpotrivă, toți mă vor. Sunt o profesoară bună.

— Nu prezinți încredere din punct de vedere ideologic. Ai exercita o influență nefastă asupra unor tineri impresionabili.

— Am recomandări excelente din partea ultimului angajator.

— De la Bernd Held, vrei să spui. Și el este anchetat pentru că nu prezintă încredere din punct de vedere ideologic.

Rebecca simți un fior rece de spaimă în coșul pieptului. Încercă să păstreze o mină inexpresivă. Ce cumplit ar fi fost ca bunul și capabilul Bernd să dea de necaz din cauza ei! Trebuia să îl avertizeze, își zise ea.

Însă nu izbuti să își ascundă sentimentele în fața lui Hans.

— Văd că te-a tulburat asta, remarcă el. Am avut dintotdeauna suspiciuni în privința lui. Îți era drag.

— Ar fi vrut să avem o aventură, recunoscu Rebecca. Însă eu nu voiam să te înșel. Dacă îți poți imagina…

— Aș fi aflat.

— Și, când colo, eu am fost cea care a aflat de tine.

— Îmi făceam doar datoria.

— Deci, te asiguri că nu pot obține o slujbă și mă acuzi de parazitism social! Ce te aștepți să fac, să plec în Vest?

— Emigrarea fără permisiune constituie o infracțiune.

— Și totuși, sunt atâția oameni care o fac! Am auzit că numărul lor a urcat la aproape o mie pe zi. Profesori, medici, ingineri – chiar și ofițeri de poliție. Oh, se opri ea, o nouă idee înfiripându-i-se în minte, asta s-a întâmplat cu sergentul Scholz?

Hans se fâstâci.

— Nu-i treaba ta.

— Îmi dau seama după expresia ta. Deci, Scholz a fugit în Vest. De ce crezi că toți acești cetățeni respectabili devin infractori? Oare pentru că vor să trăiască într-o țară în care se organizează alegeri libere?

Hans ridică tonul furios:

— Alegerile libere ni l-au adus pe Hitler, asta vor ei?

— Poate că nu le place să trăiască într-un loc în care poliția secretă poate face orice poftește. Sper că îți dai seama câtă nesiguranță le provoacă asta oamenilor.

— Numai cei vinovați au secrete!

— Și care este secretul meu, Hans? Hai, ar trebui să știi!

— Ești un parazit social.

— Deci mă împiedici să obțin o slujbă, apoi mă ameninți cu închisoarea pentru că nu am o slujbă. Poate că aș fi trimisă într-un lagăr de muncă, nu? Atunci aș avea o slujbă, dar nu aș fi plătită. Îmi place comunismul cu logica lui! Oare de ce sunt oamenii atât de disperați să scape de el?

— Mama ta mi-a zis de mai multe ori că ea, una, nu ar emigra niciodată în Vest. Ar considera asta o fugă rușinoasă.

Rebecca se întrebă unde voia să ajungă.

— Deci…?

— Dacă vei emigra ilegal cumva, nu te vei mai putea întoarce niciodată. Rebecca realiză ce urma și simți cum o cuprinde

deznădejdea. Hans încheie pe un ton triumfător: Nu ți-ai mai vedea niciodată familia.

•

Rebecca era distrusă. Ieși din clădire și se opri în stația de autobuz. Oricum ar fi privit lucrurile, era silită să aleagă între familie și libertate.

Deznădăjduită, luă autobuzul până la școala unde predase. Fu surprinsă de nostalgia care o izbi din plin când intră în clădire: sporovăială copiilor, mirosul de praf de cretă și de detergent lichid, avizierele, ghetele cu crampoane și semnele pe care scria: „Nu alergați pe holuri”. Realiză cât de fericită fusese ca profesoară. Era o muncă vitală, iar ea se descurca de minune. Nu suporta gândul că trebuia să renunțe la asta.

Bernd se afla în biroul directorului. Purta un costum negru din catifea cord. Materialul era ponosit, dar culoarea îi venea bine. Zâmbi fericit când o văzu intrând pe ușă.

— Te-au numit director? întrebă ea, deși putea ghici răspunsul.

— Asta n-o să se întâmple niciodată, răspunse el. Însă, practic, eu fac toată treaba și îmi place nespus. Între timp, fostul nostru șef, Anselm, a ajuns directorul unei școli importante din Hamburg – și are salariu dublu. Tu ce mai faci? Ia un loc.

Ea se așeză și îi povesti despre interviuri.

— Este răzbunarea lui Hans, rosti ea. Nu ar fi trebuit să îi arunc afurisita aia de machetă pe fereastră.

— S-ar putea să nu fie vorba de asta! zise Bernd. Am mai văzut întâmplându-se astfel de lucruri. Oamenii au tendința de a detesta persoana față de care greșesc, în mod paradoxal. Și asta pentru că victima le aduce tot timpul aminte că s-au purtat mișelește.

Bernd era foarte inteligent. Îi era dor de el.

— Mă tem că Hans te urăște și pe tine, continuă ea. Mi-a mărturisit că ești anchetat pentru că nu prezinți încredere din punct de vedere ideologic, fiindcă mi-ai dat o recomandare.

— Of, la dracu’!

Își masă cicatricea de pe frunte, semn că era îngrijorat. Ori de câte ori se implica Stasi, lucrurile nu se sfârșeau bine deloc.

— Îmi pare rău…

— Nu ai de ce. Mă bucur că ți-am scris acea recomandare. Aș face-o oricând. Cineva trebuie să spună și adevărul în blestemata asta de țară.

— Hans a intuit cumva și că ai fost… atras de mine.

— Și este gelos?

— Greu de imaginat, nu?

— Nu, deloc. Nici măcar un spion nu ar putea să nu se îndrăgostească de tine.

— Nu fi absurd!

— De asta ai venit? întrebă Bernd. Ca să mă avertizezi?

— Da, și ca să îți spun… Trebuia să fie discretă chiar și cu Bernd. Și ca să îți spun că nu ne vom mai vedea o vreme.

— Aha! zise el, dând din cap cu subînțeles.

Oamenii recunoșteau foarte rar că intenționau să plece în Vest. Puteai fi arestat doar fiindcă plănuiai așa ceva. Iar cei care aflau ce ai de gând comiteau o infracțiune dacă nu informau poliția. Deci numai rudele apropiate ar fi vrut să știe un astfel de lucru.

Rebecca se ridică și spuse:

— Așa că vreau să îți mulțumesc pentru prietenia ta.

El ocoli biroul și îi luă ambele mâini într-ale lui.

— Nu, *eu* îți mulțumesc. Mult succes.

— Și ție.

Ea realiză că, fără să își dea seama, luase deja decizia de a pleca în Vest; la asta se gândea, surprinsă și temătoare, când Bernd se aplecă pe neașteptate și o sărută.

Nici nu-i trecuse prin cap una ca asta. Sărutul lui fu unul delicat – își lăsă buzele să zăbovească pe ale ei, însă fără să-și deschidă gura. Ea își închise ochii. După un an de căsnicie falsă, era plăcut să știe că mai era cineva care o considera atrăgătoare, chiar cu vino-ncoace. Avu impulsul de a-l cuprinde în brațe, dar și-l înăbuși. Ar fi fost o nesăbuință să înceapă acum o relație fără niciun viitor. După câteva clipe, se desprinse de el.

Simțea că e gata să izbucnească în plâns și nu voia ca Bernd să o vadă plângând. Izbuti să îngaime un „rămas-bun”, apoi se întoarse și ieși repede din încăpere.

•

Hotărî să plece peste două zile, duminică dimineață.

Se treziră cu toții ca să își ia rămas-bun.

Rebecca nu putu mânca nimic la micul dejun, era prea supărată.

— Probabil mă voi duce la Hamburg, rosti ea cu un optimism forțat. Anselm Weber este directorul unei școli de acolo și sunt sigură că mă va angaja.

Bunica ei, Maud, purtând un halat mov de mătase, îi zise:

— Ai putea obține o slujbă oriunde în Germania de Vest.

— Da, dar ar fi plăcut să cunosc măcar o persoană din tot orașul, răspunse Rebecca mâhnită.

Walli interveni:

— Se spune că scena muzicală din Hamburg este grozavă. O să vin și eu acolo de îndată ce voi termina școala.

— Când termini școala, va trebui să-ți găsești de muncă, spuse tatăl lor pe un ton sarcastic. Asta ar fi o experiență nouă pentru tine.

— Nu vă certați și în dimineața asta, îi rugă Rebecca.

Tata îi dădu un plic cu bani.

— De îndată ce treci în cealaltă parte, să iei un taxi, o sfătui el. Du-te direct la Marienfelde. Exista un centru de refugiați acolo, în sudul orașului, în apropiere de aeroportul Tempelhof. Începe procedurile de emigrare. Sunt sigur că va trebui să aștepți ore întregi la coadă, poate chiar zile. Imediat ce rezolvi problema asta, vino la fabrică. Îți voi face un cont bancar vest-german și așa mai departe.

Mama ei era înlăcrimată.

— Te vom *vedea,* rosti ea. Poți veni cu avionul în Berlinul de Vest oricând dorești, iar noi vom traversa granița și ne vom întâlni cu toții. Vom face picnicuri pe plaja de la Wannsee.

Rebecca se străduia să nu izbucnească în plâns. Își puse banii într-un mic rucsac; asta era tot ce își lua cu ea. Dacă ar fi avut mai multe bagaje, ar fi putut fi arestată de miliția de la frontieră. Voia să mai zăbovească, dar se temea că își va pierde complet curajul. Îi sărută și îi îmbrățișă pe fiecare în parte: pe Bunica Maud; pe tatăl ei adoptiv, Werner; pe fratele său, Walli, și pe sora sa, Lili; și, la sfârșit, pe Carla, femeia care îi salvase viața, mama care nu îi era mamă, motiv pentru care era cu atât mai prețioasă.

Apoi, cu ochii plini de lacrimi, ieși din casă.

Era o dimineață însorită de vară, cu cerul senin și albastru. Încercă să fie optimistă: era pe punctul de a începe o nouă

viață, departe de represiunea brutală a regimului comunist. Și avea să își revadă familia, într-un fel sau altul.

Porni hotărâtă la drum, străbătând străzile centrului vechi. Trecu de campusul spitalului Charité și o coti pe Invaliden Strasse. În stânga avea podul Sandkrug, care traversa canalul navigabil Berlin-Spandau spre Berlinul de Vest.

Numai că azi nu trecea nimeni pe acolo.

La început, Rebecca nu pricepu ce avea în fața ochilor. Un șir de mașini se opreau la pod. În spatele mașinilor, o mulțime de oameni se uitau spre ceva. Poate că se produsese un accident pe pod. Însă în dreapta ei, în Platz vor dem Neuen Tor, 20-30 de soldați est-germani stăteau pe poziții. În spatele lor se vedeau două tancuri sovietice.

Se simți cuprinsă de nedumerire și de teamă.

Își făcu loc prin mulțime – acum putea să vadă care era problema. Un gard de sârmă ghimpată fusese ridicat în capătul podului. Gaura din gard era păzită de miliție, care părea să refuze să lase pe cineva să treacă.

Rebecca fu tentată să întrebe ce se petrecea, dar nu voia să atragă atenția asupra sa. Nu era departe de stația Friedrich Strasse: de acolo putea lua metroul direct până în Marienfelde.

O coti spre sud, mergând și mai repede acum, și o luă în zigzag, ocolind o serie de clădiri universitare aflate în drumul către stație.

Și aici era ceva în neregulă.

Câteva zeci de oameni erau îngrămădiți la intrare. Rebecca ajunse în față și citi afișul lipit pe perete: stația era închisă. În capătul scărilor, un cordon de miliție cu arme forma o barieră. Nimeni nu era lăsat să ajungă pe peron.

Rebecca începu să se teamă. Poate că era doar o coincidență faptul că primele două puncte de trecere pe care le alesese ea erau blocate. Sau poate că nu.

Existau 81 de locuri pe unde oamenii puteau trece din Berlinul de Est în cel de Vest. Cel mai apropiat era la Poarta Brandenburg, acolo unde larga șosea Unter den Linden trecea pe sub bolta monumentală și pătrundea în Tiergarten. Porni spre sud pe Friedrich Strasse.

De îndată ce coti către vest, pe Unter den Linden, realiză că dăduse de bucluc. Și aici erau tancuri și soldați. Sute de oameni se strânseseră în fața celebrei porți. Când ajunse în primele

rânduri, Rebecca văzu un alt gard de sârmă ghimpată. Acesta era prins cu țăruși de lemn și păzit de miliția est-germană.

Tineri ca Walli – în jachete de piele, pantaloni strâmți și cu coafuri à la Elvis – îi ocărau de la distanță. În cealaltă parte, în Berlinul de Vest, tineri asemănători strigau furioși, aruncând din când în când cu pietre în poliție.

Uitându-se mai atent, Rebecca observă că forțele de ordine – Vopo, poliția de frontieră și miliția – făceau găuri în drum, plantând țăruși înalți de beton și întinzând sârmă ghimpată între aceștia.

„Pare ceva permanent”, se gândi ea, simțind cum o cuprinde deznădejdea.

Rebecca i se adresă unui bărbat din apropiere.

— Așa este pretutindeni? întrebă ea. Gardul acesta?

— Da, pretutindeni, confirmă el. Ticăloșii!

Regimul est-german făcuse ceea ce toată lumea considerase că nu se poate face: construise un zid în mijlocul Berlinului.

Iar Rebecca era de partea care nu trebuia.

• A DOUA PARTE •

MICROFONUL

1961-1962

• Capitolul 11 •

George se duse destul de circumspect să ia prânzul cu Larry Mawhinney, la Electric Diner. Nu era sigur de ce îl invitase Larry, dar acceptase din curiozitate. El și Larry erau de-o seamă și aveau slujbe asemănătoare: Larry lucra ca aghiotant pentru șeful de Stat-major al Forțelor Aeriene, generalul Curtis LeMay. Însă șefii lor erau la cuțite: frații Kennedy nu aveau încredere în armată.

Larry purta uniformă de locotenent de aviație. Era soldatul tipic: proaspăt bărbierit, cu părul bălai tuns milităresc, cu cravata înnodată strâns la gât și cu pantofii lustruiți.

— Pentagonul detestă segregarea, începu el.

George ridică din sprâncene.

— Serios? Eu credeam că este în spiritul armatei să nu aibă încredere în negrii înarmați.

Mawhinney ridică mâna împăciuitor.

— Știu la ce te referi. Însă, unu: acea atitudine a lăsat mereu întâietate necesității – negrii au luptat în toate conflictele de la Războiul de Independență încoace. Și doi: e vorba de istorie. Pentagonul are nevoie astăzi de oameni de culoare în armată. Și nu vrem să ne confruntăm cu costurile și cu ineficiența segregării: băi diferite, cazărmi diferite, prejudecăți și ură între oameni care ar trebui să lupte umăr la umăr.

— Asta o pot crede, zise George.

Larry își tăie sandviciul cu brânză topită, iar George luă o gură din farfuria lui cu *chili con carne.* Apoi Larry spuse:

— Deci, Hrușciov a obținut ce-a vrut la Berlin.

George realiză că acesta era adevăratul motiv din spatele invitației la prânz.

— Slavă Domnului că nu trebuie să pornim un război împotriva sovieticilor, zise el.

— Kennedy s-a speriat prea repede, replică Larry. Regimul est-german era aproape de colaps. Ar fi putut izbucni o contrarevoluție dacă președintele ar fi adoptat o linie mai dură. Însă Zidul a oprit șuvoiul de refugiați spre Vest, iar acum sovieticii pot face cum îi taie capul în Berlinul de Est. Aliații noștri vest-germani sunt înfuriați la culme.

George se enervă.

— Președintele a evitat declanșarea celui de-al Treilea Război Mondial!

— Mda, cu prețul unui control mai puternic al sovieticilor. Nu-i tocmai o reușită.

— Asta este perspectiva Pentagonului?

— Da, în mare.

Sigur că asta era, se gândi George iritat. Acum pricepea: Mawhinney venise cu gândul de a susține politica Pentagonului, în speranța de a-l câștiga pe George de partea lor. „Ar trebui să fiu măgulit, își zise el, e semn că lumea mă vede ca făcând parte din cercul de apropiați al lui Bobby.”

Însă nu avea de gând să asculte impasibil cum era atacat președintele Kennedy.

— Cred că nu ar trebui să mă mire… nu din partea generalului LeMay, cel puțin. Nu i se spune LeMay „Care Dă Cu Bombe”?

Mawhinney se încruntă. Chiar dacă îl amuza porecla șefului său, nu avea de gând să lase să se vadă asta.

George considera că despoticul LeMay, mereu cu trabucul în colțul gurii, merita să fie luat în derâdere.

— Parcă el a zis cândva că, dacă se ajunge la un război nuclear și la sfârșitul acestuia rămân doar doi americani și un rus, înseamnă că am câștigat.

— Eu, unul, nu l-am auzit niciodată spunând așa ceva.

— Se pare că președintele Kennedy i-a replicat: „În cazul acela, rugați-vă ca americanii rămași să fie un bărbat și o femeie”.

— Trebuie să fim puternici! spuse Mawhinney tot mai iritat. Am pierdut Cuba, Laosul și Berlinul de Est și riscăm să pierdem și Vietnamul.

— Și ce îți închipui că putem face în privința Vietnamului?

— Putem trimite armata, replică Larry cu promptitudine.

— Nu avem deja mii de consilieri militari acolo?

— Nu-i de ajuns. Pentagonul îi tot cere președintelui să trimită trupe la sol, iar el nu pare să aibă curajul necesar.

Această afirmație îl enervă pe George prin injustețea ei.

— Președintele Kennedy nu duce lipsă de curaj, se stropși el.

— Atunci de ce nu vrea să îi atace pe comuniști în Vietnam?

— Nu crede că putem câștiga.

— Ar trebui să asculte de generalii experimentați și pricepuți.

— Oare? Tot ei l-au îndemnat să susțină idioțenia de invazie din Golful Porcilor. Dacă șefii de Stat-major sunt atât de experimentați și de pricepuți, cum de nu i-au zis președintelui că o invazie realizată cu exilați cubanezi este sortită eșecului?

— Noi i-am spus să trimită suport aerian...

— Iartă-mă, Larry, dar ideea era tocmai de *a evita* implicarea americanilor. Și totuși, de îndată ce lucrurile au luat-o razna, Pentagonul a dorit să trimitem pușcașii marini. Frații Kennedy vă bănuiesc de jocuri ascunse. L-ați îndemnat pe președinte să își dea girul pentru o invazie fără sorți de izbândă pentru a obține acordul de a trimite trupe americane.

— Nu este adevărat!

— Așa o fi, însă el crede că încercați să îl ademeniți în Vietnam prin aceeași metodă. Și este hotărât să nu se mai lase păcălit a doua oară.

— Bine, deci ne poartă pică pentru Golful Porcilor. Dar, George, serios acum, ți se pare acesta un motiv întemeiat de a lăsa Vietnamul să cadă pradă comunismului?

— Ei, aici nu vedem lucrurile la fel.

Mawhinney își lăsă jos furculița și cuțitul.

— Vrei desert?

Își dăduse deja seama că își pierdea vremea: George nu avea să fie niciodată un aliat al Pentagonului.

— Nu, mulțumesc, răspunse George.

El acceptase să lucreze pentru Bobby ca să lupte pentru dreptate, pentru ca în viitor copiii lui să poată fi cetățeni americani cu drepturi egale. N-avea decât să se ducă altcineva să lupte împotriva comunismului în Asia.

Expresia de pe chipul lui Mawhinney se schimbă brusc, iar bărbatul îi făcu semn cu mâna cuiva din cealaltă parte a restaurantului. George aruncă o privire peste umăr și încremeni.

Persoana pe care o salutase Mawhinney era Maria Summers.

Ea nu îl zărise. Se întorcea deja spre prietena ei, o fată albă de-o seamă cu ea.

— Fata aceea este cumva Maria Summers? rosti el, nevenindu-i să creadă.

— Da.

— Iar tu o cunoști.

— Sigur că da. Am fost colegi la Facultatea de Drept din Chicago.

— Și ce caută la Washington?

— E mai ciudat, de fapt. Inițial, a fost refuzată pentru un post la biroul de presă al Casei Albe. Apoi, persoana aleasă nu a fost pe măsura așteptărilor, iar ea a fost varianta de rezervă.

George era încântat. Maria se afla la Washington – și avea să rămână acolo! Se hotărî să îi vorbească înainte de a pleca din restaurant.

Se gândi că ar putea afla mai multe despre ea de la Mawhinney.

— Ai ieșit cu ea cât ați fost la Drept?

— Nu. Ieșea numai cu tipi de culoare și nu foarte des. Era percepută drept un sloi de gheață.

George nu luă remarca de bună – orice fată care îți refuza avansurile era un sloi de gheață pentru unii bărbați.

— A avut pe cineva la care a ținut mai mult?

— A ieșit cam un an cu un tip care a părăsit-o pentru că ea nu voia să facă sex.

— Nici nu mă mir, rosti George. Provine dintr-o familie foarte strictă.

— De unde știi?

— Am participat împreună la prima Cursă pentru Libertate. Am vorbit un pic cu ea.

— Este frumușică.

— Da, într-adevăr.

Li se aduse nota, pe care o împărțiră. La plecare, George se opri la masa Mariei.

— Bun venit la Washington! îi zise el.

Ea îi zâmbi călduros.

— Bună, George. Chiar mă întrebam cât va mai trece până când voi da nas în nas cu tine.

Larry interveni râzând:

— Bună, Maria! Tocmai îi spuneam lui George că lumea te considera un sloi de gheață la Chicago.

Era o glumă tipic bărbătească, absolut comună, însă Maria se înroși toată.

Larry ieși din restaurant, însă George mai zăbovi o vreme.

— Îmi pare rău pentru ce a zis Larry, Maria. Și mă simt stânjenit fiindcă am auzit una ca asta. A fost grosolan din partea lui.

— Îți mulțumesc, zise ea, apoi făcu semn către cealaltă femeie. Ți-o prezint pe Antonia Capel. Și ea este tot avocată.

Antonia era o femeie slabă, dar vânjoasă, cu părul prins într-o coadă.

— Îmi pare bine să te cunosc, rosti George.

Maria îi zise Antoniei:

— George s-a ales cu un braț rupt pentru că m-a protejat de un segregaționist din Alabama înarmat cu o rangă.

Antonia era impresionată.

— George, ești un adevărat cavaler, zise ea.

El văzu că fetele erau gata de plecare: nota era pe masă, într-o farfurie, acoperită cu câteva bancnote.

— Pot să vă conduc până la Casa Albă? o întrebă el pe Maria.

— Sigur, încuviință ea.

— Eu trebuie să dau o fugă la farmacie, spuse Antonia.

Ieșiră în aerul plăcut de toamnă din Washington. Antonia își luă rămas-bun, iar George și Maria porniră spre Casa Albă.

George o studie cu coada ochiului în timp ce traversau Pennsylvania Avenue. Fata purta o manta de ploaie neagră și elegantă, peste o bluză pe gât albă, o ținută perfect adecvată pentru orice participant la jocul politic de cel mai înalt nivel, însă nu își putea ascunde zâmbetul cald. Era frumoasă, cu nasul și bărbia mici, cu ochii cafenii și cu buzele moi cât se poate de seducătoare.

— Mă certam cu Mawhinney în privința Vietnamului, rosti George. Cred că spera să mă convingă pe mine pentru a ajunge astfel, în mod indirect, la Bobby.

— Sunt convinsă, zise Maria. Însă președintele nu are de gând să cedeze în fața Pentagonului în privința acestui subiect.

— De unde știi?

— Va ține diseară un discurs, în care va vorbi despre limitele a ceea ce putem obține pe plan extern. Nu putem îndrepta toate

nedreptățile, nici nu putem schimba tot ce nu ne convine. Tocmai am scris comunicatul de presă pentru discurs.

— Mă bucur că se ține tare pe poziție.

— George, nu cred că ai auzit ce am spus. *Eu* am scris un comunicat de presă! Nu-ți dai seama cât de neobișnuit este? În mod normal, bărbații le scriu. Femeile doar le dactilografiază.

George zâmbi larg.

— Felicitări!

Se bucura să fie în preajma ei și în curând se regăsiră în relația lor amicală.

— Mai rămâne să aflu ce părere au și ei când mă întorc la birou. La Justiție ce se mai întâmplă?

— Se pare că acele Curse pentru Libertate nu au rămas fără rezultat, rosti George entuziasmat. În curând, toate autobuzele interstatale vor avea semne pe care va scrie: „Locurile din acest mijloc de transport pot fi ocupate indiferent de rasă, culoare, credință sau etnie”. Aceleași cuvinte vor fi trecute și pe biletele de autobuz. Era mândru de această realizare. Ce zici de asta? adăugă el.

— Bine lucrat. Însă Maria îi puse imediat întrebarea-cheie: Și va fi pusă în aplicare această decizie?

— Asta ține de noi, cei de la Justiție, și ne străduim mai mult ca niciodată. Am luat deja măsuri împotriva autorităților din Mississippi și din Alabama. Iar un număr surprinzător de mare de orașe din alte state pur și simplu cedează singure.

— E greu de crezut că am câștigat bătălia. Segregaționiștii par să păstreze mereu un as în mânecă.

— Înregistrarea alegătorilor este noua noastră campanie. Martin Luther King vrea să dubleze numărul de alegători negri în Sud până la sfârșitul anului.

Maria se gândi puțin și zise:

— Ceea ce ne trebuie cu adevărat este o nouă lege a drepturilor civile căreia să i se supună și statele din Sud.

— Lucrăm și la asta.

— Deci vrei să-mi spui că Bobby Kennedy susține lupta pentru drepturile civile?

— A, nu, deloc! Acum un an nici nu avea pe agendă această problemă, însă nici lui Bobby și nici președintelui nu le-au picat prea bine acele fotografii cu violențele comise de gloatele de

albi din Sud. I-au făcut să arate rău pe primele pagini ale ziarelor din întreaga lume.

— Iar lor le pasă de politica la nivel internațional.

— Întocmai.

George ar fi vrut să o invite în oraș, dar se abținu. Avea să se despartă de Norine Latimer cât de curând: era inevitabil, acum că Maria venise acolo. Însă simțea nevoia de a-i spune lui Norine că relația lor s-a încheiat înainte de a o invita pe Maria în oraș. Orice altă variantă i se părea lipsită de onestitate. Și nici nu trebuia să aștepte prea mult: urma să se vadă cu Norine peste doar câteva zile.

Intrară împreună în Aripa de Vest. Negrii încă erau o raritate la Casa Albă, așa că lumea se holba la ei în timp ce se îndreptau spre biroul de presă. George fu surprins să constate că acesta era o cameră mică, cu birourile înghesuite unul în celălalt. Vreo șase oameni lucrau de zor la mașini de scris Remington și la telefoane cu lumini licărinde. Dintr-o cameră alăturată se auzea zgomotul telexurilor, punctat de clinchetul ce anunța mesajele deosebit de importante. Mai era acolo și un birou separat, probabil al secretarului de presă Pierre Salinger.

Toată lumea părea extrem de concentrată; nimeni nu stătea la discuții și nimeni nu se uita pe fereastră.

Maria îi arătă biroul ei și i-o prezentă pe femeia de la mașina de scris vecină, o roșcată atrăgătoare de vreo 30 de ani.

— George, iat-o pe prietena mea, domnișoara Fordham. Nelly, de ce sunt toți atât de tăcuți?

Înainte ca Nelly să poată răspunde, Salinger ieși din biroul său – era un bărbat mărunt și rotofei, într-un costum croit după moda europeană. Era însoțit de președintele Kennedy.

Președintele le zâmbi tuturor, îl salută pe George cu o înclinare a capului, apoi i se adresă Mariei.

— Dumneata trebuie să fii Maria Summers, rosti el. Ai scris un comunicat de presă foarte bun – clar și emfatic. Bravo!

Maria se înroși de plăcere.

— Va mulțumesc, domnule președinte!

Acesta nu părea deloc grăbit.

— Ce ai făcut înainte să ajungi aici? o întrebă el, de parcă nu l-ar fi interesat nimic mai mult pe lume.

— Am făcut Dreptul la Chicago.

— Îți place să lucrezi la biroul de presă?

— O, da, este foarte palpitant!

— Îți sunt recunoscător pentru munca atât de bine făcută. Ține-o tot așa!

— Mă voi strădui.

Președintele ieși, iar Salinger îl urmă.

George se uită amuzat la Maria. Fata părea buimacă.

După o clipă, o auzi pe Nelly Fordham:

— Da, așa pățești! În momentul respectiv, simți că ești cea mai frumoasă femeie din lume.

Maria o privi și încuviință.

— Da, zise ea. Exact așa m-am simțit.

•

Maria se simțea oarecum singură, dar altminteri era fericită.

Îi plăcea nespus să lucreze la Casa Albă, înconjurată de oameni inteligenți și sinceri care voiau să pună umărul la crearea unei lumi mai bune. Considera că putea realiza extrem de multe lucrând la guvern. Știa că avea de înfruntat o dublă prejudecată – împotriva femeilor și a negrilor însă credea că ar putea învinge orice dificultate prin inteligență și hotărâre.

Familia sa avea experiență în depășirea obstacolelor. Bunicul ei, Saul Summers, venise pe jos la Chicago din orașul său natal, Golgotha, din Alabama. Pe drum fusese arestat pentru „vagabondaj” și condamnat la treizeci de zile de muncă într-o mină de cărbune. Cât timp lucrase în mină, văzuse un om omorât în bătaie de gardieni pentru că încercase să scape. Nu fusese eliberat după treizeci de zile și fusese biciuit atunci când se plânsese. Își riscase viața, evadase și ajunsese la Chicago. În cele din urmă devenise pastor la Biserica Evanghelică Bethel. În vârstă de 80 de ani acum, era aproape pensionat, predicând încă ocazional.

Tatăl Mariei, Daniel, făcuse un colegiu de negri și apoi Dreptul. În 1930, în timpul crizei, își deschisese un cabinet de avocatură în South Side, unde lumea nu avea bani nici măcar de un timbru, darămite de un avocat. Maria îl auzise adeseori amintindu-și despre perioada în care clienții îl plătiseră în natură: prăjituri gătite în casă, ouă de la găinile din curte, un tuns gratuit, reparații pe la birou… Până să își facă efectul New Deal-ul lui Roosevelt și să își mai revină cât de cât economia, el era deja cel mai căutat avocat negru din Chicago.

Astfel că Maria nu se temea de greutăți. Dar se simțea singură. Toți cei din jurul ei erau albi. Bunicul Summers obișnuia să spună: „Nu-i nimic în neregulă cu albii. Pur și simplu nu sunt negri, ca noi”. Ea știa la ce se referea. Albii nu știau despre „vagabondaj”. Reușiseră cumva să nu sesizeze că Alabama continuase să trimită negri în lagăre de muncă până în 1927. Dacă se vorbea despre lucruri de acest gen, se întristau pentru o clipă, apoi se întorceau la treburile lor, iar ea știa că ei credeau că exagerează. Negrii care vorbeau despre prejudecăți îi plictiseau pe albi, ca niște bolnavi care își înșiră simptomele.

Fusese încântată să îl revadă pe George Jakes. L-ar fi căutat chiar ea, de îndată ce ajunsese la Washington, numai că fetele cuminți nu umblau după bărbați, indiferent cât de șarmanți ar fi fost aceștia; oricum, nici nu ar fi știut ce să-i spună. Îl plăcea pe George mai mult decât pe oricare alt bărbat pe care îl cunoscuse după ce se despărțise de Frank Baker, în urmă cu doi ani. S-ar fi măritat cu Frank dacă ar fi cerut-o de soție, însă el voia doar sex, fără căsătorie, o propunere pe care ea o respinsese. Când George o condusese înapoi la biroul de presă, fusese convinsă că avea să o invite în oraș și fusese foarte dezamăgită când nu se întâmplase asta.

Locuia împreună cu două fete de culoare, dar nu avea prea multe în comun cu ele. Ambele erau secretare, interesate în special de modă și de filme.

Maria se obișnuise să fie excepțională. Nu avusese prea multe colege de culoare la colegiu, iar la Drept fusese singura negresă. Acum era singura femeie de culoare de la Casa Albă, dacă nu punea la socoteală femeile de serviciu și bucătăresele. Nu se plângea: toată lumea era amabilă, însă ea se simțea singură.

A doua zi de dimineață, după întâlnirea cu George, tocmai citea un discurs ținut de Fidel Castro, căutând perle care să poată fi folosite de biroul de presă, când telefonul sună și auzi o voce de bărbat:

— Vrei să mergem să înotăm?

Accentul de Boston îi era familiar, dar nu îl putu identifica de la început.

— Cine este la telefon?

— Dave.

Era Dave Powers, asistentul personal al președintelui, numit uneori Primul Prieten. Maria vorbise cu el de vreo două-trei ori. Ca majoritatea celor de la Casa Albă, era amabil și șarmant.

Însă propunerea o luă prin surprindere pe Maria.

— Unde? întrebă ea.

El râse.

— Aici, la Casa Albă, desigur.

Ea își aminti că exista o piscină în Galeria de Vest, între Casa Albă și Aripa de Vest. Nu o văzuse, dar știa că fusese construită pentru președintele Roosevelt. Auzise că președintelui Kennedy îi plăcea să înoate cel puțin o dată pe zi, fiindcă apa îi mai atenua durerile de spate.

— Vor mai fi și alte fete, adăugă Dave.

Primul lucru la care se gândi Maria fu părul ei. Aproape toate femeile de culoare care lucrau la birou purtau meșă sau perucă la slujbă. Atât negresele, cât și albele considerau că părul negru natural pur și simplu nu îți conferea un aer profesionist. Maria își făcuse azi o coafură tip stup, cu o meșă împletită iscusit în propriul păr, ce fusese îmbibat la rândul său cu chimicale pentru a imita textura moale și dreaptă a părului femeilor albe. Nu era vreun secret: orice negresă și-ar fi dat seama de asta dintr-o privire. Însă un alb ca Dave nu ar fi remarcat niciodată.

Cum să meargă să înoate? Dacă își uda părul, acesta avea să se dezlâneze în mod catastrofal.

Îi era prea rușine să îi spună care era problema, dar îi veni repede în minte un pretext.

— Nu am costum de baie.

— Avem noi, replică Dave. Trec să te iau la 12:00, adăugă el, după care închise.

Maria se uită la ceas. Era 12 fără 10.

Ce putea să facă? Oare avea să i se îngăduie să intre în apă cu grijă, în partea mai puțin adâncă a bazinului, astfel încât să rămână cu părul uscat?

Pusese întrebările greșite, realiză ea. Mai degrabă ar fi aflat de ce fusese invitată și ce se aștepta din partea ei – și dacă președintele urma să fie acolo.

Se uită la femeia de la biroul alăturat. Nelly Fordham era burlăciță și lucra la Casa Albă de zece ani. Lăsase de înțeles cândva că suferise din dragoste cu mulți ani în urmă. O ajutase pe Maria de la bun început. Acum o privea curioasă.

— „Nu am costum de baie?” repetă ea.

— Sunt invitată la piscina președintelui, îi explică Maria. Oare ar trebui să mă duc?

— Sigur că da! Numai să îmi povestești totul în detaliu când te întorci.

Maria își coborî glasul.

— Mi-a zis că vor mai fi și alte fete. Crezi că va fi și președintele acolo?

Nelly aruncă o privire în jur, însă nimeni nu era atent la conversația lor.

— Crezi că lui Jack Kennedy îi place să înoate înconjurat de fete frumoase? rosti ea. Nu primești niciun premiu dacă răspunzi la întrebarea asta.

Maria tot nu era sigură dacă să meargă sau nu. Apoi își aminti că Larry Mawhinney o numise „sloi de gheață”. Asta o duruse. Nu era un sloi de gheață. Era virgină la 25 de ani fiindcă nu întâlnise încă bărbatul căruia să i se dăruiască trup și suflet, dar nu era frigidă.

Dave Powers apăru în pragul ușii și zise:

— Hai, vii?

— Da, sigur, răspunse Maria.

Dave o conduse de-a lungul arcadei de la marginea Grădinii cu Trandafiri, până la intrarea în piscină. Alte două fete ajunseră în același timp cu ei. Maria le mai văzuse și înainte, mereu împreună: erau amândouă secretare la Casa Albă. Dave făcu prezentările:

— Iată-le pe Jennifer și Geraldine, cunoscute drept Jenny și Jerry.

Fetele o conduseră pe Maria într-un vestiar cu o duzină de costume de baie atârnate în cuier. Jenny și Jerry se dezbrăcară rapid. Maria le remarcă siluetele superbe. Nu avea prea des ocazia să vadă fete albe goale. Deși erau blonde, ambele aveau părul pubian negru, aranjat într-un triunghi îngrijit. Maria se întrebă dacă și-l aranjaseră cu foarfeca. Ea nu se gândise niciodată să facă așa ceva.

Costumele de baie erau din bumbac, toate dintr-o bucată. Maria se feri de culorile mai extravagante și alese un bleumarin decent. Apoi le urmă pe Jenny și pe Jerry la piscină.

Pe trei pereți erau pictate scene din Caraibi, cu palmieri și ambarcațiuni cu pânze. Pe al patrulea perete era o oglindă, iar

Maria se privi în ea – nu era durdulie, numai că avea fundul cam mare. Bleumarinul crea un contrast plăcut cu pielea ei ciocolatie.

Observă o măsuță cu băuturi și sandviciuri într-o parte, dar era prea agitată ca să poată mânca.

Dave stătea pe marginea bazinului, cu pantalonii suflecați și cu picioarele goale în apă. Jenny și Jerry se zbânțuiau prin apă, vorbind și râzând. Maria se așeză în fața lui Dave și încercă apa cu piciorul: era caldă, numai bună pentru baie.

După un minut apăru președintele Kennedy, iar Maria își simți inima bătându-i mai tare.

Purta ținuta sa obișnuită: costumul închis, cămașa albă și cravata îngustă. Se opri la marginea piscinei, zâmbindu-le fetelor. Maria simți un iz de lămâie din parfumul lui 4711. Apoi, el le întrebă: „Vă deranjează dacă intru și eu?”, ca și cum ar fi fost piscina lor, nu a lui.

Jenny răspunse: „Chiar vă rugăm!” Ea și Jerry nu păreau surprinse să îl vadă, așa că Maria deduse că nu era prima oară când se bălăceau alături de președinte.

El se duse în vestiar și ieși de acolo purtând un șort de baie albastru. Era zvelt și bronzat, într-o formă excelentă pentru un bărbat de 44 de ani, probabil datorită iahtingului practicat la Hyannis Port, pe Cape Cod, unde avea o casă de vacanță. Se așeză pe margine, apoi își dădu drumul în apă cu un oftat.

Înotă câteva minute. Maria se întrebă ce ar fi zis mama ei. Mama nu ar fi acceptat în ruptul capului ca fiica ei să se scalde alături de un bărbat însurat dacă nu ar fi fost vorba de președinte. Însă aici, la Casa Albă, nu avea cum să se întâmple ceva necuvenit, în fața lui Dave Powers, a lui Jenny și a lui Jerry. Nu?

Președintele înotă până la ea.

— Cum te descurci la biroul de presă, Maria? o întrebă el, de parcă ar fi fost cea mai importantă întrebare din lume.

— Foarte bine, domnule, mulțumesc de întrebare.

— Pierre e un șef bun?

— Foarte bun. Toată lumea îl place.

— Și eu îl plac.

Acum, că erau atât de aproape, Maria sesiză ridurile de la colțurile ochilor și ale gurii lui, precum și firele cărunte din părul

său roșcat-castaniu. Nu avea ochii chiar albaștri, ci mai degrabă căprui.

El își dădea seama că e măsurat din cap până în picioare, dar nu părea deranjat. Poate că se obișnuise deja cu asta. Poate că îi și plăcea. Îi zâmbi și o întrebă:

— Ce anume faci la birou?

— Diverse, răspunse ea, măgulită peste măsură. Poate că era doar politicos, însă chiar părea interesat de ea. În mare parte, strâng material pentru Pierre. Azi-dimineață am citit un discurs al lui Castro.

— Mai bine să citești tu decât eu. Are niște discursuri foarte lungi!

Maria râse. O voce din mintea ei îi șopti: „Președintele glumește cu mine despre Fidel Castro! Într-o piscină!”

— Uneori, continuă ea, Pierre îmi cere să redactez comunicatele de presă, iar asta este partea mea preferată.

— Spune-i să îți dea mai multe de scris. Te pricepi.

— Vă mulțumesc, domnule președinte. Nu vă puteți imagina cât de mult înseamnă asta pentru mine.

— Ești din Chicago, nu-i așa?

— Da, domnule.

— Și acum unde locuiești?

— În Georgetown. Stau împreună cu două fete care lucrează la Departamentul de Stat.

— Sună bine. Mă bucur că te-ai instalat. Îți prețuiesc munca și știu că și Pierre o apreciază.

Se întoarse și i se adresă apoi lui Jenny, însă Maria nu-l mai auzea. Era prea entuziasmată. Președintele îi reținuse numele; știa că era din Chicago; îi prețuia munca. Și era atât de atrăgător… Simțea că plutește.

Dave se uită la ceas și spuse:

— 12:30, domnule președinte.

Mariei nu îi venea să creadă că erau acolo de o jumătate de oră. Parcă trecuseră doar două minute. Însă președintele ieși din piscină și se duse la vestiar.

Cele trei fete ieșiră și ele.

— Luați niște sandviciuri, le zise Dave.

Se duseră împreună la masă. Maria încercă să mănânce ceva – era în pauza de prânz, la urma urmei dar părea că stomacul i se făcuse ghem. În schimb, bău o sticlă de suc.

Dave plecă, iar fetele se schimbară în hainele de lucru. Maria se uită în oglindă. I se umezise puțin părul, dar rămăsese încă perfect aranjat.

Își luă rămas-bun de la Jenny și Jerry și se întoarse la biroul de presă. Pe masa de lucru avea un raport masiv despre asigurările medicale și un bilet de la Salinger, care îi cerea un rezumat de două pagini într-o oră.

Surprinse privirea lui Nelly, care o întrebă:

— Ei? Ce s-a întâmplat?

Maria se gândi o clipă, apoi răspunse:

— Habar n-am.

•

George Jakes primi un mesaj prin care i se cerea să treacă pe la Joseph Hugo, la sediul FBI. Hugo lucra acum ca asistent personal pentru directorul FBI, J. Edgar Hoover. Mesajul susținea că Biroul deținea informații importante despre Martin Luther King, pe care Hugo dorea să le ofere și oamenilor procurorului general.

Hoover îl ura pe Martin Luther King. Nu exista nici măcar un singur agent FBI negru. Hoover îl ura și pe Bobby Kennedy. Individul ura foarte mulți oameni.

George se gândi să refuze convocarea. Ultimul lucru pe care și-l dorea era să discute cu lepra de Hugo, care trădase mișcarea pentru drepturi civile și pe George însuși. Încă îl mai durea brațul din cauza rănii căpătate în Anniston, chiar sub ochii lui Hugo, care sporovăia impasibil cu polițiștii și fuma.

Pe de altă parte, dacă erau vești proaste, George prefera să fie primul care le auzea. Poate că FBI-ul aflase despre vreo aventură extraconjugală a lui King sau ceva de genul acesta. George ar fi preferat să poată controla el însuși răspândirea oricăror informații negative despre mișcarea pentru drepturile civile. Nu voia să facă asta unul ca Dennis Wilson. Acesta era și motivul pentru care trebuia să îl vadă pe Hugo și să-i îndure, probabil, figura zeflemitoare.

Sediul FBI se afla la un alt etaj din clădirea Departamentului de Justiție. George îl găsi pe Hugo într-un mic birou de lângă camerele ocupate de director. Hugo era tuns scurt, ca orice agent FBI, și purta un costum gri simplu, cu o cămașă sintetică albă și o cravată bleumarin. Pe birou avea un pachet de țigări mentolate și un dosar.

— Ce vrei? îl întrebă George.

Hugo rânji. Nu își putea ascunde satisfacția.

— Unul dintre consilierii lui Martin Luther King este comunist, zise el.

George era șocat. Această acuzație putea nărui întreaga mișcare pentru drepturi civile. Simți că îi îngheață sufletul de spaimă. Nu puteai dovedi niciodată că un om nu era comunist – oricum, adevărul nici nu mai conta: simpla insinuare era fatală. La fel ca acuzația de vrăjitorie din Evul Mediu, acest nou stigmat reprezenta o cale sigură de a stârni ură în rândul proștilor și al ignoranților.

— Cum se numește consilierul respectiv? îl întrebă George pe Hugo.

Hugo se uită în dosar, ca și cum ar fi avut nevoie să își reîmprospăteze memoria.

— Stanley Levison, rosti el.

— Nu îmi sună a nume de negru.

— Este evreu, răspunse Hugo, scoțând o fotografie din dosar și întinzându-i-o.

George văzu o figură albă, neremarcabilă, cu început de chelie și ochelari mari. Bărbatul purta papion. George îi cunoscuse pe King și pe oamenii săi în Atlanta, dar niciunul dintre ei nu arăta astfel.

— Ești sigur că lucrează pentru Southern Christian Leadership Conference?

— Nu am spus că lucrează pentru King. Este avocat în New York. Și un om de afaceri de succes.

— Atunci, în ce fel îi este „consilier” domnului King?

— L-a ajutat pe King să își publice cartea și l-a apărat într-un proces de evaziune fiscală în Alabama. Nu se întâlnesc des, dar vorbesc la telefon.

George se îndreptă de spate.

— Cum poți ști cu siguranță așa ceva?

— Din surse, rosti Hugo plin de el.

— Deci susții că Dr. King îi telefonează uneori unui avocat din New York și primește de la acesta sfaturi în chestiuni fiscale și editoriale.

— De la un comunist.

— De unde știi că este comunist?

— Din surse.

— Ce surse?
— Nu putem dezvălui identitatea informatorilor noștri.
— Ba da, dacă v-o cere procurorul general.
— Tu nu ești procurorul general.
— Știi numărul carnetului lui Levison?
— Poftim? pufni Hugo, buimăcit pe moment.
— Membrii Partidului Comunist au carnet, după cum știi. Fiecare carnet are un număr. Care este numărul lui Levison?
Hugo se prefăcu să-l caute.
— Nu cred că îl am în acest dosar.
— Deci nu poți dovedi că Levison este comunist.
— Nu avem nevoie de vreo dovadă, i-o întoarse Hugo tot mai iritat. Nu îl vom pune sub acuzare. Nu facem decât să îl informăm pe procurorul general cu privire la suspiciunile noastre. E de datoria noastră.
George ridică tonul.
— Îi pătați reputația domnului King susținând că un avocat pe care l-a consultat este comunist și nu oferiți niciun fel de probă?
— Ai dreptate, spuse Hugo, surprinzându-l pe George. Avem nevoie de mai multe probe. De aceea vom cere ca telefonul lui Levison să fie pus sub urmărire.
Procurorul general era cel care autoriza ascultarea telefoanelor.
— Dosarul este pentru voi, adăugă el, oferindu-i-l.
George nu îl luă.
— Dacă îl puneți sub urmărire pe Levison, veți asculta și o parte din convorbirile domnului King.
Hugo ridică din umeri.
— Cei care au de-a face cu comuniștii își asumă riscul de a le fi ascultate convorbirile. Ce-i rău în asta?
Lui George nu-i suna deloc bine asta, mai ales într-o țară liberă, dar nu zise nimic.
— Nu știm dacă Levison este comunist.
— Deci, trebuie să aflăm.
George luă dosarul, se ridică și deschise ușa.
— Hoover va pomeni fără doar și poate acest subiect data viitoare când se va vedea cu Bobby, rosti Hugo. Deci, nu încerca să i-l ascunzi.
Lui George îi trecuse și asta prin minte, dar acum nu spuse decât: „Sigur că nu”. Oricum, era o idee proastă.

— Ce vei face?

— Îi voi spune lui Bobby, răspunse George. El va decide, adăugă el, apoi ieși din cameră.

Luă liftul până la etajul 5. Câțiva funcționari de la Departamentul de Justiție tocmai ieșeau din biroul lui Bobby. George aruncă o privire înăuntru. Ca de obicei, Bobby își scosese haina, avea mânecile suflecate și ochelarii la ochi. Era limpede că tocmai terminase o ședință. George se uită la ceas: mai erau doar câteva minute până la următoarea ședință. Intră în încăpere.

Bobby îl întâmpină călduros.

— Bună, George. Ce mai faci?

Acesta rămăsese raportul dintre ei din ziua în care George crezuse că Bobby îl va pocni. Bobby îl trata ca pe un prieten foarte apropiat. George se întreba dacă în asta exista un tipar. Poate că Bobby trebuia să se certe cu cineva înainte să devină apropiați.

— Am vești proaste, răspunse George.

— Ia loc și spune-mi.

George închise ușa.

— Hoover susține că a depistat un comunist printre apropiații lui Martin Luther King.

— Hoover este un scandalagiu pervers, replică Bobby.

George era surprins. Oare Bobby insinua că Hoover era homosexual? Părea cu neputință. Poate că Bobby doar îl bălăcărea.

— Un tip pe nume Stanley Levison, continuă George.

— Cine este individul?

— Un avocat pe care Dr. King l-a consultat uneori în chestiuni fiscale și de altă natură.

— În Atlanta?

— Nu, Levison este din New York.

— Nu mi se pare că ar fi foarte apropiat de King.

— Nici nu cred că este.

— Oricum, nu contează, adăugă Bobby plictisit. Hoover are darul de a face lucrurile să pară mai rele decât sunt în realitate.

— FBI-ul susține că Levison este comunist, dar nu vor să îmi dezvăluie ce probe au, deși cred că ție s-ar putea să ți le arate.

— Nu vreau să știu nimic despre sursele lor de informații. Bobby își ridică mâinile cu palmele spre exterior, într-un gest

defensiv. Ar da vina pe mine pentru orice scurgere de informații ulterioară.

— Nu au nici măcar numărul carnetului de partid al lui Levison.

— Asta pentru că nu îl știu, zise Bobby. Doar presupun. Însă nici nu contează. Lumea o să-i creadă.

— Ce vom face?

— King trebuie să se delimiteze de Levison, spuse Bobby pe un ton hotărât. Altminteri, Hoover va lăsa informațiile să se scurgă în presă, King își va pierde credibilitatea, iar toată tevatura asta cu drepturile civile va scăpa complet de sub control.

George nu vedea campania pentru drepturile civile ca fiind o „tevatură”, însă frații Kennedy așa priveau lucrurile. Totuși, nu asta era ideea. Acuzația lui Hoover era o amenințare ce trebuia eliminată, iar Bobby avea dreptate: cea mai simplă soluție pentru King era să rupă legăturile cu Levison.

— Dar cum îl vom convinge pe Dr. King să facă asta? întrebă George.

— O să te duci tu cu avionul la Atlanta și o să-i spui, răspunse Bobby.

George încremeni. Martin Luther King era renumit pentru sfidarea autorității, iar George știa de la Verena că omul nu putea fi convins cu una, cu două să facă ceva. Însă George își ascunse teama în spatele unei expresii calme.

— Sun acum să stabilesc o întâlnire, zise el, apoi porni spre ușă.

— Mulțumesc, George, rosti Bobby, evident ușurat. E nemaipomenit să mă pot bizui pe tine.

•

A doua zi după ce se scăldase cu președintele, Maria ridică receptorul și auzi din nou vocea lui Dave Powers.

— E o mică reuniune a personalului la 5:30, îi zise el. Vrei să vii?

Maria și colegele ei de apartament voiau să meargă să o vadă pe Audrey Hepburn și pe chipeșul George Peppard în *Breakfast at Tiffany’s.* Însă angajații de rang inferior de la Casa Albă nu îl puteau refuza pe Dave Powers. Fetele nu aveau decât să suspine fără ea după Marcello.

— Unde trebuie să vin? întrebă ea.

— La etaj.

— La etaj? zise ea mirată.

Etajul însemna de obicei apartamentul personal al președintelui.

— Trec eu să te iau, răspunse Dave, apoi închise.

Maria își dorea acum să își fi ales o ținută mai elegantă în ziua aceea. Purta o fustă din stofă ecosez cu câteva cute și o bluză albă, simplă, cu nasturi mici și aurii. Îi aranjase părul într-o coafură simplă, ridicată la spate și cu șuvițe lungi în lateral ce-i încadrau bărbia, așa cum era la modă atunci. Totuși, se temea că arăta ca oricare altă fată din birourile de la Washington.

Se hotărî să vorbească cu Nelly.

— Ai fost cumva invitată la o reuniune a personalului în această seară? o întrebă Maria.

— Eu nu, răspunse Nelly. Unde se ține?

— La etaj.

— Norocoaso!

La 5:15, Maria se duse la toaleta femeilor ca să își aranjeze părul și machiajul. Observă că nicio altă femeie de acolo nu mai făcea asta și își spuse că poate nu fuseseră invitate. Poate că reuniunea era doar pentru cei mai noi angajați.

La 5:30, Nelly își luă poșeta și se ridică.

— Ai grijă de tine, îi spuse ea Mariei.

— Și tu.

— Nu, vorbesc serios, insistă Nelly, apoi plecă înainte ca Maria să o poată întreba la ce se referea.

Dave Powers apăru după un minut. Ieșiră împreună, apoi el o conduse de-a lungul Colonadei de Vest, pe lângă intrarea în piscină, după care din nou în clădire și, în final, cu un lift.

Ușile se deschiseră spre un coridor impunător, cu două candelabre. Pereții erau zugrăviți într-o nuanță între albastru și verde, despre care Maria își amintea vag că s-ar numi *eau de nil*. Nu apucă să observe prea multe detalii.

— Suntem în Salonul de Vest, îi explică Dave, conducând-o apoi printr-o ușă deschisă spre o cameră neprotocolară cu canapele comode și cu o fereastră mare, boltită, prin care se vedea asfințitul.

Aceleași două secretare erau acolo, Jenny și Jerry, și nimeni altcineva. Maria se așeză, întrebându-se dacă avea să li se mai

alăture cineva. Pe măsuța de cafea era o tavă pe care se aflau pahare de cocktail și o carafă.

— Poftim un daiquiri, rosti Dave, turnându-i băutura fără să mai aștepte răspunsul ei.

Maria nu obișnuia să bea alcool prea des, însă acum sorbi din licoare și constată că îi place. Luă apoi niște gustări de pe tavă. Despre ce era vorba oare? se întrebă ea.

— Va veni cumva și prima-doamnă? zise ea apoi. Îmi doresc mult să o cunosc.

Urmă un moment de tăcere, iar ea simți că spusese ceva lipsit de tact.

— Jackie e plecată la Glen Ora, zise Dave.

Glen Ora era o fermă din Middleburg, Virginia, unde Jackie Kennedy avea cai și unde mergea la vânătoare. Se afla la o distanță de o oră de Washington.

Jenny adăugă:

— I-a luat cu ea pe Caroline și pe John John.

Caroline Kennedy avea patru ani, iar John John un an.

„Dacă aș fi eu măritată cu el, nu l-aș lăsa ca să mă duc să călăresc”, se gândi Maria.

Chiar atunci intră și președintele, iar cei din încăpere se ridicară în picioare.

Părea obosit și încordat, dar zâmbetul îi era la fel de cald ca întotdeauna. Își scoase haina, aruncând-o pe spătarul unui scaun, apoi se așeză pe canapea și își puse picioarele pe măsuță.

Maria simțea că fusese primită în cel mai exclusivist grup din lume. Era în casa președintelui, bând și mâncând mici gustări, iar el tocmai se făcuse comod. Indiferent ce s-ar fi întâmplat, această amintire nu i-o putea lua nimeni.

Își goli paharul, iar Dave i-l umplu din nou.

De ce gândea totuși „indiferent ce s-ar fi întâmplat”? Se petrecea ceva bizar acolo. Era o simplă funcționară, sperând să fie promovată cât mai rapid în postul de ofițer-adjunct de presă. Atmosfera era relaxată și totuși nu se afla tocmai printre prieteni. Niciunul dintre acești oameni nu știau mare lucru despre ea. Și atunci, ce căuta acolo?

Președintele se ridică și rosti:

— Maria, vrei să îți fac turul casei?

Turul casei? Oferit de însuși președintele? Cine ar fi refuzat?

— Desigur.

Se ridică. Daiquiriul i se urcase la cap și avu o clipă de amețeală, dar îi trecu repede.

Președintele ieși pe o ușă lăturalnică, iar ea îl urmă.

— Aici a fost un dormitor de oaspeți înainte, însă doamna Kennedy l-a transformat într-o sufragerie, îi explică el.

Camera era tapetată cu scene de bătălie din Războiul American de Independență. Masa pătrată din mijloc părea prea mică pentru camera respectivă, iar candelabrul prea mare față de masă. Dar un gând nu îi dădea pace: „Sunt singură cu președintele în apartamentul lui de la Casa Albă! Eu, Maria Summers!”

El surâse și o privi în ochi.

— Ce părere ai? rosti el, ca și cum nu și-ar fi putut forma o opinie dacă nu o auzea pe a ei.

— Îmi place mult, răspunse ea, dorindu-și să se fi putut gândi la un compliment mai inteligent.

— Pe aici, zise el apoi, conducând-o de-a lungul Salonului de Vest și ieșind pe ușa cealaltă. Acesta este dormitorul doamnei Kennedy, spuse el, închizând ușa în spatele lor.

— Este frumos, îngăimă Maria.

Pe peretele opus ușii erau două ferestre înalte, cu perdele bleu. În stânga Mariei se aflau un șemineu și o canapea așezată pe un covor de aceeași culoare. Pe polița șemineului observă o colecție de desene înrămate ce emanau un bun gust pretențios, exact cum era Jackie. În cealaltă parte a camerei, așternuturile și baldachinul se asortau și ele, la fel și materialul ce acoperea măsuța rotundă din colț. Maria nu mai văzuse niciodată o asemenea cameră, nici măcar în reviste.

Însă acum se gândi: „De ce i-a spus dormitorul doamnei Kennedy? El nu doarme aici?” Patul mare și dublu era făcut din două jumătăți diferite, iar Maria își aminti că președintele avea nevoie de o saltea mai tare din cauza problemelor sale de spate.

O conduse la fereastră și se uitară afară. Lumina palidă a serii învăluia Peluza de Sud și fântâna în care se bălăceau uneori copiii cuplului prezidențial.

— Ce frumos! murmură Maria.

El îi puse o mână pe umăr. Era prima oară când o atingea, iar ea tresări ușor, înfiorată. Îi putea mirosi parfumul, fiind suficient

de aproape pentru a distinge rozmarinul și moscul mascate de aroma lămâii. Se uită la ea cu un surâs extrem de atrăgător.

— Asta este o cameră foarte intimă, șopti el.

Ea îl privi în ochi și bâigui un „da” stins. Avea un sentiment profund de intimitate în compania lui, de parcă s-ar fi știut de-o viață, de parcă ar fi știut dincolo de orice îndoială că putea avea încredere nelimitată în el, iubindu-l fără discuții. Se gândi o clipă cu vinovăție la George Jakes. Însă George nu o invitase nici măcar în oraș. Alungă din minte gândul acesta.

Președintele îi puse și cealaltă mână pe umăr și o împinse încet în spate. Când atinse patul cu picioarele, se lăsă în jos.

El continuă să o împingă, până când ea fu nevoită să se sprijine în coate. Fără să-și desprindă ochii dintr-ai ei, începu să îi descheie nasturii de la bluză. Pentru o clipă, ea se simți rușinată din cauza nasturilor aurii și ieftini, în cadrul acela extrem de elegant. Apoi, el îi puse mâinile pe sâni.

Maria simți brusc că urăște sutienul sintetic care nu permitea ca pielea lor să se atingă. El îi descheie iute și ceilalți nasturi, îi scoase bluza, apoi îi desfăcu sutienul și îl aruncă într-o parte. Îi privi cu adorație sânii, apoi îi cuprinse în mâinile sale delicate, atingându-i cu blândețe la început, apoi din ce în ce mai ferm.

Strecurându-și mâna pe sub fusta ei ecosez, îi trase chiloții în jos. Acum își dorea să își fi aranjat și ea părul pubian precum Jenny și Jerry.

Gâfâiau deja amândoi. El își descheie pantalonii și îi lăsă să alunece, apoi se așeză deasupra ei.

Oare așa se precipitau mereu lucrurile? Chiar nu știa…

O pătrunse încet. Simțind că întâmpină rezistență, se opri.

— Nu ai mai făcut-o niciodată? rosti el surprins.

— Nu.

— Ești în regulă?

— Da.

Nu numai că era în regulă – era fericită, nerăbdătoare, mistuită de patimă.

El continuă apoi cu mai multă băgare de seamă. Ceva cedă, iar ea simți o durere ascuțită. Nu își putu înăbuși un geamăt.

— Ești în regulă? repetă el.

— Da, răspunse ea, nedorindu-și ca el să se oprească.

El continuă cu ochii închiși. Ea îi studie chipul, expresia concentrată, zâmbetul de plăcere. Apoi el scoase un geamăt satisfăcut și totul se termină.

Se ridică în capul oaselor și își trase pantalonii, spunându-i cu un surâs:

— Toaleta este acolo.

Îi arătă o ușă din colț, după care își trase fermoarul.

Maria se simți brusc rușinată, stând întinsă astfel pe pat, cu goliciunea expusă. Se ridică repede, își luă bluza și sutienul, se opri să își ridice chiloții și fugi la toaletă. Se uită în oglindă și își zise:

— Ce-a fost asta?

„Mi-am pierdut virginitatea, se gândi ea. Am făcut sex cu un bărbat minunat, care se întâmplă să fie președintele Statelor Unite. Și mi-a plăcut.”

Se îmbrăcă, apoi își aranjă machiajul. Din fericire, el nu-i ciufulise părul.

„Asta este toaleta lui Jackie”, se gândi ea cu vinovăție; simți brusc dorința de a pleca cât mai repede de acolo.

Nu mai era nimeni în dormitor. Se duse la ușă, apoi se răsuci și se uită spre pat. Realiză că el nu o sărutase nici măcar o dată.

Se duse apoi în Salonul de Vest. Președintele stătea singur acolo, cu picioarele pe măsuța de cafea. Dave și fetele plecaseră, lăsând în urmă o tavă cu pahare folosite și cu resturi de mâncare. Kennedy părea relaxat, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic spectaculos. Oare făcea asta zilnic?

— Vrei să mănânci ceva? o întrebă el. Bucătăria e chiar aici.

— Nu, mulțumesc, domnule președinte.

Se gândi: „Tocmai mi-a tras-o și eu îi spun tot domnule președinte”.

El se ridică în picioare.

— La Porticul de Sud te așteaptă o mașină care o să te ducă acasă. O conduse în sala principală. Ești în regulă? întrebă el pentru a treia oară.

— Da.

Când veni liftul, ea se întrebă dacă avea să o sărute de rămas-bun.

Nu o sărută. Ea urcă în lift.

— O seară frumoasă, Maria, îi zise.

— O seară frumoasă, spuse ea, iar ușile se închiseră.

•

Mai trecu o săptămână până când se ivi un prilej ca George să-i spună lui Norine Latimer că relația lor se sfârșise.

Se gândea cu groază la momentul respectiv.

Se mai despărțise de fete și înainte, firește. După una-două întâlniri, era ușor: pur și simplu, nu le mai suna. După o relație mai lungă, sentimentul era de obicei reciproc: ambii parteneri simțeau că lucrurile nu mai erau ca la început. Însă Norine se încadra undeva între cele două extreme. Se vedeau deja de vreo două luni, iar lucrurile mergeau bine. Spera ca în curând să petreacă noaptea împreună. Ea nu avea de ce să se aștepte să fie părăsită.

Se întâlni cu ea la prânz. Ea îi ceru să o ducă la restaurantul de la subsolul Casei Albe, cunoscut ca Popota, însă femeile nu aveau voie acolo. George nu voia să o scoată într-un local prea stilat, precum Jockey Club, de teamă ca nu cumva ea să își închipuie că urmează să o ceară în căsătorie. Până la urmă merseră la Old Ebbitt’s, un restaurant tradițional din cele frecventate de politicieni, trecut de perioada sa de glorie.

Norine părea mai degrabă arăboaică decât africană. Era foarte frumoasă, cu părul negru și buclat, cu pielea măslinie și cu nasul coroiat. Purta un pulover pufos care nu i se prea potrivea: George intui că încerca să nu își intimideze șeful. Bărbații nu se simțeau deloc comod dacă aveau în subordine femei cu aspect autoritar.

— Îmi pare rău că am anulat întâlnirea aseară, rosti el după ce comandară. Am fost chemat la o ședință cu președintele.

— Cu președintele nu pot să mă compar, replică ea.

Replica i se păru cam prostească. Sigur că nu se putea compara cu președintele – nimeni nu putea. Însă nu dorea să pornească o discuție pe această temă. Trecu direct la subiect.

— S-a întâmplat ceva, începu el. Înainte să te cunosc pe tine, a fost o altă fată.

— Știu, zise Norine.

— Ce vrei să spui?

— Te plac, George, rosti Norine, ești deștept, amuzant și cumsecade. Ești și chipeș pe deasupra, dacă nu punem urechea aia la socoteală.

— Dar…

— Dar îmi dau și eu seama când un bărbat e îndrăgostit de altcineva.

— Da?

— Bănuiesc că-i vorba de Maria, continuă Norine.

George era uluit.

— De unde naiba știi asta?

— I-ai pomenit numele de vreo patru sau cinci ori. Și nu ai mai vorbit de nicio altă fată din trecutul tău. Așa că nu trebuie să fii vreun geniu ca să realizezi că ea încă înseamnă mult pentru tine. Însă ea este la Chicago, iar eu am crezut că ți-aș putea câștiga dragostea, încheie Norine cu amărăciune.

— A venit la Washington, zise George.

— Deșteaptă fată!

— Nu a venit pentru mine: și-a găsit de lucru aici.

— Oricare ar fi motivul, ideea este că mă părăsești pentru ea.

Nu putea spune „da”, dar era adevărat, așa că rămase tăcut.

Când le sosi mâncarea, Norine nu ridică furculița.

— Îți doresc numai bine, George, rosti ea. Ai grijă de tine.

Totul părea foarte precipitat.

— Ăă… da, la fel și tu.

Ea se ridică și zise:

— Adio!

Nu mai rămăsese decât un lucru de zis.

— Adio, Norine!

— Poți să mănânci tu salata mea, încheie ea, îndreptându-se apoi pe ușă.

George se jucă o vreme cu mâncarea, simțindu-se prost. Norine se purtase cu eleganță în felul ei. Îi ușurase mult sarcina. Spera să fie bine. Nu merita să sufere din cauza lui.

De la restaurant plecă la Casa Albă. Trebuia să participe la Comitetul Prezidențial pentru Șanse Egale de Angajare, condus de vicepreședintele Lyndon Johnson. George formase o alianță cu unul dintre consilierii lui Johnson, Skip Dickerson. Însă mai avea o jumătate de oră la dispoziție înainte de începutul ședinței, așa că se duse să o caute pe Maria la biroul de presă.

În ziua aceea purta o rochie cu buline și o bentiță asortată. Bentița avea probabil rolul de a fixa o perucă: majoritatea negreselor purtau șuvițe false, iar coafura elegantă a Mariei nu era în niciun caz naturală.

Când îl întrebă ce mai face, el nu știu ce să-i răspundă. Se simțea vinovat față de Norine; însă măcar acum o putea invita în oraș cu conștiința împăcată.

— Eu sunt bine, una peste alta, rosti el. Tu?

Ea își coborî glasul când zise:

— Sunt anumite zile în care îi urăsc pe albi.

— Dar ce s-a întâmplat?

— Nu l-ai cunoscut pe bunicul meu.

— Nu am cunoscut pe nimeni din familia ta.

— Bunicul încă mai predică în Chicago, dar cea mai mare parte a timpului și-o petrece în orașul său natal, Golgotha, în Alabama. Spune că nu s-a obișnuit nici acum cu vântul rece din Midwest. Însă este la fel de bătăios. Și-a pus costumul cel bun și s-a dus la tribunalul din Golgotha să se înregistreze pentru alegeri.

— Și ce s-a întâmplat?

— L-au umilit, rosti ea clătinând din cap. Știi trucurile la care apelează. Le dau oamenilor un test de alfabetizare: trebuie să citești cu voce tare o porțiune din constituția statului, să o explici și apoi să o scrii. Registratorul este cel care alege ce paragraf trebuie să citești. Albilor le dă propoziții simple, cum ar fi: „Nicio persoană nu poate fi întemnițată pentru datorii”. Însă negrii primesc câte un paragraf lung și complicat, pe care numai un avocat l-ar putea pricepe. Apoi, registratorul decide dacă ești analfabet sau nu și evident că el decide mereu că albii sunt alfabetizați, iar negrii, nu.

— Ticăloșii!

— Asta nu-i tot. Negrii care încearcă să se înregistreze sunt concediați de la serviciu drept pedeapsă, dar nu i-au putut face asta bunicului, fiindcă el este pensionar. În schimb, când ieșea de la tribunal, l-au arestat pentru că s-a mișcat prea încet. A petrecut o noapte la închisoare – nu-i puțin lucru atunci când ai 80 de ani, încheie ea cu lacrimi în ochi.

Povestea îi întări lui George hotărârea. Cum să se mai plângă el în condițiile acestea? Bun, unele lucruri pe care trebuia să le facă îi displăceau. Totuși, faptul că lucra pentru Bobby era cea mai eficientă cale prin care îi putea ajuta pe oamenii precum Bunicul Summers. Într-o bună zi, rasiștii din Sud aveau să fie învinși.

Se uită la ceas.

— Am o ședință cu Lyndon.
— Spune-i de bunicul meu.
— Poate că o voi face, zise el; timpul pe care îl petrecea cu Maria părea întotdeauna prea scurt. Îmi pare rău că sunt pe fugă, dar nu ai vrea să ne vedem după muncă? întrebă el. Să ieșim să bem ceva sau să luăm cina undeva?
Ea zâmbi.
— Mulțumesc, George, dar mă văd deja cu cineva diseară.
— Ah… George era descumpănit. Nu îi trecuse prin cap că ea s-ar putea vedea deja cu cineva. Ăă… eu trebuie să plec la Atlanta mâine, dar mă întorc peste două-trei zile. Poate în weekend?
— Nu, mulțumesc. Ezită, apoi adăugă: Se poate spune că am pe cineva.
George primi în plin lovitura – o prostie, de altfel: de ce nu ar fi avut pe cineva o fată atrăgătoare ca Maria? Fusese un prost. Se simțea debusolat, ca și cum pământul îi fugise de sub picioare. Izbuti să îngaime:
— Ce norocos!
Ea zâmbi.
— Drăguț din partea ta să spui asta.
George voia să afle mai multe despre rivalul său.
— Cine este? întrebă el.
— Nu îl cunoști.
„Nu încă, dar voi afla de îndată ce îmi vei spune numele.”
— Hai să vedem!
Ea clătină din cap.
— Prefer să nu spun.
George era frustrat peste măsură – avea un rival și nici măcar nu îi știa numele. Voia să o preseze, dar se temea să nu o intimideze: fetelor nu le plăcea deloc asta.
— Fie, rosti el fără tragere de inimă. Apoi adăugă cu o lipsă totală de sinceritate: O seară frumoasă.
— Mulțumesc. Chiar voi avea.
Se despărțiră – Maria se îndreptă spre biroul de presă, iar George spre birourile vicepreședintelui.
George se simțea distrus. O plăcea pe Maria mai mult decât pe oricare altă fată pe care o cunoscuse vreodată și totuși o pierduse în fața altcuiva.
Se gândi: „Mă întreb cine-o fi?”

•

Maria se dezbrăcă și intră în cadă cu președintele Kennedy.

Jack Kennedy lua pastile întreaga zi, dar nimic nu îi alina mai bine decât apa durerile de spate. Obișnuia să se și bărbierească în cadă dimineața. Ar fi dormit în piscină dacă s-ar fi putut.

Erau în cada lui, în baia lui, cu sticluța turcoaz-aurie de parfum 4711 pe raftul de deasupra chiuvetei. După prima escapadă, Maria nu mai fusese niciodată în apartamentul lui Jackie. Președintele avea un dormitor și o baie separate, legate de camerele lui Jackie printr-un holișor în care se afla patefonul, din cine știe ce motiv.

Jackie era din nou plecată din oraș. Maria învățase să nu își mai facă sânge rău gândindu-se la soția iubitului ei. Știa că rănea cu cruzime o femeie cumsecade, iar asta o durea, dar alesese să nu se mai gândească la acest lucru.

Mariei îi plăcea nespus baia, luxoasă dincolo de orice închipuire, cu prosoape albe și moi, cu halate albe și săpun scump – și cu o familie de rățuște de cauciuc.

Intraseră într-un soi de rutină. De fiecare dată când o invita Dave Powers, ceea ce se întâmpla cam o dată pe săptămână, urca cu liftul până la apartamentul prezidențial după ce termina serviciul. În Salonul de Vest o aștepta mereu o carafă cu daiquiri și o tavă cu mici gustări. Uneori era acolo Dave, alteori erau Jenny și Jerry, iar alteori nu era nimeni. Maria își turna un pahar și aștepta – dornică, dar răbdătoare – până sosea președintele.

În scurt timp trebuiau să treacă în dormitor, locul preferat al Mariei. Avea un pat cu baldachin albastru, două scaune în fața unui foc adevărat și teancuri de cărți, reviste și ziare împrăștiate peste tot. Ar fi trăit fericită în camera aceea pentru tot restul vieții.

El o învățase să îi ofere sex oral. Ea învățase asta cu mult aplomb. De obicei, el își dorea asta când era aproape să ejaculeze. Adeseori se pripea, aproape disperat; și era ceva excitant în graba lui. Însă ei îi plăcea mai mult ce urma, fiindcă el se relaxa și devenea mai cald, mai afectuos.

Câteodată punea câte un disc la pick-up. Îi plăceau Sinatra, Tony Bennett și Percy Marquand. Nu auzise niciodată de The Miracles sau The Shirelles.

Luau mereu o gustare rece în bucătărie: pui, creveți, sandviciuri, salată. După ce mâncau, se dezbrăcau și intrau în cadă.

Ea stătea în celălalt capăt al căzii. El trase două rățuște în apă și îi zise:

— Pun pariu pe-un gologan că rața mea merge mai repede decât a ta.

Accentul său de Boston îl făcea să pronunțe cuvintele ca un englez.

Ea luă o rățușcă. Îl iubea cel mai mult când era așa: jucăuș, caraghios, copilăros.

— Bine, domnule președinte, rosti ea. Dar hai să mărim miza: un dolar, dacă te ține.

Încă i se mai adresa cu „domnule președinte” în cea mai mare parte a timpului. Soția lui îi spunea Jack; frații săi îi spuneau uneori Johnny. Maria îi spunea Johnny numai în clipele extrem de pasionale.

— Nu îmi permit să pierd un dolar, replică el râzând. Fiind însă sensibil, își dădu seama imediat că ea nu era în apele ei. Ce s-a întâmplat?

— Nu știu, zise ea ridicând din umeri. Nu obișnuiesc să discut subiecte politice cu tine.

— De ce nu? Politica este viața mea… și a ta.

— Dar ești bătut la cap toată ziua. Timpul pe care îl petrecem împreună nu ar trebui să însemne altceva decât relaxare și distracție.

— Fă o excepție. Îi luă piciorul, care era întins în apă de-a lungul coapsei lui, și îi mângâie degetele. Avea picioare frumoase, știa și ea asta; și își dădea mereu unghiile cu lac după ce și le curăța. Te-a supărat ceva, susură el. Spune-mi ce.

Când se uita la ea cu atâta intensitate, cu ochii săi căprui și cu zâmbetul ștrengar, ea nu îi putea rezista. Așa că îi zise:

— Alaltăieri, bunicul meu a fost întemnițat pentru că a încercat să se înregistreze ca să voteze.

— Întemnițat? Nu se poate! Care a fost acuzația?

— A fost acuzat că s-a mișcat prea încet.

— Aa… Deci s-a întâmplat undeva în Sud.

— Da, în Golgotha, Alabama, orașul său natal. Ezită, dar se hotărî apoi să îi mărturisească tot adevărul, deși știa că nu avea să-i fie pe plac. Vrei să știi ce a zis când a ieșit de la închisoare?

— Ce a zis?

— A zis: „Am crezut că pot vota, acum că-i președintele Kennedy la Casa Albă; bag de seamă că m-am înșelat”. Asta mi-a povestit bunicul.

— La naiba, pufni președintele. Omul a avut încredere în mine și eu l-am dezamăgit.

— Presupun că asta-i ceea ce crede.

— Dar tu ce crezi, Maria? rosti el, dezmierdându-i în continuare degetele.

Ea ezită din nou, uitându-se la picioarele ei ciocolatii în mâinile lui albe. Se temea că discuția lor ar fi putut degenera. Lui îi sărea țandăra la cea mai mică insinuare că nu ar fi fost sincer sau demn de încredere sau că nu își onora promisiunile făcute ca politician. Dacă îl presa prea tare, ar fi putut pune capăt relației lor. Iar asta ar fi distrus-o.

Însă trebuia să fie sinceră. Trase aer în piept și încercă să își păstreze calmul.

— După cum văd eu lucrurile, problema nu este chiar atât de complicată, începu ea. Sudiștii fac asta pentru că li se permite. Legea, așa cum este ea acum, le îngăduie să scape basma curată, în pofida prevederilor constituționale.

— Nu chiar, o întrerupse el. Fratele meu Bob a mărit numărul de procese intentate de Parchet pentru îngrădirea dreptului de vot. A adus un tânăr avocat negru să lucreze pentru el.

— Da, George Jakes. Îl cunosc. Însă ce fac ei nu-i de ajuns.

El ridică din umeri.

— Nu te pot contrazice în privința asta.

Ea insistă.

— Toată lumea este de acord că trebuie să schimbăm legislația prin adoptarea unei noi legi a drepturilor civile. Mulți oameni cred că ai promis asta în campania electorală. Și... nimeni nu înțelege de ce nu ai făcut-o încă. Își mușcă buzele, apoi riscă și zise: Inclusiv eu.

Chipul lui se înăspri. Ea se căi imediat pentru candoarea sa.

— Nu te supăra, îl imploră. Nu aș vrea să te supăr pentru nimic pe lume – dar mi-ai pus o întrebare și am vrut să fiu sinceră. Lacrimile îi umplură ochii. Iar bietul meu bunic și-a petrecut toată noaptea la închisoare, în costumul său cel mai bun.

El zâmbi forțat.

— Nu sunt supărat, Maria. Cel puțin, nu pe tine.

— Îmi poți spune orice, rosti ea. Te ador. Nu te-aș judeca niciodată, sper că ți-ai dat seama. Doar spune-mi ce simți.

— Sunt furios pe neputința mea, zise el. Avem majoritate în Congres numai dacă îi includem pe democrații conservatori din Sud. Dacă introduc un proiect de lege a drepturilor civile, îl vor sabota – și nu se vor opri acolo. Drept răzbunare, vor vota împotriva întregului meu program de legislație internă, inclusiv împotriva Medicare. Or, Medicare ar putea îmbunătăți viețile americanilor de culoare chiar mai mult decât legislația din domeniul drepturilor civile.

— Asta înseamnă că ați renunțat la lupta pentru drepturile civile?

— Nu. Avem alegeri intermediare în noiembrie, anul viitor. Le voi cere americanilor să trimită mai mulți democrați în Congres, ca să îmi pot îndeplini promisiunile din campania electorală.

— Și crezi că o vor face?

— Probabil că nu. Republicanii îmi atacă politica externă. Am pierdut Cuba, am pierdut Laosul și acum pierdem Vietnamul. Am fost silit să-l las pe Hrușciov să ridice un gard de sârmă ghimpată prin mijlocul Berlinului. Momentan sunt încolțit, cu spatele la zid.

— Ce ciudat! remarcă Maria. Nu îi poți lăsa pe negrii din Sud să voteze fiindcă ești vulnerabil pe plan extern.

— Fiecare lider trebuie să dea dovadă de tărie pe scena internațională, altminteri nu obține nimic.

— Nu ai putea măcar să încerci? Să introduci un proiect de lege a drepturilor civile, chiar dacă probabil va fi respins? Cel puțin atunci lumea va ști că ai cele mai sincere intenții.

El clătină din cap.

— Dacă introduc un proiect și acesta este respins, voi părea slab, iar asta va pune totul în pericol. Și nici nu aș mai avea o a doua șansă în domeniul drepturilor civile.

— Deci ce ar trebui să-i spun bunicului?

— Că nu-i chiar atât de ușor să faci ce se cuvine, nici măcar atunci când ești președinte.

Se ridică în picioare, iar ea îi urmă exemplul. Se șterseră cu prosoapele, apoi se duseră în dormitorul lui. Maria își puse una dintre pijamalele lui albastre de bumbac.

Făcură dragoste din nou. Dacă era obosit, se termina totul repede, precum întâia oară; însă în seara aceea era relaxat. Redeveni vesel și se întinseră pe pat, jucându-se unul cu celălalt ca și cum nu ar fi contat nimic altceva pe lume.

După aceea adormi repede. Ea rămase întinsă lângă el, peste poate de fericită. Nu voia să mai vină dimineața, căci atunci trebuia să se îmbrace, să se ducă la biroul de presă și să-și înceapă ziua de lucru. Trăia în lumea reală de parcă ar fi fost într-un vis, așteptând telefonul lui Dave Powers, telefon care însemna că se putea trezi, revenind la singura realitate care conta.

Își dădea seama că unele colege bănuiau ce făcea. Știa că el nu avea să-și părăsească niciodată soția pentru ea. Știa că ar fi trebuit să-și facă griji că ar putea rămâne însărcinată. Știa că tot ce făcea era o nebunie, că era greșit și că nu se putea sfârși bine.

Însă era prea îndrăgostită ca să îi pese.

•

George înțelegea de ce Bobby se bucura atât de mult că îl putea trimite să discute cu King. Când Bobby trebuia să pună presiune pe mișcarea pentru drepturile civile, avea șanse mai mari de succes dacă folosea un mesager negru. George considera că Bobby avea dreptate în privința lui Levison, dar, chiar și așa, nu era tocmai încântat de rolul său – o senzație care devenea deja familiară.

În Atlanta ploua și era frig. Verena îl întâmpină pe George la aeroport, îmbrăcată într-o haină argăsită cu un guler negru de blană. Arăta nemaipomenit, însă George suferea încă prea mult după refuzul Mariei ca să se mai simtă atras de ea.

— Îl cunosc pe Stanley Levison, îi zise Verena, conducându-l pe George prin aglomerația orașului. E un tip foarte sincer.

— Este avocat, nu?

— E mai mult decât atât. L-a ajutat pe Martin să scrie *Stride Toward Freedom.* Sunt apropiați.

— FBI-ul susține că Levison este comunist.

— Oricine nu este de acord cu J. Edgar Hoover este comunist, dacă e să te iei după FBI.

— Bobby a spus despre Hoover că-i un pervers sexual.

Verena râse.

— Crezi că vorbea serios?

— Nu știu.

— Hoover, fetiță? Clătină din cap cu scepticism. Ar fi prea frumos ca să fie adevărat. Viața nu-i niciodată atât de haioasă.

Conduse prin ploaie până în cartierul Old Fourth Ward, unde existau sute de firme cu proprietari negri. Părea să fie câte o biserică pe fiecare stradă. Auburn Avenue fusese cândva cea mai prosperă stradă a negrilor din America. Southern Christian Leadership Conference își avea sediul la numărul 320. Verena trase în fața unei clădiri lungi cu etaj, din cărămidă roșie.

— Bobby crede că Dr. King este arogant, zise George.

Verena ridică din umeri.

— Și Martin crede că Bobby este arogant.

— Tu ce crezi?

— Eu cred că au amândoi dreptate.

George râse. Îi plăcea agerimea Verenei.

Se grăbiră pe trotuarul ud și intrară în clădire. Așteptară în fața biroului lui King vreo cincisprezece minute, apoi fură chemați înăuntru.

Martin Luther King era un bărbat chipeș de 33 de ani, cu mustață și păr negru, un pic cam rar. Era scund, având cam un metru șaptezeci și un pic rotofei. Purta un costum gri-închis, o cămașă albă și o cravată neagră și îngustă de satin. Avea o batistă albă de mătase în buzunarul de la piept și butoni mari la manșete. George surprinse un iz de parfum. King îi dădea impresia unui om pentru care era importantă demnitatea. George îl înțelegea: și el simțea la fel.

King dădu mâna cu George și spuse:

— Când ne-am întâlnit ultima oară, participai la Cursa pentru Libertate și erai în drum spre Anniston. Ce-ți mai face brațul?

— S-a vindecat complet, mulțumesc pentru întrebare, răspunse George. M-am lăsat de lupte, dar oricum aveam de gând să o fac. Acum antrenez o echipă de liceu din Ivy City.

Ivy City era un cartier de negri din Washington.

— Asta-i bine, rosti King. Să înveți băieții de culoare să își folosească forța într-un sport disciplinat, cu reguli. Ia loc, te rog. Îi făcu semn spre un scaun și se retrase în spatele biroului. Spune-mi de ce te-a trimis procurorul general să vorbești cu mine.

În glas i se simțea o notă de mândrie rănită. Poate socotea că Bobby ar fi trebuit să vină să-i vorbească în persoană. George își

aminti că porecla lui King în cadrul mișcării pentru drepturile civile era De Lawd.

George trecu în revistă problema reprezentată de Stanley Levison, neascunzând decât solicitarea de mandat pentru interceptare telefonică.

— Bobby m-a trimis să vă îndemn, cât îmi stă în puteri, să rupeți orice legătură cu domnul Levison, rosti el drept concluzie. Este singura cale prin care vă puteți proteja de acuzația de întovărășire cu comuniștii – o acuzație care ar putea provoca mari prejudicii mișcării în care credem amândoi.

După ce termină ce avea de zis, King spuse:

— Stanley Levison nu este comunist.

George deschise gura ca să-i pună o întrebare, dar King își ridică mâna, oprindu-l: nu era genul de om care să accepte să fie întrerupt.

— Stanley nu a fost niciodată membru al Partidului Comunist. Comunismul înseamnă ateism, iar eu, ca adept al Domnului Nostru Iisus Hristos, nu aș putea fi prieten apropiat cu un ateu. Însă… adăugă el, aplecându-se peste birou. Mai e ceva.

Rămase tăcut câteva clipe, dar George știa că nu-i venise încă rândul să vorbească.

— Hai să îți spun tot adevărul despre Stanley Levison, continuă King într-un final, iar George simți că urma o predică. Stanley se pricepe să facă bani. Asta îl face să se simtă prost. Crede că ar trebui să îi ajute pe ceilalți în viață… Așa că, în tinerețea lui, a fost… vrăjit. Da, ăsta-i cuvântul. A fost vrăjit de idealurile comunismului. Deși nu s-a înscris niciodată, și-a folosit talentele-i remarcabile ca să ajute Partidul Comunist din Statele Unite în diverse moduri. Și-a dat seama repede de greșeala sa, s-a rupt de ei și și-a oferit sprijinul pentru cauza libertății și a egalității negrilor. Astfel mi-a devenit prieten.

George așteptă până când fu sigur că terminase de vorbit, apoi rosti:

— Îmi pare foarte rău să aud asta, domnule pastor. Dacă Levison a fost consilier financiar pentru Partidul Comunist, este pătat pe veci.

— Dar s-a schimbat.

— Vă cred, dar alții nu o vor face. Prin continuarea relației cu Levison, le veți oferi muniție dușmanilor noștri.

— Fie și-așa, zise King.

George era consternat.

— Ce vreți să spuneți?

— Regulile morale trebuie respectate și când nu ne convine. Altminteri, de ce am mai avea nevoie de ele?

— Dar dacă puneți în balanță…

— Noi nu punem în balanță nimic, îl întrerupse King. Stanley a greșit ajutându-i pe comuniști. S-a căit și acum își răscumpără greșeala. Eu sunt predicator în slujba Domnului. Trebuie să iert precum Iisus și să îl primesc pe Stanley cu brațele deschise. Cerurile se bucură mai mult de un păcătos care se căiește decât de nouăzeci și nouă de drept-credincioși. Și eu am nevoie de mila lui Dumnezeu, așa că nu îmi pot îngădui să o refuz altcuiva.

— Dar costurile…

— Eu sunt pastor creștin, George. Doctrina iertării este adânc înrădăcinată în sufletul meu, mai adânc decât libertatea și dreptatea. Nu aș renunța la ea pentru nimic pe lume.

George realiză că misiunea lui era sortită eșecului. King era cât se poate de sincer. Nu exista nicio șansă să se răzgândească.

George se ridică în picioare.

— Vă mulțumesc pentru că mi-ați explicat punctul dumneavoastră de vedere. Îl respect, la fel ca procurorul general.

— Dumnezeu să te binecuvânteze, rosti King.

George și Verena ieșiră din birou și apoi din clădire. Fără să scoată vreo vorbă, urcară în mașina Verenei.

— Te las la hotel, îi zise ea.

George încuviință tăcut. Se gândea la cuvintele lui King și nu prea avea chef de vorbă.

Merseră tot drumul în tăcere, până ajunseră la intrarea hotelului. Apoi ea îl întrebă:

— Ei, ce zici?

— King m-a făcut să-mi fie rușine de mine însumi, zise el.

•

— Asta fac predicatorii, îi spuse mama lui. E treaba lor. E bine pentru tine.

Îi turnă un pahar cu lapte și îi tăie o felie de tort. El nu voia nimic.

Îi povestise totul în bucătăria ei.

— Era atât de hotărât… își aminti George. După ce și-a dat seama că are dreptate, nu a mai fost chip să îl conving altminteri.

— Nu îl pune pe un piedestal acum, îl avertiză Jacky. Nu-i nimeni cu adevărat sfânt – mai ales dacă-i bărbat.

Era spre sfârșitul după-amiezii și ea încă purta ținuta de la muncă, o rochie neagră și simplă și pantofi fără toc.

— Știu asta. Dar eu mă dusesem acolo ca să îl conving să rupă legătura cu un prieten credincios din motive politice cinice, iar el vorbea despre ce-i bine și ce-i rău.

— Ce mai face Verena?

— Păcat că nu ai văzut-o în haina aceea cu guler negru de blană.

— Ai scos-o în oraș?

— Am luat cina împreună.

Nu o sărutase de rămas-bun.

Apoi, pe neașteptate, Jacky zise:

— Îmi place de Maria Summers.

George fu surprins.

— De unde o știi?

— E membră a clubului. Jacky era șefa personalului de culoare de la University Women’s Club. Nu sunt foarte multe negrese în club, așa că vorbim, bineînțeles. Mi-a pomenit că lucrează la Casa Albă, i-am zis despre tine și am realizat că voi doi vă știți deja. Are o familie cumsecade.

George era amuzat.

— *Asta* cum de o mai știi?

— A venit cu părinții la prânz. Tatăl ei este mare avocat la Chicago. Îl cunoaște pe primarul Daley.

Daley era un mare susținător al lui Kennedy.

— Știi mai multe despre ea decât știu eu!

— Femeile ascultă. Bărbații vorbesc.

— Și mie îmi place Maria.

— Bun. Jacky se încruntă, amintindu-și subiectul inițial. Ce a spus Bobby Kennedy când te-ai întors de la Atlanta?

— Va încuviința interceptarea convorbirilor lui Levison. Asta înseamnă că FBI-ul va asculta o parte din telefoanele lui King.

— Și ce contează? Oricum, tot ce face King devine public.

— Ar putea afla dinainte ce are de gând să facă. Și dacă vor face asta, le pot da ponturi segregaționiștilor, care pot plănui în avans și pot găsi modalități de a submina ceea ce face King.

— Da, nu-i deloc bine, dar nici nu-i sfârșitul lumii.

— L-aș putea avertiza pe King cu privire la interceptări. I-aș putea spune Verenei să îi atragă atenția să fie atent la tot ce vorbește la telefon cu Levison.

— Ți-ai trăda colegii de muncă.

— Asta mă și sâcâie.

— De fapt, poate că ar trebui să îți dai demisia.

— Exact. Pentru că m-aș simți ca un trădător.

— Oricum, ar putea afla de pontul oferit, iar când vor căuta vinovatul, vor vedea o singură persoană de culoare în cameră – pe tine.

— Poate că ar trebui să o fac oricum, dacă așa se cuvine.

— Dacă pleci, George, nu va mai rămâne niciun negru în cercul de apropiați al lui Bobby Kennedy.

— Știam eu că îmi vei spune să îmi țin gura și să rămân.

— Știu că-i greu, dar așa ar trebui să faci.

— Și eu sunt de aceeași părere, încuviință George.

• Capitolul 12 •

— Stai într-o casă uimitoare, îi zise Beep Dewar lui Dave Williams.

Dave avea 13 ani. Locuia acolo de când se știa și nu acordase niciodată prea mare atenție casei sale. Se uită la fațada de cărămidă dinspre grădină, cu rândurile sale ordonate de ferestre în stil georgian.

— Uimitoare? zise el.

— Este atât de veche!

— E din secolul al XVIII-lea, cred. Deci are doar vreo două sute de ani.

— *Doar*! râse ea. În San Francisco nu există nimic vechi de două sute de ani.

Casa se afla pe Great Peter Street, în Londra, la câteva minute de mers pe jos de clădirea Parlamentului. Majoritatea caselor din zonă erau din secolul al XVIII-lea, iar Dave știa că

fuseseră construite pentru membrii parlamentului și pairii aleși în Camera Comunelor și în Camera Lorzilor. Tatăl lui Dave, Lloyd Williams, era deputat în Camera Comunelor.

— Fumezi? rosti Beep, scoțând un pachet de țigări.

— Numai când am ocazia.

Ea îi dădu o țigară, apoi și le aprinseră.

Ursula Dewar, poreclită Beep, avea tot 13 ani, dar părea mai mare decât Dave. Purta haine americane șic, pulovere mulate, blugi strâmți și cizme. Susținea că știe să conducă. Spunea că radioul britanic este prea rigid: existau numai trei posturi și niciunul nu difuza rock and roll – și toate își încheiau emisia la miezul nopții. Când îl surprindea pe Dave holbându-se la micile umflături pe care sânii ei le făceau în partea din față a bluzei negre, nici măcar nu se jena; pur și simplu, surâdea. Însă nu îi dăduse niciodată vreo oportunitate să o sărute.

Nu ar fi fost prima fată pe care ar fi sărutat-o. Ar fi vrut să-i zică asta și ei, ca să nu creadă că ar fi neexperimentat. Ar fi fost a treia fată pentru el, dacă o punea la socoteală și pe Linda Robertson, chiar dacă aceasta nu îl sărutase la rândul ei. Ideea era că știa ce să facă.

Însă nu ajunsese până acolo cu Beep… nu încă.

Fusese aproape, totuși. O cuprinsese discret de umeri în spatele Humber Hawk-ului tatălui său, însă ea îi întorsese spatele și se uitase spre străzile luminate de felinare. Nu chicotea atunci când era gâdilată. Se zbânțuiseră pe muzica de la pick-upul Dansette din dormitorul surorii lui de 15 ani, Evie; însă Beep refuzase să danseze cu Dave când acesta pusese piesa *Are You Lonesome Tonight*? a lui Elvis.

Și totuși, încă nu își pierduse speranța. Din păcate, nu acesta era momentul potrivit. Stăteau în mica grădină de lângă casă, într-o după-amiază de iarnă – Beep se cuprindea singură în brațe ca să se încălzească și amândoi erau îmbrăcați gros, în hainele lor de ocazie. Plecau spre o reuniune formală de familie. Însă mai târziu avea să fie o petrecere. Beep avea în poșetă o sticluță de votcă cu care să mai „pipereze” băuturile răcoritoare pe care aveau să le primească în timp ce părinții lor dădeau pe gât whisky și gin. Și atunci, orice se putea întâmpla. Se uită la buzele ei trandafirii ce cuprindeau filtrul țigării Chesterfield și își imagină cu alean cum s-ar fi simțit…

Auzi glasul cu accent american al mamei sale, strigându-i din casă: „Veniți înăuntru, copii, plecăm!” Își stinseră țigările în răzorul cu flori și intrară.

Cele două familii se adunau în salon. Bunica lui Dave, Eth Leckwith, avea să fie „acceptată” în Camera Lorzilor. Asta însemna că devenea baroneasă, lumea trebuia să i se adreseze cu Lady Leckwith și avea să facă parte din Camera Superioară a parlamentului ca pair laburist. Părinții lui Dave, Lloyd și Daisy, așteptau și ei împreună cu sora lui, Evie, și cu un tânăr prieten de familie, Jasper Murray. De față mai era și familia Dewar – erau prieteni din timpul războiului. Woody Dewar era fotograf și fusese detașat pentru un an la Londra; își adusese cu el soția, Bella, și copiii, Cameron și Beep. Toți americanii păreau fascinați de pantomima din viața publică britanică, așa că familia Dewar participa și ea la ceremonie. Ieșiră în grup compact din casă și porniră către Piața Parlamentului.

În timp ce mergeau pe străzile încețoșate ale Londrei, Beep uită de Dave și se concentră asupra lui Jasper Murray. Băiatul avea 18 ani și arăta ca un viking, fiind înalt și lat în umeri, cu părul blond. Purta o jachetă din tweed gros. Dave și-ar fi dorit să fie și el atât de matur și de masculin, pentru ca Beep să îl privească și pe el cu acea expresie de admirație și de dorință.

Dave îl trata pe Jasper ca pe un frate mai mare, așa că îi ceruse sfatul. Îi mărturisise că o adora pe Beep și că nu știa cum să o cucerească.

— Nu te da bătut, îi zisese Jasper. Uneori, ai succes prin simpla perseverență.

Dave le putea auzi acum conversația.

— Deci, tu ești vărul lui Dave? i se adresă Beep lui Jasper pe când traversau Piața Parlamentului.

— Nu chiar, replică Jasper. Nu suntem rude.

— Atunci, cum de locuiești aici fără să plătești chirie?

— Mama mea a fost colegă de școală cu mama lui Dave, în Buffalo. Acolo l-au cunoscut pe tatăl tău. De atunci sunt prieteni.

Dave știa că era mai mult de-atât. Mama lui Jasper, Eva, fusese o refugiată din Germania nazistă, iar mama lui Dave, Daisy, o luase să stea cu ea, dintr-o generozitate ce îi era caracteristică. Însă Jasper prefera să nu prezinte pe larg în ce măsură era îndatorată familia lui soților Williams.

— Tu ce studiezi? întrebă Beep.

— Franceza și germana. Sunt la St Julian, una dintre cele mai mari facultăți de la Universitatea din Londra. Dar cel mai des scriu pentru ziarul studenților. Vreau să fiu jurnalist.

Dave îl invidia. El nu avea să învețe niciodată franceza sau să meargă la facultate. Era la coada clasei, la toate materiile. Tatăl lui era exasperat.

Beep îl întrebă pe Jasper:

— Unde sunt părinții tăi?

— În Germania. Umblă mult prin lume cu armata. Tatăl meu este colonel.

— Colonel! susură Beep cu admirație.

Sora lui Dave, Evie, îi șopti acestuia la ureche:

— Ce crede că face flușturatica aia? Mai întâi îți face ochi dulci ție, apoi flirtează cu un bărbat mai mare decât ea cu cinci ani!

Dave nu comentă. Știa că sora lui era îndrăgostită lulea de Jasper. Ar fi putut să o tachineze, dar se abținu. Îi plăcea de Evie și, oricum, era mai bine să păstreze chestiile acestea pentru data viitoare când ea avea să fie rea cu el.

— Dar nu trebuie să te naști aristocrat? zicea Beep.

— Chiar și în cele mai vechi familii trebuie să fi fost cineva primul, replică Jasper. Însă în ziua de azi există pairii pe viață, care nu lasă moștenire titlul lor. Doamna Leckwith va fi pair pe viață.

— Și va trebui să-i facem reverențe?

Jasper pufni în râs.

— Nu, prostuțo.

— Va fi prezentă și regina la ceremonie?

— Nu.

— Vai, ce păcat!

— Proasta naibii! murmură Evie.

Intrară în Palatul Westminster pe la intrarea lorzilor. Fură întâmpinați de un bărbat în ținută de Curte, purtând inclusiv pantaloni bufanți și ciorapi de mătase. Dave o auzi pe bunica lui rostind cu accentul său galez, ușor cântat:

— Uniformele demodate sunt un semn clar pentru o instituție care are mare nevoie de reformă.

Dave și Evie veniseră de când se știau la clădirea Parlamentului, însă pentru familia Dewar era o experiență nouă și oamenii se minunau cu toții. Beep uită să facă pe fermecătoarea și remarcă:

— Toate suprafețele sunt decorate! Gresia, covoarele, tapetul, furnirurile din lemn, vitraliile și piatra sculptată!

Jasper o privi cu un interes sporit.

— Clădirea este în stil gotic victorian.

— A, da?

Pe Dave începea să îl calce pe nervi felul în care Jasper o impresiona pe Beep.

Grupul se despărți; majoritatea urcă după un ușier câteva etaje, până la galeria ce dădea spre sala de dezbateri. Prietenii lui Ethel erau deja acolo. Beep se așeză lângă Jasper, însă Dave izbuti să se așeze în cealaltă parte, iar Evie se strecură lângă el. Dave vizitase adeseori Camera Comunelor, aflată în celălalt capăt al aceluiași palat, dar această sală era mult mai ornamentată, având bănci de piele roșii, nu verzi.

După o așteptare îndelungată, sub ei se auzi o forfotă și bunica lor apăru, în rând cu alte patru persoane, toți purtând pălării amuzante și robe extrem de caraghioase, cu tiv îmblănit. Beep exclamă „Uimitor!”, însă Dave și Evie chicotiră.

Alaiul se opri în fața unui tron, iar Bunica îngenunche, nu fără dificultate – avea 68 de ani. Mai multe hrisoave fură trecute dintr-o mână în alta pentru a fi citite cu voce tare. Mama lui Dave, Daisy, le explica ceremonia pe un ton scăzut părinților lui Beep, înaltul Woody și durdulia Bella, însă Dave nu îi dădea atenție. Oricum erau numai baliverne…

După o vreme, Ethel și doi dintre însoțitorii săi se așezară pe una dintre bănci. Apoi urmă cea mai amuzantă parte.

După ce se așezară, fură nevoiți să se ridice imediat. Își scoaseră pălăriile și se înclinară. Apoi se așezară și își puseră pălăriile la loc. Repetară această scenă ca niște marionete: sus, pălăriile jos, plecăciune, jos, pălăriile pe cap. Dave și Evie abia se mai puteau abține să nu pufnească în râs. Apoi o făcură și a treia oară. Dave își auzi sora bufnind: „Opriți-vă, vă rog, opriți-vă!”, ceea ce îl făcu să chicotească și mai tare. Daisy le aruncă o privire severă, dar era până și ea mult prea amuzată ca să nu se distreze, așa că le zâmbi larg.

În cele din urmă se termină totul și Ethel ieși din sală. Familia și prietenii ei se ridicară în picioare. Mama lui Dave îi conduse printr-un hățiș de coridoare și trepte până la sala din subsol unde se ținea petrecerea. Dave se asigură că avea chitara pusă

bine într-un colț. El și Evie urmau să cânte, deși vedeta era ea: el doar o acompania.

În câteva minute, sala se umplu cu vreo sută de oameni.

Evie îl ținea de vorbă pe Jasper, punându-i întrebări despre ziarul studențesc. Subiectul îi era pe plac, și băiatul îi răspundea cu entuziasm, însă Dave era convins că Evie nu avea nicio șansă. Jasper știa cum să-și urmărească interesul. Momentan avea un loc luxos în care să stea, fără să plătească chirie, la doar o aruncătură de băț de facultate. Nu avea să riște toate acestea începând o relație sentimentală cu fiica stăpânilor casei sau cel puțin asta era perspectiva cinică a lui Dave.

Totuși, Evie reuși să-i distragă atenția lui Jasper de la Beep, lăsând terenul liber pentru Dave. El luă o bere de ghimbir și o întrebă cum i se păruse ceremonia. Ea turnă votcă pe furiș în băuturile lor răcoritoare. După un minut, toată lumea aplaudă când intră Ethel, purtând acum haine normale – o rochie roșie și o haină asortată, precum și o pălărioară pe buclele-i colilii.

— Pesemne că a fost frumoasă foc odinioară, șopti Beep.

Lui Dave i se părea dubios să se gândească la bunica sa ca fiind o femeie atrăgătoare.

Ethel începu să vorbească:

— Îmi face mare plăcere să fiu aici, cu voi, cu această ocazie. Singurul meu regret este că dragul meu Bernie nu a apucat ziua aceasta. A fost cel mai înțelept om pe care l-am cunoscut vreodată.

Bunicul Bernie murise în urmă cu un an.

— Este ciudat să mi se adreseze lumea cu „My Lady”, mai ales pentru o socialistă convinsă ca mine, continuă ea, stârnind râsetele tuturor. Bernie m-ar fi întrebat dacă mi-am învins adversarii sau doar m-am alăturat lor. Vreau să vă asigur că am acceptat să fiu pair doar ca să abolesc instituția.

Aplauze.

— Vorbesc serios, tovarăși: am renunțat să fiu deputată de Aldgate fiindcă am considerat că este momentul să las pe cineva mai tânăr în locul meu, dar nu m-am pensionat. Există încă multă inechitate în societatea noastră, prea multe locuințe dărăpănate și sărăcie, prea multă foamete în lume – iar eu s-ar putea să nu mai am decât vreo 20-30 de ani de activitate politică în față!

Alte râsete.

— Mi s-a explicat că aici, în Camera Lorzilor, este mai indicat să îți alegi o problemă numai a ta, iar eu am decis asupra cărui lucru aș vrea să mă concentrez.

Se lăsă liniștea. Lumea își dorea mereu să știe ce avea de gând să facă Eth Leckwith.

— Săptămâna trecută, vechiul și bunul meu prieten Robert von Ulrich a murit. El a luptat în Primul Război Mondial, a fost hăituit de naziști în anii ’30 și a ajuns să conducă cel mai bun restaurant din Cambridge. Odată, pe când eram o simplă croitoreasă și lucram într-un atelier din East End, el mi-a cumpărat o rochie nouă și m-a scos la cină la Ritz. Și… Făcu o pauză, apoi își ridică bărbia sfidător… și era homosexual.

Se auzi un murmur de surprindere în încăpere.

Dave mormăi:

— La naiba!

— Îmi place bunica ta, rosti Beep.

Lumea nu era obișnuită să audă vorbindu-se atât de deschis despre acest subiect, cu atât mai puțin o femeie. Dave rânji. Draga de Bunica, pusă pe scandal chiar și după atâta amar de vreme…

— Nu mai șușotiți, că nu sunteți atât de șocați, le-o reteză ea rapid. Știți cu toții că există bărbați care iubesc alți bărbați. Oamenii aceștia nu fac rău nimănui – ba chiar, din câte am observat eu, sunt mai blajini decât alți bărbați – și totuși, ceea ce fac se consideră o infracțiune conform legislației din țara noastră. Mai rău decât atât, polițiști îmbrăcați în civil pretind că sunt homosexuali ca să-i prindă în capcană, să-i aresteze și să-i bage la închisoare. După părerea mea, asta-i la fel de rău precum persecuția oamenilor pentru că sunt evrei, pacifiști sau catolici. Deci, campania mea principală, aici în Camera Lorzilor, va fi reformarea legii homosexualității. Sper că îmi veți ține pumnii cu toții. Vă mulțumesc.

Primi aplauze entuziaste. Dave realiză că mai toată lumea din acea încăpere o susținea. Era impresionat. Oricum, considera el, întemnițarea pederaștilor era o prostie. Camera Lorzilor căpătă o nouă semnificație în ochii lui: dacă puteai face campanie pentru așa ceva, poate că locul acela nu era complet ridicol.

Într-un final, Ethel zise:

— Și acum, în onoarea rudelor și a prietenilor noștri americani, un cântec.

Evie porni spre podium, iar Dave o urmă.

— Poți să te bazezi mereu pe bunica dacă-i vorba să le dea oamenilor de gândit, îi șopti ea lui Dave. Pun pariu că o să-i reușească.

— În general, obține cam tot ce își propune, încuviință el, ridicându-și chitara și atingând coardele.

Evie începu imediat:

O, spune, poți tu zări în lumina timpurie a zorilor…

Majoritatea celor din încăpere erau britanici, nu americani, însă glasul lui Evie îi făcu pe toți să asculte.

Ceea ce cu atâta mândrie salutăm noi în ultima licărire a crepusculului…

Lui Dave, mândria patriotică i se părea o tâmpenie, însă tot simți că i se pune un nod în gât. Cântecul era de vină.

Ale cărui ample dungi și stele briliante, în timpul periculoasei lupte,
Le vedeam deasupra meterezelor, atât de elegant fluturând?

În sală se lăsase o asemenea tăcere, încât Dave își auzea propria respirație. Evie reușea mereu să facă asta. Când era pe scenă, toată lumea o privea.

Și strălucirea roșie a rachetelor, bombele explodând în aer,
Probând, de-a lungul nopții, că steagul nostru e încă acolo.

Dave se uită la mama lui și o văzu ștergându-și o lacrimă.

O, spune, drapelul cu dungi și cu stele tot mai flutură oare Peste pământul celor liberi și peste casa celor viteji?

Lumea izbucni în aplauze și ovații. Dave trebuia să recunoască: chiar dacă sora lui putea fi uneori o pacoste, știa ca nimeni alta să vrăjească publicul.

Luă încă o bere de ghimbir, apoi se uită împrejur după Beep, însă aceasta nu era în sală. Îl văzu pe fratele ei mai mare, Cameron, care i se părea un tip cam ciudat.

— Hei, Cam, unde s-a dus Beep?

— A ieșit la o țigară, bănuiesc, răspunse acesta.

Dave se întrebă dacă o putea găsi. Hotărând să se ducă după ea, își lăsă jos paharul.

Se apropie de ieșire odată cu bunica sa, așa că îi ținu ușa deschisă. Probabil că se ducea la toaletă: știa că femeile în vârstă erau nevoite să meargă mai des la toaletă. Ea îi zâmbi și urcă pe scările cu covor roșu. Cum habar nu avea unde se află, se luă după ea.

Pe platforma dintre etaje fu oprită de un bărbat în vârstă, sprijinit într-un baston. Dave observă că bătrânul purta un costum elegant dintr-un material gri-deschis, cu tiv alb. La buzunarul de la piept avea o batistă de mătase cu model. Era livid și avea părul alb, dar se vedea că fusese cândva un bărbat bine. Acesta i se adresă bunicii: „Felicitări, Ethel”, apoi îi strânse mâna.

— Mulțumesc, Fitz, replică ea.

Păreau să se cunoască bine. El o ținu mai departe de mână.

— Deci ești baroneasă acum.

Ea zâmbi.

— Ciudată-i viața, nu-i așa?

— Da, sunt uluit.

Cum cei doi îi blocau drumul, Dave așteptă să termine. Deși își spuneau banalități, conversația lor avea o nuanță de pasiune. Dave nu era sigur despre ce anume era vorba.

Ethel rosti:

— Nu te deranjează că menajera ta a fost înnobilată?

Menajeră? Dave știa despre Ethel că începuse prin a fi cameristă la un conac din Țara Galilor. Omul acesta pesemne că îi fusese șef cândva.

— Eh, nu-mi mai pasă de astfel de lucruri de multă vreme, replică bărbatul. Îi mângâie mâna, apoi îi dădu drumul. Din perioada guvernului Attlee, mai exact.

Ea râse. Era clar că îi făcea plăcere să discute cu el. Era un substrat puternic în conversația lor, nu iubire sau ură, ci altceva. Dacă nu ar fi fost atât de bătrâni, Dave s-ar fi gândit că era vorba de sex.

Cuprins de nerăbdare, Dave își drese glasul.

Ethel zise:

— Iată-l pe nepotul meu, David Williams. Dacă într-adevăr nu îți mai pasă, ai putea da mâna cu el. Dave, dumnealui este contele Fitzherbert.

Contele ezită și, pentru o clipă, Dave crezu că va refuza să-i strângă mâna; apoi păru să se hotărască și i-o întinse. Dave dădu mâna cu el și spuse: „Îmi pare bine”.

Ethel rosti: „Mulțumesc, Fitz”. Sau, mai bine zis, încercă să rostească aceste cuvinte, dar glasul i se poticni spre finalul propoziției. Fără să mai rostească nimic altceva, își continuă drumul. Dave înclină politicos din cap către bătrânul conte și o urmă.

O clipă mai târziu, Ethel dispăru printr-o ușă pe care scria „Femei”.

Dave realiză că în trecut se petrecuse ceva între Ethel și Fitz. Hotărî să o întrebe asta pe mama sa. Apoi zări o ieșire și uită complet de cei doi bătrâni.

Ieșind pe o ușă, se trezi într-o curte interioară cu o formă neregulată, plină de pubele. Era locul ideal pentru o giugiuleală pe furiș, se gândi el. Nu dădea spre stradă, nu se vedeau ferestre prin preajmă și existau tot felul de cotloane. Simți cum i se animă speranțele.

Nu se vedea nici urmă de Beep, dar se simțea miros de tutun.

Trecu pe lângă pubele și se uită după colț.

Ea era acolo, așa cum sperase, și avea în mâna stângă o țigară. Însă era cu Jasper, prinși într-o îmbrățișare. Dave se holbă la ei. Trupurile lor păreau lipite unul de celălalt și se sărutau pătimaș, ea cu mâna în părul lui, el cu mâna pe sânul ei.

— Ești un trădător ticălos, Jasper Murray, rosti Dave, apoi se răsuci pe călcâie și intră înapoi în clădire.

•

În adaptarea după *Hamlet* realizată de școală, Evie Williams propuse să joace nud scena nebuniei Ofeliei.

Doar simpla idee a acestui lucru îl făcea pe Cameron Dewar să se înfierbânte.

Cameron o adora pe Evie. Concepțiile, în schimb, i le detesta. Ea se înscria în toate afurisitele de cauze apărute prin presă, de la oprirea cruzimii împotriva animalelor până la dezarmarea nucleară, vorbind de parcă oamenii care nu făceau ca ea ar fi fost doar niște brute stupide. Dar Cameron se obișnuise cu asta: era în dezacord cu majoritatea celor de seama lui și cu întreaga sa familie. Părinții lui erau liberali fără leac, iar bunica sa fusese cândva redactor la un ziar având incredibilul titlu *The Buffalo Anarchist.*

Nici familia Williams nu era mai brează, fiind stângiști până la ultimul. Singurul locatar mai sănătos la cap din casa de pe Great Peter Street era parazitul de Jasper Murray, care de obicei era cinic față de orice. Londra era un cuib de lichele subversive, mai ceva chiar decât orașul său natal, San Francisco. Avea să răsufle ușurat la încheierea delegării tatălui său, când urmau să se întoarcă în America.

Numai că avea să-i fie dor de Evie. Cameron avea 15 ani și era îndrăgostit pentru prima oară. Nu voia o idilă acum: avea prea multe de făcut. Însă, în timp ce stătea în bancă și încerca să memoreze cuvinte din vocabularul francez și latin, se trezi că mintea îi zboară spre momentul în care Evie cântase *The Star-Spangled Banner.*

Știa că și ea îl plăcea; era convins de asta. Își dăduse seama cât era de deștept și îi punea doar întrebări serioase. Cum funcționau centralele nucleare? Hollywoodul era un loc de sine stătător? Cum erau tratați negrii în California? Ba, și mai mult, îi asculta cu mare atenție răspunsurile. Nu stătea la palavre cu el: asemenea lui, nu o interesau bârfele. Ar fi fost un cuplu intelectual renumit… cel puțin în fanteziile lui Cameron.

Cameron și Beep mergeau la aceeași școală cu Evie și Dave, o instituție londoneză progresistă unde – din câte vedea Cameron – majoritatea profesorilor erau comuniști. Controversa în privința scenei nebuniei făcu ocolul școlii cât ai zice pește. Profesorul de teatru, Jeremy Faulkner, un bărbos purtând o eșarfă dungată de student, chiar aprobase ideea. Totuși, directorul nu era atât de nesăbuit, așa că o interzisese categoric.

Acesta ar fi fost un prilej în care Cameron s-ar fi bucurat ca decadența liberală să aibă câștig de cauză.

Familiile Williams și Dewar veniră împreună să vadă piesa. Cameron îl ura pe Shakespeare, dar era nerăbdător să vadă ce

avea să facă Evie pe scenă. Fata avea o profunzime ce părea scoasă și mai mult în evidență în prezența publicului. Semăna cu străbunicul ei, Dai Williams, pionier al mișcării sindicale și predicator evanghelist, conform spuselor lui Ethel, fiica lui Dai. Ethel zisese: „Tatăl meu avea în ochi aceeași scăpărare și sete de glorie”.

Cameron învățase cu conștiinciozitate *Hamlet* – așa cum învăța orice, pentru a obține note bune – și știa că Ofelia era un rol extrem de dificil. Teoretic patetică prin cântecele ei obscene, ea putea deveni cu ușurință un personaj comic. Cum avea oare să interpreteze acest rol o fată de 15 ani, captivând totodată publicul? Cameron nu voia să o vadă făcându-se de râs (deși exista o mică fantezie în mintea lui în care o cuprindea pe după umerii ei delicați și o consola după un eșec umilitor).

Împreună cu părinții și cu sora lui mai mică, Beep, intră în sala școlii, care era și sală de sport, așa că mirosea a cărți de rugăciuni prăfuite și a tenişi transpirați. Se așezară lângă familia Williams: Lloyd Williams, deputatul laburist; soția lui americană, Daisy; Eth Leckwith, bunica, și Jasper Murray, chiriașul. Tânărul Dave, fratele mai mic al lui Evie, se afla în altă parte, organizând ceva pentru antract.

Cameron auzise de câteva ori în ultimele luni cum se cunoscuseră părinții săi la Londra, în timpul războiului, la o petrecere organizată de Daisy. Tata o condusese pe Mama acasă: atunci când povestea, ochii îi scăpărau într-un mod ciudat, iar Mama îi arunca din când în când o privire de genul „taci naibii din gură”, iar el nu mai spunea nimic. Cameron și Beep se întrebau incitați ce făcuseră părinții lor în drumul spre casă.

Câteva zile mai târziu, Tata se parașutase în Normandia, iar Mama crezuse că nu avea să îl mai vadă niciodată; cu toate acestea, rupsese logodna cu un alt bărbat. „Mama a fost furioasă, le povestise ea. Nu m-a iertat niciodată.”

Scaunele din sală i se păreau lui Cameron incomode chiar și pentru adunarea de dimineață, care dura doar o jumătate de oră. Era clar că seara aceea avea să fie un purgatoriu pentru el. Știa prea bine că piesa completă dura cinci ore. Evie îl asigurase că urmau să prezinte o versiune scurtă. Cameron se întreba *cât* de scurtă.

I se adresă lui Jasper, care stătea lângă el:

— Oare ce va purta Evie pentru scena nebuniei?

— Nu știu, răspunse Jasper. Nu a zis nimănui.

Luminile se stinseră și cortina se ridică, dezvăluind meterezele din Elsinore.

Decorurile vopsite erau opera lui Cameron. Avea un puternic simț vizual, moștenit probabil de la tatăl său, fotograful. Era mulțumit îndeosebi de felul în care luna vopsită masca reflectorul care lumina santinelele.

Dar altceva care să-i placă nu prea mai era. Fiecare piesă de teatru realizată de elevi pe care o văzuse Cameron fusese groaznică, iar aceasta nu era o excepție. Băiatul de 17 ani care îl juca pe Hamlet încerca să pară enigmatic, dar nu izbutea decât să pară inexpresiv ca o scândură. Totuși, Evie era cu totul altceva.

În prima ei scenă, Ofelia nu avea altceva de făcut decât să își asculte fratele condescendent și pe tatăl încrezut, până ce – la sfârșit – își avertiza fratele să nu fie ipocrit, într-un scurt discurs pe care Evie îl recită cu o plăcere nemaipomenită. Însă în cea de-a doua scenă, când îi spunea tatălui ei despre modul nebunesc în care Hamlet îi invadase iatacul, fata excelă. Începu prin a fi agitată, apoi deveni mai calmă, mai tăcută și mai concentrată, până când publicul nici nu mai îndrăzni să respire când ea rosti: „Și-atât de-adânc a suspinat și jalnic...” Și apoi, în următoarea ei scenă, când furiosul Hamlet o îndemnă să se ducă la mănăstire, ea păru atât de bulversată și de rănită, încât Cameron își dori să sară pe scenă și să-l pocnească. Jeremy Faulkner avusese inspirația de a încheia prima jumătate a piesei în acel punct, iar aplauzele fură furtunoase.

Dave făcea pe barmanul în antract, vânzând băuturi răcoritoare și bomboane. O duzină de prieteni îl ajutau, servind oamenii cât puteau de rapid. Cameron era impresionat: nu mai văzuse niciodată niște elevi trudind așa.

— Le-ai dat pastile energizante? îl întrebă pe Dave când își luă un pahar de suc de cireșe.

— Nu, replică Dave. Doar un comision de 20 la sută pentru tot ce vând.

Cameron spera ca Evie să vină să stea de vorbă cu familia ei în antract, însă ea nu apăru, apoi se auzi clopoțelul care anunța a doua jumătate a piesei, iar el se întoarse la locul său dezamăgit, însă nerăbdător să vadă ce avea să urmeze.

Hamlet își mai intră în personaj atunci când trebui să o bălăcărească pe Ofelia în fața tuturor. Poate că asta îi venea mai natural actorului respectiv, se gândi Cameron răutăcios. Stânjeneala și tulburarea Ofeliei sporiră până când ajunse în pragul isteriei.

Însă abia la scena nebuniei sale publicul își ieși cu adevărat din minți.

Ea intră arătând ca o pacientă de la azil, într-o cămașă de noapte din bumbac subțire pătată și ruptă, care îi ajungea doar până la jumătatea coapsei. Departe de a fi demnă de milă, ea era zeflemitoare și agresivă, ca o târfă beată de pe stradă. Când rosti: „Se zice că bufnița a fost odată fată de brutar”, o propoziție care pentru Cameron nu semnifica absolut nimic, izbuti să o facă să sune ca o răutate cruntă.

Cameron o auzi pe mama lui șoptindu-i tatălui său: „Nu-mi vine să cred că fata asta are doar 15 ani”.

La replica: „Băieții toți sunt niște hoți. Zău, fie-le rușine”, Ofelia se repezi spre organele genitale ale regelui, stârnind în public un râs nervos.

Apoi se produse o schimbare bruscă: lacrimile începură să-i curgă șiroaie pe obraji și vocea i se prefăcu într-un murmur când vorbi despre tatăl ei mort. Publicul amuți. Redeveni apoi din nou copil când spuse: „Dar nu pot să nu plâng la gândul că o să-l culce în pământul rece”.

Lui Cameron îi venea să plângă.

Apoi ea își dădu ochii peste cap, se împletici și rosti cu glas spart, ca o cotoroanță: „Să-mi vie trăsura!” Își prinse gulerul rochiei cu ambele mâini și rupse partea din față. Publicul icni. „Noapte bună, doamnelor!” strigă ea, lăsându-și veșmântul să cadă pe jos. Goală pușcă, strigă apoi: „Noapte bună, noapte bună, noapte bună!”, după care fugi de pe scenă.

Din acel moment, piesa își pierdu orice farmec. Groparul nu mai fu deloc amuzant, iar duelul de la final fu atât de artificial, încât îi plictisi pe toți. Cameron nu se putea gândi decât la Ofelia, goală și delirând pe scenă, cu sânii mici și mândri și cu părul pubian de-un castaniu înflăcărat – o fată frumoasă scoasă din minți. Realiză că toți bărbații din public simțeau la fel. Nimănui nu îi păsa de Hamlet.

După căderea cortinei, când actorii fură rechemați pe scenă, cele mai furtunoase aplauze le primi Evie. Însă directorul nu veni

pe scenă ca să ofere laudele și mulțumirile obișnuite, așa cum se proceda chiar și pentru cele mai nereușite producții dramatice.

La ieșirea din sală, toată lumea se uita la familia lui Evie. Daisy sporovăia senin cu ceilalți părinți, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Lloyd, într-un costum sobru, gri-închis, cu vestă, nu zicea nimic, dar avea pe față o expresie crâncenă. Bunica lui Evie, Eth Leckwith, era surâzătoare: poate că avea și ea rezervele ei, dar nu avea de gând să se plângă.

Și în familia lui Cameron reacțiile erau împărțite. Mama lui avea buzele țuguiate dezaprobator. Tatăl său arbora un surâs de amuzament tolerant. Beep era copleșită de admirație.

Cameron i se adresă lui Dave:

— Sora ta este genială!

— Și eu o plac pe sora ta, replică Dave cu un surâs.

— Ofelia l-a eclipsat complet pe Hamlet!

— Evie e un geniu, într-adevăr. Îi scoate din minți pe părinții noștri.

— De ce?

— Ei nu cred că actoria este o meserie serioasă. Vor să intrăm amândoi în politică, completă Dave, dându-și ochii peste cap.

Tatăl lui Cameron, Woody Dewar, îl auzi.

— Și eu m-am confruntat cu aceeași problemă, interveni el. Tatăl meu a fost senator în Statele Unite, la fel ca și bunicul meu. Ei nu puteau pricepe de ce voiam să fiu fotograf. Pur și simplu, nu li se părea o slujbă adevărată.

Woody lucra pentru revista *Life,* probabil cea mai bună publicație cu fotografii din lume după *Paris Match.*

Ambele familii se duseră apoi în culise. Evie ieși din vestiarul fetelor într-o ținută cât se poate de cuminte – cu pulover, jachetă și o fustă lungă până sub genunchi –, ținută aleasă în mod evident pentru a transmite „Nu sunt o exhibiționistă, Ofelia este așa”. Însă avea pe chip o expresie de triumf. Orice ar fi spus lumea despre nuditatea ei, nimeni nu putea nega că interpretarea sa captivase pe deplin publicul.

Tatăl ei i se adresă primul:

— Sper doar să nu te aresteze pentru atentat la pudoare.

— Nu am plănuit nimic, rosti Evie, de parcă i s-ar fi făcut un compliment. A fost o chestie de ultim moment. Nici măcar nu eram sigură că se va rupe cămașa de noapte.

„Da, vezi să nu”, se gândi Cameron.

Apoi apăru Jeremy Faulkner, purtând eșarfa lui obișnuită. Era singurul profesor care le îngăduia elevilor să i se adreseze pe numele mic.

— A fost fabulos! exclamă el. Un moment de vârf!

Ochii îi străluceau de încântare. Lui Cameron îi trecu prin minte că și Jeremy era îndrăgostit de Evie.

— Jerry, rosti Evie, ți-i prezint pe părinții mei, Lloyd și Daisy Williams.

Pentru o clipă, profesorul păru speriat, însă își reveni repede.

— Doamnă și domnule Williams, cred că ați fost și mai surprinși decât mine, spuse el, debarasându-se iscusit de orice responsabilitate. Ar trebui să știți că Evie este cea mai bună elevă cu care am lucrat vreodată.

Dădu mâna cu Daisy, apoi cu Lloyd, care era cât se poate de reticent.

Evie i se adresă lui Jasper:

— Ești invitat la petrecerea actorilor. Invitatul meu special.

Lloyd se încruntă.

— Petrecere? pufni el. După asta?

Era clar că nu vedea niciun motiv de a sărbători ceva. Daisy îi atinse brațul.

— Este în regulă, rosti ea.

Lloyd ridică din umeri.

Jeremy interveni cu iscusință:

— Doar o oră. Mâine-dimineață aveți ore!

— Sunt prea bătrân, spuse Jasper. Nu m-aș simți în apele mele.

Evie protestă:

— Ești doar cu un an mai mare decât cei din ultima clasă.

Cameron se întreba de ce naiba îl voia ea acolo – era prea în vârstă. Era student, nu avea ce să caute la o petrecere de liceu.

Din fericire, Jasper era de aceeași părere.

— Ne vedem acasă, rosti el cu fermitate.

Daisy adăugă:

— Nu mai târziu de ora 11:00, te rog.

După ce părinții plecară, Cameron zise:

— O, Doamne, ai scăpat basma curată!

— Știu, râse Evie.

Sărbătoriră cu cafea și prăjituri. Cameron și-ar fi dorit să fie și Beep acolo, ca să le pună niște votcă în cafea, dar cum ea nu contribuise la realizarea spectacolului, fusese nevoită să plece acasă, la fel ca Dave.

Evie era în centrul atenției. Chiar și băiatul care îl jucase pe Hamlet recunoscu faptul că ea era vedeta serii. Jeremy Faulkner nu mai contenea să vorbească despre felul în care goliciunea ei simboliza vulnerabilitatea Ofeliei. Laudele lui la adresa lui Evie deveniră stânjenitoare, ba chiar de-a dreptul dubioase.

Cameron așteptă răbdător, lăsându-i să o monopolizeze, știind că el avea avantajul suprem: el urma să o conducă acasă.

La 10:30 plecară.

— Mă bucur că tatăl meu a primit această delegație la Londra, rosti Cameron în timp ce străbăteau străduțele lăturalnice. Am fost supărat când a trebuit să plecăm din San Francisco, dar nu-i rău deloc aici.

— Asta-i bine, replică ea fără prea mult entuziasm.

— Cea mai bună parte e faptul că te-am cunoscut pe tine.

— Ce drăguț! Mulțumesc.

— Mi-ai schimbat viața.

— Nu, nu se poate…

Lucrurile nu decurgeau așa cum își închipuise Cameron. Erau singuri pe străzile pustii, vorbind pe un ton scăzut, stând foarte aproape unul de celălalt, în timp ce mergeau pe sub felinare și prin întuneric, însă nu simțea niciun fel de intimitate. Erau mai degrabă doi oameni care-și spuneau banalități. Dar nu voia să se dea bătut.

— Aș vrea să fim prieteni apropiați, rosti el.

— Suntem deja, răspunse ea cu o notă de nerăbdare în glas.

Ajunseră pe Great Peter Street și el încă nu apucase să-i spună ce avea pe suflet. Când se apropiară de casă, el se opri. Ea continuă să meargă mai departe, așa că el o prinse de braț și o reținu.

— Evie, începu el, m-am îndrăgostit de tine.

— Oh, Cam, nu fi ridicol!

Cameron se simți de parcă tocmai ar fi fost pocnit.

Evie încercă să-și continue drumul, însă Cameron o strânse mai tare de braț, fără să îi mai pese că o putea răni.

— Ridicol? repetă el. În voce i se auzea un tremur stânjenitor, așa că își drese glasul și rosti cu mai multă fermitate: De ce ridicol?

— Nu știi nimic, replică ea pe un ton exasperat.

Era un reproș foarte dureros. Cameron se mândrea tocmai cu faptul că știa foarte multe lucruri și își imaginase că ea îl plăcea exact din acest motiv.

— Ce nu știu? insistă el.

Ea își desprinse brațul din strânsoarea lui.

— Sunt îndrăgostită de Jasper, prostule, îi zise ea, apoi intră în casă.

• Capitolul 13 •

De dimineață, când încă era întuneric, Rebecca și Bernd făcură din nou dragoste.

Locuiau împreună de trei luni, în vechea casă din Berlin-Mitte. Era o casă mare, din fericire, pentru că o împărțeau cu părinții ei, Werner și Carla, cu fratele său, Walli, cu sora ei, Lili, și cu Bunica Maud.

O vreme, iubirea îi ajutase să se consoleze pentru tot ceea ce pierduseră. Amândoi rămăseseră fără serviciu, fiind împiedicați de poliția secretă să se angajeze – și asta în pofida faptului că în Germania de Est era o criză acută de cadre didactice.

Și amândoi erau anchetați pentru parazitism social, infracțiunea de a fi șomer într-o țară comunistă. Mai devreme sau mai târziu, aveau să fie condamnați și întemnițați. Bernd urma să ajungă într-un lagăr de muncă silnică, unde cel mai probabil avea să moară.

Așa că plănuiau să fugă.

Aceea era ultima lor zi plină în Berlinul de Est.

Când Bernd își strecură delicat mâna pe sub cămașa de noapte a Rebeccăi, ea rosti:

— Sunt prea agitată.

— S-ar putea să nu mai avem prea multe ocazii, răspunse el.

Ea se agăță de el. Știa că avea dreptate. Era posibil să moară amândoi în tentativa lor de evadare.

Ba chiar mai rău, unul să moară și celălalt să supraviețuiască.

Bernd se întinse după un prezervativ. Conveniseră să se căsătorească după ce aveau să ajungă în lumea liberă și încercau să evite o sarcină nedorită până la acel moment. Dacă planurile lor nu se materializau, Rebecca nu voia să crească un copil în Germania de Est.

În ciuda tuturor temerilor care nu-i dădeau pace, Rebecca fu copleșită de dorință și reacționă pătimaș la atingerea lui Bernd. Pasiunea reprezenta ceva nou pentru ea. Apreciase într-o oarecare măsură majoritatea partidelor de sex cu Hans și cu cei doi iubiți pe care îi avusese înainte, dar nu mai fusese niciodată inundată de dorință, copleșită de pasiune atât de deplin, încât să uite de orice altceva. Gândul că aceasta ar fi putut fi ultima oară îi exacerba patima.

După ce totul se termină, el spuse:

— Ești o tigroaică.

Ea râse.

— Nu am mai fost niciodată așa. Tu ești motivul.

— Noi suntem motivul, replică el. Ne potrivim.

După ce își trase sufletul, ea zise:

— Oamenii fug zilnic.

— Nimeni nu știe câți...

Fugarii înotau peste canale și râuri, se cățărau pe sârma ghimpată, se ascundeau în mașini și camioane. Vest-germanii, care aveau în continuare acces în Berlinul de Est, aduceau pașapoarte vest-germane false pentru rudele lor. Soldații aliați puteau merge oriunde, așa că un est-german cumpărase o uniformă de-a armatei americane de la un magazin de costume și trecuse printr-un punct de control fără să îl întrebe cineva ceva.

— Și mulți își pierd viața, adăugă Rebecca.

Grănicerii nu aveau nici milă, nici vreun pic de rușine. Trăgeau în plin. Uneori îi lăsau pe răniți să sângereze până mureau pe teritoriul nimănui, drept învățătură de minte pentru alții. Moartea era pedeapsa pentru cei care cutezau să părăsească paradisul comunist.

Rebecca și Bernd plănuiau să fugă pe Bernauer Strasse.

Una dintre ironiile macabre ale Zidului era aceea că, pe anumite străzi, clădirile se aflau în Berlinul de Est, în timp ce trotuarul era în Berlinul de Vest. Locatarii de pe latura estică a Bernauer Strasse își deschiseseră ușile în dimineața zilei de

duminică, 13 august 1961, și se treziseră că un gard de sârmă ghimpată îi împiedica să iasă din clădire. La început, mulți săriseră de la etaj spre libertate – unii rănindu-se, alții sărind pe o pătură ținută de pompieri în Berlinul de Vest. Acum, toate acele clădiri fuseseră evacuate, iar ușile și ferestrele fuseseră acoperite cu scânduri.

Rebecca și Bernd aveau un alt plan.

Se îmbrăcară și coborâră să ia micul dejun cu familia – probabil, ultimul lor mic dejun pentru multă vreme de atunci înainte. Era o repetare plină de tensiune a mesei de pe 13 august, cu un an în urmă. Pe atunci, membrii familiei fuseseră triști și neliniștiți: Rebecca plănuia să plece, însă fără a-și pune viața în pericol. Acum erau de-a dreptul speriați.

Rebecca încercă să pară voioasă.

— Poate că veți trece și voi granița într-o bună zi, zise ea.

— Știi bine că nu o vom face, răspunse Carla. Voi trebuie să plecați – aici nu mai aveți viață. Însă noi rămânem.

— Cum rămâne cu munca tatei?

— Voi continua încă o vreme, răspunse Werner.

Nu mai putea să meargă la fabrica pe care o deținea, întrucât aceasta se afla în Berlinul de Vest. Încerca să o conducă de la distanță, dar era aproape imposibil. Nu exista serviciu telefonic între cele două părți ale Berlinului, așa că trebuia să facă totul prin poștă, unde exista mereu riscul de întârziere din cauza cenzurii.

Situația era agonizantă pentru Rebecca. Familia era cel mai important lucru din lume pentru ea și era silită să se despartă de ea.

— Niciun zid nu este veșnic, rosti ea. Într-o zi, Berlinul se va reunifica și atunci vom putea fi din nou împreună.

Se auzi soneria și Lili sări de la masă.

— Sper că a venit poștașul cu bilanțul contabil al fabricii, zise Werner.

— O să trec și eu peste Zid cât de curând. Nu am de gând să îmi petrec tot restul vieții în Est, cu niște comuniști bătrâni care să-mi comande ce muzică să cânt, spuse Walli.

Carla încercă să-l tempereze.

— Poți să iei ce decizii vrei – dar asta când vei fi major, zise ea.

Lili se întoarse speriată în bucătărie.

— Nu este poștașul, zise ea. Este Hans.

Rebecca scăpă un țipăt înfundat. Era imposibil ca fostul ei soț să știe despre planul ei de fugă…

— Este singur? întrebă Werner.

— Cred că da.

Bunica Maud îi zise Carlei:

— Îți mai aduci aminte cum ne-am descotorosit noi de Joachim Koch?

Carla se uită la copii. Era evident că ei nu trebuiau să afle cum se descotorosiseră ele de Joachim Koch.

Werner se duse la bufetul din bucătărie și deschise sertarul de jos. Acolo țineau tigăile mai grele. Scoase complet sertarul și îl așeză pe podea. Apoi băgă mâna adânc în gaură și scoase un pistol negru cu mâner maro și o cutiuță cu muniție.

Lui Bernd îi scăpă un „O, Doamne!”

Rebecca nu se pricepea la arme, dar modelul respectiv părea un Walther P38. Probabil că Werner îl păstrase după război.

„Oare ce s-a întâmplat cu Joachim Koch? se întrebă Rebecca. A fost omorât?

De către Mama? Și de Bunica?”

Werner îi zise Rebeccăi:

— Dacă Hans Hoffmann te scoate din casa asta, nu te vom mai vedea niciodată.

Apoi începu să încarce arma.

— Poate că nu a venit să o aresteze pe Rebecca, rosti Carla.

— Corect, recunoscu Werner. Apoi i se adresă Rebeccăi: Vorbește cu el. Vezi ce vrea. Țipă dacă e nevoie.

Rebecca se ridică în picioare. Bernd se ridică și el.

— Tu nu, îl opri Werner. S-ar putea să se înfurie dacă te vede.

— Dar…

— Tata are dreptate, rosti Rebecca. Totuși, fii pregătit în caz că te strig.

— Bine.

Rebecca trase aer în piept, încercă să se calmeze și ieși pe hol.

Hans stătea acolo în noul său costum gri-albăstrui, purtând o cravată dungată pe care Rebecca i-o făcuse cadou la ultima sa zi de naștere.

— Am primit actele de divorț, îi spuse el.

Rebecca încuviință.

— Sunt sigură că le așteptai.
— Putem vorbi despre asta?
— Mai e ceva de zis?
— Poate că mai este.
Ea deschise ușa de la sufragerie, folosită ocazional pentru cine formale și de obicei pentru rezolvarea temelor. Intrară și se așezară – Rebecca nu închise ușa.
— Ești sigură că vrei să faci asta? o întrebă Hans.
Rebecca se sperie – oare se referea la fugă? Oare știa? Izbuti să îngaime:
— Ce să fac?
— Să divorțezi, îi explică el.
Ea era nedumerită.
— De ce nu? Asta vrei și tu.
— Oare?
— Hans, ce încerci să spui?
— Că nu trebuie să divorțăm. Am putea să o luăm de la capăt. De data asta nu ar mai fi nicio înșelătorie la mijloc. Acum știi că sunt ofițer Stasi, deci nu ar mai fi nevoie de minciuni.
Totul părea un vis prostesc, în care se întâmplau lucruri imposibile.
— Dar de ce? insistă ea.
Hans se aplecă deasupra mesei.
— Chiar nu ți-ai dat seama? Nu poți măcar să ghicești?
— Nu, nu pot! izbucni ea, deși începea să bănuiască motivul.
— Te iubesc, rosti Hans.
— Oh, pentru numele lui Dumnezeu! strigă Rebecca. Cum poți spune una ca asta? După tot ce ai făcut?!
— Vorbesc serios, zise el. La început, m-am prefăcut. Însă după o vreme am realizat ce femeie minunată ești. Am vrut să mă căsătoresc cu tine, nu a fost vorba doar de misiune. Ești frumoasă, deșteaptă și o pedagogă devotată, iar eu admir devotamentul la oameni. Nu am mai cunoscut o femeie ca tine. Întoarce-te la mine, Rebecca! Te rog.
— Nu! strigă ea.
— Gândește-te măcar. O zi. O săptămână.
— Nu!
Rebecca își striga refuzul din toți rărunchii, însă el se purta de parcă ea nu făcea altceva decât să se lase greu convinsă.
— Mai vorbim, rosti el cu un surâs.

— Nu! răcni ea. Niciodată! Niciodată! Niciodată!

Apoi fugi din cameră.

În pragul ușii de la bucătărie erau strânși cu toții, cu expresii speriate pe chip.

— Ce-i? Ce s-a întâmplat? zise Bernd.

— Nu vrea să divorțeze, se văită Rebecca. Spune că mă iubește. Vrea să o luăm de la capăt – să mai încercăm o dată!

Bernd răbufni:

— Îl strâng de gât!

Însă nu mai fu nevoie ca Bernd să fie oprit. Exact în acel moment, ușa de la intrare se auzi trântindu-se.

— A plecat, zise Rebecca. Slavă Domnului!

Bernd o cuprinse în brațe, iar ea își îngropă fața în umărul său.

— Ei bine, la asta chiar nu mă așteptam, rosti Carla cu glas tremurat.

Werner descărcă pistolul. Bunica Maud spuse:

— Nu o să se termine aici. Hans se va întoarce. Ofițerii Stasi nu cred că oamenii de rând le pot spune „nu”.

— Și au dreptate, observă Werner. Rebecca, trebuie să plecați azi.

Ea se desprinse din brațele lui Bernd.

— O, nu, azi?

— Acum, insistă tatăl ei. Sunteți în mare primejdie.

Bernd interveni:

— Are dreptate. Hans poate reveni cu întăriri. Trebuie să facem acum ce plănuisem să facem mâine-dimineață.

— Bine, încuviință Rebecca.

Rebecca și Bernd urcară la etaj, în camera lor. Bernd îmbrăcă costumul său negru de catifea cord, o cămașă albă și o cravată neagră, ca și cum ar fi mers la o înmormântare. Și Rebecca se îmbrăcă tot în negru. Apoi se încălțară amândoi cu tenișí negri. Bernd scoase de sub pat un colac de frânghie pe care îl cumpărase cu o săptămână în urmă. Și-l trecu peste gât ca pe o bandulieră, apoi își puse pe deasupra o haină de piele maro ca să îl mascheze. Rebecca îmbrăcă o haină scurtă și închisă la culoare peste puloverul și pantalonii negri.

În câteva minute fură gata.

Familia îi aștepta în hol. Rebecca îi îmbrățișă și îi sărută pe toți. Lili plângea.

— Să nu mori, suspină ea.

Bernd și Rebecca își puseră mănuși de piele, apoi ieșiră pe ușă.

Făcându-le încă o dată cu mâna celor din familie, se îndepărtară.

•

Walli îi urmări de la distanță.

Voia să vadă cum aveau să facă. Nu împărtășiseră nimănui planul lor, nici măcar familiei. Mama zicea că singura cale de a păstra un secret era să nu îl dezvălui nimănui. Ea și Tata țineau foarte mult la asta, ceea ce îl făcea pe Walli să suspecteze că avea legătură cu acele experiențe misterioase din timpul războiului pe care nu le explicaseră niciodată.

Walli le spusese alor săi că se duce în camera lui să cânte la chitară. Avea un instrument electric acum. Dacă nu auzeau niciun sunet, părinții lui aveau să presupună că exersa fără să îl bage în priză.

Se strecură pe ușa din spate.

Rebecca și Bernd mergeau la braț. Aveau pasul energic, dar nu într-atât de grăbit încât să atragă atenția. Era ora 8:30 și ceața de dimineață începea să se împrăștie. Walli putea urmări cu ușurință cele două siluete, căci frânghia făcea ca umărul lui Bernd să pară umflat. Nu se uitau în spate, iar tenișii lui nu făceau niciun zgomot. Observă că și ei purtau teniși și se întrebă de ce.

Walli era agitat și speriat. Ce dimineață uimitoare! Fusese gata să leșine când Tata scosese acel sertar și dezvăluise un pistol! Babacul ar fi fost în stare să îl împuște pe Hans Hoffmann! Poate că Tata nu era chiar un netot bătrân și ramolit, la urma urmei.

Walli se temea pentru scumpa lui soră – ar fi putut să fie ucisă în următoarele minute. Însă era și entuziasmat. Dacă ea izbutea să fugă, și el avea să reușească.

Walli era încă hotărât să fugă. După ce își sfidase tatăl ducându-se la clubul Minnesänger împotriva interdicției primite, reușise să nu dea de bucluc: tatăl său zisese că distrugerea chitarei era o pedeapsă suficientă. Însă, chiar și așa, tot trebuia să îndure asuprirea celor doi tirani, Werner Franck și secretarul general Walter Ulbricht, așa că intenționa să se elibereze de amândoi cu prima ocazie.

Rebecca și Bernd ajunseră pe o stradă care ducea direct la Zid. Doi grăniceri se vedeau în capătul îndepărtat, bătând pasul pe loc în frigul dimineții. Pe umeri aveau atârnate semiautomatele sovietice PPSh-41, cu încărcător cilindric. Walli nu vedea cum ar fi fost posibil să se cațăre cineva peste sârma ghimpată pe sub nasul celor doi.

Însă Rebecca și Bernd o cotiră spre un cimitir.

Walli nu îi putea urmări pe aleile dintre morminte: ar fi dat prea mult de bănuit în câmp deschis. Observă direcția în care se îndreptau și scurtă drumul, ajungând în spatele capelei din mijlocul cimitirului. Aruncă o privire de după colțul clădirii – era limpede că nu îl zăriseră.

Îi urmări apoi îndreptându-se către colțul nord-vestic al cimitirului.

Acolo se afla un gard de plasă și, dincolo de acesta, curtea din spatele unei case.

Rebecca și Bernd se cățărară pe gard.

„Așa se explică tenișii, se gândi Walli. Cum rămâne însă cu frânghia?”

•

Clădirile de pe Bernauer Strasse erau dărăpănate, însă străzile lăturalnice erau încă ocupate, iar viața se desfășura în mod normal. Încordați și temători, Rebecca și Bernd se furișară de-a lungul curții din spatele unei case de pe o asemenea stradă laterală, la cinci uși distanță de capătul drumului unde Zidul bloca accesul. Se cățărară pe un al doilea gard, apoi pe un al treilea, apropiindu-se tot mai mult de Zid. Rebecca avea 30 de ani și era sprintenă. Bernd era mai în vârstă, la cei 40 de ani ai săi, dar încă era în formă: fusese antrenorul echipei de fotbal a școlii. Ajunseră astfel în curtea din spatele celei de-a treia case din capăt.

Vizitaseră în prealabil cimitirul, îmbrăcați tot în straie cernite ca să pară îndoliați, scopul lor real fiind acela de a studia aceste case. Nu avuseseră o panoramă perfectă – și nu puteau risca să folosească un binoclu –, dar erau destul de siguri că a treia casă oferea o posibilă rută pe acoperiș.

Acoperișurile erau legate între ele, dând în cele din urmă în clădirile pustii de pe Bernauer Strasse.

Acum, că ajunseseră și mai aproape, Rebecca era din ce în ce mai temătoare.

Își plănuiseră ascensiunea în etape – mai întâi pe un buncăr nu foarte înalt de cărbuni, apoi pe o dependință cu acoperișul plat și, în cele din urmă, pe un fronton cu un pervaz ieșit în afară. Însă toate aceste construcții păreau mai mici din cimitir. De aproape, urcușul părea extrem de dificil.

Nu puteau intra în casă. Locatarii ar fi putut da alarma: dacă nu o făceau, ar fi fost aspru pedepsiți mai târziu.

Acoperișurile erau umede din pricina ceții și aveau să fie alunecoase, dar cel puțin nu mai ploua.

— Ești gata? zise Bernd.

Nu era deloc gata. Era îngrozită.

— Da, normal, minți ea.

— Ești o tigroaică.

Buncărul de cărbuni era înalt până la nivelul pieptului lor. Se cățărară pe acesta cu ușurință. Pantofii lor ușori nu făceau zgomot mai deloc.

De acolo, Bernd își puse ambele coate pe marginea acoperișului plat al dependinței și se cocoță pe acesta. Întins pe burtă, o ajută și pe Rebecca să urce. Se ridicară în picioare pe acoperiș. Rebecca se simțea complet expusă, dar când se uită împrejur nu zări decât o singură siluetă în depărtare, în cimitir.

Partea care urma era înfiorătoare. Bernd își așeză un genunchi pe pervaz, însă acesta era foarte îngust. Din fericire perdelele erau trase, așa că – dacă în cameră erau oameni – nu aveau să vadă nimic, asta dacă nu cumva auzeau vreun zgomot și veneau la fereastră să afle despre ce era vorba. Cu oarecare dificultate, Bernd își trase și celălalt genunchi pe pervaz. Rezemându-se de umărul Rebeccăi, izbuti să se ridice în capul oaselor. Sprijinindu-se bine pe picioare, chiar dacă se afla într-un spațiu atât de îngust, o ajută și pe Rebecca să urce.

Ea îngenunche pe pervaz și încercă să nu se uite în jos.

Bernd se întinse spre marginea povârnită a acoperișului țuguiat, următoarea lor etapă. Nu se putea cățăra pe acoperiș din locul în care se afla: de acolo nu putea apuca decât marginea unei țigle. Discutaseră deja această problemă. Încă îngenuncheată, Rebecca se sprijini bine, iar Bernd își puse un picior pe umărul ei drept. Ținându-se de marginea acoperișului pentru a-și păstra echilibrul, se lăsă cu toată greutatea pe ea. Era dureros, dar ea reuși să îndure. O clipă mai târziu, piciorul

lui stâng se afla pe celălalt umăr al ei. Acum, că se echilibrase, îl putea ține – cel puțin pentru câteva momente.

O secundă mai târziu, el își urcă piciorul peste marginea țiglelor și se rostogoli pe acoperiș.

Se întinse cumva în X, pentru o putere de tracțiune maximă, apoi o apucă pe Rebecca de gulerul hainei, iar ea se agăță de antebrațul lui.

Perdelele se traseră brusc în lături și o femeie se holbă la Rebecca de la câțiva centimetri.

Femeia scăpă un țipăt.

Cu un ultim efort, Bernd o săltă pe Rebecca până când ea izbuti să își treacă piciorul peste marginea povârnită a acoperișului; apoi o trase spre el până o aduse pe acoperiș în siguranță.

Însă aproape imediat își pierdură amândoi controlul și începură să alunece în jos.

Rebecca își întinse brațele și apăsă în țigle cu podul palmelor înmănușate, încercând să își înfrâneze căderea. Bernd făcu și el la fel. Continuară totuși să alunece, ceva mai încet, dar sigur – până când tenișii Rebeccăi dădură de o streașină de fier. Nu părea prea solidă la atingere, însă rezistă, așa că reușiră să se oprească amândoi.

— Ce-a fost cu țipătul acela? întrebă Bernd alarmat.

— O femeie m-a văzut din dormitorul ei. Nu cred că a fost auzită de pe stradă, totuși.

— Însă ar putea da alarma.

— Nu avem ce face. Hai să mergem mai departe!

Se cățărară apoi ca niște crabi pe acoperișul cu țigle. Casele erau vechi și o parte din țigle erau sparte. Rebecca încerca să nu se lase cu toată greutatea pe streașină pe care o atingea cu picioarele și avansau extrem de încet.

Își imagina discuția dintre femeia de la fereastră și soțul ei: „Dacă nu facem nimic, vom fi acuzați de complicitate. Am putea spune că dormeam duși și nu am auzit nimic, dar probabil că tot ne vor aresta. Și, chiar dacă am anunța miliția, ne-ar putea aresta pentru cea mai mică suspiciune. Când se ivește câte o problemă, ei arestează oricum pe toată lumea. Mai bine să ne vedem de treabă. O să trag perdelele la loc."

Oamenii obișnuiți evitau orice contact cu miliția, însă femeia de la fereastră ar fi putut să nu fie chiar atât de obișnuită. Dacă

ea sau soțul ei ar fi fost membri de partid, cu un post călduț și cu privilegii, ar fi avut un anumit grad de imunitate față de hărțuielile miliției, iar în aceste condiții aveau să facă tămbălău, fără îndoială.

Însă secundele trecură și Rebecca nu auzi nicio larmă. Poate că ea și Bernd scăpaseră basma curată.

Ajunseră la un cot al acoperișului. Rezemându-se cu picioarele pe cele două laturi, Bernd izbuti să se târască mai sus, până când își trecu mâinile peste muchia acoperișului. Acum avea o strânsoare mai sigură, chiar dacă exista riscul ca degetele sale înmănușate să fie observate de poliția de pe stradă.

Dădu cotul și continuă să se târască, apropiindu-se cu fiecare secundă de Bernauer Strasse și de libertate.

Rebecca îl urmă, aruncând o privire peste umăr și întrebându-se dacă îi putea vedea cineva pe ea și pe Bernd. Hainele lor închise la culoare nu băteau la ochi pe fundalul țiglelor cenușii, însă nu erau tocmai invizibili. Oare stătea cineva de veghe? Putea vedea curțile interioare și cimitirul. Silueta întunecată pe care o observase cu un minut în urmă fugea acum dinspre capelă spre poarta cimitirului. Senzația de frică imensă îi provocă o strângere de inimă. Oare îi văzuse și se grăbea acum să-i dea de știre miliției?

Simți cum o cuprinde panica, apoi realiză că silueta i se părea familiară.

— Walli?! rosti ea.

Ce naiba făcea acolo? Era clar că îi urmărise pe ea și pe Bernd. Dar cu ce scop? Și unde se grăbea așa?

Nu putea decât să își facă griji.

Ajunseră la zidul din spatele blocului de pe Bernauer Strasse.

Ferestrele erau bătute în scânduri. Bernd și Rebecca vorbiseră să spargă scândurile ca să intre, apoi să spargă încă un rând de scânduri din partea din față ca să iasă, dar hotărâseră apoi că ar fi fost mult prea zgomotos și dificil și că le-ar fi luat prea mult timp. Presupuneau că era mai ușor să meargă pe deasupra.

Muchia acoperișului pe care erau se afla la nivelul streșinilor clădirii înalte de lângă, așa că puteau păși cu ușurință de pe un acoperiș pe celălalt.

Din acel moment, aveau să fie văzuți fără probleme de grănicerii cu semiautomate de pe strada de dedesubt.

Acesta era momentul lor de maximă vulnerabilitate.

Bernd se târî pe muchia acoperișului casei, o încălecă, apoi se cățără pe acoperișul mai înalt al blocului, îndreptându-se spre vârf.

Rebecca îl urmă. Deja gâfâia. Avea genunchii vineți și umerii o dureau după ce Bernd se sprijinise de ea.

Când ajunse pe muchia acoperișului, aruncă din nou o privire în jos. Se afla periculos de aproape de milițienii de pe stradă. Aceștia își aprindeau câte o țigară: dacă vreunul dintre ei și-ar fi ridicat privirea, ar fi fost totul pierdut. Atât ea, cât și Bernd ar fi fost ținte ușoare pentru semiautomatele lor.

Însă se aflau la doar câțiva pași de libertate.

Pe când se pregătea să se agațe de acoperișul din fața ei, simți cum se mișcă ceva sub piciorul ei stâng. Pantoful îi alunecă și ea începu să cadă. Încă stătea călare pe muchie, iar impactul fu dureros. Scăpă un strigăt înăbușit, se apleca vertiginos într-o parte vreme de o clipă, ce păru să se lungească la nesfârșit, apoi își recăpătă echilibrul.

Din păcate, cauza căderii sale, o țiglă desprinsă, alunecă de pe acoperiș și apoi peste streașină, după care se prăbuși pe stradă, unde se făcu țăndări cu mare zgomot.

Milițienii auziră sunetul și se uitară spre bucățile de pe caldarâm.

Rebecca încremeni.

Bărbații priviră apoi împrejur. Din clipă în clipă, aveau să realizeze că țigla căzuse de pe acoperiș și aveau să-și ridice privirile. Până să apuce să facă asta, unul dintre ei fu lovit de o piatră. O secundă mai târziu, Rebecca îl auzi pe fratele său zbierând:

— Toți milițienii sunt niște rahați!

•

Walli luă o altă piatră și o aruncă în grăniceri. De această dată, își rată ținta.

Era sinucidere curată să te iei de milițienii est-germani, iar el știa asta. Cel mai probabil avea să fie arestat, bătut și întemnițat. Dar trebuia să o facă.

Văzuse că Bernd și Rebecca erau expuși, fără să aibă unde se ascunde. Miliția avea să îi zărească din clipă în clipă și nu ezitau niciodată să-i împuște pe fugari. Distanța era mică, de vreo 15 metri, așa că cei doi fugari urmau să fie ciuruiți în câteva secunde.

Asta dacă nu cumva milițienilor li se distrăgea atenția.

Agenții nu erau cu mult mai mari decât Walli. El avea 16 ani, ei aveau cam 20. Se uitau împrejur nedumeriți, cu țigările abia aprinse în colțul gurii, nereușind să priceapă cum de se spărsese o țiglă și de ce fuseseră azvârlite două pietre.

— Moace de porc! răcni Walli. Jigodiilor! Mamele voastre sunt niște târfe!

Și atunci îl observară. Se afla la vreo sută de metri de ei, vizibil chiar și prin ceață. De îndată ce-l ochiră, porniră după el.

El se trase înapoi, iar ei începură să alerge după el.

Walli se răsuci și o rupse la fugă.

Când ajunse în poarta cimitirului, se uită înapoi. Unul dintre oameni se oprise, realizând probabil că nu era de dorit să își părăsească amândoi postul de la Zid numai ca să fugărească pe cineva care doar aruncase cu pietre, încă nu se înțeleseseră de ce ar face cineva un lucru atât de necugetat.

Cel de-al doilea milițian îngenunche și îl luă în cătare.

Walli se strecură în cimitir.

•

Bernd aruncă frânghia pe după un horn de cărămidă, o strânse bine și făcu un nod zdravăn.

Rebecca se întinsese pe muchia acoperișului, uitându-se în jos și gâfâind. Vedea un milițian fugărindu-l pe Walli și pe Walli fugind prin cimitir. Celălalt milițian se întorcea la postul său, dar – din fericire – se tot uita în spate, urmărindu-și colegul. Rebecca nu știa dacă ar fi trebuit să se simtă ușurată sau îngrozită de faptul că fratele ei își risca viața pentru a distrage atenția miliției în următoarele secunde, ce aveau să fie cruciale.

Se uită în cealaltă parte, înspre lumea liberă. Pe Bernauer Strasse, pe cealaltă parte a străzii, un bărbat și o femeie o priveau și păreau să aibă o discuție aprinsă.

Ținând frânghia, Bernd se așeză, apoi se lăsă în șezut pe panta vestică a acoperișului. După aceea își răsuci frânghia de două ori în jurul pieptului, pe sub brațe, lăsând o „coadă” lungă de vreo 15 metri. Acum se putea apleca peste margine, susținut de frânghia legată de coș.

Se întoarse apoi spre Rebecca și încălecă muchia.

— Ridică-te în capul oaselor, rosti el.

Legă capătul frânghiei în jurul ei, apoi o înnodă, strângând frânghia cu fermitate în mâinile sale înmănușate.

Rebecca aruncă o ultimă privire spre Berlinul de Est. Îl văzu pe Walli cățărându-se sprinten pe gradul din celălalt capăt al cimitirului. Silueta lui traversă un drum și dispăru apoi pe o stradă lăturalnică. Milițianul se lăsă păgubaș și făcu în scurt timp cale întoarsă.

Apoi bărbatul își ridică din întâmplare privirea spre acoperișul blocului și rămase cu gura căscată.

Nu încăpea nicio îndoială – pe Rebecca o văzuse. Cocoțați pe acoperiș, ea și Bernd erau ușor de distins pe fundalul cerului.

Milițianul strigă ceva și arătă cu degetul, apoi o luă la fugă.

Rebecca se rostogoli de pe muchie și se lăsă să alunece încet pe panta acoperișului, până când tenișii ei atinseră streașină din față.

Aproape imediat auzi o rafală de semiautomată.

Bernd se ridică lângă ea în capul oaselor, susținut de frânghia legată de coș.

Rebecca simți cum el îi preluă greutatea.

„Ei, și-acu' e-acu'", se gândi ea.

Se rostogoli peste streașină și căzu în gol.

Frânghia o strânse dureros de piept, undeva deasupra sânilor. Se legănă o clipă în aer, apoi Bernd dădu drumul frânghiei și ea începu să coboare poticnit.

Exersaseră asta acasă la părinții ei. Bernd o coborâse de la cea mai înaltă fereastră până în curtea din spate. Avea să se rănească la mâini, îi zisese, dar putea să o facă dacă avea mănuși bune. Totuși, o instruise să facă pauze scurte ori de câte ori se putea sprijini de vreo fereastră, ca să își mai poată trage și el răsuflarea.

Auzi strigăte de încurajare și presupuse că mulțimea se adunase deja pe Bernauer Street, pe partea de vest a Zidului.

Vedea dedesubt caldarâmul și sârma ghimpată ce traversa fațada clădirii. Oare ajunsese deja în Berlinul de Vest? Poliția de frontieră ar fi tras în oricine aflat pe partea de Est, însă primise instrucțiuni stricte să nu tragă în Vest, întrucât sovieticii nu își doreau incidente diplomatice. Dar ea atârna exact deasupra sârmei ghimpate, nici într-o țară, nici în cealaltă.

Auzi apoi încă o rafală de mitralieră. Unde se aflau milițienii și în cine trăgeau? Bănuia că aveau să încerce să urce pe un acoperiș ca să îi împuște înainte de a fi prea târziu. Dacă urmau aceeași rută dificilă precum țintele lor, nu aveau să-i ajungă din

urmă la timp. Însă puteau câștiga câteva momente bune dacă intrau în clădire și fugeau, pur și simplu, pe scări.

Aproape că ajunsese – atingea cu picioarele sârma ghimpată. Se îndepărtă de lângă clădire, fără să treacă însă cu totul de sârmă. Simți ghimpii rupându-i pantalonii și zgâriind-o. Apoi mulțimea se strânse în jurul ei și începu să o ajute, preluându-i greutatea, descâlcind-o din sârma ghimpată, desfăcându-i frânghia de la piept și așezând-o în final pe jos.

De îndată ce fu din nou pe picioarele ei, își ridică privirea. Bernd se afla pe marginea acoperișului, desfăcându-și frânghia din jurul pieptului. Ea traversă strada ca să poată vedea mai bine. Milițienii nu ajunseseră încă pe acoperiș.

Bernd apucă frânghia cu ambele mâini, apoi începu să coboare de pe acoperiș. Lăsându-se încet pe zid, își trecea frânghia prin mâini. Era extrem de dificil, căci întreaga sa greutate era susținută de felul în care ținea frânghia. Exersase acasă, coborând pe zidul din spatele casei în timpul nopții, pentru a nu fi văzut. Însă această clădire era mai înaltă.

Mulțimea de pe stradă îl ovaționa.

Și atunci, pe acoperiș apăru un milițian.

Bernd își dădu drumul mai repede, riscând să scape frânghia din mâini.

Cineva strigă:

— Aduceți o pătură!

Rebecca știa că nu aveau suficient timp pentru asta.

Milițianul îl ținti pe Bernd cu semiautomata, dar ezită – nu putea trage în Germania de Vest. Ar fi putut nimeri și alți oameni în afară de fugari. Era genul de incident care putea stârni un război.

Omul se răsuci și se uită la frânghia prinsă de coș. Ar fi putut să o dezlege, însă Bernd ar fi ajuns la sol până să apuce să facă el asta.

Oare milițianul avea la el vreun cuțit?

Părea că nu.

Și atunci, îi veni inspirația. Lipi țeava armei de frânghia încordată și trase un singur foc.

Rebecca țipă.

Frânghia se rupse, iar capătul ei zbură prin aer peste Bernauer Strasse.

Bernd se prăbuși ca o piatră.

Mulțimea se împrăștie.

Bernd se lovi de trotuar cu o bufnitură oribilă, apoi rămase nemișcat.

•

Trei zile mai târziu, Bernd deschise ochii, se uită la Rebecca și zise:

— Bună.

— O, slavă Domnului! exclamă Rebecca.

Fusese înnebunită de grijă. Deși medicii îi spuseseră că Bernd avea să-și recapete cunoștința, ea nu crezuse asta până nu văzuse cu ochii săi. Suferise mai multe intervenții chirurgicale, iar între ele fusese sedat puternic. Era prima oară când îi observa licărul inteligenței pe chip.

Stăpânindu-și lacrimile, ea se aplecă deasupra patului de spital și îl sărută pe buze.

— Ți-ai revenit, rosti ea. Mă bucur atât de mult…

— Ce s-a întâmplat? o întrebă el.

— Ai căzut.

El păru să-și amintească.

— Acoperișul. Da, îmi aduc aminte. Dar…

— Milițianul a rupt frânghia.

El își măsură trupul de sus până jos.

— Sunt în ghips?

Rebecca își dorise nespus ca el să-și revină în simțiri, dar se și temuse de acest moment.

— Da, de la brâu în jos, îi răspunse.

— Nu… nu-mi pot mișca picioarele. Nu mi le simt. Pe chip i se întipări o expresie de panică. Mi-au fost amputate picioarele?

— Nu. Rebecca trase aer în piept. Ți-ai rupt majoritatea oaselor din picioare, dar nu ți le poți simți deoarece coloana vertebrală ți-a fost parțial retezată.

El rămase pe gânduri câteva clipe, apoi rosti:

— Și mă voi vindeca?

— Medicii au zis că nervii se pot vindeca, deși va dura.

— Deci…

— Deci ți-ai putea recăpăta într-un final o parte a funcțiilor din jumătatea inferioară a corpului. Însă vei ieși în scaun cu rotile din acest spital.

— Au spus și cât va dura?

— Au spus... Străduindu-se să nu izbucnească în plâns, adăugă: Trebuie să te pregătești sufletește pentru posibilitatea ca infirmitatea să fie permanentă.

El își întoarse privirea.

— Sunt schilod.

— Da, dar suntem liberi. Suntem în Berlinul de Vest. Am scăpat.

— Am scăpat într-un scaun cu rotile.

— Nu te mai gândi la asta.

— Ce dracu' mai pot face?

— M-am gândit și la asta. Adunându-și în glas toată fermitatea și încrederea, chiar mai mult decât simțea, zise: Te vei căsători cu mine și vei reveni la predat.

— Puțin probabil.

— L-am sunat deja pe Anselm Weber. Îți aduci aminte că el este acum directorul unei școli din Hamburg. Are slujbe pentru amândoi, începând cu luna septembrie.

— Un profesor în scaun cu rotile?

— Ce diferență ar fi? Tu vei putea explica fizica astfel încât până și cel mai netot copil din clasă să poată înțelege. Nu ai nevoie de picioare pentru asta.

— Nu vrei să te măriți cu un schilod.

— Nu, recunoscu ea. Însă vreau să mă mărit cu tine. Și o voi face.

Tonul lui Bernd îi deveni și mai amar.

— Nu te poți căsători cu un bărbat lipsit de funcții sub nivelul brâului.

— Ascultă-mă bine, rosti ea cu încrâncenare. Acum trei luni nici nu știam ce-i dragostea. Abia te-am găsit și nu am de gând să te pierd din nou. Am scăpat, am supraviețuit și ne vom vedea de viață mai departe. Ne vom căsători, vom preda la școală și ne vom iubi.

— Nu știu...

— Vreau un singur lucru de la tine, zise ea. Nu trebuie să îți pierzi speranța. Vom înfrunta toate greutățile împreună și vom rezolva toate problemele împreună. Eu pot îndura orice câtă vreme te am alături. Promite-mi acum, Bernd Held, că nu te vei da bătut niciodată. Niciodată.

Urmă o pauză lungă.

— Promite-mi, insistă ea.

El zâmbi și zise:
— Ești o tigroaică.

• A TREIA PARTE •

INSULA

1962

• Capitolul 14 •

Dimka și Valentin se dădeau cu scrânciobul în parcul Gorky împreună cu Nina și Anna.

După ce Dimka fusese chemat din tabăra de vacanță, Nina se cuplase cu un inginer pentru câteva luni, însă apoi se despărțiseră și acum era din nou liberă. Între timp, Valentin și Anna deveniseră un cuplu; el dormea în apartamentul fetelor în majoritatea weekendurilor. Valentin îi zisese lui Dimka de vreo două ori că sexul fără vreun angajament este doar o fază prin care bărbații trec în tinerețe.

„De-aș avea eu norocul ăsta”, se gândi Dimka.

În primul weekend cald din scurta vară moscovită, Valentin propusese o ieșire în patru. Dimka acceptase imediat. Nina era deșteaptă și hotărâtă și îl punea mereu la încercare, iar lui îi plăcea asta. Însă, mai presus de orice, era sexy. Se gândea adeseori la modul entuziast în care îl sărutase. Și își dorea nespus să o facă din nou. Își amintea cum i se întăriseră sfârcurile în apa rece și se întreba dacă ea se mai gândea la ziua aceea petrecută pe lac.

Problema lui era că nu putea împărtăși atitudinea voios exploatatoare a lui Valentin față de fete. Valentin ar fi zis orice ca să se culce cu o fată. Lui Dimka nu i se părea de cuviință să manipuleze sau să intimideze oamenii. De asemenea, era de părere că, atunci când cineva îți spunea „nu”, trebuia să accepți acest lucru, pe când Valentin interpreta întotdeauna un „nu” drept un „poate nu încă”.

Parcul Gorky era o oază în deșertul comunismului zelos, un loc în care moscoviții se puteau duce doar pentru a se distra.

Oamenii își puneau cele mai bune haine, cumpărau înghețată și bomboane, flirtau cu străinii și se sărutau prin tufișuri.

Anna pretinse că se temea de scrânciob, iar Valentin îi ținu isonul, cuprinzând-o în brațe și spunându-i că totul era cât se poate de sigur. Nina părea în largul ei și fără griji, ceea ce Dimka aprecia mai mult decât groaza închipuită, însă asta îi anula orice șansă de intimitate.

Nina arăta bine în rochia ei din bumbac cu guler, cu dungi portocalii și verzi. Din spate arăta extrem de îmbietor, se gândi Dimka în timp ce coborau din scrânciob. Reușise să facă rost pentru această întâlnire de o pereche de blugi americani și de o cămașă albastră cadrilată. Dăduse la schimb două bilete la balet pe care Hrușciov nu le voia: *Romeo și Julieta* la Bolșoi.

— Ce-ai mai făcut de când ne-am văzut ultima oară? îl întrebă Nina în timp ce se plimbau prin parc, sorbind dintr-un tonic călduț și portocaliu cumpărat de la o tarabă.

— Am lucrat.

— Numai atât?

— De obicei ajung la birou cu vreo oră înaintea lui Hrușciov, ca să mă asigur că este totul pregătit: documentele de care are nevoie, presa străină, dosarele pe care le-ar putea cere. Lucrează destul de des până seara târziu și rareori se întâmplă să plec acasă înaintea lui. Și-ar fi dorit ca slujba lui să sune ceva mai palpitant, așa cum era în realitate. Adăugă: nu prea îmi mai rămâne timp pentru altceva.

Valentin interveni:

— Dimka era la fel și în facultate – muncă, muncă și iar muncă.

Din fericire, Nina nu părea să considere că Dimka ducea o viață plictisitoare.

— Chiar te vezi zilnic cu tovarășul Hrușciov?

— În cele mai multe zile.

— Și unde locuiești?

— În Casa Guvernului.

Aceasta era un bloc de elită, aflat nu departe de Kremlin.

— Foarte frumos.

— Cu mama mea, adăugă el.

— Aș sta și eu cu mama dacă aș avea un apartament în blocul acela.

— De obicei stă și sora mea geamănă cu noi, dar acum e plecată în Cuba – este reporter la TASS.

— Mi-ar plăcea să merg în Cuba, rosti Nina cu jind.

— Este o țară săracă.

— M-aș obișnui cu asta într-un climat în care nu există iarnă. Imaginează-ți cum e să dansezi pe plajă în ianuarie.

Dimka încuviință. Pe el îl încânta Cuba din alte motive. Revoluția lui Castro demonstrase că rigida ortodoxie sovietică nu era singura formă posibilă de comunism. Castro avea idei noi și diferite.

— Sper să reziste Castro, zise el.

— De ce nu ar rezista?

— Americanii au invadat deja zona o dată. Golful Porcilor a fost un fiasco, dar vor mai încerca, cu o armată mai mare – probabil în 1964, în campania de realegere a președintelui Kennedy.

— Groaznic! Nu se poate face nimic?

— Castro încearcă să cadă la pace cu Kennedy.

— Și va reuși?

— Pentagonul se opune, iar congresmenii conservatori fac tămbălău, deci momentan varianta asta nu are sorți de izbândă.

— Trebuie să sprijinim revoluția cubaneză!

— De acord! Dar nici conservatorii noștri nu îl au la inimă pe Castro. Nu sunt siguri că este un comunist adevărat.

— Ce se va întâmpla?

— Depinde de americani. S-ar putea să lase Cuba în pace, dar nu cred că sunt atât de deștepți. Cel mai probabil vor continua să îl hărțuiască pe Castro până când acesta va simți că singurul loc în care poate căuta ajutor este Uniunea Sovietică. Așa că, mai devreme sau mai târziu, ne va solicita protecția.

— Și noi ce putem face?

— Bună întrebare.

Valentin îi întrerupse.

— Mi-e foame, zise el. Aveți ceva de mâncare acasă, fetelor?

— Sigur că da, răspunse Nina. Am cumpărat o bucată de slănină ca să fac o tocăniță.

— Atunci, ce mai așteptăm? Dimka și cu mine o să cumpărăm niște bere pe drum.

Luară metroul. Fetele aveau un apartament într-un bloc controlat de sindicatul din industria oțelului pentru care lucrau.

Locul era micuț: un dormitor cu două paturi de o persoană, o sufragerie cu o canapea în fața televizorului, o bucătărie cu o măsuță mică și o baie. Dimka intui că Anna era responsabilă pentru pernele dantelate de pe canapea și pentru florile de plastic din vaza de pe televizor, iar Nina cumpărase probabil perdelele vărgate și posterele cu peisaje montane de pe perete.

Dimka își făcea griji în privința dormitorului comun. Dacă Nina ar fi vrut să se culce cu el, oare cele două cupluri aveau să facă dragoste în aceeași cameră? Nu era ceva nemaiauzit, mai ales în perioada în care Dimka era student și locuia într-un cămin aglomerat. Cu toate acestea, nu îi surâdea deloc ideea. Dincolo de orice alte rețineri, nu voia ca Valentin să știe cât de neexperimentat era.

Se întreba unde dormea Nina atunci când Valentin rămânea la ele peste noapte. Apoi observă un mic teanc de pături pe podeaua din sufragerie și deduse că fata dormea pe canapea.

Nina puse slănina într-o oală, iar Anna tocă un nap mare; Valentin așeză farfuriile și tacâmurile, apoi Dimka turnă berea. El părea să fie singurul care nu știa ce urma să se întâmple. Era ușor agitat, dar încerca să se ia după ceilalți.

Nina încropi o tavă cu aperitive: ciuperci marinate, blinii, cârnăciori și brânză. După ce puse tocana pe foc, se duseră în sufragerie. Nina se așeză pe canapea și îi făcu semn lui Dimka să vină lângă ea. Valentin se așeză pe fotoliu, iar Anna pe podea, la picioarele lui. Ascultară muzică la radio în timp ce beau bere. Nina pusese câteva condimente în oală și aroma care venea dinspre bucătărie îi stârnea foamea lui Dimka.

Vorbiră despre părinții lor. Părinții Ninei erau divorțați, ai lui Valentin erau despărțiți, iar ai Annei se urau.

— Mama nu l-a plăcut pe tata, rosti Dimka. Nici eu. Nimănui nu-i plac agenții KGB.

— Eu, una, am fost măritată o dată – și mi-a ajuns pentru tot restul vieții, zise Nina. Știți pe cineva care este căsătorit și fericit totodată?

— Da, replică Dimka. Unchiul meu Volodea. E drept că mătușa Zoya este superbă. Este fizician, dar arată ca o vedetă de cinema. Când eram mic, îi spuneam „Tușica Revistă” pentru că semăna cu femeile neverosimil de frumoase din fotografiile din reviste.

Valentin îi mângâia Annei părul, iar ea își lăsase capul pe coapsa lui într-un mod care lui Dimka i se părea foarte incitant. Voia să o atingă pe Nina și era sigur că asta nu ar fi deranjat-o – altminteri de ce l-ar fi invitat în apartamentul ei? –, dar se simțea stingher și stânjenit. Și-ar fi dorit să facă ea un gest: ea era cea cu experiență. Însă fata părea să se mulțumească să asculte muzică și să soarbă din bere, cu un surâs pe chip.

În cele din urmă fu gata și mâncarea. Tocana era delicioasă: Nina era o bucătăreasă pricepută. O mâncară cu pâine neagră, iar după ce terminară și strânseră vasele, Valentin și Anna se retraseră în dormitor și închiseră ușa.

Dimka se duse la baie. Fața din oglinda de deasupra chiuvetei nu era tocmai frumoasă. Cea mai atrăgătoare trăsătură a sa o reprezentau ochii mari și albaștri. Părul său castaniu era tuns scurt, în stilul milităresc impus tinerilor aparatcici. Arăta ca un tânăr serios care nici nu se gândea la sex.

Se asigură că avea prezervativul în buzunar. Asemenea lucruri se găseau foarte greu și el își bătuse mult capul ca să facă rost de câteva. Totuși, nu era de acord cu opinia lui Valentin, cum că sarcina era în exclusivitate problema femeii. Era sigur că el nu ar fi savurat sexul dacă ar fi simțit că silește fata să treacă fie prin naștere, fie prin avort.

Reveni în sufragerie. Spre surprinderea lui, Nina își pusese haina pe ea.

— M-am gândit să te conduc până la stația de metrou, rosti ea.

Dimka era nedumerit.

— De ce?

— Nu cred că știi bine cartierul – nu aș vrea să te rătăcești.

— Nu… de ce vrei să plec?

— Ce altceva ai putea face?

— Aș vrea să rămân și să te sărut, răspunse el.

Nina râse.

— Mda, măcar compensezi cu mult entuziasm lipsa oricărui rafinament.

Apoi își scoase haina și se așeză. Dimka se duse lângă ea și o sărută șovăielnic.

Ea îl sărută cu multă ardoare, redându-i încrederea în sine. El realiză cu mare plăcere că ei nu-i păsa de lipsa lui de experiență. În scurt timp, începu să îi descheie nasturii de la

rochie. Avea sâni mari, minunați. Erau prinși într-un sutien masiv, pe care ea și-l scoase, lăsându-l să i-i sărute.

Din acel moment, lucrurile se precipitară.

Când sosi clipa cea mare, ea se întinse pe canapea cu capul pe spătar și cu un picior pe podea, o poziție pe care o adoptă atât de repede, încât Dimka își dădu seama că nu era pentru prima oară.

Își scoase grăbit prezervativul și începu să îi desfacă ambalajul precipitat, însă ea îl opri:

— Nu-i nevoie.

— Cum adică? zise el surprins.

— Nu pot avea copii. Mi-au zis medicii. Acesta este și motivul pentru care soțul meu a divorțat de mine.

Dimka lăsă să-i cadă prezervativul din mână și se așeză deasupra ei.

— Încet, încet, rosti ea, ajutându-l să o penetreze.

„Gata, se gândi Dimka, în sfârșit mi-am pierdut virginitatea.”

•

Șalupa era una dintre cele folosite în trecut pentru contrabanda cu rom: lungă și îngustă, extrem de rapidă și foarte incomodă pentru pasageri. Traversă strâmtoarea Floridei cu 80 de noduri, trecând prin fiecare val cu impactul unei mașini ce dărâmă un gard de lemn. Cei șase oameni de la bord erau prinși în centuri, singura modalitate de a fi oarecum în siguranță într-o ambarcațiune deschisă, la o asemenea viteză. În micuța cală aveau semiautomate M3, pistoale și bombe incendiare. Mergeau în Cuba.

George Jakes chiar nu ar fi trebuit să se afle printre ei.

Se uită la apa luminată de lună, cuprins de rău de mare. Patru dintre oameni erau cubanezi care trăiau în exil, în Miami: George îi știa doar după prenume. Urau comunismul, îl urau pe Castro și urau pe oricine nu era de acord cu ei. Cea de-a șasea persoană era Tim Tedder.

Totul începuse atunci când Tedder intrase în biroul lui George de la Departamentul de Justiție. Părea oarecum familiar, iar George știa că este agent CIA, deși oficial era „pensionat” și lucra pe post de consultant independent de securitate.

George era singur în încăpere.

— Vă pot ajuta cu ceva? rostise el politicos.

— Am venit pentru ședința „Mangusta”.

George auzise despre „Operațiunea Mangusta”, un proiect în care era implicat neseriosul Dennis Wilson, însă nu știa toate detaliile. „Intrați”, îi zisese el, făcându-i semn spre un scaun. Tedder venise cu un dosar de carton sub braț. Era cu vreo zece ani mai în vârstă decât George, dar se îmbrăca în stilul anilor ’40: purta un costum cu pulpane și avea părul ondulat dat cu briantină, cu cărare într-o parte. George spuse:

— Dennis trebuie să revină dintr-o clipă în alta.

— Mulțumesc.

— Cum merge? „Mangusta”, vreau să zic.

Tedder îl privi suspicios și rosti:

— Voi prezenta raportul în ședință.

— Eu nu voi participa, zise George, uitându-se la ceas. Încerca să insinueze că fusese invitat, ceea ce nu era adevărat; dar era curios. Am o ședință la Casa Albă.

— Păcat.

George își aminti o frântură de informație.

— Conform planului original, ar trebui ca acum să se fi ajuns la faza a doua, amorsarea.

Tedder se lumină la față, presupunând de îndată că George știa despre ce era vorba.

— Iată raportul, rosti el, deschizând dosarul de carton.

George pretindea să știe mai multe decât în realitate. „Mangusta” era un proiect prin care se intenționa ajutarea cubanezilor anticomuniști de a stârni o contrarevoluție. Planul avea un orar ce culmina cu răsturnarea lui Castro de la putere în luna octombrie a acelui an, exact înainte de alegerile parțiale pentru Congres. Echipe antrenate de CIA urmau să se infiltreze și să se ocupe de organizarea politică și de propaganda anti-Castro.

Tedder îi înmână lui George două coli de hârtie. Prefăcându-se mai puțin interesat decât era cu adevărat, George zise:

— Suntem în grafic?

Tedder evită să răspundă.

— E momentul să creștem presiunea, rosti el. Fluturașii care circulă pe furiș și în care Castro este ironizat nu fac mare lucru.

— Și cum putem crește presiunea?

— Este totul acolo, repetă Tedder arătând spre hârtii.

George aruncă o privire – ceea ce citi era mai rău decât se așteptase. CIA propunea sabotarea podurilor, a rafinăriilor, a centralelor electrice, a fabricilor de zahăr și a transporturilor.

Exact atunci în încăpere intră Dennis Wilson. Avea gulerul descheiat, cravata desfăcută și mânecile suflecate, la fel ca Bobby, observă George – deși părul său rar nu putea rivaliza niciodată cu coama bogată a lui Bobby. Wilson păru surprins văzându-l pe Tedder vorbind cu George, apoi se neliniști.

George îi zicea lui Tedder:

— Dacă aruncați în aer o rafinărie și mor oameni, atunci toți cei de la Washington care au aprobat proiectul vor fi vinovați de crimă.

Dennis Wilson i se adresă furios lui Tedder:

— Ce i-ai spus?

— Credeam că are autorizație! se apără Tedder.

— Am autorizație, replică George. Aceeași autorizație ca Dennis. Se întoarse spre Wilson și adăugă: Deci de ce te-ai chinuit să îmi ascunzi asta?

— Fiindcă știam că vei face scandal.

— Și aveai dreptate. Nu suntem în război cu Cuba. Uciderea cubanezilor reprezintă o crimă.

— Ba suntem în război, interveni Tedder.

— Da? pufni George. Deci dacă ar trimite și Castro oameni aici, la Washington, iar ei ar bombarda o fabrică și ți-ar ucide soția, asta nu ar fi o crimă?

— Nu fi ridicol!

— Pe lângă faptul că ar fi o crimă, nu vă dați seama ce balamuc ar ieși dacă s-ar afla? Va izbucni un scandal internațional! Imaginați-vi-l pe Hrușciov la ONU cerându-i președintelui nostru să nu mai finanțeze terorismul internațional. Gândiți-vă ce articole vor apărea în *New York Times.* Bobby ar putea fi silit să demisioneze. Și cum rămâne cu campania de realegere a președintelui? Oare nu s-a gândit nimeni la toate aceste considerente politice?

— Ba da, normal. De aceea este strict secret.

— Și cum vă merge până acum? George dădu pagina. Văd eu bine? strigă el. Încercăm să îl asasinăm pe Fidel Castro cu trabucuri otrăvite?

— Nu ești în echipa care se ocupă de acest proiect, ripostă Wilson. Așa că fă bine și uită totul, ne-am înțeles?

— Vezi să nu! Mă duc drept la Bobby cu chestia asta.

Wilson râse.

— Prostule! Nu pricepi? Bobby este cel care se ocupă de chestia asta!

George rămase cu gura căscată.

Și totuși, se dusese la Bobby, care îi zisese pe un ton calm:

— Du-te la Miami să vezi cum decurge operațiunea, George. Pune-l pe Tedder să îți arate ce și cum. Apoi, când te întorci, spune-mi ce părere ai.

Așa că George vizitase noua tabără din Florida, unde exilații cubanezi erau antrenați pentru misiunile de infiltrare. După care Tedder îi zisese:

— Poate că ar trebui să vii și tu într-o misiune. Să vezi cu ochii tăi.

Era o provocare, iar Tedder nu se așteptase ca George să o accepte. Însă George simțea că un refuz l-ar fi plasat într-o poziție slabă. Momentan era în avantaj: se opunea „Operațiunii Mangusta” atât din considerente morale, cât și politice. Dacă refuza să participe la raid, ar fi fost socotit fricos. Și poate că o parte din el chiar nu putea rezista provocării de a-și dovedi curajul. Așa că replicase cu nesăbuință:

— Da. Vii și tu?

Asta îl surprinsese pe Tedder, iar George își dăduse seama imediat că Tedder și-ar fi dorit să își poată retrage oferta. Însă acum fusese, la rândul său, provocat. Greg Peshkov ar fi zis că era un concurs de bărbăție. Și nici Tedder nu simțea că ar fi putut da înapoi, deși adăugase într-o doară:

— Desigur, nu îi putem spune lui Bobby că ai venit și tu.

Și iată-i acum. Era păcat, reflectă George, că președintele Kennedy îndrăgea atât de mult romanele cu spioni ale autorului britanic Ian Fleming. Președintele părea să creadă că lumea putea fi salvată de James Bond și în realitate, nu numai în thrillere. Bond era „autorizat să ucidă”. Asta era o tâmpenie. Nimeni nu era autorizat să ucidă.

Ținta lor era un orășel pe nume La Isabela. Acesta se afla într-o peninsulă îngustă ce ieșea ca un deget din coasta nordică a Cubei. Era un port și se ocupa doar cu comerțul. Scopul lor era avarierea clădirilor de pe docuri.

Sosirea lor era programată la ivirea zorilor. Cerul din est căpătase o nuanță cenușie când căpitanul Sanchez deceleră și

mugetul motorului se transformă într-un bolborosit înfundat. Sanchez cunoștea bine această fâșie de coastă: tatăl său deținuse înainte de revoluție o plantație de trestie-de-zahăr în zonă. Conturul unui oraș începu să se ivească la orizont, așa că el opri de tot motorul și scoase niște vâsle.

Curentul îi ducea oricum spre oraș; vâslele erau mai mult pentru a ține cârma. Sanchez își calculase ruta perfect. Un șir de docuri de beton apăru în fața lor. În spatele acestora, George putea întrezări depozite mari cu acoperișuri ascuțite. Nu era mare agitație în port: ceva mai încolo, pe coastă, erau legate câteva bărci mici de pescuit. O briză ușoară sufla pe plajă; altminteri, lumea era cufundată în tăcere. Șalupa tăcută se opri la chei.

Chepengul se deschise și oamenii se înarmară. Tedder îi oferi lui George un pistol, dar acesta clătină din cap.

— Ia-l, insistă Tedder. O să fie periculos.

George știa ce punea la cale Tedder: intenționa să îl facă să-și păteze mâinile cu sânge. Astfel, nu ar mai fi putut critica „Mangusta”. Însă George nu era atât de ușor de manipulat.

— Nu, mulțumesc, rosti el. Eu sunt doar observator.

— Eu sunt șeful misiunii și îți ordon să îl iei.

— Iar eu îți spun să te duci dracului.

În cele din urmă, Tedder se lăsă păgubaș.

Sanchez legă ambarcațiunea și debarcară cu toții. Nimeni nu scoase o vorbă. Sanchez arătă spre cel mai apropiat depozit, care părea să fie și cel mai mare. Fugiră cu toții spre el. George era ultimul.

Nu se vedea nimeni. George observă un rând de cocioabe de lemn care cu greu puteau fi numite case. Un măgar legat păștea iarba rară de pe marginea unei ulițe. Singurul vehicul ce se vedea era o camionetă ruginită de prin anii ’40. Era un loc foarte sărac, realiză el. Era clar că fusese cândva un port înfloritor, dar – își dădu seama George – fusese ruinat de președintele Eisenhower, care impusese un embargo pe comerțul dintre Statele Unite și Cuba în 1960.

Undeva începu să latre un câine.

Depozitul avea pereții din lemn și acoperișul din tablă ondulată, dar nu și ferestre. Sanchez găsi o ușă și o sparse cu piciorul. Fugiră cu toții înăuntru. Locul era pustiu, cu excepția

unor resturi: cutii de carton, bucăți scurte de frânghie și ață, saci și plasă sfâșiată.

— Perfect, pufni Sanchez.

Cei patru cubanezi aruncară bombe incendiare pe podea. O clipă mai târziu, acestea luară foc, iar restul de gunoaie se aprinseră imediat. Pereții de lemn aveau să înceapă să ardă și ei în scurt timp. Ieșiră afară în fugă.

Apoi se auzi un glas care rosti în spaniolă:

— Hei! Ce se petrece aici?

George se răsuci și văzu un cubanez cu părul alb, purtând un soi de uniformă. Era prea bătrân ca să fie polițist sau soldat, iar George presupuse că era paznicul de noapte. Purta sandale. Totuși, avea la brâu un pistol, pe care se chinuia acum să îl scoată din toc.

Dar înainte să poată scoate arma, Sanchez îl împușcă. O pată de sânge începu să se extindă pe cămașa albă a uniformei și bărbatul căzu pe spate.

— Hai să mergem! zise Sanchez, iar cei cinci oameni o luară la fugă spre șalupă.

George îngenunche deasupra bătrânului. Ochii acestuia erau pironiți undeva pe cerul din ce în ce mai luminos, fără însă a mai vedea ceva.

În spatele lui, Tedder zbieră:

— George! Hai să mergem!

Sângele țâșni din rană preț de câteva clipe, apoi începu să se prelingă. George îi luă pulsul, dar nu simți nimic. Măcar omul murise repede.

Vâlvătaia din depozit se extindea rapid, iar George îi simțea dogoarea.

— George! Te lăsăm aici, să știi! îi zise Tedder.

Motorul șalupei porni cu un muget.

George închise ochii celui mort, apoi se ridică. Rămase câteva secunde în picioare, cu capul plecat, după care o luă la fugă spre șalupă.

Imediat ce ajunse la bord, șalupa se îndepărtă de doc și țâșni spre golf. George își legă centura.

— Ce naiba te-a apucat? îi răcni Tedder la ureche.

— Am omorât un om nevinovat, rosti George. Am considerat că merită un moment de respect.

— Lucra pentru comuniști!

— Era paznic de noapte – probabil că nici nu știa să facă diferența între comunism și plăcintă.

— Ești un fricos afurisit!

George se uită în urmă. Depozitul se transformase acum într-un imens foc de tabără. Lumea roia în jurul lui, încercând probabil să îl stingă. Își întoarse privirea spre marea din fața lor și nu se mai uită deloc înapoi.

Când ajunseră într-un final la Miami, pe teren solid, George îi zise lui Tedder:

— Când eram pe mare, m-ai făcut fricos.

Știa că era o prostie, aproape la fel de mare ca participarea la raid, dar era prea mândru ca să o poată trece cu vederea.

— Acum suntem pe uscat, unde nu mai există probleme de siguranță. Ce-ar fi să o repeți aici?

Tedder se holbă la el. Era mai înalt decât George, însă nu la fel de lat în umeri. Probabil că fusese antrenat într-un soi de luptă fără arme, iar George realiză că își cântărea șansele, în vreme ce cubanezii îi urmăreau cu un interes neutru.

Privirea lui Tedder alunecă spre urechea franjurată a lui George și spuse:

— Cred că-i mai bine să o lăsăm baltă.

— Mda, așa mă gândeam și eu, rosti George.

În avionul care îl ducea înapoi la Washington, George întocmi un scurt raport pentru Bobby, explicându-i că „Operațiunea Mangusta” era ineficientă după părerea lui, de vreme ce nu exista niciun indiciu cum că oamenii din Cuba (și nu exilații) își doreau cu adevărat să îl dea jos pe Castro. Reprezenta, totodată, o amenințare la adresa prestigiului global al Statelor Unite, întrucât putea stârni un val de ostilitate la adresa Americii în cazul în care ar fi fost dezvăluită. Când îi înmână raportul lui Bobby, spuse doar atât:

— „Mangusta” este inutilă și periculoasă.

— Știu, răspunse Bobby, însă trebuie să facem ceva.

•

Dimka vedea toate femeile diferit.

El și Valentin își petreceau majoritatea weekendurilor cu Nina și cu Anna în apartamentul fetelor, cuplurile dormind pe rând în pat sau pe podeaua din sufragerie. În cursul unei nopți, el și Nina făceau sex de două sau chiar de trei ori. Știa, mai în detaliu

decât visase vreodată, cum arată, cum miroase și ce gust are trupul unei femei.

Drept urmare, se uita la celelalte femei cu alți ochi. Și le putea imagina goale, putea specula felul în care li se curbau sânii, le putea vizualiza părul de pe corp, își putea închipui expresiile de pe fețele lor în timp ce făceau dragoste. Într-un fel, acum că o știa pe una dintre ele, se putea spune că le știa pe toate.

Simți că o trădează oarecum pe Nina când o admiră pe Natalya Smotrov pe plaja de la Pitsunda, purtând un costum de baie galben canar, cu părul ud și cu picioarele murdare de nisip. Silueta ei îngrijită nu era la fel de voluptuoasă ca a Ninei, dar nu era cu nimic mai puțin încântătoare. Poate că interesul lui era de înțeles: se afla de două săptămâni acolo, pe coasta Mării Negre, cu Hrușciov, trăind o viață de călugăr. Și, oricum, nu avea de gând să-și pună gândurile în practică, fiindcă Natalya purta verighetă.

La amiază, ea citi un raport dactilografiat în timp ce el se scăldă, apoi își trase o rochie peste costumul de baie când el își puse șortul cusut în casă; după aceea plecară împreună de pe plajă până la cazarmă.

Aceasta era o clădire nouă și urâtă, cu dormitoare pentru oaspeții de rang inferior, cum erau ei. Se întâlniră cu ceilalți asistenți în sufrageria goală, care mirosea a varză și a carne de porc fiartă.

Era o ședință preliminară, în vederea Biroului Politic din săptămâna care urma. Ca întotdeauna, scopul era să se identifice chestiunile controversate și să se estimeze susținerea de care se bucurau diversele tabere. Astfel, un asistent își putea salva șeful de umilința de a susține o propunere care avea să fie respinsă prin vot.

Dimka trecu imediat la atac.

— De ce se mișcă atât de greu Ministerul Apărării când vine vorba de trimiterea armelor către tovarășii noștri din Cuba? întrebă el. Cuba este singurul stat revoluționar de pe continentul american. Este o dovadă că marxismul se aplică în toată lumea, nu doar în Est.

Atracția pe care o exercita revoluția cubaneză asupra lui Dimka nu era doar de ordin ideologic. Îl încântau eroii bărboși cu uniformele lor de camuflaj și cu trabucurile lor – un contrast

uriaș față de încruntații lideri sovietici, în costumele lor cenușii. Comunismul ar fi trebuit să fie o cruciadă voioasă pentru crearea unei lumi mai bune. Câteodată, Uniunea Sovietică semăna cu o mănăstire medievală în care toată lumea depusese jurăminte de sărăcie și de supunere.

Evgheni Filipov, care era adjunctul ministrului apărării, se zburli imediat.

— Castro nu este un adevărat marxist, replică el. Ignoră linia corectă impusă de Partidul Socialist Popular din Cuba.

PSP era partidul promoscovit.

— El își urmează propria cale revizionistă, adăugă el.

Comunismul avea mare nevoie de o revizuire, după părerea lui Dimka, dar nu spuse asta cu voce tare.

— Revoluția cubaneză reprezintă o lovitură cumplită dată imperialismului capitalist. Ar trebui să o sprijinim măcar pentru că frații Kennedy îl urăsc pe Castro!

— Oare? zise Filipov. Eu, unul, nu știu asta sigur. Invazia din Golful Porcilor a avut loc acum un an. Ce au mai făcut americanii de atunci?

— Au respins cu dispreț tentativele lui Castro de a cădea la pace.

— E adevărat. Conservatorii din Congres nu l-ar fi lăsat pe Kennedy să cadă la pace cu Castro nici dacă ar fi vrut. Însă asta nu înseamnă că se pregătește de război.

Dimka se uită prin cameră spre asistenții adunați acolo, în cămășile lor cu mâneci scurte și purtând sandale. Îi urmăreau cu toții pe el și pe Filipov, păstrând discret tăcerea până când aveau să își dea seama cine urma să câștige această luptă de gladiatori.

— Trebuie să ne asigurăm că revoluția cubaneză nu este înăbușită, zise Dimka. Tovarășul Hrușciov crede că va urma o nouă invazie americană, de data asta mai bine organizată și finanțată generos.

— Dar unde sunt dovezile?

Dimka nu mai avea replică. Fusese agresiv și făcuse tot ce-i stătea în puteri, însă poziția sa se dovedise a fi totuși slabă.

— Nu există dovezi nici într-un sens, nici în celălalt, recunoscu el. Trebuie să ne bazăm pe probabilități.

— Sau am putea amâna înarmarea lui Castro până când se mai lămuresc lucrurile.

Câteva persoane de la masă dădură din cap, încuviinţând. Filipov îi dăduse o lovitură serioasă lui Dimka.

În acel moment, vorbi Natalya.

— De fapt, există unele dovezi, rosti ea, dându-i lui Dimka paginile dactilografiate pe care le citise pe plajă.

Dimka trecu cu privirea peste document. Era un raport de la şeful KGB din Statele Unite, cu titlul *Operaţiunea Mangusta.*

În timp ce el parcurgea rapid paginile, Natalya explică:

— Contrar celor afirmate de tovarăşul Filipov de la Ministerul Apărării, KGB-ul este convins că americanii *nu* au renunţat la Cuba.

Filipov părea că turbează de furie.

— De ce nu ne-a fost înmânat tuturor acest document?

— Tocmai a ajuns de la Washington, răspunse Natalya cu răceală. Veţi primi un exemplar după-amiază, sunt sigură.

Natalya părea să izbutească întotdeauna să pună mâna pe informaţiile-cheie puţin înaintea celorlalţi, reflectă Dimka. Era un atu extraordinar pentru un asistent. Era clar că şeful ei, ministrul de externe Gromîco, o preţuia foarte mult. Fără îndoială că acesta era şi motivul pentru care avea o funcţie atât de importantă.

Dimka era uluit de ceea ce citea. Pe de o parte, Natalia îi asigurase victoria în disputa cu Filipov, iar pe de altă parte, era o veste proastă pentru revoluţia din Cuba.

— Este chiar mai rău decât se temea tovarăşul Hruşciov! exclamă el. CIA a trimis în Cuba echipe de sabotori, gata să distrugă fabrici de zahăr şi centrale electrice. Vorbim de un război de gherilă! Şi plănuiesc să îl asasineze pe Castro!

Filipov rosti disperat:

— Dar ne putem baza pe aceste informaţii?

Dimka se uită la el.

— Ce părere ai dumneata despre KGB, tovarăşe?

Filipov tăcu, iar Dimka se ridică în picioare.

— Îmi pare rău că trebuie să închei şedinţa mai devreme decât era planificat, se scuză el. Însă cred că prim-secretarul trebuie să vadă acest raport de îndată.

Apoi ieşi din clădire.

Porni pe o cărare ce traversa pădurea de pini şi se îndreptă spre vila albă de stuc a lui Hruşciov. Aceasta avea perdelele albe şi mobilier din lemn înălbit în interior. Se întrebă cine alesese un

stil atât de radical și de contemporan: în niciun caz țăranul de Hrușciov, care, dacă ar fi băgat măcar de seamă elementele de decor, ar fi preferat probabil căptușeli de catifea și covoare cu modele florale.

Dimka îl găsi pe lider în balconul de la etaj, care dădea spre golf. Hrușciov ținea la ochi un binoclu Komz.

Dimka nu era agitat – Hrușciov îl îndrăgea și era mulțumit de felul în care Dimka le ținea piept celorlalți asistenți.

— M-am gândit că veți vrea să vedeți acest raport de îndată, rosti Dimka. „Operațiunea Mangusta”…

— Tocmai l-am citit, îl întrerupse Hrușciov. Apoi îi dădu binoclul lui Dimka. Uită-te acolo, îi arătă el peste apă, spre Turcia.

Dimka duse binoclul la ochi.

— Rachete nucleare americane, zise Hrușciov. Ațintite spre casa mea de vacanță!

Dimka nu vedea nicio rachetă. Nu vedea nici măcar Turcia, aflată la vreo 250 de kilometri distanță în direcția respectivă. Dar știa că acest gest dramatic – caracteristic lui Hrușciov – sublinia o chestiune corectă. Statele Unite instalaseră în Turcia rachete Jupiter; erau vechi, dar în niciun caz neputincioase: Dimka primise această informație de la unchiul său Volodea, din Serviciul de Informații al Armatei Roșii.

Dimka nu prea știa ce să facă. Să pretindă oare că putea vedea rachetele prin binoclu? Hrușciov știa și el că așa ceva nu era posibil.

Dar problema fu rezolvată atunci când Hrușciov înșfacă binoclul din mâna lui Dimka.

— Și știi ce-o să fac eu? rosti el.

— Vă rog să-mi spuneți.

— O să-i arăt lui Kennedy cum este să pățești așa ceva. O să trimit rachete nucleare în Cuba – ațintite către casa *lui* de vacanță!

Dimka rămase fără grai. Nu se așteptase la una ca asta. Și nu i se părea o idee bună. Era de acord cu șeful său – care cerea ajutor militar sporit pentru Cuba și se războise cu Ministerul Apărării pe acest subiect –, însă Hrușciov mergea mult prea departe acum.

— Rachete nucleare? repetă el, încercând să câștige ceva timp de gândire.

— Exact! Hrușciov arătă spre raportul KGB cu privire la „Operațiunea Mangusta”, pe care Dimka încă îl ținea în mâini. Iar asta va convinge Biroul Politic să mă sprijine. Trabucuri otrăvite. Ha!

— Linia noastră oficială a susținut până acum să nu trimitem arme nucleare în Cuba, spuse Dimka pe tonul cuiva care prezenta informații adiacente, neargumentativ. Le-am dat asigurări americanilor în această privință în repetate rânduri, inclusiv în mod public.

Hrușciov rânji cu o satisfacție drăcească.

— Cu atât mai surprins va fi Kennedy!

Hrușciov îl speria cu adevărat pe Dimka atunci când era în această stare. Prim-secretarul nu era nesăbuit, dar îi plăcea să riște. Dacă planul său dădea greș, cu siguranță ar fi urmat o umilință diplomatică suficientă pentru debarcarea sa – și, drept consecință, ar fi putut pune capăt carierei lui Dimka. Ba, mai rău, ar fi putut provoca invazia Cubei de către americani, adică tocmai ceea ce încerca să prevină – iar scumpa lui soră se afla în Cuba. Existau chiar șanse ca aceasta să fie scânteia care ar fi putut declanșa războiul nuclear ce avea să distrugă capitalismul, comunismul și, foarte posibil, întreaga specie umană.

Pe de altă parte, Dimka nu își putea înfrâna entuziasmul. Ce lovitură cumplită ar fi putut primi bogații și încrezuții frați Kennedy, Statele Unite, care erau un bătăuș global, și întregul bloc capitalisto-imperialist. Dacă pariul era câștigător, ce izbândă avea să fie pentru Uniunea Sovietică și pentru Hrușciov!

Ce ar fi trebuit să facă, totuși? Reveni la modul practic și încercă să găsească o cale de a reduce riscurile apocaliptice ale planului.

— Am putea începe cu semnarea unui tratat de pace cu Cuba, zise el. Americanii ar obiecta la așa ceva doar dacă ar recunoaște că plănuiau să atace o țară săracă, din lumea a treia. Hrușciov nu părea foarte entuziasmat, dar nu îl opri, așa că Dimka continuă: Apoi, am putea crește aprovizionarea cu arme convenționale. Din nou, ar fi ciudat pentru Kennedy să protesteze: de ce nu ar putea o țară să cumpere arme pentru armată? În cele din urmă, am putea trimite rachetele…

— Nu, rosti brusc Hrușciov.

Nu îi plăcea deloc gradualismul, reflectă Dimka.

— Iată ce vom face, continuă Hrușciov. Vom trimite rachetele în secret. Le vom ascunde în cutii etichetate „țevi de scurgere” sau ceva de genul ăsta. Nici măcar căpitanii navelor nu vor ști ce se află înăuntru. Ne vom trimite artileriștii în Cuba ca să asambleze lansatoarele. Americanii habar nu vor avea ce punem la cale.

Dimka se simți cuprins de amețeală, atât de teamă, cât și de euforie. Avea să fie extrem de dificil să se păstreze secretul asupra unui asemenea proiect, chiar și în Uniunea Sovietică. Mii de oameni urmau să fie implicați în împachetarea armelor, în expedierea lor cu trenul către porturi, în deschiderea lor în Cuba și în montarea lor. Oare chiar era posibil să își țină gura cu toții?

Însă nu spuse nimic.

Hrușciov continuă:

— Și apoi, când armele vor fi gata de lansare, vom face anunțul. Americanii vor fi puși în fața faptului împlinit și nu vor mai putea face nimic.

Era exact genul de gest dramatic care îi plăcea lui Hrușciov, iar Dimka realiză că nu-l va putea determina în vecii vecilor să se răzgândească. Rosti cu precauție:

— Mă întreb cum va reacționa președintele Kennedy la un asemenea anunț.

Hrușciov pufni disprețuitor.

— Este un băiețandru – neexperimentat, timid, slab.

— Desigur, zise Dimka, deși se temea că Hrușciov l-ar fi putut subestima pe tânărul președinte. Însă americanii au alegeri parțiale pe 6 noiembrie. Dacă dezvăluim rachetele în timpul campaniei, Kennedy ar putea fi presat să facă ceva drastic pentru a evita o umilință la urne.

— Atunci, va trebui să țineți secretul până pe 6 noiembrie.

— Cine anume? întrebă Dimka.

— Chiar tu. Te pun pe tine responsabil pentru acest proiect. Tu vei fi omul meu de legătură cu Ministerul Apărării, cel care va trebui să îl pună în aplicare. Treaba ta va fi să te asiguri că nu se vor scurge informații înainte ca totul să fie gata.

Dimka era atât de șocat, încât bolborosi:

— De ce eu?

— Îl urăști pe dobitocul ăla de Filipov. Așa că am încredere că îl vei călări cât vei putea de tare.

Dimka era mult prea înspăimântat ca să se mai întrebe de unde știa Hrușciov că îl ura pe Filipov. Armata primea o sarcină aproape imposibilă, iar Dimka avea să fie țapul ispășitor dacă ceva nu mergea bine. Era o catastrofă.

Însă știa ce trebuia să spună.

— Vă mulțumesc, Nikita Sergheevici, rosti el pe un ton formal. Vă puteți bizui pe mine.

• Capitolul 15 •

Limuzina GAZ-13 era poreclită „Pescăruș” datorită aripilor sale aerodinamice, în stil american. Putea atinge 160 de kilometri pe oră, deși nu era prea confortabilă la asemenea viteze pe drumurile sovietice. Era disponibilă în roșu de Burgundia și crem, cu jante albe, însă modelul lui Dimka era negru.

Stătea pe bancheta din spate în timp ce mașina mergea pe cheiul din Sevastopol, Ucraina. Orașul se afla în vârful peninsulei Crimeea, acolo unde aceasta înainta în Marea Neagră. Cu douăzeci de ani în urmă, fusese transformat în praf de artileria și de bombardamentele germanilor. După război, fusese reconstruit ca stațiune de litoral, cu balcoane mediteraneene și arcade venețiene.

Dimka coborî și se uită la vasul legat de doc, un cargobot de cherestea cu chepenguri supradimensionate, proiectate să cuprindă trunchiuri de copaci. În arșița soarelui de vară, hamalii încărcau schiuri și cutii cu haine pentru vreme rece (conform etichetelor), pentru a da impresia că vasul se îndrepta spre nordul înghețat. Dimka propusese numele de cod „Operațiunea Anadyr”, după un oraș din Siberia, ca să inducă în eroare pe oricine ar fi putut bănui ceva.

Un al doilea „Pescăruș” trase pe doc și parcă în spatele mașinii lui Dimka. Patru bărbați în uniforme ale Serviciului de Informații al Armatei Roșii coborâră și rămaseră în așteptarea instrucțiunilor sale.

Niște șine de cale ferată traversau docul, iar o macara masivă era postată lângă acestea pentru a transfera încărcătura din vagon direct pe vas. Dimka se uită la ceas.

— Blestematul ăla de tren ar fi trebuit să fie aici până acum.

Dimka lucra sub presiune. Nu mai fusese atât de încordat în toată viața lui. Nici măcar nu știuse ce era stresul până să înceapă acest proiect.

Din partea Armatei Roșii, cel mai înalt în grad era un colonel pe nume Pankov. În pofida gradului său, i se adresă cu un respect formal lui Dimka:

— Doriți să dau un telefon, Dmitri Ilici?

Un al doilea ofițer, locotenentul Meyer, zise:

— Cred că vine.

Dimka se uită spre șine. În depărtare se putea zări, apropiindu-se încet, un șir de vagoane deschise și joase, pline de cutii lungi din lemn.

Dimka spuse:

— De ce are toată lumea impresia că-i în regulă să întârzii câte un sfert de oră?

Dimka își făcea griji în privința spionilor. Îl vizitase pe șeful KGB-ului local și trecuse în revistă lista acestuia cu persoanele suspecte din zonă. Erau cu toții disidenți: poeți, preoți, pictori de artă abstractă și evrei care voiau să plece în Israel – nemulțumiții sovietici tipici, care constituiau o amenințare la fel de mare ca un club de ciclism. Dimka dispuse să fie arestați, însă niciunul nu părea periculos. Era aproape cert că existau agenți CIA adevărați în Sevastopol, însă KGB-ul nu știa cine erau aceștia.

Un bărbat în uniformă de căpitan coborî de pe pasarela vasului și i se adresă lui Pankov:

— Dumneavoastră sunteți la comandă aici, tovarășe colonel?

Pankov îi făcu un semn din cap către Dimka.

Căpitanul abordă imediat un ton mai puțin respectuos.

— Vasul meu nu poate merge în Siberia, rosti el.

— Destinația dumitale constituie o informație clasificată, replică Dimka. Nu ai voie nici măcar să o pomenești.

Dimka avea în buzunar un plic sigilat, pe care căpitanul trebuia să îl deschidă doar după ce trecea din Marea Neagră în Mediterană. Abia în acel moment avea să afle că se îndreaptă spre Cuba.

— Am nevoie de lubrifiant de vreme rece, de antigel, de echipament de protecție contra jivrajului…

Dimka îl întrerupse:

— Taci naibii din gură!
— Dar trebuie să protestez! Condițiile din Siberia…
Dimka i se adresă locotenentului Meyer:
— Dă-i un pumn în gură.
Meyer era un tip vânjos, cu o lovitură puternică. Bărbatul căzu pe spate, cu buzele însângerate.
Dimka rosti:
— Întoarce-te pe navă, așteaptă ordinele și ține-ți închisă gura aia proastă.
Căpitanul plecă, iar oamenii de pe chei își concentrară atenția asupra trenului care se apropia.
„Operațiunea Anadyr” era de mare anvergură. Trenul care se apropia era primul dintr-o serie de nouăsprezece, toate urmând să transporte doar un prim regiment de rachete la Sevastopol. În total, Dimka trimitea în Cuba 50 000 de oameni și 230 000 de tone de echipament. Avea o flotă de 85 de vase.
Încă nu vedea cum ar fi putut ține totul secret.
Mulți oameni cu autoritate din Uniunea Sovietică erau neglijenți, leneși, bețivi sau pur și simplu proști. Își interpretau greșit instrucțiunile, uitau, abordau sarcini solicitante fără tragere de inimă, apoi renunțau, iar uneori decideau că ei știau mai bine. Nu avea niciun rost să le explici logica; și nici cu binișorul nu puteai să-i iei. Dacă erai cumsecade cu ei, te considerau un prost care nu merita să fie băgat în seamă.
Trenul se îndrepta agale spre vas, cu frânele scârțâind și scrâșnind. Fiecare vagon – special construit – transporta o singură ladă de lemn de 24 metri lungime și de 2,7 metri lățime. Un macaragiu urcă în cabina utilajului. Hamalii săriră pe vagoane și începură să pregătească lăzile pentru încărcare. O companie de soldați însoțise transportul și acum le dădea o mână de ajutor hamalilor. Dimka observă cu ușurare că însemnele militarilor din regimentul de rachete fuseseră îndepărtate de pe uniforme, conform instrucțiunilor sale.
Un bărbat în haine civile sări dintr-un vagon și Dimka realiză iritat că era Evgheni Filipov, omologul său de la Ministerul Apărării. Filipov se apropie de Pankov, așa cum făcuse și căpitanul, dar Pankov spuse:
— Tovarășul Dvorkin este la comandă aici.
Filipov ridică din umeri.

— Numai câteva minute întârziere, rosti el cu un aer satisfăcut. Am fost întârziați…

Apoi, Dimka observă ceva.

— O, nu! exclamă el. La dracu'!

— S-a întâmplat ceva? îl întrebă Filipov.

Dimka bătu din picior pe cheiul de beton.

— La dracu', la dracu', la dracu'!

— Ce este?

Dimka îl privi furios.

— Cine este la comanda trenului?

— Colonelul Kats este cu noi.

— Aduceți-mi-l imediat pe prostul acela!

Lui Filipov nu îi plăcea să urmeze ordinele lui Dimka, dar nici nu putea refuza o asemenea solicitare, așa că plecă.

Pankov îl privi întrebător pe Dimka. Acesta rosti cu furie și exasperare:

— Vezi ce este stanțat pe latura fiecărei lăzi?

Pankov încuviință și zise:

— Este un număr de cod al armatei.

— Exact, rosti Dimka cu obidă. Semnificația numerelor este „rachetă balistică R-12”.

— Rahat! exclamă Pankov.

Dimka clătină din cap furios, însă neputincios.

— Tortura este o soartă prea bună pentru unii oameni.

Se temuse că, mai devreme sau mai târziu, avea să fie nevoit să se confrunte cu armata – și era de preferat ca asta să se întâmple chiar atunci, la primul transport. Era pregătit pentru asta.

Filipov se întoarse cu un colonel și cu un maior. Superiorul rosti:

— Bună dimineața, tovarăși. Eu sunt colonelul Kats. Am avut o mică întârziere, dar altminteri totul se desfășoară excelent…

— Ba nu, neghiobule, îl întrerupse Dimka.

Kats rămase cu gura căscată.

— Ce-ai spus?

Filipov interveni:

— Uite ce-i, Dvorkin, nu poți vorbi așa cu un ofițer.

Dimka îl ignoră pe Filipov și i se adresă lui Kats:

— Ai pus în pericol securitatea întregii operațiuni prin nerespectarea ordinelor. Vi s-a ordonat să acoperiți numerele

armatei de pe lăzi. Vi s-au furnizat noi stanțe: „Țeavă din plastic pentru construcții”. Trebuia să le aplicați pe toate lăzile.

Kats se apără indignat:

— Dar nu a fost timp!

Filipov rosti:

— Fii rezonabil, Dvorkin.

Dimka suspecta că Filipov s-ar fi bucurat dacă secretul ieșea la iveală, căci asta ar fi însemnat discreditarea lui Hrușciov și poate chiar căderea lui de la putere.

Dimka arătă spre Sud, peste mare.

— E un stat NATO la numai 250 de kilometri în direcția aceea, Kats, dobitocule! Nu știi că americanii au spioni? Și că îi trimit în locuri ca Sevastopolul, care este o bază navală și un important port sovietic?

— Însemnele sunt codate…

— Codate? Din ce ți-e făcut creierul… din rahat de câine? Ce pregătire crezi tu că primesc spionii capitalisto-imperialiști? Sunt învățați să recunoască atât emblemele de pe uniforme – precum fulgerele regimentului de rachete de pe gulerul tău, o altă încălcare a ordinelor –, cât și alte insigne militare și însemne de pe echipamente. Tâmpitule, orice trădător și informator CIA din Europa poate descifra codurile militare de pe aceste lăzi.

Kats încercă să își apere demnitatea.

— Cine te crezi? zise el. Cum îndrăznești să îmi vorbești astfel? Am copii mai mari decât tine.

— Ești eliberat din funcție, rosti Dimka.

— Nu fi ridicol.

— Arată-i, te rog.

Colonelul Pankov scoase o coală de hârtie din buzunar și i-o înmână lui Kats.

Dimka zise:

— După cum vezi că scrie în acest document, am autoritatea necesară.

Dimka observă că Filipov rămăsese cu gura căscată. I se adresă lui Kats:

— Ești arestat pentru trădare. Du-te cu oamenii aceștia.

Locotenentul Meyer și un alt militar din grupul lui Pankov îl încadrară pe Kats, apoi îl luară de brațe și îl duseră la limuzină.

Filipov își veni în fire.

— Dvorkin, pentru Dumnezeu…

— Dacă nu ai nimic inteligent de spus, taci dracu’ din gură, i-o reteză Dimka. Apoi se întoarse către maiorul regimentului de rachete, care nu scosese nicio vorbă până atunci. Tu ești aghiotantul lui Kats?

Omul părea îngrozit.

— Da, tovarășe. Maior Spektor, la ordinele dumneavoastră.

— Vei prelua comanda.

— Vă mulțumesc.

— Du trenul de aici. La nord vei găsi un depou mare. Aranjează cu conducerea căilor ferate să vă opriți acolo vreme de douăsprezece ore, până revopsiți lăzile. Adu trenul înapoi mâine.

— Da, să trăiți.

— Colonelul Kats va fi trimis într-un lagăr de muncă din Siberia pentru tot restul vieții sale, care nu va mai fi atât de lungă. Deci, maior Spektor, ai grijă să nu greșești.

— Nu voi greși.

Dimka se urcă în limuzină. Demară și trecu pe lângă Filipov, care încă stătea pe chei, bulversat de toate cele întâmplate.

•

Tanya Dvorkin stătea pe docul din Mariel, pe coasta nordică a Cubei, la patruzeci de kilometri distanță de Havana, unde un golfuleț îngust se deschidea într-un port natural imens, ascuns printre dealuri. Privea neliniștită spre un vas sovietic legat de un chei de beton. În apropiere era parcat un camion sovietic ZIL-130, care trăgea o platformă de 25 de metri. O macara ridica o ladă lungă de lemn din cala navei și o transfera cu încetinitorul spre camion. Pe ladă era scris în rusă: „Țeavă din plastic pentru construcții”.

Urmărea totul la lumina reflectoarelor. Vasele trebuiau descărcate pe timp de noapte, din ordinul fratelui ei. Toate celelalte vase fuseseră evacuate din port. Câteva șalupe de patrulare închiseseră golfulețul. În apele din preajma vasului forfoteau scafandri, gata să îl protejeze de orice amenințare venită din adâncuri. Numele lui Dimka era pomenit cu o frică teribilă în glas: cuvântul lui era lege, iar mânia sa era îngrozitoare, după cum vorbea lumea.

Tanya scria articole pentru TASS, în care vorbea despre felul în care Uniunea Sovietică ajuta Cuba și despre cât de recunoscător era poporul cubanez pentru prietenia aliatului său

din cealaltă parte a globului. Însă adevărul gol-goluț i-l transmitea lui Dimka, la Kremlin, în mesaje codate, prin sistemul telegrafic al KGB-ului. Iar acum Dimka îi dăduse sarcina neoficială de a se asigura că instrucțiunile sale erau urmate fără greș. De aceea era neliniștită.

Alături de Tanya se afla generalul Paz Oliva, cel mai frumos bărbat pe care îl cunoscuse vreodată.

Paz era atât de atrăgător, încât ți se tăia răsuflarea: înalt, puternic și puțin înfricoșător, însă numai până zâmbea și îți vorbea cu vocea sa domoală de bas, care pe Tanya o ducea cu gândul la strunele unui violoncel mângâiate de arcuș. Avea vreo treizeci de ani: majoritatea soldaților lui Castro erau tineri. Pielea sa întunecată și părul ondulat îl făceau să pară mai degrabă negru decât hispanic. Era capul de afiș pentru politica de egalitate rasială promovată de Castro, în contrast cu cea adoptată de Kennedy.

Tanya îndrăgise Cuba, dar durase ceva vreme până ajunsese să simtă astfel. Îi lipsea Vasili mai mult decât se așteptase. Realiză acum cât de mult ținea la el, chiar dacă nu fuseseră niciodată iubiți. Își făcea griji pentru el, în lagărul de muncă siberian, flămând și înfrigurat. Campania pentru care fusese pedepsit – publicarea de informații despre boala lui Ustin Bodian, muzicianul – avusese un oarecare succes: Bodian fusese eliberat din închisoare, dar murise la scurt timp într-un spital din Moscova. Vasili ar fi apreciat ironia situației.

Cu anumite lucruri nu se putea obișnui însă. Încă își punea haina de câte ori ieșea din casă, deși vremea nu era niciodată rece. Se plictisise de fasole și de orez și, spre surprinderea ei, se trezi că îi este poftă de un castron de kasha cu smântână. După zile în șir de soare dogoritor, ajungea să își dorească uneori câte o ploaie torențială care să mai răcorească străzile.

Țăranii cubanezi erau la fel de săraci precum cei sovietici, dar păreau mai fericiți, poate și din cauza vremii. În cele din urmă, pofta de viață a cubanezilor ajunse să o farmece pe Tanya. Fuma trabucuri și bea rom cu *tuKola,* înlocuitorul local pentru Coca-Cola. Îi plăcea să danseze cu Paz pe ritmurile irezistibil de atrăgătoare ale muzicii lor tradiționale, care se numea *trova.* Castro închisese majoritatea cluburilor de noapte, dar nimeni nu îi putea împiedica pe cubanezi să cânte la chitară, așa că

muzicienii se mutaseră în baruri micuțe numite *casas de la trova.*

Însă își făcea griji pentru poporul cubanez; acesta își sfidase uriașul vecin, Statele Unite, aflat la numai 150 de kilometri distanță, dincolo de strâmtoarea Florida, și ea știa că într-o zi ar fi putut fi pedepsit. Când se gândea la asta, Tanya se simțea precum pasărea crocodilului, cocoțată vitejește între fălcile deschise ale înfricoșătoarei fiare, ciugulind mâncare dintre șirurile de dinți ca niște cuțite frânte ale acesteia.

Oare cum aveau să plătească în final cubanezii pentru sfidarea lor? Și oare avea să merite prețul plătit? Numai timpul putea arăta asta. Tanya era pesimistă în privința perspectivelor de reformare a comunismului, însă unele lucruri realizate de Castro erau admirabile. În 1961, Anul Educației, zece mii de studenți se duseseră la țară ca să-i învețe pe fermieri să citească, o cruciadă eroică de eradicare a analfabetismului printr-o singură campanie. Prima propoziție din abecedar era: „Țăranii lucrează în cooperativă”, dar asta nici nu mai conta de vreme ce oamenii care puteau citi erau mai bine pregătiți să recunoască propaganda guvernamentală.

Castro nu era bolșevic. Disprețuia conservatorismul și era mereu în căutare de idei noi. Acesta era și motivul pentru care îi enerva pe cei de la Kremlin. Însă nu era nici democrat. Tanya se întristase când el anunțase că revoluția eliminase nevoia de a organiza alegeri. Și era un domeniu în care imitase Uniunea Sovietică la sânge: cu sfaturi din partea KGB-ului, creasе o poliție secretă necruțător de eficientă cu care să elimine orice opoziție.

În schimb, Tanya dorea ca revoluția să reușească. Cuba trebuia să scape de subdezvoltare și de colonialism. Nimeni nu îi voia pe americani înapoi, cu cazinourile și cu prostituatele lor. Însă Tanya se întreba în ce măsură cubanezilor li se va permite vreodată să ia singuri deciziile. Ostilitatea americanilor îi împingea în brațele sovieticilor; dar, pe măsură ce Castro se apropia tot mai mult de Uniunea Sovietică, devenea tot mai clar că americanii îi vor invada. În realitate, Cuba avea nevoie să fie lăsată în pace.

Însă poate că acela era un bun prilej. Ea și Paz se numărau printre cei câțiva oameni care știau ce se afla în lăzile lungi de lemn. Îi raporta direct lui Dimka măsura în care era eficientă

pătura de securitate. Dacă planul funcționa, Cuba ar fi putut fi protejată permanent de pericolul unei invazii americane, iar țara ar fi avut astfel posibilitatea de a-și trage sufletul și de a-și găsi propriul drum în istorie.

Cel puțin, asta spera ea. Îl știa pe Paz de un an.

— Nu vorbești niciodată despre familia ta, rosti ea în timp ce urmăreau cum era așezată lada pe platformă.

I se adresase în spaniolă: acum o vorbea aproape fluent. Prinsese și un pic din engleza cu accent american pe care mulți cubanezi o foloseau ocazional.

— Revoluția este familia mea, replică el.

„Da, sigur că da”, se gândi ea.

Cu toate acestea, probabil că avea să se culce cu el.

Paz s-ar fi putut dovedi o versiune mai măslinie a lui Vasili – chipeș, șarmant și necredincios. Probabil că exista un șir lung de cubaneze mlădioase cu ochi scăpărători care-i cădeau pe rând în brațe.

Își zise că nu era necesar să fie cinică. Faptul că un bărbat era frumos foc nu însemna că era neapărat un Casanova fără minte. Poate că Paz aștepta femeia potrivită, care să-i fie parteneră și care să lucreze cot la cot cu el pentru construirea unei Cube noi.

Lada cu racheta fu prinsă de platforma camionului. Un locotenent scund și slugarnic pe nume Lorenzo se apropie de Paz și îi spuse:

— Suntem gata de plecare, domnule general.

— Dați-i drumul, rosti Paz.

Camionul se îndepărtă încet de doc. Mai multe motociclete prinseră viață și trecură în fața camionului ca să elibereze calea. Tanya și Paz urcară în mașina lui, un autoturism combi Buick Le Sabre verde, și urmară convoiul.

Drumurile Cubei nu fuseseră proiectate pentru camioane de 25 de metri. În ultimele trei luni, inginerii Armatei Roșii construiseră noi poduri și reconfiguraseră curbele periculoase, însă convoiul se deplasa tot cu viteza melcului în cea mai mare parte a timpului. Tanya observă ușurată că toate celelalte vehicule fuseseră îndepărtate de pe șosele. În satele prin care treceau, casele joase, cu două camere, erau cufundate în întuneric, iar barurile erau închise. Dimka avea să fie mulțumit.

Tanya știa că pe doc era deja transferată o altă rachetă, pe un alt camion. Procesul avea să dureze până în zori. Descărcarea întregii încărcături urma să dureze două nopți.

Până acum, strategia lui Dimka funcționa perfect. Nimeni nu părea să suspecteze activitatea Uniunii Sovietice în Cuba. Nu se sufla nicio vorbă despre asta în circuitul diplomatic sau în paginile necontrolate ale presei occidentale. Temuta explozie de revoltă de la Casa Albă încă nu se produsese.

Însă mai erau încă două luni până la alegerile parțiale din America; încă două luni în care aceste imense rachete să fie pregătite de lansare într-un secret total. Tanya nu știa dacă un astfel de lucru era cu putință.

După două ore ajunseră într-o vale largă, care fusese ocupată de Armata Roșie. Aici construiau inginerii situl de lansare. Acesta era unul dintre cele peste zece ascunse prin cotloane din munți de-a lungul celor 1 250 de kilometri ai insulei Cuba.

Tanya și Paz coborâră din mașină ca să urmărească descărcarea lăzii din camion, tot la lumina reflectoarelor.

— Gata, am făcut-o! rosti Paz pe un ton satisfăcut. Acum avem arme nucleare.

Își scoase un trabuc și îl aprinse.

Ceva mai precaută, Tanya întrebă:

— Cât va dura instalarea lor?

— Nu prea mult, zise el nonșalant. Vreo două săptămâni.

Tanya nu era în starea necesară pentru a se gândi la probleme, însă i se părea că sarcina avea să dureze mai mult de două săptămâni. Valea nu era decât un șantier prăfuit în care se realizase foarte puțin până atunci. Totuși, Paz avea dreptate: izbutiseră să facă partea cea mai grea, respectiv să aducă arme nucleare în Cuba fără să afle americanii.

— Uită-te la minunea aia, spuse Paz. Într-o bună zi ar putea ateriza în centrul frumosului Miami. Bang!

Tanya se cutremură la gândul acesta.

— Sper să nu.

— De ce?

Oare chiar trebuia să îi explice?

— Armele acestea sunt concepute pentru a fi o amenințare. Sunt gândite să îi intimideze pe americani suficient de mult încât să nu invadeze Cuba. Dacă ar fi folosite vreodată, ar însemna că nu și-au atins scopul.

— Posibil, răspunse el. Dar dacă ne vor ataca, rachetele vor putea rade cu totul de pe fața pământului orașele americane.

Pe Tanya o neliniști încântarea evidentă cu care el descria acest scenariu îngrozitor.

— Și ce ați obține cu asta?

El păru surprins de întrebare.

— Asta va menține mândria națiunii cubaneze, îi explică el, rostind cuvântul spaniol *dignidad* de parcă ar fi fost sacru.

Ei nu-i venea să-și creadă urechilor.

— Deci ați porni un război nuclear doar de dragul mândriei voastre?

— Firește. Ce ar putea fi mai important?

Ea exclamă indignată:

— Supraviețuirea speciei umane, de exemplu!

El își flutură trabucul cu un gest de lehamite.

— N-ai decât să-ți faci tu griji pentru specia umană, spuse el. Pe mine mă interesează onoarea.

— Rahat! pufni Tanya. Ești nebun?

Paz o privi.

— Președintele Kennedy este pregătit să folosească arme nucleare dacă Statele Unite sunt atacate, rosti el. Prim-secretarul Hrușciov le va folosi dacă Uniunea Sovietică va fi atacată. Același lucru este valabil pentru de Gaulle, în Franța, și pentru cine-o mai fi liderul Marii Britanii. Dacă vreunul dintre ei ar spune altceva, ar fi dat jos în doar câteva ore. Trase din trabuc, făcând capătul să se înroșească, apoi suflă fumul în aer. Dacă eu sunt nebun, înseamnă că și ei sunt, încheie el.

•

George Jakes nu știa care era urgența. Bobby Kennedy îi convocase pe el și pe Dennis Wilson într-o ședință de criză la Casa Albă în dimineața zilei de marți, 16 octombrie. Cel mai probabil, subiectul urma să fie prima pagină a ediției din acea zi a ziarului *New York Times,* cu titlul:

EISENHOWER SPUNE CĂ PREȘEDINTELE
ESTE SLAB PE PLAN EXTERN.

O regulă nescrisă prevedea ca foștii președinți să nu își atace succesorii. Totuși, George nu era surprins că Eisenhower încălcase această convenție. Jack Kennedy câștigase spunând

despre Eisenhower că este slab și că inventează un „decalaj al rachetelor” inexistent în favoarea sovieticilor. Era clar că Ike încă suferea din cauza acestei lovituri sub centură. Acum, când și Kennedy era vulnerabil în fața unei acuzații similare, Eisenhower se răzbuna – exact cu trei săptămâni înainte de alegerile parțiale.

Exista o variantă și mai proastă. Marea temere a lui George era ca nu cumva „Operațiunea Mangusta” să fi fost deconspirată. Dezvăluirea faptului că președintele și fratele său puneau la cale acte de terorism internațional ar fi fost folosită ca muniție de toți candidații republicani. Aceștia ar fi putut zice că frații Kennedy sunt criminali pentru că o fac și proști pentru că nu pot păstra secretul. Și care ar fi fost oare represaliile lui Hrușciov?

George vedea limpede că șeful lui era furios. Bobby nu se pricepea deloc să își ascundă sentimentele. Mânia i se citea clar din felul în care își încleșta fălcile, din aplecarea umerilor și din scăpărările ucigătoare ale ochilor săi albaștri.

Lui George îi plăcea de Bobby pentru că își arăta emoțiile. Oamenii care lucrau cu Bobby îi citeau până în adâncul sufletului adeseori. Asta îl făcea mai vulnerabil, dar și mai îndrăgit totodată.

Când intrară în Sala Cabinetului, descoperiră că președintele Kennedy era deja acolo. Stătea la o masă lungă, pe care se vedeau mai multe scrumiere mari. Era așezat pe centru, cu sigiliul prezidențial atârnat pe peretele din spatele său. De-o parte și de alta a sigiliului, câteva ferestre boltite și înalte dădeau înspre Grădina cu Trandafiri.

Lângă el se afla o fetiță în rochie albă – fiica lui, Caroline, care încă nu împlinise cinci ani. Avea părul scurt, castaniu-deschis, cu cărare pe o parte – precum tatăl ei – și prins la spate cu o agrafă simplă. Vorbea cu el, explicându-i serioasă ceva, iar el o asculta vrăjit, ca și cum cuvintele ei ar fi fost la fel de vitale precum orice alt cuvânt rostit în acel loc al puterii. George fu puternic impresionat de legătura dintre părinte și copil. „Dacă voi avea vreodată o fiică, se gândi el, o voi asculta și eu la fel, ca să știe că este cea mai importantă persoană din lume.”

Asistenții își ocupară locurile lângă perete. George se așeză lângă Skip Dickerson, care lucra pentru vicepreședintele Lyndon Johnson. Skip avea părul foarte blond și drept și pielea palidă,

arătând aproape ca un albinos. Își împinse șuvița blondă din fața ochilor și spuse cu un accent sudist:

— Ai idee ce arde?

— Bobby nu mi-a zis nimic, răspunse George.

O femeie pe care George nu o cunoștea intră în cameră și o luă de acolo pe Caroline.

— Cei de la CIA au niște noutăți pentru noi, rosti președintele. Haideți să începem.

Într-un capăt al camerei, în fața șemineului, se afla un șevalet pe care era expusă o fotografie mare, alb-negru. Bărbatul de lângă ea se prezentă drept expert foto-interpret. George nici nu știa că exista o asemenea profesie.

— Imaginile pe care urmează să le vedeți au fost surprinse duminică de un aparat U-2 de mare altitudine al CIA, aflat în zbor deasupra Cubei.

Toată lumea știa despre avioanele de spionaj ale CIA. Sovieticii doborâseră unul deasupra Siberiei în urmă cu doi ani, judecându-l pe pilot pentru spionaj.

Toată lumea privi fotografia de pe șevalet. Aceasta părea încețoșată și neclară, nearătând altceva decât copaci, din câte putea distinge George. Chiar aveau nevoie de un interpret care să le spună la ce să privească.

— Aceasta este o vale din Cuba, aflată la vreo 30 de kilometri în interiorul insulei față de portul Mariel, le explică omul de la CIA, indicându-le zona cu un mic arătător. Un drum nou, de calitate duce într-un câmp mare și deschis. Aceste mici forme răspândite pretutindeni sunt utilaje de construcții: buldozere, retroexcavatoare și basculante. Iar aici – bătu în fotografie pentru a accentua –, aici, în mijloc, puteți vedea un grup de forme, ca niște scânduri înșirate. În realitate, acestea sunt lăzi de 24 de metri lungime și de 2,7 metri lățime. Au exact mărimea și forma necesare pentru a putea cuprinde o rachetă balistică sovietică R-12 cu rază medie, concepută să transporte un focos nuclear.

George abia se abținu să nu scape un *Drace*!, însă nu toată lumea izbuti să își țină gura, iar încăperea răsună pentru o clipă de înjurături uluite.

Cineva zise:

— Sunteți sigur?

Foto-interpretul răspunse:

— Domnule, eu studiez fotografii de recunoaștere aeriană de ani buni și vă pot garanta două lucruri: unu, exact așa arată rachetele nucleare; și doi, nu mai există nimic care să arate așa.

„Doamne apără și păzește! se gândi George înfricoșat. Blestemații de cubanezi au nucleare!”

Altcineva întrebă:

— Și cum dracu’ au ajuns acolo?

Foto-interpretul spuse:

— Este clar că sovieticii le-au transportat în Cuba în condiții de maximă securitate și de secret deplin.

— Le-au strecurat pe sub nasul nostru, mai bine zis, bombăni cel care pusese întrebarea.

Altcineva întrebă:

— Care este raza acelor rachete?

— Peste 1 600 de kilometri.

— Deci ar putea lovi…

— Chiar această clădire, domnule.

George fu nevoit să își reprime impulsul de a se ridica și de a pleca imediat de acolo.

— Și în cât timp și-ar atinge ținta?

— Din Cuba până aici? Treisprezece minute, conform estimărilor noastre.

George se uită fără să vrea spre fereastră, de parcă s-ar fi așteptat să vadă o rachetă străbătând Grădina de Trandafiri.

Președintele rosti:

— Ticălosul ăla de Hrușciov m-a mințit. Mi-a spus că nu va amplasa rachete nucleare în Cuba.

Bobby adăugă:

— Iar CIA ne-a zis să îl credem.

Altcineva interveni:

— Asta va domina cu siguranță restul campaniei electorale – cele trei săptămâni rămase.

Ușurat, George își concentră atenția asupra consecințelor politice pe plan intern: posibilitatea războiului nuclear era cumva prea groaznică pentru a fi contemplată. Se gândi la ediția de dimineață a ziarului *New York Times.* Ce multe va avea de spus acum Eisenhower! Măcar, atât timp cât fusese el președinte, URSS nu își permisese să transforme Cuba într-o bază nucleară comunistă.

Era un dezastru, și nu doar pentru politica externă. O victorie categorică a republicanilor în noiembrie avea să însemne ca președintele Kennedy să fie legat la mâini în ultimii doi ani ai săi de mandat, punându-se astfel capăt agendei drepturilor civile. Cu un număr suplimentar de republicani care să se alăture democraților sudiști în opoziția lor față de egalitatea pentru negri, Kennedy nu mai avea nicio șansă să promoveze un proiect de lege a drepturilor civile. Oare cât timp urma să mai treacă până când bunicul Mariei avea să poată să se înregistreze pentru vot fără să fie arestat?

În politică, toate erau legate între ele.

„Trebuie să facem ceva în privința rachetelor”, se gândi George.

Însă habar nu avea ce.

Din fericire, Jack Kennedy știa ce-i de făcut.

— Mai întâi trebuie să intensificăm supravegherea Cubei cu aparate U-2, începu președintele. Trebuie să aflăm câte rachete au și unde le țin. Și apoi le vom elimina.

George se mai destinse. Brusc, problema nu mai părea atât de mare. Statele Unite aveau sute de avioane și mii de bombe. Iar faptul că președintele Kennedy adopta o atitudine decisă și violentă pentru a proteja America avea să păstreze intacte șansele democraților la parțiale.

Toată lumea se uită spre generalul Maxwell Taylor, șeful Statului-major Reunit și al doilea comandant militar al Americii după președinte. Părul său ondulat, dat cu briantină și cu cărare pe mijloc, îl făcea pe George să se întrebe dacă nu cumva omul era cam vanitos. Atât Jack, cât și Bobby aveau încredere în el, deși George nu pricepea de ce.

— Un atac aerian ar trebui urmat de o invazie la scară largă a Cubei, rosti Taylor.

— Și avem un plan pentru această situație.

— Putem transporta 150 000 de soldați acolo într-o săptămână de la bombardamente.

Kennedy încă se gândea la eliminarea rachetelor sovietice.

— Putem avea garanția că vom distruge toate siturile de lansare din Cuba? întrebă el.

Taylor replică:

— Nu vom putea fi niciodată sută la sută siguri, domnule președinte.

George nu luase în calcul acest obstacol. Cuba avea 1 250 de kilometri lungime. Era posibil ca aviația să nu poată depista fiecare sit în parte, cu atât mai puțin să le distrugă pe toate.

Președintele Kennedy zise:

— Și presupun că orice rachetă rămasă după atacul nostru aerian ar fi lansată imediat spre Statele Unite.

— Trebuie să pornim de la această ipoteză, domnule, confirmă Taylor.

Președintele se posomorî, iar George realiză imensitatea poverii responsabilității pe care o purta.

— Spune-mi un lucru, rosti Kennedy. Dacă o rachetă cade într-un oraș american de mărime medie, cât de rău ar fi?

George uită din nou de orice calcule electorale și inima lui înghețǎ la cumplitul gând al războiului nuclear.

Generalul Taylor se consultă cu aghiotanții săi câteva clipe, apoi se întoarse spre masă și zise:

— Domnule președinte, conform estimărilor noastre, șase sute de mii de persoane și-ar pierde viața.

• Capitolul 16 •

Mama lui Dimka, Anya, ar fi vrut să o cunoască pe Nina. Asta îl surprinse. E drept că relația lui cu Nina era satisfăcătoare, culcându-se cu ea cu fiecare ocazie, dar ce legătură avea mama lui cu asta?

Îi explică punctul lui de vedere, iar ea îi răspunse exasperată:

— Ai fost cel mai deștept băiat în școală, dar uneori ești tare prostuț. Ascultă! În fiecare weekend în care nu ești plecat pe undeva cu Hrușciov, ești cu această femeie. Este limpede că e importantă. Te vezi cu ea de trei luni. Sigur că mama ta vrea să afle cum este! Ce întrebare mai e și asta?

Probabil că avea dreptate. Nina nu era o tipă cu care se văzuse doar o dată sau o simplă prietenă. Era iubita lui. Devenise parte din viața lui.

Își iubea mama, dar nu o asculta chiar în toate privințele: ea nu privea cu ochi buni nici motocicleta, nici blugii, nici pe Valentin. Totuși, ar fi făcut orice i se părea rezonabil ca să îi facă pe plac, așa că o invită pe Nina la apartamentul lor.

La început, Nina refuză.

— Nu vreau să fiu inspectată de familia ta, ca o mașină uzată pe care te gândești să o cumperi, rosti ea cu obidă. Spune-i mamei tale că nu vreau să mă căsătoresc. Așa o să-și piardă repede interesul în privința mea.

— Nu-i vorba de toată familia mea, ci doar de ea, îi zise Dimka. Tatăl meu a murit, iar sora mea este în Cuba. Și, oricum, ai ceva împotriva căsătoriei?

— De ce întrebi? Vrei să mă ceri de nevastă?

Dimka se fâstâci. Nina era fascinantă și foarte apetisantă, iar el nu fusese niciodată atât de implicat într-o relație cu o femeie, însă nu se gândise la căsătorie. Oare chiar voia să își petreacă tot restul vieții alături de ea?

Încercă să se eschiveze.

— Încerc doar să te înțeleg.

— Am încercat căsătoria și nu mi-a plăcut, rosti ea. Mulțumit?

Ea adopta mai mereu o atitudine provocatoare. Nu îl deranja asta: era unul dintre aspectele care o făceau atât de fascinantă.

— Preferi să fii singură, rosti el.

— Evident.

— Ce-i așa grozav la asta?

— Nu trebuie să-i fac pe plac unui bărbat, așa că pot să fac doar ceea ce-mi place. Iar când îmi doresc altceva, te am pe tine.

— Mda, văd în ce fel îți sunt de folos.

Ea râse sesizând dublul înțeles.

— Exact.

Totuși, după ce rămase pe gânduri o vreme, zise:

— La dracu', nu vreau să îmi atrag dușmănia mamei tale. O să vin.

În ziua aceea, Dimka se simți agitat. Nina era imprevizibilă. Când se întâmpla ceva care o deranja – o farfurie spartă din greșeală, un afront real sau imaginar, o notă de reproș în glasul lui Dimka –, furia ei era strașnică, precum mușcătura crivățului de ianuarie în Moscova. Spera să se înțeleagă bine cu mama lui.

Nina nu mai fusese niciodată în Casa Guvernului. O impresionă sala de la intrare, mare cât o sală de bal. Apartamentul nu era foarte mare, dar era mobilat luxos, în comparație cu majoritatea caselor moscovite, cu covoare groase, tapet scump și o radiogramă – un bufet din lemn de nuc

cu un pick-up și un aparat de radio. Acestea erau câteva dintre privilegiile ofițerilor KGB precum tatăl lui Dimka.

Anya pregătise tot felul de aperitive, așa cum preferau moscoviții în locul cinelor formale: macrou afumat și ouă fierte cu ardei roșu pe pâine albă; mici sandviciuri cu pâine de secară, castraveți și roșii; și, piesa de rezistență, un platou de „corăbioare” – ovale de pâine prăjită cu triunghiuri de cașcaval prinse cu o scobitoare ca un catarg.

Anya purta o rochie nouă și se machiase discret. Luase puțin în greutate după moartea tatălui lui Dimka, ceea ce i se potrivea de minune. Dimka simțea că mama lui era mai fericită după moartea soțului ei. Poate că Nina avea dreptate în privința căsătoriei.

Primul lucru pe care Anya i-l spuse Ninei fu:

— Are 23 de ani și asta-i prima oară când Dimka al meu aduce o fată acasă.

Și-ar fi dorit ca mama lui să nu-i fi spus asta – îl făcea să pară un începător. Chiar *era* un începător, iar Nina își dăduse seama de asta de mult, însă nu voia să i se amintească în permanență. Oricum, învăța repede. Nina îi spunea că este un iubit priceput, chiar mai bun decât soțul ei, deși nu voia să intre în detalii.

Spre surprinderea lui, Nina se strădui din răsputeri să fie amabilă cu mama lui, spunându-i politicos „Anya Grigorivitci”, ajutând-o în bucătărie și întrebând-o de unde își cumpărase rochia.

După ce băură niște votcă, Anya se simți suficient de relaxată încât să spună:

— Nina, Dimka al meu zice că nu vrei să te căsătorești.

— Mamă, e o chestiune mult prea personală! mormăi Dimka.

Însă Nina nu părea deranjată.

— Sunt și eu ca dumneavoastră: am fost deja căsătorită, răspunse ea.

— Da, dar eu sunt o femeie în vârstă.

Anya avea 45 de ani, o vârstă socotită prea înaintată pentru a te recăsători. Se considera că femeile ajunse la acea vârstă nu mai simțeau dorința trupească – în caz contrar, fiind privite cu dezgust. O văduvă respectabilă care se recăsătorea la vârsta mijlocie era atentă să le spună tuturor că o făcea „doar pentru tovărășie”.

— Nu păreți bătrână, Anya Grigorivitci, zise Nina. Ați putea trece drept sora lui Dimka.

Era o minciună sfruntată, însă Anyei îi făcu plăcere. Poate că femeile apreciau mereu astfel de complimente, indiferent dacă erau credibile ori ba. Oricum, nu o contrazise.

— Eh, sunt prea bătrână ca să mai am copii.

— Nici eu nu pot avea copii.

— Oh!

Dezvăluirea o șocă pe Anya. Îi dădea peste cap toate fanteziile. Uită pentru o clipă de orice tact și întrebă direct:

— De ce nu?

— Din motive medicale.

— Ah!

Era limpede că Anya și-ar fi dorit să afle mai multe. Dimka remarcase că detaliile medicale erau de mare interes pentru multe femei. Însă Nina nu mai adăugă nimic în legătură cu acest subiect.

Se auzi un ciocănit la ușă și Dimka oftă: bănuia cine era. Deschise ușa.

În prag stăteau bunicii lui, care locuiau în aceeași clădire. „O, Dimka, ești acasă!” rosti bunicul său, Grigori Peshkov, prefăcându-se surprins. Era în uniformă. Avea 74 de ani, dar nu voia să se pensioneze. Bătrânii care nu știau când să renunțe constituiau o mare problemă în Uniunea Sovietică, după părerea lui Dimka.

Katerina, bunica lui Dimka, fusese la coafor. „Am adus niște caviar”, zise ea. Era clar că nu era vorba de o simplă coincidență. Aflaseră despre venirea Ninei și se înființaseră să vadă ce-i cu ea. Nina era inspectată de familie, după cum se temuse.

Dimka îi prezentă. Bunica o sărută pe Nina, iar Bunicul îi ținu mâna într-a lui mai mult decât era necesar. Spre ușurarea lui Dimka, Nina continuă să fie fermecătoare. I se adresă Bunicului spunându-i „tovarășe general”. Realizând imediat că bătrânul nu era imun la nurii fetelor atrăgătoare, flirtă cu el, spre marea sa încântare; totodată, îi aruncă Bunicii o privire ca de la femeie la femeie, ce părea să spună: „Știm prea bine amândouă cum sunt bărbații”.

Bunicul o întrebă despre slujba ei. Nina fusese promovată recent și acum era editor-șef, ocupându-se de tipărirea

diverselor comunicate ale sindicatului din industria oțelului. Bunica o întrebă despre familie, iar ea îi spuse că nu apuca să îi vadă prea des, întrucât locuiau cu toții în orașul ei natal, Perm, aflat la o zi de mers cu trenul înspre Est.

Discuția ajunse în curând la subiectul preferat al Bunicului, respectiv inadvertențele istorice din filmul lui Eisenstein, *Octombrie,* în special scenele în care era înfățișată luarea cu asalt a Palatului de Iarnă, la care participase și bătrânul.

Dimka se bucură să vadă că se înțelegeau atât de bine, având totodată senzația neplăcută că nu mai deținea controlul situației. Se simțea de parcă ar fi fost pe o corabie navigând pe ape liniștite spre o destinație necunoscută: totul era bine momentan, dar ce-l aștepta în viitor?

Telefonul sună și Dimka răspunse. Așa se întâmpla mereu seara: de obicei îl sunau cei de la Kremlin. Auzi în receptor vocea Natalyei Smotrov:

— Tocmai am vorbit cu agenții noștri KGB de la Washington, zise ea.

Dimka se simțea jenat să discute cu ea în prezența Ninei. Până la urmă, nu o atinsese niciodată pe Natalya, chiar dacă se gândise la asta. Și totuși, oamenii nu puteau fi acuzați pentru gândurile lor, nu?

— Ce s-a întâmplat? întrebă el.

— Președintele Kennedy și-a programat o intervenție televizată în această seară pentru a se adresa poporului american.

Ca de obicei, ea era prima care făcea rost de cele mai proaspete informații.

— De ce?

— Nu știu.

Lui Dimka îi zbură gândul imediat la Cuba. Majoritatea rachetelor erau deja acolo, laolaltă cu focoasele nucleare. Tone de echipament auxiliar și mii de soldați sosiseră acolo. În câteva zile, armele aveau să fie gata de lansare. Misiunea era aproape completă.

Însă mai erau două săptămâni până la alegerile parțiale din America. Dimka luase în calcul să ia avionul până în Cuba – exista o cursă care lega Praga de Havana –, pentru a se asigura că nu se sufla nicio vorbă în zilele rămase. Era vital ca secretul să mai fie păstrat încă puțin.

Se rugă ca apariția-surpriză a lui Kennedy la TV să fie în legătură cu altceva: Berlin, poate, sau Vietnam.

— La ce oră este transmisiunea? o întrebă Dimka pe Natalya.

— La 7:00 seara, ora Coastei de Est.

Asta însemna ora 2:00 noaptea la Moscova.

— Îl sun imediat, rosti el. Mulțumesc.

Închise receptorul, apoi sună la reședința lui Hrușciov.

La telefon răspunse Ivan Tepper, șeful personalului, echivalentul unui majordom.

— Alo, Ivan? zise Dimka. E acolo?

— Se pregătește de culcare, răspunse Ivan.

— Spune-i să își tragă la loc pantalonii. Kennedy va ține un discurs televizat la ora 2 noaptea, ora noastră.

— Stai așa, este aici.

Dimka auzi o conversație înfundată, apoi glasul lui Hrușciov.

— Ți-au descoperit rachetele! zise el.

Dimka simți cum cade cerul peste el. Intuiția spontană a lui Hrușciov era de obicei corectă. Secretul fusese deconspirat, iar Dimka urma să fie țap ispășitor.

— Bună seara, tovarășe prim-secretar, spuse el, iar cele patru persoane din cameră amuțiră. Nu știm încă despre ce va vorbi Kennedy.

— E vorba de rachete, categoric. Convoacă o ședință de urgență a Prezidiului.

— La ce oră?

— Peste o oră.

— Foarte bine.

Hrușciov închise.

Dimka formă numărul de acasă al secretarei sale.

— Bună, Vera, rosti el. Prezidiu de urgență la ora 10, în seara asta. Tovarășul e în drum spre Kremlin.

— Încep să sun lumea, răspunse ea.

— Ai numerele tuturor de acasă?

— Da.

— Normal. Mulțumesc. Ajung și eu la birou în câteva minute, încheie el.

Cu toții se holbau la el. Îl auziseră spunând „Bună seara, tovarășe prim-secretar”. Bunicul era mândru, Bunica și Mama erau îngrijorate, iar Nina avea un licăr de entuziasm în ochi.

— Trebuie să mă duc la serviciu, zise Dimka, fără să mai fie necesar.

Bunicul spuse:

— Care-i urgența?

— Nu știm încă.

Bunicul îl bătu pe umăr, cu o expresie sentimentală pe chip.

— Cu oameni ca tine și ca fiul meu Volodea la comandă, știu că revoluția este pe mâini bune.

Dimka fu tentat să-i spună că și-ar fi dorit să fie și el atât de încrezător, însă zise doar:

— Bunicule, o poți trimite acasă pe Nina cu o mașină militară?

— Sigur că da.

— Îmi pare rău că vă stric seara…

— Nu-ți face griji, îl liniști Bunicul. Serviciul este mai important. Hai, du-te!

Dimka își puse haina, o sărută pe Nina și plecă.

În timp ce cobora cu liftul, se întrebă disperat dacă lăsase cumva să-i scape secretul rachetelor din Cuba, în pofida tuturor eforturilor sale. Condusese întreaga operațiune sub un nivel formidabil de securitate. Fusese de o eficiență brutală. Fusese un tiran, pedepsind cu severitate greșelile, umilindu-i pe proști, ruinând carierele celor care nu îi respectau ordinele cu meticulozitate. Ce altceva ar mai fi putut face?

Afară se desfășura o repetiție de noapte pentru parada militară programată de Ziua Revoluției, de peste două săptămâni. Un șir nesfârșit de tancuri, de artilerie și de soldați înainta de-a lungul digului râului Moscova. „Nimic din toate astea nu ne va ajuta dacă se va ajunge la un război nuclear”, se gândi el. Americanii nu o știau, dar Uniunea Sovietică avea puține arme nucleare, nici pe departe cât arsenalul Statelor Unite. Sovieticii le puteau provoca daune americanilor, într-adevăr, însă americanii puteau șterge Uniunea Sovietică de pe fața pământului.

Cum drumul era blocat de procesiune, iar Kremlinul se afla la ceva mai mult de un kilometru distanță, Dimka își lăsă motocicleta acasă și porni pe jos.

Kremlinul era o fortăreață triunghiulară aflată în partea de nord a râului. Înăuntru se aflau mai multe palate transformate acum în clădiri guvernamentale. Dimka se duse în clădirea Senatului, galbenă și cu coloane albe, și luă liftul până la etajul

al treilea. Urmă covorul roșu de pe un coridor cu tavan înalt până la biroul lui Hrușciov. Prim-secretarul nu sosise încă. Dimka se duse două uși mai departe, în Sala Prezidiului. Din fericire, aceasta era curată și aranjată.

Prezidiul Comitetului Central al Partidului Comunist era adevăratul organism de conducere al Uniunii Sovietice. Hrușciov era președintele său. Aici stătea adevărata putere. Oare ce avea să facă Hrușciov?

După Dimka, ajuns primul, începură să apară și alți membri ai Prezidiului și asistenții lor. Nimeni nu știa ce urma să spună Kennedy. Evgheni Filipov veni cu șeful lui, ministrul apărării, Rodion Malinovski. „Ce porcărie!” exclamă Filipov, neizbutind să își ascundă satisfacția. Dimka îl ignoră.

Natalya intră împreună cu spilcuitul ministru de externe Andrei Gromîco. Fata decisese că ora târzie îi permitea o ținută mai lejeră, așa că purta blugi strâmți, în stil american, și un pulover larg, cu guler mare și răsfrânt.

— Mulțumesc că m-ai avertizat în prealabil, îi murmură Dimka. Îți sunt recunoscător.

Ea îi atinse brațul.

— Sunt de partea ta, îi zise. Știi asta.

Hrușciov sosi și deschise brusc ședința, spunând:

— Cred că discursul televizat al lui Kennedy va fi despre Cuba.

Dimka se ridică în spatele lui Hrușciov, rezemându-se de zid gata de plecare. Liderul ar fi putut avea nevoie de un dosar, de un ziar sau de un raport; ar fi putut cere un ceai, o bere sau un sandvici. În afară de Dimka, mai erau acolo alți doi asistenți ai lui Hrușciov. Niciunul dintre ei nu avea răspunsuri la întrebările importante. Oare americanii găsiseră rachetele? Și, dacă le găsiseră, cine divulgase secretul? Viitorul întregii lumi atârna în balanță, însă Dimka, spre rușinea lui, era la fel de îngrijorat în privința propriului viitor.

Nerăbdarea îl scotea din minți. Kennedy urma să vorbească peste patru ore. Cu siguranță Prezidiul putea afla cuprinsul discursului său mai devreme, nu-i așa? La ce era bun KGB-ul?

Ministrul apărării Malinovski arăta ca un star de cinema trecut de prima tinerețe, cu trăsăturile sale regulate și cu părul des și argintiu. El susținea că Statele Unite nu se pregăteau să invadeze Cuba. Serviciul de Informații al Armatei Roșii avea oameni infiltrați în Florida. Existau trupe comasate acolo, dar nu

suficient de numeroase pentru o invazie, după părerea lui. „E doar un șiretlic de campanie electorală”, rosti el. Lui Dimka i se părea că este mult prea sigur pe el.

Și Hrușciov era sceptic. Poate că era adevărat și Kennedy chiar nu voia război cu Cuba, dar oare era liber să facă după cum dorea? Hrușciov considera că președintele american era – cel puțin parțial – sub controlul Pentagonului și al capitalisto-imperialiștilor precum familia Rockefeller.

— Trebuie să avem un plan de rezervă și pentru situația în care americanii decid totuși să invadeze, zise el. Trupele noastre trebuie să fie pregătite pentru orice.

Oferi o pauză de zece minute, în care membrii comitetului să ia în considerare toate variantele.

Dimka era îngrozit de rapiditatea cu care Prezidiul începuse să discute despre război. Nu acesta fusese planul! Când Hrușciov hotărâse să trimită rachete în Cuba, nu intenționase să stârnească un conflict. „Cum am ajuns de la una la alta?” se gândi Dimka deznădăjduit.

Îl văzu pe Filipov într-un grup de rău augur, cu Malinovski și cu alți câțiva. Filipov nota ceva. La reluarea ședinței, Malinovski citi ciorna unui ordin pentru comandantul sovietic din Cuba, generalul Issa Pliyev, prin care acesta era autorizat să folosească „toate mijloacele disponibile” în vederea apărării Cubei.

Lui Dimka îi venea să-i spună: „Ești nebun?”

Hrușciov era de aceeași părere.

— Asta ar însemna să îi dăm lui Pliyev autoritatea necesară pentru declanșarea unui război nuclear! rosti el mânios.

Spre ușurarea lui Dimka, Anastas Mikoyan îl susținu pe Hrușciov. Mereu conciliator, Mikoyan arăta ca un avocat dintr-un orășel de provincie, cu mustața lui îngrijită și începutul de chelie. Însă el era omul care îl putea convinge pe Hrușciov să renunțe la cele mai nesăbuite planuri. Acum i se opunea lui Malinovski. Mikoyan avea un plus de autoritate, întrucât vizitase Cuba la scurt timp după revoluție.

— Ce-ar fi să îi predăm controlul asupra rachetelor lui Castro? rosti Hrușciov.

Dimka își auzise șeful spunând multe chestii trăsnite, mai ales în timpul discuțiilor ipotetice, dar ăsta era un lucru iresponsabil chiar și după standardele lui. Ce îl apucase?

— V-aș sfătui să nu faceți asta, dacă îmi permiteți, zise Mikoyan pe un ton calm. Americanii știu că noi nu ne dorim un război nuclear și, câtă vreme noi controlăm armele, vor încerca să rezolve această problemă pe cale diplomatică. Însă nu vor avea încredere în Castro. Dacă știu că el stă cu degetul pe buton, s-ar putea să încerce să distrugă toate rachetele din Cuba printr-un singur atac de proporții.

Hrușciov acceptă argumentul, nefiind încă pregătit pe deplin să excludă complet utilizarea armelor nucleare.

— Asta ar însemna că americanii pot lua Cuba înapoi! rosti el indignat.

În acel moment, interveni Alexei Kosîghin. Era cel mai apropiat aliat al lui Hrușciov, chiar dacă era cu zece ani mai tânăr. Kosîghin avea un moț în creștet, care arăta ca prora unei corăbii. Era roșu la față, semn că obișnuia să bea, însă Dimka îl considera drept cel mai deștept om de la Kremlin.

— Nu ar trebui să ne gândim la momentul în care să folosim armele nucleare, zise Kosîghin. Dacă ajungem în acel punct, înseamnă că am eșuat catastrofal. Chestiunea pe care ar trebui să o discutăm este următoarea: ce mutări putem face astăzi pentru a ne asigura că situația nu degenerează într-un război nuclear?

„Slavă Domnului, se gândi Dimka, în sfârșit o voce a rațiunii."

Kosîghin continuă:

— Propun ca generalul Pliyev să fie autorizat să apere Cuba prin toate mijloacele posibile, *mai puțin* cu ajutorul armelor nucleare.

Malinovski avea îndoieli, temându-se ca nu cumva contraspionajul american să afle într-un fel de ordinul acesta; însă, în pofida rezervelor sale, propunerea fu aprobată, spre ușurarea lui Dimka, iar mesajul fu transmis. Pericolul unui holocaust nuclear încă plana, dar cel puțin Prezidiul se concentra asupra evitării conflictului și nu a modului în care să îl poarte.

La scurt timp după aceea, Vera Pletner băgă capul pe ușă și îi făcu un semn lui Dimka. El se strecură afară. Pe coridorul larg, ea îi înmână șase coli de hârtie.

— Iată discursul lui Kennedy, îi spuse ea în șoaptă.

— Slavă Domnului! zise el uitându-se la ceas. Era ora 1:15, cu 45 de minute înainte ca președintele american să intre în emisie directă. Cum l-am obținut?

— Guvernul american i-a furnizat ambasadei noastre de la Washington câteva exemplare în avans, iar Ministerul de Externe l-a tradus rapid.

Stând pe coridor, numai cu Vera alături, Dimka îl citi rapid.

„Acest guvern, așa cum a promis, a menținut sub supraveghere strictă desfășurarea de forțe militare sovietice pe insula Cuba.”

Kennedy numise Cuba o insulă, remarcă Dimka, ca și cum nu ar fi considerat-o o țară propriu-zisă.

„În ultima săptămână, probe indubitabile au stabilit faptul că o serie de situri pentru rachete ofensive se află în curs de pregătire pe acea insulă subjugată.”

„Probe, se gândi Dimka, ce probe?”

„Scopul acestor baze nu poate fi altul decât acela de a furniza o capacitate de efectuare a unui atac nuclear împotriva emisferei vestice.”

Dimka citi mai departe, însă – în mod exasperant – Kennedy nu preciza cum anume obținuse respectivele informații, dacă era vorba de trădători sau de spioni, din Uniunea Sovietică sau din Cuba, sau dacă le obținuse prin alte mijloace. Dimka tot nu reuși să afle dacă această criză era vina lui sau nu.

Kennedy punea foarte mare accent pe secretomania sovietică, numind-o înșelăciune. Avea tot dreptul să o facă, se gândi Dimka; și Hrușciov i-ar fi adus aceeași acuzație dacă rolurile ar fi fost inversate. Însă cum avea de gând să reacționeze președintele american? Dimka sări câteva pagini, până ajunse la partea esențială.

„Mai întâi, pentru a opri aceste pregătiri ofensive, vom iniția o carantină strictă asupra tuturor echipamentelor militare ofensive expediate spre Cuba.”

Aha, se gândi Dimka, o blocadă. Asta încălca dreptul internațional, motiv pentru care Kennedy o numea carantină, ca și cum s-ar fi confruntat cu vreo epidemie.

„Toate vasele, de orice fel, aflate în drum spre Cuba, indiferent de națiunea sau de portul care le expediază, vor fi returnate dacă se descoperă că transportă încărcături de arme ofensive.”

Dimka pricepu de îndată că aceasta era doar o măsură preliminară. Carantina nu ar fi făcut nicio diferență: majoritatea rachetelor ajunseseră deja acolo și erau aproape gata de utilizare – iar Kennedy știa asta, probabil, dacă sursele sale de informare erau atât de bune cum păreau. Blocada era doar simbolică.

Exista și o amenințare.

„Națiunea noastră va considera orice rachetă nucleară lansată dinspre Cuba asupra oricărei națiuni din emisfera vestică drept un atac al Uniunii Sovietice asupra Statelor Unite, ceea ce va atrage automat represalii totale asupra Uniunii Sovietice.”

Dimka simți o greutate rece așezându-i-se pe suflet. Era o amenințare cumplită. Kennedy nu și-ar mai fi bătut capul să afle dacă racheta fusese lansată de către cubanezi sau de către Armata Roșie; îi era indiferent. Nici nu l-ar fi interesat care era ținta. Dacă bombardau Chile, ar fi fost ca și cum ar fi bombardat New Yorkul.

În clipa în care una dintre nuclearele lui Dimka ar fi fost lansată, Statele Unite ar fi transformat Uniunea Sovietică într-un deșert radioactiv.

Dimka văzu cu ochii minții imaginea pe care o știa toată lumea, norul în formă de ciupercă al unei bombe nucleare; iar în imaginația lui acesta se înălța deasupra centrului Moscovei, unde se aflau Kremlinul, casa lui și toate clădirile familiare, zăcând acum în ruine, în timp ce cadavre arse pluteau ca niște pete hidoase pe apa otrăvită a râului Moscova.

O altă propoziție îi atrase atenția.

„Este dificil să lămurim sau măcar să discutăm aceste probleme într-o atmosferă de intimidare.”

Ipocrizia americanilor îi tăie răsuflarea lui Dimka. Dar „Operațiunea Mangusta” ce era, dacă nu intimidare?

Tocmai operațiunea respectivă convinsese un Prezidiu altminteri reticent să trimită rachetele acolo. Dimka începea să suspecteze că în politica internațională nu se putea ajunge nicăieri cu agresiunea.

Citise suficient. Intră înapoi în Sala Prezidiului, se duse iute la Hrușciov și îi înmână colile de hârtie.

— Discursul televizat al lui Kennedy, rosti el, destul de clar încât să fie auzit de toată lumea. Un exemplar în avans oferit de Statele Unite.

Hrușciov înșfacă hârtiile și începu să citească. Sala se cufundă în tăcere. Nu mai aveau rost alte discuții până nu aflau ce conținea documentul.

Hrușciov citi pe îndelete limbajul formal și abstract. Din când în când, pufnea disprețuitor sau surprins. Pe măsură ce citea, Dimka sesiză că starea lui de spirit se schimba, trecând de la neliniște la ușurare.

După câteva minute, lăsă jos ultima pagină, fără să zică nimic. Încă se gândea. În cele din urmă, își ridică privirea. Un surâs se înfiripă pe chipul său necioplit de țăran, în timp ce se uita spre colegii de la masă.

— Tovarăși, rosti el, am salvat Cuba!

•

Ca de obicei, Jacky îl interogă pe George cu privire la viața lui amoroasă.

— Te vezi cu cineva?

— Tocmai m-am despărțit de Norine.

— Tocmai? Au trecut șase luni.

— A… Da, bag de seamă că da.

Jacky gătise friptură de pui cu bame și turte de mălai pripit. Acesta fusese felul lui preferat de mâncare în copilărie. Acum, la cei 27 de ani ai săi, prefera friptura de vită în sânge cu salată sau paste cu sos de scoici. De asemenea, în mod normal își lua cina la ora 8:00 seara, nu la 6:00. Însă nu îi spuse nimic din toate astea – nu voia să îi răpească plăcerea de a-l hrăni.

Ea stătea în fața lui la masa din bucătărie, ca întotdeauna.

— Ce mai face drăguța de Maria Summers?

George încercă să își mascheze durerea. O pierduse pe Maria în fața altui bărbat.

— Maria are un prieten, replică el.

— Da? Cine este?

— Nu știu.

Jacky pufni frustrată.

— Și nu ai întrebat-o?

— Ba da, cum să nu? Dar nu a vrut să îmi spună.

— De ce nu?

George ridică din umeri.

— Este un bărbat însurat, rosti mama lui pe un ton ferm.

— Mamă, nu ai de unde să știi, zise George, apoi se simți cuprins imediat de groaznica suspiciune că ar fi putut avea dreptate.

— În mod normal, fetele se laudă cu bărbații cu care se văd. Dacă își ține gura, înseamnă că-i este rușine.

— Ar putea avea un alt motiv.

— Cum ar fi?

Lui George nu îi venea niciunul în minte.

Jacky continuă:

— Probabil că este cineva de la serviciu. Sper să nu afle bunicul ei predicator de asta.

George se gândi apoi la o altă posibilitate.

— Poate că este alb.

— Însurat și alb, pun pariu. Cum e ofițerul acela de presă, Pierre Salinger?

— E un tip amabil, la vreo treizeci și ceva de ani, cu haine franțuzești scumpe, ușor corpolent. Este însurat și, din câte am auzit, s-a cam încurcat cu secretara, deci nu știu dacă mai are timp pentru o altă amantă.

— Ar putea, dacă este francez.

George râse.

— Ai cunoscut vreodată vreun francez?

— Nu, dar sunt și ei renumiți pentru ceva.

— Iar negrii sunt renumiți pentru lenevia lor.

— Ai dreptate, nu ar trebui să vorbesc așa; fiecare om e în felul său.

— Așa m-ai învățat să gândesc.

Lui George nu-i prea stătea gândul la această conversație. Știrea despre rachetele din Cuba fusese ținută secretă de poporul american vreme de o săptămână, dar urma să fie dezvăluită. Fusese o săptămână de dezbateri intense în cercul restrâns al celor care știau, dar nu se hotărâse mare lucru. Privind în urmă, George realiză că el nu avusese reacția scontată, atunci când aflase, gândindu-se în principal la iminentele alegeri parțiale și la efectul acestora asupra campaniei pentru drepturi civile. Pentru o clipă chiar îl bucurase perspectiva unor represalii ale americanilor. Abia mai târziu realizase adevărul: dacă ar fi izbucnit un război nuclear,

drepturile civile nu ar mai fi contat și nici nu s-ar mai fi ținut niciodată alegeri.

Jacky schimbă subiectul.

— Bucătarul de la serviciu are o fiică foarte drăguță.

— Serios?

— Cindy Bell.

— Și Cindy de la ce vine, de la Cinderella[2]?

— De la Lucinda. A absolvit anul acesta Universitatea Georgetown.

Georgetown era un cartier din Washington, însă foarte puțini dintre rezidenții de culoare urmau cursurile prestigioasei universități.

— E albă?

— Nu.

— Înseamnă că-i deșteaptă.

— Foarte.

— Catolică?

Universitatea Georgetown era finanțată de o fundație iezuită.

— Nu-i nimic în neregulă cu catolicii, replică Jacky pe un ton sfidător.

Jacky era enoriașă la Biserica Evanghelică Bethel, dar era foarte deschisă la minte.

— Și catolicii cred în Domnul, adăugă ea.

— Da, dar nu și în metodele contraceptive.

— Nici eu nu sunt sigură că mai cred.

— Poftim? Doar nu vorbești serios!

— Dacă aș fi folosit metode contraceptive, nu te-aș fi avut pe tine.

— Dar nu vrei să le refuzi altor femei dreptul de a alege.

— E, hai, nu mai fi atât de pus pe harță! Nu vreau să interzic metodele contraceptive, zise ea zâmbindu-i afectuos. Doar mă bucur că am fost neștiutoare și nesăbuită la 16 ani. Se ridică în picioare și adăugă: Pun de cafea. Imediat se auzi soneria de la ușă. Poți să vezi tu cine este, te rog?

George deschise ușa și dădu cu ochii de o negresă atrăgătoare, de vreo douăzeci de ani, purtând pantaloni Capri strâmți și un pulover larg. Ea rămase surprinsă văzându-l.

— Oh! începu ea. Îmi cer scuze, am crezut că aici stă doamna Jakes.

---

[2] Cenușăreasa (în lb. engleză în text, n.tr.).

— Așa este, răspunse George. Eu sunt doar în vizită.

— Tatăl meu m-a rugat să îi las asta.

Îi dădu o carte cu titlul *Corabia nebunilor.* George auzise de titlul respectiv: era un bestseller.

— Cred că tata a împrumutat-o de la doamna Jakes.

— Mulțumim, rosti George luând cartea. Apoi adăugă politicos: Nu vrei să intri puțin?

Ea ezită.

Jacky veni în ușa de la bucătărie, de unde putea să vadă cine era afară: nu era o casă prea mare.

— Bună, Cindy, rosti ea. Tocmai vorbeam despre tine. Intră, am făcut cafea.

— Chiar miroase bine, zise Cindy trecând pragul.

George spuse:

— Putem bea cafeaua în salon, mamă? Mai e puțin până la discursul președintelui.

— Doar nu vrei să te uiți la televizor! Stai și vorbește cu Cindy.

George deschise ușa salonului și o întrebă pe Cindy:

— Te deranjează dacă îl urmărim pe președinte? Va spune ceva important.

— De unde știi?

— Am contribuit la redactarea discursului.

— Atunci, chiar vreau să văd.

Intrară în cameră. Bunicul lui George, Lev Peshkov, cumpărase și mobilase această casă pentru Jacky și George în 1949. După aceea, Jacky refuzase cu mândrie să mai primească altceva din partea lui Lev în afară de banii pentru școala și facultatea lui George. Din salariul ei modest nu își putea permite să redecoreze, așa că salonul nu se schimbase prea mult în ultimii treisprezece ani. Lui George îi plăcea mai mult așa: tapițeria franjurată, covorul oriental, bufetul cu porțelanuri. Era de modă veche, dar intim.

Principala inovație era televizorul RCA Victor. George îl porni și așteptară împreună ca ecranul verde să se încălzească.

Cindy zise:

— Mama ta lucrează la Clubul Femeilor de la universitate împreună cu tatăl meu, nu-i așa?

— Exact.

— Deci nu era nevoie să trec eu ca să las cartea. Putea să i-o dea mâine la serviciu.

— Da.

— E o șmecherie.

— Știu.

Ea chicoti.

— Ei, asta e situația acum!

El o plăcu auzind-o spunând asta.

Jacky aduse o tavă. Până să toarne cafeaua în cești, președintele Kennedy apăruse pe ecranul alb-negru, spunând: „Bună seara, dragi compatrioți”. Stătea la un birou. În fața lui se afla un mic pupitru cu două microfoane. Purta un costum închis la culoare, o cămașă albă și o cravată îngustă. George știa că umbrele încordării teribile de pe chipul său fuseseră mascate de machiajul celor de la televiziune.

Când rosti „Cuba are o capacitate de efectuare a unui atac nuclear împotriva emisferei vestice”, Jacky rămase cu gura căscată, iar Cindy scăpă un: „O, Doamne!”

Citea din colile de hârtie de pe pupitru cu accentul său plat de Boston. Își rostea discursul într-un mod inexpresiv, aproape plictisitor, dar cuvintele sale erau electrizante. „Mai pe scurt, oricare dintre aceste rachete este capabilă să lovească Washington, DC…”

Jacky scăpă un mic țipăt.

„ … Canalul Panama, Cape Canaveral, Ciudad de Mexico…”

Cindy întrebă:

— Și ce vom face?

— Așteptați, răspunse George. Veți vedea.

— Cum s-a putut întâmpla una ca asta? întrebă Jacky.

— Sovieticii sunt vicleni, răspunse George.

Kennedy zise: „Nu ne dorim să dominăm sau să cucerim vreo altă țară sau să impunem sistemul nostru asupra vreunui alt popor”. În acel moment, Jacky ar fi făcut în mod normal o remarcă zeflemitoare despre invazia din Golful Porcilor; dar acum nu o mai interesau meschinele dispute politice.

Camera se apropie pentru un prim-plan când Kennedy rosti: „Pentru a opri aceste pregătiri ofensive, vom iniția o carantină strictă asupra tuturor echipamentelor militare ofensive expediate spre Cuba”.

— La ce bun? pufni Jacky. Rachetele sunt deja acolo, tocmai a spus asta!

Președintele continuă pe un ton clar și răspicat: „Națiunea noastră va considera orice rachetă nucleară lansată dinspre Cuba asupra oricărei națiuni din emisfera vestică drept un atac al Uniunii Sovietice asupra Statelor Unite, ceea ce va atrage automat represalii totale asupra Uniunii Sovietice”.

— O, Doamne! îi scăpă lui Cindy. Deci dacă se lansează chiar și o singură rachetă din Cuba, va fi un război nuclear total.

— Exact, zise George, care participase la ședințele în care se stabilise acest curs de urmat.

De îndată ce președintele încheie cu un „Vă mulțumesc, o seară bună”, Jacky închise televizorul și se răsuci spre George.

— Ce se va întâmpla cu noi?

George și-ar fi dorit din toată inima să o poată liniști, să o facă să se simtă în siguranță, dar nu putea.

— Nu știu, mamă.

— Această carantină nu schimbă cu nimic lucrurile, spuse Cindy, până și eu îmi dau seama de asta.

— Este doar o măsură preliminară.

— Și ce urmează?

— Nu știm.

Jacky întrebă:

— George, zi-mi adevărul chiar acum. Va fi război?

George ezită. Armele nucleare erau încărcate în avioane și plimbate prin țară, pentru a se asigura că măcar o parte dintre ele vor rămâne acolo după un prim atac sovietic. Planul de invazie a Cubei era prelucrat, iar Departamentul de Stat trecea în revistă candidații care să conducă guvernul proamerican ce urma să preia controlul Cubei. Strategic Air Command trecuse la un nivel de alertă DEFCON-3 – Defense Condition 3, fiind gata de lansarea unui atac nuclear în cincisprezece minute.

Ținând cont de toate astea, care era cel mai probabil rezultat?

Cu inima grea, George răspunse:

— Da, mamă. Cred că va fi război.

•

Într-un final, Prezidiul le ordonă tuturor vaselor sovietice cu rachete, aflate încă în drum spre Cuba, să se întoarcă acasă.

Hrușciov considera că ieșise destul de bine din toată tărășenia, iar Dimka îi dădea dreptate. Cuba avea acum arme

nucleare; nici nu mai conta câte. Uniunea Sovietică urma să evite o confruntare în larg, susținând că adoptă poziția mai conciliatoare în această criză – și păstrând, totodată, o bază nucleară la 150 de kilometri distanță de Statele Unite.

Toată lumea știa că lucrurile nu puteau rămâne în coadă de pește. Cele două superputeri nu abordaseră încă adevărata problemă, și anume ce era de făcut în privința armelor nucleare aflate deja în Cuba. Kennedy încă avea toate opțiunile pe masă și, din câte putea vedea Dimka, majoritatea acestora duceau la război.

Hrușciov hotărî să nu se mai ducă acasă în noaptea aceea. Era prea periculos să se afle chiar și la câteva minute de mers cu mașina: dacă izbucnea războiul, trebuia să fie acolo, pregătit să ia decizii pe loc.

Lângă impunătorul său birou, se afla o odaie cu o canapea comodă. Prim-secretarul se întinse acolo, îmbrăcat. Majoritatea membrilor Prezidiului luară aceeași decizie, așa încât liderii celei de-a doua puteri mondiale încercară să prindă câteva ore de somn agitat în birourile lor.

Dimka avea și el un ungher tihnit pe coridor. Nu avea canapea acolo, ci doar un scaun tare, un birou utilitarist și un fișet. Tocmai încerca să identifice cel mai puțin incomod loc în care să-și pună capul, când auzi un ciocănit la ușă și în birou intră Natalya. Aduse cu ea o aromă rafinată, neîntâlnită la niciun parfum sovietic.

Avusese mare dreptate să se îmbrace lejer, realiză Dimka – urmau să doarmă cu toții în hainele cu care erau.

— Îmi place puloverul tău, rosti el.

— Se cheamă Sloppy Joe, îi explică ea, folosind cuvintele din engleză.

— Și ce înseamnă?

— Nu știu, dar îmi place cum sună.

El râse.

— Eu încercam să găsesc un loc în care să dorm.

— La fel și eu.

— Pe de altă parte însă, nu știu dacă voi putea să închid ochii.

— Pentru că știi că s-ar putea să nu îi mai deschizi vreodată?

— Exact.

— Și eu mă simt la fel.

Dimka se gândi o clipă. Chiar dacă nu putea să doarmă din pricina grijilor, tot ar fi fost mai bine să găsească un loc confortabil.

— Suntem într-un palat, care se întâmplă să fie pustiu la ora asta, zise el. Ezită, apoi adăugă: Ce-ar fi să explorăm?

Nu era sigur de ce spusese asta. Era genul de remarcă pe care ar fi rostit-o fustangiul său prieten, Valentin.

— De acord, încuviință Natalya.

Dimka își luă paltonul, pentru a-l folosi pe post de pătură.

Dormitoarele și budoarele spațioase ale palatului fuseseră subdivizate într-un mod lipsit de eleganță în birouri pentru birocrați și dactilografe și umplute cu mobilă ieftină din lemn de pin și plastic. Existau și scaune capitonate în câteva dintre încăperile mai mari, pentru cei mai de vază oameni, dar nimic pe care să poți dormi. Dimka începu să se gândească la diverse modalități de a încropi un pat pe podea. Și atunci, tocmai în capătul aripii, trecură printr-un coridor aglomerat cu găleți și mopuri și ajunseră într-o cameră impunătoare, plină cu mobilă depozitată.

Încăperea nu era încălzită, iar răsuflarea forma aburi în aer. Ferestrele mari aveau flori de gheață pe ele. Aplicele și candelabrele aurite de pe pereți nu mai aveau lumânări. Două becuri simple, atârnate de tavanul vopsit, răspândeau o lumină palidă.

Mobila îngrămădită părea să fi rămas acolo încă de la revoluție. Erau mese cu piatră spartă, cu picioare fusiforme, scaune cu tapițerie de brocart, acum mucegăit, și biblioteci sculptate cu rafturile goale. Acolo erau comorile țarilor, ajunse acum niște vechituri.

Mobila putrezea fiindcă aducea aminte prea mult de vechiul regim pentru a putea fi folosită în birourile comisarilor, deși Dimka bănuia că s-ar fi vândut pentru o avere la licitațiile de antichități din Occident.

Tot acolo se afla și un pat cu baldachin.

Draperiile sale erau pline de praf, dar cuvertura de-un albastru șters părea intactă, ba chiar avea saltea și perne.

— Ei bine, iată un pat, rosti Dimka.

— Cred că va trebui să îl împărțim, zise Natalya.

Dimka se gândise și el la asta, dar alungase acest gând. În fanteziile lui se mai întâmpla uneori ca fete frumoase să se ofere să împartă patul cu el, însă niciodată în viața reală.

Până acum.

Dar oare chiar voia asta? Nu era însurat cu Nina, însă nu încăpea nicio îndoială că ea ar fi vrut să-i fie credincios, iar el se aștepta la același lucru de la ea. Pe de altă parte însă, Nina nu era acolo, iar Natalya era.

Întrebă prostește:

— Adică să dormim împreună?

— Doar ca să ne încălzim, spuse ea. Pot să am încredere în tine, nu?

— Desigur, rosti el.

Era în regulă așa, presupunea el.

Natalya trase cuvertura veche de pe pat. Praful se înălță în aer, făcând-o să strănute. Cearșafurile de dedesubt se îngălbeniseră cu trecerea timpului, dar păreau intacte.

— Moliilor nu le place bumbacul, remarcă ea.

— Nu știam asta.

Ea se descălță, apoi se strecură în așternuturi în blugi și pulover. Tremurând, îi zise:

— Hai, nu te sfii!

Dimka o acoperi cu paltonul lui. Își desfăcu apoi șireturile și își scoase ghetele. Era ciudat, dar palpitant. Natalya voia să doarmă cu el fără să facă sex.

Nina nu ar fi crezut niciodată una ca asta.

Însă trebuia să doarmă și el undeva…

Își scoase cravata și se băgă în pat. Cearșafurile erau reci ca gheața. O cuprinse pe Natalya în brațe, iar ea își rezemă capul de umărul său și se lipi de el. Puloverul ei larg și haina de la costumul lui îl împiedicau să îi simtă conturul trupului, dar apropierea tot îi provocă o erecție. Dacă o simțise, ea nu reacționă în niciun fel.

În câteva minute se opriră din dârdâit, ceva mai încălziți acum. Fața lui Dimka era lipită de părul ei ondulat și voluminos, mirosind a săpun de lămâie. Mâinile lui se odihneau pe spatele ei, dar nu îi putea simți pielea prin puloverul larg. Ea îi simțea răsuflarea pe gât. Ritmul respirației ei se schimbă apoi, devenind regulat și încet. O sărută pe creștet, însă ea nu reacționă în niciun fel.

Nu pricepea ce era cu Natalya. Era o simplă asistentă, ca și Dimka, având o vechime cu doar trei-patru ani mai mare decât a lui, și totuși conducea un Mercedes, vechi de 12 ani, dar întreținut impecabil. Se îmbrăca de obicei în haine convenționale și demodate, cum se obișnuia la Kremlin, dar se dădea cu parfum scump, de import. Era fermecătoare, mereu pe punctul de a flirta, însă se ducea acasă și-i gătea cina soțului ei.

Îl atrăsese pe Dimka în pat cu ea, apoi adormise.

Era convins că nu va putea adormi cu o fată caldă în brațele sale.

Și totuși reuși să ațipească.

Afară era încă întuneric când se trezi.

— Cât e ceasul? mormăi Natalya.

Era încă în brațele lui. El își suci gâtul ca să se uite la ceasul de la mână, aflat în spatele umărului ei stâng.

— 6:30.

— Și încă suntem în viață.

— Americanii nu ne-au bombardat.

— Nu încă.

— Cred că ar trebui să ne ridicăm din pat, rosti Dimka.

Dar își regretă imediat vorbele. Hrușciov nu se trezise încă. Și chiar dacă s-ar fi trezit, Dimka tot nu trebuia să încheie prematur acel moment delicios. Era zăpăcit, dar fericit. De ce naiba îi sugerase să se ridice din pat?

Însă ea nu era gata.

— Încă puțin, zise ea.

Pe el îl bucură faptul că ei îi plăcea să stea în brațele lui.

Apoi, ea îl sărută pe gât.

Fu cea mai ușoară atingere a buzelor ei pe pielea lui, ca și cum o molie ar fi zburat din draperiile vechi și l-ar fi atins cu aripile. Dar nu era în închipuirea lui – îl sărutase cu adevărat.

El îi mângâie părul.

Ea își dădu capul pe spate și îl privi. Avea buzele pline ușor întredeschise, surâzându-i stins, plăcut surprinsă. Dimka nu era vreun expert în materie de femei, dar nici măcar el nu putea interpreta greșit invitația. Și totuși, ezita să o sărute.

Apoi ea îi spuse:

— Probabil că azi vom fi bombardați…

Așa că Dimka o sărută.

Sărutul deveni fierbinte în doar o clipă. Ea îl mușcă de buză și își strecură limba în gura lui. El o întinse pe spate și își strecură mâinile pe sub puloverul larg. Ea își desfăcu sutienul cu o mișcare rapidă. Avea sânii mici, dar fermi, cu sfârcuri mari și ascuțite, deja tari sub degetele lui. Când le cuprinse cu buzele, ea scăpă un geamăt de plăcere.

Încercă să îi dea jos blugii, însă ea avea alte planuri. Îl împinse pe spate și îi desfăcu febril pantalonii. El se temu că va ejacula imediat – o problemă tipică pentru mulți bărbați, conform Ninei –, dar nu se întâmplă asta. Natalya îi scoase penisul din lenjerie, îl dezmierdă cu ambele mâini, îl lipi de obrazul său și îl sărută, apoi îl cuprinse cu gura.

Când simți că e gata să explodeze, încercă să se retragă, împingându-i capul: așa prefera Nina să facă. Însă Natalya scoase un sunet de protest, apoi își intensifică mișcările până când el își pierdu controlul și ejaculă în gura ei.

După un minut îl sărută, iar el simți gustul propriei sperme pe buzele ei. Era ceva nefiresc? I se părea doar o dovadă de afecțiune.

Ea își dădu jos blugii și chiloții, iar el realiză că era rândul lui să o satisfacă. Din fericire, Nina îl instruise bine.

Părul pubian al Natalyei era la fel de cârlionțat și de bogat precum cel de pe cap. Își îngropă fața în el, dornic să îi ofere aceeași plăcere pe care i-o oferise ea. Ea îl îndrumă, ținând mâinile pe capul lui, indicându-i prin atingeri discrete când săruturile sale să fie mai ușoare sau mai apăsate și mișcându-și șoldurile în sus și în jos ca să îi arate unde să se concentreze. Era doar a doua femeie cu care făcea asta, așa că îi savură din plin gustul și mirosul.

Cu Nina, aceasta era doar o etapă preliminară, însă Natalya țipă într-un timp surprinzător de scurt, mai întâi apăsându-i capul, apoi împingându-l, ca și cum plăcerea ar fi fost prea mare.

Se întinseră apoi unul lângă celălalt, trăgându-și sufletul. Fusese o experiență complet inedită pentru Dimka.

— Sexul ăsta e mult mai complicat decât credeam eu, rosti el gânditor.

Spre surprinderea lui, ea începu să râdă cu poftă.

— Ce-am zis? întrebă el nedumerit.

Ea râse și mai tare, rostind doar atât:

— O, Dimka, ești de-a dreptul adorabil!

•

La Isabela era un oraș-fantomă, observă Tanya. Cândva un port cubanez înfloritor, orașul fusese lovit din plin de embargoul comercial impus de Eisenhower. Se afla la mulți kilometri distanță de oricare altă localitate, fiind înconjurat de smârcuri sărate și de mlaștini cu mangrove. Capre costelive cutreierau pe străzi. Portul său adăpostea câteva bărcuțe de pescuit, precum și *Aleksandrovsk,* un cargobot sovietic de 5 400 de tone plin ochi cu focoase nucleare.

Vasul avea ca destinație Mariel. După ce președintele Kennedy anunțase instituirea blocadei, majoritatea vaselor sovietice făcuseră cale întoarsă, dar cele aflate la doar câteva ore de insulă primiseră ordin să se refugieze în cel mai apropiat port cubanez.

Tanya și Paz urmăreau nava, apropiindu-se de docul de beton printr-o perdea de ploaie. Tunurile antiaeriene de pe punte erau ascunse sub colaci de frânghie.

Tanya era înspăimântată. Habar nu avea ce urma să se întâmple. Cu toate eforturile depuse de fratele său, secretul nu putuse fi păstrat până la alegerile parțiale din America – iar necazurile pe care le-ar fi putut avea Dimka în momentul acela reprezentau cea mai măruntă dintre grijile ei. Era clar că blocada nu reprezenta decât focul de avertisment. Kennedy trebuia să pară acum puternic. Iar o asemenea atitudine din partea președintelui, combinată cu nevoia cubanezilor de a-și apăra prețioasa lor *dignidad,* făcea ca totul să fie posibil – de la o invazie americană până la un holocaust nuclear mondial.

Tanya și Paz erau mult mai apropiați acum. Depănaseră amintiri din copilărie, despre familii și despre iubirile din trecut. Se atingeau frecvent. Râdeau adeseori. Dar nu se implicaseră amoros. Tanya era tentată să o facă, dar încerca să reziste acestei ispite. Ideea de a face sex cu un bărbat doar pentru că era frumos i se părea greșită. Îl plăcea pe Paz – în ciuda ideii sale fixe cu *dignidad* –, dar nu îl iubea. Mai sărutase și în trecut bărbați pe care nu îi iubea, mai ales în studenție, însă fără să facă sex cu ei. Se culcase cu un singur bărbat, pe care îl iubise – sau cel puțin așa crezuse la momentul respectiv. Dar acum se gândea că era posibil să se culce cu Paz, măcar pentru a fi în brațele cuiva atunci când aveau să cadă bombele.

Cel mai mare depozit de pe doc era ars din temelii.

— Mă întreb ce s-a întâmplat acolo, rosti Tanya arătând spre acesta.

— CIA i-a dat foc, îi explică Paz. Avem parte de multe atacuri teroriste pe aici.

Tanya se uită împrejur. Clădirile de pe chei erau pustii și părăginite. Majoritatea caselor erau niște cocioabe din lemn, cu un singur nivel. Pe ulițe erau băltoace. Americanii ar fi putut arunca tot locul acela în aer fără să producă mari pagube regimului Castro.

— De ce? întrebă ea.

Paz ridică din umeri.

— Este o țintă ușoară, fiind aici, în capătul peninsulei. Vin din Florida cu șalupe, se furișează pe țărm, împușcă un om sau doi, apoi se întorc în America. Adăugă în engleză: Lași afurisiți!

Tanya se întrebă dacă toate guvernele erau la fel. Frații Kennedy vorbeau despre libertate și democrație, însă trimiteau bande înarmate care să terorizeze poporul cubanez. Comuniștii sovietici vorbeau despre eliberarea proletariatului, în timp ce îi întemnițau sau îi omorau pe toți cei care nu erau de acord cu ei, trimițându-l pe Vasili în Siberia pentru că protestase. Oare exista vreun regim cinstit pe lumea asta?

— Hai să mergem, zise Tanya. E cale lungă până la Havana și trebuie să-l informez pe Dimka despre sosirea în siguranță a vasului său.

Moscova hotărâse că vasul *Aleksandrovsk* era suficient de aproape pentru a acosta în port, însă Dimka aștepta nerăbdător confirmarea.

Urcară în Buickul lui Paz și plecară din oraș. Pe ambele părți ale drumului erau pâlcuri înalte de trestie-de-zahăr. Pe deasupra pluteau condori, vânând șobolanii grași de pe câmp. În depărtare, coșul înalt al unei fabrici de zahăr era îndreptat ca o rachetă spre cer. Relieful plat din partea centrală a Cubei era întretăiat de căi ferate, construite pentru transportul trestiei de pe câmp la fabrici. Locurile în care pământul nu era cultivat erau acoperite în mare parte de jungla tropicală, de copaci ai pasiunii, palisandri și uriași palmieri regali; sau de un tufăriș păscut de vite. Egretele albe și zvelte ce veneau în urma vacilor reprezentau o notă de grație într-un peisaj cu totul cenușiu.

Transportul în zona rurală a Cubei se făcea încă în mare parte cu tracțiune cabalină, dar – pe măsură ce se apropiară de Havana – drumurile deveniră tot mai aglomerate de camioane militare și de autobuze ce duceau rezerviștii la bazele lor. Castro declarase stare generală de alertă. Națiunea era pe picior de război. Când vedeau Buickul lui Paz gonind, oamenii făceau cu mâna și strigau: „*Patria o muerte*! Patria sau moartea! *Cuba si, yanqui no*!”

În zonele limitrofe ale capitalei văzură un nou afiș, ce apăruse peste noapte și acoperea acum toate zidurile. Simplu, în alb și negru, acesta înfățișa o mână încleștată pe o mitralieră și cuvintele *A LAS ARMAS – LA ARME.* Castro chiar înțelegea cum funcționează propaganda, reflectă ea, spre deosebire de bătrânii de la Kremlin, a căror idee de slogan era: „Implementați rezoluțiile celui de-al XX-lea Congres!”

Tanya scrisese și codase mesajul mai devreme, așa că acum trebuia să mai completeze doar ora exactă la care acostase *Aleksandrovsk.* Duse mesajul la ambasada sovietică și i-l înmână ofițerului de comunicații KGB, pe care îl cunoștea bine.

Dimka avea să fie ușurat, dar Tanya încă se temea. Oare chiar era un lucru bun că un nou transport de arme nucleare ajunsese în Cuba? Oare nu ar fi fost mai în siguranță poporul cubanez – și Tanya însăși – dacă nu ar fi avut niciuna?

— Mai ai treabă azi? îl întrebă Tanya pe Paz după ce ieși din ambasadă.

— Treaba mea este să fiu omul tău de legătură.

— Da, dar în această criză…

— În această criză, nimic nu-i mai important decât o comunicare clară cu aliații noștri sovietici.

— Atunci, hai să mergem la Malecón.

Ajunși în zona litoralului, Paz parcă la Hotel Nacional. Soldații erau staționați la un tun antiaerian în fața faimosului hotel.

Tanya și Paz coborâră din mașină și porniră de-a lungul promenadei. Un vânt din nord biciuia marea, stârnind valuri învolburate ce se spărgeau de zidul de piatră, aruncând stropi pe faleză. Era un loc popular pentru plimbare, însă în ziua aceea erau mult mai mulți oameni decât de obicei, iar aceștia nu erau deloc relaxați. Se strânseseră în mici grupuri, uneori vorbind, dar cel mai adesea tăcuți. Nu flirtau, nu spuneau bancuri și nici

nu se lăudau cu hainele lor bune. Toată lumea privea în aceeași direcție, către Nord, spre Statele Unite. Se uitau după *yanquis.*

Tanya și Paz priviră și ei o vreme. Ea simțea în sufletul său că invazia avea să se producă. Distrugătoarele aveau să taie valurile; submarinele aveau să iasă la suprafață la doar câțiva metri distanță; iar avioanele cenușii cu stelele albe-albastre aveau să se ivească dintre nori, pline de bombe pe care să le arunce deasupra poporului cubanez și prietenilor săi sovietici.

Într-un final, Tanya îl luă de mână pe Paz. El o strânse ușor, iar ea se uită în ochii lui cafenii.

— Cred că o să murim, rosti ea calmă.

— Da, zise el.

— Vrei să te culci cu mine mai întâi?

— Da, zise el din nou.

— Mergem în apartamentul meu?

— Da.

Reveniră la mașină și merseră până în centrul vechi, pe o străduță îngustă din apropiere de catedrală, unde Tanya avea câteva camere la etaj într-o clădire colonială.

Primul și singurul iubit al Tanyei fusese Petr Iloyan, un lector de la universitate. El îi slăvise trupul tânăr, admirându-i sânii, atingându-i pielea și sărutându-i părul de parcă nu ar mai fi întâlnit în viața lui ceva atât de minunat. Paz era de-o seamă cu Petr, însă – după cum realiză rapid Tanya – urma să fie foarte diferit să facă dragoste cu el. Trupul *lui* avea să fie în centrul atenției. Se dezbrăcă încet, tachinând-o, apoi rămase gol în fața ei, lăsând-o să-i admire pielea perfectă și curbele mușchilor. Tanya se așeză pe marginea patului și îl admiră. Asta păru să îl excite, căci penisul său era deja pe jumătate erect, iar Tanya abia aștepta să-l atingă.

Petr fusese un amant tandru și delicat. Reușea să o aducă pe Tanya într-o stare febrilă de anticipare, apoi se oprea chinuitor. Schimba pozițiile de câteva ori, trăgând-o pe ea deasupra, apoi îngenunchind în spatele ei, apoi punând-o să îl încalece. Paz nu era dur, dar era viguros, iar Tanya se lăsă pradă excitației și plăcerii.

După aceea, Tanya făcu ochiuri și cafea. Paz porni televizorul și urmăriră împreună discursul lui Castro în timp ce mâncau.

Castro stătea în fața unui drapel național cubanez, ale cărui dungi albe și albastre apăreau albe și negre la televizor. Ca

întotdeauna, purta uniformă de război, singurul semn al gradului său fiind reprezentat de o stea de pe epolet; Tanya nu îl văzuse niciodată în haine civile, nici în genul de uniformă pompoasă, garnisită cu medalii, atât de îndrăgită de liderii comuniști din alte părți.

Ascultându-l, Tanya simți un val de optimism. Castro nu era deloc prost. Știa că nu putea învinge Statele Unite în război, chiar și cu Uniunea Sovietică de partea sa. Cu siguranță avea să facă un gest teatral de reconciliere, venind cu vreo inițiativă care să răstoarne situația și să dezamorseze bomba cu ceas.

Vocea lui era înaltă și mlădioasă, vorbind cu o pasiune copleșitoare. Barba stufoasă îi conferea aerul unui mesia strigând în pustiu, deși era clar că se afla într-un studio. Sprâncenele lui negre se mișcau expresiv pe fruntea înaltă. Gesticula cu mâinile sale mari, ridicând uneori arătătorul ca un dascăl care interzicea oricare alt comentariu, alteori încleștându-și pumnul. Câteodată prindea brațele scaunului de parcă s-ar fi abținut să nu țâșnească precum o rachetă. Nu părea să aibă ceva scris, nici măcar notițe. Expresia lui trecea de la indignare la mândrie, la dispreț și furie, dar niciodată la îndoială. Castro trăia într-un univers al certitudinilor.

Punct cu punct, atacă discursul televizat al lui Kennedy, care fusese transmis în direct la radioul din Cuba. Vorbi cu dispreț despre apelul președintelui american către „poporul captiv al Cubei”. „Nu suntem suverani prin grația yankeilor”, pufni el zeflemitor.

Însă nu scoase nicio vorbă despre Uniunea Sovietică sau despre armele nucleare.

Discursul dură nouăzeci de minute. Fu o prestație de-un magnetism churchillian: micuța, dar curajoasa Cubă urma să sfideze marea și agresiva Americă, fără să cedeze vreodată. Probabil că ridicase pe culmi moralul poporului cubanez. Însă nu schimbase nimic, de fapt. Tanya era dezamăgită crunt și se simțea și mai speriată acum. Castro nici măcar nu încercase să împiedice declanșarea războiului.

La final, el strigă: „Patria sau moartea! Vom izbândi!”, apoi sări din scaun și plecă în grabă, de parcă nu ar fi avut nicio clipă de pierdut în încercarea sa de a salva Cuba.

Tanya îl privi pe Paz. Acesta avea ochii în lacrimi.

Îl sărută, apoi făcură dragoste din nou, pe canapeaua din fața ecranului licărind. De această dată, actul fu mai încet și mai satisfăcător. Tanya îl tratǎ așa cum o tratase Petr pe ea. Nu era greu să-i adori trupul și nu încăpea nicio îndoială că el savura acest lucru. Îi strânse brațele, îi sărută sfârcurile și își înfipse degetele în buclele lui. „Ești atât de frumos...”, murmură ea, sugându-i ușor lobul urechii.

După aceea, în timp ce împărțeau un trabuc, auziră zgomote afară. Tanya deschise ușa de la balcon. Orașul amuțise câtă vreme Castro fusese la televizor, însă oamenii ieșeau acum pe străzile înguste. Se lăsase seara, așa că unii aveau lumânări și torțe. Instinctele jurnalistice ale Tanyei puseră din nou stăpânire pe ea.

— Trebuie să ies și eu printre ei, îi spuse ea lui Paz. Este o știre importantă.

— Vin cu tine.

Se îmbrăcară și ieșiră din clădire. Străzile erau ude, dar ploaia se oprise. Tot mai mulți oameni apăreau din case. Era o atmosferă de carnaval. Toată lumea ovaționa și scanda sloganuri. Mulți intonau imnul național, *La Bayamesa.* Melodia nu avea nimic latino – suna mai degrabă a cântec german de beție –, însă oamenii credeau în fiecare cuvânt.

Să trăiești în lanțuri înseamnă să trăiești
În ocară și infamie...
Ascultați chemarea goarnei:
La arme, vitejilor, la arme!

În timp ce Tanya și Paz mărșăluiau pe aleile centrului vechi alături de mulțime, fata observă că mulți oameni se înarmaseră. Cum nu aveau arme de foc, își luaseră cu ei unelte de grădinărit și macete, cuțite de bucătărie și satâre, ca și cum ar fi fost gata să se lupte corp la corp cu americanii pe Malecón.

Tanya își aminti că un Boeing B-52 Stratofortress al Forțelor Aeriene ale Statelor Unite putea transporta bombe în greutate de peste 30 de tone.

„Vai de voi, nesocotiților, se gândi ea cu amărăciune, cum credeți că vă vor ajuta cuțitele în lupta cu așa ceva?”

• Capitolul 17 •

George nu mai simțise niciodată apropierea morții ca în acea zi de miercuri, 24 octombrie, în Sala Cabinetului de la Casa Albă.

Ședința de dimineață începu la ora 10:00, iar George crezu că războiul va izbucni înainte de 11:00.

Teoretic, acela era Comitetul Executiv al Consiliului de Securitate Națională, mai pe scurt ComEx. În practică însă, președintele Kennedy convoca pe oricine considera că ar fi putut ajuta într-o criză. Fratele său, Bobby, participa întotdeauna la aceste ședințe.

Consilierii stăteau pe scaune de piele la masa în formă de sicriu. Asistenții lor stăteau pe scaune similare rezemate de pereți. Tensiunea din încăpere era sufocantă.

Nivelul de alertă al Strategic Air Command ajunsese la DEFCON-2, ultimul stadiu înainte de un război iminent. Toate bombardierele aviației erau pregătite. Multe se aflau în permanență în aer, încărcate cu arme nucleare, patrulând pe deasupra Canadei, Groenlandei și Turciei, cât mai aproape de granițele Uniunii Sovietice. Fiecare bombardier avea o țintă prestabilită de pe teritoriul sovietic.

Dacă războiul izbucnea, americanii aveau să dezlănțuie o furtună nucleară ce urma să facă una cu pământul toate orașele importante din Uniunea Sovietică. Milioane de oameni aveau să moară. Rusia nu și-ar mai fi revenit nici într-o sută de ani.

Iar sovieticii trebuie că aveau pregătit ceva similar pentru Statele Unite.

La ora 10:00 intra în vigoare blocada. Orice vas sovietic aflat pe o rază de opt sute de kilometri de Cuba reprezenta acum o țintă. Se preconiza că prima interceptare a unui vas sovietic cu rachete avea să fie realizată de USS *Essex* între 10:30 și 11:00. Până la 11:00 însă, ar fi putut să fie morți cu toții.

Șeful CIA, John McCone, începu cu trecerea în revistă a tuturor vaselor sovietice aflate în drum spre Cuba. Vorbi pe un ton plictisitor care spori tensiunea, făcându-i pe toți și mai nerăbdători. Ce vase sovietice ar trebui să intercepteze marina mai întâi? Ce se va întâmpla când o va face? Oare sovieticii vor accepta ca navele lor să fie inspectate? Oare vor trage asupra vaselor americane? Ce urma să facă marina în acest caz?

În timp ce toți cei din sală încercau să își dea cu presupusul asupra intențiilor omologilor lor de la Moscova, un asistent îi aduse lui McCone un bilețel. McCone era un bărbat ferchezuit, cu părul alb, având cam 60 de ani. Era om de afaceri, iar George bănuia că profesioniștii de carieră din CIA nu îi dezvăluiau tot ce făceau.

McCone se uită acum la bilețel prin ochelarii săi fără ramă, părând nedumerit. În cele din urmă, rosti:

— Domnule președinte, tocmai am fost informați de către Biroul de Contrainformații Naval că toate cele șase vase sovietice aflate în prezent în apele teritoriale cubaneze s-au oprit sau au făcut cale întoarsă.

George se gândi: „Ce naiba mai înseamnă și asta?”

Dean Rusk, secretarul de stat, chel și cu nasul turtit, întrebă:

— Cum adică „apele teritoriale cubaneze”?

McCone nu știa.

Bob McNamara, președintele Ford, pe care Kennedy îl numise secretar al Apărării, zise:

— Majoritatea acestor vase se îndreaptă dinspre Cuba către Uniunea Sovietică...

— Ce-ar fi să aflăm? îl întrerupse președintele țâfnos. Avem de-a face cu vase care pleacă din Cuba sau cu vase care vin?

McCone spuse: „Mă duc să aflu”, apoi ieși din încăpere.

Tensiunea crescu și mai mult.

George își închipuise mereu că ședințele de criză de la Casa Albă erau extrem de intense, toată lumea îngrămădindu-se să îi furnizeze președintelui informații precise, astfel încât acesta să poată lua decizii înțelepte. Însă acum, când se confruntau cu cea mai mare criză din istorie, domnea o atmosferă de confuzie și de neînțelegere. Asta îl speria pe George și mai mult.

La revenirea în sală, McCone le spuse:

— Toate aceste vase se îndreaptă spre vest, spre Cuba.

Apoi înșiră lista cu numele celor șase nave.

McNamara fu următorul care luă cuvântul. Avea 46 de ani, iar sintagma „Puști-minune” fusese inventată pentru el atunci când adusese compania Ford de la pierderi la profit. Dintre persoanele aflate în încăpere, președintele Kennedy nu se încredea decât în Bobby mai mult decât în el. McNamara le indică pozițiile tuturor celor șase vase din memorie. Majoritatea se aflau încă la sute de kilometri distanță de Cuba.

Președintele era nerăbdător.

— Și ce zic ei că se întâmplă cu astea, John?

McCone răspunse:

— S-au oprit sau au făcut cale întoarsă.

— Și asta fac *toate* vasele sovietice sau doar unele dintre ele?

— Vorbim de anumite vase. Sunt 24 cu totul.

McNamara interveni din nou cu informații-cheie.

— Se pare că acestea sunt vasele cele mai apropiate de bariera instituită prin carantină.

George îi șopti lui Skip Dickerson, care stătea lângă el:

— Sovieticii par să se dea înapoi de pe marginea prăpastiei.

— Sper să ai dreptate, murmură Skip.

Președintele rosti:

— Nu intenționăm să interceptăm vreunul dintre ele, nu?

McNamara răspunse:

— Nu intenționăm să interceptăm niciun vas care nu se îndreaptă către Cuba.

Generalul Maxwell Taylor, șeful Statului-major Reunit, ridică receptorul și spuse: „Fă-mi legătura cu George Anderson”. Amiralul Anderson era șeful Operațiunilor Navale și se afla la comanda blocadei. După câteva secunde, Taylor începu să vorbească mai încet.

Urmă o pauză, în care toată lumea încerca să proceseze noutățile și să își dea seama ce semnificație aveau. Oare sovieticii cedau?

Președintele rosti:

— Ar trebui să verificăm mai întâi. Cum aflăm dacă cele șase vase fac simultan cale întoarsă? Domnule general, ce spune marina despre acest raport?

Generalul Taylor ridică privirea și zise:

— Știm cu siguranță că trei vase fac acum cale întoarsă.

— Păstrează legătura cu *Essex* și spune-le să aștepte o oră. Trebuie să ne mișcăm repede, întrucât ei vor începe interceptarea între 10:30 și 11:00.

Toți oamenii din încăpere se uitară la ceas.

Era 10:32.

George văzu expresia de pe chipul lui Bobby. Șeful său arăta ca un om grațiat după ce fusese condamnat la moarte.

Deși criza iminentă se încheiase, George realiză în următoarele câteva minute că nu se rezolvase încă nimic. Deși

era clar că sovieticii voiau să evite o confruntare pe mare, rachetele lor nucleare se aflau în continuare în Cuba. Ceasul fusese dat înapoi cu o oră, dar încă ticăia.

ComEx discută apoi despre Germania. Președintele se temea că Hrușciov ar fi putut anunța o blocadă a Berlinului de Vest drept răspuns la blocada instituită de americani în Cuba. Și nu puteau face nimic în această privință.

Ședința se încheie. Bobby nu avea nevoie de George pentru următoarea întrevedere, așa că acesta plecă împreună cu Skip Dickerson.

— Ce mai face prietena ta Maria? îl întrebă Skip.

— Bine, cred.

— Am trecut ieri pe la biroul de presă. A sunat pentru a anunța că se simte rău și nu poate ajunge la serviciu.

George simți că îi stă inima. Deși își pierduse orice speranță că ar putea avea o relație cu Maria, vestea că era bolnavă îi provoca neliniște. Se încruntă.

— Nu știam.

— Știu că nu-i treaba mea, George, dar e o fată de ispravă și mă gândeam că ar trebui să vadă cineva ce-a pățit.

George îl strânse pe Skip de braț.

— Mulțumesc că mi-ai zis, rosti el. Ești un prieten adevărat.

Angajații de la Casa Albă nu sunau ca să-și ia liber medical în toiul celei mai grave crize din Războiul Rece, reflectă George; doar dacă erau grav bolnavi. Neliniștea i se adânci.

Porni în grabă spre biroul de presă. Scaunul Mariei era gol. Nelly Fordham, amabila ei colegă de la biroul alăturat, îi spuse:

— Maria nu se simte bine.

— Am aflat. A zis cumva ce a pățit?

— Nu.

George se încruntă.

— Mă întreb dacă aș putea să îmi rup o oră ca să mă duc să o văd.

— Ar fi tare bine dacă ai putea, rosti Nelly. Și eu sunt îngrijorată.

George se uită la ceas. Era destul de sigur că Bobby nu va avea nevoie de el până după prânz.

— Cred că mă pot încadra. Ea stă în Georgetown, nu?

— Da, dar s-a mutat din acel apartament.

— De ce?

— Spunea că fetele cu care stătea erau prea gălăgioase.

George nu era deloc surprins. Alte fete ar fi fost disperate să afle identitatea unui iubit clandestin. Maria era atât de hotărâtă să păstreze secretul, încât preferase să se mute. Asta arăta ce intenții serioase avea cu tipul respectiv… Nelly își frunzări agenda și zise:

— Stai să îți notez adresa.

— Mulțumesc.

Îi întinse o hârtie și-i spuse:

— Tu ești Georgy Jakes, nu-i așa?

— Da, zâmbi el. Dar a trecut ceva vreme de când nu mi-a mai spus cineva Georgy.

— L-am cunoscut pe senatorul Peshkov.

Faptul că îl pomenise pe Greg însemna, aproape sigur, că știa și că acesta era tatăl lui George.

— Serios? zise George. Cum anume?

— Am ieșit la câteva întâlniri, dacă vrei să știi adevărul. Nimic serios, însă. Ce mai face?

— Binișor. Iau prânzul cu el cam o dată pe lună.

— Bănuiesc că nu s-a căsătorit.

— Nu încă.

— Și probabil are peste 40 de ani.

— Cred că se vede cu cineva acum.

— A, nu-ți face griji! Nu umblu după el. Am luat decizia asta de mult. Însă îi doresc toate cele bune.

— O să-i transmit. Acum fug să iau un taxi și să văd ce-i cu Maria.

— Îți mulțumesc, Georgy… sau George, mai bine zis.

George ieși în grabă. Nelly era o femeie atrăgătoare, cu un suflet bun. De ce nu se însurase Greg cu ea? Poate că îi convenea mai mult să fie burlac.

Taximetristul îl întrebă pe George:

— Lucrezi la Casa Albă?

— Lucrez pentru Bobby Kennedy. Sunt avocat.

— Serios? zise șoferul, fără să se ostenească să își ascundă surprinderea că un negru era avocat și ocupa un post atât de influent. Spune-i lui Bobby că ar trebui să îngropăm Cuba în bombe. Asta ar trebui să facem. Să-i bombardăm până nu mai rămâne nimic din ei.

— Știi cât de mare este Cuba, de la un capăt la celălalt? îl întrebă George.

— Ce, suntem la vreun concurs de cultură generală? replică șoferul țâfnos.

George ridică din umeri și nu mai spuse nimic. Evita discuțiile politice cu străinii. De obicei, aveau răspunsuri simple: trimiteți-i pe toți mexicanii acasă, înrolați-i pe cei din Hell's Angels în armată, castrați pederaștii. Cu cât erau mai ignoranți, cu atât aveau opinii mai greu de zdruncinat.

Georgetown se afla la câteva minute distanță, însă drumul părea mai lung. George și-o imagina pe Maria prăbușită pe podea, sau dându-și ultima suflare în pat, sau în comă…

La adresa pe care i-o dăduse Nelly se afla o casă veche și elegantă, împărțită în garsoniere. Maria nu răspunse la soneria de la parter, însă o negresă care părea studentă îl lăsă să intre și îi arătă camera acesteia.

Maria veni la ușă într-un halat de baie. Arăta cu adevărat rău. Era trasă la față și avea o expresie deprimată. Nu îl invită înăuntru, dar se îndepărtă lăsând ușa deschisă și el intră. „Măcar se ține pe picioare", se gândi el ușurat: se temuse de ceva mult mai rău.

Locul era mic, fiind format dintr-o cameră și o bucătărioară. Își dădu seama că Maria folosea baia comună de pe hol.

O privi îndelung – îl durea să o vadă astfel, nu doar bolnavă, ci și nefericită. Își dorea nespus să o ia în brațe, însă știa că un asemenea gest n-ar fi fost deloc oportun.

— Maria, ce s-a întâmplat? o întrebă el. Arăți groaznic!

— Probleme femeiești, nimic mai mult.

Sintagma respectivă reprezenta de obicei codul pentru ciclul menstrual, însă el era destul de convins că acum presupunea cu totul altceva.

— Hai să-ți fac o ceașcă de cafea. Sau poate un ceai? rosti el scoțându-și haina.

— Nu, mulțumesc, răspunse ea.

El decise să o facă totuși, măcar pentru a-i arăta că îi pasă. Însă atunci când aruncă o privire spre scaunul pe care ea se pregătea să se așeze, observă că era pătat de sânge.

Ea se înroși și spuse:

— Eh, dă-o naibii!

George știa câte ceva despre corpul femeii, așa că îi trecură imediat câteva posibilități prin minte.

— Maria, ai pierdut cumva o sarcină? o întrebă el.

— Nu, zise ea pe un ton inexpresiv, șovăind oarecum.

George așteptă cu răbdare.

Într-un final, Maria spuse:

— Am avortat.

— O, biata de tine!

George luă un prosop din bucătărioară, îl împături și îl puse deasupra petei de sânge.

— Stai aici momentan, îi zise el. Odihnește-te.

Se uită pe raftul de deasupra frigiderului și văzu un pachet de ceai de iasomie. Realizând că probabil ei îi plăcea, puse apă la încălzit. Nu mai scoase nicio vorbă până când ceaiul nu fu gata.

Legea privind avortul era diferită de la stat la stat. George știa că în DC avortul era legal dacă astfel era protejată sănătatea mamei. Mulți medici interpretau acest lucru după cum voiau, incluzând aici atât sănătatea fizică a femeii, cât și starea ei generală. În practică, oricine avea banii necesari putea găsi un medic dispus să asiste la un avort.

Deși îi spusese că nu dorește ceai, ea luă ceașca.

George se așeză în fața ei, cu o altă ceașcă în mână.

— Iubitul tău secret, rosti el. Bănuiesc că el este tatăl.

Ea încuviință.

— Mulțumesc pentru ceai. Presupun că încă nu a izbucnit al Treilea Război Mondial, altminteri nu ai fi aici.

— Sovieticii și-au chemat vasele înapoi, așa că pericolul unei confruntări pe mare a scăzut. Dar cubanezii încă au armele nucleare îndreptate spre noi.

Maria părea prea deprimată ca să-i mai pese.

— Nu a vrut să se însoare cu tine, zise George apoi.

— Nu.

— Pentru că este deja însurat?

Ea nu răspunse.

— Deci ți-a găsit un medic și a plătit el pentru tot.

Ea confirmă.

Lui George i se părea un comportament abject, dar dacă ar fi spus-o cu glas tare, probabil că ea l-ar fi dat afară, nepermițându-i să-l insulte pe bărbatul pe care îl iubea. Încercând să își țină mânia în frâu, George zise:

— Și el unde este acum?

— O să sune, răspunse ea uitându-se la ceas. Cât de curând.

George decise să nu mai pună alte întrebări. Nu ar fi fost frumos din partea lui să o descoasă. Iar ea nu avea nevoie de cineva care să-i spună cât de nesocotită fusese. Dar oare *ce* îi trebuia? Se hotărî să o întrebe.

— Ai nevoie de ceva? Pot să fac ceva pentru tine?

Ea izbucni în plâns. Printre sughițuri, îngăimă:

— Abia dacă te cunosc! Cum de ești singurul meu prieten adevărat din orașul ăsta?

El știa răspunsul la această întrebare – ea avea un secret pe care nu voia să îl împărtășească nimănui. Asta îi împiedica pe ceilalți să se apropie de ea.

— Norocul meu că tu ești atât de cumsecade… rosti ea.

Recunoștința ei îl făcea să se simtă prost.

— Doare? o întrebă el.

— Da, doare al naibii de tare.

— Vrei să chem un doctor?

— Nu-i atât de rău. Mi-au zis că trebuie să mă aștept la asta.

— Ai aspirină?

— Nu.

— Ce-ar fi să dau eu o fugă să îți iau?

— Ai face asta? Nu îmi place să trimit un bărbat la cumpărături.

— Nu-i nimic, este o urgență.

— E o farmacie chiar la colțul străzii.

George lăsă ceașca jos și își trase haina pe el.

— Aș putea să îți cer o favoare și mai mare? îl întrebă Maria.

— Sigur.

— Am nevoie de tampoane. Crezi că mi-ai putea cumpăra o cutie?

El ezită. Un bărbat care să cumpere tampoane?

— Nu, dacă-ți cer prea mult, mai bine lasă, zise ea apoi.

— Eh, ce-ar putea să-mi facă? Să mă aresteze?

— Numele mărcii este Kotex.

George încuviință.

— Mă întorc repede, zise el.

Fanfaronada lui nu dură prea mult. Când ajunse la farmacie, se simți copleșit de rușine. Încercă să își facă un pic de curaj.

Bun, era stânjenitor. Așa, și? Bărbații de vârsta lui își riscau viața în jungla din Vietnam. Cât de rău putea să fie?

Farmacia avea trei intervale cu autoservire și o casă. Aspirinele nu erau expuse pe rafturi, ci se vindeau la casă.

Spre disperarea lui George, produsele de igienă feminină aveau același regim.

Luă un bax de Coca-Cola. Sângera, deci avea nevoie de lichide. Dar nu putea amâna momentul jenant la nesfârșit.

Se duse la casă.

Farmacista era o femeie albă, de vârstă mijlocie. „Mda, asta mai lipsea”, se gândi el.

Puse sticlele de Coca-Cola pe tejghea și zise:

— Aș dori și niște aspirină, vă rog.

— Ce mărime? Avem flacoane mici, medii și mari.

George era descumpănit. Dacă îl întreba și ce mărime de tampoane voia?

— Ăă… mari, cred, rosti el.

Farmacista puse un flacon mare de aspirină pe tejghea.

— Altceva?

O tânără veni și se postă în spatele lui, cu un coș de sârmă plin de produse cosmetice. Era limpede că avea să audă totul.

— Altceva? repetă farmacista.

„Hai, George, fii bărbat”, se gândi el.

— Am nevoie de o cutie de tampoane, spuse el. Kotex.

Tânăra din spatele lui chicoti înfundat.

Farmacista îl privi pe deasupra ochelarilor.

— Tinere, faci asta pentru un pariu?

— Nu, doamnă! replică el indignat. Sunt pentru o doamnă prea bolnavă ca să vină ea însăși la farmacie.

Ea îl măsură din cap până în picioare, uitându-se la costumul său gri-închis, la cămașa albă, la cravata simplă și la batista albă ce era împăturită în buzunarul de la piept al hainei. Se bucura că nu arăta ca un student pus pe glume.

— Fie, te cred, zise ea, întinzând mâna sub tejghea și scoțând o cutie.

George se holbă la ea îngrozit. Cuvântul „Kotex” era scris cu majuscule pe o parte. Oare trebuia să meargă cu așa ceva pe stradă?

Farmacista îi ghici gândurile.

— Presupun că ai prefera să îți împachetez cutia.

— Da, vă rog.

Cu mișcări iuți și pricepute, femeia împachetă cutia într-o hârtie maronie, apoi o puse într-o pungă împreună cu aspirina.

După ce George plăti, farmacista îl scrută cu privirea, apoi păru să cedeze și zise:

— Îmi cer scuze că m-am îndoit de dumneata. Cred că fata respectivă îți este o prietenă foarte bună.

— Vă mulțumesc, zise el, apoi ieși în grabă.

În ciuda vremii friguroase de octombrie, asudase tot.

Se întoarse acasă la Maria. Ea luă trei aspirine, apoi porni de-a lungul holului până la baie, ținând strâns la piept cutia împachetată.

George puse sticlele de Coca-Cola în frigider, apoi se uită împrejur. Văzu un raft cu cărți de drept deasupra unui mic scrin cu fotografii înrămate, într-o poză de grup se vedeau părinții ei, presupuse el, și un cleric bătrân, probabil distinsul ei bunic. Într-o altă fotografie era Maria, în toga de la absolvire. Pe scrin mai era o fotografie care îl înfățișa pe președintele Kennedy. Maria avea televizor, aparat de radio și pick-up. Se uită printre discurile ei. Îi plăceau cele mai recente melodii de muzică pop, observă el: The Crystals, Little Eva, Booker T & the M.G.’s. Pe masa de lângă pat se afla romanul bestseller *Corabia nebunilor.*

Apoi, în timp ce ea era încă la baie, sună telefonul.

George ridică receptorul și zise:

— Alo, ați sunat la Maria.

În receptor se auzi un glas de bărbat:

— Pot vorbi cu Maria, vă rog?

Glasul îi era vag familiar, însă George nu își dădea seama de unde.

— Este plecată momentan, rosti el. Cine este… Stați o clipă, tocmai a intrat.

Maria îi înșfacă telefonul din mână.

— Alo? A, bună… Este un prieten, mi-a adus niște aspirine… A, nu prea rău, mă descurc eu…

— Eu ies, zise George. Te las să vorbești.

Nu îl înghițea deloc pe iubitul Mariei. Chiar dacă ticălosul era însurat, tot ar fi trebuit să fie alături de ea în asemenea momente. O lăsase însărcinată, de ce nu avea grijă de ea după avort?

Vocea aceea... George o mai auzise înainte. Oare chiar îl cunoștea pe iubitul Mariei? Nu ar fi fost surprinzător dacă bărbatul îi era coleg de muncă, așa cum presupunea mama lui George. Însă vocea de la telefon nu era a lui Pierre Salinger.

Fata care îl lăsase să intre în clădire trecu acum pe lângă el, îndreptându-se din nou spre ieșire. Rânji când îl văzu stând la ușă, ca un băiat obraznic.

— Nu ai fost cuminte la oră? i se adresă ea.

— N-am eu norocul ăsta, rosti George.

Ea râse și își văzu de drum.

Maria deschise ușa și el intră din nou.

— Trebuie să mă întorc la serviciu, spuse el.

— Știu. Ai venit să mă vizitezi în toiul crizei cubaneze. Nu voi uita asta niciodată.

Se vedea cu ochiul liber că acum era mai fericită, după ce vorbise cu bărbatul ei.

George realiză brusc ceva.

— Vocea aceea! exclamă el. De la telefon...

— Ai recunoscut-o?

El era uluit.

— Ai o relație cu Dave Powers?

Spre consternarea lui George, Maria începu să râdă în gura mare.

— Oh, te rog! pufni ea.

El înțelese imediat cât de improbabilă era o asemenea variantă. Dave, asistentul personal al președintelui, era un bărbat banal, la vreo 50 de ani, care încă purta pălărie. Era foarte puțin probabil ca tocmai el să cucerească inima unei femei tinere, frumoase și pline de viață ca Maria.

O clipă mai târziu, George realiză cu *cine* avea de fapt Maria aventura.

— O, Doamne! îngăimă el făcând ochii mari: era uluit de ceea ce îi trecuse prin minte.

Maria nu zise nimic.

— Te culci cu președintele Kennedy, rosti George uimit.

— Te rog, nu spune nimănui! îl imploră ea. Dacă o faci, mă părăsește. Te rog, promite-mi!

— Promit, spuse George.

•

Pentru prima oară în viața lui de adult, Dimka făcuse ceva incontestabil greșit și rușinos.

Nu era căsătorit cu Nina, dar ea se aștepta ca el să-i fie credincios, iar el presupunea că ea îi era credincioasă; deci nu încăpea nicio îndoială că îi trădase încrederea petrecându-și noaptea cu Natalya.

Crezuse că era ultima lui noapte pe lumea aceasta, dar – cum se dovedise a nu fi așa – scuza respectivă nu prea stătea în picioare.

Nu întreținuse raporturi sexuale cu Natalya, însă și asta era o scuză jalnică. Ceea ce făcuseră ei era chiar mai intim decât sexul obișnuit. Se simțea dezolant de vinovat. Nu se mai considerase niciodată nesincer și nedemn de încredere până acum.

Prietenul său Valentin ar fi ales probabil să continue relațiile cu ambele femei, până când ar fi fost descoperit. Dimka nici nu luase în calcul această variantă. Se simțea deja groaznic după doar o singură noapte de înșelăciune: nu ar fi putut face asta în mod regulat. Ar fi sfârșit prin a se arunca în apele Moscovei.

Trebuia să îi mărturisească Ninei sau să se despartă de ea… sau ambele. Nu putea trăi cu o asemenea înșelătorie uriașă. Însă descoperi că se temea. Era ridicol. Iată-l pe Dmitri Ilich Dvorkin, gealatul lui Hrușciov, urât de unii, temut de mulți. Cum putea să-i fie frică de o fată? Și totuși, îi era.

Dar Natalya?

Avea o sută de întrebări pentru Natalya. Voia să afle ce simțea ea pentru soțul ei. Dimka nu îi știa decât numele, Nik. Oare urma să divorțeze? Și, dacă da, oare ruperea căsniciei avea ceva de-a face cu Dimka? Iar cel mai important de aflat era ce rol juca Dimka în viitorul Natalyei. Asta dacă juca vreun rol…

O tot vedea pe la Kremlin, dar nu se mai ivi niciun prilej de a rămâne singuri. Prezidiul se întruni de trei ori în cursul zilei de marți – dimineața, după-amiaza și seara –, așa că asistenții erau chiar și mai ocupați în pauzele de masă. De fiecare dată când o privea pe Natalya, fata i se părea și mai minunată. El încă purta costumul în care dormise, la fel ca toți ceilalți bărbați, însă Natalya se schimbase într-o rochie de un albastru-închis cu o jachetă asortată, care îi confereau o alură autoritară și apetisantă totodată. Lui Dimka îi era greu să se concentreze la ședințe, deși sarcina lor era să prevină izbucnirea celui de-al

Treilea Război Mondial. O privea vrăjit, iar când își amintea ce făcuseră împreună, își întorcea privirea stânjenit; apoi, un minut mai târziu, se uita din nou la ea.

Însă ritmul muncii era atât de intens, încât nu apuca să îi vorbească între patru ochi nici măcar câteva secunde.

Marți seară, târziu, Hrușciov se duse acasă, ca să doarmă în propriul pat, și toată lumea îi urmă exemplul. Miercuri, la prima oră, Dimka îi dădu lui Hrușciov vestea cea bună – abia primită de la sora sa din Cuba – cum că *Alexandrovsk* acostase în siguranță în La Isabela. Restul zilei fu la fel de ocupat. Dimka o văzu constant pe Natalya, însă niciunul dintre ei nu avea vreme de pierdut.

Dimka începuse deja să își pună întrebări. Ce semnificație credea *el* că avusese noaptea de luni? Ce voia el în viitor? Dacă rămâneau cu toții în viață și peste o săptămână, cu cine voia să își petreacă restul vieții – cu Natalya, cu Nina… sau cu niciuna dintre ele?

Joi deja își dorea cu disperare câteva răspunsuri. Simțea, într-un mod irațional, că nu voia să moară într-un război nuclear înainte de a rezolva această dilemă.

În seara aceea, avea întâlnire cu Nina: trebuiau să meargă la film cu Valentin și cu Anna. Dacă reușea să plece de la Kremlin și să nu contramandeze întâlnirea, ce urma să îi spună Ninei?

Ședința de dimineață a Prezidiului începea de obicei la 10:00, așa că asistenții se întruneau în mod neoficial la 8:00, în Sala Onilova. Joi dimineață, Dimka avea de la Hrușciov o nouă propunere pe care să o supună atenției celorlalți. De asemenea, spera să poată discuta între patru ochi cu Natalya. Pe când se pregătea să o abordeze, Evgheni Filipov apăru cu edițiile de dimineață ale ziarelor europene.

— Toate ziarele au prima pagină la fel de proastă, rosti el, prefăcându-se tulburat și deznădăjduit; dar Dimka știa că în realitate se bucura. Faptul că vasele noastre au făcut cale întoarsă este prezentat drept o recunoaștere umilitoare a unei înfrângeri.

Nici măcar nu exagera, observă Dimka, uitându-se la ziarele răspândite pe mesele ieftine, moderne.

Natalya sări în apărarea lui Hrușciov.

— Sigur că așa zic ei, îl contră ea. Toate aceste ziare sunt deținute de capitaliști. Te așteptai să ridice în slăvi înțelepciunea și cumpătarea liderului nostru? Cât de naiv poți fi?

— Cât de naivă poți fi *tu*? *Times* din Londra, *Corriere della Sera* din Italia și *Le Monde* din Paris – acestea sunt ziarele citite și crezute de liderii țărilor din Lumea a Treia, pe care noi speram să îi atragem de partea noastră.

Era adevărat. Oricât de nedrept ar fi fost, oamenii din lumea întreagă aveau mai mare încredere în presa capitalistă decât în publicațiile comuniste.

— Nu ne putem stabili politica externă în funcție de posibilele reacții ale ziarelor occidentale, replică Natalya.

— Această operațiune ar fi trebuit să fie strict secretă, zise Filipov. Și totuși, americanii au aflat despre ea. Știm cu toții cine a fost responsabil cu securitatea, continuă el, referindu-se la Dimka. De ce mai stă persoana respectivă la această masă? Nu ar trebui să fie interogată?

— Securitatea militară ar putea fi de vină, spuse Dimka – Filipov lucra la Ministerul Apărării. Abia după ce vom afla cum a ieșit secretul la iveală vom putea decide cine trebuie să fie interogat.

Era o scuză slabă, dar încă nu știa ce se întâmplase.

Filipov își schimbă tactica.

— În Prezidiul din această dimineață, KGB-ul va raporta că americanii și-au intensificat masiv mobilizarea în Florida. Căile ferate sunt pline cu garnituri care transportă tancuri și piese de artilerie. Hipodromul din Hallandale a fost preluat de Divizia I de Blindate, mii de soldați dormind în tribune. Fabricile de muniție lucrează non-stop ca să producă gloanțe pentru avioanele lor, gloanțe cu care să ciuruie trupele sovietice și cubaneze. Bombele cu napalm…

Natalya îl întrerupse…

— Și asta era de așteptat.

— Dar ce vom face când vor invada Cuba? întrebă Filipov. Dacă replicăm doar cu un armament convențional, nu putem câștiga: americanii sunt mult prea puternici. Vom riposta cu arme nucleare? Președintele Kennedy a declarat că, dacă o singură rachetă nucleară este lansată din Cuba, el va bombarda Uniunea Sovietică.

— Nu vorbește serios, spuse Natalya.

— Citește rapoartele Serviciului de Informații al Armatei Roșii. Bombardierele americane ne dau târcoale chiar acum! Arătă spre tavan, de parcă dacă și-ar fi ridicat privirile ar fi putut vedea avioanele. Ne-au rămas doar două opțiuni: umilința internațională, dacă avem noroc, și moartea nucleară, dacă nu avem.

Natalya amuți. Nimeni de la masă nu avea vreo replică la asta.

Nimeni în afară de Dimka.

— Tovarășul Hrușciov are o soluție, rosti el.

Toată lumea îl privi surprinsă.

El continuă:

— În cadrul ședinței din această dimineață, tovarășul prim-secretar va propune să le facem o ofertă Statelor Unite. Urmă o tăcere mormântală. Ne vom dezasambla rachetele din Cuba…

Fu întrerupt de un cor de reacții din jurul mesei, de la icnete de uimire până la strigăte de protest. El ridică o mână pentru a se face tăcere.

— Ne vom dezasambla rachetele *în schimbul* garantării a ceea ce am urmărit de la bun început. Americanii trebuie să ne promită că nu vor invada Cuba.

Cu toții avură nevoie de câteva momente ca să proceseze informația.

Natalya fu prima care pricepu.

— Este genial! exclamă ea. Cum poate refuza Kennedy? Ar însemna să își recunoască intenția de a invada o țară săracă din Lumea a Treia. Toată lumea l-ar acuza de colonialism. Și ar arăta cât de întemeiată a fost nevoia Cubei de a avea rachete nucleare pentru a se apăra.

Nu era doar cea mai deșteaptă persoană de la masă, ci și cea mai frumoasă.

Filipov zise:

— Însă, dacă președintele Kennedy acceptă, va trebui să aducem rachetele înapoi acasă.

— Nici nu vom mai avea nevoie de ele! replică Natalya. Revoluția cubaneză va fi în siguranță.

Dimka își dădea seama că Filipov ar fi vrut să o contrazică într-un fel, dar nu putea. Hrușciov băgase în încurcătură Uniunea Sovietică, dar tot el găsise o cale onorabilă de ieșire.

La sfârșitul întrevederii, Dimka izbuti să o oprească pe Natalya.

— Stai o clipă! Trebuie să stabilim cum vom formula oferta lui Hrușciov pentru Kennedy, îi spuse el.

Se retraseră în colțul camerei și se așezară. El privi spre partea din față a rochiei ei, amintindu-și sânii ei mici și sfârcurile ascuțite.

— Trebuie să încetezi să te mai holbezi așa la mine, îi zise ea.

El se simți prost.

— Nu mă holbam la tine, se apără el, deși nu acesta era adevărul.

Ea nu îl băgă în seamă.

— Dacă nu te oprești, până și bărbații vor remarca.

— Îmi pare rău, dar nu mă pot abține.

Dimka era deznădăjduit. Asta nu era conversația intimă și fericită pe care și-o închipuise el.

— Nimeni nu trebuie să afle ce am făcut, rosti ea speriată.

Dimka simțea că vorbește cu o altă persoană, nu cu fata voioasă și sexy care îl sedusese cu numai două zile în urmă. Îi spuse:

— Ei bine, eu, unul, nu am de gând să dau sfoară în țară, dar nici nu știam că-i vreun secret de stat.

— Sunt măritată!

— Ai de gând să rămâi cu Nik?

— Ce întrebare mai e și asta?

— Aveți copii?

— Nu.

— Oamenii mai și divorțează.

— Soțul meu nu mi-ar acorda niciodată divorțul.

Dimka se holbă la ea. Era evident că lucrurile nu se puteau încheia astfel: o femeie putea obține divorțul chiar și fără acordul soțului ei. Însă ei nu discutau despre situația ei juridică. Natalya era clar panicată.

— Și atunci, de ce ai făcut-o? o întrebă Dimka.

— Credeam că vom muri cu toții!

— Și acum îți pare rău?

— Sunt măritată! repetă ea.

Asta nu-i răspundea la întrebare, dar el realiză că nu avea să scoată mai mult de la ea.

Boris Kozlov, un alt asistent al lui Hrușciov, îl strigă din cealaltă parte a popotei:

— Dimka! Hai!

Dimka se ridică în picioare.

— Putem vorbi din nou cât de curând? murmură el.

Natalya lăsă privirea în podea, fără să scoată o vorbă.

— Hai să mergem, Dimka! strigă Boris din nou.

Așa că nu-i rămase decât să plece.

Prezidiul dezbătu propunerea lui Hrușciov cea mai mare parte a zilei. Apărură apoi diverse complicații. Oare americanii aveau să insiste cu inspectarea siturilor de lansare pentru a se asigura că fuseseră dezactivate? Oare Castro avea să accepte inspecția? Oare Castro avea să promită că nu va accepta arme nucleare dintr-o altă sursă, de exemplu din China? Și totuși, lui Dimka i se părea cea mai bună șansă de a obține pacea.

În timpul acesta, Dimka se gândea la Nina și la Natalya. Înainte de conversația din acea dimineață, crezuse că el era cel care trebuia să aleagă femeia pe care și-o dorea. Acum, realiza că se amăgise singur, crezând că alegerea era a lui.

Natalya nu voia să își părăsească soțul.

Își dădu seama că era înnebunit după Natalya, așa cum nu fusese nicio clipă după Nina. De fiecare dată când ciocănea cineva la ușa biroului său, spera să fie Natalya. Relua în memorie timpul petrecut împreună, auzind obsesiv tot ceea ce îi spusese ea, până la cuvintele de neuitat: „O, Dimka, ești cu adevărat adorabil!”

Nu era tocmai *Te iubesc,* dar era pe-aproape.

Însă ea nu voia să divorțeze.

Cu toate acestea, pe Natalya o voia.

Asta însemna că trebuia să o anunțe pe Nina că relația lor se încheiase. Nu putea continua o relație cu o fată la care nu ținea din tot sufletul: nu ar fi fost corect. Și-l putea închipui pe Valentin luându-i peste picior scrupulele, dar așa era felul lui.

Însă Natalya intenționa să rămână cu soțul ei, așa că Dimka avea să se aleagă cu buza umflată.

Intenționa să-i spună Ninei chiar în seara aceea. Urmau să se întâlnească toți patru în apartamentul fetelor. Avea să o ia pe Nina deoparte și să-i spună... ce anume? Părea mai greu când încerca să se gândească la cuvintele propriu-zise. „Haide, își

zise el, ai scris discursuri pentru Hrușciov, poți să-ți scrii și ție unul.”

„Relația noastră s-a încheiat… nu vreau să te mai văd… credeam că sunt îndrăgostit de tine, dar am realizat că nu-i așa… A fost frumos, atât cât a durat…”

Toate variantele care îi treceau prin minte i se păreau crude. Oare nu exista nicio cale mai blândă de a-i spune asta? Poate că nu. Ce-ar fi fost să îi mărturisească adevărul gol-goluț? „Am întâlnit pe altcineva și o iubesc sincer…”

Asta suna cel mai rău.

La sfârșitul după-amiezii, Hrușciov decise că ar trebui ca Prezidiul să își manifeste public bunăvoința internațională, mergând în grup la Teatrul Bolșoi, unde americanul Jerome Hines interpreta *Boris Godunov,* cea mai populară operă rusească. Îi invitară și pe asistenți. Lui Dimka i se părea o idee stupidă. Pe cine credeau ei că păcălesc? Pe de altă parte însă, fu ușurat că trebuia să își contramandeze întâlnirea cu Nina, moment de care acum se temea.

O sună la serviciu și o prinse exact înainte de plecare.

— Nu mai pot ajunge diseară, rosti el. Trebuie să merg la Bolșoi cu șeful.

— Nu poți să te fofilezi? îl întrebă ea.

— Glumești?

Cei care lucrau pentru prim-secretar ar fi ratat și înmormântarea mamei numai să nu îi iasă din cuvânt.

— Vreau să te văd.

— Imposibil.

— Vino după spectacol.

— Va fi târziu.

— Nu contează cât de târziu va fi: vino când poți. Voi sta trează și te voi aștepta toată noaptea dacă trebuie.

El era nedumerit. În mod normal, ea nu ar fi insistat atât de mult. Părea că își dorește atenție, ceea ce nu-i era deloc caracteristic.

— S-a întâmplat ceva?

— Trebuie să discutăm ceva.

— Ce anume?

— Îți spun diseară.

— Spune-mi acum.

Nina închise.

Dimka își puse paltonul și se duse pe jos la teatru, care se afla la doar câțiva pași de Kremlin.

Jerome Hines avea un metru nouăzeci și opt și purta o coroană cu cruce deasupra: prezența lui era impunătoare. Vocea sa uluitor de puternică, de bas, umplea teatrul și făcea ca locul să pară neîncăpător. Însă Dimka urmări opera lui Mussorgsky fără să audă prea mult din ea și ignorând spectacolul de pe scenă. Își petrecu seara făcându-și griji atât în legătură cu modul în care aveau să răspundă americanii la propunerea de pace a lui Hrușciov, cât și în legătură cu reacția Ninei când avea să afle că el își dorea să pună capăt relației.

După ce plecă Hrușciov, Dimka porni spre apartamentul fetelor, aflat cam la un kilometru distanță de teatru. Pe drum încercă să își dea seama despre ce voia Nina să-i vorbească. Poate că voia *ea* să pună capăt relației lor: ar fi fost o ușurare. Poate că primise o promovare și trebuia să se mute la Leningrad. Poate că întâlnise pe altcineva, la fel ca și el, și decisese că nord bărbat era omul potrivit pentru ea. Sau poate că era bolnavă: vreo boală fatală, legată pesemne de motivele misterioase pentru care nu putea rămâne însărcinată. Toate aceste posibilități îi ofereau lui Dimka o portiță de scăpare și el realiză că l-ar fi bucurat oricare dintre aceste variante, poate chiar și cea a bolii fatale, spre rușinea lui.

„Nu, se gândi el, nu îmi doresc să moară.”

Așa cum îi promisese, Nina îl aștepta.

Purta un halat de mătase verde, ca și cum ar fi fost gata de culcare, dar avea părul coafat impecabil și un machiaj discret. Îl sărută pe buze, iar el o sărută cu sufletul apăsat de rușine. O trăda pe Natalya, fiindcă savura sărutul, și o trăda pe Nina, gândindu-se la Natalya. Dublul sentiment de vinovăție îi producea o strângere de inimă.

Nina îi turnă un pahar cu bere și el bău rapid jumătate, ca să își facă puțin curaj.

Ea se așeză lângă el pe canapea. Era destul de sigur că nu purta nimic pe sub halat. Simți cum îl cuprinde dorința și imaginea Natalyei începu să i se estompeze în minte.

— Încă nu a izbucnit războiul, rosti el. Astea-s noutățile mele. Tu ce noutăți ai?

Nina îi luă berea din mână și o așeză pe măsuța de cafea, apoi îl apucă de mână.

— Sunt însărcinată, îi zise ea.

Dimka simți lovitura în plin. Se holbă la ea, bulversat și șocat.

— Însărcinată, repetă el prostește.

— În două luni și ceva.

— Ești sigură?

— Nu mi-a venit ciclul de două ori la rând.

— Chiar și așa...

— Uite! zise ea, desfăcându-și halatul și arătându-i sânii. Sunt mai mari.

Așa era, observă el, simțind un amestec de dorință și de deznădejde.

— Și mă dor, continuă ea închizându-și halatul, dar nu foarte strâns. Iar fumatul îmi provoacă grețuri. La naiba, chiar mă *simt* însărcinată!

Nu putea fi adevărat.

— Dar ai zis...

— Că nu pot avea copii, spuse ea întorcându-și privirea. Așa mi-a spus și mie doctorul.

— Ai fost la consultație?

— Da. Mi-a confirmat.

Nevenindu-i să creadă, Dimka întrebă:

— Și acum, ce mai zice?

— Că-i un miracol.

— Doctorii nu cred în miracole.

— Așa îmi imaginam și eu.

Lui Dimka i se părea că toată camera se învârte în jurul lui. Înghiți în sec și se strădui să își revină din șoc. Trebuia să gândească practic.

— Nu vrei să te căsătorești, iar eu cu atât mai puțin, rosti el. Ce-o să faci?

— Trebuie să îmi dai bani pentru avort.

— În regulă, pot face asta, zise el cuprins de un sentiment ciudat.

În Moscova se practicau avorturile, însă nu erau gratis. Dimka se gândi cum putea să facă rost de bani. Plănuia să își schimbe motocicleta pentru o mașină la mâna a doua. Dacă ar fi amânat acest lucru, ar fi putut probabil să se descurce. Putea împrumuta ceva bani și de la bunicii lui.

Ea păru se regrete imediat ceea ce spusese.

— Ar trebui să plătim pe din două. Împreună am făcut copilul acesta.

Brusc, Dimka se simți ciudat. Era ceva în felul cum zisese ea *copilul.* Avea deodată sentimente amestecate. Se imagina ținând în brațe un bebeluș, urmărind un copil cum face primii pași, învățându-l să citească, ducându-l la școală… Spuse:

— Ești sigură că vrei să avortezi?

— *Tu* cum te simți?

— Incomod, spuse el. Se întrebă de ce se simțea astfel. Nu cred că-i un păcat sau ceva de genul ăsta, continuă el. Doar că am început să-mi imaginez cum ar fi un bebeluș. Nu știa prea bine de unde veneau aceste sentimente. Oare am putea da copilul spre adopție?

— Adică să nasc și apoi să dau copilul unor străini?

— Știu, nici mie nu îmi place. Dar este greu să crești un copil de una singură. Eu te-aș ajuta, totuși.

— De ce?

— Va fi și copilul meu.

Ea îl luă de mână.

— Îți mulțumesc fiindcă ai spus asta.

Părea foarte vulnerabilă, iar el simți o strângere de inimă. Ea adăugă:

— Ne iubim doar, nu?

— Da.

În acel moment, chiar o iubea. Se gândi la Natalya, dar cumva imaginea ei devenise vagă și distantă, în vreme ce Nina era acolo – în carne și oase, o sintagmă ce părea acum mai însuflețită decât oricând.

— Vom iubi amândoi copilul, nu?

— Desigur.

— Ei bine, atunci…

— Dar tu nu vrei să te căsătorești.

— Nu voiam.

— Ah, deci spui asta la trecut…

— Așa simțeam înainte, pe când nu eram însărcinată.

— Te-ai răzgândit?

— Mi se pare totul diferit acum.

Dimka era uluit. Oare vorbeau de căsătorie? Căutând cu disperare să spună ceva, încercă o glumă.

— Dacă tot mă ceri de bărbat, unde sunt pâinea și sarea?

Ceremonia tradițională de cununie necesita schimbul de pâine și sare.

Spre uimirea lui, ea izbucni în lacrimi.

El simți cum i se înmoaie inima. O cuprinse în brațe. La început ea se împotrivi, dar după o clipă se lăsă îmbrățișată. Lacrimile ei îi udară cămașa. Îi mângâie părul, iar ea își înălță capul pentru a fi sărutată. După un minut, se desprinse și spuse:

— Vei face dragoste cu mine înainte să mă îngraș și să devin respingătoare?

Halatul ei se întredeschisese, iar el zări un sân moale, fermecător de pistruiat.

— Da, rosti el cu nechibzuință, alungând cu totul imaginea Natalyei din minte.

Nina îl sărută din nou. El îi cuprinse sânul – era mai greu decât înainte.

Ea se desprinse din nou.

— Nu vorbeai serios mai devreme, nu?

— Când anume?

— Când ai zis că tu nici atât nu vrei să te căsătorești.

El zâmbi, ținându-i încă sânul în palmă.

— Nu, zise el. Nu vorbeam serios.

•

Joi după-amiază, George Jakes simți un ușor optimism.

Oala fierbea, dar capacul era încă așezat. Carantina intrase în vigoare și vasele sovietice cu rachete făcuseră cale întoarsă, prin urmare nu se produsese nicio confruntare în larg. Statele Unite nu invadaseră Cuba și nimeni nu apelase la armele nucleare. Poate că al Treilea Război Mondial putea fi evitat, la urma urmei.

Sentimentul se prelungi încă puțin.

Asistenții lui Bobby Kennedy aveau un televizor în biroul lor de la Departamentul de Justiție, iar la ora 5:00 urmăriră o transmisie de la sediul ONU din New York. Consiliul de Securitate era în ședință – douăzeci de scaune în jurul unei mese în formă de potcoavă. În interiorul potcoavei se aflau interpreți cu căști. Restul sălii era plin de asistenți și de alți observatori, urmărind confruntarea dintre cele două superputeri.

Ambasadorul american la ONU era Adlai Stevenson, un intelectual chel care candidase pentru nominalizarea Partidului

Democrat la prezidențialele din 1960 și care fusese învins de telegenicul Jack Kennedy.

Reprezentantul sovietic, inexpresivul Valerian Zorin, vorbea pe tonul său plat, obișnuit, negând că existau arme nucleare în Cuba.

Urmărind transmisia la televizor, în Washington, George exclamă exasperat:

— Este un mincinos nenorocit! Stevenson ar trebui să scoată fotografiile.

— Președintele așa i-a zis să facă.

— Și atunci, de ce n-o face?

Wilson ridică din umeri.

— Oamenii ca Stevenson cred întotdeauna că ei știu mai bine ce-i de făcut.

Stevenson se ridică în picioare.

— Dați-mi voie să vă pun o întrebare simplă, zise el. Dumneavoastră, domnule ambasador Zorin, negați că Uniunea Sovietică a amplasat și amplasează rachete de rază medie și intermediară în situri din Cuba? Da sau nu?

George spuse: „Bravo, Adlai!”, iar oamenii care se uitau la televizor împreună cu el își murmurară aprobarea.

La New York, Stevenson îl privi pe Zorin, care stătea la doar câteva scaune distanță de el. Zorin continua să noteze ceva în carnețelul său.

Nerăbdător, Stevenson insistă:

— Nu mai așteptați traducerea. Da sau nu?

Asistenții de la Washington începură să râdă.

Într-un final, Zorin răspunse în rusă, iar interpretul traduse:

— Domnule Stevenson, continuați-vă declarația, vă rog. Veți primi răspunsul la momentul potrivit, nu vă faceți griji.

— Sunt pregătit să aștept până la calendele grecești, numai să-mi dați un răspuns, zise Stevenson.

Asistenții lui Bobby Kennedy ovaționară. În sfârșit, America îi domina pe ruși!

Apoi, Stevenson spuse:

— Totodată, sunt pregătit să prezint dovezile în această sală.

George exclamă: „Da!”, lovind cu pumnul în aer.

— Dacă aveți răbdare o clipă, continuă Stevenson, vom monta aici un șevalet, în spatele încăperii, de unde sper că va fi vizibil pentru toată lumea.

Camera se deplasă, prezentând vreo șase bărbați în costume care expuneau rapid câteva fotografii mărite.

— Gata, i-am prins pe nemernici! exclamă George.

Stevenson continuă pe același ton măsurat și sec, dar cu un plus de agresivitate:

— Prima dintre imaginile expuse înfățișează zona de la nord de satul Candelaria, de lângă San Cristobal, la sud-vest de Havana. Prima fotografie arată zona la sfârșitul lumii august 1962; pe atunci era doar o regiune rurală pașnică.

Delegații și toți ceilalți se îngrămădiră în jurul șevaletelor, încercând să vadă la ce se referea Stevenson.

— Cea de-a doua fotografie ne arată aceeași zonă, însă acum o săptămână. În regiune se observă niște corturi și vehicule, precum și apariția câtorva artere rutiere și îmbunătățirea șoselei principale.

Stevenson făcu o pauză, iar cei din sală amuțiră.

— Cea de-a treia fotografie, făcută 24 de ore mai târziu, prezintă edificiile necesare unui batalion de rachete de rază medie, rosti el.

Delegații izbucniră în exclamații de surprindere.

Stevenson continuă. Fură expuse apoi și alte fotografii. Până în acel moment, liderii unor națiuni crezuseră negarea ambasadorului sovietic. Acum însă, toată lumea știa adevărul.

Zorin era tăcut, lipsit de orice expresie.

George ridică privirea și îl văzu pe Larry Mawhinney intrând în cameră. Îl privi întrebător; singura dată când vorbiseră, se cam certaseră, însă Larry părea acum prietenos. „Salut, George”, zise el, de parcă nu și-ar fi aruncat niciodată vorbe grele.

George rosti pe un ton neutru:

— Ce vești ai de la Pentagon?

— Am venit să te avertizez că urmează să urcăm la bordul unui vas sovietic, răspunse Larry. Președintele a luat această decizie acum câteva minute.

George simți cum îi crește pulsul.

— Rahat! exclamă el. Exact când credeam că lucrurile se calmează.

Mawhinney continuă:

— Se pare că el consideră că toată această carantină nu va însemna nimic dacă nu interceptăm și nu inspectăm măcar un

vas care pare suspect. A fost deja aspru criticat pentru că am lăsat să treacă un petrolier.

— Ce fel de vas vom opri?

— *Marucla,* un cargobot libanez cu echipaj grecesc, închiriat de guvernul sovietic. Nava a plecat din Riga, aparent transportând hârtie, sulf și piese de rezervă pentru camioane sovietice.

— Nu pot să cred că sovieticii și-ar încredința rachetele unui echipaj grecesc.

— Dacă ai dreptate, nu vor fi probleme.

George se uită la ceas.

— Când se va întâmpla totul?

— Este întuneric acum în Atlantic. Va trebui să așteptăm dimineața.

După ce Larry plecă, George se întrebă cât de periculoasă era situația. Greu de spus. Dacă vasul *Marucla* era inofensiv, așa cum pretindea, poate că interceptia avea să se deruleze fără violență. Însă dacă transporta, într-adevăr, arme nucleare, ce avea să se întâmple? Președintele Kennedy luase încă o decizie la limită.

Și, în plus, o sedusese pe Maria Summers.

George nu era foarte surprins că președintele avea o aventură amoroasă cu o negresă. Dacă măcar un sfert din tot ce se bârfea era adevărat, Kennedy nu era deloc mofturos la femei. Ba, dimpotrivă: îi plăceau femeile mature, dar și adolescentele, blondele, dar și brunetele, femeile din cercul lui elitist, dar și dactilografele flușturatice.

George se întrebă pentru o clipă dacă Maria avea habar că era doar una dintr-un lung șir.

Președintele Kennedy nu avea sentimente puternice cu privire la rasă, considerând-o dintotdeauna o chestiune pur politică. Deși nu dorise să fie fotografiat alături de Percy Marquand și Babe Lee, temându-se că asta l-ar putea costa niște voturi, George îl văzuse dând mâna cu bărbați și cu femei de culoare, sporovăind și râzând împreună cu ei, relaxat și confortabil. Lui George i se zisese că președintele obișnuia să participe la petreceri cu prostituate de toate culorile, deși nu știa cât de adevărate erau acele zvonuri.

Însă nepăsarea lui Kennedy îl șocase pe George. Nu era vorba de operația propriu-zisă – deși aceasta fusese neplăcută oricum

–, ci de faptul că o lăsase singură după aceea. Bărbatul care o lăsase însărcinată ar fi trebuit să o ia de acolo după operație, să o ducă acasă și să rămână cu ea până se asigura că era în regulă. Un telefon nu era de ajuns. Faptul că el era președintele nu constituia o scuză suficientă. Jack Kennedy căzuse mult în ochii lui George.

În timp ce se gândea la bărbați iresponsabili care lăsau fetele însărcinate, îl văzu intrând pe tatăl său.

George era surprins – Greg nu îl vizitase niciodată la birou.

— Bună, George, rosti el, apoi își strânseră mâna de parcă nu ar fi fost tată și fiu.

Greg purta un costum boțit dintr-o stofă albastră cu dungi fine, ce părea să conțină și ceva cașmir. „Dacă mi-aș permite eu un astfel de costum, se gândi George, l-aș ține călcat mereu.” Avea de multe ori această impresie atunci când îl vedea pe Greg.

— Nu mă așteptam să te văd, zise George. Ce mai faci?

— Treceam prin apropiere și m-am gândit să vin să te văd. Vrei să bem o cafea?

Se duseră împreună la bufet. Greg își comandă un ceai, iar George își luă o sticlă de Coca-Cola și un pai. Pe când se așezau, George spuse:

— A întrebat cineva de tine zilele trecute. O doamnă de la biroul de presă.

— Cum o cheamă?

— Nell… Stai să îmi amintesc. Nellie Ford?

— Nellie Fordham, îl corectă Greg, cu privirea pierdută în depărtare și cu o expresie de nostalgie pentru plăceri aproape uitate.

George remarcă amuzat:

— O iubită, evident.

— Mai mult de-atât. Am fost logodiți.

— Însă nu v-ați căsătorit.

— Ea a rupt logodna.

George ezită, apoi întrebă:

— Poate că nu-i treaba mea… dar de ce?

— Ei bine… dacă vrei să știi adevărul, a aflat despre tine și mi-a zis că nu vrea să se mărite cu un bărbat care are deja o familie.

George era fascinat. Tatăl său vorbea foarte rar despre acele vremuri.

Greg căzuse pe gânduri.

— Nellie avea probabil dreptate, rosti el. Tu și mama ta erați familia mea. Dar nu mă puteam însura cu mama ta – nu aș fi putut spera la o carieră politică având o soție de culoare. Așa că am ales cariera. Nu aș putea spune că a fost cea mai fericită alegere.

— Nu mi-ai spus asta niciodată.

— Știu. A fost nevoie să ajungem în pragul celui de-al Treilea Război Mondial ca să îți mărturisesc adevărul. Chiar așa, cum crezi tu că se prezintă situația?

— Stai puțin! Chiar ți-ai pus problema să te însori cu mama?

— Când aveam 15 ani, mi-am dorit asta mai mult decât orice altceva pe lume. Însă tatăl meu s-a asigurat că nu se va întâmpla un asemenea lucru. Am mai avut o ocazie după zece ani, dar eram deja suficient de matur încât să îmi dau seama cât de nebunească era această idee. Ascultă, cuplurile interrasiale au o viață grea și acum, în anii ’60. Imaginează-ți cum ar fi fost în anii ’40. Probabil că am fi fost toți trei nefericiți, adăugă el, cu un aer de tristețe. În plus, mi-a lipsit curajul – *ăsta* este adevărul. Acum, zi-mi despre criză.

George făcu un efort și se concentră asupra problemei rachetelor cubaneze.

— În urmă cu o oră începusem să cred că ce-a fost mai rău a trecut – însă acum, președintele a ordonat ca marina să intercepteze un vas sovietic în cursul dimineții de mâine.

Îi povesti lui Greg despre *Marucla.*

— Dacă nu au nimic de ascuns, zise Greg, nu ar trebui să fie vreo problemă.

— Corect. Oamenii noștri vor urca la bord și vor inspecta încărcătura, apoi vor împărți niște acadele și vor pleca.

— Acadele?

— Fiecare vas de interceptare a primit câte 200 de dolari pentru „materiale și relații interumane” – adică acadele, reviste și brichete ieftine.

— Dumnezeu să binecuvânteze America! Dar…

— Dar dacă echipajul este format din militari sovietici, iar încărcătura este de focoase nucleare, probabil că vasul nu se va opri când va fi somat. Și atunci se va deschide focul.

— Atunci, mai bine te las să te întorci la încercările tale de a salva lumea.
Se ridicară și plecară de la bufet. Pe hol, își strânseră mâna din nou, apoi Greg zise:
— Motivul pentru care am trecut să te văd…
George aşteptă.
— S-ar putea să murim cu toții în acest weekend și, înainte să se întâmple asta, aș vrea să știi ceva.
— Bine, rosti George, întrebându-se ce ar mai fi putut urma.
— Ești cel mai bun lucru din viața mea.
— Ah, îngăimă George.
— Nu am fost un tată prea grozav și nu m-am purtat frumos cu mama ta, dar… știi toate astea. Însă sunt mândru de tine, George. Nu că aș avea vreun merit, știu bine asta, însă Domnul mi-e martor că sunt mândru de tine, încheie el cu lacrimi în ochi.
George chiar n-avusese habar că Greg ținea atât de mult la el. Rămase înmărmurit. Nu știa cum să reacționeze la asemenea emoții neașteptate. În cele din urmă, reuși să spună doar atât:
— Mulțumesc.
— Rămas-bun, George.
— Rămas-bun!
— Domnul să te aibă în pază! rosti Greg, apoi plecă.

•

În dimineața zilei de vineri, George se duse în Sala de Criză de la Casa Albă.
Președintele Kennedy crease această încăpere la subsolul Aripii de Vest, în locul unei foste săli de bowling. Teoretic, scopul acesteia era să faciliteze comunicarea în timpul unei crize. În realitate însă, Kennedy credea că armata îi ascunsese informații în timpul crizei din Golful Porcilor și voia să se asigure că asta nu se va mai întâmpla pe viitor.
În această dimineață, pereții erau acoperiți cu hărți la scară mare ale Cubei și ale apelor sale teritoriale. Telexurile țăcăneau precum cicadele într-o noapte caldă. Telegramele Pentagonului erau copiate aici. Președintele trăgea cu urechea la comunicațiile militare. Operațiunea de carantină era condusă dintr-o încăpere a Pentagonului cunoscută sub numele de Navy Flag Plot, însă conversațiile radio dintre vase și sala respectivă puteau fi auzite și aici.
Armata ura Sala de Criză.

George se așeză pe un scaun incomod de la masa ieftină și ascultă. Încă îl mai frământa conversația cu Greg din seara precedentă. Oare Greg se așteptase ca George să îl ia în brațe și să strige: „Tati!”? Probabil că nu. Greg părea mulțumit mai degrabă cu rolul său de unchi, iar George nu își dorea să schimbe asta. Nu putea să înceapă la 26 de ani să îl trateze brusc pe Greg ca pe un tată. Chiar și așa, pe George îl *bucura* oarecum ceea ce spusese Greg. „Tatăl meu mă iubește, se gândi el, hai că nu-i rău!”

În zori, USS *Joseph P. Kennedy* comunică prin megafon cu *Marucla.*

Kennedy era un distrugător de 2 400 de tone înarmat cu opt rachete, un lansator de rachete antisubmarin, șase tuburi de torpile și două guri de foc de câte 12,5 centimetri. Avea, totodată, capacitatea de lansare a unor focoase nucleare.

Marucla își opri imediat motoarele, iar George răsuflă ușurat.

Kennedy coborî o barcă și șase oameni străbătură distanța până la *Marucla.* Marea era agitată, însă echipajul de pe *Marucla* le aruncă celor șase o scară de frânghie peste bord. Chiar și așa, hula le îngreună foarte mult urcarea la bord. Ofițerul aflat la comandă nu voia să pară ridicol și să cadă în apă, dar în cele din urmă riscă, sări spre scară și urcă pe vas. Oamenii săi îl urmară.

Echipajul grecesc le oferi cafea.

Apoi își deschiseră bucuroși chepengul pentru ca americanii să le inspecteze încărcătura, care consta în mare parte din ceea ce anunțaseră. Există și un moment tensionat, atunci când americanii insistară să deschidă o ladă cu eticheta „Instrumente științifice”, însă acolo descoperiră doar echipament de laborator, nu mai sofisticat decât cel dintr-un liceu.

Americanii plecară și *Marucla* își reluă cursul spre Havana.

George îl sună pe Bobby Kennedy și îi raportă vestea cea bună, apoi sări într-un taxi.

Îi zise șoferului să îl ducă la intersecțiile Fifth și K, într-una dintre cele mai rău famate mahalale din oraș. Aici, deasupra unui salon de expoziții auto, se afla Centrul Național de Interpretare Fotografică al CIA. George voia să înțeleagă perfect această artă și ceruse să fie pus în temă; fiindcă lucra pentru Bobby, primise de îndată aprobare. Își croi drum pe un trotuar presărat cu sticle de bere, intră în clădire și trecu printr-un turnichet de securitate; apoi fu escortat la etajul al patrulea.

Făcu turul însoțit de un foto-interpret cărunt pe nume Claud Henry, care învățase meserie în al Doilea Război Mondial, analizând fotografii aeriene ale pagubelor produse de bombardamentele asupra Germaniei.

Claud îi spuse lui George:

— Ieri, marina a trimis avioane Crusader să survoleze Cuba, așa că acum avem fotografii de la altitudine joasă, mult mai ușor de citit.

Lui George nu i se părea atât de ușor. Pentru el, fotografiile din camera lui Claud arătau tot ca o artă abstractă, părând forme fără sens aranjate conform unui tipar aleatoriu.

— Iată o bază militară sovietică, rosti Claud, indicându-i o fotografie.

— De unde știi?

— Aici e un teren de fotbal. Soldații cubanezi nu joacă fotbal. Dacă ar fi fost o tabără cubaneză, ar fi avut un teren de baseball.

George încuviință. „Bună observație”, se gândi el.

— Iată aici un șir de tancuri T-54.

George vedea doar câteva pătrate întunecate.

— Aceste corturi sunt adăposturi antirachetă, rosti Claud. Conform experților noștri cartologi.

— Cartologi?

— Da. Eu unul sunt expert în lăzi. Eu am scris manualul CIA despre lăzi.

George zâmbi.

— Voi chiar nu glumiți, bag de seamă.

— Când sovieticii expediază obiecte foarte mari, cum ar fi avioanele de vânătoare, acestea trebuie transportate pe punte. Așa că le ascund în lăzi. Însă, de obicei, noi ne putem da seama după dimensiunile lăzii. Iar un MiG-15 vine într-o ladă de mărime diferită față de un MiG-21.

— Spune-mi ceva, rosti George. Sovieticii au și ei genul acesta de expertiză?

— Noi credem că nu. Gândește-te puțin. Au doborât un avion U-2, deci știu că avem avioane de mare altitudine echipate cu camere foto. Și totuși, au crezut că pot trimite rachete în Cuba fără ca noi să aflăm. Încă mai negau existența rachetelor ieri, când le-am arătat fotografiile. Deci știu de avioanele de spionaj și de camerele foto, dar până acum nu au avut habar că le

putem vedea rachetele din stratosferă. Asta mă face să cred că sunt în urma noastră în domeniul foto-interpretării.

— Mi se pare corect.

— Dar iată marea revelație de azi-noapte. Claud arătă spre un obiect cu eleroane dintr-o fotografie. Șeful meu îi va raporta președintelui despre asta în următoarea oră. Are zece metri și jumătate. Noi am poreclit-o Frog, de la Free Rocket Over Ground[3]. Este o rachetă de rază scurtă, concepută pentru câmpurile de luptă.

— Deci va fi folosită împotriva trupelor americane dacă invadăm Cuba.

— Da. Și este proiectată să transporte un focos nuclear.

— La naiba! exclamă George.

— Da, probabil că asta va spune și președintele Kennedy, replică Claud.

• Capitolul 18 •

În seara de vineri, aparatul de radio era pornit în bucătăria casei din Great Peter Street. Peste tot în lume, oamenii își țineau radiourile deschise, ascultând cu teamă ultimele știri.

Era o bucătărie mare, cu o masă lungă de pin, bine șmirgheluită în centru. Jasper Murray prăjea pâine și citea ziarele. Lloyd și Daisy Williams cumpărau toată presa londoneză, precum și câteva publicații de pe continent. Ca membru al parlamentului, pe Lloyd îl interesa politica externă, iar asta încă de pe vremea când lupta în Războiul Civil din Spania. Jasper frunzărea paginile în căutarea unui motiv de speranță.

A doua zi, sâmbătă, urma să aibă loc un marș de protest la Londra, asta dacă Londra avea să mai existe a doua zi de dimineață. Jasper urma să se afle acolo în calitate de reporter din partea ziarului studențesc *St Julian's News.* Lui Jasper nu îi prea plăcea să facă reportaje de știri: lui îi plăceau mai mult editorialele, articolele mai lungi și mai analitice, care îngăduiau un plus de fantezie. Spera ca într-o bună zi să lucreze la o revistă sau poate chiar în televiziune.

---

[3] Free Rocket Over Ground – Rachetă Liberă de Suprafață. (n.tr.).

Însă voia mai întâi să ajungă redactor la *St Julian's News.* Postul venea cu un mic salariu și cu un an sabatic, în care își putea întrerupe studiile. Era un post foarte râvnit, întrucât îi garanta practic studentului o slujbă bună în jurnalism după absolvire. Jasper aplicase pentru acesta, dar îl pierduse în fața lui Sam Cakebread. Numele Cakebread era celebru în jurnalismul britanic: tatăl lui Sam era redactor adjunct la *The Times,* iar unchiul său era un îndrăgit comentator de radio. Avea și o soră tânără la Colegiul St Julian, care își făcuse stagiatura la revista *Vogue.* Jasper bănuia că numele lui Sam – și nu abilitatea sa – îi asigurase postul.

Dar talentul nu era niciodată suficient în Marea Britanie. Bunicul lui Jasper fusese general, iar tatăl său fusese pe cale să urmeze o carieră similară, asta până când făcuse greșeala de a se însura cu o evreică, ceea ce îl blocase la gradul de colonel. Sistemul britanic nu îi ierta niciodată pe cei care încălcau regulile. Jasper auzise că situația era diferită în Statele Unite.

Evie Williams se afla în bucătărie cu Jasper, stând așezată la masă și pregătind o pancartă pe care scria „LABELE JOS DE PE CUBA".

Evie renunțase la infatuare în prezența lui Jasper, ceea ce îl făcea să se simtă mai bine. Fata avea acum 16 ani și era frumoasă într-un mod diafan; însă era mult prea sobră pentru gustul lui Jasper. Oricine ar fi ieșit cu ea la o întâlnire ar fi trebuit să îi împărtășească devotamentul pătimaș pentru o mulțime de campanii împotriva cruzimii și a nedreptății, de la apartheidul din Africa de Sud până la experimentele pe animale. Jasper nu era legat de nimic din toate acestea și, oricum, el prefera fetele în genul drăcușorului de Beep Dewar, care – chiar și la 13 ani – îndrăznise să îi bage limba în gură și să se frece de erecția lui.

Sub ochii lui Jasper, Evie inscripționă, în interiorul literei „O" din Jos, simbolul cu patru ramuri al Campaniei pentru Dezarmare Nucleară. Jasper remarcă:

— Deci sloganul tău susține două cauze idealiste într-una singură!

— Nu-i nimic idealist în asta, i-o întoarse ea caustic. Dacă izbucnește războiul la noapte, știi care va fi prima țintă a bombelor nucleare sovietice? Marea Britanie. Și asta pentru că noi avem arme nucleare pe care ei trebuie să le scoată din luptă înainte de a ataca Statele Unite. Nu vor bombarda Norvegia sau

Portugalia, nici vreo altă țară suficient de rezonabilă pentru a nu se înscrie în competiția nucleară. Toți cei care se gândesc logic la apărarea țării noastre știu că armele nucleare nu ne protejează, ci ne pun în pericol.

Jasper nu se așteptase ca remarca lui să fie luată atât de în serios, însă Evie îi dăduse un răspuns sever și rigid.

Fratele de 14 ani al lui Evie, Dave, se afla și el la masă, confecționând steaguri cubaneze miniaturale. Folosise o matriță pentru a imprima dungile pe hârtie groasă și acum prindea hârtia de bucățele de placaj cu un capsator împrumutat. Jasper detesta viața privilegiată a lui Dave, care avea părinți înstăriți și comozi, dar se străduia din răsputeri să fie prietenos.

— Câte stegulețe faci? îl întrebă el.

— Trei sute șaizeci, răspunse Dave.

— Presupun că numărul nu-i întâmplător.

— Dacă nu ne omoară bombele la noapte, vreau să le vând mâine la demonstrație cu șase penny bucata. Trei sute șaizeci de monede de șase penny fac o sută optzeci de șilingi, adică nouă lire sterline, iar ăsta-i prețul amplificatorului de chitară pe care vreau să îl cumpăr.

Dave avea fler pentru afaceri. Jasper își amintea de taraba lui cu băuturi răcoritoare de la piesa de teatru, la care lucrau cu mare zel adolescenți momiți de Dave cu câte un comision. Însă Dave nu se descurca deloc la ore, fiind printre ultimii elevi din clasă. Asta îl scotea din minți pe tatăl lui, căci în toate celelalte privințe Dave părea să se descurce bine. Lloyd îl acuza pe Dave de lene, însă lui Jasper i se părea că lucrurile erau mai complicate de-atât. Lui Dave îi era greu să priceapă tot ce era pe hârtie. Propriul său scris era oribil, plin de greșeli și de litere inversate. Asta îi amintea lui Jasper de cel mai bun prieten al său din școală, care nu reușise să interpreteze cântecul școlii, fiindu-i greu să distingă între bălmăjeala lui monotonă și melodia intonată de ceilalți băieți. Tot astfel și Dave, care trebuia să facă un efort de concentrare pentru a sesiza diferența dintre literele „d” și „b”. Deși își dorea nespus să se ridice la înălțimea așteptărilor părinților săi împliniți, nu izbutea nicicum.

În timp ce își capsa stegulețele de șase penny, rosti fără nicio legătură cu discuția lor:

— Mamele noastre nu cred că aveau mare lucru în comun atunci când s-au cunoscut.

— Nu, răspunse Jasper. Daisy Peshkov era fata unui gangster ruso-american. Eva Rothmann era fiica unui doctor dintr-o familie evreiască de clasă mijlocie din Berlin, trimisă în America pentru a scăpa de naziști. Mama ta a luat-o la ea pe mama mea.

Evie, care fusese botezată așa după Eva, adăugă:

— Mama este, pur și simplu, foarte bună la suflet.

Jasper murmură mai mult pentru sine:

— Aș vrea să mă trimită și pe mine cineva în America.

— De ce nu te duci de capul tău? spuse Evie. Ai putea să le spui să lase în pace poporul cubanez.

Lui Jasper nu îi păsa câtuși de puțin de cubanezi.

— Nu îmi permit.

Chiar dacă nu plătea chirie, tot era prea sărac pentru a-și putea cumpăra un bilet spre Statele Unite.

În clipa aceea, în cameră intră femeia cea bună la suflet. Daisy Williams era încă atrăgătoare la cei 46 de ani ai săi, cu ochii săi mari și albaștri și cu buclele bălaie. „Probabil că a fost irezistibilă în tinerețe”, se gândi Jasper. În seara aceea se îmbrăcase modest, într-o rochie albastră și o jachetă asortată, și nu purta bijuterii. „Își ascunde bogăția, se gândi Jasper sarcastic, pentru a juca mai bine rolul de soție de politician.” Avea o siluetă îngrijită, deși nu mai era la fel de suplă ca altădată. Imaginându-și-o goală, se gândi că ar fi fost mult mai bună la pat decât fiica sa, Evie. Daisy ar fi fost ca Beep, gata de orice. Era surprins că avea fantezii cu cineva de seama mamei lui. Ce bine că femeile nu puteau citi gândurile bărbaților…

— Ce tablou frumos, rosti ea cu afecțiune. Trei copii lucrând în liniște, încă își păstrase accentul american, deși sfertul de veac petrecut la Londra i-l mai atenuase. Se uită mirată la steagurile lui Dave și adăugă: Nu prea te interesează de obicei ce se petrece în lume.

— O să le vând cu șase penny bucata.

— Mda, ar fi trebuit să mă gândesc că eforturile tale nu au nimic de-a face cu pacea mondială.

— O las pe Evie să se ocupe de pacea mondială.

Evie rosti cu însuflețire:

— Trebuie să-și facă cineva griji și pentru asta. Am putea muri cu toții până să înceapă marșul, știi? Și asta doar pentru că americanii sunt niște ipocriți.

Jasper o privi pe Daisy, dar femeia nu părea ofensată. Se obișnuise cu sentințele aspre ale fiicei sale. Se mulțumi să observe cu blândețe:

— Presupun că americanii au fost speriați de moarte de rachetele din Cuba.

— Atunci, ar trebui să își imagineze cum se simt și alții și să-și retragă rachetele din Turcia.

— Cred că ai dreptate… și a fost o greșeală din partea președintelui Kennedy să le amplaseze acolo. Totuși, este o diferență. Noi, cei din Europa, ne-am obișnuit să avem rachete îndreptate asupra noastră – de ambele părți ale Cortinei de Fier. Însă atunci când Hrușciov a trimis în secret rachete în Cuba, a produs o modificare șocantă a statu-quoului.

— Ce-i drept e drept.

— Da, dar politica este cu totul altceva în realitate. Uită-te totuși cum se repetă istoria. Fiul meu este asemenea tatălui meu, gata oricând să scoată un ban, chiar și în pragul celui de-al Treilea Război Mondial. Fiica mea este precum unchiul meu bolșevic Grigori, mereu hotărât să schimbe lumea.

Evie își ridică privirea.

— Dacă a fost bolșevic, atunci chiar a schimbat lumea.

— Da, dar oare a schimbat-o în bine?

Exact atunci intră Lloyd. Asemenea bărbaților din familia sa, toți mineri, și el era scund și lat în umeri. În felul în care mergea era ceva care îi amintea lui Jasper că omul fusese cândva campion de box. Era îmbrăcat demodat, într-un costum negru cu o dungă discretă în zigzag, și purta o batistă albă de pânză la buzunarul de la piept. Era evident că cei doi intenționau să meargă la un eveniment politic.

— Draga mea, eu sunt gata, dacă ești și tu, îi zise el lui Daisy.

— Despre ce se va discuta la întrunire? întrebă Evie.

— Despre Cuba, răspunse tatăl ei. Ce altceva? Îi observă pancarta și adăugă: Văd că tu te-ai lămurit deja în privința asta.

— Nici nu-i greu, nu-i așa? replică ea. Poporul cubanez ar trebui lăsat să își aleagă singur destinul – nu ăsta-i principiul democratic de bază?

Jasper simți că urmează o ceartă. În această familie, jumătate din certuri aveau loc pe teme politice. Plictisit de idealismul lui Evie, interveni:

— Hank Remington urmează să cânte *Poison Rain* mâine, în piața Trafalgar.

Remington, un irlandez pe care în realitate îl chema Harry Riley, era liderul unui grup de muzică pop numit The Kords. Cântecul era despre precipitațiile radioactive.

— O, este grozav! exclamă Evie. Are o minte atât de limpede…

Hank era unul dintre eroii ei.

— A venit să mă vadă, rosti Lloyd.

Evie schimbă brusc tonul.

— Și nu mi-ai zis?!

— Azi a venit.

— Și ce impresie ți-a făcut?

— Este un geniu al clasei muncitoare.

— Ce voia?

— Voia să iau cuvântul în Camera Comunelor și să-l denunț pe președintele Kennedy drept un ațâțător de război.

— Așa ar și trebui să faci!

— Și ce se întâmplă dacă laburiștii câștigă următoarele alegeri? Să zicem că ajung ministru de externe. Poate că va trebui să merg la Casa Albă și să-i cer președintelui sprijinul pentru o inițiativă de-a guvernului laburist, de exemplu pentru o rezoluție la ONU împotriva discriminării rasiale din Africa de Sud. Kennedy și-ar putea aminti cum l-am insultat și mi-ar putea spune să mă duc dracului.

Evie insistă:

— Ar trebui să o faci oricum.

— Nu prea ajută dacă faci pe cineva instigator la război. Dacă aș fi crezut că asta rezolvă cumva criza actuală, aș fi făcut-o. Însă este o carte pe care o poți juca o singură dată, iar eu prefer să o păstrez pentru o mână câștigătoare.

Lloyd i se părea lui Jasper un politician pragmatic. Era de acord cu el.

Evie însă nu era.

— Eu cred că oamenii ar trebui să spună lucrurilor pe nume, spuse ea.

Lloyd zâmbi.

— Sunt mândru că am o asemenea fiică. Sper să îți păstrezi această părere tot restul vieții. Însă acum trebuie să mă duc și să le explic despre criză susținătorilor mei din East End.

— La revedere, copii, zise Daisy. Ne vedem mai târziu.
Apoi plecară.
— Cine a câștigat disputa? întrebă Evie.
„Tatăl tău a câștigat-o, se gândi Jasper, ba chiar la pas.” Însă nu spuse asta cu glas tare.

•

George se întoarse în centrul Washingtonului cuprins de o mare neliniște. Toată lumea pornise de la premisa că invadarea Cubei nu avea cum să nu reușească. Frogurile schimbau total situația. Trupele americane urmau să înfrunte acum arme nucleare tactice. Poate că americanii ar fi câștigat chiar și așa, însă războiul ar fi fost mai greu și ar fi costat mai multe vieți, iar rezultatul nu putea fi știut dinainte.

Coborî din taxi la Casa Albă și trecu pe la biroul de presă. Maria era la birou. Se bucură să constate că arăta mai bine decât cu trei zile în urmă. „Sunt bine, mulțumesc”, răspunse ea la întrebarea lui George. El simți cum i se ridică o piatră de pe inimă, însă tot rămase cu sufletul împovărat. Deși se recupera fizic, nu putea ști ce efecte avea aventura amoroasă secretă asupra sufletului ei.

Întrucât nu era singură, nu îi puse întrebări mai intime. Alături de ea se afla un tânăr negru într-o jachetă de tweed.

— Ți-l prezint pe Leopold Montgomery, zise ea. Lucrează la Reuters. A trecut pe aici ca să ia un comunicat de presă.
— Poți să-mi spui Lee, rosti bărbatul.
— Cred că nu sunt prea mulți reporteri de culoare la Washington, zise George.
— Eu sunt singurul, confirmă Lee.
— George Jakes lucrează cu Bobby Kennedy, interveni Maria.
Lee deveni brusc mai interesat.
— Și cum e? zise el.
— E o slujbă grozavă, rosti George evitând întrebarea. Eu îl consiliez în special pe tema drepturilor civile. Am început să luăm măsuri legale împotriva statelor din Sud care îi împiedică pe negri să voteze.
— Dar avem nevoie de o nouă lege a drepturilor civile.
— Scrie despre asta, frate. Apoi George se întoarse către Maria și adăugă: Nu pot să stau. Mă bucur că te simți mai bine.
Lee rosti:
— Vin și eu cu tine dacă te duci la Ministerul Justiției.

George evita în general compania jurnaliștilor, dar simțea o oarecare camaraderie față de Lee, care încerca să răzbată și el într-un oraș al albilor, întocmai ca George, așa că acceptă.

Maria zise:

— Mulțumesc pentru că ai trecut pe la mine, Lee. Te rog să mă suni dacă ai nevoie de lămuriri în privința acelui comunicat.

— Sigur că da, răspunse bărbatul.

George și Lee ieșiră din clădire și porniră pe Pennsylvania Avenue.

— Despre ce e vorba în comunicatul tău de presă? întrebă George.

— Deși vasele au făcut cale întoarsă, sovieticii încă mai construiesc situri pentru lansarea rachetelor în Cuba – și o fac la viteză maximă.

George se gândi la fotografiile de recunoaștere aeriană pe care tocmai le văzuse. Era tentat să-i spună lui Lee despre acestea. I-ar fi plăcut să-i poată da o mână de ajutor unui tânăr reporter de culoare. Totuși, asta ar fi reprezentat o încălcare a securității, așa că își înăbuși impulsul respectiv.

— Mda, presupun că așa stau lucrurile, rosti el pe un ton detașat.

— Administrația prezidențială nu pare să facă nimic, zise Lee.

— Ce vrei să spui?

— Este evidentă ineficiența carantinei, iar președintele nu face nimic altceva.

George se simți atins. Și el făcea parte din administrație, chiar dacă avea un rol mărunt, și se simțea acuzat pe nedrept.

— În discursul său televizat de luni, președintele a explicat că această carantină este doar începutul.

— Deci va lua și alte măsuri?

— Este clar că asta a lăsat de înțeles.

— Bine, bine, dar ce anume va face?

George zâmbi, realizând că era tras de limbă.

— Așteaptă și o să vezi, rosti el.

Când ajunse înapoi la minister, îl găsi pe Bobby cât se poate de furios. Nu îi stătea în fire să țipe, să înjure și să arunce cu obiecte prin cameră; furia lui era rece și înverșunată. Lumea vorbea despre privirile lui înfiorătoare și tăioase.

— Cine l-a enervat în halul ăsta? îl întrebă George pe Dennis Wilson.

— Tim Tedder. A trimis trei echipe de infiltrare în Cuba, fiecare din șase oameni. Și mai sunt și altele pe picior de plecare.

— Poftim? De ce? Cine le-a zis celor de la CIA să facă asta?

— Face parte din „Operațiunea Mangusta” și, aparent, nimeni nu le-a zis să se *oprească.*

— Dar ar putea declanșa al Treilea Război Mondial cu prostia lor!

— Ăsta-i și motivul pentru care Bobby este atât de furios. În plus, au trimis o echipă de doi oameni care să arunce în aer o mină de cupru – și, din păcate, au pierdut contactul cu aceștia.

— Deci, cei doi tipi sunt probabil la închisoare acum, schițând planurile secției CIA din Miami pentru sovietici.

— Mda…

— Chiar e momentul nepotrivit pentru așa ceva, din foarte multe motive, rosti George. Cuba se pregătește de război. Securitatea lui Castro e bună tot timpul, dar acum cred că se află în stare de alertă maximă.

— Exact. Bobby se duce la Pentagon, la o ședință de-a operațiunii, în doar câteva minute și mă aștept să-l facă praf pe Tedder.

George nu îl însoți pe Bobby la Pentagon. Încă nu era invitat la ședințele „Operațiunii Mangusta” – ceea ce îl mulțumea întrucâtva: incidentul din La Isabela îl convinsese că întreaga situație era în afara legii și nu voia să mai aibă nimic de-a face cu ea.

Se așeză la birou, dar descoperi că îi era greu să se concentreze. Drepturile civile nu mai erau oricum în prim-plan: nimeni nu se mai gândea la egalitate pentru negri în zilele acelea.

George simțea că această criză îi scăpa de sub control lui Kennedy. Fără să se gândească prea mult, președintele ordonase ca *Marucla* să fie inspectată, procedură ce se produsese fără incidente, dar ce avea să se întâmple data viitoare? Acum existau arme nucleare tactice în Cuba: America putea să continue cu planul invaziei, însă prețul plătit putea să fie mult mai mare. Și, ca un element suplimentar de risc, CIA juca după propriile reguli.

Toată lumea se străduia din răsputeri să detensioneze situația, și totuși aceasta escalada în continuare, în pofida tuturor eforturilor.

Ceva mai târziu în acea după-amiază, Bobby reveni de la Pentagon cu un raport telegrafic în mână.

— Ce dracu' mai e și asta? li se adresă el asistenților. Începu să citească: „Ca răspuns la intensificarea campaniei de a construi situri pentru lansarea rachetelor în Cuba, se așteaptă ca președintele Kennedy să acționeze dintr-un moment în altul...” Își ridică mâna în aer, cu degetul îndreptat spre tavan, „ ... conform unor surse apropiate procurorului general.” Bobby își roti privirea prin cameră. Cine-a dat din casă?

George scăpă un „La naiba!”

Toată lumea se uită la el.

— Ai ceva să-mi spui, George? întrebă Bobby.

Lui George îi venea să intre în pământ de rușine.

— Îmi pare rău, rosti el. Nu am făcut decât să citez din discursul președintelui, care a afirmat că această carantină este doar începutul.

— Nu le poți spune asemenea chestii reporterilor! Le-ai dat o știre pe tavă.

— Da, acum știu și eu.

— Și ai amplificat criza exact atunci când încercam cu toții să o detensionăm. Următoarea știre va specula asupra acțiunii pe care a gândit-o președintele. Apoi, dacă nu face nimic, vor spune că este șovăielnic.

— Da, domnule.

— Și, oricum, de ce vorbeai cu el?

— Mi-a fost prezentat la Casa Albă și am mers împreună pe Pennsylvania Avenue.

Dennis Wilson îl întrebă pe Bobby:

— E un reportaj de la Reuters?

— Da. De ce?

— Probabil că a fost scris de Lee Montgomery.

George gemu în sinea lui. Știa ce urma. Wilson făcea, în mod intenționat, ca incidentul să pară și mai grav.

Bobby întrebă:

— Ce te face să spui asta, Dennis?

Wilson ezită, așa că George răspunse în locul lui:

— Montgomery este negru.

— De asta ai vorbit cu el, George? întrebă Bobby.

— Nu am vrut să-l trimit la plimbare…

— Data viitoare așa să faci, cu el și cu oricare alt reporter care încearcă să te tragă de limbă, indiferent de culoarea lui.

George răsuflă ușurat când auzi cuvintele „data viitoare”. Însemna că nu avea să fie dat afară.

— Mulțumesc, spuse el. O să țin minte.

— Ai face bine, rosti Bobby, apoi intră în biroul lui.

— Ai scăpat basma curată, remarcă Wilson. Ce noroc pe capul tău!

— Mda, replică George, apoi adăugă sarcastic: Mulțumesc pentru ajutor, Dennis.

Toată lumea se întoarse la treabă. Lui George încă nu-i venea să creadă că făcuse o asemenea gafă. Turnase gaz pe foc fără să își propună asta. Încă se simțea deprimat când centrala îi făcu legătura cu Atlanta.

— Bună, George. Verena Marquand la telefon.

Vocea ei îl mai învioră.

— Ce mai faci? zise el.

— Sunt îngrijorată.

— Da, tu și tot restul lumii.

— Dr. King m-a rugat să te sun și să aflu ce se petrece.

— Probabil știi și tu cât știu și eu, rosti George. Încă nu își revenise după muștruluiala lui Bobby și nu avea de gând să mai riște o indiscreție. A apărut cam totul în presă.

— Chiar vom invada Cuba?

— Numai președintele știe asta.

— Va izbucni un război nuclear?

— Nici măcar președintele nu știe asta.

— Mi-e dor de tine, George. Mi-aș dori să pot sta cu tine și să vorbim.

Asta îl surprinse. Nu se cunoscuseră prea bine la Harvard și nu o mai văzuse de jumătate de an. Nu știa că ea apucase să îl îndrăgească într-atât încât să-i fie dor de el. Nu prea știa ce să-i spună.

— Ce să-i spun domnului King? zise ea apoi.

— Spune-i…

George se opri. Se gândi la toți oamenii din jurul președintelui Kennedy: generalii înfierbântați care doreau un război chiar atunci, agenții CIA care făceau pe James Bond, reporterii care se

plângeau de lipsă de acțiune în timp ce președintele era precaut.

— Spune-i că de situația asta se ocupă cel mai deștept om din Statele Unite și că nu ne putem dori mai mult de-atât.

— Bine, rosti Verena, apoi închise.

George se întrebă dacă el credea cu adevărat ce zisese. Și-ar fi dorit să îl urască pe Jack Kennedy pentru modul în care o tratase pe Maria. Însă era oare cineva mai potrivit decât Kennedy care să rezolve criza? Nu. George nu se putea gândi la un alt om care să aibă combinația potrivită de curaj, înțelepciune, cumpătare și calm.

Spre sfârșitul după-amiezii, Wilson răspunse la telefon și apoi îi informă pe cei din încăpere:

— O să primim o scrisoare de la Hrușciov. Vine prin Departamentul de Stat.

Cineva întrebă:

— Și ce zice?

— Nu mare lucru până acum, răspunse Wilson. Se uită în carnețel și adăugă: Nu am primit-o încă pe toată. „Ne amenințați cu un război, dar știți foarte bine că replica noastră v-ar face să experimentați aceleași consecințe...” Le-a fost livrată oamenilor de la ambasada noastră din Moscova cu puțin înainte de ora 10:00 dimineața, ora noastră.

— Ora 10:00! observă George. E 6:00 seara acum. De ce durează atât de mult?

Wilson răspunse pe un ton condescendent, de parcă ar fi fost plictisit să le tot explice începătorilor procedurile elementare.

— Oamenii noștri de la Moscova trebuie să traducă scrisoarea în engleză, apoi să o codeze și să o transmită. După ce este primită la Washington, funcționarii de la Departamentul de Stat trebuie să o decripteze și apoi să o dactilografieze. Și fiecare cuvânt trebuie verificat de trei ori înainte ca președintele să acționeze. E un proces anevoios.

— Mulțumesc, rosti George.

Wilson era un ticălos îngâmfat, însă știa foarte multe lucruri.

Era vineri seară, dar nimeni nu plecă acasă.

Mesajul lui Hrușciov sosi pe bucăți. În mod previzibil, partea importantă se afla la final. Dacă Statele Unite se angajau să nu invadeze Cuba, declara Hrușciov, „prezența specialiștilor noștri militari nu ar mai fi necesară”.

Era o propunere de compromis, iar asta era o veste bună. Însă ce însemna oare mai exact?

Probabil că sovieticii aveau să își retragă armele nucleare din Cuba. Nimic altceva nu ar fi fost suficient.

Însă puteau oare Statele Unite să se angajeze să nu invadeze niciodată Cuba? Oare ar fi putut președintele Kennedy să ia măcar în considerare o asemenea variantă, care practic îi lega mâinile? George presimțea că i-ar fi fost greu să renunțe la orice speranță de înlăturare a lui Castro.

Și cum ar fi reacționat restul lumii la o asemenea înțelegere? Ar fi văzut-o ca pe o lovitură de imagine reușită de Hrușciov? Sau ar fi socotit că președintele Kennedy îi forțase pe sovietici să bată în retragere?

Oare era o veste bună? George nu se putea hotărî.

Capul chilug al lui Larry Mawhinney apăru în ușă.

— Cuba are arme nucleare de rază scurtă acum, îi anunță el.

— Știm, spuse George, CIA le-a descoperit ieri.

— Asta înseamnă că trebuie să le avem și noi, continuă Larry.

— Cum adică?

— Forța de invazie a Cubei trebuie să fie echipată cu arme nucleare tactice.

— Chiar trebuie?

— Firește! Șefii de Stat-major urmează să solicite asta. Tu ți-ai trimite soldații la luptă mai prost înarmați decât inamicul?

Avea și el dreptatea lui, realiză George; însă exista o consecință teribilă.

— Deci, acum, orice război cu Cuba trebuie să fie unul nuclear, de la bun început.

— Bineînțeles, răspunse Larry, apoi plecă.

•

Spre sfârșitul zilei, George trecu pe la mama lui. Jacky îi pregăti o cafea și îi puse în față o farfurie cu fursecuri. El nu luă niciunul.

— M-am văzut cu Greg ieri, îi zise el.

— Ce mai face?

— Ca de obicei. Numai că… Numai că mi-a spus că eu sunt cel mai bun lucru din viața lui.

— Hm! pufni ea ușor disprețuitor. Ce l-a apucat?

— Voia să știu cât de mândru este de mine.

— Măi, măi… Deci încă mai are o fărâmă de decență în el.

— De când nu i-ai mai văzut pe Lev și pe Marga?
Jacky își miji ochii suspicioasă.
— Ce întrebare mai e și asta?
— Parcă te înțelegeai bine cu bunica Marga.
— Asta pentru că te iubește. Când o persoană îți iubește copilul, te înmoi ușor. Vei afla și tu asta atunci când vei avea copii.
— Nu ai mai văzut-o de la ceremonia de la Harvard, de-acum mai bine de un an.
— Așa este.
— În weekend nu lucrezi.
— Clubul este închis sâmbăta și duminica. Când erai mic, trebuia să îmi iau liber în weekend, ca să pot avea grijă de tine când nu erai la școală.
— Prima-doamnă i-a dus pe Caroline și pe John Junior la Glen Ora.
— Ah, și bănuiesc că tu crezi că ar trebui să mă duc și eu la casa mea de vacanță din Virginia și să petrec câteva zile călărind?
— Ai putea merge să-i vezi pe Marga și pe Lev la Buffalo.
— Să mă duc la Buffalo în weekend? pufni ea cu scepticism. O, copile, vino-ți în fire! Mi-aș petrece toată sâmbăta în tren la dus și toată duminica la întoarcere.
— Ai putea lua avionul.
— Nu îmi permit.
— Îți cumpăr eu bilet.
— O, Doamne Dumnezeule! exclamă ea. Crezi că rușii ne vor bombarda weekendul ăsta, nu-i așa?
— Nu am fost niciodată mai aproape de asta ca acum. Du-te la Buffalo.
Ea își goli ceașca, apoi se ridică și se duse la chiuvetă să o spele. După o clipă, rosti:
— Cu tine cum rămâne?
— Eu trebuie să stau aici și să fac tot posibilul să împiedic acest lucru.
Jacky clătină hotărâtă din cap.
— Nu mă duc la Buffalo.
— Mi-ai lua o piatră de pe inimă, mamă.
— Dacă vrei să-ți iei o piatră de pe inimă, roagă-te la Dumnezeu.

— Știi ce spun arabii? „Încrede-te în Allah, dar priponește-ți cămila.” Mă voi ruga dacă te duci la Buffalo.

— De unde știi că rușii nu vor bombarda Buffalo?

— Nu știu sigur. Dar bănuiesc că este o țintă secundară. Și s-ar putea să fie în afara razei de acțiune a rachetelor din Cuba.

— Pentru un avocat, nu îți argumentezi cazul prea bine.

— Vorbesc serios, mamă.

— Și eu, răspunse ea. Ești un fiu bun, îți faci griji pentru mama ta. Dar acum ascultă-mă bine: de la 16 ani mi-am dedicat viața creșterii tale. Dacă tot ce am făcut în viața mea va fi ras într-o explozie nucleară, nu vreau să mai trăiesc după aceea cu gândul acesta. Așa că voi sta unde ești și tu.

— Fie supraviețuim amândoi, fie murim amândoi.

— Domnul a dat, Domnul a luat, fie numele Domnului binecuvântat! cântă ea din Scriptură.

•

Statele Unite aveau peste două sute de rachete nucleare care puteau lovi Uniunea Sovietică, potrivit lui Volodea, unchiul lui Dimka din Serviciul de Informații al Armatei Roșii. Americanii credeau că Uniunea Sovietică dispune de jumătate din această capacitate de rachete intercontinentale, susținea Volodea. În realitate, Uniunea Sovietică avea exact 42.

Iar unele dintre acestea erau vechi.

Când văzu că Statele Unite întârzie să răspundă la oferta de compromis a Uniunii Sovietice, Hrușciov ordonă ca și cele mai vechi și nesigure rachete să fie pregătite de lansare.

În primele ore ale dimineții de sâmbătă, Dimka telefonă la poligonul de teste de la Baikonur, din Kazakhstan. Baza militară de acolo avea două Semyorka cu cinci motoare, rachete R-7 vechi de tipul celor care puseseră Sputnikul pe orbită cu cinci ani în urmă. Acestea erau pregătite pentru lansarea unei sonde spre Marte.

Dimka anulă misiunea spațială. Semyorka se numărau printre cele 42 de rachete intercontinentale de care dispunea Uniunea Sovietică. Era nevoie de ele în al Treilea Război Mondial.

Le ordonă oamenilor de știință să echipeze ambele rachete cu focoase nucleare și să le facă plinul.

Pregătirea pentru lansare avea să dureze douăzeci de ore. Rachetele Semyorka foloseau un carburant lichid instabil și nu

puteau fi ținute în stare de alertă mai mult de o zi. Aveau să fie folosite în weekendul acela sau deloc.

Rachetele Semyorka explodau adeseori la decolare. Totuși, dacă nu se întâmpla asta, puteau atinge orașul Chicago.

Fiecare urma să fie echipată cu o bombă de 2,8 megatone.

Dacă vreuna reușea să își atingă ținta, ar fi distrus totul pe o rază de 11 kilometri de centrul metropolei, de la malul lacului până la Oak Park, conform atlasului lui Dimka.

După ce se asigură că ofițerul aflat la comandă i-a înțeles ordinele, Dimka se duse la culcare.

• Capitolul 19 •

Pe Dimka îl trezi telefonul. Inima începu să-i bată cu putere: oare izbucnise războiul? Câte minute mai avea de trăit? Înșfăcă receptorul – era Natalya. Prima cu noutățile, ca de obicei, ea îi zise:

— Telegramă de la Pliyev.

Generalul Pliyev era comandantul forțelor sovietice din Cuba.

— Ce-i? întrebă Dimka. Ce spune?

— După părerea lui, americanii vor ataca azi, în zori, ora lor.

Era încă întuneric la Moscova. Dimka aprinse veioza de pe noptieră și se uită la ceas. Era 8 dimineața: ar fi trebuit să fie la Kremlin. Însă mai erau cinci ore până să răsară soarele în Cuba. Simți că i se mai domolește pulsul.

— De unde se știe asta?

— Nu asta-i ideea, rosti ea cu nerăbdare.

— Care-i ideea atunci?

— Stai să îți citesc ultima propoziție: „Am decis ca, în cazul unui atac al americanilor asupra instalațiilor noastre, să folosim toate mijloacele de apărare pe care le avem la dispoziție”. Vor folosi arme nucleare.

— Nu pot face asta fără permisiunea noastră!

— Însă exact asta propun.

— Malinovski nu le va permite.

— Nu fi atât de sigur.

Dimka înjură în barbă. Câteodată, armata părea să își dorească să se ajungă la o anihilare nucleară.

— Ne vedem la bufet.

— În jumătate de oră.

Dimka făcu repede duș. Mama lui îi oferi micul dejun, dar fiindcă el o refuză, ea îi dădu o bucată de pâine neagră de secară la pachet.

— Nu uita de petrecerea de azi, în cinstea bunicului tău, rosti Anya.

Era ziua de naștere a lui Grigori: împlinea 74 de ani. Urma să se organizeze o masă mare în apartamentul lui, iar Dimka promisese să vină cu Nina. Plănuiau să îi surprindă pe toți anunțându-și logodna.

Însă nu avea să mai fie nicio petrecere dacă americanii atacau Cuba.

Când Dimka se pregătea să iasă pe ușă, Anya îl opri.

— Spune-mi adevărul, îl întrebă ea. Ce-o să se întâmple?

El o cuprinse în brațe.

— Îmi pare rău, mamă, dar nu știu.

— Sora ta este acolo, în Cuba.

— Știu.

— E chiar în prima linie.

— Americanii au rachete intercontinentale, mamă. Suntem cu toții în prima linie.

Ea îl îmbrățișă, apoi îl lăsă să plece.

Dimka se duse la Kremlin cu motocicleta. Când ajunse în clădirea Prezidiului, Natalya îl aștepta la bufet. La fel ca și Dimka, se îmbrăcase în grabă și arăta ușor răvășită. Părul ei ciufulit îi cădea pe față într-un fel care lui i se părea cât se poate de fermecător. „Trebuie să încetez să mai gândesc așa, își zise el. Voi face ceea ce trebuie, mă voi însura cu Nina și ne vom crește copilul împreună.”

Se întrebă ce avea să-i spună Natalya atunci când urma să afle.

Însă nu era momentul potrivit pentru asemenea gânduri. Scoase bucata de pâine din buzunar. „Aș fi vrut să iau și un ceai”, rosti el. Ușile bufetului erau deschise, dar încă nu servea nimeni.

— Am auzit că restaurantele din Statele Unite deschid când oamenii vor mâncare și băutură, nu când vor angajații să lucreze, spuse Natalya. Crezi că-i adevărat?

— Probabil e doar propagandă, răspunse Dimka așezându-se.

— Hai să pregătim un răspuns pentru Pliyev, zise ea deschizând un caiet.

În timp ce mânca, Dimka încercă să se concentreze asupra problemei.

— Prezidiul ar trebui să îi interzică lui Pliyev să folosească arme nucleare fără ordine clare din partea Moscovei.

— Eu, una, i-aș interzice și să echipeze rachetele cu focoase. Măcar așa nu le-ar putea lansa din greșeală.

— Bine gândit.

Evgheni Filipov intră în cameră. Purta un pulover maro pe sub haina gri a costumului.

— Bună dimineața, Filipov, spuse Dimka. Ai venit să îți ceri scuze?

— Pentru ce?

— M-ai acuzat că am lăsat să se afle secretul rachetelor noastre din Cuba. Ba chiar ai cerut să fiu arestat. Acum știm că rachetele au fost fotografiate de un avion de spionaj al CIA. E limpede că îmi datorezi niște scuze umile.

— Nu fi ridicol, se burzului Filipov. Nu aveam de unde să știm că fotografiile lor de la mare altitudine pot arăta obiecte atât de mici, precum o rachetă. Ce puneți voi la cale aici?

Natalya îi spuse adevărul.

— Discutăm telegrama primită azi-dimineață de la Pliyev.

— Am vorbit deja cu Malinovski despre asta. Filipov lucra pentru ministrul apărării, Malinovski. El îi dă dreptate lui Pliyev.

Dimka era îngrozit.

— Dar nu îl putem lăsa pe Pliyev să declanșeze al Treilea Război Mondial din proprie inițiativă!

— Nu o să-l declanșeze. Nu va face decât să ne apere trupele în fața agresiunii americane.

— Nivelul reacției nu poate fi decis la fața locului.

— S-ar putea să nu mai fie timp de altceva.

— Pliyev trebuie să câștige timp, nu să declanșeze un schimb nuclear.

— Malinovski crede că trebuie să protejăm armele pe care le avem în Cuba. Dacă acestea ar fi distruse de americani, capacitatea de apărare a Uniunii Sovietice ar fi slăbită.

Dimka nu se gândise la asta. O parte semnificativă din arsenalul nuclear sovietic se afla acum în Cuba. Americanii

puteau rade de pe fața pământului toate acele arme costisitoare, lăsându-i pe sovietici într-o poziție serios șubrezită.

— Nu, răspunse Natalya. Strategia noastră trebuie să se bazeze pe *nefolosirea* armelor nucleare. De ce? Tocmai pentru că noi avem atât de puține în comparație cu arsenalul american. Se aplecă în față peste masă și zise: Ascultă-mă, Evgheni. Dacă se ajunge la un război nuclear, *ei câștigă.* Apoi se așeză la loc. Deci noi putem să ne lăudăm, să ne dăm cocoși, să amenințăm, dar nu putem trage. Pentru noi, războiul nuclear este sinucidere curată.

— Ministerul Apărării nu vede lucrurile astfel.

Natalya ezită.

— Vorbești de parcă s-ar fi luat deja o decizie.

— Chiar s-a luat. Malinovski a aprobat propunerea lui Pliyev.

— Lui Hrușciov nu o să-i placă asta, zise Dimka.

— Dimpotrivă, îl contrazise Filipov. A fost de acord.

Dimka realiză că pierduse discuțiile de la prima oră pentru că stătuse până târziu noaptea trecută. Asta îl punea într-o postură dezavantajoasă. Se ridică în picioare.

— Hai să mergem, îi spuse el Natalyei.

Plecară de la bufet. În timp ce așteptau să vină liftul, Dimka rosti:

— La naiba! Trebuie să obținem revocarea acelei decizii.

— Mai mult ca sigur Kosîghin va dori să ridice problema în cadrul ședinței Prezidiului de azi.

— Ce-ar fi să bați la mașină ordinul la care am lucrat noi și să îi sugerezi lui Kosîghin să îl aducă la ședință? Eu voi încerca să îl mai îmbunez pe Hrușciov.

— În regulă.

După ce se despărțiră, Dimka se duse în biroul lui Hrușciov. Prim-secretarul citea câteva articole din presa occidentală, fiecare având traducerea prinsă de original.

— Ai citit articolul lui Walter Lippmann?

Lippmann era un editorialist american cu vederi liberale. Se spunea că este un apropiat al președintelui Kennedy.

— Nu, recunoscu Dimka; nu apucase să frunzărească presa.

— Lippmann propune un târg: noi ne retragem rachetele din Cuba, iar ei și le retrag din Turcia. Este un mesaj pentru mine… de la Kennedy!

— Lippmann este doar un jurnalist…

— Nu, nu. Este portavocea președintelui.

Dimka se îndoia că așa funcționa democrația americană, dar nu zise nimic.

Hrușciov continuă:

— Asta înseamnă că, dacă propunem acest târg, Kennedy îl va accepta.

— Însă am solicitat deja altceva – le-am cerut să se angajeze că nu vor invada Cuba.

— Așa îl vom ține pe Kennedy ca pe ghimpi!

„Cu siguranță vom crea confuzie”, se gândi Dimka. Dar așa era Hrușciov. De ce să fii consecvent? Așa îi făceai viața ușoară inamicului.

Dimka schimbă subiectul.

— În ședința Prezidiului se va discuta mesajul lui Pliyev. Dacă îi dăm puterea de a folosi armele nucleare…

— Nu-ți face griji, îl întrerupse Hrușciov, fluturând a lehamite din mână. Americanii nu mai au de gând să ne atace acum. Au ajuns să discute cu secretarul general al ONU. Vor pace.

— Desigur, rosti Dimka respectuos. Câtă vreme știți ce urmează să se întâmple…

— Da, da…

Liderii Uniunii Sovietice se adunară în Sala Prezidiului câteva minute mai târziu. Hrușciov deschise ședința cu o cuvântare lungă, în care susținu că pericolul unui atac american trecuse. Apoi aduse în discuție ceea ce el numea „Propunerea Lippmann’. Aceasta nu stârni un entuziasm prea mare în jurul mesei, dar nimeni nu i se opuse. Majoritatea celor prezenți realizau că liderul trebuia să își desfășoare politica diplomatică așa cum credea de cuviință.

Hrușciov era atât de entuziasmat în privința acestei noi idei, încât dictă scrisoarea către Kennedy pe loc, în auzul tuturor. Apoi ordonă ca aceasta să fie citită la Radio Moscova. Astfel, Ambasada Americană din Moscova o putea transmite la Washington fără să își mai piardă timpul cu codarea.

În cele din urmă, Kosîghin ridică problema telegramei lui Pliyev. În opinia lui, controlul armelor nucleare trebuia să rămână la Moscova; în acest sens, citi cu voce tare ordinul către Pliyev pe care îl redactaseră Dimka și Natalya.

— Da, da, trimite-l, rosti Hrușciov nerăbdător, iar Dimka răsuflă ușurat.

O oră mai târziu, Dimka și Nina urcau cu liftul în Casa Guvernului.

— Hai să încercăm să uităm de griji o vreme, îi zise el. Nu vom vorbi despre Cuba. Mergem la o petrecere. Hai să ne simțim bine!

— Mie îmi convine, spuse Nina.

Ajunseră la ușa apartamentului bunicilor lui Dimka și Katerina le deschise. Dimka fu surprins să observe că bunica lui purta o rochie roșie până la genunchi, după ultima modă occidentală, și că încă avea picioare suple. Ea locuise în Vest pe vremea când soțul ei lucrase în circuitul diplomatic și învățase să se îmbrace cu mai mult stil decât majoritatea femeilor sovietice.

O măsură pe Nina din cap până în picioare, cu o curiozitate nonșalantă specifică bătrânilor.

— Arăți bine, rosti ea, făcându-l pe Dimka să se întrebe de ce zisese asta pe un ton ușor straniu.

Nina o luă ca pe un compliment.

— Vă mulțumesc, la fel și dumneavoastră. De unde ați luat rochia asta atât de frumoasă?

Katerina îi conduse în sufragerie. Dimka își aminti cum venea aici în copilărie, iar Bunica îi oferea mereu mere coapte, un desert rusesc tradițional. Cât i-ar fi plăcut să mănânce unul și acum…

Katerina părea ușor nesigură pe pantofii ei cu toc. Grigori stătea în fotoliul din fața televizorului, ca de obicei, deși aparatul era oprit. Deschisese deja o sticlă de votcă. Poate așa se explica și ezitarea vagă a Bunicii.

— La mulți ani, bunicule, zise Dimka.

— Bea un pahar cu mine, îl invită Grigori.

Dimka trebuia să fie atent – lui Hrușciov nu i-ar fi fost de niciun folos beat. Dădu pe gât votca oferită de Grigori, apoi puse paharul departe de Bunicul, astfel încât acesta să nu i-l mai poată umple.

Mama lui Dimka era deja acolo, ajutând-o la treburi pe Katerina. Apăru din bucătărie cu un platou cu sărățele și icre roșii. Anya nu moștenise eleganța Katerinei, arătând întotdeauna îndesată, indiferent ce purta.

O sărută cu căldură pe Nina.

Apoi se auzi din nou soneria și Unchiul Volodea intră împreună cu familia lui. Avea 48 de ani, iar părul său tuns scurt era acum

cărunt. Întrucât ar fi putut fi chemat la datorie în orice clipă, purta uniformă. Mătușa Zoya venea în urma lui; deși se apropia și ea de 50 de ani, rămăsese în continuare o frumusețe răpitoare. În spatele lor se aflau cei doi adolescenți, verii lui Dimka, Kotya și Galina.

Dimka le-o prezentă pe Nina. Atât Volodea, cât și Zoya o îmbrățișară cu afecțiune.

— Acum suntem cu toții aici! rosti Katerina.

Dimka se uită împrejur; spre cuplul de bătrâni care întemeiase familia; spre mama lui, o femeie simplă, și spre fratele ei chipeș, cu ochi albaștri; spre frumoasa lui mătușă și spre verii săi adolescenți; apoi spre voluptuoasa roșcată cu care urma să se căsătorească. Aceasta era familia lui, tot ce avea el mai de preț pe lume. Iar dacă temerile lui aveau să se adeverească, urmau să piară cu toții în cel mai scurt timp. Dacă americanii aveau să își lanseze armele nucleare asupra Moscovei în noaptea aceea, oamenii din acea cameră – care locuiau cu toții la nici doi kilometri de Kremlin – aveau să fie morți până dimineață, cu creierele fierte, cu trupurile strivite, cu pielea carbonizată... Și singura lui consolare era că nu ar fi trebuit să îi jelească, fiindcă și el avea să fie mort.

Băură cu toții în cinstea lui Grigori, care spuse:

— Mi-aș fi dorit ca fratele meu mai mic, Lev, să fie aici, cu noi.

— Și Tanya, adăugă Anya.

Volodea zise:

— Lev Peshkov nu mai este deloc mic, tată. Are 67 de ani și este milionar în America.

— Mă întreb dacă are nepoți acolo.

— Nu în America, răspunse Volodea.

Serviciul de Informații al Armatei Roșii putea afla cu ușurință asemenea lucruri, din câte știa Dimka.

— Fiul nelegitim al lui Lev, Greg, este senator și burlac, continuă Volodea. Însă fiica lui legitimă, Daisy, care locuiește la Londra, are doi copii adolescenți, un băiat și o fată, cam de aceeași vârstă cu Kotya și Galina.

— Deci am nepoți britanici, observă Grigori pe un ton mulțumit. Cum îi cheamă? John și Bill, probabil.

Ceilalți râseră auzind numele englezești.

— David și Evie, îi spuse Volodea.

— Știți, eu ar fi trebuit, de fapt, să plec în America, rosti Grigori. Însă am fost nevoit, în ultima clipă, să îi dau biletul meu lui Lev.

Apoi începu să rememoreze. Familia lui auzise deja povestea, dar o ascultară din nou, bucuroși să-i facă pe plac de ziua lui.

După câteva clipe, Volodea îl trase deoparte pe Dimka și îl întrebă:

— Cum a fost Prezidiul de azi-dimineață?

— I-au ordonat lui Pliyev să nu folosească armele nucleare fără ordine explicite din partea Kremlinului.

Volodea bombăni disprețuitor.

— Pierdere de timp…

Dimka întrebă surprins:

— De ce?

— Nu mai contează.

— Vrei să spui că Pliyev nu se va supune ordinelor?

— Nu cred că există vreun comandant care ar face-o. Nu ai fost în focul luptei, nu? întrebă Volodea, scrutându-l pe Dimka cu ochii săi albaștri și pătrunzători. Când ești atacat și lupți pentru viața ta, te aperi cu toate mijloacele pe care le ai la îndemână. Este ceva visceral, nu ai ce face. Dacă americanii invadează Cuba, forțele noastre de acolo vor arunca în luptă tot ce au, indiferent de ordinele primite de la Moscova.

— Rahat! pufni Dimka, realizând că toate eforturile din acea dimineață fuseseră în van dacă Volodea avea dreptate.

Bunicul se apropia de sfârșitul poveștii sale, așa că Nina îi atrase atenția lui Dimka.

— Cred că ar fi momentul…

Dimka se adresă întregii familii.

— Acum, că am cinstit ziua de naștere a bunicului, am și eu un anunț. Puțină liniște, vă rog. Așteptă ca adolescenții să se oprească din sporovăit și adăugă: Am cerut-o pe Nina de soție, iar ea a acceptat.

Toată lumea ovaționă.

Se turnă încă un rând de votcă, dar de această dată Dimka se eschivă.

Anya îl sărută pe Dimka.

— Bravo, fiule! spuse ea. Nu voia să se căsătorească – asta doar până te-a cunoscut pe tine!

— Poate că voi avea strănepoți în curând! exclamă Grigori, făcându-i cu ochiul Ninei.

Volodea zise:

— Tată, nu o face pe biata fată să se simtă prost.

— Să se simtă prost? Nici vorbă! Nina și cu mine suntem buni prieteni.

— Nu trebuie să-ți faci griji, interveni Katerina, care era de-acum un pic abțiguită. Este deja însărcinată.

Volodea protestă:

— Mamă!

Katerina ridică din umeri.

— Femeile își dau seama de chestiile astea.

„Deci acesta a fost motivul pentru care Bunica a măsurat-o din priviri pe Nina la sosire”, se gândi Dimka. Văzu un schimb de priviri dintre Volodea și Zoya: Volodea ridică din sprânceană, Zoya înclină ușor din cap, apoi Volodea își rotunji gura într-un „O!” scurt.

Anya părea șocată.

— Dar mi-ai spus… începu ea.

Dimka o întrerupse:

— Știu. Am crezut că Nina nu poate avea copii. Însă doctorii s-au înșelat!

Grigori ridică din nou paharul.

— Să bem pentru greșelile doctorilor! Vreau un băiat, Nina, un strănepot care să ducă mai departe neamul Peshkov-Dvorkin!

Nina zâmbi.

— Voi vedea ce pot face, Grigori Sergheivici.

Anya încă părea tulburată.

— Doctorii au făcut o greșeală?

— Știți cum sunt doctorii, nu recunosc niciodată atunci când greșesc, explică Nina. Au zis că-i un miracol.

— Sper doar să apuc să îmi văd strănepotul, rosti Grigori, luând încă o dușcă de votcă. Lua-i-ar dracu’ pe americani!

Kotya, băiatul de 16 ani, interveni în discuție:

— De ce au americanii mai multe rachete decât noi?

Zoya răspunse:

— Când noi, oamenii de știință, am început să studiem energia nucleară, în 1940, și am informat guvernul că aceasta poate fi folosită pentru crearea unei bombe superputernice, Stalin nu ne-a crezut. Așa că Occidentul a câștigat un avans în

fața Uniunii Sovietice, avans pe care încă îl menține. Asta se întâmplă atunci când guvernele nu ascultă de oamenii de știință.

Volodea adăugă:

— Ai grijă să nu repeți vorbele mamei tale la școală, bine?

— Ce mai contează? zise Anya. Stalin a omorât jumătate din noi, iar Hrușciov va omorî cealaltă jumătate.

— Anya! protestă Volodea. Nu în fața copiilor!

— Mă doare sufletul pentru Tanya, rosti Anya, ignorând dojana fratelui ei. Când mă gândesc cum stă ea acolo, în Cuba, așteptând ca americanii să atace... O podidi plânsul. Cât îmi doresc să-mi mai fi putut vedea fetița o dată, continuă ea, cu lacrimile șiroindu-i pe obraji. Măcar o dată, înainte să murim.

•

Sâmbătă dimineață, State Unite erau pregătite să atace Cuba.

Larry Mawhinney îi prezentă lui George detaliile în Sala de Criză de la subsolul Casei Albe. Președintelui Kennedy, încăperea respectivă i se părea prea înghesuită și o numea cocină; dar el fusese crescut în case mari și spațioase. Încăperea era însă mai mare decât apartamentul lui George.

Conform spuselor lui Mawhinney, aviația avea 576 de avioane în cinci baze diferite, gata să pornească raidul aerian care urma să transforme Cuba într-un deșert fumegând. Armata mobilizase 150 000 de soldați pentru invazia ce avea să urmeze. Marina avea 26 de distrugătoare și trei portavioane în jurul națiunii insulare. Mawhinney rosti toate acestea cu mândrie, de parcă ar fi fost o realizare personală.

Mawhinney i se părea prea superficial lui George.

— Nimic din toate astea nu ne va fi de folos împotriva rachetelor nucleare, îl temperă el.

— Din fericire, avem și noi nucleare, replică Mawhinney.

Mda, ca și cum asta ar fi rezolvat ceva...

— Și cum le vom activa, mai exact? întrebă George. Vreau să spun... ce face președintele concret?

— Trebuie să sune la Sala de Război a Statului-major Reunit de la Pentagon. Telefonul lui din Biroul Oval are un buton roșu care îi face legătura instantaneu.

— Și ce ar zice?

— Are o servietă din piele neagră cu un set de coduri pe care trebuie să le folosească. Servieta respectivă îl însoțește pretutindeni.

— Și apoi…?

— E totul automat. Există un program numit Planul Operațional Integrat Unic. Bombardierele și rachetele noastre decolează cu aproximativ trei mii de arme nucleare și se îndreaptă spre o mie de ținte din blocul comunist. Mawhinney făcu un gest cu mâna și adăugă: Pe care le rad de pe fața pământului, încheie el încântat.

George nu era de acord cu această atitudine.

— Iar ei vor face la fel.

Mawhinney părea iritat.

— Ascultă, dacă dăm noi prima lovitură, le putem distruge majoritatea armelor înainte ca acestea să se ridice de la sol.

— Dar este puțin probabil ca noi să dăm prima lovitură, fiindcă nu suntem barbari și nu vrem să pornim un război nuclear care ar omorî milioane de oameni.

— Aici greșiți voi, politicienii. Tactica primei lovituri garantează victoria.

— Chiar dacă facem așa cum vreți voi, nu vom distruge decât *majoritatea* armelor lor, după cum ai spus tu.

— Evident, nu le vom putea elimina absolut pe toate.

— Deci, orice s-ar întâmpla, Statele Unite vor fi bombardate nuclear.

— La război nu-i ca la iarbă verde, rosti Mawhinney furios.

— Dacă evităm războiul, măcar vom putea merge în continuare la iarbă verde.

Larry se uită la ceas.

— ComEx la 10:00, zise el.

Ieșiră din Sala de Criză și urcară în Sala Cabinetului. Consilierii președintelui începuseră să apară, însoțiți de asistenții lor. Președintele Kennedy intră la câteva minute după ora 10:00. Era prima oară când George îl vedea după avortul Mariei. Acum îl privea cu alți ochi. Acest bărbat de vârstă mijlocie, în costumul său închis cu dungi fine, sedusese o tânără și apoi o lăsase să meargă singură la clinică și să facă avort. George simți o furie cumplită în acel moment. L-ar fi putut omorî cu mâinile goale pe Jack Kennedy.

Și totuși, președintele nu părea un om rău. Purta pe umeri povara grijilor acestei lumi, la propriu, iar George simțea și o oarecare compasiune, împotriva voinței sale.

Ca de obicei, șeful CIA, McCone, deschise ședința cu un rezumat al ultimelor informații. Pe tonul său plictisitor, care aproape te adormea, el le oferi noutăți suficient de înspăimântătoare încât să îi țină pe toți treji. Cinci situri de rachete de rază medie din Cuba erau acum complet operaționale. Fiecare avea câte patru rachete, deci acum erau douăzeci de arme nucleare îndreptate către Statele Unite, pregătite să fie trase.

Probabil că cel puțin una era ațintită asupra acestei clădiri, se gândi George sumbru, simțind cum i se strânge inima.

McCone propunea supravegherea non-stop a siturilor. Opt avioane ale Marinei Statelor Unite așteptau, gata de decolare, la Key West, urmând să zboare pe deasupra siturilor la altitudine joasă. Alte opt urmau să parcurgă același traseu după-amiază. După lăsarea întunericului, aveau să mai treacă o dată pe acolo, luminând siturile cu rachete semnalizatoare. În plus, zborurile avioanelor de recunoaștere de mare altitudine ale U-2 aveau să continue.

George se întreba la ce foloseau toate acestea. Zborurile respective puteau detecta activități preliminare lansării, dar ce puteau face Statele Unite în această privință? Chiar dacă bombardierele americane ar fi decolat imediat, tot nu ar fi ajuns deasupra Cubei înainte ca rachetele să fie lansate.

Și mai era o problemă. Pe lângă rachetele nucleare ațintite asupra Statelor Unite, trupele Armatei Roșii staționate în Cuba aveau rachete sol-aer proiectate să doboare avioane. Toate cele 24 de baterii erau operaționale, raportă McCone, iar echipamentul lor radar fusese activat. Deci, avioanele americane care survolau Cuba aveau să fie urmărite și luate în cătare de acum.

Un asistent intră în sala de conferințe cu o coală lungă de hârtie smulsă dintr-un telex. I-o înmână președintelui Kennedy.

— Este de la Associated Press, din Moscova, rosti președintele, citind-o apoi cu voce tare. „Premierul Hrușciov i-a comunicat ieri președintelui Kennedy că își va retrage armele ofensive din Cuba dacă Statele Unite își vor retrage rachetele din Turcia.”

Mac Bundy, consilierul pe probleme de securitate națională, rosti:

— Dar nu a făcut asta!

George era la fel de nedumerit ca toți ceilalți. Scrisoarea de ieri a lui Hrușciov solicitase ca Statele Unite să se angajeze că nu invadează Cuba. Nu pomenea nimic de Turcia. Oare cei de la Associated Press făcuseră o greșeală? Sau era unul dintre trucurile lui Hrușciov?

Președintele zise:

— S-ar putea să se refere la o altă scrisoare.

Vorbele sale se adeveriră. În următoarele minute, câteva rapoarte suplimentare clarificară situația. Hrușciov făcuse o propunere nouă, complet diferită, și o difuzase la Radio Moscova.

— Ne-a cam prins la înghesuială, remarcă președintele Kennedy. Cei mai mulți oameni ar considera asta o propunere destul de rezonabilă.

Mac Bundy nu era deloc încântat de idee.

— Care „cei mai mulți oameni”, domnule președinte?

Președintele răspunse:

— Cred că vei descoperi că-i foarte greu să explici de ce vrem să pornim o acțiune militară împotriva Cubei când el spune: „Retrageți-vă armele din Turcia și noi ni le retragem din Cuba”. Nu cred că ai un caz prea solid.

Bundy dorea să se concentreze asupra ofertei inițiale pe care le-o făcuse Hrușciov.

— De ce să urmăm această pistă când el ne-a oferit alta în ultimele 24 de ore?

Pierzându-și răbdarea, președintele rosti:

— Aceasta este noua lor poziție, cea mai recentă – și este publică.

Presa nu aflase încă despre scrisoarea lui Hrușciov, dar această nouă propunere fusese făcută prin intermediul mass-mediei.

Bundy insistă. Aliații din NATO ai Americii s-ar fi simțit trădați dacă Statele Unite făceau acest troc, explică el.

Secretarul Apărării, Bob McNamara, dădu glas uimirii și fricii pe care o simțeau cu toții:

— Am primit o propunere într-o scrisoare și acum o alta, complet diferită. Cum putem negocia cu cineva care se răzgândește înainte ca noi să apucăm să răspundem?

Nimeni nu știa răspunsul la această întrebare.

•

În sâmbăta aceea, arborii de Steaua Crăciunului din Havana înmuguriseră; florile lor roșii și strălucitoare păreau niște pete de sânge pe cer.

La prima oră a dimineții, Tanya se duse la magazin și se aprovizionă pentru sfârșitul lumii: cumpără carne afumată, cutii de lapte, brânză topită, un cartuș de țigări, o sticlă de rom și baterii noi pentru lanternă. Era deja coadă, chiar dacă abia se crăpase de ziuă, dar nu așteptă decât vreo 15 minute, adică o nimica toată pentru cineva obișnuit cu cozile de la Moscova.

În aer plutea iminența apocalipsei. Havanezii nu mai fluturau macete și nu mai intonau imnul național. Acum cărau găleți cu nisip pentru stingerea incendiilor, lipeau hârtie pe ferestre pentru a minimaliza impactul cioburilor de sticlă, făceau provizii de saci de faină. Fuseseră nechibzuiți și își sfidaseră vecinul – o superputere –, iar acum aveau să fie pedepsiți. Ar fi trebuit să se aștepte la asta.

Oare aveau dreptate? Era inevitabil războiul? Tanya era convinsă că niciun conducător din lume nu și-l dorea, nici măcar Castro, care parcă o luase razna. Și totuși, se putea ajunge până acolo. Se gândi la evenimentele sumbre din 1914. Nimeni nu-și dorise război atunci; însă împăratul austriac văzuse o amenințare în independența Serbiei, la fel cum vedea Kennedy o amenințare în independența Cubei. Iar după ce Austria îi declarase război Serbiei, piesele de domino începuseră să cadă inevitabil și letal, până când jumătate din planetă fusese atrasă într-un conflict mai crud și mai sângeros decât orice cunoscuse lumea până atunci. Însă de data asta se putea evita un asemenea deznodământ... sau nu?

Se gândi la Vasili Yenkov, aflat într-un lagăr penitenciar din Siberia. Ironia făcea ca el să aibă șanse mai mari de supraviețuire în cazul unui război nuclear. Detenția i-ar fi putut salva viața. Ea, una, așa spera.

Când se întoarse la apartament, porni aparatul de radio. Acesta era fixat pe frecvența unuia dintre posturile americane din Florida. Știrea momentului era aceea că Hrușciov îi oferise

lui Kennedy un târg. Urma să își retragă rachetele din Cuba dacă președintele american proceda la fel în Turcia.

Se uită la cutiile de lapte cu o imensă senzație de ușurare. Poate că nu va mai avea nevoie de rații de urgență, la urma urmei.

Apoi își zise că era prea devreme ca să se simtă în siguranță. Oare Kennedy avea să accepte? Oare avea să se dovedească mai înțelept decât ultraconservatorul împărat Franz-Josef al Austriei?

Afară se auzi claxonul unei mașini. Stabilise cu Paz să zboare în capătul estic al Cubei în ziua aceea, pentru a scrie despre o baterie antiaeriană sovietică. Tanya nu se aștepta ca el să mai vină, însă când se uită pe geam, îi văzu Buickul lângă trotuar, cu ștergătoarele pornite în încercarea de a face față unei ploi tropicale. Își luă pelerina de ploaie și poșeta și ieși din casă.

— Ai văzut ce a făcut liderul vostru? o întrebă el furios de îndată ce urcă în mașină.

Supărarea lui o surprinse.

— Te referi la oferta cu Turcia?

— Nici măcar nu ne-a consultat! izbucni Paz, demarând și gonind cu viteză pe străduțele înguste.

Tanya nici măcar nu se gândise dacă ar fi trebuit ca și liderii cubanezi să ia parte la negocieri. Era limpede că și Hrușciov omisese să facă acest gest de curtoazie. Lumea vedea criza ca pe un conflict între două mari superputeri, însă cubanezii încă își imaginau că totul se învârtea în jurul lor, firește. Iar perspectiva aceasta firavă de pace li se părea o trădare.

Trebuia să îl calmeze pe Paz, măcar pentru a preveni un accident rutier.

— Și voi ce-ați fi zis dacă Hrușciov v-ar fi consultat?

— Că nu ne vom scoate la mezat securitatea în schimbul securității Turciei! exclamă el lovind în volan cu podul palmei.

Armele nucleare nu aduseseră un plus de securitate Cubei, reflectă Tanya. Ba dimpotrivă. Suveranitatea Cubei era amenințată astăzi mai mult ca oricând. Însă decise să nu îl înfurie și mai tare pe Paz menționându-i asta.

El conduse până la un aerodrom militar de lângă Havana, acolo unde îi aștepta avionul lor, un Yakovlev Yak-16. Era un aparat de zbor sovietic ușor, cu elice. Tanya îl studie cu interes. Nu intenționase să fie corespondent de război, dar pentru a nu

părea ignorantă, se străduise să învețe chestiile pe care le știau bărbații, mai ales felul în care putea să identifice avioanele, tancurile și vasele. Aparatul din fața ei era un Yak modificat pentru uz militar, observă ea, cu o mitralieră montată pe o turelă de pe fuzelaj.

Împărțeau cabina de zbor de zece locuri cu doi maiori din regimentul de avioane de vânătoare 32, îmbrăcați cu cămășile cadrilate și pantalonii strâmți care ar fi trebuit să-i facă pe militarii sovietici să treacă drept cubanezi.

Fu o decolare cu peripeții: era anotimpul ploios în Caraibi, iar vânturile erau puternice. Când izbuteau să zărească pământul de sub ei prin spărturile din nori, acesta le apărea ca un colaj de petice maronii și verzi străbătute de liniile galbene și strâmbe ale drumurilor de pământ. Micuțul avion fu zdruncinat sănătos de furtună timp de vreo două ore. Apoi cerul se înseninä, cu iuțeala caracteristică schimbărilor tropicale de vreme, și aterizară lin în apropierea orașului Banes.

Fură întâmpinați de un colonel din Armata Roșie pe nume Ivanov, care știa deja totul despre Tanya și despre articolul pe care îl scria. Acesta îi conduse la o bază antiaeriană. Sosiră acolo la ora 10:00 dimineața, ora Cubei.

Situl avea forma unei stele cu șase colțuri, centrul de comandă fiind plasat în centru, iar stațiile de lansare în colțuri. Lângă fiecare stație se afla o remorcă având o singură rachetă sol-aer. Soldații arătau jalnic în tranșeele lor pline cu apă. În centrul de comandă, ofițerii urmăreau cu mare atenție ecranele verzi care clipeau monoton.

Ivanov îi prezentă pe Tanya și pe Paz maiorului aflat la comanda bateriei. Era limpede că omul era tensionat. Ar fi preferat, fără îndoială, să nu fie vizitat de ștabi tocmai într-o zi ca aceea.

La câteva minute după sosirea lor, un aparat de zbor străin fu observat la mare altitudine, pătrunzând în spațiul aerian cubanez la peste 300 de kilometri în vest. Fu etichetat drept Ținta nr. 33.

Toată lumea vorbea în rusă, așa că Tanya trebuia să îi traducă lui Paz.

— Probabil este un avion de spionaj U-2, rosti acesta. Nimic altceva nu zboară la o asemenea înălțime.

Tanya era suspicioasă.

— Este o simulare cumva? îl întrebă ea pe Ivanov.

— Chiar plănuiam să simulăm ceva pentru voi, recunoscu el. Însă ceea ce vedeți acum nu-i o simulare.

Era atât de îngrijorat, încât Tanya îi dădu crezare.

— Doar nu o să îl doborâm! zise ea.

— Nu știu.

— Câtă aroganță au americanii ăștia! izbucni Paz. Să zboare pe deasupra noastră! Ei ce părere ar avea dacă un avion cubanez ar survola Fort Bragg? Imaginează-ți ce indignați ar fi!

Maiorul ordonă instituirea unei alerte de luptă, iar trupele sovietice începură să mute rachetele din remorci în lansatoare și să lege cablurile. O făcură cu atâta calm și eficiență, încât Tanya se gândi că exersaseră de nenumărate ori în prealabil.

Un căpitan calcula cursul aparatului U-2 pe o hartă. Cuba era o țară lungă și subțire – 1 250 de kilometri de la est la vest, dar numai 160 de kilometri de la nord la sud. Tanya observă că avionul de spionaj avansase deja 80 de kilometri în interiorul Cubei.

— Cu ce viteză se deplasează? întrebă ea.

Ivanov răspunse:

— Cu 800 de kilometri pe oră.

— Și la ce altitudine?

— La 21 000 de metri, adică o altitudine aproape dublă față de cea la care zboară cursele de linie regulate.

— Chiar putem nimeri o țintă aflată atât de departe și care se deplasează atât de repede?

— Nu trebuie să o nimerim în plin. Racheta are un detector de proximitate. Explodează când se apropie de țintă.

— Știu că am luat la țintă acest avion, rosti ea. Dar, spuneți-mi, vă rog, că nu vom trage în el!

— Maiorul sună chiar acum să ceară instrucțiuni.

— Însă americanii ar putea riposta.

— Nu-i decizia mea.

Radarul urmărea avionul, iar un locotenent care citea de pe un ecran anunță înălțimea, viteza și distanța la care se afla. În fața centrului de comandă, artileriștii sovietici ajustară cătarea lansatoarelor pentru a urmări Ținta nr. 33. Aparatul U-2 traversă Cuba de la nord la sud, apoi coti spre est, de-a lungul coastei, apropiindu-se de Banes. Afară, lansatoarele de rachete se

răsuceau încet pe bazele lor pivotante, urmărindu-și ținta ca niște lupi care adulmecau în aer.

— Și dacă trag din greșeală? îi spuse Tanya lui Paz.

Însă el nu se gândea la asta.

— Acum face fotografii ale pozițiilor noastre! exclamă el. Acele fotografii vor fi folosite pentru îndrumarea armatei lor atunci când ne vor invada – ceea ce s-ar putea întâmpla în câteva ore.

— Șansele unei invazii cresc dacă veți omorî un pilot american!

Maiorul stătea cu telefonul la ureche și cu ochii pe radarul de reglare a tirului. Se uită la Ivanov și zise: „Îl consultă pe Pliyev”. Tanya știa că Pliyev era comandantul-șef al trupelor sovietice din Cuba. Dar Pliyev nu avea cum să doboare un avion american fără autorizație de la Moscova, nu?

Avionul U-2 ajunse în capătul sudic al Cubei și se întoarse de-a lungul coastei nordice. Banes se afla în apropierea coastei. Cursul aparatului avea să îl aducă exact deasupra lor. Însă, în orice clipă, ar fi putut coti spre nord – și atunci, la o viteză de 1,5 kilometri pe secundă, avea să iasă repede din raza lor.

— Doborâți-l! strigă Paz. Acum!

Toată lumea îl ignoră.

Avionul coti spre nord – ajunsese aproape în dreptul bateriei, deși la 21 de kilometri deasupra.

„Hai, doar câteva secunde, te rog”, se gândi Tanya, fără să știe cărui zeu se ruga.

Tanya, Paz și Ivanov se uitau la maior, care privea spre ecran. În sală nu se mai auzea decât piuitul radarului.

Apoi maiorul zise: „Da, să trăiți”.

Ce urma, izbăvirea sau apocalipsa?

Fără să lase jos receptorul, el li se adresă soldaților din cameră:

— Distrugeți Ținta nr. 33. Trageți două rachete.

— Nu! strigă Tanya.

Apoi se auzi un sunet asurzitor. Tanya se uită pe fereastră. O rachetă se înălță din lansator și dispăru într-o clipă, urmată de o alta, la câteva secunde distanță. Tanya își duse mâna la gură, simțind că îi vine rău de frică.

Aveau nevoie de un minut ca să ajungă la altitudinea de 21 de kilometri.

Se putea întâmpla ceva neprevăzut, se gândi Tanya. Rachetele s-ar fi putut strica, ieșind de pe traiectorie și prăbușindu-se în mare.

Pe ecranul radarului, văzură cu toții două puncte mici apropiindu-se de unul mai mare.

Tanya se ruga să rateze.

Totul se întâmplă cu repeziciune, apoi cele trei puncte se contopiră.

Paz scoase un strigăt de triumf.

O ploaie de punctulețe se împrăștie pe ecran.

Maiorul rosti în receptor:

— Ținta nr. 33 a fost distrusă.

Tanya se uită pe geam, de parcă s-ar fi așteptat să vadă avionul U-2 prăbușindu-se la sol.

Maiorul ridică glasul.

— Punct ochit, punct lovit. Bravo, soldați!

— Dar ce ne va face președintele Kennedy acum? întrebă Tanya.

•

Sâmbătă după-amiaza, George era plin de optimism. Mesajele lui Hrușciov erau contradictorii și derutante, dar liderul sovietic părea să caute o cale de ieșire din criză. Iar președintele Kennedy cu siguranță nu își dorea un război. Dată fiind buna-credință a celor două tabere, părea de neconceput să nu se ajungă la un acord.

În drumul său spre Sala Cabinetului, George se opri pe la biroul de presă și o găsi pe Maria la datorie. Purta o rochie gri, elegantă, dar avea pe cap o bentiță de un roz aprins, ca și cum ar fi vrut să dea de știre întregii lumi că era sănătoasă. George se hotărî să nu o întrebe cum se simțea: era clar că nu își dorea să fie tratată ca o invalidă.

— Ești ocupată? o întrebă el.

— Așteptăm replica președintelui pentru Hrușciov, zise ea. Oferta sovieticilor a fost făcută public, deci presupunem că și răspunsul nostru va fi transmis prin presă.

— Asta-i ședința la care mă duc cu Bobby, spuse George. Ședința în care vom formula răspunsul.

— Renunțarea la rachetele din Cuba pentru rachetele din Turcia pare o propunere rezonabilă, rosti ea. Mai ales că ar putea să ne salveze viețile.

— Doamne ajută!
— Mama ta spune asta.

El râse și trecu mai departe. În Sala Cabinetului, consilierii și asistenții lor se întruneau pentru ședința de la ora 4 a ComEx. În mijlocul grupului de asistenți militari de la ușă, Larry Mawhinney tocmai zicea: „Nu trebuie să îi lăsăm să le dea Turcia pe tavă comuniștilor!”

George bombăni. Armata vedea totul ca pe o luptă până la moarte. În realitate, nimeni nu dădea Turcia pe tavă. Propunerea presupunea îndepărtarea unor rachete care erau oricum vechi. Oare Pentagonul chiar avea de gând să se opună unui acord de pace? Îi era greu să creadă așa ceva.

Președintele Kennedy intră și își ocupă locul obișnuit, din mijlocul mesei lungi, încadrat de ferestre. Aveau cu toții cópii ale propunerii de răspuns întocmite mai devreme. Aceasta susținea că Statele Unite nu puteau discuta despre rachetele din Turcia înainte de rezolvarea crizei din Cuba. Președintelui nu îi plăcea cum era formulată această replică pentru Hrușciov.

— În felul acesta respingem mesajul lui. Se referea la Hrușciov: Kennedy vedea totul ca pe un conflict personal. Nu vom avea succes. El va anunța că i-am respins propunerea. Poziția noastră trebuie să afirme că suntem *bucuroși* să discutăm această chestiune – de îndată ce vom primi indicii clare că ei și-au oprit lucrările în Cuba.

Cineva remarcă:

— Asta chiar ar insinua că Turcia este *quiproquo.*

Consilierul pe probleme de securitate națională, Mac Bundy, interveni:

— De asta mă tem și eu.

Bundy, care avea un început de chelie la cei doar 43 de ani ai săi, provenea dintr-o familie de republicani și avea tendința de a adopta poziții dure.

— Dacă vom lăsa impresia – atât țărilor NATO, cât și celorlalți aliați – că vrem să facem acest troc, atunci chiar vom da de belea.

George era descumpănit: Bundy se poziționa de partea Pentagonului, împotriva propunerii sovietice.

Bundy continuă:

— Dacă vom lăsa impresia că suntem gata să renunțăm la apărarea Turciei pentru o amenințare din Cuba, va trebui să ne așteptăm la o diminuare radicală a eficienței alianței.

Asta era problema, realiză George. Rachetele Jupiter poate că erau vechi, dar simbolizau hotărârea americanilor de a se opune expansiunii comunismului.

Președintele nu părea convins de argumentul lui Bundy.

— Situația într-acolo se îndreaptă, Mac.

— Justificarea acestui mesaj este că ne așteptăm să fie refuzat, insistă Bundy.

„Serios?” se gândi George. El era destul de sigur că președintele Kennedy și fratele său nu vedeau lucrurile astfel.

— Ne așteptăm la o acțiune împotriva Cubei mâine sau poimâine, continuă Bundy. Care este planul nostru militar?

Nu asta era turnura pe care crezuse George că o va lua ședința. Ar fi trebuit să discute despre pace, nu despre război.

Secretarul Apărării, Bob McNamara, puștiul-minune de la Ford, răspunse la întrebare:

— Un raid aerian de proporții premergător invaziei. Apoi, revenind la subiectul Turcia, adăugă: Pentru a minimaliza reacția sovietică împotriva NATO ca urmare a unui atac american asupra Cubei, vom scoate acele rachete Jupiter din Turcia înainte de atacul nostru – dându-le de știre și sovieticilor. Mă bazez pe asta când spun că nu cred că sovieticii vor ataca Turcia.

Ce ironie! se gândi George. Ca să protejeze Turcia, era necesar să îi ia armele nucleare.

Secretarul de stat Dean Rusk, pe care George îl considera unul dintre cei mai deștepți oameni din încăpere, avertiză:

— S-ar putea să acționeze în altă parte – în Berlin, de exemplu.

George era uimit că președintele american nu putea ataca o insulă din Caraibi fără să calculeze repercusiunile pe care această acțiune urma să le aibă la 8 000 de kilometri distanță, în Europa de Est. Asta demonstra că întreaga planetă era precum o tablă de șah pentru cele două superputeri.

McNamara zise:

— Nu sunt pregătit în acest moment să recomand raiduri aeriene împotriva Cubei. Vreau doar să spun că ar trebui să luăm în calcul tot mai serios această variantă.

Apoi luă cuvântul generalul Maxwell Taylor. El ținea legătura cu șefii de Stat-major.

— Recomandarea lor este ca raidul cel mare, Planul de Operațiuni 312, să fie executat nu mai târziu de luni dimineață, asta dacă între timp nu apar dovezi irefutabile că armele ofensive sunt dezasamblate.

În spatele lui Taylor, Mawhinney și amicii lui păreau mulțumiți. „Mda, tipic pentru militari”, se gândi George; abia așteptau să meargă la luptă, chiar dacă asta ar fi echivalat cu sfârșitul lumii. Se rugă ca politicienii din încăpere să nu se lase influențați de soldați.

Taylor continuă:

— Și ca executarea acestui raid să fie urmată de executarea Planului de Invazie 316, șapte zile mai târziu.

Bobby Kennedy rosti sarcastic:

— Vai, ce surpriză…

Urmă un cor de râsete în jurul mesei. Se pare că toată lumea considera recomandările armatei absurd de previzibile. George răsuflă ușurat.

Însă atmosfera se tensionă din nou când McNamara citi un bilet pe care i-l înmână un asistent și zise:

— Aparatul U-2 a fost doborât.

George înlemni. Știa că se pierduse legătura cu un avion de spionaj al CIA în timpul unei misiuni deasupra Cubei, dar toată lumea spera că era vorba doar de probleme tehnice și că acesta se afla pe drumul spre casă.

Era clar că președintele Kennedy nu fusese informat despre avionul dispărut.

— Un U-2 a fost doborât? rosti el cu teamă în glas.

George știa de ce era președintele îngrozit. Până în acel moment, superputerile își arătaseră colții una alteia, dar se rezumaseră la amenințări. Acum, că se trăsese primul foc, devenea tot mai greu să se evite un război.

— Wright a zis doar că a fost descoperit prăbușit, zise McNamara.

Colonelul John Wright lucra la Agenția de Informații a Apărării.

— Pilotul a murit? întrebă Bobby.

Ca de obicei, el pusese întrebarea-cheie.

Generalul Taylor răspunse:

— Cadavrul pilotului se află în avion.

— A văzut cineva pilotul? întrebă președintele Kennedy.

— Da, domnule, replică Taylor. Rămășițele aparatului sunt la sol și pilotul este mort.

În sală se lăsă tăcerea. Asta schimba totul. Un american murise, doborât deasupra Cubei de tirul sovietic.

— Acum se pune problema represaliilor, continuă Taylor.

Da, așa era. Poporul american avea să ceară răzbunare. Și George simțea la fel. Brusc, își dori ca președintele să lanseze raidul aerian masiv solicitat de Pentagon. Văzu cu ochii minții sute de bombardiere în formație strânsă survolând strâmtoarea Florida și aruncându-și încărcătura letală asupra Cubei, ca o ploaie cu grindină. Voia ca toate lansatoarele de rachete să fie aruncate în aer, toți soldații sovietici să fie măcelăriți, iar Castro ucis. Nu mai conta dacă avea de suferit toată națiunea cubaneză: poate așa aveau să se învețe minte să nu mai omoare americani.

Ședința dura deja de două ore, iar încăperea era încețoșată din cauza fumului de țigară. Președintele anunță o pauză. Era o idee bună, se gândi George. El chiar simțea nevoia să se calmeze. Dacă și ceilalți erau cuprinși de aceeași sete de sânge cum era el, nu aveau deloc starea de spirit potrivită pentru a lua decizii raționale.

Un motiv mai important pentru pauză era acela că președintele Kennedy trebuia să își ia medicamentele. Toată lumea știa că are probleme cu spatele, însă puțini realizau că el ducea o luptă permanentă cu o mulțime de suferințe, inclusiv maladia Addison și colita. De două ori pe zi, medicii îi injectau un cocktail de steroizi și de antibiotice, care să îl țină în stare de funcționare.

Bobby se apucă să reformuleze scrisoarea către Hrușciov cu ajutorul tânărului asistent al președintelui, Ted Sorensen. Cei doi se retraseră împreună cu alți asistenți în biroul președintelui, o cameră aglomerată de lângă Biroul Oval. George luă un stilou și un carnețel și începu să noteze tot ce îi dicta Bobby. Cu numai doi oameni care să se pună de acord, treaba se termină rapid.

Paragrafele-cheie erau următoarele:

> *1. Veți accepta să retrageți aceste sisteme militare din Cuba sub observația și supervizarea inspectorilor ONU; vă veți angaja, cu garanțiile de rigoare, să opriți*

introducerea pe viitor a unor asemenea sisteme militare în Cuba.

2. În ceea ce ne privește, noi acceptăm – după stabilirea unor aranjamente adecvate, prin intermediul ONU, care să asigure îndeplinirea și continuarea acestor angajamente – (a) să ridicăm imediat carantina instituită și (b) să oferim asigurări că nu vom invada Cuba, fiind convins că și celelalte state din emisfera vestică vor proceda în mod similar.

Statele Unite acceptau oferta inițială făcută de Hrușciov. Cum rămânea însă cu a doua ofertă? Bobby și Sorensen conveniră să adauge:

Efectul unui asemenea acord asupra detensionării situației la nivel mondial ne va permite să ne concentrăm asupra găsirii unei soluții în privința „altor armamente", așa cum ne-ați propus în cea de-a doua scrisoare.

Nu era mult – doar sugestia unei promisiuni de a discuta ceva dar probabil că membrii ComEx nu ar fi acceptat mai mult oricum.

George se întrebă în sinea lui cum ar fi putut fi de-ajuns.

Îi dădu ciorna scrisă de mână uneia dintre secretarele președintelui și îi ceru să o dactilografieze. După câteva minute, Bobby fu chemat în Biroul Oval, într-un cadru mai restrâns: președintele, Dean Rusk, Mac Bundy și încă două-trei persoane, cu asistenții lor cei mai de încredere. Vicepreședintele Lyndon Johnson nu fusese invitat: tipul era un politician abil, în opinia lui George, însă manierele sale necioplite de texan îi deranjau pe rafinații frați Kennedy din Boston.

Președintele ar fi vrut ca Bobby să îi ducă scrisoarea personal ambasadorului sovietic din Washington, Anatoli Dobrînin. Bobby și Dobrînin avuseseră mai multe întâlniri neoficiale în ultimele zile. Nu se plăceau foarte mult, dar cel puțin își vorbeau deschis, constituind astfel un canal neoficial util prin care se putea evita birocrația de la Washington. Într-o întâlnire față în față, poate că Bobby ar fi putut să dezvolte respectiva sugestie a promisiunii

de a discuta despre rachetele din Turcia – fără să mai aștepte aprobarea ComEx.

Dean Rusk sugeră ca Bobby să meargă și mai departe cu Dobrînin. Ședințele din ziua aceea arătaseră că nimeni nu ținea morțiș ca rachetele Jupiter să rămână în Turcia. Din punct de vedere strict militar, acestea erau inutile. Problema era de imagine: guvernul turc și ceilalți aliați din cadrul NATO ar fi fost furioși să afle că Statele Unite renunțau la rachetele respective pentru a ajunge la un acord în privința Cubei. Rusk sugeră o soluție care lui George i se păru foarte inteligentă.

— Haideți să ne oferim să retragem rachetele Jupiter mai târziu – peste cinci-șase luni, să zicem, rosti Rusk. Atunci o vom putea face discret, cu acordul aliaților noștri, intensificând, totodată, activitatea submarinelor noastre nucleare din Mediterana în compensație. Însă sovieticii trebuie să promită să nu sufle o vorbă despre această înțelegere.

Era o sugestie surprinzătoare, dar genială, se gândi George.

Toată lumea acceptă cu o viteză remarcabilă. Discuțiile din ComEx divagaseră mult, întinzându-se asupra întregului glob, însă acest grup restrâns din Biroul Oval se dovedise decisiv. Bobby îi zise lui George:

— Sună-l pe Dobrînin. Se uită la ceas și George îi urmă exemplul: era 7:15 seara. Roagă-l să vină să mă vadă la Departamentul de Justiție în jumătate de oră.

Președintele adăugă:

— Și trimiteți scrisoarea presei 15 minute mai târziu.

George intră în biroul secretarelor, aflat lângă Biroul Oval, și ridică receptorul unui telefon.

— Fă-mi legătura cu ambasada sovietică, îi zise el centralistei.

Ambasadorul acceptă imediat întâlnirea.

George îi duse scrisoarea dactilografiată Mariei și-i spuse că președintele voia ca aceasta să îi fie trimisă presei la ora 8 seara.

Ea se uită agitată la ceas, apoi rosti:

— Bine. Fetelor, avem treabă.

Bobby și George plecară de la Casa Albă și o mașină îi duse câteva străzi mai încolo, la Departamentul de Justiție. În lumina palidă a weekendului, statuile din sala cea mare păreau să îi urmărească cu suspiciune pe cei doi bărbați. George le explică

oamenilor de pază că urma să sosească un oaspete important pentru o întrevedere cu Bobby.

Urcară cu liftul. Bobby i se părea extenuat lui George și probabil că așa și era. Coridoarele imensei clădiri răsunau a pustiu. Biroul cavernos al lui Bobby era luminat slab, dar șeful lui nu se mai obosi să aprindă și alte veioze. Se lăsă în scaun și se frecă la ochi.

George se uită pe fereastră spre stâlpii de iluminat public. Centrul Washingtonului era un parc cochet, plin de monumente și palate, însă restul orașului era dens populat cu cinci milioane de locuitori, peste jumătate dintre ei negri. Oare avea să mai stea în picioare marea metropolă a doua zi la aceeași oră? George văzuse imagini cu Hiroshima: kilometri întregi de clădiri transformate în ruine, supraviețuitori arși și schiloditi la periferie, holbându-se fără să priceapă nimic la lumea de nerecunoscut din jurul lor. Oare așa avea să arate și Washingtonul a doua zi de dimineață?

Ambasadorul Dobrînin fu condus în birou la opt fără un sfert. Era un bărbat chel de vreo 40 de ani și era clar că aprecia aceste întâlniri neoficiale cu fratele președintelui.

— Vreau să prezint nivelul alarmant la care au ajuns lucrurile în momentul de față, conform președintelui, rosti Bobby. Unul dintre avioanele noastre a fost doborât deasupra Cubei și pilotul a murit.

— Avioanele voastre nu au drept de zbor deasupra Cubei, replică prompt Dobrînin.

Discuțiile lui Bobby cu Dobrînin puteau fi foarte aprinse, dar astăzi procurorul general nu era pus pe harță.

— Vreau să înțelegeți realitățile politice, zise el. În momentul de față, există o presiune puternică asupra președintelui să riposteze în forță. Nu putem opri aceste zboruri: doar așa putem verifica nivelul construcției bazelor voastre de rachete. Însă, dacă poporul cubanez continuă să ne mai doboare avioanele, vom riposta și noi cu foc.

Bobby îl informă pe Dobrînin cu privire la conținutul scrisorii președintelui Kennedy către prim-secretarul Hrușciov.

— Cum rămâne cu Turcia? rosti țâfnos Dobrînin.

Bobby răspunse precaut:

— Dacă acela este singurul obstacol care ne împiedică să obținem reglementarea menționată mai devreme, președintele

nu consideră că se poate vorbi de dificultăți insurmontabile. Cea mai mare problemă pe care o are președintele este legată de discutarea în public a chestiunii respective. Dacă s-ar anunța o asemenea decizie în acest moment, NATO s-ar destrăma. Avem nevoie de patru-cinci luni pentru a retrage rachetele din Turcia. Însă ceea ce vă spun acum este extrem de confidențial: numai o mână de oameni știu că vă dezvălui acest lucru.

George urmări cu atenție expresia de pe chipul lui Dobrînin. Oare i se părea lui sau diplomatul încerca să își ascundă entuziasmul?

Bobby spuse:

— George, dă-i domnului ambasador numerele de telefon pe care le folosim ca să îl contactăm direct pe președinte.

George luă un carnețel, notă trei numere, apoi rupse foaia și i-o înmână lui Dobrînin.

Bobby se ridică în picioare, iar ambasadorul făcu la fel.

— Am nevoie de un răspuns mâine, adăugă Bobby. Nu este un ultimatum, ci realitatea. Generalii noștri sunt puși pe harță. Și nu ne mai trimiteți una dintre acele scrisori lungi ale lui Hrușciov care să dureze o zi întreagă până să fie tradusă. Avem nevoie de un răspuns clar și la obiect de la dumneavoastră, domnule ambasador. Cât mai repede posibil.

— Foarte bine, rosti rusul, apoi plecă.

•

Duminică dimineață, șeful secției KGB din Havana raportă la Kremlin că poporul cubanez considera acum drept inevitabil un atac american.

Dimka se afla într-o vilă a statului din Novo-Ogaryevo, un sat pitoresc de la periferia Moscovei. Vila era micuță, cu coloane albe, care o făceau să semene oarecum cu Casa Albă de la Washington. Dimka se pregătea pentru ședința Prezidiului ce urma să se desfășoare acolo, în doar câteva minute, la amiază. Ocoli masa lungă de stejar cu optsprezece mape, punând câte una în fața fiecărui scaun. Acestea conțineau cel mai recent mesaj al președintelui Kennedy către Hrușciov, mesaj tradus în rusă.

Dimka se simțea optimist. Președintele american acceptase tot ceea ce îi ceruse Hrușciov inițial. Dacă această scrisoare ar fi ajuns, printr-un miracol, la câteva minute după expedierea primului mesaj al lui Hrușciov, criza ar fi fost rezolvată

instantaneu. Dar întârzierea îi îngăduise lui Hrușciov să emită și alte pretenții. Și, din păcate, scrisoarea lui Kennedy nu menționa direct Turcia. Dimka nu știa dacă asta avea să ducă la un impas.

Membrii Prezidiului se adunau unul câte unul când Natalya Smotrov intră în cameră. Dimka observă mai întâi că părul ei buclat era tot mai lung și mai ispititor și abia apoi că părea speriată. Încercase să găsească un moment potrivit în care să îi spună despre logodna sa. Nu ar fi putut anunța vestea nimănui altcuiva de la Kremlin înaintea Natalyei. Însă nu era un moment potrivit. Trebuia să îi spună între patru ochi.

Ea veni direct la el și-i zise:

— Imbecilii ăia au doborât un avion american.

— O, nu!

Ea încuviință.

— Un avion de spionaj U-2. Pilotul a murit.

— Rahat! Cine a făcut-o: noi sau cubanezii?

— Nimeni nu spune nimic, ceea ce înseamnă că probabil noi am fost.

— Dar nu s-a dat un astfel de ordin!

— Exact.

Asta era situația de care se temuseră amândoi: cineva care să tragă fără autorizare.

Membrii își ocupau locurile, în timp ce asistenții se așezau în spate, ca de obicei. „Mă duc să îl informez”, rosti Dimka. Însă exact atunci intră Hrușciov. Dimka se grăbi la locul lui, șoptindu-i liderului vestea la ureche. Hrușciov nu răspunse, dar se încruntă.

Deschise ședința cu ceea ce era cât se poate de clar un discurs pregătit.

— A fost o vreme când am avansat, precum în octombrie 1917; însă în martie 1918 a trebuit să ne retragem, semnând Tratatul de la Brest-Litovsk cu germanii, începu el. Acum ne confruntăm cu pericolul războiului și al catastrofei nucleare, care ar putea duce inclusiv la distrugerea speciei umane. Pentru a salva lumea, trebuie să batem în retragere.

Asta suna ca începutul unei pledoarii pentru compromis, se gândi Dimka.

Însă Hrușciov trecu rapid la considerente militare. Ce trebuia să facă Uniunea Sovietică dacă americanii atacau Cuba în ziua aceea, așa cum se așteptau cubanezii? Generalul Pliyev trebuia

instruit să apere forțele sovietice din Cuba. Dar trebuia să ceară permisiune înainte de a folosi armele nucleare.

În timp ce Prezidiul discuta această posibilitate, Dimka fu chemat de Vera Pletner, secretara lui. Cineva îl căuta la telefon.

Natalya ieși după el.

Ministerul de Externe avea noutăți care trebuiau să îi fie transmise lui Hrușciov imediat – da, în toiul ședinței. Tocmai se primise un mesaj telegrafic de la ambasadorul sovietic din Washington. Bobby Kennedy îi zisese că rachetele din Turcia aveau să fie retrase peste patru-cinci luni – dar că trebuia păstrat secretul.

— Sunt vești bune! rosti Dimka încântat. Îl anunț imediat.

— Încă un lucru, adăugă oficialul de la Ministerul de Externe. Bobby a insistat asupra obținerii unui răspuns urgent. Se pare că președintele american este presat puternic de Pentagon să atace Cuba.

— Așa cum ne gândeam și noi.

— Bobby a tot repetat faptul că avem foarte puțin timp la dispoziție. Au nevoie de un răspuns astăzi.

— Îl anunț.

Închise receptorul. Natalya stătea lângă el, cu o privire întrebătoare. Avea fler când venea vorba de noutăți. El îi spuse:

— Bobby Kennedy s-a oferit să retragă rachetele din Turcia.

Ea zâmbi larg.

— Gata, s-a terminat! exclamă. Am câștigat!

Apoi îl sărută pe gură.

Dimka reintră în cameră entuziasmat. Malinovski, ministrul apărării, luase cuvântul. Dimka se duse la Hrușciov și-i zise pe un ton scăzut:

— Un mesaj telegrafic de la Dobrînin – a primit o nouă ofertă de la Bobby Kennedy.

— Spune-le tuturor, rosti Hrușciov, întrerupându-l pe ministru.

Dimka repetă ceea ce i se adusese la cunoștință.

Membrii Prezidiului zâmbeau rar, dar Dimka văzu acum rânjete largi în jurul mesei. Kennedy le dăduse tot ceea ce ceruseră! Era un triumf pentru Uniunea Sovietică și pentru Hrușciov personal.

— Trebuie să acceptăm de îndată, zise Hrușciov. Adu o stenografă. Voi dicta scrisoarea de acceptare imediat și aceasta va fi difuzată la Radio Moscova.

Malinovski întrebă:

— Când ar trebui ca Pliyev să înceapă dezasamblarea lansatoarelor de rachete?

Hrușciov se uită la el ca și cum omul ar fi fost prost.

— Acum, pufni el.

•

După Prezidiu, Dimka izbuti, în sfârșit, să o prindă singură pe Natalya. Fata stătea într-o anticameră, frunzărindu-și notițele de la ședință.

— Am ceva să îți spun, începu el.

Fără să știe de ce, simțea o strângere de inimă, deși nu avea niciun motiv de neliniște.

— Spune, rosti ea în timp ce dădea pagina.

El ezită, simțind că ea nu era atentă.

Natalya lăsă jos caietul și zâmbi.

Acum ori niciodată.

Dimka zise:

— Nina și cu mine ne-am logodit.

Natalya se albi imediat și rămase cu gura căscată.

Dimka simți nevoia să adauge:

— Mi-am anunțat familia ieri. Ea ziua de naștere a bunicului meu. „Tacă-ți fleanca, prostule”, își spuse el, fără însă să se poată opri. A împlinit 74 de ani.

Când Natalya vorbi, cuvintele ei îl șocară.

— Cum rămâne cu mine? îngăimă ea.

El nu pricepu ce voia să spună.

— Cu tine? întrebă perplex.

Glasul ei se transformă într-o șoaptă când spuse:

— Am petrecut o noapte împreună.

— Și nu o voi uita niciodată. Dimka era zăpăcit. Însă după aceea mi-ai zis că ești măritată.

— Eram speriată.

— De ce anume?

Pe chipul ei se citea o durere sinceră. Avea gura schimonosită într-o masă, ca și cum ar fi suferit fizic.

— Nu te căsători, te rog!

— De ce nu?

— Fiindcă nu vreau să o faci.

Dimka era complet bulversat.

— Și de ce nu mi-ai spus?

— Nu știam ce să fac.
— Dar acum este prea târziu.
— Oare? Ea îl privi cu ochi rugători. Poți rupe logodna… dacă vrei.
— Nina este însărcinată.
Natalya amuți. Dimka spuse:
— Ar fi trebuit să-mi zici… înainte…
— Și dacă ți-aș fi zis?
El clătină din cap.
— Acum nu mai are rost să discutăm.
— Într-adevăr, zise ea. Văd asta.
— Măcar am evitat războiul nuclear, adăugă Dimka.
— Da, rosti ea. Suntem în viață. Tot e ceva.

• Capitolul 20 •

Aroma cafelei o trezi pe Maria. Deschise ochii. Președintele Kennedy era în pat, lângă ea, așezat în capul oaselor și rezemat de câteva perne, sorbindu-și cafeaua și citind ediția de duminică a ziarului *New York Times.* Purta o cămașă bleu de pijama, la fel ca ea.
— O! șopti ea.
El zâmbi.
— Pari surprinsă.
— Chiar sunt. Fiindcă suntem încă în viață. Am crezut că vom muri în noaptea asta.
— Nu mai e cazul.
Ea adormise aproape sperând că avea să se întâmple asta. Era îngrozită de sfârșitul iminent al aventurii lor amoroase. Știa că nu avea niciun viitor. El și-ar fi distrus cariera politică dacă și-ar fi părăsit soția; în plus, era de neconceput să o facă pentru o negresă. Oricum, nici măcar nu voia să o părăsească pe Jackie: o iubea și își iubea copiii. Avea o căsnicie fericită. Maria era amanta lui, iar când avea să se sature de ea, urma să o îndepărteze. Uneori, ea simțea că ar fi preferat să moară înainte să se întâmple asta – mai ales dacă moartea ar fi luat-o când era alături de el, în pat, într-o străfulgerare nucleară ce nici nu le-ar fi îngăduit să realizeze ce se întâmpla.

Nu zise nimic din toate astea: rolul ei era să îl facă fericit, nu să îl întristeze. Se ridică și ea în capul oaselor, îl sărută pe ureche, aruncă o privire peste umărul lui spre ziar, îi luă ceașca din mână și bău o gură de cafea. Una peste alta, se bucura că era încă în viață.

El nu pomenise nimic despre avortul ei. Era ca și cum ar fi uitat complet de el. Iar ea nu adusese niciodată subiectul în discuție. Îl sunase pe Dave Powers și îl anunțase că este însărcinată; iar Dave îi dăduse un număr de telefon și îi zisese că va achita el onorariul medicului. Singura dată când președintele vorbise despre asta fusese atunci când îi telefonase după operație. Avea griji mult mai mari pe cap.

Maria se gândi să deschidă chiar ea subiectul, dar renunță rapid la idee. La fel ca și Dave, voia să îl protejeze pe președinte de poveri suplimentare. Era convinsă că asta era decizia corectă, deși nu își putea înfrâna o părere de rău, ba chiar de mândrie rănită, că nu putea să discute cu el despre ceva atât de important.

Se temuse că sexul avea să fie dureros după operație. Totuși, când Dave îi ceruse să se ducă la reședința prezidențială noaptea trecută, ea ținuse atât de mult să accepte invitația, încât hotărâse să își asume riscul; iar partida se dovedise de-a dreptul minunată.

— Cred că e timpul să plec, rosti președintele. Mă duc la biserică.

Pe când se pregătea să se ridice, telefonul de pe noptieră sună și el ridică receptorul.

— Bună dimineața, Mac, zise el.

Maria presupuse că la telefon era McGeorge Bundy, consilierul pe probleme de securitate națională. Sări din pat și se duse la toaletă.

Kennedy primea adesea telefoane în pat, dimineața. Maria bănuia că oamenii care îl sunau fie nu știau, fie nu le păsa că el nu este singur. Ea încerca să evite posibilele situații stânjenitoare, dispărând în timpul acestor conversații, în cazul în care ar fi fost strict secrete.

Când scoase capul pe ușă, văzu că el tocmai punea receptorul în furcă.

— Vești excelente! exclamă el. Radio Moscova a anunțat că Hrușciov dezasamblează rachetele din Cuba și le readuce în Uniunea Sovietică.

Maria fu nevoită să își înăbușe un chiot de bucurie. Gata, se terminase!

— Mă simt ca un om renăscut, rosti președintele.

Ea îl cuprinse în brațe și îl sărută.

— Ai salvat lumea, Johnny, îi zise.

El căzu puțin pe gânduri, iar după câteva clipe spuse:

— Da, bănuiesc că așa este.

•

Tanya stătea pe balcon, rezemată de balustrada din fier forjat și trăgând adânc în piept aerul jilav al dimineții din Havana, când Buickul lui Paz opri dedesubt, blocând complet strada îngustă. El sări din mașină, își ridică privirea, o zări și zbieră:

— M-ai trădat!

— Poftim?! zise ea uluită. Cum așa?

— Știi tu foarte bine.

Paz era un tip pasional și foarte temperamental, dar nu îl mai văzuse niciodată atât de furios; se bucură că nu urcase în apartament. Totuși, nu pricepea care putea fi motivul supărării sale.

— Nu am divulgat niciun secret, nu m-am culcat cu niciun alt bărbat, rosti ea. Deci sunt sigură că nu te-am trădat.

— Atunci, de ce se dezasamblează lansatoarele de rachete?

— Se dezasamblează? Dacă era adevărat, însemna că, în sfârșit, criza luase sfârșit, se gândi ea. Ești sigur?

— Nu te mai preface că nu știi.

— Nu mă prefac. Însă, dacă e adevărat, înseamnă că suntem salvați.

Observă cu colțul ochiului cum vecinii deschideau ușile și ferestrele ca să urmărească scena cu o curiozitate nerușinată. Îi ignoră.

— De ce ești așa de supărat?

— Fiindcă Hrușciov a făcut un troc cu yankeii – și nici măcar nu l-a discutat cu Castro!

Vecinii pufniră dezaprobator.

— Firește că nu am știut asta, replică ea enervată. Îți închipui că Hrușciov îmi spune mie asemenea lucruri?

— El te-a trimis aici.

— Nu personal.
— Vorbește cu fratele tău.
— Chiar crezi că eu sunt vreun emisar special al lui Hrușciov?
— De ce crezi că am venit cu tine peste tot vreme de atâtea luni?
Ea rosti pe un ton mai scăzut:
— Am crezut că mă placi…
Femeile care ascultau oftară compătimitor.
— Nu mai ești bine-venită aici, răcni el. Fă-ți valiza. Pleci imediat din Cuba. Azi!
Apoi sări înapoi în mașină și demară în trombă.
— Mi-a părut bine să te cunosc, zise Tanya în urma lui.

•

Dimka și Nina sărbătoriră în seara aceea ducându-se într-un bar de lângă apartamentul ei.
Dimka era hotărât să nu se mai gândească la conversația tulburătoare pe care o avusese cu Natalya. Oricum, nu se schimba nimic. Încercă să și-o alunge din minte. Avuseseră o mică escapadă și acum se încheiase. O iubea pe Nina, iar ea avea să-i fie soție.
Cumpără vreo două sticle de bere slabă rusească și se așeză lângă ea pe o bancă.
— O să ne căsătorim, îi spuse el cu tandrețe. Vreau să ai o rochie splendidă.
— Nu vreau mare tam-tam, răspunse Nina.
— Nici eu, în ceea ce mă privește, dar aici s-ar putea să fie o problemă, zise Dimka încruntându-se. Eu sunt primul din generația mea care se căsătorește. Mama și bunicii mei vor dori să facă o petrecere mare. Și cum rămâne cu familia ta?
Știa că tatăl Ninei murise în război, dar mama ei trăia; în plus, mai avea un frate cu câțiva ani mai tânăr.
— Sper ca mama să fie bine și să poată veni.
Mama Ninei locuia în Perm, la aproape 1 500 de kilometri la est de Moscova. Însă Dimka avu impresia că Nina nu își dorea ca mama ei să vină.
— Dar fratele tău?
— Poate să ceară permisie, dar nu știu dacă o va primi.
Fratele Ninei era soldat în Armata Roșie.
— Habar n-am unde este staționat. Ar putea fi inclusiv în Cuba.

— Aflu eu, rosti Dimka. Unchiul Volodea ar putea trage câteva sfori.

— Nu te deranja prea tare.

— Chiar vreau să o fac. La urma urmei, probabil că va fi singura mea nuntă!

— Ce vrei să spui? îl repezi ea.

— Nimic. O zisese în glumă și îi părea rău că o supărase. Uită că am zis asta.

— Crezi că voi divorța de tine așa cum am divorțat de primul meu soț?

— Am spus tocmai contrariul, nu? Ce ai pățit? zise el silindu-se să zâmbească. Ar trebui să fim fericiți azi. Ne căsătorim, vom avea un copil, iar Hrușciov a salvat lumea.

— Nu pricepi. Nu mai sunt virgină.

— M-am prins eu...

— Poți fi serios o clipă?

— Bine.

— O nuntă presupune în mod normal ca doi tineri să își promită dragoste veșnică. Nu poți spune asta de două ori. Nu pricepi că mi-e jenă să fac asta din nou de vreme ce am mai dat greș o dată?

— Ah! zise el. Acum pricep.

Atitudinea Ninei era ușor demodată – mulți oameni divorțau în ziua de azi –, dar poate că asta se datora faptului că venea dintr-un oraș de provincie.

— Deci vrei o festivitate mai potrivită unei a doua căsătorii: fără promisiuni extravagante, fără bancuri cu însurăței, o conștientizare matură a faptului că viața nu merge întotdeauna conform planurilor.

— Exact.

— Ei, bine, scumpa mea, dacă asta îți dorești, asta vei avea.

— Vorbești serios?

— Ce te-a făcut să crezi că nu aș accepta?

— Nu știu, răspunse ea. Câteodată uit că ești un om atât de bun!

•

În acea dimineață, în cadrul ultimei ședințe ComEx dedicată crizei, George îl auzi pe Mac Bundy născocind o nouă modalitate de a descrie cele două tabere formate în rândul consilierilor prezidențiali.

— Toată lumea știe cine au fost șoimii și cine porumbeii, rosti el. Bundy se număra printre șoimi. Astăzi a fost ziua porumbeilor.

În acea dimineață însă, rămăseseră foarte puțini șoimi: toată lumea îl lăuda pe președintele Kennedy pentru felul în care rezolvase criza, chiar și unii dintre cei care susținuseră până de curând că era mult prea slab și care îl presaseră să angajeze Statele Unite într-un război.

George își făcu ceva curaj și încercă să glumească cu președintele.

— Poate că ar trebui să soluționați și războiul de la graniță dintre India și China acum, domnule președinte.

— Nu cred că vreuna dintre părți – sau oricine altcineva – își dorește asta.

— Însă azi aveți un statut fenomenal.

Președintele Kennedy râse.

— Mda, iar asta o să țină cam vreo săptămână.

Bobby Kennedy se bucura că va putea petrece mai mult timp cu familia.

— Aproape că am uitat drumul spre casă, glumi el.

Singurii care nu se bucurau erau generalii. Șefii de Stat-major Reuniți, întruniți la Pentagon ca să finalizeze planurile pentru atacul aerian asupra Cubei, erau furioși. Îi trimiseseră președintelui un mesaj urgent, prin care îl avertizau că Hrușciov acceptase doar ca să câștige timp. Curtis LeMay spunea că asta era cea mai mare înfrângere din istoria Americii. Nimeni nu îl băgă în seamă însă.

George mai aflase ceva și simțea că va avea nevoie de o vreme până să digere noutatea. Chestiunile politice erau mult mai strâns legate decât își închipuise el înainte. El crezuse întotdeauna că problemele precum Berlin și Cuba erau separate una de cealaltă, fără prea mare legătură cu drepturile civile și cu asigurările de sănătate. Însă președintele Kennedy nu se putuse concentra asupra crizei rachetelor din Cuba fără să se gândească la repercusiunile pe care aceasta le-ar fi avut în Germania. Iar dacă nu ar fi rezolvat criza din Cuba, alegerile parțiale ce băteau la ușă i-ar fi schilodit programul de politică internă, punându-l practic în imposibilitatea de a trece o lege a drepturilor civile. Toate se legau între ele. Această constatare

avea implicații și asupra carierei lui George, implicații la care trebuia să mediteze îndelung.

După încheierea ședinței ComEx, George se duse la mama lui. Era o zi însorită de toamnă, iar frunzele căpătaseră nuanțe roșii și aurii. Ea îi pregăti cina, așa cum îi plăcea. Găti friptură și piure. Friptura era cam prăjită, remarcă el: nu reușea deloc să o convingă să i-o servească în stil franțuzesc, adică mai în sânge. Însă nu putea să nu savureze mâncarea pregătită cu atâta dragoste de mama lui.

După ce ea spălă vasele, iar el le șterse, se pregătiră să meargă la slujba de seară de la Biserica Evanghelică Bethel.

— Trebuie să îi mulțumim Domnului că ne-a salvat pe toți, rosti ea, uitându-se în oglinda de lângă ușă și punându-și pălăria pe cap.

— Poți să-i mulțumești tu Domnului, mamă, rosti George cu blândețe. Eu îi mulțumesc președintelui Kennedy.

— Ce-ar fi să le fim recunoscători amândurora?

— Asta pot face, replică George, apoi ieșiră din casă.

• A PATRA PARTE •

ARMA

1963

• Capitolul 21 •

Joe Henry’s Dance Band avea un spectacol în fiecare sâmbătă seara în restaurantul hotelului Europa din Berlinul de Est, interpretând piese din repertoriul standard de jazz și melodii de varietăți pentru nomenclatura est-germană. Joe, al cărui nume real era Josef Heinried, nu era un toboșar extraordinar, în opinia lui Walli, dar reușea să țină ritmul, chiar beat fiind, și mai avea și o funcție în sindicatul muzicienilor, deci nu putea fi concediat.

Joe sosi la intrarea de serviciu a hotelului, la ora șase seara, într-o dubă Framo V901 veche și neagră, cu tobele sale de preț prinse bine între perne, în spate. În timp ce Joe bea câte o bere la bar, era treaba lui Walli să ducă tobele din dubă pe scenă, să le scoată din cutiile lor de piele și să instaleze ansamblul așa cum îi plăcea lui Joe. Avea o tobă bass cu pedală, două tobe tenor, un tambur, un talger, un talger ascuțit și o talangă. Walli le mânuia cu mare grijă, ca pe ouă: erau tobe American Slingerland, pe care Joe le câștigase de la un soldat american la un joc de cărți, în anii ’40, și nu ar mai fi putut face rost niciodată de ceva asemănător.

Erau plătiți modic, dar – ca parte a învoielii – Walli și Karolin cântau douăzeci de minute în interval, sub numele de Bobbsey Twins, și – mai important – primeau legitimații de sindicat, deși Walli era prea tânăr la cei 17 ani ai săi.

Bunica englezoaică a lui Walli, Maud, chicotise când el îi zisese numele duetului.

— Sunteți Flossie și Freddie sau Bert și Nan? rostise ea. O, Walli, cum mă mai faci să râd!

Așa aflase Walli că Bobbsey Twins nu semănau nici pe departe cu Everly Brothers. Exista o serie de cărți demodate

pentru copii despre familia ireal de perfectă Bobbsey, cu două rânduri de gemeni frumoși și îmbujorați. Totuși, Walli și Karolin hotărâseră să păstreze numele.

Joe era un idiot, dar Walli tot avea ce să învețe de la el. Joe se asigura că trupa cântă suficient de tare încât să nu poată fi ignorată, dar nu atât de tare încât oamenii să nu poată conversa între ei. Fiecare membru al trupei avea o piesă solo, împăcându-i astfel pe toți. Deschidea întotdeauna cu un număr bine cunoscut și îi plăcea să încheie când ringul de dans era plin ochi, lăsându-i astfel pe oameni să își dorească să audă mai mult.

Walli nu știa ce îi va rezerva viitorul, dar știa ce își dorește. Voia să fie muzician, liderul unei trupe îndrăgite și celebre, și voia să cânte rock. Poate că și comuniștii aveau să își îmblânzească în timp atitudinea față de cultura americană, permițând apariția grupurilor pop. Poate că avea să cadă comunismul. Sau, în cel mai fericit caz, poate că Walli reușea să ajungă în America.

Toate acestea țineau însă de viitorul îndepărtat. Momentan, ambiția lui era ca trupa Bobbsey Twins să devină suficient de îndrăgită încât el și Karolin să ajungă profesioniști cu acte în regulă.

Muzicienii lui Joe își făcură apariția în timp ce Walli pregătea tobele și începură să cânte la ora șapte fix.

Comuniștii aveau o atitudine ambivalentă față de jazz. Priveau cu suspiciune tot ce venea din America, însă naziștii interziseseră jazzul, ceea ce însemna că acesta era antifascist. În cele din urmă îl acceptaseră, întrucât avea foarte mulți fani. Trupa lui Joe nu avea solist, deci nu existau probleme legate de versuri care proslăveau valorile burgheze, precum în piesele *Top Hat, White Tie and Tails* sau *Puttin' on the Ritz.*

Karolin sosi câteva clipe mai târziu, iar prezența ei conferi o strălucire aparte culiselor ponosite, scăldând pereții cenușii în nuanțe trandafirii și făcând ca toate colțurile soioase să se piardă în umbre.

Pentru prima oară, exista ceva în viața lui Walli la fel de important precum muzica. Mai avusese iubite și înainte – de fapt, acestea fuseseră atrase de el fără vreun efort deosebit din partea lui. Și de obicei fuseseră dispuse să facă sex cu el, așa că nici acest aspect nu îi mai era necunoscut, cum era cazul celor mai mulți dintre colegii săi de școală. Însă nu mai simțise

niciodată ceva asemănător cu iubirea și pasiunea copleșitoare pe care le simțea pentru Karolin. „Gândim la fel – ba chiar spunem același lucru câteodată”, îi mărturisise el Bunicii Maud, iar ea zisese: „Ah, suflete pereche!” Walli și Karolin puteau vorbi despre sex cu aceeași ușurință cu care vorbeau despre muzică, dezvăluindu-și ce le plăcea și ce nu le plăcea – deși nu erau multe lucruri care să nu-i placă lui Karolin.

Trupa mai avea de cântat cam o oră. Walli și Karolin se duseră în spatele dubei lui Joe și se întinseră. Era budoarul lor, luminat discret de licărirea gălbuie a felinarelor din parcare; pernele lui Joe erau ca un divan de catifea, iar Karolin părea o cadână languroasă, dezvelindu-se treptat pentru a-și oferi trupul sărutărilor lui Walli.

Încercaseră sexul cu prezervativ, dar nu le plăcuse. Uneori făceau sex fără prezervativ, iar Walli se retrăgea în ultima clipă, însă Karolin spunea că nici așa nu era foarte sigur. În seara asta, deciseră să-și folosească mâinile. După ce Walli ejaculă în batista lui Karolin, ea îi arătă cum să o satisfacă, îndrumându-i degetele, apoi ajunse la orgasm cu un mic strigăt ce sună mai degrabă a surprindere decât a orice altceva.

— Un singur lucru de pe lume e mai bun decât sexul cu persoana iubită, îi zisese Maud lui Walli.

Bunica lui reușea să spună lucruri pe care mama lui nici nu le putea rosti.

— Care anume? întrebase el.

— Să îți vezi copiii fericiți.

— Credeam că vei spune: „Să cânți ragtime”, rostise Walli, făcând-o să râdă.

Ca întotdeauna, Walli și Karolin trecură de la sex la muzică fără întrerupere, ca și cum ar fi fost același lucru. Walli o învăță pe Karolin un cântec nou. Avea un aparat de radio în dormitor și asculta posturile americane care emiteau din Berlinul de Vest, așa că știa toate numerele la modă. Acesta se numea *If I Had a Hammer* și era un hit pentru trioul american Peter, Paul and Mary. Avea un ritm alert și era convins că spectatorii aveau să îl îndrăgească.

Karolin avea unele rețineri cu privire la versuri, care vorbeau despre dreptate și libertate.

Walli zise:

— În America, lumea îl face comunist pe Peter Seeger fiindcă le-a scris! Cred că îi scot din sărite pe bătăușii de pretutindeni.

— Și cu ce ne ajută asta pe noi? rosti Karolin cu un pragmatism fără scrupule.

— Nimeni de aici nu va înțelege cuvintele în engleză.

— Fie, acceptă ea cu reticență. Apoi adăugă: Oricum nu mai pot face asta.

Walli era șocat.

— Ce vrei să spui?

Ea era posomorâtă. Păstrase această veste proastă pentru final, ca să nu le alunge pofta de sex, realiză Walli. Karolin avea un autocontrol impresionant.

— Tatăl meu a fost interogat de Stasi, zise ea.

Tatăl lui Karolin era dispecer într-o stație de autobuz. Nu părea interesat de politică, așa că nu avea de ce să ajungă în vizorul poliției secrete.

— De ce? rosti Walli. De ce l-au interogat?

— L-au întrebat de tine, răspunse ea.

— Rahat!

— I-au zis că nu ești de încredere din punct de vedere ideologic.

— Cum îl cheamă pe cel care l-a interogat? Cumva Hans Hoffmann?

— Nu știu.

— Pun pariu că el a fost.

Dacă Hans nu era anchetatorul principal, cu siguranță era responsabil pentru tot, se gândi Walli.

— Au spus că tata își va pierde locul de muncă dacă eu voi continua să fiu văzută cântând în public cu tine.

— Mai trebuie să faci ce îți spun părinții? Ai 19 ani.

— Da, dar încă stau cu ei.

Karolin abandonase cursurile, dar studia în cadrul unui colegiu tehnic pentru a ajunge contabilă.

— Oricum, nu vreau să fiu responsabilă pentru concedierea tatălui meu.

Walli era devastat. Asta îi spulbera visul.

— Dar... suntem atât de buni! Oamenii ne iubesc!

— Știu. Îmi pare foarte rău.

— Cum de știu cei de la Stasi că tu cânți, în fond?

— Îți amintești de bărbatul cu bască din noaptea în care ne-am cunoscut? Cel care ne-a urmărit? Îl văd din când în când.

— Crezi că mă urmărește tot timpul?

— Nu tot timpul, rosti ea cu glas scăzut – lumea își cobora mereu glasul când pomenea de Stasi, chiar dacă nu era nimeni care să tragă cu urechea. Doar sporadic. Însă presupun că, la un moment dat, m-a văzut împreună cu tine, a început să mă fileze, a aflat cum mă numesc și unde locuiesc și așa au ajuns la tatăl meu.

Walli refuza să accepte ceea ce se întâmpla.

— Atunci, vom pleca în Vest, rosti el.

Karolin părea copleșită de durere.

— O, Doamne, cât mi-aș dori asta!

— Oamenii fug tot timpul.

Walli și Karolin vorbiseră deseori despre asta. Fugarii traversau canale înot, obțineau acte false, se ascundeau în remorci cu legume și fructe sau, pur și simplu, sprintau peste graniță. Uneori, poveștile lor erau relatate la posturile de radio vest-germane; dar de obicei nu erau decât zvonuri.

— Da, dar oamenii mai și mor… tot timpul, răspunse Karolin.

Chiar dacă Walli își dorea să plece, era chinuit de gândul că iubita lui putea să fie rănită sau chiar mai rău de atât în încercarea lor de evadare. Grănicerii trăgeau în plin. Iar Zidul se schimba continuu, devenind tot mai greu de trecut. Inițial, fusese un gard de sârmă ghimpată. Acum, în multe locuri se afla câte o barieră dublă din plăci de beton, iluminată intens, pe unde patrulau câini și care era supravegheată din turnuri de pază. Existau chiar și mine antitanc. Nimeni nu încercase să fugă cu tancul, dar grănicerii fugeau frecvent.

— Sora mea a reușit să fugă, zise Walli.

— Da, dar soțul ei a fost mutilat.

Rebecca și Bernd erau căsătoriți acum și locuiau în Hamburg. Erau amândoi profesori, deși Bernd ajunsese într-un scaun cu rotile: încă nu își revenise complet după cădere. Scrisorile lor către Carla și Werner ajungeau întotdeauna cu întârziere din cauza cenzurii, însă măcar ajungeau.

— Oricum, nu vreau să trăiesc aici, pufni Walli disprețuitor. Mi-aș petrece viața cântând melodii aprobate de Partidul Comunist, iar tu ai fi contabilă pentru ca tatăl tău să își păstreze slujba de la depoul de autobuze. Mai bine mor.

— Comunismul nu poate dura veșnic.
— De ce nu? Durează deja din 1917. Și dacă vom avea copii?
— Ce te face să spui asta? îl întrebă ea tăios.
— Dacă rămânem aici, nu ne condamnăm doar pe noi la o viață de deținuți. Și copiii noștri vor avea de suferit.
— Vrei copii?
Walli nu intenționase să aducă în discuție acest subiect. Nu știa dacă voia sau nu copii. Mai întâi, trebuia să se salveze pe sine.
— Știu doar că nu vreau să am copii în Germania de Est, răspunse el.
Nu se mai gândise la asta înainte, însă acum, că o zisese, era absolut convins.
Karolin părea serioasă.
— Atunci, poate că ar trebui să fugim, spuse ea. Dar cum?
Walli se gândise la tot felul de variante, însă una dintre acestea era preferata lui.
— Ai văzut punctul de control de lângă școala mea?
— Nu m-am uitat cu atenție.
— Este folosit de vehiculele care transportă produse în Berlinul de Vest – carne, legume, brânză și așa mai departe.
Guvernul est-german nu ar fi vrut să aprovizioneze Berlinul de Vest, dar avea nevoie de bani, conform spuselor tatălui lui Walli.
— Și…?
În fantezia sa, Walli pusese deja la punct anumite detalii.
— Bariera este o bucată de scândură groasă de vreo 15 centimetri. Prezinți actele, apoi grănicerii ridică bariera ca să poți intra. Îți verifică încărcătura din camion în curte, apoi mai este o barieră similară la ieșire.
— Da, îmi aduc aminte cum arată.
Walli încercă să explice cu mai multă încredere decât simțea în realitate.
— Mă gândesc că un șofer care a avut necazuri cu grănicerii ar putea să spargă ambele bariere.
— O, Walli, cât de periculos sună!
— Nu există nicio cale sigură de a scăpa de aici.
— Dar tu nu ai camion.
— Vom fura această dubă.
După spectacol, Joe rămânea întotdeauna la bar câtă vreme strângea Walli tobele și le urca în dubă. Până când termina Walli

de strâns, Joe era de obicei beat, iar băiatul trebuia să îl ducă mai tot timpul acasă. Walli nu avea permis de conducere, dar Joe nu știa asta și nu fusese niciodată suficient de treaz încât să observe stilul dezordonat în care șofa Walli. După ce îl ajuta pe Joe să intre în apartament, Walli trebuia să aducă tobele în hol, apoi să bage duba în garaj.

— Aș putea să o iau diseară, după spectacol, îi zise el lui Karolin. Am putea trece la prima oră a dimineții, de îndată ce se deschide punctul de control.

— Dacă întârzii acasă, tatăl meu va veni să mă caute.

— Du-te acasă, bagă-te în pat și trezește-te devreme. Te voi aștepta în fața școlii. Joe nu se va dezmetici înainte de amiază. Până realizează el că i-a dispărut duba, noi ne vom plimba deja în Tiergarten.

Karolin îl sărută.

— Mi-e frică, dar te iubesc, spuse ea.

Walli auzi trupa interpretând *Avalon,* numărul din încheierea primului act, și realiză că își luaseră o pauză cam lungă.

— Urmăm noi peste cinci minute, rosti el. Hai să mergem.

Trupa coborî de pe scenă și ringul de dans se goli. În mai puțin de un minut, Walli instală microfoanele și micul amplificator de chitară. Spectatorii se întoarseră la băuturile și la conversațiile lor. Apoi urcă pe scenă trupa Bobbsey Twins. Unii clienți nu le acordară nicio atenție, dar alții îi priviră cu interes: Walli și Karolin formau un cuplu atrăgător, ceea ce era întotdeauna un început promițător.

Începură ca de obicei, cu *Noch Einen Tanz,* prin care captară atenția publicului și stârniră râsete. Cântară apoi câteva melodii folk, două piese din repertoriul trupei Everly Brothers și *Hey, Paula,* un hit pentru un duet american care semăna foarte mult cu ei, Paul și Paula. Walli avea o tonalitate înaltă și cânta armonii peste melodia lui Karolin. Dezvoltase un stil specific de a cânta la chitară, ciupind strunele într-un mod ritmat și melodic.

Încheiară cu *If I Had a Hammer.* Cei mai mulți spectatori apreciară piesa, aplaudând în ritmul ei, deși mai apărură și câteva expresii severe la auzul cuvintelor „dreptate” și „libertate” din refren.

Coborâră de pe scenă într-un ropot de aplauze. Walli se simțea cuprins de euforie, știind că a reușit să farmece publicul.

Era o senzație mai îmbătătoare decât beția propriu-zisă. Simțea că zboară.

Când trecu pe lângă ei, Joe le zise:

— Dacă mai cântați piesa asta, sunteți concediați.

Walli simți cum i se spulberă entuziasmul. Parcă fusese pălmuit. Furios, îi spuse lui Karolin:

— Până aici! Plec la noapte.

Se întoarseră la dubă. Adeseori făceau dragoste și a doua oară, dar în seara aceea erau amândoi mult prea tensionați. Walli fierbea de nervi.

— Cât de devreme ne putem vedea dimineață? o întrebă el pe Karolin.

Ea se gândi o clipă, apoi spuse:

— Mă duc acasă acum și le spun că mă culc devreme pentru că trebuie să mă trezesc cu noaptea în cap mâine… fiindcă am o repetiție pentru parada de 1 Mai.

— Bun, zise el.

— Aș putea ajunge la tine înainte de ora 7:00 fără să dau de bănuit.

— Perfect! Nu va fi cine știe ce trafic prin punctul de control la ora aceea, într-o dimineață de duminică.

— Acum sărută-mă din nou.

Se sărutară îndelung și apăsat. Walli îi atinse sânii, apoi se trase în spate.

— Data viitoare când vom face dragoste vom fi liberi, rosti el.

Coborâră din dubă.

— La ora 7:00 fix, repetă Walli.

Karolin îi făcu un semn cu mâna și dispăru în noapte.

Walli își petrecu restul serii cu un sentiment amestecat de speranță și mânie. Era tentat să își arate disprețul pentru Joe, dar se și temea că, dintr-un motiv sau altul, nu va mai izbuti să fure duba. Totuși, chiar dacă își dezvălui întrucâtva sentimentele, Joe nu păru să bage de seamă, așa că, la ora 1:00, Walli parcă pe strada pe care se afla școala lui. Nu era în raza vizuală a punctului de control, aflat după două colțuri de stradă, ceea ce era bine: nu voia ca grănicerii să îl vadă și să intre la bănuieli.

Se întinse pe pernele din spatele dubei, cu ochii închiși, dar era mult prea frig ca să poată dormi. Își petrecu o mare parte a nopții gândindu-se la familia sa. Tatăl lui era în toane proaste de

mai bine de-un an. Nu mai deținea acum fabrica de televizoare din Berlinul de Vest: o trecuse pe numele Rebeccăi, pentru ca guvernul est-german să nu găsească vreo modalitate de a i-o confisca. Încă mai încerca să administreze întreprinderea, chiar și de la distanță. Angajase un contabil danez ca om de legătură. Fiind cetățean străin, Enok Andersen putea trece din Berlinul de Vest în cel de Est o dată pe săptămână pentru o întrevedere cu Tata. Nu așa se conducea o afacere, iar asta îl scotea din minți pe Tata.

Nici mama lui Walli nu părea mai fericită. Era ocupată cu munca, fiind asistentă-șefă într-un spital mare. Îi detesta pe comuniști la fel de mult ca pe naziști, dar nu putea face nimic în privința asta.

Bunica Maud era stoică, așa cum îi stătea în fire. Germania se luptase cu Rusia de când se știa ea și spera doar să apuce ziua în care să vadă cine a câștigat. I se părea o realizare să cânți la chitară, spre deosebire de părinții lui Walli, care considerau asta o pierdere de vreme.

Lui Walli avea să-i fie cel mai dor de Lili. Fata avea 14 ani acum, iar el o plăcea mult mai mult decât în copilărie, când fusese o adevărată pacoste.

Încerca să nu se gândească prea mult la pericolele care îl așteptau. Nu voia să își piardă curajul. Pe parcursul nopții, de câte ori simțea că își pierde determinarea, se gândea la cuvintele lui Joe: „Dacă mai cântați piesa aia, sunteți concediați”. Amintirea îi stârnea furia. Dacă rămânea în Germania de Est, urma să își petreacă viața cântând doar ceea ce îi spuneau să cânte netoții ca Joe. Asta nu era viață, era un infern; i se părea cu neputință să trăiască așa. Trebuia să plece, orice s-ar fi întâmplat. Alternativa era de neconceput.

Acest gând îl îmbărbătă.

La ora 6:00 coborî din dubă și porni să caute o băutură caldă și ceva de mâncare. Însă nu se deschisese nicăieri, nici măcar în gări, așa că reveni la dubă și mai flămând. Măcar se mai încălzise mergând.

Lumina zilei mai alungă frigul. Se așeză pe scaunul șoferului ca să se poată uita după Karolin. Avea să îl găsească fără nicio dificultate: știa vehiculul și, oricum, nu mai erau alte mașini parcate în apropierea școlii.

Repetă în minte ce urma să facă. Avea să ia grănicerii prin surprindere. Abia după câteva secunde aveau să își da seama ce se întâmplă. Apoi, probabil că aveau să deschidă focul.

Cu puțin noroc, în acel moment grănicerii urmau să se afle în spatele lui Walli și al lui Karolin, trăgând în dubă. Cât de periculos era acest lucru? Walli habar nu avea. Nu mai trăsese nimeni asupra lui. Nu mai văzuse pe nimeni trăgând cu o armă, din niciun motiv. Nu știa dacă gloanțele puteau străpunge carcasa mașinilor sau nu. Își amintea că tatăl său zicea uneori că nu-i atât de ușor cum vezi în filme să nimerești pe cineva cu o armă de foc. Asta era tot ce știa Walli.

Simți un moment de neliniște când pe lângă el trecu o mașină de miliție. Milițianul de pe locul din dreapta șoferului îi aruncă lui Walli o privire aspră. Dacă îi cereau permisul de conducere, era terminat. Își blestemă nesăbuința de a nu fi rămas în spatele dubei. Însă milițienii își văzură de drum, fără să se oprească.

În imaginația lui Walli, atât el, cât și Karolin urmau să fie uciși de grăniceri dacă lucrurile nu mergeau bine. Însă acum realiză că unul dintre ei ar fi putut fi omorât, în vreme ce celălalt ar fi supraviețuit. Era un gând cumplit. Își spuneau adeseori „Te iubesc”, dar Walli o simțea într-un mod diferit. Acum își dădea seama că a iubi pe cineva însemna să ai ceva atât de prețios, încât să nu suporți gândul de a-l pierde.

Îi trecu apoi prin minte o variantă și mai cruntă: unul dintre ei ar fi putut fi schilodit, ca Bernd. Cum s-ar fi simțit Walli dacă scumpa lui Karolin ar fi rămas paralizată din vina lui? Ar fi vrut să-și pună capăt zilelor, probabil.

În cele din urmă, ceasul său indică ora 7. Se întrebă dacă și ei îi trecuseră prin minte toate aceste gânduri. Cu siguranță da. La ce altceva s-ar fi putut gândi peste noapte? Oare avea să apară pe stradă, să se așeze lângă el în dubă și să-i spună pe un ton liniștit că nu era dispusă să își asume riscul? Ce-ar fi făcut el atunci? Nu s-ar fi putut da bătut, rămânând să își trăiască viața în spatele Cortinei de Fier. Însă o putea oare lăsa în urmă pentru a pleca singur?

Fu dezamăgit când se făcu 7:15 și ea tot nu apăru.

La ora 7:30 era deja îngrijorat, iar la 8:00 fu cuprins de disperare.

Ce se petrecuse oare?

Să fi descoperit oare tatăl lui Karolin că nu avea nicio repetiție pentru parada de 1 Mai a doua zi? De ce s-ar fi obosit să verifice așa ceva?

Oare se îmbolnăvise Karolin? Fusese perfect sănătoasă în seara de dinainte.

Oare se răzgândise?

Era posibil.

Ea nu fusese la fel de convinsă de necesitatea de a fugi. Își exprimase îndoielile și prevăzuse dificultăți. Când discutaseră despre subiect cu o noapte în urmă, o simțise opunându-se planului până când el pomenise de creșterea copiilor în Germania de Est. Abia atunci se dăduse pe brazdă. Însă acum părea că se răzgândise.

Hotărî să o aștepte până la ora 9:00.

Și apoi, ce avea să facă? Să plece singur?

Nu-i mai era foame. Era atât de tensionat, încât știa că nu ar fi putut mânca nimic. Însă îi era sete. Și-ar fi dat și chitara pentru o cafea fierbinte cu frișcă.

La 8:45, o fată zveltă, cu părul lung și bălai apăru pe stradă, îndreptându-se către dubă, iar Walli simți cum îi bate inima mai tare; dar când se apropie, observă că fata avea sprâncene negre, gura mică și dinții ieșiți în afară. Nu era Karolin.

Se făcu 9 și Karolin tot nu apăruse.

Să plece sau să rămână?

Dacă mai cântați piesa aia, sunteți concediați.

Walli porni motorul.

Înaintă încet și viră la primul colț de stradă.

Trebuia să meargă cu viteză ca să spargă bariera de scândură. Pe de altă parte, dacă se apropia cu viteză maximă, grănicerii ar fi fost alertați. Trebuia să înceapă cu o viteză normală, să încetinească puțin ca să le adoarmă vigilența, apoi să calce pedala de accelerație.

Din păcate, nu se întâmpla mare lucru când călcai accelerația acestui vehicul. Framo avea un motor de 900 de centimetri cubi, în trei cilindri și în doi timpi. Walli se gândi că poate ar fi trebuit să lase tobele în mașină, pentru ca greutatea acestora să îi ofere dubei o forță dinamică mai mare la impact.

Viră și după al doilea colț de stradă și se trezi cu punctul de control în față. La vreo trei sute de metri, drumul era blocat de o barieră care se ridica pentru a permite accesul într-o curte cu un

corp de gardă. Curtea era lungă de vreo cincizeci de metri. O altă barieră de lemn bloca ieșirea. Dincolo de ea, drumul era neîngrijit pe o porțiune de treizeci de metri, apoi dădea într-o stradă normală din Berlinul de Vest.

Berlinul de Vest, se gândi el; apoi Germania de Vest; apoi America.

La prima barieră aștepta un camion. Walli opri grăbit duba. Dacă trebuia să aștepte la coadă, ar fi avut mari probleme, pentru că nu ar mai fi avut ocazia să prindă viteză.

După ce camionul trecu de barieră, un al doilea vehicul trase acolo. Walli așteptă. Însă observă un grănicer uitându-se în direcția lui și realiză că prezența lui fusese remarcată. Încercând să dea cât mai puțin de bănuit, coborî din dubă, se duse în spatele ei și deschise ușa. De acolo putea vedea prin parbriz. De îndată ce trecu și al doilea vehicul prin curte, se întoarse la volan.

Băgă duba în viteză și ezită. Nu era încă prea târziu ca să se răzgândească. Putea duce duba înapoi în garajul lui Joe, lăsând-o acolo și plecând pe jos acasă, iar singura lui problemă ar fi fost să le explice părinților săi unde fusese toată noaptea.

Viață sau moarte.

Dacă aștepta acum, ar fi putut apărea un alt camion care să-i blocheze calea; și un grănicer ar fi putut veni să îl întrebe ce naiba făcea acolo, pierzându-și vremea lângă un punct de control; și astfel ar fi pierdut ocazia.

Dacă mai cântați piesa aia...

Dădu drumul la ambreiaj și demară.

Urcă până la 50 de kilometri pe oră, apoi încetini un pic. Grănicerul de lângă barieră îl urmărea cu privirea. Walli apăsă frâna. Grănicerul își întoarse privirea.

Apoi Walli călcă pedala de accelerație până la podea.

Grănicerul auzi schimbarea de viteză și se răsuci, cu o expresie nedumerită pe chip. Când duba prinse viteză, îi făcu un semn lui Walli să încetinească. Fără folos însă, întrucât Walli apăsă și mai tare pedala. Framo accelera greoi, precum un elefant. Băiatul observă expresia grănicerului, care se schimba cu încetinitorul, trecând de la curiozitate la dezaprobare și apoi ajungând la alarmă. După care omul intră în panică. Deși nu se afla în calea dubei, făcu trei pași în spate și se lipi de un zid.

Walli scoase un răcnet puternic, o combinație de strigăt de război și de teroare pură.

Duba izbi bariera cu un zgomot de metal deformat. Impactul îl azvârli pe Walli în față, peste volan, și imediat simți o durere surdă în coaste. Nu anticipase asta. I se părea că își pierde răsuflarea. Însă bara de lemn se frânse cu un zgomot ca o împușcătură, iar duba trecu mai departe, cu viteza doar ușor scăzută din cauza impactului.

Walli trecu în viteza I, apoi acceleră. Cele două vehicule din fața lui se opriseră la inspecție, lăsându-i cale liberă până la ieșire. Oamenii din curte, trei grăniceri și doi șoferi, se întoarseră să vadă de unde venea zgomotul. Framo prinse viteză.

Walli simți un val de încredere. Avea să reușească! Apoi, un grănicer cu ceva mai multă prezență de spirit îngenunche și îl luă la țintă cu pistolul-mitralieră.

Omul se afla în lateral față de ruta lui Walli spre ieșire. Băiatul realiză într-o clipă că urma să treacă mult prea aproape de grănicer. Mai mult ca sigur avea să fie împușcat și omorât.

Fără să se gândească prea mult, trase de volan și îndreptă mașina direct spre grănicer.

Soldatul trase o rafală. Parbrizul se făcu țăndări, dar – spre uimirea lui Walli – niciun glonț nu îl atinse. Apoi ajunse în apropiere de grănicer și fu izbit brusc de groaza de a călca pe cineva cu mașina; așa că trase din nou de volan pentru a-l evita pe soldat. Însă făcu manevra mult prea târziu, iar duba îl izbi pe om cu un sunet oribil și sec, doborându-l. Walli strigă: „Nu!” Vehiculul se zgâlțâi când roata din dreapta-față trecu peste grănicer. „O, Doamne!” strigă Walli. Nu își dorise niciodată să facă rău cuiva.

Pe măsură ce duba încetinea, Walli cădea pradă disperării. Voia să sară din mașină ca să verifice dacă omul mai trăia și să îl ajute, dacă se mai putea. Apoi împușcăturile porniră din nou, iar Walli realiză că acum l-ar fi omorât dacă ar fi putut. Auzi în spate gloanțele izbind metalul dubei.

Apăsă pedala și trase din nou de volan, încercând să revină pe traiectoria potrivită. Pierduse din inerție. Izbuti să vireze spre bariera de la ieșire. Nu știa dacă se deplasa suficient de repede încât să o rupă. Rezistând impulsului de a schimba viteza, lăsă mai întâi motorul să scrâșnească.

Apoi simți o durere ascuțită, ca și cum cineva i-ar fi înfipt un cuțit în picior. Șocul și durerea îl făcură să urle. Își ridică piciorul de pe pedală, iar duba încetini imediat. Fu nevoit să se forțeze să o apese din nou, în ciuda suferinței. Zbieră de durere. Simți sângele fierbinte scurgându-i-se pe gambă.

Duba lovi și cea de-a doua barieră de scândură. Walli fu din nou aruncat în față, iar volanul îi învineți coastele; bara de lemn se îndoi și se rupse din nou, iar duba își continuă drumul.

Mașina traversă apoi o porțiune de beton. Împușcăturile încetară. Walli văzu o stradă cu magazine, cu reclame la Lucky Strike și la Coca-Cola, mașini noi și lucioase și, mai presus de toate, un mic grup de soldați surprinși, în uniforme americane. Își luă piciorul de pe pedala de accelerație și încercă să frâneze. Durerea era deja agonizantă. Își simți piciorul paralizat și nu mai izbuti să apese frâna. Disperat, viră și intră cu duba într-un felinar.

Soldații se repeziră la dubă și unul deschise portiera.

— Bravo, puștiule! Ai reușit! îi zise el.

„Am reușit, se gândi Walli. Sunt viu și liber. Dar fără Karolin."

— Ce mai cursă! rosti soldatul pe un ton admirativ.

Nu era cu mult mai în vârstă decât Walli.

Când Walli se relaxă, durerea îl copleși.

— Mă doare piciorul, reuși el să îngaime.

Soldatul își coborî privirea.

— O, Doamne, uite cât sânge! Se răsuci și i se adresă cuiva din spatele său: Hei, cheamă o ambulanță!

Walli leșină.

•

Ieși din spital a doua zi, cu copci la rana făcută de glonț, cu coastele învinețite și cu un pansament în jurul gambei piciorului stâng.

Conform ziarelor, grănicerul peste care dăduse cu mașina murise.

Șchiopătând, Walli se duse la fabrica de televizoare Franck și-i spuse povestea sa contabilului danez, Enok Andersen, care se angajă să îi anunțe pe Werner și pe Carla că băiatul era teafăr. Enok îi dădu lui Walli câteva mărci vest-germane, iar băiatul își luă o cameră la YMCA.

Coastele îl dureau de fiecare dată când se răsucea în pat, așa că avu un somn cât se poate de tulburat.

În ziua următoare își recuperă chitara din dubă. Instrumentul nu suferise stricăciuni la trecerea frontierei, spre deosebire de Walli. Însă vehiculul nu mai era bun de nimic.

Walli solicită un pașaport vest-german, care le era acordat automat tuturor fugarilor.

Era liber. Scăpase de puritanismul sufocant al regimului comunist al lui Walter Ulbricht. Putea cânta tot ce voia acum.

Și totuși, era nefericit.

Îi era dor de Karolin. Se simțea de parcă își pierduse o mână. Se tot gândea la lucrurile pe care ar fi vrut să i le spună în seara aceea sau a doua zi, apoi își amintea brusc că nu mai putea vorbi cu ea; iar această amintire îngrozitoare îl lovea de fiecare dată în plin. Vedea câte o fată frumușică pe stradă și gândul îi zbura imediat la ce ar fi putut face cu Karolin sâmbătă seara în spatele dubei lui Joe; apoi își dădea seama că nu avea să mai aibă parte de seri în spatele dubei și amărăciunea îl copleșea. Trecea pe lângă cluburi în care ar fi putut da o reprezentație, apoi se întreba dacă ar fi putut îndura gândul de a cânta fără Karolin.

Vorbi la telefon cu sora lui, Rebecca, iar ea îl îndemnă să vină la Hamburg, pentru a sta acolo cu ea și cu soțul ei; Walli îi mulțumi pentru invitație, dar o refuză. Nu îl lăsa inima să plece din Berlin câtă vreme Karolin era încă în Est.

Fiindu-i foarte dor de ea, își luă chitara o săptămână mai târziu și se duse la clubul Minnesänger, unde o cunoscuse în urmă cu doi ani. Un semn postat afară anunța că nu era deschis lunea, dar ușa era întredeschisă, așa că intră.

La bar stătea tânărul patron al barului, Danni Hausmann, făcând niște calcule într-un bilanț.

— Îmi amintesc de tine, rosti Danni. Bobbsey Twins. Ați fost grozavi. De ce nu ați mai venit?

— Mi-au stricat milițienii chitara, explică Walli.

— Acum văd că ai alta.

Walli încuviință.

— Da, dar am pierdut-o pe Karolin.

— Păcat! Era o fată frumușică.

— Locuiam amândoi în Est. Ea a rămas acolo, însă eu am fugit.

— Cum?

— Am trecut prin barieră cu o dubă.

— Deci tu ai fost? Am citit în ziare. Hei, bravo, omule! Dar de ce nu ai adus-o și pe ea?

— Nu a mai venit la întâlnire.

— Îmi pare rău! Vrei ceva de băut? îl întrebă Danni, trecând în spatele barului.

— Mulțumesc. Aș vrea să mă întorc după ea, însă acum sunt dat în urmărire pentru crimă acolo.

Danni umplu două halbe cu bere.

— Comuniștii au făcut mare scandal pe tema asta. Spun despre tine că ești un criminal violent.

Solicitaseră inclusiv extrădarea lui Walli. Guvernul din Germania de Vest refuzase, susținând că grănicerul trăsese într-un cetățean german care nu voia decât să treacă de pe o stradă din Berlin pe alta și că responsabilitatea morții acestuia cădea în totalitate pe umerii regimului est-german neales, care își întemnițase în mod ilegal populația.

Mintea îl asigura pe Walli că nu procedase greșit, însă nu-și simțea sufletul deloc împăcat fiindcă omorâse un om.

Îi zise lui Danni:

— Dacă trec granița înapoi, mă vor aresta.

— O, da, chiar dai de dracu!

— Și tot nu știu de ce nu a venit Karolin.

— Și nu te poți întoarce să o întrebi. Doar dacă…

Walli ciuli urechile.

— Doar dacă…?

Danni ezită.

— Nimic.

Walli lăsă halba jos. Nu avea de gând să lase remarca să dispară în aer.

— Hai, omule, ce voiai să spui?

Danni rosti pe un ton gânditor:

— Dintre toți oamenii din Berlin, cred că pot avea încredere în tipul care a omorât un grănicer est-german.

Era înnebunitor.

— Ce tot vorbești acolo?

Danni se hotărî și zise:

— E doar ceva ce am auzit…

Dacă ar fi fost vorba doar despre ceva ce auzise, nu ar fi fost atât de misterios, se gândi Walli.

— Ce-ai auzit?

— S-ar putea să existe o cale de a te întoarce acolo fără să treci printr-un punct de control.

— Cum?

— Nu îți pot spune.

Walli se enervă. Danni părea să se joace cu el.

— Atunci, de ce dracu’ ai mai pomenit de asta?

— Calmează-te! Eu nu îți pot spune, dar te pot duce să te întâlnești cu cineva.

— Când?

Danni se gândi câteva clipe, apoi răspunse la întrebare cu o altă întrebare:

— Ești dispus să te întorci acolo chiar azi? Acum, de exemplu?

Walli era speriat, dar nu ezită.

— Da. Dar care-i zorul?

— Trebuie să ne asigurăm că nu apuci să spui nimănui. Nu sunt foarte profesioniști în privința securității, însă nu sunt nici bătuți în cap.

Vorbea despre un grup organizat. Suna promițător. Walli se dădu jos de pe scaunul de bar și zise:

— Pot să îmi las chitara aici?

— O pun eu în magazie. Danni luă instrumentul cu tot cu cutie și îl încuie într-un bufet, împreună cu alte instrumente și cu un echipament de amplificare. Hai să mergem, rosti el.

Clubul se afla lângă Ku’damm. Danni închise localul și porniră spre cea mai apropiată stație de metrou. Danni îi observă șchiopătatul.

— Ai fost împușcat în picior, conform relatărilor din presă.

— Mda… Și doare al naibii de tare.

— Cred că pot avea încredere în tine. Un agent Stasi sub acoperire nu ar merge atât de departe încât să se rănească singur.

Walli nu știa dacă să fie entuziasmat sau îngrozit. Oare chiar putea să se întoarcă în Berlinul de Est – și chiar în ziua aceea? Părea prea frumos ca să fie adevărat. Însă gândul îl și înspăimânta. În Germania de Est încă mai exista pedeapsa cu moartea. Dacă era prins, probabil că ar fi fost ghilotinat.

Walli și Danni luară metroul până în cealaltă parte a orașului. Lui Walli îi trecu prin minte că ar fi putut fi o capcană. Probabil că Stasi avea agenți în Berlinul de Vest, iar patronul de la Minnesänger putea fi unul dintre aceștia. Oare s-ar fi străduit

atât de tare să îl prindă pe Walli? Era greu de crezut; dar, știind cât de răzbunător era Hans Hoffmann, nu părea chiar imposibil.

Îl studie pe Danni pe furiș în timp ce mergeau cu metroul. Oare chiar putea tipul *ăsta* să fie agent Stasi? Era greu de închipuit. Danni avea vreo 25 de ani, iar părul – lăsat mai lung – îi era pieptănat după ultima modă. Purta ghete cu benzi elastice în părți și cu vârful ascuțit. Avea un club de succes. Era prea grozav ca să fie copoi.

Pe de altă parte, se afla în locul perfect din care putea spiona tineretul anticomunist din Berlinul de Vest. Probabil că o mare parte din acesta îi frecventa clubul. Pesemne că îi știa pe toți liderii studenților din Berlinul de Vest. Oare celor de la Stasi chiar le păsa ce făceau acești tineri?

Firește că da. Erau obsedați, precum preoții din Evul Mediu care vânau vrăjitoare.

Însă Walli nu putea rata o asemenea oportunitate, dacă asta însemna să mai poată vorbi cu Karolin încă o dată.

Își jură să fie vigilent.

Soarele asfințea când ieșiră din metrou în cartierul numit Wedding. Porniră spre sud, iar Walli realiză rapid că se îndreptau către Bernauer Strasse, locul pe unde scăpase Rebecca.

Strada se schimbase, observă el în lumina tot mai palidă. În partea sudică, în locul gardului de sârmă ghimpată, se înălța acum un zid de beton; iar clădirile de pe partea comunistă erau în plin proces de demolare. În partea liberă, unde se aflau Walli și Danni, strada arăta jalnic. Magazinele de la parterul blocurilor păreau dărăpănate. Walli presupuse că nimeni nu voia să locuiască atât de aproape de Zid, într-un loc atât de respingător pentru ochi și suflet.

Danni îl conduse în spatele unei clădiri și acolo folosiră intrarea din spate a unui magazin lăsat în paragină. Locul părea să fi fost o băcănie, căci pe pereți încă erau reclame emailate la conserve de somon și la cacao. Însă magazinul și încăperile din jurul său erau pline cu mormane înalte de pământ, ce lăsau printre ele doar un loc îngust de trecere; iar Walli începu să priceapă ce se petrecea acolo.

Danni deschise o ușă și coborî o scară de beton luminată de un bec. Walli îl urmă. Apoi Danni rosti o propoziție ce ar fi putut reprezenta codul de acces: „Vin marinarii de submarine!” În capătul scărilor se afla o pivniță mare, folosită fără îndoială de

băcan pe post de magazie. Acum, acolo se vedea o gaură de un metru pătrat săpată în podea, cu o coțadă surprinzător de profesionistă deasupra.

Săpaseră un tunel.

— De când este tunelul ăsta aici? întrebă Walli.

Dacă sora lui ar fi știut de el în urmă cu un an, ar fi putut fugi pe acolo, iar Bernd nu ar mai fi fost rănit.

— De prea multă vreme, răspunse Danni. L-am terminat săptămâna trecută.

— Ah! zise Walli, realizând că Rebecca oricum nu ar fi putut folosi tunelul.

Danni adăugă:

— Îl folosim numai în amurg. În timpul zilei am putea fi văzuți, iar noaptea ar trebui să folosim lanterne, care ar atrage atenția asupra noastră. Însă, chiar și așa, riscul de a fi descoperiți e tot mai mare de fiecare dată când aducem pe cineva de dincolo.

Un tânăr în blugi urcă pe o scară amplasată în gaură: probabil unul dintre studenții care săpaseră tunelul. Acesta îl privi pe Walli încruntat, apoi zise:

— Cine-i ăsta, Danni?

— Mă pun zălog pentru el, Becker, rosti Danni. Îl cunosc dinainte de ridicarea Zidului.

— De ce este aici? insistă Becker pe un ton ostil și suspicios.

— Ca să treacă dincolo.

— Vrea să meargă în Est?

Walli îi explică:

— Eu am fugit săptămâna trecută, dar trebuie să mă întorc după iubita mea. Nu pot trece pe la un punct de control fiindcă am omorât un grănicer, deci sunt căutat pentru crimă.

— Tu ești tipul ăla? Becker se mai uită la el o dată. Ah, da, te recunosc din fotografia din ziar! Atitudinea sa se schimbă imediat. Poți trece, dar nu ai prea mult timp la dispoziție, zise el. Se uită la ceas. Vor începe să vină din Est în exact zece minute. Nu prea e loc să treci pe lângă cineva prin tunel și nu vreau să îi blochezi sau să îi încetinești pe fugari.

Walli era speriat, dar nu voia să piardă această ocazie.

— Plec de îndată, rosti el, ascunzându-și frica.

— Bine, du-te.

Îi strânse mâna lui Danni.

— Mulțumesc, zise el. Mă întorc pentru chitară.

— Multă baftă cu fata.

Walli coborî pe scară.

Puțul era adânc de circa trei metri. Pe fundul său se afla intrarea într-un tunel lat și înalt de un metru. Acesta era construit cu mare grijă, observă Walli imediat. Podeaua era din scânduri, iar tavanul era proptit la intervale regulate. Walli se lăsă în patru labe și începu să se târască.

După câteva secunde, realiză că nu existau lumini. Continuă să se târască până când locul se cufundă într-o beznă completă. Simțea o frică de moarte. Știa că avea să fie în real pericol abia după ce ieșea în Germania de Est, în celălalt capăt al tunelului, dar instinctele îi spuneau să se teamă acum, în timp ce se târa fără să poată vedea nici măcar la un centimetru în față.

Ca să își distragă atenția, încercă să își imagineze cum arăta strada de deasupra. Trecea pe sub șosea, apoi pe sub Zid, apoi pe sub casele pe jumătate demolate de pe partea comunistă; însă nu știa cât de departe mergea tunelul, nici unde se termina.

Gâfâia din cauza efortului, mâinile și genunchii îl dureau de la târâtul pe scânduri, iar rana de glonț din gambă îi provoca o durere arzătoare; însă tot ce putea face era să strângă din dinți și să meargă mai departe.

Tunelul nu putea continua la infinit. Trebuia să se termine undeva. Tot ce avea de făcut era să se târască mai departe. Senzația că era pierdut în bezna nesfârșită părea doar o spaimă copilărească. Trebuia să își păstreze calmul. Putea face atâta lucru. Karolin se afla la capătul acestui tunel – nu la propriu, dar – chiar și așa – imaginea zâmbetului ei larg și seducător îi dădea tăria de a-și înfrunta frica.

Oare se zărea un licăr în față sau doar își imagina el? Vreme îndelungată, licărul rămase palid, dar într-un final deveni mai clar, iar după câteva secunde ieși afară, într-un loc luminat electric.

Deasupra capului său se afla un alt puț. Urcă pe o scară și se trezi într-o altă pivniță. Trei oameni se holbau la el. Doi aveau bagaje: probabil aceștia erau fugarii. Cel de-al treilea, pesemne unul dintre studenții organizatori, se uită la el și spuse:

— Nu te cunosc!

— Danni m-a adus, rosti el. Sunt Walli Franck.

— Prea mulți oameni știu de existența acestui tunel! exclamă bărbatul cu glasul pițigăiat de frică.

Mda, era și normal, se gândi Walli; toți cei care fugeau pe acolo știau secretul. Înțelese de ce Danni îi zisese că pericolul creștea de fiecare dată când tunelul era folosit. Se întrebă dacă avea să îl mai găsească deschis la întoarcere. Gândul că ar putea fi din nou captiv în Germania de Est îl făcu să vrea să se întoarcă târâș înapoi.

Omul se întoarse către cele două persoane cu bagaje.

— Plecați, rosti el, iar ei coborâră în puț. Întorcându-se din nou spre Walli, îi arătă niște trepte de piatră. Du-te sus și așteaptă, spuse el. Când nu mai e niciun pericol, Cristina îți va deschide chepengul din afară. Ieși. Apoi ești pe cont propriu.

— Mulțumesc.

Walli urcă treptele până dădu cu capul de o trapă de fier din tavan. Aceasta fusese utilizată inițial pentru diverse livrări, presupunea el. Se ghemui pe trepte și își impuse să aibă răbdare. Din fericire, afară se afla cineva care stătea de strajă, altfel ar fi fost observat la ieșire.

După vreo două minute, trapa se deschise. La lumina serii, Walli zări o tânără cu o basma gri pe cap. Pe când ieșea, alți doi oameni cu bagaje se grăbiră să coboare treptele. Tânăra numită Cristina închise trapa. Avea un pistol îndesat la cingătoare, remarcă el cu surprindere.

Walli se uită împrejur. Se afla într-o curte mică și împrejmuită din spatele unui bloc părăginit. Cristina îi arătă o ușă de lemn din zid.

— Du-te pe acolo, rosti ea.

— Mulțumesc.

— Dispari, zise ea. Iute.

Erau cu toții mult prea încordați ca să mai țină cont de politețuri.

Walli deschise ușa și ieși pe stradă. În stânga, la câțiva pași, se afla Zidul. O luă la dreapta și începu să meargă.

La început, se uită împrejur întruna, așteptându-se să vadă în orice clipă o mașină de miliție. Apoi încercă să se poarte normal și să pășească pe caldarâm cu mersul său obișnuit. Oricât de mult se străduia, nu putea scăpa de șchiopătat: piciorul îl durea prea tare.

Primul său impuls fu să se ducă direct la Karolin acasă. Însă nu putea să-i bată la ușă pur și simplu. Tatăl ei ar fi sunat la miliție.

Nu se gândise deloc la asta.

Poate că era mai bine să o întâlnească după ce termina ea orele a doua zi după-amiază. Nu era nimic suspicios la un băiat care-și aștepta iubita în fața colegiului, iar Walli făcuse asta adeseori. Trebuia doar să se asigure că niciunul dintre colegii ei nu îi vedea fața. Ardea de nerăbdare să o vadă, dar ar fi fost nebun de legat să nu își ia măsuri de precauție.

Ce avea să facă între timp?

Tunelul îl scosese pe Strelitzer Strasse, care ducea în sud, în centrul vechi al orașului, Berlin-Mitte, unde locuia familia lui. Se afla la doar câteva străzi de casa părinților săi. Ar fi putut să se ducă acasă.

Poate că s-ar fi bucurat să îl vadă.

În timp ce se apropia de strada lor, se întrebă dacă era posibil ca și casa lor să fie pusă sub supraveghere. Dacă așa stăteau lucrurile, nu se putea duce acolo. Se gândi din nou să își schimbe înfățișarea, dar nu avea cu ce să se deghizeze: când plecase din camera lui de la YMCA în dimineața aceea, nici nu visase că va fi înapoi în Berlinul de Est în acea noapte. Acasă ar fi găsit pălării, eșarfe și alte obiecte vestimentare folositoare – însă mai întâi trebuia să ajungă acolo în siguranță.

Din fericire, acum era întuneric. Trecu pe trotuarul de peste drum de casa părinților săi, uitându-se după oameni care ar fi putut fi agenți Stasi. Nu văzu niciun gură-cască, pe nimeni care să stea în vreo mașină parcată sau postat la vreo fereastră. Cu toate acestea, merse până în capătul străzii și ocoli prin spate. Când ajunse în dreptul aleii ce ducea la curțile din spate, se furișă pe acolo. Deschise o poartă, traversă curtea părinților săi și ajunse la intrarea de la bucătărie. Era 9:30, tatăl său nu încuiase încă ușile. Walli deschise ușa și intră în casă.

Lumina era aprinsă, însă în bucătărie nu era nimeni. Cina se terminase de mult și familia lui era probabil la etaj, în salon. Walli trecu prin hol și urcă. Cum ușa salonului era deschisă, intră în încăpere – mama, tata, sora și bunica lui se uitau la televizor. Walli zise:

— Bună tuturor!

Lili țipă.

Bunica Maud exclamă în engleză: „O, Doamne Dumnezeule!”
Carla se albi și își duse mâinile la gură.
Werner se ridică în picioare.
— Băiatul meu! zise el. Străbătu camera din doi pași și îl cuprinse pe Walli în brațe. Băiatul meu, slavă Domnului că ești teafăr!
Walli simți cum se rupe zăgazul sentimentelor și izbucni în plâns.
Apoi îl îmbrățișă și restul familiei: mama lui, cu lacrimile șiroindu-i pe față, Lili și, în cele din urmă, Bunica Maud. Walli se șterse la ochi cu mâneca bluzei sale de denim, dar lacrimile continuau să-i curgă. Această emoție copleșitoare îl luase prin surprindere. Crezuse că este suficient de tare, la cei 17 ani ai săi, încât să fie singur, departe de familie. Acum își dădea seama că nu făcuse altceva decât să amâne vărsarea lacrimilor.
În cele din urmă se calmară cu toții și își șterseră ochii. Mama îi pansă din nou rana, care sângerase în timp ce se târâse prin tunel. Apoi pregăti cafea și îi aduse lui Walli o prăjitură, iar el realiză cât era de hămesit. După ce mâncă și bău pe săturate, le împărtăși întreaga poveste. Ei îi adresară o mulțime de întrebări, iar în final se duse la culcare.

•

A doua zi, puțin după ora 3:00, stătea rezemat de un zid peste drum de colegiul lui Karolin, purtând o bască și ochelari de soare. Ajunsese mai devreme: fetele ieșeau la 4.
Soarele strălucea în Berlin, iar aerul părea încărcat de optimism. Orașul era un amestec de clădiri vechi și impunătoare, de betoane moderne tăiate în unghiuri drepte și de terenuri virane – din ce în ce mai rare – rămase pe locurile în care căzuseră bombele în război.
Walli își simțea sufletul plin de dor. În câteva minute, avea să revadă fața lui Karolin, încadrată de pletele lungi și bălaie, și surâsul ei larg. Avea să o sărute și să-i simtă rotunjimea delicată a buzelor. Poate că în noaptea aceea aveau să facă dragoste.
Totodată, era mistuit de curiozitate. De ce nu venise oare la întâlnirea din urmă cu nouă zile, ca să fugă împreună cu el? Era aproape sigur că se întâmplase ceva care le stricase planurile: fie tatăl ei ghicise ce se petrecea și o încuiase în cameră, fie vreun alt ghinion. Mai era un gând care nu-i dădea pace, chiar dacă încerca să și-l alunge din minte: dacă fata se răzgândise și

nu-și mai dorise să vină cu el? Nu își putea închipui ce ar fi putut s-o determine să facă asta. Îl mai iubea oare? Oamenii se puteau schimba. Presa est-germană îl prezentase ca pe un criminal fără suflet. Oare asta o afectase?

În curând avea să afle.

Părinții lui fuseseră devastați de cele întâmplate, dar nu încercaseră să îl determine să își schimbe planurile. Nu-și doreau ca el să plece de acasă, considerându-l încă mult prea tânăr, dar știau că acum nu mai putea rămâne în Est fără să fie întemnițat. Îl întrebaseră ce avea de gând să facă în Vest – să își continue studiile sau să muncească –, iar el le zisese că nu putea lua nicio decizie până când nu vorbea cu Karolin. Acceptaseră asta și, pentru prima oară, tatăl său nu încercase să-i spună ce să facă. Îl tratau ca pe un adult. El le cerea asta de ani buni, însă acum – că se întâmplase – se simțea pierdut și speriat.

Tinerii începură să iasă din colegiu.

Clădirea era o fostă bancă, ale cărei încăperi fuseseră transformate în săli de clasă. Erau numai fete, toate aflate spre finalul adolescenței, care învățau să fie dactilografe, secretare, contabile și agente de turism. Aveau ghiozdane, cărți și dosare. Purtau combinații de primăvară – în special pulovere cu fuste – ușor demodate: fetele care se pregăteau să devină secretare trebuiau să se îmbrace discret.

În cele din urmă ieși și Karolin, îmbrăcată în verde și cu cărțile într-o servietă veche de piele.

Arăta diferit, se gândi Walli; părea acum ceva mai împlinită la față. Nu s-ar fi putut îngrășa prea mult într-o săptămână, nu-i așa? Vorbea cu alte două fete, dar nu râdea atunci când râdeau acestea. Walli se temea că, dacă ar fi abordat-o imediat, fetele l-ar fi putut observa. Ceea ce ar fi fost cât se poate de riscant: chiar dacă era deghizat, acestea ar fi putut să știe că celebrul criminal fugar Walli Franck fusese iubitul lui Karolin și ar fi putut bănui că băiatul cu ochelari de soare este chiar el.

Simți cum intră în panică: doar nu putea abandona tocmai acum, în ultima clipă, după ce trecuse prin atâtea? Apoi, cele două fete o luară spre stânga și Karolin traversă strada singură.

Când se apropie de el, Walli își dădu jos ochelarii de soare și îi zise: „Bună, iubito”.

Ea se uită la el, îl recunoscu și șocul o făcu să înlemnească. El îi citi pe chip uluirea, frica și... și ceva diferit – oare vinovăție? Apoi ea fugi spre el, lăsând servieta din mână și aruncându-i-se în brațe. Se îmbrățișară și se sărutară, iar Walli simți o mare ușurare. Era fericit și avea răspunsul la prima sa întrebare: încă îl iubea.

După un minut realiză că trecătorii se holbau la ei – unii zâmbind, alții având expresii dezaprobatoare pe chip. Își puse din nou ochelarii de soare.

— Hai să mergem, îi spuse el. Nu vreau să mă recunoască lumea.

Îi luă servieta și plecară de la colegiu ținându-se de mână.

— Cum te-ai întors? zise ea. Ești în siguranță? Ce-ai de gând să faci? Știe cineva că ești aici?

— Avem multe de discutat, rosti el. Trebuie să găsim un loc mai retras în care să ne așezăm.

Zări peste drum o biserică. Poate că era deschisă pentru oamenii care căutau liniștea sufletească.

O conduse pe Karolin până la ușă.

— Șchiopătezi, remarcă ea.

— Grănicerul acela m-a împușcat în picior.

— Te doare?

— O, da!

Cum ușa era descuiată, intrară împreună în biserică.

Era un lăcaș de cult protestant, simplu, luminat discret, cu mai multe rânduri de bănci tari. În capătul îndepărtat, o femeie cu batic ștergea amvonul de praf. Walli și Karolin se așezară în ultimul rând și începură să vorbească pe un ton scăzut.

— Te iubesc, îi zise Walli.

— Și eu te iubesc.

— Ce s-a întâmplat duminică dimineață? Trebuia să ne întâlnim.

— Mi s-a făcut frică, răspunse ea.

Nu era răspunsul la care se așteptase Walli și îi venea greu să înțeleagă asta.

— Și mie mi-a fost frică, rosti el. Dar ne-am promis ceva unul altuia.

— Știu.

Se vedea limpede că era măcinată de remușcări; dar mai era și altceva la mijloc. Nu voia să o chinuie, însă trebuia să afle adevărul.

— Mi-am asumat un risc teribil, insistă el. Nu ar fi trebuit să dai înapoi fără să-mi zici nimic.

— Îmi pare rău.

— Eu nu ți-aș fi făcut una ca asta, continuă el. Apoi adăugă pe un ton acuzator: Te iubesc prea mult.

Ea tresări de parcă ar fi lovit-o, însă îi răspunse cu însuflețire:

— Nu sunt o lașă.

— Dacă mă iubești, de ce m-ai abandonat?

— Mi-aș da și viața pentru tine!

— Dacă ar fi adevărat, ai fi venit cu mine. Cum poți să mai spui asta acum?

— Simplu. Fiindcă nu doar viața mea ar fi în primejdie.

— Știu. Și a mea este.

— Da, dar și a altcuiva.

Walli era buimăcit.

— A cui, pentru numele lui Dumnezeu?

— Mă refer la viața copilului nostru.

— Poftim?!

— Vom avea un copil. Sunt însărcinată, Walli.

Băiatul rămase cu gura căscată, fără să își mai poate găsi cuvintele. Lumea i se întorsese cu fundul în sus într-o clipită. Karolin era însărcinată. Un copil urma să intre în viețile lor.

Copilul lui.

— O, Doamne! îngăimă el într-un final.

— Am avut sufletul împărțit, Walli, rosti ea îndurerată. Trebuie să încerci să mă înțelegi. Aș fi vrut să vin cu tine, dar nu puteam să pun copilul în pericol. Nu puteam urca în duba aceea știind că tu vrei să intri în barieră cu ea. Nu îmi păsa dacă aș fi fost eu rănită, însă nu puteam îngădui ca bebelușul să pățească ceva, zise ea pe un ton rugător. Spune-mi că înțelegi, te rog!

— Cred că înțeleg, zise el.

— Mulțumesc.

El o luă de mână.

— Bine, acum trebuie să vorbim despre ce-i de făcut.

— Eu știu ce-o să fac, rosti ea cu tărie. Iubesc deja copilul ăsta. Nu voi renunța la el.

Ea știa deja de câteva săptămâni că este însărcinată, intui el, așa că avusese timp să se gândească îndelung. Însă pe el îl surprinse fermitatea din glasul său.

— Vorbești de parcă eu nu aș avea niciun cuvânt de spus, zise el.

— E corpul meu! ripostă ea cu ardoare. Când femeia care făcea curat se uită împrejur, Karolin își coborî glasul, dar continuă să vorbească foarte aprins: Nu voi accepta să îmi spună un bărbat ce să fac cu trupul meu… nici tu, nici tata!

Walli realiză că tatăl ei încercase să o convingă să avorteze.

— Eu nu sunt tatăl tău, rosti Walli. Nu o să-ți spun ce să faci și nu vreau să te conving să avortezi.

— Îmi pare rău.

— Însă acest copil este al nostru sau doar al tău?

Ea izbucni în plâns.

— Al nostru, zise ea.

— Atunci, nu ar fi mai bine să discutăm despre ce avem de făcut… împreună?

Ea îl strânse de mână.

— Ești atât de matur, spuse ea. Ceea ce-i bine, având în vedere că vei fi tată înainte să împlinești 18 ani.

Era un gând șocant. Și-l imagină pe propriul tată, cu părul tuns scurt și cu vestele sale. Acum, Walli trebuia să joace acest rol: să fie figura impunătoare, autoritară, de nădejde, un om capabil să își întrețină familia. Nu era pregătit, indiferent ce spunea Karolin.

Însă trebuia să o facă oricum.

— Când? întrebă el.

— În noiembrie.

— Vrei să ne căsătorim?

Ea zâmbi printre lacrimi și zise:

— Vrei să te căsătorești cu mine?

— Da, nu-mi doresc nimic mai mult pe lume.

— Mulțumesc, rosti ea îmbrățișându-l.

Femeia care făcea curat tuși mustrător. Conversațiile erau permise, dar nu și contactul fizic.

— Știi că eu nu pot rămâne aici, în Est, zise Walli.

— Nu ar putea tatăl tău să îți găsească un avocat? zise ea. Sau să exercite presiuni politice? Guvernul ar putea să te amnistieze, dacă le explici toate circumstanțele.

Familia lui Karolin nu se pricepea la politică așa cum se pricepea familia lui Walli. El știa cu certitudine că nu avea să fie amnistiat în vecii vecilor după ce omorâse un grănicer.

— Imposibil, rosti el. Dacă rămân aici, mă vor executa pentru crimă.

— Și atunci, ce poți face?

— Trebuie să mă întorc în Vest și să rămân acolo, asta dacă nu cumva cade regimul comunist, ceea ce nu cred că se va întâmpla cât voi trăi eu.

— Nu.

— Va trebui să vii cu mine în Berlinul de Vest.

— Cum?

— Vom pleca pe unde am venit eu. Câțiva studenți au săpat un tunel pe sub Bernauer Strasse. Se uită la ceas. Timpul trecea iute. Trebuie să ajungem acolo la asfințit.

Ea îl privi îngrozită.

— Azi?

— Da, chiar acum.

— O, Doamne!

— Nu ai prefera să ne creștem copilul într-o țară liberă?

Chipul ei se schimonosi de durere, de parcă o luptă cumplită s-ar fi desfășurat în interiorul ei.

— Aș prefera să nu risc prea mult.

— Și eu. Dar nu avem de ales.

Ea își întoarse privirea, uitându-se spre rândurile de strane și spre femeia care făcea curat, dar și spre o plachetă de pe perete pe care scria Eu sunt calea, adevărul și viața. Versetul nu i se părea de mare ajutor lui Walli, însă Karolin se hotărâse.

— Atunci, hai să mergem, spuse ea, ridicându-se în picioare.

Ieșiră din biserică și porniră spre nord. Karolin era abătută, așa că Walli încercă să o înveselească.

— The Bobbsey Twins pleacă într-o aventură, rosti el, făcând-o să surâdă ușor.

Walli se întrebă dacă ar fi putut fi puși sub supraveghere. Era destul de sigur că nu îl văzuse nimeni plecând de acasă în acea dimineață: ieșise prin spate și nimeni nu îl urmărise. Dar dacă era urmărită chiar Karolin? Poate că mai așteptase și altcineva în fața colegiului până ca ea să iasă, cineva care se pricepea să treacă neobservat.

Walli începu să privească în spate la fiecare câteva minute, verificând dacă vedea aceeași persoană mai multă vreme. Nu remarcă pe nimeni care să-i dea de bănuit, însă izbuti să o sperie pe Karolin.

— Ce tot faci? îl întrebă ea cu teamă.

— Verific dacă suntem urmăriți.

— Te referi la bărbatul cu bască?

— Poate. Hai să luăm autobuzul.

Tocmai treceau pe lângă o stație de autobuz, așa că Walli o trase pe Karolin la coadă.

— De ce?

— Ca să vedem dacă urcă și coboară cineva împreună cu noi.

Din păcate era oră de vârf, așa că milioane de berlinezi luau autobuzul și trenul spre casă. Până să vină un autobuz, în spatele lui Walli și a lui Karolin se strânseseră o mulțime de oameni. Când urcară la bord, el îi scrută cu mare atenție pe fiecare în parte. Văzu o femeie cu o pelerină de ploaie, o fată drăguță, un bărbat în salopetă albastră, un bărbat în costum și cu o pălărie moale de fetru pe cap și doi adolescenți.

Merseră trei stații, apoi coborâră. Femeia în pelerină de ploaie și bărbatul coborâră odată cu ei. Walli porni spre vest, în direcția din care veniseră, gândindu-se că oricine i-ar fi urmat pe o rută atât de ilogică era neapărat suspicios.

Însă nimeni nu o luă în aceeași direcție.

— Sunt destul de sigur că nu suntem urmăriți, îi zise el lui Karolin.

— Sunt foarte speriată, zise ea.

Soarele asfințea. Trebuiau să se grăbească. O luară spre nord, îndreptându-se către Wedding. Walli se uită din nou peste umăr. Observă un bărbat de vârstă mijlocie în haina maronie de postav a unui magazioner, dar nimeni pe care să-l fi remarcat mai devreme.

— Cred că suntem în siguranță, zise el.

— Nu îmi voi mai vedea niciodată familia, nu? spuse Karolin.

— O vreme, nu, răspunse Walli. Asta dacă nu cumva fug și ei.

— Tatăl meu nu ar pleca în ruptul capului. Își iubește meseria.

— Dar există autobuze și în Vest.

— Nu îl cunoști.

Walli îl cunoștea și știa foarte bine că fata avea dreptate. Tatăl ei era cât se poate de diferit de inteligentul și hotărâtul

Werner. Tatăl lui Karolin nu avea credințe politice sau religioase și nu era interesat deloc de libertatea de exprimare. Dacă ar fi trăit într-o democrație, probabil că nici nu s-ar fi deranjat să voteze. Ținea la meserie, la familie și la crâșmă. Mâncarea lui preferată era pâinea. Comunismul îi oferea, așadar, tot ce îi trebuia. Nu ar fi fugit niciodată în Vest.

Era deja amurg când Walli și Karolin ajunseră pe Strelitzer Strasse.

Karolin devenea din ce în ce mai agitată în timp ce avansau pe strada blocată de Zid.

Walli observă în față un cuplu de tineri cu un copil. Se întrebă dacă și ei erau fugari. Într-adevăr, păreau să fie: deschiseră ușa curții și dispărură înăuntru.

Când Walli și Karolin ajunseră acolo, Walli zise:

— Pe aici intrăm.

— Vreau să o am pe mama cu mine atunci când nasc, spuse Karolin.

— Aproape că am ajuns! exclamă Walli. Dincolo de ușa asta e o curte cu o trapă. Coborâm prin puț și apoi o luăm prin tunel spre libertate!

— Nu de fugă mi-e teamă mie, ci de naștere, răspunse ea.

— Va fi totul bine, rosti Walli disperat. Au spitale excelente în Vest. Vei fi înconjurată de doctori și de asistente.

— Eu o vreau pe mama! insistă ea.

Aruncând o privire peste umăr, Walli îl văzu, la 400 de metri distanță, la colțul străzii, pe bărbatul cu haina maronie de postav vorbind cu un milițian.

— Rahat! zise el. Chiar *am fost* urmăriți. Se uită la ușă, apoi la Karolin. Acum ori niciodată, zise el. Nu am de ales: trebuie să plec. Vii cu mine sau nu?

Ea plângea acum.

— Vreau să vin, dar nu pot, spuse ea.

O mașină apăru în trombă de după colț și se opri lângă milițian și urmăritorul lor. O figură familiară sări din autoturism, un bărbat înalt, ușor cocoșat: Hans Hoffmann. I se adresă bărbatului în haină maronie.

Walli îi zise lui Karolin:

— Fie vii cu mine, fie pleci cât poți de repede de aici. O să fie tămbălău. O țintui cu privirea. Te iubesc, adăugă el, apoi țâșni pe ușă.

Deasupra trapei se afla Cristina, cu baticul pe cap și cu pistolul la brâu. Când îl văzu pe Walli, deschise repede ușile de fier.

— S-ar putea să ai nevoie de armă, îi spuse Walli. Vine miliția!

Aruncă o privire în spate. Ușa de lemn din zid rămăsese închisă. Karolin nu îl urmase. Simți un nod în stomac: ăsta era sfârșitul.

Coborî treptele grăbit.

În pivniță văzu cuplul de tineri cu copil așteptând alături de un student.

— Grăbiți-vă! răcni Walli. Vine miliția!

Începură să coboare prin puț: mama prima, apoi copilul, iar la sfârșit tatăl. Copilul pășea pe trepte încet.

Cristina coborî pe scări și trânti cu un zăngănit trapa de fier în urma ei.

— Cum a dat miliția de noi? întrebă ea.

— Cei de la Stasi o urmăreau pe iubita mea.

— Prostul naibii, ne-ai trădat pe toți!

— Atunci, voi pleca eu ultimul, rosti Walli.

Studentul coborî în puț, iar Cristina vru să îl urmeze.

— Dă-mi arma, îi zise Walli.

Ea șovăi.

— Dacă sunt în spatele tău, spuse Walli, oricum nu o vei putea folosi.

Ea îi dădu pistolul, iar Walli îl luă cu grijă. Arăta exact ca arma scoasă de tatăl său din ascunzătoarea din bucătărie în ziua în care fugiseră Rebecca și Bernd.

Cristina îi observă neliniștea.

— Ai mai tras vreodată cu o armă? îl întrebă ea.

— Niciodată.

Ea luă arma înapoi și trase o manetă de lângă cocoș.

— Acum, piedica e trasă, îi explică. Nu mai trebuie decât să țintești și să tragi.

Împinse maneta la loc și îi dădu înapoi pistolul. Apoi coborî pe scară.

Walli auzea strigăte și motoare de afară. Nu își dădea seama ce făcea miliția, dar era clar că nu mai avea prea mult timp la dispoziție.

Pricepea acum ce se întâmplase. Hans Hoffmann o pusese sub supraveghere pe Karolin, sperând fără îndoială că Walli s-ar

fi putut întoarce după ea. Urmăritorul o văzuse întâlnindu-se cu un băiat și plecând cu el. Cineva hotărâse probabil să nu fie arestați imediat, pentru a verifica dacă nu cumva aveau să îi conducă la vreun grup de complici. Se operase o schimbare vicleană de personal după ce coborâseră din autobuz și un nou urmăritor preluase ștafeta – bărbatul cu haina maronie. La un moment dat, acesta realizase că ei se îndreaptă spre Zid și dăduse alarma.

Acum, miliția și Stasi erau afară, căutând prin spatele clădirilor abandonate și încercând să descopere pe unde dispăruseră Walli și Karolin. Aveau să găsească trapa dintr-o clipă în alta.

Walli coborî în puț cu pistolul în mână, urmându-i pe ceilalți.

Când ajunse la baza scării, auzi zăngănitul trapei de fier. Miliția descoperise intrarea. Un moment mai târziu – când văzură gaura din podea – se auziră strigăte înfundate de surprindere și triumf.

Walli fu nevoit să aștepte câteva clipe lungi și agonizante în gura tunelului, până când Cristina dispăru înăuntru. O urmă, apoi se opri. Cum era subțirel, izbuti să se răsucească în pasajul îngust. Trase cu ochiul prin puț și zări silueta unui milițian coborând pe scară.

Era o situație fără scăpare. Miliția era mult prea aproape. Era de ajuns să își îndrepte armele spre tunel și să tragă. Walli avea să fie împușcat și, după ce urma să cadă la pământ, gloanțele aveau să îl nimerească pe următorul – și tot așa: avea să fie un măcel. Și știa că milițienii nu aveau să ezite să tragă, căci fugarilor nu li se arăta nicio urmă de îndurare. Avea să fie un carnaj.

Ar fi trebuit să îi țină departe de puț, însă nu voia să mai omoare un om.

Lăsându-se în genunchi în gura tunelului, trase piedica pistolului Walther. Apoi scoase mâna cu arma în afara tunelului, ținti în sus și apăsă trăgaciul.

Simți reculul armei. Împușcătura răsună zgomotos în spațiul închis. Imediat după aceea, auzi strigăte de deznădejde și de frică, dar nu și de durere, și își dădu seama că îi speriase, dar nu rănise pe nimeni. Trase cu ochiul și îl văzu pe milițian cățărându-se înapoi pe scară și ieșind din puț.

Așteptă. Știa că fugarii din fața lui se mișcau încet din cauza copilului. Îi putea auzi pe milițieni discutând înfuriați despre ce urmau să facă. Niciunul dintre ei nu era dispus să coboare în puț: era sinucidere curată, zisese unul. Dar nici nu îi puteau lăsa să fugă!

Pentru a le întări senzația de pericol, Walli trase din nou cu arma. Auzi mișcări de panică, de parcă ei s-ar fi retras de la buza puțului. Gândindu-se că reușise să îi sperie, se răsuci, pregătit să pornească târâș.

Apoi auzi o voce pe care o cunoștea foarte bine. Hans Hoffmann zise: „Avem nevoie de grenade”.

— La dracu! pufni Walli.

Își vârî pistolul la brâu și începu să se târască prin tunel. Acum nu mai putea face nimic altceva decât să încerce să ajungă cât mai departe posibil. În scurt timp simți pantofii Cristinei în fața lui.

— Grăbește-te! țipă el. Milițienii aduc grenade!

— Nu pot merge mai repede decât omul din fața mea! țipă ea.

Walli nu putea decât să îi urmeze. Acum era întuneric. Nu se auzea niciun sunet dinspre pivnița din spatele lui. Milițienii obișnuiți nu aveau în mod normal grenade în dotare, însă Hans putea să le obțină de la grănicerii din apropiere în doar câteva minute.

Walli nu vedea nimic, dar auzea gâfâitul celorlalți fugari și scârțâitul scândurii sub genunchii lor. Copilul începu să plângă. Cu o zi în urmă, cu siguranță Walli l-ar fi blestemat, considerându-l o pacoste care le punea viețile în pericol, însă azi, când știa că urma să fie și el tată, nu mai simțea decât milă pentru puștiul înspăimântat.

Oare ce avea să facă poliția cu grenadele? Aveau să fie precauți, aruncând doar una în puț, unde nu ar fi făcut mari pagube? Sau unul dintre ei avea să își ia inima în dinți și să coboare pe scară pentru a arunca una în tunel? Asta ar fi putut să-i omoare pe toți.

Walli decise că ar fi trebuit să facă mai mult pentru a-i descuraja pe milițieni. Se întinse pe burtă, se rostogoli, scoase arma și se ridică în cotul stâng. Nu vedea nimic, însă îndreptă pistolul în direcția opusă și apăsă trăgaciul.

Se auziră câteva țipete.

Cristina întrebă:

— Ce-a fost asta?

Walli puse pistolul la loc și își reluă mersul târâș.

— Eu. Voiam să îi intimidez pe milițieni.

— Avertizează-ne și pe noi data viitoare, pentru numele lui Dumnezeu!

Apoi zări lumină în față. Tunelul părea mai scurt la întoarcere. Auzi strigăte de ușurare când oamenii realizară că ajunseseră la capăt. Walli începu să se miște mai repede, împingând în pantofii Cristinei.

În spatele lui se auzi o explozie.

Simțind unda de șoc, care era slabă, își dădu seama imediat că prima grenadă fusese aruncată în puț. Nu fusese niciodată foarte atent la orele de fizică, dar presupunea că în aceste condiții aproape întreaga forță de explozie se ducea în sus.

Totuși, intuia ce avea să facă Hans mai departe. Asigurându-se că nu îi pândea nimeni la intrare, avea să trimită un milițian care să arunce o grenadă în tunel.

În fața lui Walli, grupul ieșea în pivnița fostei băcănii.

— Repede! răcni Walli. Urcați repede pe scară!

Cristina ieși din tunel și rămase în puț zâmbind.

— Relaxează-te, îi zise ea. Aici suntem în Vest. Am scăpat – suntem liberi!

— Grenade! răcni Walli. Urcați cât de repede puteți!

Cei doi tineri și copilul lor urcau scara extrem de încet. Studentul și Cristina îi urmau. Walli rămase la baza scării, tremurând de nerăbdare și de frică. Urcă imediat după Cristina, cu fața la nivelul genunchilor ei. Ajunse sus și îi văzu pe toți laolaltă, râzând și îmbrățișându-se.

— La pământ! zbieră el. Grenade!

Apoi se aruncă pe podea.

Se auzi imediat o bubuitură înfiorătoare. Unda de șoc păru să cutremure pivnița. Apoi se auzi un șuierat ca dintr-o fântână, iar Walli realiză că pământul țâșnea din gura tunelului. Pentru a-i confirma parcă presupunerea, o ploaie de țărână și de pietricele căzu asupra lor. Partea de deasupra puțului se prăbuși în gaură.

Apoi, zgomotul se stinse. Pivnița rămase cufundată în tăcere, cu excepția hohotelor de plâns ale copilului. Walli se uită împrejur. Puștiului îi curgea sânge din nas, dar părea teafăr în rest și nimeni altcineva nu părea să fie rănit. Aruncă o privire peste buza puțului și văzu că tunelul se surpase.

Se ridică în capul oaselor, clătinându-se. Scăpase. Era viu și liber.

Și singur.

•

Rebecca cheltuise o mare parte din banii tatălui ei în apartamentul din Hamburg. Locuința se afla la parterul unei case negustorești vechi și impunătoare. Toate camerele erau suficient de mari încât să îi permită lui Bernd să întoarcă scaunul cu rotile – inclusiv baia. Rebecca instalase toate utilitățile existente pentru un bărbat paralizat de la brâu în jos. Tavanul și pereții erau echipați cu funii și cu mânere care îi permiteau să se îmbrace și să se spele singur, dar să și urce și să coboare din pat. Putea chiar să și gătească în bucătărie, dacă ar fi vrut, deși, asemenea celor mai mulți bărbați, nu știa să prepare decât ouă ochiuri.

Rebecca era hotărâtă – înverșunată de-a dreptul – ca ea și Bernd să ducă o existență cât mai normală cu putință, în pofida rănilor acestuia. Aveau să-și savureze căsnicia, serviciul și libertatea. Viața lor avea să fie ocupată, variată și satisfăcătoare. Dacă nu izbuteau să facă acest lucru, însemna că tiranii din cealaltă parte a Zidului câștigaseră.

Starea lui Bernd nu se schimbase de când fusese externat, deși medicii îi spuseseră că se putea ameliora, că nu trebuia să își piardă speranța. Într-o bună zi, insistau ei, ar fi putut avea copii. Rebecca nu trebuia să renunțe la această încercare.

Ea considera că avea foarte multe motive de a fi fericită. Preda din nou, făcând ce știa cel mai bine, deschizând mințile tinerilor către bogățiile intelectuale ale lumii în care trăiau. Era îndrăgostită de Bernd, care prin bunătatea și umorul lui transforma fiecare zi într-o plăcere. Erau liberi să citească orice voiau, să gândească tot ce pofteau și să spună ce le plăcea, fără să fie nevoiți să își facă griji din cauza turnătorilor poliției secrete.

Rebecca avea și un obiectiv pe termen lung. Își dorea nespus ca într-o bună zi să-și reîntâlnească familia. Nu familia ei biologică: păstra vie în mintea ei amintirea părinților săi biologici, deși aceasta era distantă și neclară. Totuși, Carla o salvase din infernul războiului, făcând-o să se simtă iubită și în siguranță, chiar și atunci când erau cu toții flămânzi, înfrigurați și speriați. De-a lungul anilor, casa din Mitte se umpluse de

oameni care aveau să o iubească și pe care Rebecca urma să îi iubească la rândul ei: pruncul Walli, apoi noul ei tată, Werner, apoi fetița, Lili. Până și Bunica Maud, acea englezoaică bătrână și incredibil de demnă, o iubise și îi purtase de grijă.

Avea să-i revadă atunci când vest-germanii și est-germanii urmau să se reunească. Mulți oameni credeau că această zi nu avea să mai vină vreodată. Și poate că așa era. Însă Carla și Werner o învățaseră pe Rebecca un lucru important: dacă vrei să schimbi ceva, trebuie să acționezi politic pentru a-ți atinge țelul. „În familia mea, apatia nu este o opțiune”, îi zisese Rebecca lui Bernd. Așa că se înscriseseră în Partidul Liber Democrat, care era liberal, dar nu atât de socialist precum Partidul Social Democrat al lui Willy Brandt. Rebecca era secretara filialei, iar Bernd era trezorierul.

În Germania de Vest te puteai înscrie în orice partid voiai, cu excepția Partidului Comunist, care era scos în afara legii. Rebecca nu era de acord cu această interdicție. Ura comunismul, dar scoaterea lui în afara legii era genul de lucru pe care îl făceau comuniștii, nu democrații.

Rebecca și Bernd mergeau împreună la serviciu în fiecare zi. Se întorceau acasă după cursuri, iar Bernd punea masa în timp ce Rebecca pregătea cina. În unele zile, după ce mâncau, venea la ei maseurul lui Bernd. Cum Bernd nu își putea mișca picioarele, acestea trebuiau masate regulat pentru îmbunătățirea circulației sângelui și pentru prevenirea – sau măcar încetinirea – atrofierii nervilor și a mușchilor. Rebecca strângea masa în timp ce Bernd și maseurul Heinz lucrau în dormitor.

În seara aceasta, Rebecca se așeză în fața unui teanc de caiete și începu să le corecteze. Le ceruse elevilor săi să redacteze o reclamă imaginară despre atracțiile Moscovei ca destinație de vacanță. Le plăceau aceste teme ironice.

După o oră Heinz plecă, iar Rebecca intră în dormitor.

Bernd era întins pe pat, gol. Partea de sus a corpului său era musculoasă și puternică, fiind nevoit să își folosească brațele în mod constant pentru a se deplasa. Picioarele lui, în schimb, arătau precum picioarele unui bătrân, subțiri și palide.

De obicei se simțea bine după masaj, atât fizic, cât și psihic. Rebecca se aplecă deasupra lui și îl sărută pe buze, încet și prelung. „Te iubesc”, rosti ea. „Sunt atât de fericită cu tine...”

Spunea des acest lucru, nu numai fiindcă era adevărat, ci și pentru a-l liniști: știa că, uneori, el se întreba cum de putea ea să iubească un schilod.

Se așeză în fața lui și începu să se dezbrace. Lui îi plăcea când Rebecca făcea asta, deși nu îi producea vreo erecție. Ea aflase că bărbații paralizați aveau rareori erecții psihogenice, de genul celor cauzate de imagini sau de gânduri senzuale. Cu toate acestea, ochii lui o urmăreau cu evidentă delectare în timp ce își descheia sutienul, scoțându-și apoi ciorapii și lenjeria intimă.

— Arăți nemaipomenit, spuse el.

— Și sunt numai a ta.

— Cât de norocos sunt!

Se întinse lângă el și începură să se mângâie lasciv. Sexul cu Bernd, atât înainte, cât și după accident, presupunea mereu săruturi delicate și șoapte de alint, nu doar actul în sine. Asta îl deosebea de primul ei soț. Hans avea un tipar propriu: sărutat, dezbrăcat, erecție, orgasm. Filosofia lui Bernd presupunea să faci orice îți plăcea și în orice ordine.

După o vreme se urcă deasupra lui, apoi se poziționă în așa fel încât el să îi poată săruta sânii și sfârcurile. Îi adorase sânii de la bun început, iar acum îi savura cu aceeași intensitate și delectare ca înainte de accident; iar asta o excita mai mult decât orice altceva.

Când simți că este gata, îl întrebă:

— Vrei să încercăm?

— Sigur că da, răspunse el. Ar trebui să încercăm mereu.

Ea se trase puțin înapoi, așezându-se pe picioarele lui sfrijite, se aplecă deasupra penisului său și începu să îl maseze cu mâna. Acesta se mări puțin, iar el intră în ceea ce se numește erecție reflexă. Câteva clipe fu suficient de viguros încât să o pătrundă, apoi își pierdu vlaga.

— Nu-ți face griji, rosti ea.

— Nu-mi fac griji, răspunse el, însă ea știa că nu era adevărat.

Și-ar fi dorit să aibă orgasm. Amândoi își doreau copii.

Ea se întinse alături de el, îi luă mâna și i-o așeză pe vagin. El își poziționă degetele așa cum îl învățase ea, apoi ea îi apăsă mâna și începu să i-o miște ritmat. Era un soi de masturbare, folosind însă mâna lui. El îi dezmierdă drăgăstos părul cu

cealaltă mână. Ca de fiecare dată, ea se bucură de un orgasm minunat.

Întinzându-se lângă el după aceea, ea zise:

— Îți mulțumesc.

— Cu plăcere.

— Nu doar pentru asta.

— Atunci, pentru ce?

— Pentru că ai venit cu mine. Pentru că am fugit. Nu îmi voi putea exprima niciodată întreaga recunoștință.

— Bine.

Apoi se auzi soneria. Se uitară nedumeriți unul la celălalt: nu așteptau pe nimeni.

— Poate că și-a uitat Heinz ceva, spuse Bernd.

Rebecca era ușor iritată. Starea de euforie îi fusese spulberată. Îmbrăcă un halat și se duse morocănoasă la ușă.

În prag era Walli. Era slab și mirosea urât. Purta blugi, pantofi de baseball american și o cămașă soioasă. Nu avea haină. În mână ținea o chitară, nimic altceva.

— Bună, Rebecca, îi spuse el.

Ea simți cum îi dispare instantaneu nervozitatea.

— Walli! exclamă ea zâmbindu-i larg. Ce surpriză minunată! Mă bucur atât de mult să te văd! Se trase în spate, iar el intră în hol. Ce faci aici?

— Am venit să locuiesc cu tine, răspunse el.

• Capitolul 22 •

Cel mai rasist oraș din America era probabil Birmingham, din Alabama. George Jakes se duse acolo cu avionul în aprilie 1963.

Ultima oară când venise în Alabama, își amintea și acum foarte clar, fusese cât pe ce să fie omorât.

Birmingham era un oraș industrial murdar, iar din avion se vedea aura sa încețoșată și roz-trandafirie de poluare, ca o eșarfă de șifon la gâtul unei prostituate bătrâne.

George simți ostilitatea încă de când intră în terminal. Era singura persoană de culoare care purta costum. Își aminti de atacul dezlănțuit asupra participanților la Cursa pentru Libertate, atac care se petrecuse în Anniston, la nici 100 de

kilometri de acolo: bombele, bâtele de baseball, lanțurile de fier și mai ales fețele, schimonosite și deformate în spatele măștilor de ură și de nebunie.

Ieși din aeroport, căută stația de taxiuri și urcă în prima mașină parcată.

— Ieși din mașină, băiete, rosti șoferul.

— Poftim?

— Eu nu duc afurisiți de negrotei.

George oftă. Nu ar fi vrut să coboare; ar fi vrut să rămână în mașină în semn de protest. Nu îi plăcea să le facă viața ușoară rasiștilor, însă avea o treabă de rezolvat în Birmingham și nu o putea face din pușcărie. Așa că ieși din mașină.

Stând lângă ușa deschisă, se uită la șirul de taxiuri. Șoferul următoarei mașini era tot alb: presupuse că avea să primească același tratament și acolo. Apoi, la trei mașini mai în spate, un braț maroniu ieși pe geam și îi făcu semn.

Se îndepărtă de primul taxi.

— Închide ușa! urlă șoferul.

George ezită, apoi zise: „Nu închid ușile pentru afurisiți de segregaționiști”. Nu era o replică grozavă, dar îi oferea o mică satisfacție; plecă lăsând ușa larg deschisă.

Sări în taxiul cu șofer negru.

— Știu unde mergi, spuse bărbatul. Biserica Baptistă de pe Sixteenth Street.

Biserica era sediul înfocatului predicator Fred Shuttlesworth, care fondase Mișcarea Creștină pentru Drepturile Omului din Alabama, după ce instanțele statului scoseseră în afara legii moderata Asociație Națională pentru Propășirea Persoanelor de Culoare. Era limpede că orice negru care sosea într-un aeroport trebuia să fie militant pentru drepturile civile, se gândi George.

Însă el nu mergea la biserică.

— Du-mă la motelul Gaston, te rog.

— Știu Gastonul, rosti șoferul. L-am văzut pe micul Stevie Wonder la recepție. E la distanță de o stradă de biserică.

Era o zi toridă și taxiul nu avea aer condiționat. George coborî geamul și lăsă briza ușoară să îi răcorească pielea asudată.

Fusese trimis de Bobby Kennedy cu un mesaj pentru Martin Luther King: era necesar să se înceteze presiunile, să se calmeze situația, să se oprească protestele, pentru că lucrurile

aveau să se schimbe. George presimțea că Dr. King nu avea să fie prea încântat.

Gaston era un hotel modern. Proprietarul său, A.G. Gaston, un fost miner, ajunsese cel mai de seamă om de afaceri negru din Birmingham. George știa că Gaston era neliniștit din cauza tulburărilor aduse în Birmingham de campania lui King, dar își oferise sprijinul său calificat chiar și în aceste condiții. Taxiul lui George intră într-o parcare interioară.

Martin Luther King se afla la camera 30, singurul apartament al motelului; însă, înainte să se vadă cu el, George luă prânzul cu Verena Marquand, la restaurantul Jockey Boy din apropiere. Când ceru un hamburger în sânge, chelnerița se uită la el ca și cum ar fi vorbit limbi străine.

Verena comandă o salată. Purta pantaloni albi și o bluză neagră și era mai atrăgătoare ca niciodată. George se întreba dacă avea vreun iubit.

— Ai luat-o pe o pantă descendentă, îi zise el în timp ce așteptau mâncarea. Mai întâi, Atlanta, iar acum Birmingham. Vino la Washington înainte să te trezești prin Mudslide, Mississippi.

O tachina, gândindu-se totodată că, dacă ea s-ar fi mutat la Washington, ar fi putut s-o invite în oraș.

— Merg acolo unde mă poartă mișcarea, răspunse ea cu seriozitate.

Apoi le sosi prânzul.

— De ce a hotărât King să vină în acest oraș? o întrebă George în timp ce mâncau.

— Comisarul pentru Siguranța Publică – practic, șeful poliției – este un rasist alb înverșunat pe nume Eugene „Taurul” Connor.

— I-am văzut numele în ziare.

— Porecla spune totul. Și, ca și cum asta nu ar fi fost de-ajuns, tot în Birmingham se află și cea mai violentă filială a Ku Klux Klan.

— Știi cumva de ce?

— Este un oraș specializat în oțelărie, iar industria sa e în declin. Slujbele plătite bine au fost întotdeauna rezervate albilor, în vreme ce negrii câștigă lefuri mici ca oameni de serviciu. Acum, albii încearcă din răsputeri să își mențină prosperitatea și privilegiile – exact în momentul în care negrii își cer și ei drepturile.

Era o analiză concisă, iar George simți cum îi crește respectul pentru Verena.

— Și cum se manifestă asta?

— Membrii Klanului aruncă bombe artizanale în casele negrilor prosperi din cartierele mixte. Unii oameni au poreclit orașul Bombingham. Nu cred că trebuie să mai precizez că poliția nu arestează niciodată pe nimeni pentru aceste incidente, iar FBI-ul nu pare să-și dea seama nici în ruptul capului cine ar putea să se afle în spatele lor.

— Mda, deloc surprinzător. J. Edgar Hoover nu poate găsi nici Mafia, oricum. Însă știe numele fiecărui comunist din America.

— Totuși, domnia albilor se șubrezește și aici. Sunt oameni care au început să realizeze că nu-i ceva care să priască orașului. „Taurul” Connor tocmai a pierdut alegerile pentru primărie.

— Știu. Casa Albă consideră că negrii din Birmingham vor primi ce li se cuvine la timpul potrivit, dacă au răbdare.

— Dr. King consideră că acum e momentul potrivit pentru a intensifica presiunea.

— Și cum merge treaba?

— Ca să fiu sinceră, destul de dezamăgitor. Dacă mergem la tejghea să comandăm, chelnerițele sting lumina și ne spun că tocmai au închis.

— Deșteaptă mișcare. Unele orașe au procedat la fel cu participanții la Cursa pentru Libertate. În loc să facă tămbălău, pur și simplu alegeau să ignore ceea ce se întâmpla. Însă acest nivel de înfrânare e mult prea mult pentru majoritatea segregaționiștilor, așa că aceștia ajung, în final, tot la bătutul oamenilor.

— „Taurul” Connor nu vrea să ne dea autorizație pentru demonstrații, așa că marșurile noastre sunt ilegale, iar protestatarii sunt de obicei întemnițați; însă sunt prea puțini ca să ajungă în presa centrală.

— Poate că a sosit momentul pentru o altă schimbare de tactică.

O tânără negresă intră în cafenea și se apropie de masa lor.

— Domnul pastor vă poate vedea acum, domnule Jakes.

George și Verena își lăsară prânzul neterminat și se ridicară. La fel ca în cazul președintelui, nu îi cereai lui King să aștepte până terminai tu ce aveai de făcut.

Se întoarseră la Gaston și urcară în apartamentul lui King. Ca de obicei, acesta era îmbrăcat într-un costum sobru, închis la culoare: dogoarea nu părea să conteze pentru el. George fu din nou uimit de statura lui măruntă și de frumusețea sa. De această dată, King nu mai era atât de reținut, primindu-l pe George cu multă căldură.

— Ia loc, te rog, rosti el, făcându-i semn spre o canapea. Vocea sa era blajină chiar și când vorbele îi erau mușcătoare. Ce are să-mi transmită procurorul general de nu o poate face prin telefon?

— Ar vrea să luați în considerare amânarea campaniei de aici, din Alabama.

— Mda, nu pot spune că sunt cu totul surprins.

— Dumnealui sprijină ceea ce încercați dumneavoastră să realizați, dar se teme că momentul ales pentru protest ar putea fi greșit.

— Explică-mi de ce.

— „Taurul” Connor tocmai a pierdut alegerile pentru primărie în fața lui Albert Boutwell. Conducerea orașului s-a schimbat. Boutwell este un reformator.

— Unii consideră că Boutwell este doar o variantă mai respectabilă a „Taurului” Connor.

— Domnule pastor, poate că așa stau lucrurile; însă Bobby ar dori să îi ofere lui Boutwell șansa de a dovedi de ce este în stare – într-un fel sau altul.

— Înțeleg. Deci mesajul este să așteptăm.

— Întocmai, domnule.

King se uită la Verena, invitând-o parcă să comenteze, însă ea nu zise nimic.

După o clipă, King spuse:

— În septembrie, anul trecut, oamenii de afaceri din Birmingham au promis să renunțe la semnele umilitoare cu „Doar pentru albi” din magazinele lor și, în schimb, Fred Shuttlesworth a acceptat un moratoriu asupra demonstrațiilor. Noi ne-am ținut de cuvânt, dar oamenii de afaceri au ajuns să-l încalce. Așa cum s-a întâmplat în nenumărate rânduri, speranțele noastre au fost spulberate.

— Îmi pare rău să aud asta, rosti George. Însă…

King ignoră întreruperea.

— Acțiunea nonviolentă directă încearcă să creeze tensiune și o senzație de criză, astfel încât o comunitate să fie forțată să se confrunte cu problema respectivă și să deschidă calea pentru negocieri sincere. Voi îmi cereți să îi acord timp lui Boutwell ca să ne arate din ce-i făcut. Poate că Boutwell nu-i o brută, precum Connor, dar este un segregaționist, devotat menținerii statu-quoului. Are nevoie de un imbold pentru a acționa.

Era o sugestie atât de rezonabilă, încât George nici nu putea pretinde că nu este de acord, deși șansele de a-l face pe King să se răzgândească păreau să scadă vertiginos.

— Nu am avansat niciodată în drepturile civile fără presiune, continuă King. Ca să fiu sincer, George, nu m-am angajat încă în vreo campanie desfășurată „la momentul potrivit” în ochii unora ca Bobby Kennedy. Sunt ani întregi de când aud îndemnul: „Așteptați”. Deja îmi este mai mult decât familiar. Acest „Așteptați” înseamnă de fiecare dată „Niciodată”. Am așteptat trei sute patruzeci de ani ca să ne câștigăm drepturile. Națiunile africane se îndreaptă cu viteză maximă spre independență, însă noi continuăm într-un ritm de melc ca să primim o ceașcă de cafea într-un local.

George înțelese că auzea acum o predică repetată, însă tot se simțea captivat. Nu mai avea nicio speranță de a duce la bun sfârșit misiunea încredințată de Bobby.

— Marea noastră piatră de încercare, în drumul nostru spre libertate, nu este consilierul cetățenilor albi sau membrul Ku Klux Klan. Este albul moderat, mai interesat de ordine decât de dreptate; cel care spune mereu, precum Bobby Kennedy: „Sunt de acord cu țelul vostru, dar nu și cu metodele voastre”. Genul acesta de om crede, în mod paternalist, că poate stabili un calendar pentru libertatea altcuiva.

George se simțea acum rușinat fiindcă era mesagerul lui Bobby.

— Va trebui să ne căim, în această generație, nu numai pentru vorbele și faptele pline de ură ale oamenilor răi, ci și pentru tăcerea îngrozitoare a celor buni, continuă King, iar George își ținu lacrimile în frâu cu greu. Momentul este întotdeauna potrivit dacă vrei să faci bine. „Și judecata se va năpusti ca apa, iar dreptatea ca un șuvoi furios”, vorba proorocului Amos. Poți să-i spui asta lui Bobby Kennedy, George.

— Da, domnule, așa voi face, răspunse George.

•

Când reveni la Washington, George o sună pe Cindy Bell, fata cu care mama lui îi făcuse cunoștință, și o invită în oraș. Aceasta îi zise: „Sigur, de ce nu?”

Urma să fie prima lui întâlnire de după despărțirea de Norine Latimer, în speranța deșartă de a începe o relație cu Maria Summers.

Sâmbătă seara, luă un taxi până acasă la Cindy. Ea încă locuia cu părinții, într-o casă mică de muncitori. Tatăl ei îi deschise ușa. Observându-i barba stufoasă, se gândi că un bucătar nu trebuia pesemne să arate foarte îngrijit.

— Mă bucur să te cunosc, George, rosti acesta. Mama ta este una dintre cele mai grozave persoane pe care le-am cunoscut în viața mea. Sper că nu te deranjează că spun ceva atât de personal.

— Vă mulțumesc, domnule Bell, replică George. Sunt de acord cu dumneavoastră.

— Intră. Cindy este aproape gata.

George observă micul crucifix de pe peretele din hol și își aminti că familia Bell era catolică. În adolescență, se gândi el, i se zisese că fetele de la mănăstire erau cele mai focoase.

Cindy apăru purtând un pulover mulat și o fustă scurtă, care îl făcu pe tatăl ei să se încrunte puțin, deși nu spuse nimic. George își înăbuși un zâmbet. Fata avea forme apetisante și nu intenționa să și le ascundă. O cruciuliță de argint atârna de un lănțișor între sânii ei generoși – pentru a o proteja, poate?

George îi oferi o cutie cu bomboane de ciocolată legată cu o fundă albastră.

Ea ridică din sprâncene când văzu taxiul afară.

— O să îmi cumpăr și eu mașină, explică George. Doar că nu am avut vreme până acum.

În timp ce se îndreptau spre centru, Cindy zise:

— Tata o admiră pe mama ta pentru că, deși te-a crescut singură, a făcut o treabă atât de bună.

— Și își împrumută cărți unul altuia, adăugă George. Pe mama ta nu o deranjează acest lucru?

Cindy chicoti. Noțiunea de gelozie sexuală în generația părinților lor era comică, firește.

— Nu-ți scapă nimic. Mama știe că nu se întâmplă nimic între ei – dar asta nu înseamnă că nu-i în gardă.

George se bucura că o invitase în oraș. Era inteligentă și caldă și începea să se gândească la cât de plăcut ar fi fost să o sărute. Imaginea Mariei devenea tot mai încețoșată în mintea lui.

Merseră la un restaurant italian. Cindy îi mărturisi că îi plăceau pastele, așa că mâncară tagliatelle cu ciuperci, apoi șnițel de vită în sos de vin de Xeres.

Ea absolvise Universitatea Georgetown, însă lucra acum ca secretară pentru un agent de asigurări negru.

— Fetele sunt angajate ca secretare chiar și după ce termină o facultate, rosti ea. Mi-ar plăcea și mie să lucrez la guvern. Știu că oamenii consideră asta o muncă plictisitoare, dar Washingtonul e creierul întregii țări. Din păcate, guvernul angajează de obicei albi în posturile-cheie.

— Da, așa este.

— Tu cum ai ajuns acolo?

— Bobby Kennedy voia un negru în echipa lui, ca să pară sincer în chestiunea drepturilor civile.

— Deci ai o funcție simbolică.

— La început, da. Însă acum este mai bine.

După cină merseră să îi vadă pe Tippi Hedren și pe Rod Taylor în cel mai recent film al lui Alfred Hitchcock, *Păsările.* La scenele de groază, Cindy se agăța de George într-un mod care lui i se părea extrem de încântător.

La ieșire porniră o discuție în contradictoriu pe seama finalului peliculei. Lui Cindy nu îi plăcuse.

— Am fost atât de dezamăgită! exclamă ea. Așteptam cu sufletul la gură o explicație.

George ridică din umeri.

— Nu toate au o explicație în viață.

— Ba da, doar că uneori nu o sesizăm noi.

Merseră apoi la barul hotelului Fairfax pentru un pahar înainte de culcare. El își comandă scotch, iar ea un daiquiri. Cruciulița ei de argint îi atrase din nou atenția.

— E doar o bijuterie sau semnifică ceva mai mult? o întrebă el.

— Mai mult, răspunse ea. Mă face să mă simt ocrotită.

— Ocrotită de… cineva în particular?

— Nu. Doar mă păzește. Așa, în general.

— Nu ai cum să crezi asta, zise George sceptic.

— De ce nu?

— Ăă… nu vreau să te jignesc, dacă ești într-adevăr sinceră, dar mi se pare o simplă superstiție.

— Credeam că ești o persoană credincioasă. Mergi la biserică, nu-i așa?

— Merg cu mama mea, dar asta doar fiindcă este important pentru ea și o iubesc. Ca să îi fac pe plac, cânt imnuri, ascult rugăciuni și majoritatea slujbelor, dar toate astea mi se par… aiureli.

— Nu crezi în Dumnezeu?

— Cred că există în univers o inteligență superioară, o ființă care stabilește regulile, cum ar fi $E=mc^2$ și valoarea lui *pi.* Însă este puțin probabil ca ființei respective să îi pese dacă îi dedicăm noi cântece de slavă sau nu și mă îndoiesc că deciziile sale pot fi manipulate rugându-te la statuia Fecioarei Maria; așadar, nu cred că îți va acorda un tratament preferențial în funcție de ce porți la gât.

— Oh…

George își dădu seama că o șocase. Realiză că îi vorbise ca și cum s-ar fi aflat într-o ședință de la Casa Albă, unde subiectele erau mult prea importante pentru a mai menaja sentimentele cuiva.

— Probabil că nu ar fi trebuit să fiu atât de franc, rosti el. Te-am jignit?

— Nu, mă bucur că mi-ai spus asta, zise ea terminându-și băutura.

George lăsă niște bani pe bar și se ridică de pe scaun.

— Mi-a făcut plăcere să vorbesc cu tine, îi spuse el.

— Frumos film! În ciuda sfârșitului dezamăgitor, insistă ea.

Și astfel se încheie seara lor. Cindy era agreabilă și atrăgătoare, dar George nu se putea vedea îndrăgostindu-se de o femeie ale cărei păreri despre univers erau într-o asemenea contradicție cu părerile sale.

Ieșiră și luară un taxi.

Pe drum, George realiză că, în adâncul sufletului, nu se simțea deloc supărat pentru că întâlnirea nu fusese chiar un succes. Încă nu își revenise după dezamăgirea pe care i-o provocase Maria. Se întrebă cât de mult avea să mai dureze această stare.

Când ajunseră acasă la Cindy, ea îi spuse: „Mulțumesc pentru o seară minunată”, apoi îl sărută pe obraz și coborî din mașină.

A doua zi, Bobby îl trimise pe George înapoi în Alabama.

•

George și Verena stăteau în Kelly Ingram Park, în inima zonei negre din Birmingham, în după-amiaza zilei de vineri, 3 mai 1963. Peste drum se afla faimoasa Biserică Baptistă de pe Sixteenth Street, o clădire magnifică din cărămidă roșie, în stil bizantin, proiectată de un arhitect negru. Parcul era plin ochi de militanți pentru drepturile civile, trecători și părinți neliniștiți.

Puteau auzi cântându-se în biserică *Ain't Gonna Let Nobody Turn Me Round.* O mie de liceeni negri erau gata să pornească în marș.

La est de parc, străzile care duceau în centru erau blocate de sute de polițiști. „Taurul” Connor rechiziționase autobuzele școlare pentru a-i duce pe demonstranți la închisoare și mobilizase câini de atac în caz că existau persoane care ar fi refuzat să meargă de bunăvoie. Poliția avea și sprijinul pompierilor, pregătiți cu furtunurile de apă.

Nu existau polițiști sau pompieri de culoare.

Manifestanții pentru drepturile civile solicitau întotdeauna, cât se poate de corect, autorizația pentru marș. Și de fiecare dată erau refuzați. Când porneau totuși în marș, erau arestați și duși la închisoare.

Drept urmare, majoritatea negrilor din Birmingham nu voiau să se alăture demonstrațiilor – permițându-le astfel albilor aflați la conducerea orașului să afirme că mișcarea lui Martin Luther King nu avea cine știe ce susținere.

King însuși ajunsese la închisoare acolo, cu exact trei săptămâni în urmă, în Vinerea Mare. George se minunase de nerozia segregaționiștilor: oare chiar nu știau cine fusese arestat în Vinerea Mare? King fusese încarcerat din pură răutate.

Însă întemnițarea sa abia dacă ajunsese în presă. Un negru nedreptățit pentru că își cerea drepturile de cetățean american nu reprezenta o știre. King fusese criticat de clericii albi într-o scrisoare care făcuse mare vâlvă. El scrisese replica din închisoare, o replică venită din simțul echității, însă niciun ziar nu o publicase – deși poate că mai era timp pentru asta. Pe scurt, campaniei i se făcuse foarte puțină publicitate.

Adolescenții negri din Birmingham insistaseră să participe la demonstrații și, în cele din urmă, King acceptase să îi primească la marș, însă nimic nu se schimbase: „Taurul” Connor îi

întemnițase și pe copii, dar nimeni nu părea să acorde vreo importanță acestui lucru.

Sunetul imnurilor din biserică era încântător, dar nu suficient. Campania lui Martin Luther King din Birmingham părea să fi ajuns într-un punct mort, asemenea vieții sentimentale a lui George.

Studiindu-i pe pompierii de pe străzile de la est de parc, George observă că aceștia aveau un nou tip de armă. Dispozitivul părea să ia apă din două furtunuri și să o scoată cu jet puternic printr-un singur capăt. Probabil că asta oferea jetului o forță suplimentară. Dispozitivul era montat pe un trepied, ceea ce sugera că era mult prea puternic ca să poată fi ținut de un singur om. George se bucură că era doar observator și că nu avea să ia parte la marș. Bănuia că jetul putea face mai mult decât să te ude leoarcă.

Ușile bisericii se trântiră de perete și un grup de elevi ieșiră prin arcada triplă, îmbrăcați în hainele lor de duminică și cântând. Coborâră treptele lungi și spațioase până în stradă. Erau circa șaizeci, însă George știa că acesta era doar primul contingent: înăuntru mai erau câteva sute. Majoritatea erau în ultimul an de liceu, dar printre ei se amestecaseră și câțiva elevi din alți ani.

George și Verena îi urmară de la distanță. Mulțimea adunată în parc ovaționă și aplaudă când elevii trecură pe Sixteenth Street, pe lângă magazinele și firmele deținute în mare parte de negri. Se îndreptară spre est, pe Fifth Avenue, și ajunseră la colțul cu Seventeenth Street, unde calea le era blocată de baricadele poliției.

Un căpitan de poliție li se adresă printr-o portavoce.

— Împrăștiați-vă și eliberați carosabilul! strigă el, arătând către pompierii din spatele lui. Altminteri veți fi udați leoarcă.

Dăţile trecute, poliția pur și simplu îi mânase pe demonstranți în dube și în autobuze, ducându-i apoi la pușcărie. Dar George știa că închisorile erau acum supraaglomerate, iar „Taurul” Connor spera să reducă la minimum arestările din ziua aceea: ar fi preferat ca toată lumea să plece acasă.

Iar acesta era ultimul lucru pe care ei aveau de gând să-l facă. Cei șaizeci de copii rămaseră pe șosea, în fața rândurilor formate de autoritățile albilor, cântând din toți rărunchii.

Căpitanul de poliție le făcu un semn pompierilor, care dădură drumul la apă. George observă că foloseau furtunurile obișnuite, fără tunul de apă montat pe trepied. Chiar și așa, jetul îi făcu pe manifestanți să bată în retragere, iar trecătorii se refugiară în parc și pe lângă clădiri. Căpitanul continua să repete prin portavoce: „Evacuați zona! Evacuați zona!"

Majoritatea manifestanților începură să se retragă – dar nu toți. Zece dintre ei pur și simplu se așezară pe jos. Uzi până la piele, aceștia ignorară apa și continuară să cânte.

Acesta fu momentul în care pompierii porniră tunul de apă.

Efectul fu instantaneu. În loc să fie împroșcați cu apă – ceea ce era extrem de neplăcut, dar nu foarte periculos elevii așezați pe stradă fură izbiți în plin de un jet puternic. Fură doborâți și începură să urle de durere. Imnul se transformă în țipete de groază.

Cea mai mică dintre ei era o fetiță. Apa o săltă de la pământ și o azvârli în spate. Ea se rostogoli pe stradă ca o frunză suflată de vânt, dând neajutorată din mâini și din picioare. Trecătorii începură să urle și să blesteme.

George înjură și fugi în stradă.

Pompierii îndreptară din nou furtunul montat pe trepied asupra copilei, asigurându-se că aceasta nu putea scăpa de forța lui. O tratau ca pe un gunoi ce trebuia măturat de pe stradă. George fu primul care ajunse la ea. Se așeză între ea și furtun, întorcându-și spatele.

Fu ca și cum ar fi fost lovit cu pumnul. Jetul îl puse în genunchi, însă fetița era acum în siguranță. Se ridică în picioare cu greu și o luă la fugă spre parc, dar furtunul o urmări și o dărâmă din nou.

George se înfurie. Pompierii erau precum copoii care doborau un pui de căprioară. Strigătele furioase ale trecătorilor îi confirmau că nu era singurul scos din sărite.

George fugi după fată și o feri din nou. De această dată era pregătit pentru impactul jetului, astfel că izbuti să își păstreze echilibrul. Îngenunche și ridică fetița. Rochia ei roz era udă leoarcă. Cu ea în brațe, porni împleticit către trotuar. Pompierii îl urmăriră cu jetul, încercând să îl doboare din nou la pământ, însă el reuși să se țină pe picioare până ajunse în spatele unei mașini parcate.

Așeză fata în picioare. Ea încă țipa îngrozită. „Gata, ești în siguranță acum”, îi zise George, fără să o poată liniști însă. Apoi, o femeie înspăimântată veni în fugă și o luă în brațe. Fata se agăță de femeie, iar George presupuse că era mama ei. Plângând, mama își duse copila de acolo.

George era plin de vânătăi și ud leoarcă. Se întoarse pentru a vedea ce se mai întâmpla. Manifestanții fuseseră pregătiți pentru proteste nonviolente, însă trecătorii furioși nu, iar acum ripostau aruncând cu pietre în pompieri. Părea că situația scăpase de sub control.

George nu o vedea pe Verena nicăieri.

Polițiștii și pompierii înaintară pe Fifth Avenue încercând să disperseze mulțimea, însă marșul lor fu încetinit de o ploaie de proiectile. Oamenii intraseră în număr mare în clădirile de pe partea sudică a străzii și bombardau acum poliția de la ferestrele aflate la etaj, azvârlind cu pietre, sticle și gunoaie. George se îndepărtă de punctul central al scandalului și se opri la următorul colț de stradă, în fața restaurantului Jockey Boy. Rămase acolo cu un mic grup de jurnaliști și de spectatori, negri și albi.

Privind spre nord, observă că și alte contingente de tineri manifestanți ieșeau din biserică, ocolind pe alte străzi pentru a evita violențele. Asta avea să-i creeze probleme „Taurului” Connor, silindu-l să își împartă trupele.

Connor ripostă aruncând în luptă câinii.

Aceștia coborâră din dube mârâind, trăgând de lesele lor de piele. Dresorii lor – albi voinici purtând ochelari de soare și șepci de poliție – păreau la fel de înrăiți. Atât câinii, cât și dresorii nu erau altceva decât niște animale nerăbdătoare să atace.

Polițiștii și câinii porniră la atac în haită. Manifestanții și trecătorii încercară să fugă, însă mulțimea de pe stradă era deacum îngrămădită și mulți oameni nu reușiră să scape. Câinii erau turbați de nerăbdare, clănțănind și mușcând până la sânge mâinile și picioarele oamenilor.

Unii fugiră spre vest, în inima cartierului de negri, hăituiți de polițiști. Alții se adăpostiră în biserică. Prin arcada triplă nu mai ieșeau manifestanți, observă George; demonstrația se încheia.

Însă poliției nu îi era de ajuns.

Parcă de nicăieri, doi polițiști cu câini apărură lângă George. Unul înșfăcă un negru tânăr și înalt; George îl remarcase pentru

că purta un cardigan scump. Băiatul avea vreo 15 ani și nu participase la demonstrație, mulțumindu-se să o urmărească de la distanță. Cu toate acestea, polițistul îl răsuci, iar câinele sări și își înfipse colții în bazinul băiatului. Acesta scăpă un urlet de frică și de durere. Un jurnalist făcu o poză.

Pe când George se pregătea să intervină, polițistul trase câinele de pe băiat, arestându-l apoi pentru că manifestase fără autorizație.

George observă în apropiere un alb cu burtă, îmbrăcat doar în cămașă, urmărind cum decurgea arestarea. Din fotografiile publicate în presă îl recunoscu pe „Taurul” Connor. „De ce nu ai adus un câine mai rău?” i se adresă Connor polițistului.

George ar fi vrut să se ia la harță cu el – bărbatul ar fi trebuit să fie comisarul pentru siguranța publică, dar se comporta ca un golan din colțul străzii.

Însă realiză rapid că era și el în pericol de a fi arestat, mai ales că între timp costumul său elegant se transformase într-o cârpă udă fleașcă. Bobby Kennedy nu ar fi fost deloc mulțumit dacă George ar fi ajuns la închisoare.

Făcând eforturi uriașe, George își ținu mânia în frâu și nu ripostă, apoi se răsuci și porni cu pas grăbit spre Gaston.

Din fericire, avea în bagaj o pereche de pantaloni de rezervă. Făcu un duș, îmbrăcă haine uscate și își trimise costumul la curățat. Sună la Departamentul de Justiție și îi dictă unei secretare raportul asupra evenimentelor din ziua aceea pentru Bobby Kennedy. Avu grijă ca raportul să fie sec și lipsit de emoție, omițând faptul că fusese luat la țintă cu tunul de apă.

O regăsi pe Verena la recepția hotelului. Scăpase cu bine, dar părea extrem de afectată din pricina celor întâmplate. „Pot să ne facă orice vor!” rosti ea cu o notă de isterie în glas. Și el era de aceeași părere, însă știa că ei îi era mult mai greu. Verena nu participase la Cursa pentru Libertate și George presupuse că era prima oară când fata vedea cu ochii ei ura rasială, în toată hidoșenia sa plină de violență.

— Hai să-ți iau ceva de băut, îi zise el, apoi se îndreptară spre bar.

În următoarea oră se strădui să o calmeze. O ascultă vorbind, spunându-i din când în când câte o vorbă bună ca să o liniștească. Ajutând-o să își recapete calmul, reuși să își potolească și propria patimă.

Luară cina împreună la restaurantul hotelului. Când se lăsă întunericul, urcară la etaj. În hol, Verena îi spuse:

— Vrei să vii la mine?

Invitația ei îl luă prin surprindere. Nu fusese o seară romantică sau senzuală, iar el nu o considerase o întâlnire. Erau doar doi militanți care se consolau reciproc.

Ea îi sesiză ezitarea.

— Vreau doar să mă țină cineva în brațe, îi zise. Poți să faci asta?

Deși nu era sigur că înțelegea, el încuviință.

Imaginea Mariei îi răsări în minte, dar încercă să o alunge. Era cazul să o uite.

După ce intrară în cameră, ea închise ușa și îl cuprinse în brațe. El o strânse la piept, sărutând-o pe frunte. Ea își întoarse fața și își rezemă obrazul de umărul lui. „Bine, se gândi el, deci vrei să ne îmbrățișăm, dar să nu ne sărutăm.” Se hotărî să se lase dirijat de ea. Oricum, nu avea de ce să se plângă, indiferent ce ar fi dorit ea.

După un minut, ea spuse:

— Nu vreau să dorm singură.

— Bine, rosti el pe un ton neutru.

— Putem doar să ne ținem în brațe?

— Da, răspunse el, deși era greu de crezut că lucrurile aveau să stea chiar așa.

Ea se desprinse din îmbrățișare, apoi se descălță rapid și își trase rochia peste cap. Purta lenjerie albă. El se holbă la pielea ei catifelată, perfectă. În doar câteva secunde, ea își scoase lenjeria intimă. Avea sânii mici și fermi, cu sfârcuri minuscule. Părul ei pubian avea o nuanță castanie. Era, indiscutabil, cea mai frumoasă femeie pe care o văzuse vreodată goală.

Nu apucă decât să îi arunce o privire fugară, căci ea urcă imediat în pat.

George se întoarse și își scoase cămașa.

— Spatele tău! zise Verena. O, Doamne, arată groaznic!

George simțea durerea provocată de furtun, dar nu se gândise că acesta lăsase și urme. Se întoarse cu spatele la oglindă și se uită peste umăr. Pielea sa era plină de vânătăi.

Se descălță și își scoase șosetele încet. Deja avea erecție și spera ca aceasta să dispară, însă nu se întâmplă asta. Nu și-o

putea înfrâna. Se ridică, își scoase pantalonii și lenjeria, apoi urcă în pat la fel de iute ca ea.

Începură să se îmbrățișeze. Erecția lui o împungea în burtă, însă ea nu reacționă în niciun fel. Părul ei îi gâdila gâtul, iar sânii îi erau striviți de pieptul lui. George era teribil de excitat, însă instinctul îi spunea să nu acționeze încă.

Apoi, Verena începu să plângă. La început, George auzi câteva gemete înfundate, dar nu fu sigur dacă se asociau cu pornirile ei sexuale. Apoi îi simți lacrimile fierbinți pe piept, iar în curând ea începu să plângă în hohote. O mângâie pe spate încercând să o aline.

O parte din mintea lui se minuna de ceea ce se întâmpla. Era gol, se afla în pat cu o femeie frumoasă și tot ce făcea era să o mângâie pe spate. Însă, la un nivel mai profund, totul părea să aibă un sens. Avea un sentiment vag, dar cert, că își ofereau unul altuia o alinare mai puternică decât sexul. Căzuseră pradă amândoi unei emoții intense, chiar dacă George n-ar fi putut s-o definească.

Hohotele Verenei se domoliră treptat. După o vreme trupul i se relaxă, respirația îi deveni regulată, iar ea se cufundă într-un somn liniștitor.

Treptat, erecția lui George se domoli. Închise ochii și se concentră asupra căldurii trupului ei lipit de al lui, asupra parfumului feminin discret al pielii și al părului ei. Era convins că nu va putea să doarmă cu o asemenea fată în brațe.

Însă adormi.

Când se trezi în zori, ea plecase.

•

În acea dimineață de sâmbătă, Maria Summers se duse pesimistă la serviciu.

În vreme ce Martin Luther King fusese întemnițat în Alabama, Comisia pentru Drepturi Civile redactase un raport înfiorător despre abuzurile săvârșite împotriva negrilor din Mississippi. Însă Administrația Kennedy subminase în mod iscusit acest raport. Un avocat de la Departamentul de Justiție, pe nume Burke Marshall, scrisese un memoriu în care ataca concluziile raportului; șeful Mariei, Pierre Salinger, prezentase propunerile acestuia ca fiind extremiste, iar presa americană fusese păcălită.

Iar omul pe care îl iubea Maria se afla în spatele acestei politici. Președintele Kennedy avea un suflet bun, credea ea, însă se concentra întotdeauna asupra următoarelor alegeri. Se descurcase bine la parțialele din urmă cu un an: sângele-rece de care dăduse dovadă în criza rachetelor din Cuba îi atrăsese o mare popularitate, împiedicând astfel o victorie detașată a republicanilor. Dar acum își făcea griji în privința realegerii sale în anul următor. Nu îi plăceau segregaționiștii sudiști, însă nu era dispus să se sacrifice pornind o luptă cu ei.

Astfel încât campania pentru drepturi civile nu mai era de interes public.

Fratele Mariei avea patru copii, la care ea ținea foarte mult. Atât ei, cât și copiii pe care i-ar fi putut avea Maria în viitor urmau să devină cetățeni americani de mâna a doua. Dacă s-ar fi dus în Sud, le-ar fi fost greu să găsească un hotel dispus să îi găzduiască. Dacă mergeau la o biserică aparținând albilor, erau alungați, asta dacă nu cumva dădeau de un pastor care să se considere suficient de liberal încât să îi îndrume spre o zonă îngrădită, special concepută pentru negri. Urmau să vadă indicatorul DOAR PENTRU ALBI postat pe toate toaletele publice, la fel ca și semnul care îi îndruma pe COLORAȚI la găleata din curtea din spate. Urmau să întrebe de ce negrii nu apăreau la televizor, iar părinții lor nu aveau să știe ce să le răspundă.

Apoi ajunse la birou și văzu ziarele.

Pe prima pagină din *New York Times* se afla o fotografie din Birmingham care o îngrozi pe Maria. Aceasta înfățișa un polițist alb alături de un ciobănesc german înverșunat. Câinele mușca un adolescent negru care părea inofensiv, în vreme ce polițistul îl ținea pe băiat de pulover. Polițistul rânjea malițios, dezvelindu-și dinții de parcă ar fi vrut să muște și el pe cineva.

Nelly Fordham auzi reacția Mariei și își ridică ochii din *Washington Post.*

— Urât, nu-i așa? comentă ea.

Aceeași imagine se afla pe prima pagină a mai multor ziare americane, dar și pe cea a publicațiilor străine.

Maria se așeză la birou și începu să citească. Tonul se schimbase, remarcă ea cu un licăr de speranță. Presa nu mai putea să îl scoată vinovat pe Martin Luther King, susținând că această campanie, pe care el o pornise, venise la momentul nepotrivit și că negrii trebuiau să aibă răbdare. Situația se

schimbase cu ajutorul inestimabil al reportajelor de presă, un proces misterios pe care Maria învățase să îl privească cu respect și cu teamă.

Entuziasmul ei crescu când începu să suspecteze că sudiștii albi săriseră calul. Presa vorbea acum despre violențe îndreptate împotriva copiilor pe străzile din America. Ziariștii încă mai citau persoane care spuneau că vina le aparținea exclusiv lui King și agitatorilor săi, însă tonul disprețuitor și încrezător al segregaționiștilor fusese înlocuit acum de o notă de negare disperată. Oare era posibil ca o singură fotografie să schimbe totul?

Salinger intră în cameră.

— Oameni buni, rosti el. Președintele a citit presa de dimineață, a văzut fotografiile din Birmingham și a fost dezgustat – iar acum dorește ca presa să afle acest lucru. Nu e vorba de un comunicat oficial, ci de o întrevedere informală. Cuvântul-cheie este „dezgustat”. Dați de știre imediat, vă rog.

Maria o privi pe Nelly și amândouă ridicară din sprâncene. Era o schimbare de atitudine.

Maria ridică receptorul.

•

Luni dimineață, George se mișca deja cu mare băgare de seamă, încercând să reducă la minimum junghiurile de durere. Tunul cu apă al pompierilor din Birmingham producea o presiune de șapte kilograme pe centimetru pătrat, conform ziarelor, iar George le resimțea din plin pe spate.

Nu era singurul rănit. Sute de demonstranți erau învinețiți, iar unii fuseseră mușcați de câini cu atâta sălbăticie, încât necesitaseră copci. Mii de elevi erau încă la închisoare.

George se ruga din răsputeri ca suferința lor să nu fi fost în zadar.

Acum existau speranțe. Oamenii de afaceri albi și înstăriți din Birmingham voiau să pună capăt conflictului. Nimeni nu mai cumpăra nimic: negrii boicotau magazinele din centru, iar albii se temeau că s-ar fi putut confrunta cu o răzmeriță. Chiar și încăpățânații patroni ai oțelăriilor considerau că afacerile lor aveau de suferit din cauza reputației căpătate de oraș drept capitala mondială a rasismului violent.

Iar Casa Albă detesta titlurile din presa internațională. Ziarele străine, care considerau de la sine înțeles dreptul negrilor la

justiție și democrație, nu puteau înțelege de ce președintele american nu era în stare să se folosească de propriile legi.

Bobby Kennedy îl trimise pe Burke Marshall să încerce să cadă la învoială cu mai-marii orașului Birmingham. Dennis Wilson era asistentul lui. George nu avea încredere în niciunul. Marshall subminase raportul Comisiei pentru Drepturi Civile prin tot felul de chichițe avocățești, iar Dennis îl invidiase mereu pe George.

Elita albilor din Birmingham nu voia să negocieze direct cu Martin Luther King, așa că Dennis și George trebuiau să facă pe intermediarii, în timp ce Verena îl reprezenta pe King.

Burke Marshall ar fi vrut ca pastorul să renunțe la demonstrația de luni.

— Și să înceteze presiunile tocmai acum, când suntem în avantaj? îi zise Verena lui Dennis Wilson pe un ton sceptic la recepția elegantă a hotelului Gaston.

George confirmă printr-o aplecare a capului.

— Oricum, administrația locală nu poate face absolut nimic acum, răspunse Dennis.

Administrația locală trecea printr-o criză separată, dar într-un fel înrudită: „Taurul” Connor atacase în instanță scrutinul pe care îl pierduse, deci acum erau doi oameni care susțineau că sunt primari. Verena spuse:

— Deci, sunt dezbinați și slăbiți – perfect! Dacă așteptăm să se împace, vor fi mai puternici și mai hotărâți decât înainte. Oare voi chiar nu știți boabă de politică acolo, la Casa Albă?

Dennis susținea că nici militanții pentru drepturile civile nu știau foarte clar ce își doresc. Iar asta o înfurie pe Verena.

— Avem patru solicitări foarte simple, rosti ea. Unu: desegregarea imediată a localurilor, a toaletelor, a fântânilor și a tuturor celorlalte facilități din magazine. Doi: angajarea și promovarea nediscriminatorie a negrilor în magazine. Trei: eliberarea din închisoare a tuturor demonstranților și retragerea acuzațiilor depuse împotriva lor. Patru: pe viitor, existența unui comitet birasial care să negocieze desegregarea poliției, a școlilor, a parcurilor, a cinematografelor și a hotelurilor. Se uită urât la Dennis și adăugă: E ceva neclar în asta?

King cerea lucruri de la sine înțelese, dar chiar și asta era prea mult pentru albi. În seara aceea, Dennis reveni la Gaston și le aduse la cunoștință lui George și Verenei contrapropunerile.

Patronii de magazine erau dispuși să purceadă la desegregarea imediată a cabinelor de probă, urmând ca și celelalte facilități să fie desegregate după o vreme. Cinci sau șase angajați negri puteau fi promovați în posturi de răspundere de îndată ce demonstrațiile luau sfârșit. Oamenii de afaceri nu puteau face nimic în privința deținuților, întrucât aceasta era o chestiune care ținea de tribunale. Segregarea școlilor și a altor facilități din oraș trebuia discutată cu primarul și cu consiliul municipal.

Dennis era mulțumit. Pentru prima oară, albii negociau!

Însă Verena pufni disprețuitoare.

— Asta nu înseamnă nimic, rosti ea. Femeile nu trebuie să împartă cabinele de probă, așa că oricum nu se poate vorbi de segregare. Și sunt mai mult de cinci negri din Birmingham capabili să primească posturi de răspundere. Cât privește celelalte propuneri...

— Ei spun că nu au puterea necesară pentru a revoca hotărârile judecătorești sau pentru a schimba legile.

— Cât de naiv poți fi? i-o întoarse Verena. În orașul ăsta, tribunalele și administrația locală fac ceea ce le cer oamenii de afaceri să facă.

Bobby Kennedy îi solicită lui George să încropească o listă a celor mai influenți oameni de afaceri albi din oraș cu numere de telefon pentru fiecare. Președintele urma să îi sune personal și să le spună că era necesar să ajungă la un compromis.

George remarcă și alte semne de bun augur. La slujbele desfășurate în bisericile din Birmingham luni seară, se strânseră donații în valoare de 40 000 de dolari pentru campania lui King: oamenii pastorului avură nevoie de întreaga noapte pentru a număra banii și făcură acest lucru într-o cameră de motel închiriată exact în acest scop. Și mai mulți bani veneau prin poștă. În mod normal, mișcarea trăia de pe o zi pe alta, însă „Taurul” Connor și câinii lui le aduseseră o pleașcă neașteptată.

Verena și oamenii lui King se întruniră pentru o ședință în miez de noapte, în salonul apartamentului lui King, pentru a discuta metodele prin care puteau să mențină presiunea. George nu fu invitat – nu voia să afle lucruri pe care apoi să se simtă obligat să i le raporteze lui Bobby –, așa că se duse la culcare.

A doua zi de dimineață, își îmbrăcă costumul și coborî la parter, pentru conferința de presă a lui King programată la ora

10:00. În curtea motelului se îngrămădeau peste o sută de jurnaliști din toată lumea, care transpirau puternic sub soarele Alabamei. Campania lui King din Birmingham era o știre fierbinte – și tot datorită „Taurului” Connor.

— Activitățile desfășurate în Birmingham în ultimele zile marchează majoratul mișcării nonviolente, rosti King. Sunt împlinirea unui vis.

George nu o vedea nicăieri pe Verena, și începu să suspecteze că adevărata acțiune se petrecea de fapt în altă parte. Plecă de la motel și se duse la biserică. Nici aici nu reuși să o găsească pe Verena, dar observă grupuri de elevi ieșind din pivnița bisericii și urcând în mașini parcate într-un șir pe Fifth Avenue. Sesiză o atitudine de nonșalanță forțată la adulții care îi supravegheau.

Apoi dădu peste Dennis Wilson, care avea noutăți.

— Comitetul Pensionarilor a convocat o ședință de urgență la Camera de Comerț.

George auzise câte ceva despre acest grup neoficial, poreclit „Catârii”. Aceștia erau oamenii care dețineau adevărata putere în oraș. Dacă ajunseseră să se panicheze, era clar că lucrurile aveau să se schimbe.

— Ce pun la cale oamenii lui King? întrebă Dennis.

George se bucura că nu știa.

— Nu am fost invitat la ședință, răspunse el. Însă e clar că pun ceva la cale.

Se despărți de Dennis și porni pe jos spre centru. Chiar dacă era singur, știa că risca să fie arestat pentru că nu avea autorizație, însă nu avea de ales: lui Bobby nu îi era de niciun ajutor dacă stătea ascuns în Gaston.

După zece minute, ajunse în cartierul de afaceri din Birmingham, cartier tipic fiecărui oraș din Sud: magazine universale, cinematografe, clădiri publice și o linie de tramvai care îl traversa.

George realiză care era planul lui King abia când îl văzu pus în aplicare.

Brusc, negrii care mergeau singuri sau în grupuri de câte doi-trei începură să se strângă laolaltă, scoțând la iveală pancarte pe care le ținuseră ascunse. Unii se așezară pe jos, blocând trotuarul, alții îngenunchează ca să se roage pe treptele masivei primării, proiectată în stil Art Deco. Șiruri de adolescenți

cântând imnuri intrau și ieșeau din magazine care practicau segregarea. Traficul încetini, apoi se opri.

Poliția fu luată prin surprindere: forțele de ordine se concentraseră în jurul zonei Kelly Ingram Park, aflată la aproape un kilometru de acolo, iar demonstranții li se strecuraseră printre degete. Însă George era convins că această atitudine detașată – de protest liniștit – avea să dureze doar până când „Taurul” Connor își venea în fire.

După-amiază se întoarse la Gaston și o găsi pe Verena îngrijorată.

— Este grozav, dar din păcate totul a scăpat de sub control, rosti ea. Oamenii noștri sunt pregătiți pentru proteste nonviolente, însă alte câteva mii de persoane li se alătură fără a avea aceeași disciplină.

— Da, dar astfel crește presiunea asupra Catârilor, replică George.

— Dar nu vrem ca guvernatorul să instituie legea marțială.

Guvernatorul din Alabama era George Wallace, un segregaționist intransigent.

— Legea marțială înseamnă control federal, remarcă George. Atunci, președintele ar trebui să impună măcar o integrare parțială.

— Dacă le este impusă Catârilor din exterior, aceștia vor găsi metode de a o submina. Mai bine să fie decizia lor.

Verena avea o gândire politică foarte subtilă, realiză George. Fără îndoială că învățase multe de la King, însă nu era sigur că avea dreptate în această chestiune.

Mâncă un sandvici cu șuncă și plecă din nou. Atmosfera din jurul zonei Kelly Ingram Park era acum mult mai tensionată. În parc erau sute de polițiști, rotindu-și bastoanele și ținându-și în frâu câinii nerăbdători. Pompierii puneau furtunul pe toți cei care se îndreptau spre centru. Negrii, scoși din sărite de furtunuri, începură să arunce cu pietre și cu sticle de Coca-Cola în forțele de ordine. Verena și alții din echipa lui King mergeau prin mulțime, implorându-i pe oameni să își păstreze calmul și să nu recurgă la violență, însă fără prea mare efect. Un vehicul alb și ciudat, pe care lumea îl poreclise „Tancul”, străbătea Sixteenth Street cu „Taurul” Connor mugind printr-o portavoce: „Împrăștiați-vă! Eliberați carosabilul!” Nu era un tanc, din câte

aflase George, ci un vehicul blindat pe care armata îl dăduse la casare și pe care îl cumpărase Connor.

George îl văzu pe Fred Shuttlesworth, rivalul lui King la conducerea campaniei. La cei 41 de ani ai săi, Fred era un bărbat vânos și dur, îmbrăcat elegant și cu o mustață îngrijită. Omul scăpase cu viață din două atentate cu bombă, iar soția lui fusese înjunghiată de un membru Ku Klux Klan, dar tot nu părea să se teamă, refuzând să părăsească orașul.

— Nu am scăpat cu viață ca să dau bir cu fugiții, îi plăcea lui să spună.

Deși era un luptător din naștere, acum încerca să îi potolească pe tineri.

— Nu trebuie să întărâtați poliția, le zicea el. Nu le dați de înțeles că aveți de gând să îi loviți.

Erau sfaturi chibzuite, realiză George.

Puștii se adunară în jurul lui Shuttlesworth și el îi conduse înapoi spre biserică, fluturând în aer o batistă albă, în încercarea de a arăta poliției că avea intenții pașnice.

Și planul lui fu cât pe ce să funcționeze.

Shuttlesworth trecu împreună cu copiii pe lângă mașinile de pompieri parcate în fața intrării de la pivnița bisericii, aflată la nivelul străzii, și îi conduse înăuntru, coborând treptele. După ce intrară cu toții, dădu să îi urmeze. Dar în clipa aceea, George auzi o voce rostind: „Hai să punem furtunul cu apă pe pastor”.

Shuttlesworth se întoarse încruntat, încercând să privească înapoi. Dar un jet din tunul de apă îl izbi direct în piept. Se împletici și căzu pe scări cu mare zgomot.

Cineva țipă:

— O, Doamne, Shuttlesworth e la pământ!

George fugi imediat într-acolo. Shuttlesworth zăcea la baza scărilor, respirând greu.

— Sunteți teafăr? îi strigă George, dar bărbatul nu îi putu răspunde. Chemați repede o ambulanță!

George era uimit că autoritățile dăduseră dovadă de atâta prostie. Shuttlesworth era o figură extrem de populară. Oare chiar *voiau* să stârnească o răzmeriță?

Ambulanțele erau în apropiere și în doar câteva minute doi oameni veniră cu o targă și îl scoaseră pe Shuttlesworth de acolo.

George îi urmă până pe trotuar. Trecătorii negri și polițiștii albi se apropiaseră periculos de mult unii de alții. Reporterii se adunară imediat, iar fotografii surprinseră momentul în care targa fu băgată în ambulanță. Apoi urmăriră cu toții cum mașina demară.

O clipă mai târziu apăru și „Taurul” Connor.

— De-o săptămână aștept să îl văd pe Shuttlesworth udat cu furtunul, rosti el jovial. Îmi pare rău că am ratat momentul.

George era furios. Spera ca un pieton să îl pocnească în față pe Connor.

Un reporter alb zise:

— A fost luat cu ambulanța.

— Păcat! Mai bine îl luau cu dricul, răspunse Connor.

George fu nevoit să întoarcă spatele pentru a-și controla furia. Fu salvat de către Dennis Wilson, care apăru de nicăieri și îl prinse de braț.

— Vești bune! exclamă el. Catârii au cedat!

George se răsuci.

— Cum adică au cedat?

— Au constituit un comitet care să negocieze cu manifestanții.

Astea *chiar* erau vești bune. Ceva îi convinsese: fie demonstrațiile, fie telefoanele primite de la președinte, fie amenințarea instituirii legii marțiale. Oricare ar fi fost motivul, erau acum suficient de disperați încât să se așeze la masa tratativelor cu negrii și să discute un armistițiu. Poate că aveau să cadă de acord înainte ca situația să degenereze.

— Însă au nevoie de un loc unde să se întâlnească, adăugă Dennis.

— Verena va ști. Să mergem să o căutăm.

George dădu să plece, apoi se opri o clipă și îi aruncă o privire „Taurului” Connor. Individul devenea irelevant, realiză George. Connor era pe stradă, insultându-i pe militanții pentru drepturile civile, dar în Camera de Comerț mai-marii orașului schimbaseră deja cursul – și o făcuseră fără să îl consulte pe Connor. Poate că sosise vremea în care bătăușii albi nu aveau să mai conducă Sudul.

Sau poate că nu.

•

Compromisul fu anunțat vineri, într-o conferință de presă. Fred Shuttlesworth participă la aceasta, cu coastele rupte din cauza tunului de apă, și zise: „Birmingham a ajuns la un acord cu conștiința sa astăzi!” Câteva clipe după aceea leșină și fu scos pe brațe din clădire. Martin Luther King proclamă victoria și luă avionul înapoi spre Atlanta.

Elita albilor din Birmingham acceptase, în cele din urmă, un anumit nivel de desegregare. Verena se plângea că nu era prea mult și într-un fel avea dreptate: albii făceau doar câteva concesii mărunte. Însă George considera că avusese loc o schimbare uriașă de principiu: albii acceptaseră să negocieze cu negrii în privința segregării. Nu mai puteau să le impună acestora termene și condiții, pur și simplu. Negocierile aveau să continue și nu puteau merge decât într-o singură direcție.

Indiferent că era vorba despre un progres mărunt sau despre un punct de cotitură, toate persoanele de culoare din Birmingham sărbătoreau sâmbătă seara, iar Verena îl invită pe George în camera ei.

Acesta descoperi în curând că ea nu era una dintre fetele cărora le plăcea ca bărbații să preia controlul în pat. Știa ce voia și nu îi era rușine să o ceară, iar asta îi convenea de minune lui George.

Aproape orice i-ar fi convenit. Era fermecat de trupul ei minunat și palid și de ochii ei verzi, hipnotizanți. Vorbea mult în timp ce făceau dragoste, spunându-i cum se simte și întrebându-l dacă un lucru sau altul îi făcea plăcere sau îl stânjenea; faptul că vorbeau sporea senzația de intimitate. George își dădu seama, mai limpede ca niciodată, că sexul putea fi o cale de a descoperi nu doar trupul celuilalt, ci și firea sa.

Spre sfârșit, ea vru să treacă deasupra. Și asta era ceva nou pentru el: nicio femeie cu care fusese înainte nu o mai făcuse. Ea îl încălecă, iar el o cuprinse de șolduri și începu să se miște în ritmul ei. Ea își închise ochii, dar el preferă să îi urmărească expresia de pe chip, fascinat și subjugat totodată, iar când ea ajunse la orgasm, ajunse și el.

Cu câteva minute înainte de miezul nopții, el stătea la fereastră îmbrăcat într-un halat, uitându-se la felinarele de pe Fifth Avenue, în vreme ce Verena era la baie. Gândurile îi fugiră spre acordul la care ajunsese King cu albii din Birmingham. Dacă

acesta era un triumf al mișcării pentru drepturi civile, segregaționiștii refractari nu aveau să accepte înfrângerea, își dădu el seama; însă ce *urmau* să facă? Fără îndoială că „Taurul” Connor avea un plan de sabotare a acordului. La fel și George Wallace, guvernatorul rasist.

În ziua aceea, membrii Ku Klux Klan organizară un miting la Bessemer, un orășel aflat la circa 30 de kilometri de Birmingham. Conform informațiilor lui Bobby Kennedy, susținătorii veniseră din Georgia, Tennessee, Carolina de Sud și Mississippi. Nu era nicio îndoială că organizatorii își petrecuseră toată seara incitându-i și spunându-le că Birminghamul cedase în fața negrilor. La ora aceea, probabil că femeile și copiii plecaseră acasă, însă bărbații începuseră să bea și să se laude cu ce aveau să facă.

A doua zi, duminică, 12 mai, era Ziua Mamei. George își amintea de Ziua Mamei din urmă cu doi ani, când albii încercaseră să îi omoare, pe el și pe ceilalți participanți la Cursa pentru Libertate, aruncând cu cocktailuri Molotov în autobuzul lor, pe când se aflau la Anniston, la 100 de kilometri de locul acela.

Verena ieși din baie.

— Vino înapoi în pat, rosti ea, băgându-se din nou sub așternuturi.

George ardea de nerăbdare – spera să mai facă dragoste măcar o dată înainte de răsărit. Dar pe când se pregătea să dea curs invitației, ceva îi atrase atenția afară: farurile aprinse a două mașini venind pe Fifth Avenue. Prima era albă și aparținea Secției de Poliție din Birmingham, fiind marcată foarte clar cu numărul 25. Era urmată de un Chevrolet cu botul rotunjit de la începutul anilor ’50. Ambele mașini încetiniră când ajunseră în dreptul motelului Gaston.

George observă că polițiștii locali și cei statali care patrulaseră pe străzile din preajma motelului dispăruseră. Nu mai era nimeni pe trotuar.

Ce dracu’…?

O clipă mai târziu, ceva zbură de pe fereastra din spate a Chevroletului, traversând trotuarul și îndreptându-se către peretele motelului. Obiectul ateriză exact sub ferestrele apartamentului de pe colț, camera 30, pe care Martin Luther King îl ocupase până în ziua aceea.

Apoi, ambele mașini demarară în trombă.

George se răsuci, străbătu încăperea din două salturi și se aruncă peste Verena.

Strigătul ei de protest fu acoperit de o detunătură înspăimântătoare. Întreaga clădire se zgudui de parcă ar fi fost cutremur. Bubuitura fu urmată de zgomotul sticlei sparte și al tencuielii căzute. Fereastra camerei lor se făcu țăndări. Urmă un moment de liniște nefirească. După ce sunetul celor două mașini se pierdu în zare, George auzi strigătele și țipetele din clădire.

— Ești teafără? o întrebă pe Verena.

— Ce mama naibii s-a întâmplat? răspunse ea.

— Cineva a aruncat o bombă dintr-o mașină, zise el încruntându-se. Mașina era escortată de poliție. Îți vine să crezi?

— În orașul ăsta blestemat? Cum să nu?!

George se dădu jos de pe ea și se uită în încăpere. Văzu cioburi de sticlă pe podea. O bucată de material verde era întinsă pe colțul patului, și după o clipă realiză că era perdeaua. Un portret al președintelui Roosevelt fusese dărâmat de pe perete de forța exploziei și ajunsese pe covor, cu fața în sus și cu cioburi presărate peste surâsul președintelui.

— Trebuie să coborâm la parter, zise Verena. Ar putea fi răniți!

— Așteaptă puțin, zise George. Îți aduc eu pantofii.

Păși pe o bucată de covor pe care nu se aflau cioburi. Ca să traverseze camera, fu nevoit să adune bucățile de sticlă spartă și să le arunce în lături. Pantofii lor erau așezați laolaltă în dulap: îi plăcea asta. Se încălță cu pantofii săi negri de piele, apoi luă pantofii albi cu toc ai Verenei și i-i duse.

Luminile se stinseră.

Se îmbrăcară iute în întuneric, descoperind apoi că la baie nu mai era apă. Coborâră la parter.

Holul întunecat era plin de angajați și locatari ai hotelului, panicați cu toții. Câțiva oameni sângerau, dar nu păreau să existe morți. George își croi drum afară. Lângă felinare văzu o gaură de un metru și jumătate în zidul clădirii și un morman de dărâmături pe trotuar. Rulotele din parcarea alăturată fuseseră avariate de forța exploziei. Însă, ca prin minune, nimeni nu fusese rănit grav.

Sosi mai întâi un polițist cu un câine, apoi veni o ambulanță, urmată de alte forțe de ordine. Într-un mod amenințător, grupuri de negri începură să se adune în fața motelului și în Kelly Ingram Park. Aceștia nu erau creștinii nonviolenți care ieșiseră voioși în marș din Biserica Baptistă de pe Sixteenth Street cântând imnuri, remarcă George cu neliniște. Această mulțime își petrecuse seara de sâmbătă bând în baruri, în săli de biliard și în alte localuri și nu urmau filosofia gandhiană a rezistenței pasive preferată de Martin Luther King.

Cineva spuse că mai fusese aruncată o bombă, la câteva străzi distanță, în casa parohială unde locuia fratele lui Martin Luther King, Alfred, pe care lumea îl știa ca A.D. King. Un martor ocular văzuse un polițist în uniformă lăsând un pachet pe verandă cu doar câteva secunde înainte de explozie. Era clar că poliția din Birmingham încercase să îi omoare concomitent pe cei doi frați King.

Mulțimea se înfurie.

În curând începură să arunce cu sticle și cu pietre. Câinii și tunul de apă erau țintele lor preferate. George intră din nou în motel. Verena ajuta la scoaterea unei bătrâne de culoare dintr-o cameră distrusă de la parter.

— Situația degenerează afară, îi zise George. Au început să arunce cu pietre în poliție.

— Așa și trebuie! Chiar poliția a aruncat bombele.

— Gândește-te puțin, rosti George agitat. De ce își doresc albii o răzmeriță în seara asta? Ca să saboteze acordul.

Ea își șterse praful de pe frunte. George o urmări cu atenție și observă cum mânia ceda în fața rațiunii.

— La naiba, ai dreptate! exclamă ea.

— Nu-i putem lăsa să facă asta!

— Dar cum îi putem opri?

— Trebuie să îi trimitem pe toți liderii mișcării să calmeze lumea din stradă.

Ea încuviință.

— Da, așa este! Mă duc să strâng rândurile.

George ieși din nou afară. Violențele escaladaseră rapid. Un taxi fusese răsturnat și incendiat și acum ardea pe mijlocul drumului. O stradă mai încolo, o băcănie era în flăcări. Mașinile de poliție care veneau dinspre centru fuseseră oprite pe Seventeenth Street de o ploaie de proiectile.

George luă un megafon și se adresă mulțimii:

— Oameni buni, calmați-vă! Nu puneți în pericol acordul! Segregaționiștii încearcă să provoace o răzmeriță! Nu le dați ce vor! Duceți-vă acasă și culcați-vă!

Un negru din apropiere îi zise:

— Cum se face că *noi* trebuie să plecăm acasă de fiecare dată când *ei* ne agresează?

George sări pe capota unei mașini parcate.

— Ce faceți acum nu ne ajută deloc! strigă el. Mișcarea noastră este nonviolentă! Plecați acasă!

Cineva răcni:

— Om fi noi nonviolenți, dar ei sigur nu-s!

Apoi, o sticlă goală de whisky zbură prin aer și îl lovi pe George în cap. Coborî de pe capotă și își duse mâna la frunte. Îl durea, dar cel puțin nu sângera.

Alții îi preluară apelul la calm. Verena apăru cu câțiva dintre liderii și predicatorii mișcării, iar aceștia se amestecară în mulțime, încercând să îi liniștească pe oameni. A.D. King se cocoță pe o mașină.

— Casa noastră a fost atacată cu o bombă, strigă el. Iartă-i, Doamne, fiindcă nu știu ce fac. Însă voi nu ne ajutați acum, ne faceți doar rău! Vă rog să plecați din acest parc!

Încet-încet, apelurile la calm începură să funcționeze. „Taurul” Connor nu se vedea nicăieri, remarcă George; comandantul forțelor de ordine era Jamie Moore, șeful poliției – un polițist de carieră, nu un om numit politic –, iar asta fu de ajutor. Atitudinea poliției părea să se fi schimbat. Dresorii câinilor și pompierii nu mai păreau puși pe harță. George auzi un polițist adresându-se unui grup de negri: „Suntem prietenii voștri!” Era o minciună, dar de un soi nou.

Și printre segregaționiști erau șoimi și porumbei, realiză George. Martin Luther King se aliase cu porumbeii, învingându-i astfel, într-o primă fază, pe șoimi. Cei din urmă încercau să reaprindă focurile urii. Nu li se putea îngădui să triumfe.

Nemaifiind întărâtată de agresivitatea poliției, mulțimea își pierdu dorința de răzvrătire. George auzi un alt gen de comentarii. Când băcănia incendiată se prăbuși, lumea oftă spășită. „Mare păcat”, spuse un om, iar un altul adăugă: „Am întrecut măsura”.

În cele din urmă, predicatorii reușiră să îi facă să cânte, iar George se relaxă. Se terminase totul cu bine.

Îl găsi pe Moore la colțul dintre Fifth Avenue și Seventeenth Street.

— Trebuie să aducem echipe de muncitori la motel, domnule, rosti el politicos. Nu mai avem apă și nici curent electric, iar locul va fi în curând insalubru.

— O să văd ce pot face, zise Moore, ducându-și aparatul de emisie-recepție la ureche.

Dar înainte să apuce să vorbească, sosi poliția statală.

Polițiștii purtau căști albastre, carabine și puști cu două țevi. Veniră în grabă, majoritatea în mașini, iar unii călare. În doar câteva secunde, apărură vreo două sute. George se holbă îngrozit. Era o catastrofă – aveau să incite la răzmeriță din nou. Însă exact asta își dorea guvernatorul George Wallace, realiză el. Wallace, la fel ca „Taurul” Connor și atentatorii, înțelesese că singura șansă pe care o mai aveau acum segregaționiștii era instaurarea haosului.

O mașină opri și din ea sări directorul pentru siguranță publică al lui Wallace, colonelul Al Lingo. Avea în mână o pușcă. Cu el erau doi oameni, probabil gărzile sale de corp, iar aceștia purtau puști-mitralieră Thompson.

Moore băgă la loc aparatul de emisie-recepție. Vorbi domol, având grijă să nu i se adreseze lui Lingo cu gradul său militar.

— V-aș fi foarte recunoscător dacă ați pleca, domnule Lingo.

Dar Lingo nu se obosi să fie curtenitor.

— Mișcă-ți fundul ăla laș înapoi la birou, rosti el. Am preluat eu comanda și am primit ordin să îi trimit la culcare pe ticăloșii ăia negri.

George se aștepta să i se spună să-și ia tălpășița, dar cei doi erau mult prea ocupați să se certe ca să îl mai bage în seamă.

— Acele arme nu sunt necesare, rosti Moore. Puteți să le lăsați deoparte? Ar putea omorî pe cineva…

— Exact! exclamă Lingo.

George se îndepărtă iute, îndreptându-se spre motel.

Însă înainte de a intra în clădire, se întoarse să arunce o ultimă privire și îi văzu pe polițiștii statali șarjând mulțimea.

Și atunci răzmerița reizbucni.

O găsi pe Verena în curtea motelului.

— Trebuie să plec la Washington, îi spuse el.

N-ar fi vrut să plece. Își dorea să petreacă tot mai mult timp cu Verena, să converseze cu ea, să adâncească nou descoperita lor intimitate. Își dorea să o facă să se îndrăgostească de el. Însă asta trebuia să mai aștepte.

— Ce vrei să faci la Washington? îl întrebă ea.

— Vreau să mă asigur că frații Kennedy înțeleg cu adevărat ce se întâmplă. Trebuie să afle că guvernatorul Wallace provoacă violențe ca să submineze acordul.

— Dar este 3 noaptea!

— Aș vrea să ajung la aeroport cât mai repede posibil și să prind prima cursă. S-ar putea să fac escală în Atlanta.

— Și cum vei ajunge la aeroport?

— O să caut un taxi.

— Niciun taxi nu va lua un negru în noaptea asta – mai ales unul cu un cucui în frunte.

George își pipăi fruntea și dădu de cucui.

— Cum l-am căpătat? zise el.

— Parcă te-am văzut lovit de o sticlă.

— Ah, da! Poate că-i o prostie, dar trebuie să încerc să ajung la aeroport.

— Și bagajul tău?

— Nu pot împacheta pe întuneric. Oricum nu am prea multe lucruri. O să plec așa.

— Ai grijă, rosti ea.

George o sărută. Ea îl cuprinse cu brațele pe după gât și își lipi trupul zvelt de trupul lui. „A fost minunat”, îi șopti ea. Apoi îi dădu drumul.

George plecă de la motel. Drumurile care duceau direct spre centru erau blocate la est: trebuia să găsească o rută ocolitoare. Porni spre vest, apoi spre nord, după care coti spre est după ce consideră că trecuse de zona cu violențe. Nu văzu niciun taxi. Era posibil să fie nevoit să aștepte primul autobuz de duminică dimineață.

Cerul de la răsărit începuse să se lumineze ușor când o mașină frână brusc lângă el. Inițial se pregăti să o ia la fugă, temându-se că erau bătăuși albi, dar se răzgândi când văzu trei polițiști statali coborând cu puștile în mână.

„Nu au nevoie de cine știe ce pretext ca să mă omoare”, se gândi el cu teamă.

Șeful era un tip scund și țanțoș. George observă că avea pe mânecă galoane de sergent.

— Încotro, băiete? rosti sergentul.

— Încerc să ajung la aeroport, domnule sergent, zise George. Ați putea să îmi spuneți unde pot găsi un taxi?

Șeful se întoarse către ceilalți cu un rânjet.

— Încearcă să ajungă la aeroport, repetă el, de parcă ideea în sine era cât se poate de ridicolă. Crede că îl putem ajuta să găsească un taxi!

Subordonații lui râseră ca la o glumă bună.

— Ce să faci tu la aeroport? îl întrebă sergentul pe George. Să speli closetele?

— Trebuie să prind un avion spre Washington. Lucrez la Departamentul de Justiție. Sunt avocat.

— Nu mai spune! Ei bine, eu lucrez pentru George Wallace, guvernatorul din Alabama, și nouă nu ne prea pasă de Washington pe-aici. Așa că treci naibii în mașină până nu îți sparg capul!

— De ce mă arestați?

— Nu face pe deșteptul cu mine, băiete!

— Dacă mă rețineți fără vreun motiv întemeiat, sunteți un infractor, nu un reprezentant al legii și al ordinii.

Cu o mișcare rapidă și bruscă, sergentul își roti arma, cu patul în față. George se feri și își ridică mâna în mod instinctiv, ca să își protejeze fața. Patul din lemn al puștii îi lovi încheietura mâinii stângi, provocându-i o mare durere. Ceilalți doi polițiști îl prinseră de brațe. Deși nu se împotrivi, ei îl târâră de parcă s-ar fi zbătut. Sergentul deschise portiera din spate și îl azvârliră pe banchetă. Apoi trântiră portiera înainte ca el să fi intrat cu totul înăuntru, prinzându-i piciorul și făcându-l să urle de durere. Deschiseră din nou portiera, îi împinseră piciorul rănit înăuntru și apoi o închiseră la loc.

George rămase întins pe bancheta din spate. Piciorul îl durea, însă marea problemă era încheietura. „Pot să ne facă orice poftesc, se gândi el, numai pentru că suntem negri.” În acel moment, își dorea să fi aruncat și el cu pietre și cu sticle în poliție în loc să încerce din răsputeri să îi calmeze pe oameni și să îi trimită acasă.

Polițiștii statali merseră până la Gaston. Acolo deschiseră portiera din spate și îl împinseră pe George afară. Ținându-și

încheietura stângă cu mâna dreaptă, el șchiopată înapoi în curte.

•

Ceva mai târziu în acea dimineață de duminică, George reuși să găsească un taxi cu șofer negru care îl duse la aeroport, de unde luă avionul spre Washington. Încheietura stângă îl durea atât de tare, încât nu își putea folosi mai deloc brațul, așa că își ținea mâna în buzunar ca să o protejeze. Încheietura îi era umflată și, pentru a mai atenua durerea, își scosese ceasul și își descheiase mâneca.

Intră la un telefon public de la aeroportul național și sună la Departamentul de Justiție, aflând că la ora 6:00 după-amiaza urma să aibă loc o ședință de urgență la Casa Albă. Președintele venea cu avionul de la Camp David, iar Burke Marshall sosea cu elicopterul din West Virginia. Bobby era și el pe drum și avea nevoie urgentă de un raport; și nu, nu era vreme ca George treacă pe acasă ca să se schimbe.

Jurându-și ca pe viitor să aibă mereu o cămașă curată în sertarul de la serviciu, George luă un taxi până la Departamentul de Justiție și se duse direct în biroul lui Bobby.

Le spuse tuturor că rănile sale erau ușoare și nu necesitau îngrijiri medicale, deși tresărea de fiecare dată când încerca să își miște brațul stâng; apoi le relată pe scurt evenimentele din noaptea trecută procurorului general și unui grup de consilieri, inclusiv lui Marshall. Dintr-un motiv sau altul, uriașul Terra Nova al lui Bobby, Brumus, era și el acolo.

— Armistițiul la care s-a ajuns cu atâta dificultate în această săptămână este acum în pericol, concluzionă George. Atentatele cu bombă și brutalitatea polițiștilor statali au șubrezit determinarea negrilor de a continua pe calea nonviolenței. Pe de altă parte, mișcările de stradă riscă să submineze poziția albilor care au negociat cu Martin Luther King. Dușmanii integrării, George Wallace și „Taurul” Connor, speră ca una dintre tabere – sau chiar amândouă – să renunțe la acord. Nu trebuie să lăsăm să se întâmple așa ceva.

— Mda, e destul de clar, recunoscu Bobby.

Apoi urcară cu toții în mașina lui Bobby, un Ford Galaxie 500. Era vară și mașina era decapotabilă. Străbătură distanța scurtă până la Casa Albă, iar Brumus savură din plin drumul.

Câteva mii de demonstranți se aflau în fața Casei Albe, albi și negri laolaltă, ducând pancarte pe care scria SALVAȚI ELEVII DIN BIRMINGHAM.

Președintele Kennedy era în Biroul Oval, așezat în scaunul său favorit în așteptarea grupului de la Justiție. Împreună cu el se afla un puternic trio de militari: Bob McNamara, secretarul Apărării, alături de secretarul Armatei și șeful de Stat-major al Armatei.

Grupul se întrunise în ziua aceea, realiză George, întrucât negrii din Birmingham incendiaseră și aruncaseră cu sticle cu o noapte în urmă. O asemenea ședință de urgență nu fusese niciodată convocată în timpul anilor de proteste nonviolente pentru drepturi civile, nici măcar atunci când Ku Klux Klanul aruncase cu bombe în casele negrilor. Revoltele de stradă aduceau rezultate.

Militarii veniseră să discute oportunitatea trimiterii armatei în Birmingham. Ca de obicei, Bobby se concentră asupra realității politice.

— Lumea îi va cere președintelui să acționeze, rosti el. Însă iată care-i problema. Nu putem admite că trimitem trupe federale ca să țină în frâu polițiștii statali – ar fi, practic, o declarație de război a Casei Albe împotriva statului Alabama. Deci va trebui să pretindem că le trimitem pentru a ține sub control manifestanții – iar asta ar echivala cu o declarație de război a Casei Albe împotriva negrilor.

Președintele Kennedy prinse imediat ideea.

— Odată ce albii ar beneficia de protecția trupelor federale, ar putea revoca acordul abia încheiat, spuse el.

Cu alte cuvinte, se gândi George, amenințarea unor revolte ale negrilor menținea acordul viabil. Nu îi plăcea această concluzie, dar era greu de evitat.

Burke Marshall interveni în discuție. El considera acordul drept rodul muncii sale.

— Dacă pică acordul, rosti el obosit, negrii vor deveni… ăă…

Președintele îi încheie propoziția:

— Incontrolabili.

— Și nu numai în Birmingham, adăugă Marshall.

Încăperea se cufundă în tăcere în timp ce toată lumea contempla perspectiva unor revolte similare în alte orașe americane.

— Ce face King azi? întrebă președintele Kennedy.

— Se întoarce la Birmingham, zise George. Aflase acest lucru înainte să plece de la Gaston. Nu mă îndoiesc că la această oră face turul bisericilor importante, îndemnând lumea să se întoarcă liniștită acasă după slujbă și să nu iasă de acolo pe timpul nopții.

— Și ei vor face ceea ce le cere?

— Da, atâta vreme cât nu vor mai fi atentate cu bombă, iar polițiștii statali vor fi struniți.

— Cum putem garanta acest lucru?

— Ați putea trimite soldați în *apropierea* orașului, dar nu *în* orașul propriu-zis? Asta ar demonstra că susțineți acordul. Connor și Wallace ar pricepe că, dacă nu se potolesc, își vor pierde puterea. Totodată, albii nu vor avea ocazia să renege învoiala.

După ce dezbătură propunerea, conveniră să o pună în aplicare.

George trecu în Sala Cabinetului împreună cu un mic grup, ca să redacteze comunicatul de presă. Secretara președintelui îl bătu la mașină. Conferințele de presă se țineau de obicei în biroul lui Pierre Salinger, însă în ziua aceea erau mult prea mulți reporteri și prea multe care de televiziune ca să încapă în încăperea respectivă și, în plus, era o seară caldă de vară, așa că anunțul fu făcut în Grădina cu Trandafiri. George îl urmări pe președintele Kennedy ieșind din clădire, ducându-se în fața presei internaționale și declarând:

— Acordul de la Birmingham a fost și rămâne just. Guvernul federal nu va îngădui ca acesta să fie sabotat de o mână de extremiști din cele două tabere.

Doi pași în față, unul înapoi, alți doi pași în față, dar măcar înregistrăm progrese, se gândi George.

• Capitolul 23 •

Dave Williams își făcuse planul pentru seara de sâmbătă. Trei fete din clasa lui mergeau la Jump Club, în Soho, iar Dave și alți doi băieți le spuseseră într-o doară că se vor întâlni cu ele acolo. Linda Robertson era una dintre fete. Dave credea că fata îl

plăcea. Majoritatea oamenilor îl considerau greu de cap, fiind mai mereu ultimul din clasă, însă Linda discuta cu el de la egal la egal despre politică, unde avea avantajul cunoștințelor căpătate în familie.

Dave urma să poarte o cămașă nouă, cu gulerul ridicat. Era un dansator bun – chiar și amicii lui recunoșteau că dansa twist într-un mod foarte stilat. Considera că avea șanse bunicele de a începe o relație cu Linda.

Dave avea 15 ani, însă – spre marea lui iritare – majoritatea fetelor de vârsta lui preferau băieții mai mari. Încă tresărea când își amintea cum o urmărise, cu mai bine de un an în urmă, pe fermecătoarea Beep Dewar, sperând să-i fure un sărut, și o găsise într-o îmbrățișare pasională cu Jasper Murray, care avea 18 ani.

În diminețile de sâmbătă, copiii familiei Williams mergeau în biroul tatălui lor pentru a-și primi alocația săptămânală. Evie, care avea 17 ani, primea o liră; Dave primea zece șilingi. Precum săracii în perioada victoriană, adeseori erau nevoiți să asculte o predică mai întâi. În ziua aceea, Evie își primi banii și fu lăsată să plece, însă lui Dave i se spuse să rămână. După ce ușa se închise, tatăl său, Lloyd, îi zise:

— Ai rezultate foarte proaste la examene.

Dave știa asta. În zece ani de școală, picase toate testele scrise pe care le dăduse. „Îmi pare rău”, rosti el. Nu voia să se certe: nu dorea decât să își ia banii și să plece.

Tata purta o cămașă cadrilată și un cardigan, ținuta lui obișnuită de sâmbătă dimineață.

— Dar nu ești prost, zise el.

— Profesorii cred că sunt greu de cap, spuse Dave.

— Eu nu cred asta. Ești inteligent, dar leneș.

— Nu sunt leneș.

— Atunci, cum ești?

Dave nu avea un răspuns. Citea încet, dar cel mai rău era faptul că uita mereu ce citea de îndată ce dădea pagina. Nu se descurca nici în scris: când voia să scrie „artă”, stiloul său nota „arăt”, iar el nici nu observa diferența. Făcea greșeli de ortografie grosolane.

— Am notă maximă la oral, la franceză și la germană, răspunse el.

— Ceea ce dovedește că poți, atunci când te străduiești.

Nu dovedea asta deloc, dar Dave nu știa cum să explice.
Lloyd continuă:
— M-am gândit mult la ce ar fi de făcut și am vorbit cu mama ta de nenumărate ori despre asta.
Lui Dave nu-i suna deloc a bine. Ce naiba mai urma acum?
— Ești prea mare ca să te mai bat la fund și, oricum, noi nu am crezut niciodată în pedeapsa corporală.
Așa era. Cei mai mulți puști erau plesniți atunci când erau obraznici, însă mama lui Dave nu îl mai lovise de ani buni – iar tatăl lui niciodată. Însă ceea ce îl deranja pe Dave acum era cuvântul „pedeapsă”. Era clar că îl aștepta ceva neplăcut.
— Singurul lucru la care mă pot gândi că te-ar forța cumva să te concentrezi asupra studiilor este să îți retrag alocația.
Lui Dave nu îi venea să creadă.
— Cum adică să mi-o retragi?
— Adică nu îți mai dau bani până nu văd o îmbunătățire a rezultatelor tale școlare.
Dave nu se așteptase la asta.
— Și cum mă voi deplasa de-acum în Londra?
„Și cum îmi mai cumpăr țigări? Și cum mai intru la Jump Club?” se gândi el panicat.
— Oricum mergi pe jos la școală. Dacă vrei să mergi și în altă parte, va trebui să te descurci mai bine la ore.
— Nu pot trăi așa!
— Primești mâncare gratis și ai un șifonier plin cu haine, deci nu îți vor lipsi prea multe. Ține minte doar că, dacă nu înveți, nu vei avea niciodată bani cu care să te descurci.
Dave era revoltat. Planul său pentru seara aceea era spulberat. Se simțea neajutorat ca un copil.
— Și cu asta, basta?
— Da.
— Înseamnă că îmi pierd vremea aici.
— Îți asculți tatăl, care încearcă să te îndrume cât mai bine posibil.
— Mda, același lucru, rosti Dave plecând nervos.
Își luă haina de piele din cuierul de pe hol și ieși din casă. Era o dimineață blândă de primăvară. Ce putea să facă? Plănuise să-și întâlnească prietenii în Piccadilly Circus, să se plimbe pe Denmark Street ca să se uite la chitare, să bea o halbă de bere

într-un local, apoi să se întoarcă acasă și să-și pună cămașa cu guler ridicat.

Avea în buzunar ceva mărunțiș – cât să-i ajungă pentru o jumătate de halbă. Cum putea face rost de bani ca să intre la Jump Club? Poate prin muncă. Dar cine l-ar fi angajat pe loc? Unii dintre prietenii săi lucrau în weekend, în magazine și în restaurante care aveau nevoie de personal suplimentar la sfârșit de săptămână. Se gândi să intre într-o cafenea și să se ofere să se ocupe de curățenie în bucătărie. Merita să încerce. Porni spre West End.

Apoi îi veni o altă idee.

Avea rude care l-ar fi putut angaja. Sora tatălui său, Millie, lucra în lumea modei, având trei magazine în suburbiile prospere din nordul Londrei: Harrow, Golders Green și Hampstead. Ea ar fi putut să-i ofere o slujbă de sâmbătă, deși nu știa cât de mult avea să se priceapă la vânzarea rochiilor de doamne. Millie era măritată cu un tăbăcar angrosist, Abie Avery, iar depozitul lui din estul Londrei ar fi putut fi o alegere mai realistă. Însă atât Mătușa Millie, cât și Unchiul Abie l-ar fi consultat mai întâi pe Lloyd, iar acesta le-ar fi spus că Dave trebuia să învețe, nu să muncească. Însă Millie și Abie aveau un fiu, pe Lenny, în vârstă de 23 de ani, care era un mic afacerist. Sâmbăta, Lenny lucra la o mică tarabă din Aldgate, în East End. Vindea Chanel No. 5 și alte parfumuri scumpe la prețuri ridicol de mici. Le șoptea mușteriilor săi că acestea erau furate, dar în realitate nu erau decât falsuri, arome ieftine în sticluțe scumpe.

Lenny ar fi putut să-i dea lui Dave ceva de făcut pentru o zi.

Dave avea suficienți bani pentru cartela de metrou, așa că intră în prima stație și cumpără una. Dacă Lenny îl refuza, nu știa cum avea să se întoarcă. Probabil că ar fi trebuit să meargă pe jos câțiva kilometri.

Metroul îl duse, pe sub oraș, din vestul prosper în estul muncitoresc. Piața era deja plină ochi de clienți care voiau să cumpere la prețuri mai mici decât în magazinele obișnuite. Unele produse chiar *erau* furate, realiză Dave: ibrice electrice, aparate de ras, fiare de călcat și aparate de radio strecurate pe ușa din spate a fabricii. Altele erau materiale în surplus vândute ieftin de producători: discuri pe care nu le voia nimeni, cărți care nu deveniseră bestselleruri, rame de fotografii urâte, scrumiere în formă de scoică. Dar majoritatea aveau defecte – erau cutii cu

bomboane de ciocolată învechită, eșarfe dungate cu defecte în țesătură, cizme pestrițe din piele ce fuseseră vopsite neuniform, farfurii de porțelan decorate cu câte o jumătate de floare.

Lenny semăna cu bunicul lor, răposatul Bernie Leckwith, având părul negru și des și ochii cafenii. Își dădea părul cu gel și îl pieptăna în stilul lui Elvis Presley. Îl întâmpină pe Dave călduros.

— Salutare, tinere Dave! Vrei un parfum pentru prietena ta? Încearcă Fleur Sauvage, zise el, pronunțând „fluăr savigi". O dai pe spate garantat și e al tău pentru doar doi șilingi și șase penny.

— Am nevoie de o slujbă, Lenny, îi spuse Dave. Pot lucra pentru tine?

— Ai nevoie de o slujbă? Maică-ta e milionară, nu-i așa? rosti Lenny evaziv.

— Tata mi-a tăiat alocația.

— De ce a făcut asta?

— Pentru că am rezultate proaste la școală. Deci sunt lefter. Vreau doar să câștig niște bani ca să ies diseară în oraș.

Pentru a treia oară, Lenny răspunse tot printr-o întrebare.

— Și ce-s eu, Biroul Forței de Muncă?

— Dă-mi o șansă. Pun pariu că aș putea vinde parfum.

Lenny se întoarse către o clientă.

— Dumneavoastră, doamnă, aveți foarte mult bun-gust. Parfumurile Yardley sunt cele mai rafinate de pe piață – și totuși, sticluța pe care o țineți în mână costă doar trei șilingi, iar eu am luat-o cu doi și jumătate de la băiatul care a furat-o… vreau să zic, care mi-a furnizat-o.

Femeia chicoti și cumpără parfumul.

— Nu îți pot oferi o leafă, îi zise Lenny lui Dave. Dar uite cum facem: îți dau 10 la sută din tot ce iei.

— S-a făcut, rosti Dave, trecând în spatele tarabei lângă Lenny.

— Ține-ți banii în buzunare și ne socotim mai târziu, spuse Lenny, dându-i câteva monede pentru a avea mărunt.

Dave luă o sticluță de Yardley și, după o scurtă ezitare, îi zâmbi unei femei, spunându-i:

— Cel mai rafinat parfum de pe piață.

Femeia îi zâmbi și trecu mai departe.

Continuă să încerce imitând sporovăială lui Lenny și, după câteva minute, vându o sticluță de Joy de la Patou pentru doi șilingi și jumătate. În scurt timp învăță tot repertoriul lui Lenny: „Nu toate femeile au flerul necesar ca să îl poarte pe acesta, dar dumneavoastră… Cumpărați-l pe acesta dacă există un bărbat căruia țineți *neapărat* să îi faceți pe plac… Produs limitat, guvernul l-a interzis întrucât este prea sexy…”

Cu toții erau voioși și mereu gata să râdă. Se îmbrăcau elegant doar ca să vină la piață – până la urmă, era un eveniment social. Dave învăță cuvinte noi care se refereau la bani: o monedă de șase penny era un Tilbury, cinci șilingi – un dolar, iar o bancnotă de zece șilingi era jumătate de knicker.

Timpul trecu iute. O chelneriță de la o cafenea din apropiere le aduse două sandviciuri cu pâine albă, costiță prăjită și ketchup, iar Lenny o plăti și îi dădu unul lui Dave, care află cu surprindere că era deja pauza de prânz. Buzunarele blugilor săi mulați atârnau tot mai greu din cauza monedelor, iar el își aminti cu plăcere că 10 la sută din bani erau ai lui. La jumătatea după-amiezei observă că nu prea mai erau bărbați pe străzi, iar Lenny îi spuse că aceștia se duseseră la un meci de fotbal.

Spre sfârșitul după-amiezei, clienții se răriră. Dave estimă că banii din buzunarele sale ajunseseră la vreo cinci lire, caz în care el se alegea cu zece șilingi, adică valoarea alocației sale obișnuite – ceea ce însemna că se putea duce la Jump Club.

La ora 5:00, Lenny începu să strângă taraba, iar Dave îl ajută să așeze produsele nevândute în cutii de carton; apoi încărcară totul în duba lui Lenny, un Bedford galben.

Când numărară banii lui Dave, descoperiră că se strânseseră ceva mai mult de nouă lire. Lenny îi dădu o liră, puțin peste cei 10 la sută conveniți, „fiindcă m-ai ajutat să și strâng”. Dave era încântat: strânsese o sumă dublă față de cât ar fi trebuit să-i dea tatăl lui în acea dimineață. Ar fi făcut bucuros asta sâmbătă de sâmbătă, mai ales dacă astfel ar fi scăpat de predica tatălui său.

Se duseră apoi în cel mai apropiat local și comandară câteva halbe de bere.

— Parcă mai cânți și la chitară, nu-i așa? rosti Lenny în timp ce se așezau la o masă soioasă cu o scrumieră plină ochi.

— Da.

— Ce fel de instrument ai?

— Un Eko. E copia ieftină a unui Gibson.
— Electrică?
— E semi-acustică.
Lenny părea nerăbdător – poate că nu știa foarte multe lucruri despre chitare.
— Voiam să știu dacă o bagi în priză.
— Da, de ce?
— Fiindcă am nevoie de cineva la chitară ritmică în trupa mea.
Era palpitant. Dave nu se gândise să intre într-o trupă, dar ideea îi surâse instantaneu.
— Nu știam că ai un grup, zise el.
— The Guardsmen. Eu cânt la pian și sunt solist principal.
— Ce gen de muzică?
— Rock and roll – singurul gen.
— Mai exact?
— Elvis, Chuck Berry, Johnny Cash… Toate numele mari.
Dave putea cânta la trei corzi fără probleme.
— Beatles nu?
Aceștia aveau linii melodice mai dificile.
— Cine? întrebă Lenny.
— Un grup nou. Sunt grozavi!
— N-am auzit de ei.
— Mă rog… Pot cânta la chitară ritmică pe piese de rock vechi.
Lenny păru ușor jignit de remarcă, dar rosti:
— Deci vrei să dai probă pentru The Guardsmen?
— Sigur că da!
Lenny se uită la ceas.
— În cât timp poți să te duci acasă și să-ți aduci chitara?
— Jumătate de oră dus și jumătate de oră întors.
— Bine. Ne vedem la Clubul Muncitorilor din Aldgate, la 7:00. La ora aia, noi ne pregătim echipamentul. Putem să vedem ce știi înainte să începem să cântăm. Ai amplificator?
— Unul mic.
— Va trebui să ne descurcăm cu el.
Dave luă metroul. Succesul lui ca vânzător și berea pe care o băuse îl încălziseră suficient. Fumă o țigară pe drum, savurând victoria repurtată asupra tatălui său. Își închipui cum îi va spune

Lindei Robertson pe un ton nonșalant: „Sunt chitarist într-o trupă”. Nu avea cum să nu o impresioneze.

Ajunse acasă și intră pe ușa din spate. Reuși să se furișeze în camera lui fără să dea ochii cu părinții. Avu nevoie doar de câteva clipe ca să își pună chitara în cutie și să își ia amplificatorul.

Pe când se pregătea să plece, sora lui, Evie, intră în cameră, îmbrăcată pentru sâmbătă seara. Purta o fustă scurtă și cizme până la genunchi, iar părul îl avea prins într-o coafură stup. Era machiată strident, în stilul panda adus la modă de Dusty Springfield. Părea mai în vârstă decât cei 17 ani ai săi.

— Unde te duci? o întrebă Dave.

— La o petrecere. O să fie și Hank Remington acolo.

Remington, solistul principal de la The Kords, îmbrățișa unele dintre cauzele pe care le susținea Evie și declarase asta în mai multe interviuri.

— Ai provocat ceva agitație azi, rosti Evie.

Nu îl acuza – obișnuia să îi ia mereu apărarea în disputele cu părinții, iar el făcea la fel pentru ea.

— Ce te face să spui asta?

— Tata este foarte supărat.

— Supărat?

Dave nu știa ce să creadă. Tatăl lui putea fi furios, dezamăgit, sever, autoritar sau despotic, iar el știa cum să reacționeze – dar supărat? De ce?

— Bănuiesc că v-ați certat.

— Nu mi-a dat alocația pentru că am picat la examene.

— Și ce-ai făcut?

— Nimic. Am plecat. Probabil că am trântit ușa.

— Unde ai fost toată ziua?

— Am lucrat la taraba lui Lenny Avery și am câștigat o liră.

— Bravo ție! Și acum unde te duci cu chitara?

— Lenny are o trupă. Vrea să cânt la chitara ritmică.

Era o exagerare: Dave nu obținuse locul încă.

— Multă baftă!

— Cred că le vei spune mamei și tatei unde m-am dus.

— Numai dacă vrei.

— Nu îmi pasă. Dave se duse la ușă, apoi adăugă șovăind: E supărat?

— Da.

Dave ridică din umeri și plecă. Ieși din casă fără să fie văzut.

Abia aștepta să dea proba. Cânta mult cu sora lui, dar nu mai fusese niciodată într-o trupă cu un toboșar adevărat. Spera să se descurce – deși chitara ritmică nu era dificilă.

În metrou, gândurile îi zburau întruna spre tatăl său. Era puțin șocat să afle că îl supărase pe Tata. Tații ar fi trebuit să fie invulnerabili – însă acum înțelegea că acea atitudine fusese copilărească. Mai supărător era că putea fi nevoie să-și schimbe înfățișarea. Nu mai putea să rămână mereu indignat și antipatic. Nu era singurul care suferea. Tata îl rănise, dar și el îl rănise pe Tata, și amândoi erau responsabili. Senzația de responsabilitate nu era atât de confortabilă precum cea de revoltă.

Găsi Clubul Muncitorilor din Aldgate și intră în clădire cu chitara și cu amplificatorul. Era un loc ponosit, luminat strident de tuburi de neon, cu mese ieftine și scaune tubulare înșirate pe rânduri, care îl duceau cu gândul la cantina unei fabrici: nu prea părea un loc potrivit pentru rock and roii.

The Guardsmen erau pe scenă, acordându-și instrumentele. Pe lângă Lenny, care cânta la pian, mai erau Lew, la tobe, Buzz, la bas, și Geoffrey, la chitară solo. Geoffrey avea în fața lui un microfon, ceea ce însemna că era și el solist. Toți trei erau mai în vârstă decât Dave, având peste 20 de ani, ceea ce îl făcu să se teamă că ar putea fi muzicieni mult mai buni decât el. Deodată, chitara ritmică nu i se mai părea la fel de ușoară.

Își acordă chitara cu pianul și băgă în priză amplificatorul.

— Știi *Mess of Blues*? îl întrebă Lenny.

Dave o știa, așa că răsuflă ușurat. Era un număr de rock rapid, în cheia C, cu o bucată alertă de pian, ușor de acompaniat la chitară. O interpretă fără efort, descoperind o senzație deosebită, așa cum nu mai simțise niciodată în timp ce cântase de unul singur.

Lenny cânta bine. Buzz și Lew contribuiau cu o bucată ritmică foarte solidă. Geoff avea unele sclipiri fanteziste la chitara solo. Grupul era competent, chiar dacă ușor lipsit de imaginație.

La sfârșitul melodiei, Lenny zise:

— Corzile aduc un plus de armonie trupei, dar poți cânta ceva mai ritmat?

Pe Dave îl surprinse această critică. Avea impresia că se descurcase foarte bine.

— Bine, rosti el.

Următoarea piesă fu *Shake, Rattle and Roll,* un hit al lui Jerry Lee Lewis, în care instrumentul principal era tot pianul. La refren, Geoffrey cântă la unison cu Lenny. Dave interpretă bucăți mai variabile în contratimp, ceea ce păru să-i placă mai mult lui Lenny.

Lenny anunță apoi *Johnny B. Goode* și, fără să i se mai ceară, Dave interpretă entuziast intro-ul lui Chuck Berry. Când termină această parte, se așteptă ca ceilalți din grup să i se alăture, ca în original, însă băieții rămaseră tăcuți. Dave se opri, iar Lenny îi zise:

— De obicei eu cânt intro-ul, la pian.

— Îmi cer scuze, spuse Dave, apoi Lenny reporni aceeași piesă.

Dave era debusolat. Nu părea bine deloc.

Următoarea piesă fu *Wake Up, Little Susie.* Spre surprinderea lui Dave, Geoffrey nu cântă armonia celor de la Everly Brothers. După prima strofă, Dave trecu la microfonul lui Geoffrey și începu să cânte cu Lenny. Un minut mai târziu, două chelnerițe tinere care puneau scrumiere pe mese se opriră din lucru ca să asculte. După ce terminară de cântat, îi aplaudară cu căldură. Dave rânji de plăcere. Era prima oară când îl aplauda și altcineva în afara rudelor sale.

Una dintre fete îl întrebă pe Dave:

— Cum se cheamă trupa ta?

Dave arătă spre Lenny.

— Este trupa lui și se numește The Guardsmen.

— Ah… rosti ea ușor dezamăgită.

Ultima piesă aleasă de Lenny fu *Take Good Care of My Baby,* iar Dave cântă din nou armonia. Chelnerițele începură să danseze pe culoarele dintre mese.

După aceea, Lenny se ridică de la pian.

— Nu ești un chitarist extraordinar, îi zise el lui Dave, dar ai voce frumoasă și fetele par să o aprecieze.

— Deci mă primiți sau nu?

— Poți cânta diseară?

— Diseară?!

Dave era încântat, dar nu se aștepta să fie nevoit să înceapă imediat. Era nerăbdător să o vadă pe Linda Robertson în seara aceea, ceva mai târziu.

— Ai ceva mai bun de făcut? întrebă Lenny, ușor ofensat că Dave nu acceptase pe loc.

— Voiam să mă văd cu o fată, dar poate să mai aștepte. La ce oră terminăm?

— E un club al muncitorilor. Nu obișnuiesc să stea prea târziu. Coborâm de pe scenă la 10:30.

Dave calculă că putea ajunge la Jump Club până la ora 11:00.

— În regulă, spuse el.

— Bine, rosti Lenny. Bine-ai venit în trupă!

•

Jasper Murray încă nu își permitea să plece în America. La Colegiul St Julian din Londra, exista un grup numit Clubul Nord-American, care organiza zboruri și vindea bilete ieftine. Se duse acolo într-o după-amiază și întrebă cât costau biletele. Află că putea ajunge la New York cu 90 de lire. Era mult prea mult, așa că plecă debusolat.

La bufet îl zări pe Sam Cakebread. De câteva zile, Jasper căuta un prilej de a vorbi cu Sam în afara biroului ziarului studențesc *St Julian's News.* Sam era redactorul ziarului, iar Jasper era redactorul de știri.

Sam era însoțit de sora lui mai mică, Valerie, studentă și ea la St Julian, care purta o bonetă de tweed și o fustă scurtă. Fata scria articole de modă pentru ziar. Era atrăgătoare, iar Jasper se gândi că, în alte împrejurări, ar fi flirtat cu ea, dar în ziua aceea avea altele pe cap. Ar fi preferat să discute cu Sam între patru ochi, dar decise că prezența lui Valerie nu era un inconvenient.

Își luă cafeaua și se duse la masa lui Sam.

— Am nevoie de sfatul tău, rosti el.

Voia informații, nu sfaturi, însă oamenii erau uneori reticenți cu privire la a împărtăși informații, în schimb erau mereu măguliți atunci când li se cerea sfatul.

Sam purta o jachetă cu model în zigzag și cravată și fuma pipă: poate că voia să pară mai în vârstă.

— Te rog, ia loc, zise el, împăturind ziarul pe care îl citea.

Jasper se așeză. Avea o relație bizară cu Sam. Fuseseră rivali pentru postul de redactor, iar Sam câștigase. Jasper își ascunsese resentimentele, iar Sam îl numise redactor la știri. Erau colegi, dar nu și prieteni.

— Vreau să fiu eu redactor la anul, zise Jasper.

Spera ca Sam să îl ajute, fie pentru că îl considera omul potrivit pentru această funcție – ceea ce era adevărat –, fie din vinovăție.

— Asta depinde de lordul Jane, răspunse Sam evaziv.

Jane era rectorul colegiului.

— Lordul Jane îți va cere opinia.

— E un comitet întreg de numire…

— Da, dar tu și rectorul sunteți membrii care contează.

Sam nu îl contrazise.

— Deci vrei sfatul meu.

— Cine mai candidează?

— Toby, evident.

— Serios?

Toby Jenkins era redactorul de la articole speciale, un tip muncitor care scrisese o serie de texte plictisitoare despre sarcinile oficialilor universitari, precum arhivarul și trezorierul.

— Da, va aplica și el.

Sam însuși obținuse postul datorită distinselor sale rude din jurnalism. Pe lordul Jane îl impresionau asemenea relații. Asta îl irita pe Jasper, dar nu o putea spune.

— Toby are un stil prozaic, zise el în schimb.

— Este un reporter exact, chiar dacă lipsit de imaginație.

Jasper sesiză împunsătura din remarca lui Sam. El era opusul lui Toby, punând preț mai mult pe senzațional decât pe acuratețe. În reportajele lui, o încăierare devenea o bătaie în toată regula, un plan era o adevărată conspirație, iar o scăpare nu era nimic altceva decât o minciună sfruntată. Știa că oamenii citeau presa mai degrabă pentru senzațiile tari decât pentru informare.

Cakebread adăugă:

— Și a scris editorialul acela despre șobolanii de la cantină.

— Da, într-adevăr…

Jasper uitase complet. Articolul provocase o mare vâlvă, dar fusese mai degrabă o chestie de noroc: tatăl lui Toby era în consiliul local și știa totul despre eforturile celor de la deratizare de a eradica dăunătoarele din pivnițele vechi, de secol XVIII, ale Colegiului St Julian. Cu toate acestea, articolul respectiv îi asigurase lui Toby postul de redactor la articole speciale, deși, de atunci, nu mai scrisese nimic mai acătării.

— Deci am nevoie și eu de un subiect important, rosti Jasper, căzând pe gânduri.

— Posibil.

— Cum ar fi, de pildă, acela că rectorul subtilizează bani din fondurile universității ca să își achite datoriile de la pariuri.

— Mă îndoiesc că lordul Jane joacă la pariuri, răspunse Sam, care nu avea un simț al umorului foarte dezvoltat.

Jasper se gândi la Lloyd Williams. Oare ar fi putut acesta să îi vândă un pont? Dar Lloyd era teribil de discret, din păcate.

Apoi se gândi la Evie. Ea se înscrisese la Școala de Teatru Irving, care făcea parte din Colegiul St Julian, deci ar fi fost de interes pentru ziarul studențesc. Tocmai obținuse primul ei rol într-un film numit *All Around Miranda.* Și ieșea cu Hank Remington, de la The Kords. Poate că…

Jasper se ridică.

— Mulțumesc pentru ajutor, Sam. Îți sunt recunoscător.

— Cu plăcere, răspunse acesta.

Jasper luă metroul spre casă. Cu cât se gândea mai mult la intervievarea lui Evie, cu atât devenea mai entuziasmat.

Jasper știa adevărul despre Evie și Hank. Nu ieșeau doar în oraș, ci aveau o relație amoroasă pasională. Părinții ei credeau că ea ieșea cu Hank de două-trei ori pe săptămână și că venea acasă la miezul nopții sâmbăta. Însă Jasper și Dave știau că, de cele mai multe ori, Evie se ducea după ore în apartamentul lui Hank din Chelsea și făceau sex. Hank compusese deja un cântec despre ea, *Too Young to Smoke.*

Dar oare avea să îi acorde un interviu lui Jasper?

Când ajunse acasă, în locuința de pe Great Peter Street, Evie repeta un rol în bucătăria cu gresie roșie. Avea părul ciufulit și purta o cămașă veche și roasă, dar chiar și așa arăta grozav. Jasper avea o relație caldă cu ea. Câtă vreme durase infatuarea ei, el încercase mereu să fie cumsecade, deși nu o încurajase niciodată. Motivul acestei atitudini grijulii fusese teama lui de a nu provoca o criză ce ar fi putut să ducă la o ruptură între el și părinții ei generoși și ospitalieri. Acum se bucura și mai mult că îi câștigase bunăvoința.

— Cum merge? rosti el, arătând spre scenariu.

Ea ridică din umeri.

— Rolul nu este dificil, dar filmul va reprezenta o nouă provocare.

— Poate că ar trebui să îți iau un interviu.

Ea păru tulburată.

— Nu ar trebui să fac nimic mai mult în afară de publicitatea organizată de studio.

Jasper simți o ușoară panică. Ce fel de jurnalist ar fi fost dacă nu reușea să obțină nici măcar un interviu cu Evie, deși locuiau sub același acoperiș?

— E doar pentru ziarul studențesc, adăugă el.

— Mda, bănuiesc că asta nu se pune la socoteală.

Jasper simți cum îi reînvie speranțele.

— Sunt sigur că nu. Și te-ar putea ajuta să intri la Școala de Teatru Irving.

Ea lăsă jos scenariul.

— Bine. Ce vrei să știi?

Jasper își înăbuși reacția de triumf și rosti cu sânge-rece:

— Cum ai obținut rolul din *All Around Miranda*?

— Am dat probe.

— Povestește-mi, zise Jasper, scoțând un caiet și începând să ia notițe.

Avu grijă să nu pomenească nimic despre scena ei nud din *Hamlet,* temându-se că ea îi va spune să nu menționeze deloc episodul. Din fericire, nu fu nevoit să o descoasă, câtă vreme văzuse totul cu ochii lui. Alese în schimb să o întrebe despre starurile filmului, despre alte celebrități pe care le cunoscuse, ajungând pe ocolite la Hank Remington.

Când Jasper îl pomeni pe Hank, ochii lui Evie sclipiră cu o intensitate ce nu putea trece neobservată.

— Hank este cel mai curajos și mai devotat om pe care îl cunosc, spuse ea. Îl admir nespus.

— Însă nu îl admiri și atât.

— Îl ador.

— Și vă vedeți.

— Da, însă nu vreau să spun prea multe despre asta.

— Desigur, nicio problemă.

Ea zisese deja „da” și asta era suficient.

Dave veni de la școală și își prepară o cafea cu lapte fiert.

— Parcă nu trebuia să faci publicitate, îi spuse el lui Evie.

Jasper se gândi: „Tacă-ți gura, rahat cu ochi crescut în puf ce ești!”

— E doar pentru *St Julian’s News,* răspunse Evie.

Jasper scrise articolul chiar în seara aceea.

De îndată ce îl văzu bătut la mașină, realiză că era un material mult prea bun pentru un ziar studențesc. Hank era un star, Evie era o actriță măruntă, iar Lloyd era deputat în Camera Comunelor: putea fi o știre mare de tot, se gândi el cu un entuziasm tot mai mare. Dacă reușea să publice ceva într-un ziar național, cariera lui ar fi primit un impuls extraordinar.

Însă asta îi putea aduce necazuri cu familia Williams.

A doua zi, îi dădu articolul lui Sam Cakebread.

Apoi, tulburat, sună la tabloidul *Daily Echo.*

Ceru să vorbească la telefon cu redactorul de știri. Nu fu transferat la acesta, ci la un reporter pe nume Barry Pugh.

— Sunt un student jurnalist și am o știre pentru voi, rosti el.

— Bine, să auzim, zise Pugh.

Jasper șovăi doar o clipă. O trăda pe Evie și trăda întreaga familie Williams, dar asta nu îl opri.

— Este despre fiica unui deputat din Camera Comunelor care se culcă cu un star pop.

— Bun, zise Pugh. Despre cine este vorba?

— Ne-am putea întâlni?

— Bănuiesc că vrei niște bani!

— Da, dar asta nu-i tot.

— Ce altceva mai vrei?

— Vreau ca articolul să apară cu numele meu.

— Hai să vedem mai întâi cum sună știrea, apoi mai discutăm.

Pugh încerca să îl fraierească pe Jasper așa cum făcuse el cu Evie.

— Nu, mulțumesc, răspunse Jasper ferm. Dacă nu vă place știrea, nu trebuie să o publicați, dar dacă o folosiți, trebuie să o faceți cu numele meu.

— În regulă, rosti Pugh. Când ne putem întâlni?

•

Două zile mai târziu, la micul dejun de pe Great Peter Street, Jasper citi în *The Guardian* că Martin Luther King plănuia o demonstrație masivă de nesupunere civică la Washington pentru sprijinirea unei legi a drepturilor civile. King prognoza că la miting aveau să participe o sută de mii de oameni.

— Uau! Cât mi-aș dori să văd asta! făcu Jasper.

— Da, și eu, spuse Evie.

Manifestația urma să aibă loc în august, în timpul vacanței universitare, așa că Jasper era liber. Însă nu își permitea să cumpere biletul de 90 de lire către Statele Unite.

Daisy Williams deschise un plic și exclamă:

— O, Doamne! Lloyd, ai o scrisoare din Germania, de la verișoara ta Rebecca!

— Cine naiba mai e și Rebecca? întrebă Dave, mezinul familiei, în timp ce mesteca niște Sugar Puffs.

Tatăl lui frunzărise presa cu viteza unui politician de carieră. Acum ridică privirea și zise:

— Nu-i tocmai o verișoară. A fost adoptată de niște rude mai îndepărtate după ce părinții ei au murit în război.

— Uitasem că avem rude în Germania, rosti Dave. *Gott in Himmel*!

Jasper observase că Lloyd era suspect de ambiguu în privința rudelor sale. Răposatul Bernie Leckwith fusese tatăl lui vitreg, dar nimeni nu îl pomenise vreodată pe tatăl său biologic. Jasper era convins că Lloyd fusese un copil din flori. Însă nu era chiar o știre de tabloid: copiii nelegitimi nu mai reprezentau o dezonoare la fel de mare ca pe vremuri. Chiar și așa, Lloyd tot nu oferea prea multe detalii.

— Ultima oară am văzut-o pe Rebecca în 1948, continuă Lloyd. Avea vreo 17 ani. Fusese deja adoptată de ruda mea, Carla Franck. Locuiau în Berlin-Mitte, deci casa lor se află acum de cealaltă parte a Zidului. Ce s-a mai întâmplat cu ea?

Daisy răspunse:

— E clar că a scăpat cumva din Germania de Est, mutându-se la Hamburg. O… iar soțul ei a fost rănit în timpul evadării, iar acum este imobilizat într-un scaun cu rotile.

— Ce a determinat-o să ne scrie?

— Încearcă să dea de urma lui Hannelore Rothmann. Daisy se uită la Jasper. E vorba de bunica ta. Se pare că dumneaei a ajutat-o pe Rebecca în război, în ziua în care părinții biologici ai Rebeccăi au fost omorâți.

Jasper nu cunoscuse nicio rudă din partea mamei sale.

— Nu știm exact ce s-a întâmplat cu bunicii mei germani, dar mama e sigură că au murit, rosti el.

— Îi voi arăta scrisoarea mamei tale, zise Daisy. Ar trebui să îi scrie Rebeccăi.

Lloyd deschise *Daily Echo* și exclamă:

— Ce dracu’ mai e și asta?!

Jasper așteptase mult această clipă. Își împreună mâinile în poală ca să nu îi mai tremure.

Lloyd întinse ziarul pe masă. La pagina 3 se afla o fotografie care o înfățișa pe Evie ieșind dintr-un club de noapte împreună cu Hank Remington, sub titlul:

STARUL HANK DE LA KORDS
& FIICA PORNO DE 17 ANI A DEPUTATULUI LABURIST
DE BARRY PUGH ȘI JASPER MURRAY.

— Nu am scris eu asta! minți Jasper.

Această indignare îi suna forțat chiar și lui; ceea ce simțea cu adevărat era entuziasmul de a-și vedea numele pe un reportaj dintr-un ziar național. Însă ceilalți nu păreau să-i bage în seamă emoțiile amestecate.

Lloyd citi cu glas tare:

— „Ultima cucerire a starului pop Hank Remington este fiica de doar 17 ani a lui Lloyd Williams, deputat de Hoxton. Starleta de film Evie Williams este celebră pentru apariția sa nud pe scena de la Lambeth Grammar, școala de lux pentru copiii elitei.”

— O, Doamne, ce rușine! rosti Daisy.

Lloyd continuă:

— „Evie a spus: «Hank este cel mai curajos și mai devotat om pe care îl cunosc.» Atât Evie, cât și Hank sprijină Campania pentru Dezarmare Nucleară, în pofida dezaprobării exprimate de tatăl ei, reprezentantul laburist în probleme militare.” Lloyd îi aruncă o privire severă lui Evie, apoi continuă: „Cunoști mulți oameni curajoși și devotați, incluzându-i aici pe mama ta, care a condus o ambulanță în timpul bombardării Londrei, și pe unchiul tatălui tău, Billy Williams, care a luptat pe Somme. Hank trebuie să fie remarcabil ca să le umbrească meritele.”

— Lasă asta, interveni Daisy. Parcă nu trebuia să acorzi interviuri fără aprobarea studioului, Evie.

— O, Doamne, e numai vina mea! exclamă Jasper.

Cu toții se uitară la el. Dar se așteptase la o asemenea scenă și era pregătit pentru ea. Nu îi venea greu deloc să pară tulburat: se simțea teribil de vinovat.

— Am intervievat-o pe Evie pentru ziarul studențesc. Cei de la *Echo* probabil că mi-au preluat articolul – și l-au rescris ca să pară senzațional.

Pregătise acest scenariu în avans.

— Prima lecție din viața publică, rosti Lloyd. Nu poți avea încredere în jurnaliști.

„Ăsta-s eu, se gândi Jasper, nu poți avea încredere în mine." Însă familia Williams părea să accepte faptul că el nu avea nicio vină pentru că *Echo* publicase articolul.

Evie era în pragul lacrimilor.

— Aș putea pierde rolul.

— Nu văd cum ar putea acest lucru să afecteze filmul – ba dimpotrivă, zise Daisy.

— Sper să ai dreptate, spuse Evie.

— Îmi pare foarte rău, Evie, rosti Jasper cu toată sinceritatea de care era în stare. Îmi pare rău că te-am dezamăgit.

— Nu a fost vina ta, răspunse Evie.

Jasper scăpase basma curată. Nimeni de la masă nu îl privea acuzator. Nu considerau că reportajul din *Echo* apăruse din vina cuiva. Însă singura pentru care nu putea băga mâna în foc era Daisy, care era ușor încruntată și îi evita privirea. Însă ea ținea la Jasper de dragul mamei sale și nu l-ar fi acuzat de duplicitate.

Băiatul se ridică de la masă și spuse:

— Mă duc la redacția *Daily Echo.* Vreau să îl văd pe ticălosul ăsta de Pugh și să aud ce explicație are.

Se bucura să plece din casă. Reușise să mintă cu succes și să scape basma curată dintr-o situație dificilă, iar tensiunea era uriașă.

O oră mai târziu ajunse la redacția *Echo.* Era încântat să se afle acolo. Era tot ce își dorea: un birou propriu, mașinile de scris, telefoanele sunând întruna, tuburile pneumatice prin care se trimiteau xerocopii dintr-o parte în alta a camerei, atmosfera agitată.

Barry Pugh avea vreo 25 de ani și era un individ scund și sașiu, cu un costum boțit și cu pantofi de velur scâlciați.

— Ai făcut o treabă bună, îi zise jurnalistul.

— Evie tot nu știe că eu ți-am dat articolul.

Dar Pugh nu avea timp pentru scrupulele lui Jasper.

— Foarte puține articole ar mai fi publicate dacă am cere voie de fiecare dată.

— Ar fi trebuit să refuze toate interviurile cu excepția celor aranjate de agentul de publicitate al studioului.

— Agenții de publicitate sunt dușmanii tăi. Poți fi mândru că ai fost mai deștept decât unul dintre ei.

— Sunt mândru.

Pugh îi înmână un plic. Jasper îl deschise și găsi un cec.

— Banii tăi, rosti Pugh. Atât primești pentru un articol principal de pagina 3.

Jasper se uită la sumă – erau nouăzeci de lire.

Își aminti de marșul de la Washington. Atât costa biletul spre Statele Unite. Acum putea pleca.

Simți un val de optimism. Băgă cecul în buzunar și spuse:

— Mulțumesc frumos.

Barry dădu scurt din cap.

— Anunță-ne dacă mai dai peste povești din astea.

•

Dave Williams era extrem de agitat la gândul că va cânta la Jump Club. Acesta era un local extrem de șic din centrul Londrei, situat exact lângă Oxford Street. Avea reputația de a descoperi noi staruri și lansase câteva trupe aflate acum în topuri. Muzicieni celebri obișnuiau să meargă acolo pentru a descoperi noi talente.

Nu că ar fi arătat deosebit. Într-o parte exista o mică scenă, iar în cealaltă un bar. Între acestea era un loc liber, unde puteau să danseze vreo două sute de oameni înghesuiți. Podeaua părea o scrumieră uriașă. Singurele decorațiuni erau cele câteva postere zdrențuite cu trupele celebre care cântaseră acolo în trecut – mai puțin în garderobă, unde pe pereți era desenat cel mai obscen graffiti pe care îl văzuse Dave în viața lui.

Dave se integrase din ce în ce mai bine în The Guardsmen mulțumită sfaturilor utile primite de la vărul său. Lenny ținea mult la Dave și îi vorbea ca un unchi, deși era mai mare decât el cu doar opt ani. „Ascultă-l pe toboșar, îi zisese Lenny. Astfel vei păstra mereu ritmul.” Și: „Învață să cânți fără să te uiți la chitară, ca să te poți uita la spectatori”. Dave era recunoscător pentru toate ponturile pe care le primea, dar știa că mai avea mult până să pară profesionist. Cu toate acestea, se simțea minunat pe scenă. Nu avea nimic de citit sau de scris, deci nu mai era un tăntălău; de fapt, chiar era priceput și își îmbunătățea performanțele tot mai mult. Nu visase niciodată să

ajungă muzician și să nu mai fie nevoit niciodată să învețe; dar știa că șansele erau foarte mici să se întâmple asta.

Și totuși, trupa se descurca tot mai bine. Când Dave cânta cu Lenny, armoniile sunau modern, ca Beatles-ii. Iar Dave îl convinsese pe Lenny să încerce și alte genuri, cum ar fi blues autentic de Chicago și soul de Detroit, numai bune de dans, exact genurile interpretate de trupele mai noi. Astfel obținuseră mai multe spectacole. În loc de unul la două săptămâni, aveau acum câte unul în fiecare seară de vineri și sâmbătă.

Însă Dave avea un alt motiv de neliniște. Obținuse spectacolul din seara aceasta rugându-l pe iubitul lui Evie, Hank Remington, să le recomande trupa. Însă Hank strâmbase din nas când auzise numele lor.

— The Guardsmen sună demodat, ca Four Aces și The Jordanaires, spusese el.

— L-am putea schimba, replicase Dave, gata să facă orice pentru a putea cânta la Jump Club.

— Acum sunt în vogă numele din bluesurile clasice, precum Rolling Stones.

Dave își aminti o melodie de la Booker T and the MGs, pe care o auzise cu câteva zile în urmă. Îi atrăsese atenția numele ei bizar.

— Ce zici de Plum Nellie? rostise el.

Lui Hank îi plăcuse și îi anunțase pe cei de la club că ar trebui să încerce o nouă trupă, numită Plum Nellie. O sugestie venită din partea unei celebrități ca Hank era ca un ordin, așa că trupa primise de îndată un spectacol.

Însă atunci când Dave îi propusese lui Lenny modificarea numelui, acesta îl refuzase fără să stea prea mult pe gânduri. „Suntem și vom rămâne The Guardsmen”, rostise el încăpățânat, schimbând apoi subiectul. Dave nu îndrăznise să îi spună că la Jump Club se credea deja că numele lor este Plum Nellie.

Acum se apropia momentul critic.

Cântară *Lucille* la proba de sunet. După prima strofă, Dave se opri și se răsuci spre chitaristul principal, Geoffrey.

— Ce dracu' a fost asta? se stropși el.

— Ce anume?

— Ai cântat ceva ciudat pe la jumătate.

Geoffrey îi aruncă un zâmbet atotștiutor.

— Nimic. Doar un acord.

— Nu apare în original.

— Cum, nu poți cânta în C diez diminuat?

Dave știa exact ce se petrecea. Geoffrey încerca să îl facă să arate ca un începător. Din păcate însă, Dave nu mai auzise de acorduri diminuate.

Lenny interveni:

— Cunoscut pianiștilor drept ton minor dublu, Dave.

Călcându-și pe mândrie, Dave îi spuse lui Geoffrey:

— Arată-mi.

Geoffrey își dădu ochii peste cap și oftă, dar repetă acordul.

— Uite-așa, pricepi? rosti el plictisit, de parcă s-ar fi săturat să aibă de-a face cu amatori.

Dave copie acordul – nu era greu.

— Data viitoare spune-mi și mie dinainte să începem să cântăm, rosti el.

După aceea totul merse strună. Phil Burleigh, patronul clubului, se băgă între ei și îi ascultă. Fiind chel de tânăr, lumea îl știa de Burleigh Crețul. La sfârșit dădu din cap mulțumit.

— Vă mulțumesc, Plum Nellie, le zise el.

Lenny îi aruncă lui Dave o căutătură urâtă.

— Trupa se numește The Guardsmen, rosti el cu fermitate.

— Am discutat despre schimbarea numelui, spuse Dave.

— Tu ai discutat. Eu nu am fost de acord.

Crețul spuse:

— The Guardsmen este un nume oribil, omule.

— Așa ne cheamă.

— Uite ce-i, Byron Chesterfield vine aici diseară, rosti Crețul cu o notă de disperare în glas. Este cel mai important promotor din Londra – probabil din întreaga Europă. V-ar putea da de lucru – dar nu cu acest nume.

— Byron Chesterfield? pufni Lenny în râs. Îl știu de-o viață întreagă. Numele lui adevărat este Brian Chesnowitz. Fratele lui are o tarabă în piața Aldgate.

— Pentru numele vostru îmi fac eu griji, nu pentru al lui, răspunse Crețul.

— Numele nostru nu are nimic.

— Nu pot aduce pe scenă o trupă cu numele The Guardsmen. Am și eu o reputație de păstrat. Crețul se ridică, adăugând: Îmi pare rău, băieți. Strângeți-vă instrumentele.

— Haide, Crețule, doar nu vrei să-l superi pe Hank Remington, zise Dave.

— Hank și cu mine suntem prieteni vechi, spuse Crețul. În anii ’50 am cântat skiffle împreună în café-barul 2i. Însă el mi-a recomandat o trupă numită Plum Nellie, nu The Guardsmen.

Dave era distrus.

— Vin toți prietenii mei! exclamă el, gândindu-se îndeosebi la Linda Robertson.

— Îmi pare rău, zise Crețul.

Dave se întoarse către Lenny.

— Fii și tu rezonabil, îi zise el. E doar un nume, nu?

— E trupa mea, nu a ta, se încăpățână Lenny.

Deci asta era adevărata problemă!

— Sigur că-i trupa ta, rosti Dave. Dar tu m-ai învățat că întotdeauna clientul are dreptate. Apoi adăugă inspirat: Și, dacă vrei, mâine-dimineață poți schimba din nou numele în The Guardsmen.

Lenny rosti acum un „nu” ceva mai nesigur.

— E mai bine decât să nu cântăm deloc, insistă Dave. Ar fi tare păcat să plecăm de-acum acasă.

— O, la dracu’! Fie! cedă Lenny.

Și astfel se rezolvă criza legată de nume, spre marea ușurare și mulțumire a lui Dave.

În timp ce soseau primii clienți, merseră la bar ca să bea câte o bere. Dave se mulțumi cu o singură halbă – nu voia decât să se relaxeze, nu să ajungă să greșească acordurile. Lenny bău două halbe, iar Geoffrey trei.

Spre încântarea lui Dave, la un moment dat apăru și Linda Robertson, purtând o rochie scurtă mov și cizme albe până la genunchi. Ea și ceilalți prieteni ai lui Dave nu aveau vârsta legală pentru a consuma alcool în baruri, însă se străduiau să pară mai în vârstă, iar legea nu era oricum aplicată cu cea mai mare strictețe.

Atitudinea Lindei față de Dave se schimbase. În trecut obișnuia să îl trateze ca pe un frate mai mic, deși erau de-o seamă. Faptul că ajunsese să cânte la Jump Club îl transformase într-o cu totul altă persoană în ochii ei. Acum îl vedea ca pe un adult sofisticat, punându-i tot felul de întrebări despre trupă. „Dacă asta se întâmpla cu cineva din trupa necunoscută a lui

Lenny, oare cum era să fii un adevărat star pop?” se gândi Dave.

Se duse apoi la garderobă împreună cu ceilalți, ca să se schimbe. Trupele profesioniste apăreau de obicei purtând costume identice, dar pentru ei era prea scump. Lenny acceptase drept compromis ca toți să poarte cămăși roșii. Însă Dave era de părere că uniformele nu mai erau la modă: anarhicii Rolling Stones se îmbrăcau diferit.

Plum Nellie era cea mai necunoscută trupă din program, așa că avea să cânte în deschidere. În calitate de lider al trupei, Lenny prezentă melodiile. Era așezat în lateralul scenei, cu pianul amplasat într-un unghi care să-i permită să se uite spre public. Dave stătea în centru, cântând la chitară și voce, și cei mai mulți ochi erau ațintiți asupra lui. Acum, că scăpase de grija numelui trupei – cel puțin momentan –, se putea relaxa. În timp ce cânta se mișca încolo și încoace, legănând chitara ca pe o parteneră de dans; iar la bucățile vocale își închipui că se adresează publicului, accentuând cuvintele cu expresii faciale și cu mișcări ale capului. Ca de obicei, fetele reacționară foarte bine, privindu-l și zâmbindu-i în timp ce dansau în ritmul melodiilor.

După ce-și încheiară partitura, Byron Chesterfield veni la garderobă.

Avea vreo 40 de ani, un început de chelie de o parte și de alta a unui ciuf demodat, uns cu briantină, și purta un costum bleu cu vestă. Pe cravata sa era imprimat un model cu margarete. Când intră în încăpere, aduse cu el un nor de apă de colonie.

— Ai o trupă bunicică, i se adresă el lui Dave.

Băiatul arătă spre Lenny și spuse:

— Vă mulțumesc, domnule Chesterfield, însă trupa e a lui Lenny.

— Bună, Brian, nu-ți mai amintești de mine? rosti Lenny.

Byron șovăi o clipă, apoi exclamă:

— Măi să fie! Lenny Avery! Accentul său londonez deveni mai pronunțat. Nu te-am recunoscut. Cum mai merge taraba?

— Mai bine ca niciodată.

— Trupa e bună, Lenny! Basul și tobele sună ca lumea, chitarele și pianul sunt faine. Îmi plac și armoniile vocale. Arătă cu degetul spre Dave și adăugă: Iar fetelor le place la nebunie puștiul ăsta! Aveți multe spectacole?

Dave era entuziasmat. Lui Byron Chesterfield îi plăcea trupa lor!

— Suntem ocupați în fiecare weekend, răspunse Lenny.

— Aș putea să vă fac rost de un turneu de șase săptămâni în afara orașului, la vară, dacă sunteți interesați, rosti Byron. Cinci seri pe săptămână, de marți până sâmbătă.

— Nu știu, răspunse Lenny nepăsător. Ar trebui să o rog pe soră-mea să vândă la tarabă cât sunt eu plecat.

— Nouăzeci de lire pe săptămână, bani în mână, fără comision.

Era mai mult decât fuseseră plătiți vreodată, calculă Dave. Și, cu puțin noroc, s-ar fi putut suprapune cu vacanța școlară.

Dave se enervă când văzu că Lenny tot nu părea convins.

— Cum rămâne cu cazarea și masa? rosti el apoi, iar Dave realiză că nu era deloc dezinteresat, ci doar negocia.

— Aveți cazarea asigurată, dar nu și masa, spuse Byron.

Dave se întrebă dacă nu cumva era vorba de o stațiune de pe litoral, unde artiștii își găseau de lucru în sezonul estival.

Lenny zise:

— Nu mi-aș putea lăsa taraba pentru banii ăștia, Brian. Păcat că nu vorbim despre o sută douăzeci de lire pe săptămână. Atunci aș lua în considerare propunerea ta.

— Să zicem că v-ar putea oferi nouăzeci și cinci, asta așa, ca să-mi facă mie o favoare personală.

— O sută zece.

— Dacă renunț la comisionul meu, v-aș putea oferi o sută.

Lenny se uită la ceilalți membri ai trupei.

— Ce ziceți, băieți?

Cu toții ar fi vrut să accepte.

— Unde cântăm? întrebă Lenny.

— Într-un club numit The Dive.

Lenny clătină din cap.

— Nu am auzit niciodată de el. Unde este?

— Ah, nu v-am spus? zise Byron Chesterfield. Este în Hamburg.

•

Dave abia dacă își putea stăpâni entuziasmul. Un turneu de șase săptămâni, în Germania! Din punct de vedere legal, era suficient de mare ca să poată renunța la școală. Oare chiar exista o șansă de a deveni muzician profesionist?

Exuberant, își luă chitara și amplificatorul și, împreună cu Linda Robertson, se duse acasă, pe Great Peter Street, cu intenția de a-și lăsa echipamentul înainte de a o conduce pe ea acasă, în Chelsea. Din păcate, părinții lui nu se culcaseră încă, iar mama sa îl opri pe hol.

— Cum a fost? îl întrebă ea surâzătoare.

— Grozav, răspunse el. Am trecut doar ca să îmi las echipamentul. Apoi o conduc pe Linda acasă.

— Bună, Linda, rosti Daisy. Mă bucur să te văd din nou.

— Și eu mă bucur să vă văd, răspunse Linda politicos, preschimbându-se dintr-odată într-o școlăriță cuminte; însă Dave o observă pe mama lui măsurând-o din cap până în picioare, remarcându-i rochia scurtă și cizmele sexy.

— Veți mai cânta la club? întrebă Daisy.

— Păi… un promotor pe nume Byron Chesterfield ne-a oferit de lucru pentru la vară, la un alt club. E grozav, fiindcă se suprapune cu vacanța de vară.

Tatăl lui apăru din salon, încă purtând costumul cu care participase la întrunirea politică de sâmbătă seara.

— Ce se întâmplă în vacanța de vară? zise el.

— Trupa noastră a primit un contract de șase săptămâni.

Lloyd se încruntă.

— Trebuie să recapitulezi în vacanță. La anul ai examenele cruciale de nivel O. Până acum nu ai note suficient de mari încât să îți permiți să-ți iei liber toată vara.

— Pot învăța ziua. De cântat vom cânta seara.

— Hmm… E limpede că nu îți pasă că vei rata vacanța anuală pe care o petrecem în Tenby.

— Ba da, minți Dave. Îmi place în Tenby. Dar asta-i o mare oportunitate!

— Ei bine, nu văd cum te-am putea lăsa singur acasă timp de două săptămâni, cât suntem noi în Țara Galilor. Ai doar 15 ani.

— Ăă… clubul nu este în Londra, rosti Dave.

— Dar unde este?

— În Hamburg.

— Poftim?! exclamă Daisy.

— Nu fi ridicol! zise Lloyd. Doar nu crezi că îți vom da voie să faci asta la vârsta ta! Și, oricum, cred că este ilegal, conform legislației muncii din Germania.

— Nu toate legile sunt aplicate cu strictețe, răspunse Dave. Pun pariu că și tu ai băut prin localuri înainte de 18 ani.

— Eu am fost cu mama mea în Germania pe când aveam 18 ani. În niciun caz nu am petrecut șase săptămâni nesupravegheat într-o țară străină, la numai 15 ani.

— Nu voi fi nesupravegheat. Vărul Lenny va fi cu mine.

— Nu îl consider un însoțitor de încredere.

— Însoțitor? rosti Dave indignat. Dar ce sunt eu, vreo domniță din epoca victoriană?

— Ești un copil, conform legilor, și un adolescent în realitate. Cu siguranță nu ești un adult.

— Parcă aveai o verișoară la Hamburg, insistă Dave disperat. Rebecca. I-a scris mamei. Ai putea să o rogi pe ea să mă supravegheze.

— Ea e o verișoară adoptată și îndepărtată și nu am mai văzut-o de șaisprezece ani. Nu este o rudă suficient de apropiată încât să îmi permit să îi las pe cap un adolescent năbădăios timp de o vară întreagă. Aș ezita să fac asta și cu sora mea.

Daisy adoptă un ton conciliator.

— Din scrisoarea pe care mi-a trimis-o, mi-a lăsat impresia unei persoane cumsecade, dragă Lloyd. Și nu cred că are copii. S-ar putea să nu o deranjeze dacă o rugăm.

Lloyd păru iritat.

— Chiar vrei ca Dave să facă asta?

— Nu, sigur că nu. Eu, una, aș vrea să vină cu noi la Tenby. Însă a crescut și poate că ar trebui să îl lăsăm mai liber. Se uită la Dave, și continuă: S-ar putea să descopere că-i mai multă muncă decât își închipuie el și mult mai puțină distracție. Dar astfel ar putea să capete ceva experiență.

— Nu, rosti Lloyd pe un ton hotărât. Dacă ar fi avut 18 ani, poate că aș fi fost de acord. Însă este mult prea tânăr.

Lui Dave îi venea să urle de furie și, în același timp, simțea că avea să izbucnească în plâns. Doar nu aveau de gând să-i răpească această oportunitate!

— E târziu, interveni Daisy. Hai să discutăm despre asta mâine-dimineață. Dave trebuie să o conducă pe Linda acasă înainte să înceapă părinții ei să își facă griji.

Dave ezită – nu dorea să lase lucrurile în coadă de pește.

Lloyd se deplasă la baza scărilor și îi spuse lui Dave:

— Nu-ți face prea mari speranțe. Nu o să se întâmple.

Dave deschise ușa de la intrare. Dacă pleca acum, fără să mai spună nimic, le-ar fi lăsat o impresie greșită. Trebuia să îi facă să înțeleagă că nu îl puteau împiedica atât de ușor să plece la Hamburg.

— Ascultă-mă bine, rosti el, ceea ce îl făcu pe tatăl lui să clipească surprins. Dave se gândi bine și continuă: Pentru prima oară în viața mea, sunt și eu bun la ceva, tată. Vreau să înțelegi ceva. Dacă încerci să îmi răpești această șansă, plec de-acasă. Și îți jur că, dacă plec, nu mă mai întorc niciodată.

O conduse pe Linda afară și trânti ușa în urma lui.

• Capitolul 24 •

Tanya Dvorkin se întorsese la Moscova, însă Vasili Yenkov, nu.

După ce fuseseră arestați pentru recitarea de poezii din piața Maiakovski, Vasili fusese condamnat pentru „propagandă și activități antisovietice” la doi ani de închisoare, într-un lagăr de muncă din Siberia. Tanya se simțea vinovată: fusese complicele lui Vasili, însă ea scăpase basma curată.

Tanya presupunea că Vasili fusese bătut și interogat. Dar ea era încă în libertate, lucrând ca jurnalistă, ceea ce însemna că el nu o trădase. Poate că refuzase să vorbească. Dar, și mai probabil, dăduse nume fictive, dar plauzibile de colaboratori, despre care KGB-ul credea că erau doar mai greu de găsit.

În vara lui 1963, Vasili trebuia să-și fi ispășit sentința. Dacă mai era în viață – dacă supraviețuise frigului, foamei și bolilor care răpuneau mulți deținuți din lagărele de muncă –, ar fi trebuit să fie liber acum. Însă el nu reapăruse.

În mod normal, deținuții aveau voie să trimită și să primească o scrisoare pe lună, cenzurată masiv; însă Vasili nu îi putea scrie Tanyei, căci astfel ar fi dat-o de gol în fața KGB-ului; așa că ea nu avea deloc informații. Și nu încăpea nicio îndoială că asta era valabil pentru majoritatea prietenilor lui. Poate că îi scrisese mamei sale, la Leningrad. Însă Tanya nu o cunoscuse niciodată: legătura lui Vasili cu ea rămăsese un secret chiar și pentru mama lui.

Vasili fusese cel mai apropiat prieten al Tanyei. Nu dormise nopți la rând de grija lui. Oare era bolnav? Oare murise? Poate că fusese condamnat pentru o altă infracțiune, prelungindu-i-se astfel sentința. Tanya era chinuită de această incertitudine, care îi dădea mari dureri de cap.

Într-o după-amiază riscă și îl pomeni pe Vasili șefului ei, Daniil Antonov. Secția de articole speciale de la TASS era o încăpere mare și zgomotoasă, cu jurnaliști bătând la mașină, vorbind la telefon, citind ziare sau intrând și ieșind din bibliotecă. Dacă ar fi vorbit pe un ton scăzut, nu ar fi fost auzită. Pentru început rosti: „Ce s-a întâmplat în cele din urmă cu Ustin Bodian?” Nedreptatea care i se făcuse lui Bodian, un cântăreț de operă disident, fusese subiectul ediției din *Disidența* pe care o distribuia Vasili atunci când fusese arestat – ediție scrisă de Tanya.

— Bodian a murit de pneumonie, răspunse Daniil.

Tanya știa deja asta. Se prefăcuse că nu aflase doar pentru a-l aduce în discuție pe Vasili.

— A mai fost un scriitor arestat odată cu mine, Vasili Yenkov, continuă ea pe un ton meditativ. Ai idee ce s-a ales de el?

— Redactorul de scenarii. A luat doi ani.

— Deci ar trebui să fie liber acum.

— Posibil. Nu am auzit nimic. Nu își va recăpăta vechea slujbă, deci nu știu unde o să se ducă.

Avea să vină la Moscova, Tanya era sigură de asta. Dar ridică din umeri, simulând indiferența, și reveni la articolul pe care îl scria despre o femeie zidar.

Pusese câteva întrebări discrete și oamenilor care ar fi putut să știe dacă Vasili se întorsese. Răspunsul fusese același în toate cazurile: nimeni nu auzise nimic.

Apoi, în acea după-amiază, Tanya primi de știre.

La plecarea de la serviciu fu acostată de un străin. Auzi un glas care rosti: „Tanya Dvorkin?”, iar când se întoarse zări un bărbat slab și palid, în haine murdare.

— Da, zise ea ușor neliniștită: nu își putea imagina ce ar fi vrut un asemenea om de la ea.

— Vasili Yenkov mi-a salvat viața, spuse bărbatul.

Fu totul atât de neașteptat, încât preț de o clipă nici nu știu cum să reacționeze. Prea multe întrebări îi goneau prin minte:

„De unde îl știi pe Vasili? Unde și când ți-a salvat viața? De ce ai venit la mine?”

Bărbatul îi puse în mâini un plic soios de mărimea unei coli de hârtie, apoi se răsuci.

Tanya avu nevoie de un moment ca să își vină în fire. În cele din urmă realiză că o anume întrebare era mai importantă decât toate celelalte. Până ca omul să se îndepărteze prea mult, ea îl întrebă:

— Vasili este în viață?

Străinul se opri și se uită înapoi. Pauza o înfricoșă pe Tanya. Apoi el zise „Da”, iar ea simți o imensă ușurare.

Bărbatul porni mai departe.

— Stai așa! strigă Tanya, însă omul grăbi pasul, coti pe o străduță și se făcu nevăzut.

Plicul nu era sigilat. Tanya se uită înăuntru. Văzu câteva coli de hârtie și recunoscu scrisul lui Vasili. Scoase câteva din plic și citi pe prima pagină titlul.

DEGERĂTURA
DE IVAN KUZNETSOV

Băgă apoi colile la loc și merse până în stația de autobuz. Era speriată și extrem de agitată. „Ivan Kuznetsov” era un pseudonim, evident fiind cel mai comun nume cu putință, un fel de Hans Schmidt din germană sau Jean Lefevre din franceză. Vasili scrisese ceva, un articol sau o poveste. Abia aștepta să citească – și totuși, trebui să își înăbușe impulsul de a arunca plicul ca pe ceva contaminat, căci era sigură de natura subversivă a scriiturii.

Îl îndesă în geanta de pe umăr. Când veni autobuzul, descoperi că era atât de aglomerat – fiind ora de vârf a serii –, încât nu putea să se uite peste manuscris pe drum fără să riște ca vreun curios să-i citească peste umăr. Se strădui să își înfrâneze nerăbdarea.

Se gândi la bărbatul care îi înmânase plicul. Era îmbrăcat sărăcăcios, părea înfometat și avea o stare de sănătate precară; pe chip îi era întipărită o expresie de frică permanentă și de precauție: arăta exact ca un om eliberat de curând din închisoare, se gândi ea. Păruse bucuros să se descotorosească de plic și reticent în a-i spune mai multe decât trebuia. Însă cel

puțin îi explicase de ce acceptase periculoasa sarcină. Se achita de o datorie. „Vasili Yenkov mi-a salvat viața”, spusese el. Ea se întrebă din nou cum anume.

Coborî din autobuz și porni spre Casa Guvernului. La întoarcerea din Cuba se mutase înapoi în apartamentul mamei sale. Nu avea niciun motiv să locuiască într-un apartament propriu și, dacă ar fi făcut-o, cu siguranță ar fi fost mult mai puțin luxos.

Vorbi puțin cu Anya, apoi se duse în dormitorul ei și se așeză pe pat ca să vadă ce scrisese Vasili.

Scrisul lui de mână se schimbase. Literele erau mai mici, liniile verticale mai scurte, buclele mai puțin ornate. Oare asta reflecta o schimbare de personalitate, se întrebă ea, sau doar o lipsă acută de hârtie de scris?

Începu să citească.

> *Josef Ivanovich Maslov, poreclit Soso, se bucură peste măsură când mâncarea sosi stricată.*
>
> *În mod normal, gardienii furau cea mai mare parte a proviziilor și le vindeau. Deținuților nu le mai rămânea decât terciul de ovăz dimineața și supa de napi seara. Mâncarea se strica foarte rar în Siberia, unde temperatura nu trecea de obicei de zero grade – însă comunismul făcea minuni. Așa că, ocazional, carnea se umplea de viermi și grăsimea devenea râncedă, iar bucătarul le arunca pe toate în oală spre bucuria deținuților. Soso înfulecă o kasha unsuroasă, cu o untură urât mirositoare, dar își dorea mai mult.*

Tanya simți că i se face greață, dar în același timp nu se putea opri din citit.

Era tot mai impresionată cu fiecare pagină pe care o citea. Povestea era despre relația neobișnuită dintre doi deținuți, un intelectual disident și un gangster needucat. Vasili avea un stil simplu și direct, remarcabil de eficient. Viața din lagăr era descrisă într-un limbaj brutal și pitoresc. Însă nu erau doar descrieri. Poate și datorită experienței sale din teatrul radiofonic, Vasili știa cum să păstreze povestea vie, iar Tanya o citi pe nerăsuflate.

Lagărul fictiv se afla într-o pădure de zadă siberiană, iar deținuții erau obligați să taie copaci. Nu existau măsuri sau echipament de protecție, iar accidentele erau frecvente. Tanya remarcă episodul în care gangsterul își reteză o arteră și fu salvat de intelectual, care îi prinse un garou la brațul rănit. Oare așa îi salvase Vasili viața mesagerului care îi adusese manuscrisul din Siberia la Moscova?

Tanya citi povestea de două ori. Era ca și cum ar fi vorbit cu Vasili: întorsătura frazelor îi era familiară din sutele de discuții și dispute pe care le avuseseră, recunoscând inclusiv genul de lucruri care lui i se păreau amuzante, dramatice sau ironice. Simți cum i se strânge inima de dor.

Acum, când știa că Vasili era în viață, trebuia să afle de ce nu se întorsese la Moscova. Povestea nu conținea niciun indiciu cu privire la acest lucru, însă Tanya cunoștea pe cineva care putea afla aproape orice: fratele ei.

Puse manuscrisul în sertarul noptierei, apoi ieși din dormitor și îi zise mamei sale: „Trebuie să mă duc să vorbesc cu Dimka. Nu stau mult”. Coborî cu liftul la etajul unde locuia fratele ei.

Ușa îi fu deschisă de soția lui, Nina, aflată în a noua lună de sarcină.

— Arăți bine! rosti Tanya.

Nu era adevărat. Nina trecuse de mult de stadiul în care se spune că o femeie însărcinată arată „înfloritor”. Era imensă, sânii îi atârnau, iar burta îi era întinsă la maximum. Pielea ei deschisă era palidă pe sub pistrui, iar părul castaniu-roșcat era slinos. Părea să aibă mai mult decât cei 29 de ani ai săi.

— Intră, zise ea cu glas ostenit.

Dimka urmărea știrile. Închise televizorul, o sărută pe Tanya și îi oferi o bere.

Era la ei și mama Ninei, Masha, venită de la Perm cu trenul ca să își ajute fiica după ce avea să nască. Masha era o țărancă scundă, îmbătrânită prematur, îmbrăcată în negru, cât se poate de mândră de fiica ei de la oraș, care locuia într-un apartament de lux. Tanya fusese surprinsă când o întâlnise pentru prima oară pe Masha – inițial avusese impresia că mama Ninei era învățătoare, dar se dovedise că aceasta lucra, de fapt, ca femeie de serviciu la școala din sat. Nina pretinsese că părinții ei erau altceva decât în realitate – o practică atât de comună, încât era aproape universală, presupunea Tanya.

Vorbiră despre sarcina Ninei. Tanya se întreba cum ar fi putut să rămână singură cu Dimka. Nici nu se punea problema să vorbească despre Vasili în fața Ninei sau a mamei sale. Instinctul o îndemna să nu aibă încredere în soția fratelui său.

De ce simțea asta oare? se întrebă ea cu vinovăție. Probabil din cauza sarcinii, decise ea. Nina nu era intelectuală, dar era deșteaptă: nu era deloc genul de femeie care să rămână însărcinată din greșeală. Tanya avea bănuiala, pe care o ținea doar pentru ea, cum că Nina îl manipulase pe Dimka doar ca să se însoare cu ea. Tanya știa că fratele ei era sofisticat și priceput la aproape orice: însă când venea vorba de femei, era naiv și romantic. De ce își dorise Nina să pună mâna pe el? Pentru că Dvorkinii făceau parte din nomenclatură, iar Nina era ambițioasă?

„Nu mai fi atât de rea”, își spuse Tanya.

Mai pălăvrăgi despre nimicuri o jumătate de oră, apoi se ridică, gata de plecare.

Nu exista nimic supranatural în relația gemenilor, însă se cunoșteau atât de bine, încât puteau ghici cu ușurință atunci când ceva îi frământa, iar Dimka intui că Tanya nu venise să vorbească despre sarcina Ninei. Se ridică și el în picioare.

— Trebuie să duc gunoiul, rosti el. Poți să mă ajuți, Tanya?

Coborâră cu liftul, fiecare cu câte o găleată de gunoi. După ce ajunseră afară, în spatele clădirii, unde nu era țipenie de om, Dimka zise:

— Ce este?

— Vasili Yenkov și-a ispășit sentința, dar nu s-a întors la Moscova.

Expresia lui Dimka se înăspri. O iubea pe Tanya, dar nu îi împărtășea vederile politice.

— Yenkov a făcut tot posibilul ca să submineze guvernul pentru care lucrez. De ce mi-ar păsa ce se întâmplă cu el?

— El crede în libertate și dreptate, la fel ca tine.

— Genul ăsta de activitate subversivă nu face decât să le ofere reacționarilor un pretext ca să se opună reformelor.

Tanya știa că se apăra și pe sine, nu numai pe Vasili.

— Dacă nu ar fi printre noi și oameni ca Vasili, reacționarii ar spune că totul este în regulă și nu ar mai exista presiune pentru schimbare. Cum ar mai afla lumea că l-au omorât pe Ustin Bodian, de exemplu?

— Bodian a murit de pneumonie.

— Dimka, ce naiba! A murit din neglijență, știi bine asta.

— Într-adevăr, zise Dimka îmbunându-se pe loc. Ești îndrăgostită de Vasili Yenkov? zise el apoi pe un ton mai blând.

— Nu. Îl *plac.* Este amuzant, deștept și curajos. Însă este genul de bărbat care are nevoie de un alai de tinerele.

— Sau *era.* În lagărele de detenție nu există fetișcane.

— Nu contează. Este prietenul meu și și-a ispășit pedeapsa.

— Lumea e plină de nedreptăți.

— Vreau să știu ce s-a întâmplat cu el, iar tu poți afla asta pentru mine. Dacă vrei.

Dimka oftă.

— Cum rămâne cu cariera mea? La Kremlin, compasiunea pentru disidenți nu este privită cu admirație.

Tanya simți cum îi cresc speranțele. Hotărârea lui slăbea.

— Te rog. Ar însemna mult pentru mine.

— Nu îți pot promite nimic.

— Fă ce poți, doar atât îți cer.

— Bine.

Tanya se simți copleșită de recunoștință. Îl sărută pe obraz.

— Ești un frate bun, rosti ea. Îți mulțumesc.

•

Așa cum eschimoșii aveau mai multe cuvinte pentru zăpadă, și moscoviții aveau mai multe sintagme pentru piața neagră. În afară de strictul necesar, orice altceva trebuia cumpărat „pe sub mână”. Multe asemenea achiziții constituiau infracțiuni în sine: găseai, de pildă, un om care făcea trafic cu bluejeans din Occident și îi plăteai un preț enorm. Altele nu erau nici legale, nici ilegale. Ca să cumperi un aparat de radio sau un covor, trebuia să îți treci numele pe o listă de așteptare; dar puteai sări în capul listei „trăgând”, adică fiind o persoană influentă, capabilă să întoarcă favoarea; sau „prin relații”, dacă aveai o rudă sau un amic în poziția de a manipula lista. Această practică de sărire a rândului era atât de răspândită, încât majoritatea moscoviților erau de părere că nu exista nimeni care să poată ajunge în capul listei *doar* așteptând.

Într-o zi, Natalya Smotrov îl rugă pe Dimka să meargă cu ea ca să își cumpere ceva de pe piața neagră.

— În mod normal, l-aș ruga pe Nik, îi explicase ea. Nikolai era soțul ei. Însă e un cadou pentru ziua lui de naștere și vreau să fie o surpriză.

Dimka nu știa prea multe despre viața personală a Natalyei. Era căsătorită, fără copii… și cam asta era tot. Aparatcicii de la Kremlin făceau parte din nomenclatura sovietică, însă Mercedesul și parfumul de import al Natalyei indicau și o altă sursă de privilegii și bani. Totuși, dacă exista vreun Nikolai Smotrov în partea superioară a ierarhiei comuniste, Dimka nu auzise niciodată de el.

— Ce vrei să îi iei? o întrebă Dimka.

— Un magnetofon. El își dorește un Grundig – o marcă germană.

Cetățenii sovietici puteau cumpăra un magnetofon german numai de pe piața neagră. Dimka se întrebă cum de își putea permite Natalya un cadou atât de scump.

— Și unde o să găsești așa ceva? continuă el.

— E un tip, Max, în Piața Centrală.

Bazarul respectiv, aflat în Sadovaya Samotyochnaya, era o alternativă legală pentru magazinele de stat. Legume și fructe din grădini particulare erau vândute la prețuri mari. În loc de cozile lungi și de produsele neatrăgătoare, aici găseai munți de zarzavaturi colorate – pentru cei care și le puteau permite. Iar vânzarea legală de legume și de fructe masca vânzarea și mai profitabilă, dar ilegală, practicată la multe dintre tarabele din piață.

Dimka înțelegea de ce voia Natalya să fie însoțită. Unii dintre bărbații care lucrau în această branșă erau tâlhari, iar o femeie avea motive serioase de îngrijorare.

El spera că acesta era singurul ei motiv. Nu voia să o ispitească în niciun fel, mai ales că se simțea foarte apropiat de Nina acum, când mai avea atât de puțin până să nască. Nu mai făcuseră sex de vreo două luni, ceea ce-l făcea mai vulnerabil la nurii Natalyei, însă asta pălea pe lângă însemnătatea sarcinii. Ultimul lucru pe care și-l dorea Dimka acum era să flirteze cu Natalya. Însă nu îi putea refuza o simplă favoare.

Plecară spre piață în pauza de prânz, cu Mercedesul Natalyei. În ciuda vechimii sale, autoturismul era rapid și confortabil. Oare cum făcea rost de componente? se întrebă el.

Pe drum, ea îl întrebă de Nina.

— Copilul trebuie să se nască de pe o zi pe alta, răspunse el.

— Să-mi spui dacă ai nevoie de lucruri pentru bebeluș, rosti Natalya. Sora lui Nik are un copil de trei ani care nu mai are nevoie de biberoane și de alte cele.

Dimka era surprins. Biberoanele erau un adevărat lux, fiind mai rare chiar și decât magnetofoanele.

— Îți mulțumesc. Așa voi face.

Parcară și intrară în piață, apoi ajunseră în fața unui magazin care vindea mobilă la mâna a doua. Era o afacere semilegală. Oamenii aveau voie să își vândă propriile bunuri, dar era împotriva legii să fii intermediar, ceea ce îngreuna o practică și așa anevoioasă. Pentru Dimka, dificultățile impunerii unor asemenea reguli comuniste ilustrau necesitatea practică a multor cutume capitaliste – de unde nevoia de liberalizare.

Max era un tip mătăhălos, la vreo 30 de ani, îmbrăcat în stil american, cu blugi și tricou alb. Stătea la o masă de bucătărie din lemn de pin, bând ceai și fumând. Era înconjurat de canapele ieftine și uzate, de dulapuri și paturi, cele mai multe bătrânești și stricate.

— Ce vreți? rosti el repezit.

— Am vorbit cu dumneata miercurea trecută despre un magnetofon Grundig, răspunse Natalya. Mi-ai zis să revin într-o săptămână.

— Magnetofoanele sunt greu de obținut, zise el.

Dimka interveni:

— Nu mai bate câmpii aiurea, Max, rosti el pe un ton la fel de aspru și de disprețuitor. Ai marfa sau nu?

Indivizilor de teapa lui Max li se părea un semn de slăbiciune să ofere un răspuns direct la o întrebarea simplă, așa că replică:

— Va trebui să plătiți cu dolari americani.

— Am fost de acord cu prețul stabilit de tine, zise Natalya. Am adus exact suma aceea. Nimic în plus.

— Arată-mi banii.

Natalya scoase un fișic de bancnote americane din buzunarul rochiei.

Max întinse mâna.

Dimka o prinse pe Natalya de încheietură ca să o împiedice să îi dea banii bărbatului prea devreme.

— Unde este magnetofonul? întrebă el.

Max întoarse capul și strigă:

— Josef!

În camera din spate se auzi foială.

— Da?

— Magnetofonul.

— Da.

Josef ieși din spate cu o cutie de carton simplă. Era mai tânăr, având poate vreo 19 ani, iar în colțul gurii îi atârna o țigară. Deși mărunțel, era musculos. Lăsă cutia pe o masă.

— E greu, rosti el. Ați venit cu mașina?

— Da. E după colț.

Natalya numără banii.

— M-a costat mai mult decât mă așteptam, zise Max.

— Nu mai am alți bani, spuse Natalya.

Max luă bancnotele și le numără.

— Fie, zise el fără nicio tragere de inimă. E al tău. Se ridică și îndesă teancul de bani în buzunarul blugilor. Josef ți-l va duce la mașină.

Apoi se duse în camera din spate.

Josef dădu să ridice cutia, dar Dimka îl opri:

— Stai puțin.

— Ce-i? zise Josef. Nu am timp de pierdut.

— Deschide cutia, spuse Dimka.

Josef luă cutia și dădu să o ridice, ignorându-l pe Dimka, însă acesta puse mâna pe ea și îl împiedică să o facă. Josef îi aruncă o privire furioasă și, preț de o clipă, Dimka se întrebă dacă avea să se ajungă la violență. Apoi Josef se trase în spate și zise:

— N-ai decât să o deschizi singur!

Capacul era capsat și bine prins cu bandă adezivă. Dimka și Natalya se străduiră să îl deschidă, apoi văzură în cutie un magnetofon – numele mărcii era însă MagicTone.

— Ăsta nu-i un Grundig, remarcă Natalya.

— Sunt mai bune decât Grundigurile, răspunse Josef. Au o calitate mai bună a sunetului.

— Eu am plătit pentru un Grundig, insistă ea. Asta-i o imitație japoneză ieftină.

— Nu mai poți face rost de Grundiguri în ziua de azi.

— Atunci, vreau banii înapoi.

— Nu se mai poate. Ai deschis cutia.

— Dacă nu deschideam cutia, nu am fi știut că încercați să mă escrocați.

— Nu te-a escrocat nimeni. Ai vrut un magnetofon.

Dimka interveni:

— La dracu’ cu asta!

Apoi se îndreptă spre ușa de la camera din spate.

— Nu poți să intri acolo! zise Josef.

Dimka îl ignoră și intră. Camera era plină de cutii de carton. Câteva erau deschise, dezvăluind televizoare, pick-upuri și aparate de radio, toate numai mărci străine. Însă Max nu era acolo. Dimka văzu o altă ușă. Se întoarse la ei și îi spuse Natalyei:

— Max a fugit cu banii tăi.

— E un om ocupat, zise Josef. Are mulți clienți.

— Nu face pe prostul, i-o tăie Dimka. Max este un hoț, la fel ca și tine. Josef ridică un deget amenințător spre Dimka.

— Să nu te prind că mă mai faci prost, mârâi el.

— Dați-i banii înapoi, rosti Dimka. Înainte să dați de belea.

Josef rânji.

— Și ce-o să faceți, o să chemați miliția?

Nu puteau face asta. Luaseră parte la o tranzacție ilegală. Iar poliția avea probabil să îi aresteze pe Dimka și pe Natalya, nu pe Josef și pe Max, care fără îndoială dădeau mită ca să își protejeze afacerea.

— Nu-i nimic de făcut, zise Natalya. Hai să mergem.

— Ia-ți magnetofonul, zise Josef.

— Nu, mulțumesc, răspunse Natalya. Nu-i ceea ce vreau.

Apoi se duse la ușă.

— Ne vom întoarce – pentru bani, adăugă Dimka.

Josef râse.

— Și ce-o să faceți?

— Lasă că vedeți voi, rosti Dimka neconvingător, apoi ieși după Natalya.

Fierbea de frustrare în timp ce Natalya conducea mașina înapoi la Kremlin.

— O să-ți recuperez banii, îi zise el.

— Nu, te rog, nu, zise ea. Indivizii ăia sunt periculoși. Nu vreau să pățești ceva. Las-o așa.

Nu avea de gând să lase lucrurile astfel, dar nu mai spuse nimic.

Când ajunse la serviciu, găsi dosarul KGB al lui Vasili Yenkov pe biroul său.

Nu era prea gros. Yenkov era un redactor de scenarii care nu mai avusese niciodată probleme – nici măcar nu dăduse de bănuit – până în acea zi din luna mai 1961 când fusese arestat, având asupra sa cinci exemplare dintr-un ziar subversiv numit *Disidența.* La interogatoriu declarase că primise o duzină de exemplare cu câteva minute în urmă și că începuse să le distribuie mânat de compasiune pentru cântărețul de operă bolnav de pneumonie. Nu se descoperise nimic care să-i contrazică spusele la percheziția amănunțită a apartamentului. Mașina lui de scris nu corespundea cu cea utilizată pentru redactarea ziarului. Când i se prinseseră electrozi de buze și de degete, el oferise numele altor persoane subversive, însă vinovații și nevinovații procedau la fel sub tortură. Ca de obicei, unii dintre oamenii divulgați erau membri de partid ireproșabili, iar pe alții KGB-ul nu izbutise să îi găsească. Una peste alta, poliția secretă era înclinată să creadă că nu Yenkov era persoana care tipărea în mod ilegal *Disidența.*

Dimka trebuia să admită că admira cerbicia acestui om care putea să mintă chiar și sub interogatoriul KGB. Yenkov o protejase pe Tanya chiar și atunci când trecuse prin agonia torturii. Poate că merita să fie liber.

În plus, știa adevărul pe care îl ascunsese Yenkov. În seara arestării sale, Dimka o dusese pe Tanya cu motocicleta la apartamentul acestuia, de unde ea luase o mașină de scris, cel mai probabil tocmai cea cu care se tipărea *Disidența.* Jumătate de oră mai târziu, Dimka o azvârlise în fluviul Moscova. Mașinile de scris nu pluteau. El și Tanya îl salvaseră pe Yenkov de o sentință mai aspră.

Conform dosarului, Yenkov nu mai era în lagărul din pădurea de zadă. Cineva descoperise că avea o oarecare experiență tehnică. Prima sa slujbă la Radio Moscova fusese cea de asistent de producție, așa că știa câte ceva despre microfoane și circuite electrice. Lipsa tehnicienilor reprezenta o problemă atât de mare în Siberia, încât îi adusese o slujbă de electrician la o centrală electrică.

Probabil că la început fusese mulțumit să treacă la munca de interior, unde nu risca să își piardă vreo mână sau vreun picior sub tăișul unei securi. Însă exista și o parte proastă. Autoritățile erau reticente în a-i permite unui tehnician priceput să plece din Siberia. După ce își ispășise pedeapsa, solicitase în maniera

obișnuită o viză de întoarcere la Moscova. Solicitarea îi fusese respinsă. Acum nu mai avea de ales și trebuia să își vadă de lucru. Era blocat acolo.

Era nedrept, însă nedreptățile existau la tot pasul, așa cum îi atrăsese atenția Dimka surorii sale.

Se uită la fotografia din dosar. Yenkov arăta ca o vedetă de cinema, având un chip senzual, buze cărnoase, sprâncene negre și un păr bogat, închis la culoare. Însă era mai mult de-atât. O expresie șmecherească din care reieșea că nu se lua foarte în serios. Nu ar fi fost deloc surprinzător ca Tanya să se fi îndrăgostit de acest bărbat, în pofida dezmințirilor sale.

Chiar și așa, Dimka avea să încerce – de dragul ei – să-i obțină eliberarea.

Avea să discute cu Hrușciov despre cazul lui. Însă trebuia să aștepte până când își prindea șeful în toane bune. Băgă dosarul în sertarul biroului.

Nu apucă să o facă în acea după-amiază, întrucât Hrușciov plecă devreme. Pe când se pregătea să plece și el acasă, Natalya își vârî capul pe ușă.

— Hai să bem ceva, rosti ea. Ne-ar prinde bine un pahar după oribila experiență din Piața Centrală.

Dimka șovăi.

— Trebuie să ajung acasă, la Nina. O să nască în curând.

— Doar un pahar.

— Bine. Puse capacul la stilou și i se adresă secretarei sale, o femeie extrem de eficientă și de conștiincioasă: Putem pleca, Vera.

— Eu mai am câte ceva de făcut, răspunse ea.

Barul Riverside era frecventat de tinerii nomenclaturiști de la Kremlin, așa că nu arăta la fel de jalnic precum birturile obișnuite din Moscova. Scaunele erau comode, mâncarea comestibilă, iar aparatcicii cu venituri mari și cu gusturi exotice puteau cumpăra scotch și bourbon de la bar. Locul era plin de cunoscuți ai lui Dimka și ai Natalyei, majoritatea asistenți ca și ei. Cineva îi puse în mână o halbă de bere, iar Dimka bău cu sete. În jur era mare gălăgie. Boris Kozlov, un alt asistent al lui Hrușciov, la fel ca și Dimka, spuse un banc riscant.

— Hei! Ce o să se întâmple când se va instaura comunismul în Arabia Saudită?

Toată lumea îl imploră să le spună.

— După o vreme va fi penurie de nisip!

Tinerii izbucniră în râs. Deși toate persoanele din grup lucrau cu sârg pentru comunismul sovietic, la fel ca Dimka, nimeni nu era orb la defectele acestuia. Diferența dintre aspirațiile partidului și realitatea sovietică îi deranja pe toți, iar bancurile mai atenuau într-un fel tensiunea.

Dimka își termină berea și își cumpără alta.

Natalya ridică halba, ca și cum ar fi vrut să țină un toast.

— Cea mai mare speranță pentru revoluția internațională se leagă de o companie americană pe nume United Fruit, rosti ea. Oamenii din jur râseră. Nu, vorbesc serios, continuă ea încă zâmbind. Tipii ăia au convins guvernul Statelor Unite să susțină dictaturi de dreapta în toată America Centrală și de Sud. Dacă oamenii de la United Fruit ar avea cât de cât minte, ar încerca să producă un progres treptat spre libertățile burgheze – domnia legii, libertatea de exprimare, sindicatele –, dar, din fericire pentru comunism, sunt mult prea proști ca să priceapă asta. Orice mișcare de reformă este reprimată fără milă, așa că oamenilor nu le rămâne altceva de făcut decât să îmbrățișeze comunismul – exact cum a prezis Karl Marx. Ciocni halba cu persoana de lângă ea. Trăiască United Fruit!

Dimka râse. Natalya era una dintre cele mai inteligente persoane de la Kremlin și, totodată, una dintre cele mai frumoase femei. Când era veselă și râdea, era absolut fermecătoare. Dimka nu se putea abține să nu o compare cu femeia de acasă, obosită, umflată și refuzând sexul, deși știa că era nedrept și crud din partea lui.

Natalya se duse la bar ca să comande mâncare. Dimka realiză că se afla acolo de mai bine de-o oră. Se duse la Natalya cu gândul de a-și lua rămas-bun. Însă berea îl cam făcuse să lase garda jos și, când Natalya îi surâse călduros, se aplecă și o sărută.

Ea îi răspunse cu mult entuziasm.

Dimka nu o mai înțelegea. Petrecuseră împreună o noapte, apoi zbierase la el spunându-i că e măritată; apoi îi ceruse să meargă și să bea ceva împreună; apoi îl sărutase. Ce mai urma? Însă nu-i mai păsă de această inconsecvență de neînțeles când gura ei caldă se lipi de a lui și limba ei îi atinse încetișor buzele.

Ea se desprinse din îmbrățișare, iar Dimka își văzu secretara stând exact lângă ei.

Vera îi privea cu o expresie critică.

— Te-am căutat peste tot, rosti ea pe un ton acuzator. A sunat cineva imediat după ce ai plecat.

— Îmi pare rău, zise Dimka, neștiind sigur dacă se scuza pentru că fusese greu de găsit sau pentru că o sărutase pe Natalya.

Natalya luă o farfurie cu castraveți murați de la barman și se întoarse la grup.

— A sunat soacra ta, continuă Vera.

Dimka simți cum i se evaporă pe loc euforia.

— Soția ta a intrat în durerile facerii, spuse Vera. E totul bine, dar ar trebui să te duci la spital.

— Mulțumesc, bâigui Dimka, simțindu-se cel mai netrebnic soț din lume.

— Noapte bună, rosti Vera, apoi ieși din bar.

Dimka plecă imediat după ea. Rămase afară și preț de o clipă inspiră aerul rece al nopții. Apoi urcă pe motocicletă și porni spre spital. Fusese prins sărutând o colegă! Ce moment stânjenitor! Merita să se simtă umilit: făcuse o tâmpenie.

Își lăsă motocicleta în parcarea spitalului și intră în clădire. O găsi pe Nina într-un pat de la maternitate. Masha se afla pe un scaun de lângă pat, ținând în brațe un bebeluș înfășat într-un șal alb.

— Felicitări! îi zise Masha lui Dimka. Este băiat.

— Băiat, murmură Dimka, privind-o pe Nina.

Ea îi zâmbi istovită, dar simțindu-se triumfătoare.

Dimka se uită la bebeluș. Avea mult păr, negru și jilav. Albastrul ochilor săi îl duse cu gândul la Bunicul Grigori. Toți bebelușii au ochii albaștri, își aminti el apoi. Oare doar își închipuia el sau bebelușul chiar începuse să privească lumea cu căutătura pătrunzătoare a Bunicului Grigori?

Masha îi întinse bebelușul. El îl luă pe micuț cu o grijă exagerată, ca și cum ar fi apucat un ou imens. În prezența acelui miracol, problemele din ziua aceea păliră complet.

„Am un fiu”, se gândi el și lacrimile îi umplură ochii.

— Este frumos, rosti Dimka. Hai să îi spunem Grigor.

•

Două lucruri îl ținură treaz pe Dimka în noaptea aceea. Unul era vina: când soția lui se afla în chinurile nașterii, el o săruta pe Natalya. Celălalt era furia față de modul în care fusese păcălit și

umilit de către Max și Josef. Nu fusese el cel jefuit, ci Natalya, însă asta nu îl făcea să se simtă mai puțin indignat și ofensat.

A doua zi de dimineață, în drum spre serviciu, trecu cu motocicleta prin Piața Centrală. Repetase toată noaptea ce avea să-i spună lui Max. „Numele meu este Dmitri Ilich Dvorkin. Vezi cine sunt. Vezi pentru cine lucrez. Vezi cine-i unchiul meu și cine a fost tatăl meu. Mâine, când vin, vreau să îmi dai banii Natalyei și să fii mulțumit dacă nu mă și răzbun pe tine, așa cum ai merita.” Se întrebă dacă va avea tupeul să spună toate acestea; dacă Max va fi impresionat sau disprețuitor; dacă vorbele sale vor fi suficient de amenințătoare pentru a recupera banii Natalyei și a-și redobândi mândria.

Max nu stătea la masa de pin, nici nu era în încăpere. Dimka nu știa prea bine dacă să se simtă dezamăgit sau ușurat.

Josef se afla lângă ușa de la camera din spate. Dimka se gândi să încerce să îl intimideze pe tânăr. Probabil că acesta nu avea cum să-i aducă banii înapoi, dar cu siguranță Dimka s-ar fi simțit mai bine. În timp ce șovăia, observă că Josef nu mai afișa aroganța amenințătoare din ziua precedentă. Spre uimirea lui Dimka, înainte să apuce să deschidă gura, Josef se dădu în spate speriat.

— Îmi pare rău! exclamă Josef. Îmi pare rău!

Dimka nu își putea explica această transformare: dacă Josef ar fi aflat, peste noapte, că Dimka lucra la Kremlin și că provenea dintr-o familie cu influență politică, ar fi putut fi împăciuitor, căutând să se scuze, ba poate că i-ar fi dat și banii înapoi, dar nu ar fi arătat ca și cum s-ar fi temut pentru viața lui.

— Nu vreau decât banii Natalyei, rosti Dimka.

— I-am dat înapoi! I-am dat înapoi deja!

Dimka era nedumerit. Oare Natalya trecuse pe acolo înaintea lui?

— Cui i-ai dat?

— Celor doi bărbați.

Dimka nu mai pricepea nimic.

— Unde este Max? întrebă el.

— La spital, răspunse Josef. I-au rupt ambele mâini! Nu-ți ajunge?

Dimka reflectă o clipă. Dacă nu era cumva vreo șmecherie, se părea că doi indivizi necunoscuți îl bătuseră măr pe Max și îl

siliseră să returneze banii luați de la Natalya. Dar cine erau oare? Și de ce făcuseră asta?

Era clar că Josef nu știa mai mult de-atât. Năucit, Dimka se întoarse și plecă din magazin.

Nu fusese miliția, se gândi el în timp ce se întorcea la motocicletă. Nici armata sau KGB-ul. Dacă ar fi fost vorba de autorități, acestea l-ar fi arestat pe Max, l-ar fi dus la închisoare și i-ar fi rupt mâinile departe de ochii lumii. Ceea ce însemna că nu putea fi vorba de autorități, ci de mafie.

Așadar, printre prietenii sau rudele Natalyei se ascundeau infractori periculoși.

Nu era de mirare că nu vorbea niciodată prea mult despre viața ei personală.

Conduse repede până la Kremlin, dar constată cu deznădejde că Hrușciov ajunsese la serviciu înaintea lui. Totuși, șeful lui era în toane bune, își zise Dimka auzindu-l râzând. Poate că acesta era momentul potrivit pentru a-i pomeni de Vasili Yenkov. Deschise sertarul biroului și scoase dosarul KGB al acestuia. Luă și un dosar cu documente pe care Hrușciov trebuia să le semneze, apoi începu să ezite. Era o nesăbuință din partea lui, chiar dacă o făcea pentru sora sa. Își alungă totuși temerea și intră în biroul principal.

Prim-secretarul se afla în spatele unui birou masiv, vorbind la telefon. Nu îi plăcea prea mult telefonul, fiind adeptul discuțiilor față în față: astfel, zicea el, își putea da seama când cineva îl mințea. Însă această conversație părea agreabilă. Dimka îi puse scrisorile în față, iar el începu să le semneze în timp ce încă vorbea la telefon.

După ce închise, Hrușciov îl întrebă:

— Ce ai în mână? Pare un dosar KGB.

— Vasili Yenkov. Condamnat la doi ani de detenție într-un lagăr de muncă pentru posesia unei broșuri despre Ustin Bodian, cântărețul disident. Și-a ispășit pedeapsa, dar este ținut acolo în continuare.

Hrușciov se opri din semnat și își ridică privirea.

— Ai vreun interes personal?

Dimka simți un fior de teamă.

— Nu, deloc, minți el, reușind să își ascundă tremurul din voce.

Dacă dezvăluia legătura surorii sale cu un deținut condamnat pentru subversiune, puteau să își ia adio amândoi de la cariere.

Hrușciov își miji ochii.

— Și atunci, de ce l-am lăsa să se întoarcă acasă?

Dimka își dorea acum să o fi refuzat pe Tanya. Ar fi trebuit să știe că Hrușciov îl va citi imediat: nu ajungeai lider al Uniunii Sovietice fără să fii suspicios până la paranoia. Dimka bătu în retragere disperat.

— Nu spun că ar trebui adus acasă, rosti el cât mai calm cu putință. M-am gândit doar că ați vrea să aflați despre el. Infracțiunea lui a fost minoră, și-a ispășit pedeapsa și, dacă i-ați face dreptate unui disident mărunt, nu ar însemna decât că urmați politica dumneavoastră generală de liberalizare prudentă.

Însă Hrușciov nu se lăsă păcălit.

— Ți-a cerut cineva o favoare.

Dimka deschise gura ca să protesteze, însă Hrușciov îl opri cu un semn.

— Nu are rost să negi – nu mă deranjează. Influența este răsplata căpătată pentru o muncă bine făcută.

Dimka se simțea de parcă tocmai i s-ar fi ridicat condamnarea la moarte.

— Vă mulțumesc, îngăimă el, pe un ton mai jalnic decât și-ar fi dorit.

— Ce slujbă are Yenkov în Siberia? întrebă Hrușciov apoi.

Dimka realiză că îi tremura mâna în care ținea dosarul. Își lipi brațul de trup ca să își oprească tremurul.

— Este electrician la o centrală electrică. Nu este calificat, dar a lucrat la radio.

— Ce slujbă avea la Moscova?

— Era redactor de scenarii.

— O, la dracu'! izbucni Hrușciov, aruncându-și stiloul. Redactor de scenarii?! La ce naiba ne folosește un redactor de scenarii? În Siberia au nevoie disperată de electricieni. Lasă-l acolo! Măcar face ceva util.

Dimka îl privi deznădăjduit. Nu știa ce să mai zică.

Hrușciov ridică stiloul și continuă să semneze.

— Redactor de scenarii, bombăni el. Mare rahat!

•

Tanya bătu la mașină povestirea lui Vasili, *Degerătura,* făcând și două copii la indigo.

Însă aceasta era mult prea bună ca să fie publicată doar clandestin și să circule pe sub mână. Vasili evoca lumea lagărelor de detenție într-o manieră impresionantă – și nu numai. În timp ce o copia, ea realiză, cu durere în suflet, că lagărul era o metaforă pentru întreaga Uniune Sovietică și că povestirea era o critică acerbă la adresa societății sovietice. Vasili spunea adevărul într-un mod în care Tanya nu își permitea. Se simți cuprinsă de remușcări: scria zilnic articole care erau publicate în ziarele și revistele din Uniunea Sovietică; și zi de zi evita cu mare grijă să înfățișeze realitatea. Nu spunea minciuni sfruntate, dar lăsa mereu pe dinafară sărăcia, nedreptatea, represiunea și risipa care caracterizau cu adevărat țara. Povestirea lui Vasili îi arăta că trăia o minciună.

Îi duse manuscrisul dactilografiat redactorului ei, Daniil Antonov.

— Am primit anonima asta prin poștă, rosti ea. Chiar dacă el și-ar fi dat seama că mințea, niciodată nu ar fi trădat-o. Este o povestire plasată într-un lagăr de detenție.

— Nu o putem publica, răspunse el iute.

— Știu. Dar este foarte bună – opera unui mare scriitor, părerea mea.

— Și de ce mi-o arăți mie?

— Tu îl cunoști pe redactorul de la revista *New World.*

Daniil căzu pe gânduri.

— Câteodată publică și materiale mai puțin ortodoxe.

Tanya își coborî glasul.

— Nu știu până unde are de gând Hrușciov să-și ducă politica de liberalizare.

— Politica asta e mai șovăielnică acum, dar regula generală este ca excesele trecutului să fie discutate și condamnate.

— Ai putea să o citești și, dacă îți place, să i-o arăți redactorului?

— Sigur. Daniil citi câteva rânduri, apoi zise: De ce crezi că ți-a fost trimisă tocmai *ție*?

— Poate a fost scrisă de cineva care m-a întâlnit când am fost în Siberia, acum doi ani.

— Aha… Da, așa s-ar explica, zise el, dându-i de înțeles că era *o acoperire bună.*

— Probabil că autorul își va dezvălui identitatea dacă povestea va fi publicată.

— Bine, rosti Daniil. Să văd ce pot face.

• Capitolul 25 •

În Alabama se afla ultima universitate din Statele Unite destinată exclusiv albilor. Marți, 11 iunie, doi tineri de culoare veniră în campusul din Tuscaloosa ca să se înscrie ca studenți. George Wallace, mărunțelul guvernator al Alabamei, se postă în ușa universității, cu mâinile în sân și cu picioarele depărtate, jurând să nu îi lase să intre.

La Departamentul de Justiție din Washington, George Jakes împreună cu Bobby Kennedy și cu alții ascultau rapoartele telefonice ale oamenilor aflați la universitate. Porniseră și televizorul, dar momentan niciun post nu transmitea scena live.

În urmă cu mai puțin de un an, doi oameni fuseseră împușcați mortal în timpul revoltelor de stradă de la Universitatea din Mississippi de după înscrierea primului student de culoare. Frații Kennedy erau hotărâți să prevină repetarea incidentelor sângeroase.

George fusese la Tuscaloosa și văzuse campusul înfrunzit al universității. Primise căutături urâte pe când traversase peluzele verzi, singurul chip întunecat printre fetele frumoase cu șosete dantelate și tinerii eleganți purtând sacou. Îi desenase lui Bobby o schiță a porticului impunător de la Foster Auditorium, cu cele trei uși ale sale, în fața căruia se afla acum guvernatorul Wallace, la un pupitru portabil, înconjurat de agenți de la poliția rutieră. Temperatura din Tuscaloosa urca la 38 de grade Celsius în iunie. George îi putea vedea cu ochii minții pe reporterii și pe fotografii înghesuiți în fața lui Wallace, transpirând în bătaia soarelui și așteptând să izbucnească violențele.

Confruntarea fusese anticipată și plănuită de multă vreme, de ambele tabere.

George Wallace era un democrat sudist. Abraham Lincoln, care eliberase sclavii, fusese republican, în vreme ce sudiștii prosclavie fuseseră democrați. Acei sudiști erau încă în partid,

ajutând la alegerea președinților democrați, apoi punându-le bețe în roate după învestire.

Wallace era un individ scund și urât, cu o chelie care îi acoperea capul aproape în întregime, cu excepția unei porțiuni de deasupra frunții pe care o dădea cu gel și o pieptăna într-un ciuf ridicol. Însă era șiret, iar George Jakes nu își putea da seama ce pusese la cale în ziua aceea. Ce spera să obțină Wallace? Un măcel – sau ceva mai subtil?

Mișcarea pentru drepturi civile, care păruse muribundă în urmă cu două luni, prinsese aripi după revoltele de stradă din Birmingham. Banii curgeau gârlă: la o strângere de fonduri de la Hollywood, vedete de cinema precum Paul Newman și Tony Franciosa oferiseră cecuri de câte o mie de dolari fiecare. Casa Albă era îngrozită de generalizarea dezordinii și căuta cu disperare să-i calmeze pe protestatari.

Bobby Kennedy se convinsese, în sfârșit, de necesitatea unei noi legi a drepturilor civile. Recunoștea acum că sosise momentul ca membrii Congresului să scoată în afara legii segregarea în toate locurile publice – hoteluri, restaurante, autobuze, toalete – și să protejeze dreptul la vot al negrilor. Însă nu își convinsese încă fratele, pe președinte.

În această dimineață, Bobby părea calm și stăpân pe sine. Un car de televiziune îl filma, iar trei dintre cei șapte copii ai săi fugeau prin birou. Dar George știa cât de repede se putea transforma relaxarea lui Bobby într-o furie rece dacă lucrurile o apucau pe o pantă greșită.

Bobby era hotărât să împiedice revoltele de stradă – dar și mai hotărât era să asigure înscrierea celor doi studenți. Exista o hotărâre judecătorească prin care studenții primeau dreptul să se înscrie, iar Bobby, în calitate de procuror general, nu își putea permite să fie învins de un guvernator statal decis să încalce legea. Era pregătit să trimită trupe care să îl îndepărteze pe Wallace cu forța – însă nici acesta nu ar fi fost un final prea fericit, de vreme ce Washingtonul ar fi părut că intimidează Sudul.

Bobby era doar în cămașă, aplecat deasupra telefonului cu difuzor de pe biroul său spațios, cu semne de transpirație la subsuori. Armata instalase mijloace de comunicație mobile și o persoană din mulțime îi relata lui Bobby tot ce se întâmpla.

— A sosit Nick, se auzi vocea din difuzor.

Nicholas Katzenbach era procurorul general adjunct, reprezentantul lui Bobby la fața locului.

— Se îndreaptă spre Wallace… îi înmânează interdicția.

Katzenbach avea o proclamație prezidențială prin care lui Wallace i se ordona să înceteze sfidarea ilegală a unei hotărâri judecătorești.

— Wallace ține acum un discurs.

Brațul stâng al lui George Jakes era prins într-un bandaj negru și discret de mătase. Polițiștii statali îi rupseseră un os de la încheietură în Birmingham, Alabama. Cu doi ani în urmă, un rasist îi rupsese același braț în Anniston, tot în Alabama. George spera că nu avea să mai calce niciodată în Alabama.

— Wallace nu vorbește despre segregare, rosti vocea din difuzor. Vorbește despre drepturile statelor. Spune că Washingtonul nu are dreptul să își bage nasul în educația din Alabama. O să încerc să mă apropii cât mai mult ca să îl puteți auzi.

George se încruntă. În discursul său de inaugurare ca guvernator, Wallace declarase: „Segregare acum, segregare mâine, segregare pentru totdeauna”. Însă atunci se adresase locuitorilor albi din Alabama. Pe cine încerca să impresioneze azi? Acolo se petrecea ceva ce frații Kennedy și consilierii lor încă nu pricepeau.

Wallace ținu un discurs lung. După ce îl încheie, Katzenbach îi ceru din nou lui Wallace să respecte hotărârea instanței, dar Wallace refuză. Impas.

Katzenbach plecă apoi de la fața locului – însă lucrurile nu se puteau termina astfel. Cei doi studenți, Vivian Malone și James Hood, așteptau într-o mașină. Așa cum stabiliseră în prealabil, Katzenbach o escortă pe Vivian în căminul ei, iar un alt avocat de la Departamentul de Justiție procedă la fel cu James. Era doar o soluție temporară. Pentru înscrierea formală, aveau să fie nevoiți să intre în Foster Auditorium.

La televizor începură știrile amiezii și cineva din biroul lui Bobby Kennedy dădu volumul mai tare. Wallace stătea la pupitru, părând mai înalt decât în realitate. Nu scoase o vorbă despre persoanele de culoare, despre segregare sau despre drepturile civile. Vorbi despre puterea guvernului central, care îngrădea suveranitatea statului Alabama. Vorbi indignat despre libertate și democrație, ca și cum nici nu ar fi existat negrii,

cărora li se răpea dreptul de vot. Câtă din Constituția Statelor Unite, ca și cum nu ar fi nesocotit-o în fiecare zi din viața lui. Brava, iar asta îl îngrijora pe George.

Burke Marshall, avocatul alb de la conducerea diviziei de drepturi civile, era și el în biroul lui Bobby. George tot nu avea încredere în el, însă Marshall se radicalizase după Birmingham, iar acum propunea soluționarea impasului din Tuscaloosa prin trimiterea trupelor.

— Ce-ar fi să o facem, pur și simplu? îi zise el lui Bobby.

Bobby încuviință.

Cum asta avea să dureze, asistenții lui Bobby își comandară sandviciuri și cafea. Toți cei din campus rămaseră pe poziții.

Erau noutăți și din Vietnam. La o intersecție din Saigon, un călugăr budist pe nume Thich Quang Duc își turnase pe el 20 de litri de benzină, aprinsese foarte calm un chibrit și își dăduse foc. Sinuciderea lui era un protest față de persecutarea majorității budiste de către președintele susținut de americani, Ngo Dinh Diem, care era catolic.

Președintele Kennedy nu avea nicio clipă de pace.

În cele din urmă, vocea din difuzor rosti:

— A sosit generalul Graham… cu patru soldați.

— Patru? pufni George. Asta-i etalarea noastră de forțe?

Auziră apoi un alt glas, probabil cel al generalului, care i se adresa lui Wallace. Militarul spuse:

— Domnule, îmi revine neplăcuta sarcină de a vă cere să vă dați la o parte, din ordinul președintelui Statelor Unite.

Graham era comandantul Gărzii Naționale din Alabama și era clar că își îndeplinea misiunea împotriva voinței sale.

Însă vocea de la telefon zise:

— Wallace se îndepărtează… Wallace pleacă! Wallace pleacă! S-a terminat!

În birou urmară ovații și strângeri de mână.

După un minut, ceilalți observară că George nu se bucura.

— Ce-i cu tine? îl întrebă Dennis Wilson.

George era de părere că oamenii din jurul lui nu se gândeau suficient de bine la ceea ce se întâmplase.

— Wallace a plănuit asta de la bun început, spuse el. Asta a fost intenția lui: să renunțe de îndată ce vom aduce armata.

— Dar de ce? întrebă Dennis.

— Asta-i întrebarea care nu îmi dă pace. Întreaga dimineață am avut sentimentul că suntem manipulați.

— Și ce a câștigat Wallace cu mascarada asta?

— Expunere mediatică. Tocmai a apărut la televizor, pozând în omul de rând care ține piept unui guvern chitit să intimideze.

— Guvernatorul Wallace plângându-se că este intimidat? replică Wilson sceptic. Ce glumă bună!

Bobby urmărise discuția și acum interveni:

— Ascultați-l pe George. A pus întrebarea corectă.

— Pentru noi doi e o glumă, explică George. Însă mulți cetățeni americani din clasa muncitoare consideră că integrarea le este băgată pe gât cu forța de către „binefăcători” de la Washington, precum cei din această încăpere.

— Știu, rosti Wilson. Deși e ciudat să aud asta din partea unui... Fu cât pe ce să spună „negru”, apoi se răzgândi...din partea unui militant pentru drepturile civile. Oricum, unde încerci să ajungi?

— Ceea ce a făcut Wallace azi a fost să se adreseze acelor alegători din clasa muncitoare. Ei și-l vor aminti pe guvernator stând acolo, sfidându-l pe Nick Katzenbach – un liberal tipic de pe Coasta de Est, vor spune ei –, în timp ce soldații îl sileau să bată în retragere.

— Wallace este guvernatorul Alabamei. De ce ar avea nevoie să se adreseze întregii națiuni?

— Bănuiesc că va candida împotriva lui Jack Kennedy la alegerile preliminare ale democraților de anul viitor. Vrea să candideze la președinție, oameni buni. Și și-a lansat campania azi, pe toate posturile de televiziune – cu ajutorul nostru.

În birou se lăsă liniștea preț de câteva clipe. George își dădu seama că argumentele sale fuseseră convingătoare și se temea de implicațiile acestora.

— Momentan, Wallace domină știrile și pare un erou, încheie George. Poate că n-ar fi rău ca președintele Kennedy să preia inițiativa.

Bobby atinse intercomul de pe birou și zise: „Faceți-mi legătura cu președintele”. Apoi își aprinse un trabuc.

Dennis Wilson răspunse la un alt telefon și spuse:

— Cei doi studenți au intrat în auditoriu și s-au înscris.

Câteva momente mai târziu, Bobby ridică receptorul pentru a vorbi cu fratele său. Îi raportă o victorie obținută fără violență. Apoi începu să asculte.

— Da! rosti el la un moment dat. Și George Jakes a zis același lucru… Urmă o altă pauză prelungită. Diseară? Dar nu avem niciun discurs… Sigur că poate fi scris. Nu, cred că ai luat decizia corectă. Hai să o facem. Puse receptorul în furcă și se uită spre cei din încăpere. Președintele va introduce o nouă lege a drepturilor civile, îi anunță el.

George simți cum începe să îi bubuie inima în piept. Asta ceruseră toți – el, Martin Luther King și toți cei din mișcarea pentru drepturi civile.

— Și o va anunța în direct, la televiziune, diseară, continuă Bobby.

— Diseară? zise George surprins.

— Da, peste câteva ore.

Da, avea sens, se gândi George, chiar dacă urma să fie făcută în grabă. Președintele avea să domine știrile din nou, așa cum și trebuia – eclipsându-i pe George Wallace și pe Thich Quang Duc.

— Și vrea ca tu să mergi acolo ca să lucrezi la discurs cu Ted, adăugă Bobby.

— Da, domnule, spuse George.

Plecă de la Departamentul de Justiție cuprins de entuziasm. Merse atât de repede, încât aproape gâfâia când ajunse la Casa Albă. Zăbovi câteva minute la parterul Aripii de Vest ca să își recapete răsuflarea, apoi urcă la etaj. Îl găsi pe Ted Sorensen în biroul său, împreună cu un grup de colegi. George își scoase haina și se așeză.

Printre hârtiile împrăștiate pe masă se afla și o telegramă de la Martin Luther King, adresată președintelui Kennedy. În Danville, Virginia, în timp ce 65 de negri manifestaseră împotriva segregării, 48 dintre ei fuseseră bătuți atât de crunt de poliție, încât ajunseseră la spital. „Răbdarea negrilor a ajuns la capăt”, spunea King. George sublinie această propoziție.

Grupul lucră de zor la discurs. Acesta avea să înceapă referindu-se la evenimentele din ziua aceea din Alabama, accentuând faptul că armata pusese în aplicare o hotărâre judecătorească. Totuși, președintele nu avea să zăbovească asupra detaliilor acestei gâlcevi, trecând rapid la un apel la valorile morale ale tuturor americanilor de bună-credință. Din

când în când, Sorensen le ducea secretarelor paginile scrise de mână pentru a fi dactilografiate.

George era frustrat la gândul că o chestiune atât de importantă trebuia făcută în grabă, în ultima clipă, însă înțelegea necesitatea. Redactarea legislației era un proces rațional; prin contrast, politica era un joc intuitiv. Jack Kennedy avea instincte bune, iar acestea îi spuneau că trebuia să ia inițiativa chiar în ziua aceea.

Timpul trecu mult prea repede. Discursul încă mai era redactat când carele de televiziune apărură în Biroul Oval și începură să își instaleze echipamentul. Președintele Kennedy veni în camera lui Sorensen și întrebă cum mergea treaba. Sorensen îi arătă câteva pagini, care nu îi plăcură președintelui. Se mutară apoi în biroul secretarelor, iar Kennedy începu să dicteze diverse modificări, ce erau imediat dactilografiate. Când se făcu ora 8:00, discursul încă nu era terminat, dar președintele intră în emisie.

George rămase să se uite la televizorul din camera lui Sorensen, rozându-și unghiile.

Iar președintele Kennedy oferi cea mai bună reprezentație din viața lui.

Începu puțin cam formal, dar abordarea se schimbă atunci când vorbi despre perspectivele unui copil de culoare: 50 la sută șanse de absolvire a liceului, 33 la sută șanse de absolvire a facultății, șanse duble de a ajunge șomer și o speranță de viață cu șapte ani mai scurtă decât cea a unui copil alb.

— Ne confruntăm în primul rând cu o problemă de morală, rosti el. Aceasta este veche de când Scriptura și limpede precum constituția americană.

George se minună. O mare parte a discursului era improvizată, arătând tuturor o nouă față a lui Jack Kennedy. Modernul și abilul președinte descoperise puterea conferită de adoptarea unui ton biblic. Poate că învățase asta de la predicatorul Martin Luther King.

— Cui dintre noi i-ar plăcea să i se schimbe culoarea pielii? zise el, revenind la cuvinte scurte și simple. Și cui i-ar mai plăcea, în aceste condiții, să asculte îndemnurile la răbdare și amânare?

Însă tocmai Jack Kennedy și fratele lui, Bobby, îndemnaseră la răbdare și amânare, reflectă George. Totuși, se bucura că măcar

în ceasul al doisprezecelea realizaseră și ei dureroasele neajunsuri ale unor asemenea îndemnuri.

— Noi propovăduim libertatea în lumea largă, continuă președintele. Urma să ajungă la Europa, își dădu seama George. Însă putem noi să susținem în fața lumii – și mai ales în fața noastră – că acesta este tărâmul celor liberi – cu excepția negrilor? Că nu avem cetățeni de mâna a doua – cu excepția negrilor? Că nu avem un sistem de clase sau caste, ghetouri sau vreo rasă superioară – câtă vreme nu aducem negrii în discuție?

George exulta. Erau chestii dure – mai ales referirea la rasa superioară, care le reamintea tuturor de naziști. Era genul de discurs pe care își dorise dintotdeauna să îl audă din partea președintelui.

— Flăcările frustrării ard în toate orașele, fie ele din Nord sau din Sud, în care nu există remedii legale la îndemână, rosti Kennedy. Săptămâna viitoare voi cere Congresului Statelor Unite să acționeze, să se angajeze pe deplin, așa cum nu a mai făcut-o în acest secol, întru susținerea propunerii ca… Revenise la limbajul formal, însă acum trecu din nou la cel colocvial… rasa să nu mai conteze în viața sau în legislația americană.

Acesta era un citat pentru presă, se gândi George imediat: „Rasa nu mai contează în viața sau în legislația americană”. Era încântat la culme. America se schimba, exact atunci, cu fiecare minut care trecea, iar el făcea parte din acea schimbare.

— Cei care nu fac nimic încurajează nu doar violența, ci și rușinea, spuse președintele, iar lui George i se păru sincer, chiar dacă politica lui de până în urmă cu câteva ore fusese tocmai aceea de a nu face nimic.

— Cer sprijinul tuturor cetățenilor noștri, încheie Kennedy.

Transmisiunea luă sfârșit. Pe coridor, reflectoarele TV erau stinse, iar carele de montaj începeau să își strângă echipamentul. Sorensen îl felicită pe președinte.

George era euforic, dar extenuat. Se duse acasă și mâncă o omletă, apoi urmări știrile. Așa cum sperase, comunicatul președintelui ținea capul de afiș. Se băgă în pat și adormi imediat.

Îl trezi țârâitul telefonului. Era Verena Marquand, care plângea și vorbea incoerent.

— Ce s-a întâmplat? o întrebă George.

— Medgar, rosti ea, îngăimând apoi ceva de neînțeles.

— Te referi la Medgar Evers?

George îl cunoștea – era un activist negru din Jackson, Mississippi, angajat cu normă întreagă al Asociației Naționale pentru Propășirea Persoanelor de Culoare, cel mai moderat grup dintre cele care militau pentru drepturi civile. El era cel care investigase uciderea lui Emmett Till și organizase boicotul magazinelor albilor. Acțiunile sale îl transformaseră într-o figură importantă la nivel național.

— L-au împușcat, zise Verena printre hohote de plâns. Chiar în fața casei.

— A murit?

— Da. Are trei copii, George – trei! Au auzit împușcătura și au ieșit afară, unde și-au găsit tatăl într-o baltă de sânge, zăcând pe aleea din fața casei.

— O, Doamne!

— Ce naiba *au* albii ăștia? De ce ne fac asta, George? De ce?

— Nu știu, scumpo, răspunse George. Chiar nu știu…

•

Bobby Kennedy îl trimise pe George pentru a doua oară la Atlanta cu un mesaj pentru Martin Luther King.

Când George o sună pe Verena ca să obțină o întrevedere, îi spuse: „Mi-ar plăcea să îți văd apartamentul”.

Nu se prea lămurea în privința Verenei. În noaptea aceea, la Birmingham, făcuseră dragoste și supraviețuiseră unui atentat rasist cu bombă, simțindu-se apoi foarte apropiat de ea. Însă trecuseră zile întregi, apoi săptămâni, fără să se mai ivească niciun prilej de a face dragoste, iar intimitatea lor dispăruse. Și totuși, în tulburarea provocată de asasinarea lui Medgar Evers nu îl sunase pe Martin Luther King sau pe tatăl ei, ci pe George. Acum nu mai știa prea bine care era relația lor.

— Sigur, acceptă ea. De ce nu?

— Aduc o sticlă de votcă.

Aflase că votca era băutura ei preferată.

— Stau cu o fată.

— Să aduc două sticle?

Ea râse.

— Calmează-te, zmeule! Laura nu o să se supere dacă iese în oraș diseară. Am făcut-o și eu destul de des pentru ea.

— Asta înseamnă că o să gătești?

— Nu sunt o bucătăreasă prea pricepută.

— Ce-ar fi să faci două fripturi la grătar și eu fac o salată?

— Ai gusturi sofisticate, văd.

— De asta te plac atât de mult…

— Lingușitorule…

A doua zi luă avionul spre Atlanta. Spera să își petreacă noaptea cu ea, dar nu voia să o facă să se simtă folosită, așa că se cază la un hotel, apoi luă un taxi până acasă la ea.

Nu se gândea doar să o seducă pe Verena. Data trecută când îi adusese un mesaj lui King din partea lui Bobby, avusese îndoieli în privința acestuia. De această dată însă, Bobby avea dreptate și King era cel care greșea, iar George era hotărât să îl convingă pe King să se răzgândească. Așa că își propusese să încerce mai întâi să o determine pe Verena să se răzgândească.

Vremea din Atlanta era dogoritoare în iunie, iar ea îl întâmpină într-o rochiță de tenis fără mâneci, care îi dezvelea brațele lungi și bronzate. Era desculță, iar asta îl făcu să se întrebe dacă purta ceva pe sub rochie. Îl sărută pe buze foarte scurt, ceea ce îl derută pe George.

Avea un apartament modern și elegant, cu mobilă contemporană. Era limpede că nu și-l putea permite din salariul oferit de Martin Luther King, se gândi George. Probabil că încasările lui Percy Marquand din vânzările de discuri acopereau chiria.

Lăsă sticla de votcă pe blatul din bucătărie, iar ea îi dădu o sticlă de vermut și un cocktail shaker. Înainte să înceapă să pregătească băuturile, el zise:

— Vreau să mă asigur că înțelegi ceva: președintele Kennedy este în cel mai mare impas din cariera lui politică. E mult mai rău decât în cazul Golfului Porcilor.

Ea păru șocată, după cum își dădu el seama.

— Explică-mi de ce, rosti ea.

— Din cauza proiectului său de lege pentru drepturi civile. A doua zi după apariția lui la televizor – în dimineața de după telefonul tău, când m-ai anunțat că a fost asasinat Medgar liderul majorității din Camera Reprezentanților l-a sunat pe președinte, informându-l că va fi imposibil să treacă legea fermierilor, cea a finanțării transportului public, a ajutoarelor externe și a bugetului spațial. Programul legislativ al lui Kennedy a fost complet scos din decor. Așa cum ne temeam, democrații sudiști au început să se răzbune. Iar președintele a

scăzut cu zece procente în sondajele de opinie de pe o zi pe alta.

— L-a ajutat totuși pe plan internațional, remarcă ea. Va trebui să rămâneți tari pe poziții doar pe plan intern.

— Crede-mă, așa facem, zise George. Lyndon Johnson a arătat de ce este capabil.

— Johnson? Glumești?

— Nu, nu glumesc, zise George. Era amic cu unul dintre asistenții vicepreședintelui, Skip Dickerson. Știai că municipalitatea din Houston a întrerupt curentul electric pe docuri ca să protesteze față de noua politică de integrare a permisiilor din marină?

— Da. Ticăloșii!

— Lyndon a rezolvat acea problemă.

— Cum?

— NASA plănuiește să construiască în Houston o stație de observare în valoare de milioane de dolari. Lyndon i-a amenințat că va anula construcția. Municipalitatea a repornit curentul imediat. Nu-l subestima pe Lyndon Johnson.

— Ne-ar prinde bine să avem în administrație mai mulți oameni cu asemenea atitudine.

— Într-adevăr.

Însă frații Kennedy erau cusurgii. Nu voiau să își murdărească mâinile. Preferau să câștige disputele cu ajutorul raționamentelor. Drept urmare, nu îl foloseau îndeajuns pe Johnson, ba chiar îl desconsiderau pentru tacticile sale de constrângere.

George umplu shakerul cu gheață, apoi turnă niște votcă și îl agită. Verena deschise frigiderul și scoase două pahare de cocktail. George turnă o lingură de vermut în fiecare pahar înghețat, apoi le înclină pentru ca licoarea să acopere laturile, adăugând în final votca rece. Ea puse câte o măslină în fiecare pahar.

George era încântat că făceau asta împreună.

— Facem o echipă bună, nu-i așa? îi zise el.

Verena ridică paharul și bău.

— Chiar te pricepi să prepari martini, spuse ea.

George zâmbi ușor amar. Sperase să audă un alt răspuns, unul care să se refere la relația lor. Sorbi și spuse: „Mda, mă pricep”.

Verena scoase apoi din frigider o salată verde, câteva roșii și două bucăți de mușchi de vită. George începu să spele salata. În timp ce făcea asta, aduse în discuție adevăratul subiect al vizitei sale.

— Știu că am mai vorbit despre asta, dar pe cei de la Casa Albă nu îi ajută absolut deloc faptul că Dr. King are asociați comuniști.

— Cine spune că are?

— FBI-ul.

Verena pufni disprețuitor.

— Mda, celebra sursă de informații pe care te poți bizui când vine vorba despre mișcarea pentru drepturi civile. Încetează, George! Știi bine că J. Edgar Hoover îi consideră comuniști pe toți cei care nu sunt de acord cu el, inclusiv pe Bobby Kennedy. Unde sunt dovezile?

— Aparent, FBI-ul are dovezi.

— Aparent? Deci nu ai văzut nimic. Bobby a văzut ceva?

George se simți stânjenit.

— Hoover spune că sursa este mult prea prețioasă.

— Hoover a refuzat să îi arate dovezile procurorului general? Dar pentru cine crede Hoover că lucrează? Sorbi din băutură, absorbită de gânduri. Dar președintele? Le-a văzut cel puțin *el*?

George nu spuse nimic.

Verena rămase cu gura căscată.

— Hoover nu îl poate refuza pe președinte!

— Cred că președintele a decis să nu insiste în această chestiune pentru a nu se ajunge la o confruntare.

— Cât de naivi puteți fi, oameni buni? George, ascultă-mă! *Nu există nicio dovadă.*

George hotărî să cedeze în această privință.

— Probabil că ai dreptate. Nu cred că Jack O'Dell și Stanley Levison sunt comuniști, deși bănuiesc că au fost cândva; dar nu înțelegi că adevărul nici nu mai contează? Există motive întemeiate de suspiciune și asta-i de ajuns pentru a discredita mișcarea pentru drepturi civile. Și acum, când președintele a propus o lege a drepturilor civile, va fi și el discreditat.

George înveli salata verde într-un prosop și o învârti ca să îi usuce frunzele. Iritarea îl făcea să o învârtă mai tare decât era necesar.

— Jack Kennedy și-a pus la bătaie cariera politică pentru a susține drepturile civile, continuă el, și nu putem îngădui să fie demolat de acuzații de asociere cu comuniștii. Puse salata într-un bol. Scăpați de acești doi tipi și problema s-a rezolvat!

Verena i se adresă cu multă răbdare:

— O'Dell este angajat al organizației lui Martin Luther King, la fel ca mine, însă Levison nici nu apare pe statul de plată. Este doar un prieten și consilier al lui Martin. Chiar vreți să-i lăsați lui J. Edgar Hoover puterea de a-i alege lui King prietenii?

— Verena, oamenii aceștia stau în calea legii drepturilor civile. Măcar spune-i lui King să se descotorosească de ei – te rog!

Verena oftă.

— Cred că o va face. Va avea nevoie de o vreme ca să își împace conștiința de creștin cu ideea renunțării la niște susținători vechi și loiali, dar în cele din urmă o va face.

— Slavă Domnului pentru asta! exclamă George, simțind că îi mai vine inima la loc: putea să se întoarcă și el o dată cu vești bune la Bobby.

Verena condimentă carnea și apoi o puse într-o tigaie.

— Iar acum, lasă-mă să îți spun eu ceva, rosti ea. Nu va conta absolut deloc. Hoover va continua să scurgă în presă informații care să ateste că mișcarea drepturilor civile este un cuib de comuniști. Ar face-o și dacă am fi cu toții republicani convinși. J. Edgar Hoover este un mincinos patologic care urăște negrii și este mare păcat că șeful tău nu are tupeul de a-l da afară.

George vru să protesteze, dar din păcate acuzația era adevărată. Tăie o roșie în salată.

— Îți place friptura mai bine făcută? îl întrebă Verena.

— Nu prea mult.

— A, deci îți place în stil franțuzesc? Și mie la fel.

George mai pregăti câteva băuturi, apoi se așezară la măsuță ca să mănânce. George trecu la cea de-a doua parte a mesajului său.

— Președintelui i-ar prinde foarte bine dacă Dr. King ar anula blestemata asta de grevă italiană de la Washington.

— Asta nu o să se întâmple.

King ceruse organizarea unei „greve italiene masive, militante și monumentale" la Washington, concomitent cu acte de nesupunere civică în toată țara. Frații Kennedy erau oripilați.

— Gândește-te puțin, insistă George. În Congres există oameni care vor vota mereu pentru drepturile civile și alții care nu vor vota niciodată pentru ele. Cei care contează sunt nehotărâții.

— Votanți de ocazie, spuse Verena, folosind o sintagmă la modă.

— Exact. Aceștia știu că proiectul de lege este corect din punct de vedere moral, dar nepopular din punct de vedere politic, așadar caută pretexte ca să voteze împotriva lui. Demonstrația voastră le va oferi prilejul să spună: „Eu sunt pentru drepturile civile, dar nu și dacă mi se pune pistolul la tâmplă”. Momentul este prost ales.

— Așa cum zice Martin, momentul este mereu prost ales pentru albi.

George rânji.

— Tu ești mai albă decât mine.

Ea își dădu părul pe spate.

— Și mai frumoasă.

— Asta așa este. Ești cea mai frumoasă priveliște pe care mi-au căzut ochii vreodată.

— Mulțumesc. Hai, mănâncă acum!

George o complimentă pe Verena pentru friptură, iar ea îi spuse că făcuse o salată foarte bună pentru un bărbat. Mâncară în tăcere și, după ce terminară, își luară băuturile în sufragerie și se așezară pe canapea, iar George reluă discuția.

— Lucrurile stau altfel acum, nu înțelegi? Administrația este de partea noastră. Președintele face tot posibilul ca legea pe care ne-o dorim de atâția ani să fie votată.

Ea clătină din cap.

— Dacă am învățat ceva, este că schimbarea se produce mai repede dacă îi ținem sub presiune. Știai că negrii sunt serviți acum de chelnerițe albe în restaurantele din Birmingham?

— Da, știam. Ce întorsătură de situație incredibilă!

— Așa este. Și nu a fost obținută așteptând cu răbdare. S-a produs pentru că oamenii au dat cu pietre și au pornit incendii.

— Situația s-a schimbat.

— Martin nu va anula demonstrația.

— Dar ar accepta să o modifice?

— Cum adică?

Acesta era planul B cu care venise George.

— Ar putea să o transforme într-un simplu marș, organizat conform legii, în locul grevei italiene? Congresmenii s-ar simți mai puțin amenințați.

— Nu știu. Ar putea să ia asta în considerare.

— Organizați-l într-o miercuri, ca să descurajați oamenii să rămână în oraș peste weekend, și încheiați-l devreme, pentru ca manifestanții să plece cu mult înainte de căderea nopții.

— Încercați să îi atenuați impactul.

— Dacă tot nu putem împiedica demonstrația, ar trebui măcar să facem tot posibilul să ne asigurăm că aceasta este pașnică și lasă o impresie bună, în special la televizor.

— În cazul ăsta, ce-ar fi să amplasați toalete portabile de-a lungul traseului? Bănuiesc că Bobby ar putea face măcar atât, dacă tot nu îl poate da afară pe Hoover.

— Grozavă idee!

— Și ce-ar fi să aduceți și niște susținători albi? Manifestația va arăta mai bine la televizor dacă ar exista și participanți albi printre cei negri.

George cântări propunerea.

— Pun pariu că Bobby ar putea convinge sindicatele să trimită câteva contingente, zise el.

— Dacă poți promite aceste două lucruri, cred că avem o oarecare șansă de a-l face pe Martin să se răzgândească.

George realiză că Verena era deja de acord cu el și că acum discutau doar cum să îl convingă pe King. Asta era deja o jumătate de victorie. Îi zise:

— Și, dacă îl poți convinge pe Dr. King să transforme greva italiană într-un marș, cred că am putea obține și sprijinul președintelui.

Își asuma un risc, dar era ceva fezabil.

— O să văd ce pot face, replică ea.

George o cuprinse cu brațul.

— Vezi? Chiar *facem* o echipă bună, rosti el. Ea zâmbi, fără să scoată o vorbă. Nu ești de acord? insistă el.

Ea îl sărută, la fel ca mai înainte: un sărut ceva mai mult decât prietenos și totuși nu tocmai erotic. Spuse pe un ton gânditor:

— După ce bomba aceea mi-a spart geamul de la camera de hotel, ai străbătut încăperea desculț ca să îmi aduci pantofii.

— Îmi amintesc, spuse el. Erau cioburi peste tot pe podea.

— Vezi? Acolo ai greșit, zise ea.
George se încruntă.
— Nu mai înțeleg nimic. Credeam că am făcut ce trebuie.
— Exact. Ești prea bun pentru mine, George.
— Poftim? Ce nebunie!
Însă ea vorbea serios.
— Eu mă culc când cu unul, când cu altul, George. Mă îmbăt. Nu sunt fidelă. Am făcut sex și cu Martin o dată.
George ridică din sprâncene, fără să spună nimic.
— Meriți mai mult de atât, continuă Verena. Vei avea o carieră extraordinară. Ai putea fi primul nostru președinte negru. Ai nevoie de o soție care să îți fie fidelă, care să lucreze cot la cot cu tine, să te susțină și să te facă mândru. Iar eu nu sunt deloc așa.
George era uluit.
— Nu îmi zburase gândul chiar atât de departe, rosti el. Speram doar să te pot săruta ceva mai mult.
Ea zâmbi.
— Ei, asta pot să fac…
O sărută prelung și încet. După o vreme începu să îi mângâie exteriorul coapsei, strecurându-și mâna pe sub rochia de tenis. Urcă apoi până la șold. Avusese dreptate: nu purta lenjerie intimă.
Ea intui imediat ce-i trecea lui prin cap.
— Vezi? îi zise. Sunt o fată rea.
— Știu, spuse el. Dar tot sunt nebun după tine.

• Capitolul 26 •

Lui Walli îi fusese greu să plece din Berlin. Karolin era acolo și ar fi vrut să fie aproape de ea. Însă nu mai avea niciun rost acum, când erau despărțiți de Zid. Deși se aflau la doar un kilometru distanță unul de celălalt, nu o mai putea vedea niciodată. Nu putea risca să treacă granița din nou: numai printr-un mare noroc scăpase cu viață ultima oară. Cu toate acestea, îi fusese foarte greu să se mute la Hamburg.
Walli credea că înțelesese de ce Karolin alesese să rămână cu familia ei ca să nască. Cine era mai în măsură să o ajute la

naștere – mama ei sau un chitarist de 17 ani? Însă logica deciziei sale era o consolare mult prea măruntă pentru el.

Se gândea la ea în fiecare seară când se culca și se trezea cu ea în gând în fiecare dimineață. Când vedea pe stradă câte o fată frumoasă, se întrista, căci își amintea de Karolin. Se întreba ce făcea ea. Oare sarcina îi provoca grețuri și alte dificultăți sau radia de fericire? Oare părinții ei erau supărați pe ea sau se bucurau că aveau să devină bunici?

Își scriau, mărturisindu-și unul altuia iubirea, însă evitau să își împărtășească toate emoțiile, știind că fiecare cuvânt era analizat de un agent al poliției secrete de la biroul de cenzură, poate chiar de cineva cunoscut precum Hans Hoffmann. Ar fi fost ca și cum ți-ai fi declarat sentimentele în fața unui public disprețuitor.

Se aflau de o parte și de alta a Zidului, dar la fel de bine ar fi putut să fie la mii de kilometri distanță unul de celălalt.

Așa că Walli venise la Hamburg și se mutase în apartamentul spațios al surorii sale.

Rebecca nu îl cicălea niciodată. În scrisorile pe care i le trimiteau, părinții lui îl tocau la cap să se întoarcă la școală sau poate chiar să meargă la facultate. Printre sugestiile lor prostești se numărau și cele de a urma o carieră de electrician, avocat sau profesor, cum erau Rebecca și Bernd. Însă Rebecca nu îi zicea nimic. Dacă își petrecea toată ziua în camera lui, exersând la chitară, ea nu avea nimic de comentat, cerându-i doar să își spele ceașca de cafea în loc să o lase murdară în chiuvetă. Atunci când vorbeau despre viitorul lui, ea îi spunea: „Ce atâta grabă? Ai doar 17 ani. Fă ce vrei și vezi ce se întâmplă”. Bernd era la fel de tolerant. Walli o adora pe Rebecca și îl plăcea pe Bernd tot mai mult cu fiecare zi.

Încă nu se obișnuise cu viața din Germania de Vest. Oamenii aveau mașini mai mari, haine mai noi și case mai frumoase. Guvernul era criticat în mod deschis în ziare și la televizor. Când citea câte un atac la adresa bătrânului cancelar Adenauer, Walli se trezea uitându-se vinovat peste umăr, de teamă că l-ar putea surprinde cineva citind un material subversiv; apoi trebuia să își amintească faptul că se afla în Occident, unde exista libertate de exprimare.

Plecase cu părere de rău din Berlin, însă descoperise, spre marea lui încântare, că Hamburgul era inima scenei muzicale

germane. Era un oraș-port, unde veneau marinari din toată lumea. O stradă numită Reeperbahn era centrul cartierului bordelurilor, cu baruri, localuri de striptease, cluburi semisecrete de homosexuali și multe săli de concerte.

Walli nu își dorea decât două lucruri în viață: să fie cu Karolin și să ajungă muzician profesionist.

Într-o zi, la scurtă vreme după ce se mutase în Hamburg, se duse pe Reeperbahn cu chitara atârnată pe umăr și intră în fiecare bar ca să întrebe dacă nu cumva aveau nevoie de un chitarist care să le cânte clienților. Se considera suficient de bun – știa să cânte la chitară și din voce și putea întreține o atmosferă plăcută. Nu avea nevoie decât de o șansă.

După mai multe refuzuri, norocul îi surâse în sfârșit într-o berărie numită El Paso, decorată în stil american. Pe pereți erau postere din filme cu cowboy, iar deasupra ușii atârna craniul unui juncan. Patronul purta o pălărie de cowboy, dar se numea Dieter și vorbea cu un accent din nordul Germaniei.

— Știi să cânți muzică americană? îl întrebă el.

— Normal, răspunse Walli în engleză.

— Vino la 7:30 ca să dai o probă.

— Cu cât mă veți plăti? rosti Walli.

Deși încă primea o alocație de la Enok Andersen, contabilul de la fabrica tatălui său, Walli își dorea cu ardoare să devină independent din punct de vedere financiar, justificându-și astfel refuzul de a urma sfaturile de carieră oferite de părinții lui.

Însă Dieter păru ușor ofensat, ca și cum Walli ar fi comis o impolitețe.

— Cântă o jumătate de oră, îi zise el fără să se sinchisească. Dacă îmi place ce aud, putem discuta și despre bani.

Walli nu avea experiență, dar nu era prost, așa că își dădu seama că o asemenea evitare a răspunsului reprezenta un semn clar că suma urma să fie modestă. Dar cum aceasta era singura ofertă pe care o primise în două ore, o acceptă.

Se duse acasă și își petrecu după-amiaza încropind o listă de jumătate de oră de melodii americane. Avea să înceapă cu *If I Had a Hammer,* hotărî el; spectatorilor de la hotelul Europa le plăcuse. Urma să mai interpreteze *This Land is Your Land* și *Mess of Blues.* Repetă piesele alese de câteva ori, deși nu mai avea nevoie.

Când Rebecca și Bernd se întoarseră de la serviciu și auziră vestea, Rebecca îi zise că ar vrea să meargă cu el.

— Nu te-am mai văzut cântând niciodată cu public, rosti ea. Te-am auzit doar cum te prosteai pe acasă, neterminând niciun cântec pe care îl începeai.

Era foarte drăguț din partea ei, se gândi Walli, mai ales că în seara aceea ea și Bernd mai aveau un motiv de entuziasm: vizita președintelui Kennedy în Germania.

Părinții lui Walli și ai Rebeccăi considerau că numai fermitatea americanilor împiedicase Uniunea Sovietică să ocupe Berlinul de Vest și să îl încorporeze în Germania de Est. Kennedy era un erou pentru ei. Iar Walli aprecia pe oricine îi dădea bătăi de cap tiranicului guvern est-german.

Walli așeză masa în timp ce Rebecca pregătea cina.

— Mama ne-a învățat mereu că, dacă îți dorești ceva, trebuie să te înscrii într-un partid politic și să militezi pentru a-ți atinge țelul, zise ea. Bernd și cu mine ne dorim ca Germania de Est și cea de Vest să se reunească, pentru ca noi și alte mii de germani să putem fi alături de familiile noastre din nou. De aceea ne-am înscris în Partidul Liber Democrat.

Și Walli își dorea același lucru, din toată inima chiar, dar nu vedea cum s-ar fi putut realiza.

— Ce crezi că va face Kennedy? întrebă el.

— S-ar putea să ne spună că va trebui să învățăm să trăim cu Germania de Est, cel puțin momentan. Și așa și este, chiar dacă nu-i ceea ce ne dorim să auzim. Ca să fiu sinceră, eu, una, sper să le dea comuniștilor o lovitură umilitoare.

După ce mâncară, urmăriră știrile. Imaginea de pe ecranul televizorului lor Franck de ultimă generație era în nuanțe clare de gri – nu verde încețoșat, ca în cazul modelelor vechi.

În ziua aceea, Kennedy fusese în Berlinul de Vest și ținuse un discurs pe treptele primăriei din Schöneberg. În fața clădirii se afla o piațetă imensă, plină ochi de spectatori. Conform crainicului, la discurs asistaseră 450 000 de oameni.

Tânărul și chipeșul președinte vorbi în aer liber, cu un uriaș drapel american în spate, în timp ce adierea vântului îi ciufulea părul bogat. Ieși la atac de îndată.

— Sunt oameni care susțin că viitorul este comunismul, rosti el. Să vină la Berlin! Publicul vui aprobator. Uralele crescură în

intensitate când repetă propoziția în germană. *Lass' sie nach Berlin kommen*!

Walli observă că Rebecca și Bernd erau cât se poate de încântați.

— Nu vorbește despre normalizare sau despre acceptarea pragmatică a statu-quoului, remarcă Rebecca aprobator.

Kennedy era sfidător.

— Libertatea întâmpină multe dificultăți, iar democrația nu este perfectă, spuse el.

Bernd comentă:

— Se referă la negri.

Apoi, Kennedy rosti pe un ton zeflemitor:

— Însă noi nu am fost nevoiți niciodată să ridicăm un zid ca să ne ținem oamenii acasă!

— Exact! strigă Walli.

Soarele de iunie strălucea deasupra capului președintelui.

— Toți oamenii liberi, oriunde ar trăi, sunt cetățeni ai Berlinului, zise el. Iată de ce, ca om liber, sunt foarte mândru să declar: *Ich bin ein Berliner*!

Mulțimea izbucni în urale. Kennedy coborî de la microfon, punându-și notițele în buzunarul hainei.

Bernd avea pe chip un zâmbet larg.

— Cred că sovieticii vor pricepe mesajul, spuse el.

— Hrușciov o să se enerveze la culme, adăugă Rebecca.

— Cu cât se enervează mai tare, cu atât e mai bine, rosti Walli.

Când porniră spre Reeperbahn în duba pe care Rebecca o adaptase pentru Bernd și scaunul lui cu rotile, aveau moralul foarte ridicat. El Paso fusese pustiu în timpul după-amiezii, iar spre seară nu erau decât câțiva clienți. Dieter nu fusese prea amabil nici mai devreme, însă acum îi întâmpină de-a dreptul morocănos. Se prefăcu mai întâi că uitase să îi fi cerut lui Walli să revină, iar băiatul se temu că avea să își retragă oferta unei probe; însă bărbatul îi indică apoi o scenă micuță dintr-un colț.

În afară de Dieter, în bar se mai afla o barmaniță de vârstă mijlocie, cu un bust generos, purtând o cămașă cadrilată și o bandană: soția lui Dieter, presupuse Walli. Era clar că intenționau să îi confere barului un caracter distinctiv, dar cum niciunul nu avea prea mult farmec, nu reușeau să atragă prea mulți clienți, fie ei americani sau nu.

Walli spera ca el să fie ingredientul magic care avea să atragă mulțimea.

Rebecca merse la bar și cumpără două beri. Walli își conectă amplificatorul și porni microfonul. Era entuziasmat. Asta îi plăcea să facă, la asta era bun. Se uită la Dieter și la soția lui, întrebându-se când voiau să înceapă, dar cum niciunul nu îl băga în seamă, își acordă chitara și începu să cânte *If I Had a Hammer.*

Puținii clienți prezenți îl priviră curioși preț de câteva clipe, apoi își reluară conversațiile. Rebecca aplaudă cu entuziasm în ritmul piesei, dar nimeni nu i se alătură. Chiar și așa, Walli cântă cât putu el mai bine. Poate că avea nevoie de două-trei melodii ca să cucerească publicul, își zise el.

Pe la jumătatea piesei, microfonul încetă să mai funcționeze, apoi și amplificatorul. Era clar că se întrerupsese curentul electric de la scenă. Walli termină melodia fără amplificare, gândindu-se că era mai puțin jenant decât să se oprească la jumătatea ei.

Își lăsă chitara jos și se duse la bar.

— Nu mai este curent la scenă, îi spuse el lui Dieter.

— Știu, răspunse acesta. L-am oprit eu.

Walli era consternat.

— De ce?

— Nu vreau să ascult porcăria aia.

Walli se simți de parcă tocmai ar fi fost pălmuit. De fiecare dată când concertase, oamenilor le plăcuseră piesele lui. Nu i se mai zisese niciodată că muzica lui era o porcărie. Șocul îi înghețā inima. Nu mai știa ce să spună sau ce să facă.

— Eu am cerut muzică americană, adăugă Dieter.

Nu avea niciun sens. Walli rosti indignat:

— Cântecul acela a ajuns pe primul loc în topurile din America!

— Localul ăsta a fost numit după *El Paso* de Marty Robbins – cel mai grozav cântec compus vreodată. Am crezut că vei cânta așa ceva. *Tennessee Waltz* sau *On Top of Old Smoky,* piese cântate de Johnny Cash, Hank Williams, Jim Reeves…

Jim Reeves era cel mai plictisitor muzician din toate timpurile.

— Vă referiți la stilul country, spuse Walli.

Dar Dieter nu considera că are nevoie de lecții.

— Mă refer la muzica americană, insistă el, cu încrederea conferită de ignoranță.

Nu avea rost să se certe cu un om atât de limitat. Chiar dacă Walli pricepuse ce i se cerea, nu avea de gând să cânte o astfel de muzică. Nu voia să intre în industria muzicală ca să interpreteze *On Top of Old Smoky.*

Se întoarse pe scenă și își așeză chitara la loc în cutie.

Rebecca îl privi nedumerită.

— Ce s-a întâmplat? îl întrebă.

— Patronului nu i-a plăcut repertoriul meu.

— Dar nu a ascultat nici măcar o piesă până la capăt!

— Da, însă consideră că știe o grămadă despre muzică.

— Of, bietul meu Walli!

Walli putea îndura disprețul fățiș al lui Dieter, însă compasiunea Rebeccăi îl făcea să plângă.

— Nu contează, zise el. Nu aș vrea să lucrez pentru un asemenea netrebnic.

— Mă duc să-i spun vreo două, rosti Rebecca.

— Nu, te rog, nu, o opri Walli. Nu ar ajuta la nimic dacă l-ar muștrului sora mea mai mare.

— Mda, presupun că ai dreptate, admise ea.

— Hai! îi zise Walli ridicându-și chitara și amplificatorul. Hai acasă!

•

Dave Williams și Plum Nellie sosiră la Hamburg cu mari speranțe. Erau pe cai mari. Deveneau tot mai cunoscuți la Londra, iar acum urmau să impresioneze Germania.

Managerul de la The Dive se numea Herr Fluck, un nume care li se păru amuzant băieților de la Plum Nellie; ce nu li se mai păru amuzant fu faptul că tipului nu îi plăcu prea mult ce cântau. Ba, și mai rău, după două seri, Dave începu să îi dea dreptate. Trupa nu le prea oferea spectatorilor ceea ce își doreau.

— Faceți danseze! le zise Herr Fluck într-o engleză stricată. Faceți danseze!

Oamenii din club, majoritatea adolescenți sau până în 30 de ani, erau interesați în special de dans. Cele mai de succes melodii se dovediră a fi cele care scoteau fetele pe ring, pentru ca apoi bărbații să poată interveni și să-și găsească perechi.

Însă, de cele mai multe ori, trupa nu izbutea să genereze entuziasmul necesar pentru ca toată lumea să se miște. Dave era îngrozit. Era marea lor șansă, iar ei o iroseau. Dacă nu își îmbunătățeau performanța, aveau să fie trimiși acasă. „Pentru prima oară în viață, sunt și eu bun la ceva”, îi zisese el scepticului său tată; și, în cele din urmă, acesta îl lăsase să vină la Hamburg. Oare trebuia să se întoarcă acasă și să admită că o dăduse în bară și la acest capitol?

Nu își putea da seama care era problema, însă Lenny știa.

— E Geoff, îi explică el. Geoffrey era chitaristul solo. Îi e dor de casă.

— Și asta îl face să cânte prost?

— Nu, asta îl face să bea, iar băutul îl face să cânte prost.

Dave se așeză exact lângă tobe și începu să lovească strunele mai puternic și mai ritmat, însă nici acest lucru nu fu de folos. Și ajunse să realizeze că, atunci când un muzician nu era în apele sale, trăgea în jos toată trupa.

În cea de-a patra zi, se duse să o viziteze pe Rebecca.

Descoperi cu încântare că nu avea doar o rudă în Hamburg, ci două, iar cea de-a doua era un băiat de 17 ani care cânta la chitară. Dave știa ceva germană de la școală, iar Walli învățase puțină engleză de la bunica lui, Maud; însă amândoi vorbeau limbajul muzicii, așa că își petrecură după-amiaza făcând schimb de acorduri și de bucăți muzicale. În seara aceea, Dave îl luă pe Walli la The Dive, sugerându-le celor de la club să îl angajeze pe Walli să cânte în intervalele dintre numerele Plum Nellie. Walli interpretă un nou hit american, numit *Blowin’ in the Wind,* care îi plăcu managerului, așa că primi slujba.

O săptămână mai târziu, Rebecca și Bernd invitară trupa la masă. Walli îi zise că băieții lucrau până noaptea târziu și se trezeau la amiază, așa că mâncau pe la 6:00 seara, înainte să urce pe scenă. Dar Rebecca nu avu nicio obiecție cu privire la oră.

Patru dintre cei cinci acceptară invitația, însă Geoff refuză să li se alăture.

Rebecca gătise cotlete de porc cu sos și nenumărate castroane cu cartofi prăjiți, ciuperci și varză. Dave își dădu seama că ea voia, dintr-un instinct matern, să se asigure că băieții mâncau cel puțin o masă consistentă pe toată

săptămâna. Și avea dreptate să se îngrijoreze: ei trăiau mai mult cu bere și țigări.

Soțul ei, Bernd, o ajută la gătit și la servit, mișcându-se cu o agilitate surprinzătoare. Pe Dave îl impresionă cât de fericită era Rebecca și cât de mult îl iubea pe Bernd.

Membrii trupei înfulecară cu poftă. Conversară într-un amestec de engleză și germană, iar atmosfera fu plăcută, chiar dacă nu pricepeau tot ce se spunea.

După ce mâncară, îi mulțumiră Rebeccăi cu multă căldură, apoi luară autobuzul până pe Reeperbahn.

Cartierul bordelurilor din Hamburg era precum Soho din Londra, doar că era mai puțin discret; până să ajungă aici, Dave nu știuse că existau și bărbați care se prostituau, nu doar femei.

The Dive se afla într-un subsol soios. Prin comparație, Jump Club era un loc luxos. Mobila din The Dive era stricată, nu exista încălzire sau ventilație, iar toaletele se aflau în curtea din spate.

Când ajunseră, încă ghiftuiți cu mâncarea Rebeccăi, îl găsiră pe Geoff bând bere la bar.

Trupa urca pe scenă la 8:00. Cu tot cu pauze, cântau până la 3:00 dimineața. În fiecare noapte interpretau fiecare piesă pe care o știau cel puțin o dată, iar piesele preferate de câte trei ori. Herr Fluck îi muncea din greu.

În seara aceea cântară mai prost ca niciodată.

Geoff făcu praf primul număr, cântând greșit unele note și poticnindu-se la solouri – iar asta îi scoase din ritm pe toți ceilalți. În loc să se concentreze să asigure distracția oamenilor, ei se străduiau să acopere greșelile lui Geoff. La sfârșitul numărului, Lenny era furios.

În interval, Walli se așeză pe un scaun în fața scenei, cântând la chitară și din voce melodii ale lui Bob Dylan. Dave îl urmări. Walli avea la gât o muzicuță ieftină, în care sufla în timp ce cânta la chitară, exact ca Bob Dylan. Walli era un muzician priceput, se gândi Dave, și suficient de deștept încât să realizeze că Dylan era în mare vogă. Cei mai mulți clienți din The Dive preferau rock and rollul, dar unii îl ascultară cu atenție, iar când coborî de pe scenă primi un rând de aplauze entuziaste de la câteva fete din colț.

Dave îl însoți pe Walli în garderobă, unde descoperiră o criză în plină desfășurare.

Geoff se afla pe podea, beat și incapabil să stea în fund fără ajutor. Lenny, aplecat deasupra lui, îl pălmuia din când în când – probabil că asta îl ajuta pe Lenny să se mai descarce, dar nu părea să îl facă pe Geoff să își vină în fire. Dave luă o cană de cafea neagră de la bar și îl forțară pe Geoff să bea câte puțin, însă nici acest lucru nu fu de folos.

— Va trebui să continuăm fără chitaristul solo, la dracu'! exclamă Lenny. Asta dacă nu cumva poți interpreta tu solourile lui Geoff, Dave.

— Eu pot să interpretez piese ale lui Chuck Berry, dar nimic altceva, zise Dave.

— Va trebui să renunțăm la restul. Oricum, publicul ăsta nenorocit nici nu va băga de seamă probabil.

Dave nu era sigur că Lenny avea dreptate. Solourile de chitară erau o parte esențială din dinamica muzicii bune de dans, contribuind cu nuanțe care împiedicau melodiile pop repetitive să devină plictisitoare.

— Pot interpreta eu partea lui Geoff, zise Walli.

Lenny îl privi disprețuitor.

— Nu ai mai cântat niciodată cu noi.

— Vă ascult de trei nopți, zise el. Pot cânta toate piesele acelea.

În ochii lui Walli se vedea o dorință mistuitoare – era evident că tânjea după o asemenea oportunitate.

Însă Lenny era sceptic.

— Serios?

— Pot cânta. Nu e greu.

— Ah, nu e greu? zise Lenny ușor țâfnos.

Dave și-ar fi dorit să îi acorde lui Walli o șansă.

— Este un chitarist mai bun decât mine, Lenny, zise el.

— Nu că asta ar însemna foarte mult...

— E mai bun și decât Geoff.

— A mai fost în vreo trupă?

Walli înțelese întrebarea.

— Într-un duet. Cu o solistă.

— Deci nu a mai lucrat cu un toboșar până acum.

Dave știa că acesta era un aspect esențial. Își aminti cât de surprins fusese el la început, când cântase prima oară alături de The Guardsmen, descoperind disciplina strictă impusă de ritmul

tobelor asupra interpretării sale. Însă se descurcase, iar Walli putea face la fel, mai mult ca sigur.

— Lasă-l să încerce, Lenny, zise Dave rugător. Dacă nu îți place cum sună, poți să îl trimiți la plimbare după primul număr.

Capul lui Herr Fluck apăru în ușă.

— Raus! Raus! Începeți! zise el.

— Bine, bine, *wir kommen,* răspunse Lenny ridicându-se. Ia-ți chitara și hai pe scenă, Walli.

Băiatul urcă pe scenă. Prima piesă pe care avea să o reia era *Dizzy Miss Lizzy,* în care chitara era în prim-plan. Dave îi zise lui Walli:

— Vrei să te încălzești cu una mai ușoară?

— Nu, mulțumesc, răspunse Walli.

Dave spera ca încrederea lui să fie justificată.

Lew, toboșarul, numără:

— Trei, patru, *unu.*

Walli începu exact la momentul potrivit și își interpretă soloul.

Apoi trupa intră după solo, cântând intro-ul. Înainte ca Lenny să înceapă să cânte, Dave se uită la el, iar Lenny dădu din cap aprobator.

Fără niciun efort, Walli își interpretă perfect partea de chitară.

La sfârșitul piesei, Dave îi făcu cu ochiul.

Interpretară întregul număr. Walli cântă perfect toate melodiile, ba chiar contribui și la backing vocals. Interpretarea lui impulsionă trupa și astfel izbutiră să scoată fetele pe ringul de dans.

Fusese cea mai bună prestație a lor de când ajunseseră în Germania.

Când coborâră de pe scenă, Lenny îl cuprinse pe Walli pe după umeri și-i zise:

— Bun venit în trupă!

•

Walli aproape că nu închise ochii în noaptea aceea. În timp ce cântase cu Plum Nellie, simțise că își găsise rostul din punct de vedere muzical și că adusese un plus trupei prin contribuția sa. Iar asta îl bucurase atât de tare, încât acum se temea că fericirea lui nu va dura prea mult. Oare Lenny vorbise serios când îi spusese „Bun venit în trupă”?

A doua zi, Walli se duse la pensiunea ieftină din cartierul St. Pauli unde se cazase trupa. Sosi pe la amiază, exact când se trezeau.

Își petrecu vreo două ore cu Dave și cu Buzz, basistul, trecând în revistă repertoriul trupei și cizelând părțile de început și de final ale pieselor. Cei doi păreau să considere că Walli avea să cânte din nou cu ei. Însă el voia o confirmare.

Lenny și Lew, toboșarul, apărură pe la 3:00 după-amiaza. Lenny îl abordă direct:

— Ești sigur că vrei să intri în trupa noastră?

— Da, răspunse Walli.

— Bine, atunci așa rămâne, rosti Lenny. Ești în trupă.

Dar Walli încă nu părea convins.

— Și cum rămâne cu Geoff?

— Vorbesc eu cu el când se trezește.

Plecară la cafeneaua Harald’s de pe Grosse Freiheit, băură cafea și fumară vreme de o oră, apoi se întoarseră și îl treziră pe Geoff. Acesta părea bolnav, ceea ce nu era deloc surprinzător având în vedere că băuse până își pierduse cunoștința. Se așeză cu greu pe marginea patului în timp ce Lenny începu să îi vorbească, iar ceilalți rămaseră să asculte din prag.

— Geoff, nu mai faci parte din trupă, îi zise Lenny. Îmi pare rău, dar ne-ai lăsat cu ochii în soare aseară. Erai prea beat și ca să stai în picioare, ce să mai vorbim despre cântat?! Walli ți-a luat locul și am de gând să îl păstrez.

— Dar e un puști cu caș la gură, îngăimă Geoff.

— Nu numai că e treaz, zise Lenny, dar este și un chitarist mai bun decât tine.

— Am nevoie de cafea, rosti Geoff.

— Du-te la Harald’s.

Apoi nu îl mai văzură pe Geoff până să plece cu toții la club.

Dar înainte de ora 8:00, pe când își montau echipamentul pe scenă, Geoff apăru la club, treaz și cu chitara în mână.

Walli se holbă la el consternat. Mai devreme avusese impresia că Geoff acceptase situația, dar poate că fusese mult prea mahmur ca să se certe.

Oricare ar fi fost motivul, nu își făcuse bagajele ca să plece, iar asta îl neliniștea pe Walli. Prea multe i se întâmplau numai lui: poliția îi spărsese chitara ca să nu mai poată cânta la Minnesänger; Karolin se retrăsese din duetul pe care îl formau la

hotel Europa, iar patronul de la El Paso îi oprise curentul electric la jumătatea primei melodii. Oare avea să sufere o nouă dezamăgire?

Se opriră cu toții din ce aveau de făcut, privindu-l pe Geoff urcând pe scenă și deschizând cutia în care avea chitara.

— Ce faci aici, Geoff? îl întrebă Lenny.

— O să vă demonstrez că sunt cel mai bun chitarist pe care l-ați auzit vreodată.

— O, la naiba! Te-am dat afară și cu asta basta. Du-te dracu' la gară și ia trenul de Hook.

Tonul lui Geoff deveni mai mieros.

— Cântăm împreună de șase ani, Lenny. Trebuie să conteze și asta la ceva. Mai dă-mi o șansă.

Suna atât de rezonabil, încât Walli fu convins că Lenny avea să accepte – însă acesta clătină din cap.

— Ești un chitarist bunicel, dar nu ești cine știe ce geniu. Unde mai pui că ești și dubios! De când am ajuns aici, cânți atât de prost, încât aseară am fost pe punctul să fim dați afară, înainte ca Walli să ni se alăture.

Geoff se uită împrejur.

— Ceilalți ce părere au? zise el.

— Cine ți-a spus că în trupa asta domnește democrația? întrebă Lenny.

— Cine ți-a zis că nu-i așa? se miră Geoff și se răsuci spre Lew, toboșarul, care ajusta o pedală. Tu ce părere ai? îi zise el.

Lew era vărul lui Geoff.

— Mai dă-i o șansă, spuse Lew.

Geoff se adresă apoi basistului:

— Tu ce crezi, Buzz?

Buzz era un tip relaxat, pentru care conta doar cel care striga mai tare.

— Eu i-aș mai da o șansă.

Geoff părea triumfător.

— Suntem trei împotriva unuia singur, Lenny.

— Ba nu, interveni Dave. Într-o democrație trebuie să știi să numeri. Sunteți voi trei împotriva lui Lenny, a mea și a lui Walli – iar asta înseamnă egalitate.

— Nu vă mai bateți capul să votați, zise Lenny. E trupa mea și eu iau deciziile. Geoff e concediat. Lasă jos chitara, Geoff, sau ți-o arunc pe nenorocita aia de ușă.

În acel moment, Geoff păru să accepte că Lenny vorbea serios. Își băgă chitara la loc în cutie și trânti capacul.

— Vă promit și eu ceva, ticăloșilor! zise el. Dacă plec eu, veți pleca și voi.

Walli se întrebă ce voia să spună cu asta. Poate că erau doar vorbe goale. În orice caz, nu mai era timp să își bată capul cu asemenea lucruri. Peste două minute începură să cânte și Walli simți cum i se evaporă încet toate temerile. Își dădea seama că era bun și că trupa era mai valoroasă de când li se alăturase. Timpul zbură iute. În interval urcă pe scenă și cântă câteva piese ale lui Bob Dylan, incluzând și o melodie compusă de el, numită *Karolin.* Publicului păru să îi placă. După aceea reveni pe scenă ca să deschidă a doua parte a spectacolului cu *Dizzy Miss Lizzie.*

În timp ce interpreta *You Cant Catch Me,* observă câțiva polițiști în uniformă vorbind cu patronul în spatele sălii, dar nu le acordă atenție.

Când coborâră de pe scenă la miezul nopții, Herr Fluck îi aștepta la garderobă. Fără niciun preambul, i se adresă lui Dave:

— Câți ani ai?

— 21, răspunse Dave.

— Nu mă lua cu de-astea!

— Ce vă pasă?

— În Germania există legi care reglementează angajarea minorilor în baruri.

— Am 18 ani.

— Poliția susține că ai 15.

— Ce știe poliția despre asta?

— Au vorbit cu chitaristul pe care tocmai l-ați dat afară, Geoff.

— Ticălosul! exclamă Lenny. Ne-a dat în vileag!

— Ăsta-i un club de noapte, zise Herr Fluck. Aici vin prostituate, traficanți de droguri, infractori de tot felul. Trebuie să dovedesc în permanență poliției că respect legea. Iar ei spun că trebuie să vă trimit acasă – pe toți. Așa că… la revedere.

— Când trebuie să plecăm? întrebă Lenny.

— Din club veți pleca chiar acum. Din Germania, mâine.

— E scandalos! izbucni Lenny.

— Când ești patron de club, faci ce-ți spune poliția. Arătă apoi spre Walli. El nu trebuie să plece din țară, fiindcă este german.

— La dracu’! se plânse Lenny. Am pierdut doi chitariști într-o zi.

— Nu, nu-i așa, îl corectă Walli. Vin și eu cu voi.

• Capitolul 27 •

Jasper Murray se îndrăgosti de Statele Unite. Aici existau posturi de radio care transmiteau non-stop, trei canale de televiziune și câte un ziar local în fiecare oraș. Oamenii erau generoși, relaxați și neprotocolari, iar casele lor erau spațioase. În Marea Britanie, englezii se purtau ca și cum ar fi servit în permanență ceaiul într-un salon victorian, chiar și atunci când făceau afaceri, dădeau interviuri sau practicau un sport. Tatăl lui Jasper, ofițer de armată, nu sesiza acest lucru, însă mama lui iudeo-germană, da. Aici, în State, lumea era directă. În restaurante, chelnerii erau eficienți și îndatoritori, fără prea multe temenele inutile. Nimeni nu era slugarnic.

Jasper plănuia să scrie o serie de articole despre călătoria sa pentru *St Julian’s News,* dar nutrea și o ambiție mai mare. Înainte să plece din Londra, vorbise cu Barry Pugh și îl întrebase dacă ziarul *Daily Echo* ar fi fost interesat să îi vadă articolele. „Da, sigur, dacă dai peste ceva… știi tu… deosebit”, rostise Pugh fără entuziasm. Cu o săptămână în urmă, în Detroit, Jasper îi luase un interviu lui Smokey Robinson, solistul celor de la The Miracles, și trimisese articolul la *Echo* prin curier expres. Probabil că ajunsese deja la destinație. Lăsase numărul soților Dewar, însă Pugh nu îl sunase. Cu toate acestea, Jasper nu își pierduse speranța și intenționa să îi telefoneze el lui Pugh.

Stătea acasă la familia Dewar, în apartamentul lor din Washington. Era o locuință spațioasă, într-o clădire elegantă aflată la câteva străzi de Casa Albă.

— Bunicul meu Cameron Dewar a cumpărat locul acesta înainte de Primul Război Mondial, îi explică Woody Dewar lui Jasper la micul dejun. Atât el, cât și tatăl meu au fost senatori.

O menajeră de culoare, pe nume Miss Betsy, îi aduse lui Jasper un pahar cu suc de portocale și îl întrebă dacă ar vrea ouă.

— Nu, mulțumesc, doar cafea, rosti el. Iau micul dejun cu un prieten de familie peste o oră.

Jasper întâlnise familia Dewar în casa de pe Great Peter Street, în anul pe care aceștia îl petrecuseră la Londra. Deși nu apucaseră să devină foarte apropiați (cu excepția lui Beep, pentru scurtă vreme), îl primiseră cu brațele deschise acasă la ei, la mai bine de un an după aceea. La fel ca și cei din familia Williams, erau generoși, în special față de tineri. Lloyd și Daisy culegeau mereu adolescenți de pe drumuri, găzduindu-i câte o noapte sau câte o săptămână – sau, în cazul lui Jasper, câțiva ani. Soții Dewar păreau să fie la fel.

— Vă mulțumesc încă o dată pentru găzduire, îi zise el Bellei.

— Nu ai pentru ce, răspunse ea cât se poate de sincer.

Jasper se întoarse apoi spre Woody.

— Presupun că veți fotografia pentru revista *Life* marșul pentru drepturi civile care are loc azi.

— Într-adevăr, rosti Woody. Mă voi amesteca în mulțime, de unde voi face discret instantanee cu un aparat de 35 de milimetri. Altcineva va face fotografiile oficiale ale celebrităților de pe platformă.

Era îmbrăcat lejer, în pantaloni largi de bumbac și o cămașă cu mânecă scurtă, dar – fiind foarte înalt – i-ar fi fost dificil să treacă neobservat. Totuși, fotografiile pline de miez ale lui Woody făcuseră înconjurul lumii.

— Vă cunosc lucrările, la fel ca oricine e interesat de jurnalism, spuse Jasper.

— Te atrage vreun subiect în mod deosebit? îl întrebă Woody. Delictele, politica, războiul?

— Nu. Urmăresc cu plăcere orice – la fel ca dumneavoastră.

— Pe mine mă interesează fețele. Oricare ar fi subiectul – înmormântare, meci de fotbal, anchetă criminalistică –, eu fotografiez fețele.

— La ce vă așteptați azi?

— Nimeni nu știe. Martin Luther King preconizează o prezență de o sută de mii de persoane. Dacă pronosticul lui se adeverește, va fi cel mai mare marș pentru drepturile civile din istorie. Sperăm cu toții să se desfășoare pașnic, dar nu ne putem baza pe asta. Vezi ce s-a întâmplat în Birmingham.

— E altceva la Washington, interveni Bella. Avem polițiști de culoare aici.

— Nu prea mulți, ripostă Woody. Deși puteți fi siguri că azi vor fi cu toții în prima linie.

Beep Dewar intră în sufragerie. Avea 15 ani și era minionă.

— Cine va fi în prima linie? întrebă ea.

— Nu tu, sper, rosti mama ei. Te rog ai grijă să nu intri în vreun bucluc.

— Desigur, mamă.

Jasper observă că Beep învățase să fie ceva mai discretă în cei doi ani care trecuseră de când o văzuse ultima oară. În ziua aceea arăta drăguț – fără să fie neapărat sexy –, purtând blugi cafenii și o cămașă largă de cowboy, o ținută rezonabilă pentru o zi care putea lua o turnură neplăcută.

Se purta cu Jasper de parcă ar fi uitat complet de flirtul lor de la Londra, lăsându-i de înțeles că n-avea rost să se aștepte ca lucrurile să continue de unde le lăsaseră. Fără îndoială că avusese și alți iubiți între timp. El se simțea ușurat văzând că fata nu era posesivă.

Ultimul membru al familiei Dewar care apăru la micul dejun fu Cameron, fratele cu doi ani mai mare al lui Beep. Era îmbrăcat ca un bărbat de vârstă mijlocie, purtând haină de stofă, cămașă albă și cravată.

— Ai grijă să nu intri nici tu în bucluc, Cam, îi zise mama lui.

— Nu am de gând să mă apropii de marșul ăla, răspunse el pe un ton pedant. O să mă duc la Smithsonian.

— Nu crezi că negrii ar trebui să primească drept de vot? îl întrebă Beep.

— Nu cred că ar trebui să se facă atâta tămbălău.

— Dacă ar primi drept de vot, nu ar fi nevoiți să apeleze la alte metode de convingere.

Bella interveni:

— Gata, încetați!

Jasper își termină cafeaua, apoi spuse:

— Trebuie să sun peste Ocean. Voi plăti convorbirea, desigur, adăugă el, deși nu era sigur că avea suficienți bani.

— Sună, îi spuse Bella. Folosește telefonul din birou. Și nu-ți bate capul – nu trebuie să plătești.

Jasper răsuflă ușurat.

— Vă mulțumesc, zise el.

Bella dădu din mână a lehamite și adăugă:

— Oricum, cred că revista *Life* ne achită factura la telefon.

Jasper intră în birou și sună la redacția *Daily Echo* din Londra, cerând să vorbească cu Barry Pugh.

— Bună, Jasper. Cum e în State? îl întrebă el.

— E grozav, rosti Jasper înghițind în sec. Ați primit interviul meu cu Smokey Robinson?

— Da, mulțumesc. E bine scris, Jasper, dar nu-i de *Echo.* Încearcă la *New Musical Express.*

Răspunsul îl descumpăni pe Jasper. Nu îl interesa să scrie pentru presa de muzică pop.

— Bine, zise el. Apoi, gândindu-se că merita să insiste, adăugă: Am crezut că va cântări faptul că Smokey este cântărețul preferat al celor de la Beatles.

— Nu-i de ajuns. Oricum, bună încercare.

Jasper se strădui să își ascundă dezamăgirea din glas.

— Mulțumesc.

Apoi, Pugh zise:

— Nu era programată azi o demonstrație la Washington?

— Ba da, una pentru drepturi civile. Jasper simți cum îi revin speranțele. Voi fi acolo, doriți un reportaj?

— Hmm… Dă-ne de știre dacă se ajunge la violențe.

Altfel nu, deduse Jasper. Rosti dezamăgit:

— Bine, așa voi face.

Jasper rămase cu receptorul în mână, uitându-se la el gânditor. Trudise mult la materialul despre Smokey Robinson și crezuse că legătura cu Beatles îl făcea special. Însă se pare că se înșelase, iar acum nu-i rămânea decât să încerce din nou.

Reveni în sufragerie.

— Trebuie să plec, rosti el. Mă întâlnesc cu senatorul Peshkov la hotelul Willard.

— Martin Luther King stă la Willard, zise Woody.

Jasper se lumină la față.

— Poate reușesc să îi iau un interviu.

Cu siguranță cei de la *Echo* ar fi fost interesați de așa ceva.

Woody zâmbi.

— Sunt câteva sute de reporteri care speră să îi ia un interviu lui King azi.

Jasper se întoarse către Beep.

— Ne vedem mai târziu?

— Noi ne întâlnim la Monumentul Washington la ora 10:00, rosti ea. Se zvonește că o să cânte Joan Baez.

— Te caut acolo.

— Nu ziceai că te întâlnești cu Greg Peshkov? zise Woody.

— Ba da. Este fratele vitreg al lui Daisy Williams.

— Știu. Problemele casnice ale tatălui lui Greg, Lev Peshkov, reprezentau un subiect de bârfă suculent pe când mama ta și cu mine eram adolescenți în Buffalo. Transmite-i, te rog, salutările mele lui Greg.

— Desigur, rosti Jasper, apoi plecă.

•

George Jakes intră în cafeneaua de la Willard și se uită în jur după Verena, însă aceasta nu sosise încă. Totuși, își zări tatăl, pe Greg Peshkov, care tocmai lua micul dejun cu un tip arătos de vreo douăzeci de ani, cu părul blond tuns într-o frizură în stilul celor de la Beatles. George se așeză la masa lor.

— Bună dimineața, zise el.

— El este Jasper Murray, un student din Londra, spuse Greg. E fiul unei vechi prietene. Jasper, ți-l prezint pe George Jakes.

Își strânseră mâna. Jasper păru ușor surprins, așa cum se întâmpla cu majoritatea oamenilor care îi vedeau pe Greg și pe George împreună; dar, ca și în cazul altora, era mult prea politicos ca să ceară vreo explicație.

Greg i se adresă lui George:

— Mama lui Jasper s-a refugiat aici din Germania nazistă.

Jasper rosti:

— Mama nu a uitat niciodată cât de frumos au primit-o americanii în vara aceea.

— Deci nu îți este străin subiectul discriminării rasiale, răspunse George.

— Nu aș merge chiar atât de departe. Mamei nu îi place să povestească prea multe despre acele vremuri. Surâse fermecător. La școală, în Anglia, mi s-a zis un timp Jasper Evreul, dar porecla nu a prins. Ești implicat în marșul de azi, George?

— Oarecum. Lucrez pentru Bobby Kennedy. Vrem să ne asigurăm că totul se va desfășura în mod pașnic, fără incidente.

Pe Jasper părea să îl intereseze subiectul.

— Și cum veți face asta?

— Am umplut locul de desfășurare cu cișmele temporare, puncte de prim ajutor, toalete portabile, ba chiar și un punct de decontare a cecurilor. O biserică din New York a pregătit optzeci de mii de sandviciuri, pe care organizatorii să le distribuie gratis.

Discursurile nu vor dura mai mult de șapte minute, pentru ca evenimentul să se termine la timp, iar vizitatorii să plece din oraș înainte de căderea întunericului. În plus, astăzi s-a interzis vânzarea băuturilor alcoolice în Washington.

— Și va funcționa?

George nu știa.

— Ca să fiu sincer, totul depinde de albi. E suficient ca polițiștii să apeleze la forță, la bastoane, la furtunuri cu apă sau la câini de luptă, și chiar și o întrunire pentru rugăciune poate degenera într-o revoltă de stradă.

— Washington nu-i chiar ultima văgăună din Sud, observă Greg.

— Da, dar nici în Nord nu este, zise George. Deci nu putem ști ce se va întâmpla.

Jasper continua să insiste cu întrebările sale.

— Și dacă se va ajunge la violențe?

— Avem 4 000 de soldați staționați în suburbii, răspunse Greg, și 15 000 de parașutiști în Carolina de Nord. Spitalele din Washington au anulat toate operațiile care nu sunt urgente, ca să aibă loc pentru eventualii răniți.

— Uimitor! exclamă Jasper. Văd că nu glumiți!

George se încruntă – aceste precauții nu fuseseră făcute publice. Greg, fiind senator, fusese informat, însă nu ar fi trebuit să i le dezvăluie lui Jasper.

Când apăru Verena, veni la masa lor. Cei trei bărbați se ridicară, iar ea i se adresă lui Greg:

— Bună dimineața, domnule senator. Mă bucur să vă revăd.

Greg i-o prezentă lui Jasper, care o sorbea din priviri. Verena avea acest efect asupra tuturor bărbaților, fie ei albi sau negri.

— Verena lucrează pentru Martin Luther King, rosti Greg.

Jasper îi zâmbi larg, apoi spuse:

— Ai putea să îmi obții un interviu cu el?

George interveni nervos:

— De ce?

— Sunt student la jurnalism, nu v-am spus?

— Nu, nu ne-ai zis, pufni George iritat.

— Îmi cer scuze.

Însă Verena nu părea indiferentă la farmecul lui Jasper.

— Îmi pare foarte rău, rosti ea cu un zâmbet trist. Azi nu se pune problema unui interviu cu Dr. King.

George era iritat – Greg ar fi trebuit să îl avertizeze că Jasper era jurnalist. Când George vorbise ultima oară cu un reporter, îi provocase probleme serioase lui Bobby Kennedy. Spera că nu divulgase nimic indiscret astăzi.

Verena se întoarse spre George, adresându-i-se pe un ton iritat:

— Tocmai am discutat cu Charlton Heston. Agenții FBI sună toate celebritățile care ne susțin de azi-dimineață, avertizându-le să rămână în camerele de hotel toată ziua fiindcă vor izbucni violențe.

Lui George îi scăpă un sunet de dezgust.

— FBI-ul nu își face griji că marșul va fi violent, ci că va avea succes.

Verena nu se mulțumi doar cu atât.

— Nu îi puteți opri din încercările lor de sabotare a evenimentului?

— Voi vorbi cu Bobby, dar nu cred că va dori să îl înfrunte pe J. Edgar Hoover într-o chestie atât de nesemnificativă. George se ridică. Verena și cu mine trebuie să vorbim, așa că o să vă rog să ne scuzați.

— Masa mea este acolo, zise Verena.

Traversară camera. George se strădui să uite de încercările de intruziune ale lui Jasper Murray. Când se așezară, i se adresă Verenei:

— Care-i situația?

Ea se aplecă peste masă și îi vorbi pe un ton coborât, dar plin de entuziasm.

— Va fi mai ceva decât ne așteptam, rosti ea cu ochii strălucitori. O sută de mii de oameni reprezintă o subestimare.

— De unde știi?

— Toate autobuzele, trenurile și avioanele care se îndreaptă azi spre Washington sunt pline ochi. Cel puțin douăzeci de trenuri închiriate au sosit azi-dimineață. La Union Station nici nu-ți mai auzi gândurile din cauza oamenilor care cântă *We Shall Not Be Moved.* Autobuze speciale vin prin tunelul Baltimore într-un ritm de o sută pe oră. Tatăl meu a închiriat un avion din Los Angeles pentru toate vedetele de cinema. Au venit deja Marlon Brando și James Garner. CBS transmite totul în direct.

— Cam câți oameni crezi că vor veni… în total?

— Momentan estimăm că prezența va fi dublă față de preconizările noastre inițiale.

George rămase cu gura căscată.

— Două sute de mii de oameni?

— Asta credem acum. S-ar putea să fie chiar mai mulți.

— Nici nu știu dacă-i de bine sau de rău.

Ea se încruntă iritată.

— Cum ar putea să fie de rău?

— Pur și simplu nu ne-am pregătit pentru atâția participanți. Nu vreau să apară probleme.

— George, este o mișcare de protest – problemele *sunt* cheia.

— Voiam să demonstrăm că o sută de mii de negri se pot întâlni într-un parc fără să se iște o luptă.

— Suntem deja în toiul unei lupte, una începută de albi. La dracu', George, ți-au rupt mâna pentru că încercai să ajungi la aeroport!

George își atinse brațul stâng din reflex. Medicul îi zisese că se vindecase, dar tot mai avea junghiuri din când în când.

— Ai văzut *Întâlnire cu presa*? o întrebă el. Dr. King a fost chestionat de jurnaliști la emisiunea de știri de la NBC.

— Sigur că am văzut-o.

— Toate întrebările s-au referit fie la violența negrilor, fie la comuniștii infiltrați în mișcarea pentru drepturi civile. Nu trebuie să lăsăm aceste probleme să apară în prim-plan!

— Nu putem permite ca strategia să ne fie dictată de *Întâlnire cu presa.* Despre ce crezi că vor vorbi jurnaliștii aceia albi? Nu te aștepta să îl întrebe pe Martin despre violența polițiștilor albi, despre juriile necinstite din Sud, despre judecătorii albi corupți și despre Ku Klux Klan!

— Hai să îți explic altfel, rosti George pe un ton calm. Să presupunem că manifestația de azi se va desfășura în mod pașnic, dar Congresul va respinge proiectul de lege a drepturilor civile și abia *apoi* vor izbucni revoltele de stradă. Dr. King va putea spune: „O sută de mii de negri au venit aici în mod pașnic, cântând imnuri bisericești, oferindu-vă ocazia de a face ceea ce este corect – dar voi v-ați bătut joc de oportunitatea oferită, iar acum vedeți consecințele încăpățânării voastre. Dacă acum izbucnesc revolte de stradă, este numai și numai din vina voastră". Ce părere ai?

Verena surâse ușor sceptic, însă încuviință.

— Te duce capul, George, rosti ea. Știai asta?

•

National Mall era un parc de trei sute de acri, lung și îngust, întinzându-se preț de trei kilometri între Capitoliu și Memorialul Lincoln. Manifestanții se adunară în centru, la Monumentul Washington, un obelisc înalt de peste 150 de metri. Acolo fusese ridicată o scenă și, când ajunse George, glasul cristalin și înfiorător al lui Joan Baez răsuna cu putere, interpretând melodia *Oh, Freedom.*

Jasper se uită după Beep Dewar, însă mulțimea număra deja cel puțin cincizeci de mii de oameni, așa că era aproape imposibil să o vadă.

Trăia cea mai interesantă zi din viața lui și nu era nici 11:00 dimineața încă. Greg Peshkov și George Jakes, oameni din administrația de la Washington, îi oferiseră informații în exclusivitate: oh, ce bine ar fi fost dacă tipii de la *Daily Echo* aveau să fie interesați! Iar Verena Marquand, cu ochii săi verzi, era probabil cea mai frumoasă femeie pe care o văzuse vreodată. George se culca oare cu ea? Mare norocos trebuia să fie!

După Joan Baez urcară pe scenă Odetta și Josh White, însă mulțimea se încinse cu adevărat când apărură Peter, Paul and Mary. Lui Jasper mai că nu îi venea să creadă că le vedea în direct pe toate aceste staruri, pe scenă, fără să fi cumpărat bilet. Peter, Paul and Mary cântară ultimul lor hit, *Blowin in the Wind,* un cântec compus de Bob Dylan ce părea să se refere la mișcarea pentru drepturi civile, incluzând și versul: „Și câți ani oamenii pot viețui /Până liberi să fie permis le va fi?”

Publicul deveni și mai entuziast când pe scenă urcă Dylan însuși, care cântă o melodie nouă despre uciderea lui Medgar Evers, numită *Only a Pawn in their Game.* Melodia i se păru enigmatică lui Jasper, dar era limpede că ascultătorii nu sesizau ambiguitatea, bucurându-se doar fiindcă cel mai în vogă star din America părea să fie de partea lor.

Rândurile mulțimii se îngroșau cu fiecare minut care trecea. Jasper era înalt, ceea ce îi permitea să privească pe deasupra celor mai mulți dintre cei prezenți, însă deja nu mai reușea să vadă până unde se întindea masa de oameni. Înspre vest, celebrul luciu de apă ducea la templul grecesc prin care era comemorat Abraham Lincoln. Manifestanții urmau să

mărșăluiască spre Memorialul Lincoln ceva mai târziu, însă Jasper observă că tot mai mulți demonstranți migrau deja către partea de vest a parcului, încercând probabil să își asigure cele mai bune locuri de unde să vadă discursurile.

Până atunci nu existase niciun indiciu al unor posibile violențe, în pofida pesimismului mass-mediei – sau poate al dorințelor ascunse nutrite de aceasta?

Pretutindeni păreau să existe fotografi și camere de televiziune. Jasper era luat în vizor adeseori, poate datorită frezei sale de star pop.

Începu să își schițeze articolul în minte. Evenimentul era un picnic într-o pădure, decise el, cu participanții prânzind într-o poiană, la lumina soarelui, în vreme ce prădătorii însetați de sânge dădeau târcoale la umbra deasă a copacilor dimprejur.

Se lăsă purtat de mulțime spre vest. Negrii erau îmbrăcați în hainele lor de sărbătoare, remarcă el – bărbații cu cravate și pălării de paie, iar femeile cu rochii și basmale roz aprins. Albii, în schimb, erau îmbrăcați lejer. Tema era mai largă acum – nemaicuprinzând doar segregarea –, ceea ce reieșea din pancartele prin care se cereau locuri de muncă, dreptul de vot și locuințe. Din partea bisericilor și a sinagogilor participau delegații sindicale.

În apropierea Memorialului Lincoln dădu peste Beep, care se îndrepta în aceeași direcție cu un grup de fete. Găsiră împreună un loc de unde să poată vedea mai bine scena montată pe trepte.

Fetele treceau din mână în mână o sticlă mare de Coca-Cola caldă, sporovăind în bătaia soarelui de august. Unele erau prietene cu Beep, descoperi Jasper; altele doar se alăturaseră grupului lor. Păreau interesate de el, privindu-l ca pe un străin exotic. Apoi începură discursurile. Jasper nu mai putea vedea acum unde începea și unde se termina mulțimea, dar era convins că erau mai mult de o sută de mii de participanți, câți estimaseră inițial.

Pupitrul era instalat în fața uriașei statui a președintelui Lincoln, așezat pe un tron imens de marmură, cu mâinile masive pe brațele acestuia, cu fruntea îngândurată și cu o expresie severă pe chip.

Majoritatea vorbitorilor erau negri, dar luară cuvântul și câțiva albi, inclusiv un rabin. Marlon Brando se afla și el pe podium, cu

un baston electric în genul celor folosite pe negri de către poliția din Gadsden, Alabama. Jasper îl admiră pe liderul sindical Walter Reuther, care rosti pe un ton usturător: „Nu putem apăra libertatea la Berlin câtă vreme o refuzăm la Birmingham”.

Însă mulțimea își pierdu în cele din urmă răbdarea și începu să strige numele lui Martin Luther King.

Acesta fu aproape ultimul care luă cuvântul.

King era predicator – și încă unul foarte priceput, realiză Jasper imediat. Avea o dicție impecabilă și o voce vibrantă de bariton. În plus, avea puterea de a struni emoțiile mulțimii, o calitate prețioasă pe care Jasper o admira.

Totuși, probabil că Martin Luther King nu mai predicase niciodată în fața unei asemenea mulțimi – și nu erau prea mulți oameni care să o fi făcut.

Îi avertiză pe toți că demonstrația, deși era o izbândă în sine, nu însemna nimic dacă nu ducea la o schimbare reală.

— Cei care gândeau că negrul avea nevoie doar să se mai descarce și că acum va fi mulțumit vor avea o surpriză neplăcută dacă națiunea își va relua vechile obiceiuri, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Publicul ovaționa după fiecare sintagmă rezonantă. Nu va mai exista liniște și pace în America până când negrul nu va primi drepturile cetățenești ce i se cuvin, atenționă King. Vâltorile revoltei vor continua să zguduie fundațiile națiunii noastre până când va sosi ziua dreptății.

Când se apropie de capătul celor șapte minute alocate, King adoptă un ton mai biblic.

— Nu vom fi niciodată mulțumiți câtă vreme copiii noștri continuă să fie dezumanizați, câtă vreme demnitatea le este răpită de semne precum „Doar pentru albi”, rosti el. Nu vom fi mulțumiți decât atunci când judecata „se va năpusti ca apa, iar dreptatea ca un șuvoi furios”.

Pe podiumul din spatele său, cântăreața de gospel Mahalia Jackson strigă:

— Da, Doamne, Dumnezeul nostru!

— Chiar dacă înfruntăm dificultățile zilei de azi și ale celei de mâine, eu tot am un vis, continuă el.

Jasper simți că pastorul renunțase la discursul pregătit dinainte, căci nu își mai manipula publicul prin emoții. În schimb, părea să își extragă cuvintele dintr-un izvor adânc și rece de suferință și durere, un izvor născut din secole întregi de

cruzime. Jasper realiză că negrii își descriau caznele prin cuvintele profeților din Vechiul Testament, îndurându-le însă cu consolarea plină de speranță a Evangheliei propovăduite de Iisus.

Vocea lui King tremură de emoție când zise:

— Am un vis… că într-o bună zi această nație se va ridica și va trăi conform adevăratului înțeles al crezului său. Noi considerăm aceste adevăruri evidente… că toți oamenii sunt egali. Am un vis… că într-o bună zi, pe dealurile roșii ale Georgiei, fiii foștilor sclavi și fiii foștilor stăpâni de sclavi vor putea să stea împreună la masa frăției. Am un vis… că într-o bună zi, chiar și statul Mississippi – un stat dogorit de arșița nedreptății și a oprimării – se va transforma într-o oază de libertate și de dreptate. Am un vis.

Își găsise un ritm, iar cele două sute de mii de oameni care ascultau își simțeau sufletele legănându-se în acest ritm. Nu era un simplu discurs: era un poem și o cântare bisericească, dar și o rugăciune adâncă precum un mormânt. Sintagma sfâșietoare „Am un vis” era asemenea unui „Amin” rostit la sfârșitul fiecărei propoziții răsunătoare.

— … că și cei patru copilași ai mei vor trăi într-o bună zi în sânul unei nații în care nu vor mai fi judecați după culoarea pielii, ci după caracterul lor – am un vis azi. Am un vis… că într-o bună zi, în Alabama – cu toți rasiștii săi înveterați, cu guvernatorul său care nu cunoaște decât vorbe de obstrucționare și anulare –, într-o bună zi, chiar și acolo, în Alabama, băieței și fetițe de culoare se vor putea ține de mână cu băieței albi și cu fetițe albe ca niște surori și frați – am un vis azi. Cu această credință vom putea ciopli din muntele deznădejdii o stâncă a speranței. Cu această credință vom putea transforma vrajba nației noastre într-o frumoasă simfonie a frăției. Cu această credință vom putea lucra împreună, ne vom putea ruga împreună, ne vom strădui împreună, vom merge la închisoare împreună, ne vom ridica în apărarea dreptății împreună, știind că vom fi liberi într-o bună zi.

Uitându-se împrejur, Jasper observă că atât chipurile negrilor, cât și cele ale albilor erau scăldate în lacrimi. Până și el se simțea mișcat, deși se considerase întotdeauna imun la asemenea lucruri.

— Și când se va întâmpla acest lucru, când vom îngădui libertății să răsune, când o vom lăsa să răsune în fiecare sat și în fiecare cătun, în fiecare stat și în fiecare oraș, vom izbuti să grăbim sosirea acelei zile în care noi *toți,* copiii Domnului, negri și albi laolaltă, evrei și neevrei laolaltă, protestanți și catolici laolaltă, ne vom putea da mâinile…

Aici încetini, iar mulțimea aproape că amuți.

Apoi, glasul lui King izbucni cu toată forța cutremurătoare a pasiunii sale:

— … ca să cântăm, în cuvintele vechiului cântec al negrilor:

„Liberi în sfârșit!

Liberi în sfârșit!

O, Slavă Ție, Doamne Dumnezeule, suntem liberi în sfârșit!”

Se îndepărtă de microfon, iar mulțimea izbucni într-un vuiet cum Jasper nu mai auzise niciodată. Oamenii se ridicară în picioare, cuprinși de un val de speranță frenetică. Aplauzele izbucniră și se revărsară precum valurile nesfârșite ale oceanului.

Și totul continuă până când distinsul mentor al lui King, Benjamin Mays, veni la microfon și îi binecuvântă pe participanți. Abia atunci realizară că totul se încheiase și începură să se îndepărteze de scenă, ca să pornească spre casă.

Jasper se simțea de parcă tocmai trecuse printr-o furtună, sau printr-o bătălie, sau printr-o aventură amoroasă: era epuizat, dar jubila.

Porni împreună cu Beep spre apartamentul familiei Dewar, fără să vorbească deloc. „Sunt sigur că până și cei de la *Echo* vor fi interesați de asta”, se gândi Jasper. Sute de mii de oameni auziseră o pledoarie pentru dreptate cu totul impresionantă. Cu siguranță că politica britanică, cu meschinele sale scandaluri sexuale, nu putea concura cu un asemenea eveniment, sperând să obțină spațiu pe prima pagină a unui ziar.

Și avea dreptate.

Când intrară, mama lui Beep, Bella, stătea la masa din bucătărie, curățând mazăre, în vreme ce Miss Betsy curăța cartofi. De îndată ce îl văzu pe Jasper, Bella îi zise:

— Te-au sunat de două ori cei de la *Daily Echo* din Londra. Un anume domn Pugh.

— Vă mulțumesc, rosti Jasper, simțind cum îi bate inima mai tare. Vă supărați dacă îi sun înapoi?

— Sigur că nu, du-te și sună.

Jasper intră în birou și îi telefonă lui Pugh.

— Ai participat la marș? îl întrebă Pugh. Ai auzit discursul?

— Da și da, zise Jasper. A fost de-a dreptul incredibil…

— Știu. Scriem numai despre el. Ne poți oferi un material din categoria „Am fost de față”? Poate fi oricât de personal și de general. Nu îți bate capul cu date și cifre, pe astea le vom trece oricum în articolul principal.

— Sigur că da, cu plăcere, rosti Jasper.

Era o subestimare, căci se simțea de-a dreptul în extaz.

— Lasă-l să curgă. Cam o mie de cuvinte. Putem să îl mai edităm dacă-i nevoie.

— În regulă.

— Sună-mă peste o jumătate de oră și te transfer la o dactilografă.

— Nu mi-ați putea lăsa ceva mai mult timp? spuse Jasper, însă Pugh închisese deja. La naiba! pufni el.

Pe biroul lui Woody Dewar se afla un caiet galben în stil american. Jasper îl trase spre el și luă un creion. După ce se gândi câteva clipe, începu să scrie:

„Astăzi m-am aflat într-o mulțime de două sute de mii de oameni și l-am auzit pe Martin Luther King redefinind ceea ce înseamnă să fii american”.

•

Maria Summers se simțea în al nouălea cer.

Televizorul fusese adus la biroul de presă, iar ea se oprise din lucru ca să îl urmărească pe Martin Luther King, la fel ca toată lumea de la Casa Albă, inclusiv președintele Kennedy.

La finalul discursului simțea că plutește. Abia aștepta să audă ce părere avea președintele despre discurs. După câteva minute fu chemată în Biroul Oval, iar tentația de a-l îmbrățișa pe Kennedy fu și mai puternică decât de obicei. „E al naibii de bun”, observă Kennedy oarecum detașat, apoi adăugă: „Vine încoace chiar acum”, iar Maria se simți copleșită de bucurie.

Jack Kennedy se schimbase mult în ultima vreme. Când se îndrăgostise Maria de el, președintele era adeptul luptei pentru drepturile civile doar din punct de vedere intelectual, nu și emoțional. Schimbarea nu avea nimic de-a face cu relația lor – ceea ce îl șocase, convingându-l să îmbrățișeze cauza din tot sufletul, fusese brutalitatea și nelegiuirea fără de margini a

segregaționiștilor. Și riscase totul propunând noul proiect de lege a drepturilor civile. Ea știa mai bine decât oricine cât de îngrijorat era din cauza asta.

În încăpere intră George Jakes, îmbrăcat ireproșabil, ca de obicei – purta un costum bleumarin, o cămașă gri-deschis și o cravată în dungi. Îi surâse călduros. Maria ținea mult la George, căci îi fusese prieten atunci când avusese nevoie. Un singur bărbat era mai atrăgător decât el dintre toți cei pe care îi cunoscuse.

Maria știa că ea și George se aflau la Casa Albă doar pentru imagine, numărându-se printre puținele persoane de culoare din cadrul administrației prezidențiale, dar amândoi se împăcaseră cu gândul că erau folosiți drept simboluri. Nu exista nimic necinstit la mijloc: deși negrii erau încă în număr mic, Kennedy numise în posturi înalte mai mulți decât oricare alt președinte dinaintea lui.

Când Martin Luther King intră în birou, președintele Kennedy îi strânse mâna și îi zise: „Am un vis!”

Deși fusese bine intenționat – Maria era convinsă de asta –, simți că nu fusese cea mai potrivită remarcă. Visul lui King venea din adâncurile celei mai crunte reprimări. Jack Kennedy se născuse în sânul elitei privilegiate a Americii, puternic și bogat: cum putea el pretinde că avea un vis de libertate și egalitate? Evident că și Dr. King era de aceeași părere, căci păru stânjenit și schimbă imediat subiectul. Mai târziu, în pat, președintele avea să o întrebe pe Maria unde greșise, iar ea avea să găsească o modalitate liniștitoare și plină de iubire de a-i explica.

King și ceilalți lideri ai mișcării pentru drepturi civile nu mâncaseră de la micul dejun, așa că președintele comandă cafea și sandviciuri la bucătăria Casei Albe.

Maria îi aranjă pe toți pentru o fotografie oficială, apoi începu discuția.

King și ceilalți erau purtați de un val de exaltare. După demonstrația din ziua aceea, îi spuseră ei președintelui, proiectul de lege a drepturilor civile putea fi ajustat. Ar fi trebuit introdusă o nouă secțiune care să interzică discriminarea pe criterii rasiale la angajare. Tinerii negri renunțau la școală într-o proporție alarmantă, pierzându-și speranța în viitor.

Președintele Kennedy le sugeră ca negrii să copieze modelul evreilor, care puneau mare preț pe educație și își obligau copiii să învețe. Maria provenea dintr-o familie de negri care făcuse exact asta – și îi dădea dreptate. Faptul că negrii renunțau la școală nu putea fi problema statului. Însă nu putu să nu observe iscusința cu care Kennedy divagase de la problema adevărată, și anume milioanele de locuri de muncă rezervate exclusiv albilor.

Dr. King și însoțitorii săi îi cerură lui Kennedy să conducă cruciada pentru drepturile civile. Maria știa că președintele nu își putea asuma un rol atât de explicit: dacă avea să fie identificat cu cauza negrilor, toți albii urmau să îi voteze pe republicani.

Vicleanul Walter Reuther veni cu o altă sugestie. „Identificați-i pe oamenii de afaceri din spatele Partidului Republican și luați-i la analizat în grupuri mici, spuse el. Explicați-le că, dacă nu cooperează, profiturile lor vor avea de suferit.” Maria cunoștea asta drept abordarea Lyndon Johnson, o combinație de lingușeli și de amenințări. Dar președintele ignoră acest sfat: pur și simplu nu era stilul lui.

Apoi Kennedy trecu în revistă intențiile de vot ale congresmenilor și ale senatorilor, numărându-i pe degete pe cei care aveau să se opună proiectului de lege. Era o listă sumbră a prejudecăților, apatiei și timidității. Avea să îi fie greu să treacă și o variantă moderată a proiectului, le zise el răspicat; orice radicalizare era sortită eșecului.

Maria simți cum deprimarea o cuprinde ca un giulgiu – era obosită, stoarsă de vlagă și pesimistă. O durea capul și voia să plece acasă.

Întrunirea durã mai mult de o oră, iar când se încheie, euforia dispăruse cu totul. Liderii mișcării pentru drepturi civile plecară, cu dezamăgirea și frustrarea întipărite pe chipuri. King putea să aibă orice vis voia – aparent, poporul american nu i-l împărtășea.

Deși era greu de crezut, se părea că, în pofida a tot ce se întâmplase în ziua aceea, măreața cauză a egalității și a libertății nu înaintase nici măcar un pas.

• Capitolul 28 •

Jasper Murray era convins că avea să obțină postul de redactor la *St Julian's News.* Alături de aplicație, trimisese și un fragment din articolul său de la *Daily Echo* despre discursul „Am un vis” al lui Martin Luther King. Toată lumea îi zisese că era un material grozav. Fusese plătit cu 25 de lire, mai puțin decât primise pentru interviul cu Evie: politica nu era remunerată la fel de bine precum scandalurile cu celebrități.

— Toby Jenkins nu a avut nici măcar un paragraf publicat altundeva decât în presa studențească, îi spuse Jasper lui Daisy Williams, în bucătăria de pe Great Peter Street.

— El este singurul tău rival? îl întrebă ea.

— Din câte știu eu, da.

— Când vei afla decizia?

Jasper se uită la ceas, deși știa ce oră e.

— Comitetul este în ședință chiar acum. Vor posta un anunț în fața biroului lordului Jane când vor intra în pauza de prânz, la 12:30. Prietenul meu Pete Donegan este acolo. El va fi redactorul meu adjunct. O să îmi telefoneze imediat.

— De ce ții atât de mult să capeți acest post?

„Fiindcă știu cât sunt de bun, se gândi Jasper, de două ori mai bun decât Cakebread și de zece ori mai bun decât Toby Jenkins. Merit postul ăsta.” Însă nu își deschise sufletul în fața lui Daisy Williams. Ba chiar se ferea de ea – Daisy o iubea pe mama lui, nu pe el. Când interviul cu Evie apăruse în *Echo,* iar Jasper se prefăcuse descumpănit, i se păruse că Daisy nu fusese complet păcălită. Se temea că văzuse prin el. Totuși, îl trata întotdeauna cu bunăvoință, de dragul mamei lui.

Acum îi oferi o variantă îndulcită a adevărului.

— Pot transforma *St Julian's News* într-un ziar mai bun. Momentan pare o publicație parohială. Te informează ce se întâmplă, dar se teme de conflict și de controverse. Se gândi să spună ceva pe măsura idealurilor lui Daisy. De exemplu, Colegiul St Julian are un consiliu de guvernatori, iar unii dintre ei au investiții în Africa de Sud, în pofida politicii de apartheid de acolo. Eu aș publica această informație și aș întreba ce caută asemenea persoane la conducerea unei facultăți liberale celebre.

— Bună idee, rosti Daisy încântată. I-ai mai pune pe ghimpi.

Walli Franck intră în bucătărie. Era amiază deja, dar se vedea limpede că abia se trezise: avea un program tipic cântăreților de rock and roll.

— Acum, că Dave a început școala, tu ce ai de gând să faci? îl întrebă Daisy.

Walli își puse niște cafea într-o ceașcă.

— O să exersez la chitară, replică el.

Daisy zâmbi.

— Dacă mama ta ar fi aici, cred că te-ar întreba dacă nu cumva ar trebui să câștigi și tu un ban.

— Nu vreau să câștig bani. Însă trebuie. De aceea am o slujbă.

Gramatica lui Walli era atât de corectă, încât uneori era greu de înțeles.

— Nu vrei bani, dar ai o slujbă?

— Spăl halbe de bere la Jump Club.

— Bravo!

Apoi se auzi soneria și, după câteva clipe, o menajeră îl conduse pe Hank Remington în bucătărie. Tipul avea un farmec specific irlandezilor. Era roșcat, voios și gata să zâmbească oricui.

— Bună ziua, doamnă Williams, rosti el. Am venit să o scot pe fiica dumneavoastră la prânz – dacă nu cumva sunteți disponibilă chiar dumneavoastră!

Femeilor le plăceau la nebunie vorbele măgulitoare ale lui Hank.

— Bună, Hank, zise Daisy pe un ton călduros. Se întoarse către menajeră și îi spuse: Anunț-o pe Evie că a sosit domnul Remington.

— Acum sunt *domnul* Remington? interveni Hank. Vă rog, nu le lăsați oamenilor impresia că sunt o persoană respectabilă – mi-ați distruge reputația. Dădu mâna cu Jasper. Evie mi-a arătat articolul tău despre Martin Luther King – bravo, excelent scris. Apoi se întoarse spre Walli și spuse: Bună, eu sunt Hank Remington.

Walli era copleșit, dar izbuti să se prezinte.

— Eu sunt vărul lui Dave… cânt la chitară în Plum Nellie.

— Cum a fost la Hamburg?

— A fost grozav… până să fim dați afară pe motiv că Dave este prea tânăr.

— Am cântat la Hamburg cu The Kords, rosti Hank. A fost minunat! Eu m-am născut la Dublin, dar am crescut pe Reeperbahn, dacă înțelegi ce vreau să zic.

Hank i se părea fascinant lui Jasper. Era bogat și celebru, una dintre cele mai mari vedete pop din lume, și totuși se străduia din răsputeri să se poarte frumos cu toți cei din cameră. Oare avea o dorință insațiabilă de a fi plăcut de toată lumea? Să fi fost acesta secretul succesului său?

Apoi apăru și Evie, care arăta minunat. Avea o tunsoare scurtă, stil bob, precum cei de la Beatles, și purta o rochie simplă A-line de la Mary Quant, care îi dezvăluia încântător picioarele. Hank se prefăcu impresionat peste măsură.

— Iisuse, acum trebuie să te duc într-un loc elegant, dacă tot arăți așa, rosti el. Și eu mă gândeam la un bar Wimpy.

— Oriunde am merge, nu pot să stau prea mult, răspunse Evie. Am o probă la 3:30.

— Pentru ce?

— O piesă de teatru nouă numită *Procesul unei femei.* Este o dramă juridică.

Hank păru mulțumit.

— Vei debuta pe scenă!

— Dacă obțin rolul…

— Ah, o să îl obții. Hai să mergem! Mi-am lăsat Miniul parcat pe linia galbenă.

După ce ieșiră, Walli se întoarse în camera lui. Jasper se uită la ceas: era 12:30. Numele noului redactor urma să fie anunțat dintr-o clipă în alta.

Gândindu-se să facă puțină conversație, zise:

— Mi-a plăcut nespus în State.

— Ți-ar plăcea să trăiești acolo? îl întrebă Daisy.

— Mai presus de orice. Și aș vrea să lucrez în televiziune. *St Julian's News* va fi un prim pas important, dar ziarele sunt deja depășite. Posturile TV de știri sunt baza acum.

— America este casa mea, rosti Daisy ușor căzută pe gânduri. Însă eu mi-am găsit dragostea la Londra.

Apoi sună telefonul. Probabil că redactorul fusese ales. Oare era Jasper sau Toby Jenkins?

Daisy răspunse la telefon.

— Da, este aici, zise ea.
Apoi îi întinse receptorul lui Jasper, care își simțea inima bubuindu-i.
La celălalt capăt al firului era Pete Donegan, care spuse:
— Valerie Cakebread a obținut postul.
La început Jasper nici nu pricepu.
— Poftim? zise el. Cine?
— Valerie Cakebread este noul redactor de la *St Julian's News.* Sam Cakebread a aranjat ca sora lui să obțină postul.
— Valerie? Când înțelese, Jasper rămase cu gura căscată. Dar ea nu a scris niciodată nimic în afară de articole de modă!
— Și a făcut ceaiul la revista *Vogue.*
— Cum au putut să facă una ca asta?
— Habar n-am.
— Știam că lordul Jane e un imbecil, dar așa ceva…
— Vrei să trec pe la tine?
— De ce?
— Ar trebui să mergem să ne înecăm amarul.
— Bine, rosti Jasper punând receptorul în furcă.
— Vești proaste, din câte îmi dau seama, zise Daisy. Îmi pare rău.
Jasper era consternat.
— I-au dat postul surorii actualului redactor! La asta chiar nu mă așteptam.
Își aminti conversația pe care o avusese cu Sam și cu Valerie la cafeneaua de la Uniunea Studenților. Ce perfizi! Niciunul nu lăsase de înțeles că Valerie urma să candideze.
Fusese făcut șah mat de cineva mai viclean decât el, realiză el cu amărăciune.
— Mare păcat! spuse Daisy.
Acesta era stilul britanic, se gândi Jasper cu frustrare; relațiile de familie erau mai importante decât talentul. Și tatăl lui fusese victima aceluiași fenomen, așa încât rămăsese toată viața doar colonel.
— Ce vei face acum? îl întrebă Daisy.
— Voi emigra, răspunse Jasper mai hotărât ca niciodată.
— Termină facultatea mai întâi, îl sfătui Daisy. Americanii pun mare preț pe educație.
— Da, cred că aveți dreptate, recunoscu Jasper. Însă studiile fuseseră mereu în plan secund pentru el; tot ce conta era

jurnalismul. Nu pot lucra la *St Julian's News* sub conducerea lui Valerie. Anul trecut mi-am acceptat cu grație înfrângerea în fața lui Sam, dar nu mai pot face asta încă o dată.

— Sunt de acord, rosti Daisy. Te-ar face să pari sortit eșecului.

Lui Jasper îi veni o idee, apoi un plan începu să i se contureze în minte.

— Cel mai rău lucru, spuse el, este că ziarul nu va mai da în vileag acum subiecte precum scandalul guvernatorilor facultății care au investiții în Africa de Sud.

Daisy mușcă momeala.

— Poate că va apărea un ziar rival.

Jasper se prefăcu sceptic.

— Mă îndoiesc.

— Asta au făcut bunica lui Dave și bunica lui Walli în 1916. Ziarul se numea *The Soldier's Wife.* Dacă ele au putut...

Jasper afișă o expresie nevinovată și îi adresă întrebarea-cheie:

— De unde au avut bani?

— Familia lui Maud era bogată. Însă nu poate costa prea mult să tipărești vreo două mii de exemplare. Apoi achiți cel de-al doilea număr cu banii obținuți din primul.

— Am cele 25 de lire de la *Echo* pentru articolul meu despre Martin Luther King. Dar nu cred că vor fi de ajuns...

— Aș putea să te ajut eu.

Jasper se prefăcu șovăielnic.

— S-ar putea să nu vă mai recuperați banii.

— Fă un buget.

— Jack vine încoace chiar acum. Putem da niște telefoane.

— Dacă îți investești banii în chestia asta, contribui și eu.

— Vă mulțumesc!

Jasper nu avea nici cea mai mică intenție de a-și cheltui banii. Însă un buget era precum o cronică mondenă de ziar: putea fi fictiv, în mare parte, căci nimeni nu știa adevărul.

— Am putea pregăti prima ediție pentru începutul semestrului, dacă ne mișcăm repede, adăugă el.

— Ar trebui să puneți articolul despre investițiile din Africa de Sud pe prima pagină.

Jasper simți cum îi vine inima la loc. Poate că era chiar mai bine așa.

— Da… Cu siguranță *St Julian's News* va avea o primă pagină anostă, ceva de genul „Bun venit la Londra”. Noi vom scoate un ziar adevărat, rosti el tot mai entuziasmat.

— Arată-mi bugetul cât mai curând posibil, zise Daisy. Sunt sigură că putem găsi o soluție.

— Vă mulțumesc, spuse Jasper.

• Capitolul 29 •

În toamna lui 1963, George Jakes își cumpără mașină. Și-o permitea, iar ideea îi surâdea chiar dacă în Washington te puteai deplasa foarte ușor folosind mijloacele de transport în comun. Prefera mașinile străine, care i se păreau mai elegante. Găsi o decapotabilă bleumarin Mercedes-Benz 220S, veche de cinci ani și cu un aspect șic. În cea de-a treia duminică din septembrie, urcă în mașină și se duse în districtul Prince George din Maryland, suburbia Washingtonului în care locuia mama lui. Ea urma să îi gătească, apoi aveau să ia mașina până la Biserica Evanghelică Bethel pentru slujba de seară. În ultima vreme nu își mai găsea timp să o viziteze nici măcar duminica.

În timp ce conducea pe Suitland Parkway cu capota lăsată, în lumina plăcută a soarelui de septembrie, se gândea la toate întrebările pe care avea să i le pună mama lui și la răspunsurile pe care avea să i le dea el. În primul rând, avea să îl întrebe de Verena. „Ea spune că nu-i destul de bună pentru mine, mamă”, îi va spune el. „Tu ce părere ai?”

„Are dreptate”, avea să îi răspundă mama lui, cel mai probabil. Nu erau prea multe fete suficient de bune pentru fiul ei, în opinia sa.

Apoi urma să îl întrebe cum se înțelegea cu Bobby Kennedy. În realitate, Bobby era un om al extremelor. Existau oameni pe care îi ura din suflet: J. Edgar Hoover era unul dintre aceștia. George nu avea nicio problemă cu asta: Hoover chiar era demn de dispreț. Însă lucrurile nu stăteau deloc la fel în privința lui Lyndon Johnson. Faptul că Bobby îl ura pe Johnson i se părea lui George o greșeală, mai ales că Johnson i-ar fi putut fi un aliat puternic. Din nefericire, cei doi nu se înghițeau deloc. George încercă să și-l imagineze pe înaltul și gălăgiosul vicepreședinte

relaxându-se alături de ultraelegantul clan Kennedy pe un iaht din portul Hyannis. Imaginea îl făcu să zâmbească: Lyndon ar fi arătat precum un rinocer rătăcit printre balerine.

Bobby era la fel de hotărât și în privința oamenilor pe care îi plăcea – și, din fericire, George se număra printre aceștia; făcea parte dintr-un grup restrâns în care Bobby avea atâta încredere, încât le ierta până și greșelile, considerându-le bine intenționate. Ce avea să-i zică George mamei sale despre Bobby? „Este un tip deștept, care vrea din tot sufletul să facă din America o țară mai bună.”

Probabil că ea era interesată să afle de ce frații Kennedy se mișcau atât de încet în privința drepturilor civile. Iar George urma să îi explice: „Dacă pun prea multă presiune, vor provoca o ripostă a albilor, iar asta va duce la două rezultate. Unu: proiectul de lege a drepturilor civile va pica în Congres. Doi: Jack Kennedy va pierde alegerile prezidențiale din 1964. Și, dacă pierde Kennedy, cine va câștiga? Dick Nixon? Barry Goldwater? Le-ar putea câștiga chiar George Wallace, ferească sfântul!”

La asta se gândea în timp ce parcă pe aleea cochetei căsuțe a lui Jacky Jakes, intrând apoi pe ușa din față.

Toate aceste gânduri îi zburară instantaneu din minte când o auzi pe mama lui plângând.

Lu cuprins de o teamă copilărească. Nu o auzise pe mama sa plângând prea des: în copilăria lui, ea fusese mereu ca o stâncă. Dar, în puținele dăți în care ea cedase nervos, urlându-și nealinată amarul, micuțul Georgy fusese năucit și îngrozit. Iar acum, preț de o secundă, fu nevoit să își reprime această spaimă din copilărie și să își aducă aminte că este om în toată firea, că nu mai trebuie să se sperie de lacrimile unei mame.

Trânti ușa și străbătu cu pași mari holișorul care ducea în salonaș. Jacky stătea pe canapeaua cafenie de catifea, în fața televizorului, ținându-și fața în palme. Lacrimile îi șiroiau pe chip. Avea gura deschisă și se văita, cu ochii pironiți la televizor.

— Ce este, mamă? o întrebă George. Pentru numele lui Dumnezeu, ce s-a întâmplat?

— Patru fetițe! hohoti ea.

George se uită la imaginea alb-negru de pe ecran și văzu două mașini ce păreau să fi fost implicate într-un accident. Apoi camera se fixă asupra unei clădiri, dezvăluind ziduri avariate și

geamuri sparte. Din imaginea de ansamblu care urmă, recunoscu clădirea și simți o strângere de inimă.

— O, Doamne! Asta-i Biserica Baptistă de pe Sixteenth Street, din Birmingham! exclamă el. Ce au făcut?

— Albii au atacat cu bombe școala duminicală! rosti mama lui.

— Nu! Nu! gemu George.

Aproape că nu putea cuprinde grozăvia situației. Nici măcar în Alabama oamenii nu ar fi atacat cu bombe o școală duminicală.

— Au omorât patru fete, continuă Jacky. De ce a îngăduit Dumnezeu una ca asta?

La televizor se auzi vocea crainicului pe fundal:

— Persoanele decedate au fost identificate ca Denise McNair, 11 ani…

— Unsprezece! izbucni George. Nu poate fi adevărat!

— … Addie Mae Collins, 14 ani, Carole Robertson, 14 ani, și Cynthia Wesley, 14 ani.

— Dar sunt copii! zise George.

— Alte peste douăzeci de persoane au fost rănite în explozie, intonă crainicul pe un ton lipsit de emoție, iar camera arătă imediat o ambulanță care se îndepărta de la fața locului.

George se așeză lângă mama lui și o cuprinse în brațe.

— Ce-o să ne facem? rosti el.

— O să ne rugăm, zise ea.

Crainicul continuă necruțător:

— Acesta a fost cel de-al 21-lea atac cu bombă asupra negrilor din Birmingham în ultimii opt ani. Poliția locală nu i-a adus nici acum în fața justiției pe cei responsabili pentru aceste atentate.

— Să ne rugăm? repetă George cu vocea tremurând de durere.

În acel moment, ar fi vrut să omoare pe cineva.

•

Atentatul cu bombă de la școala duminicală îngrozi întreaga lume. Chiar și în îndepărtata Țară a Galilor, mai mulți mineri începură să strângă bani pentru un nou vitraliu care să îl înlocuiască pe cel spart la Biserica Baptistă de pe Sixteenth Street.

La înmormântare, Martin Luther King spuse: „În pofida acestui ceas întunecat, nu trebuie să ne pierdem încrederea în frații

noștri albi”. George încercă să îi urmeze sfatul, dar descoperi că era teribil de greu.

O vreme, George simți că opinia publică trece încet de partea drepturilor civile. Un comitet congresional radicaliză proiectul de lege propus de Kennedy, adăugând o interdicție a discriminării la angajare, așa cum își doriseră militanții.

Însă, câteva săptămâni mai târziu, segregaționiștii ieșiră și ei la luptă.

La jumătatea lui octombrie, la Departamentul de Justiție sosi un plic, pe care George îl deschise. Înăuntru se afla un raport succint de la FBI cu titlul:

COMUNISMUL ȘI MIȘCAREA NEGRILOR
O ANALIZĂ LA ORDINEA ZILEI

— Ce dracu? bombăni George în barbă.

Îl citi rapid. Raportul avea unsprezece pagini și era devastator. Martin Luther King era declarat „un om fără principii”. Se susținea că se lăsa consiliat de comuniști „cu bună știință, în mod voit și regulat”. Pe un ton sigur, aparent conferit de informații primite din interior, raportul menționa: „Oficialii Partidului Comunist au în vedere posibilitatea creării unei situații în care să se poată spune că Partidul și Martin Luther King gândesc la fel”.

Aceste afirmații pline de încredere nu erau fundamentate cu nicio probă.

George ridică receptorul și îl sună pe Joe Hugo la sediul FBI, care se afla la un alt etaj din clădirea Departamentului de Justiție.

— Ce-i cu porcăria asta? rosti George.

Joe realiză imediat la ce se referea și nici nu se osteni să pretindă altminteri.

— Nu-i vina mea că v-ați înhăitat cu comuniștii, replică el. Nu trage în mesager.

— Ăsta nu-i un raport. Este o adunătură de acuzații neprobate.

— Avem probe.

— Probele care nu pot fi prezentate nu sunt probe, Joe, sunt mărturii indirecte – nu ai fost atent la cursurile de Drept?

— Sursele noastre de informații trebuie protejate.

— Unde ați mai trimis rahatul ăsta?

— Stai să verific. Păi... la Casa Albă, la secretarul de stat, la secretarul Apărării, la CIA, la Armată, la Marină și la Aviație.

— Deci l-ai răspândit în tot Washingtonul, nemernicule!

— Doar nu crezi că am încerca să *ascundem* informații despre dușmanii țării.

— Asta-i o tentativă deliberată de a sabota proiectul de lege a drepturilor civile inițiat de președinte.

— Noi nu am face niciodată așa ceva, George. Agenția noastră se ocupă doar de aplicarea legii, replică Joe închizându-i telefonul în nas.

George avu nevoie de câteva minute ca să își recapete stăpânirea de sine. Apoi trecu din nou prin raport, subliniind cele mai revoltătoare acuzații. Bătu la mașină lista cu departamentele guvernamentale unde fusese trimis raportul, conform spuselor lui Joe, apoi îi duse documentul lui Bobby.

Ca de obicei, acesta stătea la birou cu haina scoasă, cu cravata desfăcută și cu ochelarii la ochi, fumând un trabuc.

— Nu o să vă placă asta, rosti George, înmânându-i raportul și făcându-i apoi un rezumat.

— Poponarul ăla de Hoover! exclamă Bobby.

Era a doua oară când George îl auzea pe Bobby numindu-l pe Hoover „poponar”.

— Doar nu vorbiți la propriu! zise el.

— Ba bine că nu!

George era surprins.

— Hoover este homosexual?

Era greu de imaginat. Hoover era un bărbat scund și supraponderal, cu părul rar, cu nasul turtit, cu trăsături disproporționate și gâtul gros. Era exact opusul tipului pe care l-ai fi putut cataloga drept homosexual.

Bobby zise:

— Am auzit că Mafia are fotografii cu el îmbrăcat într-o rochie de femeie.

— Ăsta să fie motivul pentru care insistă că nu există Mafie?

— E și asta o ipoteză.

— Iisuse!

— Stabilește-mi o întâlnire cu el mâine.

— Bine. Între timp, lăsați-mă să ascult înregistrările cu Levison. Dacă Levison îl influențează pe King, îndrumându-l spre

comunism, ar trebui să existe dovezi în acele înregistrări. Levison ar trebui să vorbească despre burghezie, mase, lupta de clasă, revoluție, dictatura proletariatului, Lenin, Marx, Uniunea Sovietică și alte cele. Voi nota toate referirile de genul ăsta și voi vedea unde duc.

— Nu-i o idee rea. Dă-mi raportul înainte să mă întâlnesc cu Hoover.

George se întoarse în biroul său și ceru stenogramele corespunzătoare înregistrărilor convorbirilor lui Stanley Levison – copiate în mod conștiincios de FBI-ul lui Hoover la Departamentul de Justiție. Jumătate de oră mai târziu, un arhivar aduse în cameră un cărucior.

George se apucă de treabă. Nu își mai ridică privirea decât atunci când o femeie de serviciu deschise ușa și îl întrebă dacă poate mătura în încăpere. Rămase la birou în timp ce ea făcea curat în jurul lui. Își aminti de nopțile albe de la Harvard, mai cu seamă de cele din primul an, care fusese extrem de solicitant.

Cu mult înainte de a termina, lui George îi fu clar că discuțiile lui Levison cu King nu aveau nimic de-a face cu comunismul. Cei doi nu folosiseră niciunul dintre cuvintele-cheie pe care și le notase George, de la „alienare” până la „Zapata”. Vorbeau despre o carte pe care King o scria; discutau despre strângerile de fonduri; plănuiau marșul de la Washington. King îi mărturisea prietenului său temerile și îndoielile sale: chiar dacă el predica nonviolența, oare nu cumva era vinovat pentru revoltele de stradă și pentru atacurile cu bombă provocate de demonstrațiile pașnice? Rareori abordau teme politice și nu discutau niciodată despre conflictele Războiului Rece, care îi obsedau pe toți comuniștii: Berlin, Cuba, Vietnam.

La ora 4:00 dimineața, George își puse capul pe birou și încercă să ațipească. La 8:00 își luă din sertar o cămașă curată, încă în ambalajul de la spălătorie, și se duse la toaletă să se spele. Apoi bătu la mașină nota pe care i-o ceruse Bobby, specificând că, în doi ani de convorbiri telefonice, Stanley Levison și Martin Luther King nu discutaseră niciodată despre comunism sau despre oricare alt subiect oarecum asociat cu acesta. „Dacă Levison este un propagandist al Moscovei, înseamnă că-i cel mai nepriceput din istorie”, concluzionă George.

Ceva mai târziu în acea zi, Bobby se duse să îl întâlnească pe Hoover la FBI. La întoarcere, îi spuse lui George:

— A acceptat să retragă raportul. Mâine, omul lui de legătură se va duce la toți destinatarii pentru a recupera exemplarele, pretextând că raportul trebuie revizuit.

— Bun, zise George. Dar este prea târziu, nu-i așa?

— Da, recunoscu Bobby. Răul e deja făcut.

•

Ca și cum președintele Kennedy nu avea deja destule pe cap în toamna anului 1963, criza din Vietnam luă amploare în prima sâmbătă din noiembrie.

Încurajată de Kennedy, armata sud-vietnameză îl dădu jos pe antipatizatul președinte Ngo Dinh Diem. La Washington, consilierul pe probleme de securitate națională, McGeorge Bundy, îl trezi pe Kennedy la ora 3:00 dimineața ca să îl anunțe că lovitura de stat autorizată de el era în plină desfășurare. Diem și fratele lui, Nhu, fuseseră arestați. Kennedy ordonă ca lui Diem și familiei lui să li se permită să plece în exil.

Bobby îl luă pe George cu el în Sala Cabinetului, la ședința de la ora 10:00 dimineața.

În timpul ședinței, un asistent aduse un mesaj telegrafic prin care se anunța că cei doi frați Ngo Dinh se sinuciseseră.

Președintele Kennedy era mai șocat ca niciodată. Părea de-a dreptul copleșit de durere. Se albi la față, în ciuda tenului său bronzat, sări în picioare, apoi ieși valvârtej din încăpere.

— Nu s-au sinucis, îi explică Bobby lui George după ședință. Sunt catolici devotați.

George știa că Tim Tedder se afla la Saigon, ca om de legătură între CIA și Armata Republicii Vietnameze, ARVN, pronunțată Arvin. Nimeni nu s-ar fi mirat dacă se dovedea că Tedder le dăduse planurile peste cap.

Pe la amiază, un mesaj de la CIA dezvălui că frații Ngo Dinh fuseseră executați în spatele unui camion militar.

— Nu putem controla nimic din ce se petrece acolo, îi zise George lui Bobby, plin de frustrare. Încercăm să îi ajutăm pe oamenii aceia să își găsească drumul spre libertate și democrație, dar nimic din ce facem nu funcționează.

— Mai ai răbdare un an, răspunse Bobby. Nu putem pierde Vietnamul în fața comuniștilor acum – fratele meu ar fi înfrânt în

cursa prezidențială de la anul, din noiembrie. Însă, de îndată ce va fi reales, se va retrage de acolo cât ai zice pește. O să vezi.

•

Un grup de asistenți îngândurați stăteau în birou alături de Bobby, într-o seară din acel noiembrie. Intervenția lui Hoover dăduse roade, iar proiectul legii drepturilor civile intrase în impas. Congresmenii care se rușinau din cauza rasismului lor căutau un pretext ca să voteze împotriva proiectului, iar Hoover li-l oferise pe tavă.

Proiectul fusese trimis conform cutumei Comitetului de Regulament, al cărui președinte, Howard W. Smith, din Virginia, era unul dintre cei mai înverșunați și mai conservatori democrați sudiști. Încurajat de acuzațiile de comunism aduse de FBI mișcării pentru drepturi civile, Smith anunțase că va bloca proiectul pe termen nelimitat.

Asta îl înfurie teribil pe George. Oare oamenii aceștia chiar nu pricepeau că atitudinea lor dusese la uciderea unor fetițe care se duceau la școala duminicală? Câtă vreme oamenii respectabili susțineau că era în regulă ca negrii să fie tratați ca niște ființe inferioare, tâlharii ignoranți puteau crede că le era permis să omoare copii.

Și răul nu se oprea aici. Cu un an înainte de alegerile prezidențiale, Jack Kennedy scădea în popularitate. El și Bobby erau îngrijorați îndeosebi din pricina Texasului. În 1960, Kennedy câștigase Texasul fiindcă avusese un partener texan foarte popular, pe Lyndon Johnson. Din păcate, trei ani de asociere cu liberala Administrație Kennedy erodaseră aproape complet încrederea de care se bucura Johnson în rândul elitei conservatoare a mediului de afaceri.

— Nu-i vorba doar de drepturile civile, le zicea George. Noi propunem o abolire a indemnizației pentru epuizarea rezervelor de petrol. Petroliștii din Texas nu au plătit taxele pe care le datorează statului de zeci de ani și ne urăsc pentru că vrem să îi lăsăm fără acest privilegiu.

— Orice ar fi, replică Dennis Wilson, mii de conservatori din Texas au migrat de la democrați la republicani. Și îl iubesc foarte mult pe senatorul Goldwater.

Barry Goldwater era un republican radical care voia să renunțe la asigurările sociale și să arunce bombe nucleare în Vietnam.

— Dacă Barry candidează la președinție, continuă el, o să câștige Texasul.

Un alt asistent spuse:

— Trebuie ca președintele să meargă acolo și să îi vrăjească pe țărănoii ăia.

— Așa va face, rosti Dennis. Și o va lua și pe Jackie cu el.

— Când?

— Pleacă la Houston pe 21 noiembrie, răspunse Dennis. Iar în ziua următoare se vor duce la Dallas.

• Capitolul 30 •

În biroul de presă de la Casa Albă, Maria Summers urmărea la televizor cum ateriza Air Force One în lumina strălucitoare a soarelui pe aeroportul Love Field din Dallas.

O rampă fu adusă la ușa din spate. Vicepreședintele Lyndon Johnson și soția lui, lady Bird Johnson, își ocupară pozițiile la baza rampei, așteptând să îl întâmpine pe președinte. Un gard din plasă de sârmă ținea la distanță o mulțime de două mii de oameni.

Ușa avionului se deschise. După o pauză plină de suspans, în ușă apăru Jackie Kennedy, purtând un costum Chanel și o pălărie asortată pe cap. În spatele ei se afla soțul său – și amantul Mariei –, președintele John F. Kennedy. În secret, Maria se gândea la el spunându-i Johnny, nume pe care îl foloseau ocazional și frații lui atunci când i se adresau.

Crainicul de televiziune care transmitea, probabil un localnic, rosti: „Îi văd bronzul tocmai de aici!” Era un novice, presupuse Maria: deși imaginea era alb-negru, el nu le vorbea telespectatorilor despre culori – orice femeie ar fi fost interesată să știe că ținuta lui Jackie era roz.

Maria se întrebă dacă i-ar fi plăcut să fie în locul lui Jackie, ipotetic vorbind. În sufletul ei, își dorea să îl aibă numai pentru ea, să poată spune lumii întregi că îl iubește, să arate spre el și să zică: „Iată-l pe soțul meu”. Însă ar fi fost și multă tristețe în căsnicia lor, nu doar plăcere. Președintele Kennedy își înșela soția în mod constant – și nu doar cu Maria. Deși nu recunoștea asta niciodată, Maria realizase treptat că ea nu era decât una

dintre zecile lui iubite. Și-așa îi era greu să îi fie amantă și să îl împartă cu altcineva: cât de dureros trebuie să fi fost să îi fie soție, știind că el întreținea relații intime cu alte femei, că le săruta, că le atingea zonele genitale și că se lăsa atins la fel de ele ori de câte ori se ivea ocazia. Maria ar fi trebuit să fie mulțumită: ea primea ce i se cuvenea unei amante. Însă Jackie *nu* primea ce i se cuvenea unei soții. Maria nu știa pentru care dintre ele era mai rău.

Cuplul prezidențial coborî pe rampă și cei doi soți le strânseră mâna oficialilor texani care îi așteptau. Maria se întrebă câți dintre oamenii atât de încântați să fie văzuți cu Kennedy în ziua aceea aveau să îl susțină în alegerile de peste un an – și câți plănuiau deja, în spatele zâmbetelor lor false, să îl trădeze.

Presa din Texas îi era ostilă. Ziarul *Dallas Morning News,* deținut de un conservator înverșunat, îl făcuse în ultimii doi ani pe Kennedy „escroc, simpatizant comunist, hoț” și „un prost fără pereche”. În dimineața aceea se străduia să contribuie cu ceva negativ la relatarea despre turul triumfal al lui Jack și Jackie. Până la urmă se mulțumise cu un titlu slab: FURTUNA DE CONTROVERSE POLITICE SE ABATE ASUPRA LUI KENNEDY ÎN VIZITA LUI. În interior însă exista o pagină plină de publicitate agresivă, plătită de Comitetul American de Descoperire a Faptelor, cu o listă de întrebări sinistre adresate președintelui, cum ar fi: „De ce Gus Hall, liderul Partidului Comunist din Statele Unite, v-a lăudat aproape toate ideile politice?” Ideile politice erau cât se poate de stupide, în opinia Mariei. Oricine credea că președintele Kennedy era comunist în secret nu putea fi în toate mințile. Dar tonul extrem de acid o făcu să se înfioare.

Un ofițer de presă îi întrerupse gândurile.

— Maria, dacă nu ești ocupată…

Sigur că nu era, de vreme ce se uita la televizor.

— Cu ce vă pot ajuta? întrebă ea.

— Vreau să mergi până la Arhive. Clădirea Arhivelor Naționale se afla la o distanță de circa un kilometru de Casa Albă. Uite de ce am nevoie, completă el întinzându-i o coală de hârtie.

Maria întocmea adeseori comunicate de presă – sau cel puțin le redacta –, dar nu fusese promovată în funcția de ofițer de presă: nicio femeie nu ajunsese vreodată în acea poziție. Chiar și după mai bine de doi ani, era încă pe post de cercetător. Ar fi

plecat de mult de acolo dacă nu ar fi ținut-o pe loc idila pe care o trăia. Se uită pe listă și zise:

— Mă ocup imediat.

— Mulțumesc.

Aruncă o ultimă privire spre televizor. Președintele se îndepărtă de grupul oficial și se duse spre mulțime, dând mâna cu oamenii de dincolo de gard, cu Jackie în spatele lui. Lumea fremăta entuziasmată la gândul că ar putea să atingă cuplul de aur. Maria îi observă pe agenții de la Serviciul Secret – pe care îi cunoștea bine –, încercând să rămână cât mai aproape de președinte și scrutând vigilenți mulțimea, atenți la orice posibile probleme.

Își zise în sinea ei: „Vă rog, aveți mare grijă de Johnny al meu!” Apoi plecă.

•

În dimineața aceea, George Jakes merse cu Mercedesul său decapotabil până la McLean, Virginia, aflat la 13 kilometri de Casa Albă. Bobby Kennedy locuia acolo împreună cu numeroasa lui familie, într-o casă de cărămidă văruită cu treisprezece dormitoare, numită Hickory Hill. Procurorul general convocase acolo o ședință la prânz, ca să discute despre crima organizată. Deși subiectul nu intra în domeniul lui George, începuse să fie invitat la cât mai multe ședințe, pe măsură ce devenea tot mai apropiat de Bobby.

George se așeză în sufragerie împreună cu rivalul său, Dennis Wilson, urmărind transmisia TV de la Dallas. Președintele și Jackie se comportau exact așa cum își doreau George și toți cei din administrația prezidențială, fermecându-i pe texani, sporovăind cu ei și atingându-i în treacăt; Jackie le oferea celebrul ei zâmbet irezistibil, întinzându-le mâna înmănușată.

În apropierea vicepreședintelui Johnson, George îl zări și pe amicul său Skip Dickerson.

Într-un final, soții Kennedy se retraseră la limuzina lor, o decapotabilă Lincoln Continental cu patru uși, cu capota lăsată jos. Oamenii aveau să își vadă președintele în carne și oase, fără niciun geam care să îi despartă. Guvernatorul Texasului, John Conally, îi aștepta cu portiera deschisă, purtând o pălărie albă de cowboy. Președintele și Jackie urcară pe bancheta din spate. Kennedy își rezemă cotul drept de margine, părând relaxat și

fericit. Mașina porni încet, urmată de întregul convoi oficial. În coada acestuia se aflau trei autobuze pline cu reporteri.

Convoiul ieși din aeroport și intră pe șosea, iar transmisia televizată se opri. George închise televizorul.

Și la Washington era o zi frumoasă, așa că Bobby hotărâse să țină ședința afară; ieșiră cu toții pe ușa din spate și traversară peluza până în curtea interioară, unde se afla piscina. Aici fuseseră așezate deja scaune și mese albe. Aruncând o privire înapoi spre casă, George observă că se construia o aripă nouă. Câțiva muncitori o zugrăveau, având cu ei un radio cu tranzistori; sunetul acestuia părea un susur îndepărtat.

George admira cu adevărat ceea ce realizase Bobby în privința crimei organizate. Beneficia de sprijinul mai multor departamente guvernamentale, care conlucrau pentru a-i scoate din joc pe rând pe șefii familiilor mafiote. Biroul Federal pentru Narcotice fusese revigorat. Biroul pentru Alcool, Tutun și Arme de Foc fusese, de asemenea, implicat. Bobby ordonase Fiscului să investigheze declarațiile de venituri ale mafioților. Le ordonase celor de la Serviciul de Imigrări și Naturalizări să deporteze toate persoanele care nu erau cetățeni americani. Acesta era cel mai eficient atac asupra crimei organizate din America.

Numai FBI-ul îl dezamăgea. Omul care ar fi trebuit să-i fie procurorului general cel mai de nădejde aliat în această luptă, J. Edgar Hoover, nu se implica deloc, susținând că Mafia nici nu exista, poate și din cauza faptului că – așa cum aflase George acum – aceasta îl șantaja cu homosexualitatea lui.

Cruciada lui Bobby, la fel ca mare parte din ceea ce întreprindea Administrația Kennedy, era disprețuită în Texas. Jocurile ilegale de noroc, prostituția și consumul de droguri erau populare în rândul cetățenilor de vază din stat. *Dallas Morning News* îl atacase pe Bobby pentru că făcuse guvernul federal prea puternic, susținând că infracționalitatea trebuia să rămână în responsabilitatea autorităților locale – care erau de cele mai multe ori incompetente sau corupte, după cum știa toată lumea.

Ședința fu întreruptă când soția lui Bobby, Ethel, le aduse prânzul: sandviciuri cu ton și supă-cremă. George o privi admirativ. Era o femeie suplă și atrăgătoare, în vârstă de 35 de ani, și era greu de crezut că în urmă cu numai patru luni adusese pe lume cel de-al optulea copil al cuplului. Era

îmbrăcată cu gustul discret pe care George ajunsese să-l recunoască drept un semn distinctiv al femeilor Kennedy.

Un telefon de lângă piscină sună și Ethel ridică receptorul.

— Da, rosti ea, ducându-i telefonul lui Bobby. Este J. Edgar Hoover, îi zise ea.

George era surprins. Oare era posibil ca Hoover *să știe* că discutau despre crima organizată fără el, iar acum suna ca să îi muștruluiască? Oare pusese microfoane în curtea interioară a lui Bobby?

Bobby luă telefonul din mâna lui Ethel.

— Alo, da?

De cealaltă parte a peluzei, George observă comportamentul ciudat al unuia dintre zugravi. Omul ridică radioul portabil, se răsuci și o luă la fugă spre Bobby și spre grupul din curtea interioară.

George se uită din nou la procurorul general. Pe chipul lui Bobby se întipărise o expresie de groază și George simți cum îl cuprinde brusc spaima. Bobby se întoarse cu spatele la grup și își duse mâna la gură. George se gândi: „Ce naiba îi spune ticălosul ăla de Hoover?”

Apoi Bobby se răsuci spre cei de la masă și strigă:

— Jack a fost împușcat! S-ar putea să fie fatal!

Mintea lui George se mișcă parcă tot mai încet, cu încetinitorul. Jack. Adică președintele. A fost împușcat. Împușcat la Dallas, probabil. S-ar putea să fie fatal. S-ar putea să fi murit.

Președintele ar putea fi mort.

Ethel fugi spre Bobby. Toți bărbații săriră în picioare. Zugravul sosi la marginea piscinei cu aparatul de radio în mână, fără să poată să mai scoată o vorbă.

Și apoi toată lumea începu să vorbească în același timp.

George era încă sub imperiul șocului. Se gândi la persoanele importante din viața lui. Verena era la Atlanta și avea să audă știrea la radio. Mama lui era la serviciu, la Clubul Femeilor Universitare; avea să afle și ea peste câteva minute. Congresul era întrunit în ședință, iar Greg era acolo. Maria…

Maria Summers. Iubitul ei secret fusese împușcat. Avea să fie dărâmată – și nu avea pe nimeni care să o aline.

George trebuia să se ducă la ea.

Traversă peluza în goană, apoi casa, iar când ajunse în parcarea din față, sări în Mercedesul său decapotabil, demarând în trombă.

•

Mai era puțin până la ora 2:00 după-amiaza la Washington; la Dallas era ora 1:00, iar la San Francisco era 11:00 dimineața. Cam Dewar se afla la ora de matematică, învățând despre ecuații diferențiale, care i se păreau foarte greu de înțeles – o experiență nouă pentru el, căci până acum tot ce învățase la școală i se păruse ușor.

Anul petrecut la școala londoneză nu îi prinsese rău deloc. De fapt, englezii erau un pic mai avansați, căci începeau școala mai devreme. Singurul lucru care avusese de suferit fusese amorul lui propriu, când Evie Williams îi respinsese avansurile cu dispreț.

Cameron nu îl respecta foarte mult pe tânărul și modernul profesor de matematică, Mark „Fabian” Fanshore, cu părul lui tuns soldățește și cu cravatele sale tricotate. Voia să fie prieten cu elevii, în timp ce Cameron considera că un profesor trebuia să fie autoritar.

Directorul, Dr. Douglas, intră în sală. Cameron îl aprecia mult mai mult – conducătorul școlii era un profesor sec și distant, căruia nu îi păsa dacă oamenii îl plăceau sau nu câtă vreme făceau ce le zicea.

„Fabian” îl privi surprins: Dr. Douglas nu venea prea des în clase. Douglas îi șopti ceva și Cameron se gândi că trebuie să fi fost un lucru șocant, căci chipul frumos și bronzat al lui Fabian se albi imediat. Vorbiră cam un minut, apoi Fabian încuviință din cap și Douglas ieși din sală.

Apoi se auzi clopoțelul care anunța pauza de la jumătatea dimineții, dar Fabian rosti pe un ton ferm:

— Rămâneți la locurile voastre, vă rog, și ascultați-mă în liniște, în regulă? Avea obiceiul bizar de a spune mult prea frecvent „în regulă” și „bine”. Am o veste proastă pentru voi, continuă el. O veste groaznică, de fapt. S-a petrecut un incident cumplit la Dallas, Texas.

— Președintele se află azi la Dallas, remarcă imediat Cameron.

— Corect, dar nu mă mai întrerupe, bine? Vestea foarte șocantă este că președintele nostru a fost împușcat. Nu știm încă dacă a murit, în regulă?

Cineva scăpă un „La dracu'!” cu voce tare, însă Fabian îl ignoră.

— Acum aș vrea să vă păstrați calmul. Unele dintre colegele voastre ar putea fi foarte afectate. La ora de matematică nu era nicio fată. Elevii mai mici vor avea nevoie de alinare. Mă aștept să vă purtați ca niște tineri bărbați, așa cum sunteți de fapt, și să îi ajutați pe cei care ar putea fi mult mai vulnerabili, bine? Acum puteți ieși în pauză, ca de obicei, dar vă rog să urmăriți orarul pentru orice posibile modificări. Sunteți liberi.

Cameron își luă cărțile și ieși pe hol, unde orice speranță de liniște și de ordine se evaporă în doar câteva secunde. Vocile copiilor și ale adolescenților care ieșeau din clase se transformară într-un vuiet. Unii începură să alerge, alții rămaseră stană de piatră, unii plângeau, iar cei mai mulți țipau.

Toată lumea se întreba dacă președintele murise.

Lui Cam nu îi plăcea politica liberală adoptată de Jack Kennedy, dar acum nu mai conta asta. Dacă ar fi fost suficient de mare, Cam l-ar fi votat pe Nixon, însă chiar și așa, tot se simțea revoltat. Kennedy era președintele poporului american, ales de acesta, iar un atac asupra lui reprezenta un atac asupra tuturor americanilor.

„Cine mi-a împușcat președintele? se gândi el. Rușii? Fidel Castro? Mafia? Ku Klux Klanul?”

Apoi o zări pe sora lui mai mică, Beep.

— A murit președintele? îi strigă ea.

— Nu știe nimeni, răspunse Cam. Cine are un aparat de radio?

Ea se gândi o clipă.

— Doctorul Duggie are unul.

Într-adevăr, în biroul directorului exista un aparat de mahon, demodat și fără fir.

— Mă duc să vorbesc cu el, rosti Cam.

Își croi drum pe coridoare până ajunse la biroul directorului. Bătu la ușă și Dr. Douglas îi strigă să intre. Directorul se afla în birou alături de alți trei profesori, ascultând transmisia radio.

— Ce vrei, Dewar? rosti Douglas pe tonul său iritat.

— Domnule, toată școala ar vrea să asculte transmisia de la radio.

— Și eu ce să fac, băiete? Doar nu o să-i bag pe toți aici!

— Mă gândeam că ați putea pune radioul la intrarea în școală și să dați volumul la maximum.

— Ah, da? răspunse Douglas părând gata să continue cu un refuz plin de dispreț.

Însă adjuncta sa, doamna Elcot, murmură:

— Nu-i o idee rea.

Douglas ezită un moment, apoi încuviință.

— În regulă, Dewar. Bine gândit. Du-te la intrare. O să aduc radioul acolo.

— Vă mulțumesc, domnule, zise Cameron.

•

Jasper Murray era invitat la prima reprezentație a piesei *Procesul unei femei,* la Teatrul Regelui din cartierul londonez West End. Studenții la jurnalism nu primeau de regulă asemenea invitații, însă Evie Williams era în distribuție și se asigurase că apărea și el pe listă.

Ziarul lui Jasper, *Purul adevăr,* mergea atât de bine, încât se lăsase de școală pentru un an ca să îl conducă. Primul număr fusese epuizat după ce lordul Jane îl atacase, într-o ieșire necaracteristică și necontrolată de la începutul semestrului, pentru că îi defăimase pe membrii din corpul de conducere al instituției. Jasper era încântat că îl înfuriase pe lordul Jane, un stâlp al sistemului britanic care îi defavoriza pe oamenii precum Jasper și tatăl său. Cel de-al doilea număr, conținând dezvăluiri suplimentare despre mai-marii universității și investițiile lor dubioase, își acoperise costurile de producție, iar cel de-al treilea îi adusese profit. Jasper fusese nevoit să îi ascundă adevărata măsură a succesului lui Daisy Williams, care i-ar fi putut cere împrumutul înapoi.

Cel de-al patrulea număr urma să intre la tipografie a doua zi. Jasper nu era la fel de încântat de acesta, căci nu existase nicio controversă de speculat.

Își alungă acest gând din minte și se așeză pe scaun. Cariera lui Evie era deja mai importantă decât școala: nu mai avea rost să mergi la școala de teatru dacă obțineai deja roluri de film și în piese jucate în West End. Fata care fusese cândva infatuată cu Jasper era acum o femeie sigură pe sine, descoperindu-și încă puterile, dar știind fără îndoială încotro se îndreaptă.

Faimosul ei iubit stătea lângă el. Hank Remington era de-o seamă cu Jasper. Deși Hank era milionar și celebru în toată lumea, nu se uita de sus la un simplu student. De fapt, cum el abandonase școala încă de la 15 ani, avea tendința de a trata cu mare respect persoanele pe care le considera educate. Asta îi făcea plăcere lui Jasper, care era de părere că geniul pur al lui Hank conta mult mai mult decât examenele de la școală.

Pe același rând se mai aflau părinții lui Evie și bunica ei, Eth Leckwith. Marele absent era fratele său, Dave, a cărui trupă avea spectacol în seara aceea.

Se ridică apoi cortina. Piesa era o dramă juridică. Jasper o auzise pe Evie repetându-și replicile și știa că al treilea act se desfășura într-o sală de judecată; însă acțiunea începu în biroul procurorului. Evie, care o interpreta pe fiica acestuia, intră pe scenă la jumătatea primului act și se certă cu tatăl ei.

Jasper fu uluit de siguranța de sine a lui Evie și de interpretarea sa impresionantă. Trebuia să își amintească întruna că locuia sub același acoperiș cu această puștoaică. Fără să își dea seama, ajunse să se simtă iritat din cauza condescendenței încrezute a tatălui și să împărtășească indignarea și frustrarea fiicei. Mânia lui Evie crescu și, spre sfârșitul actului, începu o pledoarie plină de pasiune pentru îndurare, iar publicul amuți, hipnotizat.

Apoi se întâmplă ceva.

Lumea începu să murmure.

La început, actorii de pe scenă nu remarcară. Jasper se uită împrejur, întrebându-se dacă leșinase sau vomitase cineva, dar nu văzu nimic care să explice șușotelile. În cealaltă parte a sălii, două persoane se ridicară de pe scaune și ieșiră când o a treia veni și le zise ceva. Hank șuieră: „De ce naiba nu tac nemernicii ăștia?"

După câteva clipe, interpretarea magistrală a lui Evie începu să dea rateuri, iar Jasper își dădu seama că ea realizase că se întâmpla ceva. Încercă să recâștige atenția publicului printr-un plus de teatralitate: vorbi mai tare, cu vocea plină de emoție, făcând gesturi tot mai largi. Era un efort lăudabil, iar Jasper o admiră și mai mult, însă fu departe de a da roade. Murmurul conversației se preschimbă într-un zumzet, apoi într-un vuiet.

Hank se ridică de pe scaunul său, apoi se întoarse și li se adresă spectatorilor din spate: „Nu vreți să faceți liniște odată?"

Pe scenă, Evie se poticni.

— Gândește-te la cum acea femeie… Ezită. Gândește-te la ce a trăit acea femeie… la ce a suferit… prin ce a trecut… Apoi amuți.

Actorul mai experimentat care juca rolul procurorului se ridică de la birou, rostind „Liniștește-te, dragă”, cuvinte care probabil nici nu apăreau în scenariu. Apoi se duse în locul în care stătea Evie și o cuprinse pe după umeri. Se întoarse, mijindu-și ochii din cauza reflectoarelor, și i se adresă direct publicului:

— Doamnelor și domnilor, rosti el pe tonul baritonal pentru care era celebru, dacă nu vă supărați, ar putea cineva să ne spună și nouă ce se petrece?

•

Rebecca Held se grăbea. Venise acasă de la serviciu împreună cu Bernd, gătise cina, iar acum se pregătea să participe la o ședință în timp ce Bernd strângea masa. Fusese aleasă recent în parlamentul care guverna orașul-stat Hamburg – una dintre tot mai numeroasele femei de acolo.

— Ești sigură că nu te deranjează graba asta? îl întrebă ea pe Bernd.

El își răsuci scaunul cu rotile ca să fie cu fața spre ea.

— Nu renunța niciodată la ceva pentru mine, rosti el. Nu sacrifica nimic. Nu spune niciodată că nu poți merge undeva sau că nu poți face ceva fiindcă trebuie să îți îngrijești soțul invalid. Vreau să ai parte de o viață împlinită, care să îți ofere tot ce ți-ai dorit vreodată. Astfel vei fi fericită, vei rămâne cu mine și mă vei iubi în continuare.

Rebecca pusese întrebarea mai mult din politețe, dar era limpede că Bernd se gândise mult la asta. Cuvintele lui o emoționară.

— Ești atât de bun, spuse ea. Ești precum Werner, tatăl meu vitreg. Ești puternic. Și cred că ai dreptate, fiindcă te iubesc acum mai mult ca niciodată.

— Că tot veni vorba de Werner… rosti el. Ce părere ai despre scrisoarea Carlei?

Toată corespondența din Germania de Est trecea mai întâi prin mâinile poliției secrete. Expeditorul putea fi aruncat la închisoare dacă spunea ceva nelalocul său, mai ales în scrisorile trimise în Vest. Orice menționare a greutăților, a lipsurilor, a

șomajului sau a poliției secrete însăși îți putea provoca necazuri. Așa încât Carla nu făcea decât aluzii.

— Spune că acum Karolin locuiește cu ea și cu Werner, zise Rebecca. Deci cred că trebuie să deducem că biata fată a fost dată afară de părinții ei – probabil la presiunile Stasi, poate chiar ale lui Hans însuși.

— Răzbunarea omului ăluia chiar nu are limite? pufni Bernd.

— În orice caz, Karolin s-a împrietenit cu Lili, care are aproape 15 ani, adică vârsta potrivită pentru a fi fascinată de o sarcină. Iar viitoarea mămică va primi foarte multe sfaturi bune de la bunica Maud. Karolin și-a găsit refugiul perfect în casa aceea, așa cum l-am găsit și eu după ce mi-au fost omorâți părinții.

Bernd încuviință.

— Nu te tentează să revii la rădăcini? o întrebă el. Nu vorbești niciodată despre faptul că ești evreică.

Ea clătină din cap.

— Părinții mei erau mireni. Știu că Walter și Maud obișnuiau să meargă la biserică, însă Carla a renunțat la acest obicei; pe de altă parte, religia nu a avut niciodată prea mare însemnătate pentru mine. Cât despre rasă… Prefer să cinstesc memoria părinților mei ajutând la consolidarea democrației și a libertății în Germania, atât în Est, cât și în Vest. Zâmbi șugubăț. Scuză-mi discursul. Ar fi trebuit să îl păstrez pentru parlament.

Își luă servieta cu hârtiile pentru ședință.

Bernd se uită la ceas.

— Hai să vedem știrile înainte să pleci, în caz că s-a întâmplat ceva de care trebuie să știi.

Rebecca porni televizorul. Buletinul de știri tocmai începea. Crainicul anunță:

— Președintele american, John F. Kennedy, a fost împușcat și ucis astăzi la Dallas, Texas.

— Nu! exclamă Rebecca aproape țipând.

— Tânărul președinte și soția lui, Jackie, străbăteau orașul într-o mașină decapotabilă când cineva a tras câteva focuri de armă, nimerindu-l pe președinte, a cărui moarte a fost anunțată după câteva minute la un spital local.

— Biata lui soție! rosti Rebecca. Copiii lui!

— Vicepreședintele Lyndon B. Johnson, aflat și el în coloana oficială, se îndreaptă spre Washington pentru a prelua îndatoririle de președinte.

— Kennedy era apărătorul Berlinului de Vest, zise Rebecca devastată. Obișnuia să spună: „Și eu sunt berlinez”. Era eroul nostru.

— Da, era, încuviință Bernd.

— Ce-o să se întâmple cu noi acum?

•

— Am făcut o greșeală cumplită, îi zise Karolin lui Lili în timp ce stăteau în bucătăria casei din Berlin-Mitte. Ar fi trebuit să plec cu Walli. Poți să îmi umpli o sticlă cu apă fierbinte, te rog? Iar mă doare spatele.

Lili scoase o sticlă de cauciuc din bufet și o umplu cu apă caldă de la robinet. În opinia ei, Karolin era prea aspră cu sine.

— Ai făcut ce ai crezut că ar fi mai bine pentru copilul vostru, îi spuse ea.

— Mi-a fost teamă, zise Karolin.

Lili aranjă sticla la spatele lui Karolin.

— Vrei niște lapte cald?

— Da, te rog.

Lili turnă lapte într-o crăticioară și o puse pe foc.

— Am acționat așa de frică, continuă Karolin. Am crezut că Walli e prea tânăr ca să pot avea încredere în el. Am crezut că mă pot bizui pe părinții mei. M-am înșelat în ambele cazuri.

Tatăl lui Karolin o dăduse afară după ce Stasi îl amenințase cu concedierea din postul de dispecer de autobuze. Lili fusese șocată. Nu crezuse că existau părinți în stare de așa ceva.

— Eu nu-mi pot închipui părinții întorcându-se împotriva mea, zise ea.

— Pentru că nu ar face-o niciodată, rosti Karolin. Când am venit la ușa lor, rămasă pe drumuri, fără o lețcaie și însărcinată în luna a șasea, m-au primit fără să ezite o clipă.

Tresări din cauza unui nou junghi.

Lili turnă lapte cald într-o ceașcă și i-o întinse lui Karolin.

— Vă sunt foarte recunoscătoare ție și familiei tale, zise ea sorbind din ceașcă. Însă adevărul este că nu voi mai avea încredere în nimeni, niciodată. Singura persoană pe care te poți bizui în viață ești chiar tu. Asta am învățat. Se încruntă, apoi zise: O, Doamne!

— Ce-i?

— M-am scăpat pe mine.

O pată de umezeală se întindea pe partea din față a fustei sale.

— Ți s-a rupt apa, rosti Lili. Înseamnă că trebuie să naști.

— Trebuie să mă spăl. Karolin se ridică în picioare, apoi gemu. Nu cred că pot ajunge la baie, zise ea.

Lili auzi ușa deschizându-se și apoi închizându-se.

— A venit mama, rosti ea. Slavă Domnului!

O clipă mai târziu, Carla intră în bucătărie. Dintr-o singură privire realiză ce se petrecea și întrebă:

— Cât de frecvente sunt contracțiile?

— Cam la un minut sau două, răspunse Karolin.

— Of, nu mai este mult, spuse Carla. Nici măcar nu voi încerca să te duc la etaj. Începu imediat să întindă prosoape pe jos. Întinde-te aici, îi zise ea. Eu l-am născut pe Walli exact pe această podea, adăugă ea pe un ton voios, deci mă aștept să te descurci și tu.

Karolin se întinse, iar Carla îi scoase chiloții uzi leoarcă.

Lili era înspăimântată, în ciuda faptului că priceputa ei mamă era acum acolo. Nu își putea imagina cum reușea un bebeluș să iasă printr-o deschizătură atât de mică. Spaima îi crescu după câteva minute, când văzu deschizătura lărgindu-se.

— E totul bine și frumos, zise Carla cu calm. Norocoaso!

Karolin părea să își înfrâneze gemetele de agonie: Lili simțea că ea ar fi urlat din toți rărunchii.

Carla îi spuse lui Lili:

— Pune mâna aici și ține-i capul când iese. Lili ezită, iar Carla adăugă: Hai, o să fie bine.

Ușa de la bucătărie se deschise și în prag apăru tatăl lui Lili.

— Ați auzit știrile? rosti el.

— Bărbații nu au ce căuta aici, zise Carla fără să se uite măcar la el. Du-te în dormitor, deschide sertarul de jos al dulapului și adu-mi șalul albastru de cașmir.

— Bine, rosti Werner. Dar cineva l-a împușcat pe președintele Kennedy. A murit.

— Îmi zici mai încolo, spuse Carla. Acum adu-mi șalul ăla.

Werner se făcu nevăzut.

— Ce a spus despre Kennedy? întrebă Carla un minut mai târziu.

— Cred că iese copilul, rosti Lili cu teamă.

Karolin scoase un urlet cutremurător de durere și de efort, iar capul bebelușului apăru, sprijinit cu o mână de Lili. Era ud, lipicios și cald. „Este viu!” exclamă ea, simțindu-se brusc cuprinsă de o emoție copleșitoare, un amestec de iubire și de duioșie, însoțit de nevoia de a ocroti ființa abia venită pe lume.

Nu îi mai era teamă.

•

Ziarul lui Jasper era realizat într-o cămăruță din clădirea uniunii studenților. În încăpere se aflau un birou, două telefoane și trei scaune. Jasper se întâlni acolo cu Pete Donegan, la jumătate de oră după ce plecase de la teatru.

— Sunt cinci mii de studenți la această facultate și alte douăzeci și ceva de mii la celelalte facultăți londoneze – și mulți dintre ei sunt americani, zise Jasper de îndată ce intră Pete. Trebuie să ne sunăm toți editorialiștii și să îi punem imediat la treabă. Aceștia trebuie să discute cu toți studenții americani de care pot da, de preferat în noaptea asta sau mâine-dimineață cel târziu. Dacă facem acest lucru așa cum trebuie, putem scoate un profit considerabil.

— Care-i titlul?

— Probabil LOVITURĂ CUMPLITĂ PENTRU STUDENȚII AMERICANI. Punem o poză cu oricine dă un citat mai acătării. Mă ocup eu de profesorii americani: Heslop, de la engleză, Rawlings, de la inginerie… Cooper, de la filosofie, va spune ceva scandalos, ca de obicei.

— Ar trebui să punem biografia lui Kennedy pe lateral, rosti Donegan. Și poate o pagină cu imagini din viața lui, Harvard, Marina, nunta cu Jackie…

— Stai așa, îl întrerupse Jasper. Nu a studiat și la Londra la un moment dat? Tatăl lui a fost ambasador american aici – un ticălos de extremă dreaptă, aparent susținător al lui Hitler –, dar din câte îmi amintesc eu, fiul lui a urmat cursurile Școlii de Economie din Londra.

— Așa este, îmi amintesc și eu acum, confirmă Donegan. Dar nu a apucat să studieze prea mult aici, doar câteva săptămâni.

— Nu contează, spuse Jasper entuziasmat. Trebuie să fie cineva acolo care să îl fi cunoscut. Nici nu contează dacă a vorbit cu el mai puțin de cinci minute. Avem nevoie doar de un citat, poate fi și: „Era destul de înalt”. Gata! Titlul este

STUDENTUL JFK PE CARE L-AM CUNOSCUT, DE PROFESOR DE LA SEL.

— Mă apuc imediat de treabă, zise Donegan.

•

Când George Jakes ajunse la o distanță de un kilometru și jumătate de Casa Albă, traficul încetini și apoi se opri aparent fără motiv. Lovi cu pumnul în volan de frustrare, imaginându-și-o pe Maria plângând pe undeva, singură.

Lumea începu să claxoneze. Un șofer dintr-o mașină aflată ceva mai în față coborî și vorbi cu cineva de pe trotuar. La colțul străzii, vreo cinci-șase oameni se adunaseră în jurul unei mașini parcate, cu geamurile coborâte, ascultând probabil transmisia de la radio. George văzu o femeie bine îmbrăcată ducându-și mâna la gură, îngrozită.

În fața Mercedesului lui George se afla un model nou, alb, de Chevrolet Impala. Portiera se deschise și șoferul coborî. Era îmbrăcat în costum și avea pe cap o pălărie. Ar fi putut fi un comis-voiajor. Se uită împrejur, îl văzu pe George în decapotabila sa și îl întrebă:

— Este adevărat?

— Da, rosti George. Președintele a fost împușcat.

— A murit?

— Nu știu, răspunse George, care nu avea radio în mașină.

Comis-voiajorul se apropie de fereastra coborâtă a unui Buick.

— A murit președintele?

George nu auzi răspunsul.

Traficul nu avansa deloc.

George opri motorul, sări din mașină și o luă la fugă.

Constată cu disperare că nu mai era deloc în formă. Nu mai avea timp să se antreneze din cauza serviciului. Încercă să își amintească de ultima dată când făcuse exerciții fizice mai serioase, dar nu reuși. Acum transpira și gâfâia. În ciuda nerăbdării sale, trebuia să alterneze alergatul cu mersul rapid.

Avea cămașa leoarcă de sudoare când ajunse la Casa Albă. Maria nu era la biroul de presă.

— S-a dus la Arhivele Naționale să facă niște cercetări, îi spuse Nelly Fordham, cu fața scăldată de lacrimi. Probabil că nici nu a auzit știrea încă.

— Se știe dacă președintele a murit sau nu?

— Da, a murit, răspunse Nelly izbucnind din nou în hohote.

— Nu vreau ca Maria să audă asta de la vreun străin, rosti George, ieșind din clădire și fugind pe Pennsylvania Avenue spre Arhivele Naționale.

•

Dimka era căsătorit cu Nina de un an, iar fiul lor Grigor avea șase luni când el trebui să admită în sinea lui că era îndrăgostit de Natalya.

Ea se ducea deseori după serviciu cu prietenii săi să bea câte un pahar la barul Riverside, iar Dimka obișnuia să se alăture grupului atunci când Hrușciov nu îl ținea peste program. Uneori, stăteau la mai mult de un pahar, iar Dimka și Natalya plecau adeseori ultimii.

Descoperi că o putea face să râdă. În general, nu era considerat un tip cu mult umor, dar savura nenumăratele ironii ale vieții din Uniunea Sovietică, la fel ca și ea.

— Un muncitor a demonstrat că o fabrică de biciclete ar putea produce mai rapid furci scoțând la matriță o singură bandă lungă de tablă și apoi tăind-o, în loc ca mai întâi să o taie și abia după aceea să îndoaie piesele una câte una. A fost mustrat aspru și sancționat disciplinar pentru că a pus în pericol planul cincinal.

Natalya râse în gura mare, dezvelindu-și dinții. Felul în care râdea îl făcea pe Dimka să se gândească la un potențial de abandon deplin, care îi determina inima să-i bată mai repede. Și-o imagina dându-și capul pe spate la fel în timp ce făceau dragoste. Apoi își imagina cum ar fi fost să o vadă zilnic râzând așa în următorii cincizeci de ani și realiza că asta era viața pe care și-o dorea.

Însă nu îi zise nimic. Era căsătorită și părea fericită cu soțul ei; sau cel puțin nu spunea nimic de rău despre acesta, chiar dacă nu se grăbea niciodată să ajungă acasă. Iar cel mai important lucru era acela că Dimka avea soție și un copil și le datora fidelitate.

Ar fi vrut să-i spună: „Te iubesc. Îmi voi abandona familia. Vrei să îți părăsești soțul, să trăiești cu mine, să fii prietena și iubita mea pentru tot restul vieții?”

Însă nu-i zise decât atât:

— E târziu. Ar fi timpul să plec.

— Te duc eu, rosti ea. E prea frig ca să mergi cu motocicleta.

Opri la colț, exact lângă Casa Guvernului. El se aplecă să o sărute de noapte bună; ea îi permise să o sărute ușor pe buze, apoi se trase înapoi. Dimka coborî din mașină și intră în clădire.

În timp ce urca spre apartamentul său cu liftul, se gândi ce scuză să inventeze ca să-i explice Ninei că întârziase. Kremlinul trecea printr-o criză în toată regula: recolta de cereale din anul acela fusese catastrofală, iar guvernul sovietic încerca disperat să importe grâne ca să își hrănească populația.

Când intră în apartament, Grigor dormea și Nina se uita la televizor. O sărută pe frunte și îi zise:

— Îmi pare rău. Am stat la serviciu peste program. A trebuit să terminăm un raport despre recolta dezastruoasă.

— Mincinos nenorocit ce ești! izbucni Nina. Te-au sunat de la serviciu din zece în zece minute. Încercau să dea de tine ca să îți spună că președintele Kennedy a fost ucis.

•

Maria își simți stomacul revoltându-se. Se uită la ceas și își dădu seama că uitase să mănânce de prânz. Munca pe care o făcea aici o absorbise complet și de două-trei ore nu mai trecuse nimeni prin apropiere care să o deranjeze. Însă mai avea puțin, așa că se decise ca mai întâi să termine, apoi să își ia un sandvici.

Își aplecă din nou capul spre registrul demodat pe care îl citea, apoi îl ridică auzind un zgomot. Fu uimită să îl vadă intrând pe George Jakes, gâfâind, cu haina leoarcă de sudoare și cu privirea înnebunită.

— George! exclamă ea ridicându-se de pe scaun. Ce naiba...?

— Maria, îi zise el, îmi pare atât de rău...

El ocoli masa și îi puse mâinile pe umeri, un gest destul de intim pentru prietenia lor strict platonică.

— De ce îți pare rău? îl întrebă ea. Ce ai făcut?

— Nimic. Ea încercă să se tragă înapoi, dar el o strânse mai tare. L-au împușcat, îi spuse brusc.

Maria observă că George avea ochii în lacrimi. Nu mai opuse rezistență, apropiindu-se de el.

— Cine a fost împușcat? rosti ea.

— La Dallas, zise el.

Ea începu să priceapă și o spaimă cumplită puse stăpânire pe ea.

— Nu, murmură ea.

George dădu încet din cap. Pe un ton scăzut, îi spuse:

— Președintele a murit. Îmi pare rău.

— A murit, repetă Maria. Nu se poate să fi murit…

Simți că nu o mai țin picioarele și căzu în genunchi. George îngenunche alături de ea și o luă în brațe.

— Nu pe Johnny al meu, rosti ea, începând apoi să plângă în hohote. Johnny… Johnny al meu! gemu ea. Nu mă părăsi, te rog! Te rog, Johnny. Te rog, nu pleca!

Lumea din jurul ei începu să se încețoșeze și se prăbuși neajutorată, apoi leșină.

•

Pe scena de la Jump Club din Londra, Plum Nellie interpretă o versiune fulminantă a piesei *Dizzy Miss Lizzy* și încheie în strigătele de bis ale publicului.

— A fost grozav, băieți! zise Lenny în culise. Mai bine ca niciodată!

Dave și Walli se priviră, râzând unul la altul. Trupa era din ce în ce mai bună și fiecare nou spectacol nu făcea decât să demonstreze acest lucru. Dave fu surprins să își găsească sora în garderobă.

— Cum a fost piesa? o întrebă el. Îmi pare rău că nu am putut ajunge.

— S-a oprit în timpul primului act, răspunse ea. Președintele Kennedy a fost împușcat mortal.

— Președintele?! exclamă Dave. Când s-a întâmplat?

— Acum vreo două ore.

Dave se gândi la mama lui americană.

— Cum e mama? E supărată?

— Teribil de tristă.

— Cine l-a împușcat?

— Nu știe nimeni. Se afla în Texas, într-un loc numit Dallas.

— Nu am auzit în viața mea de el.

Buzz, basistul, rosti:

— Ce o să facem la bis?

— Nu mai putem face niciun bis, zise Lenny, ar fi o lipsă de respect. Președintele Kennedy a fost asasinat. Trebuie să păstrăm un moment de reculegere sau ceva de genul ăsta.

— Sau să cântăm o piesă tristă, spuse Walli.

Evie interveni:

— Dave, știi ce ar trebui să facem.

— Da? zise el mirat. Apoi, după ce se gândi o secundă, rosti: Ah, da!

— Atunci, haide.

Dave urcă pe scenă împreună cu Evie și, după ce își băgă chitara în priză, se apropiară amândoi de microfon. Restul trupei îi urmări de pe margine.

Dave spuse:

— Sora mea și cu mine suntem pe jumătate britanici, pe jumătate americani, dar în această seară ne simțim foarte americani. Făcu o pauză, apoi adăugă: Cei mai mulți dintre voi ați aflat probabil că președintele Kennedy a fost împușcat mortal.

Auzi câteva exclamații de surprindere din public, semn că unii nu auziseră vestea; apoi încăperea se cufundă în tăcere.

— Am dori să interpretăm acum un cântec special, un cântec pentru toată lumea, dar în special pentru americani.

Atinse strunele, iar Evie începu să cânte:

O, *spune, poți tu zări în lumina timpurie a zorilor*
Ceea ce cu atâta mândrie salutăm noi în ultima licărire a crepusculului…?

Toată lumea din încăpere amuți.

Ale cărui dungi largi și stele briliante, în timpul periculoasei lupte,
Le vedeam deasupra meterezelor, atât de elegant fluturând?

Glasul lui Evie se înălță tulburător.

Și strălucirea roșie a rachetelor, bombele explodând în aer,
Demonstrând, de-a lungul nopții, că steagul nostru e încă acolo.

Câțiva spectatori începură să plângă, observă Dave.

O, spune, drapelul cu dungi și stele tot mai flutură oare

Peste pământul celor liberi și peste casa celor viteji?

— Vă mulțumim că ne-ați ascultat, rosti Dave. Și Dumnezeu să binecuvânteze America!

• A CINCEA PARTE •

CÂNTECUL

1963-1967

• Capitolul 31 •

Mariei nu i se îngădui să participe la înmormântare.

În ziua de după asasinat, o sâmbătă, ea merse la serviciu la fel ca majoritatea angajaților de la Casa Albă, îndeplinindu-și sarcinile de la biroul de presă cu lacrimile șiroindu-i pe față. Nimeni nu păru să o observe: majoritatea oamenilor de acolo plângeau.

Era mai bine la serviciu decât dacă ar fi rămas singură acasă. Munca îi mai distrăgea oarecum atenția de la suferință, iar acum erau o grămadă de lucruri de făcut: presa internațională voia să afle toate detaliile funeraliilor.

Totul era transmis de televiziune. Milioane de familii americane rămaseră în fața televizoarelor tot weekendul. Cele trei rețele TV își anulară programul obișnuit. Știrile se refereau în exclusivitate la asasinat, iar între buletinele de știri erau difuzate documentare despre John F. Kennedy, viața lui, familia sa, cariera și mandatul său prezidențial. Erau reluate fără milă imaginile fericite cu Jack și Jackie salutând mulțimile la Love Field vineri dimineața, cu o oră înainte de moartea lui. Maria își aminti cum se întrebase dacă ar fi făcut schimb de locuri cu Jackie. Acum îl pierduseră amândouă.

Duminică la amiază, în beciul secției de poliție din Dallas, principalul suspect, Lee Harvey Oswald, era și el asasinat, în direct la televiziune, de un gangster mărunt numit Jack Ruby; un mister sinistru care se adăuga unei tragedii deja insuportabile.

Duminică după-amiază, Maria o întrebă pe Nelly Fordham dacă aveau nevoie de bilete pentru a participa la înmormântare.

— O, scumpo, îmi pare rău, dar nimeni din biroul ăsta nu a fost invitat, îi zise Nelly cu blândețe. Numai Pierre Salinger.

Maria simți cum o cuprinde panica. Inima începu să îi bată mai tare. Cum să nu fie acolo când aveau să îl coboare în mormânt pe bărbatul pe care îl iubea?

— Trebuie să merg! exclamă ea. O să vorbesc cu Pierre.

— Maria, nu poți merge, replică Nelly. Pur și simplu *nu poți*!

Ceva din tonul lui Nelly îi atrase atenția. Nu îi dădea un simplu sfat, părea aproape speriată.

— De ce nu? întrebă Maria.

Nelly își coborî vocea:

— Jackie știe de tine.

Era prima oară când cineva din birou pomenea de relația Mariei cu președintele; însă, în tulburarea ei, Maria nici nu mai băgă de seamă acest amănunt.

— Nu se poate! Am fost mereu atentă.

— Nu mă întreba cum, că n-am habar.

— Nu te cred.

Chiar dacă vorbele acestea părură să o jignească, Nelly se mulțumi doar să clatine mâhnită din cap.

— Deși nu mă prea pricep la lucruri din astea, sunt convinsă că soția știe întotdeauna.

Maria vru să nege totul cu indignare, însă își aminti apoi de secretarele Jenny și Jerry, de Mary Meyer și de Judith Campbell, precum și de alte femei. Maria era sigură că toate întreținuseră relații sexuale cu președintele Kennedy. Nu avea nicio dovadă, însă intuise acest lucru de când le văzuse alături de el. Iar Jackie avea și ea aceeași intuiție feminină.

Iar asta însemna că Maria nu se putea duce la înmormântare. Acum pricepea de ce. Văduva nu putea fi silită să dea ochii cu amanta soțului ei într-un asemenea moment. Maria înțelegea acest lucru cât se poate de clar, spre marea-i nefericire.

Așa că luni rămase acasă pentru a urmări totul la televizor.

Corpul fusese expus cu mare pompă în rotonda Capitoliului. La ora 10:30, sicriul acoperit cu drapelul american fu scos din clădire și urcat într-un cheson tras de șase cai albi. Alaiul porni apoi spre Casa Albă.

Doi oameni ieșeau în evidență în cortegiul funerar, fiind mai înalți decât toți ceilalți: președintele francez Charles de Gaulle și noul președinte american, Lyndon Johnson.

Maria aproape că nu mai avea lacrimi. Plângea întruna de trei zile deja. Ceea ce vedea la televizor era o ceremonie fastuoasă,

un spectacol organizat pentru restul lumii – dar pe ea nu o interesau tobele, steagurile și uniformele. Ea pierduse un bărbat; un bărbat cald, surâzător și sexy; un bărbat cu dureri de spate, cu riduri în colțul ochilor căprui, cu rățuște de cauciuc pe marginea căzii. Nu avea să îl mai vadă niciodată. Viața fără el urma să fie lungă și stearpă.

Când camerele o arătară pe Jackie în prim-plan, cu chipul ei frumos, vizibil în pofida vălului de doliu, Mariei i se păru că și ea se simțea la fel de nepăsătoare cu privire la ce se petrecea în jur.

— Am greșit față de tine, rosti Maria spre chipul de pe ecran. Să mă ierte Dumnezeu.

Tresări când auzi soneria. Era George Jakes.

— Nu ar trebui să fii singură în asemenea clipe, îi spuse el.

Ea simți un val uriaș de recunoștință. Ori de câte ori avea nevoie cu adevărat de un prieten, George era acolo.

— Intră, îi zise ea. Îmi pare rău că arăt atât de neîngrijit.

Purta o cămașă de noapte și un halat de baie vechi.

— Mie mi se pare că arăți foarte bine, răspunse George, care o văzuse arătând și mai rău de-atât.

Îi adusese câteva produse de patiserie, pe care Maria le puse pe o farfurie. Deși nu luase micul dejun, tot nu putu să guste din ele. Nu îi era foame deloc.

Pe traseu se aflau un milion de oameni, conform comentariului de la televiziune. Sicriul fu dus de la Casa Albă la Catedrala St Matthew, unde se ținu o slujbă.

La ora 12:00 fură păstrate cinci minute de reculegere, iar traficul se opri pe tot teritoriul american. Camerele prezentară mulțimile de oameni stând în tăcere pe străzile orașelor. Era ciudat să fii în Washington și să nu auzi zgomotul mașinilor afară. Maria și George stăteau în fața televizorului în micul ei apartament. Își aplecară capetele, iar George îi luă mâna într-a lui. Ea simți un val de afecțiune și de recunoștință pentru el.

După ce se încheiară cele cinci minute de reculegere, Maria făcu o cafea. Apetitul îi mai revenise, așa că mâncară împreună produsele de patiserie. Camerele nu aveau voie să filmeze în biserică, astfel încât o vreme nu era nimic de văzut. George vorbea întruna ca să îi distragă atenția, iar ea îi era recunoscătoare pentru asta.

— Vei rămâne la biroul de presă? o întrebă el.

Ea nu se gândise la asta, dar știa deja răspunsul la întrebare.

— Nu. Voi pleca de la Casa Albă.

— O idee bună.

— Lăsând toate astea la o parte, nu cred că am vreun viitor acolo. Femeile nu sunt niciodată promovate, iar eu nu am de gând să îmi petrec toată viață făcând muncă de cercetare. Am intrat în administrația guvernamentală fiindcă vreau să realizez mai mult.

— E un post liber la Departamentul de Justiție, care cred că ți s-ar potrivi.

George vorbea de parcă tocmai îi trecuse prin minte acest gând, însă Maria bănuia că el plănuise dinainte să aducă discuția în punctul respectiv.

— Este vorba despre politica adoptată împotriva corporațiilor care nu respectă reglementările guvernului. Se numește respectarea prevederilor legale. Ar putea fi interesant.

— Crezi că am vreo șansă?

— Cu o diplomă de la Facultatea de Drept din Chicago și doi ani de experiență la Casa Albă? Categoric!

— Însă negrii nu prea sunt angajați.

— Știi ceva? Cred că Lyndon va schimba acest lucru.

— Serios? Dar el este sudist!

— Nu te pripi să îl judeci. Ca să fim sinceri până la capăt, ai noștri s-au purtat urât cu el. Bobby îl urăște – nu mă întreba de ce. Poate pentru că și-a poreclit penisul Jumbo, după numele elefantului.

Maria chicoti pentru prima oară în trei zile.

— Glumești!

— Da, se pare că-i foarte mare. Dacă vrea să intimideze pe cineva, îl scoate pur și simplu și spune: „Faceți cunoștință cu Jumbo”. Așa vorbește lumea.

Maria știa că bărbații obișnuiau să spună astfel de povești, fie ele adevărate sau nu. Redeveni serioasă.

— Toți cei de la Casa Albă consideră că Johnson a dat dovadă de multă nepăsare, în special față de familia Kennedy.

— Eu nu cred asta. Uite ce-i: imediat după moartea președintelui, când nimeni nu știa ce-i de făcut mai departe, America a fost teribil de vulnerabilă. Ce s-ar fi întâmplat dacă sovieticii ar fi ales acest moment ca să ocupe Berlinul de Vest? Noi reprezentăm guvernul celei mai puternice țări din lume și

trebuie să ne facem treaba, fără nicio clipă de răgaz și indiferent cât de profundă ar fi tristețea noastră. Lyndon a preluat imediat hățurile – și foarte bine că a făcut-o, pentru că nimeni altcineva nu se mai gândea la asta.

— Nici măcar Bobby?

— Bobby cu atât mai puțin. Țin mult la omul ăla, știi bine, dar s-a abandonat complet durerii. O consolează pe Jackie și organizează funeraliile fratelui său, dar nu guvernează America. Să fiu sincer, majoritatea alor noștri sunt la fel. Poate ei cred că Lyndon este nepăsător, dar eu consider că omul se poartă ca un adevărat președinte.

După ce slujba se încheie, sicriul fu scos din biserică și urcat din nou pe cheson pentru ultima parte a drumului, cea până la Cimitirul Național Arlington. De această dată, persoanele din cortegiu urcară într-un șir lung de limuzine negre. Procesiunea trecu pe lângă Monumentul Lincoln și apoi peste Potomac.

— Ce va face Johnson în privința proiectului de lege a drepturilor civile? întrebă Maria.

— Da, asta-i marea întrebare. În momentul de față, proiectul e sortit eșecului. A ajuns la Comitetul de Regulamente, al cărui președinte, Howard Smith, nu vrea nici măcar să comunice când îl va pune pe ordinea de zi.

Maria se gândi la atentatul cu bombă de la școala duminicală. Cum putea cineva să fie de partea rasiștilor din Sud?

— Și comitetul nu poate trece peste capul lui?

— Teoretic da, însă, atunci când republicanii se aliază cu democrații sudiști, formează o nouă majoritate și de fiecare dată resping drepturile civile, indiferent de opinia publică. Nu știu cum pot pretinde oamenii ăștia că mai cred în democrație.

La televizor, Jackie Kennedy aprinse o flacără eternă care să ardă neîncetat deasupra mormântului. George o luă din nou de mână pe Maria, iar ea îi zări lacrimile din ochi. Urmăriră în tăcere cum sicriul era coborât încet în pământ.

Jack Kennedy nu mai era.

— O, Doamne, ce se va alege de noi toți acum? zise Maria.

— Nu știu, recunoscu George.

•

George o părăsi pe Maria fără nicio tragere de inimă. Era mai seducătoare decât își dădea ea seama, în cămașa ei de noapte din bumbac și cu halatul de baie vechi, din catifea, cu părul

ondulat natural și ciufulit, în loc să fie îndreptat cu multă migală. Însă nu mai avea nevoie de el: plănuia să se întâlnească în seara aceea cu Nelly Fordham și cu alte fete de la Casa Albă la un restaurant chinezesc, pentru un priveghi separat, așa că nu avea să mai rămână singură.

George luă cina cu Greg. Mâncară la Occidental Grill, aflat la o aruncătură de băț de Casa Albă. George zâmbi când văzu ținuta tatălui său: ca de obicei, acesta își purta hainele scumpe de parcă ar fi fost doar niște zdrențe. Cravata lui îngustă și neagră de satin era strâmbă, nasturii de la manșete erau descheiați, iar pe reverul costumului său negru avea o pată albicioasă. Din fericire, George nu îi moștenise neglijența.

— M-am gândit că ar trebui să ne mai bine-dispunem cumva, rosti Greg.

Îi plăceau nespus restaurantele de clasă și bucătăria rafinată, o trăsătură pe care George *chiar* o moștenise. Comandară homar și Chablis.

George se simțea mai apropiat de tatăl său după criza rachetelor din Cuba, când amenințarea iminentei anihilări îl determinase pe Greg să își descarce sufletul. Fiind un copil nelegitim, George se considerase întotdeauna o complicație în viața lui Greg și crezuse că el își îndeplinește rolul de tată cu conștiinciozitate, dar fără entuziasm. Totuși, de la acea surprinzătoare conversație, înțelesese că tatăl lui chiar îl iubea. Relația lor continua să fie neobișnuită și destul de distantă, însă George era convins acum că se întemeia pe ceva sincer și durabil.

În timp ce așteptau mâncarea, amicul lui George, Skip Dickerson, se apropie de masa lor. Era îmbrăcat de înmormântare, purtând un costum închis la culoare și o cravată neagră, ceea ce contrasta puternic cu părul său blond-deschis și pielea palidă. Rosti tărăgănat, cu accentul lui sudist:

— Salut, George. Bună seara, domnule senator. Pot să vă deranjez câteva clipe?

— El este Skip Dickerson, spuse George. Lucrează pentru Lyndon. Pentru președinte, mai bine zis.

— Trage-ți un scaun, rosti Greg.

Skip își luă un scaun de piele roșie, apoi se aplecă și i se adresă lui Greg pe un ton complice:

— Președintele știe că sunteți un om de știință.

„Ce naiba mai e și asta?” se gândi George. Skip nu își pierdea vremea niciodată cu flecăreli.

Greg zâmbi.

— Am terminat fizica, într-adevăr.

— Ați absolvit *summa cum laude* la Harvard.

— Lyndon este mai impresionat de chestiile astea decât ar fi cazul.

— Însă dumneavoastră ați fost unul dintre oamenii de știință care au creat bomba atomică.

— Da, e adevărat că am lucrat la Proiectul Manhattan.

— Președintele Johnson ar vrea să se asigure că sunteți de acord cu planurile pentru studiul de fezabilitate de la lacul Erie.

George știa la ce se referea Skip. Guvernul federal finanța un studiu de fezabilitate al coastei din apropierea orașului Buffalo, care urma probabil să ducă la un proiect de construcție a unui port important. Totul valora milioane de dolari, iar cea mai mare parte urma să fie câștigată de câteva companii din nordul statului New York.

— Ei bine, Skip, zise Greg, am vrea să ne asigurăm că studiul nu va fi tăiat din buget.

— Puteți conta pe asta, domnule. Președintele consideră că acest proiect reprezintă o prioritate.

— Mă bucur mult să aud asta. Mulțumesc.

Conversația nu avea nimic de-a face cu știința, iar George era convins de asta; era vorba despre ceea ce congresmenii numeau „mălai” – respectiv alocarea proiectelor federale costisitoare statelor preferate.

Skip spuse:

— Cu plăcere. Poftă bună! Ah, și înainte să plec... putem conta pe sprijinul dumneavoastră pentru președinte în afurisita aceea de Lege a Grâului?

Sovieticii avuseseră o recoltă proastă și încercau cu disperare să facă rost de cereale. Ca parte a procesului de îmbunătățire a relațiilor cu Uniunea Sovietică, președintele Kennedy le vânduse pe datorie surplusul de grâu american.

Greg se lăsă pe spate și spuse pe un ton gânditor:

— Membrii Congresului consideră că, în condițiile în care comuniștii nu își pot hrăni singuri oamenii, nu e de datoria noastră să îi ajutăm. Legea Grâului inițiată de senatorul Mundt

ar anula acordul stabilit de Kennedy, iar eu, unul, cred că Mundt are dreptate.

— Iar președintele Johnson este de aceeași părere! rosti Skip. Nu vrea sub nicio formă să îi ajute pe comuniști. Însă acesta va fi primul vot după înmormântare. Chiar vrem să fie o palmă pentru răposatul președinte?

— Oare asta să fie cu adevărat grija președintelui Johnson? interveni George. Sau vrea cumva să transmită un mesaj, cum că el este acum cel care ține frâiele politicii externe și că nu are de gând să se lase contrat de Congres în deciziile sale?

Greg chicoti.

— Uneori uit cât de deștept ești, George. Exact asta vrea Lyndon.

— În politica externă, zise Skip, președintele dorește să se poarte cu mănuși cu Congresul. Însă v-ar fi foarte recunoscător dacă l-ați sprijini mâine. El crede că ar fi o mare pată pentru memoria președintelui Kennedy dacă Legea Grâului ar trece.

Niciunul dintre cei doi bărbați nu era dispus să spună lucrurilor pe nume, remarcă George. Adevărul era mult mai simplu: Johnson amenința cu anularea proiectului de doc din Buffalo dacă Greg vota în favoarea Legii Grâului.

Iar Greg cedă.

— Te rog, spune-i președintelui că îi înțeleg îngrijorarea și că poate conta pe votul meu.

Skip se ridică în picioare.

— Vă mulțumesc, domnule senator, rosti el. Va fi foarte mulțumit.

George îl opri.

— Înainte să pleci, Skip… Știu că noul președinte are multe pe cap, dar sunt sigur că în următoarele zile se va apleca și asupra proiectului de lege pentru drepturi civile. Te rog să mă suni dacă vei considera că vă pot ajuta în vreun fel.

— Mulțumesc, George. Îți sunt recunoscător, spuse Skip, apoi se îndepărtă.

— Bine lucrat, observă Greg.

— Voiam doar să mă asigur că știe că sunt disponibil.

— Da, asta contează enorm în politică.

Ospătarii le aduseră mâncare și, după ce se retraseră, George zise:

— Eu sunt trup și suflet de partea lui Bobby Kennedy. Însă Johnson nu trebuie subestimat, adăugă el în timp ce își tăia homarul.

— Ai dreptate, dar nici nu trebuie supraestimat.

— Cum adică?

— Lyndon are două defecte. Este slab din punct de vedere intelectual. Stai, nu te repezi! Este șiret ca un dihor texan, însă nu-i același lucru. A făcut facultate de institutori și nu a învățat gândirea abstractă. Se simte inferior în fața noastră, a celor educați la Harvard, și are dreptate. Nu poate înțelege cum trebuie politica internațională. Chinezii, budiștii, cubanezii, bolșevicii – acești oameni au moduri de gândire diferite, pe care el nu le va înțelege niciodată.

— Care-i celălalt defect al său?

— Este slab și din punct de vedere moral. Nu are principii. Susține în mod sincer drepturile civile, dar nu din considerente etice. Empatizează cu persoanele de culoare fiindcă le consideră defavorizate, așa cum se consideră și pe sine, întrucât provine dintr-o familie săracă de texani. Este o reacție instinctuală.

George zâmbi.

— Tocmai te-a determinat să faci exact ce voia.

— Corect. Lyndon știe cum să manipuleze oamenii, dacă îi ia pe fiecare în parte. Este cel mai abil parlamentar pe care l-am cunoscut vreodată. Însă nu este un om de stat. Jack Kennedy era exact opusul: complet incompetent în relația cu Congresul, însă absolut superb pe plan internațional. Lyndon va mânui cu măiestrie Congresul, dar nu știu cum se va descurca în postura de lider al lumii libere.

— Crezi că proiectul de lege a drepturilor civile are vreo șansă să treacă de comitetul congresmenului Howard Smith?

Greg rânji.

— Abia aștept să văd ce va face Lyndon. Mănâncă-ți homarul.

A doua zi, Legea Grâului – propusă de senatorul Mundt – fu respinsă cu 57 de voturi la 36.

Titlul din ziua următoare fu următorul:

LEGEA GRÂULUI – PRIMA VICTORIE A LUI JOHNSON

•

Funeraliile se încheiară. Kennedy nu mai era, iar Johnson devenise noul președinte. Lumea se schimbase, dar George nu

știa ce anume însemna asta. Nimeni nu știa. Ce fel de președinte avea să fie Johnson? Cum avea să fie diferit? Un om pe care lumea nu îl știa mai deloc ajunsese brusc liderul lumii libere și conducătorul celei mai puternice țări. Ce avea să facă?

Urma să își dezvăluie intențiile.

Sala Camerei Reprezentanților era plină ochi. Luminile carelor de televiziune scânteiau deasupra congresmenilor și senatorilor adunați acolo. Judecătorii de la Curtea Supremă își purtau robele negre, iar șefii de Stat-major aveau piepturile pline de medalii.

George stătea lângă Skip Dickerson la galerie, care era de asemenea plină, cu oameni așezați inclusiv pe treptele dintre rânduri. George îl studie pe Bobby Kennedy, aflat jos, în capătul zonei în care stăteau membrii Cabinetului, cu capul plecat și cu privirea în podea. Bobby slăbise mult în cele cinci zile de la asasinat. De asemenea, începuse să poarte hainele fratelui său mort, care nu i se potriveau, ceea ce sporea impresia de om care se împuțina la trup.

În boxa prezidențială se aflau lady Bird Johnson și cele două fiice ale sale – una ștearsă, cealaltă ceva mai frumușică având toate trei coafuri demodate. Alături de ele, în boxă, se mai aflau câțiva reprezentanți de marcă ai Partidului Democrat: primarul Daley din Chicago, guvernatorul Lawrence din Pennsylvania și Arthur Schlesinger, intelectualul de casă al clanului Kennedy, care – așa cum știa George – conspira deja să îl întreacă pe Johnson în cursa prezidențială din anul următor. În mod surprinzător, în boxă erau și două persoane de culoare. George le cunoștea: erau Zephyr și Sammy Wright, bucătăreasa și șoferul familiei Johnson. Oare era un semn bun?

Ușa mare, dublă se deschise larg. Un ușier cu numele comic Fishbait[4] Miller strigă: „Domnule Președinte al Camerei Reprezentanților! Președintele Statelor Unite!” Apoi intră Lyndon Johnson și toată lumea se ridică în picioare, aplaudându-l.

George avea două întrebări cu privire la Lyndon Johnson care nu-i dădeau pace și ambele urmau să își primească răspunsul în ziua aceea. Prima era: oare avea să abandoneze problematicul proiect de lege a drepturilor civile? Pragmaticii din Partidul Democrat îl îndemnau să o facă. Johnson ar fi avut un pretext bun, în cazul în care ar fi vrut unul: președintele Kennedy nu izbutise să obțină sprijin în Congres pentru proiect și acesta era

[4] Momeală (n.tr.).

sortit eșecului. Noul președinte avea dreptul de a renunța la el ca la un lucru făcut de mântuială. Johnson putea declara că legislația privitoare la spinoasa chestiune a segregării trebuia să aștepte până după alegeri.

Dacă declara acest lucru, mișcarea pentru drepturi civile avea să primească o lovitură cruntă. Rasiștii ar fi sărbătorit victoria, Ku Klux Klanul ar fi considerat că toate acțiunile sale erau justificate, iar polițiștii, judecătorii, clericii și politicienii albi și corupți din Sud ar fi știut că pot continua persecutarea, bătaia, torturarea și uciderea negrilor fără să se teamă că vor fi aduși în fața justiției.

În schimb, dacă Johnson nu declara asta, dacă alegea să își reafirme susținerea pentru drepturile civile, apărea o nouă întrebare: oare avea autoritatea necesară pentru a-l înlocui cu succes pe Kennedy? Și această întrebare urma să își găsească răspunsul într-o oră, iar perspectivele erau sumbre. Lyndon era foarte abil în discuțiile personale; dar nu era deloc impresionant atunci când se adresa unor grupuri mari în ocazii oficiale – adică exact ce trebuia să facă peste doar câteva clipe. Pentru poporul american, aceasta era prima lui apariție în noua postură de lider și cu siguranță avea să îl definească – în bine sau în rău.

Skip Dickerson își rodea unghiile.

— Tu i-ai scris discursul? îl întrebă George.

— Doar câteva rânduri. A fost un efort colectiv.

— Ce-o să spună?

Skip clătină înfrigurat din cap.

— Așteaptă și-o să vezi.

Oamenii cu informații de la Washington se așteptau ca prestația lui Johnson să fie un fiasco. Tipul era un orator jalnic, plictisitor și rigid. Uneori se pripea, învălmășindu-și cuvintele, iar alteori suna greoi. Când voia să accentueze ceva, pur și simplu striga. Gesturile sale erau stinghere: ridica mâna și împungea cu degetul în aer sau ridica ambele brațe și își flutura pumnii. Discursurile dezvăluiau în general un Lyndon jalnic.

Johnson străbătu mulțimea care îl aplauda, urcă pe podium, se postă la pupitru și deschise un caiet negru cu foi detașabile. George nu putu deduce nimic din aspectul lui. Nu părea nici încrezător, nici neliniștit când își puse la ochi o pereche de ochelari fără ramă, așteptând apoi cu răbdare până când aplauzele se opriră și toți cei din public se așezară.

În cele din urmă, începu să vorbească. Pe un ton echilibrat și măsurat, el rosti:

— Aș fi dat tot ce am numai să nu mă aflu astăzi aici, în fața dumneavoastră, în aceste împrejurări.

Sala se cufundă în tăcere. Alesese exact nota potrivită de umilință și amărăciune. Era un început promițător, se gândi George.

Johnson continuă în aceeași notă, vorbind cu demnitate și calm. Dacă simțea vreun impuls de a se pripi, și-l controla foarte ferm. Purta un costum albastru-închis cu cravată și o cămașă cu gaică la guler, stil considerat formal în Sud. Își întorcea din când în când privirea dintr-o parte în cealaltă, adresându-se întregii săli și reușind totodată să se impună.

În stilul lui Martin Luther King, el vorbi despre visuri: visurile lui Kennedy de a cuceri spațiul, de a oferi educație tuturor copiilor, de a înființa Peace Corps.

— Aceasta este provocarea cu care ne confruntăm, zise el. Să nu șovăim, să nu ne oprim, să nu zăbovim asupra acestui cumplit moment, ci să continuăm să mergem pe drumul nostru pentru a ne împlini destinul pe care ni l-a rezervat istoria.

Fu nevoit să se oprească datorită aplauzelor.

Apoi continuă:

— Primele noastre sarcini, cele care nu mai suportă amânare, cad în seama celor de pe acest deal.

Aici era problema. Dealul Capitoliului, unde se afla Congresul, fusese în război cu președintele în cea mai mare parte a anului 1963. Congresul avea puterea de a întârzia adoptarea legislației, putere pe care o folosea adeseori, chiar și atunci când președintele militase și câștigase sprijinul opiniei publice pentru planurile sale. Însă, de când John Kennedy lansase proiectul legii de drepturi civile, ei intraseră în grevă ca niște muncitori militanți dintr-o fabrică, amânând orice, refuzând cu încăpățânare să treacă până și legile de rutină, dând dovadă de dispreț față de opinia publică și față de procesul democratic.

— Mai întâi… continuă Johnson, iar George își ținu respirația în timp ce aștepta să audă care era prioritatea noului președinte. Niciun discurs sau elogiu de comemorare nu ar putea onora mai elocvent memoria președintelui Kennedy decât adoptarea cât mai curând posibil a proiectului de lege a drepturilor civile pentru care el a luptat atâta amar de vreme.

George sări în picioare, bătând bucuros din palme. Nu era singurul: aplauzele izbucniră din nou, iar de această dată durară și mai mult.

Johnson așteptă să se facă liniște din nou apoi continuă:

— Am discutat suficient în această țară despre drepturile civile. Discutăm deja de mai bine de o sută de ani. A sosit clipa, *acum,* să scriem următorul capitol – și să-l trecem în hrisoavele noastre de legi.

Urmă un nou ropot de aplauze.

Euforic, George se uită la cei câțiva negri din sală: cinci congresmeni de culoare, inclusiv Gus Hawkins din California, care arăta aproape alb; domnul și doamna Wright, aflați în boxa prezidențială, bătând din palme; și câteva persoane printre spectatorii de la galerie. Pe chipurile lor se citea ușurare, dar și speranță și bucurie.

Apoi ochii îi căzură asupra rândurilor de scaune din spatele Cabinetului, unde se aflau cei mai marcanți senatori, majoritatea acestora sudiști, ursuzi și îmbufnați.

Niciunul dintre ei nu aplauda.

•

Skip Dickerson îi explică situația lui George șase zile mai târziu, în micul birou de lângă Biroul Oval.

— Singura noastră șansă este o petiție de ridicare a atribuțiilor.

— Ce-i asta?

Dickerson își îndepărtă din ochi o șuviță blondă.

— Este o rezoluție adoptată de Congres, prin care este preluat controlul proiectului de la Comitetul de Regulamente și acesta este forțat să îl trimită în plen pentru a fi dezbătut.

George se simțea frustrat – chiar trebuiau urmate toate aceste proceduri complicate pentru ca bunicul Mariei să nu mai fie băgat la închisoare în caz că încerca să se înregistreze ca să voteze?

— Nu am mai auzit niciodată de așa ceva, recunoscu el.

— Avem nevoie de o majoritate. Democrații din Sud vor vota împotriva noastră, așa că ne lipsesc 58 de voturi.

— Rahat! Avem nevoie de sprijinul a 58 de republicani înainte să putem face ceea ce se cuvine?

— Da. Și aici intervii tu.

— Eu?

— Foarte mulți republicani susțin că sunt în favoarea drepturilor civile. În fond, vorbim totuși de partidul lui Abraham Lincoln, cel care i-a eliberat pe sclavi. Vrem ca Martin Luther King și toți liderii de culoare să își sune susținătorii republicani, să le explice această situație și să îi roage să voteze petiția. Mesajul va fi că nu poți fi în favoarea drepturilor civile decât dacă ești și în favoarea petiției.

George încuviință.

— Da, bine gândit.

— Unii vor spune că sunt în favoarea drepturilor civile, dar că nu le place această grabă procedurală. Aceștia trebuie determinați să priceapă că senatorul Howard Smith este un segregaționist înverșunat, care se va asigura că regulamentele vor fi dezbătute în comitetul său până când va fi prea târziu ca proiectul să mai treacă. Ce face el nu este *amânare,* ci *sabotaj.*

— În regulă.

O secretară apăru în ușa deschisă și zise:

— Vă așteaptă.

Cei doi tineri se ridicară și intrară în Biroul Oval.

Ca de obicei, George fu uluit de statura impresionantă a lui Lyndon Johnson. Avea cam un metru nouăzeci, dar înălțimea nu era totul. Capul său era mare, nasul lung, iar urechile arătau ca niște clătite. Dădu mâna cu George, apoi îl apucă de umăr cu cealaltă mână, apropiindu-se destul de mult încât să îl facă pe acesta să se simtă ușor jenat.

Johnson zise:

— George, le-am cerut tuturor oamenilor lui Kennedy să rămână la Casa Albă și să mă ajute. Tu ai studiat la Harvard, iar eu am făcut Colegiul de Institutori din Texasul de Sud-Vest. Așa că, vezi tu, am nevoie de voi toți mai mult decât a avut el.

George nu știa ce să spună – un asemenea nivel de umilință era stânjenitor. După o clipă de ezitare, rosti:

— Sunt aici ca să vă ajut cum pot, domnule președinte.

Probabil că vreo mie de oameni îi ziseseră deja asta până atunci, dar Johnson reacționă ca și cum o auzea pentru prima oară.

— Îți sunt foarte recunoscător, George, spuse el cu ardoare. Îți mulțumesc. Apoi trecu la subiect: O grămadă de oameni mi-au cerut să mai îmblânzesc proiectul de lege a drepturilor civile pentru ca sudiștii să îl poată înghiți mai ușor. Mi s-a sugerat să

elimin interzicerea segregării în locurile publice. Sunt două motive pentru care nu sunt dispus să fac asta, George. Primul: vor detesta legea oricum, indiferent cât de dură sau de blândă este, și nu cred că o vor sprijini oricât de mult aș modifica-o.

Argumentul i se părea foarte solid lui George.

— Dacă tot te așteaptă o luptă, măcar să lupți pentru ceea ce îți dorești cu adevărat.

— Exact. Hai să-ți spun și al doilea motiv. Eu am o prietenă și o angajată – doamna Zephyr Wright.

George și-i aminti pe soții Wright, care se aflaseră în boxa prezidențială din Camera Reprezentanților.

Johnson continuă:

— Odată, pe când se pregătea să plece în Texas, am rugat-o să îmi ducă și mie câinele. Ea mi-a zis: „Vă rog să nu îmi cereți asta!” Bineînțeles că am întrebat-o de ce. „Și-așa este foarte greu să străbați Sudul dacă ești negru, mi-a explicat ea. Nu găsești un loc unde să mănânci, unde să dormi sau măcar să mergi la baie. Cu un câine va fi de-a dreptul imposibil.” Asta m-a durut, George; aproape că mi-au dat lacrimile. Doamna Wright a absolvit o facultate, totuși. Atunci am realizat cât de importantă este interzicerea segregării în locurile publice. Știu cum este să se uite lumea la tine de sus, George, și nu-i doresc nimănui asta.

— Mă bucur să aud acest lucru, rosti George.

Știa că era dus cu zăhărelul. Johnson încă îl ținea de mână și de umăr, stând aplecat deasupra lui și cât se poate de aproape de el, scrutându-l cu o privire intensă. George știa ce încerca să facă – însă, chiar și așa, tot avea efect. Îl emoționă povestea lui Zephyr și îl crezu pe Johnson când acesta îi spuse că știa cum este să se uite lumea la tine de sus. Simți un val de admirație și de afecțiune pentru acest bărbat uriaș, stingher și sentimental, care părea să fie de partea negrilor.

— Va fi foarte greu, dar cred că putem câștiga, rosti Johnson. Fă tot posibilul, George.

— Da, domnule, replică George. Așa voi face.

•

George îi explică Verenei Marquand strategia președintelui Johnson cu puțin înainte ca Martin Luther King să intre în Biroul Oval. Ea arăta senzațional în pelerina ei roșie de ploaie, însă de această dată George nu mai fu distras de frumusețea ei răpitoare.

— Trebuie să ne concentrăm toate eforturile în această direcție, zise el pe un ton insistent. Dacă petiția pică, va pica și proiectul, iar negrii din Sud vor reveni la situația precedentă.

Îi dădu Verenei o listă cu congresmenii republicani care nu semnaseră încă petiția.

Ea fu impresionată.

— Președintele Kennedy ne tot vorbea despre voturi, dar nu ne-a arătat niciodată o listă ca asta.

— Ăsta-i Lyndon, spuse George. Dacă oamenii însărcinați cu convocarea parlamentarilor îl anunță că ei cred că au un anumit număr de voturi, el le zice: „Nu-i destul să credeți – eu vreau să *știu*!” Trebuie să vadă numele. Și are dreptate. E o chestiune mult prea importantă ca să fie lăsată la voia întâmplării. Apoi o anunță că liderii mișcării pentru drepturi civile trebuiau să pună presiune asupra republicanilor moderați. Fiecare dintre acești oameni trebuie să primească un telefon de la cineva de a cărui confirmare are nevoie.

— Asta îi va aduce la cunoștință președintele lui King în această dimineață?

— Exact.

Johnson se întâlnise între patru ochi cu fiecare dintre cei mai importanți lideri ai mișcării pentru drepturi civile. Jack Kennedy i-ar fi strâns pe toți laolaltă, însă Lyndon nu se descurca la fel de bine cu grupuri mari.

— Și Johnson crede că liderii mișcării pentru drepturi civile îi pot face pe toți acești republicani să se răzgândească? rosti Verena cu scepticism.

— Nu de unii singuri, dar mai apelează și la alte persoane. O să se vadă cu toți liderii sindicali. A luat micul dejun cu George Meany azi-dimineață.

Verena clătină din cap uimită.

— Trebuie să recunosc că este foarte energic. Apoi căzu puțin pe gânduri. De ce nu a făcut asta și președintele Kennedy?

— Din același motiv pentru care Lyndon nu poate cârmi un iaht – nu știa cum.

Întrevederea lui Johnson cu King se desfășură foarte bine. Însă în dimineața următoare, optimismul lui George fu temperat de riposta segregaționiștilor.

Republicanii de seamă denunțară petiția. McCullough din Ohio zise că aceasta îi irita pe cei care altminteri ar fi susținut

proiectul legii drepturilor civile. Gerald Ford declară în fața reporterilor că ar fi trebuit ca numitului Comitet de Regulamente să i se lase timp pentru organizarea de audieri, ceea ce era praf în ochi: toată lumea știa că Smith voia să înăbușe proiectul în fașă, nu să îl dezbată. Totuși, reporterii fură informați că petiția picase.

Însă Johnson nu se lăsă bătut cu una, cu două. Miercuri dimineață discută cu Consiliul de Consultanță în Afaceri, care reunea 89 dintre cei mai importanți oameni de afaceri americani, spunându-le: „Sunt singurul președinte pe care îl aveți; orice eșec al meu este și eșecul vostru, pentru că țara va intra în criză”.

Apoi se adresă consiliului executiv al AFL-CIO, cea mai mare federație sindicală, zicând: „Am nevoie de voi și cred că ar trebui să fiți de partea mea”. Fu ovaționat, iar cei 33 de lobbyiști ai sindicatelor din industria siderurgică luară cu asalt Dealul Capitoliului.

George lua cina cu Verena într-unul dintre restaurantele de acolo când Skip Dickerson trecu pe la masa lor și șuieră:

— Clarence Brown s-a dus să se vadă cu Howard Smith.

George îi explică Verenei:

— Brown este cel mai important republican din comitetul lui Smith. Fie îi spune lui Smith să se țină tare pe poziție și să ignore lobby-ul… fie îl anunță că republicanii nu mai pot rezista prea mult în fața presiunii. Dacă doi membri ai comitetului se întorc împotriva lui Smith, deciziile lui pot fi răsturnate de o nouă majoritate.

— Oare se poate termina totul atât de repede? se minună Verena.

— S-ar putea ca Smith să sară înainte să fie împins. Și-ar mai salva cât de cât demnitatea.

George împinse farfuria din față. Tensiunea îi stricase pofta de mâncare.

După o jumătate de oră, Dickerson reveni.

— Smith a cedat, jubilă el. Mâine va da o declarație oficială.

După care plecă să ducă vestea mai departe.

George și Verena își zâmbiră cu gura până la urechi.

— Dumnezeu să-l aibă în pază pe Lyndon Johnson! zise Verena.

— Amin! rosti George. Trebuie să sărbătorim.

— Ce vrei să facem?
— Vino la mine acasă, spuse George. Mă gândesc eu la ceva.

• Capitolul 32 •

În școala lui Dave nu se purta uniformă, dar băieții erau luați peste picior dacă se îmbrăcau prea elegant. Dave încasă câteva ghionturi în coaste în ziua în care apăru îmbrăcat cu o jachetă cu patru butoni, o cămașă albă cu guler mare, o cravată cu model șerpuit și pantaloni albaștri de hipiot, cu o curea albă din plastic. Nu îi păsa de tachinări. Avea o misiune.
Trupa lui Lenny lâncezea la liziera industriei de divertisment de ani buni. La cum arătau lucrurile, puteau petrece încă un deceniu cântând rock and roll în cluburi și localuri. Dave își dorea mai mult de la viață în 1964. Pentru a progresa, trebuiau să scoată un album.
După ore luă metroul până pe Tottenham Court Road, mergând apoi pe jos până la o adresă de pe Denmark Street. La parterul clădirii se afla un magazin de chitare, însă alături era o ușă care ducea la un birou de deasupra, având o plăcuță pe care scria CLASSIC RECORDS.
Dave vorbise cu Lenny despre obținerea unui contract cu o casă de discuri, dar Lenny nu îi dăduse prea multe speranțe.
— Am încercat și eu asta, îi zisese el. Nu poți pătrunde în circuitul lor închis.
Nu avea niciun sens. Trebuia să existe o cale de acces, altminteri nimeni nu ar mai fi scos albume. Însă Dave știa că nu avea rost să piardă timpul încercând să se înțeleagă cu Lenny. Așa că decise să se ocupe personal.
Începuse prin a studia numele caselor de discuri din topuri. Era foarte complicat, întrucât erau multe mărci deținute de numai câteva companii. Cartea de telefon îl ajutase să le mai sorteze, iar în final îi alesese pe cei de la Classic.
Îi sunase și le zisese:
— Vă sunăm de la Biroul de Obiecte Pierdute al Căilor Ferate. Avem o bandă într-o cutie marcată: „Head of Artists and Recording, Classic Records”. Cui ar trebui să o trimitem?

Fata care îi răspunse la telefon îi dăduse un nume și această adresă de pe Denmark Street.

În capul scărilor dădu de o recepționeră, probabil cea cu care vorbise la telefon. Cu un aer plin de încredere, el folosi numele primit chiar de la ea.

— Am venit să îl văd pe Eric Chapman, zise el.

— Cine să-i spun că îl caută?

— Dave Williams. Spuneți-i că m-a trimis Byron Chesterfield.

Era o minciună, dar Dave nu avea nimic de pierdut.

Recepționera dispăru dincolo de o ușă. Dave se uită împrejur. Camera era decorată cu discuri de aur și de argint înrămate. O fotografie a lui Percy Marquand, un fel de Bing Crosby al negrilor, era semnată: „Lui Eric – cu mulțumiri pentru tot”. Dave observă că toate discurile erau vechi de cel puțin cinci ani. Eric avea nevoie de talente noi.

Dave era agitat – nu era obișnuit cu înșelătoria. Își zise că nu era cazul să fie timid. Doar nu încălca legea. Dacă era descoperit, cel mai rău lucru pe care îl putea păți era să i se spună să plece și să nu mai irosească timpul oamenilor. Era un risc pe care merita să și-l asume.

Secretara ieși, iar un bărbat de vârstă mijlocie apăru în prag. Purta o haină tricotată verde peste o cămașă albă și o cravată banală. Avea părul cărunt și rar. Se rezemă de cadrul ușii, măsurându-l pe Dave cu privirea. După o clipă, rosti:

— Deci Byron te-a trimis la mine?

Vorbea pe un ton sceptic: era limpede că nu îl credea. Dave evită repetarea minciunii scornind una nouă.

— Byron a spus: „EMI îi are pe Beatles, Decca pe Rolling Stones, iar Classic are nevoie de Plum Nellie”.

Byron nu zisese nimic de genul ăsta. Dave născocise această replică după ce citise presa de muzică.

— Plum și mai cum?

Dave îi dădu lui Chapman o fotografie cu trupa.

— Am cântat la The Dive, în Hamburg, la fel ca Beatles, și la Jump Club, în Londra, la fel ca Stones.

Era surprins că încă nu fusese dat afară și se întrebă cât avea să-l mai țină norocul.

— De unde îl cunoști pe Byron?

— Este managerul nostru, minți Dave din nou.

— Ce stil de muzică?

— Rock and roll, dar cu multe armonii vocale.

— Mda, ca oricare altă trupă pop din ziua de azi.

— Da, dar noi suntem mai buni.

Urmă o pauză lungă. Dave se bucura că cel puțin Chapman vorbea cu el, mai ales că Lenny îi spusese că nu putea pătrunde acolo. Dave îi dovedise că se înșela.

Apoi, Chapman rosti:

— Ești un mincinos și jumătate.

Dave vru să protesteze, dar Chapman îl opri.

— Nu mai îndruga și alte baliverne. Byron nu este managerul vostru și nu el te-a trimis aici. Poate că l-ai întâlnit la un moment dat, dar în niciun caz nu ți-a zis despre Classic Records că are nevoie de Plum Nellie.

Dave nu răspunse. Fusese prins cu mâța-n sac. Era umilitor. Încercase să joace la cacealma ca să pătrundă într-o casă de discuri și eșuase.

Chapman continuă:

— Cum ziceai că te cheamă?

— Dave Williams.

— Ce vrei de la mine, Dave?

— Un contract pentru un album.

— Vai, ce surpriză!

— Lăsați-ne să dăm o probă măcar. Vă promit că nu veți regreta.

— Hai să-ți spun un mic secret, Dave. Când aveam 18 ani, mi-am obținut prima slujbă într-o casă de discuri spunând că sunt electrician calificat. Am mințit. Singura calificare pe care o aveam era cântatul la pian.

Dave simți că îi reînvie speranța.

— Îmi place tupeul tău, rosti Chapman. Apoi adăugă, ușor întristat: Dacă aș putea da timpul înapoi, nu m-ar deranja să fiu din nou tânăr și nesocotit.

Dave își ținu răsuflarea.

— Puteți da o probă.

— Vă mulțumesc!

— Veniți la studio a doua zi după Crăciun. O arătă pe recepționeră cu degetul. Cherry îți va face programarea.

Apoi intră din nou în biroul său și închise ușa.

Lui Dave nu îi venea să creadă că avusese un asemenea noroc. Fusese prins cu minciunile lui caraghioase și totuși reușise să obțină o probă!

Făcu o programare provizorie împreună cu Cherry, spunându-i că va suna să confirme după ce se va consulta cu restul trupei. Apoi plecă spre casă, simțind că plutește.

De îndată ce ajunse acasă, ridică receptorul de pe hol și îl sună pe Lenny.

— Am obținut o probă la Classic Records! rosti el triumfător.

Dar Lenny nu fu atât de entuziasmat pe cât se așteptase Dave.

— Cine ți-a zis să faci asta? bodogăni el, supărat că Dave preluase inițiativa.

Dave nu se lăsă descurajat.

— Ce avem de pierdut? zise el.

— Cum ai reușit?

— Am mers la cacealma. M-am întâlnit cu Eric Chapman și el a acceptat.

— Noroc chior, pufni Lenny. Se mai întâmplă.

— Mda, zise Dave, deși se gândea: „Nu aș fi avut noroc dacă aș fi stat degeaba acasă”.

— Classic nu este tocmai o marcă de pop, observă Lenny.

— De asta au nevoie de noi. Dave începea să își piardă răbdarea. Lenny, chiar ne-ar prinde rău?

— Nu, e în regulă. Vedem dacă iese ceva din treaba asta.

— Acum trebuie să hotărâm ce să cântăm la probă. Secretara mi-a spus că vom înregistra două melodii.

— Ar trebui să interpretăm *Shake, Rattle and Roll,* evident.

Dave se simți descumpănit.

— De ce?

— E cea mai bună piesă a noastră. Ne iese bine mereu.

— Nu crezi că-i ușor demodată?

— E clasică.

Dave știa că nu se putea certa cu Lenny în legătură cu asta, cel puțin nu acum. Lenny își călcase deja pe orgoliu o dată. Putea fi îmboldit, dar până la un punct. Totuși, puteau înregistra două cântece: poate că al doilea avea să fie mai deosebit.

— Ce-ai spune de un blues? încercă Dave disperat. Așa, de contrast. Ca să arătăm că putem varia.

— Da. *Hoochie Coochie Man.*

Era o alegere mai bună, mai apropiată de stilul Rolling Stones.

— Bine, încuviință Dave.

Se duse în salon. Walli era acolo, cu o chitară pe genunchi. Locuia la familia Williams de când venise de la Hamburg cu trupa. El și Dave stăteau adeseori în această cameră, cântând din voce și la chitară, după ore și înainte de cină.

Dave îi spuse vestea. Walli se bucură, deși era ușor îngrijorat din cauza propunerilor lui Lenny.

— Două melodii care au fost șlagăre în anii ’50, remarcă el.

Vorbea o engleză din ce în ce mai bună.

— E trupa lui Lenny, îi zise Dave resemnat. Dacă tu crezi că-l poți face să se răzgândească, nu ai decât să încerci.

Walli ridică din umeri. Era un muzician grozav, dar ușor pasiv, descoperise Dave. Evie obișnuia să spună că toată lumea părea ușor pasivă în comparație cu familia Williams.

Tocmai meditau asupra gusturilor lui Lenny când apăru Evie, însoțită de Hank Remington. *A Woman’s Trial* fusese un mare succes, în ciuda dezastrului de la deschidere provocat de asasinarea președintelui Kennedy. Hank înregistra un nou album cu The Kords. Își petreceau după-amiezile împreună, apoi fiecare își vedea de treabă.

Hank purta pantaloni de hipiot, din catifea scămoșată, și o cămașă cu buline. Se așeză lângă Dave și Walli în vreme ce Evie se duse la etaj ca să se schimbe. Era fermecător și amuzant, ca de obicei, și le povesti despre isprăvile din turneele celor de la The Kords.

Luă chitara lui Walli și atinse câteva strune cu mintea aiurea, apoi zise:

— Vreți să auziți un cântec nou?

Bineînțeles că voiau.

Era o baladă sentimentală numită *Love Is It,* care le plăcu de îndată ce o auziră – era o melodie frumoasă, ușor tărăgănată. Când băieții îi cerură să o mai cânte o dată, Hank le făcu pe plac.

— În ce ai cântat la începutul punții? îl întrebă apoi Walli.

— În Do minor, răspunse Hank, arătându-i și întinzându-i apoi chitara.

Walli repetă notele, iar Hank o cântă pentru a treia oară. Dave improviză o armonie.

— A sunat bine, zise Hank. Păcat că nu o vom înregistra.

— Poftim? întrebă Dave, nevenindu-i să creadă. Dar e atât de frumoasă!

— Celorlalți membri din The Kords li se pare siropoasă. Ei consideră că suntem o trupă de rock; nu vrem să sunăm ca Peter, Paul and Mary.

— Eu cred că-i un șlagăr de top, răspunse Dave.

Mama lui apăru în ușă și zise:

— Walli, ai un telefon din Germania.

Era Rebecca, sora lui Walli din Hamburg, presupuse Dave. Familia lui Walli din Berlinul de Est nu îl putea suna: regimul de acolo nu permitea apeluri către Occident.

După ce Walli ieși din cameră, reapăru Evie. Își prinsese părul în coc și purta blugi și un tricou, urmând ca machiorii și costumierii să o pregătească pentru reprezentație. Hank avea să o lase la teatru în drum spre studio.

Dave era cu mintea aiurea. Se gândea la *Love Is It,* un cântec extraordinar pe care cei de la The Kords nu îl voiau.

Apoi Walli reveni în cameră, urmat de Daisy.

— Era Rebecca, zise el.

— Îmi place Rebecca, rosti Dave amintindu-și de cotletele ei de porc și de cartofii prăjiți.

— Tocmai a primit, cu foarte mare întârziere, o scrisoare de la Karolin, din Berlinul de Est. Walli făcu o pauză, părând cu totul copleșit de emoții, într-un final izbuti să îngaime: Karolin a născut o fetiță.

Toată lumea sări să îl felicite. Daisy și Evie îl sărutară.

— Când s-a întâmplat asta? întrebă Daisy.

— Pe 22 noiembrie. O dată ușor de reținut – e ziua în care a fost împușcat Kennedy.

— Ce greutate a avut bebelușul la naștere? întrebă Daisy.

— Greutate? rosti Walli ca și cum nu ar fi priceput întrebarea.

Daisy râse.

— Oamenii pomenesc mereu greutatea când vorbesc despre nou-născuți.

— Nu m-am gândit să întreb.

— Nu contează. Ce nume i-a pus?

— Karolin vrea să îi spună Alice.

— Foarte frumos, zise Daisy.

— Karolin îmi va trimite o fotografie, rosti Walli. Cu fiica mea, adăugă el buimăcit. Însă mi-o trimite prin Rebecca, fiindcă se

pare că scrisorile către Anglia întârzie și mai mult în biroul cenzorilor.

— Abia aștept să văd poza! zise Daisy.

Hank scutură nerăbdător cheile de la mașină. Poate că îl plictiseau discuțiile despre copii. Sau, se gândi Dave, poate că nu îi convenea ca bebelușul să acapareze discuția, scoțându-l din centrul atenției.

Evie spuse:

— O, Doamne, cât s-a făcut ceasul! Pa! Și încă o dată felicitări, Walli!

Când erau pe punctul să iasă pe ușă, Dave zise:

— Hank, The Kords chiar nu are de gând să înregistreze *Love Is It*?

— Nu. Când ceva nu le place, sunt foarte încăpățânați.

— În cazul ăsta… am putea să luăm noi cântecul pentru Plum Nellie? Avem programată o probă la Classic Records în ianuarie.

— Sigur, zise Hank, ridicând din umeri. De ce nu?

•

Sâmbătă dimineață, Lloyd Williams îi ceru lui Dave să vină în biroul lui.

Dave se pregătea să iasă în oraș. Purta un pulover cu dungi orizontale, albe și albastre, blugi și o geacă de piele.

— De ce? rosti el sfidător. Oricum nu îmi mai dai bani de buzunar.

Nu câștiga mult cu Plum Nellie, dar banii îi ajungeau pentru cartelele de metrou, pentru băutură și pentru câte o cămașă sau o pereche nouă de ghete.

— Banii sunt singurul motiv pentru care ai vorbi cu tatăl tău?

Dave ridică din umeri și intră în cameră, privind către biroul vechi și cele câteva fotolii de piele. Focul mocnea în șemineu. Pe perete se afla o fotografie a lui Lloyd la Cambridge, în anii ’30. Camera părea un altar pentru tot ce era demodat și mirosea a vechi.

Lloyd zise:

— M-am întâlnit ieri cu Will Furbelow la Reform Club.

Will Furbelow era directorul școlii lui Dave. Chelia îi atrăsese porecla de „None Above”[5].

— Mi-a spus că riști să pici toate examenele.

— Mda, nu m-a înghițit niciodată…

---

[5] Nimic deasupra (n.tr.).

— Dacă le pici, vei fi exmatriculat. Va fi sfârșitul educației tale instituționale.

— Slavă Domnului!

Lloyd nu se lăsă provocat.

— Nu vei putea urma nicio profesie, de la contabil până la zoolog. Toate acestea presupun trecerea examenelor. Următoarea posibilitate ar fi să intri ucenic undeva și să înveți ceva util, așa că ar trebui să te gândești ce ți-ar plăcea mai mult: zidar, bucătar, mecanic auto…

Dave se întrebă dacă Tata o luase razna.

— Zidar? pufni el. Chiar nu mă cunoști *deloc*? Sunt eu… Dave.

— Nu te mai mira atât… Astea sunt meseriile pe care le pot urma cei care nu își iau examenele. Sub acel nivel, ai putea fi vânzător la un magazin sau muncitor într-o fabrică.

— Nu-mi vine să cred că aud așa ceva!

— Mă temeam eu că nu vei dori să vezi realitatea.

„Tata era cel care nu vedea realitatea”, se gândi Dave.

— Îmi dau seama că treci deja de vârsta la care mă pot aștepta să mă asculți. Dave era surprins – era o abordare nouă. Nu spuse nimic. Dar vreau să știi cum stau lucrurile. Dacă te lași de școală, mă aștept să muncești.

— Chiar muncesc și încă din greu. Cânt aproximativ trei-patru seri pe săptămână; în plus, eu și Walli am început să compunem cântece.

— Vreau să spun că mă aștept să te întreții. Deși mama ta a moștenit o avere, am convenit încă de la început că nu ne vom întreține copiii, lăsându-i să trândăvească.

— Dar nu trândăvesc.

— Tu crezi că muncești, însă lumea s-ar putea să nu vadă lucrurile la fel. În orice caz, dacă vrei să stai în continuare aici, va trebui să contribui la cheltuieli.

— Adică să plătesc chirie?

— Dacă așa vrei să-i zici, da.

— Jasper nu a plătit niciodată chirie și stă aici de ani întregi!

— El e încă student. Și își trece examenele.

— Și Walli?

— El reprezintă un caz special, dat fiind trecutul său; însă, mai devreme sau mai târziu, va trebui să contribuie și el.

Dave încercă să își dea seama ce presupunea acest lucru.

— Deci dacă nu devin zidar sau vânzător și dacă nu câștig suficienți bani cu trupa ca să plătesc chirie, atunci...

— ... atunci va trebui să îți găsești un alt loc în care să stai.

— Mă dai afară!

Lloyd îl privi îndurerat.

— Toată viața ta ai avut totul pe tavă: o casă minunată, o școală grozavă, cea mai bună mâncare, cele mai bune jucării și cărți, lecții de pian, vacanțe la schi... Dar pe atunci erai doar un copil. Acum ești om în toată firea și trebuie să înfrunți realitatea.

— Realitatea mea, nu a ta.

— Tu disprețuiești munca depusă de oamenii de rând. Ești diferit, ești un rebel. Fie. Rebelii plătesc și ei un preț. Mai devreme sau mai târziu, vei afla și tu asta. Atât am avut de spus.

Dave rămase pe gânduri câteva clipe, apoi se ridică în picioare.

— Bine, rosti el. Am priceput.

Se îndreptă spre ușă. Când ieși, aruncă o privire înapoi și îl văzu pe tatăl său urmărindu-l cu o expresie stranie pe chip.

Încă se gândea la asta atunci când trânti ușa de la intrare. Ce însemna privirea aceea?

Încă se mai gândea la asta când își cumpără cartela de metrou. În timp ce cobora pe scările rulante, văzu o reclamă la o piesă de teatru intitulată *Casa inimilor frânte.* Asta era, realiză el. Asta fusese expresia de pe chipul tatălui său.

Îi frânsese inima.

•

O mică fotografie color înfățișând-o pe Alice sosi în corespondență, iar Walli o studie nerăbdător. Bebelușul arăta ca oricare altul: o fetișoară micuță și rozalie, ochi albaștri, un smoc de păr castaniu, un gât pătat. Restul corpului era înfășat într-o păturică azurie. Chiar și așa însă, Walli simți imediat un val de iubire și o dorință bruscă de a ocroti și de a îngriji făptura neajutorată pe care o concepuse.

Se întrebă dacă avea să o vadă vreodată.

Alături de fotografie găsi un bilet de la Karolin. Îi spunea că îl iubește și că îi este dor de el și că va solicita guvernului est-german permisiunea de a emigra în Occident.

În poză, Karolin o ținea pe Alice, uitându-se în obiectivul aparatului. Se mai împlinise la față și la trup și avea părul prins

la spate, nu despletit ca înainte. Nu mai semăna cu celelalte fete frumușele din clubul Minnesänger. Era mamă acum, iar asta o făcea și mai atrăgătoare în ochii lui Walli.

Îi arătă fotografia și lui Daisy, care exclamă:

— Măi, măi, ce copilaș frumos!

Walli zâmbi, chiar dacă lui bebelușii nu i se păreau frumoși, nici măcar al său.

— Cred că are ochii tăi, Walli, continuă Daisy.

Ochii lui Walli erau ușor oblici, ca ai orientalilor. Presupunea că vreun strămoș îndepărtat de-al său fusese chinez. El nu își dădea seama dacă Alice semăna la ochi cu el sau nu.

— Deci ea este Karolin, continuă Daisy, care nu o mai văzuse înainte. Walli nu avea poze cu ea. Ce tânără frumoasă!

— Ehe, și să o vezi aranjată! zise Walli mândru. Oamenii se opresc să se holbeze la ea.

— Sper să o văd și eu la un moment dat.

Fericirea lui Walli fu umbrită, ca și cum un nor ar fi ascuns soarele.

— La fel și eu, rosti el.

Urmărea știrile din Berlinul de Est, citea presa germană la biblioteca publică și discuta adeseori cu Lloyd Williams, politician specializat în afacerile externe. Walli știa că era tot mai dificil să ieși din Germania de Est: Zidul fusese înălțat și consolidat, având acum mai multe gărzi și turnuri de pază. Karolin nu ar fi încercat niciodată să fugă, mai ales acum, când avea și un copil. Totuși, mai exista o variantă. În mod oficial, guvernul est-german nu menționa dacă emigrarea legală era posibilă; nu spuneau nici măcar ce departament se ocupa de aplicații. Însă Lloyd aflase de la Ambasada Britanică din Bonn că aproximativ zece mii de persoane primeau aprobare în fiecare an. Poate că și Karolin avea să se numere printre aceștia.

— Sunt sigură că o vei revedea într-o bună zi, rosti Daisy; dar Walli știa că ea doar încerca să îl consoleze.

Apoi Walli le arătă fotografia bebelușului lui Evie și lui Hank Remington, care stăteau în salon și citeau un scenariu. Trupa The Kords spera să facă un film, iar Hank ar fi vrut ca Evie să joace un rol. Lăsară jos hârtiile, gângurind la copil.

— Azi dăm proba la Classic Records, îi zise Walli lui Hank. Mă întâlnesc cu Dave după ore.

— Hei, multă baftă! spuse Hank. O să cântați *Love Is It*?

— Așa sper. Lenny ar vrea să cântăm *Shake, Rattle and Roll.*

Hank clătină din cap, scuturându-și buclele roșcate într-un fel care le lua mințile milioanelor de adolescente.

— Prea demodat.

— Știu.

Oamenii veneau și plecau întruna din casa de pe Great Peter Street, iar Jasper intră acum cu o femeie pe care Walli nu o mai văzuse înainte.

— V-o prezint pe sora mea, Anna, rosti el.

Anna era o frumusețe de vreo douăzeci de ani, cu ochii închiși la culoare. Și Jasper era chipeș. „Probabil că sunt o familie frumoasă”, se gândi Walli. Anna avea forme voluptuoase, deloc la modă în acea perioadă, când toate fotomodelele aveau sânii mici, precum Jean „Crevetele” Shrimpton.

Jasper făcu prezentările. Când Hank se ridică să dea mâna cu Anna, îi zise:

— Chiar îmi doream să te întâlnesc. Jasper mi-a spus că ești redactor la o editură.

— Așa este.

— Mă gândeam să îmi scriu biografia.

La cei 20 de ani ai săi, Hank i se părea cam tânăr lui Walli ca să își scrie autobiografia; însă Anna era de altă părere.

— Ar fi o idee minunată! exclamă ea. Milioane de oameni vor dori să o citească.

— Crezi?

— Sunt convinsă, chiar dacă biografia nu este domeniul meu – eu sunt specializată în traduceri din literatura germană și est-europeană.

— Am avut un unchi polonez. Ajută cu ceva?

Anna râse, un chicotit care îl atrase pe Walli, la fel ca și pe Hank. Se așezară apoi să discute despre carte. Walli așteptase pentru a le arăta fotografia, dar decise că nu era momentul potrivit. Oricum trebuia să plece.

Luă cele două chitare și ieși din casă.

Hamburg contrasta puternic cu Germania de Est, însă Londra era cu totul diferită, fiind dominată de haos și de anarhie. Oamenii purtau toate stilurile vestimentare, de la pălării melon până la fuste mini. Băieții cu părul lung erau pretutindeni, așa că nimeni nu se holba la ei. Comentariile politice nu erau doar libere, ci de-a dreptul scandaloase: Walli fusese șocat să vadă la

televizor un tip care îl imita pe premierul Harold Macmillan, vorbind pe tonul acestuia, purtând o mustăcioară sură și rostind tot felul de aberații; însă familia Williams se distrase pe cinste.

Lui Walli îi atrase atenția și numărul mare de fețe de culoare. În Germania nu puteai vedea decât imigranți turci tuciurii, însă în Londra erau mii de oameni din Caraibi și de pe subcontinentul indian. Aceștia veneau să lucreze în spitale, fabrici, autobuze și trenuri. Walli observă că fetele din Caraibi se îmbrăcau foarte elegant și erau foarte sexy.

Se întâlni cu Dave la poarta școlii și luară metroul până în nordul Londrei.

Dave era agitat, remarcă Walli. El nu era deloc – știa că este un muzician iscusit. Lucrând seară de seară la Jump Club, auzise zeci de chitariști și rar i se întâmplase să dea peste vreunul mai bun decât el. Majoritatea se bazau pe doar câteva acorduri și mult entuziasm. Când auzea pe cineva cu adevărat bun, se oprea din spălat pahare și urmărea trupa, studiind stilul chitaristului, până când șeful îi zicea să își vadă de treabă; apoi, când se întorcea acasă, stătea în camera lui și imita tot ce auzise până când izbutea să reproducă la perfecție.

Din păcate, nu era de ajuns să dai dovadă de virtuozitate ca să ajungi star pop. Era nevoie de mult mai mult: farmec, aspect fizic plăcut, haine potrivite, publicitate, management inteligent și, mai presus de orice, piese bune.

Iar Plum Nellie avea acum o piesă bună. Walli și Dave cântaseră *Love Is It* și în fața celorlalți membri ai trupei, interpretând-o apoi în câteva spectacole din sezonul aglomerat de Crăciun. Se descurcaseră bine, chiar dacă – așa cum punctase Lenny – nu puteai dansa pe ea.

Însă Lenny nu voia să o cânte la probă. „Nu-i genul nostru”, zisese el. Era de aceeași părere cu cei de la The Kords – piesa era prea drăguță și sentimentală pentru o formație rock.

De la stația de metrou, Walli și Dave merseră pe jos până la o casă mare și veche, ce fusese izolată fonic și transformată într-un studio de înregistrări. Așteptară pe hol, iar după câteva minute apărură și ceilalți membri ai trupei. O recepționeră le ceru tuturor să semneze o hârtie „de asigurare”. Lui Walli i se păru că aducea mai degrabă a contract. Dave se încruntă când o citi, dar în cele din urmă o semnară.

După câteva minute se deschise o ușă și apăru un tânăr neatrăgător și gârbovit. Purta un pulover cu *en coeur,* cămașă și cravată și fuma o țigară rulată.

— Bun, zise el în loc de prezentări, dându-și părul din ochi. Suntem aproape gata. E prima oară când intrați într-un studio de înregistrări?

Ei recunoscură că așa stăteau lucrurile.

— Treaba noastră e să vă facem să vă auziți cât mai bine, așa că urmați-ne îndrumările, în regulă? zise el cu aerul că le făcea o mare favoare. Intrați în studio și băgați-vă instrumentele în priză, iar noi ne vom ocupa de restul.

— Cum te cheamă? îl întrebă Dave.

— Laurence Grant.

Nu le zise care era rolul său mai exact, iar Walli presupuse că era doar un asistent care încerca să se dea important.

Dave se prezentă pe sine și apoi restul trupei, ceea ce îl făcu pe Laurence să se foiască nerăbdător; după aceea intrară cu toții într-o încăpere.

Studioul era o cameră mare, luminată slab. Într-o parte se afla un pian Steinway uriaș, asemănător cu cel pe care Walli îl avea acasă, în Berlinul de Est. Acesta era căptușit și ascuns parțial de un paravan. Lenny se așeză la pian și cântă câteva acorduri – instrumentul avea tonul cald, caracteristic tuturor modelelor Steinway. Lenny părea impresionat.

Un set de tobe era deja instalat în studio. Lew își adusese propria tobă laterală și se apucă să o înlocuiască.

— E ceva în neregulă cu tobele noastre? întrebă Laurence.

— Nu, doar că sunt obișnuit cu toba mea.

— Setul nostru este mai adecvat pentru înregistrări.

— Ah, am înțeles, răspunse Lew punând la loc toba studioului.

Pe podea se aflau trei amplificatoare cu luminile aprinse, semn că erau pregătite. Walli și Dave își conectară chitarele în modelele Vox AC-30, iar Buzz în amplificatorul mai mare de bas Ampeg. Își acordară instrumentele după pian.

— Nu pot vedea restul trupei, spuse Lenny. Chiar trebuie să stăm cu paravanul între noi?

— Da, trebuie, răspunse Laurence.

— La ce folosește?

— E un deflector.

Walli își dădu seama, din expresia lui Lenny, că acesta tot nu pricepuse rostul paravanului; dar nu mai insistă.

Un bărbat de vârstă mijlocie purtând o haină tricotată intră pe o altă ușă, cu o țigară în mână. Îl salută pe Dave, fiind limpede că se cunoscuseră deja, apoi se prezentă celorlalți membri ai trupei.

— Eu sunt Eric Chapman și voi fi producătorul acestei probe, le explică el.

„Deci el este omul care ține în mâinile sale viitorul nostru, se gândi Walli. Dacă îi place cum cântăm, vom scoate albume. Dacă nu, o altă șansă nu vom mai avea. Mă întreb ce i-o plăcea… Nu arată ca un fan al rock and rollului. Mai degrabă ca un fan al lui Frank Sinatra.”

— Presupun că nu ați mai făcut asta până acum, rosti Eric. Nu este mare lucru. La început e mai bine să ignorați echipamentul, să încercați să vă relaxați și să cântați ca într-un spectacol obișnuit. Dacă faceți vreo greșeală măruntă, nu vă opriți din cântat. Arătă spre Laurence și adăugă: Larry este băiatul nostru bun la toate, așa că îi puteți cere tot ce vă trebuie: ceai, cafea, detalii suplimentare… orice.

Walli nu mai auzise expresia „băiat bun la toate” în engleză, dar pricepu la ce se referea.

— Mai e ceva, Eric, zise Dave. Toboșarul nostru, Lew, și-a adus propria tobă laterală. Se simte mai comod cu ea.

— Ce model este?

— Ludwig Oyster Black Pearl, răspunse Lew.

— Nu ar trebui să fie o problemă, spuse Eric. Poți să o înlocuiești.

Lenny întrebă:

— Trebuie să avem acest deflector aici? întrebă Lenny.

— Mă tem că da, zise Eric. Doar așa microfonul pianului nu captează prea mult din sunetul tobelor.

„Aha, se gândi Walli, deci Eric chiar știe despre ce vorbește, pe când Larry habar n-are.”

— Dacă îmi place cum cântați, zise Eric, vom discuta apoi ce-i de făcut. Dacă nu, nu o să bat câmpii: vă voi spune verde în față că nu sunteți ceea ce caut. Vă convine așa?

Încuviințară cu toții.

— În regulă atunci, haideți să trecem la treabă.

Eric și Larry se retraseră printr-o ușă izolată fonic și reapărură în spatele unui geam. Eric își puse căștile și începu să vorbească într-un microfon, iar membrii trupei îi auziră vocea printr-un mic difuzor amplasat în perete.

— Sunteți gata?

Erau gata.

— Am pornit banda. Audiție Plum Nellie, prima probă. Când sunteți gata, dați-i drumul, băieți.

Lenny începu să cânte boogie-woogie la pian – suna minunat la Steinway. După patru măsuri, restul trupei începu să îl acompanieze, sincronizându-se perfect. Cântau această piesă la fiecare spectacol: puteau să o cânte și-n somn. Lenny se strădui să dea ce-avea mai bun din el, încercând inclusiv înfloriturile vocale ale lui Jerry Lee Lewis. După ce terminară, Eric dădu drumul înregistrării fără niciun alt comentariu.

Lui Walli i se părea că sună bine, însă ce părere avea oare Eric?

— Ați interpretat-o bine, rosti el prin intercom după ce se termină înregistrarea. Aveți și ceva mai modern?

Cântară apoi *Hoochie Coochie Man.* Încă o dată, pianul i se păru minunat lui Walli – acordurile minore pur și simplu duduiau.

Eric le ceru să mai cânte o dată ambele piese și ei se executară. Apoi ieși din cabina de control, se așeză pe un amplificator și își aprinse o țigară.

— V-am promis că vă voi spune totul verde în față și așa voi face, rosti el, iar Walli se gândi imediat că urma să îi respingă. Cântați bine, dar sunteți demodați. Lumea nu mai are nevoie de un alt Jerry Lee Lewis sau de un alt Muddy Waters. Eu caut ceva nemaipomenit, ceva care să prindă pe viitor, iar voi nu vă încadrați în această categorie. Îmi pare rău. Trase prelung din țigară și suflă fumul afară. Puteți lua caseta; faceți ce vreți cu ea. Vă mulțumesc că ați venit.

Apoi se ridică.

Dezamăgirea se citea pe fețele tuturor în timp ce se uitau unii la alții.

Eric se întoarse în cabina de control, iar Walli îl văzu prin geam scoțând banda din aparat.

Walli se ridică, pregătindu-se să își strângă chitara.

Dave suflă în microfon, iar sunetul fu amplificat: totul era încă pornit. Atinse o coardă. Walli ezită – ce avea Dave de gând?

Apoi începu să cânte *Love Is It.*

Walli i se alătură imediat, cântând în armonie. Lew îi acompanie cu un ritm liniștit, iar Buzz cântă un bas simplu. În cele din urmă, Lenny li se alătură la pian.

Cântară două minute, apoi Larry opri toate aparatele și trupa rămase fără sunet.

Gata, se isprăvise totul, își rataseră ocazia. Walli era mai dezamăgit decât crezuse că va fi. Era atât de convins că trupa este bună... Oare de ce nu vedea și Eric acest lucru? Își dădu jos chitara, apoi apăru Eric.

— Ce naiba a fost asta? întrebă el.

Dave zise:

— Un cântec nou, pe care tocmai l-am descoperit. V-a plăcut?

— E complet diferit, rosti Eric. De ce v-ați oprit?

— Larry ne-a oprit aparatele.

— Larry, imbecilule, pornește aparatele din nou! se răsti Eric. Apoi se întoarse spre Dave și adăugă: De unde aveți cântecul?

— Hank Remington ni l-a compus, spuse Dave.

— Solistul de la The Kords? rosti Eric fără să își ascundă scepticismul. De ce v-ar compune el un cântec?

Dave răspunse la fel de franc:

— Fiindcă e cuplat cu sora mea.

— Ah, așa se explică...

Înainte să revină în cabină, Eric îi șopti lui Larry:

— Du-te și sună-l pe Paulo Conti. Stă exact după colț. Dacă este acasă, spune-i să vină imediat.

Larry plecă din studio și Eric se întoarse în cabină.

— Merge banda, le zise el prin intercom. Când sunteți gata...

Cântară piesa încă o dată.

— Încă o dată, vă rog, spuse Eric.

După ce o repetară, veni către ei. Walli se temea ca nu cumva să le spună că tot nu era bine.

— Haideți să o mai facem o dată, le zise el. De data asta vom înregistra instrumentalul mai întâi și apoi partea de voce.

— De ce? întrebă Dave.

— Întrucât cântați mai bine la chitară când nu trebuie să cântați din voce și viceversa.

Înregistrară instrumentalul, apoi cântară partea de voce în timp ce ascultau înregistrarea în căști. După aceea, Eric ieși din cabină ca să asculte împreună cu ei. În scurt timp li se alătură

un tânăr bine îmbrăcat, cu o tunsură de Beatles: Paulo Conti, presupuse Walli. De ce fusese oare chemat?

Ascultară combinația de instrumental și vocal, în timp ce Eric stătea pe un amplificator și fuma.

După ce se termină înregistrarea, Paulo rosti cu un accent londonez:

— Îmi place. Faină piesă.

Părea autoritar și plin de încredere, deși nu avea decât vreo douăzeci de ani. Walli se întrebă cum de conta atât de mult părerea lui.

Eric trase din țigară și zise:

— Ei, așa mai veniți de-acasă. Există totuși o problemă. Partea de pian nu se potrivește. Nu te supăra, Lenny, dar stilul Jerry Lee Lewis este cam aspru. Paulo a venit ca să îți arate ce vreau să spun. Hai să o înregistrăm din nou cu Paulo la pian.

Walli se uită la Lenny: se vedea că este supărat, însă încerca să își păstreze cumpătul. Rămase pe scaunul de la pian și spuse:

— Haide să ne înțelegem, Eric. Asta-i trupa mea. Nu mă poți da la o parte ca să îl bagi pe Paulo.

— Nu mi-aș face prea mari griji dacă aș fi în locul tău, Lenny, zise Eric. Paulo cântă în Royal National Symphony Orchestra și a scos trei albume de sonate ale lui Beethoven. Nu vrea să cânte într-o formație pop. Eu, unul, tare mi-aș dori asta – știu destule trupe care l-ar primi cu brațele deschise.

Fâstâcindu-se, Lenny rosti pe un ton agresiv:

— Bine, câtă vreme ne-am înțeles…

Interpretară piesa din nou, iar Walli pricepu imediat la ce se referea Eric. Paulo cânta triluri diafane cu mâna dreaptă și acorduri simple cu stânga, ceea ce se potrivea mult mai bine cu melodia.

O înregistrară din nou cu Lenny, care încercă să o cânte precum Paulo; deși se descurcă rezonabil, se simțea că nu avea talentul acestuia.

Înregistrară instrumentalul de încă două ori, o dată cu Paulo și o dată cu Lenny, apoi înregistrară partea de voce de trei ori. Într-un final, Eric se declară satisfăcut.

— Și acum vom avea nevoie de ceva și pentru cealaltă parte a discului, le zise el. Mai aveți ceva asemănător?

— Stai așa, zise Dave. Vrei să spui că am luat proba?

— Sigur că da, răspunse Eric. Crezi că îmi bat capul atâta cu trupele pe care le resping?

— Deci… *Love Is It* de Plum Nellie va fi scoase pe disc?

— Eu așa sper, la naiba! Dacă șeful meu nu o vrea, îmi dau demisia.

Walli fu surprins să afle că Eric avea un șef. Până acum îi lăsase impresia că *el* era șeful. Era o amăgire măruntă, dar Walli o remarcă.

— Crezi că va fi un hit? zise Dave.

— Eu nu dau pronosticuri – activez de prea multă vreme în branșă ca să fac asta. Însă, dacă aș fi crezut că nu merită, nu aș sta acum de vorbă cu voi, ci aș fi la o bere pe undeva.

Dave se uită la colegii săi de trupă.

— Am trecut proba, rosti el rânjind.

— Da, da, pufni Eric nerăbdător. Și acum… ce aveți pentru cealaltă parte a discului?

•

— Ești gata să primești vești bune? îi spuse Eric Chapman lui Dave Williams la telefon după o lună. Mergeți la Birmingham.

La început, Dave nici nu pricepu ce voia Eric să spună.

— De ce? întrebă el. Birmingham era un oraș industrial aflat la vreo 20 de kilometri la nord de Londra. Ce-i în Birmingham?

— Studioul de televiziune unde se filmează *It's Fab*!, prostule!

— Ah! exclamă Dave simțind că i se taie răsuflarea. Eric se referea la o emisiune foarte îndrăgită, la care participau trupe pop care făceau play-back pe melodiile lor. Suntem invitați la emisiune?

— Sigur că da! *Love Is It* va fi recomandarea lor pentru această săptămână.

Piesa era pe piață de cinci zile. Fusese difuzată o dată pe BBC Light Programme și de mai multe ori la Radio Luxembourg. Spre surprinderea lui Dave, Eric nu știa câte discuri se cumpăraseră: aparent, cei din industria muzicală nu se pricepeau să urmărească vânzările.

Eric lansase versiunea cu Paulo la pian, iar Lenny se prefăcuse că nu bagă de seamă.

Eric îl trata pe Dave drept liderul trupei, în ciuda celor spuse de Lenny.

— Aveți haine mai acătării de purtat? îl întrebă el acum.

— De obicei purtăm cămăși roșii și blugi negri.

— Vorbim de emisiuni alb-negru, deci ar trebui să fie în regulă. Aveți grijă să vă spălați pe cap înainte.

— Când mergem?

— Poimâine.

— Trebuie să văd cum scap de școală, rosti Dave îngrijorat.

Știa că ar fi putut avea probleme din cauza școlii.

— S-ar putea să trebuiască să te *lași* de școală, Dave.

Dave înghiți în sec, întrebându-se cât de adevărat era.

— Ne întâlnim în gara Euston la 10:00 dimineața. Vă iau eu biletele, încheie Eric.

Dave închise telefonul, holbându-se în continuare la el. Urma să apară la *It's Fab*!

Părea din ce în ce mai plauzibil să își poată câștiga existența din cântat. Pe măsură ce acest vis devenea tot mai real, alternativele i se păreau din ce în ce mai înfiorătoare. Ce dezamăgire ar fi fost acum dacă ar fi trebuit să își găsească o slujbă obișnuită!

Își sună imediat colegii de trupă, dar hotărî să își anunțe familia după emisiune. Riscul ca tatăl lui să nu îl lase să meargă era mult prea mare.

Păstră secretul toată seara. A doua zi la amiază, se duse să îl vadă pe directorul școlii, pe bătrânul None Above.

Dave se simțea intimidat în biroul directorului. În primele lui zile de școală, fusese bătut cu bastonul de mai multe ori în acest birou pentru tot felul de trăsnăi, ca de exemplu alergatul pe coridoare.

Îi explică directorului situația, susținând că nu avusese timp să aducă un bilet de la tatăl său.

— Mie mi se pare că trebuie să alegi între o educație ca la carte și o carieră de cântăreț pop, rosti domnul Furbelow, pronunțând cuvintele „cântăreț pop” cu o grimasă de dezgust.

Arăta de parcă i s-ar fi cerut să mănânce o conservă de mâncare pentru câini.

Dave se gândi să-i spună: „De fapt, visul meu este să ajung proxenet”, însă lui Furbelow îi lipsea simțul umorului după cum îi lipsea și părul.

— I-ați zis tatălui meu că voi pica toate examenele și că voi fi exmatriculat.

— Dacă rezultatele tale nu se îmbunătățesc rapid și dacă nu obții calificativele necesare, nu vei fi admis în ultimul an de

liceu, rosti directorul cu exactitate. Un motiv în plus să nu absentezi de la ore ca să apari la emisiuni de televiziune de proastă calitate.

Dave se gândi să atace apelativul, însă decise că era oricum o cauză pierdută.

— Am crezut că veți considera apariția într-un studio de televiziune drept o experiență educațională, zise el pe un ton rezonabil.

— Nu. Se vorbește mult prea mult în ziua de azi despre „experiențe” educaționale. Educația se face în clasă.

În pofida încăpățânării lui Furbelow, Dave continuă să încerce să se înțeleagă cu el.

— Îmi doresc să-mi fac o carieră în muzică.

— Dar nici măcar nu faci parte din orchestra școlii.

— Cei de acolo nu folosesc instrumente inventate în ultima sută de ani.

— Cu atât mai bine.

Lui Dave îi era tot mai greu să își păstreze cumpătul.

— Cânt foarte bine la chitara electrică.

— Acela nu este un instrument muzical.

Deși știa că nu are niciun rost, Dave rosti pe un ton ridicat și provocator:

— Și atunci, ce este?

Furbelow își ridică bărbia și zise pe un ton superior:

— O zăngănitoare de-a negroteilor.

Preț de o clipă, Dave rămase fără replică. Apoi își pierdu cumpătul.

— Asta-i ignoranță crasă! izbucni el.

— Ai grijă cum îmi vorbești!

— Nu numai că sunteți ignorant, sunteți și rasist!

Furbelow se ridică în picioare.

— Ieși afară imediat!

— Credeți că aveți dreptul să vă debitați prejudecățile grosolane doar pentru că sunteți directorul ramolit al unei școli pentru copii de baștani!

— Te rog să taci!

— Niciodată, rosti Dave, ieșind apoi din încăpere.

Pe holul din fața biroului directorului realiză că nu mai putea merge la oră acum.

Iar un moment mai târziu realiză că nu mai putea rămâne la școală.

Nu plănuise asta, dar într-o clipă de nebunie ajunsese să se lase de școală.

Fie, se gândi el; apoi ieși din clădire.

Se duse la o cafenea din apropiere și își comandă ouă și cartofi prăjiți. Arsese toate punțile în urma sa. După ce îl făcuse pe director ignorant, ramolit și rasist, nu ar mai fi fost primit înapoi sub nicio formă. Se simțea speriat, dar și eliberat.

Însă nu regreta ceea ce făcuse. Avea șansa de a ajunge star pop – iar școala ar fi vrut să-i dea cu piciorul!

În mod ironic, nu știa ce să facă acum cu nou descoperita lui libertate. Hoinări pe străzi vreo două ore, apoi se întoarse la poarta școlii ca să o aștepte pe Linda Robertson.

O conduse acasă după ore. Firește, toți colegii îi remarcaseră absența, însă profesorii nu ziseseră nimic. Când Dave îi povesti ce se întâmplase, ea rămase cu gura căscată.

— Deci te duci la Birmingham indiferent de consecințe?

— Evident.

— Va trebui să te lași de școală.

— M-am lăsat deja.

— Ce vei face?

— Dacă discul are succes, îmi voi permite să stau cu chirie undeva, împreună cu Walli.

— Aha! Și dacă nu are succes?

— Atunci, chiar mi s-a înfundat.

Linda îl invită înăuntru. Părinții ei erau plecați, așa că se duseră în dormitorul ei, cum mai făcuseră și alte dăți. Se sărutară, iar ea îl lăsă să îi dezmierde sânii; însă el își dădu seama că o sâcâia ceva.

— Ce s-a întâmplat? o întrebă.

— Vei fi un star, spuse ea. Sunt convinsă.

— Și nu te bucuri?

— O să fii asaltat de fetișcane care te vor lăsa să mergi până la capăt.

— Sper!

Ea izbucni în lacrimi.

— Glumeam, rosti el. Îmi pare rău!

— Pe vremuri, zise ea, erai un puști simpatic cu care îmi plăcea să stau de vorbă. Nu era fată care să vrea să te sărute

măcar. Apoi ai intrat într-o trupă și ai devenit cel mai grozav băiat din școală. Și toate au început să mă invidieze. Acum vei fi celebru și te voi pierde.

Dave înțelese că ea voia ca el s-o asigure că îi va fi fidel, indiferent de ispite, și fu tentat să îi jure iubire veșnică; dar se abținu. O plăcea mult, însă nu avea nici măcar 16 ani și știa că era prea tânăr ca să se angajeze într-o astfel de relație. Totuși, nu voia să o rănească, așa că se mulțumi să-i zică:

— Hai să lăsăm lucrurile să meargă de la sine, bine?

Dezamăgirea i se citi pe chip, dar și-o mască rapid.

— Bună idee, zise ea.

Își șterse lacrimile, apoi coborâră în bucătărie, unde băură ceai și mâncară fursecuri cu ciocolată până când mama ei se întoarse din oraș.

Odată ajuns acasă, Dave nu sesiză nimic neobișnuit, așa că deduse că nimeni de la școală nu îi sunase părinții. Mai mult ca sigur că None Above prefera să îi anunțe printr-o scrisoare. Dave câștiga astfel o zi.

Nu le spuse nimic părinților săi până a doua zi de dimineață. Tatăl lui plecă la 8:00, apoi Dave îi zise mamei sale:

— Nu mă mai duc la școală.

Ea nu își ieși din fire.

— Gândește-te ce parcurs a avut tatăl tău, îi zise ea. Știi că a fost copil nelegitim. Mama lui a lucrat într-un atelier de croitorie din East End înainte să intre în politică. Bunicul lui a fost miner. Și totuși, tatăl tău a fost admis la una dintre cele mai mari universități din lume, iar la 31 de ani era deja ministru în guvernul britanic.

— Dar eu sunt altfel!

— Sigur că da, însă lui i se pare că vrei să arunci pe fereastră tot ce a obținut familia sa de-a lungul timpului.

— Trebuie să îmi trăiesc și eu viața.

— Știu.

— M-am lăsat de școală. M-am certat cu bătrânul None Above. Probabil că azi veți primi o scrisoare de la el.

— Of! Tatălui tău îi va fi greu să te ierte pentru asta.

— Știu. Plec și de acasă.

Ea începu să plângă.

— Și unde te duci?

Dave se simțea și el în pragul lacrimilor, dar încercă să se controleze.

— Voi sta la YMCA câteva zile, apoi îmi voi găsi un loc unde să stau cu chirie, împreună cu Walli.

Ea îi puse o mână pe braț.

— Nu te supăra pe tatăl tău. Te iubește foarte mult.

— Nu sunt supărat pe el, rosti Dave, chiar dacă în realitate era. Doar că nu vreau să mă mai țină pe loc, atâta tot.

— O, Doamne! se văită ea. Ești la fel de sălbatic și de încăpățânat cum eram eu.

Dave fu surprins să audă asta. Știa că avusese o primă căsnicie nefericită, dar tot nu și-o putea închipui pe mama lui ca fiind o fire sălbatică.

— Sper că nu vei face greșeli la fel de mari ca ale mele, adăugă ea.

La plecare, ea îi dădu toți banii pe care îi avea în poșetă.

Walli îl aștepta pe hol. Ieșiră împreună din casă cu chitarele. De îndată ce ajunseră pe stradă, orice urmă de regret dispăru, fiind înlocuită de entuziasm și teamă. Urmau să apară la televiziune! Însă Dave pusese totul la bătaie. Se simțea ușor amețit de fiecare dată când își amintea că plecase de acasă și abandonase școala.

Luară metroul până la Euston. Dave trebuia să se asigure că apariția lor televizată urma să fie un succes. Era imperativ. Dacă discul nu se vindea și Plum Nellie își rata șansa, se gândi el cu teamă, ce-i rămânea de făcut? Ar fi putut ajunge să spele pahare la Jump Club, la fel ca Walli.

Dar ce putea face el pentru ca lumea să le cumpere discul?

Habar nu avea.

Eric Chapman îi aștepta la gară îmbrăcat într-un costum cu dungi. Buzz, Lew și Lenny erau deja acolo. Își urcară cu toții chitarele în tren. Tobele și amplificatoarele erau transportate separat, fiind duse de Larry Grant la Birmingham într-o dubă; însă nimeni nu dorise să-și lase chitara pe mâna lui.

În tren, Dave îi zise lui Eric:

— Mulțumesc că ne-ai cumpărat biletele.

— Nu îmi mulțumi. O să vă rețin contravaloarea lor din onorariu.

— Deci… televiziunea îți va da ție onorariul nostru?

— Da, iar eu voi reține 25 la sută plus cheltuieli, urmând ca voi să primiți restul.

— De ce? rosti Dave.

— Fiindcă sunt managerul vostru, de-asta.

— Da? Nu știam.

— Ai semnat un contract.

— Da?

— Da. Altfel nu v-aș fi înregistrat. Ți se pare că sunt vreun filantrop cumva?

— Ah, coala aceea de hârtie pe care am semnat-o înainte de probă?

— Da.

— Dar ne-ați zis că-i pentru asigurare!

— Printre altele…

Dave avea senzația neplăcută că fusese păcălit.

Apoi, Lenny zise:

— Emisiunea este sâmbătă, Eric. Cum se face că noi mergem într-o joi?

— Cea mai mare parte a emisiunii este înregistrată în prealabil. Doar una sau două trupe cântă live în emisiune.

Dave era surprins – emisiunea îi lăsase impresia unei petreceri cu puști care dansau și se distrau.

— Vom avea spectatori? întrebă el.

— Azi nu. Trebuie să pretindeți că vă aflați în fața a mii de fete care țipă și se udă când vă aud.

Buzz, basistul, rosti:

— Asta-i ușor. Eu cânt pentru fete imaginare de la 13 ani.

Era o glumă, însă Eric zise:

— Nu, nu, are dreptate. Uitați-vă la camere și închipuiți-vă că acolo stă cea mai frumoasă fată pe care o știți, gata să-și dea jos sutienul. Credeți-mă, asta vă va aduce pe buze surâsul potrivit.

Dave realiză că zâmbea deja. Poate că trucul lui Eric chiar funcționa.

La ora 1:00 ajunseră la studio – acesta era prăfuit și arăta, în mare parte, precum o fabrică. Porțiunile care apăreau la televizor aveau o strălucire stridentă, dar tot ce nu era filmat era ros și murdar. Oamenii își vedeau de treabă, ignorându-i pe cei de la Plum Nellie. Dave se simțea de parcă toată lumea de acolo ar fi știut că este un începător.

Când sosiră ei, pe scenă se afla o trupă numită Billy and the Kids. Un disc rula la volum mare și ei cântau după acesta, dar fără să aibă microfoane și cu chitarele neconectate. Dave știa de la prietenii lui că majoritatea telespectatorilor nu realizau că aceste momente artistice erau mimate și se întrebă cum puteau fi oamenii atât de naivi.

Lenny pufni disprețuitor când auzi melodia voioasă a celor de la Billy and the Kids, însă Dave fu impresionat. Tipii zâmbeau și gesticulau către un public inexistent, iar la sfârșitul piesei se înclinară și făcură cu mâna ca și cum ar fi mulțumit pentru ropotele de aplauze. Apoi repetară totul de la capăt, cu aceeași energie și cu același farmec. Așa făceau profesioniștii, realiză Dave.

Garderoba unde fu condusă trupa Plum Nellie era spațioasă și curată, cu oglinzi mari înconjurate de reflectoare și cu un frigider plin cu băuturi răcoritoare.

— E mult peste chestiile cu care suntem noi obișnuiți, remarcă Lenny. Ba chiar au și hârtie igienică la toaletă!

Dave își puse cămașa roșie, apoi se duse înapoi să vadă filmările. Pe scenă era acum Mickie McFee, o cântăreață care avusese o serie de șlagăre în anii ’50 și încerca să revină în forță. Avea cel puțin 30 de ani, presupuse Dave, dar arăta seducător într-un pulover roz mulat pe sâni. Vocea ei era grozavă. Cântă o baladă soul intitulată *It Hurts too Much,* cu o voce gravă de negresă. „Cum o fi oare, se întrebă Dave, să ai atâta încredere în tine?” El era atât de neliniștit, încât își simțea stomacul plin cu viermi.

Cameramanii și tehnicienii o plăcură mult pe Mickie – majoritatea erau din generațiile mai vechi – și o aplaudară atunci când termină de cântat.

Ea coborî de pe scenă și îl zări pe Dave.

— Bună, puștiule, îi zise.

— Ai fost nemaipomenită! exclamă Dave, prezentându-se apoi.

Ea îl întrebă despre trupa lui. Tocmai îi povestea despre Hamburg când fură întrerupți de un bărbat într-un pulover ecosez.

— Plum Nellie, poftiți pe scenă, vă rog, rosti tipul cu o voce caldă. Iartă-mă că mă bag așa, Mickie, scumpo. Apoi se întoarse spre Dave și zise: Eu sunt Kelly Jones, producătorul. Îl măsură pe

Dave din cap până în picioare. Arăți grozav! Ia-ți chitara! Apoi se răsuci din nou spre Mickie. Poți să-l devorezi mai târziu.

— Hei, dă-mi și tu voie să par greu de cucerit! protestă ea.

— Mda, nu cred că apuc să văd ziua aia, păpușă.

Mickie își luă rămas-bun și dispăru. Dave se întrebă dacă vorbiseră serios, dar nu avu prea mult timp să se gândească la asta. Membrii trupei urcară pe scenă și fură conduși la locurile lor. Ca de obicei, Lenny își ridică gulerul cămășii, în stilul lui Elvis. Dave își zise că n-avea rost să se agite: urma să mimeze, așa că nu trebuia să își bată capul foarte tare cu interpretarea! Și apoi începură, iar Walli preluă intro-ul imediat ce porni discul.

Dave se uită spre rândurile goale și și-o imagină pe Mickie McFee scoțându-și puloverul roz și dezvăluindu-și sutienul negru. Rânji fericit în fața camerei și cântă armonia.

Piesa avea două minute, dar lui i se păru că se terminase în doar cinci secunde.

Se aștepta să li se ceară să o ia de la capăt. Rămaseră în așteptare pe scenă. Kelly Jones părea să aibă o discuție aprinsă cu Eric. După un minut, cei doi veniră spre trupă, iar Eric spuse:

— Probleme tehnice, băieți.

Dave se temu că era ceva în neregulă cu interpretarea lor și că era posibil să li se anuleze apariția televizată.

— Ce probleme tehnice? întrebă Lenny.

— E vorba de tine, Lenny, îmi pare rău, răspunse Eric.

— Ce vrei să zici?

Eric se uită la Kelly, iar acesta spuse:

— Emisiunea noastră este despre puști îmbrăcați șic, cu tunsori Beatles și zbenguindu-se pe ritmul ultimelor hituri. Îmi pare rău, Lenny, însă tu nu mai ești puști, iar tunsoarea ta nu se mai poartă de cinci ani.

Lenny ripostă mânios:

— Ce să zic?! Îmi pare rău.

Eric interveni:

— Ei vor ca trupa să apară fără tine, Lenny.

— Vezi să nu! pufni Lenny. E trupa mea.

Dave era îngrozit. Sacrificase totul pentru asta!

— Și dacă Lenny își dă bretonul în ochi și își lasă gulerul jos? zise el.

— Nu o să fac asta, spuse Lenny.

— Tot ar arăta prea bătrân, răspunse Kelly.

— Nu-mi pasă, se stropși Lenny. Fie cântăm toți, fie niciunul. Se uită la colegii de trupă. Nu-i așa, băieți?

Nimeni nu scoase o vorbă.

— Nu-i așa? repetă Lenny.

Dave era speriat, dar se sili să vorbească.

— Îmi pare rău, Lenny, însă nu putem rata ocazia asta.

— Nemernicilor! izbucni Lenny furios. Nu ar fi trebuit să accept în ruptul capului schimbarea numelui. The Guardsmen era o trupă grozavă de rock and roll. Acum s-a transformat într-o formație de școlărei numită Plum Nellie, la dracu'!

— Așa, interveni Kelly nerăbdător. Urcați pe scenă fără Lenny și mai cântați o dată.

— Sunt dat afară din propria trupă? zise Lenny.

Dave se simțea ca un trădător.

— E doar pentru azi… spuse el.

— Nu, răspunse Lenny. Cum să le spun prietenilor mei că trupa mea apare la televizor fără mine? La dracu' cu asta! E totul sau nimic. Dacă plec acum, e definitiv.

Nimeni nu scoase vreo vorbă.

— Fie, atunci, rosti Lenny, apoi ieși din studio.

Cu toții se simțeau rușinați.

— A fost dură treaba asta, spuse Buzz.

— Așa-i în industria de divertisment, zise Eric.

— Haideți să mai filmăm o dată, vă rog, interveni Kelly.

Dave se temea că nu va mai putea fi vesel după o astfel de ceartă, dar, spre surprinderea sa, descoperi că încă se descurca bine.

Cântară piesa de două ori, iar Kelly aprecie prestația lor. Le mulțumi pentru înțelegere și le spuse că speră să revină în emisiune cât mai curând.

Când trupa se întoarse la garderobă, Dave mai zăbovi în studio și se așeză pe un scaun gol din public pentru câteva minute. Era epuizat emoțional. Își făcuse debutul la televiziune și își trădase vărul. Nu putea să nu își amintească toate sfaturile bune primite de la Lenny. „Sunt un ticălos nerecunoscător”, se gândi el.

Când se duse în culise după ceilalți, o zări printr-o ușă deschisă pe Mickie McFee în garderoba ei, cu un pahar în mână.

— Îți place votca? îl întrebă ea.

— Nu știu ce gust are, răspunse Dave.

— Hai să-ți arăt, spuse ea.
Închise ușa cu piciorul, apoi îl cuprinse cu brațele de gât și îl sărută cu buzele depărtate. Limba ei avea gust de tărie, asemănător ginului. Dave o sărută cu mare entuziasm.
Ea se desprinse din îmbrățișare și mai turnă niște votcă în pahar, apoi i-l oferi.
— Nu, bea-o tu, rosti el. Îmi place mai mult așa.
Ea bău tot paharul, apoi îl sărută din nou. După circa un minut, îi zise:
— O, Doamne, îmi vine să te mănânc!
Se trase în spate și, spre uimirea și încântarea lui Dave, își scoase puloverul roz mulat și îl azvârli într-o parte.
Purta un sutien negru.

• Capitolul 33 •

Katerina, bunica lui Dimka, făcu atac de cord și muri la 70 de ani. Fu înmormântată în cimitirul Novodevichy, un părculeț plin de monumente și mici capele. Pietrele funerare erau acoperite cu un strat subțire de zăpadă, ca niște bucăți de prăjituri.
Prestigiosul loc de veci era rezervat cetățenilor de seamă: Katerina era adusă aici fiindcă, într-o bună zi, și Bunicul Grigori, erou al Revoluției din Octombrie, urma să fie înhumat în același mormânt. Fuseseră căsătoriți aproape cincizeci de ani. Bunicul lui Dimka părea năucit – era greu să se împace cu gândul că tovarășa lui de viață avea să fie coborâtă în pământul înghețat.
Dimka se întrebă cum era oare să iubești o femeie vreme de o jumătate de veac și apoi să o pierzi brusc, între două bătăi ale inimii. Grigori repeta întruna: „Am avut mare noroc să o am. Am avut mare noroc...”
O căsnicie ca a lor era probabil cel mai bun lucru din lume, se gândi Dimka. Se iubiseră și fuseseră fericiți împreună, iar iubirea lor rezistase prin două războaie mondiale și o revoluție. Avuseseră copii și nepoți.
Oare ce avea să spună lumea despre căsnicia lui Dimka, se întrebă el, când avea să fie coborât în țărâna Moscovei, poate peste cincizeci de ani? „Omul nu este fericit decât atunci când moare”, spunea Eschil; Dimka auzise citatul la universitate și îl

ținuse minte. Promisiunile din tinerețe puteau fi umbrite de tragedii ulterioare; suferința era răsplătită adeseori cu înțelepciune. Conform legendei familiei, tânăra Katerina îl preferase pe fratele lui Grigori, gangsterul Lev, care fugise în America după ce o lăsase însărcinată. Grigori se căsătorise cu ea și îl crescuse pe Volodea ca pe propriul fiu. Fericirea lor nu avusese cel mai promițător început, dovedind astfel spusele lui Eschil.

Tot o sarcină neașteptată stătuse la baza căsniciei lui Dimka. Dar poate că el și Nina aveau să fie la fel de fericiți precum Grigori și Katerina. Își dorea cu ardoare acest lucru, în ciuda sentimentelor sale pentru Natalya. Ar fi vrut să o poată uita.

Se uită de cealaltă parte a mormântului, la Unchiul Volodea, la Mătușa Zoya și la cei doi copii ai lor. La cei 50 de ani ai săi, Zoya avea o frumusețe senină. O altă căsnicie ce părea să se bazeze pe o fericire trainică.

Nu era la fel de sigur în privința părinților săi. Răposatul său tată fusese un om rece. Dar poate că asta fusese o consecință a muncii lui în poliția secretă: cum ar fi putut oamenii capabili de atâta cruzime să mai fie iubitori și înțelegători? Dimka se uită la mama lui, Anya, care își plângea părintele. Părea mai fericită de când murise tatăl lui.

Apoi se uită la Nina cu coada ochiului. Era sobră, dar fără lacrimi în ochi. Oare era fericită pentru că se căsătorise cu el? Divorțase deja o dată, iar când se cunoscuseră îi zisese că n-ar vrea să se mai căsătorească vreodată și că nu poate face copii. Iar acum, iat-o alături de el, soția lui, ținându-l în brațe pe Grigor, copilașul lor de nouă luni, înfășurat într-o pătură din blană de urs. Uneori, Dimka avea senzația că nu știe nimic despre ce îi trece ei prin minte.

Întrucât Bunicul Grigori participase la luarea cu asalt a Palatului de Iarnă în 1917, foarte multă lume venise să o conducă pe soția lui pe ultimul drum. Erau acolo demnitari sovietici importanți: sprâncenatul Leonid Brejnev, secretarul Comitetului Central, salutându-i cordial pe cei îndoliați; mareșalul Mihail Pushnoy, tânărul protejat al lui Grigori în cel de-al Doilea Război Mondial. Pushnoy, un crai supraponderal, își mângâia mustața căruntă și bogată, încercându-și farmecele în preajma Mătușii Zoya.

Anticipând o asemenea prezență, Unchiul Volodea plătise pentru o recepție la un restaurant de lângă Piața Roșie. Majoritatea restaurantelor erau jalnice, cu ospătari ursuzi și cu mâncare proastă. Dimka auzise, atât de la Grigori, cât și de la Volodea, că în Occident arătau cu totul altfel. Totuși, acesta era un restaurant tipic sovietic. Scrumierele erau pline ochi atunci când sosiră. Gustările erau râncede: blinii uscate și bucăți vechi de pâine prăjită cu felii străvezii de ouă fierte și cu pește afumat. Din fericire, nici măcar rușii nu puteau strica votca, iar aceasta exista din belșug.

Criza alimentară sovietică se încheiase. Hrușciov reușise să cumpere cereale din Statele Unite și din alte părți, evitând astfel o foamete în iarna aceea, însă situația de urgență dezvăluise o dezamăgire pe termen lung. Hrușciov își pusese speranțele în transformarea agriculturii sovietice într-una modernă și productivă – și dăduse greș. Vorbea întruna despre ineficiență, ignoranță și stângăcie, dar nu făcea nimic pentru a rezolva aceste probleme. Iar agricultura simboliza eșecul general al reformelor sale. În pofida ideilor lui nonconformiste și a schimbărilor sale radicale și bruște, Uniunea Sovietică rămânea în urma Occidentului cu zeci de ani în toate domeniile, cu excepția celui militar.

Mai rău decât atât, opozanții lui Hrușciov de la Kremlin nu erau oameni care să își dorească mai multe reforme, ci dimpotrivă, erau conservatori habotnici precum dichisitul mareșal Pushnoy și cordialul Brejnev, care râdeau acum cu poftă la una dintre poveștile de război ale lui Grigori. Dimka nu își mai făcuse niciodată atâtea griji în privința țării, a conducătorului și a propriei cariere.

Nina îi dădu copilul lui Dimka și își luă ceva de băut. După câteva clipe, era alături de Brejnev și de mareșalul Pushnoy, râzând cot la cot cu ei. Se râdea mult la parastase, observase Dimka: era ca o reacție declanșată de solemnitatea înmormântării.

Nina era îndreptățită să se distreze: fusese însărcinată cu Grigor, apoi îl născuse și îl alăptase, așa că nu prea avusese parte de distracție în ultimul an.

Îi trecuse supărarea din seara în care Dimka o mințise, seara în care murise Kennedy. Dimka o calmase cu o altă minciună. „Chiar am lucrat până târziu, dar m-am dus apoi să beau ceva

cu câțiva colegi”. Ea rămăsese supărată o vreme, dar acum părea să fi uitat complet de incident. Era destul de sigur că nu bănuia deloc ce sentimente nutrea el pentru Natalya.

Dimka îl duse pe Grigor la familia sa, mândru să le arate tuturor primul său dințișor. Restaurantul se afla într-o casă veche, cu mese dispuse în camere de diferite mărimi, toate la parter. Dimka ajunse în cea mai îndepărtată încăpere împreună cu Unchiul Volodea și Mătușa Zoya.

Acolo fu încolțit de sora lui.

— Ai văzut cum se poartă Nina? îi zise Tanya.

Dimka râse.

— S-a îmbătat?

— Da. Și flirtează.

Dimka nu se neliniști. Oricum n-ar fi fost corect să o judece sau să o condamne pe Nina: doar făcuse același lucru atunci când se dusese cu Natalya la Riverside Bar.

— E o petrecere, se mulțumi el să spună.

Tanya nu avea inhibiții când vorbea cu fratele ei geamăn.

— Am remarcat că s-a dus țintă la cei mai sus-puși bărbați din cameră. Brejnev tocmai a plecat, dar ea încă îi face ochi dulci mareșalului Pushnoy – care este cu cel puțin douăzeci de ani mai în vârstă.

— Unele femei sunt atrase de putere.

— Știai că primul ei soț a adus-o la Moscova din Perm și i-a obținut postul la sindicatul din industria siderurgică?

— Nu știam.

— Apoi l-a părăsit.

— Tu de unde știi?

— Mi-a zis mama ei.

— De la mine nu a căpătat decât un copil.

— Și un apartament în Casa Guvernului.

— Crezi că-i o parvenită?

— Îmi fac griji pentru tine. Te pricepi la toate, numai la femei nu.

— Nina este puțin materialistă. Totuși, nu-i cel mai rău păcat.

— Deci nu te deranjează.

— Nu.

— Bine. Dar dacă te rănește cumva, îi scot ochii.

•

Daniil veni la bufetul din clădirea TASS și se așeză în fața Tanyei. Își puse tava pe masă și își acoperi cravata cu o batistă, ca să o protejeze. Apoi rosti:

— Celor de la *New World* le-a plăcut *Frostbite*[6].

Tanya era încântată.

— Grozav! Le-a luat cam mult să se decidă – cred că a trecut jumătate de an. Însă este o veste excelentă!

Daniil turnă apă într-un păhărel de plastic.

— Va fi unul dintre cele mai cutezătoare materiale pe care le-au publicat vreodată.

— Deci îl vor publica?

— Da.

Tanya și-ar fi dorit să-i poată spune asta lui Vasili. Însă, din păcate, trebuia să afle totul de unul singur. Se întrebă dacă putea obține cumva revista, dar probabil că se găsea în bibliotecile din Siberia.

— Când?

— Nu au hotărât încă. Dar nu se grăbesc niciodată.

— Voi avea răbdare.

•

Dimka fu trezit de telefon.

— Nu mă cunoști, auzi el un glas de femeie, dar am informații pentru tine.

Dimka era nedumerit – glasul din receptor era al Natalyei. Aruncă o privire vinovată spre soția lui, care dormea lângă el. Nina avea ochii încă închiși, observă Dimka. Se uită la ceas: era 5:30 dimineață.

— Nu pune întrebări, îi zise Natalya.

Rotițele din mintea lui Dimka începură să se învârtă. De ce pretindea Natalya că este o străină? Era evident că voia ca și el să facă la fel. Oare se temea că tonul vocii lui l-ar fi trădat față de soția sa?

Intră în jocul ei.

— Cine ești?

— Se complotează împotriva șefului tău, rosti ea.

Dimka realiză că prima lui presupunere fusese eronată. Natalya se temea de fapt că telefonul ar putea fi ascultat. Voia să se asigure că Dimka nu spunea nimic care să îi dea în vileag identitatea în fața agenților KGB.

---

[6] Degerătura (n.tr.).

Simți un fior de spaimă. Adevărată sau falsă, vestea însemna că urma să aibă necazuri. Spuse:

— Cine complotează?

Nina deschise ochii.

Dimka ridică neputincios din umeri, făcându-i semn că habar nu are ce se petrece.

— Leonid Brejnev a început să abordeze alți membri ai Prezidiului pentru o lovitură de palat.

— Rahat!

Brejnev era unul dintre cei mai puternici șase oameni după Hrușciov. Era conservator și un om cu totul lipsit de imaginație.

— I-a atras deja de partea lui pe Podgorny și pe Shelepin.

— Când? rosti Dimka, uitând că nu trebuia să pună întrebări. Când vor da lovitura?

— Îl vor aresta pe tovarășul Hrușciov atunci când se va întoarce din Suedia.

Hrușciov plănuia o vizită în Scandinavia în luna iunie.

— Dar de ce?

— Ei cred că își pierde mințile, explică Natalya, apoi legătura se întrerupse.

Dimka puse receptorul în furcă.

— Rahat! spuse el din nou.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Nina adormită.

— Probleme de serviciu, îi zise Dimka. Culcă-te la loc!

Hrușciov nu își pierdea mințile, chiar dacă era deprimat, trecând de la o voioșie aproape maniacală la o mâhnire profundă. Cauza neliniștii sale era criza agricolă. Din păcate, se lăsa ușor sedus de soluții rapide: îngrășăminte miraculoase, polenizări speciale, soiuri noi. Singura propunere pe care nu voia să o ia în calcul era relaxarea controlului de la centru. Cu toate acestea, el reprezenta cea mai mare speranță pentru Uniunea Sovietică. Brejnev nu era reformator. Dacă ajungea conducătorul țării, aceasta nu avea să progreseze, ba dimpotrivă.

Nu numai viitorul lui Hrușciov îl îngrijora pe Dimka acum, ci și propriul viitor. Trebuia să îl informeze pe Hrușciov: una peste alta, era mai puțin periculos astfel decât dacă îi ascundea adevărul. Însă Hrușciov era suficient de bădăran încât să îl pedepsească pe cel care îi aducea vești proaste.

Dimka se întrebă dacă nu cumva acela era momentul să părăsească corabia, plecând din subordinea lui Hrușciov. Nu ar fi fost deloc ușor: aparatcicii se duceau, în general, acolo unde li se spunea. Însă existau anumite posibilități. Un alt membru de vază al nomenclaturii putea fi convins să ceară transferul unui tânăr asistent în biroul său, poate pentru că era nevoie de aptitudinile speciale ale acestuia. Se putea aranja. Dimka ar fi putut încerca să obțină un post în slujba unuia dintre conspiratori, poate a lui Brejnev. Însă ce rost avea? I-ar fi salvat cariera poate, dar ar fi fost inutil. Dimka nu avea de gând să își petreacă viața ajutându-l pe Brejnev să pună frână progresului.

Totuși, dacă voia să supraviețuiască, el și Hrușciov erau nevoiți să rămână cu un pas în fața conspirației. Cel mai rău lucru pe care îl puteau face era să aștepte să vadă ce se întâmpla.

Era 17 aprilie 1964, aniversarea de 70 de ani a lui Hrușciov. Dimka intenționa să fie primul care avea să îi ureze „la mulți ani”.

Grigor începu să plângă în camera alăturată.

— L-a trezit telefonul, zise Dimka.

Nina oftă și se ridică din pat.

Dimka se spălă și se îmbrăcă rapid, apoi își scoase motocicleta din garaj și goni până la reședința lui Hrușciov, aflată în suburbia numită Lenin Hills.

Sosi în același timp cu o dubă care aducea un cadou. Îi urmări pe agenții de securitate transportând în sufragerie un televizor nou, imens, cu o placă de metal pe care scria:

DE LA TOVARĂȘII DUMNEAVOASTRĂ
DIN COMITETUL CENTRAL
ȘI DIN CONSILIUL DE MINIȘTRI

Hrușciov le spunea adeseori oamenilor să nu cheltuie bani publici ca să îi cumpere lui cadouri, dar toată lumea știa că în sinea lui se bucura să le primească.

Ivan Tepper, majordomul, îl conduse pe Dimka la etaj, în garderoba lui Hrușciov. Un costum nou, închis la culoare, era pregătit pentru ziua de festivități. Cele trei stele de Erou al Muncii Socialiste erau deja prinse la pulpana hainei. Hrușciov,

îmbrăcat în halat, sorbea dintr-o ceașcă cu ceai și frunzărea presa.

Dimka îi povesti despre telefonul primit în vreme ce Ivan îl ajuta să își pună cămașa și cravata. Dacă telefonul lui Dimka era ascultat de cei de la KGB, aceștia puteau confirma că apelul fusese anonim, în cazul în care Hrușciov ar fi vrut să verifice. Natalya fusese isteață, ca de obicei.

— Nu știu dacă este important sau nu și nu am considerat că decizia trebuie să îmi aparțină mie, rosti Dimka pe un ton precaut.

Hrușciov pufni nepăsător.

— Aleksandr Shelepin nu este pregătit să conducă, rosti el. Shelepin era vicepremier și fost șef al KGB. Nikolai Podgorny e îngust la minte. Nici Brejnev nu e potrivit. Știi că era poreclit „Balerina”?

— Nu știam, zise Dimka.

Era greu de închipuit că cineva precum îndesatul și greoiul Brejnev ar putea fi asociat cu această poreclă.

— Înainte de război, pe când era secretarul provinciei Dnepropetrovsk.

Dimka înțelese că trebuia să-i adreseze întrebarea care se impunea.

— De ce? zise el.

— Fiindcă oricine îl putea suci după cum voia! spuse Hrușciov râzând cu poftă în timp ce își îmbrăca haina.

Și astfel, ideea unei lovituri de palat fu respinsă printr-o glumă. Dimka răsuflă ușurat fiindcă nu fusese acuzat de a fi dat crezare unor zvonuri prostești. Însă o grijă lăsă locul alteia. Oare Hrușciov chiar intuia corect? Instinctele lui se dovediseră demne de încredere în trecut. Dar Natalya afla mereu prima noutățile, iar Dimka nu își amintea ca ea să fi greșit vreodată.

Apoi Hrușciov trecu la un alt aspect. Ochii săi de țăran viclean se mijiră deodată și el întrebă:

— Complotiștii ăștia mărunți au și un motiv de nemulțumire? Persoana care te-a sunat trebuie să-ți fi spus.

Era o întrebare stânjenitoare. Dimka nu îndrăznea să-i spună lui Hrușciov că lumea îl credea nebun. Improvizând în disperare de cauză, îi zise:

— Recolta. Vă învinovățesc pentru seceta de anul trecut.

Spera ca acest motiv să fie suficient de neplauzibil încât să fie inofensiv.

Hrușciov nu se simți ofensat, ci iritat.

— Avem nevoie de metode noi! izbucni el mânios. Trebuie să îl asculte pe Lysenko!

Încercă să își încheie înfrigurat nasturii, apoi renunță și îl lăsă pe Tepper să o facă.

Dimka își păstră o atitudine inexpresivă. Trofim Lysenko era un cercetător șarlatan, un tip abil care izbutise să intre în grațiile lui Hrușciov deși reușitele sale lipseau cu desăvârșire. Promitea tot timpul rezultate mai bune care nu se materializau niciodată, dar izbutise să îi convingă pe liderii politici că adversarii săi se împotriveau „progresului”, o acuzație la fel de letală în Uniunea Sovietică precum cea de „comunist” în Statele Unite.

— Lysenko efectuează experimente pe vaci, continuă Hrușciov. Rivalii lui folosesc musculițe de oțet! Cui îi pasă de musculițele de oțet?

Dimka își aminti de vorbele Mătușii Zoya despre cercetarea științifică.

— Cred că genele evoluează mai rapid la musculițele de oțet…

— Genele? îl întrerupse Hrușciov. Tâmpenii! N-a văzut nimeni, niciodată, vreo genă.

— Nici atomii nu au fost văzuți de nimeni, și totuși bomba respectivă a distrus Hiroshima, replică Dimka, regretându-și cuvintele aproape de îndată ce le scoase pe gură.

— Ce știi tu? mugi Hrușciov. Repeți și tu ce-ai auzit, ca un papagal! Oamenii fără scrupule se folosesc de naivi ca tine ca să își răspândească minciunile. Scutură din pumn. Vom obține recolte mai bune. O să vezi! Dă-te din calea mea!

Hrușciov trecu pe lângă Dimka și ieși din cameră.

Ivan Tepper ridică neputincios din umeri.

— Nu-ți face griji, îi zise Dimka. S-a mai enervat pe mine și înainte. O să uite până mâine.

Spera să aibă dreptate.

Furia lui Hrușciov nu era la fel de îngrijorătoare precum faptul că nu pricepea anumite lucruri. Se înșela în privința agriculturii. Andrei Kosîghin, cel mai bun economist din Prezidiu, avea planuri de reformă care presupuneau slăbirea controlului

exercitat de ministere asupra agriculturii și a altor ramuri industriale. Aceasta era calea de urmat, în opinia lui Dimka, nu soluțiile miraculoase.

Oare Hrușciov se înșela la fel de amarnic și în privința complotiștilor? Dimka nu avea de unde să știe. El își făcuse treaba și își avertizase șeful. Nu putea porni o contralovitură de capul lui.

În timp ce cobora scările, auzi aplauze prin ușa deschisă a sălii de mese. Hrușciov primea felicitări de la Prezidiu. Dimka se opri o clipă pe hol. După ce ropotele de aplauze se stinseră, auzi vocea joasă, de bas, a lui Brejnev:

— Dragă Nikita Sergheevici! Noi, tovarășii dumitale de arme, membri și potențiali membri ai Prezidiului, secretari ai Comitetului Central, îți transmitem cele mai călduroase urări de bine și te felicităm din suflet, prietenul și tovarășul nostru apropiat, cu ocazia celei de-a șaptezecea aniversări.

Era grețos chiar și conform standardelor sovietice.

Iar ăsta era un semn rău.

•

Câteva zile mai târziu, Dimka primi o *dacha.*

Chiria era modică. La fel ca în cazul celor mai multe articole de lux din Uniunea Sovietică, problema nu era prețul, ci cum ajungeai în capul listei.

O *dacha* – o vilă de weekend sau o casă de vacanță – reprezenta prima ambiție a cuplurilor sovietice în ascensiune. (A doua era o mașină personală.) Aceste *dacha* erau acordate în mod normal doar membrilor Partidului Comunist.

— Mă întreb cum de-am primit-o tocmai noi! murmură Dimka după ce deschise scrisoarea.

Însă Ninei nu i se părea deloc un mister.

— Lucrezi pentru Hrușciov, zise ea. Ar fi trebuit să primești una cu mult timp în urmă.

— Nu neapărat. În general, e nevoie de mai mulți ani de vechime. Și nu-mi amintesc să fi făcut ceva în ultima vreme ca să îi câștig bunăvoința. Gândul îi zbură la disputa legată de gene. Ba dimpotrivă.

— Te place. I-o fi dat cineva o listă cu vilele disponibile și el ți-a trecut numele lângă una dintre ele. Nu cred că a stat prea mult pe gânduri.

— Da, probabil că ai dreptate.

O *dacha* putea arăta în fel și chip, de la un palat pe malul mării până la o cocioabă din câmp. Duminica următoare, Dimka și Nina se duseră să vadă cum arăta a lor. Își pregătiră provizii, apoi, împreună cu Grigor, luară trenul până într-un sat aflat la 50 de kilometri de Moscova. Erau curioși și nerăbdători. Un impiegat îi îndrumă spre locul respectiv, numit Sălașul. În cincisprezece minute ajunseră acolo.

Dacha lor era o cabană de lemn, cu un singur nivel. Avea o bucătărie-sufragerie mare și două dormitoare. Era împrejmuită de o mică grădină, care ducea până în apropierea unui pârâu. Lui Dimka i se părea raiul pe pământ. Se întrebă din nou ce făcuse de avusese atâta noroc.

Și Nina era entuziasmată – trecea prin camere și deschidea neobosită sertarele. Dimka nu o mai văzuse de luni bune atât de fericită.

Grigor, care mergea mai mult de-a bușilea, părea încântat să aibă un loc nou în care să se împleticească și să cadă.

Dimka simți cum îi revine optimismul. Își imagina deja viitorul, gândindu-se cum el și Nina aveau să vină aici în weekenduri și vara, an de an. De fiecare dată aveau să se minuneze de cât de diferit arăta Grigor față de data trecută. Urmau să măsoare ritmul de creștere a fiului lor în veri: într-o vară avea să vorbească, vara următoare avea să numere, apoi să prindă mingea, apoi să citească, apoi să înoate. Urma să fie mai întâi un țânc, apoi un băiat cățărându-se în copacii din grădină, apoi un adolescent cu coșuri, apoi un flăcău fermecând fetișcanele din sat.

Locul nu mai fusese folosit de vreun an, așa că deschiseră toate ferestrele și apoi se apucară să șteargă rafturile de praf și să măture. Casa era parțial mobilată, așa că se apucară să facă o listă cu lucrurile pe care să le aducă data următoare: un radio, un samovar, o găleată.

— Aș putea veni aici cu Grigor vinerea dimineața, în timpul verii, zise Nina în timp ce spăla câteva castroane de lut în chiuvetă. Iar tu ai putea veni vineri seară sau sâmbătă dimineață, dacă trebuie să lucrezi până târziu.

— Nu te-ar deranja să stai singură peste noapte? o întrebă Dimka în timp ce încerca să scoată petele de grăsime de pe blatul din bucătărie. E cam izolat.

— Știi că nu mă sperii ușor.

Grigor începu să plângă de foame, iar Nina se așeză ca să îl hrănească. Dimka aruncă o privire afară. Trebuia să ridice un gard în fundul grădinii pentru a se asigura că Grigor nu avea să cadă în pârâu. Nu era adânc, dar Dimka citise undeva că un copil se putea îneca și în mai puțin de zece centimetri de apă.

O poartă dintr-un zid dădea spre o grădină mai mare. Dimka se întrebă cine erau vecinii lor. Poarta nu era încuiată, așa că o deschise și trecu dincolo de ea. Se trezi într-un crâng și porni să exploreze, apoi dădu peste o casă mai mare. Presupuse că *dacha* lui fusese cândva locuința grădinarului de la acest conac.

Nedorind să deranjeze pe cineva, se răsuci... și dădu nas în nas cu un soldat în uniformă.

— Cine ești? îl întrebă acesta.

— Dmitri Dvorkin. Tocmai m-am mutat în căsuța de vizavi.

— Ce noroc pe capul tău! E o mică bijuterie.

— Exploram și eu zona. Sper că nu am intrat pe proprietatea cuiva.

— Mai bine rămâi de partea cealaltă a zidului. Casa aceasta îi aparține mareșalului Pushnoy.

— O! exclamă Dimka. Pushnoy? Este prieten cu bunicul meu.

— Înseamnă că așa ai obținut *dacha,* îi spuse soldatul.

— Da, rosti Dimka ușor tulburat. Bănuiesc că da.

• Capitolul 34 •

Apartamentul lui George era situat la ultimul etaj al unei case înguste și înalte, în stil victorian, din cartierul Capitol Hill. O preferase în locul unei clădiri moderne: îi plăceau proporțiile camerelor din secolul al XIX-lea. Avea scaune de piele, un pick-up HI-FI, o mulțime de rafturi și jaluzele de pânză în loc de perdele încărcate.

Arăta și mai bine când Verena era acolo.

Îi plăcea să o privească în casa lui, admirându-i micile gesturi zilnice: se așeza pe canapea și își arunca pantofii, făcea cafea doar în sutien și chiloți, stătea goală în baie în timp ce își peria dinții perfecți. Mai mult decât orice, îi plăcea să o privească adormită în patul lui, ca acum, cu buzele moi ușor depărtate, cu fața ei minunată relaxată, cu un braț lung și zvelt lăsat pe spate,

pentru a scoate la iveală subsuoara sexy. Se aplecă peste ea și o sărută în acel loc. Ea scoase un sunet din gât, dar nu se trezi.

Verena stătea la el de fiecare dată când venea la Washington, ceea ce se-ntâmpla cam o dată pe lună. Îl înnebunea pe George, care o dorea tot timpul. Dar ea nu era dispusă să renunțe la slujba ei din Atlanta alături de Martin Luther King și George nu-l putea părăsi pe Bobby Kennedy. Așa că erau blocați.

George se ridică și păși gol în bucătărie. Porni filtrul de cafea, gândindu-se la Bobby. Ajunsese să poarte hainele fratelui său, pierzând prea mult timp la cimitir, strângându-și mâinile cu Jackie și lăsându-și cariera politică să se ducă de râpă.

Bobby era favoritul publicului pentru funcția de vicepreședinte. Președintele Johnson nu-i ceruse lui Bobby să-i fie partener în noiembrie, dar nici nu-l excludea. Cei doi bărbați nu se plăceau, dar asta nu i-ar fi împiedicat să formeze o echipă pentru victoria democraților.

În orice caz, Bobby trebuia să facă un mic efort pentru a deveni prietenul lui Johnson. Un pic de lingușeală îl putea duce departe împreună cu Lyndon. George plănuise asta cu prietenul său Skip Dickerson, care era un apropiat al lui Johnson. O cină festivă pentru Johnson la vila lui Bobby și Ethel, Hickory Hill; câteva strângeri de mână călduroase, la vedere, pe culoarele Capitoliului; un discurs în care Bobby să afirme că Lyndon este un demn urmaș al fratelui său; se putea aranja totul cu ușurință.

George spera că așa avea să se întâmple. O campanie ar fi putut să-l scoată pe Bobby din toropeala sa deprimantă. Chiar și George se bucura la ideea implicării într-o campanie prezidențială.

Bobby putea să transforme această funcție de vicepreședinte, de obicei nesemnificativă, în ceva special, așa cum revoluționase și poziția de procuror general. Ar fi putut deveni un avocat cu mare vizibilitate pentru lucrurile în care credea, cum erau, de pildă, drepturile civile.

Dar, înainte de asta, Bobby trebuia să fie cumva reanimat.

George turnă două căni de cafea și se întoarse în dormitor. Înainte de a se băga înapoi sub pătură, porni televizorul. Avea câte un televizor în fiecare cameră, precum Elvis: nu se simțea confortabil stând prea mult timp departe de știri.

— Hai să vedem cine a câștigat alegerile preliminare ale republicanilor în California, spuse el.

Verena răspunse somnoroasă:
— Ești atât de romantic, iubitule! Îmi vine să mor!
George râse. Verena îl făcea deseori să râdă – era unul dintre cele mai plăcute lucruri la ea.
— Pe cine încerci să păcălești? spuse el. Și tu vrei să vezi știrile.
— Bine, ai dreptate.
Se ridică și luă o gură de cafea. Cearșaful căzu de pe ea, iar George fu nevoit să-și smulgă privirea pentru a se putea uita la ecran.
Candidații cu cele mai mari șanse la nominalizarea republicanilor erau Barry Goldwater, un senator de dreapta din Arizona, și Nelson Rockefeller, guvernatorul liberal al New Yorkului. Goldwater era un extremist care ura sindicatele, protecția socială și Uniunea Sovietică și – mai mult decât orice – drepturile civile. Rockefeller era un integraționist și un admirator al lui Martin Luther King.
Până acum fuseseră într-o cursă strânsă, însă rezultatele alegerilor preliminare din California din urmă cu o zi ar fi putut fi decisive. Câștigătorul ar fi luat toți delegații statului, adică aproximativ 15 la sută din participanții la Convenția republicană. Oricine ar fi câștigat cu o noapte în urmă era aproape sigur candidatul republican la președinție.
După pauza publicitară începură știrile, iar alegerile preliminare erau capul de afiș. Goldwater câștigase. Era o victorie strânsă – 52 la sută contra 48 la sută –, dar Goldwater avea acum toți candidații Californiei.
— Drace, spuse George.
— Amin pentru asta, completă Verena.
— Astea chiar sunt vești proaste. Un rasist serios va fi unul dintre candidații la președinție.
— Poate că sunt vești bune, argumentă Verena. Poate că toți republicanii sensibili vor vota democrații ca să-l îndepărteze pe Goldwater.
— Ar merita să sperăm că așa va fi.
Telefonul începu să sune și George ridică receptorul de lângă pat. Recunoscu imediat accentul sudist al lui Skip Dickerson, care spuse:
— Ai văzut rezultatele?
— Nenorocitul de Goldwater a câștigat, zise George.

— Noi ne gândeam că sunt vești bune, spuse Skip. Rockefeller ar fi putut să ne învingă, dar Goldwater e prea conservator. Johnson va șterge podeaua cu el în noiembrie.

— Asta cred și oamenii lui Martin Luther King.

— De unde știi asta?

George știa pentru că Verena tocmai îi spusese.

— Am vorbit cu… cineva de-al lor.

— Deja? Rezultatele abia au fost anunțate. Nu ești în pat cu Dr. King, nu-i așa, George?

George râse.

— Nu contează cu cine sunt în pat. Ce-a spus Johnson când i-ai comunicat rezultatele?

Skip ezită.

— Nu o să-ți placă asta.

— Acum *trebuie* să știu.

— Ei bine, a spus: „Acum pot să câștig fără ajutorul vreunui pigmeu'. Îmi pare rău, dar tu ai întrebat.

— La dracu'!

Pigmeul era Bobby. George înțelese imediat calculul politic pe care îl făcuse Johnson. Dacă Rockefeller ar fi fost oponentul său, Johnson ar fi trebuit să lupte din greu pentru voturile liberalilor, iar asocierea cu Bobby l-ar fi ajutat să câștige. Dar candidând împotriva lui Goldwater, ar fi putut să conteze imediat pe voturile democraților liberali și chiar pe acelea ale multor republicani liberali. Acum, problema lui era să-și asigure voturile muncitorilor albi, care în mare parte erau rasiști. Deci nu mai avea nevoie de Bobby – de fapt, Bobby devenise acum un lest.

Skip spuse:

— Îmi pare rău, George, dar este… știi, *realpolitik*

— Mda… O să-i spun lui Bobby. Deși cred că deja și-a dat seama. Mulțumesc că mi-ai spus.

— Fii sigur că și-a dat seama.

George așeză receptorul în furcă și îi spuse Verenei:

— Acum, Johnson nu-l mai vrea pe Bobby alături de el.

— Are logică. Nu-l place pe Bobby și nu are nevoie de el. Pe cine a ales în schimb?

— Gene McCarthy, Hubert Humphrey sau Thomas Dodd.

— Și unde-l plasează asta pe Bobby?

— Asta-i problema. George se ridică și reglă volumul televizorului până ajunse un murmur, apoi reveni în pat. De la

asasinat încoace, Bobby a fost inutil ca procuror general. Încă îl presez cu procesele împotriva statelor din Sud care împiedică votul negrilor, dar nu mai este interesat. A abandonat și crima organizată – și se descurca atât de bine! L-am condamnat pe Jimmy Hoffa și Bobby abia a observat.

Atentă la nuanțe, Verena întrebă:

— Și unde te plasează asta pe *tine*?

Era unul dintre puținii oameni care gândeau anticipativ la fel de repede ca George.

— S-ar putea să demisionez, spuse George.

— Ah…

— Bat apa-n piuă de șase luni și nu intenționez să o mai fac multă vreme. Dacă Bobby chiar reprezintă o forță epuizată, voi merge mai departe. Îl admir mai mult decât pe oricare alt om, dar nu intenționez să-mi sacrific viața pentru el.

— Ce-ai să faci?

— Aș putea probabil să obțin o slujbă foarte bună la o firmă de avocatură din Washington. Am trei ani de experiență în Ministerul de Justiție și asta contează enorm.

— Nu prea angajează negri.

— Asta-i adevărat. Și multe firme nici nu mi-ar acorda un interviu. Dar altele s-ar putea să mă angajeze doar ca să dovedească faptul că sunt liberale.

— Serios?

— Lucrurile se schimbă. Lyndon pledează foarte hotărât pentru egalitatea șanselor. La un moment dat i-a trimis lui Bobby o notă în care se plângea că sunt angajate foarte puține femei în Ministerul de Justiție.

— Foarte frumos pentru Johnson!

— Bobby s-a înfuriat îngrozitor.

— Așadar, o să lucrezi pentru o firmă de avocatură.

— Dacă rămân în Washington.

— Unde altundeva ai putea să pleci?

— Atlanta. Dacă Dr. King încă mă mai vrea.

— Te-ai muta în Atlanta… spuse Verena gânditoare.

— Posibil.

Se așternu liniștea. Rămaseră amândoi privind ecranul. Ringo Starr avea amigdalită, le spunea crainicul.

— Dacă m-aș muta în Atlanta, am putea fi împreună tot timpul, continuă George.

Ea încă privea gânditoare spre televizor.

— Ți-ar plăcea asta? o întrebă el.

Ea tot nu spuse nimic.

Și el știa de ce. El nu precizase *cum* anume ar fi trebuit să fie împreună. Nu planificase asta, însă ajunseseră cu relația într-un punct în care ar fi trebuit să decidă dacă se vor căsători sau nu.

Verena aștepta ca el să o ceară de soție.

Prin minte îi trecu fulgerător o imagine spontană – nedorită – a Mariei Summers. Ezită.

Telefonul începu să sune și George ridică receptorul. Era Bobby.

— Hei, George, trezește-te, îi spuse el pe un ton glumeț.

George se concentră, încercând preț de un minut să-și scoată din minte gândul căsătoriei. Bobby părea mai fericit decât fusese în ultima vreme.

— Ai văzut rezultatele din California? îl întrebă George.

— Da. Asta înseamnă că Lyndon nu mai are nevoie de mine. Deci o să candidez pentru Senat. Ce spui de treaba asta?

George era siderat.

— Senator! În care stat?

— New York.

Deci Bobby ar fi mers în Senat! Poate că ar fi putut să-i scuture pe acei conservatori închistați, cu tacticile lor obstrucționiste și tergiversante.

— E minunat! spuse George încântat.

— Vreau să te alături echipei mele de campanie. Ce zici?

George o privi pe Verena – fusese pe punctul de a o cere în căsătorie. Dar acum nu se mai putea muta în Atlanta. Trebuia să plece cu caravana campaniei și, dacă Bobby avea să câștige, urma să lucreze în Washington pentru senatorul Kennedy. Totul se schimbase, din nou.

— Zic că da, spuse George. Când începem?

• Capitolul 35 •

Dimka se afla cu Hrușciov în stațiunea Pitsunda, de la Marea Neagră, în ziua de luni, 12 octombrie 1964, când sună Brejnev.

Hrușciov nu era deloc în apele sale. Nu mai avea energie și vorbea întruna despre necesitatea ca bătrânii să se retragă și să lase locul noii generații. Lui Dimka îi era dor de vechiul Hrușciov, de piticul durduliu plin de idei năstrușnice, întrebându-se când avea să își vină în fire șeful său.

Biroul era o cameră cu lambriuri, cu un covor oriental și mai multe telefoane așezate pe un scrin de mahon. Telefonul care sună era un instrument special, de frecvență înaltă, care făcea legătura între partid și guvern. Dimka îl ridică, auzi gâjâitul subteran al vocii lui Brejnev și îi dădu receptorul lui Hrușciov.

Dimka auzea doar ce spunea Hrușciov. Dar orice ar fi zis Brejnev, liderul sovietic nu rosti decât: „De ce?... În ce chestiune?... Sunt în vacanță, ce ar putea fi atât de urgent? Cum adică v-ați adunat deja?... Mâine?... Bine!”

După ce închise, îi explică. Prezidiul voia ca el să se întoarcă la Moscova pentru a discuta problemele urgente din agricultură. Brejnev insistase.

Hrușciov rămase pe gânduri o vreme, fără să îi zică lui Dimka să plece, într-un final, rosti:

— Nu au probleme urgente în agricultură. E vorba despre chestiunea în legătură cu care m-ai avertizat acum șase luni, de ziua mea. Vor să mă înlăture de la putere.

Dimka era șocat – deci Natalya avusese dreptate.

Crezuse cu adevărat în asigurările lui Hrușciov, iar încrederea lui păruse justificată în iunie, când Hrușciov revenise din Scandinavia și nu fusese arestat. În acel moment, Natalya recunoscuse că nu mai știa ce se petrece. Dimka presupusese că întregul complot eșuase.

Acum, părea că fusese doar amânat.

Dar Hrușciov fusese mereu un luptător.

— Ce veți face? îl întrebă Dimka.

— Nimic, rosti Hrușciov.

Asta era și mai șocant.

Hrușciov continuă:

— Dacă Brejnev crede că se va descurca mai bine, nu are decât să încerce... scârnăvia.

— Dar ce se va întâmpla cu el la conducere? Nu are imaginația și energia necesare pentru a trece reformele de obstacolele birocratice.

— El nici măcar nu vede de ce ar fi nevoie de schimbare, zise bătrânul lider. Poate că are dreptate.

Dimka era îngrozit.

În aprilie, se gândise dacă merita să îl abandoneze pe Hrușciov și să își caute de lucru la un alt ștab de la Kremlin, însă hotărâse că nu era cazul. Acum începea să aibă dubii cu privire la alegerea lui.

Apoi Hrușciov deveni practic.

— Plecăm mâine. Contramandează prânzul cu ministrul francez.

Ros de cele mai sumbre gânduri, Dimka începu să se ocupe de amănunte: chemă delegația franceză mai devreme, se asigură că avionul personal al lui Hrușciov era pregătit de zbor și modifică agenda zilei următoare. Însă le făcu pe toate de parcă ar fi fost în transă. Cum putea să se sfârșească totul atât de repede?

Niciun alt lider sovietic nu se mai retrăsese până atunci. Atât Lenin, cât și Stalin muriseră în exercițiul funcțiunii. Oare Hrușciov avea să fie ucis? Dar asistenții lui?

Dimka se întrebă cât mai avea de trăit. Se întrebă dacă aveau să-l mai lase să îl vadă pe micuțul Grigor încă o dată.

Alungă din minte acest gând. Nu putea lucra dacă era paralizat de frică.

Decolară la ora 1:00, în după-amiaza următoare.

Zborul până la Moscova dură două ore și jumătate, fără să schimbe fusul orar. Dimka se întreba cu groază ce avea să îi aștepte la sosire.

Aterizară la Vnukovo-2, la sud de Moscova, aeroportul curselor oficiale. Când Dimka coborî din avion în spatele lui Hrușciov, observă un mic grup de oficiali mărunți pregătiți să îi întâmpine, în locul mulțimii obișnuite de miniștri din cabinet. În acel moment, știu sigur că se sfârșise totul.

Două mașini erau parcate pe pistă: o limuzină ZIL-111 și un Moskvich 403 cu cinci locuri. Hrușciov se îndreptă spre limuzină, iar Dimka fu îndrumat spre autoturismul mai modest.

Hrușciov realiză că erau despărțiți și, înainte să urce în mașină, se întoarse și zise:

— Dimka…

Simțind că îi dau lacrimile, Dimka zise:

— Da, tovarășe prim-secretar…

— S-ar putea să nu te mai văd.

— Nu se poate!

— Am ceva să-ți spun.

— Da, tovarășe…

— Soția ta și-o trage cu Pushnoy.

Dimka se holbă la el, rămas fără grai.

— E mai bine să știi, spuse Hrușciov. Adio!

Apoi urcă în mașină și aceasta demară.

Dimka se așeză năucit pe bancheta din spate a Moskvich-ului. Era posibil să nu îl mai vadă niciodată pe Nikita Hrușciov. Iar Nina era amanta unui general corpolent, de vârstă mijlocie, cu o mustață sură! Era prea mult.

După un minut, șoferul îl întrebă:

— Acasă sau la birou?

Dimka fu surprins să afle că avea de ales. Asta însemna că nu era dus în beciurile de la Lubianka; cel puțin nu în ziua aceea. Era păsuit.

Își cântări opțiunile. Nu se mai putea concentra asupra muncii. Nu mai avea rost să stabilească întrevederi și să pregătească rapoarte pentru un lider care urma să cadă.

— Acasă, zise el.

Dar când ajunse, descoperi în mod surprinzător că nu îi venea deloc să o acuze pe Nina. Îi era jenă, ca și cum el ar fi fost vinovatul.

Și chiar *era* vinovat. O noapte de sex oral cu Natalya nu era totuna cu relația extraconjugală de durată pe care o sugeraseră cuvintele lui Hrușciov, dar nici bine nu era.

Dimka nu scoase nicio vorbă cât timp Nina îl hrăni pe Grigor. Apoi Dimka îl îmbăie și îl puse în pătuț, iar Nina pregăti cina. În timp ce mâncau, o anunță că Hrușciov urma să demisioneze în noaptea aceea sau a doua zi. Știrea avea să apară probabil și în ziare în zilele următoare.

Nina se impacientă.

— Și slujba ta?

— Nu știu ce se va întâmpla, rosti el agitat. Momentan, nimeni nu se gândește la asistenți. Probabil că acum se hotărăsc dacă să îl omoare sau nu pe Hrușciov. De plevușcă se vor ocupa mai târziu.

— Nu vei păți nimic, zise ea după câteva clipe de gândire. Familia ta este influentă.

Dimka nu era la fel de sigur.

Strânseră masa.

— Nu îți place tocănița? zise ea observând că el nu mâncase prea mult.

— Sunt cu nervii întinși la maximum, răspunse el. Apoi nu se mai putu abține și continuă: Ești amanta mareșalului Pushnoy?

— Nu mai vorbi prostii, spuse ea.

— Vorbesc serios, insistă Dimka. Ești sau nu?

Ea trânti farfuriile în chiuvetă.

— De unde ți-a venit ideea asta prostească?

— Mi-a zis tovarășul Hrușciov. Presupun că a fost informat de KGB.

— Și ei de unde ar putea să știe?

Dimka observă că ea îi răspundea la întrebări prin alte întrebări, semn că încerca să îl amăgească.

— Ei urmăresc mișcările tuturor membrilor importanți din guvern, încercând să depisteze comportamentele nonconformiste.

— Nu fi ridicol, repetă ea, apoi se așeză și își scoase țigările.

— Ai flirtat cu Pushnoy la înmormântarea bunicii mele.

— Flirtul e una…

— Și apoi, am primit o *dacha* exact lângă a lui.

Ea luă o țigară și încercă să o aprindă, însă bățul de chibrit se stinse.

— Da, și mie mi s-a părut o coincidență…

— Tu ești calculată din fire, Nina, dar acum îți tremură mâinile.

Ea aruncă chibritul stins pe podea.

— Și cum crezi că mă simt eu, mă rog? izbucni mânioasă. Stau în apartamentul ăsta toată ziua, cu un bebeluș și cu mama ta, fără să am cu cine schimba o vorbă. Voiam o *dacha,* iar tu nu erai în stare să faci rost de ea!

Dimka rămase cu gura căscată.

— Deci recunoști că te-ai prostituat?

— O, haide, fii realist! Cum altfel poți obține ceva la Moscova? Își aprinse țigara și trase cu sete din ea. Tu lucrezi pentru un secretar general nebun. Eu îmi depărtez picioarele pentru un mareșal excitat. Nu-i mare diferență.

— Și pentru mine de ce ți-ai depărtat picioarele?

Ea nu zise nimic, însă aruncă involuntar o privire prin cameră.

El pricepu imediat.
— Pentru un apartament în Casa Guvernului?
Ea nu negă.
— Credeam că mă iubești, continuă el.
— Ei, mi-ai fost drag, dar cum ar putea să fie suficient doar atâta lucru? Nu mai fi copil! Asta-i lumea adevărată. Dacă vrei ceva, plătești un preț.
El se simțea un ipocrit acuzând-o, așa că decise să îi mărturisească adevărul.
— Mă rog, cred că ar trebui să-ți spun că și eu te-am înșelat.
— Ha! pufni ea. Nu credeam că ai tupeul. Cu cine?
— Aș prefera să nu spun.
— Vreo dactilografă de la Kremlin, bineînțeles.
— A fost o singură noapte și nu am avut niciun raport sexual, însă nu mi se pare că asta e o scuză.
— O, pentru numele lui Dumnezeu! Crezi că îmi pasă? N-ai decât... simte-te bine!
Oare Nina vorbea așa fiindcă era supărată sau își dezvăluia adevăratele sentimente? Dimka era năucit.
— Nu am crezut că vom avea o asemenea căsnicie, îi zise el.
— Crede-mă, așa sunt toate.
— Nu-i adevărat, o contrazise el.
— N-ai decât să îți urmărești visurile. Eu le voi urmări pe ale mele, rosti ea pornind apoi televizorul.
Dimka rămase o vreme cu privirea ațintită asupra ecranului, fără să audă sau să vadă ceva. Apoi se duse în pat, dar nu adormi. Mai târziu veni și Nina lângă el, dar evitară să se atingă.
A doua zi, Nikita Hrușciov părăsi Kremlinul definitiv.
Dimka continuă să meargă la serviciu în fiecare dimineață. Evgheni Filipov, într-un costum nou și albastru, fusese promovat. Era limpede că fusese implicat în complotul împotriva lui Hrușciov, iar acum își primea recompensa.
Două zile mai târziu, vineri, ziarul *Pravda* anunță demisia lui Hrușciov.
Stând în biroul său, fără să aibă mai nimic de făcut, Dimka observă că presa occidentală din ziua aceea anunța că și premierul britanic fusese înlăturat. Conservatorul aristocrat Sir Alec Douglas-Home fusese înlocuit de Harold Wilson, liderul Partidului Laburist, ca urmare a victoriei acestuia în alegeri.

Cuprins de cinism, Dimka nu putu să nu remarce bizareria situației: o țară profund capitalistă își putea concedia premierul aristocrat, instalând în locul său un social-democrat prin voința poporului, în vreme ce – în cel mai important stat comunist din lume – asemenea lucruri se întâmplau ca urmare a unor comploturi secrete urzite de o elită minusculă, fiind apoi anunțate, după câteva zile, unei populații neputincioase și docile.

Britanicii nici măcar nu scoseseră comunismul în afara legii. Treizeci și șase de comuniști candidaseră pentru un loc în parlament. Nu fusese ales niciunul.

Cu o săptămână în urmă, Dimka ar fi pus aceste gânduri în balanță cu covârșitoarea superioritate a sistemului comunist, mai ales în varianta lui reformată. Însă acum, speranțele de reformă fuseseră spulberate, iar Uniunea Sovietică era conservată cu toate slăbiciunile sale pe termen scurt și mediu. Știa ce ar fi zis sora lui: barierele puse în calea schimbării făceau parte din sistem, reprezentând doar una dintre nenumăratele sale imperfecțiuni. Dar pe el nu îl lăsa inima să accepte acest lucru.

A doua zi, *Pravda* condamnă subiectivismul și deriva, ideile smintite, lăudăroșenia și fanfaronada, precum și multe alte păcate de care se făcea vinovat Hrușciov. Erau numai tâmpenii, în opinia lui Dimka. În realitate, se producea un mare pas înapoi. Nomenclatura sovietică respingea progresul, optând pentru ceea ce știa cel mai bine: un control rigid al economiei, înăbușirea vocilor disidente, evitarea experimentelor. Asta avea să îi facă să se simtă mai confortabil – lăsând totodată Uniunea Sovietică în urma Occidentului din punctul de vedere al avuției, al puterii și al influenței globale.

Dimka primi sarcini mărunte în slujba lui Brejnev. În câteva zile ajunse să își împartă micul birou cu unul dintre asistenții acestuia. Îndepărtarea lui era doar o chestiune de timp. Totuși, Hrușciov se afla încă în reședința lui din Lenin Hills, așa că Dimka începu să spere că el și șeful lui aveau să rămână în viață.

După o săptămână, Dimka fu transferat.

Vera Pletner îi aduse ordinele într-un plic sigilat, dar cu o expresie atât de tristă pe chip, încât Dimka înțelese că plicul conținea vești proaste dinainte de a-l deschide. Îl citi imediat.

Scrisoarea îl felicita pentru numirea lui ca secretar adjunct al filialei din Harkov a Partidului Comunist.

— Harkov, murmură el. La dracu'!

Era evident că asocierea lui cu liderul căzut în dizgrație cântărise mai greu decât influența distinsei sale familii. Era o retrogradare dureroasă. Urma să primească o mărire de salariu, însă banii oricum nu valorau prea mult în Uniunea Sovietică. Avea să primească un apartament și mașină, dar în Ucraina, departe de centrul puterii și al privilegiilor.

Mai rău decât orice, avea să fie trimis la peste 700 de kilometri de Natalya.

Se așeză la birou simțind cum îl cuprinde depresia. Hrușciov era terminat, cariera lui Dimka suferise o cruntă lovitură, Uniunea Sovietică o lua încet-încet la vale, căsnicia cu Nina era o catastrofa, iar acum era trimis departe de Natalya, singura lumină din viața lui. Oare cu ce greșise?

În zilele acelea nu se mai bea la fel de mult la Riverside Bar, dar în seara aceea se întâlni cu Natalya acolo pentru prima oară de când se întorsese de la Pitsunda. Șeful ei, Andrei Gromîco, nu fusese afectat de lovitura de palat, fiind încă ministru de externe; așa că ea își păstrase postul.

— Hrușciov mi-a făcut un cadou de despărțire, îi zise Dimka.

— Ce anume?

— Mi-a zis că Nina mă înșală cu mareșalul Pushnoy.

— Și l-ai crezut?

— Cred că el a aflat de la KGB.

— Totuși, ar putea fi o greșeală.

Dimka clătină din cap.

— A recunoscut. *Dacha* aceea minunată pe care am primit-o se află lângă vila lui Pushnoy.

— O, Dimka, îmi pare rău…

— Mă întreb cine are grijă de Grigor când sunt ei în pat.

— Ce-o să faci?

— Nu pot să fiu foarte indignat. Aș fi înșelat-o și eu cu tine dacă aș fi avut mai mult tupeu.

Natalya păru tulburată.

— Nu mai vorbi așa, rosti ea.

Pe chipul ei se înșiruiră rapid tot felul de emoții: compătimire, tristețe, alean, teamă și incertitudine. Cu un gest agitat, își dădu pe spate părul răvășit.

— Oricum e prea târziu acum, continuă Dimka. Am fost transferat la Harkov.

— Poftim?

— Azi am aflat. Secretar adjunct al filialei din Harkov a Partidului Comunist.

— Și când te voi mai vedea?

— Niciodată, îmi închipui.

Ochii ei se umplură cu lacrimi.

— Nu pot trăi fără tine, spuse ea.

Dimka era uluit. Știa că ea îl plăcea, dar nu îi mai vorbise niciodată în felul acesta, nici măcar în singura noapte pe care o petrecuseră împreună.

— Cum adică? îngăimă el prostește.

— Te iubesc. Nu știai?

— Nu, nu știam, rosti el uimit peste măsură.

— Te iubesc de-o bună bucată de vreme.

— De ce nu mi-ai zis până acum?

— Mi-e frică.

— De...?

— De soțul meu.

Dimka bănuia ceva în acest sens. Presupusese, deși nu avea dovezi, că Nik era responsabil pentru bătaia sălbatică încasată de contrabandistul care încercase să o înșele pe Natalya. Nu era de mirare că soția lui Nik se temea la culme să își declare iubirea pentru un alt bărbat. Acesta era motivul pentru schimbarea Natalyei, care trecuse în doar o zi de la o căldură seducătoare la o distanță rece.

— Mda, cred că și mie mi-e frică de Nik, recunoscu el.

— Când pleci?

— Duba pentru mobilă va veni vineri.

— Atât de curând?

— Reprezint un risc la birou. Ei nu știu ce aș putea face. Vor să se descotorosească de mine.

Ea scoase o batistă albă și se șterse la ochi, apoi se aplecă spre el peste măsuță.

— Îți amintești camera aceea cu mobilă din epoca țaristă?

El surâse.

— Nu o voi uita niciodată.

— Și baldachinul?

— Desigur.

— Era atât de mult praf…
— Și frig.
Dispoziția ei se schimbase din nou și acum era jucăușă.
— Ce îți amintești cel mai mult? îl tachină ea.
Răspunsul îi veni în minte imediat – micii ei sâni cu sfârcuri mari însă preferă să îl alunge.
— Hai, poți să-mi zici, insistă ea.
Ce avea de pierdut?
— Sfârcurile tale, murmură el pe jumătate stânjenit, pe jumătate ațâțat.
Ea chicoti.
— Vrei să le revezi?
Dimka înghiți în sec. Încercând să imite tonul ei nonșalant, rosti:
— Desigur, de ce nu?
Ea se ridică în picioare cu o expresie hotărâtă pe chip.
— Hai să ne întâlnim acolo la 7:00, zise ea, apoi plecă.

•

Nina era furioasă.
— Harkov? urlă ea. Ce naiba să fac în afurisitul ăla de Harkov?
Nina nu vorbea urât de obicei – i se părea vulgar. Însă acum, ceea ce simțea era mai presus de orice control; această scăpare era un semn clar de aversiune.
Pe Dimka nu îl mai interesa să o compătimească.
— Sunt sigur că sindicatul din industria siderurgică de acolo îți va găsi un loc de muncă.
Oricum sosise momentul ca ea să îl trimită pe Grigor la creșă și să se întoarcă la serviciu, așa cum se aștepta de la toate mamele sovietice.
— Nu vreau să fiu exilată într-un oraș de provincie.
— Nici eu. Crezi că m-am oferit voluntar?
— Nu te așteptai la asta?
— Ba da, și chiar m-am gândit să îmi schimb locul de muncă, dar am crezut că puciul a picat… De fapt, a fost doar amânat. Bineînțeles că persoanele care au complotat au făcut tot posibilul să nu dea nimic de bănuit.
Ea îi aruncă o privire iscoditoare.
— Bănuiesc că ți-ai petrecut noaptea trecută luându-ți rămas-bun de la dactilografa ta.
— Parcă ziceai că nu îți pasă.

— Bine, deșteptule. Când trebuie să plecăm?

— Vineri.

— La dracu'! pufni Nina, după care se apucă să facă bagajele furioasă.

Miercuri, Dimka vorbi cu Unchiul Volodea despre transfer.

— Nu-i vorba doar de cariera mea, îi spuse el. Nu lucrez la guvern pentru mine. Vreau să dovedesc că și comunismul e funcțional. Însă asta presupune modificări și îmbunătățiri. Acum mă tem că vom da înapoi.

— Te vom readuce la Moscova cât de repede putem, zise Volodea.

— Îți mulțumesc, rosti Dimka cu o recunoștință fără margini; unchiul său îl ajutase mereu.

— O meriți, răspunse Volodea cu afecțiune. Ești deștept și capabil, iar noi ducem lipsă de asemenea oameni. Mi-aș fi dorit să lucrezi pentru mine.

— Nu am fost niciodată genul militar.

— Însă, ascultă-mă... După ce s-a întâmplat una ca asta, trebuie să îți dovedești loialitatea muncind din greu, fără să te plângi – și, mai ales, fără să te rogi întruna să fii trimis înapoi la Moscova. Dacă faci asta vreme de vreo cinci ani, pot începe să tatonez terenul pentru readucerea ta.

— Cinci ani?

— Până pot *începe.* Nu te aștepta să dureze mai puțin de zece. De fapt, mai bine nu te aștepta la nimic. Nu știm cum se va descurca Brejnev.

În zece ani, Uniunea Sovietică putea regresa, scufundându-se din nou în sărăcie și oprimare, se gândi Dimka. Însă nu avea niciun rost să mai spună ceva. Volodea nu era doar cea mai bună șansă pe care o avea – era *singura* lui șansă.

Dimka o revăzu pe Natalya joi. Avea buza spartă.

— Nik a făcut asta? o întrebă el furios.

— Am alunecat pe scări din cauza poleiului și m-am lovit la față, îi zise ea.

— Nu te cred.

— Ăsta-i adevărul, insistă ea, apoi abandonă ideea de a se întâlni cu el în depozitul de mobilă.

Vineri dimineață, un camion ZIL-130 parcă în fața Casei Guvernului și doi bărbați în salopete începură să transporte lucrurile lui Dimka și ale Ninei cu liftul.

Când camionul fu aproape plin, muncitorii făcură o pauză. Nina le pregăti niște sandviciuri și ceai. Apoi sună telefonul și portarul zise:

— A venit un curier de la Kremlin. Trebuie să livreze personal.

— Trimite-l sus, spuse Dimka.

Două minute mai târziu, Natalya apăru în prag într-o blană de nurcă de culoarea șampaniei. Arăta precum o zeiță pângărită cu buza ei spartă.

Dimka se holbă la ea, nemaipricepând nimic, apoi se uită la Nina.

Ea îi surprinse privirea vinovată și se întoarse spre Natalya cu un aer ostil. Dimka se întrebă dacă cele două femei aveau să se încaiere și se pregăti să intervină.

— Așa, deci, Dimka, ea este micuța ta dactilografă, rosti ea punându-și mâinile în șold.

Ce putea răspunde Dimka? Da? Nu? Era Natalya amanta lui?

Natalya o privi sfidătoare.

— Nu sunt dactilografă.

— Nu-ți face griji, zise Nina. Știu exact ce ești.

Insulta era incredibilă ținând cont că venea din partea unei femei care se culcase cu un general gras și bătrân ca să obțină o *dacha.* Dar Dimka nu spuse nimic.

Natalya o privi trufaș și îi dădu lui Dimka un plic oficial.

El îl deschise – era de la Alexei Kosîghin, economistul reformator. În pofida ideilor sale radicale, Kosîghin avea o bază de putere consistentă, așa că fusese numit președinte al Consiliului de Miniștri în Guvernul Brejnev.

Dimka simți cum îi vine inima la loc. Scrisoarea îi oferea un post de asistent al lui Kosîghin – la Moscova.

— Cum ai reușit? o întrebă el pe Natalya.

— E o poveste lungă.

— Îți mulțumesc. Îi venea să o ia în brațe și să o sărute, dar se abținu. Se întoarse spre Nina și zise: Sunt salvat. Pot rămâne la Moscova. Natalya mi-a obținut un post în slujba lui Kosîghin.

Cele două femei își aruncară priviri pline de ură. Nimeni nu știa ce să mai zică.

După o pauză lungă, unul dintre muncitori rupse tăcerea:

— Asta înseamnă că trebuie să descărcăm camionul?

•

Tanya zbură în Siberia cu Aeroflot, aterizând la Omsk în drumul ei spre Irkutsk. Avionul era un Tupolev Tu-104 confortabil. Cursa de noapte dura opt ore, iar ea dormise în cea mai mare parte a drumului.

În mod oficial, venise aici cu o sarcină de la TASS. În secret însă, urma să îl caute pe Vasili.

Cu două săptămâni în urmă, Daniil Antonov venise în biroul ei și îi înmânase discret manuscrisul de la *Frostbite.*

— *New World* nu poate publica asta, îi zisese el. Brejnev strânge șurubul. Ortodoxia este cuvântul de ordine acum.

Tanya îndesase colile de hârtie într-un sertar. Era dezamăgită, dar se așteptase la un asemenea răspuns.

— Îți mai amintești articolele pe care le-am scris acum trei ani despre viața din Siberia? îi spuse ea lui Daniil.

— Bineînțeles, răspunse el. A fost una dintre cele mai îndrăgite serii pe care le-am publicat – iar guvernul a primit numeroase cereri de la familii care voiau să se mute acolo.

— Poate că ar trebui să scriu o continuare. Să vorbesc cu aceiași oameni și să îi întreb cum se descurcă. De asemenea, să intervievez câțiva nou-veniți.

— Grozavă idee! Daniil își coborî glasul și adăugă: Știi unde este?

Deci ghicise. Nici nu era de mirare.

— Nu, zise ea. Dar pot afla.

Tanya încă locuia în Casa Guvernului. După moartea Katerinei, ea și mama ei se mutaseră un etaj mai sus, în apartamentul mai mare al bunicilor, pentru a-l putea îngriji pe Bunicul Grigori. Acesta insista că nu trebuia să-i poarte nimeni de grijă: era învățat să gătească și să deretice de pe vremea când lucra la fabrică împreună cu fratele său mai mic, Lev, înainte de Primul Război Mondial, împărțind aceeași cameră dintr-o mahala din Sankt-Petersburg. Însă adevărul era că avea 76 de ani și nu mai gătise sau măturase de la revoluție.

În seara aceea, Tanya coborî cu liftul și ciocăni la ușa fratelui său.

Nina îi deschise.

— Ah, pufni ea nepoliticoasă.

Apoi se retrase în apartament, lăsând ușa deschisă. Ea și Tanya nu se plăcuseră niciodată prea mult.

Tanya intră în holul îngust. Dimka apăru din dormitor și îi zâmbi, bucuros să o vadă.

— Putem vorbi între patru ochi? îi spuse ea.

El își luă cheile de pe o măsuță și o conduse afară, închizând ușa apartamentului. Coborâră cu liftul și se așezară pe o bancă din holul spațios de la intrare.

— Vreau să afli unde este Vasili, îi zise Tanya.

El clătină din cap.

— Nu.

Tanya aproape că strigă:

— De ce nu?

— Am evitat la mustață exilul la Harkov. Am un post nou. Ce impresie voi face dacă voi începe să întreb în dreapta și în stânga despre un disident condamnat?

— Trebuie să vorbesc cu Vasili!

— Nu văd de ce.

— Imaginează-ți cum mă simt. El și-a ispășit pedeapsa de mai bine de un an și totuși este încă acolo. Ar putea fi forțat să stea în Siberia pentru tot restul vieții! Trebuie să îi spun că nu l-am uitat.

Dimka îi luă mâna într-a lui.

— Îmi pare rău, Tanya. Știu că ții la el. Dar cu ce l-ar ajuta dacă mi-aș pune eu capul în joc?

— Dată fiind forța nuvelei sale, ar putea fi un mare autor. Și el scrie despre țara noastră într-un mod care cuprinde tot ce nu-i drept. Trebuie să îi spun să mai scrie.

— Așa, și?

— Tu lucrezi la Kremlin: nu poți schimba nimic. Brejnev nu va reforma niciodată comunismul.

— Știu. Sunt disperat.

— Politica nu mai are nicio șansă în țara asta. Literatura ar putea fi singura noastră speranță acum.

— Ce diferență ar putea să facă o nuvelă?

— Cine știe? Dar ce altceva putem face? Hai, Dimka! Știi că, deși nu am căzut niciodată de acord cu privire la necesitatea reformării sau abolirii comunismului, nici nu ne-am dat bătuți vreodată.

— Nu știu ce să zic…

— Află unde locuiește și muncește Vasili Yenkov. Poți spune că este o anchetă politică strict confidențială pentru un raport la care lucrezi.

Dimka oftă.

— Ai dreptate, nu ne putem da bătuți.

— Îți mulțumesc.

El obținu informațiile după două zile. Vasili fusese eliberat din lagărul de detenție, dar – din nu se știe ce motiv – nicio adresă nu era specificată la dosar. Totuși, lucra la o centrală electrică aflată la câțiva kilometri de Irkutsk. Recomandarea autorităților era să i se refuze viza de călătorie pe termen nedeterminat.

Tanya fu întâmpinată la aeroport de o reprezentantă a agenției de recrutare siberiene, o femeie la vreo 30 de ani pe nume Irina. Tanya ar fi preferat un bărbat. Femeile erau intuitive: Irina ar fi putut suspecta adevărata misiune a Tanyei.

— Mă gândeam că am putea începe la magazinul universal central, rosti Irina voioasă. Avem multe lucruri pe care nu le puteți cumpăra prea ușor la Moscova, să știți!

Tanya se prefăcu entuziasmată.

— Nemaipomenit! zise ea.

Irina o conduse în oraș într-un Moskvich 410 cu tracțiune integrală. Tanya își duse bagajul la hotelul Central, apoi se lăsă condusă prin magazin. Păstrându-și răbdarea, intervievă managerul și pe una dintre asistente.

Apoi zise:

— Vreau să văd centrala electrică Chenkov.

— Ah! exclamă Irina. De ce?

— Am fost acolo data trecută. Era o minciună, însă Irina nu avea de unde să știe asta. Una dintre temele mele va fi felul în care s-au schimbat lucrurile. În plus, aș vrea să iau din nou interviuri oamenilor pe care i-am văzut atunci.

— Dar centrala electrică nu a fost anunțată în prealabil în legătură cu vizita dumneavoastră.

— E în regulă. Nu aș vrea să îi deranjez din lucru. Aruncăm o privire și apoi vorbesc cu muncitorii în pauza de prânz.

— Cum vreți. Irinei nu îi convenea, însă era obligată să facă tot posibilul pentru a mulțumi o jurnalistă importantă. Sun și îi anunț.

Chenkov era o centrală electrică veche, alimentată cu cărbuni, construită în anii ’30, pe când curățenia nu era luată în

considerare. Mirosul de cărbuni plutea în aer, iar pulberea se așeza pe toate suprafețele, transformând albul în cenușiu și cenușiul în negru. Fură întâmpinate de director, care purta un costum și o cămașă murdară, semn clar că fusese luat pe nepregătite.

În timp ce i se prezenta fabrica, Tanya se uită după Vasili. Ar fi trebuit să fie ușor de identificat – era un bărbat înalt, cu părul negru și bogat și cu înfățișare de vedetă de cinema. Însă nu trebuia să dezvăluie nimănui – nici Irinei și nici altcuiva – că îl cunoștea bine și că venise în Siberia să îl caute. „Îmi pari cunoscut, urma să zică. Cred că ți-am luat un interviu data trecută când am fost aici.” Vasili era ager și ar fi priceput de îndată ce se petrece, iar ea ar fi continuat să vorbească pentru a-i da timp să își revină din șoc.

Electricienii lucrau probabil în camera de control sau la etajul furnalelor, presupuse ea; apoi realiză că el ar fi putut fi oriunde în complex, reparând o priză sau un circuit electric.

Se întrebă dacă el se schimbase în anii care trecuseră. Probabil că încă o considera o prietenă: la urma urmei, îi trimisese povestea. Nu încăpea nicio îndoială că avea o iubită aici – poate chiar mai multe, știindu-i felul. Oare își trata întemnițarea prelungită cu detașare filosofică sau era înfuriat de nedreptatea ce i se făcuse? Oare avea să se emoționeze sau să se rățoiască la ea pentru că nu îl scosese de acolo?

Tanya își făcu treaba cu conștiinciozitate, întrebându-i pe muncitori cum li se părea – lor și familiilor lor – viața din Siberia. Toți pomeniră salariile mari și promovările rapide rezultate din lipsa de personal calificat. Mulți vorbiră cu voioșie despre greutăți: exista un spirit de camaraderie și de pionierat.

Se făcu amiază și ea tot nu îl văzuse pe Vasili. Era frustrant: nu putea fi prea departe.

Irina o duse în sala de mese a conducerii, dar Tanya insistă să ia prânzul la bufet, împreună cu muncitorii. Oamenii se relaxau când mâncau, vorbind mai deschis și mai pitoresc. Tanya își nota tot ceea ce spuneau, continuând să se uite prin sală, alegându-și următorul intervievat și uitându-se totodată după Vasili.

Totuși, trecu și ora mesei și el nu apăru. Bufetul începu să se golească. Irina îi propuse să treacă la următorul obiectiv, o vizită

într-o școală, unde Tanya putea vorbi cu tinerele mame. Tanya nu găsi niciun pretext să o refuze.

Trebuia să întrebe de el… de nume. Se gândi cum ar fi fost să spună: „Îmi amintesc de un om interesant pe care l-am cunoscut data trecută, un electrician, parcă, pe nume Vasili… Vasili… ăă, Yenkov? Ați putea afla dacă mai lucrează aici?” Era prea puțin plauzibil. Irina ar fi încercat să afle, dar nu era naivă și mai mult ca sigur s-ar fi întrebat cum se explica interesul special al Tanyei pentru acest om. Nu i-ar fi luat mult să descopere că Vasili venise în Siberia ca deținut politic. Iar atunci întrebarea ar fi fost dacă Irina hotăra să își țină gura și să-și vadă de treaba ei – așa cum preferau să facă oamenii de obicei în Uniunea Sovietică – sau să câștige favoarea superiorilor menționând interesul Tanyei cuiva aflat mai sus pe scara ierarhică a Partidului Comunist.

Ani întregi, nimeni nu știuse nimic despre prietenia dintre Tanya și Vasili. Așa se protejaseră. Acesta era și motivul pentru care nu fuseseră condamnați la închisoare pe viață pentru tipărirea unei publicații subversive. După arestarea lui Vasili, Tanya dezvăluise secretul unei singure persoane, fratele său geamăn. Iar Daniil intuise. Însă acum risca să trezească suspiciunea unei străine.

Își făcu ceva curaj și se pregăti să vorbească… dar chiar atunci apăru Vasili.

Tanya își duse mâna la gură ca să își înăbușe un țipăt.

Vasili arăta ca un bătrân – era slab și cocoșat, avea părul lung, încâlcit și încărunțit, iar chipul lui, pe vremuri împlinit și senzual, era acum supt și brăzdat de riduri. Purta o salopetă soioasă cu șurubelnițe în buzunare. Când mergea își târa picioarele.

— S-a întâmplat ceva, tovarășă Tanya? o întrebă Irina.

— O durere de dinți, improviză Tanya.

— Îmi pare rău.

Tanya nu își dădea seama dacă Irina o credea sau nu.

Inima îi bătea cu putere. Se bucura nespus că îl găsise pe Vasili, dar era îngrozită de înfățișarea lui complet schimbată. Și trebuia să ascundă valul de emoții în fața Irinei.

Se ridică în picioare, lăsându-l pe Vasili să o vadă. Nu mai erau decât câțiva oameni la bufet, așa că nu putea să nu o vadă. Își întoarse fața într-o parte, fără să se uite la el, pentru ca

Irina să nu intre la bănuieli. Apoi își ridică geanta, fiind gata de plecare.

— Trebuie să mă duc la dentist imediat ce ajung acasă, spuse ea.

Observă cu coada ochiului cum Vasili se oprește brusc, holbându-se la ea. Pentru ca Irina să nu remarce, zise:

— Povestiți-mi despre școala unde mergem. Ce vârste au elevii?

Porniră spre ușă în timp ce Irina îi răspundea la întrebare. Tanya încercă să îl observe pe Vasili fără să îl privească direct în față. El împietrise, fără să-și poată lua ochii de la ea. Când cele două femei se apropiară de el, Irina îi aruncă o privire întrebătoare.

Tanya se uită direct la Vasili.

Pe chipul său supt se vedea acum o expresie de uluire. Avea gura căscată și se holba la ea fără să clipească. Însă mai era ceva în privirea lui în afară de șoc. Tanya realiză că era speranță – o speranță uimită, incredulă, dar aprigă. Nu era complet înfrânt: ceva îi dăduse acestui bărbat distrus tăria de a scrie acea poveste excelentă.

Își aminti cuvintele pe care și le pregătise.

— Îmi păreți cunoscut. Am vorbit cumva data trecută când am fost aici, acum trei ani? Numele meu este Tanya Dvorkin și lucrez pentru TASS.

Vasili își închise gura și încercă să își vină în fire, dar încă părea năucit.

Tanya vorbi mai departe:

— Scriu continuarea seriei mele despre emigranții în Siberia. Mă tem că nu îmi mai amintesc numele dumneavoastră, însă am intervievat sute de oameni în ultimii trei ani.

— Yenkov, rosti el într-un sfârșit. Vasili Yenkov.

— Am avut o discuție foarte interesantă, zise Tanya. Acum îmi amintesc. Trebuie să vă iau un nou interviu.

Irina se uită la ceas.

— Nu mai avem timp. Școlile se închid devreme aici.

Tanya încuviință, apoi îi spuse lui Vasili:

— Am putea să ne întâlnim diseară? Vă deranjează dacă veniți la hotelul Central? Poate bem ceva împreună.

— La hotelul Central, repetă Vasili.

— La șase?

— Ora șase, hotelul Central.

— Ne vedem acolo, rosti Tanya, apoi ieși.

•

Tanya voia să îi arate lui Vasili că nu uitase de el. Făcuse asta deja, dar oare era suficient? Oare îi putea oferi o frântură de speranță? Voia să îi spună și că povestea lui era excelentă și că ar fi trebuit să mai scrie, dar nici în această privință nu avea cum să îl încurajeze: *Frostbite* nu putea fi publicată și probabil că la fel aveau să stea lucrurile cu orice ar mai fi scris el. Se temea ca nu cumva să îl descurajeze în loc să îi ridice moralul.

Îl așteptă la bar. Hotelul nu era rău: în Siberia veneau în vizită numai VIP-uri – nu venea nimeni să își facă vacanța aici –, așadar locul putea oferi nivelul de lux cu care era obișnuită nomenclatura comunistă.

Vasili intră arătând ceva mai bine. Se pieptănase și îmbrăcase o cămașă curată. Încă arăta ca un bolnav aflat în convalescență, dar în ochi i se zărea licărul inteligenței.

Îi luă ambele mâini într-ale sale.

— Îți mulțumesc că ai venit aici, rosti el cu glasul tremurând de emoție. Nu-ți pot spune în cuvinte cât de mult înseamnă asta pentru mine. Ești o adevărată prietenă… o prietenă de nădejde.

Ea îl sărută pe obraz.

Comandară bere. Vasili mâncă alunele de pe masă ca un om înfometat.

— Povestea ta este excelentă, zise Tanya. Nu doar bună, ci extraordinară.

El zâmbi.

— Mulțumesc. Poate că va ieși ceva mai acătării și din locul ăsta cumplit.

— Nu sunt singura care a fost impresionată. Redactorii de la *New World* au acceptat-o pentru publicare. El se lumină la față, iar ea fu nevoită să îl coboare brutal cu picioarele pe pământ. Dar s-au răzgândit după ce Hrușciov a fost dat jos.

Vasili păru dezamăgit. Luând un nou pumn de alune, zise:

— Nu mă mir. Părea să-și fi recăpătat stăpânirea de sine. Măcar le-a plăcut – asta-i cel mai important. A meritat să o scriu.

— Am făcut câteva cópii și le-am expediat – anonim, desigur – unora dintre oamenii care primeau *Disidența,* adăugă ea.

Ezită. Ceea ce avea de gând să spună acum era o mare îndrăzneală. Dacă o spunea, nu mai putea să-și retragă cuvintele. Dar hotărî să riște.

— Singurul lucru pe care l-aș putea încerca ar fi să trimit un exemplar în Occident.

Observă licărul de optimism din ochii lui, dar el se prefăcu sceptic.

— Ar fi periculos pentru tine.

— La fel și pentru tine.

Vasili ridică din umeri.

— Ce pot să-mi facă mie, să mă trimită în Siberia? Însă tu ai putea pierde totul.

— Ai putea să mai scrii și alte nuvele?

El scoase din haină un plic mare și uzat.

— Am scris deja, îi zise dându-i apoi plicul.

Își goli paharul de bere, iar ea se uită în plic. Paginile erau acoperite cu scrisul mărunt și îngrijit al lui Vasili.

— Extraordinar! exclamă ea încântată. E suficient pentru o carte întreagă!

Apoi realiză că, dacă era prinsă cu acel material, ar fi putut să sfârșească și ea în Siberia. Strecură iute plicul în poșetă.

— Ce vei face cu ele? o întrebă el.

Tanya se gândise deja la asta.

— E un târg de carte anual la Leipzig, în Germania de Est. Aș putea aranja să mă duc eu acolo din partea TASS – vorbesc germana cât de cât. La târg participă și edituri occidentale – redactori de la Paris, Londra și New York. Aș putea să obțin traducerea și publicarea povestirilor tale.

El se lumină la față.

— Crezi?

— Cred că *Frostbite* este destul de bună.

— Ar fi nemaipomenit! Însă ai risca enorm.

Ea încuviință.

— Și tu la fel. Dacă autoritățile sovietice ar afla cine este autorul, ai avea mari necazuri.

El râse.

— Uită-te la mine – sunt flămând, îmbrăcat în zdrențe, locuiesc într-un cămin de nefamiliști unde-i frig mereu… Nu îmi fac eu griji!

Ei nici nu-i trecuse prin cap că el ar suferi de foame.

— E un restaurant aici, îi zise. Vrei să luăm cina?

— Da, te rog.

Vasili comandă vită stroganoff cu cartofi fierți. Chelnerița puse pe masă un coșuleț cu chifle, așa cum se făcea la ospețe. Vasili le mancă pe toate. După stroganoff comandă *pirozhki,* un chec umplut cu prune fierte, după care termină și ce lăsase Tanya în farfurie.

— Credeam că muncitorii calificați sunt plătiți bine aici, spuse ea.

— Voluntarii, da. Nu și foștii deținuți. Autoritățile respectă mecanismul salariilor numai când sunt silite.

— Pot să-ți trimit mâncare?

El clătină din cap.

— Totul este furat de KGB. Coletele ajung desfăcute, marcate cu textul „Colet suspect, inspectat oficial”, iar tot ce-i mai acătării este reținut. Tipul din camera vecină a primit șase borcane de gem, toate goale.

Tanya achită nota.

— Camera ta de hotel are baie proprie? zise Vasili.

— Da.

— Și apă caldă?

— Desigur.

— Pot face un duș? La cămin nu avem apă caldă decât o dată pe săptămână și atunci trebuie să ne grăbim înainte să se oprească.

Urcară la etaj.

Vasili rămase mult în baie. Tanya se așeză pe pat, uitându-se la zăpada murdară. Era consternată. Știa destul de vag cum erau lagărele de muncă silnică, dar acum – că îl văzuse pe Vasili – pricepuse totul într-un mod mult mai brutal. Imaginația ei nu cuprinsese până atunci adevăratele cazne ale deținuților. Și totuși, în pofida a tot ce se întâmplase, Vasili nu se lăsase pradă disperării. Mai mult chiar, izbutise să își adune tăria și curajul necesare pentru a scrie despre experiențele sale cu pasiune și umor. Îl admira mai mult ca niciodată.

Când ieși din baie într-un final, își luară rămas-bun. Pe vremuri, el i-ar fi făcut avansuri, dar azi nici măcar nu părea să-i treacă prin minte un asemenea gând.

Tanya îi dădu toți banii din poșetă, un baton de ciocolată și două perechi de indispensabili, puțin cam scurți pentru el, dar care să îl încapă.

— S-ar putea să fie mai buni decât ce ai tu, îi spuse.

— Cu siguranță sunt, îi zise el. Nu am deloc lenjerie intimă.

După ce plecă, ea începu să plângă.

• Capitolul 36 •

De fiecare dată când auzea *Love Is It* la Radio Luxembourg, Karolin plângea.

Lili, acum în vârstă de 16 ani, o înțelegea foarte bine. Era ca și cum Walli ar fi fost din nou acasă, cântând în camera alăturată, numai că nu puteau să îl vadă și să-i spună ce bine cântă.

Dacă Alice era trează, o duceau în apropiere de radio și îi ziceau: „Ăla-i tăticul tău!” Ea nu pricepea, dar știa că era ceva palpitant. Uneori, Karolin îi fredona melodia, iar Lili o acompania la chitară și cânta armonia.

Scopul lui Lili în viață era să le ajute pe Karolin și pe Alice să emigreze în Occident, ca să fie din nou împreună cu Walli.

Karolin locuia în casa familiei Franck din Berlin-Mitte. Părinții ei nu mai voiau să aibă nimic de-a face cu ea. Spuneau că îi făcuse de rușine născând un copil nelegitim. Însă adevărul era că agenții Stasi îl amenințaseră pe tatăl ei că își va pierde postul de dispecer din cauza legăturii lui Karolin cu Walli. Așa că o dăduseră afară, iar ea se mutase la familia lui Walli.

Lili se bucura să o aibă acolo. Karolin era precum o soră mai mare, înlocuind-o pe Rebecca. Iar Lili adora bebelușul. În fiecare zi, când se întorcea de la școală, se ocupa de Alice vreo două ore, ca să-i mai dea și lui Karolin ceva timp să respire.

Azi era prima aniversare a lui Alice și Lili făcu o prăjitură. Alice stătea în scaunul ei înalt și bătea cu o lingură de lemn într-un castron, în timp ce Lili pregătea un pandișpan pe care să îl poată mânca și fetița.

Karolin era în camera sa de la etaj, ascultând Radio Luxembourg.

Ziua de naștere a lui Alice coincidea cu comemorarea asasinării președintelui Kennedy. Posturile de radio și de

televiziune vest-germane difuzau programe despre președintele american și despre impactul morții sale. Posturile est-germane nu insistau asupra subiectului.

Lyndon Johnson era președinte de facto de aproape un an, însă cu trei săptămâni în urmă câștigase detașat alegerile, învingându-l pe ultraconservatorul republican Goldwater. Asta o bucurase pe Lili. Deși Hitler murise înainte să se nască ea, cunoștea istoria țării sale, iar politicienii care găseau pretexte pentru ura de rasă o îngrozeau.

Johnson nu era la fel de înălțător precum Kennedy, dar părea la fel de hotărât să apere Berlinul de Vest, iar asta conta cel mai mult pentru germanii aflați de ambele părți ale Zidului.

Când Lili scotea prăjitura din cuptor, mama ei intră pe ușă, întorcându-se de la serviciu. Carla izbutise să își păstreze postul de asistentă-șefă într-un spital mare, deși se știa că fusese social-democrată. La un moment dat, când circulase zvonul concedierii sale, asistentele amenințaseră că intră în grevă, iar directorul spitalului fusese obligat să prevină posibilele probleme asigurându-le că își vor păstra șefa.

Tatăl lui Lili fusese silit să își ia un loc de muncă, deși el încă mai încerca să își conducă de la distanță afacerea din Berlinul de Vest. Trebuia să lucreze ca inginer într-o fabrică de stat din Berlinul de Est, producând televizoare net inferioare celor vest-germane. La început, încercase să facă unele sugestii pentru îmbunătățirea produselor, dar asta fusese considerată o critică adusă șefilor săi, așa că renunțase. În seara aniversării lui Alice, intră în bucătărie de îndată ce ajunse acasă de la muncă și cântară cu toții *Hoch soll sie leben,* cântecul german tradițional însemnând: „Mulți ani trăiască”.

Apoi se așezară la masa din bucătărie și vorbiră despre șansele lui Alice de a-și vedea vreodată tatăl.

Karolin depusese cerere de emigrare. De la an la an, era tot mai greu să scapi prin fugă: Karolin ar fi putut totuși să încerce să treacă dacă ar fi fost singură; însă nu era dispusă să-i riște viața lui Alice. În fiecare an, câteva persoane primeau dreptul de plecare în mod legal. Nimeni nu știa pe ce considerente se judecau cererile, dar se părea că majoritatea celor lăsați să plece erau persoane neproductive, dependente de alții, precum copiii și bătrânii.

Deși Karolin și Alice intrau în această categorie, cererea le fu respinsă.

Ca de obicei, nu li se oferi nicio explicație.

Bineînțeles, guvernul nu voia să precizeze dacă mai exista vreo cale de apel. Încă o dată, zvonurile țineau loc de informații. Lumea spunea că puteai face o petiție adresată șefului statului, Walter Ulbricht.

Acesta nu părea tocmai salvatorul mult dorit: era un tip scund, cu o barbă care o imita pe cea a lui Lenin, ultraconservator în toate. Se zvonea că se bucurase de lovitura de palat de la Moscova fiindcă nu îl considera pe Hrușciov suficient de doctrinar. Cu toate acestea, Karolin îi trimisese o scrisoare personală, explicându-i că trebuia să emigreze pentru a se putea căsători cu tatăl copilului ei.

— Se spune că el crede în moralitatea familiei de modă veche, zise Karolin. Dacă este adevărat, ar trebui să ajute o femeie care nu vrea decât ca fetița ei să aibă un tată.

Oamenii din Germania de Est își petreceau jumătate de viață încercând să ghicească ce plănuia, ce voia sau ce gândea guvernul. Regimul era imprevizibil. Permitea rularea câtorva discuri rock and roll în cluburile tinerilor, pentru ca apoi să le interzică brusc pe toate. O vreme fusese tolerant în privința vestimentației, apoi începuse să aresteze băieții care purtau blugi. Constituția țării garanta dreptul la liberă circulație, dar foarte puțini oameni primeau permisiunea de a-și vizita rudele din Germania de Vest.

Bunica Maud interveni în conversație.

— N-ai de unde să știi ce va face un tiran, rosti ea. Incertitudinea este una dintre armele lor. Eu am trăit atât sub naziști, cât și sub comuniști. Seamănă deprimant de mult.

În ușa de la intrare se auzi o bătaie. Lili întredeschise ușa câțiva centimetri și fu îngrozită să îl vadă în prag pe fostul ei cumnat, Hans Hoffmann.

— Ce vrei, Hans? zise ea.

Bărbatul era vânjos și ar fi putut să o îmbrâncească cu ușurință, dar nu o făcu.

— Deschide, Lili, spuse el pe un ton în care se citea nerăbdarea și plictiseala. Sunt de la miliție, nu mă poți ține afară.

Lili simți cum inima începea să îi duduie în piept, dar rămase pe loc și strigă peste umăr:

— Mamă! E Hans Hoffmann la ușă!

Carla veni în fugă.

— Ai zis Hans?

— Da.

Carla îi luă locul lui Lili în ușă.

— Nu ești bine-venit aici, Hans, rosti ea.

Deși îi vorbi pe un ton sfidător și calm, Lili îi putea auzi respirația rapidă și agitată.

— Serios? zise Hans cu răceală. Nu contează, trebuie să vorbesc cu Karolin Koontz.

Lili scoase un mic țipăt de spaimă. De ce cu Karolin?

— De ce? întrebă Carla.

— I-a trimis o scrisoare tovarășului secretar general Walter Ulbricht.

— Și asta-i o infracțiune?

— Dimpotrivă. El este conducătorul poporului. Oricine îi poate scrie. Se bucură să audă ce au oamenii de spus.

— Atunci, de ce ai venit aici să o intimidezi și să o sperii pe Karolin?

— Îi voi explica scopul vizitei mele domnișoarei Koontz. Nu crezi că ar fi mai bine să mă inviți înăuntru?

Carla îi murmură lui Lili:

— S-ar putea să aibă vești despre cererea ei de emigrare. Ar fi mai bine să aflăm.

Apoi deschise ușa și Hans intră în hol. Avea aproape 40 de ani și era un tip vânjos, ușor adus de spate. Purta o haină grea, de un albastru-închis, cu pulpane… o haină de o calitate neîntâlnită foarte des în magazinele est-germane, care îl făcea să pară mai mare și mai amenințător. Lili se îndepărtă de el în mod instinctiv.

El cunoștea bine casa și se purta de parcă ar fi locuit încă acolo. Își scoase haina și o atârnă în cuierul de pe hol, apoi intră în bucătărie fără să mai aștepte să fie invitat.

Lili și Carla îl urmară.

Werner se ridicase în picioare. Lili se întrebă speriată dacă își luase pistolul din ascunzătoarea din spatele sertarului. Poate că acesta era motivul pentru care Carla rămăsese la discuții în prag

– ca să îi dea suficient timp să ia arma. Lili încercă să-și oprească tremuratul mâinilor.

Werner nu încercă să își ascundă ostilitatea.

— Sunt surprins să te văd în această casă, îi zise el lui Hans. După ce ai făcut, ar trebui să îți fie rușine să îți mai arăți fața pe aici.

Karolin părea nedumerită și neliniștită, iar Lili realiză că ea nu știa cine era Hans.

— E de la Stasi, îi explică Lili. A fost căsătorit cu sora mea și a locuit aici, cu noi, vreme de un an, ca să ne spioneze.

Karolin își duse mâna la gură.

— El este? șopti ea. Walli mi-a povestit. Cum a putut face una ca asta?

Hans le auzi șușotind.

— Tu trebuie să fii Karolin, rosti el. I-ai scris tovarășului secretar general.

Karolin era speriată, dar găsi puterea să îl sfideze.

— Vreau să mă căsătoresc cu tatăl copilului meu. Mă lăsați sau nu?

Hans se uită la Alice, care stătea în scaunul ei înalt.

— Ce copilaș drăgălaș! rosti el. Băiat sau fată?

Simplul fapt că Hans o privea pe Alice o făcu pe Lili să tremure de frică.

Cu mare reticență, Karolin răspunse:

— Fată.

— Și cum o cheamă?

— Alice.

— Alice. Ah, da, cred că ai menționat asta în scrisoare.

Faptul că se prefăcea atât de binevoitor cu bebelușul era chiar mai înfricoșător decât o amenințare.

Hans își trase un scaun și se așeză la masa din bucătărie.

— Deci, Karolin, se pare că vrei să pleci din țară.

— Mă gândeam că vă veți bucura – guvernul nu este de acord cu muzica pe care o cânt.

— Dar de ce vrei să interpretezi cântece pop americane decadente?

— Rock and rollul a fost inventat de negrii americani. Este muzica oamenilor oprimați. Este revoluționar. De aceea mi se pare ciudat că tovarășul Ulbricht îl urăște.

Când Hans nu mai avea replică la vreun argument, alegea să îl ignore.

— Dar Germania are un adevărat tezaur de muzică tradițională frumoasă, zise el.

— Îmi plac cântecele germane tradiționale. Sunt sigură că știu mai multe decât dumneata. Dar muzica este internațională.

Bunica Maud se aplecă în față și strecură un: „La fel ca socialismul, tovarășe”.

Hans o ignoră.

— Iar părinții mei m-au dat afară din casă, spuse Karolin.

— Din cauza stilului tău imoral de viață.

Lili era revoltată.

— Au dat-o afară pentru că l-ai amenințat pe tatăl ei, Hans!

— În niciun caz, rosti el imperturbabil. Ce pot face părinții respectabili când fiicele lor devin antisociale și cad pradă promiscuității?

Lacrimi de mânie umplură ochii lui Karolin.

— Niciodată nu am căzut pradă promiscuității.

— Dar ai un copil nelegitim.

Maud interveni din nou:

— Se pare că ai unele probleme în înțelegerea biologiei, Hans. E nevoie de un singur bărbat pentru a face un copil, fie el legitim sau nu. Promiscuitatea nu are nimic de-a face cu asta.

Hans păru ofensat, dar refuză încă o dată să muște momeala. I se adresă din nou lui Karolin:

— Bărbatul cu care dorești să te căsătorești este dat în urmărire pentru crimă. A ucis un grănicer și a fugit în Vest.

— Îl iubesc.

— Așa, Karolin… deci îl implori pe secretarul general să îți acorde privilegiul de a emigra.

Carla zise:

— Nu este un privilegiu, este un drept. Oamenii liberi pot merge oriunde vor.

Asta îl enervă pe Hans.

— Voi chiar credeți că puteți face orice, nu-i așa? Nu pricepeți că faceți parte dintr-o societate care trebuie să acționeze ca un tot unitar? Până și peștii din mare știu să înoate în bancuri!

— Noi nu suntem pești.

Hans ignoră remarca și se întoarse spre Karolin.

— Ești o femeie imorală care a fost respinsă de propria familie din cauza unui comportament scandalos. Te-ai refugiat în sânul unei familii cu bine cunoscute tendințe antisociale. Și vrei să te căsătorești cu un criminal.

— Nu este un criminal, șopti Karolin.

— Când oamenii îi scriu lui Ulbricht, scrisorile lor trec pe la Stasi pentru evaluare, spuse Hans. Scrisoarea ta, Karolin, a ajuns în mâinile unui agent tânăr. Fiind neexperimentat, acestuia i s-a făcut milă de o mamă necăsătorită și a recomandat acordarea permisiunii.

Asta părea o veste bună, se gândi Lili, simțind totuși că lucrurile nu se opreau aici. Și avea dreptate. Hans continuă:

— Din fericire, superiorul lui mi-a trimis mie raportul, amintindu-și că eu am avut de-a face în trecut cu acest… Se uită împrejur cu o expresie de dezgust…cu acești indivizi nedisciplinați, nonconformiști și puși pe scandal.

Lili știa ce urma să spună Hans. Era sfâșietor. Venise acolo doar ca să le dea de știre că el era responsabil pentru respingerea cererii lui Karolin – și pentru a savura momentul.

— Vei primi un răspuns oficial – toată lumea primește, rosti el. Însă îți pot spune de pe acum că nu ți se va îngădui să emigrezi.

— Pot să îl vizitez pe Walli? îl imploră Karolin. Măcar câteva zile! Alice nu și-a văzut tatăl niciodată!

— Nu, răspunse Hans cu un surâs rece. Persoanele care au depus cereri de emigrare nu mai au voie să plece în vacanță peste hotare. Ura lui ieși la suprafață când adăugă: Ce, crezi că suntem proști?

— Voi depune o nouă cerere peste un an, zise Karolin.

Hans se ridică în picioare, cu un zâmbet de superioritate triumfătoare pe buze.

— Răspunsul va fi același și la anul, și anul următor, și pentru totdeauna. Se uită la toți și adăugă: Niciunul dintre voi nu va primi permisiunea să plece. Niciodată. Vă jur.

Apoi plecă.

•

Dave Williams sună la Classic Records.

— Alo? Bună, Cherry. Dave la telefon, zise el. Pot vorbi cu Eric?

— Este plecat momentan, rosti ea.

Dave era dezamăgit și indignat.

— Este a treia oară când îl sun!
— Ghinion!
— Ar putea să mă sune el.
— Îi voi spune.
Dave închise.
Nu era vorba de ghinion. Ceva nu era în regulă.
Plum Nellie avusese un 1964 nemaipomenit. *Love Is It* urcase pe locul 1 în topuri, iar grupul – fără Lenny – participase la un turneu prin Marea Britanie împreună cu mai multe vedete pop, inclusiv legendarul Chuck Berry. Dave și Walli se mutaseră într-un apartament cu două camere din cartierul teatrelor.
Însă acum intraseră într-o stare de lâncezeală. Era frustrant.
Plum Nellie scosese un al doilea disc. Classic lansase pentru Crăciun *Shake, Rattle and Roll,* cu *Hoochie Coochie Man* pe verso. Eric nu consultase grupul, iar Dave ar fi preferat să înregistreze un cântec nou.
Și se dovedi că Dave avusese dreptate. *Shake, Rattle and Roll* fusese un eșec. În ianuarie 1965, Dave simțea că intră în panică la gândul că începea un nou an. Noaptea avea vise în care cădea – de pe un acoperiș, dintr-un avion, de pe o scară – și se trezea simțind că viața lui se sfârșise. Avea aceeași senzație când se gândea la viitorul său.
Își îngăduise să creadă că va ajunge muzician. Plecase de acasă și se lăsase de școală. Avea 16 ani, vârstă la care era suficient de mare încât să se căsătorească și să plătească taxe. Crezuse că are o carieră. Și, brusc, totul începuse să se prăbușească în jurul lui. Nu știa ce să facă. Nu se pricepea decât la muzică. Nu putea îndura umilința de a se întoarce să locuiască acasă, cu părinții. În poveștile demodate, eroul ar fi „fugit pe mare”. Iar lui Dave îi surâdea ideea de a dispărea pe neașteptate, revenind peste cinci ani, bronzat, bărbos, povestind despre locuri îndepărtate. Însă știa în sinea lui că ar fi detestat disciplina din marină. Ar fi fost mai rău decât la școală.
Nici măcar nu avea o iubită. După ce abandonase școala, pusese punct relației sale cu Linda Robertson. Ea îi zisese că se așteptase la o despărțire, dar asta nu o împiedicase să plângă. Când primise banii pentru apariția televizată a trupei la *It’s Fab*!, luase de la Eric numărul de telefon al lui Mickie McFee și o întrebase dacă ar vrea să iasă cu el în oraș, la cină sau la un film. Ea se gândise îndelung, apoi îi zisese: „Nu. Ești foarte

dulce, dar nu pot fi văzută cu un puști de 16 ani. Am deja o reputație proastă – n-aș vrea să mi se înrăutățească și mai tare”. Dave fusese rănit de vorbele ei.

Walli stătea acum lângă Dave, cu chitara în mână ca de obicei. Cânta cu un tub de metal prins pe degetul mijlociu al mâinii stângi: „M-am trezit de dimineață, cred că îmi șterg mătura de praf”.

Dave se încruntă.

— Sună a Elmore James! rosti el după un minut.

— Se cheamă chitară gâtuită, spuse Walli. Înainte se făcea cu gâtul unei sticle sparte, însă acum cineva produce chestiile astea de metal.

— Sună grozav!

— De ce îl tot suni pe Eric?

— Vreau să știu ce vânzări a avut *Shake, Rattle and Roll,* ce se aude cu lansarea pe piața americană a melodiei *Love Is It* și dacă avem concerte programate în viitorul apropiat – iar impresarul nostru nu vrea să vorbească deloc cu mine!

— Concediază-l, rosti Walli. E lovit în cap.

Engleza lui Walli era acum aproape perfectă.

— Bătut în cap, vrei să zici, îl corectă Dave. Se spune „bătut în cap”, nu „lovit în cap”.

— Mulțumesc.

— Cum să îl concediez dacă nu dau de el la telefon? bodogăni Dave.

— Du-te la el la birou.

Dave se uită la Walli.

— Știi, nu ești chiar atât de prost precum pari. Dave începu să se simtă mai bine. Exact asta voi face.

Deznădejdea i se evaporă când ieși din casă. Era ceva la străzile Londrei care îl înveselea mereu. Până la urmă, era unul dintre marile orașe ale lumii – orice s-ar fi putut întâmpla.

Denmark Street se afla la mai puțin de doi kilometri distanță. Dave ajunse acolo în cincisprezece minute. Urcă scările până la sediul Classic Records.

— Eric nu-i la birou, rosti Cherry.

— Ești sigură? zise Dave.

Apoi, plin de îndrăzneală, deschise ușa lui Eric.

Acesta se afla la biroul său, având un aer ușor penibil – fusese prins cu cioara vopsită. Apoi, expresia i se schimbă și spuse pe un ton furios:

— Ce vrei?

În primul moment, Dave nu zise nimic. Tatăl lui spunea uneori: „Doar pentru că cineva te întreabă ceva nu înseamnă că ești obligat să răspunzi. Am învățat asta în politică”. Dave se mulțumi să intre în cameră, închizând ușa în urma lui.

Dacă rămânea în picioare, se gândi el, ar fi lăsat impresia că se așteaptă în orice clipă să i se ceară să plece. Așa că se așeză picior peste picior pe scaunul din fața biroului lui Eric. Apoi zise:

— De ce mă eviți?

— Am fost ocupat, nătărău mic și arogant ce ești! Ce s-a întâmplat?

— Oh, o grămadă de chestii! exclamă Dave pe un ton expansiv. Ce se întâmplă cu *Shake, Rattle and Roll*? Ce vom facem în noul an? Ce vești ai din America?

— Nimic, nimic și nimic, replică Eric. Ești mulțumit acum?

— De ce aș fi mulțumit cu un asemenea răspuns?

— Uite... Eric băgă mâna în buzunar și scoase un fișic de bancnote. Ai aici douăzeci de lire. Atâta primiți pentru *Shake, Rattle and Roll.* Aruncă pe birou patru bancnote de cinci lire. Ești mulțumit acum?

— Aș vrea să văd și eu datele financiare.

Eric râse.

— Datele financiare? Cine te crezi?

— Sunt clientul tău, iar tu ești impresarul.

— Impresar? Nu mai am ce să impresariez, netotule! Ați fost o trupă de un singur șlagăr. Avem parte constant de așa ceva în branșa noastră. Ați avut parte de-o pleașcă – Hank Remington v-a dat un cântec, însă nu ați avut talent cu adevărat. Gata, s-a terminat, întoarce-te la școală!

— Nu mă pot întoarce la școală.

— De ce nu? Cât ai... 16, 17 ani?

— Am picat toate examenele pe care le-am dat.

— Atunci, găsește-ți de lucru.

— Plum Nellie va fi una dintre cele mai de succes formații din lume, iar eu voi fi muzician toată viața.

— N-ai decât să visezi în continuare, băiete.

— Așa voi face.

Dave se ridică în picioare. Era gata să plece când se gândi la ultimul inconvenient – semnase un contract cu Eric. Dacă trupa urma să aibă succes, Eric ar fi putut pretinde un procent din câștiguri. Spuse:

— Deci, Eric, nu mai ești impresarul trupei Plum Nellie, asta încerci să-mi zici?

— Aleluia! În sfârșit te-ai prins și tu!

— Atunci, vreau contractul înapoi.

Eric păru brusc suspicios.

— Poftim? De ce?

— Contractul pe care l-am semnat în ziua în care am înregistrat *Love Is It.* Nu vrei să îl păstrezi, nu?

Eric ezită.

— De ce îl vrei înapoi?

— Tocmai mi-ai spus că nu am talent. Desigur, dacă vezi un viitor strălucit pentru trupă…

— Nu mă face să râd. Eric ridică receptorul. Cherry, scumpo, scoate contractul Plum Nellie de la dosar și dă-i-l tânărului Dave la plecare.

Dave luă banii de pe birou.

— Unul dintre noi este un fraier, Eric, rosti el. Mă întreb care anume?

•

Walli se îndrăgostise de Londra. Muzica exista pretutindeni: în cluburi de folk, în cluburi de beat, în teatre, în săli de concerte și la operă. În serile în care Plum Nellie nu cânta, se ducea să asculte muzică, uneori cu Dave, alteori singur. Din când în când, se ducea la câte un recital de muzică clasică, unde auzea noi acorduri.

Englezii erau ciudați. Când le spunea că este german, începeau automat să vorbească despre cel de-al Doilea Război Mondial. Considerau că ei câștigaseră războiul și se simțeau jigniți dacă le atrăgea atenția că de fapt sovieticii îi învinseseră pe germani. Câteodată pretindea că este polonez, doar ca să evite aceeași conversație plictisitoare.

Însă jumătate din populația Londrei era oricum formată din străini: conviețuiau acolo irlandezi, scoțieni, galezi, caraibieni, indieni și chinezi. Toți traficanții de droguri veneau de pe insule: maltezii vindeau amfetamine; de heroină se ocupau cei din Hong Kong, iar marijuana o puteai cumpăra de la jamaicani. Lui

Walli îi plăcea să meargă în cluburile caraibiene, unde muzica avea un alt ritm. Era abordat de multe fete în aceste locuri, dar el le zicea mereu că este logodit.

Într-o zi, când Dave nu era acasă, sună telefonul și vocea de la capătul firului spuse:

— Pot vorbi cu Walter Franck?

Walli fu cât pe ce să răspundă că bunicul lui era mort de mai bine de douăzeci de ani.

— Eu sunt Walli, rosti el după o ezitare.

Interlocutorul trecu imediat la limba germană.

— Sunt Enok Andersen. Vă sun din Berlinul de Vest.

Andersen era contabilul danez care se ocupa de fabrica tatălui lui. Walli și-l amintea pe bărbatul chel, cu ochelari și cu un pix în buzunarul de la pieptul hainei.

— S-a întâmplat ceva?

— Familia ta este bine, sănătoasă, dar mă tem că am vești dezamăgitoare. Lui Karolin și lui Alice li s-a refuzat permisiunea de a emigra.

Walli încasă lovitura în plin. Se așeză cu greu.

— De ce? întrebă el. Din ce motiv?

— Guvernul est-german nu își motivează deciziile. Totuși, un agent Stasi a trecut pe la voi acasă – Hans Hoffmann, pe care îl știi.

— Un șacal.

— Le-a spus celor din familie că niciunul dintre ei nu va primi vreodată permisiunea de a emigra sau de a călători în Occident.

Walli își acoperi ochii cu mâna.

— Niciodată?

— Așa a zis. Tatăl tău m-a rugat să îți transmit asta. Îmi pare nespus de rău.

— Vă mulțumesc.

— Ai vreun mesaj pe care ai vrea să îl transmit familiei tale? Eu încă merg săptămânal în Berlinul de Est.

— Spune-le că îi iubesc pe toți, rosti Walli cu un nod în gât.

— Prea bine.

Walli înghiți în sec și adăugă:

— Și spune-le că îi voi *revedea* din nou într-o bună zi. Sunt convins de asta.

— Le voi transmite. La revedere.

— La revedere, zise Walli; apoi puse descumpănit receptorul în furcă.

După un minut, își luă chitara și atinse o coardă. Muzica îi aducea alinare... În muzică nu existau spioni, trădători, milițieni sau ziduri, ci doar notele și legătura dintre ele. Cântă: „Mi-e dor de tine, Alice...”

•

Dave se bucura să își revadă sora. Se întâlni cu ea în fața biroului agenției sale, International Stars. Evie purta o pălărie melon mov.

— E cam plictisitor acasă fără tine, îi spuse ea.

— Nu mai are cine să se certe cu tata? rosti Dave rânjind.

— Este extrem de ocupat, mai ales acum, când laburiștii au câștigat alegerile. Face parte din Cabinet.

— Și tu?

— Eu fac un nou film.

— Felicitări!

— Însă tu ți-ai concediat impresarul.

— Eric considera că Plum Nellie e o formație de un singur hit. Însă noi nu ne dăm bătuți. Totuși, trebuie să mai facem rost de câteva spectacole. Momentan avem doar câteva seri la Jump Club, iar cu banii câștigați acolo nu ne plătim nici măcar chiria.

— Nu îți pot promite că International Stars vă va primi, rosti Evie. Au acceptat doar să discute cu tine, atâta tot.

— Știu.

Însă impresarii nu se întâlneau cu oameni doar ca să îi trimită la plimbare, se gândi Dave. Și era clar că agenția voia să se poarte frumos cu Evie Williams, cea mai în vogă tânără actriță din Londra. Deci avea speranțe mari.

Intrară în clădire. Locul arăta cu totul diferit față de biroul lui Eric Chapman. Recepționera nu mesteca gumă. Pe pereții din sala de recepție nu erau agățate trofee, ci doar câteva tablouri în acuarelă, cu gust. Totul arăta șic, chiar dacă nu foarte rock and roll.

Nu fură nevoiți să aștepte. Recepționera îi conduse imediat în biroul lui Mark Batchelor, un bărbat înalt, de vreo 20 de ani, cu o cămașă cu guler scrobit și o cravată tricotată. Secretara lui aduse cafea pe o tavă.

— Noi ținem mult la Evie și am vrea să îl ajutăm și pe fratele ei, spuse Batchelor după ce trecură de banalitățile inițiale. Însă

nu sunt sigur că putem. *Shake, Rattle and Roll* a făcut mult rău formației.

— Nu vă contrazic, zise Dave, dar explicați-mi mai exact ce vreți să spuneți.

— Dacă pot fi sincer…

— Chiar vă rog, îl încurajă Dave, gândindu-se cât de diferită era discuția față de una cu Eric Chapman.

— Arătați ca o trupă pop mediocră care a avut marele noroc de a pune mâna pe un cântec compus de Hank Remington. Oamenilor le-a plăcut la nebunie piesa, nu voi. Trăim într-o lume mică – doar câteva case de discuri, o mână de promotori de turnee, două emisiuni televizate – și toată lumea gândește așa. Nu vă pot obține nimic de la ei.

Dave înghiți în sec. Nu se așteptase ca Batchelor să fie *atât* de franc. Încercă să își mascheze dezamăgirea.

— Am avut *noroc* să obținem un cântec al lui Hank Remington, recunoscu el, însă nu suntem o trupă pop mediocră. Avem un ritm de primă clasă și un chitarist solo virtuoz și în plus arătăm bine.

— Atunci, trebuie să le dovediți tuturor că nu sunteți o formație de un singur hit.

— Știu. Dar nu văd cum am putea face asta fără un contract cu o casă de discuri și fără concerte importante.

— Aveți nevoie de un alt cântec grozav. Mai puteți obține unul de la Hank Remington?

Dave clătină din cap.

— Hank nu compune pentru alții. *Love Is It* a fost o excepție, o baladă pe care cei de la The Kords nu au vrut să o înregistreze.

— Mă gândesc că vă mai poate scrie o baladă. Batchelor își întinse brațele într-un gest care spunea: „Cine știe?” Eu nu sunt o fire creativă, de aceea sunt impresar, însă îmi dau și eu seama că Hank este un talent înnăscut.

— Ei bine… Dave se uită spre Evie. Presupun că l-aș putea întreba.

Batchelor rosti nonșalant:

— Ce rău ar fi în asta?

Evie ridică din umeri.

— Pe mine nu mă deranjează, zise ea.

— Bine, atunci, spuse Dave.

Batchelor se ridică și îi întinse mâna.

— Mult noroc, îi zise el.

Când ieșiră din clădire, Dave o întrebă pe Evie:

— Putem merge acum să îl vedem pe Hank?

— Am de făcut niște cumpărături, rosti Evie. I-am spus că ne vedem diseară.

— E foarte important, Evie. Viața mea e un dezastru acum.

— Bine, acceptă ea. Am mașina după colț.

Merseră până în Chelsea în automobilul Sunbeam Alpine al lui Evie. Dave își mușca buza gândindu-se la discuția cu Batchelor. Practic, îi făcuse o favoare fiind atât de sincer. Însă Batchelor nu credea în talentul celor de la Plum Nellie – ci în cel al lui Hank Remington. Chiar și așa, dacă Dave reușea să mai obțină un cântec bun de la Hank, trupa și-ar fi revenit.

Ce urma să-i zică?

„Bună, Hank, mai ai niște balade?” Nu, era prea detașat.

„Hank, sunt într-un impas.” Era prea plângăcios.

„Casa noastră de discuri a făcut o mare greșeală lansând *Shake, Rattle and Roll,* însă am putea remedia situația cu ajutorul tău.” Lui Dave nu îi plăcea niciuna dintre aceste abordări, căci detesta să se milogească.

Însă avea să o facă, orice-ar fi fost.

Hank avea un apartament pe malul fluviului. Evie îl conduse într-o casă mare și veche, apoi urcară cu un lift care scârțâia din toate balamalele. Acum își petrecea majoritatea nopților aici. Deschise ușa apartamentului cu cheia ei.

— Hank! strigă ea. Eu sunt.

Dave intră imediat după ea. Pe hol observă o pictură modernă abstractă. Trecură apoi printr-o bucătărie strălucitoare și se uitară în sufragerie, unde se afla un pian mare. Nu era nimeni acolo.

— E plecat, rosti Dave descurajat.

— Poate că trage un pui de somn, zise Evie.

Apoi se deschise o altă ușă și Hank ieși din dormitor, trăgându-și blugii pe el. Închise ușa în urma lui.

— Bună, iubito, spuse el. Eram în pat. Salut, Dave! Ce faci aici?

— Evie m-a adus ca să-ți cer o mare favoare, rosti Dave.

— În regulă, zise Hank uitându-se la Evie. Te așteptam mai târziu.

— Dave n-a mai putut aștepta.

— Avem nevoie de un nou cântec, zise Dave.

— Nu-i momentul potrivit, Dave, spuse Hank.

Dave așteptă în zadar o explicație.

— Hank, s-a întâmplat ceva? îl întrebă Evie.

— Da, recunoscu Hank.

Dave era surprins. Nimeni nu răspundea „da” la această întrebare.

Intuiția feminină a lui Evie o luase mult înaintea lui Dave.

— E cineva în dormitor?

— Îmi pare rău, iubito, rosti Hank. Nu mă așteptam să te întorci.

În clipa aceea, ușa dormitorului se deschise și Anna Murray apăru în prag.

Dave rămase cu gura căscată – sora lui Jasper se culcase cu iubitul lui Evie!

Anna era îmbrăcată în haine de serviciu, purtând dresuri și pantofi cu toc, dar avea părul ciufulit și nasturii hainei încheiați aiurea. Nu spuse nimic și, evitând să dea ochii cu cineva, se duse în sufragerie, de unde ieși cu o servietă. Apoi se îndreptă spre ușa apartamentului, luă din cuier o haină și ieși fără să scoată o vorbă.

Hank zise:

— A venit să discutăm despre autobiografia mea și, dintr-una într-alta…

Evie începu să plângă.

— Hank, cum ai putut?

— Nu am plănuit nimic, rosti el. Pur și simplu s-a întâmplat.

— Credeam că mă iubești.

— Te iubeam. Te iubesc. Asta a fost doar o…

— Doar o ce?

Hank se uită la Dave, căutând susținere.

— Există anumite tentații cărora niciun bărbat nu le poate rezista.

Dave se gândi la Mickie McFee, dând încet din cap.

— Dave e doar un băiat! spuse Evie furioasă. Credeam că tu ești bărbat, Hank.

— Hei, rosti el pe un ton agresiv. Ai grijă ce spui!

Lui Evie nu îi venea să își creadă urechilor.

— Să am grijă ce spun?! Tocmai te-am prins în pat cu o altă fată și tu-mi zici să am grijă ce spun?!

— Vorbesc serios, rosti el pe un ton amenințător. Nu sări calul!

Dave se simți brusc speriat. Hank părea gata să o pocnească pe Evie. Oare așa procedau irlandezii din clasa muncitoare? Și ce ar fi trebuit să facă Dave, să își apere sora de iubitul ei? Oare trebuia să se ia la bătaie cu cel mai mare geniu muzical de la Elvis Presley încoace?

— Să nu sar calul? izbucni Evie furioasă. Lasă că vezi tu ce înseamnă să sari calul! Am plecat!

Cu aceste cuvinte, ea se întoarse cu spatele și plecă.

Dave se uită spre Hank.

— Ăă… cât privește cântecul…

Hank clătină din cap în tăcere.

— Bine, rosti Dave. Am înțeles.

Nu mai știu ce altceva ar fi putut să spună. Hank îi deschise ușa, iar el ieși din casă.

Evie plânse în mașină cinci minute, apoi își șterse lacrimile.

— Hai să te duc acasă, îi zise ea.

Când ajunseră în West End, Dave îi spuse:

— Hai la mine. Îți fac o cafea.

— Mulțumesc, rosti ea.

Walli era pe canapea, cântând la chitară.

— Evie este puțin supărată, îi zise Dave. S-a despărțit de Hank.

Apoi intră în bucătărie și puse ibricul pe foc.

Walli remarcă:

— În engleză, sintagma „puțin supărată” înseamnă extrem de nefericită. Dacă ai fi doar un pic nefericită, de exemplu dacă eu aș uita de ziua ta de naștere, ai spune „teribil de supărată”, nu?

Evie zâmbi.

— O, Walli, ești atât de logic!

— Și creativ, pe deasupra, completă Walli. Hai să te înveselesc! Ascultă asta. Începu să cânte la chitară, apoi din voce: „Mi-e dor de tine, Alicia…” Dave veni din bucătărie să asculte – Walli cânta o baladă tristă în Re minor, cu niște acorduri pe care Dave nu le recunoscu.

Când termină, Dave spuse:

— E un cântec frumos. L-ai auzit la radio? Al cui este?

— E al meu, zise Walli. Eu l-am compus.

— Serios? Mai cântă-l o dată, spuse Dave.

De această dată, Dave improviză o armonie.

— Voi doi sunteți grozavi, zise Evie. Nu aveți nevoie de ticălosul ăla de Hank.

— Vreau să-i cânt piesa asta lui Mark Batchelor, spuse Dave.

Se uită la ceas. Era 5:30. Ridică receptorul și sună la International Stars. Batchelor era încă la birou.

— Avem o melodie, rosti Dave. Putem trece pe la biroul dumneavoastră să v-o cântăm?

— Mi-ar face mare plăcere să o aud, dar tocmai mă pregăteam să plec acasă.

— Nu puteți opri pe Henrietta Street în drum spre casă?

Urmă o ezitare, apoi Batchelor zise:

— Ba da, aș putea. E aproape de stația de metrou.

— Ce beți?

— Gin tonic, vă rog.

Douăzeci de minute mai târziu, Batchelor stătea pe canapea cu un pahar în mână, iar Dave și Walli cântau piesa la două chitare, cu tot cu armonii, acompaniați de Evie la refren.

Când melodia se termină, el îi rugă să o mai cânte o dată.

La final, îl priviră nerăbdători. Urmă o pauză, apoi el spuse:

— Nu aș lucra în domeniul ăsta dacă nu aș recunoaște un hit atunci când aud unul. Ăsta-i un hit.

Dave și Walli zâmbiră.

— Așa mă gândeam și eu, zise Dave.

— Îmi place la nebunie, rosti Batchelor. Cu acest cântec vă pot obține un contract cu o casă de discuri.

Dave își lăsă chitara, apoi se ridică și dădu mâna cu Batchelor ca să pecetluiască înțelegerea.

— Așa mai merge, zise el.

Mark sorbi lung din băutura sa, apoi întrebă:

— Hank v-a compus cântecul pe loc sau îl avea printr-un sertar, pe undeva?

Dave rânji. Acum, că bătuseră palma, putea fi sincer cu Batchelor.

— Nu-i un cântec al lui Hank Remington, zise el.

Batchelor ridică din sprâncene.

— Ați presupus că este al lui și îmi cer scuze că nu v-am spus de la început, dar voiam să îl ascultați mai întâi, zise Dave.

— Este un cântec bun și asta-i tot ce contează. Dar de unde ați făcut rost de el?

— Walli l-a compus, recunoscu Dave. Chiar în această după-amiază, pe când eu mă aflam în biroul dumneavoastră.

— Grozav! exclamă Batchelor. Apoi se întoarse spre Walli și adăugă: Ce ai pentru verso?

•

— Ar trebui să ieși în oraș, îi spuse Lili Franck lui Karolin.

De fapt, nu era ideea lui Lili, ci a mamei sale. Carla era îngrijorată din cauza stării de sănătate a lui Karolin. După vizita lui Hans Hoffmann, Karolin slăbise mult. Era palidă și apatică, iar Carla zisese: „Karolin are abia 20 de ani. Nu poate sta închisă tot restul vieții, ca o călugăriță. Nu poți să o scoți undeva?”

Erau acum în camera lui Karolin, cântând la chitară și fredonându-i lui Alice, care stătea pe podea, printre jucării. Din când în când bătea din mânuțe entuziasmată, dar în general le ignora. Cântecul care îi plăcea cel mai mult era *Love Is It.*

— Nu pot ieși în oraș, răspunse Karolin. Trebuie să am grijă de Alice.

Lili era pregătită să respingă orice obiecții.

— Poate avea mama grijă de ea. Sau chiar bunica Maud. Alice nu face niciodată probleme seara.

Alice avea acum paisprezece luni și dormea toată noaptea.

— Nu știu. Nu m-aș simți în apele mele.

— Nu ai mai ieșit în oraș de ani întregi – la propriu.

— Însă ce-o să creadă Walli?

— Nu se așteaptă să te ascunzi și să nu te mai distrezi niciodată, nu?

— Nu știu.

— Eu mă duc în clubul St. Gertrud diseară. De ce nu vii cu mine? Se ascultă muzică, se dansează, se discută – nu cred că pe Walli l-ar deranja.

Liderul est-german Walter Ulbricht știa că tinerii aveau nevoie de distracție, dar avea o problemă. Tot ce le plăcea lor – de la muzica pop și modă până la benzi desenate și filme de Hollywood – fie nu se găsea, fie era interzis. Sporturile erau acceptate, însă acestea presupuneau de obicei separarea băieților de fete.

Lili știa că majoritatea celor de seama ei urau guvernul. Adolescenților nu le păsa prea mult de comunism sau de capitalism, însă erau pasionați de frizuri, de modă și de muzică pop. Antipatia puritană a lui Ulbricht pentru tot ce le era lor drag

îndepărtase generația lui Lili. Mai rău chiar, tinerii își imaginau, probabil în mod complet nerealist, cum trăiau adolescenții din Occident, închipuindu-și că aceștia aveau pick-upuri în dormitoare, dulapuri pline cu haine noi și înghețată zi de zi.

Cluburile din biserici erau aprobate într-o tentativă firavă de a umple golul din viețile adolescenților. Aceste cluburi nu erau controversate, dar nici nu erau sufocante, precum organizația de tineret a Partidului Comunist, Pionierii.

Karolin căzu pe gânduri.

— Poate că ai dreptate, admise ea. Nu îmi pot petrece toată viața făcând pe victima. Am avut ghinion, dar nu pot lăsa asta să mă definească. Cei de la Stasi cred că eu sunt doar o fată al cărei iubit a ucis un grănicer, însă eu nu sunt nevoită să accept ce spun ei.

— Exact! exclamă Lili încântată.

— Îi voi scrie lui Walli ca să-i spun despre asta. Dar voi veni cu tine.

— Atunci, hai să ne schimbăm.

Lili se duse în camera ei și îmbrăcă o fustă scurtă – nu chiar o minijupă, cum purtau fetele în emisiunile de televiziune din Occident, urmărite de toată lumea din Germania de Est, ci una deasupra genunchiului. Acum, când Karolin acceptase, Lili se întreba dacă făcuse bine. Cu siguranță Karolin trebuia să își trăiască viața: avusese dreptate atunci când zisese că nu ar vrea să-i lase pe cei de la Stasi să o definească, însă ce părere urma să-și facă Walli când avea să afle? Dacă avea să își facă griji crezând că ea îl va uita? Lili nu își mai văzuse fratele de aproape doi ani. Acum avea 19 ani și era un star pop. Chiar nu știa ce putea el să creadă.

Karolin împrumută blugii lui Lili, apoi se machiară împreună. Sora mai mare a lui Lili, Rebecca, le trimisese un creion dermatograf negru și fond de ten din Hamburg și printr-un miracol cei de la Stasi nu le furaseră.

Se duseră în bucătărie să își ia rămas-bun. Carla îi dădea să mănânce lui Alice, care îi făcu mamei sale atât de voioasă cu mâna, încât Karolin fu ușor dezamăgită.

Merseră până la biserica protestantă aflată la câteva străzi mai departe. Numai Bunica Maud mergea la biserică în mod regulat, însă Lili mai fusese de două ori în clubul din criptă. Acesta era condus de un tânăr pastor pe nume Odo Vossler,

care avea circa 25 de ani și o frizură de Beatles. Arăta foarte bine, dar era mult prea în vârstă pentru Lili.

Odo avea un pian, două chitare și un pick-up. Începură cu un dans popular, în genul celor pe care guvernul nu avea cum să le dezaprobe. Lili făcu pereche cu Berthold, un băiat de-o seamă cu ea. Era drăguț, dar nu foarte atrăgător. Lili pusese ochii pe Thorsten, care era puțin mai mare și arăta ca Paul McCartney.

Pașii dansului erau energici, cu multe bătăi din palme și cu piruete. Lili se bucură să o vadă pe Karolin înviorată de dans, zâmbind și râzând. Deja arăta mai bine.

Însă dansul popular era doar pentru ochii lumii, ceva despre care s-ar fi putut vorbi dacă ar fi fost luați la întrebări. Cineva puse apoi *I Feel Fine* a celor de la Beatles și începură cu toții să danseze twist.

După o oră făcură o pauză ca să își tragă sufletul și să bea un pahar de Vita Cola, varianta est-germană pentru Coca-Cola. Spre marea satisfacție a lui Lili, Karolin era roșie în obraji și părea fericită. Odo trecu prin mulțime, vorbind cu fiecare persoană în parte. Dacă cineva avea probleme inclusiv cu privire la relații personale și sex, el era acolo ca să asculte și să ofere sfaturi. Karolin îi zise: „Problema mea este că tatăl copilului meu se află în Occident”, apoi cei doi se angajară într-o discuție aprinsă până când muzica începu din nou.

La 10:00, când pick-upul fu închis, Karolin o surprinse pe Lili când luă una dintre chitare, făcându-i apoi semn să o ia pe cealaltă. Cele două cântaseră acasă, însă Lili nu-și închipuise că o va face vreodată în public. Karolin începu să cânte o piesă de la Everly Brothers, *Wake Up, Little Susie.* Cele două chitare sunau bine împreună, iar Karolin și Lili cântau în armonie. Înainte ca melodia să se termine, toți cei din criptă dansau, iar la sfârșitul ei lumea le ceru să mai cânte.

Continuară apoi cu *I Want to Hold Your Hand* și *If I Had a Hammer,* apoi – pentru un dans slow – interpretară *Love Is It.* Puștii nu mai voiau ca fetele să se oprească, dar Odo le ceru să mai cânte doar o singură piesă și apoi să plece acasă, înainte ca miliția să vină să îl aresteze. Deși o zisese cu zâmbetul pe buze, vorbea cât se poate de serios.

Ca melodie de final aleseră *Back in the USA.*

• Capitolul 37 •

La începutul anului 1965, pe când se pregătea pentru examenele finale de la universitate, Jasper Murray le scrise tuturor companiilor de televiziune din Statele Unite ale căror adrese le găsi.

Toate primiră aceeași scrisoare. Le atașă articolul său despre relația lui Evie cu Hank, editorialul său despre Martin Luther King și ediția specială *The Real Thing* din ziua asasinatului. Și le cerea un loc de muncă. Orice loc de muncă, atâta vreme cât era în televiziunea americană.

Nu-și mai dorise niciodată atât de tare ceva. Știrile de televiziune erau mult mai bune decât presa scrisă – mai rapide, mai antrenante, mai vii –, iar televiziunea americană era mai bună decât cea britanică. Și era convins că ar fi fost bun la asta. Nu avea nevoie decât de un început. Își dorea atât de mult, încât îl durea sufletul.

După ce expedie scrisorile – cu mare cheltuială –, o lăsă pe sora sa Anna să îi facă cinste cu prânzul. Se duseră la *The Gay Hussar*, un restaurant maghiar preferat de scriitori și de politicienii de stânga.

— Ce vei face dacă nu obții un loc de muncă în State? îl întrebă Anna după ce comandară.

Gândul acesta îl deprima.

— Chiar nu știu. În țara asta, lumea se așteaptă să lucrezi mai întâi la ziare provinciale, scriind despre spectacole cu pisici și înmormântarea vreunui consilier municipal, dar eu nu cred că pot face asta.

Anna comandă specialitatea casei – supă de cireșe. Jasper optă pentru ciuperci prăjite cu sos tartar.

— Ascultă, îți datorez scuze, îi zise Anna apoi.

— Da, răspunse Jasper. Cred și eu.

— Uite ce-i: Hank și Evie nu erau căsătoriți. Nici măcar logodiți nu erau.

— Însă știai foarte bine că aveau o relație.

— Da, și am greșit că m-am culcat cu el.

— Da, ai greșit.

— Nu-i nevoie să fii atât de fățarnic! Mie nu îmi stă în fire să fac așa ceva, în schimb este exact genul de lucru pe care l-ai face tu.

El nu o contrazise, căci știa că așa stăteau lucrurile. În câteva rânduri se culcase cu femei căsătorite sau logodite.

— Mama știe? o întrebă el.

— Da, și este furioasă. Daisy Williams a fost cea mai bună prietenă a ei vreme de treizeci de ani; a fost extraordinar de cumsecade cu tine, lăsându-te să stai acolo fără să plătești chirie – și acum, eu i-am făcut asta fiicei sale. Ce ți-a zis Daisy?

— E supărată fiindcă i-ai provocat fiicei ei o asemenea durere. Însă a mai zis și că ea era căsătorită cu altcineva când s-a îndrăgostit de Lloyd, așa că nu se simte îndreptățită la prea multă indignare morală.

— Mă rog… orice ar fi, îmi pare rău.

— Mulțumesc.

— Numai că nu îmi pare rău cu adevărat.

— Ce vrei să spui?

— M-am culcat cu Hank fiindcă m-am îndrăgostit de el. De atunci mi-am petrecut aproape toate nopțile cu el. Este cel mai minunat om pe care l-am cunoscut vreodată și o să mă mărit cu el, dacă reușesc să îl fac să se așeze la casa lui.

— Sunt fratele tău, așa că pot să întreb: ce naiba vede la tine?

— În afară de sânii mei mari, vrei să zici? râse ea.

— Nu că nu ai arăta bine… dar ești mai mare cu câțiva ani decât Hank și sunt un milion de fetișcane în Anglia care ar sări în patul lui la un simplu semn.

Ea încuviință.

— Două lucruri. Primul: este deștept, dar needucat. Eu sunt ghidul lui în universul minții: artă, teatru, politică, literatură. Este fermecat de cineva care îi vorbește despre toate aceste lucruri fără condescendență.

Jasper nu era surprins.

— Da, îi plăcea mult să discute cu Daisy și cu Lloyd despre așa ceva. Și celălalt lucru?

— Știi că este al doilea iubit al meu.

Jasper încuviință. Fetele nu ar fi trebuit să admită genul acesta de lucruri, însă el și Anna știuseră întotdeauna despre partenerii celuilalt.

Ea continuă:

— Ei bine, am fost cu Sebastian aproape patru ani. O fată învață multe în atâta timp. Hank știe foarte puține despre sex, fiindcă nu a avut nicio relație suficient de lungă pentru a ajunge la adevărata intimitate. Cel mai mult a fost cu Evie, dar ea e prea tânără ca să învețe un bărbat mare lucru.

— Înțeleg.

Jasper nu se gândise niciodată la relații în felul acesta, însă avea sens. Era și el un pic precum Hank. Se întrebă dacă femeile îl considerau suficient de sofisticat în pat.

— Hank a învățat multe de la o cântăreață numită Mickie McFee, însă s-a culcat cu ea doar de două ori.

— Serios? Dave Williams i-a tras-o tipei într-o garderobă.

— Și ți-a zis ție asta?

— Cred că a zis-o tuturor. Presupun că a fost prima lui partidă de sex.

— Mickie McFee e foarte dezinhibată, într-adevăr.

— Deci îl meditezi pe Hank în ale iubirii.

— Învață repede. Și se maturizează și mai repede. Nu va mai face niciodată ce i-a făcut lui Evie.

Jasper nu era prea sigur de asta, dar nu dădu glas acestei îndoieli.

•

Dimka Dvorkin zbură în Vietnam în februarie 1965 împreună cu un grup mare de oficiali și de asistenți de la Ministerul de Externe, inclusiv Natalya Smotrov.

Pentru Dimka era prima călătorie în afara Uniunii Sovietice. Însă era și mai încântat fiindcă Natalya îl însoțea. Nu știa sigur ce urma să se întâmple, însă avea o senzație îmbătătoare de eliberare și își dădea seama că și ea simțea la fel. Erau departe de Moscova, departe de soția sa și de soțul Natalyei. Orice se putea întâmpla.

Dimka se simțea mai optimist acum. Kosîghin, șeful lui de după înlăturarea lui Hrușciov, înțelegea că Uniunea Sovietică pierdea Războiul Rece din cauza economiei. Industria sovietică era ineficientă, iar cetățenii ei erau săraci. Obiectivul lui Kosîghin era să crească productivitatea țării. Sovieticii trebuiau să învețe să fabrice lucruri pe care oamenii din alte țări să vrea să le cumpere. Trebuiau să concureze cu americanii și la prosperitate, nu doar la numărul de tancuri și de rachete. Numai atunci puteau spera să convertească lumea la modul lor de

viață. Această atitudine îi dădu curaj lui Dimka. Brejnev, conducătorul statului, era îngrozitor de conservator, dar poate că Kosîghin izbutea să reformeze comunismul.

O parte din problema economică era constituită de faptul că un procent mare din produsul intern brut se ducea pe cheltuieli militare. În speranța reducerii acestor costuri împovărătoare, Hrușciov adoptase politica coexistenței pașnice, fără a mai purta războaie împotriva capitaliștilor. Hrușciov nu făcuse foarte multe pentru a implementa ideea: aventurile sale din Berlin și din Cuba sporiseră cheltuielile militare în loc să le scadă. Însă gânditorii progresiști de la Kremlin încă mai credeau în această strategie.

Vietnamul avea să reprezinte un test sever.

La coborârea din avion, Dimka fu copleșit de atmosfera caldă și umedă, cum nu mai întâlnise nicăieri vreodată. Hanoi era capitala unei țări străvechi, îndelung oprimate de străini – mai întâi de chinezi, apoi de francezi și de americani. Vietnamul era mai aglomerat și mai pitoresc decât oricare alt loc pe care îl văzuse Dimka.

Însă era fragmentat în două.

Liderul vietnamez Ho Și Min învinsese Franța în războiul anticolonial din anii ’50. Dar Ho era un comunist nedemocrat, iar americanii nu îi recunoscuseră autoritatea. Președintele Eisenhower finanțase un guvern-marionetă în Sud, cu baza în capitala provincială Saigon. Regimul neales de la Saigon era despotic și nepopular, fiind atacat de partizanii din Vietcong. Armata sud-vietnameză era atât de slăbită, încât acum, în 1965, trebuia întărită cu 23 000 de soldați americani.

Americanii pretindeau că Vietnamul de Sud este o țară separată, așa cum și Uniunea Sovietică pretindea că Germania de Est este o țară de sine stătătoare. Vietnamul era imaginea în oglindă a Germaniei, deși Dimka nu ar fi îndrăznit niciodată să declare asta cu voce tare.

În timp ce miniștrii participau la un banchet oferit de liderii nord-vietnamezi, asistenții sovietici luară o cină mai puțin formală cu omologii lor vietnamezi – care vorbeau cu toții rusa, unii chiar vizitând Moscova în trecut. Mâncarea consta în principal din legume și orez, cu mici cantități de pește și de carne, dar era gustoasă. Printre asistenții vietnamezi nu exista

nicio femeie, iar bărbații păreau surprinși să le vadă pe Natalya și pe celelalte două femei sovietice.

Dimka se așeză lângă un aparatchik posac, de vârstă mijlocie, numit Pham An. Natalya, care stătea în fața lor, îl întrebă pe bărbat ce spera să obțină din negocieri.

An enumeră o listă lungă de cumpărături.

— Ne trebuie avioane, artilerie, radare, sisteme antiaeriene, arme de mână, muniție și produse medicale, le înșiră el.

Tocmai asta sperau sovieticii să evite.

— Dar nu aveți nevoie de toate aceste lucruri dacă războiul se încheie, spuse Natalya.

— După ce îi vom învinge pe imperialiștii americani, vom avea alte necesități.

— Cu toții ne dorim ca Vietcongul să repurteze o victorie zdrobitoare, rosti Natalya. Însă războiul ar putea avea și un alt deznodământ.

Încerca să aducă în discuție ideea coexistenței pașnice.

— Victoria este singura variantă acceptabilă, ripostă Pham An.

Dimka era descumpănit. An refuza cu încăpățânare să poarte discuția pentru care sovieticii veniseră acolo. Poate că i se părea sub demnitatea lui să discute cu o femeie. Dimka spera ca acesta să fie singurul motiv al îndărătniciei sale. Dacă vietnamezii nu luau în calcul alternative la război, misiunea sovietică avea să eșueze.

Însă Natalya nu putea să renunțe atât de ușor.

— Victoria militară *nu* este singurul deznodământ posibil – în niciun caz.

Dimka se simțea mândru de insistența ei plină de îndrăzneală.

— Vorbești de înfrângere? rosti An zburlindu-se imediat – sau cel puțin pretinzând asta.

— Nu, răspunse ea cu calm. Însă războiul nu este singura cale spre victorie. Negocierile sunt o alternativă.

— Am negociat cu francezii de multe ori, se stropși An mânios. Fiecare acord era menit să le ofere timp pentru a pregăti alte și alte agresiuni. Asta a fost o lecție pentru poporul meu, o lecție despre cum se poartă imperialiștii, o lecție pe care nu o vom uita niciodată.

Dimka citise istoria Vietnamului și știa că mânia lui An era justificată. Francezii fuseseră necinstiți și perfizi, ca orice colonialiști. Însă lucrurile erau mai complicate de atât.

Natalya continuă să insiste – și pe bună dreptate, de vreme ce acesta era mesajul pe care Kosîghin intenționa să i-l transmită lui Ho Și Min.

— Imperialiștii sunt vicleni, cu toții știm asta. Dar negocierile pot fi folosite de revoluționari. Lenin a negociat la Brest-Litovsk. A făcut concesii, a rămas la putere și a revenit asupra acelor concesii când și-a întărit poziția.

An repetă ca un papagal cuvintele lui Ho Și Min:

— Nu vom lua în calcul negocierile până când la Saigon nu se instalează un guvern de coaliție neutru, care să includă și reprezentanții Vietcong.

— Fiți rezonabili, rosti Natalya pe un ton împăciuitor. Orice solicitări majore puse ca precondiții constituie, de fapt, un mod de evitare a negocierilor. Trebuie să luați în considerare compromisul.

Pham An răspunse furios:

— Când germanii au invadat Rusia și au ajuns până la porțile Moscovei, ați făcut compromisuri? Bătu cu pumnul în masă, un gest care – venind din partea unui oriental teoretic subtil – îl surprinse pe Dimka. Nu! Nicio negociere, niciun compromis – și niciun american!

Curând după aceea, banchetul se încheie.

Dimka și Natalya se întoarseră la hotel, iar el o conduse la camera ei. Când ajunseră la ușă, ea îi zise doar: „Intră”.

Avea să fie a treia lor noapte împreună. Pe primele două le petrecuseră într-un pat cu baldachin, într-un depozit plin de praf și mobilă veche de la Kremlin. Însă, cumva, faptul că erau împreună într-un dormitor părea natural, ca și cum ar fi fost amanți de ani buni.

Se sărutară și își scoaseră din mers pantofii, apoi se sărutară din nou... și din nou. Nu se simțeau stăpâniți de o patimă incontrolabilă; mai degrabă erau relaxați și jucăuși.

— Avem toată noaptea la dispoziție, așa că putem să facem tot ce vrem, rosti Natalya, iar lui Dimka i se părură cele mai sexy cuvinte pe care le auzise în viața lui.

Făcură dragoste, apoi mâncară caviar și băură votcă, aduse acolo de Natalya. După aceea făcură dragoste din nou.

Mai apoi, stând întinși în așternuturile mototolite și uitându-se la ventilatorul din tavan, Natalya remarcă:

— Presupun că suntem ascultați.

— Sper că da, răspunse Dimka. Am trimis aici un echipaj KGB cu mari costuri ca să îi învețe cum să pună microfoane în camerele de hotel.

— Poate că ne ascultă chiar Pham An, zise Natalya chicotind.

— Dacă așa stau lucrurile, sper să se simtă mai bine acum decât la cină.

— Hmm... Cina a fost un dezastru.

— Va trebui să își schimbe atitudinea dacă doresc să obțină arme de la noi. Nici măcar Brejnev nu vrea să ne implicăm într-un război masiv în Asia de Sud-Est.

— Însă, dacă refuzăm să îi înarmăm, ar putea apela la chinezi.

— Îi urăsc pe chinezi.

— Știu. Și totuși...

— Da.

Ațipiră și fură treziți într-un târziu de telefon. Natalya ridică receptorul și își zise numele. Ascultă o vreme, apoi spuse: „La dracu'!" După încă un minut, Natalya închise.

— Vești din Vietnamul de Sud, explică ea. Vietcongul a atacat o bază americană azi-noapte.

— Azi-noapte? La numai câteva ore după sosirea lui Kosîghin la Hanoi? Asta nu-i o coincidență. Unde?

— Un loc numit Pleiku. Opt americani au fost uciși și sunt vreo sută de răniți. În plus, au distrus zece aparate americane de zbor la sol.

— Câte pierderi a suferit Vietcongul?

— Un singur cadavru a rămas în baza militară.

Dimka clătină uluit din cap.

— Vietnamezii ăștia chiar sunt luptători strașnici!

— Cei din Vietcong, da. Însă armata sud-vietnameză e jalnică. De aceea au nevoie ca americanii să lupte în locul lor.

Dimka se încruntă.

— Nu-i niciun ștab american în Vietnamul de Sud în clipa de față?

— Ba da. McGeorge Bundy, consilierul pe probleme de securitate națională, unul dintre cei mai agresivi ațâțători la război dintre capitalisto-imperialiști.

— Probabil că vorbește la telefon cu președintele Johnson chiar acum.

— Da, rosti Natalya. Mă întreb ce i-o fi zicând.

Primi răspunsul ceva mai târziu în ziua aceea.

Avioane americane de pe portavionul USS *Ranger* bombardară baza militară Dong Hoi de pe coasta Vietnamului de Nord. Era prima oară când americanii bombardau Nordul, ceea ce marca începutul unei noi faze a conflictului.

Dimka urmări disperat cum poziția lui Kosîghin se șubrezea puțin câte puțin în cursul zilei.

După bombardament, agresiunea americană fu condamnată de țările comuniste și de cele nealiniate din toată lumea.

Liderii țărilor din lumea a treia se așteptau acum ca Moscova să vină în ajutorul Vietnamului, un stat comunist atacat direct de imperialiștii americani.

Kosîghin nu își dorea escaladarea conflictului din Vietnam, iar Kremlinul nu își permitea să îi acorde asistență militară masivă lui Ho Și Min, însă tocmai asta făcură acum. Nu aveau de ales. Dacă băteau în retragere, ar fi intervenit chinezii, dornici să înlocuiască Uniunea Sovietică din postura sa de prieten puternic al țărișoarelor comuniste. În joc era acum poziția Uniunii Sovietice de apărătoare a comunismului mondial și toată lumea știa asta.

Orice discuții despre coexistența pașnică fură abandonate.

Dimka și Natalya fură cuprinși de deznădejde, la fel ca întreaga delegație sovietică. Poziția lor de negociere cu vietnamezii era subminată în mod fatal. Kosîghin nu mai avea niciun as în mânecă: trebuia să ofere tot ce îi cerea Ho Și Min.

Mai rămaseră la Hanoi trei zile. Dimka și Natalya făceau dragoste noaptea, însă în timpul zilei nu se ocupau de altceva decât de adăugarea unor noi puncte pe lista de cumpărături a lui Pham An. Exact înainte să plece, un transport de rachete sovietice sol-aer se afla deja pe drum.

Dimka și Natalya se așezară unul lângă celălalt în avionul care-i ducea acasă. Dimka încercă să moțăie, rememorând încântat cele patru nopți de amor sub ventilatorul din tavan.

— De ce continui să zâmbești? îl întrebă Natalya.

El deschise ochii.

— Ei, știi tu…

Ea chicoti.

— Bine, în afară de asta…

— Ce anume?

— Când treci în revistă această călătorie, nu ai senzația că…?

— Că am fost complet manipulați și exploatați? Ba da, din prima zi.

— De fapt, Ho Și Min a izbutit să manipuleze cu mare abilitate cele mai puternice țări din lume, obținând tot ce voia.

— Da, rosti Dimka. Asta este și senzația mea.

•

Tanya se duse la aeroport cu manuscrisul subversiv al lui Vasili în valiză. Era speriată.

Mai făcuse lucruri periculoase și înainte. Publicase un ziar care îndemna la răzvrătire; fusese arestată în piața Maiakovski și dusă în celebrele beciuri ale sediului KGB din Lubianka; luase legătura cu un disident din Siberia. Însă acesta era cel mai înspăimântător dintre toate.

Comunicarea cu Occidentul reprezenta o infracțiune mult mai gravă. Ducea manuscrisul lui Vasili la Leipzig, unde spera să îl predea unei edituri occidentale.

Ziarul pe care îl realizase împreună cu Vasili fusese distribuit numai în Uniunea Sovietică. Autoritățile ar fi fost mult mai furioase din cauza unui material disident care ar fi ajuns în Vest. Responsabilii nu ar fi fost considerați doar rebeli, ci și trădători.

Gândindu-se la pericol, așezată pe bancheta din spate a taxiului, Tanya simți că i se face rău de frică. Își puse mâna la gură panicată, până când senzația se mai domoli.

La sosire fu pe punctul de a-i spune șoferului să o ducă înapoi acasă. Apoi își aminti de Vasili, aflat în Siberia, flămând și înfrigurat, iar gândul o îmbărbătă suficient cât să intre cu valiza în terminal.

Călătoria în Siberia o schimbase. Dacă înainte considerase comunismul un experiment bine intenționat care eșuase și care trebuia aruncat la gunoi, acum îl percepea ca pe o dictatură brutală ai cărei lideri erau cruzi și răi. De fiecare dată când se gândea la Vasili, inima i se umplea de ură la adresa celor care îi făcuseră asta. Îi era greu să discute chiar și cu fratele ei geamăn, care încă mai spera că sistemul comunist putea fi îmbunătățit, nu abolit. Îl iubea pe Dimka, dar acesta închidea ochii în fața realității. Și înțelese că, oriunde exista o represiune cumplită – în Sudul extrem al Statelor Unite, în Irlanda de Nord și în Germania de Est –, trăiau oameni de rând cumsecade precum cei din familia ei, care închideau ochii la cumplitul

adevăr. Însă Tanya nu avea să se numere printre aceștia. Ea avea să lupte până la capăt, oricare ar fi fost riscul.

Când ajunse la ghișeu, își prezentă actele și puse valiza pe cântar. Dacă ar fi crezut în Dumnezeu, acum s-ar fi rugat.

Funcționarii de la îmbarcare erau cu toții agenți KGB. Cel din fața ei era un bărbat de vreo treizeci de ani, cu umbrele întunecate ale unei bărbi dese pe obraji. Tanya estima uneori caracterul oamenilor imaginându-și cum i-ar fi răspuns aceștia la un interviu. Bărbatul din fața ei ar fi fost sigur de sine, aproape agresiv, se gândi ea, răspunzând la întrebările neutre de parcă ar fi fost ostile, căutând constant implicații ascunse și acuzații mascate.

El îi scrută chipul cu privirea, comparându-l cu fotografia. Tanya încercă din răsputeri să nu pară speriată. Totuși, își zise ea, chiar și cetățenii sovietici nevinovați se speriau atunci când agenții KGB se uitau la ei în felul acesta.

El îi puse pașaportul pe blatul ghișeului și spuse:

— Deschide valiza.

Nu putea să își închipuie motivul. Funcționarii îți puteau cere acest lucru fie pentru că le păreai suspect, fie pentru că nu aveau nimic mai bun de făcut... sau poate fiindcă le plăcea să scotocească prin lenjeria intimă a unei femei. Nu erau obligați să se justifice.

Cu inima bătându-i cu putere în piept, Tanya deschise valiza.

Funcționarul îngenunche și începu să îi caute printre lucruri. În mai puțin de un minut, descoperi manuscrisul lui Vasili. Îl scoase și citi titlul: *Stalag*: *Un roman al lagărelor de concentrare naziste,* de Klaus Holstein.

Titlul era fals, la fel cum erau și cuprinsul, prefața și prologul.

Funcționarul întrebă:

— Ce-i asta?

— O traducere parțială a unei lucrări est-germane. Mă duc la târgul de carte de la Leipzig.

— A fost aprobată?

— În Germania de Est, desigur, altfel nu ar fi fost publicată.

— Dar în Uniunea Sovietică?

— Nu încă. Lucrările nu pot fi trimise la aprobare înainte de a fi terminate, evident.

Încercă să respire normal în timp ce funcționarul frunzărea manuscrisul.

— Oamenii ăștia au nume rusești, rosti el.

— Erau mulți ruși în lagărele naziste, după cum bine știți, replică Tanya.

Dacă i se verifica povestea, ar fi fost imediat dată în vileag, iar ea știa asta. Dacă funcționarul ar fi trecut mai departe de primele pagini, ar fi realizat că poveștile nu erau despre naziști, ci despre Gulag; iar KGB-ul ar fi avut nevoie de numai câteva ore ca să afle că nu exista nicio carte sau editură est-germană, moment în care Tanya ar fi fost dusă înapoi în beciul din Lubianka.

Omul răsfoia încet paginile, de parcă s-ar fi întrebat dacă să insiste asupra subiectului sau nu. Apoi se auzi zarvă la ghișeul alăturat: un călător obiecta față de confiscarea unei icoane. Funcționarul care se ocupa de Tanya îi dădu înapoi actele și biletul, făcându-i semn să plece, apoi se duse să își ajute colegul.

Ei i se înmuiaseră genunchii atât de tare, încât se temea că nu va putea merge mai departe.

Își recăpătă forțele și păși prin restul formalităților. Avionul era familiarul model Tupolev Tu-104; era configurat pentru pasageri civili, ușor înghesuit, cu șase locuri pe rând. Până la Leipzig erau 1 600 de kilometri, iar cursa dura ceva mai mult de trei ore.

Când Tanya își recuperă valiza în celălalt capăt, o studie cu atenție, însă nu văzu niciun semn că ar fi fost deschisă. Totuși, încă nu putea răsufla ușurată. Merse cu aceasta pe la vamă și imigrație, simțind că transportă ceva radioactiv. Își aminti că guvernul est-german era considerat mai dur decât regimul sovietic. Agenții Stasi erau chiar și mai vigilenți decât cei KGB.

Își prezentă actele. Un oficial le studie cu atenție, apoi îi făcu un semn scurt să plece.

Ea se îndreptă spre ieșire, fără să se uite la fețele funcționarilor în uniforme – toți bărbați – care supravegheau pasagerii.

Apoi, unul dintre ei păși în fața sa.

— Tanya Dvorkin?

Ea fu pe punctul să izbucnească în lacrimi de vinovăție.

— D... da.

Omul i se adresă în germană:

— Vă rog să mă însoțiți.

„Gata, se gândi ea, viața mea s-a terminat.”

Îl urmă printr-o ușă laterală. Spre surprinderea ei, aceasta ducea într-o parcare.

— Directorul târgului de carte a trimis o mașină pentru dumneavoastră, îi explică funcționarul.

Un șofer o aștepta acolo. Omul se prezentă și puse valiza incriminatoare în portbagajul unei limuzine verzui Wartburg 311.

Tanya urcă pe bancheta din spate și se lăsă moale, de parcă ar fi fost beată.

Începu să își revină abia când mașina ajunse în centrul orașului. Leipzig era o răscruce străveche, unde fuseseră găzduite târguri încă din Evul Mediu. Avea cea mai mare gară din Europa. În articolul ei, Tanya avea să menționeze puternica tradiție comunistă a orașului, precum și rezistența acestuia în fața nazismului, continuată chiar și în timpul războiului. Nu avea să pomenească gândul care tocmai îi trecea prin minte, și anume că până și clădirile impunătoare din secolul al XIX-lea arătau mai grațios decât arhitectura brutală a epocii sovietice.

Taxiul o duse la târg. Într-o sală mare, ca un depozit, edituri din Germania și din străinătate ridicaseră standuri în care își expuneau cărțile. Directorul o conduse pe Tanya prin târg, prezentându-i locul. Principalul scop al târgului, îi zise el, nu era atât vânzarea și cumpărarea cărților propriu-zise, cât negocierea cedării drepturilor de autor, pentru ca volumele să poată fi traduse și publicate în alte țări.

Spre sfârșitul după-amiezii, reuși să scape de el și să arunce o privire prin jur de una singură.

Era uimită de numărul mare de cărți și de gama lor variată: manuale auto, reviste științifice, almanahuri, povești pentru copii, Biblii, cărți de artă, atlase, dicționare, manuale școlare și operele complete ale lui Marx și Lenin în principalele limbi europene.

Tanya căuta pe cineva care să vrea să traducă literatură rusă și să o publice în Occident.

Începu să scruteze standurile, uitându-se după romane rusești publicate în alte limbi.

Deși alfabetul latin era diferit de cel chirilic, Tanya învățase germana și engleza la școală și studiase germana la universitate, așa că putea citi numele autorilor, intuind în mare și titlurile.

Vorbi cu câțiva editori, spunându-le că era jurnalistă la TASS și întrebându-i cum li se părea târgul. Primi câteva replici utile pentru articolul său. Nici măcar nu sugeră că ar avea de oferit o carte rusească.

La standul editurii londoneze Rowley, găsi o traducere în engleză a îndrăgitului roman sovietic *The Young Guard,* scris de Alexander Fadeyev. Îl știa foarte bine și se amuză descifrând cuvintele englezești de pe prima pagină. Apoi fu întreruptă – o femeie atrăgătoare cam de-o seamă cu ea i se adresă în germană:

— Vă rog să-mi spuneți dacă aveți întrebări la care doriți să vă răspund.

Tanya se prezentă și o intervievă pe femeie cu privire la târg. Descoperiră foarte rapid că reprezentanta editurii vorbea rusa mai bine decât vorbea Tanya germana, așa că schimbară limba, iar Tanya o întrebă despre traducerile în engleză ale romanelor rusești.

— Aș vrea să mai public, rosti redactoarea. Însă multe romane contemporane sovietice – inclusiv cel pe care îl țineți în mână – sunt lingușitor de pro-comuniste.

Tanya se prefăcu ofensată.

— Doriți să publicați propagandă antisovietică?

— Nicidecum, replică femeia cu un surâs înțelegător. Scriitorii au tot dreptul să aprecieze guvernul țării lor. Compania mea publică multe cărți care celebrează Imperiul Britanic și triumfurile acestuia. Însă un autor care nu vede absolut nicio problemă în societatea lui nu prea este luat în serios. E mai înțelept să strecori o nuanță critică, măcar de dragul credibilității.

Tanyei îi plăcea femeia.

— Ne putem întâlni din nou? o întrebă ea.

— Aveți ceva pentru mine? zise femeia ezitând.

Tanya nu îi răspunse la întrebare.

— Unde stați?

— La Europa.

Tanya avea o cameră rezervată la același hotel. Mai bine de atât nici nu se putea.

— Cum vă numiți?

— Anna Murray. Dumneavoastră?

— Mai vorbim, răspunse Tanya, apoi se îndepărtă.

Se simțea atrasă de Anna Murray din instinct, un instinct rafinat de un sfert de veac petrecut în Uniunea Sovietică; însă sentimentul era întărit de argumente solide. În primul rând, Anna era clar britanică, nu o rusoaică sau o est-germană care se dădea drept britanică. În al doilea rând, nu era comunistă, dar nici nu se străduia să pretindă contrariul. Neutralitatea ei relaxată era ceva imposibil de mimat pentru un spion KGB. În al treilea rând, nu folosise niciun jargon. Oamenii crescuți în societatea sovietică nu se puteau abține să nu vorbească despre partid, clasă, cadre și ideologie. Anna nu folosise niciunul dintre aceste cuvinte-cheie.

Wartburgul verzui o aștepta afară. Șoferul o conduse la hotelul Europa, iar ea se cază. Aproape imediat după aceea, ieși din cameră și se întoarse la recepție.

Nu voia să atragă atenția asupra sa, așa că nu întrebă de numărul camerei Annei Murray. Printre recepționere probabil că era cel puțin o informatoare Stasi, iar aceasta cu siguranță ar fi consemnat dacă o jurnalistă sovietică ar fi încercat să dea de o redactoare britanică.

Totuși, în spatele biroului de la recepție se aflau mai multe căsuțe numerotate, unde angajații păstrau cheile camerelor și mesajele pentru oaspeți. Tanya sigilă un plic gol, scrise pe el „Frau Anna Murray” și îl lăsă acolo fără să spună nimic. Funcționara îl puse imediat în căsuța camerei 305.

În spațiul respectiv se afla și o cheie, ceea ce însemna că Anna Murray nu era momentan în camera ei.

Tanya se duse apoi la bar. Anna nu era acolo. Rămase circa o oră, sorbind dintr-o bere și schițându-și articolul pe un carnețel. Apoi intră în restaurant – Anna nu era nici acolo. Probabil se dusese să ia cina cu alți colegi într-un restaurant din oraș. Tanya se așeză singură la o masă și comandă specialitatea locală, *allerlei,* o mâncare de legume. La sfârșit își bău încet cafeaua, prelungind totul încă o oră, apoi plecă.

Când trecu pe la recepție, aruncă o privire spre căsuțe. Cheia de la camera 305 dispăruse.

Tanya se întoarse în camera ei, luă manuscrisul și se duse la 305.

În fața ușii ezită. Dacă făcea asta, nu mai exista vreo cale de întoarcere. Nu mai putea inventa nimic drept explicație sau

pretext pentru fapta sa. Distribuia propagandă antisovietică în Occident. Dacă era prinsă, viața ei ar fi fost terminată.

Ciocăni la ușă.

Anna deschise – era desculță și avea în mână o periuță de dinți: era clar că se pregătea de culcare.

Tanya își duse degetul la buze, făcându-i semn să tacă, apoi îi dădu Annei manuscrisul și îi șopti: „Revin peste două ore”. După aceea plecă.

Se întoarse în camera ei și se așeză pe pat tremurând.

Dacă Anna îi respingea cartea pur și simplu, n-ar fi fost o tragedie prea mare. Însă, dacă Tanya o judecase greșit, Anna s-ar fi putut simți obligată să anunțe autoritățile că i s-a oferit o carte disidentă. S-ar fi putut teme că, dacă păstra tăcerea, ar fi putut fi acuzată de complicitate la o conspirație. Ar fi putut considera că singurul lucru rezonabil pe care îl putea face era să raporteze această abordare ilicită.

Însă Tanya credea că majoritatea occidentalilor nu gândeau astfel. În pofida precauțiilor ei, Anna nu ar fi considerat că săvârșește o infracțiune doar fiindcă citea un manuscris.

Deci întrebarea care se impunea era dacă Annei avea să îi placă romanul lui Vasili. Lui Daniil îi plăcuse, la fel și redactorilor de la *New World.* Însă ei erau singurii oameni care citiseră poveștile și toți erau ruși. Cum avea să reacționeze un străin? Tanya era convinsă că Anna avea să aprecieze calitatea materialului, dar oare avea să fie impresionată? Oare avea să simtă că i se frânge inima?

Puțin după ora 11:00, Tanya reveni la camera 305.

Anna deschise ușa cu manuscrisul în mână.

Avea fața scăldată de lacrimi.

Îi vorbi în șoaptă:

— Este insuportabil. Trebuie să spunem lumii.

•

Într-o vineri seară, Dave află că Lew, toboșarul trupei Plum Nellie, era homosexual.

Până atunci, crezuse că Lew era pur și simplu timid. O grămadă de fete voiau să facă sex cu băieții care cântau în trupele pop, iar garderoba arăta uneori ca un bordel, însă Lew nu profitase niciodată de asta. Nu era nimic uluitor însă: unii o făceau, alții nu. Walli nu se culca niciodată cu admiratoarele.

Dave o mai făcea ocazional, iar Buzz, basistul, nu le refuza niciodată.

Plum Nellie avea din nou spectacole. *I Miss Ya, Alicia* era în Top 20 pe poziția a nouăsprezecea și continua să urce. Dave și Walli compuneau piese împreună, sperând să facă un disc lung. Într-o după-amiază se duseră la studiourile BBC din Portland Place și înregistrară piesa pentru a fi difuzată la radio. Suma pe care o primeau era modică, însă era o bună oportunitate de a promova *I Miss Ya, Alicia.* Poate că melodia avea să ajungă pe primul loc în top.

Ieșiră clipind în lumina soarelui de amiază și deciseră să meargă să bea ceva într-un local din preajmă, numit Golden Horn.

— Eu n-am chef să beau, rosti Lew.

— Nu fi tâmpit, zise Buzz. Când ai mai refuzat tu o halbă de bere?

— Hai să mergem în altă parte atunci, insistă Lew.

— De ce?

— Nu îmi place cum arată locul.

— Dacă te temi că vor sări fanii pe tine, pune-ți ochelarii de soare.

Deși apăruseră la televiziune de mai multe ori, fiind recunoscuți uneori de admiratori prin restaurante și baruri, rareori se întâmpla să aibă probleme, învățaseră să se ferească de locurile în care se puteau aduna adolescenții, precum cafenelele de lângă școli, căci acolo ar fi fost sufocați; însă localurile pentru adulți erau în regulă.

Intrară în Golden Horn și se duseră la bar. Barmanul îi zâmbi lui Lew și-i spuse:

— Bună, Lucy, dragă. Ce să fie? Votcă tonic?

Colegii de trupă se uitară surprinși la Lew.

— Deci vii în mod regulat aici? fu curios Buzz.

— Ce e votca tonic? zise Walli.

— Lucy? adăugă Dave.

Barmanul deveni neliniștit.

— Cine sunt amicii tăi, Lucy?

Lew îi privi pe ceilalți trei și zise:

— Nemernicilor, m-ați dat de gol!

— Ești pederast? vru să știe Buzz.

Acum, că se aflase, Lew renunță la orice precauții.

— Da, sunt pederast și excentric la fel ca o portocală mecanică, o bancnotă de trei lire, un inorog mov sau o bâtă de fotbal. Dacă nu ați fi fost toți atât de orbi și de proști, v-ați fi dat seama de ani buni. Da, sărut bărbați și mă culc cu ei de câte ori pot să o fac fără să fiu prins. Dar nu trebuie să vă faceți griji că voi începe să vă fac avansuri: sunteți mult prea urâți. Și acum, hai să bem!

Dave bătu din palme încurajator și, după o clipă de ezitare și de șoc, Buzz și Walli îi urmară exemplul.

Dave era intrigat. Știa de existența homosexualilor, dar numai în teorie. Nu avusese niciodată un prieten homosexual, cel puțin din câte știa el – deși majoritatea preferau să păstreze secretul, precum Lew, întrucât comiteau o infracțiune. Bunica lui Dave, lady Leckwith, milita pentru modificarea legii, însă până acum nu avusese succes.

Dave sprijinea campania bunicii sale, în special pentru că îi detesta pe cei care i se împotriveau: clerici pompoși, conservatori indignați și colonei în retragere. Nu se gândise niciodată că legea ar fi putut să îi afecteze prietenii.

Comandară încă un rând de băuturi, apoi încă unul. Dave își cam epuizase banii, însă avea mari speranțe. *I Miss Ya, Alicia* urma să fie lansată în Statele Unite. Dacă piesa ar fi devenit hit acolo, trupa s-ar fi aranjat pe viață, iar el n-ar mai fi trebuit să își bată capul niciodată cu silabisirea corectă.

Localul se umplu rapid. Majoritatea bărbaților aveau ceva în comun: un fel ușor teatral de a merge și de a vorbi. În plus, își spuneau unul altuia „scumpule” și „dragule”. După o vreme, băieților le veni ușor să îi deosebească pe pederaști de ceilalți. Poate că de asta o făceau. Erau și câteva cupluri de fete, majoritatea tunse scurt și purtând pantaloni. Dave simțea că vede o nouă lume.

Totuși, bărbații de acolo nu erau exclusiviști și păreau bucuroși să își împartă localul favorit cu heterosexualii. Jumătate din cei prezenți îl cunoșteau pe Lew, așa că trupa se trezi în centrul unui zumzet de conversații. Pederaștii glumeau într-un mod distinctiv, care îl făcea pe Dave să râdă. Un bărbat cu o cămașă asemănătoare cu cea a lui Lew spuse: „Oo, Lucy, purtăm amândoi aceeași cămașă! Ce drăguț!” Apoi adăugă în șoaptă, pe un ton teatral: „Târfuliță lipsită de imaginație ce ești”, și toată lumea pufni în râs, inclusiv Lew.

Dave fu abordat de un bărbat înalt care îi zise cu voce scăzută:

— Hei, amice, știi cumva cine mi-ar putea vinde niște pastile?

Dave știa despre ce era vorba – mulți muzicieni luau amfetamine. Existau mai multe feluri care puteau fi cumpărate din locuri ca Jump Club. Dave încercase câteva, dar nu îi plăcuse efectul.

Îl privi pe străin cu băgare de seamă. Deși era îmbrăcat în blugi și cu un pulover cu dungi, hainele erau ieftine și nu se asortau, iar bărbatul era tuns scurt, soldățește. Dave avea o senzație neplăcută.

— Nu, răspunse el, apoi îi întoarse spatele.

Într-un colț se afla o mică scenă, cu un microfon, pe care urcă, la ora 9:00, un comediant, în aplauzele entuziaste ale publicului. Era un bărbat îmbrăcat precum femeile, deși coafura și machiajul erau atât de bine executate, încât Dave cu siguranță nu s-ar fi prins într-un alt context.

— Puțină atenție, vă rog! rosti comicul. Aș dori să fac un anunț de importanță publică. Jerry Robertson are B.V.

Toată lumea râse. Walli îl întrebă pe Dave:

— Ce înseamnă B.V.?

— Boală venerică, îi explică Dave. Pete pe penis.

Comediantul făcu o pauză, apoi adăugă:

— Știu sigur pentru că eu i-am dat-o.

Urmă un nou val de râsete, apoi la ușă se auzi zarvă. Dave se uită într-acolo și văzu mai mulți polițiști în uniformă intrând și îmbrâncind oamenii care le stăteau în cale.

Comicul continuă:

— Ooo, au venit oamenii legii! Ce-mi mai plac uniformele! Poliția vine des aici, ați observat? Mă întreb ce-i atrage!

Comicul făcea glume pe seama venirii polițiștilor, însă aceștia erau cât se poate de serioși. Împingeau oamenii în dreapta și-n stânga, părând să facă exces de forță. Patru dintre ei intrară în toaleta bărbaților.

— Poate că au venit doar să se ușureze, rosti comicul. Un ofițer urcă pe scenă. Ești inspector, nu-i așa? continuă el într-o încercare de a flirta. Ai venit să mă inspectezi?

Alți doi polițiști îl traseră de pe scenă, în timp ce el striga:

— Nu vă faceți griji! Nu opun rezistență!

Inspectorul înșfacă microfonul.

— Gata, poponari jegoși! strigă el. Am informații că în această incintă se vând droguri ilegale. Dacă nu vreți să o încasați, întoarceți-vă cu fața la perete și pregătiți-vă să fiți percheziționați.

În local continuau să intre tot mai mulți polițiști. Dave se uită împrejur, căutând o cale de ieșire, însă toate ușile erau blocate de bărbați în uniforme albastre. Câțiva clienți se îndreptară spre marginile încăperii și se așezară resemnați cu fața la zid, ca și cum n-ar fi fost prima dată când li se întâmpla asta. Poliția nu făcea niciodată raiduri la Jump Club, reflectă Dave, deși acolo drogurile erau vândute aproape fără ascunzișuri.

Polițiștii care intraseră în toaletă scoaseră de acolo doi bărbați, unul dintre ei având nasul însângerat. Un polițist îi zise inspectorului:

— Erau în aceeași cabină, șefu.

— Mda, deci intră la sfidarea bunelor moravuri…

— Da, șefu'.

Dave primi o lovitură dureroasă în spate și scăpă un țipăt. Un polițist cu baston îi zise:

— Treci la perete.

— De ce-ai făcut asta? întrebă Dave.

Polițistul îi băgă bastonul sub nas.

— Taci din gură, poponarule, sau ți-o închid eu cu bâta!

— Nu sunt… vru Dave să spună, apoi se opri.

„Mai bine lasă-i să creadă ce vor, se gândi el. Prefer să fiu alături de pederaști decât de poliție.”

Se duse spre perete și se așeză așa cum i se ordonase, masându-și spatele în locul în care fusese lovit.

Lângă el îl descoperi pe Lew, care îl întrebă:

— Ești teafăr?

— Eh, ușor învinețit. Tu?

— Mai nimic.

Dave înțelegea acum de ce voia bunica lui să modifice legea. Îi era rușine că trăise atâta amar de vreme în ignoranță.

— Măcar polițiștii nu ne-au recunoscut, rosti Lew cu voce scăzută.

Dave încuviință.

— Nu par genul care să știe cum arată starurile pop.

Cu coada ochiului îl zări pe inspector vorbind cu bărbatul îmbrăcat nepotrivit, cel care îl întrebase de pilule. Acum

înțelegea cum se explicau blugii ieftini și tunsoarea soldățească a acestuia: tipul era un agent sub acoperire prost deghizat. Ridica continuu din umeri și întindea mâinile în lături într-un gest de neputință, iar Dave presupuse că nu găsise pe nimeni care să vândă droguri.

Polițiștii îi percheziționară pe toți cei prezenți, silindu-i să își întoarcă buzunarele pe dos. Cel care îl verifică pe Dave insistă mai mult decât era cazul asupra zonei inghinale. „Oare și polițiștii ăștia sunt pederaști? se întrebă Dave. Oare acesta este motivul pentru care fac asta?”

Câțiva bărbați care vociferară împotriva percheziției intime fură bătuți cu bastoanele, apoi arestați pentru atacarea poliției. Un alt tip avea un buzunar plin cu pastile pentru care spunea că are rețetă de la medic, însă polițiștii tot îl arestară.

Într-un final, poliția plecă. Barmanul anunță un rând de băuturi din partea casei, însă puțini îi acceptară oferta. Membrii trupei Plum Nellie deciseră să plece. Dave intenționa să se ducă acasă și să se culce devreme.

— Homosexualii trec des prin așa ceva? îl întrebă el pe Lew pe când își luau rămas-bun.

— Tot timpul, omule, replică Lew. Absolut tot timpul.

•

Jasper se duse să își viziteze sora în apartamentul lui Hank Remington din Chelsea, într-o seară la ora 7:00, când știa că o găsește pe Anna acasă. Era agitat. Voia să le ceară Annei și lui Hank ceva vital pentru viitorul său.

Stând în bucătărie, o urmărea pe Anna pregătind felul de mâncare preferat al lui Hank – un sandvici cu cartofi prăjiți.

— Cum e la muncă? o întrebă el de dragul conversației.

— Minunat, răspunse ea cu ochii sclipindu-i de entuziasm. Am descoperit un nou scriitor, un disident rus. Nici măcar nu îi știu numele adevărat, dar omul e un geniu. Îi public povestirile, care se desfășoară într-un lagăr de detenție siberian. Titlul este *Frostbite.*

— Nu pare foarte distractiv.

— E amuzant pe alocuri, dar îți frânge sufletul. Am dat volumul la tradus acum.

Jasper era sceptic.

— Cine ar vrea să citească despre oamenii dintr-un lagăr de detenție?

— Întreaga lume, rosti Anna. Așteaptă și-o să vezi. Dar tu? Te-ai gândit ce vei face după absolvire?

— Mi s-a oferit un post de reporter la *Western Mail,* dar nu vreau să îl accept. Mi-am redactat și publicat propriul ziar, pentru Dumnezeu!

— Ai primit vreun răspuns din America?

— Unul, spuse Jasper.

— Numai unul? Ce ți-au zis?

Jasper scoase scrisoarea din buzunar și i-o arătă. Era de la o emisiune de știri numită *This Day.*

Anna o citi.

— Spune doar că nu angajează oameni fără interviu. Ce dezamăgitor!

— Am de gând să îi pun la încercare.

— Cum adică?

Jasper îi arătă adresa din antet.

— Mă voi duce la sediul lor cu această scrisoare în mână și voi spune: „Am venit la interviu”.

Anna râse.

— Îți vor admira tupeul.

— Mai am o singură problemă, zise Jasper înghițind în sec. Am nevoie de nouăzeci de lire pentru biletul de avion. Și eu am doar douăzeci.

Ea ridică un coș cu cartofi din friteuză și îi puse la scurs. Apoi îl privi pe Jasper.

— De-asta ai venit?

El încuviință.

— Poți să îmi împrumuți șaptezeci de lire?

— În niciun caz, rosti ea. Nu am șaptezeci de lire. Sunt redactor la o editură. Asta-i cât leafa mea pe o lună.

Jasper știa că acesta avea să fie răspunsul ei. Însă nu era și sfârșitul conversației. Strânse din dinți și zise:

— Poți să îi obții de la Hank?

Anna așeză un strat de cartofi prăjiți de o bucată pe pâine albă unsă cu unt. Îi stropi cu oțet de malț, apoi presără multă sare peste ei. După ce puse o altă felie de pâine deasupra, tăie sandviciul în jumătate.

Apoi intră Hank, îndesându-și cămașa într-o pereche de pantaloni portocalii de cord. Părul lui lung și roșcat era ud după duș.

— Salut, Jasper, rosti el, la fel de cordial ca de obicei. Apoi o sărută pe Anna și zise: Iubito, ceva miroase bine!

Anna răspunse:

— Ascultă, Hank, ăsta s-ar putea să fie cel mai scump sandvici pe care îl vei mânca vreodată!

• Capitolul 38 •

Dave Williams abia aștepta să îl cunoască pe celebrul său bunic, Lev Peshkov.

În toamna anului 1965, Plum Nellie se afla în turneu în Statele Unite. The All-Star Touring Beat Revue le oferea muzicienilor cazare la hotel la fiecare două nopți. Celelalte nopți și le petreceau în autobuz.

Mergeau la un spectacol, urcau în autobuz la miezul nopții și porneau spre următorul oraș. Dave nu putea dormi prea bine în autobuz. Scaunele erau incomode, iar în spate era o toaletă urât mirositoare. Singurul aer proaspăt venea dinspre o cameră frigorifică plină cu sucuri carbogazoase oferite gratuit de Dr. Pepper, sponsorul turneului. O trupă soul din Philadelphia numită The Topspins organiza jocuri de poker în autobuz: Dave pierdu zece dolari într-o noapte și apoi nu mai jucă.

Dimineața ajungeau la hotel. Dacă aveau noroc, se puteau caza imediat. Dacă nu, erau nevoiți să aștepte la recepție, nervoși și nespălați, până când clienții din noaptea precedentă eliberau camerele. Aveau spectacol în seara respectivă, își petreceau noaptea la hotel și plecau din nou cu autobuzul a doua zi de dimineață.

Băieților de la Plum Nellie le plăcea la nebunie să facă asta.

Nu câștigau mulți bani, dar făceau turul Americii: ar fi făcut-o și gratis.

Și apoi, mai erau și fetele.

Buzz, basistul, aducea uneori mai multe admiratoare în camera lui de hotel într-o singură zi sau noapte. Lew explora cu entuziasm peisajul pederast – deși americanii preferau termenul „homo” în loc de „pederast”. Walli îi rămăsese fidel lui Karolin, dar chiar și el era fericit fiindcă ajunsese să-și trăiască visul de star pop.

Lui Dave nu îi plăcea prea mult sexul cu admiratoarele, însă în turneu erau și câteva fete grozave. Se dăduse la blonda Joleen Johnson de la The Tamettes, dar aceasta îl refuzase, explicându-i că era căsătorită de la 13 ani. Apoi încercase cu Little Lulu Small, care – deși flirta cu el – nu voia să vină în camera lui. În cele din urmă, intră în vorbă într-o seară cu Mandy Love de la Love Factory, o formație de negrese din Chicago. Fata avea ochi mari și cafenii, o gură senzuală și o piele catifelată, ce se simțea precum mătasea la atingere. Ea îi dădu pentru prima oară să încerce marijuana, care îi plăcu mai mult decât berea. După Indianapolis își petrecură toate nopțile împreună la hotel deși trebuiau să fie discreți: sexul interrasial era o infracțiune în anumite state.

Autobuzul intră în Washington într-o dimineață de miercuri. Dave urma să ia prânzul cu Bunicul Peshkov, totul fiind aranjat de mama lui, Daisy.

Se îmbrăcă pentru ocazie ca un adevărat star pop: cămașă roșie, pantaloni albaștri de hippie, o haină gri de tweed cu model cadrilat roșu și cizme ascuțite cu toc cubanez. Luă un taxi de la hotelul ieftin în care stăteau trupele și se duse în zona mai selectă a orașului, unde era situat apartamentul bunicului său.

Dave era intrigat. Auzise nenumărate lucruri urâte despre acest bătrân... Dacă legendele vehiculate în familie erau adevărate, Lev omorâse un polițist în Sankt-Petersburg, apoi fugise din Rusia, lăsând în urmă o iubită însărcinată. În Buffalo o lăsase însărcinată pe fiica șefului său, apoi se căsătorise cu ea și moștenise o avere. Fusese suspectat de uciderea socrului său, fără a fi pus sub acuzare. În timpul prohibiției, făcuse contrabandă cu alcool. Cât timp fusese căsătorit cu mama lui Daisy, avusese nenumărate amante, inclusiv vedeta de cinema Gladys Angelus. Și tot așa.

În timp ce aștepta la recepția hotelului, Dave se întrebă cum arăta Lev. Nu se întâlniseră niciodată. Aparent, Lev vizitase Londra o dată, la nunta lui Daisy cu primul ei soț, Boy Fitzherbert; însă nu mai venise niciodată de atunci.

Daisy și Lloyd veneau în Statele Unite cam la fiecare cinci ani, în special pentru a o vizita pe mama ei, Olga, aflată acum într-un azil de bătrâni din Buffalo. Dave știa că Daisy nu ținea foarte mult la tatăl ei – Lev fusese mai mult absent în copilăria lui Daisy. Avusese o a doua familie în același oraș – o amantă,

Marga, și un fiu nelegitim, Greg – și se pare că îi preferase mereu pe aceștia în locul lui Daisy și al mamei sale.

În cealaltă parte a încăperii, Dave zări un bărbat de vreo 70 de ani, îmbrăcat într-un costum gri-argintiu și purtând o cravată cu dungi albe și roșii. Își aminti că mama lui zisese mereu despre Lev că fusese un crai. Dave zâmbi și zise:

— Dumneata ești bunicul Peshkov?

Își strânseră mâna, iar Lev remarcă:

— Nu ai și tu o cravată?

Dave era obișnuit să audă asta mai tot timpul. Dintr-un motiv sau altul, cei din generațiile mai vârstnice considerau că au tot dreptul să fie bădărani în privința hainelor tinerilor. Așa că Dave avea mai multe replici pregătite, unele fermecătoare, iar altele de-a dreptul ostile. Acum spuse:

— Când erai adolescent în Sankt-Petersburg, bunicule, ce purtau puștii grozavi ca tine?

Expresia sobră a lui Lev se evaporă brusc, fiind înlocuită de un rânjet.

— Purtam o haină cu butoni de sidef, o vestă cu un lanț de ceas din aramă și o bască de catifea. Și aveam părul lung, cu cărare pe mijloc, exact ca tine.

— Deci semănăm, rosti Dave. Numai că eu nu am omorât pe nimeni.

Lev tresări o clipă, apoi râse.

— Ești un puști isteț, spuse el. De la mine ai moștenit istețimea.

O femeie într-o haină șic albastră veni lângă Lev mergând ca un fotomodel, deși era cam de-o seamă cu el. Lev zise:

— Ți-o prezint pe Marga. Nu este bunica ta.

„Amanta”, se gândi Dave.

— Se vede cu ochiul liber că sunteți prea tânără ca să fiți bunică, rosti el cu un zâmbet. Cum doriți să vă spun?

— Vai, ce șarmant ești! replică ea. Poți să-mi spui Marga. Am fost și eu cântăreață, deși nu am avut succesul tău. Păru cuprinsă de nostalgie. Pe vremea aceea, mâncam la micul dejun băieții chipeși ca tine.

„Cântărețele nu s-au schimbat”, se gândi Dave, amintindu-și de Mickie McFee.

Intrară în restaurant, apoi Marga îi puse o grămadă de întrebări despre Daisy, Lloyd și Evie. Erau încântați să audă

despre cariera de actriță a lui Evie, mai ales că Lev avea propriul studio la Hollywood. Însă pe Lev îl interesa cel mai mult Dave și afacerea lui.

— Lumea zice că ești milionar, Dave, spuse el.

— Lumea minte, răspunse Dave. Vindem foarte multe discuri, într-adevăr, dar nu ies atât de mulți bani cum își închipuie oamenii. Primim cam un penny pe disc. Deci, dacă vindem un milion de exemplare, câștigăm cât să ne cumpărăm fiecare câte o mașină mică.

— Cineva vă jecmănește, observă Lev.

— Nu m-aș mira, admise Dave. Însă nu știu ce să fac în această privință. L-am concediat pe primul nostru impresar, iar cel de acum este mult mai bun, dar tot nu îmi pot permite să cumpăr o casă.

— Eu lucrez în industria cinematografică și uneori vindem discuri cu coloane sonore, deci am văzut cum lucrează oamenii. Vrei un sfat?

— Da, te rog.

— Fă-ți propria casă de discuri.

Pe Dave îl intrigă sugestia. Și el se gândise la asta, însă i se păruse de domeniul fantasticului.

— Crezi că ar fi posibil?

— Poți închiria un studio de înregistrări o zi sau două sau oricât aveți nevoie.

— Putem înregistra muzica și presupun că e posibil să găsim o fabrică unde să scoatem discurile, dar nu știu cum vom face cu vânzarea lor. Nu aș vrea să-mi pierd timpul coordonând o echipă de agenți de vânzări, chiar dacă aș ști cum să fac asta.

— Nici nu trebuie să o faci tu. Pune casa mare de discuri să se ocupe de vânzare și de distribuție pentru voi, oferindu-le un procent. Ei se vor alege cu firimiturile, iar voi veți rămâne cu profitul.

— Mă întreb dacă vor accepta asta.

— Nu le va plăcea, dar o vor face, fiindcă nu își permit să vă piardă.

— Mda, bănuiesc că așa este…

Dave se simțea foarte atras de acest bătrân șiret, în ciuda reputației sale de infractor.

Dar Lev nu terminase.

— Și activitatea editorială? Compui cântece, nu?

— Da, de obicei eu și Walli le compunem.

Walli era cel care punea cântecele pe hârtie, căci scrisul și gramatica lui Dave erau atât de proaste, încât nimeni nu le putea descifra; însă colaborau în actul creativ.

— Câștigăm un pic și din drepturile de autor.

— Un pic? Ar trebui să câștigați o grămadă! Pun pariu că editorul vostru folosește un agent străin care își ia și el partea lui.

— Așa este.

— Dacă studiezi puțin problema, o să afli că un agent străin angajează la rândul lui un subagent, care își ia și el partea, și tot așa. Și toți acești oameni fac parte din aceeași corporație. Până își iau ei 25 la sută de trei-patru ori, voi rămâneți cu buza umflată. Lev clătină din cap scârbit. Fă-ți și o editură proprie. Nu vei câștiga niciodată bani dacă nu deții controlul.

— Câți ani ai, Dave? întrebă Marga.

— Șaptesprezece.

— Atât de tânăr! Bine măcar că ești suficient de isteț încât să îți stea mintea la afaceri.

— Mi-aș fi dorit să fiu și mai isteț.

După prânz se duseră în salon.

— Unchiul tău Greg ni se va alătura la cafea, rosti Lev. El este fratele vitreg al mamei tale.

Dave își aminti că Daisy vorbea cu drag despre Greg. Tipul făcuse ceva prostii în tinerețe, dar nici ea nu fusese mai brează. Greg era senator republican, însă ea îi ierta până și asta.

— Fiul meu, Greg, spuse Marga, nu a fost niciodată căsătorit, însă are și el un fiu, pe nume George.

Lev adăugă:

— E un fel de secret pe care îl știe toată lumea. Nimeni nu îl pomenește, dar toți cei din Washington îl știu. Greg nu este singurul congresmen cu un copil nelegitim.

Dave auzise de George. Mama lui îi povestise despre el, iar Jasper Murray chiar îl întâlnise. Lui Dave i se părea grozav să aibă un văr de culoare.

— Deci, eu și cu George suntem singurii tăi nepoți, zise Dave.

— Întocmai.

— Iată-i pe Greg și pe George, spuse Marga apoi.

Dave ridică privirea. De ei se apropia un bărbat de vârstă mijlocie, îmbrăcat într-un elegant costum gri de flanel, căruia nu

i-ar fi stricat să fie ceva mai călcat și periat. Lângă el se afla un negru chipeș de vreo 30 de ani, îmbrăcat absolut impecabil: purta un costum gri-închis de mohair și o cravată îngustă și modernă.

Cei doi bărbați veniră la masa lor și amândoi o sărutară pe Marga. Apoi, Lev zise:

— Greg, ți-l prezint pe nepotul tău, Dave Williams. George, el este vărul tău englez.

Se așezară cu toții. Dave observă că George era sigur pe el și echilibrat, deși era singura persoană de culoare din încăpere. Cântăreții negri își lăsau părul lung, ca toți cei din industria divertismentului, însă George era tuns scurt, probabil pentru că activa în politică.

— Ei, tată, ți-ai imaginat tu vreodată o familie ca asta? spuse Greg.

— Ascultă-mă pe mine, răspunse Lev. Dacă te-ai putea întoarce în timp, până în momentul în care aveam vârsta lui Dave de acum, și l-ai putea întâlni pe tânărul Lev Peshkov, spunându-i cu precizie cum va arăta viața lui... știi ce ar face? Ți-ar zice că nu ești în toate mințile.

•

În seara aceea, George o scoase pe Maria Summers la cină; fata împlinea 29 de ani.

Își făcea griji pentru ea. Maria își schimbase locul de muncă și se mutase în alt apartament, dar tot nu avea un iubit. Ieșea cu fetele de la Departamentul de Stat cam o dată pe săptămână și din când în când ieșea cu George, însă nu avea deloc o viață sentimentală. George se temea că Maria nu își revenise încă din șoc. Asasinatul avusese loc cu aproape doi ani în urmă, dar putea dura chiar și mai mult ca să-ți revii după uciderea persoanei iubite.

Afecțiunea lui pentru Maria nu era nici pe departe fraternă. O considera extrem de atrăgătoare, încă de pe vremea acelei curse cu autobuzul în Alabama. Se gândea la ea așa cum se gândea la soția lui Skip Dickerson, care era o femeie superbă și fermecătoare. Și, întocmai ca soția celui mai bun prieten al său, Maria pur și simplu nu era disponibilă. Dacă viața ar fi luat o altă turnură, era convins că ar fi fost fericiți împreună. Însă el o avea pe Verena; iar Maria nu voia pe nimeni.

Se duseră împreună la Jockey Club. Maria purta o rochie gri de lână, simplă, dar elegantă. Nu purta bijuterii și avea ochelarii la ochi. Coafura ei părea puțin demodată. Avea o față frumoasă și o gură senzuală și – cel mai important – avea un suflet cald: și-ar fi găsit cu ușurință un bărbat dacă ar fi încercat. Cu toate acestea, lumea începuse să spună despre ea că e o femeie de carieră și că slujba e cel mai important lucru din viața ei. George nu considera că astfel putea fi cu adevărat fericită și își făcea griji în privința ei.

— Tocmai am fost promovată, îi zise ea când se așezară la masă.

— Felicitări! exclamă George. Hai să luăm șampanie!

— A, nu, mulțumesc. Trebuie să lucrez mâine.

— Dar e ziua ta!

— Știu, dar nu contează. Poate o să beau un păhărel de coniac mai târziu, ca să dorm mai bine.

George ridică din umeri.

— Ei bine, cred că seriozitatea ta explică și promovarea. Știu că ești inteligentă, capabilă și extrem de bine educată, însă nimic din toate astea nu contează în mod normal dacă ești de culoare.

— Da, categoric. A fost mereu aproape imposibil ca persoanele de culoare să obțină funcții înalte la stat.

— Bravo ție că ai trecut și peste prejudecata asta, este o mare realizare!

— Lucrurile s-au schimbat de când ai plecat de la Departamentul de Justiție – și știi de ce? Guvernul încearcă să convingă poliția din Sud să angajeze negri, iar sudiștii ripostează: „Uitați-vă la personalul vostru, aveți numai albi!” Așa că oficialii de la vârf sunt puși sub presiune. Ca să demonstreze că nu au prejudecăți, trebuie să promoveze persoane de culoare.

— Probabil că un exemplu li se pare suficient.

Maria râse.

— A, da, mai mult decât suficient.

Apoi comandară. George se gândi că atât el, cât și Maria reușiseră să depășească bariera pusă în calea negrilor, ceea ce nu însemna că aceasta nu era tot acolo. Dimpotrivă, ei erau excepțiile care confirmau regula.

Maria se gândea la același lucru.

— Bobby Kennedy pare un tip în regulă, rosti ea.

— Când l-am cunoscut, el considera problema drepturilor civile ca fiind o distragere a atenției de la chestiuni mai importante. Însă ce-i cu adevărat grozav la Bobby este că înțelege de vorbă bună și se răzgândește dacă este cazul.

— Cum se descurcă?

— E abia la început, spuse George evaziv.

Bobby fusese ales senator de New York, iar George era unul dintre asistenții lui apropiați. George simțea că Bobby încă nu se acomodase cu noul său rol. Trecuse prin atâtea schimbări – fusese consilier-șef al fratelui său, președintele, apoi fusese tras pe linie moartă de președintele Johnson, iar acum era proaspăt senator –, încât risca să nu mai știe cine este.

— Ar trebui să își ridice glasul împotriva războiului din Vietnam!

Era clar că Maria era foarte pătimașă în această privință, iar George simți că ea plănuise să pună o vorbă bună la el.

— Președintele Kennedy *reducea* implicarea noastră în Vietnam, refuzând în mod repetat să trimită trupe terestre, rosti ea. Însă de îndată ce a fost ales, Johnson a trimis 3 500 de pușcași marini, iar Pentagonul a cerut imediat o suplimentare a acestui număr. În iunie, au solicitat trimiterea altor 175 000 de soldați – iar generalul Westmoreland a fost de părere că nici așa nu va fi de ajuns. Însă Johnson nu face decât să mintă mereu în legătură cu asta.

— Știu. Iar bombardarea Nordului ar fi trebuit să-l aducă pe Ho Și Min la masa negocierilor, dar nu pare decât să-i fi înverșunat și mai mult pe comuniști.

— Adică exact rezultatul scontat de cei de la Pentagon în simulările lor.

— Da? Nu cred că Bobby știe asta, rosti George, hotărât să îl informeze a doua zi.

— Lumea nu știe, însă ei au făcut două simulări asupra efectelor bombardării Vietnamului de Nord. Ambele au avut același rezultat: o *sporire* a atacurilor Vietcong în Sud.

— Este exact spirala de eșecuri și escaladare a conflictului de care se temea Jack Kennedy.

— Și fiul cel mare al fratelui meu se apropie de vârsta de recrutare. Pe chipul Mariei se citea teama pentru soarta

nepotului ei. Nu vreau să moară Stevie! De ce nu spune nimic senatorul Kennedy?

— Știe că va pierde din popularitate.

Maria nu era dispusă să accepte asta.

— Oare? Oamenilor nu le place acest război.

— Oamenilor nu le plac nici politicienii care șubrezesc moralul soldaților noștri criticând războiul.

— Nu poate lăsa opinia publică să-i dicteze.

— Cei care ignoră opinia publică nu fac mulți purici în politică. Nu într-o democrație.

Maria ridică tonul.

— Deci nimeni nu se poate împotrivi unui război vreodată? zise ea cu frustrare.

— Poate de aceea avem parte de atâtea.

După ce li se aduse mâncarea, Maria schimbă subiectul.

— Ce mai face Verena?

George simțea că o cunoaște suficient de bine pe Maria ca să poată fi sincer cu ea.

— O ador, recunoscu el. Stă la mine ori de câte ori vine în oraș, cam o dată pe lună adică, însă nu pare să vrea să se așeze la casa ei.

— Dacă s-ar așeza la casa ei cu tine, ar trebui să locuiască la Washington.

— Și ce-i rău în asta?

— Slujba ei este în Atlanta.

George nu vedea o problemă în asta.

— Majoritatea femeilor locuiesc acolo unde muncesc soții lor.

— Lucrurile se schimbă. Dacă negrii pot fi egali, de ce nu ar putea și femeile?

— Ei, haide! exclamă George indignat. Nu-i același lucru.

— Sigur că nu. Sexismul este mult mai rău. Jumătate din specia umană este înrobită.

— Înrobită?

— Gândește-te câte casnice lucrează din greu toată ziua fără să primească un ban! Și în cea mai mare parte a lumii, femeia care își părăsește soțul riscă să fie arestată și adusă acasă de poliție. Cineva care lucrează fără plată și nu-și poate părăsi locul de muncă este un rob, George.

George era deranjat de discuție, mai ales că Maria avea argumentele de partea ei, însă profită de ocazie ca să abordeze subiectul care îl îngrijora cu adevărat. O întrebă:

— Acesta este motivul pentru care încă ești singură?

Maria păru stânjenită.

— Parțial, rosti ea fără să îl privească în ochi.

— Când crezi că vei începe să ieși din nou la întâlniri?

— În curând, presupun.

— Nu vrei s-o faci?

— Ba da, numai că am mult de muncă și nu prea am timp liber.

George nu se lăsă păcălit.

— Crezi că nimeni nu se poate ridica la nivelul bărbatului pe care l-ai pierdut.

Ea nu negă.

— Greșesc? zise ea apoi.

— Cred că ai putea găsi pe cineva care să se poarte mai frumos cu tine decât a făcut-o el. Cineva deștept, sexy și fidel.

— Poate.

— Ai merge la o întâlnire fără să îl vezi înainte pe tip?

— Posibil.

— Contează dacă este alb sau negru?

— Negru. E prea mare bătaie de cap să mă întâlnesc cu albi.

— Bine. George se gândea la Leopold Montgomery, reporterul. Însă nu zise nimic. Cum a fost friptura? adăugă apoi.

— Mi s-a topit în gură. Îți mulțumesc că m-ai adus aici. Și că ți-ai amintit de ziua mea.

Mâncară desertul, apoi băură coniac și cafea.

— Am un văr alb, rosti George. Ce spui de asta? Dave Williams. L-am cunoscut azi.

— Cum de nu l-ai mai văzut până acum?

— Este un cântăreț britanic de pop și a venit aici în turneu cu trupa lui, Plum Nellie.

Maria nu auzise de ei.

— Acum zece ani, știam toate formațiile din topuri. Oare îmbătrânesc?

George zâmbi.

— Ai împlinit 29 de ani azi.

— Da, încă un an și fac 30! Unde a zburat timpul?

— Marele lor hit a fost *I Miss Ya, Alicia.*

— Ah, da, am auzit piesa la radio. Deci vărul tău este în trupa aceea?

— Da.

— Îl placi?

— Da. E tânăr – nu are încă 18 ani –, dar este matur și l-a fermecat deja pe arțăgosul nostru bunic rus.

— L-ai văzut cântând live?

— Nu. Mi-a oferit un bilet gratis, dar ei sunt în oraș doar în seara asta, iar eu aveam deja planuri.

— O, George, ai fi putut contramanda întâlnirea cu mine!

— De ziua ta? În niciun caz! răspunse el; apoi ceru nota.

O conduse acasă în Mercedesul lui de epocă. Ea se mutase într-un apartament mai mare din același cartier, Georgetown.

Fură surprinși să vadă o mașină de poliție parcată în fața clădirii, cu luminile pornite. George o conduse pe Maria până la ușă, unde era postat un polițist alb.

— S-a întâmplat ceva, domnule polițist? întrebă George.

— Au fost jefuite trei apartamente din această clădire în seara asta, răspunse polițistul. Locuiți aici?

— Eu! exclamă Maria. A fost jefuit și apartamentul 4?

— Haideți să vedem!

Intrară în clădire. Ușa de la apartamentul Mariei fusese deschisă cu forța. Sângele părea să i se fi scurs din obraji atunci când intră în locuință. George și polițistul o urmară.

Maria se uită împrejur năucită.

— Arată la fel cum l-am lăsat. Numai că au fost deschise toate sertarele, adăugă după o clipă.

— Trebuie să verificați dacă lipsește ceva.

— Nu am bunuri care să merite să fie furate.

— În general se fură bani, bijuterii, alcool și arme de foc.

— Am la mine ceasul și inelul, nu beau și nici nu am arme în casă.

Se duse în bucătărie, iar George o urmări prin ușa deschisă. Ea deschise o cutie de cafea.

— Aveam optzeci de dolari aici, îi zise polițistului. Au dispărut.

El își notă în carnet.

— Exact optzeci?

— Trei bancnote de douăzeci și două de zece.

Mai trebuia verificată o cameră. George traversă sufrageria și deschise ușa dormitorului.

— George! strigă Maria. Nu intra acolo!

Prea târziu însă.

George stătea în prag, uitându-se împrejur uluit.

— O, Doamne! exclamă el, înțelegând imediat de ce nu ieșea Maria la întâlniri.

Ea se întoarse cu spatele, stânjenită peste măsură.

Polițistul trecu pe lângă George și intră în dormitor.

— Incredibil! exclamă el. Cred că aveți aici o sută de fotografii cu președintele Kennedy! Bănuiesc că ați fost o admiratoare a lui, nu-i așa?

Maria se strădui să-i răspundă.

— Da, rosti ea cu voce sugrumată. O admiratoare.

— Adică… lumânările, florile și toate celelalte… e uimitor!

George se întoarse cu spatele.

— Maria, îmi pare rău că m-am uitat, spuse el cu glas scăzut.

Ea clătină din cap, făcându-i semn că nu trebuia să se scuze: fusese un accident. Însă George știa că profanase un loc secret și sacru. Îi venea să intre în pământ.

Polițistul continua să vorbească:

— Pare un… cum le zice… într-o biserică catolică? Un altar, ăsta-i cuvântul.

— Așa este, recunoscu Maria. Este un altar.

•

Emisiunea *This Day* făcea parte dintr-o rețea de posturi și de studiouri de televiziune și radio, unele amplasate într-un zgârie-nori din centru. La departamentul de personal lucra o femeie atrăgătoare, de vârstă mijlocie – doamna Salzman –, care căzu victimă farmecului lui Jasper Murray. Femeia se așeză picior peste picior și îl privi iscoditor peste ochelarii cu rame albastre, spunându-i „domnule Murray”. El îi aprinse țigara și îi zise „Ochi albaștri”.

Îi părea rău pentru el. Venise tocmai din Marea Britanie, în speranța că va fi intervievat pentru un post care nu exista. *This Day* nu angaja niciodată începători: toți cei din echipă erau reporteri, producători, cameramani și asistenți de televiziune experimentați. Câțiva dintre ei se distinseseră în meseria lor. Până și secretarele erau veterane în domeniul știrilor. Degeaba protestase Jasper, insistând că nu era începător: fusese redactor la propriul său ziar. Presa studențească nu era luată în

considerare, îi explicase doamna Salzman extrem de compătimitoare.

Nu se putea întoarce la Londra: ar fi fost mult prea umilitor. Ar fi făcut orice ca să poată rămâne în Statele Unite. Postul de la *Western Mail* probabil că fusese deja ocupat de altcineva.

O imploră pe doamna Salzman să îi găsească un post, orice post, oricât de mărunt, undeva în rețeaua din care făcea parte *This Day.* Îi arătă cartea verde, obținută de la ambasada americană din Londra, document care atesta că avea dreptul să își găsească de muncă în Statele Unite. Ea îi zise să revină peste o săptămână.

Se cazase într-un cămin pentru studenții străini, plătind un dolar pe noapte. Își petrecuse o săptămână explorând New Yorkul, mergând peste tot pe jos ca să economisească bani. Apoi se întorsese să o vadă pe doamna Salzman, luând cu el un singur trandafir. Iar ea îi oferise un loc de muncă.

Era *foarte* mărunt. Era stenograf la un post de radio local, sarcina lui fiind să asculte la radio toată ziua și să noteze tot ce se întâmpla: ce reclame erau difuzate, ce piese erau ascultate, cine era intervievat, durata buletinelor de știri, a prognozelor meteo și a rapoartelor de trafic. Lui Jasper nu îi păsa. Făcuse primul pas: lucra în America.

Biroul de personal, postul de radio și studioul *This Day* se aflau în același zgârie-nori, iar Jasper spera să îi întâlnească pe oamenii din echipa emisiunii, însă asta nu se întâmplă. Aceștia formau un grup de elită și se țineau departe de ceilalți.

Într-o dimineață, Jasper se trezi singur în lift cu Herb Gould, redactor la *This Day*; era un bărbat de vreo 40 de ani, cu umbra unei bărbi negre. Jasper se prezentă și zise:

— Sunt un mare admirator al emisiunii dumneavoastră.

— Vă mulțumesc, replică Gould politicos.

— Este ambiția mea să lucrez la dumneavoastră, continuă Jasper.

— Nu avem nevoie de nimeni momentan, rosti Gould.

— Într-o zi, dacă aveți timp, aș vrea să vă arăt articolele pe care le-am scris pentru ziare naționale din Marea Britanie. Liftul se opri. Disperat, Jasper continuă: Am scris…

Gould ridică o mână ca să îl reducă la tăcere și coborî din lift.

— Mulțumesc, spuse el, apoi plecă.

Câteva zile mai târziu, Jasper se afla la mașina de scris cu căștile la urechi, când auzi vocea suavă a lui Chris Gardner, gazda emisiunii de dimineață, zicând: „Trupa pop britanică Plum Nellie este în oraș și va concerta diseară în cadrul All-Star Touring Beat Revue”. Jasper ciuli urechile. „Speram să vă oferim un interviu cu acești băieți, care sunt numiți noii Beatles, însă promotorul ne-a comunicat că nu au timp. Așa că vă prezentăm, în schimb, ultimul lor hit, compus de Dave și Walli: *Goodbye London Town*.”

Când începu piesa, Jasper își scoase căștile de la urechi, sări de la biroul lui (amplasat într-o cabină mică de pe hol) și intră în studio.

— Pot obține eu un interviu cu Plum Nellie, rosti el.

Când era în direct, Gardner părea genul de vedetă de cinema care juca mereu rolul protagonistului romantic, însă în realitate era un tip banal, cu mătreață pe umerii hainei tricotate.

— Și cum ai putea face asta, Jasper? zise el pe un ton blajin, ușor sceptic.

— Știu trupa. Am crescut cu Dave Williams. Mama mea și mama lui sunt cele mai bune prietene.

— Poți aduce trupa în studio?

Jasper ar fi putut, probabil, însă nu își dorea asta.

— Nu, minți el. Însă dacă îmi dați un microfon și un magnetofon, vă garantez că îi voi intervieva în garderoba lor.

După câteva dificultăți birocratice – directorul postului nu voia să lase un magnetofon scump să părăsească clădirea –, la ora 6:00 în acea seară Jasper se afla în culisele sălii de spectacole, cu trupa.

Chris Gardner voia doar câteva minute de remarci anoste de la membrii formației: cum se simțeau în Statele Unite, ce părerea aveau despre fetele care țipau la concertele lor, dacă le era dor de casă. Însă Jasper spera să obțină mai mult pentru postul de radio. Intenționa să transforme acest interviu într-un adevărat pașaport pentru un loc de muncă serios în televiziune. Trebuia să fie senzațional, să cutremure cu adevărat America.

Îi intervievă mai întâi împreună, punându-le întrebările ușoare, vorbind despre debutul lor pe scena londoneză și făcându-i să se relaxeze. Le zise că postul ar fi vrut să îi prezinte ca persoane „complete”: acesta era codul jurnaliștilor pentru întrebări personale și intruzive, însă ei erau prea tineri și

neexperimentați ca să știe asta. Erau deschiși cu el, mai puțin Dave, care rămânea precaut, amintindu-și probabil scandalul provocat de articolul lui Jasper despre Evie și Hank Remington. Ceilalți aveau încredere în Jasper. Încă nu învățaseră că nu puteai avea încredere în jurnaliști.

Apoi le ceru interviuri individuale. Începu cu Dave, știind că era liderul formației. Îl luă ușor, evitând întrebările indiscrete și nepunând la îndoială niciun răspuns. Dave se întoarse liniștit la garderobă, ceea ce spori încrederea celorlalți.

Jasper îl intervievă pe Walli la sfârșit.

Walli chiar avea ce povesti. Dar avea oare să își descarce sufletul? Jasper pregătise totul având în minte acest scop.

Jasper aranjase scaunele unul în apropierea celuilalt, vorbindu-i lui Walli pe un ton jos ca să creeze iluzia intimității, deși cuvintele lor aveau să fie auzite de milioane de oameni. Puse o scrumieră lângă scaunul lui Walli ca să îl încurajeze să fumeze, intuind că o țigară avea să îl facă să se simtă mai în largul său. Și Walli o aprinse.

— Cum ai fost în copilărie? rosti Jasper zâmbind de parcă ar fi fost o discuție lejeră. Cuminte sau obraznic?

Walli rânji.

— Obraznic, zise el râzând.

Începuseră cu dreptul.

Walli vorbi despre copilăria petrecută în Berlin, după război, și despre interesul său timpuriu pentru muzică, apoi despre participarea la clubul Minnesänger, unde terminase pe locul doi la un concurs. Astfel, Karolin apăru în conversație cât se poate de natural, căci ea și Walli cântaseră în duet în seara aceea. Walli deveni pasionat când începu să vorbească despre duetul lor muzical, despre selecțiile lor și despre felul în care cântau împreună, fiind ușor de observat cât de mult o iubea, chiar dacă nu o spunea.

Erau povești spumoase, mult mai interesante decât interviurile obișnuite cu starurile pop, însă pentru Jasper tot nu era de ajuns.

— Vă simțeați bine, cântați o muzică grozavă și vă încântați spectatorii, rosti el. Ce s-a întâmplat?

— Am cântat *If I Had a Hammer.*

— Explică-mi de ce a fost asta o greșeală.

— Miliției nu i-a convenit. Tatăl lui Karolin s-a temut că își va pierde serviciul din cauza noastră, așa că a silit-o să renunțe.

— Deci, până la urmă, singurul loc în care puteai să îți cânți muzica era Occidentul.

— Da, rosti Walli scurt.

Jasper simți că Walli încerca să își stăvilească pasiunea.

Într-adevăr, după o clipă de ezitare, Walli adăugă:

— Nu vreau să spun prea multe despre Karolin – i-aș putea provoca necazuri.

— Nu cred că poliția secretă est-germană ascultă postul nostru de radio, zise Jasper surâzător.

— Nu, dar…

— Nu voi difuza nimic riscant, te asigur.

Era o promisiune fără acoperire, însă Walli o acceptă.

— Mulțumesc, zise el.

Jasper profită imediat de ocazie.

— Cred că singurul lucru pe care l-ai luat cu tine atunci când ai plecat a fost chitara.

— Da, așa este. A fost o decizie bruscă.

— Ai furat un autovehicul.

— Făceam pe șoferul pentru liderul trupei. I-am folosit duba.

Jasper știa că această poveste, deși relatată pe larg în presa germană, nu fusese dezvăluită în Statele Unite.

— Ai condus până la punctul de control…

— Și am sfărâmat bariera din lemn.

— Iar grănicerii au tras în tine.

Walli se mulțumi să dea din cap.

Jasper își coborî glasul când spuse:

— Și duba a lovit un grănicer.

Walli încuviință din nou din cap. Lui Jasper îi venea să țipe la el: „Suntem la radio – nu mai da din cap!” În schimb, zise:

— Și…

— L-am omorât, spuse Walli într-un sfârșit. L-am omorât pe tipul acela.

— Însă încerca să te omoare.

Walli clătină din cap, ca și cum Jasper nu pricepea despre ce era vorba.

— Era de-o seamă cu mine, îi explică el. Am citit despre el în ziare mai târziu. Avea o iubită.

— Și asta este important pentru tine…

Walli dădu din nou din cap.

— Ce înseamnă asta? întrebă Jasper.

— Semăna cu mine, rosti Walli. Atâta doar că mie îmi plăceau chitarele, iar lui armele.

— Însă lucra pentru regimul care te ținea prizonier în Germania de Est.

— Eram doi băieți și-atât. Eu am fugit pentru că trebuia să o fac. El a tras în mine pentru că trebuia să o facă. Zidul este adevăratul rău.

Era o replică atât de grozavă, încât Jasper trebui să își înăbușe entuziasmul. Scria deja în minte articolul pe care urma să îl ofere tabloidului *New York Post.* Parcă citea deja titlul:

SUFERINȚA SECRETĂ A STARULUI POP WALLI

Dar voia mai mult de-atât.

— Karolin nu a plecat cu tine.

— Nu a venit la locul de întâlnire. Nu înțelegeam de ce. Am fost extrem de dezamăgit și nu pricepeam ce s-a întâmplat. Așa că am fugit singur.

Amintirile dureroase îl făcuseră pe Walli să uite de orice precauție.

Jasper îl îmboldi din nou.

— Însă te-ai întors după ea, zise el.

— Am cunoscut niște oameni care săpau un tunel pentru fugari. Trebuia să aflu de ce nu venise la locul de întâlnire. Așa că am traversat tunelul în cealaltă direcție, spre Est.

— Ai făcu un lucru periculos.

— Da, dacă aș fi fost prins…

— Și te-ai întâlnit cu Karolin, iar apoi…

— Ea mi-a zis că este însărcinată.

— Și că nu voia să fugă împreună cu tine.

— Se temea pentru copil.

— Alicia.

— Numele ei este Alice. L-am schimbat în cântec pentru rimă.

— Înțeleg. Și care este situația ta acum, Walli?

Walli se înecă de emoție.

— Karolin nu poate obține permisiunea de a părăsi Germania de Est, nici măcar pentru o vizită scurtă; iar eu nu mă pot întoarce acolo.

— Deci sunteți o familie despărțită de Zidul Berlinului.

— Da. Walli oftă adânc. S-ar putea să nu o văd niciodată pe Alice.

Jasper se gândi: „Gata, ești al meu!”

•

Dave Williams nu o mai văzuse pe Beep Dewar de la vizita ei la Londra, din urmă cu patru ani. Era nerăbdător să o reîntâlnească.

Ultimul spectacol din turneul Beat Revue era la San Francisco, unde locuia Beep. Dave făcuse rost de adresa familiei Dewar de la mama lui, trimițându-le patru bilete și o scrisoare scurtă prin care îi invita în culise după concert. Aceștia nu îi putuseră răspunde, fiindcă el nu stătea în niciun oraș mai mult de o zi, așa că nu știa dacă urmau să vină sau nu.

Nu se mai culca de mult cu Mandy Love – spre marea lui părere de rău. Îl învățase multe, inclusiv sexul oral. Însă ea nu se simțise niciodată comod să se afișeze cu un iubit alb britanic, iar acum se întorsese la fostul ei iubit, un cântăreț de la Love Factory. Dave credea că urmau să se căsătorească la finalul turneului.

De atunci, nu mai fusese cu nimeni. Însă acum știa ce fel de sex îi plăcea și ce nu. Fetele puteau fi pătimașe în pat, perverse, tandre, supuse sau practice. Lui Dave îi plăcea cel mai mult când erau jucăușe.

Și avea senzația că Beep ar fi fost jucăușă.

Se întrebă cum ar fi fost dacă Beep venea la spectacol în seara aceea.

Și-o amintea la 13 ani, fumând țigări Chesterfield în grădina casei de pe Great Peter Street. Pe atunci era frumușică și minionă, mai sexy decât ar fi trebuit să fie o fată la vârsta aceea. Pentru Dave, la cei 13 ani ai săi, ațâțat de hormonii pubertății, ea era incredibil de atrăgătoare. Fusese înnebunit după ea. Totuși, cu toate că se înțeleseseră bine, ea nu fusese interesată de el din punct de vedere romantic. Spre imensa lui frustrare, ea îl preferase pe mai vârstnicul Jasper Murray.

Gândurile îi zburară spre Jasper. Walli fusese supărat când interviul se difuzase la radio. Articolul din *New York Post* fusese chiar și mai rău, având titlul:

„S-AR PUTEA SĂ NU ÎMI VĂD

Walli se temea că publicarea articolului i-ar fi putut provoca necazuri lui Karolin în Germania de Est. Dave își aminti interviul pe care Jasper i-l luase lui Evie și jură în sinea lui să nu se încreadă niciodată în ce spunea acesta.

Se întrebă cât de mult se schimbase Beep în cei patru ani care trecuseră. Poate că era mai înaltă sau poate că se îngrășase. Oare avea să i se pară copleșitor de atrăgătoare și acum? Oare ea avea să fie mai interesată de el acum, că era mai în vârstă?

Putea să aibă un iubit, desigur. Poate că ieșea cu tipul respectiv în seara aceea în loc să vină la concert.

Înainte de spectacol, membrii trupei Plum Nellie avură la dispoziție vreo două ore ca să vadă orașul. Realizară rapid că San Francisco era cel mai grozav oraș dintre toate. Era plin de tineri îmbrăcați extrem de stilat. Minijupa nu mai era la modă. Fetele purtau rochii până în pământ, flori în păr și clopoței care clincăneau la fiecare mișcare. Bărbații aveau părul mai lung decât în oricare altă parte, inclusiv față de cei din Londra. Unii negri, bărbați și femei, îl purtau într-o coafură imensă și pufoasă care arăta uimitor.

Lui Walli îi plăcea orașul în mod deosebit, spunând că se simte de parcă ar putea face orice aici. Era celălalt capăt al universului față de Berlinul de Est.

Douăsprezece trupe cântau în Beat Revue. Majoritatea interpretau două-trei piese, apoi coborau de pe scenă. Cea mai importantă formație avea douăzeci de minute în încheierea concertului. Băieții din trupa Plum Nellie erau suficient de importanți încât să încheie prima jumătate cu cincisprezece minute, perioadă în care cântară cinci melodii scurte. Nu aveau la ei amplificatoare: foloseau doar ce le puneau la dispoziție organizatorii, uneori chiar și boxe primitive concepute pentru anunțuri sportive. Publicul, format aproape integral din adolescente, țipă înnebunit de la început până la sfârșit. Membrii formației aproape că nu se mai puteau auzi unul pe celălalt, dar nici nu mai conta: oricum nu asculta nimeni.

Entuziasmul concertării în Statele Unite începea să se estompeze. Trupa se plictisise, fiind nerăbdătoare să revină la Londra pentru a înregistra un nou album.

După ce terminară de cântat, se întoarseră în culise. Sala de concert era de fapt un teatru – așadar, garderoba era mare, iar toaleta era curată, spre deosebire de cluburile din Londra și din Hamburg. Singurele răcoritoare valabile erau sticlele de Dr. Pepper oferite de sponsor, însă portarul era de obicei dispus să trimită după bere.

Dave își anunțase colegii de trupă că niște prieteni ai părinților săi aveau să vină în culise, rugându-i să se poarte frumos. Aceștia bombăniră nemulțumiți: asta însemna că nu aveau voie cu droguri sau cu fete până când oamenii mari nu plecau.

În cea de-a doua jumătate, Dave se duse la portarul de la intrarea artiștilor și se asigură că își notase numele oaspeților pe care îi aștepta: domnul Woody Dewar, doamna Bella Dewar, domnul Cameron Dewar și domnișoara Ursula „Beep” Dewar.

La cincisprezece minute după sfârșitul spectacolului, cei patru apărură în pragul ușii de la garderobă.

Beep era aproape neschimbată, observă Dave încântat. Era încă minionă – fiind cam la fel de înaltă precum la 13 ani –, dar acum avea forme mult mai voluptuoase. Purta blugi strâmți în talie, dar evazați sub genunchi, după ultima modă, și un pulover mulat cu dungi late albe-albastre.

Oare se îmbrăcase special pentru Dave? Nu neapărat. Ce adolescentă *nu* s-ar fi îmbrăcat special înainte să intre în culisele unui concert pop?

Dave dădu mâna cu cei patru oaspeți și le prezentă restul trupei. Se temea că băieții l-ar fi putut face de râs, însă aceștia se purtară exemplar. Cu toții își invitau apropiați în culise, așteptându-se ca restul trupei să se abțină de la excese în prezența rudelor mai în vârstă și a prietenilor de familie.

Dave încercă să se forțeze să nu se mai holbeze la Beep. Încă avea acea expresie. Și Mandy Love o avea. Oamenii îi spuneau *sex appeal* sau *je ne sais quoi.* Beep avea un zâmbet de drăcușor, un mers legănat și un aer de curiozitate neostoită. Dave era la fel de mistuit de pasiune ca atunci când fusese un virgin de 13 ani.

Încercă să vorbească cu Cameron, care era mai mare cu doi ani decât Beep și studia deja la Berkeley, lângă San Francisco. Însă Cam era dificil. Era în favoarea războiului din Vietnam, considera că drepturile civile ar trebui să fie acordate într-un ritm mai lent și i se părea normal ca actele homosexuale să fie pedepsite de lege. Pe deasupra, prefera jazzul.

Dave le acordă cincisprezece minute, apoi zise:

— Asta-i ultima noapte a turneului nostru. Peste câteva minute se organizează o mică reuniune de rămas-bun la hotel. Beep și Cam, ați vrea să veniți?

— Eu nu, rosti Cameron imediat. Mulțumesc pentru invitație.

— Păcat, spuse Dave din politețe. Dar tu, Beep?

— Mie mi-ar face mare plăcere să vin, zise Beep uitându-se la mama ei.

— Să fii acasă până la miezul nopții, zise Bella.

— Vino cu taxiul acasă, te rog, adăugă Woody.

— Mă asigur eu de asta, îi liniști Dave.

Soții Dewar și Cameron plecară, apoi muzicienii urcară în autobuz împreună cu oaspeții lor pentru scurtul drum până la hotel.

Petrecerea avea loc în barul hotelului, însă la recepție Dave murmură în urechea lui Beep:

— Ai încercat vreodată să fumezi marijuana?

— Vrei să zici iarbă? rosti ea. Bineînțeles!

— Nu vorbi așa tare – e ilegală!

— Ai iarbă?

— Da. Dar ar trebui probabil să o fumăm în camera mea. Apoi putem coborî la petrecere.

— Bine.

Urcară în camera lui. Dave rulă o țigară, în timp ce Beep căuta la radio un post cu muzică rock. Se așezară pe pat, trecându-și țigara unul altuia. Relaxându-se, Dave zâmbi și zise:

— Când ai venit la Londra…

— Da?

— Nu ai fost prea interesată în mine.

— Îmi plăcea de tine, dar erai prea tânăr.

— *Tu* erai prea tânără pentru lucrurile pe care voiam să le fac împreună cu tine.

Ea zâmbi ștrengărește.

— Ce voiai să faci?

— O, era o listă lungă!

— Ce era în capul listei?

— În capul listei? Dave nu avea de gând să-i spună. Apoi se gândi: „Eh, ce-am de pierdut?” Așa că zise: Voiam să îți văd sânii.

Ea îi dădu țigara, apoi își trase peste cap puloverul cu dungi printr-o mișcare iute. Nu avea nimic pe dedesubt.

Dave era uluit și încântat. Avu erecție numai văzându-i sânii goi.

— Sunt atât de frumoși… îngăimă el.

— Da, într-adevăr, rosti ea visătoare. Atât de frumoși încât uneori nu mă pot abține să nu-i ating și eu.

— O, Doamne! gemu Dave.

— Pe lista ta… zise Beep. Ce urma?

•

Dave își amână plecarea cu o săptămână și rămase la hotel. Se vedea cu Beep după terminarea orelor ei în fiecare zi de școală și întreaga zi în timpul weekendului. Mergeau la film, își cumpărau haine șic și se plimbau în jurul Grădinii Zoologice. Făceau dragoste de două-trei ori pe zi, încercând de fiecare dată să se protejeze.

Într-o seară, în timp ce el se dezbrăca, ea îi spuse:

— Scoate-ți blugii!

El se uită la ea – stătea întinsă în pat îmbrăcată doar în lenjerie intimă și cu o șapcă de denim pe cap.

— Ce tot zici acolo?

— În seara asta ești sclavul meu. Faci cum îți zic eu. Scoate-ți blugii!

El se gândi că și-i scotea oricum și, când fu pe punctul să remarce asta, realiză că era o fantezie de-a ei. Gândul îl amuză, așa că decise să-i cânte în strună. Se prefăcu reticent, spunându-i:

— Oh, chiar trebuie?

— Trebuie să faci tot ce îți spun eu, fiindcă ești al meu, rosti ea. Scoate-ți blestemații ăia de blugi!

— Da, să trăiți, zise Dave.

Ea se ridică în capul oaselor, privindu-l, iar el observă patima abia înfrânată din surâsul ei mijit.

— Așa, foarte bine, rosti ea.

— Acum ce trebuie să fac? zise Dave apoi.

Știa de ce i se aprinseseră călcâiele atât de tare după Beep, atât la 13 ani, cât și cu câteva zile în urmă – era foarte amuzantă, gata să încerce orice, doritoare de noi experiențe. Cu unele fete, Dave se plictisise după doar două partide de amor. În schimb, simțea că nu s-ar fi putut sătura niciodată de Beep.

Dave simulă reticența în timp ce făcură dragoste, iar Beep îi ordonă să facă diverse lucruri, după care el oricum tânjea. Era excitant, în mod bizar.

După aceea, el o întrebă:

— De unde ți-ai căpătat porecla?

— Nu ți-am zis niciodată?

— Nu. Sunt atâtea lucruri pe care nu le știu despre tine… Și totuși, mă simt de parcă am fi apropiați de o grămadă de ani.

— Când eram mică, aveam o mașinuță, din acelea în care stai și pedalezi. Nici măcar nu mi-o mai amintesc, dar se pare că îmi plăcea la nebunie. Îmi petreceam ore în șir în ea și claxonam pe toată lumea: „Beep! Beep!”

Apoi se îmbrăcară și se duseră să cumpere hamburgeri. Dave o văzu mușcând dintr-al ei și, urmărind cum i se prelinge zeama pe bărbie, realiză că era îndrăgostit.

— Nu vreau să mă întorc la Londra, spuse el.

Ea înghiți și zise:

— Atunci, rămâi.

— Nu pot. Plum Nellie trebuie să scoată un nou album. Apoi mergem în turneu, în Australia și în Noua Zeelandă.

— Te ador, îi zise ea. O să plâng când vei pleca. Dar nu am de gând să stric ziua de azi fiind nefericită pentru mâine. Mănâncă-ți hamburgerul. Ai nevoie de proteine.

— Simt că suntem suflete-pereche. Știu că sunt tânăr, dar am fost cu o grămadă de fete până acum…

— Nu-i cazul să te lauzi. Nici eu nu m-am descurcat prea rău.

— Nu voiam să mă laud. Nici măcar nu sunt mândru de asta – nu-i mare lucru atunci când ești cântăreț pop. Încercam să îmi explic – și să îți explic și ție – de ce sunt atât de sigur.

Ea înmuie un cartof prăjit în ketchup.

— Sigur de ce?

— Sigur că vreau ca relația asta să fie ceva permanent.

Ea încremeni cu cartoful în aer, apoi îl lăsă la loc pe farfurie.

— Ce vrei să spui?

— Vreau să fim împreună pentru totdeauna. Vreau să locuim împreună.

— Să locuim împreună… cum?

— Beep… începu el.

— Da, sunt tot aici.

El se întinse peste masă și îi luă mâna.

— Ai lua în considerare posibilitatea de a ne căsători?

— O, Doamne! exclamă ea.

— Știu că sună nebunește.

— Nu-i vorba de asta, zise ea. Doar că-i foarte neașteptat.

— Asta înseamnă că vrei și tu să ne căsătorim?

— Ai dreptate. Suntem suflete-pereche. Nu m-am mai distrat niciodată atât de mult cu un iubit.

Dar încă nu îi răspundea la întrebare. Așa că el rosti, încet și răspicat:

— Te iubesc. Vrei să te căsătorești cu mine?

Ea ezită îndelung, apoi îi zise:

— Da, la naiba!

•

— Nici să nu aud, rosti Woody Dewar furios. Voi doi nu vă veți căsători.

Era un tip înalt, îmbrăcat într-o jachetă de tweed, cu cămașă și cravată.

Dave se străduia din greu să nu se lase intimidat.

— De unde ai știut? întrebă Beep.

— Nu contează.

— Nemernicul de frate-meu ți-a zis, înțelese Beep. Ce proastă am fost că am avut încredere în el!

— Nu-i niciun motiv să recurgi la un limbaj vulgar.

Se aflau în salonul vilei în stil victorian pe care familia Dewar o avea pe Gough Street, în cartierul Nob Hill. Mobila veche și frumoasă, precum și perdelele scumpe, dar uzate îi aminteau lui Dave de casa de pe Great Peter Street. Dave și Beep stăteau alături pe canapeaua de catifea roșie, Bella era așezată pe un scaun vechi de piele, iar Woody stătea în fața șemineului din piatră cioplită.

— Știu că este cam în pripă, zise Dave, dar am obligații: trebuie să înregistrez la Londra, voi pleca într-un turneu în Australia și altele.

— Cam în pripă? zise Woody. E complet iresponsabil! Simplul fapt că sugerezi așa ceva după o singură săptămână de întâlniri dovedește că nu ești suficient de matur încât să te căsătorești.

Dave răspunse:

— Nu aș vrea să mă laud, dar mă siliți să o fac. Eu trăiesc pe cont propriu de doi ani, independent de părinții mei, timp în care am clădit o afacere internațională de mai multe milioane de dolari, și – deși nu sunt atât de bogat cum crede lumea – sunt perfect capabil să îi asigur confortul necesar fiicei dumneavoastră.

— Beep are 17 ani! Și tu la fel. Nu se poate căsători fără permisiunea mea, iar eu nu i-o acord. Și pun pariu că Lloyd și Daisy vor adopta aceeași atitudine față de tine, tinere Dave.

— În unele state te poți căsători la 18 ani, spuse Beep.

— Nu ajungi nicăieri dacă o ții tot așa.

— Ce-o să faci, tată? O să mă închizi într-o mănăstire?

— Mă ameninți că fugi și te căsătorești pe ascuns?

— Vreau doar să îți atrag atenția că, la urma urmei, nu îți stă cu adevărat în putere să ne oprești.

Avea dreptate. Dave verificase la biblioteca publică din San Francisco de pe Larkin Street. Vârsta majoratului era 21, însă mai multe state le îngăduiau femeilor să se mărite la 18 ani fără consimțământul părinților. Iar în Scoția, vârsta minimă era de 16 ani. În realitate, era dificil ca părinții să împiedice căsătoria a doi oameni hotărâți.

Însă Woody zise:

— Nu fi atât de sigură. Nu o să se întâmpla una ca asta.

Dave rosti pe un ton împăciuitor:

— Nu vrem să ne certăm cu dumneavoastră în această privință, dar cred că Beep voia doar să vă atragă atenția că nu doar părerea dumneavoastră contează.

Se gândise că vorbele sale inofensive nu puteau să îl jignească pe Woody – și le rostise pe un ton politicos –, însă asta păru să îl scoată și mai tare din sărite pe tatăl lui Beep.

— Ieși din casa asta până nu te arunc eu afară!

Bella interveni pentru prima oară.

— Stai pe loc, Dave, zise ea.

Dave nu se clinti. Woody avea ceva probleme la un picior din cauza unei răni căpătate în război, așa că nu putea arunca pe nimeni afară.

Bella se întoarse către soțul ei.

— Scumpule, acum 21 de ani ai înfruntat-o pe mama exact în această încăpere.

— Eu nu aveam 17 ani, ci 25.

— Mama te-a acuzat că ai provocat ruperea logodnei mele cu Victor Rolandson. Avea dreptate: tu ai fost cauza, deși la momentul acela noi doi petrecuserăm doar o singură seară împreună. Ne întâlniserăm la petrecerea organizată de mama lui Dave, după care tu ai plecat să invadezi Normandia și eu nu te-am mai văzut vreme de un an.

Beep zise:

— O seară? Ce i-ai făcut, mamă?

Bella își privi fiica, șovăi un pic, apoi spuse:

— I-am făcut sex oral într-un parc, scumpo.

Dave era uluit. Bella și Woody? Era de neînchipuit!

Woody protestă:

— Bella!

— Nu-i momentul să ne ascundem după cuvinte, dragul meu Woody.

— La prima întâlnire? zise Beep. Incredibil, mamă! Bravo!

— Pentru numele lui Dumnezeu! exclamă Woody.

— Dragul meu, spuse Bella, încercam doar să îți amintesc cum este să fii tânăr.

— Nu te-am cerut în căsătorie imediat ce te-am văzut!

— Da, într-adevăr, ți-a luat foarte mult să o faci.

Beep chicoti, iar Dave începu să zâmbească.

— De ce mă sabotezi? îi zise Woody Bellei.

— Pentru că ești puțin cam scrobit, răspunse ea, apoi îl luă de mână. Noi ne-am îndrăgostit. La fel și ei. Norocul nostru, norocul lor.

Mânia lui Woody se mai domoli.

— Deci ar trebui să-i lăsăm să facă după cum îi taie capul?

— În niciun caz! Dar poate că obținem un compromis.

— Nu văd cum am putea.

— Ce-ar fi să le cerem să ne mai întrebe peste un an? Între timp, Dave poate veni să stea aici, în casa noastră, oricând nu are de lucru cu trupa. Cât stă aici, poate împărți patul cu Beep, dacă asta își doresc.

— Categoric nu!

— Oricum o vor face, fie aici, fie altundeva. Nu mai purta bătălii pe care nu le poți câștiga. Și nu mai fi ipocrit. Și tu te-ai culcat cu mine dinainte să ne căsătorim și ai făcut-o cu Joanne Rouzrokh înainte să mă cunoști pe mine.

Woody se ridică în picioare.

— Mă mai gândesc, rosti el, apoi ieși din cameră.

Bella se întoarse către Dave și zise:

— Nu vă dau ordine, Dave, nici ție, nici lui Beep. Vă rog doar – vă implor – să aveți răbdare. Ești un băiat bun, dintr-o familie de ispravă, și mă voi bucura când te vei căsători cu fiica mea. Dar te rog să mai aștepți un an.

Dave se uită la Beep. Fata dădu încet din cap.

— Fie, zise Dave. Un an.

•

Într-o dimineață, când pleca de la cămin, Jasper își verifică cutia poștală. Avea două scrisori: un plic albastru, par avion, pe care recunoscu scrisul grațios al mamei lui, și unul pe care adresa era bătută la mașină. Înainte să le poată deschide, fu strigat: „Telefon pentru Jasper Murray!” Îndesă plicurile în buzunarul interior al hainei.

La telefon era doamna Salzman.

— Bună dimineața, domnule Murray.

— Bună, Ochi albaștri.

— Aveți cravată, domnule Murray? întrebă ea.

Cravatele nu mai erau la modă, iar un simplu stenograf oricum nu trebuia să se îmbrace la costum.

— Nu, recunoscu el.

— Puneți-vă una. Herb Gould vrea să vă vadă la ora 10:00.

— Da? De ce?

— S-a eliberat un post de asistent la *This Day.* I-am arătat eu articolele dumitale.

— Îți mulțumesc, ești un înger!

— Pune-ți cravată, rosti doamna Salzman, apoi închise.

Jasper se întoarse în cameră și îmbrăcă o cămașă curată albă, cu o cravată sobră, închisă la culoare. Apoi își puse haina și paltonul și se duse la serviciu.

Cumpără pentru doamna Salzman o cutie mică de bomboane de ciocolată de la taraba de ziare aflată la recepția clădirii.

Intră în sediul *This Day* la zece fără zece minute. Cincisprezece minute mai târziu, o secretară îl conduse în biroul lui Gould.

— Îmi pare bine să vă cunosc, rosti Gould. Vă mulțumesc că ați venit.

— Mă bucur să fiu aici, replică Jasper, intuind că Gould nu își mai amintea conversația lor din lift.

Gould citea ediția *The Real Thing* din ziua asasinatului.

— În CV-ul dumneavoastră ați menționat că ați pus bazele acestui ziar.

— Într-adevăr.

— Cum ați făcut asta?

— Lucram la ziarul studențesc oficial *St Julian's News.* Jasper începu să se relaxeze pe măsură ce vorbea. Am aplicat pentru postul de redactor, dar acesta a fost obținut de sora precedentului redactor.

— Deci ați făcut-o din ciudă.

Jasper rânji.

— Parțial, da, deși eram convins că pot face o treabă mai bună decât Valerie. Așa că am împrumutat 25 de lire și am lansat un ziar rival.

— Și cum a mers?

— După trei ediții, aveam deja vânzări mai mari decât *St Julian's News.* Iar noi obțineam profit, în vreme ce *St Julian's News* era subvenționat.

Exagera puțin. Veniturile obținute de *The Real Thing* într-un an acoperiseră costurile de producție și cam atât.

— E o mare realizare.

— Vă mulțumesc.

Gould ridică interviul cu Walli din *New York Post.*

— Cum ați obținut această mărturisire?

— Povestea lui Walli nu era un secret. Apăruse deja în presa germană, însă pe atunci el nu era încă un star pop. Dacă îmi permiteți…

— Continuați.

— Eu cred că arta jurnalismului nu înseamnă mereu descoperirea unor fapte. Uneori, înseamnă pur și simplu să *realizezi* că anumite fapte cunoscute deja – și scrise așa cum trebuie – pot constitui o poveste de succes.

Gould încuviință.

— În regulă. De ce vreți să treceți de la presa scrisă la televiziune?

— Știm că o fotografie bună pe prima pagină vinde mai multe exemplare decât cel mai bun titlu. Imaginile video sunt și mai bune. Sunt sigur că va exista mereu o piață pentru articole lungi și profunde de ziar, dar în viitorul apropiat cei mai mulți oameni vor afla știrile de la televizor.

Gould zâmbi.

— Nu vă pot contrazice în această privință.

Difuzorul de pe biroul său sună și secretara îl anunță:

— Vă sună domnul Thomas de la biroul din Washington.

— Mulțumesc, dragă. Jasper, mi-a părut bine să vorbesc cu tine. Păstrăm legătura. Apoi ridică receptorul și zise: Salut, Larry! Care-i treaba?

Jasper ieși din birou. Interviul se desfășurase bine, dar se încheiase brusc, ceea ce era oarecum frustrant. Și-ar fi dorit să fi avut măcar ocazia să întrebe cât de curând avea să primească răspunsul. Însă el era un simplu candidat: nimeni nu își făcea griji despre cum se simțea.

Se întoarse la postul de radio. În timpul în care se aflase la interviu, treaba lui fusese făcută de secretara care îi ținea locul în pauza de prânz. Acum îi mulțumi și își reluă atribuțiile. Își scoase haina și își aminti de scrisorile din buzunar. Își puse căștile și se așeză la micul său birou. La radio, un reporter sportiv prezenta un meci. Jasper scoase scrisorile și o deschise pe cea cu adresa bătută la mașină.

Era de la președintele Statelor Unite.

Era o scrisoare-tip, cu numele lui scris de mână într-o căsuță.

Începu să citească:

> *Bună ziua,*
>
> *Sunteți înștiințat prin prezenta că sunteți recrutat în Forțele Armate ale Statelor Unite*...

Lui Jasper îi scăpă un: „Poftim?!”

> ... *și prin urmare trebuie să vă prezentați la adresa de mai jos pe 20 ianuarie 1966, la ora 7:00 dimineața, pentru repartizarea la un Centru de Recrutare al Forțelor Armate.*

Jasper încercă să își stăpânească panica. Sigur era vorba de o încurcătură birocratică. El era britanic: armata americană nu avea cum să încorporeze cetățeni străini.

Însă trebuia să lămurească această problemă cât mai curând cu putință. Birocrații americani erau la fel de incompetenți ca oricare alții și la fel de capabili să provoace nenumărate probleme inutile. Trebuia să pretinzi că îi iei în serios, ca pe o culoare roșie a semaforului într-o intersecție pustie.

Centrul de încorporare se afla la câteva străzi distanță de postul de radio. Când secretara veni să îl înlocuiască în pauza de prânz, el își puse haina și paltonul și ieși din clădire.

Își ridică gulerul pentru a se proteja de vântul tăios din New York și străbătu în grabă străzile până la clădirea federală. Intră într-un birou militar de la etajul 3 și dădu peste un bărbat în uniformă de căpitan, așezat la o masă. Tunsura scurtă a acestuia arăta mai ridicol ca niciodată, mai ales că până și bărbații de vârstă mijlocie își lăsau acum părul mai lung.

— Pot să vă ajut cu ceva? rosti căpitanul.

— Sunt sigur că scrisoarea pe care mi-ați trimis-o a fost o greșeală, zise Jasper întinzându-i misiva.

Căpitanul se uită peste ea.

— Știți că este, de fapt, o loterie? spuse el. Numărul bărbaților apți pentru serviciul militar este mai mare decât numărul necesar de soldați, așa că recruții sunt aleși la întâmplare.

Îi dădu înapoi scrisoarea.

Jasper zâmbi.

— Nu cred că sunt eligibil pentru serviciul militar.

— De ce nu?

Poate că ofițerul nu îi remarcase accentul.

— Nu sunt cetățean american, rosti Jasper. Sunt britanic.

— Și ce faceți în Statele Unite?

— Sunt jurnalist. Lucrez pentru un post de radio.

— Și aveți permis de muncă, presupun.

— Da.

— Sunteți domiciliat aici.

— Exact.

— Atunci, puteți fi încorporat.

— Dar nu sunt american!

— Nu contează.

Situația devenea exasperantă. Armata încurcase borcanele, Jasper era aproape sigur de asta. Căpitanul, ca orice funcționar de rând, pur și simplu nu voia să recunoască greșeala.

— Vreți să spuneți că armata americană încorporează străini?

Căpitanul rămase imperturbabil.

— Încorporarea e bazată pe domiciliu, nu pe cetățenie.

— Nu se poate!

Căpitanul începu să își piardă răbdarea.

— Dacă nu mă credeți, puteți verifica.

— Exact asta voi face.

Jasper ieși din clădire și se întoarse la birou. Cu siguranță departamentul de personal avea să știe cum stăteau lucrurile acestea. Intenționa să treacă pe la doamna Salzman.

Îi dădu cutia cu bomboane de ciocolată.

— Ești un dulce, îi zise ea. Și domnului Gould îi place de tine.

— Ce a spus?

— Doar mi-a mulțumit că te-am trimis la el. Nu s-a decis încă. Dar nu știu să mai fi luat pe cineva în calcul.

— Asta-i o veste grozavă! Însă am o mică problemă cu care cred că m-ați putea ajuta. Îi arătă scrisoarea primită de la armată. Cu siguranță este o greșeală, nu-i așa?

Doamna Salzman își puse ochelarii la ochi și citi scrisoarea.

— Vai, ce ghinion! exclamă ea. Tocmai când îți mergea atât de bine…

Lui Jasper nu-i venea să-și creadă urechilor.

— Doar nu vreți să spuneți că sunt apt pentru serviciul militar!

— Ba da, ești, rosti ea cu amărăciune. Am mai avut astfel de probleme cu angajați străini. Guvernul susține că, dacă vrei să locuiești și să muncești în Statele Unite, atunci trebuie să contribui la apărarea țării de agresiunea comunistă.

— Vreți să spuneți că plec în armată?

— Nu neapărat.

Jasper simți o nouă speranță.

— Ce alternativă am?

— Poți să te duci acasă. Nu vor încerca să te împiedice să părăsești țara.

— Este scandalos! Nu mă puteți scoate cumva din belea?

— Ai vreo problemă medicală ascunsă, de orice fel? Platfus, tuberculoză, o gaură în inimă?

— Nu am fost niciodată bolnav.

Ea își coborî glasul și zise:
— Și presupun că nu ești homosexual.
— Nu!
— Familia ta face parte dintr-o confesiune religioasă care interzice serviciul militar?
— Tatăl meu este colonel în armata britanică.
— Îmi pare rău, atunci.
Jasper începu să creadă că era adevărat ce i se întâmpla.
— Așadar, chiar plec. Iar dacă voi obține postul de la *This Day,* nu voi putea să îl iau. Deodată îi trecu ceva prin minte. Nu există obligația de a-ți primi locul de muncă înapoi după încheierea serviciului militar? întrebă el.
— Numai dacă ai un an vechime.
— Deci s-ar putea să îmi pierd chiar și postul de stenograf la radio!
— Nu există garanții.
— În schimb, dacă părăsesc Statele Unite acum…
— … te poți întoarce acasă fără probleme. Însă nu vei mai putea lucra niciodată în Statele Unite.
— Iisuse!
— Ce vei face? Vei pleca sau te vei duce în armată?
— Habar nu am, recunoscu el. Vă mulțumesc pentru ajutor.
— Iar eu îți mulțumesc pentru bomboane, domnule Murray.
Jasper ieși năucit din biroul ei. Nu se mai putea întoarce la muncă: trebuia să se gândească. Ieși din nou afară. În mod normal, îi plăceau străzile din New York: clădirile înalte, puternicele camioane Mack, mașinile extravagante și stilate, vitrinele strălucitoare ale fabuloaselor magazine. Astăzi, toate aveau un gust amar.
Porni spre East River și se așeză pe o bancă dintr-un parc, de unde se putea vedea podul Brooklyn. Se gândi cum ar fi fost să lase totul în urmă și să se întoarcă acasă, la Londra, cu coada între picioare. Cum ar fi fost să-și petreacă doi ani interminabili lucrând pentru un ziar britanic de provincie. Și că nu ar mai fi putut niciodată să lucreze în Statele Unite.
Apoi se gândi la armată: părul tuns scurt, marșurile, sergenții artăgoși, violența… Se gândi la junglele fierbinți din Asia de Sud-Est. Poate că avea să fie nevoit să împuște țărani mărunți și slabi în pijama. Poate că avea să fie ucis sau schilodit.

Se gândi la toți cunoscuții lui din Londra care îl invidiaseră pentru că se ducea în State. Anna și Hank îl scoseseră la cină, la Savoy, ca să sărbătorească. Daisy dăduse o petrecere de rămas-bun pentru el în casa de pe Great Peter Street. Mama lui plânsese.

Ar fi fost ca o mireasă care se întorcea acasă din luna de miere anunțând că a divorțat. Umilința părea mai cruntă decât riscul de a muri în Vietnam.

Ce putea să facă?

• Capitolul 39 •

Clubul tinerilor din St. Gertrud se schimbase.

Începuse mai mult sau mai puțin nevinovat, își aminti Lili. Guvernul est-german era de acord cu dansurile tradiționale, chiar și în subsolul unei biserici. Și se bucura ca un pastor protestant ca Odo Vossler să discute cu tinerii despre relații și sex, de vreme ce vederile lui erau foarte probabil la fel de puritane precum ale statului.

Doi ani mai târziu, clubul nu mai era atât de nevinovat. Serile nu mai începeau cu un dans popular. Se cânta muzică rock și se dansa în stilul individualist și energic care prindea tot mai mult în întreaga lume. Apoi, Lili și Karolin cântau la chitară și din voce piese despre libertate. Serile se încheiau mereu cu o discuție dirijată de pastorul Odo; iar aceste discuții alunecau în mod regulat spre zonele interzise: democrația, religia, neajunsurile guvernului est-german și copleșitoarea atracție exercitată de stilul de viață din Occident.

Asemenea discuții erau ceva obișnuit acasă la Lili, dar pentru unii dintre puști era o experiență nouă și eliberatoare să audă cum este criticat guvernul și cum sunt puse la îndoială preceptele comuniste.

Acesta nu era singurul loc unde se petreceau astfel de lucruri. În trei-patru seri pe săptămână, Lili și Karolin își luau chitarele și mergeau în alte biserici sau în case din Berlin și din apropierea acestuia. Știau că era periculos ce făceau, dar amândouă considerau că n-aveau mare lucru de pierdut. Karolin înțelegea că nu avea să fie împreună cu Walli câtă vreme Zidul Berlinului

rămânea în picioare. După ce presa americană publicase articole despre Walli și Karolin, cei de la Stasi pedepsiseră familia exmatriculând-o pe Lili de la colegiu: acum lucra ca ospătăriță într-un bufet al Ministerului Transporturilor. Cele două tinere deciseseră să nu lase guvernul să le zdrobească. Acum erau celebre printre tinerii care se opuneau în secret comuniștilor. Își înregistrau cântecele, care circulau apoi de la un fan la altul. Lili simțea că astfel păstrau speranța vie.

Pentru Lili mai exista și o altă atracție la St. Gertrud: Thorsten Greiner. Acesta era un tip de 22 de ani, cu o față de copil în genul lui Paul McCartney, ceea ce îl făcea să pară mult mai tânăr. Împărtășea pasiunea lui Lili pentru muzică. Se despărțise recent de o fată numită Helga, care nu era suficient de inteligentă pentru el – în opinia lui Lili.

Într-o seară din 1967, Thorsten aduse la club cel mai recent disc al celor de la Beatles. Pe o parte era o piesă veselă și ritmată numită *Penny Lane,* pe care dansară cu toții plini de energie, iar pe cealaltă parte era un cântec ciudat de fascinant, *Strawberry Fields Forever,* pe care Lili și ceilalți dansară slow, ca într-o transă, legănându-se pe muzică și unduindu-și brațele și mâinile ca niște plante subacvatice. Rulară discul pe ambele părți de nenumărate ori.

Când oamenii îl întrebau pe Thorsten cum făcuse rost de disc, acesta își atingea nara într-un gest misterios, fără să spună nimic. Însă Lili știa adevărul. O dată pe săptămână, unchiul lui Thorsten, Horst, traversa granița în Berlinul de Vest, într-o dubă plină cu maldăre de pânză și de haine ieftine, principalul produs de export al celor din Est. Horst le dădea mereu grănicerilor o parte din revistele de benzi desenate, discurile de muzică pop, produsele de machiaj și hainele elegante pe care le aducea la întoarcere.

Părinții lui Lili considerau că muzica era frivolă. Numai politica li se părea serioasă, nereușind să priceapă că pentru Lili și generația ei muzica avea conotații politice chiar și atunci când versurile se refereau la iubire. Noile moduri de a cânta la chitară și din voce erau legate de părul lung și de hainele diferite, de toleranța rasială și de libertatea sexuală. Fiecare cântec scos de Beatles sau de Bob Dylan transmitea generației în vârstă un mesaj de genul: „Noi nu facem lucrurile ca voi”. Pentru adolescenții din Germania de Est, acesta era un apel extrem de

politic, iar guvernul interzicea discurile respective tocmai pentru că știa acest lucru.

Dansau pe *Strawberry Fields Forever* atunci când veni miliția.

Lili dansa în fața lui Thorsten. Înțelegea engleza și o intrigau versurile cântate de John Lennon: „E ușor să trăiești cu ochii închiși, interpretând greșit tot ceea ce vezi”. Erau versuri care îi descriau perfect pe majoritatea oamenilor din Germania de Est, se gândi ea.

Lili fu printre primele persoane care observară uniformele în timp ce intrau pe ușa dinspre stradă. Își dădu seama imediat că agenții Stasi descoperiseră, în sfârșit, ce se petrecea la clubul de la St. Gertrud. Era inevitabil: tinerii nu puteau să nu vorbească despre chestiile palpitante pe care le făceau. Nimeni nu știa câți cetățeni est-germani erau informatori ai poliției secrete, însă mama lui Lili era convinsă că erau mai mulți decât avusese Gestapoul. „Acum nu am mai putea face ce am făcut în război”, zisese Carla; iar atunci când Lili o întrebase la ce anume se referea, mama ei tăcuse mâlc, ca întotdeauna. În orice caz, era de așteptat ca Stasi să afle mai devreme sau mai târziu ce se petrecea la subsolul bisericii St. Gertrud.

Lili se opri din dans imediat și se uită în jur după Karolin, dar nu o zări. Nici Odo nu se vedea nicăieri. Probabil că plecaseră de la subsol. În colțul opus ușii dinspre stradă se afla o scară, ce ducea direct în casa pastorului, lipită de biserică. Probabil că ieșiseră pe acolo dintr-un motiv sau altul.

— Mă duc să îl aduc pe Odo, îi zise Lili lui Thorsten.

Reuși să își croiască drum prin mulțimea de dansatori și să iasă înainte ca oamenii să își dea seama că începea razia miliției. Thorsten o urmă. Ajunseră în capul scărilor înainte ca Lennon să înceapă să cânte: „Lasă-mă să te pun jos...” și să se oprească brusc.

Glasul aspru al unui ofițer de miliție începu să dea ordine dedesubt, în timp ce ei traversau holul locuinței pastorului. Era o casă mare pentru un singur om: Odo era norocos. Lili nu venise aici prea des, dar știa că la parter exista un birou și intui că acolo era cel mai probabil să îl găsească. Ușa era întredeschisă, așa că o împinse la perete și intră în încăpere.

În camera cu furnir de stejar și cu rafturi pline cu lucrări de învățături biblice, Odo și Karolin erau prinși într-o îmbrățișare pătimașă, sărutându-se precum oamenii îndrăgostiți. Mâinile lui

Karolin erau îngropate în părul lung și bogat al lui Odo, în timp ce el dezmierda și strângea sânii lui Karolin. Ea se lipea de el, cu trupul încordându-i-se ca un arc.

Lili amuți din cauza șocului. Se gândea la Karolin ca fiind soția fratelui ei, iar faptul că nu erau căsătoriți în realitate i se părea un amănunt irelevant. Nici nu îi trecuse prin cap că fata ar fi putut să se atașeze de un alt bărbat – cu atât mai puțin de un pastor! Preț de o clipă, mintea ei căută disperată o explicație alternativă: repetau o piesă de teatru sau făceau exerciții fizice.

Apoi, Thorsten exclamă:

— O, Doamne!

Odo și Karolin se îndepărtară imediat unul de altul, într-o încercare aproape comică de a drege lucrurile. Șocul și vinovăția li se citea pe fețe. După un moment, începură să vorbească amândoi deodată. Odo zise: „Urma să îți spunem”. În același timp, Karolin zise: „O, Lili, îmi pare atât de rău…”

Timpul păru să încremenească și Lili observă fiecare detaliu în parte: modelul cadrilat al hainei lui Odo, sfârcurile lui Karolin împungând materialul rochiei, diploma de teolog a lui Odo pusă într-o ramă de aramă pe perete, covorul înflorat și demodat din fața șemineului.

Apoi își aminti urgența care o determinase să urce scările.

— A venit miliția, îi anunță ea. Sunt la subsol.

Lui Odo îi scăpă un „La dracu'!”, apoi ieși cu pași mari. Lili îl auzi grăbindu-se pe trepte.

Karolin încă o fixa la Lili. Niciuna din femei nu știa ce să spună. Apoi, Karolin rupse tăcerea. „Trebuie să mă duc cu el”, rosti ea ieșind imediat după Odo.

Lili și Thorsten rămaseră singuri în birou. Era un loc potrivit pentru săruturi, se gândi Lili cu tristețe: furnirurile de stejar, șemineul, cărțile, covorul. Se întrebă cât de des făcuseră asta Odo și Karolin și când începuse totul. Se gândi la Walli. Bietul Walli…

Apoi auzi strigăte la parter, iar asta o învioră. Nu avea niciun motiv să se mai întoarcă la subsol, realiză ea. Haina îi rămăsese acolo, dar seara nu era foarte friguroasă: se putea descurca și fără ea. Ar fi putut să scape.

Ușa de la intrarea casei se afla în cealaltă parte a clădirii față de cea de la subsol. Se întrebă dacă miliția încercuise locul, apoi decise că merita să verifice.

Străbătu holul și deschise ușa din față. Nu se vedea nici urmă de miliție.

— Hai, plecăm? îi zise ea lui Thorsten.

— Da, repede!

Ieșiră și închiseră ușa încet.

— Te conduc acasă, îi zise Thorsten.

Se grăbiră până după colț, apoi încetiniră când nu mai văzură biserica. Thorsten zise:

— Cred că a fost un șoc pentru tine.

— Credeam că îl iubește pe Walli! zise Lili cu tristețe. Cum poate să-i facă una ca asta? rosti ea, apoi începu să plângă.

Thorsten o cuprinse pe după umeri.

— Când a plecat Walli?

— Acum aproape patru ani.

— Șansele de emigrare ale lui Karolin au crescut între timp?

Lili clătină din cap.

— Nu, au scăzut chiar.

— Are nevoie de cineva care să o ajute să o crească pe Alice.

— Mă are pe mine… și familia mea!

— Poate că simte nevoia ca Alice să aibă un tată.

— Dar… pastorul?!

— Cei mai mulți bărbați nici nu ar lua în calcul varianta de a se cupla cu o mamă necăsătorită. Odo este diferit tocmai pentru că este pastor.

Lili ajunse acasă și fu nevoită să sune la ușă, căci cheia îi rămăsese în haină. Mama ei coborî să îi deschidă și, văzându-i expresia, întrebă:

— Ce s-a întâmplat?

Lili și Thorsten intrară în casă și Lili zise:

— A fost un raid al miliției la biserică, iar când m-am dus să o avertizez pe Karolin, am surprins-o sărutându-l pe Odo!

Apoi izbucni din nou în lacrimi.

Carla închise ușa de la intrare.

— Adică… *sărutându-l*?

— Da, cu patimă! rosti Lili.

— Haideți în bucătărie să beți câte o ceașcă de cafea.

De îndată ce își încheiară povestea, tatăl lui Lili plecă, hotărât să se asigure că fata nu avea să își petreacă noaptea la închisoare. Apoi Carla le atrase atenția că Thorsten ar fi trebuit să plece acasă, gândindu-se că poate părinții lui auziseră de raid

și își făceau acum griji în privința lui. Lili îl conduse la ușă, iar el o sărută scurt pe buze, într-un mod cu totul încântător.

După aceea, Lili, Carla și Bunica Maud rămaseră singure în bucătărie. Alice, acum în vârstă de trei ani, dormea la etaj.

Carla îi spuse lui Lili:

— Nu fi prea aspră cu Karolin.

— De ce nu? zise Lili. L-a înșelat pe Walli!

— Au trecut patru ani…

— Bunica l-a așteptat patru ani pe bunicul Walter, o întrerupse Lili. Și ea nici măcar nu avea un copil!

— Într-adevăr, rosti Maud. Deși m-am gândit și la Gus Dewar.

— Tatăl lui Woody? zise Carla surprinsă. Nu știam.

— Și Walter a fost ispitit, continuă Maud cu sinceritatea voioasă atât de caracteristică persoanelor mult prea în vârstă pentru a se mai jena. De către Monika von der Helbard. Dar nu s-a întâmplat nimic.

Ușurința cu care trata această problemă o irita pe Lili.

— Ție ți-e ușor, bunico, zise ea. Totul s-a întâmplat într-un trecut îndepărtat.

Carla spuse:

— Mă întristează situația asta, Lili, dar nu văd cum am putea fi supărate. Walli s-ar putea să nu mai vină niciodată acasă, iar Karolin nu poate părăsi niciodată Germania de Est. Chiar îi putem pretinde să își petreacă viața așteptând un bărbat pe care s-ar putea să nu-l mai vadă vreodată?

— Credeam că asta va face. Credeam că și-a luat un angajament, rosti Lili. Totuși, realiză că nu și-o putea aminti pe Karolin spunând asta cu gura ei.

— Cred că a așteptat deja prea mult.

— Adică patru ani înseamnă mult?

— E destul de mult pentru ca o tânără să înceapă să se întrebe dacă e dispusă să-și sacrifice viața pentru o amintire.

Atât Carla, cât și Maud o înțelegeau pe Karolin, realiză Lili cu deznădejde.

Discutară problema până la miezul nopții, când Werner se întoarse acasă însoțit de Karolin… și de Odo.

— Doi băieți s-au luat la bătaie cu milițienii, zise Werner, dar în afara lor nu a mai ajuns nimeni la închisoare, din fericire. Totuși, clubul este închis.

Se așezară cu toții la masa din bucătărie. Odo se așeză lângă Karolin. Spre groaza lui Lili, pastorul îi luă mâna în fața tuturor. Apoi spuse:

— Lili, îmi pare rău că ai aflat asta din greșeală, tocmai când ne pregăteam să îți spunem.

— Ce să-mi spuneți? rosti ea pe un ton agresiv, deși avea o presimțire că știa ce urmează.

— Ne iubim, continuă Odo. Nu mă aștept să îți fie prea ușor să accepți asta și regretăm cu adevărat. Însă ne-am gândit și ne-am rugat pentru asta.

— V-ați rugat? repetă Lili nevenindu-i să creadă. Nu îmi amintesc să o fi văzut pe Karolin rugându-se pentru ceva!

— Oamenii se mai schimbă.

„Femeile slabe se schimbă ca să le facă pe plac bărbaților”, se gândi Lili. Însă înainte să o rostească cu glas tare, mama ei spuse:

— Tuturor ne este greu, Odo. Walli o iubește pe Karolin și iubește și copilașul pe care nu l-a văzut niciodată. Știm asta din scrisorile lui. Și o putem deduce din cântecele trupei Plum Nellie: multe dintre ele sunt despre despărțire și pierdere.

Karolin zise:

— Dacă doriți, voi pleca de aici chiar în seara aceasta.

Carla clătină din cap.

— Nouă ne este greu, dar ție îți e și mai greu, Karolin. Nu pot pretinde unei tinere normale să își dedice viața unui bărbat pe care s-ar putea să nu-l mai revadă vreodată – chiar dacă această persoană este scumpul nostru fiu. Werner și cu mine am discutat despre asta. Știam că se va întâmpla, mai devreme sau mai târziu.

Lili era șocată. Părinții ei se așteptaseră la asta?! Și ei nu îi ziseseră nimic. Cum puteau fi atât de împietriți la suflet?

Sau, pur și simplu, erau mai cu capul pe umeri? Nu voia să creadă una ca asta.

— Vrem să ne căsătorim, zise Odo.

Lili se ridică în picioare.

— Nu! strigă ea.

Odo continuă:

— Și sperăm să ne dați cu toții binecuvântarea voastră: Maud, Werner, Carla și mai ales Lili, care a fost o prietenă de nădejde pentru Karolin în acești ani dificili.

— Duceți-vă dracu’! izbucni Lili ieșind din cameră.

•

Dave Williams împingea căruciorul cu rotile al bunicii sale prin Piața Parlamentului, urmat de un cârd de fotografi. Agentul de publicitate al trupei Plum Nellie anunțase în prealabil presa, așa că Dave și Ethel se așteptaseră la aparatele foto, pozându-le acum timp de zece minute. Apoi, Dave zise: „Vă mulțumesc, domnilor” și intră în parcarea de la Palatul Westminster. Se mai opri la intrarea pairilor pentru o ultimă poză, după care împinse scaunul în Camera Lorzilor.

Aprodul spuse:

— Bună ziua, m’lady.

Bunica Ethel, baroneasa Leckwith, avea cancer pulmonar. Lua medicamente puternice ca să își calmeze durerile, însă avea mintea limpede. Încă putea să meargă pe distanțe scurte, deși își pierdea repede răsuflarea. Avea toate motivele să se retragă din viața politică. Însă în ziua aceea, lorzii discutau Proiectul de Lege al Delictelor Sexuale, 1967.

Ethel era atât de hotărâtă în această chestiune și datorită prietenului ei homosexual, Robert. Spre surprinderea lui Dave, chiar și tatăl său – pe care el îl considera un om cu vederi învechite – era în favoarea reformării legii. Se pare că Lloyd văzuse cu ochii lui cum îi persecutau naziștii pe homosexuali și nu uitase asta niciodată, deși refuza să discute detaliile.

Ethel nu avea să ia cuvântul la dezbatere – era prea bolnavă ca să o mai poată face –, dar era hotărâtă să voteze. Și când lui Eth Leckwith îi intra ceva în cap, nu o mai putea opri nimic.

Dave o împinse pe holul de la intrare, care era și garderobă – fiecare cârlig de haine avea o fundă roz de care membrii ar fi trebuit să își agațe săbiile. Camera Lorzilor nici măcar nu se străduia să țină pasul cu vremurile.

În Marea Britanie era o infracțiune ca un bărbat să facă sex cu alt bărbat și an de an sute de oameni erau inculpați, întemnițați, și – cel mai rău – umiliți în presă. Proiectul aflat în discuție în ziua aceea urma să legalizeze actele homosexuale consimțite între adulți în particular.

Era un subiect controversat, iar proiectul nu era apreciat de opinia publică; însă curentul era în favoarea reformei. Biserica Anglicană hotărâse să nu se opună modificării legii. Continuau să susțină că homosexualitatea era un păcat, dar recunoșteau

că nu ar fi trebuit să fie considerată drept o infracțiune. Proiectul avea șanse bune, însă susținătorii lui se temeau de o întorsătură de ultim moment – de unde și hotărârea lui Ethel de a vota.

— De ce ții neapărat să mă duci *tu* la această dezbatere? îl întrebă Ethel pe Dave. Nu ai manifestat niciodată prea mare interes pentru politică.

— Toboșarul nostru, Lew, este homo, răspunse Dave folosind termenul american. Eram cu el într-un local numit Golden Horn atunci când poliția a făcut o razie. Am fost atât de dezgustat de felul în care s-au comportat polițiștii, încât am căutat începând de atunci o cale de a arăta că sunt de partea homosexualilor.

— Bravo ție, rosti Ethel, apoi adăugă cu arțagul caracteristic: Mă bucur să văd că spiritul militant al predecesorilor tăi nu a fost anihilat complet de rock and roll.

Băieții de la Plum Nellie aveau un succes mai mare ca oricând. Lansaseră un „album concept” numit *For Your Pleasure Tonight,* ce se pretindea a fi o înregistrare a unui spectacol cu trupe de diverse genuri: numere de varietăți, folk, blues, swing, gospel, Motown – de fapt, toate stilurile trupei Plum Nellie. Albumul se vindea în milioane de exemplare în toată lumea.

Un polițist îl ajută pe Dave să urce scaunul cu rotile pe un rând de trepte. Dave îi mulțumi, întrebându-se dacă agentul participase vreodată la o razie dintr-un club de homosexuali. Ajunseră în Foaierul Pairilor și Dave o duse pe Ethel până în pragul sălii de dezbateri.

Ethel plănuise asta și obținuse acordul liderului lorzilor de a apărea în scaunul cu rotile. Însă Dave nu avea voie să intre în încăpere, așa că așteptară ca unul dintre prietenii ei să o observe și să o preia.

Dezbaterea începuse deja. Pairii erau așezați în bănci din piele roșie, amplasate de ambele părți ale unei camere cu decorațiuni ridicol de bogate, ca un palat dintr-un film Disney.

Un pair vorbea, iar Dave începu să asculte.

— Proiectul este o cartă a pederaștilor și va încuraja proliferarea celor mai dezgustătoare creaturi, prostituatele masculine, zicea omul pe un ton pompos. El va spori ispitele care îi pândesc deja pe adolescenți.

„Asta e cam ciudat, se gândi Dave. Oare tipul ăsta crede că toți bărbații sunt pederaști, doar că majoritatea rezistă, pur și simplu, ispitei?”

— Nu că nu i-aș compătimi pe bieții homosexuali, continuă bărbatul, însă îi compătimesc și pe cei căzuți în plasa lor.

„Căzuți în plasa lor? Ce tâmpenii”, se gândi Dave.

Un om din tabăra laburiștilor se ridică și o preluă pe Ethel. Dave plecă de unde stătea și urcă pe o scară până în galeria spectatorilor.

Când ajunse acolo, un alt pair luase cuvântul.

— Într-unul dintre cele mai populare ziare de duminică, a apărut săptămâna trecută un articol, pe care o parte dintre Excelențele Voastre s-ar putea să-l fi văzut, despre o nuntă de homosexuali într-o țară de pe continent.

Dave citise articolul din *News of the World.*

— Cred că ziarul respectiv trebuie felicitat pentru prezentarea acestui eveniment imoral.

Cum putea o nuntă să fie un eveniment imoral?

— Nu pot să sper decât că, dacă acest proiect va fi adoptat, practicile de acest soi vor fi urmărite cu maximă vigilență. Nu cred că s-ar putea întâmpla și în țara noastră aceste lucruri, dar totul este posibil.

„De unde sunt scoși la iveală dinozaurii ăștia?” se gândi Dave.

Din fericire, nu toți pairii erau atât de jalnici. O femeie cu un aspect impresionant și cu părul argintiu se ridică să vorbească. Dave o întâlnise la mama lui acasă: o chema Dora Gaitskell. Ea zise:

— Ca societate, noi trecem cu vederea multe perversiuni săvârșite de bărbați și de femei în intimitate. Legea și societatea sunt foarte tolerante cu acestea și închid ochii.

Dave era uluit. Ce știa ea despre perversiunile dintre bărbați și femei?

— Acei bărbați care se nasc, care sunt formați sau sunt atrași irevocabil spre homosexualitate ar trebui să beneficieze și ei de același grad de toleranță precum toate celelalte așa-zise perversiuni dintre bărbați și femei.

„Bravo, Dora”, se gândi Dave.

Însă preferata lui Dave fu o altă femeie cu părul alb, cu un licăr inteligent în privire. Și ea fusese musafir în casa de pe Great Peter Street: o chema Barbara Wootton. După ce unul dintre bărbați insistă asupra sodomiei, ea strecură o notă de ironie.

— Mă întreb: oare de ce se tem adversarii acestui proiect? rosti ea. Nu au cum să se teamă că aceste practici dezgustătoare se vor desfășura sub privirile lor, întrucât actele respective sunt legale numai dacă se desfășoară în intimitate. Nu au cum să se teamă că tinerii vor fi corupți, fiindcă aceste acte vor fi legale numai dacă au loc între doi adulți care consimt. Nu pot decât să presupun că adversarii proiectului se vor teme că imaginația lor va fi bruiată de viziuni ale faptelor petrecute altundeva.

Aluzia era destul de nevoalată: bărbații care încercau să păstreze homosexualitatea în afara legii o făceau pentru a-și struni propriile fantezii. Dave râse în gura mare și fu redus la tăcere imediat de un aprod.

Votul avu loc la ora 6:30. Lui Dave i se părea că cei mai mulți dintre vorbitori se pronunțaseră împotriva proiectului, fiind mai numeroși decât susținătorii acestuia. Procesul de vot durà extraordinar de mult. În loc să pună bilețele de hârtie într-o cutie sau să apese butoane, pairii trebuiau să se ridice și să părăsească încăperea, trecând printr-unul dintre cele două foaiere, fie pentru „Conținut”, fie pentru „Nu Conținutului”. Scaunul lui Ethel fu împins în foaierul pentru „Conținut” de către un alt pair.

Proiectul trecu cu 111 voturi la 48. Lui Dave îi venea să strige de bucurie, dar i s-ar fi părut nepotrivit: era ca și cum ar fi aplaudat într-o biserică.

Dave se întâlni cu Ethel la intrarea în sală și preluă scaunul cu rotile de la unul dintre prietenii ei. Ea părea triumfătoare, dar extenuată, iar el nu se putu abține să nu se gândească la cât mai avea de trăit.

Ce viață avusese, se gândi el în timp ce o împingea spre ieșire pe coridoarele bogat ornamentate. Propria lui transformare din nătângul clasei într-un star pop nici nu se compara cu traseul ei, dintr-o căsuță cu două dormitoare de lângă movila de zgură din Aberowen până la sala de dezbateri aurită din Camera Lorzilor. Iar ea transformase și țara, nu numai pe sine. Luptase și câștigase nenumărate bătălii politice – votul pentru femei, asistența socială, îngrijirea medicală gratuită, educația fetelor, iar acum libertatea pentru persecutata minoritate a bărbaților homosexuali. Dave compusese cântece îndrăgite în toată lumea,

însă asta părea cu totul nesemnificativ în comparație cu realizările bunicii sale.

Un bărbat în vârstă care mergea sprijinindu-se în două bastoane îi opri pe un hol cu furniruri. Aerul său de eleganță decrepită i se părea familiar, lui Dave și își aminti că îl mai văzuse o dată înainte, tot în Camera Lorzilor, în ziua în care Ethel devenise baroneasă, cu aproape cinci ani în urmă. Bărbatul rosti pe un ton afabil:

— Ei, Ethel, văd că ți-a trecut proiectul de pederastie. Felicitări!

— Mulțumesc, Fitz, răspunse ea.

Apoi Dave își aminti. Îl avea în față pe contele Fitzherbert, cel care deținuse cândva un mare conac în Aberowen, numit Tŷ Gwyn, acum Colegiul pentru Învățământ Postșcolar.

— Îmi pare rău să aud că ești bolnavă, draga mea, rosti Fitz.

Părea să țină cu adevărat la ea.

— O să-ți vorbesc pe șleau, Fitz, îi zise Ethel. Nu o mai duc mult. Probabil că nu mă vei mai vedea niciodată.

— Asta mă întristează cumplit.

Spre surprinderea lui Dave, pe chipul încrețit de riduri al bătrânului conte începură să șiroiască lacrimi, pe care el le șterse cu o batistă mare și albă din buzunarul de la piept. Dave își aminti acum că și data trecută, când fusese martorul întâlnirii dintre cei doi, fusese izbit de emoția intensă și abia controlată dintre ei.

— Mă bucur că te-am cunoscut, Fitz, spuse Ethel, pe un ton care sugera că el ar fi putut să presupună contrariul.

— Adevărat? replică Fitz. Apoi, spre uimirea lui Dave, adăugă: Nu am iubit niciodată pe cineva așa cum te-am iubit pe tine.

— Și eu simt la fel, rosti ea, uluindu-l și mai tare pe Dave. Acum, că dragul meu Bernie a murit, o pot recunoaște. El a fost sufletul meu pereche, dar tu ai fost cu totul altceva.

— Mă bucur.

— Am un singur regret, zise Ethel.

— Știu la ce te referi, rosti Fitz. Băiatul.

— Da. Dacă ar fi să îmi pun o ultimă dorință, aceasta ar fi să dai mâna cu el.

Dave se întrebă cine ar fi putut fi „băiatul”. Nu el, probabil.

— Știam eu că îmi vei cere asta, zise contele.

— Te rog, Fitz.

El încuviință.

— La vârsta mea, ar trebui să îmi pot recunoaște greșelile.

— Îți mulțumesc, rosti ea. Acum pot muri fericită.

— Sper că există viața de apoi, zise el.

— Habar n-am, răspunse Ethel. Adio, Fitz!

Bătrânul se înclină cu dificultate deasupra scaunului cu rotile și o sărută pe buze. Apoi se îndreptă de spate și spuse:

— Rămas-bun, Ethel.

Dave împinse scaunul cu rotile mai departe.

După un minut, întrebă:

— Acela era contele Fitzherbert, nu-i așa?

— Da, confirmă Ethel. El este bunicul tău.

•

Fetele erau singura problemă a lui Walli.

Tinere, frumușele și seducătoare într-un fel viguros care lui i se părea specific american, acestea îi băteau la ușă cu zecile, toate dornice să facă sex cu el. Faptul că îi rămânea fidel iubitei sale din Berlinul de Est părea doar să îl facă și mai atrăgător în ochii lor.

— Cumpărați-vă o casă, le zisese Dave colegilor de trupă. Astfel, după ce se termină visul nostru frumos și nimeni nu va mai vrea să audă de Plum Nellie, măcar veți avea un loc unde să stați.

Walli începea să realizeze că Dave era foarte deștept. De când fondase cele două companii, Nellie Records și Plum Publishing, formația făcea mult mai mulți bani. Walli nu era încă milionar, cum credea lumea, dar urma să fie după ce avea să primească drepturile de autor pentru *For Your Pleasure Tonight.* Între timp, își putea permite, în sfârșit, să își cumpere o casă numai a lui.

La începutul anului 1967, cumpără o casă cu o arcadă frontală în stil victorian, în San Francisco, pe Haight Street, colț cu Ashbury. În acest cartier, valoarea proprietăților fusese afectată de o dispută perpetuată vreme de ani buni cu privire la construirea unei autostrăzi care nu se mai realizase. Chiriile scăzute îi atrăgeau pe studenți, dar și pe alți tineri, care creau o ambianță relaxată, un adevărat magnet pentru muzicieni și actori. Membrii trupelor The Grateful Dead și Jefferson Airplane locuiau acolo. Era ceva obișnuit să vezi staruri rock, iar Walli putea merge pe stradă aproape ca orice persoană normală.

Familia Dewar, singurii oameni pe care Walli îi cunoștea în San Francisco, se aștepta ca el să renoveze casa și să o modernizeze; însă lui îi plăceau tavanele demodate și lambriurile de lemn, așa că decise să păstreze totul, mulțumindu-se doar să o zugrăvească.

Își amenajă două băi de lux și o bucătărie utilată complet, inclusiv cu o mașină de spălat vase. Își cumpără un televizor și un pick-up de ultimă oră. În rest nu își achiziționă prea multă mobilă obișnuită. Puse carpete și perne pe podeaua din lemn lustruit, saltele și cuiere în dormitoare. Singurele scaune pe care le avea erau șase taburete în genul celor folosite de chitariști în studiourile de înregistrări.

Atât Cameron, cât și Beep Dewar erau studenți la Berkeley, ramura din San Francisco a Universității din California. Cam era un ciudat care se îmbrăca precum un bărbat de vârstă mijlocie, fiind mai conservator chiar și decât Barry Goldwater. Însă Beep era cumsecade și îi făcu cunoștință lui Walli cu prietenii ei, o parte din aceștia fiind vecini de cartier cu el.

Walli stătea aici când nu era în turneu cu trupa sau când nu înregistrau ceva la Londra. Cât era în San Francisco, își petrecea cea mai mare parte a timpului cântând la chitară. Era nevoie de o înaltă abilitate ca să cânți aparent fără efort, cum făcea el pe scenă, iar el nu lăsa să treacă nicio zi fără să exerseze măcar două ore. După aceea lucra la cântece: încerca noi acorduri, punând cap la cap fragmente de melodii, străduindu-se să decidă care erau reușite și care erau doar armonioase.

Îi scria săptămânal lui Karolin. Era greu să se gândească la lucrurile pe care putea să i le spună. Nu i se părea prea frumos să îi povestească despre filme, concerte și restaurante de care ea nu avea să se bucure niciodată.

Cu ajutorul lui Werner, aranjase să-i trimită bani lunar, astfel încât Karolin și Alice să se poată întreține. Cu o alocație modestă în valută puteai cumpăra multe în Germania de Est.

Karolin îi scria lunar. Învățase să cânte la chitară și forma un duet cu Lili. Cântau piese de protest și puneau în circulație casete cu muzica lor. Altminteri, viața ei părea searbădă în comparație cu a lui, iar majoritatea veștilor sale erau despre Alice.

La fel ca cei mai mulți oameni din cartier, Walli nu își încuia ușa. Prieteni și străini veneau și plecau atunci când voiau. Își

păstra chitarele preferate într-o cameră încuiată de la etaj: în afara acestora, nu avea prea multe bunuri de valoare. O dată pe săptămână, un magazin local îi umplea frigiderul și bufetul cu articole de băcănie. Oaspeții se serveau singuri și, când mâncarea se termina, Walli se ducea la restaurant.

Seara vedea filme și piese de teatru, se ducea să asculte alte trupe sau își petrecea timpul cu alți muzicieni, bând bere și fumând marijuana, acasă la ei sau la el. Erau multe de văzut pe stradă: scenete improvizate, teatru stradal și acte artistice pe care oamenii le numeau „evenimente”. În vara anului 1967, cartierul deveni brusc faimos, fiind considerat centrul mondial al mișcării hippie. Când școlile și facultățile se închiseră și începu vacanța, tineri din toată America făcură autostopul până la San Francisco, îndreptându-se spre intersecția dintre Haight și Ashbury. Poliția decise să închidă ochii în privința folosirii pe scară largă a marijuanei și a LSD-ului, dar și în privința oamenilor care făceau sex mai mult sau mai puțin în public în Buena Vista Park. Și toate fetele luau pastile contraceptive.

Fetele erau singura problemă a lui Walli.

Tammy și Lisa erau tipice. Veniseră din Dallas, Texas, într-un autobuz Greyhound. Tammy era blondă; Lisa era hispanică. Ambele aveau 18 ani. Plănuiseră să îi ceară lui Walli doar un autograf și descoperiseră uimite că ușa lui era deschisă, iar el stătea pe o pernă imensă și cânta la chitara acustică.

Fetele îi ziseră că aveau nevoie de un duș după drumul cu autobuzul, iar el le spuse să se simtă ca acasă. Făcură duș împreună, fără să închidă ușa de la baie, așa cum descoperi Walli într-o clipă de neatenție, cu gândul la armonii, când se duse acolo să se ușureze. Să fi fost doar o coincidență faptul că exact în acel moment Tammy săpunea sânii mici și măslinii ai Lisei cu mâinile ei albe?

Walli se duse în cealaltă baie, având nevoie de toată tăria lui de caracter.

Poștașul îi aduse corespondența, inclusiv scrisori expediate mai departe de la Londra de către Mark Batchelor, impresarul trupei Plum Nellie. Recunoscu scrisul lui Karolin pe una dintre acestea, care avea un timbru est-german. Walli o puse deoparte ca să o citească mai târziu.

Era o zi normală în Haight-Ashbury. Un prieten muzician trecu pe la el și se apucară să compună împreună un cântec, dar nu

reușiră mare lucru. Apoi îl vizitară Dave Williams și Beep Dewar: Dave locuia în casa părinților ei și căuta o proprietate pe care să o cumpere. Un traficant pe nume Jesus trecu să-i lase o livră de marijuana și Walli ascunse cea mai mare parte din marfă în cutia unui amplificator de chitară. Nu îl deranja să o împartă; însă, dacă nu o drămuia, până seara nu ar mai fi rămas nimic.

Seara, Walli se duse într-un local cu câțiva prieteni, luându-le cu el pe Tammy și pe Lisa. La patru ani după ce evadase din blocul comunist, încă se mai minuna de abundența mâncării în America: fripturi mari, hamburgeri suculenți, mormane de cartofi prăjiți și de salate proaspete, milkshake-uri consistente, toate costând o nimica toată. Și cafea din belșug! Nu că asemenea mâncare ar fi fost scumpă în Germania de Est – acolo nu se găsea deloc. Măcelarii nu aveau niciodată cele mai bune bucăți de carne, iar restaurantele serveau fără nicio tragere de inimă porții de mâncare cu totul neapetisantă. Walli nu văzuse niciodată un milkshake acolo.

La cină, Walli află că tatăl Lisei era doctorul comunității mexicane din Dallas și că ea spera să studieze medicina și să-i calce pe urme. Familia lui Tammy deținea o benzinărie profitabilă, însă frații ei aveau să o preia, iar ea urma să meargă la școala de artă ca să studieze designul vestimentar, cu gândul de a deschide un magazin de haine. Erau fete obișnuite, dar era anul 1967, iar ele – la fel ca toată lumea – luau pastila și voiau să facă sex.

Era o noapte caldă. După ce mâncară, se duseră cu toții în parc. Se așezară lângă un grup de oameni care cântau piese gospel. Walli li se alătură și nimeni nu îl recunoscu în întuneric. Tammy era obosită după drumul cu autobuzul, așa că se întinse și își puse capul în poala lui. El îi mângâie părul lung și blond, iar ea adormi.

Puțin după miezul nopții, lumea începu să plece. Walli porni spre casă, observând abia când ajunse că Tammy și Lisa erau în continuare cu el.

— Aveți un loc unde să rămâneți peste noapte? le întrebă el.

Tammy rosti cu accentul ei texan:

— Am putea dormi în parc.

— Puteți să dormiți pe podeaua mea dacă vreți, zise Walli.

— Vrei să te culci cu una dintre noi? îl întrebă Lisa.

— Sau cu amândouă? adăugă Tammy.

Walli zâmbi.

— Nu, am deja o iubită, Karolin, în Berlin.

— E adevărat? rosti Lisa. Am citit în ziare, dar…

— E adevărat.

— Și ai o fetiță?

— Are trei ani acum. O cheamă Alice.

— Însă nimeni nu mai crede în fidelitate și toate rahaturile alea, nu-i așa? Mai ales aici, în San Francisco. Nu ai nevoie decât de dragoste, nu?

— Noapte bună, fetelor!

Urcă la etaj, în dormitorul pe care îl folosea în mod normal, și se dezbrăcă. Le putea auzi pe fete foindu-se la parter. Se băgă în pat la 1:30 – ceea ce era devreme pentru un muzician.

Era momentul din zi în care îi plăcea să citească și recitească scrisorile lui Karolin. Se mai liniștea dacă se gândea la ea și adeseori adormea imaginându-și că ea se afla în brațele lui. Se instală pe saltea, stând în capul oaselor, cu spatele rezemat de o pernă sprijinită de perete, și își trase cearșaful până la bărbie. Apoi deschise plicul.

Dragă Walli…

Începutul era ciudat. Ea începea de obicei cu „Scumpul meu Walli” sau cu „Iubirea mea”.

Știu că această scrisoare îți va provoca multă tristețe și tulburare, ceea ce mă doare atât de tare, încât simt cum mi se frânge inima.

Ce Dumnezeu se întâmplase? Citi mai departe înfrigurat.

Ai plecat acum patru ani și nu există nicio speranță de a ne vedea în viitorul apropiat. Sunt slabă și nu pot concepe să îmi petrec restul vieții singură.

Punea punct relației lor… se despărțea de el. Era ultimul lucru la care se așteptase.

Am întâlnit pe cineva, un bărbat cumsecade care mă iubește.

Avea un iubit! Era și mai rău. Îl înșelase pe Walli! Începu să se înfurie. Lisa avusese dreptate: nu mai credea nimeni în fidelitate și în toate rahaturile astea…

Odo este pastor la biserica St. Gertrud din Berlin-Mitte.

Walli rosti cu glas tare:
— Un blestemat de cleric!

El îmi va iubi și îngriji copilașul.

— Îi spune „copilașul meu”, dar Alice este și a mea!

Ne vom căsători. Părinții tăi sunt supărați, însă nu au încetat să se poarte frumos cu mine, așa cum fac cu toată lumea. Până și sora ta Lili încearcă să înțeleagă, deși ei îi este mult mai greu.

„Da, sunt convins”, se gândi Walli. Lili avea să reziste cel mai mult.

M-ai făcut fericită o scurtă vreme și mi-ai dat-o pe scumpa mea Alice, motiv pentru care te voi iubi mereu.

Walli simți lacrimi fierbinți pe obraji.

Sper ca în anii care vin să găsești puterea să ne ierți, pe mine și pe Odo, și ca într-o bună zi să ne putem întâlni ca prieteni, poate când vom fi bătrâni și cărunți.

— În iad, poate, rosti Walli.

Cu dragoste,
Karolin.

Ușa se deschise și Tammy și Lisa intrară în cameră.

Walli avea ochii încețoșați de lacrimi, dar i se păru că ambele sunt goale.

Lisa zise:

— Ce s-a întâmplat?

— De ce plângi? adăugă Tammy.

— Karolin s-a despărțit de mine, spuse Walli. O să se mărite cu un pastor.

Tammy zise: „Îmi pare rău”, iar Lisa adăugă: „Bietul de tine”.

Lui Walli îi era rușine de lacrimile sale, dar nu și le putea opri. Aruncă scrisoarea pe jos, se rostogoli într-o parte și își trase cearșaful peste cap.

Ele se strecurară în pat, de-o parte și de cealaltă. El deschise ochii – Tammy, întinsă în fața lui, îi atingea delicat lacrimile de pe chip cu un deget. În spatele său, Lisa își apăsa trupul cald de spatele lui.

El izbuti să spună:

— Nu vreau asta.

— Nu ar trebui să rămâi singur și atât de trist, zise Tammy. Doar te vom ține în brațe. Închide ochii.

El cedă și își închise ochii. Treptat, suferința lui se transformă într-o amorțeală. Mintea i se goli și alunecă în toropeală.

Când se trezi, Tammy îl săruta pe buze, iar Lisa îi sugea penisul.

Făcu dragoste cu fiecare pe rând. Tammy era delicată și dulce; Lisa era energică și pătimașă. Le era recunoscător pentru că îl consolaseră în suferința lui.

Însă, chiar și așa, tot nu reuși să ejaculeze, oricât de mult se strădui.

• Capitolul 40 •

„Câinele” folosit la detectarea minelor obosise.

Era un băiat vietnamez slab, care purta numai un șort de bumbac. Probabil că avea vreo 13 ani, estimă Jasper Murray. Băiatul fusese destul de nesăbuit încât să intre în junglă ca să adune nuci în dimineața aceea, exact când un pluton al Companiei D – „Desperadoes” – punea la punct ultimele detalii ale misiunii.

Avea mâinile legate la spate, prinse cu o sfoară de treizeci de metri de cureaua unui caporal. Băiatul mergea pe cărare în fața companiei. Însă fusese o dimineață lungă, iar el era totuși un copil, așa că mersul îi era acum anevoios, iar soldații îl ajungeau din urmă fără să vrea. Când se întâmpla acest lucru, sergentul Smithy arunca în el cu un glonț, lovindu-l în cap sau în spate, iar puștiul scotea un strigăt și mărea pasul.

Potecile din junglă erau minate și pline de capcane amplasate de rezistență, insurgenții din Vietcong, porecliți Charlie. Toate minele erau improvizate: obuze americane reîncărcate; vechi mine antipersonal ale armatei Statelor Unite; proiectile neexplodate, acum reactivate; chiar și mine de presiune rămase de la armata franceză, din anii ’50.

Folosirea unui țăran vietnamez pe post de „detector de mine” nu era ceva neobișnuit, deși nimeni nu ar fi recunoscut așa ceva în Statele Unite. Uneori, gălbejiții știau precis care porțiuni ale potecii fuseseră minate. Alteori, izbuteau să observe semne invizibile pentru infanteriști. Iar dacă nu reușeau să depisteze capcana, erau omorâți în locul soldaților. Nu exista niciun dezavantaj.

Jasper era dezgustat, dar văzuse lucruri și mai oribile în cele șase luni de când era în Vietnam. În opinia lui, oamenii, indiferent de naționalitate, erau capabili de o cruzime sălbatică, mai ales când erau speriați. Știa că armata britanică săvârșise atrocități înfiorătoare în Kenya: tatăl lui fusese acolo, iar acum, ori de câte ori era pomenită Kenya, se albea la față și mormăia ceva despre brutalitatea ambelor tabere.

Totuși, Compania D era specială.

Făcea parte din Tiger Force, Unitatea Forțelor Speciale din Divizia Aeropurtată 101. Comandantul suprem, generalul William Westmoreland, îi denumise cu mândrie „brigada mea de pompieri”. În loc de uniformele tipice, ei purtau haine de luptă vărgate precum blana unui tigru, fără însemne. Li se îngăduia să își lase barbă și să poarte arme la vedere. Erau specializați în pacificare.

Jasper se alăturase Companiei D cu o săptămână în urmă. Fusese repartizat acolo printr-o eroare birocratică, probabil: nu se prea simțea la locul lui, însă Tiger Force amesteca soldați din unități și divizii diferite. Asta era prima lui misiune împreună cu

ei. În acest pluton erau 25 de oameni, jumătate negri și jumătate albi.

Nimeni nu știa că Jasper este britanic. Majoritatea soldaților nu întâlniseră în viața lor un britanic, iar el se săturase să facă obiectul curiozității altora. Își schimbase accentul, iar lor le suna a canadian sau ceva de genul acesta. Nu mai voia să explice niciodată de ce nu îi cunoștea personal pe cei de la Beatles.

Misiunea lor din ziua aceea era să „curețe” un sat.

Se aflau în provincia Quang Ngai, în partea nordică a Vietnamului de Sud, cunoscută armatei sub numele de Zona Tactică a Corpului I sau, și mai simplu, regiunea nordică. La fel ca jumătate din Vietnamul de Sud, nu era controlată de regimul din Saigon, ci de gherilele Vietcong, care organizau administrația locală și chiar colectau taxe.

— Vietnamezii pur și simplu nu pricep stilul american, rosti omul de lângă Jasper. Îl chema Neville și era un texan înalt și ironic. Când Vietcongul a preluat această regiune, aici era foarte mult pământ necultivat, deținut de bogații din Saigon care nu puteau fi deranjați să îl lucreze. Așa că Charlie l-au dat țăranilor. Apoi, când noi am început să recâștigăm teren, guvernul de la Saigon a înapoiat pământul proprietarilor inițiali. Acum, țăranii sunt supărați pe noi, dacă vă vine să credeți. Ei nu pricep conceptul de proprietate privată. Asta arată cât sunt de proști.

Caporalul John Donellan, un soldat de culoare poreclit Donny, îl auzi și zise:

— Ești un nenorocit de comunist, Neville.

— Nu, deloc – l-am votat pe Goldwater, replică Neville cu mult calm. Omul a promis să-i țină pe negrii înfumurați la locul lor.

Ceilalți râseră: genul acesta de glume era savurat de soldați. Îi ajuta să își țină frica în frâu.

Și lui Jasper îi plăcea sarcasmul subversiv al lui Neville. Însă, în timpul primei lor pauze de odihnă din acea dimineață, îl observase pe Neville rulând o țigară și presărând în marijuana niște heroină nerafinată, căreia ei îi ziceau „zahăr brun”. Dacă Neville nu era încă dependent, avea să devină în curând.

Luptătorii de gherilă se mișcau printre oameni precum peștii în mare, conform liderului comunist chinez, președintele Mao. Strategia generalului Westmoreland pentru învingerea peștilor din Vietcong avea în vedere să le ia peștilor marea de sub ei. 300 000 de țărani din Quang Ngai erau reținuți și mutați în 68

de lagăre de concentrare fortificate, pentru ca în pustiul lăsat în urmă să nu mai rămână decât membrii Vietcong.

Numai că planul nu funcționa. Neville obișnuia să zică: „Și oamenii ăștia… se poartă de parcă nu am avea niciun drept să venim în țara lor, să le ordonăm să își abandoneze casele și pământurile și să se ducă să trăiască într-un lagăr de prizonieri. Ce naiba o fi cu ei?” Mulți țărani se ascundeau când se făceau raziile și rămâneau aproape de pământul lor. Alții se lăsau duși, apoi scăpau din lagărele aglomerate și insalubre și se întorceau acasă. Oricum ar fi fost, armata îi considera ținte legitime. „Dacă au mai rămas oameni acolo, pe teren – și nu în lagăre –, sunt suspecți în ceea ce ne privește pe noi”, zicea generalul Westmoreland. „Sunt simpatizanți comuniști.” Locotenentul care îi dăduse plutonului ultimele instrucțiuni fusese și mai direct. „Nu avem aliați pe teren, le spusese el. M-ați înțeles? Nu avem aliați. Nimeni nu ar trebui să fie acolo. Trageți în tot ce mișcă.”

Ținta din acea dimineață era un sat care fusese evacuat și apoi reocupat. Treaba lor era să îl curețe și să-l facă una cu pământul.

Mai întâi trebuiau să îl găsească. Orientarea era dificilă în junglă, unde erau puține repere, iar vizibilitatea era limitată.

Iar Charlie putea fi oriunde, chiar și la un pas distanță de ei. Asta îi ținea pe toți ca pe ace. Jasper învățase să se uite *prin* frunziș, de la un strat la altul, încercând să observe orice culoare, formă sau textură care nu se potrivea. Era dificil să rămâi vigilent când erai obosit, leoarcă de sudoare și sâcâit de gângănii, dar soldații care își lăsau garda jos în momentul nepotrivit erau uciși.

Erau mai multe soiuri de junglă. Desișurile de bambus și de iarbă-elefant erau imposibil de străbătut, deși comandamentul armatei refuza să accepte asta. Pădurile cu coronament erau mai ușoare, pentru că lumina palidă nu permitea dezvoltarea tufelor. Plantațiile de cauciuc erau de departe cele mai bune: copacii se aliniau în șiruri îngrijite, tufărișul era nedezvoltat, drumurile erau practicabile. În ziua aceea, Jasper se afla într-o pădure mixtă, cu baniani, mangrove și arbori de pâine; fundalul verde era presărat cu nuanțele strălucitoare ale florilor tropicale, orhidee, cale și crizanteme. Infernul nu arătase niciodată mai frumos de-atât, se gândea Jasper când explodă bomba.

Fu asurzit de un zgomot puternic și trântit la pământ. Șocul nu durã prea mult. Se rostogoli de lângă potecă, se opri la adăpostul unui tufiș, luă în mâini pușca M16 și se uită împrejur.

În capătul șirului de soldați, cinci corpuri zăceau la pământ. Niciunul nu mișca. De când ajunsese în Vietnam, Jasper văzuse de mai multe ori oameni murind în luptă, însă nu se putea obișnui nici în ruptul capului. Cu o clipă în urmă, cinci oameni merseseră și vorbiseră, oameni care îi spuseseră bancuri, îi făcuseră cinste cu o băutură sau îl avertizaseră cu un gest cu privire la vreo capcană; iar acum, nu mai rămăsese din ei decât o masă amorfă de bucăți însângerate și sfârtecate de carne, împrăștiate pe pământ.

Putea ghici ce se întâmplase. Cineva călcase pe o mină de presiune ascunsă. De ce nu o declanșase „câinele”? Probabil că băiatul o observase la timp și avusese prezența de spirit de a-și ține gura și de a o ocoli. Acum nu se mai vedea nicăieri. Le venise de hac celor care îl prinseseră.

Încă un soldat ajunsese la această concluzie. Era vorba de Mad Jack Baxter, un tip înalt din zona de Centru-Vest, cu o barbă neagră. Răcni: „Nenorocitul ăla de gălbejit ne-a atras într-o capcană!”, apoi o rupse la fugă, trăgând aiurea cu pușca și irosind muniția în frunzișul verde. „Îl omor pe ticălos!” zbieră el. Apoi își epuiză cele douăzeci de cartușe din magazie și se opri.

Cu toții erau furioși, dar unii rămăseseră cu capul pe umeri. Sergentul Smithy vorbea deja la stație, cerând evacuarea medicală de urgență. Caporalul Donny îngenunchease, încercând să verifice dacă vreunul dintre trupurile sfârtecate mai avea puls. Jasper realiză că elicopterul nu ar fi putut ateriza pe acea potecă îngustă. Sări în picioare și îi strigă lui Smithy: „Mă duc să caut o poiană!”

Smithy încuviință.

— McCain și Frazer, duceți-vă cu Murray, răcni el.

Jasper se asigură că avea cu el vreo două Willie Petes, grenade cu fosfor alb, apoi se îndepărtă de potecă, urmat de ceilalți doi.

Se uită după semne care ar fi putut să indice dacă terenul devenea pietros sau nisipos, astfel încât vegetația să se rărească și să lase loc unui luminiș. Avu grijă să țină minte cât mai multe repere, pentru a nu se rătăci. După vreo două minute ieșiră din junglă și dădură de marginea ridicată a unei orezării.

În capătul opus al câmpului, Jasper zări trei-patru siluete purtând pijamalele subțiri de bumbac, cu care se îmbrăcau țăranii din părțile acelea. Înainte să îi poată număra, indivizii îl observară și dispărură în junglă.

Se întrebă dacă erau din satul-țintă. Dacă erau, atunci îi avertizase fără să vrea de apropierea companiei. Nu mai conta acum; oricum, salvarea răniților era prioritară.

McCain și Frazer fugiră pe lângă marginile orezăriei, asigurând zona. Jasper aruncă un Willie Pete în orez, dar lăstarii erau verzi și în scurt timp flăcările se stinseră. Totuși, o coloană de fum de fosfor alb se înălță în aer, semnalându-i poziția.

Jasper se uită împrejur. Charlie știa că, atunci când americanii erau ocupați cu răniții și cu morții, era momentul potrivit să îi atace. Jasper apucă pușca M16 cu ambele mâini și scrută jungla, gata să se arunce la pământ și să tragă în caz că erau atacați. Observă că McCain și Frazer făceau același lucru. Cel mai probabil, niciunul dintre ei nu ar mai fi apucat să se ferească. Un lunetist ascuns în copaci ar fi avut tot timpul din lume să îi ia în cătare și să tragă un foc extrem de precis. Așa era mereu în blestematul ăsta de război, se gândi Jasper. Charlie ne vede, dar noi nu îl vedem. El trage și fuge. A doua zi, lunetistul ar smulge buruieni într-o orezărie, dându-se drept un simplu fermier care nu ar ști nici măcar să țină în mână un Kalașnikov.

În timp ce aștepta, gândul îi zbură spre casă. „Aș fi putut lucra la *Western Mail* acum, medită el, stând comod într-o sală de consiliu și moțăind în vreme ce un consilier ar trăncăni despre pericolele iluminatului stradal necorespunzător, în loc să transpir într-o orezărie întrebându-mă dacă voi încasa un glonț în următoarele câteva secunde.”

Se gândi la familie și la prieteni. Sora sa, Anna, ajunsese un nume mare în lumea cărților după ce descoperise un sclipitor scriitor rus disident, care se semna cu pseudonimul Ivan Kuznetsov. Evie Williams, căreia în adolescență i se aprinseseră călcâiele după Jasper, era acum vedetă de cinema și locuia la Los Angeles. Dave și Walli erau staruri rock, ambii milionari. Iar Jasper era un simplu infanterist, în tabăra care pierdea un război crud și stupid tocmai la mama naibii.

Se întrebă cum se derula mișcarea antirăzboi din State. Oare înregistra progrese? Sau lumea încă se lăsa păcălită de propaganda ce pretindea că protestatarii erau toți niște

comuniști și dependenți de droguri care voiau să submineze America? Urmau alegeri prezidențiale anul viitor, în 1968. Oare Johnson avea să le piardă? Oare câștigătorul avea să pună capăt războiului?

Elicopterul ateriză și Jasper conduse brancardierii prin junglă până la locul exploziei. Își aminti reperele și găsi plutonul fără nicio problemă. De îndată ce sosi, văzu din atitudinea camarazilor săi că toți cei căzuți muriseră. Echipa de intervenție urma să se întoarcă de acolo cu cinci saci de cadavre.

Supraviețuitorii spumegau de furie.

— Gălbejitul ăla ne-a condus direct într-o capcană, rosti caporalul Donny. Nu-i așa că ne-a tras în piept?

— Ba cum să nu! răspunse Mad Jack.

Ca de obicei, Neville pretinse că este de acord, sugerând în schimb exact contrariul.

— Prostul ăla de puști a crezut probabil că o să-l omorâm după ce nu vom mai avea nevoie de el, rosti el. Prea fraier ca să realizeze că sergentul Smithy avea de gând să îl ia cu el acasă, în Philadelphia, și să-l trimită la facultate.

Nimeni nu râse.

Jasper îi povesti lui Smithy despre țăranii pe care îi văzuse în orezărie.

— Satul nostru trebuie să se afle în direcția aia, spuse Smithy.

Compania însoți cadavrele până la elicopter. După ce acesta decolă, Donny folosi un aruncător de flăcări M2 pentru a pârjoli orezăria, arzând întreaga recoltă în doar câteva minute.

— Bună treabă, zise Smithy. Acum știu că, dacă se întorc aici, nu mai au ce mânca.

— Cred că elicopterul ne-a dat de gol față de săteni, îi spuse Jasper. Probabil că vom găsi locul pustiu.

„Sau, se gândi Jasper, ar putea exista o ambuscadă”; dar nu o zise cu glas tare.

— E bine și pustiu, rosti Smithy. Oricum vom face locul una cu pământul. Iar cei de la contrainformații spun că există tuneluri. Trebuie să le găsim și să le distrugem.

Vietnamezii săpaseră tuneluri încă de la începutul războiului împotriva coloniștilor francezi, în 1946. Sub junglă erau sute de kilometri de pasaje, depozite de muniții, dormitoare, bucătării, ateliere și chiar spitale. Erau greu de distrus. Capcane de apă amplasate la intervale regulate făceau ca oamenii dinăuntru să

nu poată fi scoși afară prin afumare. Bombardamentul aerian rata de obicei ținta. Nu puteau fi avariate decât din interior.

Însă tunelul trebuia găsit mai întâi.

Sergentul Smithy conduse plutonul pe o potecă ce ducea de la orezărie la o mică plantație de cocotieri. Când ieșiră dintre copaci văzură satul – cam o sută de case care dădeau spre câmpuri cultivate. Deși nu părea să existe niciun semn de viață, se apropiară cu precauție.

Locul părea abandonat.

Soldații trecură din casă în casă strigând „*Didi mau*!”, care în vietnameză însemna „Ieșiți afară!” Jasper se uită într-o casă și văzu altarul aflat în centrul celor mai multe locuințe vietnameze: lumânări, manuscrise, tămâie și tapițerii dedicate strămoșilor familiei. Apoi, caporalul Donny porni aruncătorul de flăcări. Casa avea pereți din bambus împletit și tencuit cu lut și un acoperiș din frunze de palmier, așa că napalmul o transformă rapid într-o vâlvătaie imensă.

Mergând spre centrul satului cu pușca la îndemână, Jasper fu surprins să audă un zgomot ritmat și înfundat. Își dădu seama că se auzea bătaia unei tobe, probabil o *mo*, un instrument din lemn gol pe dinăuntru lovit cu un băț. Înțelese că cineva folosise toba ca să îi avertizeze pe țărani să fugă. Dar de ce bătea încă la ea?

Porniră toți spre sursa zgomotului, care părea să fie centrul satului. Găsiră acolo un iaz ceremonial cu flori de lotus, în fața unei mici *dinh* – clădirea care era inima vieții sătești: templu, sală de întruniri și sală de clasă.

Înăuntru, așezat cu picioarele încrucișate sub el pe o podea de pământ bătătorit, găsiră un călugăr budist ras în cap, care bătea într-un pește de lemn lung de aproape jumătate de metru. Îi văzu intrând, dar nu se opri.

Printre soldații companiei era și un soldat care vorbea puțină vietnameză, un american alb din Iowa, pe care ei îl porecliseră Slope.

— Slope, zise Smith, întreabă-l pe gălbejit unde sunt tunelurile.

Slope se răsti la călugăr în vietnameză. Omul îl ignoră și continuă să bată toba.

Smithy îi făcu un semn lui Mad Jack, care păși în față și îl pocni pe călugăr în plină figură cu un bocanc militar greu, model

M-1966. Bărbatul căzu pe spate, cu sângele țâșnindu-i din gură și din nas, în timp ce toba și bățul îi zburară în direcții opuse. În mod straniu, nu scoase niciun sunet.

Jasper înghiți în sec. Văzuse luptători de gherilă din Vietcong torturați pentru obținerea de informații: era ceva obișnuit. Deși nu îi plăcea, i se părea rezonabil ca aceștia să fie oameni care voiau să îl omoare. Orice bărbat până în 30 de ani capturat în această zonă făcea parte probabil din gherile – sau măcar le ajuta în mod activ –, iar Jasper se simțea cu conștiința împăcată atunci când asemenea oameni erau torturați, chiar dacă nu exista nicio dovadă că luptaseră vreodată împotriva americanilor. Acest călugăr putea părea un necombatant, însă Jasper văzuse o fată de 10 ani azvârlind o grenadă într-un elicopter parcat.

Smithy îl ridică pe călugăr de jos și îl așeză în capul oaselor, cu fața spre soldați. Avea ochii închiși, dar încă respira. Slope repetă întrebarea.

Călugărul nu răspunse.

Mad Jack ridică peștele de lemn, ținându-l de coadă, și începu să-l bată cu el. Îl lovi peste cap, peste umeri, piept, vintre și genunchi, oprindu-se din când în când pentru ca Slope să repete întrebarea.

Jasper nu mai era deloc în apele sale. Comitea o crimă de război fie și numai pentru că urmărea această scenă, însă nu ilegalitatea îl deranja cel mai mult: știa că, atunci când anchetatorii armatei Statelor Unite verificau acuzațiile de atrocități, nu găseau niciodată suficiente probe. Nu i se părea că acest călugăr merita să fie tratat astfel. Simți că i se face rău și se întoarse cu spatele.

Nu îi învinovățea pe soldați. În orice loc, în orice epocă, în orice țară, existau oameni care ar fi făcut asemenea lucruri dacă împrejurările le-o cereau. Jasper considera că vina le aparținea ofițerilor care știau ce se întâmplă și nu făceau nimic, generalilor care mințeau presa și conducătorilor de la Washington, în special acelor politicieni care nu aveau curajul să se ridice și să spună: „Este greșit ce faceți”.

O clipă mai târziu, Slope zise:

— Oprește-te, Jack! Nenorocitul a murit.

— Rahat! rosti Smithy. Îi dădu drumul călugărului, care se prăbuși fără suflare pe podea. Acum trebuie să găsim singuri tunelurile alea blestemate.

Caporalul Donny și alți patru soldați intrară în templu, târând după ei trei vietnamezi: un bărbat și o femeie de vârstă mijlocie, împreună cu o fată de vreo 15 ani.

— Familia asta a crezut că se poate ascunde de noi în șopronul cu nuci de cocos, zise Donny.

Cei trei vietnamezi se holbară îngroziți la trupul neînsuflețit al călugărului, cu roba plină de sânge și cu fața transformată într-o masă amorfă ce nici nu mai părea umană.

— Zi-le că așa vor arăta și ei dacă nu ne arată tunelurile, spuse Smithy.

Slope traduse, iar țăranul îi răspunse.

— Spune că nu există tuneluri în satul ăsta, zise Slope apoi.

— Ticălos mincinos, pufni Smithy.

Jack întrebă:

— Să…?

Smithy se gândi o clipă, apoi rosti:

— Ocupă-te de fată, Jack. Lasă-i pe părinți să vadă.

Jack părea nerăbdător. Rupse pijamaua fetei, care începu să țipe, apoi o trânti la pământ. Avea trupul palid și zvelt. Donny o prinse de mâini. Jack își scoase penisul deja pe jumătate erect și îl masă ca să îl întărească.

Jasper fu din nou îngrozit, deși nu surprins. Violul nu era o practică atât de comună, și totuși se întâmpla destul de frecvent. Soldații îl raportau uneori, de obicei aceia abia ajunși în Vietnam. Armata îl ancheta și concluziona apoi că acuzațiile nu erau susținute de probe, ceea ce însemna că toți ceilalți soldați, care nu voiau să aibă probleme, pretindeau că nu văzuseră nimic, iar lucrurile se opreau acolo.

Femeia mai în vârstă începu să vorbească, scoțând un șuvoi de cuvinte isterice și rugătoare.

— Spune că fata este virgină și că-i doar un copil, traduse Slope.

— Nu mai e un copil, replică Smithy. Uitați-vă la smocul ăla de păr…

— Mama jură pe toți zeii că nu există tuneluri aici. Zice că nu susține Vietcongul fiindcă a fost cămătarul satului și Charlie a silit-o să se oprească.

— Fă-o, Jack! spuse Smithy.

Jack se întinse peste fată, cu corpul său masiv ascunzând o mare parte din trupul ei firav. Părea să aibă dificultăți în a o penetra. Ceilalți bărbați începură să îl încurajeze și să facă glume pe seama lui. Apoi Jack împinse o dată mai puternic, iar fata scoase un țipăt.

Intră într-un ritm viguros vreme de un minut. Mama continua să implore, deși Slope nu se mai ostenea să traducă. Tatăl era tăcut, dar Jasper văzu lacrimile care îi șiroiau pe față. Jack gemu de câteva ori, apoi se opri și se retrase. Pe coapsele fetei apăruse sângele, al cărui roșu aprins contrasta cu pielea ei sidefie.

— Cine urmează? zise Smithy.

— Eu, rosti Donny descheindu-și fermoarul.

Jasper ieși din templu.

Un asemenea comportament nu era normal. Pretextul că doriseră să îl determine pe tată să vorbească era acum redundant: dacă ar fi știut ceva, bărbatul ar fi dezvăluit totul înainte să înceapă violul. Jasper nu le mai găsea scuze oamenilor din acest pluton. Scăpaseră de sub control… Generalul Westmoreland crease un monstru și îl eliberase din chingi în mod intenționat. Nu mai erau ființe raționale. Nu erau nici măcar animale, ci chiar mai rău de-atât – erau niște demoni nebuni și răi.

Neville ieși după el.

— Nu uita, Jasper, îi zise el, trebuie să facem asta ca să câștigăm sufletele și mințile vietnamezilor.

Jasper știa că acesta era modul lui Neville de a suporta insuportabilul, dar tot nu putu înghiți umorul tipului în clipele acelea.

— De ce nu taci dracu' din gură? izbucni el îndepărtându-se.

Nu era singurul îngrețoșat de scena din templu. Cam o jumătate din pluton se afla afară, privind satul care ardea. Un nor de fum negru atârna deasupra caselor, ca un giulgiu. Jasper o auzea pe fata din templu țipând, dar după o vreme urletele încetară. Câteva minute mai târziu auzi o împușcătură, apoi încă una.

Însă ce putea face? Dacă ar fi reclamat, nu ar fi obținut decât atenția armatei, care ar fi căutat după aceea diverse moduri de a-l pedepsi pentru că stârnise un scandal. Însă poate că ar fi

trebuit să o facă oricum, se gândi el. În orice caz, își jură să se întoarcă în State și să își petreacă tot restul vieții dându-i în vileag pe mincinoșii și pe nesăbuiții care îngăduiseră asemenea atrocități.

Apoi Donny ieși din templu și se apropie de el.

— Te cheamă Smithy, îi zise el.

Jasper îl urmă pe caporal în templu.

Fata zăcea pe podea cu o gaură de glonț în frunte. Jasper observă o mușcătură pe sânul ei mic.

Și tatăl era mort.

Mama era îngenuncheată, implorând îndurare.

— Tu ești încă neprihănit, Murray, zise Smithy.

Voia să spună că Jasper nu comisese încă nicio crimă de război.

Jasper știa ce urma.

— Împușc-o pe bătrână, continuă Smithy.

— Du-te dracu’, Smithy! exclamă Jasper. Împușc-o singur.

Mad Jack ridică pușca și lipi țeava de gâtul lui Jasper.

Brusc, toată lumea amuți și încremeni.

— Împușc-o pe bătrână... sau Jack te împușcă pe tine, rosti Smithy.

Jasper nu avea nicio îndoială că Smithy era gata să dea acel ordin – și că Jack avea să îl urmeze. Și înțelegea de ce. Aveau nevoie ca el să le fie complice. Odată ce omora femeia, ar fi fost la fel de vinovat ca și ei, iar asta l-ar fi împiedicat să le facă probleme.

Se uită împrejur. Toți ochii erau ațintiți asupra lui. Nimeni nu protesta; nici măcar nu păreau tulburați. Se vedea că era un ritual pe care îl mai experimentaseră și în trecut. Era clar că fiecare nou-venit în companie trecea prin asta. Jasper se întrebă câți oameni refuzaseră ordinul și își pierduseră astfel viața. Probabil că ar fi fost consemnați ca victime ale tirului inamic. Nu exista niciun dezavantaj.

— Nu mai sta mult pe gânduri, zise Smithy. Avem treabă.

Oricum aveau de gând să ucidă femeia, iar Jasper o știa. Nu ar fi salvat-o dacă refuza să o omoare el însuși. Și-ar fi sacrificat viața în zadar.

Jack îl împunse cu pușca.

Jasper își ridică arma M16 și o îndreptă spre fruntea femeii. Aceasta avea ochii de un cafeniu-închis și câteva fire albe în

părul negru. Nu se feri de arma lui, nici măcar nu tresări, dar continuă să implore rostind cuvinte pe care el nu le putea înțelege.

Jasper atinse mânerul selectorului de pe partea stângă a armei, mișcându-l de la „Siguranță” la „Semi”, ceea ce îi permitea să tragă un singur cartuș.

Mâinile îi erau destul de sigure.

Apoi apăsă pe trăgaci.

• A ȘASEA PARTE •

FLOAREA
1968

• Capitolul 41 •

Jasper Murray petrecu doi ani în armată – un an de pregătire în Statele Unite și unul pe front, în Vietnam. Fu lăsat la vatră în ianuarie 1968, fără să fi fost măcar rănit. Se considera norocos.

Daisy Williams îi plăti zborul la Londra ca să-și vadă familia. Sora lui, Anna, era acum director editorial la Rowley Publishing. Se măritase, în sfârșit, cu Hank Remington, care se dovedise a fi mult mai serios decât majoritatea starurilor pop. Casa din Great Peter Street era neobișnuit de liniștită: cei mai tineri se mutaseră cu toții, lăsându-i în casă numai pe Lloyd și Daisy. Lloyd era acum ministru în guvernul laburist și rareori era pe acasă. Ethel muri în ianuarie, iar funeraliile ei fură organizate cu doar câteva ore înainte ca Jasper să plece la New York.

Slujba se desfășură la Biserica Evanghelică a Golgotei din Aldgate, o cocioabă mică din lemn în care ea se măritase cu Bernie Leckwith cu cincizeci de ani în urmă, când fratele ei, Billy, precum și nenumărați alți băieți de vârsta lui se luptau în tranșeele înghețate și pline de noroi ale Primului Război Mondial.

În micuța capelă puteau sta pe scaune aproximativ o sută de credincioși, iar alți douăzeci sau treizeci puteau sta în picioare, în spate; însă mai mult de o mie de oameni doreau să-și ia rămas-bun de la Ethel Leckwith.

Preotul mută slujba afară și poliția opri circulația pe stradă. Pentru a se putea adresa mulțimii, fură instalate câteva boxe pe scaune. Cei doi copii ai lui Ethel, Lloyd Williams și Millie Avery, amândoi trecuți de 50 de ani, stăteau în față, împreună cu cea mai mare parte a nepoților și cu câțiva strănepoți.

Evie Williams citi parabola bunului samaritean din Evanghelia după Luca. Dave și Walli își aduseră chitarele și cântară *I Miss*

Ya, Alicia. Se mai afla acolo și jumătate din guvern, ca și lordul Fitzherbert. O sută de galezi veniseră cu două autobuze din Aberowen, pentru a potența cântarea imnului.

Dar cei mai mulți dintre participanți erau londonezi obișnuiți, ale căror vieți fuseseră influențate de Ethel. Stăteau cu toții în frigul de ianuarie, bărbații cu pălăriile în mână, femeile șușotindu-le copiilor, iar bătrânii tremurând în hainele lor ieftine; iar când preotul se rugă ca Ethel să se odihnească în pace, toți rostiră „Amin”.

•

George Jakes avea un plan simplu pentru 1968: Bobby Kennedy avea să devină președinte și să oprească războiul.

Dar nu toți asistenții lui Bobby erau de acord cu acest lucru. Dennis Wilson ar fi fost fericit ca Bobby să rămână doar simplu senator de New York. „Oamenii vor spune că avem deja un președinte democrat, iar Bobby ar trebui să-l susțină pe Lyndon Johnson, nu să candideze împotriva lui, zise el. Este nemaiauzit.”

Pe 30 ianuarie 1968, se aflau la Clubul Național al Presei din Washington, așteptându-l pe Bobby, care se pregătea să ia micul dejun împreună cu cincisprezece reporteri.

— Nu-i adevărat, spuse George. Lui Truman i s-au opus Strom Thurmond și Henry Wallace.

— Asta a fost acum douăzeci de ani. În orice caz, Bobby nu poate obține nominalizarea democraților.

— Eu cred că va fi mai popular decât Johnson.

— Popularitatea n-are nimic de-a face cu asta, replică Wilson. Cei mai mulți dintre participanții la convenție sunt controlați de polii de putere ai partidului: lideri sindicali, guvernatori și primari. Oameni ca Daley.

Primarul orașului Chicago, Richard Daley, era cea mai rea specie de politician de modă veche, nemilos și corupt.

— Și dacă Johnson e bun la ceva, continuă Wilson, e bun la luptele interne.

George clătină plictisit din cap. Intrase în politică tocmai ca să lupte împotriva acestor structuri de putere învechite, nu ca să se predea lor. De aceea îl avea la inimă pe Bobby.

— Bobby va stârni un asemenea tăvălug în țară, încât polii de putere nu vor putea să-l ignore.

— N-ai discutat cu el despre asta? zise Wilson, prefăcându-se că nu crede. Nu l-ai auzind spunând că oamenii îl vor considera egoist și ambițios dacă va candida împotriva titularului democrat?

— Tot mai mulți oameni cred că el este urmașul firesc al fratelui său.

— Când a vorbit la Colegiul Brooklyn, studenții aveau o pancartă pe care scria: „Vultur, porumbel sau găină?”

Acest atac îl deranjase pe Bobby și îl dezamăgise pe George. Însă acum, George încerca să prezinte totul într-o lumină optimistă.

— Asta înseamnă că îl vor candidat! spuse el. Ei știu că este singurul pretendent care îi poate uni pe tineri și pe bătrâni, pe negri și pe albi, pe săraci și pe bogați și că îi poate determina pe toți să lucreze împreună pentru încheierea războiului și pentru a le da negrilor dreptatea care li se cuvine.

Gura lui Wilson se strâmbă într-un rânjet, dar – înainte de a putea să ia în zeflemea idealismul lui George – intră Bobby și toată lumea se așeză pentru micul dejun.

Sentimentele lui George pentru Lyndon Johnson se schimbaseră radical. Johnson pornise extrem de bine, impunând Legea drepturilor civile din 1964 și Legea dreptului la vot din 1965 și plănuind un război împotriva sărăciei. Dar Johnson nu înțelegea politica externă, după cum prevăzuse Greg, tatăl lui George. Tot ce știa Johnson era că nu dorea să fie președintele care a pierdut Vietnamul în fața comuniștilor. Prin urmare, se împotmolise fără speranță într-un război murdar și necinstit, promițând poporului american că îl va câștiga.

Chiar și cuvintele își schimbaseră sensul. Când George era tânăr, „negru” era un termen vulgar, „de culoare” era mai elegant și „*Negro*” era cuvântul politicos, utilizat de ziarul liberal *New York Times*, întotdeauna cu literă mare, precum „Evreu”. Acum, „*Negro*” era considerat condescendent, iar „de culoare” era evaziv; și toată lumea vorbea despre oameni negri, comunitatea neagră, mândria negrilor și chiar despre puterea negrilor. Negrul este minunat, se spunea. George se gândea câtă diferență puteau face cuvintele.

Nu mâncă prea mult la micul dejun: fu mult prea ocupat să noteze întrebările și răspunsurile lui Bobby pentru a pregăti comunicatul de presă.

Unul dintre jurnaliști întrebă:

— Ce credeți despre presiunea la care sunteți supus pentru a candida la președinție?

George ridică privirea din agendă și îl văzu pe Bobby zâmbind scurt, fără bucurie. Apoi spuse:

— Nu-mi place deloc.

George se crispă. Bobby era, uneori, mult prea sincer.

Jurnalistul continuă:

— Ce părere aveți despre campania senatorului McCarthy?

Nu era vorba despre cunoscutul senator Joe McCarthy, care vânase comuniști în anii ’50, ci despre un personaj complet diferit, senatorul Eugene McCarthy, un liberal care era atât politician, cât și poet. Cu două luni în urmă, Gene McCarthy își declarase intenția de a candida la nominalizarea democraților, mergând împotriva lui Johnson, în calitate de candidat cu program antirăzboi. Dar presa îl scosese deja din calcule, considerând că nu avea șanse.

Bobby răspunse:

— Cred că, prin campania lui, McCarthy îl va ajuta pe Johnson.

Bobby încă nu-l numea pe Johnson președinte. Prietenul lui George, Skip Dickerson, care lucra pentru Johnson, disprețuia acest lucru.

— Ei bine, veți candida?

Bobby avea o mulțime de variante prin care se putea eschiva să răspundă la această întrebare, un întreg repertoriu de răspunsuri evazive; dar astăzi nu apelă la niciunul.

— Nu, spuse el.

George scăpă stiloul. De unde naiba mai apăruse și asta?

Bobby adăugă:

— Nu îmi pot închipui circumstanțele în care aș putea candida.

George ar fi vrut să spună: „Atunci ce dracu’ facem aici?”

Îl observă pe Dennis Wilson surâzând afectat.

Fu tentat să plece chiar în acel moment. Dar era mult prea politicos pentru asta. Rămase în scaunul său și continuă să ia notițe până la încheierea micului dejun.

Întors în biroul lui Bobby din Capitol Hill, redactă comunicatul de presă, lucrând ca un automat. Modifică răspunsul lui Bobby, formulându-l astfel: „Nu există circumstanțe previzibile care m-

ar putea face să candidez”, dar asta nu făcea prea mare diferență.

Trei membri ai echipei lui Bobby demisionară în acea după-amiază. Nu veniseră la Washington să lucreze pentru un învins.

George era și el suficient de furios ca să-și dea demisia, dar își ținu gura. Voia să se gândească. Și voia să discute cu Verena.

Ea se afla în oraș și, ca de obicei, stătea în apartamentul lui. Avea deja propriul dulap în dormitor, în care își ținea hainele groase de care nu avea nevoie în Atlanta.

În seara aceea era atât de supărată, încât aproape că începu să plângă.

— El e tot ce avem! spuse ea. Știi câte pierderi am avut în Vietnam anul trecut?

— Sigur că știu, spuse George. 80 000. Am băgat asta în discursurile lui Bobby, dar el nu se folosește de partea asta.

— Optzeci de mii de oameni morți, răniți sau dispăruți, spuse Verena. E oribil – și totul va continua acum.

— Pierderile vor fi cu siguranță mult mai mari anul ăsta.

— Bobby și-a ratat șansa la măreție. Dar de ce? De ce face asta?

— Sunt prea furios ca să vorbesc cu el despre acest lucru, dar cred că își pune serios la îndoială propriile motive, întrebându-se dacă își dorește asta pentru binele țării sau pentru propriul său ego. E chinuit de astfel de întrebări.

— Și Martin la fel, spuse Verena. Se întreabă dacă nu cumva revoltele din orașe au loc din vina lui.

— Dar Dr. King păstrează îndoielile pentru sine. Ca lider, ești nevoit să faci asta.

— Crezi că Bobby a planificat acest anunț?

— Nu, a făcut-o dintr-un impuls de moment, sunt sigur. Ăsta este unul dintre motivele pentru care e atât de dificil să lucrezi pentru el.

— Ce urmează să faci?

— Să plec, probabil. Încă mă gândesc la asta.

Se schimbară ca să iasă în oraș la o cină liniștită și, în același timp, așteptară să apară știrile la televizor. În timp ce își lega o cravată lată cu dungi albe, George o urmări pe Verena punându-și chiloții. Trupul ei se transformase în cei cinci ani care trecuseră de când o văzuse goală pentru prima dată. Avea să împlinească 29 de ani în curând și nu mai avea farmecul

proaspăt al unui mânz. În schimb, dobândise ținută și grație. George se gândea că aspectul ei matur era chiar și mai atrăgător. Își lăsase părul să crească în stilul stufos numit „natural”, care accentua cumva expresivitatea ochilor săi verzi.

Ea se așeză în fața oglinzii lui de bărbierit pentru a se machia.

— Dacă pleci, ai putea veni la Atlanta să lucrezi pentru Martin, spuse ea.

— Nu, zise George. Dr. King are o campanie bazată pe un singur obiectiv. Protestatarii protestează, dar politicienii schimbă lumea.

— Și ce o să faci?

— O să candidez pentru Congres, probabil.

Verena lăsă jos pensula rimelului și întoarse privirea direct spre el.

— Serios! exclamă ea. La asta chiar nu mă așteptam.

— Am venit la Washington ca să lupt pentru drepturile civile, dar nedreptățile suferite de negri nu sunt doar o problemă de drepturi civile, spuse George. Se gândea la asta de multă vreme. E vorba de locuințe și de șomaj și de războiul din Vietnam, în care tinerii negrii sunt uciși în fiecare zi. Pe termen lung, viețile negrilor sunt afectate chiar și de evenimente care au loc la Moscova sau la Beijing. Un om ca Dr. King inspiră oamenii, dar ca să poți face ceva cu adevărat bun trebuie să fii politician cu normă întreagă.

— Cred că ne trebuie și unii, și alții, spuse Verena, apoi continuă să se machieze.

George se îmbrăcă în cel mai bun costum al său, care îl făcea întotdeauna să se simtă mai bine. Poate că mai târziu va bea un Martini, chiar două. De șapte ani, viața lui era indisolubil legată de cea a lui Robert Kennedy. Poate că venise momentul să meargă mai departe.

— Te-ai gândit vreodată că relația noastră este foarte bizară? zise el.

Ea râse.

— Desigur! Trăim despărțiți și ne întâlnim o dată la o lună sau două pentru un sex nebun, pasional. Și facem asta de ani întregi!

— Un bărbat poate să facă ce faci tu și să-și întâlnească amanta în călătorii de afaceri, spuse George. Mai ales dacă ar fi însurat. Asta ar fi ceva normal.

— Cumva îmi place ideea asta, spuse ea. Carne și cartofi acasă și puțin caviar în deplasare.

— Oricum, mă bucur să fiu caviarul.

Ea își linse buzele.

— Mmm… sărat.

George zâmbi. Decise să nu se mai gândească la Bobby în seara aceea.

La televizor începură știrile și George dădu volumul mai tare. Se aștepta ca anunțul lui Bobby să fie prima știre, dar exista o poveste și mai mare. În timpul sărbătorii de Anul Nou pe care vietnamezii o numeau Tet, Vietcongul lansase o ofensivă masivă. Atacaseră cinci dintre cele șase cele mai mari orașe, treizeci și șase de capitale de provincie și șaizeci de orașe mai mici. Asaltul uimise armata americană prin amploarea lui: nimeni nu își imaginase că gherilele puteau desfășura o operațiune de o asemenea anvergură.

Pentagonul anunța că forțele Vietcong fuseseră respinse, dar George nu credea asta.

Crainicul adăugă că erau așteptate alte atacuri pentru a doua zi.

George îi spuse Verenei:

— Mă întreb cum va influența asta campania lui Gene McCarthy.

•

Beep Dewar îl convinse pe Walli Franck să țină un discurs politic.

La început, el refuzase. Era chitarist și se temea că s-ar putea face de râs, ca un senator care cânta muzică pop în public. Dar venea dintr-o familie cu tradiție politică, iar educația lui nu-i permitea să rămână apatic. Își amintea disprețul părinților săi pentru acei vest-germani care nu avuseseră nimic de zis împotriva Zidului Berlinului și a politicii represive a guvernului din Germania de Est. „Sunt la fel de vinovați precum comuniștii”, spunea mama lui. Acum, Walli realiza că – dacă refuza șansa de a spune câteva cuvinte în favoarea păcii – era la fel de vinovat ca Lyndon Johnson.

În plus, Beep i se părea irezistibilă.

Așa că acceptă.

Ea veni să-l ia cu Dodge-ul Charger al lui Dave și îl conduse la sediul de campanie al lui Gene McCarthy, în San Francisco, unde

el se adresă unei mici armate de tineri entuziaști care își petrecuseră ziua bătând pe la uși.

Se simțea agitat în fața audienței. Își pregătise replica de deschidere și începu să vorbească lent, dar pe un ton prietenos.

— Anumiți oameni mi-au spus că n-ar trebui să mă bag în politică pentru că nu sunt american, spuse el. Apoi zâmbi și adăugă: Dar aceste persoane se gândesc că e în regulă dacă se duc în Vietnam și omoară oameni, deci cred că nu e atât de grav dacă un german vine la San Francisco și doar vorbește...

Spre surpriza lui, se auzi un hohot de râs, apoi un val de aplauze. Poate că avea să iasă bine.

Încă de la începutul ofensivei Tet, tinerii se adunaseră să susțină campania lui McCarthy. Erau cu toții curat îmbrăcați; băieții erau proaspăt bărbieriți și cu părul de lungime medie; fetele purtau tricouri și pantofi fără toc. Își schimbaseră înfățișarea pentru a-i convinge pe votanți că McCarthy era președintele care le trebuia nu doar hipioților, ci și americanilor de rând. Sloganul lor era: „Îngrijit și curat pentru Gene”.

Walli făcu o pauză, lăsându-i să aștepte, apoi își atinse părul blond, lung până la umeri, și continuă:

— Scuze pentru părul meu.

Cu toții râseră și aplaudară din nou. Walli înțelese că era exact ca în industria spectacolului. Dacă ești un star, oamenii te iubesc doar pentru că ești mai mult sau mai puțin normal. La concertul lui Plum Nellie, publicul aclamase frenetic indiferent ce spuseseră Walli și Dave la microfon. O glumă devenea de zece ori mai haioasă dacă era rostită de o celebritate.

— Nu sunt politician, nu pot ține discursuri politice... dar cred că voi puteți asculta oricâte discursuri doriți.

— Chiar așa! urlă unul dintre băieți și râseră din nou cu toții.

— Dar am ceva experiență, știți? Am trăit într-o țară comunistă. Într-o zi, poliția m-a prins cântând o melodie a lui Chuck Berry, intitulată *Back in the USA.* Așa că mi-au spart chitara.

Publicul amuți.

— Era prima mea chitară. Pe atunci aveam una singură. Mi-au spart chitara, mi-au frânt inima. Așa că, vedeți, știu câte ceva despre comunism. Probabil că știu mai multe decât Lyndon Johnson. Urăsc comunismul. Ridică un pic vocea și adăugă: Și *tot* sunt împotriva războiului.

Tinerii începură să aclame din nou.

— Știți că sunt oameni care cred că Iisus se va întoarce pe pământ într-o zi. Nu știu dacă asta e adevărat.

Publicul părea să se simtă mai puțin confortabil cu asta, neștiind cum s-o interpreteze. Apoi Walli adăugă:

— Dacă vine în America, probabil va fi considerat comunist.

Privi într-o parte la Beep, care râdea împreună cu ceilalți. Purta un pulover și o fustă scurtă, cu o lungime respectabilă. Avea părul tuns scurt și îngrijit. Dar tot era sexy: nu putea ascunde asta.

— Iisus ar fi probabil arestat de FBI pentru activități antiamericane, continuă Walli. Dar probabil că El nu ar fi surprins: ar fi foarte asemănător cu ceea ce I s-a întâmplat prima dată când a venit pe Pământ.

Walli nu plănuise nimic în afară de prima propoziție, iar acum improviza din mers și toți erau încântați. Oricum, hotărî să încheie cât se afla în avantaj. Își pregătise finalul dinainte.

— Am venit aici ca să vă spun un singur lucru: mulțumesc. Vă mulțumesc în numele a milioane de oameni din toată lumea care vor să pună capăt acestui război malefic. Apreciem munca dificilă pe care o depuneți aici. Țineți-o tot așa și sper să învingeți! Noapte bună!

Se îndepărtă de microfon. Beep se apropie de el și îi luă brațul, apoi ieșiră împreună pe ușa din spate, în ropotul aplauzelor și al uralelor care încă se auzeau. De îndată ce ajunseră în mașina lui Dave, Beep zise:

— Doamne, ai fost strălucitor! Ar trebui să candidezi la președinție!

El zâmbi și ridică din umeri.

— Oamenii sunt întotdeauna mulțumiți să afle că starurile pop sunt oameni la fel ca ei. Despre asta e vorba.

— Dar ai vorbit sincer – și ai fost atât de spiritual!

— Mulțumesc.

— Poate ai moștenit asta de la mama ta. Nu mi-ai spus că a activat în politică?

— Nu chiar. Nu există politică normală în Germania de Est. A fost consilier municipal înainte de venirea comuniștilor. Apropo, ai observat cumva accentul meu?

— Doar foarte puțin.

— Mi-a fost teamă de asta.

Walli era foarte sensibil când venea vorba de accentul său. Oamenii îl asociau cu naziștii din filmele de război. Încerca să vorbească în stil american, dar era foarte dificil.

— De fapt, e fermecător, spuse Beep. Mi-ar fi plăcut ca Dave să te fi auzit.

— Unde este acum, că tot veni vorba?

— La Londra, cred. Mă gândeam că tu ar trebui să știi.

Walli ridică din umeri.

— Știu că se ocupă de afaceri pe undeva. O să apară imediat ce vom avea nevoie să compunem niște cântece noi, sau să facem un film, sau să pornim din nou la drum. Mă gândeam că voi doi vă veți căsători.

— O vom face. Deocamdată n-am ajuns până acolo, el a fost atât de ocupat… Și, știi, părinții mei sunt de acord să stăm în aceeași cameră atunci când vine aici, așa că nu suntem atât de disperați să scăpăm de ei.

— Drăguț!

Ajunseră la Haight-Ashbury și Beep opri mașina în fața casei lui Walli.

— Bei o cafea sau altceva?

Walli nu era sigur de ce rostise asta: pur și simplu se pomenise spunând-o.

— Sigur.

Beep opri motorul sforăitor al mașinii.

Casa era goală. Tammy și Lisa îl ajutaseră pe Walli să treacă peste mâhnirea cauzată de logodna Karolinei și avea să le fie mereu recunoscător, dar viața fantezistă pe care o trăiseră durase cât durase și vacanța. După ce trecuse vara și venise toamna, fetele părăsiseră San Francisco și se duseseră acasă ca să înceapă facultatea, precum majoritatea hipioților din 1967.

Fusese o perioadă idilică, atâta vreme cât durase.

Walli puse noul album Beatles, *Magical Mystery Tour,* apoi făcu o cafea și rulă o țigară cu marijuana. Se așezară pe o pernă uriașă – Walli cu picioarele încrucișate, iar Beep cu picioarele strânse sub ea –, trecându-și țigara unul altuia. În scurt timp, Walli intră în acea stare de blândețe care îi plăcea atât de mult.

— Îi urăsc pe Beatles, spuse el după o vreme. Sunt al dracului de buni!

Beep chicoti.

— Ciudat text, zise Walli.

— Știu!

— Ce vrea să însemne versul ăsta, „Patru de pește și plăcinte de degete”? Sună ca… știi tu, canibalism.

— Mi-a explicat Dave, spuse Beep. În Anglia există restaurante cu fructe de mare, care servesc un amestec de pește cu cartofi prăjiți. Ei îl numesc „pește și *chips*”. Așa că „patru de pește” înseamnă „în valoare de patru penny”.

— Și „plăcinta de degete”?

— Ei bine, asta este expresia folosită atunci când… un tip bagă un deget în… știi tu, vaginul fetei.

— Și care-i legătura între ele?

— Înseamnă că, dacă îi cumperi pește și chips unei fete, ea te va lăsa să faci asta.

— Îți amintești vremurile în care asta era ceva îndrăzneț? spuse Walli cu nostalgie.

— Totul e diferit acum, slavă Domnului, spuse Beep. Vechile reguli nu se mai aplică. Dragostea e liberă.

— Acum se face sex oral de la prima întâlnire.

— Ce-ți place mai mult? medită Beep. Să primești sau să oferi sex oral?

— Dificilă întrebare!

Walli nu era sigur dacă era normal să discute astfel de probleme cu logodnica celui mai bun prieten al său.

— Dar cred că mai mult îmi place să primesc. Nu putu rezista tentației de a adăuga: Dar ție?

— Eu prefer să ofer, spuse ea.

— De ce?

Ea șovăi. Pentru o clipă, avu un aer vinovat: poate că nici ea nu era sigură dacă era în regulă să discute despre asta, în ciuda discursului ei hippie despre dragoste. Trase adânc din țigară și suflă fumul. Apoi fața i se lumină și spuse:

— Cei mai mulți băieți sunt atât de nepricepuți la sexul oral, încât să primești nu este atât de plăcut pe cât ar trebui să fie.

Walli îi luă țigara.

— Dacă ai putea să le spui băieților din America ce ar trebui să știe despre sexul oral, ce le-ai spune?

Ea râse.

— Ei bine, în primul rând, nu începe să lingi imediat.

— Nu? Walli era surprins. Credeam că tocmai asta-i ideea!

— Deloc! Trebuie să fii tandru la început. Prima dată doar sărută.

Walli realiză atunci că era pierdut.

Privi în jos către picioarele lui Beep. Genunchii ei erau strânși unul lângă altul. Era un gest defensiv? Sau un semn de excitare?

Sau ambele?

— Nicio fată nu mi-a spus asta vreodată, mărturisi el, dându-i țigara înapoi.

El simțea cum îi creștea, irezistibil, excitarea sexuală. Oare simțea și ea sau doar se juca cu el?

Beep trase ultimul fum din țigară și o aruncă în scrumieră.

— Cele mai multe fete sunt prea timide ca să vorbească despre ce le place, spuse ea. Adevărul e că și un sărut poate să fie prea mult, chiar de la început. De fapt... Îl privi direct și, în acel moment, el își dădu seama că și ea era pierdută. Ea adăugă cu voce joasă: De fapt, poți să o înfiori doar respirând peste ea.

— O, Doamne!

— Și chiar mai bine, spuse ea, este să respiri peste ea prin bumbacul chiloților.

Ea se mișcă ușor, depărtându-și în sfârșit genunchii, și Walli observă că, pe sub fusta scurtă, purta chiloți albi.

— Este uimitor, rosti el răgușit.

— Vrei să încerci? spuse ea.

— Da, zise Walli. Te rog.

•

Când reveni la New York, Jasper Murray se duse să o vadă pe doamna Salzman. Ea îi obținu un interviu cu Herb Gould, pentru un post de investigator la emisiunea de știri *This Day.*

Jasper se afla acum într-o poziție diferită. Cu doi în urmă, era un solicitant, un student la jurnalism disperat să primească un post, cineva căruia nimeni nu-i datora nimic. Acum era un veteran care își riscase viața pentru Statele Unite. Era mai în vârstă și mai înțelept și îi erau datori, mai ales aceia care nu luptaseră. Așa că primi postul.

Era ciudat. Parcă uitase cum era vremea rece. Hainele îl deranjau: costumul și cămașa albă, precum și gulerul închis cu nasture și cravata. Pantofii săi de afaceri obișnuiți erau atât de ușori, încât își închipuia că merge desculț. Pe drumul de la apartamentul său spre birou își dădu seama că scrutează trotuarul în căutare de mine.

Pe de altă parte, era ocupat. Lumea civilă se bucura de puține dintre lungile și enervantele perioade de inactivitate care caracterizau viața militară: să aștepți ordinele, să aștepți transportul, să aștepți inamicul. A doua zi după întoarcere, Jasper dădea deja telefoane, verifica fișiere, căuta informații în bibliotecă și se ocupa de preinterviuri.

În biroul de la *This Day,* pe Jasper îl aștepta un mic șoc. Sam Cakebread, vechiul său rival de la ziarul studențesc, lucra acum pentru emisiune. Era reporter cu normă întreagă, pentru că nu trebuise să piardă timpul luptând în război. Adesea, Jasper trebuia să se ocupe de obositoare cercetări pregătitoare pentru subiectele pe care Sam le prezenta în fața camerei.

Jasper lucra la articolele de modă, crimă, muzică, literatură și afaceri. Cercetând un subiect legat de bestsellerul surorii sale, *Frostbite,* și autorul său cu pseudonim, încercă să speculeze care dintre disidenții sovietici cunoscuți l-ar fi putut scrie, pe baza stilului și a experiențelor din lagărul de muncă; și ajunse la concluzia că era, probabil, cineva despre care nu auzise.

Apoi deciseră să facă o emisiune despre uimitoarea operațiune Vietcong, care era cunoscută ca „ofensiva Tet”.

Jasper era încă furios în legătură cu Vietnamul. Mânia ardea înăbușit în el, ca într-o vatră umezită, dar nu uitase nimic, și cu atât mai puțin jurământul său de a-i da în vileag pe cei care mințiseră poporul american.

În timpul celei de-a doua săptămâni din februarie, când luptele scăzură în intensitate, Herb Gould îi zise lui Sam Cakebread să planifice un reportaj recapitulativ, care să evalueze felul în care ofensiva modificase cursul războiului. Sam își prezentă concluziile preliminare într-o întâlnire editorială la care participă întreaga echipă, inclusiv investigatorii.

Sam era de părere că ofensiva Tet fusese un eșec pentru nord-vietnamezi din trei motive.

— În primul rând, forțele comuniste au primit ordinul general: „Avansați pentru a obține victoria finală”. Știm asta din documentele găsite asupra soldaților inamici capturați. În al doilea rând: deși luptele continuă încă la Hue și la Khe Sanh, Vietcongul s-a dovedit incapabil să păstreze fie chiar și un singur oraș. Și, în al treilea rând, au pierdut mai mult de douăzeci de mii de oameni pentru nimic.

Herb Gould privi în jur, așteptând comentarii.

Jasper era foarte nou în acest grup, dar nu reuși să își țină gura.

— Am o întrebare pentru Sam, spuse el.

— Dă-i drumul, Jasper, spuse Herb.

— Pe care nenorocită de planetă trăiești?

Impolitețea lui provocă un moment de tăcere îngrozită. Apoi, Herb rosti cu blândețe:

— Mulți oameni sunt sceptici în legătură cu asta, Jasper, dar ne poți explica de ce, poate fără să înjuri?

— Sam tocmai ne-a servit replica președintelui Johnson referitoare la Tet. De când a devenit acest program o agenție de propagandă pentru Casa Albă? Nu ar trebui să punem la îndoială punctul de vedere al guvernului?

Herb nu îl contrazise.

— Și cum ai vrea să îl pui la îndoială?

— În primul rând, documentele găsite asupra soldaților capturați nu pot să fie considerate ca având valoare absolută. Ordinele scrise care sunt trimise soldaților nu pot fi considerate relevante pentru determinarea obiectivelor strategice ale inamicului. Am aici o traducere: „Dați dovadă, în cel mai mare grad, de eroism revoluționar, depășind toate problemele și dificultățile”. Asta nu este strategie, este un discurs motivațional.

Herb spuse:

— Și atunci, *care* a fost obiectivul lor?

— Să-și demonstreze puterea și raza de acțiune și, astfel, să demoralizeze regimul din Vietnamul de Sud, trupele noastre și poporul american. Și au reușit.

— Tot nu au cucerit niciun oraș, spuse Sam.

— Ei nu au nevoie să ocupe orașele – se află deja acolo. Cum crezi că au ajuns la ambasada americană din Saigon? Nu s-au parașutat acolo, au venit din vecinătate! Probabil că locuiau pe strada alăturată. Ei nu *ocupă* orașele pentru că deja *le au.*

Herb spuse:

— Și în legătură cu al treilea punct al lui Sam – pierderile lor?

— Nicio cifră a Pentagonului referitoare la pierderile inamicului nu este de încredere, explică Jasper.

— Ar fi un mare pas pentru emisiunea noastră să spunem poporului american că guvernul ne minte în legătură cu asta.

— Fiecare persoană, de la Lyndon Johnson până la patrula din junglă, minte în legătură cu asta, pentru că toți au nevoie de cifre mari ale victimelor pentru a-și justifica acțiunile. Dar eu știu adevărul fiindcă am fost acolo. În Vietnam, orice persoană moartă este socotită o pierdere a inamicului. O grenadă aruncată într-un adăpost antiaerian îi poate omorî pe toți cei care se află acolo – doi tineri, patru femei, un bătrân și un copil –, asta înseamnă opt morți Vietcong în raportul oficial.

Herb avea dubii.

— Cum putem fi siguri că acest lucru este adevărat?

— Întreabă orice veteran, spuse Jasper.

— E greu de crezut.

Jasper avea dreptate, dar Herb – deși știa asta – se temea să adopte o poziție atât de dură. În orice caz, Jasper considera că este pregătit să vorbească mai mult.

— Uite ce e, spuse el. Sunt deja patru ani de când am trimis primele trupe combatante în Vietnamul de Sud. În toată această perioadă, Pentagonul a raportat victorie după victorie, iar *This Day* a repetat poporului american declarațiile sale. Dacă am avut într-adevăr patru ani de victorii, cum e posibil ca inamicul să pătrundă până în inima capitalei și să înconjoare ambasada americană? Deschideți ochii odată!

Herb căzuse pe gânduri.

— Deci, Jasper, dacă tu ai dreptate și Sam se înșală, care e povestea noastră?

— Asta-i ușor, spuse Jasper. Subiectul este credibilitatea administrației după ofensiva Tet. În noiembrie anul trecut, vicepreședintele Humphrey ne-a spus că suntem învingători. În decembrie, generalul Palmer a spus că Vietcongul este învins. În ianuarie, ministrul apărării, McNamara, ne-a spus că nord-vietnamezii își pierd dorința de a lupta. Generalul Westmoreland însuși le-a spus reporterilor despre comuniști că nu sunt capabili să lanseze o ofensivă majoră. Și apoi, într-o dimineață, Vietcongul a atacat aproape fiecare oraș important din Vietnamul de Sud.

— Noi n-am pus niciodată la îndoială onestitatea președintelui, spuse Sam. Nicio emisiune de televiziune nu a făcut-o.

— A venit momentul, zise Jasper. Minte președintele? Jumătate din America întreabă asta.

Toată lumea se uită la Herb. Decizia îi aparținea. El rămase tăcut timp de un lung moment, apoi zise:

— Bine. Acesta este titlul reportajului nostru. *Minte președintele*? Hai să-l facem!

•

Dave Williams luă o cursă matinală de la New York la San Francisco și mâncă la clasa întâi un mic dejun american cu clătite cu șuncă.

Viața lui era teribil de bună. Plum Nellie avea succes, iar Dave nu mai trebuia să dea niciun alt examen tot restul vieții sale. O iubea pe Beep și urma să o ia de soție în curând, de îndată ce își făcea puțin timp.

Era singurul membru al trupei care nu-și cumpărase încă o casă, dar spera să o facă în ziua aceea. Ar fi fost mai mult decât o casă, totuși. Ideea era să cumpere un loc la țară, cu ceva teren, și să construiască acolo un studio de înregistrări. Întregul grup putea locui cu el în timp ce lucrau la un album, ceea ce însemna câteva luni în zilele acelea. Dave își amintea uneori, zâmbind, cum înregistraseră primul lor album într-o singură zi.

Era încântat: nu cumpărase niciodată o casă. Până acum. Aștepta cu nerăbdare să o vadă pe Beep, dar era hotărât să se ocupe mai întâi de afaceri, astfel ca timpul pe care avea să îl petreacă împreună cu ea să nu fie întrerupt. La aeroport se întâlni cu managerul său, Mortimer Schulman. Dave îl angajase pe Morty ca să se ocupe de finanțele sale, separat de cele ale grupului. Morty era un bărbat de vârstă mijlocie îmbrăcat în stil californian, cu un sacou bleumarin și o cămașă albastră deschisă la gât. Întrucât Dave avea doar 20 de ani, observa uneori că avocații și contabilii se purtau cu el condescendent, încercând să-i dea mai degrabă instrucțiuni și sfaturi decât informații. Morty îl trata ca pe un șef, ceea ce chiar era, și îi prezenta opțiunile, știind că deciziile depindeau doar de Dave.

Urcară în Cadillacul lui Morty, traversară Bay Bridge și se îndreptară spre nord, trecând pe lângă campusul universitar Berkeley, unde studia Beep. În timp ce conducea, Morty spuse:

— Am primit o propunere pentru tine. Nu e chiar treaba mea, dar cred că ei și-au imaginat că îți sunt un fel de agent personal.

— Ce propunere?

— Un producător de televiziune numit Charlie Lacklow ar vrea să îți vorbească despre producerea unei emisiuni special pentru tine.

Dave era surprins: nu se aștepta la asta.

— Ce fel de emisiune?

— Știi tu, în genul *The Danny Kaye Show* sau *The Dean Martin Show.*

— Fără glumă?

Asta era o veste mare. Dave avea uneori impresia că succesul cădea peste el ca o ploaie: hituri, albume de platină, turnee vândute în avans, filme de succes – iar acum asta.

În fiecare săptămână, televiziunile americane difuzau nenumărate emisiuni de varietăți, majoritatea fiind prezentate de un star de cinema sau de un comic. Gazda prezenta câte un invitat și discutau câteva minute, apoi invitatul își cânta propriile hituri sau înfățișa publicului un număr de comedie. Cei din trupă apăruseră ca invitați în multe astfel de emisiuni, dar Dave nu vedea cum s-ar fi potrivit în postura de gazde într-un asemenea format.

— Deci va fi *The Plum Nellie Show*?

— Nu. *Dave Williams și prietenii.* Ei nu vor toată trupa – doar pe tine.

Dave era sceptic.

— Este flatant, dar…

— Este o oportunitate uriașă, dacă vrei părerea mea. Grupurile pop au, în general, o viață scurtă, iar asta este șansa ta să devii un cunoscut animator pentru familii – rol pe care-l poți avea până la șaptezeci de ani.

Asta îi atinse lui Dave o coardă sensibilă. În ultima vreme se gândise la ce ar fi putut deveni atunci când Plum Nellie nu avea să se mai bucure de popularitate. Cei mai mulți dintre artiștii pop pățiseră asta, deși existau și excepții – Elvis încă era mare. Dave plănuia să se căsătorească cu Beep și să aibă copii, o perspectivă pe care o găsea intimidantă. Ar fi putut veni momentul în care să aibă nevoie de altceva pentru a-și câștiga existența. Se gândise la perspectiva de a deveni producător muzical sau manager pentru artiști: cu Plum Nellie se descurcase bine în ambele posturi.

Dar era prea curând. Trupa avea o popularitate uriașă și acum, în sfârșit, câștiga bani adevărați.

— Nu pot face asta, îi spuse el lui Morty. Ar putea distruge trupa și nu pot să risc asta când ne merge atât de bine.

— Să-i spun lui Charlie Lacklow că nu ești interesat?

— Mda. Cu regret.

După ce traversară un pod lung, intrară într-un ținut deluros, cu grădini de orhidee pe pantele joase, cu pruni și migdali înspumați de florile albe și roz.

— Suntem în valea râului Napa, spuse Morty.

Viră pe un drum lateral prăfuit, care șerpuia în sus. După un kilometru, intră pe o poartă și opri în fața unei case uriașe stil fermă.

— Asta este prima pe lista mea și cea mai apropiată de San Francisco, spuse Morty. Nu știu dacă e chiar genul de proprietate la care te gândeai.

Coborâră din mașină. Clădirea, cu schelet de lemn, părea să se întindă la nesfârșit. Arăta ca și cum la reședința principală ar fi fost adăugate două sau trei construcții exterioare. Mergând în jurul părții mai îndepărtate, dădură peste o priveliște uimitoare a văii.

— Oh! spuse Dave. Lui Beep o să îi placă la nebunie asta.

De la nivelul casei coborau spre vale terenuri cultivate.

— Ce se cultivă aici? întrebă Dave.

— Struguri.

— Nu vreau să mă fac fermier.

— Tu vei fi proprietarul. Treizeci de acri sunt dați în arendă.

Intrară apoi în casă. Locul era mobilat minimal, cu scaune și cu mese prost alese. Nu existau paturi.

— Locuiește cineva aici? întrebă Dave.

— Nu. În fiecare toamnă, timp de câteva săptămâni, culegătorii de struguri îl folosesc ca dormitor.

— Și dacă eu mă mut aici…

— Fermierul va găsi o altă cazare pentru lucrătorii sezonieri.

Dave privi în jur. Locul părea dărăpănat și abandonat, dar era nespus de frumos. Structura de lemn părea solidă. Casa principală avea tavane înalte și o scară elegantă.

— Abia aștept să o vadă și Beep, spuse el.

Dormitorul principal oferea aceeași priveliște spectaculoasă a văii. Și-o închipuia pe Beep trezindu-se dimineața, apoi privind amândoi pe fereastră, făcând cafea și luând micul dejun împreună cu doi sau trei copii desculți. Era perfect.

Era loc suficient pentru vreo șase camere de oaspeți. Hambarul uriaș, separat, acum plin de utilaje agricole, avea dimensiunile ideale pentru un studio de înregistrări.

Dave ar fi vrut să o cumpere imediat, dar își zise să nu se entuziasmeze prea curând.

— Ce preț au cerut? întrebă el.

— Șaizeci de mii de dolari.

— O mulțime de bani.

— Două mii de dolari pe pogon este prețul pieței pentru o podgorie productivă, spuse Morty. Casa va intra în preț.

— În plus, necesită o mulțime de lucrări.

— Exact. Încălzire centrală, recablare electrică, izolație, băi noi… S-ar putea să cheltuiești cam tot atât pentru a o aranja.

— Hai să spunem o sută de mii fără echipamentul de înregistrări.

— O mulțime de bani.

Dave rânji.

— Din fericire, îmi pot permite.

— Da, cu siguranță.

Când ieșiră din nou, în fața casei tocmai parcă o camionetă. Bărbatul care coborî avea umerii largi și o față obosită. Părea mexican, dar le vorbi fără să se simtă vreun accent.

— Sunt Danny Medina, fermierul locului, le spuse el.

Își șterse mâinile de salopetă înainte de a le strânge pe ale lor.

— Mă gândesc să cumpăr locul acesta, spuse Dave.

— Bine. Va fi plăcut să am un vecin.

— Unde locuiți, domnule Medina?

— Am o cabană în celălalt capăt al podgoriei, imediat după orizont, peste muchia crestei. Sunteți european?

— Da. Britanic.

— De obicei europenilor le place vinul.

— Faceți vin aici?

— Puțin. Vindem cea mai mare parte a strugurilor. Americanilor nu le place vinul, cu excepția italo-americanilor, iar ei îl importă. Majoritatea oamenilor preferă cocktailurile sau berea. Dar vinul nostru este bun.

— Alb sau roșu?

— Roșu. Vreți vreo două sticle să vedeți cum e?

— Sigur.

Danny se îndreptă către cabina camionetei, scoase două sticle și i le dădu lui Dave.

Dave studie eticheta.

— Daisy Farm Red? spuse el.

— Acesta este numele locului, zise Morty, nu ți-am spus? Daisy Farm.

— Daisy este numele mamei mele.

— Poate e un semn, rosti Danny. Se urcă înapoi în vehicul și spuse: Mult noroc!

În timp ce Danny se îndepărta, Dave spuse:

— Îmi place locul ăsta. Hai să-l cumpărăm!

— Mai am să-ți arăt încă cinci locuri! protestă Morty.

— Mă grăbesc să-mi văd logodnica.

— E posibil ca unul dintre celelalte locuri să-ți placă chiar mai mult decât ăsta.

Dave gesticulă spre câmpurile cu struguri.

— Are vreunul dintre ele o astfel de priveliște?

— Nu.

— Hai să ne întoarcem la San Francisco.

— Tu ești șeful.

Pe drumul de întoarcere, Dave începu să se simtă intimidat de proiectul la care se înhămase.

— Bănuiesc că trebuie să găsesc un constructor, spuse el.

— Sau un arhitect, zise Morty.

— Serios? Doar ca să repar locul?

— Un arhitect va discuta cu tine despre ceea ce-ți dorești, va desena planurile și va lansa o licitație pentru mai mulți constructori. Și teoretic supraveghea lucrările – deși, din experiența mea, își cam pierd interesul.

— Bine, spuse Dave. Cunoști vreunul?

— Vrei o firmă cu reputație sau pe cineva tânăr și ambițios?

Dave se gândi un pic și spuse:

— Ce zici de cineva tânăr și ambițios care lucrează pentru o firmă cu reputație?

Morty râse.

— O să mă interesez.

Se întoarseră la San Francisco și, imediat după prânz, Morty îl lăsă pe Dave în fața casei familiei Dewar din Nob Hill.

Mama lui Beep îi deschise ușa.

— Bine ai venit! spuse ea. Ai ajuns mai repede, ceea ce e minunat, atâta doar că Beep nu e aici.

Dave era dezamăgit, dar nu surprins. Crezuse că își va petrece întreaga zi cu Morty, inspectând proprietăți, și îi zisese lui Beep să-l aștepte la sfârșitul după-amiezii.

— Bănuiesc că s-a dus la școală, spuse Dave.

Beep era studentă în anul doi la Berkeley. Deși părinții ei nu aveau habar, Dave știa că ea nu învăța mai deloc, fiind în pericol să nu-și treacă examenele și să fie exmatriculată.

Se duse în dormitorul pe care îl împărțeau și își lăsă valiza. Pastilele contraceptive ale lui Beep se găseau pe masă. Era neglijentă și uneori uita să-și ia pastila, dar pe Dave nu-l deranja. Dacă ar fi rămas însărcinată, s-ar fi căsătorit mai repede.

Se întoarse la parter și rămase cu Bella în bucătărie, povestindu-i totul despre Daisy Farm. Ea se molipsi de entuziasmul lui, fiind nerăbdătoare să vadă locul.

— Vrei să mănânci de prânz? îl întrebă ea. Tocmai pregăteam niște supă și un sandvici.

— Nu, mulțumesc, am avut parte de un mic dejun uriaș în avion. Dave era agitat. Mă duc să-i povestesc lui Walli despre Daisy Farm.

— Mașina ta e în garaj.

Dave se urcă în Dodge-ul său Charger roșu și străbătu San Francisco dinspre cea mai bogată spre cea mai săracă zonă.

„Lui Walli o să-i placă la nebunie ideea unei ferme unde să locuiască toți și să se ocupe de muzică”, se gândi Dave. Ar avea tot timpul să își perfecționeze înregistrările. Walli era nerăbdător să lucreze cu unul dintre noile magnetofoane cu opt piste – și se vorbea deja despre aparate chiar mai mari, cu șaisprezece piste –, dar muzica mai complexă din zilele acelea dura mai mult să o înregistrezi. Timpul de studio era costisitor, iar muzicienii se simțeau adesea presați. Dave credea că tocmai găsise soluția.

În timp ce conducea, lui Dave îi trecu prin minte un fragment dintr-o piesă și începu să fredoneze: „Mergem împreună la Daisy Farm”. Zâmbi. Poate că avea să devină un cântec. *Daisy Farm Red* ar fi fost un titlu interesant. Putea să fie o fată sau o culoare sau un fel de marijuana. Începu să cânte:

— Mergem împreună să vedem Daisy Farm Red, acolo unde fructele atârnă în vie.

Parcă în fața casei lui Walli din Haight-Ashbury. Ca de obicei, ușa din față era descuiată. Camera de zi de la parter era goală, dar peste tot erau împrăștiate resturi ale nopții trecute: cutii de pizza, cești de cafea murdare, scrumiere pline și cutii de bere goale.

Dave era dezamăgit că nu îl găsise pe Walli treaz. Era nerăbdător să discute cu el despre Daisy Farm. Se hotărî să îl trezească.

Urcă la etaj. Casa era tăcută. Era posibil ca Walli să se fi trezit mai devreme și să plece fără să fi făcut curat, se gândi Dave.

Ușa dormitorului era închisă. Dave ciocăni și o deschise. În timp ce intra, începu să cânte: „Mergem împreună la Daisy Farm…”, apoi încremeni.

Walli era în pat, pe jumătate ridicat, cu un aer speriat.

Lângă el, pe saltea, se afla Beep.

Preț de o clipă, Dave fu mult prea șocat ca să mai vorbească.

Walli spuse:

— Hei, omule…

Stomacul lui Dave se zdruncină brusc, ca și cum s-ar fi aflat într-un lift care cobora prea repede. Parcă-și pierduse greutatea din cauza panicii: Beep era în pat cu Walli și lui Dave îi fugi pământul de sub picioare.

— Ce dracu' înseamnă asta? spuse el.

— Nu e nimic, omule…

Șocul se transformă în furie.

— Cum adică? Ești în pat cu logodnica mea! Cum poate asta să fie *nimic*?

Beep se ridică. Avea părul ciufulit. Cearșaful îi căzu de pe sâni.

— Dave, lasă-ne să-ți explicăm, spuse ea.

— Bine, explicați-mi, zise Dave încrucișându-și brațele.

Ea se ridică. Era goală, iar frumusețea perfectă a corpului ei îl făcu pe Dave să realizeze că a pierdut-o, cu forța și șocul unui pumn în față. Simți că îi vine să vomite.

Beep spuse:

— Hai să bem cu toții o cafea și…

— Fără cafea, spuse Dave aspru, pentru a se salva de la umilința lacrimilor. Doar explică-mi.

— Nu am haine pe mine!

— Asta este din cauză că ți-o tragi cu cel mai bun prieten al logodnicului tău. Dave descoperise că își putea masca durerea aruncând cuvinte furioase. Ai spus că o să-mi explici. Încă aștept.

Beep își îndepărtă părul de pe ochi.

— Știi, gelozia e demodată, bine?

— Și asta ce înseamnă?

— Te iubesc și vreau să mă mărit cu tine, dar îmi place și de Walli și îmi place să mă culc cu el… iar dragostea este liberă, nu-i așa?

— Atât? spuse Dave cu un aer incredul. Asta este explicația ta?

— Stai ușor, omule, interveni Walli, cred că încă nu mi-am revenit din efectul drogului.

— Voi doi ați consumat LSD7 noaptea trecută – așa s-a întâmplat?

Dave simți o umbră de speranță. Dacă o făcuseră doar o singură dată…

— Te iubește, omule. Doar își petrece timpul cu mine când ești tu plecat, înțelegi?

Speranțele lui Dave se spulberară. Nu se întâmplase doar o singură dată, era ceva regulat.

Walli se ridică și își trase pe el o pereche de blugi.

— Mi-au crescut picioarele peste noapte, spuse el. Ciudat.

Dave nu-i băgă în seamă cuvintele, era clar că încă era drogat.

— Nu mi-ați spus nici măcar că vă pare rău – niciunul dintre voi!

— Nu ne pare rău, spuse Walli. Am simțit că vrem să o facem și asta am făcut. Asta nu schimbă nimic. Nimeni nu mai e fidel. Nu ai nevoie decât de dragoste… n-ai priceput cântecul ăla? Îl fixă pe Dave cu privirea. Știi că ai o aură? Ca un fel de halo. N-am mai observat asta până acum. Cred că este albastră.

Dave luase și el LSD și știa că erau prea puține șanse să scoată ceva coerent de la Walli în starea aceea. Se întoarse către Beep, care părea să-și revină mai repede.

— Ție îți pare rău?

— Nu cred că ce-am făcut a fost greșit. Am depășit această mentalitate.

— Așadar, ai face-o din nou?

— Dave, nu te despărți de mine.

— De ce să nu mă despart? spuse Dave cu sălbăticie. Noi nu avem o relație. Tu te culci cu cine vrei. Trăiește așa dacă vrei, dar asta nu e o căsnicie.

— Trebuie să lași în urmă aceste idei învechite.

— Trebuie să plec din casa asta.

Furia lui Dave se transformă în tristețe. Înțelese că o pierduse pe Beep: o pierduse în fața drogurilor și a iubirii libere, o pierduse în fața culturii hippie, la crearea căreia ajutase și muzica lui.

— Trebuie să stau departe de tine.

Apoi se întoarse.

— Nu pleca, îl rugă ea. Te rog.

Dave ieși. Fugi în jos pe scări și apoi afară din casă. Sări în mașină și demară în trombă. Aproape că dădu peste un băiat cu părul lung care se holba pe Ashbury Street, zâmbind în gol, cu mintea distrasă. La dracu cu toți hipioții, se gândi Dave, în special cu Walli și Beep. Nu dorea să-i mai vadă pe niciunul.

Își dădu seama că trupa Plum Nellie era terminată. El și Walli erau esența grupului, iar acum, că se certaseră, nu mai exista niciun grup. Ei bine, asta e, gândi Dave. Avea să își înceapă cariera solo.

Văzu o cabină telefonică și opri pe dreapta. Deschise torpedoul și luă un pumn de monede, apoi formă numărul biroului lui Morty.

— Hei, Dave, zise Morty, am vorbit deja cu agenția imobiliară. Am oferit cincizeci de mii și ne-am înțeles pentru cincizeci și cinci. Cum ți se pare?

— Vești bune, Morty, spuse Dave. Urma să aibă nevoie de studioul de înregistrări pentru producțiile solo. Ascultă, cum se numea producătorul acela de televiziune?

— Charlie Lacklow. Dar credeam că ți-e teamă că vei despărți grupul.

— Mda, acum nu mai sunt atât de îngrijorat din cauza asta, spuse Dave. Stabilește o întâlnire.

•

Prin martie, viitorul părea sumbru pentru George și pentru America.

Marți, pe 12 martie, ziua alegerilor preliminare din New Hampshire, prima confruntare majoră dintre candidații

democrați, George se afla la New York împreună cu Bobby Kennedy. Bobby luă o cină târzie împreună cu câțiva prieteni vechi la elegantul restaurant „21” de pe 52nd Street. În timp ce Bobby se afla la etaj, George și ceilalți asistenți mâncau la nivelul de jos al restaurantului.

George nu renunțase. Bobby părea eliberat după anunțul că nu va candida la președinție. După ofensiva Tet, George scrisese un discurs în care îl atacase în mod deschis pe președintele Johnson și, pentru prima dată, Bobby nu se cenzurase, folosind fiecare frază strălucitoare: „O jumătate de milion de soldați americani, împreună cu 700 000 de aliați vietnamezi, susținuți de resurse uriașe și de cel mai modern armament, sunt incapabili să securizeze chiar și un singur oraș împotriva atacurilor unui inamic care dispune de aproximativ 250 000 de oameni!”

În timp ce Bobby părea să își recapete ardoarea, deziluzia lui George față de președintele Johnson fusese întregită de reacția președintelui la Comisia Kerner, desemnată să cerceteze cauzele agitației rasiale din lunga vară fierbinte a anului 1967. Raportul lor nu dăduse nicio lovitură: cauza revoltelor fusese rasismul albilor, declarase comisia. Fusese un raport foarte critic la adresa guvernului, a presei și a poliției, cerând acțiuni radicale referitoare la locuințe, locuri de muncă și segregație. Fusese publicat sub formă de broșură și se vânduse în două milioane de exemplare. Dar Johnson, pur și simplu, refuzase raportul. Omul care se bătuse eroic pentru Legea drepturilor civile din 1964 și pentru Legea dreptului la vot din 1965 – pietrele de hotar ale emancipării negrilor – renunțase la luptă.

După ce luase decizia de a nu candida, Bobby continua să se frământe, întrebându-se dacă luase decizia corectă, în stilul său caracteristic. Vorbea despre asta cu cei mai vechi prieteni ai săi, dar și cu cele mai întâmplătoare cunoștințe, cu cei mai apropiați consilieri – inclusiv George – și cu diferiți reporteri. Apoi începură să circule zvonuri cum că se răzgândise. George nu le credea până când nu le auzea de pe buzele lui Bobby.

Alegerile preliminare erau curse locale între diferiți oameni din același partid, care doreau să ajungă candidatul prezidențial al partidului respectiv. Primele alegeri preliminare ale democraților se țineau în New Hampshire. Gene McCarthy era speranța tinerilor, dar nu se descurca prea bine în sondajele de

opinie, situându-se mult în urma președintelui Johnson, care dorea să fie reales. McCarthy avea puține fonduri. Zece mii de tineri voluntari entuziaști veniseră în New Hampshire ca să-i susțină campania, dar George și ceilalți asistenți din jurul mesei de la „21” se așteptau ca rezultatul din seara aceea să fie o victorie detașată pentru Johnson.

George se frământa gândindu-se la alegerile prezidențiale din noiembrie. Din partea republicanilor, liderul moderaților, George Romney, se retrăsese din cursă, lăsându-i drum liber conservatorului Richard Nixon. Așa că alegerile prezidențiale urmau să se dispute aproape sigur între Johnson și Nixon, amândoi prorăzboi.

Spre finalul acelei cine mohorâte, George fu chemat la telefon de un membru al echipei care obținuse rezultatele alegerilor din New Hampshire.

Toată lumea se înșelase. Rezultatul fusese complet neașteptat. McCarthy câștigase 42 la sută din voturi, fiind uimitor de aproape de cele 49 la sută ale lui Johnson.

George înțelese că, până la urmă, Johnson chiar putea fi bătut.

Se repezi pe scări ca să-i dea vestea lui Bobby.

Reacția acestuia fu sumbră.

— E prea mult! spuse el. Cum o să-l determin acum pe McCarthy să renunțe?

Atunci înțelese George că, până la urmă, Bobby avea de gând să candideze.

•

Walli și Beep se duseră la mitingul lui Bobby Kennedy pentru a-l deranja.

Amândoi erau furioși pe Bobby. Vreme de luni întregi, refuzase să își anunțe candidatura la președinție. Nu crezuse că ar putea câștiga și – credeau ei – nici nu avea curajul să încerce. Așa că Gene McCarthy își pusese pielea la bătaie și se descurcase atât de bine, încât acum avea o șansă reală să-l învingă pe președintele Johnson.

Până acum. Căci Bobby Kennedy își anunțase candidatura și ieșise în față, pentru a exploata toată munca pe care o depuseseră suporterii lui McCarthy și pentru a smulge victoria pentru sine. Îl considerau doar un oportunist cinic.

Walli era disprețuitor, iar Beep era înflăcărată. Reacția lui Walli era mai moderată pentru că el înțelegea realitatea politică din spatele moralității personale. Baza electorală a lui McCarthy era constituită în special din studenți și intelectuali. Lovitura extraordinară pe care o dăduse el consta în transformarea tinerilor adepți într-o armată de voluntari de campanie electorală, ceea ce îi oferise un imbold neașteptat spre succes. Dar oare erau suficienți acești voluntari ca să-l ducă la Casa Albă? Toată tinerețea lui îi auzise pe părinții săi făcând astfel de calcule și judecăți, vorbind despre alegeri – nu despre cele din Germania de Est, care erau o rușine, ci despre cele din Germania de Vest, Franța și Statele Unite.

Bobby se bucura de o susținere mult mai largă. Se baza pe negri, care credeau că este de partea lor, și pe marea clasă muncitoare catolică – irlandezi, polonezi, italieni și hispanici. Walli ura meschinăria morală a lui Bobby, dar trebuia să admită – deși asta o înfuria pe Beep – că Bobby avea șanse mai mari decât Gene să-l învingă pe președintele Johnson.

Oricum, căzură de acord că cel mai corect lucru era să-l huiduie pe Bobby Kennedy în seara aceea.

În rândul asistenței se aflau multe persoane ca ei – tineri cu părul lung și cu barbă, fete hippie desculțe – și Walli se întreba câți dintre ei veniseră să strice atmosfera. Erau și negri de toate vârstele, cei tineri cu părul coafat în stilul numit acum afro, iar părinții lor în rochiile colorate și cu costumele bune pe care le purtau la biserică. Amploarea atracției exercitate de Bobby era demonstrată de o substanțială minoritate de albi de clasă mijlocie, de vârstă mijlocie, îmbrăcați în pantaloni de doc și pulovere, în frigul primăvăratic din San Francisco.

Chiar și Walli își îndesase părul sub o beretă de denim, purtând ochelari de soare pentru a-și masca identitatea.

Scena era surprinzător de goală. Walli se așteptase la steaguri, panglici, afișe și fotografii gigantice ale candidatului, așa cum văzuse la televiziune pentru alte campanii electorale. Bobby avea doar o scenă goală, cu un podium și un microfon. La un alt candidat, asta ar fi putut să pară un semn că fondurile se epuizaseră, dar toată lumea știa că Bobby avea acces nelimitat la averea familiei Kennedy. Deci ce semnificație avea? Lui Walli îi transmitea un astfel de mesaj: „Fără prostii. Ăsta sunt eu cu adevărat”. Interesant, se gândi el.

În acel moment, podiumul era ocupat de un democrat local care încălzea mulțimea pentru marele star. Semăna foarte mult cu industria spectacolului, reflectă Walli. Spectatorii erau încălziți pentru râsete și aplauze și, în același timp, deveneau mai nerăbdători pentru apariția personajului pe care veniseră să-l vadă. Din același motiv, concertele Plum Nellie debutau cu un grup mai puțin important în deschidere.

Dar Plum Nellie nu mai exista. Grupul ar fi trebuit să lucreze deja la un nou album de Crăciun și Walli pregătise deja câteva piese care ajunseseră la nivelul la care dorea să i le cânte lui Dave, astfel încât acesta să mai scrie o trecere sau să schimbe un acord sau, pur și simplu, să spună: „Minunat, hai să-l numim *Soul Kiss*”. Dar Dave dispăruse din peisaj.

Îi trimisese o notă politicoasă mamei lui Beep, mulțumindu-i pentru că îi permisese să stea în casa lor și rugând-o să îi împacheteze lucrurile astfel încât să poată fi ridicate de un asistent. Walli știa de la Daisy, dintr-o convorbire telefonică la Londra, că Dave renova o fermă în valea Napa și că plănuia să facă acolo un studio de înregistrări. Și Jasper Murray îi telefonase lui Walli, în încercarea de a verifica un zvon conform căruia Dave participa la o emisiune de televiziune fără restul trupei.

Dave suferea de o gelozie demodată, destul de învechită în conformitate cu gândirea hippie. Avea nevoie să înțeleagă că oamenii nu puteau fi legați, că puteau să facă dragoste cu oricine pofteau. Dar, chiar și așa, Walli tot se simțea vinovat. El și Dave fuseseră foarte apropiați, se plăceau și aveau încredere unul în celălalt, răzbătând împreună pe tot drumul de la Reeperbahn. Walli se simțea nefericit că își rănise prietenul.

Nu era ca și cum Beep ar fi fost iubirea vieții lui Walli. O plăcea mult – era frumoasă și amuzantă și minunată în pat și formau un cuplu foarte admirat –, dar nu era singura fată din lume. Probabil că Walli nu s-ar fi culcat cu ea dacă ar fi știut că asta va distruge trupa. Dar nu se gândise la consecințe; în schimb, trăise momentul, așa cum ar fi trebuit să facă toți oamenii. Era extrem de ușor să cedezi în fața unor astfel de impulsuri neglijente atunci când erai drogat.

Ea încă era zdruncinată pentru că Dave o părăsise. Poate tocmai din acest motiv ea și Walli se simțeau atât de bine împreună: ea îl pierduse pe Dave, iar el o pierduse pe Karolin.

În timp ce gândurile lui Walli hoinăreau, fu readus brutal în prezent atunci când Bobby Kennedy fu anunțat.

Bobby era mai mic decât își închipuise Walli și părea mai puțin încrezător. Păși pe podium cu o jumătate de zâmbet, iar salutul său fu aproape timid. Băgă mâna în buzunarul sacoului și Walli își aminti că și președintele Kennedy avea același gest.

Câțiva oameni din audiență ridicară imediat pancartele. Walli văzu SĂRUTĂ-MĂ, BOBBY! și BOBBY E TARE. Beep scoase o fâșie de hârtie răsucită din buzunarul pantalonilor, pe care o ridică împreună cu Walli și pe care scria simplu: TRĂDĂTOR.

Bobby începu să vorbească, consultând un mic pachet de notițe pe care le scosese din buzunar.

— Lăsați-mă să încep prin a vă cere scuze, spuse el. Am fost implicat în luarea multor decizii legate de Vietnam, decizii care au deschis calea pe care ne aflăm acum.

Beep țipă:

— Al dracului de adevărat!

Oamenii din jurul ei râseră.

Bobby continuă cu accentul său plat de Boston:

— Sunt gata să îmi asum partea mea de responsabilitate. Dar greșelile trecute nu sunt o scuză pentru a le perpetua. Tragedia este o modalitate prin care supraviețuitorii dobândesc înțelepciune. „Toți oamenii fac greșeli” spunea în Antichitate grecul Sofocle. Dar un om bun renunță atunci când realizează că a luat-o pe o cale greșită și îndreaptă răul făcut. Singurul păcat e mândria.

Audiența păru să aprecieze asta și începu să aplaude. În timp ce oamenii aclamau, Bobby privi în jos către notițe și Walli se gândi că făcea o greșeală de scenă. Trebuia să fie un schimb în ambele sensuri. Oamenii din mulțime doreau ca starul lor să îi privească și să aprecieze elogiul. Dar Bobby părea stânjenit. Walli realiză că acest tip de întrunire politică nu-i era la îndemână.

Bobby continuă cu subiectul Vietnam, dar – în ciuda succesului inițial al confesiunii din deschidere – nu se mai descurcă la fel de bine. Testa atmosfera, murmura și se repeta. Stătea înțepenit, părând ca de lemn, de parcă s-ar fi ferit să-și miște corpul sau să gesticuleze cu mâinile.

Câțiva opozanți din mulțime îl atacară cu întrebări, dar Walli și Beep nu li se alăturară. Nici nu era nevoie – Bobby se distrugea singur, fără niciun ajutor.

În timpul unui moment de tăcere, un copil începu să plângă. Cu coada ochiului, Walli văzu o femeie ridicându-se și îndreptându-se spre ieșire. Bobby se opri în mijlocul frazei și spuse: „Vă rog să nu plecați, doamnă!”

Audiența chicoti. Femeia se întoarse pe culoar și privi spre scenă, la Bobby.

— Sunt obișnuit cu plânsul copiilor, spuse el.

Cu toții începură să râdă. Toată lumea știa că Bobby avea zece copii.

— În plus, adăugă el, dacă plecați, presa o să spună că am alungat fără milă din sală o mamă cu copilul său.

Toată lumea salută această afirmație: mulți tineri urau presa pentru modul în care distorsiona adevărul în relatarea demonstrațiilor.

Femeia zâmbi și reveni la locul ei.

Bobby privi din nou spre notițe. Preț de o clipă, păru o ființă umană caldă și normală. În acel moment, ar fi putut să întoarcă mulțimea în favoarea sa. Dar îi pierdu din nou, întorcându-se la discursul său pregătit. Walli se gândea că își ratase șansa.

Apoi Bobby păru să realizeze același lucru. Ridică din nou privirea și spuse:

— Mi-e frig aici. Vouă nu vă e frig?

Ei murmurară aprobator.

— Aplaudați, spuse el. Haideți, asta o să ne încălzească.

Începu să aplaude și audiența făcu același lucru râzând.

După un minut se opri și spuse:

— Mă simt mai bine acum. Și voi?

Iar ei își strigară din nou aprobarea.

— Vreau să vă vorbesc despre decență, spuse el. Se întorsese la discurs, dar acum nu-și mai consulta notițele. Unii oameni sunt de părere că părul lung este indecent, la fel ca și picioarele goale sau fumatul în parc. O să vă spun ce cred eu. Ridică vocea. Sărăcia este indecentă! Mulțimea își strigă aprobarea. Analfabetismul este indecent! Ei aplaudară din nou. Și mai spun, chiar aici, în California, că este indecent ca un om să lucreze cu spinarea și cu mâinile pe câmpuri fără să aibă măcar speranța că și-ar putea trimite copilul la facultate.

Nimeni dintre cei prezenți nu se îndoia că Bobby credea cu adevărat ceea ce spunea. Își puse notițele deoparte; deveni pasionat, gesticulând cu brațele, arătând cu degetul, lovind cu pumnul în pupitru; iar ascultătorii răspunseră la forța emoțiilor sale, aclamând fiecare frază tulburătoare. Walli le privi fețele și recunoscu expresiile pe care le vedea el însuși de pe scenă: tineri și tinere în extaz, cu ochii mari, cu gurile deschise, cu fețele strălucind de adorație.

Nimeni nu se uitase așa vreodată la Gene McCarthy.

La un moment dat, Walli realiză că el și Beep lăsaseră să cadă pancarta cu TRĂDĂTOR pe podea.

Bobby vorbea acum despre sărăcie.

— În delta fluviului Mississippi, am văzut copii cu stomacurile întinse și cu fețele schimonosite de foame. Ridică vocea: Nu cred că asta este acceptabil! Indienii care trăiesc în rezervațiile lor sterpe au atât de puține speranțe de viitor, încât cea mai frecventă cauză a decesului la adolescenți este sinuciderea. Cred că putem face mai mult de atât! Oamenii din ghetourile de negri aud și mai mari promisiuni de egalitate și de justiție în timp ce stau în școlile lor dărăpănate și se înghesuie în aceleași camere mizerabile, ferindu-se de șobolani. Sunt convins că America poate face mai mult de atât!

Walli observă că își pregătea momentul culminant.

— Am venit astăzi, aici, ca să vă cer ajutorul pentru următoarele câteva luni, spuse Bobby. Dacă și voi credeți că sărăcia este indecentă, acordați-mi sprijinul vostru.

Ei strigau acum, promițându-i sprijinul lor.

— Dacă și voi credeți că este inacceptabil să existe copii care mor de foame în țara noastră, lucrați pentru campania mea.

Aclamară din nou.

— Credeți, așa cum cred și eu, că America poate mai mult?

Oamenii își strigară aprobarea.

— Atunci, însoțiți-mă! Și America va face mai mult!

Se retrase câțiva pași de pe podium, iar mulțimea înnebuni.

Walli privi spre Beep – se vedea clar că și ea simțea același lucru ca el.

— O să câștige, nu-i așa? spuse Walli.

— Da, răspunse Beep. Merge direct la Casa Albă.

•

Turneul de zece zile al lui Bobby îl purtă prin treisprezece state. La sfârșitul ultimei zile, el și echipa lui se îmbarcară într-un avion la Phoenix, pentru a merge la New York. George Jakes era deja sigur că Bobby avea să devină președinte.

Răspunsul publicului fu copleșitor. Mii de oameni se adunară la aeroport. Se înghesuiră pe străzi pentru a vedea trecând caravana motorizată, cu Bobby stând întotdeauna pe scaunul din spate în mașina decapotabilă, cu George și cu ceilalți așezați pe podea și ținându-l de picioare, pentru ca oamenii să nu îl poată trage din mașină. Grupuri de copii alergau pe lângă mașină strigând „Bobby!” De câte ori mașina se oprea, oamenii se repezeau spre el, rupându-i manșetele, acele de cravată și nasturii costumelor.

În avion, Bobby se așeză și își goli buzunarele, de unde apărură nenumărate hârtii, precum un confetti. George ridică de pe covor câteva. Erau zeci de note, scrise curat și împăturite îngrijit, încredințate buzunarelor lui Bobby. Toate îl implorau să meargă la ceremonii de absolvire sau să viziteze copii bolnavi din spitalele din oraș sau îl informau că se rugau pentru el în casele din suburbii, aprinzând lumânări în bisericile de la țară.

Bobby își scoase sacoul și își ridică manșetele cămășii, așa cum obișnuia. Abia atunci îi observă George brațele. Bobby avea antebrațe păroase, dar nu asta îl uimi pe George. Mâinile îi erau umflate, iar pielea îi era brăzdată de nenumărate zgârieturi roșii, furioase. George înțelese că asta se întâmplase atunci când mulțimea îl atinsese. Ei nu voiau să-l rănească, dar îl adorau atât de tare, încât îi voiau sângele.

Oamenii își găsiseră eroul de care aveau nevoie, iar Bobby se regăsise pe sine. Era motivul pentru care George și ceilalți asistenți numeau turneul „În sfârșit, liber”. Bobby dobândise un stil care îl caracteriza, având o nouă versiune de carismă Kennedy. Fratele său fusese fermecător, dar reținut, stăpân pe sine, retras – abordarea corectă pentru 1963. Bobby era mai deschis. În cele mai bune momente, părea să își afișeze sufletul dezvelit în fața publicului, mărturisind că este o ființă umană imperfectă, care dorea să facă lucrurile în mod corect, dar nu era întotdeauna sigur cum era bine. Expresia potrivită anului 1968 era: „Lasă lucrurile să se întâmple”. Bobby se simțea confortabil procedând astfel, iar ei îl iubeau pentru asta.

Jumătate dintre persoanele care se aflau la bordul avionului ce se întorcea la New York erau oameni de știri. Timp de zece zile, ei fotografiaseră și filmaseră mulțimile în extaz și transmiseseră reportaje despre cum noul, renăscutul Bobby Kennedy câștiga inimile alegătorilor. Polii de putere ai partidului democrat poate că nu gustau liberalismul tineresc al lui Bobby, dar nu puteau ignora fenomenul popularității sale. Cum ar fi putut ei să-l aleagă orbește pe Lyndon Johnson pentru a conduce a doua oară poporul american, când oamenii îl cereau pe Bobby? Iar dacă ei ar fi ales un candidat alternativ prorăzboi – vicepreședintele Hubert Humphrey, de exemplu, sau senatorul Muskie –, acesta ar fi luat din voturile lui Johnson fără să atingă susținerea lui Bobby. George nu-și închipuia cum ar fi putut Bobby să piardă nominalizarea.

Iar Bobby l-ar fi învins pe republican, care ar fi fost, aproape sigur, „înșelătorul” Dick Nixon, cel care mai fusese învins de un Kennedy o dată.

Drumul spre Casa Albă părea eliberat de obstacole.

În timp ce avionul se apropia de aeroportul John F. Kennedy din New York, George se întreba ce ar fi putut face oponenții lui Bobby pentru a-l opri. Președintele Johnson programase în seara aceea, chiar în timp ce avionul se afla în aer, o transmisiune la televiziunea națională. George abia aștepta să afle ce spusese Johnson. Nu se putea gândi la nimic ce ar fi putut să conteze.

— Cred că este emoționant, îi spuse unul dintre jurnaliști lui Bobby, să aterizezi pe un aeroport care poartă numele fratelui tău.

Era o afirmație neprietenoasă, intruzivă, adresată de un reporter care spera să provoace un răspuns negândit, ce ar fi putut să constituie un subiect fierbinte. Dar Bobby era obișnuit cu asta. Tot ce spuse fu:

— Mi-aș fi dorit să se numească încă Idlewild.

Avionul rulă către terminal. Înainte să se stingă lumina pentru centurile de siguranță, un personaj cunoscut urcă la bord și alergă pe culoar spre scaunul lui Bobby. Era președintele partidului democrat din New York. Înainte de a ajunge la Bobby, strigă:

— Președintele nu va candida! Președintele nu va candida!

— Mai spune încă o dată! spuse Bobby.

— Președintele nu va candida!

— Cred că glumești.

George era uluit. Lyndon Johnson, care ura familia Kennedy, realizase că nu putea obține nominalizarea democraților, fără îndoială pentru toate motivele pe care le identificase și George. Dar el spera că avea să existe un alt democrat prorăzboi care ar putea să-l învingă pe Bobby. Johnson înțelesese că singurul mod în care putea sabota cursa lui Bobby către președinție era să se retragă el însuși din cursă.

Iar acum toate pariurile trebuiau refăcute.

• Capitolul 42 •

Dave Williams știa că sora lui punea ceva la cale.

Lucra la episodul-pilot pentru *Dave Williams și prietenii,* propria emisiune de televiziune. Când i se propusese prima oară, considerase totul o treabă ușoară: părea o continuare firească a valului de succes de care se bucurase cu Plum Nellie. Trupa se destrămase acum și Dave avea mare nevoie de această emisiune. Era începutul carierei sale solo. Trebuia să iasă bine.

Producătorul îi sugerase să o aducă pe sora sa, o cunoscută stea de cinema, pentru a apărea ca invitat. Evie era mai atrăgătoare ca oricând. Ultimul ei film, o comedie despre o fată snoabă care angajase un avocat negru, fusese un succes uriaș.

Evie îi propusese să cânte un duet cu partenerul său din film, Percy Marquand. Producătorul, Charlie, se îndrăgostise de idee, dar era îngrijorat de alegerea cântecului. Charlie era un tip micuț, bătăios, cu o voce răsunătoare.

— Trebuie să fie un cântec comic, spuse el. Nu pot să cânte *True Love* sau *Baby, It's Cold Outside.*

— E mai ușor de spus decât de făcut, spuse Dave. Cele mai multe duete sunt romantice.

Charlie scutură din cap.

— Uită. Asta este televiziune. Nu putem nici măcar să facem o aluzie la sex între o femeie albă și un negru.

— Ar putea să cânte *Anything You Can Do, I Can Do Better.* Ăsta e comic.

— Nu. Oamenii se vor gândi că este un comentariu legat de drepturile civile.

Charlie Lacklow era isteț, dar Dave nu-l plăcea. Nimeni nu-l plăcea. Era un terorist cu un temperament urât, iar rarele sale încercări nereușite de a fi drăguț înrăutățeau situația.

Dave încercă din nou:

— Ce zici de *Mockingbird*?

Charlie se gândi o clipă.

— „Dacă privighetoarea nu cântă, o să-mi cumpere un inel cu diamant”, cântă el. Apoi zise: Cred că putem să trecem cu asta.

— Sigur că putem, spuse Dave. Înregistrarea originală a fost cu un duet frate și soră, Inez și Charlie Foxx. Nimeni nu s-a gândit că sugerează un incest.

— În regulă.

Dave discută cu Evie despre sensibilitatea audienței americane de televiziune și îi explică alegerea cântecului, iar ea fu de acord – atâta doar că Dave văzu în ochii ei o strălucire pe care o cunoștea foarte bine. Și însemna bucluc. La fel privise și înainte de producția școlară a piesei *Hamlet,* în care o jucase pe Ophelia nud.

Apoi discutară despre ruptura sa de Beep.

— Toată lumea reacționează de parcă ar fi fost o legătură tipic adolescentină, care nu era făcută să dureze, se plânse Dave. Dar eu am renunțat să mai am legături adolescentine cu mult înainte de a înceta să mai fiu adolescent și nu mi-a plăcut niciodată să fac dragoste cu oricine. Am fost serios în legătură cu Beep. Am vrut copii.

— Ai crescut mai repede decât Beep, spuse Evie. Și eu am crescut mai repede decât Harry Remington. Harry s-a stabilit cu Anna Murray – am auzit că nu mai are aventuri. Poate același lucru se va întâmpla și cu Beep.

— Și va fi prea târziu pentru mine, așa cum a fost și pentru tine, spuse Dave amărât.

Acum, orchestra își acorda instrumentele, Evie era la machiaj, iar Percy se îmbrăca în costumul de scenă. Între timp, regizorul Tony Peterson îi ceru lui Dave să-și înregistreze introducerea.

Emisiunea era în culori și Dave se îmbrăcă într-un costum din catifea vișinie. Privi spre cameră, imaginându-și-o pe Beep întorcându-se în viața lui, cu brațele larg deschise ca să-l îmbrățișeze, și zâmbi cu căldură.

— Și acum, prieteni, un moment deosebit. Îi avem în platou pe cei doi protagoniști ai filmului *My Client and I*: Percy Marquand și propria mea soră, Evie Williams!

Aplaudă. Studioul era tăcut, dar, înainte de difuzarea emisiunii, la Coloana sonoră avea să se adauge zgomotul unei mulțimi aplaudând.

— Îmi place zâmbetul tău, Dave, îi spuse Tony. Încă o dată.

Dave o făcu de trei ori și Tony se declară satisfăcut.

În acel moment intră Charlie, însoțit de un bărbat trecut de 40 de ani, îmbrăcat într-un costum gri. Dave observă imediat aerul lingușitor al lui Charlie.

— Dave, vreau să ți-l prezint pe sponsorul nostru, spuse el. Acesta este Albert Wharton, cel mai important om de la National Soap și unul dintre cei mai importanți oameni de afaceri din America. A venit tocmai din Cleveland, Ohio, ca să te întâlnească, nu-i așa că e deosebit?

— Cu siguranță este, spuse Dave.

Oamenii zburau mai mult de jumătate de glob ca să-l vadă, de fiecare dată când avea un concert, dar el se arăta întotdeauna fericit și recunoscător pentru asta.

Wharton spuse:

— Am doi copii adolescenți, un băiat și o fată. Vor fi foarte invidioși că te-am întâlnit.

Dave încerca să se concentreze asupra spectacolului, care trebuia să iasă minunat, și ultimul lucru de care avea nevoie era să discute cu un magnat al prafului de curățat; dar înțelegea că trebuia să se poarte politicos cu acest om.

— Voi semna două autografe pentru copiii tăi, spuse el.

— Asta o să le placă tare.

Charlie pocni din degete către domnișoara Pritchard, secretara lui, care venea în spatele său.

— Jenny, scumpo, spuse el, chiar dacă ea avea 40 de ani. Adu două fotografii cu Dave din birou.

Wharton arăta ca un om de afaceri tipic – părea conservator, era tuns scurt și îmbrăcat plicticos. Asta îl făcu pe Dave să întrebe:

— Ce v-a determinat să luați decizia de a sponsoriza emisiunea mea, domnule Wharton?

— Produsul nostru de bază este un detergent numit Foam, începu Wharton.

— Am văzut reclamele, spuse Dave zâmbind. „Foam spală mai bine decât alb!”

Wharton clătină din cap. Probabil că oricine îl întâlnea îi recita această reclamă.

— Foam este foarte cunoscut și apreciat și asta de foarte mulți ani, spuse el. Din acest motiv, are și o imagine ușor perimată. Tinerele neveste au tendința de a spune: „Foam, da, mama îl folosea mereu”. Ceea ce este drăguț, dar prezintă anumite pericole.

Dave se amuza ascultându-l vorbind despre caracterul unei cutii de detergent ca și cum ar fi fost o persoană. Dar Wharton vorbea fără vreo urmă de umor sau de ironie, iar Dave își suprimă impulsul de a nu-l lua în serios.

— Așadar, spuse el, mă aflu aici pentru a transmite că Foam este tânăr și la modă.

— Exact, zise Wharton. Apoi zâmbi pentru prima dată. Și, în același timp, pentru a aduce muzică populară și umor de calitate în casele americanilor.

Dave rânji.

— E bine totuși că nu mă aflu în Rolling Stones!

— Cu siguranță este, spuse Wharton teribil de serios.

Jenny se întoarse cu două fotografii ale lui Dave, în format opt pe zece, și cu un marker.

— Cum se numesc copiii tăi? îl întrebă Dave pe Wharton.

— Caroline și Edward.

Dave scrise dedicația pe fiecare dintre fotografii, apoi semnă.

Tony Peterson interveni:

— Suntem gata pentru secvența cu „Mockingbird”.

Pentru acest număr, fusese construit un mic decor. Arăta precum un colțișor dintr-un magazin la modă, cu vitrine de sticlă umplute cu tot felul de accesorii de lux. Percy apăru îmbrăcat într-un costum închis la culoare la care purta o cravată argintie, ca un spălător de podele. Evie era o cumpărătoare bogată, cu pălărie, mănuși și poșetă. Își ocupară pozițiile de fiecare parte a casei de marcat. Dave zâmbi gândindu-se la eforturile pe care le făcuse Charlie ca să evite orice aluzie la ceva amoros.

Repetară cu orchestra. Cântecul avea un ritm vioi și era vesel. Vocea baritonală a lui Percy și cea de contraalto a lui Evie se armonizau foarte plăcut. La momentele potrivite, Percy scotea de sub tejghea o pasăre în colivie și un șirag de inele.

— La acest moment vom adăuga ulterior râsetele, pentru a sugera audienței că se dorește să fie comic, spuse Charlie.

Apoi se ocupară de numărul pentru înregistrare. Prima dublă fu perfectă, dar repetară totul încă o dată, pentru siguranță, așa cum se obișnuia.

Pe măsură ce se apropiau de sfârșit, Dave se simțea tot mai bine. Era un gen de amuzament de familie ideal pentru audiența din America. Începu să creadă că emisiunea sa avea să reușească.

La ultimul vers al cântecului, Evie se aplecă peste casa de marcat, se ridică pe vârfuri și îl sărută pe Percy pe obraz.

— Minunat! spuse Tony înaintând în platou. Mulțumesc tuturor. Pregătiți decorul pentru următoarea introducere a lui Dave, vă rog.

Avea un aer grăbit și ușor jenat și Dave se întreba de ce.

Evie și Percy coborâră de pe platou.

Când fu alături de Dave, domnul Wharton spuse:

— Nu putem lăsa în emisie acel sărut.

Înainte ca Dave să poată spune ceva, Charlie Lacklow adăugă grijuliu:

— Desigur, nu vă faceți griji, domnule Wharton, putem sări peste el, probabil vom face trecerea direct la Dave, care va aplauda.

Dave spuse liniștit:

— Mi s-a părut că acel sărut a fost încântător și, într-un fel, inocent.

— Chiar și așa, spuse Wharton sever.

Dave se întrebă îngrijorat dacă acest lucru avea să devină o problemă.

— Renunță, Dave, spuse Charlie. Nu putem arăta un sărut interrasial la televiziunea americană.

Dave fu surprins. Dar, dacă era să se gândească la asta, realiza că cei foarte puțini oameni de culoare care apăreau la TV atingeau foarte rar, dacă nu cumva niciodată, o persoană albă.

— Asta este o politică sau ceva de genul ăsta? întrebă el.

— Mai degrabă o regulă nescrisă, spuse Charlie. Nescrisă și de neîncălcat, adăugă el foarte ferm.

Evie auzi schimbul de replici și întrebă provocator:

— De ce, mai exact?

Dave îi văzu privirea și mormăi în sinea lui. Era clar că Evie nu avea să lase acest moment să treacă. Nu fără să lupte.

Dar pentru câteva momente fu liniște. Nimeni nu știa exact ce ar putea să spună, mai ales că Percy era de față.

În cele din urmă, Wharton răspunse întrebării lui Evie pe tonul său sec, de contabil.

— Spectatorii nu ar fi de acord, spuse el. Cei mai mulți americani cred că rasele nu trebuie să se amestece.

— Exact, adăugă Charlie Lacklow. Când ceva se întâmplă la televiziune, acel lucru se întâmplă în casa ta, în curtea ta, în timp ce copiii tăi privesc, în timp ce soacra ta privește…

Wharton privi spre Percy și își aminti că era căsătorit cu Babe Lee, o femeie albă.

— Îmi pare rău dacă asta te ofensează, domnule Marquand, spuse el.

— Sunt obișnuit cu asta, spuse blând Percy, fără să nege totuși că fusese ofensat, dar arătând că nu considera asta o mare problemă.

Dave se gândi că era un gest deosebit de elegant.

Evie spuse indignată:

— Poate că televiziunea ar trebui să lucreze în sensul modificării prejudecăților oamenilor.

— Nu fi naivă! spuse Charlie nepoliticos. Dacă le arătăm ceva ce nu le place, nu fac altceva decât să schimbe nenorocitul de canal.

— Atunci, *toate* ar trebui să facă același lucru și să înfățișeze Statele Unite ca pe un loc în care toți oamenii sunt egali.

— Nu ar funcționa, spuse Charlie.

— Poate că nu, ripostă Evie. Dar ar trebui să încercăm, nu-i așa? Avem o responsabilitate. Privi în jur, către tot grupul – Charlie, Tony, Dave, Percy și Wharton. Dave se simți vinovat când ochii li se întâlniră, știind că ea avea dreptate. Fiecare dintre noi, continuă ea. Facem emisiuni de televiziune, care influențează modul în care gândesc oamenii.

— Nu neapărat… spuse Charlie.

Dar Dave îl întrerupse:

— Termină, Charlie, chiar influențăm oamenii. Dacă nu am face-o, domnul Wharton și-ar risipi banii.

Charlie părea furios, dar nu mai răspunse.

— Acum, astăzi, avem o șansă să facem lumea un loc mai frumos, insistă Evie mai departe. Nimeni nu s-a deranjat că l-am sărutat pe Bing Crosby în direct la televiziune. Haideți să-i ajutăm pe oameni să înțeleagă că nu este nimic diferit dacă obrazul pe care-l sărut este puțin mai întunecat la culoare.

Toată lumea privi către domnul Wharton.

Dave simți cum transpirația îl năpădește subit pe sub cămașa cu volane, lipită de piele. El nu dorea ca Wharton să fie ofensat.

— Argumentele tale sunt corecte, tânără doamnă, spuse Wharton. Dar datoria mea este față de acționarii mei și față de angajații mei. Nu mă aflu aici ca să fac lumea un loc mai bun, mă aflu aici ca să vând Foam către neveste. Și nu îmi voi atinge scopul dacă asociez produsul meu cu sexul interrasial, cu tot respectul, domnule Marquand. Sunt un mare fan, apropo, Percy… Am toate înregistrările tale.

Dave se trezi gândindu-se la Mandy Love. Fusese nebun după ea, deși era negresă. Nu avea tenul auriu precum Percy, ci un minunat negru-cărbune intens. Dave îi sărutase pielea până când îl duruseră buzele. Poate că ar fi cerut-o de soție dacă ea nu s-ar fi întors la fostul ei iubit. Și Dave s-ar fi aflat acum în poziția lui Percy, străduindu-se să tolereze o conversație care îi insulta căsătoria.

Charlie spuse:

— Cred că duetul funcționează foarte bine ca un simbol minunat al colaborării dintre rase fără să atingă subiectul delicat al sexului interrasial. Cred că am făcut o treabă minunată aici – considerând că vom lăsa la o parte acel sărut.

— Drăguță încercare, Charlie, spuse Evie, dar e un rahat și tu știi asta.

— Este adevărul.

În încercarea de a însenina puțin atmosfera, Dave spuse:

— Ai numit sexul „un subiect delicat”, Charlie? Asta e amuzant.

Nimeni nu râse.

Evie privi spre Dave.

— În afară de a face glume, ce altceva mai ai de gând să faci, Dave? spuse ea aproape certându-l. Tu și cu mine am fost crescuți astfel încât să luăm atitudine pentru ceea ce ni se pare corect. Tatăl nostru a luptat în războiul civil din Spania. Bunica a

câștigat dreptul de vot pentru femei. Ai de gând să cedezi la așa ceva?

Percy Marquand interveni:

— Tu ești talentul, Dave. Ei au nevoie de tine. Fără tine nu au nicio emisiune. Tu ai puterea. Folosește-o pentru a face ceva bun.

— Fiți realiști, spuse Charlie. Nu există nicio emisiune fără National Soap. Vom avea probleme să găsim un nou sponsor, mai ales după ce oamenii vor afla de ce s-a retras domnul Wharton.

Wharton nu spusese, de fapt, că ar retrage sponsorizarea din cauza sărutului, constată Dave. Și nici Charlie nu spusese că descoperirea unui nou sponsor ar fi fost imposibilă – ci doar dificilă. Dacă Dave ar fi insistat ca acel sărut să fie păstrat, emisiunea ar fi putut să meargă înainte, iar cariera în televiziune a lui Dave ar fi reușit să supraviețuiască.

Poate.

— Chiar este decizia mea? spuse el.

— Așa pare să fie, răspunse Evie.

Era, oare, pregătit să-și asume acest risc?

Nu, nu era.

— Sărutul iese, spuse el.

•

Jasper Murray zbură la Memphis în aprilie, pentru a urmări o grevă a lucrătorilor din salubritate care începuse să devină violentă.

Jasper știa destule lucruri despre violență. El credea că toți bărbații, inclusiv el, o aveau în interiorul lor, gata să fie pașnică sau dăunătoare, în funcție de circumstanțe. Înclinația lor naturală era să ducă o viață liniștită, în spiritul legii; dar, sub presiunea unui anumit tip de încurajare, cei mai mulți dintre ei erau capabili să comită acte de tortură, violuri sau crime. Știa asta.

Așa că, atunci când ajunse la Memphis, încercă să asculte ambele părți. Purtătorul de cuvânt al primăriei spunea că existau agitatori externi care îi incitau pe greviști la acte violente. Protestatarii dădeau vina pe brutalitatea poliției.

Jasper întrebă:

— Cine este responsabil?

Răspunsul fu Henry Loeb.

Jasper află că Loeb, primarul democrat al orașului Memphis, era un rasist declarat. El credea în segregarea rasială, susținea servicii „separate, dar egale” pentru cetățenii albi și negri și se împotrivea în mod public integrării rasiale prin ordin judecătoresc.

Și aproape toți lucrătorii din salubritate erau negri.

Salariile lor erau atât de mici, încât aproape toți erau eligibili pentru ajutor social. Trebuiau să facă ore suplimentare obligatorii, fără plată. Iar municipalitatea nu le recunoștea sindicatul.

Dar ceea ce declanșase greva fusese problema siguranței. Doi oameni fuseseră zdrobiți de o mașină care funcționa defectuos. Loeb refuzase să retragă mașinile care erau depășite sau să întărească regulile de siguranță.

Consiliul municipal votase să pună capăt grevei prin recunoașterea sindicatului, dar Loeb trecuse peste hotărârea consiliului.

Protestul se extinsese.

Și căpătă atenție la nivel național atunci când Martin Luther King se plasase de partea lucrătorilor din salubritate.

King zbură spre oraș pentru a doua sa vizită, în aceeași zi ca Jasper, 3 aprilie 1968, într-o zi de miercuri. În seara aceea, o furtună întunecă orașul. În ploaia foarte puternică, Jasper se duse să-l asculte pe King vorbind la o întrunire de la Mason Temple.

Ralph Abernathy era omul care făcea încălzirea. Mai înalt și mai închis la culoare decât King, mai puțin arătos și mult mai agresiv, el era – conform bârfelor – tovarășul de băutură și de escapade cu femei al lui King, dar și cel mai apropiat aliat și prieten al acestuia.

Asistența era constituită din lucrători în serviciile de salubritate și din familiile și prietenii acestora. Privind la pantofii lor uzați, la hainele și pălăriile lor vechi, Jasper realiză că aceștia erau unii dintre cei mai săraci oameni din America. Erau lipsiți de educație și îndeplineau muncile cele mai murdare, trăind într-un oraș care-i considera cetățeni de rang inferior, unde erau numiți negrotei sau băieți. Dar aveau caracter. Nu doreau să mai suporte asta în continuare. Ei credeau într-o viață mai bună. Ei aveau un vis.

Și îl aveau pe Martin Luther King.

King avea 39 de ani, dar arăta mai în vârstă. Când Jasper îl văzuse vorbind la Washington, era puțin mai plinuț, dar în cei cinci ani care trecuseră de atunci mai luase ceva în greutate și acum arăta chiar gras. Dacă nu ar fi purtat un costum de calitate, ar fi putut trece drept un proprietar de butic. Dar asta a fost înainte să deschidă gura. Când vorbea, devenea un uriaș.

În seara aceea se afla într-o dispoziție apocaliptică. În timp ce fulgerele brăzdau cerul dincolo de ferestre și o serie de tunete îi întrerupeau discursul, el spuse asistenței că avionul său fusese întârziat în dimineața aceea din cauza unei amenințări cu bombă.

— Dar asta nu mai are importanță pentru mine acum, pentru că am fost pe vârful muntelui, spuse el, iar ascultătorii îl aclamară furtunos. Doresc doar să îndeplinesc voința Domnului. Apoi fu copleșit de emoția propriilor cuvinte și vocea începu să-i tremure de hotărâre, așa cum se întâmplase și pe treptele de la Memorialul Lincoln. Și El mi-a permis să urc pe muntele Lui, spuse el. Și am privit împrejur. Vocea lui crescu din nou. Și *am văzut* Țara Făgăduinței!

King era într-adevăr mișcat, observă Jasper. Transpira abundent și îi dăduseră lacrimile. Mulțimea îi împărtășea pasiunea și răspundea cu „Da” și „Amin!”

— E posibil să nu pot ajunge acolo cu voi, spuse King cu vocea tremurând de emoție, iar Jasper își aminti că, în Biblie, Moise nu a ajuns niciodată la Canaan. Dar vreau să știți că în seara asta, noi, ca oameni, vom pleca spre Țara Făgăduinței. Două mii de ascultători izbucniră în aplauze și rugăciuni. Și astfel, în seara asta, sunt fericit. Nu-mi fac griji pentru nimic. Nu mi-e teamă de nimeni. Făcu o pauză, apoi spuse rar: Ochii mei au văzut gloria venirii Domnului.

Și, odată cu asta, păru să-și revină din transă. Ralph Abernathy, aflat în spatele lui, se aplecă să îl susțină și îl conduse să se așeze pe un scaun, prin mijlocul unui uragan de aclamații care rivalizau cu furtuna de afară.

Jasper își petrecu a doua zi urmărind o dispută legală. Municipalitatea încerca să ajungă în instanță pentru a interzice o demonstrație pe care King o programase pentru lunea următoare, iar King lucra la un compromis care putea să-i garanteze un marș restrâns, liniștit.

La sfârșitul după-amiezii, Jasper vorbi cu Herb Gould la New York. Conveniră ca Jasper să încerce să-i aranjeze lui Sam Cakebread câte un interviu cu Loeb și cu King, pentru sâmbătă sau duminică, urmând ca Herb să trimită o echipă care să filmeze demonstrația de luni, pentru un reportaj ce urma să fie difuzat luni seara.

După ce vorbi cu Gould, Jasper se duse la motelul Lorraine, unde era cazat King. Era o clădire joasă, cu două niveluri, cu balcoanele îndreptate spre parcarea motelului. Jasper observă un Cadillac alb, care știa că îi fusese închiriat lui King împreună cu șoferul, de către o casă de pompe funebre deținută de un negru. Lângă mașină se afla un grup de asistenți ai lui King și, printre ei, Jasper o remarcă pe Verena Marquand.

Era la fel de răvășitor de frumoasă, așa cum fusese și cu cinci ani în urmă, chiar dacă acum arăta diferit. Coafura ei era în stil afro, purta mărgele și era îmbrăcată într-un caftan. Jasper observă mici riduri de oboseală în jurul ochilor ei și se întrebă cum era să lucrezi pentru un om ca Martin Luther King, pe cât de adorat, pe atât de puternic urât.

Jasper îi oferi cel mai cuceritor zâmbet al său, apoi se prezentă și spuse:

— Ne-am mai întâlnit.

Ea îl privi cu suspiciune.

— Nu prea cred.

— Sigur că da. Dar poți fi iertată pentru că nu-ți amintești. S-a întâmplat pe 28 august 1963. Multe lucruri s-au întâmplat în ziua aceea.

— Mai ales discursul *Am un vis* al lui Martin.

— Eram un reporter student pe atunci și te-am rugat să-mi aranjezi un interviu cu Dr. King. Mi-ai cam dat papucii.

Jasper își amintea, de asemenea, cât de hipnotizat fusese de frumusețea Verenei. Și acum simțea aceeași încântare.

Ea se înmuie și spuse zâmbind:

— Și poate că încă vrei interviul.

— Sam Cakebread va veni aici în weekend. Urmează să vorbească cu Herb Loeb. Cred că ar trebui să-i ia un interviu și doctorului King.

— O să fac tot ce se poate, domnule Murray.

— Te rog, spune-mi Jasper.

Ea ezită.

— Satisface-mi o curiozitate. Cum am ajuns să ne întâlnim, în ziua aceea, în Washington?

— Eu luam micul dejun cu congresmenul Greg Peshkov, un prieten de familie. Tu erai cu George Jakes.

— Și unde ai fost de atunci și până acum?

— În Vietnam, o parte din timp.

— Ai luptat?

— Am văzut ceva acțiune, da. Nu-i plăcea să vorbească despre asta. Pot să-ți pun o întrebare personală?

— Încearcă. Dar nu-ți promit să și răspund.

— Tu și George sunteți încă împreună?

— Nu o să-ți răspund la asta.

În acel moment, amândoi auziră vocea lui King și ridicară privirea. El stătea în picioare pe balconul din fața camerei lui, privind în jos, spunându-i ceva unuia dintre asistenți, care se afla lângă Jasper și Verena, în parcarea motelului. King își îndesa cămașa în pantaloni, ca și cum s-ar fi îmbrăcat după ce făcuse duș. Jasper se gândi că, probabil, se pregătea să iasă la cină.

Apoi King își puse ambele mâini pe balustradă și se aplecă, glumind cu cineva aflat dedesubt.

— Ben, în seara asta vreau să cânți pentru mine *My Precious Lord,* așa cum n-ai mai cântat-o niciodată. Vreau să cânți cu adevărat frumos.

Șoferul Cadillacului alb i se adresă, privind în sus:

— Se face rece, părinte. Poate vrei să iei o haină în seara asta.

— Bine, Jonesy, spuse King.

Apoi se îndepărtă de balustradă.

Imediat se auzi un foc de armă.

King se retrase în spate, își aruncă brațele în aer ca un om pe cruce, lovi zidul din spatele lui și căzu.

Verena țipă.

Asistenții lui King se adăpostiră lângă Cadillacul alb.

Jasper se lăsă într-un genunchi. Verena se ghemui pe jos, în fața lui. El o cuprinse cu ambele brațe, trăgându-i protector capul spre pieptul lui, și se uită după locul din care se trăsese. De partea cealaltă a străzii se afla o casă care putea să-l adăpostească pe trăgător.

Nu mai există și o a doua împușcătură.

Pentru o clipă, Jasper fu devastat. O eliberă pe Verena din îmbrățișarea lui și o întrebă:

— Ești în regulă?

— Of, Martin! spuse ea privind în sus, către balcon.

Se ridicară amândoi cu precauție, dar împușcăturile păreau să fi încetat.

Fără să spună un cuvânt, amândoi se repeziră spre scara exterioară care ducea la balcon.

King zăcea întins pe spate, cu tălpile lipite de balustradă. Ralph Abernathy era aplecat deasupra lui, împreună cu un alt asistent, remarcabilul Billy Kyles. Dinspre oamenii din parcare, care văzuseră împușcătura, se auzeau țipete și gemete.

Glonțul zdrobise gâtul și maxilarul lui King și îi rupsese gulerul. Rana era teribilă și Jasper știu imediat că pastorul fusese lovit de un proiectil exploziv, cunoscut drept „dumdum”. În jurul umerilor lui șiroia sângele.

Abernathy țipă: „Martin! Martin! Martin!” Mângâie obrazul lui King. Lui Jasper i se păru că vede pe fața lui King un ușor semn de conștiență. Abernathy spuse:

— Martin, sunt Ralph, nu te îngrijora, totul o să fie bine.

Buzele lui King se mișcară, dar nu se auzi niciun sunet.

Kyles ajunse primul la telefonul din cameră. Ridică receptorul, dar nimeni nu părea să fie la centrală. Kyles începu să lovească peretele cu pumnul, strigând:

— Răspunde la telefon! Răspunde la telefon! Răspunde la telefon!

Apoi renunță și alergă înapoi pe balcon, strigând către oamenii aflați în parcare:

— Chemați o ambulanță, Dr. King a fost împușcat!

Cineva înveli capul sfărâmat al lui King într-un prosop adus din baie.

Kyles luă un cearșaf portocaliu de pe patul din cameră și îl înveli, acoperindu-i corpul până la gâtul distrus.

Jasper mai văzuse astfel de răni. Știa cât de mult sânge putea să piardă un om și care erau consecințele pentru acesta.

Nu avea nicio speranță pentru Martin Luther King.

Kyles ridică mâna lui King, îi luă degetele deschise și ridică un pachet de țigări. Jasper nu îl văzuse niciodată pe King fumând: în mod evident, o făcea doar în particular. Chiar și acum, Kyles își proteja prietenul. Gestul îl mișcă profund pe Jasper.

Abernathy încă vorbea cu King.

— Mă poți auzi? îi spunea el. Mă poți auzi?

Jasper văzu culoarea feței lui King modificându-se dramatic. Pielea maronie începu să pălească, schimbându-se într-o nuanță de gri. Trăsăturile lui frumoase deveniră nefiresc de rigide.

Jasper știa cum arată moartea și înțelegea că ăsta era sfârșitul.

Verena se întoarse cu spatele și intră în cameră hohotind.

Jasper o cuprinse cu brațul.

Ea se prăbuși plângând în brațele lui, iar lacrimile ei fierbinți se scurseră pe cămașa albă a lui Jasper.

— Îmi pare foarte rău, șopti Jasper. Foarte rău.

Îi părea rău pentru Verena. Îi părea rău pentru Martin Luther King.

Îi părea rău pentru America.

•

În noaptea aceea, orașele cu minoritate neagră din Statele Unite explodară.

Dave Williams, aflat în bungaloul său de la hotelul Beverly Hills, unde locuia, privea cu oroare reportajele televiziunilor. Izbucniseră revolte în 110 orașe. În Washington, 20 000 de oameni copleșiseră forțele poliției și dăduseră foc clădirilor. În Baltimore, șase oameni muriseră și 700 fuseseră răniți. În Chicago, o porțiune de trei kilometri din West Madison Street fusese transformată în ruine.

Pe toată durata zilei următoare, Dave rămase în camera lui, întins pe sofa în fața televizorului, fumând țigară după țigară. Cine era de vină? Nu era vorba doar de asasin, ci de toți rasiștii albi care zgândăriseră ura. Și erau oameni care nu făcuseră nimic ca să oprească crudele nedreptăți.

Oameni ca Dave.

În viața lui de până atunci, i se dăduse șansa de a lua poziție împotriva rasismului. Se întâmplase cu câteva zile în urmă, într-un studio de televiziune din Burbank. I se spusese că o femeie albă nu putea săruta un bărbat negru în direct la televiziunea americană. Sora sa îi ceruse să se opună acestei reguli rasiste. Dar el cedase în fața prejudecății.

Și el îl omorâse pe Martin Luther King, la fel cum îl omorâseră și Henry Loeb, Barry Goldwater și George Wallace.

Emisiunea ar fi trebuit să fie difuzată a doua zi, sâmbătă, la ora opt seara, fără sărutul respectiv.

Dave comandă o sticlă de bourbon de la room service și adormi pe canapea.

Dimineață se trezi devreme, știind deja ce are de făcut.

Făcu un duș, luă două aspirine pentru mahmureală și se îmbrăcă rapid cu cea mai conservatoare ținută pe care o avea, un costum cadrilat verde, cu revere largi și pantaloni evazați. Comandă o limuzină și plecă spre studioul din Burbank, unde ajunse la ora 10:00.

Știa că Charlie Lacklow era probabil în biroul lui, chiar dacă era o zi de weekend – fiind ziua de difuzare a emisiunii, trebuia să facă față unor eventuale situații de panică de ultim moment, întocmai ca aceea pe care Dave era pe cale să o creeze.

Jenny, secretara de vârstă mijlocie a lui Charlie, se afla la biroul ei, în anticameră.

— Bună dimineața, domnișoară Pritchard, spuse Dave.

O trata cu mai mult respect decât era necesar, tocmai pentru că Charlie era atât de bădăran cu ea. În consecință, ea pur și simplu îl adora pe Dave și ar fi făcut orice pentru el.

— Ai vrea, te rog, să verifici ce zboruri există spre Cleveland?

— În Ohio?

El zâmbi.

— Există și un alt Cleveland?

— Vrei să pleci acolo astăzi?

— Cât de repede se poate.

— Ai idee cât e de departe?

— Cred că sunt vreo trei mii de kilometri.

Ea ridică receptorul telefonului, iar Dave adăugă.

— Comandă o limuzină care să mă aștepte acolo, la aeroport.

Ea își notă, apoi vorbi la telefon.

— Când este următorul zbor spre Cleveland? Mulțumesc, aștept. Apoi privi din nou spre Dave. Unde anume vrei să ajungi în Cleveland?

— Dă-i șoferului adresa de acasă a lui Albert Wharton.

— Domnul Wharton te așteaptă?

— Va fi o surpriză.

El îi făcu un semn cu ochiul și apoi intră în biroul lui Charlie.

Charlie se afla în spatele biroului său. În onoarea zilei de sâmbătă, purta o jachetă de tweed, fără cravată.

— Poți să editezi două variante ale emisiunii? întrebă Dave. Una care să conțină sărutul și alta fără?

— Destul de ușor, spuse Charlie. Avem deja o variantă editată fără sărut, care e gata să fie difuzată. Putem să facem și cealaltă variantă în dimineața asta. Dar n-o s-o facem.

— Ceva mai târziu, în cursul zilei, o să primești un telefon de la Albert Wharton, care o să-ți ceară să lași sărutul în emisiune. Vreau doar să fii pregătit pentru asta. Nu ți-ai dori să ne dezamăgim sponsorul.

— Desigur că nu. Dar ce te face să crezi că și-a schimbat părerea?

Dave nu era sigur deloc, dar nu îi spuse asta lui Charlie.

— Cu ambele versiuni pregătite, care ar fi cel mai târziu moment în care poți face înlocuirea?

— În jur de opt fără zece, ora Coastei de Est.

Jenny Pritchard apăru în ușă și zise:

— Dave, ți-am făcut o rezervare pentru cursa de ora 11:00. Aeroportul se află la vreo doisprezece kilometri distanță, deci ar trebui să pleci acum.

— Sunt deja pe drum.

— Zborul durează patru ore și jumătate și este o diferență de fus orar de trei ore, deci vei ateriza la 6:30. Ea îi dădu o bucată de hârtie cu adresa domnului Wharton. Ar trebui să poți ajunge acolo la 7:00.

— Pare să fie suficient timp, spuse Dave. Îi făcu lui Charlie un semn de salut și adăugă: Stai lângă telefon.

Charlie îl privi uimit. Nu era obișnuit să se facă asemenea presiuni asupra lui.

— Nu intenționez să plec nicăieri, spuse el.

În anticameră, domnișoara Pritchard îi spuse:

— Soția lui se numește Susan, iar copiii se numesc Caroline și Edward.

— Mulțumesc. Dave închise ușa biroului lui Charlie, apoi adăugă: Domnișoară Pritchard, dacă te saturi vreodată să lucrezi pentru Charlie, să știi că am nevoie de o secretară.

— Sunt deja sătulă, spuse ea. Când începem?

— Luni.

— Să vin la hotelul Beverly Hills la ora 9:00?

— Mai bine la 10:00.

Limuzina hotelului îl duse pe Dave la LAX. Domnișoara Pritchard anunțase în prealabil compania aeriană și, la aeroport, fu așteptat de o stewardesă, care îl trecu prin culoarul VIP pentru a evita mulțimea din terminalul de plecări.

La micul dejun nu înghițise nimic altceva în afara aspirinelor, așa că se bucură foarte tare de prânzul oferit pe durata zborului. În timp ce avionul cobora spre orașul plat de lângă lacul Erie, el continua să se frământe în legătură cu ce urma să-i spună domnului Wharton. Avea să fie o treabă dificilă. Dar dacă urma să o abordeze corespunzător, poate că avea să reușească să-l facă pe Wharton să se răzgândească. Asta ar fi fost revanșa lui pentru lașitatea de mai devreme. Abia aștepta să-i spună surorii sale că își răscumpărase greșeala.

Aranjamentele domnișoarei Pritchard funcționară perfect, așa că mașina care îl aștepta la aeroportul Hopkins îl duse nu foarte departe, într-o suburbie cu multă verdeață. La doar câteva minute după ora 7:00, limuzina opri pe aleea care ducea spre o casă mare în stilul unei ferme, deloc ostentativă în ciuda mărimii. Dave merse până la intrare și sună la ușă.

Se simțea nervos.

Ușa fu deschisă de însuși Wharton, care purta o bluză cu *en coeur* și pantaloni casual.

— Dave Williams? spuse el. Ce se întâmplă…?

— Bună seara, domnule Wharton, îl salută Dave. Îmi pare rău că vă deranjez, dar aș dori foarte mult să vorbesc cu dumneavoastră.

După ce depăși momentul de surprindere, Wharton păru încântat.

— Intră, spuse el. Haide să-mi cunoști familia.

Îl conduse pe Dave în sufragerie – familia părea că tocmai terminase de luat cina. Wharton avea o soție foarte drăguță de vreo 30 de ani, o fiică de aproximativ 16 ani și un fiu cu vreo doi ani mai tânăr.

— Avem un vizitator-surpriză, spuse Wharton. Acesta este domnul Dave Williams, de la Plum Nellie.

Doamna Wharton ridică o mână mică și albă la gură și exclamă:

— O, Doamne Dumnezeule!

Dave îi strânse mâna și apoi se întoarse către cei tineri.

— Probabil că voi sunteți Caroline și Edward.

Wharton păru mulțumit auzind că Dave își amintise numele copiilor săi.

Aceștia erau nespus de încântați să aibă parte de vizita-surpriză a unui adevărat star pop, pe care-l văzuseră doar la televizor. Edward abia dacă mai putea vorbi. Caroline își îndreptă umerii, își scoase sânii în față și îi aruncă lui Dave o privire pe care acesta o mai văzuse la mii de adolescente înainte. O privire care spunea: „Poți să-mi faci orice îți trece prin cap”.

Dar Dave pretinse că nu observă.

— Ia loc, Dave. Te rog, stai cu noi, spuse domnul Wharton apoi.

— Vrei să guști un desert? îl întrebă doamna Wharton. Avem prăjitură cu căpșuni.

— Da, vă rog, spuse Dave. Eu locuiesc într-un hotel – o prăjitură făcută în casă este o adevărată tratație.

— Oh, bietul de tine, spuse ea, pornind imediat către bucătărie.

— Ai venit direct de la Los Angeles? îl întrebă domnul Wharton.

— Da.

— Sunt convins că nu doar ca să mă vezi pe mine.

— De fapt, da. Aș vrea să mai vorbim încă o dată despre emisiunea din seara asta.

— De acord, spuse Wharton nedumerit.

Doamna Wharton reveni cu desertul pe un platou și începu să servească.

Dave ar fi dorit să-i aibă pe copii de partea sa, așa că li se adresă:

— În emisiunea pe care am făcut-o împreună cu tatăl vostru, există o secvență în care Percy Marquand cântă în duet cu sora mea, Evie Williams.

— Am văzut filmul cu ei, a fost o lovitură! spuse Edward.

— La finalul cântecului, Evie îl sărută pe Percy pe obraz.

Dave făcu o pauză, iar Caroline spuse:

— Și ce? Mare brânză!

Doamna Wharton flutură cochet din gene în timp ce îi servea lui Dave o felie uriașă de prăjitură cu căpșuni.

Dave continuă:

— Domnul Wharton și cu mine ne-am întrebat dacă acest lucru ar ofensa audiența – ceva ce niciunul dintre noi nu ar dori să facă. Și am decis să scoatem partea cu sărutul.

— Eu cred că a fost o alegere înțeleaptă, spuse Wharton.

— Am venit să vă caut astăzi, domnule Wharton, întrucât consider că, de când am luat această decizie, situația s-a schimbat.

— Te referi la asasinarea lui Martin Luther King!

— Dr. King a fost omorât, dar America încă mai sângerează, zise Dave.

Această propoziție îi apăru în minte de nicăieri, cam în același fel în care îi veneau, uneori, versurile cântecelor.

Wharton clătină din cap, iar gura i se strâmbă într-un rictus de încăpățânare. Optimismul lui Dave începu să-și piardă intensitatea. Wharton spuse grijuliu:

— Am mai mult de o mie de angajați, mulți dintre ei negri, că tot veni vorba. Dacă vânzările Foam vor scădea, din cauză că i-am ofensat pe telespectatori, o parte a acestor oameni își vor pierde locurile de muncă. Nu-mi pot permite să risc asta.

— Amândoi ne-am asuma un risc, spuse Dave. Este în joc și popularitatea mea. Dar aș vrea să fac ceva ca să ajut țara asta să se vindece.

Wharton zâmbi cu indulgență, ca și cum unul dintre copiii săi ar fi spus ceva incredibil de idealist.

— Și crezi că un sărut chiar poate face asta?

Dave coborî vocea și spuse pe un ton mai hotărât:

— Albert, este sâmbătă seara. Imaginează-ți următorul tablou: în întreaga Americă, tinerii negri se întreabă dacă să iasă în stradă să incendieze sau să spargă vitrine sau dacă să se așeze și să se țină departe de necaz. Înainte de a se hotărî, mulți dintre ei vor privi *Dave Williams și prietenii,* fiindcă este găzduit de o vedetă rock. Cum ți-ai dori să se simtă la finalul emisiunii?

— Bine, este evident.

— Gândește-te cum a fost construit decorul pentru Percy și Evie. Pe scenă, totul transmite mesajul că albii și negrii trebuie să fie ținuți separat: costumele, rolurile pe care le joacă și casa de marcat aflată între ei.

— Exact asta a și fost intenția, spuse Wharton.

— Am accentuat separarea lor și nu aș vrea să le arunc asta în față negrilor, mai ales astăzi, când marele lor erou a fost asasinat. Dar sărutul lui Evie, exact la final, subminează tot aranjamentul. Sărutul transmite că nu este necesar să ne exploatăm unii pe alții, să ne batem unii cu alții și să ne omorâm unii pe alții. Mesajul său este *că putem* să ne atingem. Asta n-ar trebui să fie mare scofală, dar este.

Dave își ținu respirația. Sincer, nu era prea sigur că sărutul avea să ajute la oprirea revoltelor. El își dorea ca sărutul să fie păstrat doar pentru că acesta lua atitudine față de bine și rău. Dar se gândise că, poate, acest argument l-ar convinge pe Wharton.

— Dave are multă dreptate, tată, spuse Caroline. Chiar ar trebui să faci asta.

— Da, adăugă și Edward.

Wharton nu părea prea mișcat de părerile copiilor săi, dar – oarecum spre surprinderea lui Dave – se întoarse spre soția sa și o întrebă:

— Tu ce părere ai, dragă?

— Nu ți-aș cere să faci nimic din ce ar putea să dăuneze companiei, spuse ea. Știi asta. Dar cred că acest lucru ar putea chiar să fie benefic pentru National Soap. Dacă te critică, spune-le că ai făcut-o pentru Martin Luther King. Ai putea deveni un erou.

Dave continuă:

— Este ora 7:45, domnule Wharton. Charlie Lacklow așteaptă la telefon. Dacă îl sunați în următoarele cinci minute, va avea timp să schimbe casetele. Decizia vă aparține.

În cameră se lăsă tăcerea. Wharton se gândi preț de o clipă, apoi se ridică.

— Hmm, cred că s-ar putea să ai dreptate, spuse el.

Și ieși în holul de la intrare.

Cu toții îl auziră formând numărul. Dave își mușcă buza.

— Cu domnul Lacklow, vă rog… Alo, Charlie… Da, este aici, servește desertul cu noi… Am avut o discuție destul de lungă despre asta și te-am sunat ca să-ți cer să bagi sărutul înapoi în emisiune… Da, exact asta am spus. Mulțumesc, Charlie. Noapte bună.

Dave auzi sunetul receptorului așezat în furcă și se lăsă copleșit de un cald sentiment de triumf.

Domnul Wharton se întoarse în cameră.

— Ei bine, s-a făcut, spuse el.

— Vă mulțumesc, domnule Wharton, zise Dave.

•

— Sărutul a provocat valuri uriașe și aproape toate reacțiile au fost pozitive, îi spuse Dave lui Evie marți, în timpul prânzului la Polo Lounge.

— Deci National Soap a avut de câștigat?

— Asta este ceea ce-mi spune noul meu prieten, domnul Wharton. Vânzările au crescut, nu au scăzut.

— Și emisiunea?

— De asemenea, un succes. Au programat deja un sezon întreg.

— Și totul doar pentru că ai făcut lucrul corect.

— Cariera mea solo a debutat foarte bine. Nu e rău pentru un puști care a picat la mai toate examenele.

Charlie Lacklow li se alătură la masă.

— Îmi pare rău că am întârziat, le spuse el nu prea convingător. Am lucrat la un comunicat de presă comun cu National Soap. E drept că după ceva timp, la trei zile de la emisiune, dar ei vor să profite de primirea bună pe care a avut-o emisiunea.

Îi înmână lui Dave două coli de hârtie.

— Pot să văd? spuse Evie.

Știa că Dave avea probleme cu cititul. El îi dădu hârtiile și după un minut ea zise:

— „Aș dori să aduc un omagiu directorului general al companiei National Soap, domnul Albert Wharton, pentru curajul și viziunea de care a dat dovadă atunci când a insistat ca emisiunea să fie difuzată incluzând controversatul sărut.” Ce tupeu!

Dave îi luă foaia, iar Charlie îi dădu un pix.

Dave scrise: „OK” în partea de sus a foii, apoi semnă și i-o dădu lui Charlie.

Evie era furioasă.

— Este revoltător! spuse ea.

— Sigur că este, răspunse Dave. Asta-i industria spectacolului.

• Capitolul 43 •

În ziua în care divorțul lui Dimka rămase definitiv, la Kremlin avu loc întrunirea asistenților de top pentru a se discuta situația din Cehoslovacia.

Dimka era binedispus. Urmărea să se însoare cu Natalya și un obstacol major îi dispăruse acum din cale. Abia aștepta să-i spună veștile, dar când ajunse în Sala Nina Onilova, mai mulți asistenți se aflau deja acolo și trebui să aștepte.

Când apăru și ea, cu părul cârlionțat căzându-i în jurul feței – în felul acela pe care el îl găsea atât de încântător –, el îi zâmbi larg. Natalya nu știa ce motive avea Dimka, dar îi zâmbi înapoi fericită.

Dimka era aproape la fel de fericit și pentru Cehoslovacia. Noul lider de la Praga, Alexander Dubček, se dovedise a fi un reformator după sufletul lui Dimka. Un satelit al Uniunii Sovietice anunțase că modelul său de comunism era posibil să nu fie la fel cu modelul sovietic, pentru prima dată de când Dimka lucra în Kremlin. Pe 5 aprilie, Dubček anunțase un program de acțiune care includea libertatea cuvântului, dreptul de a călători în Vest, încetarea arestărilor arbitrare și o independență mai mare pentru întreprinderile industriale.

Și, dacă funcționa pentru Cehoslovacia, ar fi putut să meargă și pentru Uniunea Sovietică.

Dimka crezuse întotdeauna în reformarea comunismului – spre deosebire de sora lui și de disidenți, care considerau că acesta trebuie aruncat la gunoi.

Întâlnirea începu și Evgheni Filipov prezentă raportul KGB, care spunea că elemente burgheze încercau să submineze revoluția cehă.

Dimka oftă cu năduf. Asta era ceva tipic pentru Kremlin în epoca Brejnev. Când cineva se opunea autorității lor, ei nu se întrebau niciodată dacă avuse motive serioase, ci căutau întotdeauna – sau inventau – motivații malefice.

Răspunsul lui Dimka fu disprețuitor.

— M-aș mira ca după douăzeci de ani de comunism să mai existe în Cehoslovacia prea multe elemente burgheze, spuse el.

Ca probe, Filipov adusese două documente. Unul era o scrisoare de la Simon Wiesenthal, directorul Centrului Evreiesc

de Documentare din Viena, care aprecia efortul colegilor săi sioniști din Praga. Celălalt era un manifest tipărit în Cehoslovacia, prin care Ucraina era instigată să se separe de Uniunea Sovietică.

De partea cealaltă a mesei, Natalya Smotrov spuse pe un ton batjocoritor:

— Aceste documente sunt niște falsuri atât de evidente, că te apucă râsul! Nu este nici măcar pe departe plauzibil faptul că Simon Wiesenthal organizează o contrarevoluție la Praga. Cu siguranță KGB-ul ar putea s-o facă mai bine de atât.

Filipov răspunse furios:

— Dubček s-a dovedit a fi un șarpe în grădină!

Aici exista un pic de adevăr. Când fostul lider ceh devenise nepopular, Brejnev îl aprobase pe Dubček ca înlocuitor, pentru că i se păruse docil și de încredere. Radicalismul său venise ca un șoc urât pentru conservatorii de la Kremlin.

Filipov continuă:

— Dubček i-a permis presei să-i atace pe liderii comuniști! spuse el indignat.

Aici, Filipov se afla pe nisipuri mișcătoare. Predecesorul lui Dubček, Novotný, fusese un escroc. Dimka spuse:

— Ziarele proaspăt eliberate de cenzură au relatat că Novotný folosea licențe de import guvernamentale pentru a importa mașini Jaguar, pe care ulterior le vindea colegilor de partid pentru un profit uriaș. Își luă un aer neîncrezător și adăugă: Chiar vrei să protejezi un asemenea om, tovarășe Filipov?

— Eu vreau ca țările comuniste să fie guvernate într-un mod disciplinat și riguros, replică Filipov. Ziarele subversive vor ajunge, în curând, să ceară așa-zisa democrație în stil vestic, în care partidele politice, reprezentând facțiuni burgheze rivale, creează iluzia că poți alege, dar se unesc pentru a reprima clasa muncitoare.

— Nimeni nu dorește asta, spuse Natalya. În schimb, dorim ca Cehoslovacia să fie o țară avansată din punct de vedere cultural și atrăgătoare pentru turiștii vestici. Dacă noi ne opunem și turismul intră în declin, Uniunea Sovietică va fi forțată să plătească și mai mulți bani pentru a susține economia cehă.

Filipov rânji sarcastic.

— Asta este opinia Ministerului de Externe? zise el.

— Ministerul de Externe dorește să negocieze cu Dubček pentru a se asigura că această țară rămâne comunistă, și nu o intervenție dură care ne-ar înstrăina, în aceeași măsură, țările capitaliste și comuniste.

În cele din urmă, argumentele economice prevalară pentru majoritatea celor din jurul mesei. Asistenții îi recomandară Biroului Politic – Politburo – ca Dubček să fie chestionat de ceilalți membri ai Pactului de la Varșovia cu ocazia următoarei lor întâlniri, la Dresda, în Germania de Est. Dimka se simțea triumfător: amenințarea unei epurări în forță fusese îndepărtată, cel puțin momentan. Palpitantul experiment ceh pentru reformarea comunismului putea să meargă mai departe.

În afara camerei de ședință, Dimka îi spuse Natalyei:

— Astăzi s-a pronunțat divorțul meu. Nu mai sunt căsătorit cu Nina și asta este oficial.

Răspunsul ei fu dezarmant.

— Bine, spuse ea, arătând de-a dreptul îngrozită.

De mai bine de un an, Dimka trăia separat de Nina și de micuțul Grigor. Avea propria locuință, în care el și Natalya se mai strecurau pentru câteva ore, o dată sau de două ori pe săptămână. Era nesatisfăcător pentru amândoi.

— Vreau să mă căsătoresc cu tine, îi spuse el.

— Și eu vreau același lucru.

— Vei vorbi cu Nik?

— Da.

— În seara asta?

— În curând.

— De ce te temi?

— Nu mi-e frică pentru mine, spuse ea. Nu-mi pasă ce îmi poate face mie. Dimka se înfioră amintindu-și buza ei spartă. Pentru tine îmi fac griji, continuă ea. Adu-ți aminte de omul cu casetofonul.

Dimka își aminti. Contrabandistul care o înșelase pe Nina fusese bătut atât de rău, încât ajunsese în spital. Ceea ce încerca Natalya să spună era că același lucru i s-ar fi putut întâmpla lui Dimka dacă ea i-ar fi cerut divorțul lui Nik.

Dimka era sceptic.

— Uite ce e, eu nu sunt un criminal de rând, sunt mâna dreaptă a prim-ministrului. Nik nu se poate atinge de mine.

Era aproape sigur de asta.

— Nu știu, spuse Natalya cu un aer nefericit. Și Nik are contacte la nivel înalt.

Dimka o întrebă apoi mai încet:

— Încă mai faci sex cu el?

— Nu prea des. Are alte fete.

— Îți face plăcere?

— Nu!

— Dar lui?

— Nu prea.

— Atunci, care e problema?

— Mândria lui. Va fi furios doar închipuindu-și că aș putea prefera un al bărbat.

— Nu mi-e frică de mânia lui.

— Mie îmi este. Dar o să vorbesc cu el. Îți promit.

— Mulțumesc. Dimka își coborî vocea până ajunse o șoaptă și adăugă: Te iubesc.

— Și eu te iubesc.

Dimka se întoarse la biroul lui și întocmi pentru șeful său, Alexei Kosîghin, un rezumat al celor discutate la întâlnirea asistenților.

— Nici eu nu cred în KGB, spuse Kosîghin. Andropov vrea să suprime reformele lui Dubček și falsifică dovezi ca să-și susțină acțiunea.

Iuri Andropov era noul șef al KGB-ului, un adept fanatic al liniei dure. Kosîghin continuă:

— Dar am nevoie de informații de încredere din Cehoslovacia. Dacă KGB-ul nu este de încredere, spre cine să mă îndrept?

— Trimite-o pe sora mea, îi spuse Dimka. Este reporter la TASS. În timpul crizei rachetelor din Cuba, ea i-a trimis de la Havana informații excelente lui Hrușciov, prin intermediul telegrafului Armatei Roșii. Ar putea să facă același lucru pentru tine, din Praga.

— Bună idee, spuse Kosîghin. Vrei să organizezi tu treaba asta?

•

În ziua următoare, Dimka nu se întâlni cu Natalya, dar o zi mai târziu ea îl sună la ora 7:00, exact înainte ca el să plece de la birou.

— Ai vorbit cu Nik? o întrebă el.

— Nu încă. Înainte ca Dimka să-și poată exprima dezamăgirea, ea continuă: Dar s-a întâmplat altceva. Filipov a venit să stea de vorbă cu el.

— Filipov? Dimka era consternat. Ce are a face un oficial al Ministerului Apărării cu bărbatul tău?

— Necaz. Cred că i-a spus lui Nik despre noi doi.

— De ce ar face asta? Știu că sunt mereu în opoziție la consfătuiri, dar totuși…

— Este ceva ce nu ți-am spus. Filipov a încercat să mă seducă.

— Idiotul naibii! Când?

— Acum două luni, la barul Riverside. Tu erai plecat cu Kosîghin.

— Incredibil. S-a gândit că ai putea să te culci cu el doar pentru că eu eram plecat din oraș?

— Ceva de genul ăsta. A fost stânjenitor. I-am spus că nu m-aș culca niciodată cu el, nici dacă ar fi ultimul bărbat din Moscova. Poate că ar fi trebuit să mă port mai cu mănuși.

— Crezi că a vorbit cu Nik din răzbunare?

— Sunt sigură de asta.

— Ce ți-a spus Nik?

— Nimic. Asta mă îngrijorează. Aș vrea să-mi fi spart buza din nou.

— Nu mai spune asta!

— Mi-e frică pentru tine!

— Eu o să fiu bine, nu te îngrijora!

— Ai grijă.

— O să am.

— Nu te duce pe jos acasă. Mergi cu mașina.

— Întotdeauna fac așa.

Își spuseră „la revedere” și închiseră telefonul. Dimka se îmbrăcă rapid cu haina lui grea și își puse căciula de blană, apoi părăsi clădirea. Moskvichul său 408 se afla în parcarea de la Kremlin, deci era în siguranță acolo. Conduse spre casă întrebându-se dacă Nik avea să îl tamponeze cu mașina, dar nu se întâmplă nimic.

Ajunse la clădirea lui și parcă mașina pe stradă, la un cvartal distanță. Era momentul de maximă vulnerabilitate. Trebuia să meargă de la mașină până la ușa blocului, pe sub luminile stradale. Dacă voiau să-l bată, ar fi putut să o facă acolo.

Nu se vedea niciun atacator, dar s-ar fi putut ascunde.

Dimka presupuse că Nik nu s-ar fi ocupat personal de atac, ci ar fi trimis mai degrabă câțiva acoliți, iar Dimka se întreba câți. Ar fi trebuit să riposteze? Împotriva a două persoane ar fi putut avea o șansă: nu era un fătălău. Dar dacă ar fi fost trei sau mai mulți, putea la fel de bine să se întindă pe jos și să o încaseze.

Ieși din mașină și o încuie.

Apoi merse de-a lungul trotuarului. Vor ieși oare de după camioneta parcată acolo? Vor apărea de după colțul clădirii următoare? Îl vor aștepta pe aleea de intrare?

Ajunse la clădire și intră. Poate că se aflau în hol.

Fu nevoit să aștepte multă vreme până să vină ascensorul.

Când acesta veni și el închise ușile, se întrebă dacă îl așteptau în apartament.

Descuie ușa de la intrare. Locul era liniștit și neatins. Se uită în dormitor, în sufragerie, în bucătărie și în baie.

Locul era pustiu.

Încuie ușa.

•

Timp de două săptămâni, Dimka se temu că va fi atacat în orice moment. Până la urmă, decise că nu avea să se întâmple nimic. Poate că lui Nik nu-i pasă dacă nevasta sa avea o aventură; sau poate că era prea inteligent ca să-și facă un dușman dintr-o persoană care lucra la Kremlin. În orice caz, Dimka începu să se simtă mai în siguranță.

Încă se mira de răutatea lui Evgheni Filipov. Cum putuse oare omul acela să fie surprins când Natalya îl refuzase? Era prostănac și conservator, prost îmbrăcat și cu un aer casnic: cu ce își închipuise el că ar putea tenta o femeie atrăgătoare, care avea deja un bărbat și un amant? Dar, cu siguranță, sentimentele lui Filipov fuseseră rănite adânc. În orice caz, răzbunarea sa părea să nu funcționeze.

Dar ceea ce îl preocupa cel mai tare pe Dimka era mișcarea reformatoare din Cehia, numită „Primăvara de la Praga”. Aceasta produsese cele mai adânci disensiuni la Kremlin de la criza rachetelor din Cuba. Șeful lui Dimka, premierul sovietic Alexei Kosîghin, era liderul optimiștilor, sperând că cehii aveau să găsească o modalitate de a înlătura ineficiența și risipa atât de tipice economiilor comuniste. Păstrând tăcerea din motive tactice, își propuseră să-l supravegheze cu atenție pe Dubček,

evitând totuși o confruntare cât mai mult posibil. În orice caz, conservatorii – precum șeful lui Filipov, ministrul apărării Andrei Grechko, și șeful KGB, Andropov – erau scoși din minți de situația de la Praga, temându-se că acele idei radicale aveau să le submineze autoritatea, să infecteze și celelalte țări și să submineze alianța militară a Pactului de la Varșovia. Ar fi dorit să trimită tancurile, să-l debarce pe Dubček și să instaleze un regim comunist obedient și loial Moscovei.

Șeful cel mare, Leonid Brejnev, stătea de-o parte și – așa cum făcea adesea – aștepta să apară un consens.

În ciuda faptului că erau printre cei mai puternici oameni de pe pământ, oamenii de conducere de la Kremlin erau speriați să nu pășească în afara liniei. Marxism-leninismul răspundea tuturor întrebărilor, așa că orice eventuală decizie ar fi fost, în mod infailibil, corectă. Prin urmare, oricine susținea o teorie diferită se făcea vinovat de a se situa în afara gândirii ortodoxe. Dimka se întreba uneori dacă și la Vatican era la fel de rău.

Pentru că nimeni nu dorea să fie primul care să exprime o părere oficială, trebuiau să-și trimită asistenții să rumege chestiunea în mod informai, înainte de o întâlnire a Politburo.

— Nu e vorba doar despre ideile revizioniste ale lui Dubček referitoare la libertatea presei, îi spuse Evgheni Filipov lui Dimka într-o după-amiază, pe culoarul larg din afara camerei Prezidiului. El este un slovac care dorește să acorde mai multe drepturi minorității oprimate din care provine. Imaginează-ți că *această* idee începe să prindă rădăcini în locuri ca Ucraina sau Belarus.

Ca întotdeauna, Filipov părea rămas în urmă cu zece ani. În zilele acelea, aproape toată lumea purta părul lung, dar el încă avea o tunsoare militară. Dimka încercă să uite pentru o clipă că era un nenorocit răuvoitor, care crea necazuri altora.

— Aceste pericole sunt foarte îndepărtate, argumentă Dimka. Nu există nicio amenințare imediată pentru Uniunea Sovietică – cu siguranță, nimic ce ar putea justifica o intervenție militară care să pună pumnul în gură.

— Dubček a subminat KGB-ul. A trimis înapoi câțiva agenți de la Praga și a autorizat o investigație referitoare la moartea fostului ministru de externe, Jan Masaryk.

— Dar KGB-ul are dreptul să omoare miniștri ai guvernelor prietene? întrebă Dimka. Ăsta este mesajul pe care vrem să-l

transmitem Ungariei și Germaniei de Est? Asta ar face KGB-ul să arate mai rău decât CIA. Cel puțin americanii omoară numai oameni din țările inamice, cum ar fi Cuba.

Filipov păru iritat.

— Ce se poate câștiga dacă permitem toată idioțenia asta în Praga? zise el.

— Dacă invadăm Cehoslovacia, va urma o înghețare a relațiilor diplomatice. Și tu știi asta.

— Și ce dacă?

— Ne va deteriora relațiile cu Vestul. Noi încercăm să ameliorăm tensiunea cu Statele Unite, ca să ne putem reduce cheltuielile militare. Tot acest efort ar fi sabotat. O invazie ar putea chiar să-l ajute pe Richard Nixon să ajungă președinte – iar el ar putea *să crească* cheltuielile militare americane. Gândește-te cât ne-ar costa asta!

Filipov încercă să-l întrerupă, dar Dimka continuă:

— În plus, invazia va șoca și Lumea a Treia. Noi încercăm să ne întărim relațiile cu țările nealiniate ca să facem față rivalității cu China, care dorește să ne ia locul ca lider global al lumii comuniste. Din cauza asta, în noiembrie, organizăm o conferință a lumii comuniste. Dacă invadăm Cehoslovacia, conferința asta ar putea deveni un eșec umilitor.

Filipov rânji.

— Deci pur și simplu l-ai lăsa pe Dubček să facă ce dorește? zise el.

— Din contră, rosti Dimka, prezentând imediat propunerea pe care o susținea șeful lui. Kosîghin va pleca la Praga pentru a negocia un compromis – o soluție non-militară.

Filipov puse cărțile pe masă la rândul său.

— Ministrul apărării va susține acest plan în Politburo, cu condiția să începem imediat pregătirile pentru o invazie, în cazul în care negocierile eșuează.

— De acord, spuse Dimka, care era sigur că militarii s-ar fi apucat oricum de aceste pregătiri.

Odată luată această decizie, plecară amândoi în direcții diferite. Dimka se întoarse la biroul său exact când secretara, Vera Pletner, ridica receptorul telefonului. Observă cum fața ei căpăta culoarea hârtiei din mașina de scris pe măsură ce asculta.

— S-a întâmplat ceva? o întrebă el.

Ea îi întinse receptorul.
— Fosta ta soție, spuse ea.
Reprimându-și un mârâit, Dimka luă receptorul și spuse:
— Ce este, Nina?
— Vino imediat! țipă ea. Grisha a dispărut!
Inima lui Dimka păru să se oprească. Grigor, pe care ei îl alintau Grisha, încă nu împlinise cinci ani și nu mergea la școală.
— Ce vrei să spui prin „a dispărut”?
— Nu-l găsesc, a dispărut. M-am uitat peste tot!
Dimka simți o durere în piept. Se strădui din răsputeri să rămână calm.
— Unde și când l-ai văzut ultima oară?
— S-a dus în sus pe scări, la mama ta. L-am lăsat să plece singur – întotdeauna fac asta, nu sunt decât trei etaje cu liftul.
— Când s-a întâmplat asta?
— Acum mai puțin de-o oră, trebuie să vii!
— Vin chiar acum. Cheamă poliția!
— Vino repede!
— Cheamă poliția, bine?
— Bine.
Dimka lăsă receptorul și ieși din cameră. Alergă spre ieșirea din clădire. Nu se opri nici măcar să-și îmbrace haina, dar abia dacă mai simțea aerul rece al Moscovei. Sări în Moskvichul său și țâșni afară din curte. Chiar și cu pedala apăsată la maximum, micuța mașină nu mergea foarte repede.
Nina încă stătea în apartamentul în care locuiseră împreună, la Casa Guvernului, aflat la mai puțin de un kilometru și jumătate de Kremlin. Dimka parcă în mijlocul străzii și începu să fugă.
La intrarea în hol se afla un portar KGB.
— Bună ziua, Dmitri Ilich, îl salută omul politicos.
— L-ai văzut cumva pe Grisha, băiețelul meu? îl întrebă Dimka.
— Astăzi nu.
— A dispărut… ar fi putut să iasă afară?
— Nu de când m-am întors eu din pauza de prânz, la ora unu.
— Au intrat cumva străini în clădire astăzi?
— Câțiva, ca de obicei, am lista…
— O să mă uit peste ea mai târziu. Dacă-l vezi pe Grisha, sună imediat la apartament.

— Desigur.
— Poliția trebuie să ajungă imediat.
— O să-i trimit sus de îndată.
Dimka așteptă ascensorul. Era lac de transpirație. Era atât de agitat, încât apăsă pe butonul greșit și fu nevoit să aștepte în timp ce liftul se opri la un nivel intermediar. Când ajunse la etajul Ninei, ea se afla deja pe coridor, împreună cu mama lui Dimka, Anya, care își ștergea compulsiv mâinile de șorțul cu imprimeu floral.
— N-a ajuns la apartamentul meu, spuse ea. Nu înțeleg ce s-a întâmplat!
— Putea să se piardă? întrebă Dimka.
— A mai fost de cel puțin douăzeci de ori înainte, spuse Nina, știe drumul – dar, da, ar fi putut să-l distragă ceva și să meargă în alt loc, are cinci ani.
— Portarul este sigur că nu a părăsit clădirea. Deci trebuie doar să căutăm. Vom bate la ușa fiecărui apartament. Stai, nu, cele mai multe locuințe au telefoane. Cobor la portar și voi folosi telefonul de acolo.
— S-ar putea să nu se afle într-un apartament, spuse Anya.
— Voi două căutați pe fiecare coridor și pe fiecare scară și în fiecare debara de serviciu.
— În regulă, spuse Anya. Vom lua ascensorul până la ultimul etaj și vom începe de sus în jos.
Cele două femei urcară în lift și Dimka alergă în jos, pe scări. În hol îi spuse portarului ce se întâmplase și începu să sune la apartamente. Nu știa exact câte apartamente erau în clădire: poate o sută? De câte ori i se răspundea la telefon, spunea: „S-a pierdut un băiețel, l-ați văzut cumva?” Închidea imediat ce auzea „nu” și începea să formeze numărul următorului apartament. Își nota apartamentele la care nu răspundea nimeni sau care nu aveau telefon.
Când ajunse poliția – un sergent gras și un polițist tânăr reușise deja să verifice patru etaje. Polițiștii erau înnebunitor de liniștiți.
— O să ne uităm prin preajmă, spuse sergentul. Cunoaștem foarte bine clădirea.
— Va fi nevoie de mai mulți polițiști ca să puteți cerceta corespunzător, spuse Dimka.

— Dacă va fi necesar, vom trimite după ajutoare, rosti sergentul.

Dimka nu dorea să piardă timpul certându-se cu ei. Revenind la telefon, începu să înțeleagă că Nina și Anya aveau o șansă mai mare de a-l găsi pe Grisha. Dacă băiatul ar fi hoinărit prin apartamentul greșit, până acum ocupantul acestuia ar fi sunat deja la portar. Grisha ar fi putut să hoinărească în sus și în jos pe scări, cu totul pierdut. Lui Dimka îi dădură lacrimile când se gândi cât de speriat trebuie să fi fost micuțul.

După ce mai telefonă încă vreo zece minute, cei doi polițiști apărură urcând scările din subsol cu Grisha mergând între ei, care ținea mâna sergentului.

Dimka lăsă telefonul și se repezi spre ei.

— N-am putut să deschid ușa și am plâns! spuse Grisha.

Dimka îl ridică și îl strânse în brațe, străduindu-se să nu plângă de fericire.

După câteva momente îl întrebă:

— Ce s-a întâmplat, Grisha?

— M-a găsit polițistul.

Anya și Nina apărură de pe casa scărilor și veniră spre ei alergând, cu un aer de ușurare pe chip. Nina i-l smulse pe Grisha lui Dimka și îl strivi la pieptul ei.

Dimka se întoarse către sergent.

— Unde l-ați găsit?

Bărbatul părea foarte mulțumit de sine.

— Jos, în pivniță, într-un spațiu de depozitare. Ușa nu era încuiată, dar el nu putea să ajungă la clanță. A tras o sperietură zdravănă, dar altfel pare să nu fi pățit nimic rău.

Dimka i se adresă băiatului:

— Spune-mi, Grisha, de ce te-ai dus la subsol?

— Omul acela a spus că acolo e un cățeluș. Dar n-am găsit niciun cățeluș!

— Omul?

— Da.

— Cineva pe care-l cunoști?

Grisha scutură din cap.

Sergentul își puse șapca pe cap, pregătindu-se de plecare.

— Totul e bine când se termină cu bine.

— Numai o clipă, spuse Dimka. L-ai auzit pe băiat. Un bărbat l-a ademenit în subsol, spunându-i că acolo este un cățel.

— Da, domnule. Mi-a spus asta. Dar se pare că nu s-a comis nicio crimă, cel puțin așa văd eu lucrurile.

— Copilul a fost răpit!

— E dificil de știut exact ce s-a întâmplat, mai ales când informația vine de la cineva atât de tânăr…

— Nu e deloc dificil. Un bărbat a ademenit copilul jos, în subsol, și apoi l-a abandonat acolo.

— Și cu ce scop ar fi făcut asta?

— Uite ce este! Vă sunt recunoscător că l-ați găsit, dar nu credeți că tratați toată treaba puțin cam superficial?

— Copiii se rătăcesc în fiecare zi.

Dimka începea să devină suspicios.

— De unde ați știut unde să-l căutați?

— O bănuială norocoasă. După cum spuneam, sunt foarte bine familiarizat cu clădirea.

Dimka decise să nu dea curs suspiciunilor sale în timp ce se afla într-o asemenea stare de excitare emoțională. Se întoarse dinspre polițist și i se adresă din nou lui Grisha:

— Omul acela ți-a spus numele lui?

— Da, spuse Grisha. Numele lui este Nik.

•

În dimineața următoare, Dimka trimise după dosarul KGB al lui Nik Smotrov.

Era furios. Ar fi vrut să pună mâna pe o armă și să-l omoare pe Nik. Trebuia să-și repete mereu că era necesar să rămână calm.

Probabil că lui Nik nu-i fusese foarte greu să treacă de portar cu o zi în urmă. Putea să anunțe o livrare falsă, să intre imediat în spatele unor locatari, astfel încât să pară că face parte din grup, sau doar să vânture o legitimație de partid. Lui Dimka i se păru mai dificil să înțeleagă de unde știa Nik că Grisha avea să se ducă, singur, dintr-o parte în alta a clădirii, dar după ce reflectă mai bine, decise că Nik făcuse probabil o recunoaștere a clădirii cu câteva zile înainte. Ar fi putut să vorbească cu unii dintre vecini, să deducă programul zilnic al copilului și să aleagă cel mai bun moment. Probabil că îi plătise și pe acei polițiști locali. Scopul lui era să-l sperie de moarte pe Dimka.

Și reușise.

Dar avea să regrete asta.

Teoretic, Alexei Kosîghin, în calitate de prim-ministru, putea solicita să vadă orice dosar dorea. Practic, șeful KGB, Iuri Andropov, decidea ce putea și ce nu putea să vadă Kosîghin. În orice caz, Dimka era convins că activitățile lui Nik, deși ilegale, nu aveau o dimensiune politică, deci nu exista niciun motiv pentru care dosarul să fie blocat. Și acesta apăru pe biroul lui a doua zi de dimineață.

Era destul de gros.

Așa cum bănuia Dimka, Nik era comerciant pe piața neagră. La fel ca majoritatea acestor oameni, era un oportunist. Ar fi vândut și ar fi cumpărat orice îi ieșea în cale: tricouri cu imprimeuri florale, parfumuri scumpe, chitare electrice, lenjerie, whisky scoțian – practic orice obiect de lux importat ilegal, care era greu de obținut în Uniunea Sovietică. Dimka parcurse cu atenție rapoartele, căutând ceva ce l-ar fi putut ajuta să-l distrugă pe Nik.

KGB-ul lucra mult pe baza zvonurilor și Dimka avea nevoie de ceva concret. Ar fi putut să meargă la poliție, să spună ce găsise în raportul KGB și să ceară o investigație. Dar era convins că Nik mituia poliția – altfel n-ar fi putut scăpa cu aceste crime atât de mult timp. Iar cei care-l protejau ar fi dorit, probabil, ca mita să meargă mai departe. Deci aveau să se asigure că investigația nu ducea nicăieri.

Dosarul conținea o mulțime de materiale referitoare la viața personală a lui Nik. Avea o amantă și câteva iubite, printre care una cu care fuma marijuana. Dimka se întreba cât de multe știa Natalya despre prietenele lui. De cele mai multe ori, Nik se întâlnea cu asociații lui de afaceri după-amiaza, la barul Madrid, de lângă Piața Centrală. Avea o nevastă drăguță, care...

Dimka fu șocat să afle că nevasta lui Nik avea o aventură, de mai mult timp, cu Dmitri Ilich „Dimka” Dvorkin, asistent al premierului Kosîghin.

Să-și citească propriul nume îl făcu să se simtă oribil. Părea că nimic nu mai era privat.

Cel puțin nu existau fotografii sau înregistrări.

Găsi, în schimb, o fotografie a lui Nik, pe care Dimka nu-l văzuse niciodată. Era un bărbat arătos, cu un zâmbet șarmant. În fotografie purta o jachetă cu epoleți, un articol foarte la modă pe atunci. Conform notelor, era înalt de aproape un metru optzeci și avea o constituție atletică.

Dimka ar fi vrut să-l bată până s-ar fi scurs ca jeleul.

În timp ce citea, își închipuia tot felul de modalități de răzbunare fanteziste.

Și în curând descoperi aurul.

Nik cumpăra televizoare de la Armata Roșie.

Armata sovietică avea un buget colosal, pe care nimeni nu îndrăznea să-l pună în discuție de teamă să nu fie considerat antipatriot. O parte din bani se cheltuiau pe echipament și pe tehnologie avansată din Vest. În particular, în fiecare an, Armata Roșie cumpăra sute de televizoare extrem de scumpe. Marca lor preferată era Franck, din Berlinul de Vest, aparate cu o calitate foarte bună a imaginii și a sunetului. Conform acestui dosar, armata nu avea nevoie de atât de multe televizoare. Acestea erau comandate de un grup de ofițeri cu grade medii, care erau pomeniți în dosar. Ulterior, ofițerii declarau aparatele ca fiind învechite și i le vindeau foarte ieftin lui Nik, care le revindea pe piața neagră la prețuri uriașe, împărțind profiturile.

Cele mai multe dintre afacerile lui Nik erau doar mărunțiș, însă combinația aceasta îi aducea foarte mulți bani, de foarte mult timp.

Nu exista nicio dovadă că povestea era adevărată, dar pentru Dimka era suficient ce avea. KGB-ul îi raportase armatei această poveste, dar investigația acesteia concluzionase că nu exista nicio dovadă. Cel mai probabil, se gândi Dimka, investigatorii primiseră o parte din afacere.

Sună la biroul Nataliei.

— O întrebare rapidă, îi spuse el. Ce marcă de televizor ai acasă?

— Franck, răspunse ea imediat. E minunat. Pot să-ți fac rost de unul dacă vrei.

— Nu, mulțumesc.

— De ce întrebi?

— O să-ți explic mai târziu.

Apoi închise telefonul.

Se uită la ceas – era ora cinci. Plecă de la Kremlin și se îndreptă spre strada Sadovaya Samotyochnaya.

Trebuia să-l sperie pe Nik. Nu avea să fie ușor, dar era obligat să o facă. Nik trebuia să înțeleagă că nu putea să-i mai amenințe vreodată – niciodată – familia.

Parcă Moskvichul, dar nu coborî imediat. Își aminti starea de spirit pe care o avusese pe parcursul proiectului cu rachetele cubaneze, când fusese nevoie să păstreze secretul misiunii cu orice preț. Distrusese carierele unor oameni și ruinase multe vieți, fără nicio ezitare, pentru că treaba trebuia să fie făcută. Acum urma să-l ruineze pe Nik.

Își încuie mașina și intră în barul Madrid.

Împinse ușa și păși înăuntru, apoi se opri și privi în jur. Era un loc impersonal și rece, destul de modern, cu mult plastic, insuficient încălzit de un radiator electric, cu fotografiile unor dansatoare de flamenco atârnate pe pereți. Cei câțiva clienți – care arătau ca niște pungași mărunți – îl priviră cu oarece interes. Niciunul nu semăna însă cu fotografia lui Nik din dosar.

În partea îndepărtată a camerei se afla un bar de colț și, alături, o ușă pe care scria „Privat”.

Dimka traversă încăperea cu pași mari, ca și cum i-ar fi aparținut. Fără să se oprească, i se adresă bărbatului de la bar:

— Nik e în spate?

Omul părea gata să-i spună lui Dimka să aștepte, dar privi din nou fața lui Dimka și se răzgândi.

— Da, spuse el.

Dimka împinse ușa.

În cămăruța din spate se aflau patru bărbați care jucau cărți. Pe masă erau împrăștiați o mulțime de bani. Într-o parte, pe o canapea, două tinere, îmbrăcate în rochii de seară și machiate excesiv, fumau țigări americane cu un aer plictisit.

Dimka îl recunoscu pe Nik imediat. Fața îi era la fel de plăcută pe cât o sugera fotografia, însă camera nu reușise să reproducă expresia rece a figurii sale. Nik ridică privirea și spuse:

— Asta este o cameră privată. Cară-te.

— Am un mesaj pentru tine, spuse Dimka.

Nik așeză cărțile pe masă cu fața în jos și se lăsă pe spate.

— Cine dracu’ ești tu?

— Ceva rău o să se întâmple.

Doi dintre jucători se ridicară și se întoarseră spre Dimka. Unul dintre ei duse mâna în interiorul jachetei și Dimka se gândi că era pe cale să scoată o armă. Dar Nik ridică mâna în semn de răbdare și bărbatul se opri.

— Despre ce vorbești? zise Nik, privindu-l fix pe Dimka.

— Când ți se vor întâmpla lucruri rele, te vei întreba cine le-a provocat.

— Și tu o să-mi spui?

— Îți spun acum. Este Dmitri Ilich Dvorkin. El este cauza problemelor tale.

— N-am nicio problemă, cretinule.

— N-ai avut până ieri. Apoi ai făcut o mare greșeală, cretinule.

Bărbații de lângă Nik deveniră extrem de încordați, dar el rămase calm.

— Ieri? Ochii i se îngustară. Tu ești nenorocitul cu care și-o trage?

— Când te vei afla într-un asemenea rahat de n-o să mai știi ce să faci, amintește-ți numele meu.

— Tu ești Dimka!

— O să ne mai vedem, spuse Dimka, întorcându-se încet și ieșind din cameră.

În timp ce traversa barul, toți ochii îl urmăreau. Privi doar înainte, așteptându-se, în orice moment, să primească un glonț în spate.

Ajunse la ușă și ieși.

Zâmbi în sinea lui. „Am scăpat cu povestea asta", se gândi el.

Acum trebuia să-și ducă amenințarea la îndeplinire.

Conduse vreo zece kilometri, din centrul orașului până la aeroportul Khodinka, și parcă la cartierul general al Serviciului de Informații al Armatei Roșii. Clădirea veche era o mostră bizară de arhitectură stalinistă, un turn cu nouă etaje înconjurat de un inel exterior cu doar două etaje. Direcția de informații se extinsese într-o clădire alăturată, nouă, cu cincisprezece etaje: serviciile de informații nu se reduceau niciodată.

Având cu el dosarul KGB al lui Nik, Dimka intră în clădirea veche și întrebă de generalul Volodea Peshkov.

Un paznic îl întrebă:

— Aveți o întâlnire stabilită?

Dimka ridică vocea:

— Nu te prosti, băiete. Doar sună la secretara generalului și spune-i că sunt aici.

După o mică agitație temătoare – puțini oameni treceau pe acolo fără să fie convocați –, fu direcționat către un detector de metale și condus apoi cu liftul la un birou de la ultimul etaj.

Era cea mai înaltă clădire din zonă și oferea o priveliște plăcută asupra acoperișurilor Moscovei. Volodea îi ură lui Dimka bun venit și îi oferi un ceai. Dimka îl simpatizase întotdeauna pe unchiul său. Acum, la peste 50 de ani, Volodea avea părul gri-argintiu. În ciuda ochilor săi albaștri și a privirii dure, era un reformator – puțin cam neobișnuit printre militari, de obicei conservatori. Dar el fusese în America.

— Ce te frământă? întrebă Volodea. Arăți de parcă te-ai pregăti să omori pe cineva.

— Am o problemă, îi spuse Dimka. Mi-am făcut un dușman.

— Nimic neobișnuit în cercurile în care lucrezi tu.

— Asta n-are nimic de-a face cu politica. Nik Smotrov este un gangster.

— Cum ai reușit să te încurci cu un astfel de personaj?

— Mă culc de un timp cu nevasta lui.

Volodea îl privi dezaprobator.

— Și el te amenință.

Probabil că Volodea nu-i fusese niciodată necredincios soției sale, Zoya, care era om de știință și o femeie tot atât de frumoasă pe cât de inteligentă. Dar asta nu însemna că nutrea pentru Dimka o simpatie limitată. Probabil că Volodea ar fi gândit diferit dacă ar fi fost suficient de prost încât să se însoare cu cineva ca Nina.

— Nik l-a răpit pe Grisha, spuse Dimka.

Volodea sări imediat.

— Ce? Când?

— Ieri. Dar l-am luat înapoi. A fost doar închis în pivnița clădirii, ca un avertisment.

— Trebuie să renunți la femeia asta!

Dimka ignoră remarca.

— Am venit la tine, dintr-un anumit motiv, unchiule. Există o modalitate prin care mă poți ajuta și, în același timp, poți face un bine armatei.

— Spune mai departe.

— Nik se află în spatele unei fraude care costă armata milioane, în fiecare an. Dimka îi explică afacerea cu televizoarele. Când termină, puse dosarul pe biroul lui Volodea. Totul e scris aici – inclusiv numele ofițerilor care organizează toată această afacere.

Volodea nu luă dosarul.

— Nu sunt polițist. Nu-l pot aresta pe acest Nik. Iar dacă mituiește ofițeri de poliție, nici nu pot să fac mare lucru în legătură cu asta.

— Nu, dar îi poți aresta pe ofițerii care sunt implicați.

— Oh, da. Ei vor fi în închisorile armatei în douăzeci și patru de ore.

— Și poți închide toată afacerea.

— Foarte repede.

Dimka se gândi că, după asta, Nik avea să fie ruinat.

— Mulțumesc, unchiule, spuse el. Asta va fi de foarte mare ajutor.

•

Când Nik veni să-l vadă, Dimka se afla în apartamentul lui, împachetând pentru Cehoslovacia.

Politburo aprobase planul lui Kosîghin. Dimka avea să zboare cu el la Praga, pentru a negocia o soluție non-militară a crizei. Aveau să găsească o modalitate prin care să permită experimentului de liberalizare să meargă înainte și, în același timp, să-i asigure pe durii din Politburo că nu exista nicio amenințare fundamentală pentru sistemul sovietic. Dar ceea ce spera Dimka era ca, pe termen lung, sistemul sovietic să se *schimbe.*

Praga, în mai, urma să fie blândă și umedă. Dimka tocmai își împacheta pardesiul de ploaie, când cineva sună la ușă.

În clădirea aceea nu exista portar și nici sistem de interfon. Ușa de la stradă era permanent descuiată, iar vizitatorii urcau tot timpul neanunțați la apartamente. Nu era la fel de luxos ca la Casa Guvernului, unde trăia fosta lui soție, în vechiul lor apartament. Ocazional, Dimka se simțea indignat, dar pe de altă parte era bucuros că Grisha se afla aproape de bunica lui.

Dimka deschise ușa și fu șocat când îl văzu în fața ușii pe bărbatul iubitei lui.

Nik era cu câțiva centimetri mai înalt decât el și cu siguranță mai greu, dar Dimka fu gata imediat să sară la el. Făcu un pas înapoi și apucă cel mai apropiat obiect dur, o scrumieră de sticlă, pe care o putea folosi ca armă.

— Nu e nevoie de asta, spuse Nik.

Intră în hol și închise ușa după el.

— Cară-te, îi zise Dimka. Pleacă acum, înainte să te bagi într-un necaz și mai mare.

Reuși să pară mai încrezător decât era de fapt.

Nik se uită la el cu o ură arzătoare în privire.

— Ai demonstrat ce aveai de demonstrat, spuse el. Nu-ți este frică de mine. Ești suficient de puternic încât să-mi faci viața de rahat. Ar trebui să-mi fie frică de tine. Bine, am înțeles. Mi-e frică.

Nu prea suna ca și cum i-ar fi fost.

— Pentru ce ai venit până aici? îl întrebă Dimka.

— Nu dau doi bani pe curva aia. M-am însurat cu ea doar ca să-i fac pe plac mamei, care acum e moartă. Dar mândria unui bărbat este rănită atunci când altul se ocupă de nevasta lui. Înțelegi ce vreau să spun?

— Treci la subiect.

— Afacerea mea s-a dus dracului. Nimeni din armată nu mai vorbește cu mine, ca să nu mai pomenim de faptul că a devenit imposibil să-mi mai vând televizoarele. Oameni care și-au construit case cu patru dormitoare din banii pe care i-am făcut pentru ei trec acum pe lângă mine pe stradă fără să-mi vorbească – cei care n-au ajuns în închisoare.

— N-ar fi trebuit să-mi amenințі copilul.

— Acum am aflat asta. Am crezut că nevastă-mea își deschide crăcii pentru ceva politruc. Nu știam că ești ditamai barosanul. Te-am subestimat.

— Bine, fugi acasă și linge-ți rănile.

— Trebuie să-mi câștig existența.

— Încearcă să te apuci de muncă.

— Nu glumi cu asta, te rog. Am găsit o altă sursă de televizoare vestice – nimic de-a face cu armata.

— Și de ce mi-ar păsa mie?

— Pot să reconstruiesc afacerea pe care mi-ai distrus-o.

— Și?

— Pot intra să stau jos?

— Nu fi idiot!

Furia scânteie din nou în ochii lui Nik și Dimka crezu că mersese prea departe, dar flacăra se stinse și Nik spuse cu blândețe:

— Bine, uite care-i treaba. Îți dau zece procente din profituri.

— Vrei să intru în afaceri cu tine? Într-o combinație ilegală? Cred că trebuie să fii nebun!

— Bine, douăzeci de procente. Și tu nu trebuie să faci nimic altceva decât să mă lași în pace.

— N-am nevoie de bani tăi, prostule! Suntem în Uniunea Sovietică. Nu poți să cumperi chiar orice dorești, ca în America. Contactele mele valorează cu mult mai mult decât ai putea tu să mă plătești vreodată.

— Trebuie să fie ceva ce-ți dorești.

Până în acest moment, Dimka se certase cu Nik doar că să-l mențină în dezechilibru, însă acum văzu o oportunitate.

— O, da, spuse el. Este ceva ce-mi doresc.

— Spune.

— Divorțează de nevasta ta.

— Ce?

— Vreau să ceri divorțul de soția ta.

— Să divorțez de Natalya?

— Divorțează de nevasta ta, spuse Dimka din nou. Ce cuvinte nu înțelegi din propoziția asta?

— La dracu', asta-i tot?

— Da.

— N-ai decât să te însori cu ea. Oricum nu m-aș mai atinge de ea acum.

— Dacă divorțezi de ea, te las în pace. Nu sunt polițist și nici nu susțin o cruciadă împotriva corupției în Uniunea Sovietică. Am lucruri mult mai importante de făcut.

— Ne-am înțeles. Nik deschise ușa. O trimit sus imediat, adăugă el.

Asta îl luă prin surprindere pe Dimka.

— Ea este aici?

— Așteaptă în mașină. Mâine o să ai toate lucrurile ei împachetate și trimise încoace. Nu vreau să o mai văd la mine în casă.

Dimka ridică vocea:

— Să nu cumva să-i faci vreun rău, îi zise el. Dacă are o singură vânătaie, toată înțelegerea cade.

Nik se întoarse din drum și ridică un deget amenințător. Apoi spuse:

— Și să nu te răzgândești. Dacă încerci să mi-o tragi, o să-i tai sfârcurile cu foarfeca din bucătărie.

Dimka îl credea capabil să facă asta. Își reținu un fior.

— Ieși din apartamentul meu, spuse el.

Nik plecă fără să închidă ușa.

Respirând cu greu, de parcă ar fi alergat, Dimka rămase nemișcat în micul hol al apartamentului. Îl auzi pe Nik tropăind în jos pe scări. Puse scrumiera la loc, pe măsuța din hol. Degetele îi erau alunecoase din cauza transpirației și aproape că o scăpă din mână.

Ceea ce tocmai se întâmplase părea un vis. Nik chiar stătuse acolo, în holul acela, și fusese de acord să divorțeze? Chiar reușise Dimka să-l sperie?

Un minut mai târziu, auzi altfel de pași pe treptele blocului: mai ușori, mai rapizi, urcând. Nu ieși din apartament: se simțea, pur și simplu, blocat în locul în care se afla.

Natalya apăru pe culoar, cu zâmbetul ei larg care lumina întreaga încăpere. Se aruncă în brațele lui, iar el își îngropă fața în vâltoarea de cârlionți.

— Ești aici, spuse el.

— Da, rosti ea. Și n-am să mai plec niciodată.

• Capitolul 44 •

Rebecca fu tentată să-l înșele pe Bernd. Dar nu putu să-l mintă. Așa că îi spuse totul într-un acces de căință.

— Am întâlnit un bărbat care îmi place foarte mult, spuse ea. Și l-am sărutat. De două ori. Îmi pare rău. N-o să se mai repete.

Era speriată de ce ar fi putut el să spună în continuare. Ar fi putut să-i ceară imediat să divorțeze. Cei mai mulți bărbați ar fi făcut-o. Totuși, Bernd era mai bun decât majoritatea bărbaților. Dar i-ar fi sfâșiat inima dacă nu s-ar fi simțit măcar furios sau umilit. Rănise persoana pe care o iubea cel mai mult pe lume.

În orice caz, răspunsul lui Bernd la confesiunea ei fu șocant de diferit față de orice s-ar fi așteptat ea.

— Ar trebui să mergi mai departe, spuse el. Să ai o aventură cu tipul ăsta.

Se aflau în pat, târziu în noapte, și ea se întoarse spre el, privindu-l uimită.

— Cum poți să spui așa ceva?

— Suntem în 1968. Timpul iubirii libere. Toată lumea face sex cu toată lumea. De ce ar trebui ca tu să ratezi asta?

— Doar nu vorbești serios!

— N-am vrut să sune atât de trivial.

— Ce-ai vrut să spui atunci?

— Știu că mă iubești, spuse el. Și știu că îți place să faci sex cu mine, dar nu ar trebui să treci prin restul vieții tale fără să vezi măcar ce-nseamnă asta cu adevărat.

— Nu cred că există așa ceva, spuse ea. Și cred că este diferit pentru fiecare. Este mult mai bine cu tine decât a fost cu Hans.

— O să fie întotdeauna bine, pentru că ne iubim. Dar cred că ai nevoie de sex adevărat.

Ea se gândi că el avea dreptate. Îl iubea pe Bernd și îi plăcea sexul ciudat pe care îl făceau, dar – când se gândea la Claus, stând întins peste ea, sărutând-o și mișcându-se înăuntrul ei, și la felul în care își ridica mereu coapsele pentru a se armoniza cu mișcările ei – se simțea imediat excitată. Îi era rușine de acest sentiment. Oare era un animal? Poate că da, însă Bernd avea dreptate în legătură cu ce avea ea nevoie.

— Cred că sunt ciudată, spuse ea. Poate e din cauza a ceea ce mi s-a întâmplat în război.

Ea îi povestise lui Bernd – dar nimănui altcuiva, niciodată – cum soldații Armatei Roșii se pregăteau să o violeze când Carla se oferise în locul ei. Femeile germane vorbeau rareori despre acea perioadă, chiar și între ele. Însă Rebecca nu avea să uite niciodată privirea Carlei în timp ce urca treptele, cu capul sus, cu soldații sovietici venind în urma ei, ca niște câini hămesiți. Rebecca, în vârstă de 13 ani pe atunci, știuse ce urma să se întâmple și plânsese de ușurare știind că nu avea să i se întâmple ei.

Bernd o întrebă pe un ton înțelegător:

— Te simți vinovată pentru că tu ai scăpat în timp ce Carla a suferit?

— Da, nu e ciudat? spuse ea. Eram doar un copil și o victimă, dar mă simt ca și cum aș fi făcut ceva rușinos.

— Nu e neobișnuit, spuse Bernd. Bărbații care supraviețuiesc luptelor simt remușcări pentru că ceilalți au murit, iar ei nu.

Bernd căpătase cicatricea de pe frunte în timpul bătăliei de la Seelow Heights.

— M-am simțit mult mai bine după ce Carla și Werner m-au adoptat, spuse Rebecca. Cumva, asta a făcut ca totul să pară acceptabil. Părinții fac sacrificii pentru copiii lor, nu-i așa?

Femeile suferă ca să aducă pe lume copii. Poate că nu are prea mult sens, dar – odată ce am devenit copilul Carlei – m-am simțit îndreptățită.

— Are sens.

— Chiar vrei să mă culc cu un alt bărbat?

— Da.

— Dar de ce?

— Pentru că alternativa e mult mai rea. Dacă nu o vei face, întotdeauna vei simți, în adâncul sufletului tău, că ai pierdut ceva din cauza mea, că ai făcut un sacrificiu pentru binele meu. Aș prefera ca tu să mergi înainte și să încerci. Nu am nevoie să-mi povestești detaliile, doar vino acasă și spune-mi că mă iubești.

— Nu știu, spuse Rebecca.

În noaptea aceea avu un somn frământat.

În seara zilei următoare, stătea lângă bărbatul pe care și-l dorea ca iubit, Claus Krohn, într-o sală de ședințe din uriașa clădire cu acoperiș verde, în stil neorenascentist a primăriei din Hamburg. Rebecca era membră a parlamentului care conducea orașul-stat Hamburg. Comitetul discuta o propunere de a demola o mahala și de a construi un nou centru comercial. Dar tot ce avea ea în minte era Claus.

Era convinsă că, după întâlnirea din seara aceea, Claus avea să o invite la un bar, să bea ceva împreună. Ar fi fost a treia oară. După prima întâlnire, o sărutase de noapte bună. A doua întâlnire se terminare cu o îmbrățișare pasională, într-o parcare, când se sărutaseră cu gurile deschise și el îi atinsese sânii. Astă-seară, era ea convinsă, avea să o invite să meargă în apartamentul lui.

Ea nu știa ce să facă. Nu se putea concentra la dezbatere și își răsfoia continuu agenda. Era și plictisită, și nerăbdătoare: întâlnirea era plictisitoare, dar ea nu dorea să se termine fiindcă era speriată de ceea ce avea să se întâmple în continuare.

Claus era un bărbat atrăgător: era inteligent, amabil, drăguț și avea exact vârsta ei, 37 de ani. Soția lui murise într-un accident de mașină, cu doi ani în urmă, și nu avea copii. Nu era arătos precum o vedetă de cinema, dar avea un zâmbet foarte cald. În seara aceea purta un costum albastru, de politician, și era singurul bărbat din sală care avea cămașa desfăcută la gât.

Rebecca voia nespus să facă dragoste cu el – și, în același timp, asta o înspăimânta teribil.

Întâlnirea se termină și, așa cum se aștepta, Claus o întrebă dacă nu ar dori să meargă împreună cu el la Yacht Bar, un local liniștit, destul de departe de primărie. Conduseră mașinile separat.

Barul era mic și întunecos, pe cât de aglomerat în timpul zilei, când era folosit de oamenii care aveau bărci cu pânze, pe atât de liniștit și gol în seri ca aceea. Claus ceru o bere, iar Rebecca un pahar de Sekt. Imediat ce se așezară, ea îi spuse:

— I-am spus soțului meu despre noi.

Claus fu uimit.

— De ce? spuse el, adăugând apoi: Nu că ar fi mare lucru de spus.

Dar, chiar și așa, și el se simțea vinovat.

— Nu pot să-l mint pe Bernd, spuse ea. Îl iubesc.

— Și, în mod evident, nu poți să mă minți nici pe mine, spuse Claus.

— Îmi pare rău.

— Nu este ceva pentru care să te scuzi – din contră. Îți mulțumesc că ești atât de sinceră. Apreciez asta.

Claus arăta decepționat și, dincolo de celelalte emoții ale ei, Rebecca se simți mulțumită că o plăcea atât de mult încât să fie dezamăgit.

— Dacă i-ai mărturisit bărbatului tău, de ce ești cu mine acum, aici? zise el pe un ton trist.

— Bernd mi-a spus să-mi văd de treabă, rosti ea.

— Bărbatul tău vrea ca tu să mă săruți?

— Vrea să devin amanta ta.

— Asta este înfricoșător. Are ceva de-a face cu paralizia lui?

— Nu, minți ea. Condiția lui Bernd nu schimbă viața noastră sexuală.

Asta era povestea pe care i-o spusese mamei ei, precum și altor femei de care se simțea mai apropiată. Le înșelase însă pentru binele lui Bernd, simțind că ar fi fost umilitor pentru el dacă lumea ar fi știut adevărul.

— Bine, spuse Claus. Dacă asta este ziua mea norocoasă, n-ar trebui să mergem direct la apartamentul meu?

— Hai să nu ne grăbim, dacă nu te superi.

El îi luă mâinile într-ale lui.

— E normal să fii nervoasă.

— N-am făcut asta prea des.

El zâmbi.

— Ăsta nu-i un lucru rău, să știi. Chiar dacă trăim în vremea dragostei libere.

— M-am culcat cu doi băieți, la universitate. Apoi m-am măritat cu Hans, care s-a dovedit a fi un spion al poliției. Apoi m-am îndrăgostit de Bernd și am fugit împreună. Cam asta e toată viața mea amoroasă.

— Hai să vorbim despre altceva pentru o vreme, spuse el. Părinții tăi sunt încă în Est?

— Da, și nu vor primi niciodată permisiunea să plece. Odată ce ți-ai făcut un dușman precum Hans Hoffmann – primul meu soț –, poți fi sigur că el nu uită niciodată.

— Probabil că ți-e dor de ei.

Ea nu putea să exprime în cuvinte cât de mult îi lipsea familia. Comuniștii blocaseră apelurile către Vest în ziua în care construiseră Zidul, așa că nu putea să vorbească cu părinții ei, nici măcar la telefon. Nu îi rămăseseră decât scrisorile – deschise și citite de Stasi – de obicei întârziate, adesea cenzurate, orice conținut de valoare fiind reținut de poliție. Câteva fotografii reușiseră să treacă și Rebecca le ținea lângă pat: tatăl ei încărunțind, mama ei îngrășându-se, Lili crescând și devenind o femeie frumoasă.

În loc să încerce să-și explice tristețea, spuse:

— Povestește-mi despre tine. Ce ți s-a întâmplat în timpul războiului?

— Nu prea multe, cu excepția faptului că am făcut foamea, ca mai toți copiii, spuse el. Casa de lângă noi a fost distrusă și toți au fost omorâți, însă noi am scăpat. Tatăl meu este inginer topograf: a petrecut cea mai mare parte a războiului evaluând distrugerile bombardamentelor și făcând clădirile mai sigure.

— Ai frați și surori?

— Câte unul din fiecare. Tu?

— Sora mea, Lili, este încă în Berlinul de Est. Fratele meu, Walli, a scăpat imediat după mine. Este chitarist într-un grup care se numește Plum Nellie.

— Acel Walli?! E fratele tău?

— Da. Am fost acolo când s-a născut, pe podeaua din bucătărie, singura cameră încălzită din casă. Este o experiență imposibil de uitat pentru o fată de 14 ani.

— Deci a scăpat și el.

— Și a venit să locuiască împreună cu mine aici, în Hamburg. S-a alăturat trupei pe când cântau într-un club mizerabil din Reeperbahn.

— Și acum este vedetă pop. Vă mai vedeți?

— Desigur. De fiecare dată când Plum Nellie concertează în Germania de Vest.

— Ce palpitant! Claus se uită la paharul ei și văzu că era gol. Mai vrei încă un Sekt?

Rebecca simți o strângere în piept.

— Nu, mulțumesc. Nu cred.

— Ascultă, spuse el. Este ceva ce vreau să înțelegi. Sunt disperat să fac dragoste cu tine, dar știu că ai remușcări. Reține, te rog, că te poți răzgândi în orice moment. Nu există niciun punct dincolo de care nu există întoarcere. Dacă nu te simți confortabil, spune. Nu voi fi furios sau insistent, îți promit. Nu mi-ar plăcea să te simți presată să faci ceva pentru care nu ești pregătită.

Fu exact ceea ce trebuia să spună. Tensiunea se eliberă. Rebecăi îi fusese teamă să nu meargă prea departe, să realizeze că a luat decizia greșită și să se simtă incapabilă să se retragă. Promisiunea lui Claus o făcu să se hotărască pentru restul.

— Să mergem, spuse ea.

Se urcară în mașinile lor și Rebecca îl urmă pe Claus. În timp ce conducea, simți o bucurie sălbatică. Era pe punctul de a i se oferi lui Claus. Își închipuia fața lui în timp ce își scotea bluza: purta un sutien nou, negru, cu căptușeală de mătase. Se gândi la cum se vor săruta – nebunește la început, cu tandrețe după aceea. Își imagină privirea lui când avea să îi sărute penisul. Simțea, pur și simplu, că nu își dorise niciodată ceva atât de mult și trebui să strângă din dinți ca să nu înceapă să strige.

Claus avea un apartament micuț, într-o clădire modernă. În timp ce urcau cu ascensorul, Rebecca simți cum o cuprinde, din nou, îndoiala. Ce se întâmpla dacă lui nu-i plăcea ce vedea când ea își scotea hainele? Avea 37 de ani: nu mai avea sânii tari și pielea perfectă din anii adolescenței. Dacă el avea o parte

întunecată, ascunsă? Ar fi putut să scoată niște cătușe și un bici și apoi să încuie ușa…

Își spunea în sinea ei că erau gânduri nebunești. Avea capacitatea oricărei femei de a ști când se află în prezența unui ciudat și Claus era, cu siguranță, delicios de normal. Oricum, se simți bizar când el deschise ușa apartamentului și îi făcu loc să intre.

Era o casă tipic bărbătească, lipsită de ornamente, cu mobilier utilitar, exceptând un televizor mare și un sistem audio scump.

— De cât timp locuiești aici? îl întrebă Rebecca.

— De un an, zise Claus.

Așa cum bănuia, nu era casa pe care o împărțise cu soția lui care murise.

Fără îndoială, planificase în detaliu ce urma să facă în continuare. Mișcându-se rapid, aprinse focul, puse un cvartet de coarde de Mozart la sistemul audio și pregăti o tavă cu o sticlă de șnaps, două pahare și un bol cu alune sărate.

Se așezară pe canapea, unul lângă celălalt.

Ea vru să-l întrebe câte alte fete sedusese pe canapeaua aceea. Însă nu avea să îi spună asta. Îi plăcea să fie singur sau urmărea să se căsătorească din nou? Încă o întrebare la care renunță.

El turnă băutura și sorbi o înghițitură, apoi spuse:

— Dacă ne sărutăm acum, o să gustăm lichiorul fiecare de pe limba celuilalt.

Ea zâmbi.

— Bine.

El se aplecă spre ea și murmură:

— Nu-mi place să risipesc banii.

— Mă bucur că ești atât de direct, spuse ea.

Preț de câteva momente, nu se putură săruta din cauza chicotelilor.

Apoi o făcură.

•

Când Cameron Dewar îl invită pe Richard Nixon să vorbească la Berkeley, oamenii crezură că a înnebunit. Era cel mai cunoscut campus radical din țară. Nixon ar fi fost crucificat, spuneau ei. S-ar fi născut o revoltă. Dar lui Cam nu-i păsa.

Nixon era singura speranță a Americii, se gândea el. Nixon era puternic și hotărât. Oamenii spuneau că era nerușinat și

viclean: și ce dacă? America avea nevoie de un asemenea conducător. Dumnezeu avea să interzică să ajungă președinte un om ca Bobby Kennedy, care nu se putea opri din a întreba mereu dacă ceea ce face e bine sau rău. Următorul președinte trebuia să distrugă răsculații din ghetouri și Vietcongul în junglă, nu să-și caute permanent propria conștiință.

În scrisoarea lui către Nixon, Cam argumentase că liberalii și cripto-comuniștii din campus captau toată atenția presei de orientare de stânga, dar – de fapt – cei mai mulți studenți erau conservatori și respectau legea, urmând să se îndrepte masiv către Nixon.

Familia lui Cam era furioasă. Bunicul și străbunicul lui fuseseră, amândoi, senatori democrați. Părinții lui votaseră întotdeauna pentru democrați. Sora lui era atât de jignită, încât abia mai putea vorbi.

— Cum poți să faci campanie pentru nedreptate și necinste și război? îi spuse Beep.

— Nu există dreptate dacă pe străzi nu este ordine și nu poate fi pace dacă suntem amenințați de comunismul internațional.

— Unde ai *fost* în ultimii câțiva ani? Când negrii au fost nonviolenți, au fost atacați cu bastoanele și cu câinii! Guvernatorul Reagan apreciază faptul că poliția bate studenții care demonstrează!

— Ești pornită împotriva poliției.

— Nu, nu sunt. Sunt împotriva criminalilor, iar ei ar trebui să meargă la pușcărie.

— Iată, din cauza asta susțin oameni ca Nixon și Reagan: pentru că oponenții lor vor să trimită polițiștii la închisoare în loc să-i trimită pe agitatori.

Cam fu încântat când vicepreședintele Hubert Humphrey declară că va încerca să obțină nominalizarea democraților. Humphrey era omul care îl susținuse pe Johnson în ultimii ani și nimeni nu ar fi avut încredere în el – nici să câștige războiul, nici să negocieze pacea –, așadar era puțin probabil să fie ales; cu toate acestea, ar fi putut să-i pună bețe în roate lui Bobby Kennedy, care era mult mai periculos.

Scrisoarea lui Cam către Nixon primi răspuns de la o persoană din echipa de campanie, John Ehrlichman, care îi sugeră o

întâlnire. Cam fu încântat. Își dorea să lucreze în politică: poate că ăsta era începutul!

Ehrlichman era omul de înaintare al lui Nixon. Era intimidant de înalt, având cam un metru nouăzeci, cu sprâncene negre și părul rar.

— Lui Dick i-a plăcut scrisoarea ta, spuse el.

Se întâlniră la o cafenea de pe Telegraph Avenue și se așezară sub un copac proaspăt înfrunzit, privind studenții care treceau, pe biciclete, în strălucirea soarelui.

— Un loc plăcut să studiezi, spuse Ehrlichman. Eu am fost la UCLA.

Apoi îi puse lui Cam o mulțime de întrebări. Era intrigat de antecedentele democrate ale lui Cam.

— Bunicul meu a fost editorul unui ziar numit *The Buffalo Anarchist,* admise Cam.

— Este un semn că America începe să devină tot mai conservatoare, spuse Ehrlichman.

Cam fu ușurat să afle că familia lui nu avea să constituie un obstacol pentru o carieră în Partidul Republican.

— Dick nu va vorbi în campusul Berkeley, spuse Ehrlichman. E prea riscant.

Cam era dezamăgit. Se gândi că Ehrlichman se înșela: evenimentul putea să devină un succes uriaș.

Pe când se pregătea să argumenteze, Ehrlichman îi spuse:

— Dar ar vrea ca tu să inițiezi un grup numit „Studenții de la Berkeley pentru Nixon”. Asta va demonstra că nu toți tinerii sunt prostiți de Gene McCarthy sau îndrăgostiți de Bobby Kennedy.

Cam era flatat să fie luat atât de în serios de un membru al echipei pentru campania prezidențială și fu imediat de acord să facă ceea ce îi ceruse Ehrlichman.

Cel mai apropiat prieten al său din campus era Jamie Mulgrove, care, la fel ca și Cam, studia limba rusă și era membru al Tinerilor Republicani. Ei anunțară formarea grupului și obținură ceva publicitate în ziarul studențesc *The Daily Californian,* dar numai zece oameni aderară la grup.

Cam și Jamie organizară o întâlnire la prânz, pentru a atrage noi membri. Cu ajutorul lui Ehrlichman, Cam obținu ca trei republicani importanți din California să vorbească la întrunire. Rezervară o sală care putea să găzduiască 250 de persoane.

Apoi trimiseră un comunicat de presă, iar asta generă o reacție largă din partea ziarelor locale, intrigate de ideea absurdă ca studenții de la Berkeley să-l susțină pe Nixon. Unele ziare scriseră articole despre întrunire și promiseră să trimită reporteri.

Sharon McIsaac de la *San Francisco Examiner* îl sună apoi pe Cam.

— Câți membri aveți până acum? întrebă ea.

Lui Cam îi displăcu instinctiv tonul ei băgăcios.

— Nu pot să-ți dau informația asta, spuse el. E un fel de secret militar, înainte de bătălie nu-l lași pe inamic să afle câte tunuri ai.

— Am înțeles, nu prea mulți, spuse ea sarcastic.

Întrunirea tindea, tot mai mult, să devină un eveniment media minor.

Din păcate, nu putură să vândă biletele.

Ar fi putut să le dea gratis, dar era riscant: asta ar fi putut atrage studenții de stânga, care ar fi sărit cu întrebări.

Cam încă mai credea că existau mii de studenți conservatori, dar realiză că aceștia nu erau dornici să admită asta în atmosfera acelor zile. Era o lașitate, însă politica nu prea avea importanță pentru majoritatea oamenilor, știa asta.

Ce avea să se facă oare?

În ziua dinaintea întrunirii, încă mai avea 200 de bilete rămase – și atunci îl sună Ehrlichman.

— Voiam doar să văd cum stați, Cam. Cum merg treburile?

— O să fie excelent, John, minți Cam.

— Presa e interesată?

— Oarecum. Aștept câțiva reporteri.

— Ai vândut multe bilete?

Era aproape ca și cum Ehrlichman ar fi putut ghici prin telefon ce se petrecea în mintea lui Cam.

Prins în plasa minciunii sale, nu se mai putu retrage.

— Încă vreo câteva și le-am dat pe toate.

Cu puțin noroc, Ehrlichman n-ar fi aflat niciodată. Și atunci Ehrlichman aruncă bomba.

— Mâine o să fiu în San Francisco, așa că o să trec pe acolo.

— Minunat! spuse Cam, cu inima cât un purice.

— Atunci ne vedem mâine.

În după-amiaza aceea, după un curs despre Dostoievski, Cam și Jamie se așezară în sala de lectură și începură să își chinuie mințile. Unde ar fi putut să găsească două sute de studenți republicani?

— Nu trebuie să fie cu adevărat studenți, spuse Cam.

— Totuși, nu vrem ca presa să afirme că întrunirea a fost formată preponderent din complici, spuse Jamie înfricoșat.

— Nu complici. Doar republicani care se întâmplă să nu fie studenți.

— Tot riscant mi se pare.

— Știu, dar e mai bine decât să o ratăm.

— Și unde găsești carnea de tun?

— Mai ai numărul Tinerilor Republicani din Oakland?

— Da.

Se duseră împreună la un telefon public și Cam sună.

— Am nevoie de două sute de oameni pentru ca evenimentul să pară un succes, se confesă el.

— Să văd ce pot să fac, îi spuse omul.

— Spune-le să nu vorbească totuși cu reporterii. Nu vrem ca presa să afle că organizația „Studenții de la Berkeley pentru Nixon” constă mai mult din oameni care nu sunt studenți.

După ce Cam închise telefonul, Jamie spuse:

— Asta nu e cumva necinstit?

— Ce vrei să spui?

Cam știa exact ce dorise să spună, dar nu era dispus să admită asta. Nu era dispus să-și riște marea șansă cu Ehrlichman doar de dragul unei minciuni drăguțe.

— Ei bine, rosti Jamie, le spunem oamenilor că studenții de la Berkeley îl susțin pe Nixon, dar, practic, falsificăm asta.

— Dar nu mai putem da înapoi acum!

Cameron era speriat la gândul că Jamie voia să anuleze toată povestea.

— Cred că nu, spuse Jamie contrariat.

Cam rămase în tensiune toată dimineața următoare. La 12:30, erau doar șapte oameni în sală. Când apărură vorbitorii, Cam îi luă într-o parte a sălii și le oferi cafea și prăjituri pregătite de mama lui Jamie. La 12:45, locul încă era aproape gol. Dar, la 12:50, oamenii începură să se scurgă înăuntru. Sala se umplu dintr-odată și Cam respiră ceva mai ușurat.

Îl invită pe Ehrlichman să prezideze ședința.

— Nu, spuse Ehrlichman. Va arăta mai bine dacă o va face unul dintre studenți.

Cam îi prezentă pe vorbitori, dar abia dacă auzi ce spuseră aceștia. Întrunirea se transformă într-un succes și Ehrlichman fu impresionat – dar încă se putea termina rău.

La final, el trase concluziile, afirmând că popularitatea acelei întruniri era un semn că studenții se opuneau demonstrațiilor, liberalismului și drogurilor. Primi un ropot entuziast de aplauze.

Când totul se termină, Cam abia aștepta să-i vadă pe toți ieșind pe ușă.

Reportera Sharon McIsaac se afla în sală alături de ceilalți. Avea o privire scrutătoare ce îi amintea de Evie Williams, care disprețuise dragostea lui adolescentină. Sharon începu să abordeze studenții. Un cuplu refuză să discute cu ea; apoi, spre ușurarea lui Cam, îl încolți pe unul dintre puținii republicani autentici de la Berkeley. Până când termină interviul, toți ceilalți plecaseră.

La două și jumătate, Cam și Ehrlichman stăteau într-o sală goală.

— Foarte bine, spuse Ehrlichman. Ești sigur că toți oamenii ăștia erau studenți?

Cam ezită.

— Vrei să-ți răspund oficial?

Ehrlichman râse.

— Ascultă, spuse el. Când se termină semestrul, vrei să vii să lucrezi pentru campania prezidențială a lui Dick? Ne-ar prinde bine un tip ca tine.

Inima lui Cam se opri.

— Mi-ar plăcea, spuse el.

•

Când Fitz bătu la ușă, Dave se afla la Londra, la părinții lui, în Great Peter Street.

Lloyd, Daisy și Dave stăteau de vorbă în bucătărie. Evie era la Los Angeles. Se făcuse ora 6:00, oră la care copiii erau obișnuiți să ia masa de seară, pe care, în vremea când erau foarte mici, o numeau „ceai”. În perioada aceea părinții stăteau cu ei, discutând despre ziua respectivă, înainte de a pleca pentru a-și petrece seara de obicei la o întrunire politică. Daisy fuma, iar Lloyd făcea uneori cocktailuri. Obișnuința de a se întâlni în

bucătărie pentru discuții, la acea oră, rămăsese chiar și după ce copiii crescuseră prea mari încât să mai bea „ceai”.

Dave le povestea părinților lui despre despărțirea de Beep când camerista intră și spuse:

— A venit contele Fitzherbert.

Dave îl văzu pe tatăl său devenind deodată foarte tensionat.

Daisy își așeză mâna pe brațul lui Lloyd și spuse:

— O să fie în regulă.

Dave era devorat de curiozitate. Știa acum că Fitz o sedusese pe Ethel pe vremea când ea era camerista lui și că Lloyd era copilul nelegitim rezultat din aventura lor. Mai știa și că Fitz refuzase cu furie să-l recunoască pe Lloyd vreme de mai bine de o jumătate de secol. Deci, ce căuta contele acolo, în seara aceea?

Fitz intră în cameră, ajutându-se de două bastoane, și spuse:

— Sora mea Maud a murit.

Daisy sări în picioare.

— Îmi pare foarte rău să aud asta, Fitz, spuse ea. Intră și ia loc.

Ea îl luă de braț, dar Fitz ezită și se uită spre Lloyd.

— Nu am niciun drept să stau în casa asta, spuse el.

Umilința nu i se prea potrivea lui Fitz, observă Dave.

Lloyd încerca să își controleze emoțiile. Era tatăl care-l refuzase toată viața.

— Te rog, stai jos, îi spuse Lloyd sec.

Dave trase un scaun de bucătărie și Fitz se așeză la masă.

— Mă duc la înmormântarea ei, spuse el. Are loc peste două zile.

— Trăia în Germania de Est, nu-i așa? Cum ai aflat că a murit? întrebă Lloyd.

— Maud are o fată, Carla. Ea a telefonat la ambasada britanică din Berlinul de Est, iar ei au fost suficient de amabili încât să mă anunțe. Am fost ministru în Ministerul de Externe până în 1945, iar asta, mă bucur să o spun, încă mai are importanță.

Fără să i se ceară, Daisy luă o sticlă de scotch din dulap și turnă două degete într-un pahar, pe care îl puse în fața lui Fitz alături de o cană de apă plată. Contele turnă puțină apă în whisky și luă o înghițitură.

— Foarte drăguț din partea ta că n-ai uitat, Daisy, spuse el.

Dave își aminti că Daisy locuise cu Fitz pentru un timp, pe când fusese măritată cu fiul lui, Boy Fitzherbert. Din acest motiv știa cum prefera să bea whisky-ul.

— Lady Maud a fost cea mai bună prietenă a mamei mele, spuse Lloyd, cu o voce puțin cam stridentă. Ultima oară am văzut-o atunci când mama m-a dus la Berlin, în 1933. Pe vremea aceea, Maud era ziaristă și scria articole care îl enervau pe Hitler.

Fitz spuse:

— Nu mi-am mai văzut sora – și nici n-am mai vorbit cu ea – din 1919. Am fost supărat pe ea pentru că s-a căsătorit fără permisiunea mea și pentru că s-a măritat cu un german. Și am rămas supărat aproape cincizeci de ani. Fața lui, îmbătrânită și palidă, exprima o tristețe profundă. Acum e prea târziu ca s-o mai iert. Cât de prost am fost! Privi direct spre Lloyd. Un prost în legătură cu asta, dar și cu alte lucruri.

Lloyd clătină încet din cap, în semn de înțelegere.

Când Dave văzu privirea mamei sale, simți că tocmai se întâmplase ceva important, iar expresia ei confirma asta. Regretul lui Fitz era atât de profund, încât cu greu putea fi exprimat. Dar reușise să ajungă în punctul de a-și cere iertare.

Era greu de imaginat că acest bătrân slăbit fusese purtat odată de valurile pasiunii. Dar Fitz o iubise pe Ethel, iar Dave știa că și Ethel simțise la fel, pentru că o auzise spunând asta. El refuzase să recunoască copilul lor, iar acum, după o viață întreagă de negare, privise înapoi și înțelesese cât de mult pierduse. Asta era insuportabil de trist.

— Vin cu tine, spuse Dave deodată.

— Poftim?

— La înmormântare. Vin cu tine la Berlin.

Dave nu era sigur că și el voia asta, dar simțise, cumva, că ar avea un efect vindecător.

— Ești foarte drăguț, tinere Dave, spuse Fitz.

— Ai face un lucru minunat, Dave, zise Daisy.

Dave privi către tatăl său, temându-se că Lloyd nu avea să fie de acord; dar, în mod surprinzător, ochii lui Lloyd erau înlăcrimați.

A doua zi, Dave și Fitz zburară spre Berlin. Rămaseră peste noapte în partea de vest.

— Te deranjează dacă îți spun Fitz? îl întrebă Dave în timpul cinei. Noi i-am spus întotdeauna lui Bernie Leckwith „bunicule”, chiar dacă știam că era tatăl vitreg al tatălui nostru. Și, copil fiind, nu te-am întâlnit niciodată. Așa că simt, cumva, că e prea târziu să mai schimb asta.

— Nu mă aflu în postura de a-ți impune ceva. Și, oricum, chiar nu mă deranjează.

Vorbiră apoi despre politică.

— Noi, conservatorii, am avut dreptate în legătură cu comunismul, spuse Fitz. Noi am spus că nu va funcționa. Și nu funcționează. Dar am greșit în legătură cu social-democrația. Când Ethel mi-a spus că ar trebui să oferim fiecăruia educație gratuită și asistență medicală gratuită și indemnizații de șomaj, eu i-am spus că trăiește într-o lume imaginară. Dar acum, privește: toate lucrurile pentru care ea a militat au ajuns să se îndeplinească, iar Anglia a rămas tot Anglia.

Dave se gândi că Fitz avea o abilitate încântătoare de a-și admite greșelile. Era clar că nu fusese întotdeauna așa: disputele lui cu familia duraseră zeci de ani. „Poate că este o calitate care apare odată cu vârsta”, își spuse Dave.

În dimineața următoare, fură așteptați de un Mercedes negru cu șofer, comandat de secretara lui Dave, Jenny Pritchard. Acesta urma să-i treacă frontiera în zona de Est.

Conduseră până la punctul de control Charlie.

După ce trecură de o barieră, ajunseră la o baracă lungă, unde trebuiau să prezinte pașapoartele. Apoi li se ceru să aștepte.

Grănicerul care le luă pașapoartele plecă. După o vreme, un bărbat înalt, încovoiat, îmbrăcat într-un costum civil le ceru să coboare din Mercedes și să-l urmeze.

Omul porni înainte, apoi se uită în spate, iritat de încetineala lui Fitz.

— Vă rog să vă grăbiți, spuse el în engleză.

Dave își aminti germana pe care o învățase în școală și pe care și-o perfecționase la Hamburg.

— Bunicul meu e bătrân, rosti el indignat.

Fitz îi spuse cu voce scăzută:

— Nu te certa. Bastardul ăsta arogant e de la Stasi. Dave ridică o sprânceană: nu-l mai auzise niciodată pe Fitz folosind un

asemenea limbaj. Ei sunt precum cei din KGB, doar că nu au suflete, adăugă Fitz.

Fură conduși într-un birou gol, în care se aflau o masă metalică și câteva scaune de lemn. Nu fură invitați să se așeze, dar Dave trase un scaun pentru Fitz, iar acesta se așeză recunoscător.

Bărbatul înalt vorbea în germană cu un interpret, care fuma și traducea întrebările.

— De ce doriți să intrați în Germania de Est?

— Pentru a participa la funeraliile unei rude apropiate, la ora 11:00 în această dimineață, răspunse Fitz. Își privi ceasul, un Omega de aur. Este ora 10:00 acum, sper ca asta să nu dureze prea mult.

— Va dura atâta timp cât este necesar. Cum se numește sora dumneavoastră?

— De ce întrebați asta?

— Spuneți că vreți să participați la funeraliile surorii dumneavoastră. Cum se numește?

— Am spus că vreau să particip la funeraliile unei rude apropiate. N-am spus că ar fi sora mea. Dar dumneavoastră, în mod evident, știți deja toate astea.

Dave realiză că tipul acela din poliția secretă îi așteptase. Era greu de imaginat de ce.

— Răspundeți la întrebare. Cum se numește sora dumneavoastră?

— A fost Frau Maud von Ulrich, după cum, evident, spionii v-au informat deja.

Dave observă că Fitz devenea tot mai iritat, încălcându-și propria hotărâre de a vorbi cât mai puțin posibil.

— Cum se face că dumneavoastră, contele Fitzherbert, aveți o soră germană? spuse bărbatul.

— S-a măritat cu un prieten al meu, numit Walter von Ulrich, care era diplomat german la Londra. A fost omorât de Gestapo în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Dumneavoastră ce ați făcut în timpul războiului?

Dave observă, după privirea furioasă de pe fața bărbatului înalt, că înțelesese întrebarea; dar nu răspunse. În schimb, se întoarse către Dave.

— Unde este Walli Franck? îl întrebă el.

Dave rămase fără grai.

— Nu știu.
— Sigur că știi. Face parte din trupa ta.
— Trupa s-a despărțit. Nu l-am văzut pe Walli de luni întregi. Nu știu unde se află.
— Asta nu este credibil. Sunteți parteneri.
— Partenerii se mai despart.
— Care este motivul despărțirii?
— Neînțelegeri muzicale și personale.
De fapt, neînțelegerile fuseseră doar personale. Dave și Walli nu avuseseră niciodată neînțelegeri muzicale.
— Și tocmai acum vrei să participi la funeraliile bunicii lui…
— Era mătușa mea.
— Unde l-ai văzut ultima oară pe Walli Franck?
— În San Francisco.
— Adresa, vă rog.
Dave ezită. Treaba devenea urâtă.
— Răspundeți, vă rog. Walli Franck este căutat pentru crimă.
— Ultima oară l-am văzut în Buena Vista Park. Asta este pe Haight Street. Nu știu unde locuiește.
— Vă dați seama că obstrucționarea poliției în derularea unei anchete constituie o crimă?
— Desigur.
— Și dacă o asemenea crimă este comisă în Germania de Est, puteți fi arestat și judecat și încarcerat aici.
Dave deveni, dintr-odată, teribil de înfricoșat, dar încercă să rămână calm.
— Și atunci, milioane de fani din întreaga lume vor cere eliberarea mea, zise el.
— Nu li se va permite să se opună justiției.
Fitz interveni în discuție:
— Crezi că tovarășii tăi de la Moscova vor fi fericiți să creați un incident internațional din povestea asta?
Bărbatul înalt râse disprețuitor, dar nu fu prea convingător.
Apoi Dave avu o străfulgerare de memorie și zise:
— Ești Hans Hoffmann, nu-i așa?
Interpretul nu traduse asta, în schimb replică imediat:
— Numele dumnealui nu vă privește.
Dar Dave putea spune – după expresia bărbatului înalt – că ghicise corect.

— Walli mi-a povestit despre tine, spuse el. Sora lui te-a părăsit și tu ai jurat să te răzbuni veșnic pe familia ei.

— Răspunde la întrebare.

— Asta face parte din răzbunare? Să hărțuiți doi oameni nevinovați care merg la o înmormântare? Așa sunteți voi, comuniștii?

— Așteptați aici, vă rog.

Hans și interpretul părăsiră camera, iar Dave auzi, de partea cealaltă a ușii, zgomotul unui zăvor tras.

— Îmi pare rău, spuse Dave. Asta pare să aibă legătură cu Walli. Cred că ți-ar fi fost mai bine pe cont propriu.

— Nu e vina ta. Sper, doar, să nu ratăm înmormântarea. Fitz scoase o tabacheră. Tu nu fumezi, Dave, nu-i așa?

Dave scutură din cap.

— Nu tutun, în orice caz.

— Marijuana îți face rău.

— Și presupun că țigările sunt sănătoase.

Fitz zâmbi.

— Touché.

— Am avut această dispută cu tatăl meu. El bea scotch. Voi, parlamentarii, aveți o politică foarte clară: toate drogurile periculoase sunt ilegale, cu excepția celor care vă plac vouă. Și pe urmă vă plângeți că tinerii nu ascultă.

— Ai dreptate, desigur.

Fitz fumă țigara în întregime și aruncă chiștocul într-o scrumieră de tablă. Ora 11:00 veni și trecu. Rataseră înmormântarea pentru care veniseră de la Londra.

La 11:30, ușa se deschise din nou. Hans Hoffmann le spuse, cu un zâmbet ușor:

— Puteți intra în Germania de Est.

Apoi plecă.

Dave și Fitz se îndreptară spre mașina lor.

— Ar fi mai bine să mergem acum direct către locuință, spuse Fitz, dându-i șoferului adresa.

O luară pe Friedrich Strasse spre Unter den Linden. Vechile clădiri guvernamentale încă arătau bine, dar trotuarele erau pustii.

— Dumnezeule, spuse Fitz. Asta era una dintre cele mai aglomerate străzi comerciale din Europa. Uită-te la ea acum. Merthyr Tydfil într-o zi de luni.

Mașina opri în fața unei case care părea mai bine întreținută decât celelalte.

— Fiica lui Maud pare să fie mai populară decât vecinii ei, remarcă Fitz.

Dave îi explică:

— Tatăl lui Walli deține o fabrică în Berlinul de Vest. Cumva, reușește să o conducă de acasă. Probabil că încă mai face bani.

Intrară în casă, iar familia se prezentă. Părinții lui Walli erau Werner și Carla, un bărbat atrăgător și o femeie ștearsă, cu trăsături puternice. Sora lui Walli, Lili, avea acum 19 ani, era atrăgătoare și nu semăna deloc cu Walli. Dave fu intrigat să o cunoască pe Karolin, o femeie frumoasă cu părul lung, pieptănat cu cărare pe mijloc, căzându-i drept de o parte și de alta a feței. Împreună cu ea era Alice – inspirația pentru cântecul lor –, o fetiță timidă de patru ani, care purta o bentiță neagră în semn de doliu. Bărbatul lui Karolin, Odo, era ceva mai bătrân, având în jur de 30 de ani. El purta părul lung, cum era moda, dar avea un guler clerical.

Dave le explică din ce motiv rataseră înmormântarea. Amestecară limbile, deși germanii vorbeau engleza mai bine decât vorbeau englezii germana. Dave simți că atitudinea familiei față de Fitz era echivocă, dar era de înțeles: până la urmă, el fusese foarte dur cu Maud, iar fiica ei probabil că se gândea că era un pic prea târziu ca să-i mai pară rău. În orice caz, era prea târziu pentru resentimente și nimeni nu vorbi despre cei cincizeci de ani de înstrăinare.

O duzină de prieteni și de vecini care participaseră la înmormântare serveau cafea și gustări oferite de Carla și Lili. Dave vorbi cu Karolin despre chitare. Ea și Lili erau vedete clandestine. Nu li se permitea să facă înregistrări, pentru că piesele lor cântau despre libertate, dar oamenii înregistrau spectacolele lor pe benzi pe care și le împrumutau unii altora. La fel se întâmpla cu publicațiile *samizdat* din Uniunea Sovietică. Discutară apoi despre benzile de casetofon, un format nou, mult mai convenabil de manevrat, deși cu o calitate mai slabă a înregistrării. Dave se oferi să-i trimită lui Karolin câteva casete și un casetofon, dar ea îi spuse că ar putea fi furate de poliția secretă.

Dave presupusese despre Karolin că trebuia să fie o femeie cu inima de piatră dacă îl părăsise pe Walli și se căsătorise cu Odo,

dar spre surpriza lui ajunse s-o placă. Părea să fie amabilă și deșteaptă. Vorbi cu multă afecțiune despre Walli și vru să știe totul despre viața lui.

Dave o lămuri că el și Walli se despărțiseră. Ea se întristă când află povestea lor.

— Nu e stilul lui, spuse ea. Walli nu a fost niciodată genul care să umble fără rost. Fetele se îndrăgosteau de el tot timpul și ar fi putut să aibă câte una în fiecare weekend, dar nu o făcea niciodată.

Dave ridică din umeri.

— S-a schimbat.

— Și fosta ta logodnică? Cum o cheamă?

— Ursula, dar toată lumea îi spune Beep. Ca să fiu sincer, nu mă surprinde că ea m-a înșelat. Este o fire oarecum sălbatică, iar asta face parte din farmecul ei.

— Cred că încă mai ai sentimente pentru ea.

— Am fost înnebunit după ea, spuse el evaziv.

Dave încă nu știa prea bine ce mai simțea acum pentru ea. Era încă supărat pe ea, furios din cauza trădării ei, dar dacă ea ar fi dorit să se întoarcă la el, nu era sigur ce ar fi făcut.

Fitz veni spre Dave și Karolin și spuse:

— Dave, mi-ar plăcea să văd mormântul lui Maud înainte de a ne întoarce în Berlinul de Vest. Te deranjează?

— Sigur că nu. Dave se ridică. Probabil că ar trebui să plecăm în curând.

Karolin i se adresă lui Dave:

— Dacă vorbești cu Walli, transmite-i, te rog, toată dragostea mea. Spune-i că aștept cu nerăbdare ziua în care va putea să o vadă pe Alice. Când va fi suficient de mare, o să-i povestesc totul despre el.

Cu toții aveau mesaje pentru Walli: Werner, Carla, Lili. Dave presupuse că avea să fie nevoit să stea de vorbă cu Walli, fie și numai pentru a-i transmite mesajele.

Pe când se pregăteau să plece, Carla îi spuse lui Fitz:

— Ar trebui să ai ceva ce i-a aparținut lui Maud.

— M-ar plăcea.

— Știu exact ce ai nevoie.

Dispăru pentru o clipă și reveni cu un album de fotografii vechi, legat în piele. Fitz îl deschise. Toate fotografiile erau alb-negru, iar unele sepia, multe dintre ele fiind destul de șterse.

Aveau pe spate explicații, notate cu un scris de mână mare, rotund, probabil al lui Maud. Cea mai veche fusese făcută la un vechi conac de țară. Dave citi: „Tŷ Gwyn, 1905”. Era fosta reședința de la țară a contelui Fitzherbert, devenită acum Colegiul pentru Învățământ Postșcolar din Aberowen.

Vederea fotografiilor cu el și cu Maud, pe când erau tineri, îl făcu pe Fitz să plângă. Lacrimile i se scurgeau pe obrajii ridați, fiind absorbite de gulerul cămășii albe, imaculate. Spuse cu dificultate:

— Vremurile bune nu se întorc niciodată.

Apoi își luară rămas-bun. Șoferul îi conduse la un cimitir orășenesc mare, unde găsiră mormântul lui Maud. Groapa fusese deja astupată, iar pământul forma o movilă având dimensiunea aproximativă a unui corp omenesc. Rămaseră unul lângă altul preț de câteva minute, fără să spună nimic. Nu se auzea decât ciripitul păsărilor.

Apoi Fitz își șterse fața cu o batistă mare și spuse:

— Să mergem.

La punctul de control fură reținuți din nou. Hans Hoffmann îi privea zâmbind în timp ce mașina lor era cercetată amănunțit.

— Ce căutați? întrebă Dave. De ce am dori să trecem ceva ilegal din Germania de Est? Nu aveți nimic din ce și-ar putea dori cineva.

Nu îi răspunse nimeni.

Un ofițer în uniformă luă albumul cu fotografii și i-l dădu lui Hoffmann.

Hoffmann se uită prin el distrat și spuse:

— Albumul trebuie să fie examinat de departamentul nostru criminalistic.

— Desigur, spuse Fitz cu tristețe.

Fură nevoiți să plece fără el.

În timp ce se îndepărtau, Dave privi în urmă și îl văzu pe Hans aruncând albumul într-un coș de gunoi.

•

George Jakes zbură de la Portland la Los Angeles pentru a se întâlni cu Verena. Avea în buzunar un inel cu diamante.

Timp de câteva săptămâni, de la funeraliile lui Martin Luther King, din Atlanta, fusese tot timpul pe drumuri cu Bobby Kennedy și nu o mai văzu pe Verena.

George fusese devastat după asasinat. Dr. King fusese speranța reală a negrilor americani, iar acum dispăruse, asasinat fără milă de un rasist alb cu o pușcă de vânătoare. Președintele Kennedy le dăduse speranță negrilor și fusese ucis și el de un om alb cu o pușcă. Și care era sensul politicii dacă un om măreț putea fi șters atât de ușor de pe fața pământului? Dar, se gândi George, încă îl mai aveau pe Bobby.

Verena fusese chiar și mai afectată. La înmormântare i se păru dezorientată, furioasă și pierdută. Omul pe care îl admirase, îl prețuise și îl servise timp de șapte ani dispăruse.

Spre consternarea lui George, ea nu dorise ca el să o consoleze. Era profund rănită. Trăiau la o mie de kilometri distanță, dar el era singurul bărbat din viața ei. Pusese refuzul ei pe seama supărării, sperând că îi va trece.

În Atlanta nu mai avea ce să facă – ea nu dorea să lucreze pentru succesorul lui King, Ralph Abernathy –, așa că își dăduse demisia. George se gândise că poate avea să se mute în apartamentul lui din Washington. În orice caz, fără nicio explicație, ea plecase la părinții ei, la Los Angeles. Poate că avea nevoie să fie singură o vreme.

Sau poate că dorea mai mult decât o invitație de a se muta împreună cu el.

Așa că decise să cumpere inelul.

Următoarele alegeri preliminarii aveau loc în California, iar asta îi oferea lui George șansa să o viziteze pe Verena.

La LAX închirie un Plymouth Valiant, o mașină compactă, ieftină – care era plătită din fondurile campaniei – și plecă spre nord, către North Roxbury Drive în Beverly Hills.

Trecu de porțile înalte și parcă în fața unei case de cărămidă în stil Tudor, care – bănuia el – era de cinci ori mai mare decât o casă Tudor originală. Părinții Verenei, Percy Marquand și Babe Lee, trăiau ca niște vedete adevărate.

O servitoare îi deschise și îl conduse într-un living care nu avea nimic din stilul Tudor: George remarcă un covor alb, aerul condiționat și ferestrele pe toată înălțimea camerei, care dădeau spre piscină. Servitoarea îl întrebă dacă ar dori o băutură.

— Un suc acidulat, te rog, îi spuse el. De orice fel.

Când apăru Verena, avu un șoc.

Își stricase minunata coafură afro și avea acum părul tuns foarte scurt, la fel de scurt ca al lui. Purta pantaloni negri, un tricou albastru, o vestă de piele și o beretă neagră. Era uniforma Partidului Panterelor Negre pentru Autoapărare.

George își suprimă furia ca să o poată săruta. Ea îi răspunse foarte scurt, iar el înțelese imediat că nu reușise să depășească starea pe care o avea de la înmormântare. Spera ca propunerea lui să o facă să iasă din această dispoziție.

Se așezară pe o canapea modernă, având un model cu cercuri portocalii, galbene și ciocolatii. Servitoarea îi aduse lui George o Coca-Cola cu gheață, într-un pahar înalt, pe o tavă de argint. După ce ieși, el luă mâna Verenei. Stăpânindu-și furia, îi spuse pe un ton blând:

— De ce porți uniforma asta?

— Nu este evident?

— Nu și pentru mine.

— Martin Luther King a condus o campanie nonviolentă și a fost omorât.

George era dezamăgit. Se aștepta de la ea la un argument mult mai bun decât atât.

— Abraham Lincoln a pornit războiul civil și l-au împușcat și pe el, îi spuse el.

— Negrii au dreptul să se apere singuri. Nimeni altcineva nu o va face – mai ales poliția.

George abia reuși să-și ascundă disprețul pentru aceste idei.

— Vrei să-i sperii pe albi. Niciodată nu s-a obținut nimic cu acest tip de atitudine.

— Și nonviolența ce a realizat? Sute de negri au fost linșați și asasinați și alte mii au fost bătuți și trimiși în pușcărie.

George nu dorea să se certe cu ea – dimpotrivă, dorea să o readucă la normal –, dar nu se putu abține să nu ridice vocea.

— Plus Legea drepturilor civile din 1964, Legea dreptului de vot din 1965 și șase deputați negri și un senator!

— Iar albii spun acum că s-a ajuns prea departe. Nimeni nu a fost capabil să treacă o lege împotriva segregării locuințelor.

— Poate că albilor le este teamă că vor vedea Pantere în uniforme de Gestapo, plimbându-se prin suburbiile lor drăguțe și purtând arme.

— Poliția are arme. Și noi avem nevoie.

George înțelese că această dispută, care părea să fie de natură politică, se referea, de fapt, la relațiile ei. Înțelese că o pierdea. Dacă nu o putea convinge să renunțe la Panterele Negre, nu o putea aduce înapoi în viața lui.

— Uite ce e, știu că forțele de poliție din toată America sunt pline de rasiști violenți. Dar soluția acestei probleme este să-i convertești pe polițiști, nu să-i împuști. Trebuie să scăpăm de politicieni precum Ronald Reagan, care încurajează brutalitatea poliției.

— Refuz să accept o situație în care albii au arme și noi nu avem.

— Atunci, ocupă-te de o campanie pentru controlul armelor de foc și pentru mai mulți negri în funcții de răspundere.

— Martin a crezut în asta și acum e mort.

Cuvintele Verenei erau sfidătoare, dar ea nu le putu susține și izbucni în plâns.

George încercă să o îmbrățișeze, dar ea îl împinse. Tot ce voia era să o determine să redevină rațională.

— Dacă vrei să-i protejezi pe negri, vino să lucrezi pentru campania noastră, îi spuse el. Bobby va ajunge președinte.

— Chiar dacă va câștiga alegerile, Congresul nu-l va lăsa să facă nimic.

— Vor încerca să-l oprească și va trebui să ducem o bătălie politică – necruțătoare – și unii vor câștiga, iar alții vor pierde. Așa se schimbă lucrurile în America. Este un sistem mizerabil, dar toate celelalte sunt și mai rele de atât. Iar să ne împușcăm unii pe alții este cel mai rău dintre toate.

— Nu o să cădem de acord.

— Bine. El coborî vocea și spuse: Am mai fost în dezacord și alte dăți, dar întotdeauna am continuat să ne iubim, nu-i așa?

— De data asta este diferit.

— Nu spune asta!

— Întreaga mea viață s-a schimbat.

În expresia ei, George remarcă un amestec de sfidare și de vinovăție care îi dădu un indiciu despre ce se întâmplase.

— Te culci cu una dintre Pantere, nu-i așa?

— Da.

George simți o greutate în stomac, ca și cum ar fi primit un pumn.

— Ar fi trebuit să-mi spui.

— Îți spun acum.

— Dumnezeule! George se întristă. Pipăi inelul din buzunar. Avea să rămână acolo? Îți dai seama că sunt șapte ani de când am absolvit Harvardul?

Se lupta să-și stăpânească lacrimile.

— Știu.

— Câini polițiști în Birmingham, discursul *Am un vis* la Washington, președintele Johnson sprijinind drepturile civile, două asasinate…

— Și negrii încă sunt cei mai săraci americani. Trăiesc în cele mai nenorocite locuințe, primesc cea mai penibilă asistență medicală – și și-au făcut mai mult decât datoria luptând în Vietnam.

— Bobby va schimba toate acestea.

— Nu, n-o va face.

— Ba da, o va face. Iar eu te voi invita la Casa Albă ca să recunoști că ai greșit.

Verena se îndreptă spre ușă.

— La revedere, George.

— Nu pot să cred că se termină așa.

— Servitoarea o să te conducă la ieșire.

George avea dificultăți în a gândi corect. O iubise pe Verena ani întregi, presupunând mereu că mai devreme sau mai târziu se vor căsători. Iar acum ea îl părăsise pentru o Panteră Neagră. Se simțea pierdut. Chiar dacă trăiseră despărțiți, el fusese întotdeauna capabil să anticipeze ce urma să îi spună sau cum să o mângâie la următoarea lor întâlnire. Acum era singur.

Servitoarea apăru lângă el și îi spuse:

— Pe aici, domnule Jakes, vă rog.

El o urmă automat spre ieșire, iar ea îi deschise ușa.

— Mulțumesc, spuse el.

— La revedere, domnule Jakes.

George se urcă în mașina lui închiriată și plecă.

•

În ziua votului pentru alegerile preliminare din California, George se afla, împreună cu Bobby Kennedy, la casa de pe plaja Malibu a lui John Frankenheimer, regizorul de film. În acea dimineață, vremea fu închisă, dar Bobby înotă în ocean împreună cu fiul său de 12 ani, David. Amândoi fură prinși de valuri și ieșiră din apă cu julituri și cu zgârieturi din cauza

pietrișului prin care îi târâse oceanul. După prânz, Bobby adormi pe marginea piscinei, întins pe două scaune, cu gura deschisă. Privind prin ușile de sticlă ale casei, George remarcă vânătaia de pe fruntea lui de la partida de înot.

Nu îi spusese încă lui Bobby că se despărțise de Verena. Îi povestise numai mamei lui. Abia avusese timp să se gândească la asta în vârtejul campaniei, iar California fusese fără oprire: mulțimi la aeroport, parade motorizate, oameni isterici și întruniri intense. George se bucurase să fie atât de ocupat. Beneficiase de luxul de a fi trist doar pentru câteva minute în fiecare seară, înainte de a adormi. Chiar și atunci se trezea închipuindu-și diverse conversații cu Verena, în care el o convingea să revină la politica normală și să se ocupe de campania lui Bobby. Poate că abordările lor diferite fuseseră întotdeauna un semn al unei incompatibilități profunde. Dar niciodată nu crezuse asta cu adevărat.

La ora 3:00, fu difuzat la televiziune rezultatul primului sondaj de la ieșirea de la urne. Bobby îl conducea pe Gene McCarthy cu 49 de procente la 41. George se simți mândru. „Nu pot să-mi câștig prietena, dar pot câștiga alegerile”, se gândi el.

Bobby făcu un duș, se bărbieri și îmbrăcă un costum cu dungi fine și o cămașă albă. George se gândi că – fie datorită costumului, fie datorită încrederii lui tot mai mari – Bobby arăta mai prezidențial decât oricând.

Vânătaia de pe fruntea lui era cam inestetică, dar John Frankenheimer găsi în casă niște produse de machiaj profesional și îi acoperi semnul.

La 6:30, anturajul lui Kennedy se urcă în mașini și plecă spre Los Angeles. Se duseră la hotelul Ambasador, unde începuse deja sărbătorirea succesului în sala de dans. George urcă împreună cu Bobby în apartamentul regal, la etajul al cincilea. Acolo, într-un living uriaș, vreo sută și ceva de prieteni, consilieri și ziariști privilegiați, beau cocktailuri și se felicitau reciproc. Toate televizoarele din apartament erau pornite.

George și cei mai apropiați consilieri îl urmară pe Bobby prin living, spre unul dintre dormitoare. Ca întotdeauna, Bobby amesteca petrecerea cu discuții politice dificile. În ziua aceea, la fel ca în California, câștigase alegerile preliminare mai puțin importante din South Dakota, locul de naștere al lui Hubert Humphrey. După California, se simțea încrezător că va câștiga și

la New York, unde avea avantajul de a fi unul dintre senatorii statului.

— Îl batem pe McCarthy, la naiba! spuse el în extaz, așezat pe podea într-un colț al camerei, cu un ochi la televizor.

George începuse să se îngrijoreze din cauza convenției democrate. Cum putea să se asigure că popularitatea lui Bobby avea să se reflecte în voturile delegaților din statele care nu organizau alegeri preliminare?

— Humphrey lucrează din greu în state ca Illinois, unde primarul Daley controlează voturile delegaților.

— Mda, spuse Bobby. Dar, până la urmă, oamenii ca Daley nu pot să ignore sentimentul popular. Ei vor să câștige. Hubert nu-l poate bate pe Dick Nixon, dar eu pot.

— Este adevărat, dar nu toți șmecherii din partidul democrat știu asta.

— Vor afla, până în august.

George împărtășea sentimentul lui Bobby că se aflau pe val, dar vedea foarte clar și toate obstacolele care le stăteau în cale.

— Trebuie să-l determinăm pe McCarthy să se retragă, ca să ne putem concentra să-l învingem pe Humphrey. Trebuie să ajungem la o înțelegere cu McCarthy.

Bobby dădu din cap.

— Nu îi pot oferi postul de vicepreședinte. Este catolic. Poate că protestanții vor vota pentru un catolic, dar nu pentru doi.

— Poate îi oferi cel mai important post din guvern.

— Ministru de externe?

— Dacă se retrage acum.

Bobby începu să se agite.

— Mi-e greu să-mi închipui cum e să lucrez cu el la Casa Albă.

— Dacă nu câștigi, nu o să fii la Casa Albă. Să-mi întind antenele?

— Lasă-mă să mă mai gândesc puțin la asta.

— Sigur.

— Știi ceva, George? spuse Bobby apoi. Pentru prima dată, nu mă simt ca fiind aici în calitate de frate al lui Jack.

George zâmbi. Era un pas uriaș.

George trecu în camera principală pentru a vorbi cu reporterii, dar nu își luă nimic de băut. Când era cu Bobby, prefera să rămână în alertă. Lui Bobby îi plăcea bourbonul. Însă incompetența în echipa lui îl înfuria atât de tare, încât era gata

să sfâșie pe oricine îl dezamăgea. George se simțea confortabil să bea alcool doar atunci când se afla departe de Bobby.

Cu câteva minute înainte de miezul nopții, când îl însoți pe Bobby spre sala de dans, unde urma să țină discursul victoriei, încă era perfect treaz. Ethel, soția lui Bobby, arăta foarte bine în fusta sa mini în nuanțe de portocaliu și alb, accesorizată cu o curea albă, în ciuda sarcinii cu cel de-al unsprezecelea copil al lor.

Mulțimea înnebunise, ca de obicei. Bărbații purtau pălării de paie Kennedy, iar fetele aveau o uniformă: fustă albastră, bluză albă și o eșarfa Kennedy roșie. O formație intona imnul campaniei. La căldura din cameră se adăugau și reflectoarele puternice ale televiziunilor. Bobby și Ethel își croiră drum prin încăpere spre o platformă micuță, conduși de garda lor de corp, Bill Barry, în timp ce tinerii lor susținători se întindeau să îi atingă și să-i tragă de îmbrăcăminte. La haosul general contribuiau și fotografii foarte îndrăzneți.

Isteria mulțimii chiar era o problemă pentru George și ceilalți, dar asta era fascinația provocată de Bobby. Capacitatea lui de a naște în oameni reacții emoționale atât de puternice urma să-l ducă la Casa Albă.

Bobby se așeză în spatele unui buchet de microfoane. Nu ceruse un discurs scris, ci doar câteva notițe. Prestația lui fu lipsită de strălucire, dar nimănui nu-i păsa.

— Suntem o mare națiune, cu mult altruism și multă compasiune, spuse el. Intenționez să-mi bazez candidatura pe asta.

Nu erau cuvinte inspiraționale, însă mulțimea îl adora prea tare ca să mai conteze.

George se hotărî să nu mai meargă cu Bobby la discoteca Factory după discurs. Să vadă cupluri dansând n-ar fi făcut decât să-i aducă aminte că era singur. Intenționa să doarmă bine înainte de a pleca spre New York, pentru a lansa campania de acolo. Leacul pentru durerea sa de inimă era munca.

— Vă mulțumesc tuturor pentru că ați făcut posibilă această seară, spuse Bobby.

Făcu semnul lui Churchill pentru victorie și sute de tineri din întreaga sală repetară gestul. Apoi coborî de pe platformă pentru a strânge câteva mâini întinse spre el.

Imediat se produse o îmbulzeală. Următoarea sa întâlnire era cu presa, într-o cameră alăturată. Planul era ca el să treacă prin mulțime la plecare, dar George observă că Bill Barry nu putea să-i croiască drum printre adolescentele isterice care strigau „Îl vrem pe Bobby! Îl vrem pe Bobby!”

Un angajat al hotelului purtând uniformă de *maître d’hôtel* rezolvă problema, îndrumându-l pe Bobby spre o pereche de uși batante, care duceau spre camera presei trecând prin camerele personalului. Bobby și Ethel îl urmară pe bărbat printr-un coridor, iar George și Bill Barry, precum și restul anturajului se grăbiră în urma lor.

George se întreba cât de curând avea să poată discuta cu Bobby despre necesitatea de a ajunge la o înțelegere cu Gene McCarthy. Era o prioritate strategică, după părerea lui. Dar pentru cei din familia Kennedy, relațiile personale erau extrem de importante. Dacă Bobby s-ar fi putut împrieteni cu Lyndon Johnson, lucrurile ar fi stat cu totul altfel.

Coridorul îi duse într-o zonă alimentară puternic luminată, cu mese strălucitoare din oțel inoxidabil și cu o mașină de gheață uriașă. În timp ce mergeau, un reporter de radio îi lua lui Bobby un interviu.

— Domnule senator, spunea acesta, cum intenționați să-l contracarați pe domnul Humphrey?

În drumul său, Bobby strângea mâinile personalului zâmbitor. Un tânăr lucrător în bucătărie se întoarse dinspre un raft cu tăvi, ca și cum ar fi intenționat să-l felicite pe Bobby.

Apoi, într-o străfulgerare de teroare, George văzu în mâna tânărului o armă.

Un mic revolver cu țeavă scurtă.

Bărbatul îndreptă arma spre capul lui Bobby.

George deschise gura ca să țipe, însă împușcătura veni înainte.

Zgomotul produs de micul revolver fu mai mult un pocnet decât un bubuit.

Bobby își duse mâinile spre față, se trase înapoi, apoi căzu pe pardoseala de beton.

George murmură:

— Nu! Nu! Nu se poate întâmpla asta! Nu se poate întâmpla din nou!

O clipă mai târziu, începu o rafală puternică de împușcături, ca niște artificii chinezești. Brațul lui George fu lovit, dar el ignoră asta.

Bobby era întins pe spate lângă mașina de gheață, cu mâinile pe cap și cu picioarele depărtate. Avea ochii deschiși.

Oamenii țipau și urlau. Reporterul de radio se bâlbâia la microfon:

— Senatorul Kennedy a fost împușcat! Cum este posibil? Senatorul Kennedy a fost împușcat! Cum este posibil?

Mai mulți bărbați săriră asupra asasinului. Cineva țipă:

— Luați-i arma! Luați-i arma!

George îl văzu pe Bill Barry pocnindu-l pe trăgător în față.

George îngenunche lângă Bobby. Era în viață, dar sângera puternic dintr-o rană aflată în spatele urechii. Arăta rău. George îi slăbi cravata ca să-l ajute să respire. Cineva puse o haină împăturită sub capul lui.

O voce bărbătească murmura: „Dumnezeule, nu… Hristoase, nu…”

Ethel își făcu loc prin mulțime, apoi îngenunche lângă George și îi vorbi soțului ei. Pe fața lui Bobby apăru o urmă de recunoaștere și încercă să răspundă. Lui George i se păru că aude: „Toți ceilalți sunt în regulă?” Ethel îl mângâie pe față.

George privi în jur. Nu putea spune dacă mai fusese lovit și altcineva de rafala de gloanțe. Apoi își observă propriul antebraț. O mânecă a costumului îi era sfâșiată și dintr-o rană îi curgea sânge. Fusese atins. Acum, după ce observase, începu să-l doară teribil.

Ușa îndepărtată se deschise și pe acolo năvăliră reporterii și fotografii de presă. Cameramanii se îngrămădiră în jurul lui Bobby, îmbrâncindu-se unul pe altul și urcându-se pe cuptoare și pe chiuvete pentru a obține imagini mai bune cu victima însângerată și cu soția lui în stare de șoc. Ethel se ruga:

— Lăsați-l să respire, vă rog! Lăsați-l să respire!

Un echipaj de ambulanță apăru cu o targă, apucându-l pe Bobby de umeri și de picioare. Bobby strigă slăbit:

— O, nu, nu faceți asta…

— Cu grijă! se rugă Ethel. Cu grijă!

Ei îl ridicară pe targă și îl legară.

Ochii lui Bobby se închiseră.

Și nu îi mai deschise niciodată.

• Capitolul 45 •

În vara aceea, Dimka și Natalya văruiră apartamentul, cu soarele strălucind prin ferestrele deschise. Durǎ mai mult decât era cazul pentru că se tot întrerupeau să facă dragoste. Părul ei splendid era legat și ascuns într-o cârpă și purta un tricou de-al lui mai vechi, cu gulerul ros, iar pantalonii scurți erau atât de strâmți, încât – de câte ori o vedea urcată pe scară – simțea nevoia să o săruте. El îi trăsese pantalonii de atâtea ori, că până la urmă ea ajunse să poarte numai tricoul; iar după aceea făcură și mai mult sex.

Nu se puteau căsători până când nu se finaliza divorțul ei și, pentru a salva aparențele, Natalya avea în apropiere propriul apartament micuț, dar neoficial își începuseră deja noua viață în apartamentul lui Dimka. Rearanjară mobila după gustul Natalyei și cumpărară o canapea. Aveau acum diverse tabieturi: el pregătea micul dejun, ea pregătea cina; el îi făcea pantofii, ea îi călca lui cămășile; el cumpăra carne, ea cumpăra pește.

Nu îl mai văzură niciodată pe Nik, dar Natalya începu să stabilească o relație cu Nina. Fosta soție a lui Dimka era acum iubita acceptată a mareșalului Pushnoy și petrecea multe weekenduri cu el la vila lui, unde găzduia cine pentru prietenii lui apropiați, dintre care unii își aduceau amantele. Dimka nu știa cum aranjase Pushnoy treburile cu nevasta lui, o doamnă în vârstă, foarte plăcută, care apărea întotdeauna lângă el la recepțiile oficiale. Pe durata weekendurilor Ninei la țară, Dimka și Natalya aveau grijă de Grisha. La început, Natalya fusese agitată, căci nu avusese niciodată copii – Nik ura copiii. Foarte curând însă, se atașă de Grisha, care semăna foarte mult cu Dimka al ei; și, cum era de așteptat, ajunse să-și dezvolte instincte materne firești.

Viața lor privată era fericită, dar viața publică nu era. Durii de la Kremlin doar pretinseseră că acceptă compromisul cu Cehoslovacia. De îndată ce Kosîghin și Dimka se întorseseră de la Praga, conservatorii se puseseră pe treabă pentru a submina acordul, insistând pentru o invazie care să-l strivească pe Dubček și reformele sale. Disputele se dezlănțuiseră pe parcursul lunilor iunie și iulie, în arșița Moscovei și în briza vilelor

de la Marea Neagră, unde elita comunistă migra pentru vacanța de vară.

Pentru Dimka, ceea ce conta nu era Cehoslovacia. Era vorba de fiul său și de lumea în care acesta avea să crească. Peste cincisprezece ani, Grisha va fi la universitate; peste douăzeci de ani, va lucra; peste douăzeci și cinci, ar putea avea propriii copii. Urma să aibă Rusia un sistem mai bun, ceva asemănător ideii lui Dubček de comunism cu față umană? Sau Uniunea Sovietică avea să fie tot o tiranie în care autoritatea de necontestat a partidului ar fi brutal susținută de KGB?

Furios, Leonid Brejnev, secretarul general, stătea de-o parte. Dimka ajunsese să-l disprețuiască. Speriat să nu fie prins de partea învinșilor, Brejnev nu ar fi luat niciodată o hotărâre până când nu ar fi știut în ce direcție va merge hotărârea colectivă. Nu avea viziune, nu avea curaj, nu avea un plan pentru a face din Uniunea Sovietică o țară mai bună. Nu era un conducător.

Conflictul ajunse la apogeu într-o întâlnire de două zile a Biroului Politic, care se ținu într-o zi de vineri, 15 august. Ca întotdeauna, întrunirea oficială constase în schimburi politicoase de platitudini, în timp ce adevăratele bătălii se purtau afară.

Dimka se întâlni față în față cu Evgheni Filipov în piață, în soare, în fața clădirii cu galben și alb a palatului Senatului, printre mașinile parcate și limuzinele care așteptau.

— Vezi rapoartele KGB din Praga, spuse Filipov. Studenții contrarevoluționari organizează mitinguri! Există cluburi unde se discută deschis despre răsturnarea comunismului! Se adună arme în secret!

— Nu cred în toate poveștile astea, spuse Dimka. E adevărat, se discută despre reformă, dar pericolele sunt exagerate de conducătorii depășiți, din trecut, care sunt acum dați la o parte.

Adevărul era că Andropov, durul de la conducerea KGB, întocmise rapoarte secrete pentru a-i stârni pe conservatori; dar Dimka nu era chiar atât de prost încât să spună asta cu voce tare.

Dimka avea o sursă credibilă de informații: sora sa geamănă. Tanya se afla la Praga, trimițând articole imparțiale pentru TASS și, în același timp, furnizându-le lui Dimka și lui Kosîghin rapoarte care spuneau că Dubček era un erou pentru toți cehii, cu excepția politrucilor bătrâni din partid.

Într-o societate închisă, oamenilor le era aproape imposibil să ajungă la adevăr. Rușii spuneau foarte multe minciuni. În Uniunea Sovietică, aproape fiecare document era înșelător: cifrele de producție, evaluările de politică externă, interogatoriile suspecților de către poliție, previziunile economice. În particular, oamenii șopteau că singura pagină adevărată din ziare era cea care prezenta programele de televiziune.

— Nu pot să-ți spun încotro se îndreaptă, îi spuse Natalya lui Dimka vineri seara. Ea încă lucra pentru ministrul de externe, Andrei Gromîco. Toate semnalele de la Washington spun că președintele Johnson nu va face nimic dacă noi invadăm Cehoslovacia. Are prea multe probleme la el acasă – revolte, asasinate, Vietnam și alegerile prezidențiale.

Terminaseră de văruit în seara respectivă și se așezară pe podea, împărțind o sticlă de bere. Natalya avea pe frunte o pată solitară de vopsea galbenă. Dintr-un motiv oarecare, asta îl făcu pe Dimka să-și dorească să facă dragoste cu ea. Tocmai se întreba dacă să o facă sau să meargă mai întâi să se spele și apoi să meargă în pat, când ea spuse:

— Înainte să ne căsătorim…

Suna îngrijorător.

— Da?

— Ar trebui să vorbim despre copii.

— Probabil că ar fi trebuit să facem asta înainte să ne petrecem toată vara făcând sex ca nebunii. Nu am folosit niciodată metode contraceptive.

— Da. Dar tu ai deja un copil.

— Noi avem un copil. Este al nostru. Vei fi mama lui vitregă.

— Și sunt foarte atașată de el. Este ușor să iubești un băiat care seamănă atât de mult cu tine. Dar cum te-ai simți dacă ai avea mai mulți copii?

Dimka observă că, într-un fel, ea era îngrijorată din pricina acestui lucru, iar el simți nevoia să o liniștească din nou. Lăsă berea jos și o îmbrățișă.

— Te ador, spuse el. Și mi-ar plăcea să am copii cu tine.

— Oh, slavă Domnului! spuse ea. Pentru că sunt însărcinată.

•

Tanya descoperi că în Praga era foarte dificil să faci rost de un ziar. Era o consecință ironică a faptului că Dubček desființase

cenzura. Înainte, puțini oameni se oboseau să citească reportajele anoste și mincinoase din presa controlată de stat. Acum, când ziarele puteau spune adevărul, nu puteau tipări, niciodată, un tiraj suficient încât să acopere cererea. Trebuia să se trezească devreme, în fiecare dimineață, pentru a le cumpăra înainte să se epuizeze.

Și televiziunea fusese eliberată. În programele de actualități, studenți și muncitori puneau în discuție sau criticau acțiunile guvernului. Prizonierilor politici eliberați li se permitea să se confrunte cu poliția secretă care îi aruncase în pușcărie. În holul fiecărui hotel mai mare, în jurul televizorului, se adunau, adesea, mulți privitori avizi să discute cele ce se petreceau pe ecran.

Discuții similare aveau loc în fiecare cafenea, cantină muncitorească sau primărie. Oamenii care își suprimaseră adevăratele sentimente timp de două decenii puteau, dintr-odată, să spună ce simțeau.

Aerul de libertate era contagios. Tanya era tentată să creadă că vechile obiceiuri erau duse și nu mai exista niciun pericol. Trebuia să-și amintească mereu că Cehoslovacia era încă o țară comunistă, cu poliție secretă și beciuri de tortură.

Avea cu ea transcrierea dactilografiată a primului roman al lui Vasili.

Îi parvenise cu puțin timp înainte să părăsească Moscova, în același fel ca și prima lui nuvelă, înmânată pe stradă, în afara biroului ei, de un străin, care nu era dornic să răspundă la întrebări. Ca și înainte, foile erau așternute cu un scris de mână mărunt – fără îndoială ca să economisească hârtia. Titlul său sarcastic era *Un om liber.*

Tanya îl dactilografiase pe hârtie de corespondență. Trebuia să presupună că bagajul său avea să fie deschis. Deși era un reporter de încredere al TASS, tot era posibil ca orice cameră de hotel în care stătea să fie întoarsă pe dos, iar apartamentul, care îi era alocat în centrul vechi al Pragăi, să fie cercetat în amănunt. Născocise însă o ascunzătoare inteligentă, se gândea ea. Oricum, tot trăia cu frică. Se simțea ca și cum ar fi avut asupra ei o bombă nucleară. Era disperată să-l înmâneze cât mai repede posibil.

Se împrietenise cu corespondentul din Praga al unui ziar britanic și, cu prima ocazie care i se ivi, îi spuse acestuia:

— În Londra există un editor care este specializat în traduceri de romane din Europa de Est – Anna Murray, de la Rowley Publishing. Aș dori să-i iau un interviu despre literatura cehă. Crezi că poți să-i transmiți un mesaj?

Era ceva periculos, pentru că stabilea între Tanya și Anna o legătură care putea fi urmărită; dar Tanya fusese nevoită să-și asume anumite riscuri și i se păruse că acesta ar fi cel mai mic dintre ele.

Două săptămâni mai târziu, ziaristul britanic îi spuse:

— Anna Murray vine la Praga marțea viitoare. N-am putut să-i dau numărul tău, pentru că nu îl am, dar va sta la hotel Palace.

Marți, Tanya sună la hotel și lăsă un mesaj pentru Anna, care spunea: „Întâlnește-te cu Jakub la monumentul lui Jan Hus, la ora patru”. Jan Hus fusese un filosof din Evul Mediu, ars pe rug de papă pentru că pusese în discuție faptul că slujba ar trebui oficiată în limba locală. Rămăsese în istorie drept un simbol al rezistenței cehilor în fața controlului străin. Monumentul lui se afla în piața din orașul vechi.

Agenții poliției secrete din toate hotelurile acordau o atenție deosebită tuturor oaspeților din Vest și Tanya fu nevoită să presupună că li se arătau toate mesajele, așa că, probabil, aveau să supravegheze monumentul pentru a vedea cine se întâlnește cu Anna. Așadar, Tanya nu se duse la întâlnire. În schimb, o interceptă pe Anna pe stradă și îi strecură o carte de vizită cu adresa unui restaurant din orașul vechi, împreună cu mesajul: „Ora 8 p.m., diseară. Masă rezervată pe numele de Jakub”.

Încă exista posibilitatea ca Anna să fie urmărită de la hotel la restaurant. Era însă puțin probabil: poliția secretă nu avea suficienți oameni ca să-i urmărească pe toți străinii, tot timpul. În orice caz, Tanya continuă să-și ia măsuri de prevedere. Seara, îmbrăcă o jachetă din piele largă, în ciuda vremii călduroase, și ajunse la restaurant mai devreme. Se așeză la o altă masă decât cea rezervată. Își ținu privirea în jos când ajunse Anna și o observă în timp ce se așeza.

Anna era inconfundabilă – era clar o străină. Nimeni în Europa de Est nu era atât de bine îmbrăcat. Avea un costum cu pantaloni roșu-închis, croit pe formele ei voluptuoase. Îl purta cu o minunată eșarfă multicoloră, care cu siguranță provenea de la Paris. Avea părul de culoare închisă și ochii pe care-i moștenise,

probabil, de la mama ei, evreică germană. Tanya calculă că, probabil, se apropia de 30 de ani, dar era una dintre acele femei care devin și mai frumoase când lasă în urmă tinerețea.

Nimeni nu o urmărise pe Anna în restaurant. Tanya rămase liniștită cincisprezece minute, privind nou-veniții, în timp ce Anna comandă o sticlă de Riesling unguresc și bău un pahar. Intrară patru oameni, un cuplu căsătorit, în vârstă, și doi tineri aflați la o întâlnire: niciunul nu arăta, nici pe departe, a polițist. Apoi, în sfârșit, Tanya se ridică și i se alătură Annei la masa rezervată, punându-și jacheta pe spătarul scaunului.

— Mulțumesc pentru că ai venit, spuse Tanya.

— Te rog, nu e cazul. Sunt bucuroasă că sunt aici.

— E tare departe.

— Aș călători de zece ori mai departe ca să mă întâlnesc cu femeia care mi-a dat *Frostbite.*

— El a scris un roman.

Anna se lăsă pe spate, cu o privire plină de satisfacție.

— Speram să spui asta. Turnă vin în paharul Tanyei. Unde este?

— Ascuns. Ți-l voi da înainte să plec.

— Bine. Anna era contrariată, pentru că nu vedea niciun posibil manuscris, dar acceptă ceea ce îi spusese Tanya. M-ai făcut foarte fericită.

— Întotdeauna am știut că *Frostbite* este strălucit, spuse Tanya gânditoare. Dar nici eu nu am anticipat succesul internațional pe care l-a avut. La Kremlin sunt furioși în legătură cu asta, în special pentru că nu pot încă să-și dea seama cine este autorul.

— Trebuie să știi că există o avere în redevențe, pentru el.

Tanya scutură din cap.

— Dacă primește bani din străinătate, jocul ar fi dezvăluit.

— Ei bine, poate într-o bună zi. Am solicitat să-l reprezinte cea mai mare firmă de agenți literari din Londra.

— Ce este un agent literar?

— O persoană care se ocupă de interesele autorului, negociază contracte și se asigură că editorul plătește la timp.

— N-am auzit niciodată de așa ceva.

— Au deschis un cont bancar pe numele de Ivan Kuznetsov, dar ar trebui să te gândești dacă banii nu ar trebui cumva să fie investiți.

— Cât de mulți sunt?

— Mai mult de un milion de lire sterline.

Tanya era șocată. Vasili ar fi devenit cel mai bogat om din Rusia dacă ar fi putut pune mâna pe bani.

Comandară cina. Restaurantele din Praga se modernizaseră în ultimele luni, dar mâncarea era încă tradițională. Friptura și chiftelele fură servite într-un sos gras, garnisit cu smântână și o linguriță de gem de afine.

— Ce se va întâmpla aici, în Praga? întrebă Anna.

— Dubček este un comunist sincer, care dorește ca țara să rămână parte a Tratatului de la Varșovia, așa că nu reprezintă o amenințare fundamentală pentru Moscova, dar dinozaurii de la Kremlin nu văd lucrurile în felul ăsta. Nimeni nu știe ce se va întâmpla.

— Ai copii?

Tanya zâmbi.

— Întrebare încuietoare. Poate că alegem să suportăm regimul sovietic de dragul unei vieți liniștite, dar avem oare dreptul să transmitem această mizerie și oprimare generațiilor următoare? Nu, nu am copii. Am un nepot, Grisha, pe care-l iubesc, copilul fratelui meu geamăn. Și, în dimineața asta, într-o scrisoare, fratele meu mi-a transmis că femeia care va deveni în curând a doua lui soție este deja însărcinată, așa că o să am încă un nepot sau o nepoată. Pentru binele lor, trebuie să sper că Dubček va reuși și că și alte țări comuniste vor urma exemplul Cehoslovaciei, dar sistemul sovietic este incredibil de conservator, mult mai rezistent la schimbare decât capitalismul. Ar putea fi cea mai mare slăbiciune a lui pe termen lung.

Când terminară, Anna spuse:

— Dacă nu putem să-l plătim pe autorul nostru, putem să-i dăm un cadou pe care să i-l transmiți? Există ceva din Vest ce și-ar dori?

Îi trebuia o mașină de scris, dar asta i-ar fi distrus acoperirea.

— Un pulover, spuse ea. Un pulover gros, călduros. Tot timpul îi este frig. Și niște lenjerie. Genul cu mâneci lungi.

Anna reflectă înspăimântată la acest fragment din viața lui Ivan Kuznetsov.

— Mâine merg la Viena și o să-i cumpăr unul de cea mai bună calitate, spuse ea, apoi încuviință mulțumită. Vineri ne întâlnim din nou aici?

— Da.

Tanya se ridică.

— Ar trebui să plecăm separat.

O expresie de panică se ivi pe fața Annei.

— Ce se aude cu manuscrisul?

— Îmbracă jacheta mea, spuse Tanya. Părea cam mică pentru Anna, care era ceva mai solidă decât Tanya, dar o putea îmbrăca. Când ajungi la Viena, desfă cusăturile. Îi strânse mâna. Nu-l pierde, spuse ea. Nu am nicio copie.

•

În toiul nopții, Tanya fu trezită de un zguduit foarte puternic. Se ridică speriată, crezând că poliția secretă venise să o aresteze. Când aprinse lumina, văzu că era singură, dar zgomotul nu fusese un vis. Fotografia înrămată a lui Grisha, aflată pe noptieră, părea să danseze și auzi un zornăit sonor asemănător cu al unor borcane pe sticla mesei de machiaj.

Sări din pat și se duse la fereastra deschisă. Se iveau zorile. Se auzea un zgomot asurzitor care venea dinspre strada principală, aflată în apropiere, dar ea nu putea să vadă ce anume îl provoca. O cuprinse spaima.

Se uită după jacheta ei din piele și își aminti că i-o dăduse Annei. Își trase repede o pereche de jeanși și un pulover, încălță pantofii și se grăbi afară. În ciuda orei matinale, pe stradă se aflau deja mulți oameni. Merse hotărâtă în direcția zgomotului.

Imediat ce ajunse la strada principală, știu ce se întâmpla.

Zgomotul era produs de tancuri. Rulau de-a lungul străzii, încet, dar de neoprit, cu șenilele lor ca de omidă, făcând un zgomot infernal. Călare pe tancuri se aflau soldați în uniforme sovietice, cei mai mulți tineri, niște băieți. Privind în sus pe stradă, în lumina plăcută a zorilor, Tanya văzu că erau zeci de tancuri, poate sute, în șirul care venea întinzându-se până la podul Carol și mai departe. De-a lungul trotuarelor stăteau grupuri mici de cehi, bărbați și femei, mulți îmbrăcați în pijama, privind cu mâhnire și stupefacție cum orașul lor este invadat.

Tanya realiză că, la Kremlin, câștigaseră conservatorii. Cehoslovacia era invadată de Uniunea Sovietică. Scurtul sezon de reforme și de speranțe se sfârșise.

Tanya surprinse privirea unei femei în vârstă, care stătea lângă ea. Femeia purta o plasă pentru păr demodată, la fel cum

purta și mama Tanyei în fiecare seară. Fața îi era brăzdată de lacrimi.

Tanya își simți obrajii uzi și realiză că și ea începuse să plângă.

•

La o săptămână după ce tancurile intraseră în Praga, George Jakes stătea pe canapeaua lui din Washington, îmbrăcat în lenjerie, privind reportajul televizat de la convenția democrată din Chicago.

La prânz, își încălzise o conservă de supă de roșii, pe care o mâncase direct din castron și care acum stătea pe masa pentru cafea, în vreme ce rămășițele roșii de lichid gelatinos se întăreau înăuntru.

Știa ce are de făcut. Trebuia să îmbrace un costum și să iasă, pentru a-și găsi o slujbă nouă, o prietenă nouă și o viață nouă.

Dar, cumva, nu putea vedea sensul acestui gest.

Auzise despre depresii și știa că asta trăia.

Fusese distras doar de spectacolul poliției din Chicago, care alergase haotic pe străzi. Câteva sute de demonstranți stăteau pașnic pe drumul care trecea pe lângă centrul de conferințe. Poliția năvălise peste ei cu bastoanele, bătând cu sălbăticie pe oricine, ca și cum nu și-ar fi dat seama că realizează un asalt criminal, în direct, la televiziune – sau cel mai probabil știau asta, doar că nu le păsa.

Cineva, probabil primarul Richard Daley, eliberase câinii din lesă.

George specula, nepăsător, posibilele consecințe politice. Era sfârșitul nonviolenței ca strategie politică, bănuia el. Martin Luther King și Bobby Kennedy se înșelaseră, iar acum erau amândoi morți. Panterele Negre aveau dreptate. Primarul Daley, guvernatorul Ronald Reagan, candidatul la președinție George Wallace și toți șefii lor de poliție, rasiști, ar fi utilizat violența împotriva oricui le displăcea. Negrii aveau nevoie de arme pentru a se apăra singuri, la fel ca oricine altcineva care ar fi dorit să provoace elefanții societății americane. Chiar acum, în Chicago, poliția trata copiii albi din clasa de mijloc în același fel în care îi tratase pe negri întotdeauna. Asta ar fi trebuit să schimbe atitudinea multora.

Se auzi soneria. Se agită nedumerit. Nu aștepta niciun vizitator și nu dorea să discute cu nimeni. Ignoră soneria, în

speranța că persoana care suna avea să plece. Soneria se auzi din nou. „Aș putea să fiu plecat, se gândi el, de unde știe că sunt aici?” Apoi sună pentru a treia oară, lung și insistent, iar el realiză că persoana respectivă nu avea să renunțe.

Se duse la ușă. Era mama lui. Avea cu ea o casoletă pentru mâncare, acoperită.

Jacky se uită la el de sus până jos.

— Mă gândeam eu, spuse ea intrând neinvitată.

Puse casoleta în cuptor și porni încălzirea.

— Treci și fă un duș, îi ordonă ea. Bărbierește-ți fața aia amărâtă și pune pe tine niște haine decente.

El se gândi să se opună, dar nu avu energia necesară. I se păru mai ușor să facă așa cum i se ceruse.

Ea începu să curețe prin cameră, punând castronul de supă în chiuvetă, împăturind ziarele, deschizând ferestrele.

George se retrase în camera lui. Își scoase lenjeria, făcu un duș, se bărbieri. Nu era nicio diferență. Avea să lenevească din nou a doua zi.

Îmbrăcă niște pantaloni lejeri și o cămașă albastră fără nasturi și reveni în living. Conținutul casoletei mirosea bine, nu putea să nege asta. Jackie aranjase masa pentru cină.

— Stai jos, spuse ea. Cina este gata.

Făcuse pui *King Ranch* în sos de bulion, cu chilii verde și crustă de brânză. George nu putu să reziste și mâncă două farfurii pline. După asta, mama lui spălă vasele și le șterse.

Jacky se așeză să privească împreună cu el reportajul despre convenția democrată. Vorbea senatorul Abraham Ribicoff, nominalizându-l pe George McGovern, un candidat de ultimă oră, cu un program pacifist. Provocă o furtună spunând:

— Cu George McGovern ca președinte al Statelor Unite nu va mai trebui să asistăm la tactici de Gestapo pe străzile din Chicago.

— Oh, chiar le-a spus-o, zise Jacky.

Peste sala unde se ținea convenția se lăsă tăcerea. Regizorul de transmisie introduse un cadru cu primarul Daley. Arăta ca un broscoi uriaș, cu ochii bulbucați, o față resemnată și un gât care era numai colaci de grăsime. Pentru o clipă uită că se afla la televiziune – la fel ca polițiștii lui – și strigă furios către Ribicoff.

Microfoanele nu prinseră însă cuvintele sale.

— Mă întreb ce a spus, gândi George cu voce tare.

— Pot să-ți spun, spuse Jacky. Pot să citesc pe buze.

— N-am știut niciodată asta.

— Când aveam nouă ani, am surzit. Le-a luat multă vreme ca să-și dea seama ce nu era în regulă. Până la urmă, o operație mi-a redat auzul, dar n-am uitat niciodată să citesc pe buze.

— Bine, mamă, dovedește-o. Ce i-a spus primarul Daley lui Abe Ribicoff?

— „Să ți-o trag, fiu de curvă evreu”, asta a spus.

•

Walli și Beep se aflau la hotelul Chicago Hilton, la etajul al cincisprezecelea, acolo unde se afla cartierul general de campanie al lui McCarthy. Joi, în ultima zi a convenției, când se întoarseră în camera lor, la miezul nopții, erau obosiți și dezamăgiți. Pierduseră – Hubert Humphrey, vicepreședintele lui Johnson, fusese ales candidatul democraților. Alegerile prezidențiale aveau să se decidă între doi oameni care susțineau războiul din Vietnam.

Nici măcar nu aveau un „cui”, să fumeze. Renunțaseră pentru o vreme la asta, de teamă să nu ofere presei o șansă să-l atace pe McCarthy. Se uitară la televizor, apoi se duseră în pat, simțindu-se prea mizerabil ca să facă dragoste.

— Rahat, peste două săptămâni mă întorc la cursuri, spuse Beep. Nu știu dacă pot să rezist.

— Cred că eu o să fac o înregistrare, spuse Walli. Am câteva cântece noi.

Beep era nedumerită.

— Crezi că poți rezolva lucrurile cu Dave?

— Nu; mi-ar plăcea, dar el nu va dori asta. Când m-a sunat să-mi spună că s-a văzut cu rudele mele, în Berlinul de Est, a fost foarte rece, chiar dacă făcea un lucru drăguț.

— Of, Doamne, noi chiar l-am rănit, spuse Beep tristă.

— În afară de asta, se descurcă bine de unul singur, cu emisiunea de televiziune și cu toate celelalte.

— Deci, cum o să faci un album?

— Mă duc la Londra. Știu că Lew va face bateria pentru mine, iar Buzz va cânta la bas; amândoi sunt supărați pentru că Dave a destrămat grupul. O să înregistrez segmentele de bază cu ei, apoi o să înregistrez vocea singur și o să petrec ceva vreme adăugând niște pasaje, solouri de chitară și armonii vocale și, poate, ceva coarde și suflători.

— Grozav, chiar te-ai gândit la treaba asta!

— Am avut destul timp. N-am mai intrat într-un studio de jumătate de an.

Se auziră apoi un bubuit și un trosnet, iar camera fu inundată de lumină de pe holul hotelului. Walli înțelese, cu oroare și stupefacție, că cineva dărâmase ușa. Dădu cearșafurile la o parte și sări din pat strigând:

— Ce dracu'?!

În cameră se aprinseră luminile și văzu doi polițiști din Chicago în uniforme intrând în cameră, călcând peste rămășițele ușii.

— Ce dracu' se întâmplă? întrebă el.

În loc de răspuns, unul dintre ei îl lovi cu bastonul.

Walli reuși să se ferească și, în loc să-l lovească în cap, bastonul ateriză pe umărul lui. Strigă de durere, iar Beep începu să țipe.

Ținându-se de umărul rănit, Walli se retrase către pat. Polițistul ridică din nou bastonul. Walli sări înapoi, căzând pe pat, iar lovitura îi atinse piciorul. Gemu de durere.

Cei doi polițiști își ridicară bastoanele. Walli se răsuci, protejând-o pe Beep. Unul dintre bastoane îl lovi în spate, iar celălalt în șold. Beep țipă:

— Opriți-vă, vă rog, opriți-vă, n-am făcut nimic rău, nu-l mai loviți!

Walli mai simți două lovituri îngrozitoare și se gândi că o să leșine. Apoi totul se opri brusc și se auziră două perechi de pași grei, în cizme, trecând prin cameră și ieșind.

Walli se răsuci, eliberând-o pe Beep.

— Au, la dracu', doare, spuse el.

Beep se ridică în genunchi, încercând să-i vadă rănile.

— De ce au făcut asta? întrebă ea.

Walli auzi, din afara camerei, sunetul altor uși dărâmate și mai mulți oameni care urlau, fiind trași din pat și bătuți.

— Poliția din Chicago poate face orice dorește, spuse el. E mai rău decât în Berlinul de Est.

•

În octombrie, într-un avion spre Nashville, Dave Williams se așeză lângă un susținător al lui Nixon.

Dave se ducea la Nashville ca să facă o înregistrare. Propriul lui studio din Napa, Daisy Farm, era încă în construcție. În afară

de asta, câțiva dintre cei mai buni muzicieni din branșă se aflau la Nashville. Dave simțea că muzica rock devenea prea cerebrală, cu sunete psihedelice și solouri de chitară de douăzeci de minute, așa că plănuia un album de cântece pop, clasice, de două minute, precum *The Girl of My Best Friend, I Heard it Through the Grapevine* și *Woolly Bully.* În afară de asta, știa că Walli făcea un album solo la Londra și nu dorea să rămână în urmă.

Și mai avea un motiv. Little Lulu Small, care flirtase cu el în turneul All-Star Beat Revue, locuia acum în Nashville și lucra ca suport vocal. Avea nevoie de cineva care să-l ajute să treacă peste episodul cu Beep.

Pe prima pagină a ziarului său se afla o fotografie de la Jocurile Olimpice din Mexico City. Era de la ceremonia de premiere a cursei de două sute de metri. Câștigătorul medaliei de aur era Tommie Smith, un negru american care doborâse recordul mondial. Un australian alb luase argintul și un alt negru american luase medalia de bronz. Toți trei purtau insigne cu drepturile omului prinse de jachetele lor olimpice. În timp ce se intona *The Star-Spangled Banner*[7], cei doi americani își plecaseră capetele și ridicaseră pumnii în salutul Black Power, iar fotografia apăruse în toate ziarele.

— Dezonorant, spuse bărbatul care stătea lângă Dave, la clasa întâi.

Părea că are în jur de 40 de ani și purta un costum de afaceri, cămașă albă și cravată. Scoase din servietă un document gros, bătut la mașină, și notă ceva pe margine, cu un pix.

De obicei, Dave evita să discute cu oamenii din avion. Conversația ajungea să devină un adevărat interviu despre cum era, cu adevărat, să fii o vedetă pop și asta era plictisitor, dar tipul părea să nu știe cine este el. Dave era curios să afle ce se petrecea în mintea unui asemenea om.

Vecinul lui continuă:

— Văd că președintele Comitetului Olimpic Internațional i-a dat afară de la jocuri. La dracu, foarte corect.

— Numele președintelui este Avery Brundage, spuse Dave. În ziarul meu scrie că, în 1936, când Jocurile Olimpice s-au ținut la Berlin, a apărat dreptul germanilor de a folosi salutul nazist.

---

[7] Imnul Statelor Unite ale Americii (n.red.).

— Nu sunt de acord nici cu asta, spuse omul de afaceri. Jocurile nu sunt politice. Atleții noștri merg acolo ca americani.

— Sunt americani atunci când câștigă curse și când sunt recrutați în armată, spuse Dave, dar atunci când vor să cumpere o casă lângă a ta, sunt negrotei.

— Ei bine, eu sunt pentru egalitate, dar schimbările lente sunt, de obicei, mai bune decât cele rapide.

— Poate că ar trebui să avem în Vietnam o armată formată numai din albi, până când vom fi siguri că societatea americană este pregătită pentru egalitate completă.

— Sunt și împotriva războiului, spuse bărbatul. Dacă vietnamezii sunt suficient de tâmpiți încât să vrea să fie comuniști, n-au decât. Ar trebui să ne facem griji pentru comuniștii din America.

Dave simțea că omul era de pe o altă planetă.

— Cu ce fel de afaceri vă ocupați?

— Vând reclame pentru posturile de radio. Întinse mâna și se prezentă: Ron Jones.

— Dave Williams. Eu lucrez în domeniul muzical. Dacă nu vă deranjează să vă întreb, pentru cine veți vota în noiembrie?

— Nixon, răspunse Jones fără ezitare.

— Dar sunteți împotriva războiului și în favoarea drepturilor civile pentru negri, chiar dacă nu imediat; deci, ar trebui să fiți de acord cu Humphrey în legătură cu aceste probleme.

— La naiba cu astea. Am o soție și trei copii, o ipotecă și un împrumut pentru mașină. M-am luptat să ajung director zonal de vânzări și, în câțiva ani, voi avea posibilitatea să ajung director plin. Am muncit de mi-au sărit ochii din cap și nimeni n-o să-mi ia asta: nici negroteii care se revoltă, nici hipioții înveseliți de droguri, nici comuniștii care lucrează pentru Moscova și, cu siguranță, niciun liberal sentimental ca Hubert Humphrey. Nu-mi pasă ce se spune despre Nixon, el ia atitudine pentru oameni ca mine.

În acel moment, Dave înțelese, cu un sentiment copleșitor al destinului implacabil, că Nixon va câștiga.

•

George Jakes îmbrăcă un costum și o cămașă albă cu cravată, pentru prima dată după multe luni, și se duse să ia prânzul cu Maria Summers, la Jockey Club. Ea îl invitase.

Bănuia ce urma să se întâmple. Jacky îi spusese Mariei că George își petrecea toată ziua zăcând în apartament fără să facă nimic. Maria avea să îi spună să încerce să se adune.

Înțelegea de ce ar face ea asta. Viața lui era distrusă. Bobby era mort, iar următorul președinte avea să fie ori Humphrey, ori Nixon. Nu se mai putea face nimic acum pentru a opri războiul sau pentru a oferi egalitate negrilor, și nici pentru a împiedica poliția să bată pe oricine îi displăcea.

În orice caz, fusese de acord să ia prânzul cu Maria. Se cunoșteau de multă vreme.

Maria era încă atrăgătoare pentru vârsta ei. Purta o rochie neagră, cu o jachetă asortată, și un colier de perle. Emana încredere și autoritate, arătând exact a ceea ce era – un birocrat de succes, de nivel mediu, la Ministerul de Justiție. Ea refuză un cocktail și comandară de mâncare.

Când chelnerul plecă, ea îi spuse lui George:

— N-o să treci niciodată peste asta.

El înțelese că ea compara mâhnirea lui pentru Bobby cu doliul ei pentru Jack.

— În sufletul tău este un gol care n-o să dispară niciodată, spuse ea.

George încuviință. Ea avea atâta dreptate, încât era foarte dificil să nu izbucnească în plâns.

— Munca este cel mai bun tratament, spuse ea. Și trecerea timpului.

Ea supraviețuise, realiză George. Pierderea ei fusese mai mare, pentru că Jack Kennedy fusese și iubitul ei, nu numai prietenul său.

— Tu m-ai ajutat, spuse ea. Mi-ai găsit postul de la Ministerul de Justiție. Asta a fost salvarea mea: un mediu nou, o provocare nouă.

— Dar nu și un nou iubit.

— Nu.

— Încă trăiești singură?

— Am două pisici, spuse ea. Julius și Loopy.

George încuviință. Faptul că era singură o ajutase probabil la Ministerul de Justiție. Cei de acolo ezitau să promoveze femei căsătorite, care puteau rămâne însărcinate, caz în care plecau, în timp ce un burlac avea o șansă mai bună.

Veni mâncarea și, pentru câteva minute, rămaseră în liniște. Apoi Maria lăsă furculița jos.

— Vreau să te întorci la lucru, George.

Bărbatul fu mișcat de îngrijorarea ei drăgăstoasă, admirându-i determinarea constantă cu ajutorul căreia își reclădise viața. El însă nu putea să lucreze cu entuziasm. Ridică din umeri neajutorat.

— Bobby a dispărut, McCarthy a pierdut nominalizarea. Pentru cine să lucrez?

Maria îl surprinse spunând:

— Fawcett Renshaw.

— Nenorociții ăia?

Fawcett Renshaw era firma de avocatură din Washington care îi oferise lui George un post după absolvire, retrăgându-și apoi oferta pentru că el participase la Cursa pentru Libertate.

— Vei fi expertul lor în drepturi civile, spuse ea.

George gustă ironia. Cu șapte ani în urmă, implicarea în mișcarea pentru drepturi civile îl împiedicase să lucreze pentru Fawcett Renshaw; acum, asta îl califica pentru post. Se gândi că, în ciuda tuturor problemelor, obținuseră câteva victorii. Începu să se simtă mai bine.

— Ai lucrat la Ministerul de Justiție, pe Capitol Hill, așa că ai cunoștințe neprețuite din interior, continuă ea. Și știi ceva? Dintr-odată, a ajuns să fie la modă pentru firmele de avocatură din Washington să aibă un avocat de culoare în echipă.

— De unde știi ce vrea Fawcett Renshaw? întrebă el.

— La Ministerul de Justiție avem de-a face cu ei foarte des. De obicei, încercăm să-i determinăm pe clienții lor să respecte legislația.

— O să ajung să apăr corporațiile care violează legislația drepturilor civile.

— Gândește-te la asta ca la o experiență din care înveți. O să obții cunoștințe la prima mână despre cum funcționează, pe teren, legislația referitoare la egalitate. Îți va fi extrem de folositor dacă te întorci în politică. Între timp, o să câștigi o mulțime de bani.

George se întrebă dacă s-ar întoarce vreodată la politică.

Ridică privirea și îl văzu pe tatăl său apropiindu-se, traversând restaurantul.

— Tocmai am terminat prânzul, pot să îmi beau cafeaua cu voi? spuse Greg.

George se întrebă dacă nu cumva această întâlnire, aparent accidentală, fusese aranjată de Maria. Își mai aminti și că bătrânul Renshaw, partenerul principal în firma de avocatură, era un prieten al lui Greg din copilărie.

Maria îi spuse lui Greg:

— Tocmai vorbeam despre faptul că George se va întoarce la muncă. Fawcett Renshaw îl dorește.

— Renshaw mi-a spus asta. Vei fi de neprețuit pentru ei. Relațiile tale sunt fără egal.

— Nixon pare să câștige, spuse George cu neîncredere. Cele mai multe dintre relațiile mele sunt cu democrații.

— Tot sunt utile. În orice caz, nu mă aștept ca Nixon să reziste mult. O să se prăbușească foarte curând.

George ridică din sprâncene. Greg era un republican liberal care ar fi preferat pe cineva ca Nelson Rockefeller în funcția de candidat la președinție. Chiar și așa, era surprinzător de neloial partidului său.

— Crezi că mișcarea pentru pace o să-l distrugă pe Nixon? întrebă George.

— În visurile tale, poate. Mai degrabă va fi invers. Nixon nu este Lyndon Johnson. Nixon înțelege politica externă mai bine decât foarte mulți oameni din Washington. Nu fi orbit de vorbăria prostească despre comuniști, asta este destinată susținătorilor săi din parcurile de rulote, spuse Greg, care era un snob. Nixon o să ne scoată din Vietnam și o să spună că am pierdut războiul pentru că mișcarea pacifistă a subminat armata.

— Deci, ce o să-l dărâme?

— Minciunile lui Dick Nixon, spuse Greg. Minte aproape de fiecare dată când își deschide gura aia spurcată. Când administrația republicană a preluat președinția, în 1952, Nixon a pretins că a descoperit mii de persoane subversive în guvern.

— Și câți ați găsit?

— Niciunul. Nici măcar unul singur. Știu, eram la începutul mandatului de deputat. Apoi a spus că a descoperit un plan pentru socializarea Americii, rămas de la administrația democrată. Reporterii au cerut să-l vadă.

— Iar el nu avea nici măcar o copie.

— Corect. A mai spus și că are un memorandum comunist secret, despre cum au plănuit aceștia să lucreze prin intermediul partidului democrat. Nimeni nu a văzut nici asta, niciodată. Cred că mama lui Dick nu i-a spus niciodată că este un păcat să minți.

— Există multă necinste în politică, spuse George.

— Și în multe alte aspecte ale vieții, dar puțini oameni mint atât de mult ca nerușinatul de Nixon. E un trișor și un escroc. Până acum a scăpat. Uneori, oamenii reușesc să scape basma curată, dar e altceva când ești președinte. Reporterii știu că au fost mințiți despre Vietnam și pun la îndoială, din ce în ce mai mult, ceea ce spune guvernul. Dick o să fie prins, iar atunci o să cadă. Și mai știi ceva? N-o să înțeleagă niciodată de ce. O să spună că presa a fost tot timpul hotărâtă să-l distrugă.

— Chiar sper să ai dreptate.

— Acceptă postul, George, pledă Greg. Sunt foarte multe de făcut.

George clătină din cap.

— Poate că o s-o fac.

•

Claus Krohn era roșcat. Pe cap, părul lui era de un maroniu-roșcat închis, dar pe restul corpului era de un roșu aprins. Rebecca era îndrăgostită mai ales de triunghiul care creștea din zona inghinală până spre buric. La asta se uita atunci când îi făcea sex oral, ceea ce ei îi plăcea la fel de mult ca și lui.

Acum stătea cu tâmpla pe burta lui, iar unghiile ei se jucau ușor printre cârlionți. Se aflau în apartamentul lui, luni seara. Rebecca nu avea întâlniri în serile de luni, dar pretindea că are, iar bărbatul ei pretindea că o crede.

Aranjamentele fizice erau foarte simple. Sentimentele ei erau mai greu de stăpânit. Era atât de dificil să îi țină pe cei doi bărbați din viața ei în compartimente diferite ale minții, încât, deseori, își dorea să renunțe. Se simțea mizerabil de vinovată pentru că îl înșela pe Bernd, dar răsplata era sexul satisfăcător și pasional cu un om minunat, care o adora. Bernd își dăduse acordul. Își spunea asta de fiecare dată.

În anul acela cu toții o făceau. Dragostea era ceea ce lipsea. Rebecca nu era hippie – era un profesor și un politician respectabil –, dar, chiar și așa, era afectată de atmosfera de

promiscuitate, aproape de parcă ar fi inhalat, involuntar, marijuana din aer. „De ce nu? se întreba ea. Ce e rău în asta?”

Când privea în urmă, la cei 37 de ani ai vieții sale de până atunci, toate regretele ei se refereau la lucruri pe nu le făcuse: nu îi fusese necredincioasă nenorocitului de bărbat din prima ei căsătorie; nu rămăsese însărcinată cu copilul lui Bernd, atunci când încă mai era posibil; nu fugise de tirania din Germania de Est, cu mulți ani în urmă.

Măcar nu avea să privească înapoi cu regret pentru că nu se culcase cu Claus.

— Ești fericită? întrebă Claus.

„Da, se gândi ea, când uit de Bernd pentru câteva minute”, însă răspunse:

— Desigur, altfel nu m-aș juca cu părul tău pubian.

— Iubesc timpul pe care-l petrecem împreună, cu excepția faptului că este, întotdeauna, prea scurt.

— Știu. Mi-ar plăcea să am o a doua viață, pe care să o pot petrece, în totalitate, cu tine.

— Aș vrea să aranjăm un weekend.

Rebecca înțelese, prea târziu, încotro se îndrepta conversația. Pentru o clipă, încetă să respire.

Îi fusese teamă de acest moment. Serile de luni nu erau suficiente. Poate că nu existase niciodată o șansă reală pentru ca el să fie satisfăcut cu o întâlnire pe săptămână.

— Mi-aș dori să nu fi spus asta, rosti ea.

— Ai putea angaja o asistentă să se ocupe de Bernd.

— Știu că aș putea.

— Am putea merge în Danemarca, unde nu ne cunoaște nimeni. Să stăm într-un mic hotel, pe malul mării. Să ne plimbăm pe una din plajele acelea fără de sfârșit și să respirăm aerul sărat.

— Știu că asta s-ar întâmpla. Rebecca se ridică. Neatentă, se uită după lenjeria ei. Era doar o chestiune de timp, zise ea.

— Hei, ușurel! Nu te forțez să faci asta.

— Știu că nu o faci, ești un om bun și dulce.

— Dacă nu te simți confortabil să plecăm pentru un weekend, atunci nu o să plecăm.

— Nu o să plecăm.

Ea își găsi chiloții și îi trase pe ea, apoi se uită după sutien.

— Atunci, de ce te îmbraci? Mai avem cel puțin încă o jumătate de oră.

— Am jurat că atunci când o să începem să facem asta, o să mă opresc, înainte de a deveni prea serios.

— Ascultă! Îmi pare rău că am vrut să plec cu tine în weekend. Nu o să mai aduc vorba despre asta niciodată. Promit.

— Nu asta e problema.

— Atunci, care e?

— Vreau să plec cu tine. Asta mă deranjează. Vreau chiar mai mult decât vrei tu.

El o privi confuz.

— Și atunci?

— Deci, trebuie să aleg. Nu mai pot să vă iubesc pe amândoi.

Ea își închise rochia și se încălță.

— Alege-mă pe mine, se rugă el. I-ai oferit lui Bernd șase ani lungi. Nu este suficient? Cum ar putea să nu fie mulțumit?

— I-am făcut o promisiune.

— Încalc-o.

— O persoană care își încalcă promisiunile se diminuează pe sine. Este ca și cum ai pierde un deget. Este mai grav decât dacă ai fi paralizat; e doar ceva fizic. Cineva ale cărui promisiuni sunt fără valoare are un suflet inexistent.

El o privi rușinat.

— Ai dreptate.

— Îți mulțumesc pentru că m-ai iubit, Claus. Nu o să uit nici măcar o secundă din serile noastre de luni. Niciodată.

— Nu pot să cred că te pierd, spuse el întorcându-se.

Ea dori să-l mai sărute încă o dată, apoi se hotărî să nu o facă.

— La revedere, spuse ea ieșind din cameră.

•

Până la urmă, alegerile se deciseră „la mustață".

În septembrie, Cam era extrem de încrezător în faptul că Richard Nixon avea să câștige. În sondaje era cu mult în față. Revolta poliției din Chicago, oraș democrat, proaspătă în mintea telespectatorilor, îi pătase imaginea adversarului său, Hubert Humphrey. Apoi, în septembrie și octombrie, Cam învăță că memoria alegătorilor este halucinant de scurtă. Spre oroarea lui, Humphrey începu să reducă diferența. În vinerea dinaintea alegerilor, sondajul Harris îl plasa pe Nixon în frunte cu un avantaj „la mustață".

În noaptea alegerilor, Nixon se retrase într-un apartament de la Waldorf Towers din New York. Cam și alți voluntari importanți se adunaseră într-o cameră mult mai modestă, cu un televizor și cu frigiderul plin cu bere. Privi în jurul camerei și se întrebă, excitat, câți dintre ei vor primi posturi la Casa Albă dacă Nixon avea să câștige alegerile în noaptea aceea.

Cam ajunsese să cunoască o fată corectă, serioasă, numită Stephanie Maple, sperând că va merge cu el în pat, fie pentru a sărbători victoria lui Nixon, fie pentru a se consola după înfrângere.

La 11:30, îl văzură pe vechiul purtător de cuvânt al lui Nixon, Herb Klein, vorbind în cavernoasa sală de presă, aflată câteva etaje mai jos.

— Noi credem încă într-o victorie la o diferență între trei și cinci milioane, dar, până în acest moment, pare să fie mai mică de trei milioane.

Cam prinse privirea lui Stephanie și ridică din sprâncene. Știau că Herb exagerează. Pe la miezul nopții, Humphrey avea un avans, la voturile deja numărate, de vreo 600 000. Apoi, la zece minute după miezul nopții, veni o veste care dezumflă speranțele lui Cam: CBS transmitea că Humphrey câștigase la New York – nu „la mustață”, ci cu vreo jumătate de milion de voturi.

Toți ochii erau ațintiți spre California, unde votarea mai continua pentru încă trei ore după închiderea urnelor de pe Coasta de Est. California merse însă cu Nixon, așa că totul depindea de Illinois.

Nimeni nu putea să prevadă rezultatul din Illinois. Mașinăria partidului democrat al primarului Daley trișase mereu cu nerușinare. Dar oare nu fusese diminuată puterea lui Daley de imaginea poliției sale maltratând puștii, în direct, la televiziune? Susținerea lui pentru Humphrey era oare de încredere? Humphrey rostise cea mai moale și voalată critică la adresa lui Daley când spusese: „În august, Chicago a fost inundat de durere”, dar bătăușii erau sensibili și erau zvonuri cum că Daley fusese atât de enervat încât susținerea lui pentru Humphrey era doar cu jumătate de inimă.

Indiferent de motiv, până la urmă Daley nu îi cedă statul Illinois lui Humphrey.

Când televiziunea anunță că Nixon a câștigat Illinois pentru 140 000 de voturi, voluntarii lui Nixon explodară de bucurie. Se terminase și ei câștigaseră.

Se felicitară reciproc pentru o vreme, apoi petrecerea se sparse și se îndreptară către camerele lor, pentru a prinde câteva ore de somn înainte de discursul de victorie al lui Nixon din dimineața următoare. Cam îi spuse încet lui Stephanie:

— Ce spui de încă un pahar? Am o sticlă în camera mea.

— Of, Doamne, nu, mulțumesc. Sunt terminată.

El își ascunse dezamăgirea.

— Poate altă dată.

— Sigur.

În drum spre camera sa, Cam se întâlni cu John Ehrlichman.

— Felicitări, domnule!

— Și ție, Cam.

— Mulțumesc.

— Când termini facultatea?

— În iunie.

— Vino atunci să mă vezi. S-ar putea să-ți pot oferi un post.

Era tot ceea ce visase Cam.

— Mulțumesc.

Intră în camera lui cu moralul ridicat, în ciuda refuzului lui Stephanie. Reglă alarma și căzu în pat epuizat, dar triumfător. Nixon câștigase. Decadenții și liberalii ani ’60 se apropiau de sfârșit. De acum înainte, oamenii vor trebui să muncească pentru ceea ce își doresc, nu să ceară asta prin demonstrații. America va deveni, din nou, puternică, disciplinată, conservatoare și bogată. La Washington va fi un nou regim, iar Cam putea să facă parte din el.

• PARTEA A ȘAPTEA •

TAPE

DIN 1972 PÂNĂ ÎN 1974

• Capitolul 46 •

Jacky Jakes gătise pui fript, cartofi dulci, varză *collard* și turte din mălai.

— Ca să-mi distrugi dieta, spuse Maria Summers repezindu-se la mâncare.

Îi plăcea felul său de a găti. Observă că George nu prea mânca – doar puțin pui și ceva varză, fără pâine. El avusese întotdeauna gusturi rafinate.

Era duminică. Maria vizita casa familiei Jakes de parcă ar fi făcut parte din familie. Începuse să facă asta cu patru ani în urmă, după ce îl ajutase pe George să obțină o slujbă la Fawcett Renshaw. În acea zi a Recunoștinței, el o invitase pe Maria la locuința mamei lui pentru tradiționala cină cu friptură de curcan, pentru a încerca să-i înveselească puțin după ce toate speranțele lor se năruisem în urma victoriei lui Nixon în alegeri. Mariei îi lipsea propria familie, aflată foarte departe de Chicago, și fusese foarte recunoscătoare pentru invitație. Ea iubea combinația de căldură și de duritate a lui Jacky, iar Jacky părea să o îndrăgească și ea. De atunci, Maria o vizita cam o dată la două luni.

După cină, se așezară în salon. Când George ieși din cameră, Jacky spuse:

— Te frământă ceva. La ce te gândești?

Maria oftă. Jacky era foarte atentă.

— Am de luat o decizie foarte grea, spuse Maria.

— Dragoste sau muncă?

— Muncă. Știi, la început părea că președintele Nixon nu va fi chiar atât de rău pe cât ne era teamă. A făcut, pentru negri, mult mai multe decât se aștepta oricine. Numără ideile pe

degete. Unu: a obligat sindicatele din construcții să accepte mai mulți negri în industria asta. Sindicatele s-au luptat din greu, dar el s-a ținut tare. Doi: a ajutat afacerile minorităților. În trei ani, partea minorităților din contractele guvernamentale a crescut de la 8 milioane de dolari la 242 de milioane. Trei: a desegregat școlile. Aveam deja legile, dar Nixon le-a pus în aplicare. La sfârșitul primului mandat al lui Nixon, proporția copiilor care mergeau la școli exclusiv pentru negri a scăzut la 10 la sută de la 68 la sută.

— Bine, m-ai convins. Care e problema?

— Actuala administrație face și lucruri care sunt fundamental greșite – vreau să spun, criminale. Președintele acționează ca și cum legea nu i s-ar aplica și lui!

— Crede-mă, dragă, toți criminalii gândesc așa.

— Dar noi, funcționarii publici, ar trebui să fim discreți, pentru că face parte din codul nostru etic. Tăcerea este parte din noi. Nu turnăm politicienii, nici măcar atunci când nu suntem de acord cu tot ceea ce fac.

— Hm… Două principii morale aflate în conflict. Datoria ta față de șef intră în contradicție cu datoria față de țara ta.

— Aș putea să demisionez, pur și simplu. Probabil că aș câștiga oricum mai mult dacă nu aș lucra pentru guvern, dar Nixon și oamenii lui ar continua să facă același lucru, la fel ca huliganii mafioți. Nu vreau să lucrez în sectorul privat. Vreau să fac din societatea americană una mai bună, în special pentru negri. Mi-am dedicat viața acestui lucru. De ce aș renunța doar pentru că Nixon este un escroc?

— Mulți dintre oamenii din guvern vorbesc cu presa. Citesc mereu articole despre ce „surse” au reporterii.

— Suntem extrem de șocați de faptul că Nixon și Agnew au fost aleși pentru că au promis lege și ordine. Ipocrizia evidentă ne face pe toți să fim foarte furioși.

— Deci, trebuie să te hotărăști dacă vrei să „scapi” ceva în presă?

— Cred că la asta mă gândesc.

— Dacă o faci, spuse Jacky, te rog să fii prudentă.

Maria și George se duseră cu Jacky la slujba de seară de la Biserica Evanghelică Bethel, apoi George o conduse pe Maria acasă. El încă avea Mercedesul său decapotabil albastru-închis, cu care venise pentru prima dată la Washington.

— Aproape fiecare piesă de la această mașină a fost înlocuită, spuse el. M-a costat o avere.

— Atunci, e un lucru bun că faci bani la Fawcett Renshaw.

— Mă descurc.

Maria își dădu seama că își ținea umerii atât de drepți, încât o durea spatele. Încercă să-și relaxeze mușchii.

— George, am de discutat cu tine o treabă serioasă.

— Bine.

Ea ezită. Acum ori niciodată.

— În ultima lună, la Ministerul de Justiție, investigațiile antitrust referitoare la trei corporații diferite au fost anulate la cererea expresă a Casei Albe.

— Vreo motivație?

— Nu ni s-a oferit niciuna, dar toate cele trei companii au fost donatori majori pentru campania lui Nixon din 1968 și se așteaptă să-i finanțeze și campania din acest an.

— Dar asta este o deviere clară a cursului justiției! Este un delict.

— Exact.

— Știam că Nixon este un mincinos, dar nu m-am gândit că de fapt este un escroc.

— E greu de crezut, știu.

— De ce îmi spui mie asta?

— Vreau să scot povestea în presă.

— Maria, este destul de periculos!

— Sunt pregătită să-mi asum riscul, dar o să fiu foarte, foarte atentă.

— Bine.

— Cunoști vreun reporter?

— Sigur. În primul rând, pe Lee Montgomery.

Maria zâmbi.

— Am avut câteva întâlniri cu el.

— Știu – eu ți-am aranjat asta.

— Asta înseamnă însă că el știe de legătura dintre noi doi. Dacă îi scapi lui un subiect și el se întreabă care este sursa, eu aș fi prima persoană care i-ar veni în minte.

— Ai dreptate. E o idee proastă. Ce zici de Jasper Murray?

— Șeful biroului *This Day* din Washington? Ar fi ideal. De unde-l cunoști?

— L-am întâlnit cu ani în urmă, pe când era student la jurnalism și o pistona pe Verena să obțină un interviu cu Martin Luther King. Apoi, după șase luni, m-a abordat la o conferință de presă a unuia dintre clienții mei. S-a dovedit că se afla la motelul din Memphis, vorbind cu Verena, așa că au văzut amândoi când a fost împușcat Martin Luther King. M-a întrebat dacă mai știu ce s-a ales de ea. A trebuit să-i spun că habar n-am. Cred că era puțin îndrăgostit de ea.

— Cei mai mulți bărbați sunt…

— Inclusiv eu.

— Te duci să vorbești cu Murray? Maria era încordată gândindu-se că George va refuza, motivând că nu dorește să fie implicat. Vrei să-i spui ce ți-am zis eu?

— Deci, aș fi un fel de portavoce a ta. Nu va exista nicio legătură directă între tine și Jasper.

— Da.

— E ca într-un film cu James Bond.

— Dar vrei să o faci?

Ea își ținu respirația. El rânji.

— Absolut, spuse el.

•

Președintele Nixon era furios la culme.

Stătea în picioare în spatele uriașului birou cu două picioare din Biroul Oval, încadrat de draperiile aurii de la ferestre. Spatele îi era cocoșat, capul lăsat în jos, iar sprâncenele sale stufoase erau adunate într-o încruntare. Fața nervoasă îi era întunecată, ca de obicei, de o urmă de barbă pe care nu putea, niciodată, să o dea jos cu adevărat. Buza de jos era ieșită într-o expresie care îl caracteriza – o sfidare ce părea mereu pe punctul de a se transforma în autocompătimire.

Vocea îi era gravă, adâncă, aspră.

— Nu dau doi bani pe cum rezolvați asta, spuse el. Faceți orice e nevoie ca să opriți aceste scurgeri și să preveniți orice dezvăluiri neautorizate ulterioare.

Cam Dewar și șeful lui, John Ehrlichman, stăteau și ascultau. Cam era înalt, la fel ca tatăl și bunicul lui, dar Ehrlichman era și mai înalt. Era asistentul pentru afaceri interne al președintelui. Denumirea modestă a postului său era înșelătoare: era unul dintre cei mai apropiați consilieri ai lui Nixon.

Cam știa de ce era furios președintele. Văzuseră toți emisiunea *This Day* din seara precedentă. Jasper Murray îi adusese în prim-plan pe susținătorii financiari ai lui Nixon, afirmând că Nixon anulase investigațiile antitrust care vizau trei corporații mari, ce făcuseră donații substanțiale pentru campania lui.

Era adevărat.

Mai rău, Murray sugerase că orice companie care voia să devieze o investigație, în anul alegerilor prezidențiale, nu avea altceva de făcut decât să ofere o donație suficient de mare către Comitetul pentru Realegerea Președintelui, cunoscut sub numele de CREEP.

Cam bănuia că și asta era, probabil, o afirmație adevărată.

Nixon folosise puterea instituției prezidențiale pentru a-și ajuta prietenii. În plus, îi atacase pe democrați, îndreptând audituri financiare și alte investigații către companiile care îi susțineau pe democrați.

Cam găsi că reportajul lui Murray era bolnăvicios de ipocrit. Toată lumea știa că ăsta era modul în care funcționa politica. De unde își închipuise că puteau veni altfel banii pentru campaniile prezidențiale? Și frații Kennedy ar fi făcut același lucru, dacă nu ar fi avut, deja, mai mulți bani decât Dumnezeu.

Scurgerile către presă fuseseră o problemă serioasă în mandatul lui Nixon. *New York Times* denunțase raidurile ultrasecrete împotriva vecinului Vietnamului, Cambodgia, citând surse anonime de la Casa Albă. Reporterul sindical Seymour Hersh arătase că trupele Statelor Unite uciseseră sute de oameni într-un sat vietnamez numit My Lai – o atrocitate pe care Pentagonul încerca, cu disperare, să o ascundă. Acum, în ianuarie 1972, popularitatea lui Nixon era la cel mai scăzut nivel din toate timpurile.

Dick Nixon o luase personal. El lua totul personal. În dimineața aceea părea rănit, trădat, ultragiat. Credea că lumea e plină de oameni care au ceva împotriva lui, iar scurgerile îi confirmau paranoia.

Și Cam era furios. Când acceptase slujba la Casa Albă, sperase că va face parte dintr-o echipă care va schimba America. Tot ceea ce încercase însă să facă Administrația Nixon fusese sabotat de liberalii din media și de „sursele” lor trădătoare din cadrul guvernului. Era dureros de frustrant.

— Acest Jasper Murray! spuse Nixon.

Cam și-l amintea pe Jasper. Omul care locuia în casa familiei Williams, la Londra, în anul în care familia Dewar fusese acolo în vizită. Acela era, într-adevăr, un cuib de cripto-comuniști.

— Este evreu? întrebă Nixon.

Cam era nerăbdător, dar își ținu fața rigidă, fără expresie. Nixon avea câteva idei fixe, una dintre acestea fiind faptul că evreii sunt spioni înnăscuți.

— Nu prea cred, răspunse Ehrlichman.

— L-am întâlnit pe Murray la Londra, cu ani în urmă. Mama lui este pe jumătate evreică. Tatăl lui este ofițer al armatei britanice, spuse Cam.

— Murray este britanic?

— Da, dar nu putem folosi asta împotriva lui, pentru că a servit alături de armata americană în Vietnam. A luat parte la acțiune și are medalii care dovedesc asta.

— Ei bine, găsiți o metodă de a opri aceste scurgeri. Nu vreau să aud de ce nu se poate face. Nu vreau scuze. Vreau rezultate. Vreau treaba rezolvată, indiferent de costuri.

Era genul de discurs belicos care îi plăcea lui Cam. Se simți încurajat.

— Mulțumesc, domnule președinte, spuse Ehrlichman, apoi ieșiră amândoi.

— Ei bine, e destul de clar! spuse Cam nerăbdător imediat ce ieșiră din Biroul Oval.

— Avem nevoie de supraveghere pentru Murray, spuse Ehrlichman hotărât.

— Mă ocup eu de asta, rosti Cam.

Ehrlichman se îndreptă către biroul lui. Cam părăsi Casa Albă și merse pe Pennsylvania Avenue către Ministerul de Justiție.

„Supravegherea” putea să însemne o mulțime de lucruri. Nu era ilegal să spionezi o încăpere prin instalarea unor aparate ascunse de înregistrare. Să intri în secret într-o cameră ca să instalezi dispozitivele implica, aproape întotdeauna, delictul de intrare ilegală sau spargere. Și interceptarea convorbirilor telefonice era ilegală – cu anumite excepții. Administrația Nixon considera că interceptarea devenea legală dacă avea aprobarea procurorului general. În ultimii doi ani, Casa Albă instalase șaptesprezece dispozitive de interceptare, toate aprobate de procurorul general, cu invocarea securității naționale și instalate

de FBI. Cam se îndrepta spre autorizația cu numărul optsprezece.

Amintirile lui despre tânărul Jasper Murray erau destul de vagi, dar își amintea clar de frumoasa Evie Williams, care refuzase atât de dur avansurile lui Cam având pe atunci 15 ani. Când el îi spusese că este îndrăgostit de ea, Evie îi răspunsese: „Nu fi ridicol”. Apoi, când el insistase să-i dea un motiv, ea îi spusese: „Sunt îndrăgostită de Jasper, idiotule”.

Își spuse, în sinea lui, că astea erau doar drame adolescentine prostești. Evie era acum o vedetă de cinema și un suporter al oricărei cauze comuniste, de la educația sexuală până la drepturile civile. Într-un incident faimos, la televiziunea națională, îl sărutase, în emisiunea fratelui ei, pe Percy Marquand, scandalizând audiența, care nu era obișnuită să vadă cum albii ating negrii. Și, cu siguranță, nu mai era îndrăgostită de Jasper. Multă vreme se întâlnise cu vedeta rock Hank Remington, deși acum nu mai erau împreună.

Amintirea refuzului ei disprețuitor îl durea pe Cam ca o arsură. Femeile încă îl refuzau. Chiar și Stephanie Maple, care nu era deloc frumoasă, îl refuzase în noaptea victoriei lui Nixon. Mai târziu, când veniseră amândoi la Washington ca să lucreze, Stephanie acceptase, în sfârșit, să se culce cu Cam, dar încheiase povestea după prima noapte, ceea ce, într-un fel, era și mai rău.

Cam știa că e înalt și ciudat, dar la fel era și tatăl lui, care aparent nu avusese niciodată probleme în a atrage femeile. Cam vorbise indirect cu mama lui despre acest subiect.

— Cum se face că te-ai îndrăgostit de tata? o întrebase el. Nu e frumos sau ceva de genul ăsta…

— Oh, dar era foarte drăguț, spuse ea.

Cam nu înțelesese despre ce vorbea.

Ajunse la Ministerul de Justiție și intră în holul mare, cu lămpi din aluminiu în stil Art Deco. Nu prevăzuse nicio problemă cu autorizațiile: procurorul general, John Mitchell, era prieten bun cu Nixon și fusese directorul de campanie al acestuia în 1968.

Ușile din aluminiu ale ascensorului se deschiseră. Cam intră și apăsă pe butonul pentru etajul al cincilea.

•

În zece ani de birocrație la Washington, Maria învățase să fie precaută. Biroul ei se afla pe culoarul care ducea la camerele

procurorului general, iar ea lăsa ușa deschisă ca să poată vedea cine intra și ieșea. Fusese deosebit de atentă în ziua de după difuzarea ediției *This Day* care se baza pe informațiile ei. Știa că urma o reacție explozivă de la Casa Albă și aștepta să vadă ce formă va îmbrăca.

Imediat ce îl văzu trecând pe asistentul lui John Ehrlichman, sări din scaunul ei.

— Procurorul general se află într-o ședință și nu poate fi deranjat, spuse ea prinzându-l din urmă.

Era un băiat alb, ciudat, deșirat, înalt și subțire, cu umerii ca un umeraș din sârmă, pe care abia stătea costumul. Cunoștea genul: era foarte deștept, dar naiv în același timp. Arboră cel mai prietenos zâmbet.

— Te pot ajuta eu?

— Nu e genul de lucru care se poate discuta cu o secretară, răspunse el iritat.

Antenele Mariei se activară. Simți pericolul, dar pretinse că e dornică să ajute.

— Atunci, e un lucru bun că nu sunt doar o secretară, spuse ea. Sunt avocat. Numele meu este Maria Summers.

În mod clar, el avea dificultăți în asimilarea conceptului de avocat negru, și pe deasupra femeie.

— Unde ai studiat? întrebă el sceptic.

Se aștepta probabil să audă numele vreunui colegiu obscur pentru negri, așa că ei îi făcu plăcere să spună, pe un ton relaxat:

— Facultatea de Drept din Chicago. Dar nu putu rezista să întrebe: Dar tu?

— Eu nu sunt avocat, recunoscu el. Am o diplomă în limba rusă, la Berkeley. Cam Dewar.

— Am auzit despre tine. Lucrezi pentru John Ehrlichman. De ce nu vii să discutăm în biroul meu?

— O să-l aștept pe procurorul general.

— E vorba de emisiunea de televiziune de seara trecută?

Cam privi rapid în jur. Nu asculta nimeni.

— Trebuie să facem ceva în legătură cu asta, spuse Maria empatic. Guvernul nu poate să-și facă treaba cu toate scurgerile astea, care apar mereu, continuă ea plină de indignare. Este imposibil!

Atitudinea tânărului deveni mai caldă.

— Asta crede și președintele.

— Dar ce putem face în legătură cu asta?

— Trebuie să-i interceptăm convorbirile lui Jasper Murray.

Maria înghiți în sec. „Slavă Domnului că am aflat despre asta”, se gândi ea, dar spuse:

— Minunat – ceva acțiune serioasă, în sfârșit.

— Un ziarist care recunoaște că primește informații confidențiale din interiorul guvernului este, în mod cert, o amenințare la adresa securității naționale.

— Absolut. Nu-ți face griji pentru hârțogărie. O să-i pun în față lui Mitchell o cerere de autorizare chiar azi. O să fie bucuros să o semneze, sunt sigură.

— Mulțumesc.

Ea îl surprinse uitându-se la pieptul ei. Întâi o privise ca pe o secretară, apoi ca pe o negresă, iar acum o privea ca pe o pereche de sâni. Tinerii erau atât de previzibili!

— Asta va fi ceea ce se numește „o treabă în punga neagră”, spuse ea. Fraza însemna pătrundere ilegală. Joe Hugo se ocupă de treburile astea, la FBI.

— Mă duc să mă văd cu el acum. Cartierul general al FBI se găsea în aceeași clădire. Mulțumesc pentru ajutor, Maria.

— Cu plăcere, domnule Dewar.

Ea îl privi cum se retrage pe coridor și închise ușa biroului. Ridică receptorul și sună la Fawcett Renshaw.

— Aș vrea să las un mesaj pentru George Jakes, spuse ea.

•

Joe Hugo era un tip palid, cu ochi albaștri, pătrunzători. Ca toți agenții FBI, purta haine extrem de conservatoare: un costum simplu, gri, cămașă albă, o cravată ștearsă, pantofi negri cu vârf ascuțit. Și Cam era convențional în gusturile sale, dar, dintr-odată, costumul lui oarecare, maro, cu dungi, cu revere largi și pantaloni evazați, părea ieșit din comun.

Cam îi spuse lui Hugo că lucrează pentru Ehrlichman, adăugând imediat:

— Am nevoie de o interceptare telefonică la Jasper Murray, ziaristul de televiziune.

Joe se agită.

— Să pui microfoane în biroul *This Day*? Dacă asta răsuflă…

— Nu în biroul lui, ci acasă. Informatorii despre care vorbim ies, cel mai probabil, seara târziu, se duc la un telefon public și îl sună acasă.

— În ambele variante avem o problemă. FBI-ul nu mai face treburi din astea.

— Cum? De ce?

— Domnul Hoover a simțit că Biroul este în pericol să o încaseze pentru alte persoane din guvern.

Cam nu-l putea contrazice. Dacă FBI era descoperit în timp ce spărgea casa unui ziarist, în mod evident președintele ar fi negat că știe ceva despre asta. Așa funcționau lucrurile. J. Edgar Hoover încălca legea de mulți ani, dar acum, pentru un anumit motiv, devenise iritabil în legătură cu acest subiect. Nu aveai ce să discuți cu Hoover, în vârstă de 77 de ani și la fel de sănătos ca întotdeauna.

Cam ridică vocea:

— Președintele a cerut această interceptare, iar procurorul general este fericit să o autorizeze. O să refuzați?

— Relaxează-te, spuse Hugo. Există întotdeauna o cale de a-i oferi președintelui ceea ce dorește.

— Vrei să spui că o să o faci tu?

— Vreau să spun că există o cale. Hugo notă ceva într-un carnet și rupse foaia. Sună-l pe tipul ăsta. El făcea treburile astea înainte. Acum este pensionat, ceea ce înseamnă că le face neoficial.

Cam nu se simțea confortabil cu ideea de a face lucrurile neoficial. „Ce înseamnă asta?” se întrebă, dar simți că nu era un moment bun ca să pună întrebarea.

Luă bucata de hârtie. Avea un nume, „Tim Tedder”, și un număr de telefon.

— O să-l sun chiar astăzi, spuse Cam.

— De la un telefon public, completă Hugo.

•

Primarul din Roath, Mississippi, stătea în biroul lui George Jakes de la Fawcett Renshaw. Numele lui era Robert Denny, dar el zise:

— Spune-mi Denny. Toată lumea îl cunoaște pe Denny. Chiar și micuța mea doamnă îmi spune Denny.

Era genul de om pe care George îl înfruntase toată viața: un rasist alb, urât, gras, cu gura mare și pe deasupra prost.

În orașul lui se construia un aeroport cu ajutor din partea guvernului, dar cei care primeau fonduri federale trebuiau să fie angajatori care ofereau oportunități egale. Iar Maria, la Ministerul de Justiție, aflase că noul aeroport nu va avea alți angajați negri în afară de hamali.

Era tipic pentru genul de treburi pe care le primea George.

Denny era pe cât de condescendent putea să fie un om.

— Noi facem lucrurile altfel, în Sud, George, spuse el.

„La dracu’, crezi că nu știu? se gândi George. Nenorociții ca tine mi-au rupt brațul acum zece ani și încă mă deranjează ca naiba în zilele reci.”

— Oamenii din Roath nu ar avea încredere într-un aeroport condus de „colorați”, continuă Denny. S-ar teme că lucrurile nu sunt făcute cum trebuie, știi, din punctul de vedere al siguranței. Sunt convins că mă înțelegi.

„Poți să pui pariu că te înțeleg, rasist prost.”

— Bătrânul Renshaw îmi este un bun prieten.

Renshaw nu era prieten cu Denny, George știa asta. Partenerul principal al firmei se întâlnise cu clientul său doar de două ori. Denny încerca să-l agite pe George. „Dacă o dai în bară, șeful tău o să fie cu adevărat supărat pe tine.”

— El mi-a spus că tu ești cea mai indicată persoană din Washington pentru a-mi lua Ministerul de Justiție din cârcă, continuă Denny.

— Domnul Renshaw are dreptate, chiar sunt, răspunse George.

Împreună cu Denny se mai aflau doi consilieri municipali și trei asistenți, toți albi. Acum se lăsară pe spate, părând ușurați. George îi asigură din nou că problemele lor puteau fi rezolvate.

— Acum, spuse George, există două căi prin care putem obține asta. Putem să mergem la tribunal și să contestăm decizia Ministerului de Justiție. Nu sunt prea isteți tipii de acolo și putem găsi câteva slăbiciuni în procedurile lor, greșeli în rapoarte și interferențe. Procesul este bun pentru firma mea, pentru că nota voastră de plată va fi mai mare.

— Putem plăti, spuse Denny; aeroportul era, în mod cert, un proiect profitabil.

— Sunt două probleme cu procesul, spuse George. Unu: există întotdeauna întârzieri, iar voi vreți ca aeroportul să fie construit și funcțional cât de repede se poate. Doi: niciun avocat

nu poate spune, cu mâna pe inimă, care va fi decizia Curții. Nu poți să știi niciodată.

— Cel puțin, nu aici, în Washington, rosti Denny.

În mod cert, tribunalele din Roath erau mult mai docile față de dorințele bărbatului.

— Ca alternativă, spuse George, putem negocia.

— Ce ar implica asta?

— O introducere treptată, la toate nivelurile, a mai multor angajați negri.

— Promite-le orice! spuse Denny.

— Nu sunt complet idioți, orice plată se va baza pe îndeplinirea condițiilor.

— Ce crezi că vor dori?

— Celor de la Ministerul de Justiție nu prea le pasă, atât timp cât pot spune că au rezolvat treaba, dar se vor consulta cu organizațiile negrilor din orașul tău. George aruncă o privire către dosarul de pe biroul său. Cazul ăsta a fost adus în atenția Ministerului de Justiție de organizația Creștinii din Roath pentru Drepturi Egale.

— Comuniști nenorociți, rosti Denny.

— Ministerul de Justiție va fi de acord, probabil, cu orice compromis care are aprobarea acestui grup. Asta vă va lua – și ție, și lor – ministerul din cârcă.

Denny se panică.

— Ar fi bine să nu-mi spui că trebuie să negociez cu nenorociții de Creștini din Roath.

— Este cea mai inteligentă variantă dacă vrei să obții o soluție rapidă la problema ta.

Denny se burzului.

— Dar nu trebuie să negociezi personal cu ei. De fapt, recomandarea mea este să nu vorbești cu ei deloc, adăugă George.

— Și atunci, cum o să negociez cu ei?

— O să o fac eu, răspunse el. Voi zbura acolo chiar mâine.

— Iar dumneata, știi… având culoarea pe care o ai, o să fii capabil să-i determini să se retragă, rânji primarul.

George voia să-l strângă de gât pe nemernic.

— Nu vreau să mă înțelegeți greșit, domnule primar – vreau să spun, Denny. Va trebui să faceți câteva schimbări reale. Treaba mea este să mă asigur că acestea vor fi cât se poate de

nedureroase. Sunteți un lider politic cu mare experiență și cunoașteți importanța relațiilor publice.

— Este adevărat.

— Dacă se vorbește despre faptul că organizația Creștinilor din Roath se retrage, ar putea fi sabotată întreaga afacere. E mai bine să acceptați conduita asta, prin care faceți concesii mici, împotriva voinței dumneavoastră, ca să vedeți aeroportul construit, pentru binele orașului.

— Am priceput, spuse Denny făcându-i cu ochiul.

Fără să-și dea seama, Denny fusese de acord să răstoarne o veche practică și să angajeze mai mulți negri la aeroport. Era o victorie măruntă, dar George o savură. Oricum, Denny nu avea să fie fericit până când nu avea să le spună, lui și altora, că dăduse lovitura. Era mai bine, poate, să-l lase să continue în iluzia lui.

George îi făcu și el cu ochiul.

În timp ce delegația din Tennessee ieșea din birou, secretara lui George îi aruncă o privire stranie și îi strecură o hârtie.

Era un mesaj telefonic dactilografiat: „Mâine, la ora 6:00, la Barney Circle Full Gospel Church, va avea loc o întrunire pentru rugăciuni”.

Privirea secretarei spunea că, pentru un avocat din Washington, ăsta era un mod ciudat de a-și petrece timpul liber.

George știa că mesajul venea de la Maria.

•

Cam nu îl plăcu pe Tim Tedder. Purta un costum de safari și avea o tunsoare militărească. Nu avea perciuni, într-un moment în care aproape toată lumea purta perciuni. Cam simți că Tedder era prea entuziast. Cu siguranță savura tot ceea ce era clandestin. Cam se întreba ce ar fi spus oare Tedder dacă i-ar fi cerut să-l omoare pe Jasper Murray în loc să-i pună microfoane.

Tedder nu avea scrupule în a încălca legea, dar era obișnuit să lucreze cu guvernul și, în douăzeci și patru de ore, apăru în biroul lui Cam cu un plan scris și un buget.

Planul prevedea ca trei oameni să supravegheze apartamentul lui Jasper Murray timp de două zile, pentru a-i determina obiceiurile. Apoi să intre la o oră pe care ei o vor considera sigură și să îi instaleze un transmițător în telefon. Aveau să plaseze și un aparat de înregistrare, undeva în apropiere, probabil pe acoperișul clădirii, într-o cutie

inscripționată „50 000 VOLȚI – NU ATINGEȚI”, pentru a descuraja curioșii. Apoi schimbau frecvențele la fiecare douăzeci și patru de ore, timp de o lună, urmând să transcrie conversațiile.

Prețul pentru toate acestea era de 5000 de dolari. Cam lua acești bani din fondul de protocol pe care îl avea alocat Comitetul pentru Realegerea Președintelui.

Cam discută propunerea cu Ehrlichman, perfect conștient că depășea o limită. În toată viața lui nu făcuse nimic ilegal. Acum, era pe punctul de a deveni complice la o spargere. Era necesară; scurgerile trebuiau oprite, iar președintele spusese: „Nu-mi pasă cum rezolvați treaba”. În orice caz, Cameron nu se simțea confortabil în legătură cu asta. Sărise pe o placă de surfing, în întuneric, și nu vedea apa de dedesubt.

John Ehrlichman scrise „E” în căsuța pentru aprobare.

Apoi, adăugă o notiță plină de îngrijorare: „Dacă este realizată cu asigurarea voastră că nu poate fi depistată”.

Cam știa ce înseamnă asta.

Dacă lucrurile mergeau prost, el trebuia să-și asume vina.

•

George plecă de la birou la 5:30 și conduse spre Barney Circle, un cartier rezidențial cu chirii reduse, aflat la est de Capitol Hill. Biserica era un fel de șopron pe un teren înconjurat de garduri înalte, din sârmă. Înăuntru, rândurile de scaune tari erau pe jumătate ocupate. Enoriașii erau toți negri, majoritatea femei. Era un loc bun pentru o întâlnire clandestină: un agent FBI ar fi fost tot atât de nepotrivit ca un rahat pe o față de masă.

Una dintre femei se întoarse, iar el o recunoscu pe Maria. Se așeză lângă ea.

— Ce s-a întâmplat? întrebă el în șoaptă. Care este urgența?

Ea își duse degetul la buze.

— După asta, spuse ea.

El zâmbi strâmb. Trebuia să stea o oră la rugăciune. Ei bine, poate că suflețește îi prindea bine.

George era încântat să facă parte din acest complot de capă și spadă împreună cu Maria. Munca lui la Fawcett Renshaw nu îi satisfăcea pasiunea pentru justiție. Dădea o mână de ajutor la cauza egalității negrilor, dar cu picătura și foarte încet. Avea 36 de ani, fiind suficient de bătrân ca să știe că visurile de tinerețe despre o lume mai bună devin rareori realitate, dar, în același

timp, era dornic să poată face mai mult decât să angajeze câțiva negri în plus la aeroportul din Roath.

Intră un preot îmbrăcat în robă, care începu o rugăciune atemporală, ce dură zece sau cincisprezece minute. Apoi invită congregația să se așeze în liniște și să aibă propria conversație cu Dumnezeu.

— Vom fi fericiți să ascultăm vocea oricărui om care se simte mișcat de Sfântul Spirit pentru a-și împărtăși rugăciunile cu noi, ceilalți. În conformitate cu învățăturile apostolului Pavel, femeile trebuie să rămână tăcute în biserică.

George o înghionti pe Maria, știind că se va zburli la această mostră de sexism sanctificat.

Mama lui George o adora pe Maria. George credea că Jacky își închipuia că ar fi putut ajunge ca Maria dacă s-ar fi născut cu o generație mai târziu. Ar fi putut beneficia de o educație bună, de o slujbă importantă, de o rochie neagră și de un colier de perle.

În timpul rugăciunii, gândurile lui George hoinăriră către Verena, care dispăruse printre Panterele Negre. I-ar fi plăcut să creadă că era responsabilă de partea mai umană a misiunii, cum ar fi gătitul micului dejun gratuit pentru copiii de la școlile din oraș ai căror părinți își petreceau dimineața curățând birourile albilor. Dar, cunoscând-o pe Verena, putea, la fel de bine, să jefuiască bănci.

Preotul încheie întrunirea cu încă o rugăciune lungă. Imediat ce spuse „Amin”, membrii congregației se întoarseră unul către celălalt și începură să discute. Bâzâitul conversației lor era destul de puternic și George simți că putea vorbi cu Maria fără frica de a fi auziți.

Maria spuse imediat:

— Vor intercepta telefonul de acasă al lui Jasper Murray. Unul dintre băieții lui Ehrlichman a venit la noi, de la Casa Albă.

— Evident, ultima emisiune a lui Jasper a declanșat asta.

— Poți să fii sigur.

— Și, de fapt, nu pe Jasper îl vor.

— Știu. E vorba despre persoana care-i oferă informații. E vorba despre mine.

— O să mă întâlnesc cu Jasper chiar astăzi și o să-l atenționez să fie precaut cu tot ce vorbește la telefonul de acasă.

— Mulțumesc. Maria privi împrejur. Nu suntem chiar atât de neobservabili pe cât am sperat.

— De ce?

— Suntem prea bine îmbrăcați. Evident, nu avem ce căuta aici.

— Și acum secretara mea crede că am renăscut. Hai să plecăm de aici.

— Nu putem pleca împreună. Ieși tu primul.

George părăsi mica biserică și luă mașina înapoi, spre Casa Albă.

George se gândi că Maria nu era singurul informator care oferea presei informații din interior: cu siguranță mai erau și alții. Își imagină că nonșalantul dispreț al președintelui pentru lege îi șocase pe câțiva dintre angajații guvernului și îi determinase să încalce discreția care îi caracterizase o viață întreagă. Ilegalitățile lui Nixon erau înspăimântătoare, mai ales pentru că era un președinte a cărui campanie se bazase pe lege și ordine. George simțea că poporul american era victima unei înșelătorii de proporții gigantice.

Încercă să se gândească unde era cel mai bine să se întâlnească cu Jasper. Ultima dată se dusese, pur și simplu, la biroul *This Day.* Poate că nu era periculos să mai facă asta încă o dată, dar trebuia să evite să repete vizita. Nu dorea să fie văzut prea des împreună cu Jasper, de către obișnuiții Washingtonului. Pe de altă parte, întâlnirea lor trebuia să pară întâmplătoare, nu conspirativă, pentru cazul în care cineva i-ar fi urmărit.

Conduse până la parcarea etajată de lângă biroul lui Jasper. Echipa de la *This Day* ocupa o mulțime de locuri la etajul al treilea. George parcă în apropiere și se duse la un telefon public.

Jasper se afla la biroul lui.

George nu își spuse numele.

— E vineri seară, spuse el fără vreo introducere. Când te gândești să pleci de la birou?

— Curând.

— Acum ar fi foarte bine.

— În regulă.

George închise.

Câteva minute mai târziu, Jasper ieși din ascensor, un bărbat impozant cu o coamă impresionantă, ducând cu el o haină de ploaie. Se îndreptă către mașina lui, un Lincoln Continental de culoarea bronzului, cu acoperiș textil negru.

George intră în Lincoln alături de el și îi povesti despre interceptare.
— Va trebui să demontez telefonul și să scot microfonul, spuse Jasper.
George clătină din cap.
— Dacă faci asta, ei vor ști, pentru că nu vor mai recepționa niciun semnal.
— Și atunci?
— Vor găsi o altă modalitate să te urmărească și, data viitoare, s-ar putea să nu mai avem norocul să aflăm despre asta.
— Rahat. Toate convorbirile mele importante au loc de acasă. Ce o să fac?
— Când te sună o sursă importantă, spune-i că ești ocupat și că suni tu mai târziu; apoi, te duci la un telefon public.
— Cred că o să mă descurc cumva. Mulțumesc pentru pont. Vine de la aceeași sursă?
— Da.
— Deține informații foarte precise.
— Da, răspunse George, așa este.

• Capitolul 47 •

Beep Dewar veni să-l vadă pe Dave Williams la Daisy Farm, studioul său de înregistrări din valea Napa.
Camerele erau simple, dar confortabile, însă în studio nimic nu era simplu – erau numai echipamente de ultimă generație. Aici fuseseră realizate câteva albume de succes, iar închirierea locului începuse să devină o mică afacere profitabilă. Uneori artiștii îi cereau lui Dave să fie producător, iar lui i se părea că are talent pentru a-i ajuta să obțină sunetul pe care și-l doreau.
Era foarte bine, pentru că Dave nu mai făcea atât de mulți bani ca altădată. De la destrămarea grupului Plum Nellie, existaseră câteva albume de succes, un album live și un album cu versiuni alternative. Fiecare se vânduse în mai puține exemplare decât cel dinaintea lui. Albumele solo se vânduseră binișor. Dave nu avea probleme, dar nu-și mai cumpăra un Ferrari nou în fiecare an, iar tendința era de descreștere.

Când îl sună Beep și îl întrebă dacă ar putea să treacă pe la el a doua zi, fu atât de surprins, încât nici măcar nu se interesă dacă avea un motiv anume pentru asta.

În dimineața respectivă își dădu barba cu șampon, în duș, îmbrăcă o pereche de jeanși curați și alese o cămașă albastră, strălucitoare. Apoi se întrebă pe sine de ce se agita în felul ăsta. Nu mai era îndrăgostit de Beep. De ce îi păsa ce gândea ea despre cum arată? Își dădu seama că voia ca ea să-l vadă și să regrete că l-a părăsit. „Prost nenorocit”, își spuse cu voce tare, apoi îmbrăcă un tricou vechi.

Totuși, se întreba ce voia de la el.

Când interfonul de la poartă clipi, în tăcere, el se afla în studio cu un tânăr cantautor care lucra la primul său album. Îl lăsă pe artist să mediteze la trecerea de la mijlocul piesei și ieși. Beep se apropie de clădire într-un Mercury Cougar roșu, decapotat.

Se aștepta ca ea să se fi schimbat și era curios să vadă cum mai arată, însă ea era la fel: micuță, drăguță, cu o privire poznașă. Părea foarte puțin schimbată de la prima lor întâlnire, din urmă cu zece ani, când era o fată de 13 ani tulburător de sexy. Astăzi purta pantaloni albaștri de matador și o bluză cu dungi fără mâneci, iar părul îi era tuns scurt.

Întâi o duse în spatele casei și îi arătă priveliștea în lungul văii. Era iarnă și vița-de-vie era desfrunzită, dar soarele strălucea și șirurile de plante maronii aruncau umbre albastre, creând modele sinuoase, ca urmele unei perii.

— Ce fel de struguri cultivi aici? întrebă ea.

— Cabernet sauvignon, struguri roșii, clasici. Este un soi robust și solul pietros îi priește.

— Faci vin?

— Da. Nu e prea grozav, dar îl îmbunătățim. Hai înăuntru să guști un pahar.

Ei îi plăcu bucătăria lambrisată, care părea tradițională în ciuda faptului că era dotată cu aparatură de ultimă generație. Dulapurile erau din pin natural lucrat manual, acoperit cu un lac deschis la culoare, care dădea lemnului o strălucire aurie. Dave îndepărtase tavanul plat, deschizând înălțimea camerei până la acoperișul înclinat.

Petrecuse multă vreme proiectând acea încăpere, pentru că voia să arate precum bucătăria casei din Great Peter Street, o

cameră în care toată lumea venea să-și petreacă timpul, să mănânce, să bea și să vorbească.

Se așezară la masa veche din pin, iar Dave deschise o sticlă de Daisy Farm Red din 1969, primul pe care el și Danny Medina îl produseseră ca parteneri. Era încă prea acid, iar Beep se strâmbă. Dave râse.

— Cred că îi poți aprecia potențialul.

— O să te cred pe cuvânt.

Ea scoase un pachet de Chesterfield.

— Fumezi Chesterfield de când aveai 13 ani, spuse Dave.

— Ar trebui să mă las.

— N-am mai văzut niciodată țigări atât de lungi.

— Erai drăguț la vârsta aia.

— Imaginea buzelor tale trăgând dintr-un Chesterfield era ciudat de excitantă pentru mine, deși n-aș putea spune de ce.

— Puteam să-ți spun eu, râse ea.

El mai luă o înghițitură de vin. Avea să devină mai bun în vreo doi ani.

— Cum mai este Walli? întrebă el.

— Bine. Se droghează mai mult decât ar trebui, dar ce pot să spun? E o vedetă rock.

Dave zâmbi.

— Și eu fumez jointuri în fiecare seară.

— Te vezi cu cineva?

— Sally Dasilva.

— Actrița. Am văzut o fotografie cu voi doi mergând la o premieră, dar n-am știut că e ceva serios.

Nu era ceva serios.

— Ea stă în L.A. și amândoi muncim mult, dar ne întâlnim din când în când.

— Apropo, trebuie să-ți spun cât de mult o admir pe sora ta.

— Evie e o actriță bună.

— M-a făcut să râd cu lacrimi la filmul în care a jucat rolul unui polițist începător. Activismul ei este însă ceea ce o face să fie o eroină. Mulți oameni se opun războiului, dar nu mulți au curajul să meargă în Vietnamul de Nord.

— A fost extrem de speriată.

— Îmi închipui.

Dave puse paharul jos și o privi fix pe Beep. Nu-și mai putea reține curiozitatea.

— Ce e, de fapt, în mintea ta, Beep?

— În primul rând îți mulțumesc pentru că te-ai întâlnit cu mine. Nu erai obligat și apreciez asta.

— Cu plăcere.

Fusese pe punctul să spună „nu”, dar curiozitatea îl ajutase să treacă peste resentimente.

— În al doilea rând, vreau să-ți cer iertare pentru ce s-a întâmplat în 1968. Îmi pare rău că te-am rănit. A fost urât din partea mea și n-am încetat nicio clipă să mă simt rușinată din cauza asta.

Dave clătină din cap. Nu dorea să o contrazică. Să-l lase pe logodnicul ei să o găsească în pat cu cel mai bun prieten al lui fusese la fel de crud ca și faptul că ea nu avea pe atunci decât 20 de ani; dar asta nu era o scuză suficientă.

— În al treilea rând, și lui Walli îi pare rău. Ne iubim încă, nu vreau să mă înțelegi greșit, dar suntem conștienți de ceea ce am făcut. Walli îți va spune asta personal dacă îi vei oferi această șansă.

— Bine.

Beep începuse să trezească emoțiile lui Dave. Simțea ecourile unei pasiuni de mult uitate: furie, indignare, pierdere. Era curios să vadă unde avea să ducă asta.

— Ai putea vreodată să ne ierți? întrebă Beep.

Nu era pregătit pentru această întrebare.

— Nu știu, nu m-am gândit la asta, răspunse el cu voce slabă.

Înainte de ziua de astăzi, probabil că i-ar fi spus că nu-i mai pasă, dar, cumva, întrebările lui Beep treziseră în el o tristețe adormită. Ce implica iertarea asta?

Beep inspiră.

— Walli vrea să strângă din nou grupul.

— O!

Dave nu se aștepta la asta.

— Îi e dor să lucreze cu tine.

Dave găsi mulțumitor acest fapt, într-un fel diavolesc.

— Albumele solo nu au mers foarte bine, adăugă Beep.

— Ale lui s-au vândut mai bine decât ale mele.

— Nu vânzările îl deranjează. Nu-i pasă de bani, nu cheltuie nici măcar jumătate din cât câștigă. Ceea ce contează pentru el este că muzica era mult mai bună atunci când o făceați împreună.

— Nu pot să te contrazic, răspunse Dave.

— Are câteva piese pe care ar dori să ți le împărtășească. Am putea să-i aducem pe Lew și pe Buzz de la Londra. Am putea locui aici, la Daisy Farm, cât timp lucrăm la album, apoi ați putea face un concert de revenire, poate chiar un turneu.

Împotriva dorinței lui, Dave se simți emoționat. Nimic nu fusese la fel de incitant ca anii petrecuți alături de Plum Nellie, toată perioada aceea, de la Hamburg la Haight-Ashbury. Trupa fusese exploatată, furată și sfâșiată, iar ei iubiseră fiecare clipă. Acum era plătit corect, era respectabil, o personalitate de televiziune, un *entertainer* pentru familii, un antreprenor în lumea spectacolelor, dar nu era nici pe jumătate la fel de amuzant.

— Să pornim, din nou, la drum? se întrebă el. Nu știu.

— Gândește-te la asta, îl rugă Beep. Nu spune nici da, nici nu.

— Bine, răspunse Dave. O să mă gândesc la asta.

Dar știa, deja, răspunsul.

O conduse până la mașină. Pe scaunul pasagerului se afla un ziar. Beep îl ridică și i-l dădu.

— Ai văzut asta? întrebă ea. Este o fotografie a surorii tale.

•

În fotografie era Evie Williams în costum de camuflaj.

Primul lucru care îl frapă pe Cam Dewar fu cât de atrăgătoare era. Hainele fără formă nu făceau decât să sublinieze că dedesubt se afla un corp perfect, pe care lumea îl văzuse în filmul *The Artist's Model.* Bocancii grei și boneta o făceau și mai drăguță.

Stătea pe un tanc. Cam nu știa prea multe despre armament, dar legenda îi spunea că era un tanc sovietic T-54 cu un tun de 100 de milimetri.

În jurul ei se aflau soldați în uniforma armatei nord-vietnameze. Ea părea să le spună ceva amuzant, iar fața ei era iluminată de viață și de umor. Bărbații zâmbeau și râdeau în felul în care oamenii, oriunde în lume, o făceau în preajma unei celebrități de la Hollywood.

Conform articolului care însoțea fotografia, ea se afla într-o misiune de pace. Aflase că poporul vietnamez nu dorea să fie în război cu Statele Unite.

— Ce surpriză! spuse Cam sarcastic.

„Tot ceea ce doreau era să fie lăsați în pace”, spunea Evie.

Fotografia era un triumf mediatic pentru mișcarea antirăzboi. Jumătate din fetele din America doreau să fie Evie Williams, iar jumătate din băieți doreau să o ia de nevastă, și toți admirau curajul ei de a merge în Vietnamul de Nord. Mai rău, comuniștii nu-i făceau niciun rău. Îi vorbeau și îi spuneau că vor să fie prieteni cu poporul american.

Cum putea maleficul președinte să arunce bombe asupra unor oameni atât de drăguți?

Constatarea îl făcu pe Cam să simtă că îi vine să vomite.

Casa Albă nu înghițea însă astfel de minciuni.

Cam dădea telefoane, chemând ziariști care erau simpatizanți. Nu erau prea mulți din ăștia: presa liberală îl ura pe Nixon și o parte a presei conservatoare îl considera prea moderat. Existau însă destui susținători, se gândea Cam, pentru a porni un contraatac, dacă aveau să continue cu asta.

Cam avea în fața lui o listă cu subiectele de atins și, în funcție de persoana cu care discuta, alegea un subiect sau altul.

— Câți băieți americani crezi că au fost uciși de tancul acela? îl întrebă el pe scenaristul unui talk-show.

— Nu știu, spune-mi tu, răspunse acesta.

Răspunsul corect era, probabil, niciunul, pentru că forțele nord-vietnameze nu întâlneau, de obicei, forțele americane, ci se angajau în lupte cu armata sud-vietnameză. Oricum, nu asta era ideea.

— Este o întrebare pe care ar trebui să le-o pui liberalilor care vin la talk-show-ul tău, spuse Cam.

— Ai dreptate, este o întrebare bună.

Vorbind cu editorialistul unui tabloid de dreapta, el întrebă:

— Știai că Evie Williams este britanică?

— Mama ei este americancă, sublinie ziaristul.

— Mama ei urăște America atât de mult, încât a părăsit țara în 1936 și nu a mai revenit niciodată, de atunci.

— Bine punctat!

Vorbind cu un ziarist liberal care îl ataca adesea pe Nixon, Cam spuse:

— Trebuie să recunoști că este naivă dacă se lasă folosită în felul ăsta de către nord-vietnamezi, pentru propaganda antiamericană. Sau tu chiar iei în serios misiunea ei de pace?

Rezultatele fură spectaculoase. A doua zi începu contraatacul împotriva lui Evie Williams, care fu chiar mai puternic decât

succesul ei inițial. Deveni inamicul public numărul unu, înlocuindu-l pe Eldridge Cleaver, violatorul în serie și liderul Panterelor Negre. La Casa Albă începură să curgă scrisori care o denigrau – și nu toate erau scrise de filialele partidului republican din țară. Deveni o figură urâtă de oamenii care votaseră pentru Nixon, oameni care se agățau de simpla credință că ești ori pentru America, ori împotriva ei.

Cam găsi că treaba asta era una extrem de mulțumitoare. De fiecare dată când citea diatriba unui tabloid împotriva ei, își amintea cum numise dragostea lui ridicolă.

Dar nu terminase cu ea încă.

Când contraatacul era în punctul culminant, el îl sună pe Melton Faulkner, un om de afaceri pro-Nixon, care era în consiliul de conducere al uneia dintre rețelele de televiziune. El folosi centrala ca să-l sune, pentru ca secretara lui Faulkner să spună: „Casa Albă la telefon!”

Când dădu de Faulkner, se prezentă și spuse:

— Președintele mi-a cerut să vă sun, domnule, în legătură cu o emisiune specială pe care rețeaua o pregătește despre Jane Addams.

Jane Addams, care murise în 1935, fusese o militantă progresistă, sufragetă și câștigătoare a Premiului Nobel pentru Pace.

— Așa este, spuse Faulkner. Este președintele un fan al ei?

„Este, pe dracu’”, se gândi Cam; Jane Addams era exact genul de liberal cu mintea rătăcită pe care el îl ura.

— Da, este, spuse Cam. *The Hollywood Reporter* spune că vă gândiți să o distribuiți pe Evie Williams în rolul lui Jane.

— Așa este.

— Probabil că ați văzut știrile recente despre Evie Williams și felul în care s-a lăsat exploatată, pentru propagandă, de inamicii Americii.

— Sigur, am citit articolele.

— Sunteți convins că această actriță britanico-americană, cu vederi socialiste, este persoana potrivită pentru a interpreta un erou american?

— Ca membru al consiliului, nu am niciun cuvânt de spus în legătură cu distribuția…

— Președintele nu are nicio putere să întreprindă ceva în sensul ăsta, ferească Sfântul, dar s-a gândit că, poate, sunteți interesat să auziți părerea lui.

— Sunt, cu siguranță.

— Mi-a făcut plăcere să vorbesc cu dumneavoastră, domnule Faulkner. Cam închise.

Auzise oamenii spunând că răzbunarea e dulce, dar nimeni nu îi spusese cât de dulce.

•

Dave și Walli stăteam pe niște scaune înalte, în studioul de înregistrări, cu chitarele în mână. Compuseseră un cântec intitulat *Împreună, din nou,* format din două părți diferite, cântate din game diferite, și aveau nevoie de un acord central, care să facă tranziția. Reluară cântecul iar și iar, încercând diferite variante.

Dave era fericit. Încă mai aveau inspirație. Walli era un tip original, care inventa melodii și progresii armonice pe care nu le mai folosise nimeni. Își pasau ideile de la unul la celălalt, iar rezultatul era mai bun decât orice reușiseră să creeze separat. Urmau să-și facă o revenire triumfătoare.

Beep nu se schimbase, dar Walli, da. Era jigărit, iar pomeții lui și ochii migdalați erau accentuați de această slăbiciune; era chipeș ca un vampir.

Buzz și Lew se așezaseră în preajmă, fumând, ascultând, așteptând. Aveau răbdare. Imediat ce Dave și Walli vor avea ideea gata, Buzz și Lew se vor duce la instrumentele lor și vor lucra partea de percuție și bas.

Era ora 10:00 seara și ei lucraseră timp de trei ore. Aveau să o țină așa până la trei sau patru dimineața, apoi aveau să doarmă până la prânz. Astea erau orele rock and rollului.

Era cea de a treia zi petrecută în studio. În prima zi improvizaseră, cântând vechi piese care le plăceau, bucurându-se să se obișnuiască, din nou, unul cu celălalt. Walli cântase câteva linii melodice minunate, pentru chitară. Din păcate, a doua zi, Walli se deranjase la stomac și se retrăsese devreme. Deci, asta era prima lor zi de lucru serioasă.

Pe un amplificator, alături de Walli, se afla o sticlă de Jack Daniels și un pahar înalt, în care tronau câteva cuburi de gheață. Pe vremuri, beau tărie sau fumau iarbă adesea în timp

ce lucrau la cântece. Făcea parte din distracție. Acum, Dave prefera să lucreze treaz, dar Walli nu-și schimbase obiceiurile.

Beep intră, aducând pe o tavă patru beri. Dave presupuse că ea prefera ca Walli să bea bere în loc de whisky. Ea aducea, adesea, mâncare în studio: înghețată cu afine, prăjituri cu ciocolată, boluri cu alune, banane. Dorea ca Walli să trăiască și cu altceva decât cu băutură. El lua o lingură de îngheață sau un pumn de alune și revenea la Jack Daniels.

Din fericire, era încă strălucitor, după cum o arăta noul lor cântec. Oricum, era iritat de incapacitatea lor de a născoci acordul potrivit pentru tranziție.

— Fir-ar! exclamă el. Îl am în cap, știi? Dar nu vrea să iasă.

— Constipație muzicală, amice, spuse Buzz. Ai nevoie de un laxativ rock. Care ar fi echivalentul unui castron de prune?

— O operă de Schonberg, răspunse Dave.

— Un solo de tobe cu Dave Clark, spuse Lew.

— Un album cu Demis Roussos, completă Walli.

Interfonul clipi, iar Beep ridică receptorul.

— Intră, spuse ea, apoi închise. A venit Hilton, i se adresă ea lui Walli.

— Bine. Walli coborî de pe scaun, lăsă jos chitara și ieși.

Dave privi întrebător spre Beep, care spuse:

— Un dealer.

Dave continuă să cânte. Nu era nimic neobișnuit ca un vânzător de droguri să vină la un studio de înregistrări. Știa că muzicienii folosesc drogurile mult mai mult decât majoritatea oamenilor și așa era dintotdeauna: Charlie Parker fusese dependent de heroină, iar asta se întâmplase cu o generație înaintea lor.

În timp ce Dave zdrăngănea, Buzz își luă basul și îl acompanie. Iar Lew se așeză la baterie și începu să bată, încet, căutând linia. Improvizau de cincisprezece sau douăzeci de minute, când Dave se opri și întrebă:

— Ce dracu' s-a întâmplat cu Walli?

Părăsi studioul, urmat de ceilalți, și se întoarse în casa mare.

Îl găsiră Walli în bucătărie. Era întins pe podea, cu o seringă hipodermică încă înfiptă în braț. Se drogase imediat ce îi venise marfa.

Beep se aplecă peste el și scoase acul cu blândețe.

— Va fi terminat până dimineață, spuse ea. Îmi pare rău.

Dave înjură. Asta însemna sfârșitul zilei de lucru.

— Ar trebui să mergem la cantină? îl întrebă Buzz pe Lew.

La poalele dealului se afla un bar, folosit, mai ales, de muncitorii mexicani. Purta numele ridicol de The Mayfair Lounge, așa că se refereau la el cu apelativul „cantină”.

— Am putea, răspunse Lew.

Secția ritmică plecă.

— Ajută-mă să-l bag în pat, spuse Beep.

Dave îl apucă pe Walli de umeri, Beep de picioare, și împreună îl cărară în dormitor. Apoi reveniră în bucătărie. Beep se rezemă de bufet, în timp ce Dave puse de cafea.

— Este dependent, nu-i așa? spuse Dave jucându-se cu un filtru din hârtie.

Beep încuviință.

— Crezi că putem face măcar albumul ăsta?

— Da! spuse ea. Te rog, nu renunța la el. Mi-e frică…

— Bine, liniștește-te.

El porni mașina de cafea.

— Pot să-l controlez, spuse ea cu disperare. Seara se stăpânește, apelând la doze mici în timp ce lucrează, apoi, spre dimineață, se injectează și dispare. Acum a fost ceva neobișnuit. Nu se prăbușește așa foarte des. În mod normal, eu iau marfa și o raționalizez.

Dave păli. Privi spre ea.

— Ai devenit asistenta unui drogat.

— Luăm aceste decizii când suntem prea tineri, apoi trebuie să trăim cu ele, spuse ea și începu să plângă.

Dave o cuprinse în brațe, iar ea plânse la pieptul lui. El îi lăsă timp, în vreme ce pieptul cămășii lui se uda și bucătăria se umplea de aroma cafelei. Apoi se îndepărtă cu blândețe și turnă două cești de cafea.

— Nu-ți face griji, spuse el. Acum, că știm despre problemă, putem să o ocolim. În timp ce Walli este în cea mai bună formă, vom face lucrurile mai dificile: să scriem cântecele, să facem solourile de chitară, armoniile vocale. Când nu e prin preajmă, vom face fondurile și remixarea grosieră. Putem să o scoatem la capăt, împreună.

— Of, mulțumesc. I-ai salvat viața. Nu-ți pot spune cât sunt de ușurată. Ești un om foarte bun. Ea se ridică pe vârfuri și îl sărută pe buze.

Dave simți ceva ciudat. Ea îi mulțumea pentru că îi salvase viața iubitului ei și, în același timp, îl sărutase.

— Am fost foarte proastă când am renunțat la tine, spuse ea apoi.

Era o totală lipsă de loialitate față de bărbatul din dormitor, dar loialitatea nu fusese niciodată punctul ei forte.

Ea îl cuprinse în brațe și se lipi cu trupul de al lui.

Pentru o clipă, Dave rămase cu mâinile în aer, departe de ea, apoi cedă și o cuprinse, din nou, în brațe. Poate că loialitatea nu era nici punctul lui forte.

— Drogații nu prea fac sex, spuse ea. A trecut ceva vreme.

Dave se cutremură. La un anumit nivel, înțelese că știuse că asta urma să se întâmple, din clipa în care ea apăruse în decapotabila roșie.

Tremura, pentru că o dorea foarte mult.

Totuși, nu spuse nimic.

— Du-mă în pat, Dave, spuse ea. Hai să ne-o tragem ca pe vremuri, măcar o dată, de dragul trecutului.

— Nu, răspunse el.

Dar o făcu.

•

Terminară albumul în ziua în care muri directorul FBI, J. Edgar Hoover.

În timpul micului dejun, a doua zi, la prânz, în bucătăria de la Daisy Farm, Beep spuse:

— Bunicul meu este senator și spunea că lui J. Edgar îi plăcea să o sugă.

Fură uimiți.

Dave rânji. Era destul de sigur că bătrânul Gus Dewar nu îi spusese niciodată nepoatei lui „să o sugă”, dar lui Beep îi plăcea să vorbească astfel în fața băieților. Știa că îi excită. Era o atitudine ștrengărească. Era unul dintre lucrurile care o făceau atât de incitantă.

— Bunicul mi-a spus că Hoover trăia cu un director asociat, un tip numit Tolson. Mergeau împreună peste tot, ca soț și soție, continuă ea.

— Oameni ca Hoover ne-au creat un renume atât de prost nouă, ciudaților, spuse Lew.

Walli, trezit neobișnuit de devreme, întrebă:

— Hei, băieți, o să facem un concert de revenire când iese albumul, corect?

— Da. La ce te gândești? întrebă Dave.

— Hai să-l transformăm într-o strângere de fonduri pentru George McGovern.

Ideea ca trupele de rock să strângă bani pentru politicienii liberali începuse să prindă, iar McGovern era candidatul principal la nominalizarea democraților pentru alegerile prezidențiale din acel an, participând ca un candidat pacifist.

— Minunată idee. Ne dublează publicitatea și ajută și la încheierea războiului, spuse Dave.

— Eu sunt pentru, spuse Lew.

— Bine, sunt în minoritate, așa că sunt de acord, spuse Buzz.

Lew și Buzz plecară curând după aceea, pentru a prinde un avion către Londra. Walli se duse în studio pentru a-și împacheta chitarele în cutiile lor, o treabă pe care nu o lăsa altora.

— Nu poți pleca, pur și simplu, îi spuse Dave lui Beep.

— De ce nu?

— Pentru că, în ultimele șase săptămâni, ne-am tras-o de ne-au sărit capacele, de câte ori s-a drogat Walli.

— A fost minunat, nu-i așa? rânji ea.

— Și pentru că ne iubim. Dave așteptă să vadă dacă ea confirmă sau neagă lucrul ăsta.

Ea nu făcu nimic.

El repetă:

— Nu poți pleca, pur și simplu.

— Ce altceva aș putea face?

— Vorbește cu Walli. Spune-i să-și ia o altă asistentă. Vino să locuiești aici, cu mine.

Beep scutură din cap.

— Te-am cunoscut acum zece ani, spuse Dave. Am fost iubiți. Am fost logodiți, urma să ne căsătorim. Cred că te cunosc.

— Și ce dacă?

— Îți place de Walli, îți pasă de el, vrei ca el să fie bine, dar faci rareori sex cu el și, ceea ce este mai important, nu pare să-ți pese de asta. Ceea ce îmi spune că nu-l iubești.

Din nou, ea nici nu confirmă, nici nu negă.

— Eu cred că mă iubești pe mine, spuse Dave.

Ea privi spre cana goală de cafea, ca și cum ar fi așteptat ca răspunsurile să-i vină din zaț.

— Vrei să ne căsătorim? întrebă Dave. Din cauza asta eziți – vrei să te cer în căsătorie? Atunci, o să o fac. Căsătorește-te cu mine, Beep. Te iubesc. Te-am iubit de când aveai 13 ani și nu cred că am încetat vreodată să o fac.

— Cum, nici măcar când erai în pat cu Mandy Love?

El zâmbi trist.

— S-ar putea să fi uitat de tine, din când în când.

— Acum te cred, zâmbi ea.

— Și ce spui de copii? Ai vrea să ai copii? Eu îmi doresc asta.

Ea nu răspunse.

— Îmi dezgolesc sufletul în fața ta și nu primesc nimic în schimb. Ce se petrece în mintea ta? întrebă Dave.

Ea ridică privirea și el văzu că plângea.

— Dacă plec, Walli o să moară, spuse Beep.

— Nu cred că o să se întâmple asta, răspunse Dave.

Beep ridică mâna în semn de tăcere.

— M-ai întrebat ce se petrece în mintea mea. Dacă vrei cu adevărat să afli, nu mă contrazice în ceea ce spun.

Dave tăcu.

— În viața mea, am făcut o mulțime de lucruri rele și egoiste. Despre unele știi, dar mai sunt și altele.

Dave putea să creadă asta, dar voia să-i spună și că adusese multă bucurie și fericire în viața atâtor oameni, inclusiv în a lui. Oricum, ea îi ceruse s-o asculte. Și asta făcu.

— Țin viața lui Walli în mâinile mele.

Dave își înghiți replica, dar Beep spuse ceea ce îi stătea și lui pe limbă.

— Bine, nu e vina mea că el este un drogat, nu sunt mama lui, nu trebuie să-l salvez.

Dave se gândi că Walli ar fi putut fi mai puternic decât îl credea Beep. Pe de altă parte, Jimi Hendrix murise, Janis Joplin murise, Jim Morrison murise…

— Vreau să-l schimb, spuse Beep. Mai mult, vreau să mă revanșez pentru greșelile mele. A venit momentul ca eu să fac și altceva decât ceea ce mă aranjează pe moment. A venit vremea să fac ceva bun. Așa că o să rămân cu Walli.

— E hotărârea ta definitivă?

— Da.

— Atunci, adio! spuse Dave și se grăbi să iasă din cameră, pentru ca ea să nu-l audă cum plânge.

• Capitolul 48 •

— La Kremlin sunt panicați în legătura cu vizita lui Nixon, îi spuse Dimka Tanyei.

Se aflau în apartamentul lui Dimka. Fetița lor de trei ani, Katya, stătea pe genunchii Tanyei și se uita pe o carte cu ilustrații cu animale de la fermă.

Dimka și Natalya se mutaseră înapoi în Casa Guvernului. Clanul Peshkov-Dvorkin ocupa, acum, trei apartamente în aceeași clădire. Bunicul Grigori stătea încă în casa lui, locuind acum cu fiica sa, Anya, și cu nepoata sa, Tanya. Fosta soție a lui Dimka, Nina, locuia cu Grisha, un micuț școlar în vârstă de opt ani. Dimka și Natalya și micuța Katya se mutaseră în aceeași clădire. Tanya își adora nepotul și nepoata și era întotdeauna fericită să stea cu ei. Casa Guvernului era asemănătoare unui sat, se gândea, uneori, Tanya, cu familii întregi având grijă de copiii lor.

Oamenii o întrebau deseori pe Tanya dacă nu își dorea propriii copii. „Este destul timp”, le răspundea ea mereu. Avea numai 32 de ani. Dar nu simțea că dorește să se căsătorească. Vasili nu era iubitul ei, dar își dedicase întreaga viață muncii sub acoperire pe care o făceau împreună, prima oară când publicaseră *Disidența,* apoi când trecuseră cărțile lui Vasili în Vest. Ocazional, era curtată de unul dintre burlacii eligibili, din ce în ce mai puțini, de vârsta ei, iar uneori ieșea la câteva întâlniri și chiar ajungea să se culce cu unul dintre ei, dar nu putea să lase pe niciunul în viața ei clandestină.

Viața lui Vasili era, acum, mai importantă decât a ei. După ce se publicase *A Free Man,* el devenise unul dintre cei mai importanți scriitori din lume. El interpreta Uniunea Sovietică pentru tot restul lumii. După a treia carte, *The Age of Stagnation,* se vorbea despre Premiul Nobel, cu excepția faptului că, aparent, nu putea fi acordat unui autor care publica sub pseudonim. Tanya era canalul prin care munca lui ajungea în Vest și i-ar fi fost imposibil să țină un asemenea secret teribil.

Comuniștii îl urau pe Ivan Kuznetsov. Întreaga lume știa că nu-și putea dezvălui numele adevărat de teamă că munca lui ar fi fost suprimată, iar asta îi făcea pe liderii de la Kremlin să arate ca niște filistini. De fiecare dată când lucrările lui erau menționate în presa din Vest, oamenii subliniau că acestea nu fuseseră publicate niciodată în rusă, limba în care erau scrise, din cauza cenzurii sovietice. Asta înnebunea Kremlinul.

— Vizita lui Nixon a fost un mare succes, îi spuse Tanya lui Dimka. În biroul nostru primim vești din surse vestice. Oamenii nu se pot opri să-l felicite pe Nixon pentru viziunea lui. Ăsta este un salt uriaș înainte pentru stabilitatea lumii, se spune. Cotele lui din sondaje au crescut, iar ăsta este un an electoral în Statele Unite.

Ideea că imperialist-capitaliștii ar fi putut avea legături cu independenții comuniști chinezi, pentru a izola URSS, era o perspectivă terifiantă pentru conducătorii sovietici. Ei îl invitară imediat pe Nixon la Moscova, pentru a încerca să echilibreze situația.

— Acum, sunt disperați să transforme vizita lui Nixon aici într-un succes, spuse Dimka. Ar face orice să împiedice Statele Unite să se alăture Chinei.

Tanya fu trăsnită de un gând.

— Orice?

— Exagerez. Dar la ce te gândești?

Tanya simți cum inima ei o ia razna.

— Ar elibera disidenții?

— Ah!

Dimka știa, dar nu putea spune, că Tanya se gândea la Vasili. Era unul dintre foarte puținii oameni care știau despre legătura ei cu un disident. El însă era prea precaut ca să menționeze asta întâmplător.

— KGB propune exact opusul – suprimarea lor. Vor să încarcereze pe oricine ar fi capabil să afișeze o pancartă de protest către limuzina președintelui american.

— Asta este o idioțenie, spuse Tanya. Dacă băgăm, brusc, sute de oameni în închisori, americanii vor afla – și ei au spioni – și nu o să le placă deloc.

Dimka dădu din cap.

— Nixon nu dorește ca criticii săi să spună că a fost aici și a ignorat întreaga problemă a drepturilor omului – cel puțin, nu într-un an electoral.

— Exact.

Dimka privi gânditor.

— Trebuie să folosim această oportunitate la maximum. Mâine am o întâlnire cu niște oameni de la ambasada americană. Mă întreb dacă nu putem profita de asta…

•

Dimka se schimbase. Invazia Cehoslovaciei făcuse asta. Până în acel moment, el se agățase cu încăpățânare de credința că poate fi reformat comunismul. În 1968 văzuse însă că imediat ce unii oameni încep să facă progrese în schimbarea naturii guvernării comuniste, eforturile lor vor fi zdrobite de cei care au ceva de câștigat din menținerea lucrurilor așa cum sunt. Oamenilor ca Brejnev și Andropov le plăcea puterea, statutul și privilegiile: de ce ar risca toate astea? Dimka era acum de acord cu sora lui: cea mai mare problemă a comunismului era aceea că autoritățile atotcuprinzătoare ale partidului vor înăbuși întotdeauna schimbările. Sistemul sovietic era înghețat, fără speranță, într-un conservatorism terifiat, la fel cum fusese și regimul țarilor, cu șaizeci de ani în urmă, pe când bunicul său era maistru la uzinele Putilov din Sankt-Petersburg.

Câtă ironie era, reflectă Dimka, în faptul că primul filosof care explicase fenomenul schimbării sociale fusese Karl Marx.

A doua zi, Dimka prezidă încă una din lungile serii de discuții despre vizita lui Nixon la Moscova. Natalya era acolo, dar, din păcate, era prezent și Evgheni Filipov. Echipa americană era condusă de Ed Markham, un diplomat de carieră, de vârstă mijlocie. Fiecare vorbea prin interpret.

Nixon și Brejnev aveau să semneze două tratate de limitare a armamentului și un acord pentru protecția mediului. „Mediul” nu era un subiect de discuție în politica sovietică, dar, aparent, Nixon era foarte interesat de asta și promova o legislație de pionierat în Statele Unite. Aceste trei documente aveau să constituie o garanție suficientă că vizita va fi aclamată ca un triumf istoric, eliminând, pe termen lung, pericolele unei alianțe chino-americane. Doamna Nixon avea să viziteze școli și spitale. Nixon insista să aibă o convorbire cu un poet disident, Evgheni Yevtushenko, pe care îl întâlnise, anterior, la Washington.

La întâlnirea din acea zi, sovieticii și americanii discutară probleme de securitate și protocol, ca întotdeauna. La mijlocul ședinței, Natalya rosti cuvintele asupra cărora căzuse de acord cu Dimka, în prealabil. Vorbind spre americani, pe un ton neutru, ea spuse:

— Am acordat foarte multă atenție solicitării voastre de a elibera un mare număr de așa-ziși prizonieri politici, ca un gest de bună credință față de ceea ce voi numiți drepturile omului.

Ed Markham aruncă o privire uluită către Dimka, președintele de ședință. Markham nu știa nimic despre asta, din cauză că americanii nu făcuseră o asemenea cerere. Dimka făcu un gest rapid, mascat, indicându-i lui Markham că trebuie să păstreze tăcerea. Un negociator talentat și experimentat, americanul nu spuse nimic.

Filipov fu la fel de surprins.

— N-am avut cunoștință despre o asemenea…

Dimka ridică vocea.

— Te rog, Evgheni Davidovitch, nu o întrerupe pe tovarășa Smotrov! Insist să vorbească doar câte o singură persoană.

Filipov păru furios, dar pregătirea sa în Partidul Comunist îl determină să respecte regulile.

— Noi nu avem prizonieri politici în Uniunea Sovietică și nu vedem de ce am elibera criminali, pe străzi, ca să coincidă cu vizita unui șef de stat străin, continuă Natalya.

— Liniște, spuse Dimka.

Markham era clar nelămurit. De ce să ridici o falsă solicitare, doar ca să o refuzi? Așteaptă însă în liniște să vadă încotro se îndrepta Natalya. Între timp, Filipov bătea darabana pe agenda lui, în semn de frustrare.

— Oricum, unui număr limitat de persoane le sunt interzise vizele de călătorie din cauza conexiunilor cu grupuri antisociale și derbedei, spuse Natalya.

Asta era exact situația prietenului Tanyei, Vasili. Dimka încercase, odată, să obțină eliberarea lui, dar eșuase. Poate că vor avea mai mult noroc de data asta.

Dimka îl privi intens pe Markham. Își va da seama ce se întâmplă și își va juca rolul? Dimka avea nevoie ca americanii să pretindă că făcuseră cereri pentru eliberarea disidenților. El ar putea, apoi, să se întoarcă la Kremlin și să spună că SUA insista pe acest lucru ca o precondiție pentru vizita lui Nixon. În acel

moment, orice obiecții din partea KGB sau a altui grup ar fi dispărut, pentru că toată lumea, la Kremlin, era disperată să-l aducă pe Nixon în țară și să-l îndepărteze de chinezi.

Natalya continuă:

— Cum aceşti oameni nu au fost condamnați de un tribunal, nu există acțiuni legale pe care guvernul să le poată întreprinde, aşa că ne oferim să uşurăm restricțiile, să le permitem să călătorească, în semn de bunăvoință.

Dimka spuse către americani:

— Această acțiune a noastră l-ar satisface pe preşedintele vostru?

Fața lui Markham se lumină, iar acum înțelese jocul pe care-l făceau Natalya şi Dimka. Era fericit să fie folosit în felul ăsta, aşa că spuse:

— Da, cred că ar fi suficient.

— Suntem de acord, atunci, spuse Dimka şi se lăsă pe spate în scaunul său, cu un puternic sentiment de reuşită.

•

Preşedintele Nixon veni la Moscova în mai, când zăpada se topise şi soarele strălucea.

Tanya sperase să vadă o eliberare pe scară largă a prizonierilor politici, care să coincidă cu această vizită, dar era dezamăgită. Fusese cea mai bună şansă pe care o avusese, de ani de zile, pentru a-l elibera pe Vasili din cătunul său din Siberia şi de a-l aduce la Moscova. Tanya ştia că fratele său încercase, dar se părea că eşuase. Îi venea să plângă.

Şeful ei, Daniil Antonov, spuse:

— Tanya, te rog, urmeaz-o astăzi pe soția preşedintelui.

— La dracu, spuse ea. Doar pentru că sunt femeie nu înseamnă că trebuie să fac, mereu, reportaje despre femei.

Întreaga sa carieră, Tanya se luptase să nu primească sarcini „feminine”. Uneori câştigase, alteori pierduse.

Astăzi pierduse.

Daniil era un tip de treabă, dar nu-i plăcea să fie presat.

— Nu-ți cer tot timpul să te ocupi de femei, n-am făcut-o niciodată, aşa că nu vorbi tâmpenii. Astăzi îți cer să te ocupi de Pat Nixon. Aşa că fă ce ți s-a spus.

Daniil era, de fapt, un şef minunat. Tanya cedă.

Astăzi, Pat Nixon era dusă la Universitatea de Stat din Moscova, o clădire cu 32 de etaje, din piatră galbenă, cu mii de încăperi. Părea aproape goală.

Doamna Nixon întrebă:

— Unde sunt toți studenții?

Rectorul universității, vorbind prin interpret, răspunse:

— Este o perioadă de examene. Toți învață.

— Nu mă duceți să mă întâlnesc cu poporul rus, se plânse ea.

Tanya ar fi vrut să spună: „Poți să pui pariu că nu te duc să te întâlnești cu poporul rus. Ți-ar putea spune adevărul”.

Doamna Nixon părea conservatoare chiar și după standardele de la Moscova. Părul îi era ridicat în sus și dat cu fixativ, ca o cască vikingă și aproape la fel de dur. Purta haine care arătau prea tinerești pentru ea și, în același timp, demodate. Avea un zâmbet fix, care ezita rareori, chiar și când corpul de presă, care o urma peste tot, devenea nesupus.

Fu dusă într-o sală de studiu, unde, la mese, stăteau trei studenți. Părură surprinși să o vadă și, în mod clar, nu știau cine este. În mod evident, nu doreau să vorbească cu ea.

Săraca doamnă Nixon, probabil că nu avea habar că orice contact cu un străin era periculos pentru cetățenii sovietici de rând. Se expuneau la a fi arestați și interogați despre ce s-a vorbit chiar și dacă întâlnirea era aranjată în prealabil. Numai cei mai tâmpiți moscoviți doreau să schimbe câteva vorbe cu vizitatorii străini.

Tanya își compuse articolul în minte, în timp ce îi urma pe vizitatori. *Doamna Nixon a fost impresionată, în mod clar, de noua și moderna Universitate de Stat din Moscova*: *Statele Unite nu au o clădire universitară comparabilă ca dimensiuni.*

Adevărata poveste era la Kremlin și, din acest motiv, Tanya era furioasă pe Daniil. Nixon și Brejnev semnau tratate care aveau să facă un loc mai sigur. Asta era reportajul pe care dorea să-l facă Tanya.

Știa, din lectura presei străine, că vizita lui Nixon în China și această excursie la Moscova îi modificaseră perspectivele pentru alegerile prezidențiale din noiembrie. De la minimul din ianuarie, cotele lui de popularitate crescuseră. Avea o șansă foarte bună de a fi reales.

Doamna Nixon a fost îmbrăcată cu un costum deux-piece în carouri, cu jachetă scurtă și o fustă discretă, sub genunchi. A

purtat pantofi albi cu tocul jos. Toaleta a fost completată de o eșarfă din șifon. Tanya ura să scrie despre modă. Făcuse reportaje despre criza rachetelor din Cuba, pentru Dumnezeu!

La final prima-doamnă se îndepărtă, într-o limuzină Chrysler LeBaron, și grupul de presă se împrăștie.

În parcare, Tanya văzu un bărbat înalt, care purta un pardesiu jerpelit și stătea în soarele de primăvară. Avea părul gri-fier, neîngrijit, iar liniile feței sale arătau ca și cum ar fi fost, odată, chipeș.

Era Vasili.

Își băgă pumnul în gură și își mușcă mâna, ca să-și rețină țipătul care îi creștea în gât.

El văzu că ea îl recunoscuse și zâmbi, arătând găuri acolo unde fuseseră dinți.

Ea se îndreptă, încet, spre locul unde el aștepta, cu mâinile în buzunarele hainei. Bărbatul nu purta pălărie și se încrunta din cauza soarelui.

— Ți-au dat drumul, spuse Tanya.

— Ca să-i facă pe plac președintelui american, spuse el. Mulțumesc, Dick Nixon.

Ar fi trebuit să-i mulțumească lui Dimka Dvorkin, dar era, probabil, mai bine să nu spună nimănui, nici măcar lui Vasili.

Ea privi îngrijorată în jur, dar nu era nimeni la vedere.

— Nu te îngrijora, spuse Vasili. De două săptămâni locul ăsta este saturat de poliție de securitate. Dar au plecat toți acum cinci minute.

Ea nu se mai putea stăpâni și se aruncă în brațele lui. El o bătu pe spate, de parcă ar fi încurajat-o. Ea îl îmbrățișă mai tare.

— Uau, spuse el. Miroși bine.

Ea se desprinse din îmbrățișare. Se lupta cu sute de întrebări, dar trebui să-și înfrâneze entuziasmul și să aleagă una.

— Unde locuiești?

— Mi-au dat un apartament stalinist – vechi, dar drăguț.

Apartamentele din epoca lui Stalin aveau camere mai mari și tavane mai înalte decât apartamentele mai compacte construite la sfârșitul anilor ’50 și ’60.

Ea deborda de exaltare.

— Pot să te vizitez?

— Nu încă. Hai să aflăm cât de îndeaproape mă supraveghează.

— Ai de lucru? Era șmecheria favorită a comuniștilor, să se asigure că un om nu primește de lucru, pentru ca apoi să-l acuze că este un parazit social.

— Sunt la Ministerul Agriculturii. Scriu broșuri pentru țărani, în care le explic noile tehnici de cultivare. Nu-mi plânge de milă; este o muncă importantă și mă pricep să o fac.

— Și sănătatea?

— Sunt gras! rosti el și își deschise haina ca să-i arate.

Ea râse fericită. Nu era gras, dar poate că nu era chiar atât de slab pe cât fusese.

— Porți puloverul pe care ți l-am trimis. Sunt uimită că ți-a ajuns.

Era cel pe care Anna Murray îl cumpărase de la Viena. Tanya trebuia să-i explice acum totul. Nu știa de unde să înceapă.

— Abia dacă l-am dat jos de pe mine, în patru ani. Nu am nevoie de el la Moscova, în mai, dar mi-e greu să mă obișnuiesc cu ideea că vremea nu este permanent glacială.

— Pot să-ți iau un alt pulover.

— Probabil că faci mulți bani!

— Nu, nu fac, răspunse ea, cu un zâmbet. Dar tu faci.

El se agită, nedumerit.

— Cum așa?

— Hai să mergem la un bar, spuse ea apucându-l de braț. Am foarte multe să-ți spun.

•

Pe prima pagina din *Washington Post,* în dimineața zilei de duminică, 18 iunie, se găsea o poveste ciudată. Cei mai mulți cititori au fost puțin nedumeriți. Pentru câțiva, a fost extrem de enervantă.

CINCI PERSOANE REȚINUTE ÎNTR-UN COMPLOT PENTRU
PLASAREA DE MICROFOANE LA SEDIUL DEMOCRAȚILOR
de Alfred E. Lewis
Washington Post Staff Writer

Cinci bărbați, dintre care unu a spus că este fost angajat al Agenției Centrale de Informații – CIA, au fost arestați la ora 2:30 a.m. ieri, în ceea ce autoritățile au

descris ca fiind un complot pentru a plasa microfoane în birourile Comitetului Național al Partidului Democrat.

Trei dintre bărbați erau născuți în Cuba și un altul a spus că a antrenat exilați cubanezi pentru activități de gherilă după invazia din Golful Porcilor, din 1961.

Ei au fost surprinși de trei ofițeri ai poliției metropolitane, în uniformă, la etajul șase al clădirii de birouri Watergate, 2600 Virginia Ave., NW, unde Comitetul Național al Partidului Democrat ocupă întregul etaj.

Nu a apărut nicio explicație imediată de ce cei cinci suspecți doreau să infiltreze microfoane în birourile Comitetului Național al Partidului Democrat sau dacă lucrau sau nu pentru alte persoane sau organizații.

Cameron Dewar citi articolul și spuse:

— O, rahat!

Împinse floricelele de porumb într-o parte, prea tensionat ca să mănânce. Știa exact despre ce era vorba și reprezenta o amenințare teribilă pentru președintele Nixon. Dacă oamenii ar fi aflat sau ar fi crezut că președintele legii și ordinii ordonase o spargere, ar fi putut să-i spulbere realegerea.

Cam trecu peste unele paragrafe până când ajunse la numele celor acuzați. Se temea că Tim Tedder era printre ei. Spre ușurarea lui Cam, Tedder nu era menționat.

Cei mai mulți dintre oamenii numiți acolo erau însă prieteni sau asociați ai lui Tedder.

Tedder și un grup de foști agenți FBI și CIA formaseră Unitatea Specială de Investigații a Casei Albe. Aveau un birou bine securizat la parterul clădirii birourilor executive, peste drum de Casa Albă. Pe ușa lor era lipită o placă pe care scria „Instalatori”. Era o glumă. Treaba lor era să oprească scurgerile.

Cam nu știa că plănuiseră să instaleze microfoane în birourile democraților. Oricum, nu era surprins: era o idee destul de bună și putea să aducă informații despre sursele scurgerilor.

Se bănuia însă că idioții nu aveau să se lase arestați de nenorocita de poliție din Washington.

Președintele se afla în Bahamas și trebuia să se întoarcă a doua zi.

Cam sună la biroul instalatorilor. Îi răspunse Tim Tedder.

— Ce mai faci? întrebă Cam.

— Sortez dosare.

În fundal, Cam auzea scârțâitul unui tocător de hârtie.

— Bine, spuse el.

Apoi se îmbrăcă și plecă spre Casa Albă.

La început, părea că niciunul dintre spărgători nu poate fi legat direct de președinte și, peste weekend, Cam se gândi că scandalul poate fi stăpânit. Apoi, reieși că unul dintre ei dăduse un nume fals. „Edward Martin” era, de fapt, James McCord, un agent CIA pensionat, angajat permanent de CREEP, Comitetul pentru Realegerea Președintelui.

— Asta ne termină, spuse Cam. Se simțea zdrobit și devastat. Era teribil.

Ediția de luni a ziarului *Washington Post* venea cu o informație despre McCord într-un articol semnat de Bob Woodward și Carl Bernstein.

Cam încă mai spera că implicarea președintelui putea fi acoperită.

Apoi intră în scenă FBI-ul. Biroul începu să-i investigheze pe cei cinci spărgători. Pe vremuri, se gândi Cam cu regret, J. Edgar Hoover n-ar fi făcut așa ceva, dar Hoover era mort. Nixon își instalase acolo un prieten pe Patrick Gray, în calitate de director executiv, dar Gray nu cunoștea Biroul și se lupta să-l stăpânească. Rezultatul era că FBI începuse să funcționeze ca o agenție de aplicare a legii.

În posesia spărgătorilor se găsise o mare sumă de bani, bancnote noi, cu serii consecutive. Asta însemna că, mai devreme sau mai târziu, FBI putea să urmărească banii și să afle cine i-a plătit.

Cam știa, deja. Acești bani, ca toate plățile pentru toate proiectele sub acoperire ale administrației, proveneau din fondul ascuns al CREEP.

Ancheta FBI trebuia să fie oprită.

•

Când Cam Dewar păși în biroul Mariei Summers, la Ministerul de Justiție, femeia trecu printr-un moment de frică. Fusese descoperită? Descoperise, cumva, Casa Albă, că ea era sursa informațiilor din interior pe care le avea Jasper Murray? Stătea în

picioare, lângă dulapul cu dosare și, pentru o clipă, simți cum i se înmuiau picioarele și se temu că o să cadă.

Cam fu însă prietenos și ea se calmă. El zâmbi, se așeză și îi aruncă acea privire adolescentină, de sus până jos, care arăta că o găsește atractivă.

„Visează în continuare, băiat alb”, se gândi ea.

Ce mai punea la cale, acum? Ea se așeză la birou, își scoase ochelarii și îi oferi un zâmbet călduros.

— Bună, domnule Dewar, spuse ea. Cum a mers interceptarea?

— Până la urmă nu ne-a oferit prea multe informații, răspunse Cam. Credem că Murray are un telefon protejat, altundeva, pe care îl folosește pentru convorbirile confidențiale.

„Slavă Domnului”, se gândi ea.

— Asta este rău, spuse ea.

— Apreciem ajutorul tău, oricum.

— Sunteți foarte drăguț. Pot să vă mai ajut cu ceva?

— Da. Președintele dorește ca procurorul general să ordone FBI să oprească investigația despre spargerea de la Watergate.

Maria încercă să-și ascundă șocul, pe măsură ce mintea ei derula posibilele implicații. Deci, fusese o poznă a Casei Albe. Era uimită. Niciun alt președinte, în afară de Nixon, nu ar fi fost atât de arogant și de prost.

Încă o dată, putea afla mai multe dacă pretindea că este de acord.

— Bine, spuse ea, hai să ne gândim puțin la asta. Kleindienst nu este Mitchell, știi. John Mitchell a demisionat din postul de procuror general pentru a se ocupa de CREEP. Înlocuitorul său, Richard Kleindienst, era un alt prieten al lui Nixon, dar nu atât de obedient. Kleindienst va dori un motiv, mai spuse Maria.

— Putem să-i oferim unul. Investigația FBI poate să ducă la probleme confidențiale de politică externă. Ar putea să dezvăluie mai ales informații dăunătoare despre implicarea CIA în invazia președintelui Kennedy din Golful Porcilor.

Era tipic pentru Alunecosul Dick, se gândi Maria cu dezgust. Toată lumea pretindea că protejează interesele americane când, de fapt, salvau fundul înroșit al președintelui.

— Deci, e o problemă de siguranță națională.

— Da.

— Bine. Asta poate justifica acțiunea procurorului general de a ordona ca FBI să se retragă. Însă Maria nu dorea să fie atât de ușor pentru Casa Albă. Oricum, Kleindienst ar putea dori asigurări mai concrete.

— Putem să oferim asta. CIA este pregătită să facă o cerere oficială. Walters o va face. Generalul Vernon Walters era director adjunct al CIA.

— Dacă cererea este oficială, cred că putem să mergem mai departe și să facem exact ceea ce dorește președintele.

— Mulțumesc, Maria. Bărbatul se ridică. Ai fost, din nou, de mare ajutor.

— Cu plăcere, domnule Dewar.

Cam părăsi camera.

Maria se holba, gânditoare, la scaunul pe care el tocmai îl eliberase. Președintele autorizase, probabil, această spargere sau, cel puțin, închisese ochii. Ăsta era singurul motiv posibil pentru care Cam Dewar lucra atât de intens la această acoperire. Dacă cineva din administrație aprobase această spargere, în ciuda dorinței lui Nixon, persoana respectivă ar fi fost, deja, numită, dizgrațiată și concediată. Nixon nu se știa să se debaraseze de colegii care-l făceau de rușine. Singura persoană de care îi păsa să o protejeze era el însuși.

— Îl va lăsa să scape basma curată?

— Îl va lăsa pe naiba!

Ridică receptorul și spuse:

— Sunați, vă rog, la Fawcett Renshaw.

• Capitolul 49 •

Dave Williams era nervos. Trecuseră aproape cinci ani de când Plum Nellie cântase ultima dată pentru un public. Acum, erau pe punctul de a se prezenta în fața a șaizeci de mii de fani, pe Candlestick Park din San Francisco.

Să cânți în studio nu era deloc același lucru. Banda era iertătoare: dacă greșeai o notă, dacă vocea ta dădea greș sau dacă uitai versurile, puteai să ștergi greșeala și să încerci din nou.

Orice mergea prost în seara aceea avea să fie auzit de toată lumea aflată pe stadion și nu avea să fie iertat niciodată.

Dave își spuse să nu se mai poarte prostește. Făcuse asta de sute de ori. Își aminti cum cânta cu The Guardsmen în barurile din East End, în Londra, pe vremea când nu știa decât câteva acorduri. Privind în urmă, se mira de îndrăzneala lui tinerească. Își aminti noaptea în care Geoffrey leșinase, beat mort, la clubul The Dive din Hamburg, iar Walli urcase pe scenă și cântase soloul de chitară fără repetiții. Zile fericite și norocoase.

Dave avea acum nouă ani de experiență. Era mai mult decât întreaga carieră a multor vedete pop. Oricum, pe măsură ce fanii se adunau, cumpărând bere și tricouri și hot dog, toți având încredere că Dave le va asigura o seară măreață, simți că tremură.

O tânără de la compania muzicală care distribuia Nellie Records intră în cabina lui și îl întrebă dacă are nevoie de ceva. Fata purta pantaloni lăbărțați și un tricou tăiat, care puneau în evidență o față perfectă.

— Nu, mulțumesc, dragă, spuse el. Toate cabinele aveau un mic bar cu băuturi, bere, sucuri, gheață și un cartuș de țigări.

— Dacă vrei ceva ca să te relaxezi, să știi că am, adăugă ea.

El clătină din cap. Nu voia droguri acum. Poate va fuma un joint după aceea.

Ea insistă.

— Sau, dacă vrei, știi tu, orice...

Îi oferea sex. Era tot atât de atrăgătoare și de subțire pe cât putea fi o blondă californiană, care toate erau foarte frumoase, într-adevăr, dar el nu avea chef.

Nu mai avea chef de când o văzuse ultima oară pe Beep.

— Poate după spectacol, rosti el. „Dacă mă îmbăt suficient”, se gândi. Apreciez oferta, dar acum vreau să dispari, spuse el, ferm.

Ea nu se arătă ofensată.

— Anunță-mă dacă te răzgândești! zise ea veselă înainte să iasă.

Concertul din seara asta era în beneficiul lui George McGovern. Campania lui electorală reușise să aducă tinerii înapoi în politică. Știa că în Europa ar fi fost considerat de centru, dar aici era considerat de stânga. Criticile lui dure la adresa războiului din Vietnam îi încântaseră pe liberali, iar el

vorbea cu autoritate pentru că avea experiența celui de-al Doilea Război Mondial.

Sora lui Dave, Evie, intră în cabina lui ca să-i ureze succes. Era îmbrăcată astfel încât să evite să fie recunoscută, cu părul îngrămădit sub o beretă din tweed, cu ochelari de soare și o jachetă de motociclist.

— Mă întorc în Anglia, spuse ea.

Fu surprins să audă asta.

— Știu că ai avut parte de articole proaste în presă de când cu fotografia din Hanoi, dar…

Ea clătină din cap.

— E mai rău decât atât. Astăzi sunt urâtă tot atât de pasional pe cât eram de iubită cu un an în urmă. Este fenomenul pe care l-a observat Oscar Wilde: ne întoarcem unul împotriva altuia cu o repeziciune uimitoare.

— M-am gândit că o să treci peste asta.

— Așa am și făcut, pentru o vreme, dar de șase luni nu mi s-a mai oferit niciun rol decent. Aș putea să joc o fată curajoasă într-un western, o stripteuză într-o improvizație în afara Broadway-ului sau orice rol doresc în turneul australian cu *Jesus Christ, Superstar.*

— Îmi pare rău, n-am știut.

— N-a fost tocmai ceva spontan.

— Ce vrei să spui?

— Vreo doi ziariști mi-au spus că au primit telefoane de la Casa Albă.

— A fost ceva organizat?

— Cred că da. Uite ce e, eram o celebritate care îl ataca pe Nixon cu fiecare ocazie. Nu este surprinzător că a băgat cuțitul în mine când am fost suficient de proastă încât să-i ofer ocazia. Și nu e incorect: eu fac tot ce pot ca să-l las fără o slujbă.

— E cam mult pentru tine.

— Și s-ar putea nici măcar să nu fie Nixon. Pe cine cunoaștem care lucrează pentru Casa Albă?

— Fratele lui Beep? Lui Dave nu-i venea să creadă. Cam ți-a făcut asta?

— S-a îndrăgostit de mine, pe vremuri, la Londra, iar eu l-am refuzat destul de dur.

— Și a ținut ranchiuna atâția ani?

— N-aș putea să dovedesc asta niciodată.

— Nemernicul!

— Așa că mi-am scos la vânzare casa șic din Hollywood, am vândut decapotabila și mi-am împachetat colecția de artă modernă.

— Ce o să faci?

— Lady Macbeth, pentru început.

— O să fii extraordinară. Unde?

— Stratford-upon-Avon. Intru la Royal Shakespeare Company.

— O ușă se închide și o alta se deschide.

— Sunt foarte fericită că o să joc, din nou, Shakespeare. Au trecut zece ani de când am jucat Ofelia, la școală.

— Nud.

Evie zâmbi jalnic.

— Ce mai spectacol a fost!

— Erai și atunci o actriță bună.

Ea se ridică.

— Te las să te pregătești. Bucură-te de seara asta, frățiorule. O să fiu în public, dansând.

— Când pleci spre Anglia?

— Mâine voi fi în avion.

— Anunță-mă când ai premiera cu *Macbeth.* Voi veni să te văd.

— Ar fi drăguț.

Dave ieși împreună cu Evie. Scena fusese construită pe o schelă temporară, la un capăt al terenului. În spatele scenei, o mulțime de hamali, sunetiști, oameni de la compania de discuri și ziariști privilegiați, stăteau în iarbă. Cabinele erau niște corturi întinse într-o zonă îngrădită.

Buzz și Lew apăruseră, dar nu se vedea nici urmă de Walli. Dave se baza pe Beep să-l aducă pe Walli la timp. Se întreba, neliniștit, pe unde or fi.

La puțin timp după ce plecă Evie, părinții lui Beep veniră în culise. Dave era, din nou, în termeni buni cu Bella și Woody. Hotărî să nu le spună ceea ce Evie tocmai îi comunicase despre Cam, lucru care stârnise presa împotriva ei. Democrați de o viață, erau deja enervați de faptul că fiul lor lucra pentru Nixon.

Dave voia să știe ce gândea Woody despre șansele lui McGovern.

— George McGovern are o problemă, spuse Woody. Ca să-l învingă pe Hubert Humphrey și să obțină nominalizarea, trebuie

să distrugă puterea vechilor baroni din partidul democrat, primarii de orașe, guvernatorii de state și șefii de sindicat.

Dave nu urmări prea atent.

— Și cum se descurcă cu asta?

— După mizeria de la Chicago din 1968, partidul a rescris regulile, iar McGovern a prezidat comisia care a făcut asta.

— De ce este asta o problemă?

— Pentru că vechii poli de putere nu vor lucra pentru el. Unii îl detestă atât de mult, încât au pornit o mișcare numită „Democrații pentru Nixon”.

— Tinerii ca el.

— Trebuie să sperăm că vor fi de ajuns.

În sfârșit, Beep apăru împreună cu Walli. Părinții fraților Dewar intrară în cabina lui Walli. Dave se îmbrăcă în costumul de scenă, un combinezon de parașutist, roșu, și cizme de genist. Făcu exerciții pentru a-și încălzi vocea. În timp ce cânta game, intră Beep.

Îi oferi un zâmbet radios și îl sărută pe obraz. Ca de obicei, lumina încăperea doar pentru că intrase. „N-ar fi trebuit niciodată să o las să plece, se gândi Dave. Cât de prost pot fi?”

— Cum se simte Walli? întrebă el, îngrijorat.

— A luat o picătură de drog, atât cât să-l ajute să treacă de concert. O să-și ia doza injectabilă când coboară de pe scenă. E în regulă, poate să cânte.

— Slavă Domnului!

Ea purta pantaloni sexy din satin și un tricou foarte scurt, cu paiete. Se îngrășase puțin de când Dave o văzuse la sesiunea de înregistrări: bustul ei părea mai mare și chiar avea un pic de burtică. El îi oferi ceva de băut și ea ceru Coca-Cola.

— Servește-te cu o țigară, spuse el.

— M-am lăsat.

— Din cauza asta te-ai îngrășat.

— Nu, nu de asta.

— Nu era o critică. Arăți fantastic.

— Îl părăsesc pe Walli.

El fu șocat. Se întoarse dinspre bar și se holbă la ea.

— Serios? El știe?

— O să-i spun după spectacolul din seara asta.

— Ce ușurare! Dar ce s-a întâmplat cu toate chestiile pe care mi le-ai spus despre a fi o persoană mai puțin egoistă și salvarea vieții lui Walli?

— Am o viață mai importantă de salvat.

— A ta?

— A copilului meu.

— Dumnezeule! Dave se așeză. Ești însărcinată.

— În trei luni.

— Din cauza asta ți s-au schimbat formele.

— Iar fumatul mă face să vomit. Nu mai folosesc nici iarbă.

În difuzorul din cabină se auzi o voce care spunea:

— Cinci minute până la spectacol, toată lumea. Toți tehnicienii trebuie să treacă în pozițiile de spectacol.

— Dacă ești însărcinată, de ce îl părăsești pe Walli? spuse Dave.

— Nu vreau să cresc un copil în mediul acela. Una este să mă sacrific pe mine, dar cu totul altceva este să sacrific un copil. Copilul ăsta va avea o viață normală.

— Unde te vei duce?

— Mă mut înapoi cu părinții mei. Ea clătină din cap într-un de gest de uimire. Este incredibil. De zece ani fac tot ce pot ca să-i scot din sărite, dar când am avut nevoie de ajutorul lor, au spus, pur și simplu, da. Uimitor.

Din difuzor se auzi:

— Un minut, toată lumea. Trupa este invitată să vină la marginea scenei când este gata.

Pe Dave îl trăsni un gând.

— Trei luni…

— Nu știu al cui este copilul, spuse Beep. A fost conceput în timp ce lucram la album. Am luat pilulele, dar uneori uitam să le iau, mai ales când mă drogăm.

— Dar mi-ai spus că tu și Walli făceați sex foarte rar.

— Rar nu înseamnă niciodată. Aș spune că sunt zece la sută șanse să fie copilul lui.

— Deci, nouăzeci la sută este copilul meu.

Lew aruncă o privire în cortul lui Dave.

— Mergem, spuse el.

— Vin acum, răspunse Dave.

Lew plecă, iar Dave îi spuse lui Beep:

— Mută-te cu mine.

Ea se holbă la el.

— Vorbești serios?

— Da.

— Chiar dacă nu este copilul tău?

— Sunt convins că o să îți iubesc copilul. Te iubesc pe tine. La naiba, îl iubesc pe Walli. Vino cu mine, te rog.

— O, Doamne, spuse ea și începu să plângă. Am sperat și m-am rugat să spui asta.

— Asta înseamnă că o să vii?

— Desigur. Este tot ce îmi doresc.

Dave simți că pentru el răsărise soarele.

— Bine. Atunci, asta vom face, spuse el.

— Ce se va întâmpla cu Walli? Nu vreau să moară.

— Am o idee în legătură cu asta, spuse Dave. Îți voi spune după spectacol.

— Du-te pe scenă, te așteaptă.

— Știu. El o sărută ușor pe gură. Ea își puse brațele în jurul lui și îl îmbrățișă. Te iubesc, spuse el.

— Și eu te iubesc. Am fost nebună să te las să pleci.

— Nu mai face asta niciodată.

— Niciodată.

Dave ieși. Alergă peste iarbă și apoi urcă pe trepte spre locul unde era adunată trupa. Apoi fu trăsnit de un gând.

— Am uitat ceva, zise el.

Buzz rosti iritat:

— Ce? Chitarele sunt pe scenă.

Dave nu-i răspunse. Alergă înapoi, la cabină. Beep încă era acolo, ștergându-și ochii.

— Vrei să ne căsătorim? întrebă Dave.

— Da, răspunse ea.

— Bine, spuse el și alergă înapoi spre scenă. Toată lumea e în regulă? întrebă apoi.

Toată lumea era în regulă.

Dave conduse trupa spre scenă.

•

Claus Krohn o invită pe Rebecca să bea ceva după o ședință a parlamentului din Hamburg.

Ea fu surprinsă. Aventura lor se încheiase în urmă cu patru ani. În ultimele douăsprezece luni, știa ea, Claus se vedea cu o femeie frumoasă, care era oficial al unui sindicat. Între timp,

Claus devenise o figură deosebit de importantă a Partidului Liber Democrat, în care activa și Rebecca. Claus și prietena lui erau foarte potriviți. De fapt, Rebecca auzise că plănuiau să se căsătorească.

Așa că ea îi aruncă o privire descurajatoare.

— Nu la Yacht Bar, adăugă Claus în grabă. Altundeva, mai puțin clandestin.

Ea râse, încrezătoare.

Merseră la un bar în centrul orașului, nu foarte departe de primărie. De dragul vremurilor trecute, Rebecca ceru un pahar de Sekt.

— O să trec direct la subiect, spuse Claus imediat ce își primiră băuturile. Vrem să candidezi pentru alegerile la parlamentul federal.

— O! exclamă ea. Aș fi fost mai puțin surprinsă dacă te dădeai la mine.

El zâmbi.

— Nu fi surprinsă. Ești inteligentă și atrăgătoare, vorbești bine și oamenii te plac. Ești respectată de bărbații din toate partidele, aici, la Hamburg. Ai aproape zece ani de experiență în politică. Ai fi un bun de valoare.

— Dar e atât de brusc!

— Alegerile par întotdeauna surprinzătoare.

Cancelarul, Willy Brandt, pusese la cale alegeri anticipate, care urmau să aibă loc în opt săptămâni. Dacă Rebecca era de acord, putea să fie membră a parlamentului înainte de Crăciun.

Când trecu peste surpriză, Rebecca se simți mândră. Dorința ei cea mai mare era reunificarea Germaniei, astfel încât ea și mii de alți germani să se poată reuni cu familiile lor. Nu ar fi ajuns niciodată la acest scop în politica locală – dar ca membru al parlamentului federal putea avea ceva influență.

Partidul ei, FDP, era în coaliția de guvernământ împreună cu social democrații conduși de Willy Brandt. Rebecca era de acord cu „Ostpolitik”, pe care o promova Brandt, încercând să aibă contacte cu Estul, în ciuda Zidului. Ea credea că este cea mai rapidă cale de a submina regimul din Germania de Est.

— Va trebui să discut despre asta cu soțul meu, spuse ea.

— Știam că o să spui asta. Femeile o fac întotdeauna.

— Ar însemna să-l las foarte mult timp singur.

— Asta se întâmplă cu toate nevestele parlamentarilor.

— Dar soțul meu este special.
— Într-adevăr.
— Voi vorbi cu el în seara asta.
Claus se ridică și el.
— Și, ca o părere personală…
— Ce?
— Ne cunoaștem destul de bine.
— Da…
— Ăsta este destinul tău. Bărbatul era serios. Ai fost menită să fii politician la nivel național. Orice altceva, mai puțin de atât, ar fi o risipă a talentului tău. O risipă criminală. Vorbesc serios.
Ea fu surprinsă de intensitatea discursului lui.
— Mulțumesc, spuse ea.
În timp ce conducea spre casă, se simți atât entuziasmată, cât și uluită. I se deschisese, brusc, un nou viitor. Ea se mai gândise în trecut la politica națională, dar îi fusese teamă că ar fi prea dificil, ca femeie și nevastă a unui bărbat handicapat. Dar acum, când posibilitatea asta era mai mult decât o fantezie, se simțea nerăbdătoare.
Pe de altă parte, ce s-ar face Bernd?
Își parcă mașina și se grăbi spre apartamentul lor. Bernd era la masa din bucătărie, în scaunul lui, corectând teme școlare, cu un creion roșu, ascuțit. Se dezbrăcase și purta un halat de baie, pe care reușea să și-l pună singur. Cel mai dificil articol, pentru el, era o pereche de pantaloni.
Ea îi spuse imediat despre propunerea lui Claus.
— Înainte să spui ceva, lasă-mă să-ți mai zic eu un lucru, rosti ea. Dacă tu nu vrei ca eu să fac asta, n-am să o fac. Fără discuții, fără regrete, fără reproșuri. Suntem într-un parteneriat și asta înseamnă că niciunul dintre noi nu are dreptul să ne schimbe viața, unilateral.
— Mulțumesc, spuse el, dar hai să vorbim despre detalii.
— Bundestagul lucrează de luni până vineri, aproximativ douăzeci de săptămâni pe an, și prezența este obligatorie.
— Deci, într-un an obișnuit, vei petrece cam optzeci de nopți în altă parte. Pot să mă descurc cu asta, mai ales dacă angajăm o asistentă care să mă ajute dimineața.
— Te-ar deranja?
— Desigur. Dar, fără discuție, nopțile în care vei fi acasă vor fi și mai plăcute.

— Bernd, ești un om foarte bun.

— Trebuie să faci asta, spuse el. Este destinul tău.

Ea râse, scurt.

— Asta a spus și Claus.

— Nu mă surprinde.

Bărbatul ei și fostul său iubit credeau, amândoi, că asta era ceea ce trebuia să facă. Și ea gândea la fel. Se simțea puțin temătoare: credea că poate să o facă, dar că va fi o provocare. Politica națională era mai dură și mai urâtă decât guvernarea locală. Presa putea să fie oribilă.

Se gândi că mama ei ar fi mândră. Carla își dorise să fie un conducător, și probabil că ar fi ajuns dacă nu ar fi fost prinsă în închisoarea numită Germania de Est. Avea să fie încântată dacă fiica ei îndeplinea aspirațiile sale năruite.

Vorbiră în următoarele trei seri, apoi, în cea de a patra, sosi Dave Williams.

Nu îl așteptau. Rebecca fu surprinsă să-l vadă la ușa ei, îmbrăcat cu pardesiu maro și ducând o mică valiză cu etichetele aeroportului din Hamburg.

— Ai fi putut să suni! spuse ea în engleză.

— Am pierdut numărul, răspunse el în germană.

Ea îl sărută pe obraz.

— Ce surpriză minunată! Îl plăcuse pe Dave încă din timpurile când Plum Nellie cânta în Reeperbahn și băieții veneau în acest apartament pentru singura lor masă serioasă din timpul săptămânii. Dave îi prinsese bine lui Walli, al cărui talent înflorise în acest parteneriat.

Dave intră în bucătărie, lăsă jos valiza și îi strânse mâna lui Bernd.

— Ai venit direct de la Londra? întrebă Bernd.

— Da la San Francisco. Am călătorit douăzeci și patru de ore. Vorbeau în obișnuitul lor amestec de engleză și germană.

Rebecca puse cafeaua la făcut. Pe măsură ce depășea surpriza, înțelese că Dave trebuie să fi avut un motiv anume pentru această vizită, și i se făcu teamă. Dave îi explica lui Bernd despre studioul de înregistrări, dar Rebecca îl întrerupse.

— De ce ai venit, Dave? Este ceva în neregulă?

— Da, răspunse Dave. E vorba de Walli.

Inima Rebecăi se opri.

— Ce s-a întâmplat? Spune-mi! N-a murit…

— Nu, e în viață, dar e dependent de heroină.

— Of, nu, rosti Rebecca cu greutate. Of, nu.

Își îngropă fața în mâini.

— Și mai e ceva, spuse Dave. Beep îl părăsește. Este însărcinată și nu vrea să crească un copil într-un mediu cu droguri.

— Of, bietul meu frățior!

— Ce va face Beep? spuse Bernd.

— Se mută cu mine, la Daisy Farm.

— Înțeleg!

Rebecca văzu că Dave părea jenat. „A revenit la dragostea lui pentru Beep”, se gândi ea. Asta nu putea decât să înrăutățească lucrurile pentru fratele ei.

— Putem să facem ceva pentru Walli?

— Trebuie să renunțe la heroină, evident.

— Crezi că poate?

— Cu ajutorul corespunzător. Există programe speciale în State, și aici, în Europa, care combină terapia cu un substituent chimic, de obicei metadonă. Walli trăiește însă în Haight-Ashbury. Acolo există un traficant la fiecare colț de stradă și, dacă el nu iese să-și cumpere, unul dintre ei îi va bate la ușă. Este foarte ușor pentru el să se lase dus de val.

— Deci, trebuie să se mute?

— Cred că ar trebui să se mute aici.

— Of, Dumnezeule.

— Să stea cu voi. Cred că ar putea să renunțe.

Rebecca se uită la Bernd.

— Sunt îngrijorat pentru tine, îi spuse Bernd. Ai o slujbă și o carieră politică. Mi-e drag Walli și nu numai pentru că tu îl iubești. Dar nu vreau să-ți sacrifici viața pentru el.

— Nu e pentru totdeauna, spuse Dave repede, dar dacă îl puteți ține curat și treaz pentru un an…

Rebecca încă se uita la Bernd.

— Nu-mi voi sacrifica viața, dar s-ar putea să fie nevoie să-i pun o pauză, pentru un an.

— Dacă refuzi un loc în Bundestag acum, oferta s-ar putea să nu mai fie reînnoită.

— Știu.

Dave îi spuse Rebeccăi:

— Vreau să vii cu mine la San Francisco și să-l convingi pe Walli.

— Când?

— Mâine ar fi perfect. Am făcut deja rezervările pentru zbor.

— Mâine!

Rebecca se gândi că nu avea, cu adevărat, de ales. Miza era viața lui Walli. Nimic nu se compara cu asta. L-ar pune pe el pe primul loc; sigur că ar face-o. Nici nu trebuia să se gândească la asta.

Oricum, se simți tristă să renunțe pentru o vreme la proiectul palpitant care tocmai i se arătase.

— Ce spuneai despre Bundestag? întrebă Dave.

— Nimic, spuse Rebecca. Era doar o altă treabă de care voiam să mă apuc, dar voi veni cu tine la San Francisco. Sigur că voi veni.

— Mâine?

— Da.

— Mulțumesc.

Rebecca se ridică.

— Mă duc să-mi fac bagajul, spuse ea.

• Capitolul 50 •

Jasper Murray era deprimat. Președintele Nixon – mincinos, trișor și escroc – fusese reales cu o majoritate uriașă. Câștigase în patruzeci și nouă de state. George McGovern, unul dintre cei mai lipsiți de succes candidați din istoria Americii, câștigase doar în Massachusetts și în Columbia.

Mai rău, deși dezvăluirile noi despre Watergate scandalizaseră intelectualitatea liberală, popularitatea lui Nixon rămăsese la cote înalte. La cinci luni după alegeri, în aprilie 1973, rata de popularitate a președintelui era de 60 de procente.

— Ce ar trebui să facem? întreba Jasper frustrat pe oricine era dispus să-l asculte.

Media, condusă de *Washington Post,* dezvăluia un delict prezidențial după altul, în timp ce Nixon se zbătea disperat să acopere implicarea sa în afacere. Unul dintre spărgătorii de la Watergate scrisese o scrisoare pe care judecătorul o citise la

proces, în care se plângea că acuzații fuseseră supuși presiunii politice pentru a pleda „vinovat” și pentru a nu vorbi. Dacă era adevărat, însemna că președintele Nixon încerca să devieze cursul justiției, însă alegătorilor nu părea că le pasă.

Marți, 17 aprilie, când se schimbă tendința, Jasper se afla în sala de presă de la Casa Albă.

Sala avea, la un capăt, o scenă puțin ridicată. În fața cortinei de fundal, colorată într-un gri-albăstrui, plăcut pentru televiziune, se afla un pupitru. Niciodată nu erau suficiente scaune, iar unii dintre reporteri se așezaseră pe covorul cafeniu, în timp ce cameramanii se luptau pentru spațiu.

Casa Albă anunțase că președintele va face o scurtă declarație, dar că nu va răspunde la întrebări. Reporterii se adunaseră la ora trei. Acum, era patru și jumătate și nu se întâmplase nimic.

Nixon apăru la 4:42. Jasper observă că mâinile păreau să-i tremure. Nixon anunță rezolvarea unei dispute între Casa Albă și Sam Ervin, președintele comitetului senatorial care investiga scandalul Watergate. Personalul Casei Albe avea, acum, permisiunea de a depune mărturie în fața comitetului Ervin, deși avea libertatea de a refuza să răspundă la anumite întrebări. Jasper se gândi că nu era cine știe ce concesie. Dar, cu siguranță, un președinte nevinovat nici măcar nu ar fi ajuns la această dispută.

Apoi, Nixon spuse:

— Niciunei persoane care deține sau a deținut o funcție de importanță majoră în administrație nu trebuie să i se acorde imunitate în fața justiției.

Jasper se agită. Ce însemna asta? Cineva trebuie să fi cerut imunitate, cineva apropiat de Nixon. Acum, președintele refuza asta în mod public. Scotea pe cineva la bătaie, dar pe cine?

— Condamn orice încercare de acoperire, indiferent cine este implicat, rosti președintele, care încercase să oprească ancheta FBI; apoi părăsi camera.

Secretarul de presă, Ron Ziegler, urcă pe podium într-o furtună de întrebări. Jasper nu întrebă nimic. Era intrigat de declarația despre imunitate.

Ziegler spuse că anunțul pe care președintele tocmai îl făcuse era o declarație „operativă”. Jasper recunoscu imediat această vorbire înșelătoare, deliberat vagă, care urmărea să încețoșeze

adevărul, mai degrabă decât să-l clarifice. Și ceilalți ziariști din sală observară asta.

Johnny Apple de la *New York Times* întrebă dacă asta implica faptul că toate celelalte declarații anterioare erau inoperante.

— Da, spuse Ziegler.

Corpul de presă era furios. Însemna că și ei fuseseră mințiți. De mulți ani relatau încrezători declarațiile lui Nixon, acordându-le credibilitatea datorată unui șef de stat. Acum, aflau că fuseseră luați de proști.

Nu vor mai avea încredere în el niciodată.

Jasper se întoarse la birourile *This Day,* încă întrebându-se cine era adevărata țintă a declarației lui Nixon despre imunitate.

Primi răspunsul peste două zile. Ridică receptorul și o femeie îi spuse, cu voce tremurândă, că era secretara consilierului Casei Albe, John Dean, și că suna reporterii importanți din Washington pentru a le citi o declarație din partea lui.

Acest lucru, în sine, era bizar. În cazul în care consilierul legal al președintelui dorea să spună ceva presei, ar fi trebuit să o facă prin Ron Ziegler. Asta era, clar, o ruptură.

— Unii ar putea să creadă că voi deveni țapul ispășitor în afacerea Watergate, citi secretara. Oricine crede asta, nu mă cunoaște…

„Ah, se gândi Jasper, primul șobolan părăsește corabia care se scufundă.”

•

Maria fu uimită de Nixon. Nu avea demnitate. Pe măsură ce tot mai mulți oameni realizau cât de fals este, nu demisionă, ci rămase la Casa Albă făcând scandal, supărându-se, amenințând și mințind, mințind, mințind.

La sfârșitul lui aprilie, John Ehrlichman și Bob Haldeman demisionară deodată. Amândoi fuseseră apropiați de Nixon. Din cauza numelor lor cu rezonanță germană, erau numiți „Zidul Berlinului” de către cei care fuseseră opriți de ei. Organizaseră, pentru președinte, activitățile criminale, comițând sperjurul: putea să creadă cineva că ei făcuseră toate aceste lucruri împotriva voinței lui și fără să-i spună? Ideea era de-a dreptul comică.

A doua zi, Senatul votă, în unanimitate, numirea unui procuror special, independent de pătatul Minister al Justiției, care să

investigheze dacă președintele ar trebui sau nu să fie pus sub acuzare.

Zece zile mai târziu, rata de popularitate a lui Nixon căzu la 44-45 la sută – era pentru prima dată când avea un scor negativ.

Procurorul special se apucă imediat de muncă. Începu să angajeze echipe de avocați. Maria îl cunoștea pe unul dintre ei, un fost oficial al Ministerului Justiției, Antonia Capel. Antonia locuia în Georgetown, nu departe de apartamentul Mariei și, într-o seară, Maria sună la ușa ei.

Antonia deschise ușa și păru surprinsă.

— Nu-mi spune numele, spuse Maria.

Antonia fu derutată, dar se adaptă rapid.

— Bine, spuse ea.

— Putem sta de vorbă?

— Desigur, intră.

— Vrei să ne întâlnim la cafeneaua din josul străzii?

Antonia o privi nedumerită, dar răspunse:

— Sigur. O să-l rog pe soțul meu să le facă baie copiilor… Hm, lasă-mă cinci minute.

— Desigur.

Când Antonia ajunse la cafenea, întrebă:

— Apartamentul meu are microfoane?

— Nu știu, dar este posibil, acum că lucrezi pentru procurorul special.

— Incredibil!

— Uite care-i treaba, spuse Maria. Eu nu lucrez pentru Dick Nixon. Loialitatea mea este față de Ministerul de Justiție și de poporul american.

— Bine…

— Nu am nimic deosebit să-ți spun acum, dar vreau să știi că, dacă există vreun fel în care pot să ajut procurorul special, o voi face.

Antonia era suficient de inteligentă ca să înțeleagă că se oferea să fie spion în interiorul Ministerului de Justiție.

— Ar putea să fie foarte important, spuse ea, dar cum să rămânem în contact fără să dezvăluim jocul?

— Sună-mă de la un telefon public. Nu-ți spune numele. Spune ceva despre o ceașcă de cafea. Mă voi întâlni cu tine, aici, în aceeași zi. Ora asta îți convine?

— Perfect.
— Cum merg treburile?
— Abia am început. Căutăm avocații potriviți care să se alăture echipei.
— Referitor la subiectul ăsta, am o sugestie: George Jakes.
— Cred că l-am întâlnit, amintește-mi cine este.
— A lucrat șapte ani pentru Bobby Kennedy, întâi la Justiție, pe când Bobby era procuror general, apoi la Senat. După ce Bobby a fost asasinat, George s-a dus să lucreze pentru Fawcett Renshaw.
— Pare ideal. O să-l sun.
Maria se ridică.
— Hai să plecăm separat. Reduce șansele de a fi văzute împreună.
— Nu ți se pare groaznic faptul că trebuie să acționăm pe ascuns atunci când facem ceea ce trebuie?
— Știu.
— Mulțumesc pentru că ai venit să mă vezi, Maria. Chiar apreciez asta.
— La revedere, spuse Maria. Nu-i spune șefului tău numele meu.

•

Cameron Dewar avea în biroul său un televizor. Când dezbaterile comitetului Ervin erau transmise în direct, aparatul lui Cam era pornit permanent – așa cum era aproape orice alt aparat aflat în centrul orașului Washington.
În după-amiaza zilei de luni, 17 iulie, Cam lucra la un raport pentru noul său șef, Al Haig, care îl înlocuise pe Bob Haldeman în calitate de șef al personalului Casei Albe. Cam nu era foarte atent la mărturia televizată a lui Alexander Butterfield, un angajat de nivel mediu al Casei Albe, care organizase programul zilnic al președintelui Nixon în primul mandat, apoi plecase la conducerea Administrației Federale a Aviației.
Un avocat al comitetului, numit Fred Thompson, îl chestiona pe Butterfield.
— Erați la curent instalarea unor dispozitive de ascultare în Biroul Oval al președintelui?
Cam ridică privirea. Era ceva neașteptat. Dispozitive de ascultare – numite, de obicei „gândaci” – în Biroul Oval? Sigur nu exista așa ceva.

Butterfield păstră tăcerea multă vreme. În sală se făcu liniște. Cam șopti.

— Iisuse!

Într-un final, Butterfield spuse:

— Eram la curent cu dispozitivele de ascultare, da, domnule.

Cam se ridică.

— La dracu, nu! țipă el.

La televizor, Thompson întrebă:

— Când au fost instalate aceste dispozitive în Biroul Oval?

Butterfield ezită, oftă, înghiți în sec și spuse:

— Aproximativ în vara lui ’72.

— Dumnezeule atotputernic! țipă Cam la camera goală. Cum s-a putut întâmpla asta? Cum a putut președintele să fie atât de prost?

Thompson spuse:

— Povestește-mi puțin despre modul de funcționare al acestor dispozitive, de exemplu, cum erau activate.

Cam țipă:

— Taci din gură! Taci, dracului, din gură!

Butterfield intră într-o explicație lungă despre sistem și, până la urmă, dezvălui că erau activate vocal.

Cam se așeză, din nou. Era o catastrofă. Nixon înregistrase, în secret, tot ceea ce se petrecea în Biroul Oval. Vorbise despre spargeri, mită și șantaje, știind, tot timpul, că fiecare cuvânt era înregistrat.

— Prost! Prost! Prost! rosti Cam cu voce tare.

Putea bănui ce urma să se întâmple. Atât comitetul Ervin, cât și procurorul special vor cere să asculte benzile respective. Aproape sigur, vor reuși să-l oblige pe președinte să le dea benzile: erau probe importante în mai multe investigații penale. Apoi, toată lumea va afla adevărul.

Nixon ar fi putut reuși să-și păstreze benzile pentru el sau, poate, să le distrugă; dar asta era aproape la fel de rău. Pentru că, dacă ar fi fost nevinovat, benzile l-ar fi exonerat, așa că, de ce să le ascundă? Distrugerea lor ar fi fost văzută ca o acceptare a vinei – și ar mai fi adăugat încă un delict la lunga listă pentru care putea fi judecat.

Președinția lui Nixon era încheiată.

Probabil că el avea să se agațe de post. Cam îl cunoștea foarte bine. Nixon nu pricepea când era învins – n-o făcuse

niciodată. Odată, de mult, acesta era punctul lui forte. Acum, asta putea să ducă la săptămâni sau chiar la luni de diminuare a credibilității și de creștere a umilinței, înainte să cedeze.

Cam nu voia să asiste la asta.

Ridică receptorul și îl sună pe Tim Tedder. Se întâlniră, o oră mai târziu, la Electric Diner, un birt demodat.

— Nu ești îngrijorat că ai venit să te vezi cu mine? spuse Tedder.

— Nu mai contează. Plec de la Casa Albă.

— De ce?

— Nu te-ai uitat la televizor?

— Astăzi, nu.

— În Biroul Oval există un sistem de înregistrare, activat vocal. Tot ce s-a spus în camera respectivă, în ultimii trei ani, este înregistrat. Ăsta este sfârșitul. Nixon e terminat.

— Stai o clipă! În timp ce aranja treburile astea, el se înregistra pe sine?

— Da.

— Se incriminează singur.

— Da.

— Ce idiot ar face așa ceva?

— Am crezut că e deștept. Bănuiesc că ne-a prostit pe toți. Pe mine, sigur m-a prostit.

— Ce vei face?

— De asta te-am sunat. Îmi iau viața de la capăt. Vreau o slujbă nouă.

— Vrei să lucrezi pentru firma mea de securitate? Eu sunt doar un angajat…

— Nu, nu, ascultă. Am 27 de ani. Am cinci ani de experiență la Casa Albă. Vorbesc limba rusă.

— Deci, vrei să lucrezi pentru…?

— CIA. Sunt foarte calificat.

— Ești. Va trebui să treci prin antrenamentul lor de bază.

— Nicio problemă. Face parte din noul meu început.

— Mă bucur să-i sun pe vechii mei prieteni de acolo și să pun o vorbă bună pentru tine.

— Apreciez asta. Și mai e ceva.

— Ce?

— Nu vreau să fac mare caz din asta, dar știu unde sunt îngropate cadavrele. CIA a încălcat câteva reguli în toată afacerea asta Watergate. Cunosc totul despre implicarea CIA.

— Știu.

— Ultimul lucru pe care vreau să-l fac este să șantajez pe cineva. Știi că țin la loialitatea mea, dar ai putea să le sugerezi prietenilor tăi de la agenție că, în mod normal, n-aș șopti nimic despre angajatorul meu.

— Am priceput.

— Deci, ce crezi?

— Cred că ești pe drumul cel bun.

•

George era fericit și mândru să facă parte din echipa procurorului special. Simțea că aparținea unui grup care conducea politica americană, așa cum era pe vremea când lucra pentru Bobby Kennedy. Singura lui problemă era că nu știa cum se va întoarce la cazurile mărunte la care lucrase pentru Fawcett Renshaw.

Dură cinci luni, dar la final Nixon fu obligat să înmâneze procurorului special trei casete cu material brut din sistemul de înregistrare al Biroului Oval.

George Jakes se afla la birou, împreună cu restul echipei, când ascultară caseta din 23 iunie 1972, la mai puțin de o săptămână după spargerea de la Watergate.

Auzi vocea lui Bob Haldeman.

— FBI nu este ținut sub control pentru că Gray nu prea știe cum să-l controleze.

Înregistrarea avea un ecou, dar vocea baritonală a lui Haldeman era destul de clară.

Cineva întrebă:

— De ce ar avea nevoie președintele să aibă FBI sub control?

Era o întrebare retorică, se gândea George. Singurul motiv era acela de a împiedica Biroul să investigheze delictele președintelui.

Pe bandă, Haldeman continuă:

— Investigația lor duce, acum, în anumite zone productive, pentru că au reușit să urmărească banii.

George își aminti că spărgătorii de la Watergate aveau o mare sumă de bani în bancnote noi, cu serii consecutive. Asta

însemna că, mai devreme sau mai târziu, FBI putea să descopere cine le dăduse banii.

Acum, toată lumea știa că banii veniseră de la CREEP. Oricum, Nixon încă nega că ar fi știut ceva despre asta. Totuși, aici, vorbea despre asta, la șase zile după spargere!

Vocea gravă de bas a lui Nixon interveni:

— Oamenii care au donat banii ar putea să spună că i-au dat, pur și simplu, cubanezilor.

George auzi pe cineva în cameră rostind:

— Sfinte Sisoe!

Procurorul special opri banda.

— Dacă nu mă înșel, președintele a propus să li se ceară donatorilor săi să comită sperjur, spuse George.

— Îți poți închipui asta? rosti uluit procurorul special.

El apăsă pe buton și Haldeman continuă:

— Nu vrem să depindem de prea mulți oameni. Modul în care putem stăpâni situația, acum, este să-i spunem lui Walters să-l sune pe Pat Gray și să-i zică, pur și simplu: „Stai naibii departe de povestea asta”.

Era foarte asemănător unei relatări a lui Jasper Murray, bazată pe o informație de la Maria. Generalul Vernon Walters era director adjunct al CIA. Agenția avea un acord de lungă durată cu FBI: dacă o investigație amenința să dezvăluie o operațiune secretă a celuilalt, investigația trebuia oprită la o simplă solicitare. Ideea lui Haldeman părea să ceară CIA să pretindă că investigația FBI în spargerea de la Watergate era, în vreun fel, o amenințare pentru securitatea națională.

Ceea ce însemna deraierea cursului justiției.

Pe bandă, Nixon spuse:

— Bine, în regulă.

Procurorul opri, din nou, banda.

— Ai auzit asta? întrebă George, fără să-i vină a crede. Nixon a spus: „Bine, în regulă”.

Nixon continuă:

— Este posibil să dezvăluie toată afacerea cu Golful Porcilor, ceea ce noi credem că ar fi foarte neplăcut pentru CIA, pentru țară și pentru politica externă americană. Părea să deruleze o poveste pe care CIA ar fi putut să o spună celor de la FBI, se gândi George.

— Da, spuse Haldeman. Pe baza asta vom lucra.

— Președintele Statelor Unite, așezat la biroul lui, explicând personalului său cum să comită sperjur! spuse procurorul.

Toată lumea din cameră era uluită. Președintele era un infractor, iar ei aveau dovada în mâini.

— Mincinos nenorocit, l-am prins, spuse George.

Pe bandă, Nixon zise:

— Nu vreau ca ei să-și dea seama că facem asta din cauza unei îngrijorări politice.

Haldeman răspunse:

— Bine.

În cameră, adunați în jurul magnetofonului, avocații izbucniră în râs.

•

Când sună George, Maria era la biroul ei de la Ministerul de Justiție.

— Tocmai am auzit de la prietenul tău, spuse el. Ea știa că vorbește despre Jasper. Vorbea codificat, în caz că telefoanele erau ascultate. Biroul de presă de la Casa Albă a sunat rețelele și a rezervat timp de emisie pentru președintele Nixon. Ora 9:00, în seara asta.

Era joi, 8 august 1974.

Inima Mariei se opri. Putea acesta să fie, în sfârșit, finalul?

— Poate că vrea să demisioneze, spuse Maria.

— Poate.

— Doamne, sper să fie așa.

— Este ori asta, ori își va declara, din nou, nevinovăția.

Maria nu voia să fie singură când se va întâmpla asta.

— Vrei să treci pe la mine? întrebă ea. Putem să ne uităm împreună.

— Da, bine.

— Pregătesc cina.

— Nimic care să îngrașe.

— George Jakes, ești un înfumurat.

— Fă o salată.

— Vino pe la 7:30.

— Aduc eu vinul.

Maria ieși să cumpere câte ceva pentru cină, în căldura lunii august, în Washington. Nu-i mai păsa prea mult de munca ei. Își pierduse încrederea în justiție. Își pierduse încrederea în Ministerul de Justiție. Dacă Nixon demisiona în ziua aceea, avea

să înceapă să-și caute un alt post. Încă dorea să lucreze în serviciul guvernului: numai guvernul avea puterea să facă lumea mai bună, dar se săturase de infracțiuni și de scuze pentru infractori. Dorea o schimbare. Se gândi că putea să încerce la Ministerul de Externe.

Cumpără salată, dar mai cumpără și paste, parmezan și măsline. George avea gusturi rafinate și devenea tot mai rău pe măsură ce avansa spre vârsta mijlocie. Dar, cu siguranță, nu era gras. Nici Maria nu era grasă, dar, pe de altă parte, nu era nici slabă. Pe măsură ce se apropia de 40 de ani, semăna din ce în ce mai mult cu mama ei, mai ales la șolduri.

Își încheie ziua de muncă și plecă înainte de ora 5. În fața Casei Albe se adunase o mulțime. Cântau: „La pușcărie cu șeful”, o parodie a imnului „Glorie șefului”.

Maria luă autobuzul spre Georgetown.

Pe măsură ce salariul ei se îmbunătățea, Maria schimbase apartamentele, de fiecare dată pentru un loc mai bun, dar în aceeași zonă. La ultima mutare se debarasase de toate fotografiile cu președintele Kennedy, în afară de una. Locul ei de acum îți dădea o senzație de confort. Acolo unde George prefera mobilă modernă, cu linii drepte și un decor simplu, Mariei îi plăceau țesăturile cu model, liniile curbe și o mulțime de perne.

Pisica ei gri, Loopy, veni să o întâmpine, ca întotdeauna, frecându-și capul de piciorul Mariei. Julius, motanul, era mult mai distant: el apărea mai târziu.

Pregăti masa, spălă salata și rase parmezanul. Apoi făcu un duș și îmbrăcă o rochie de vară, din bumbac, în nuanța ei favorită, turcoaz. Se gândi dacă să se dea cu ruj și hotărî că nu.

Știrile de seară, la televizor, erau mai mult speculații. Nixon avusese o discuție cu vicepreședintele Gerald Ford, care putea să devină președinte a doua zi. Secretarul de presă, Ron Ziegler, anunțase reporterii de la Casa Albă că președintele se va adresa națiunii la ora 9, apoi părăsise sala fără să răspundă întrebărilor referitoare la subiectul declarației președintelui.

George ajunse la 7:30, purtând pantaloni, mocasini și o bluză albastră, deschisă la gât. Maria lăsă salata și puse pastele în apă fiartă, în timp ce el deschise o sticlă de chianti.

Ușa dormitorului ei era deschisă și George privi înăuntru.

— Nu mai este un altar, spuse el.

— Am aruncat aproape toate fotografiile.

Se așezară la masa ei micuță ca să mănânce.

Fuseseră prieteni timp de treisprezece ani și fiecare îl văzuse pe celălalt în pragul disperării. Fiecare avusese un iubit special care dispăruse: Verena Marquand – la Panterele Negre, președintele Kennedy – în neființă. În feluri diferite, atât George, cât și Maria fuseseră părăsiți. Împărțiseră atât de multe, încât se simțeau confortabil împreună.

— Inima este o hartă a lumii, știai asta? rosti Maria.

— Nici măcar nu știu ce înseamnă asta, spuse el.

— Am văzut, odată, o hartă medievală. Prezenta pământul ca pe un disc plat, cu Ierusalimul la mijloc. Roma era mai mare decât Africa, iar America nici nu apărea, firește. Inima este genul ăla de hartă. Sinele este în centru și tot restul este disproporționat. Îți desenezi prietenii din tinerețe foarte mari, apoi nu poți să modifici scara când trebuie să adaugi alți oameni, mult mai importanți. Oricine care ți-a făcut rău apare prea mare, la fel și cei pe care i-ai iubit.

— Bine, am înțeles, dar…

— Am aruncat fotografiile mele cu Jack Kennedy, dar el va rămâne, întotdeauna, desenat prea mare pe harta din sufletul meu. Asta voiam să spun.

După cină, spălară vasele și se așezară pe canapeaua mare și moale, în fața televizorului, cu ultimele pahare de vin. Pisicile veniră să se așeze pe covor.

Nixon apăru la ora 9.

„Te rog, se gândi Maria, încheie tortura acum.”

Nixon stătea în Biroul Oval, cu o perdea albastră în spate, cu drapelul în dreapta lui și cu steagul prezidențial în stânga. Vocea adâncă și gravă începu imediat.

— Aceasta este a treizeci și șaptea oară când vă vorbesc din acest birou, unde au fost luate multe decizii care au modelat istoria acestei națiuni.

Camera se apropie. Președintele purta obișnuitul costum albastru și cravată.

— În timpul lungii și dificilei perioade Watergate, am simțit că este datoria mea să insist, să fac orice efort posibil pentru a-mi încheia mandatul pentru care m-ați ales. În ultimele zile, în orice caz, mi-a devenit evident faptul că nu dispun de o bază politică suficient de puternică, în Congres, care să justifice continuarea acestui efort.

— Asta este! Demisionează! spuse George agitat.

Maria îi prinse brațul, în emoția momentului.

Camerele se apropiară pentru un prim-plan.

— Nu am fost, niciodată, omul care să abandoneze, spuse Nixon.

— Of, rahat, spuse George, se răzgândește?

— Dar, ca președinte, trebuie să pun interesele Americii pe primul plan.

— Nu, spuse Maria, nu se răzgândește.

— Prin urmare, voi demisiona din funcția de președinte, începând de mâine de la prânz. Vicepreședintele Ford va depune jurământul de credință la ora respectivă, în acest birou.

— Da! exclamă George lovind aerul. E terminat! A plecat!

Maria simțea nu atât triumf, cât ușurare. Se trezise dintr-un coșmar. În vis, cei mai importanți oficiali din țară erau escroci și nimeni nu putea face nimic să-i oprească.

În viața adevărată însă, ei fuseseră descoperiți, făcuți de râs și demiși. Avea un sentiment de siguranță și înțelese că, de doi încoace, America nu mai fusese un loc sigur în care să trăiești.

Nixon nu recunoscu nicio greșeală. Nu spuse nimic despre delictele comise, minți și încercă să dea vina pe alții. Mergând înainte cu discursul, el se referi la triumfurile lui: China, tratatele pentru limitarea armamentului, diplomația din Orientul Mijlociu. Încheie într-o notă sfidătoare, de mândrie.

— S-a terminat, spuse Maria cu un ton de neîncredere.

— Am învins, rosti George și o luă în brațe.

Atunci, aproape fără să se gândească la asta, se sărutară.

Părea să fie cel mai natural lucru din lume.

Fu un puseu brusc de pasiune. Se sărutară jucăuș, explorându-și buzele cu limbile. George avea gust de vin. Era ca și cum ar fi găsit un subiect de conversație fascinant, pe care îl trecuseră cu vederea. Maria se descoperi pe sine zâmbind și sărutând, în același timp.

Oricum, îmbrățișarea lor deveni, în curând, pasională. Plăcerea Mariei era atât de intensă, încât respira cu greu. Descheie cămașa albastră a lui George, astfel încât să-i poată simți pieptul. Aproape că uitase cum este să ții în brațe corpul unui bărbat. Îi atinse părțile intime ale corpului cu degetele ei mici și moi.

Cu coada ochiului văzu cum amândouă pisicile ei pleacă din cameră.

George o mângâie pentru o perioadă surprinzător de lungă. Ea nu mai avusese decât un singur iubit și acesta nu fusese atât de răbdător: până acum, ar fi fost deja peste ea. Era sfâșiată între plăcerea pentru ceea ce îi făcea George și nevoia, aproape disperată, de a-l simți înăuntrul ei.

Apoi, în sfârșit, se întâmplă. Uitase cât de bine era. Îi apăsă pieptul peste al ei și îi ridică picioarele, pentru a-l trage mai aproape de ea. Îi rosti numele iar și iar, până când fu copleșită de spasme de plăcere și strigă. O clipă mai târziu, îl simți ejaculând în ea, iar asta o făcu să se mai înfiorare o dată.

Se întinseră, lipiți unul de altul, respirând greu. Maria nu-l putea atinge destul. Apăsă o mână pe spatele lui, cealaltă pe cap, simțindu-i trupul, aproape fiindu-i frică să nu fie ireal, să nu fie un vis. Îi sărută urechea deformată. Simțea fierbinte, pe gât, respirația lui, gâfâită.

Încet, respirația ei reveni la normal. Lumea din jur redeveni reală. Televizorul era încă pornit, transmițând reacții la demisie. Ea auzi un comentator spunând: „Acesta a fost un adevărat moment al zilei”.

Maria oftă.

— Chiar a fost, spuse ea.

•

George se gândea că fostul președinte trebuia să meargă la închisoare. Mulți oameni credeau asta. Nixon comisese delicte mai mult decât suficiente cât să justifice o sentință cu încarcerare. Nu erau în Europa Evului Mediu, în care regii erau mai presus de lege: erau în America, iar justiția era aceeași pentru toată lumea. Comisia juridică a Camerei Deputaților hotărî că Nixon trebuie să fie acuzat, iar Congresul susținu raportul comisiei cu o majoritate remarcabilă, de 412 voturi la trei. Publicul era în favoarea acuzării cu 66 de procente la 27. John Ehrlichman fusese deja condamnat la douăzeci de luni de închisoare pentru crimele sale: ar fi fost incorect dacă omul care îi dăduse ordinele scăpa de pedeapsă.

La o lună după demisie, președintele Ford îl grație pe Nixon.

George era revoltat și așa era mai toată lumea. Secretarul de presă al lui Ford demisionă. *New York Times* scrise că grațierea fusese „un act profund nechibzuit, îndoielnic și nedrept” care

distrugea credibilitatea noului președinte dintr-o singură lovitură. Toată lumea bănuia că Nixon ajunsese la o înțelegere cu Ford înainte să-i cedeze locul.

— Nu pot să mai suport multe astfel de lucruri, îi spuse George Mariei în bucătăria apartamentului său. Amesteca ulei de măsline cu oțet de vin roșu într-o cană, pentru a face un sos pentru salată. Să stau în spatele unui birou la Fawcett Renshaw în timp ce țara se duce dracului.

— Și ce vrei să faci?

— M-am gândit mult la asta. Vreau să revin în politică.

Ea întoarse fața spre el, iar el fu derutat să citească dezaprobarea pe chipul ei.

— Ce vrei să spui? întrebă ea.

— Deputatul din districtul mamei mele, al nouălea din Maryland, se retrage peste doi ani. Cred că pot să obțin nominalizarea pentru post. De fapt, știu că pot.

— Deci ai vorbit deja cu partidul democrat de aici.

Era, cu siguranță, furioasă pe el, dar el habar nu avea de ce.

— Doar discuții incipiente, da, răspunse el.

— Înainte să vorbești cu mine.

George era consternat. Legătura lor avea doar o lună. Deja trebuia să discute totul cu Maria? Aproape că rosti asta, dar își mușcă limba și spuse ceva mai blând:

— Poate că ar fi trebuit să discut cu tine mai întâi, dar nu mi-a venit idea.

Turnă sosul peste salată și începu să amestece.

— Știi, tocmai am aplicat pentru un post cu adevărat bun la Ministerul de Externe.

— Sigur că da.

— Cred că știi că intenționez să merg până la vârf.

— Și sunt sigur că o s-o faci.

— Nu, cu tine n-o să fac.

— Despre ce vorbești?

— Oficialii superiori ai Ministerului de Externe trebuie să fie apolitici. Trebuie să servească deputații republicani și democrați cu același avânt. Dacă se află că sunt cu un deputat democrat, nu o să promovez niciodată. Vor spune mereu: „Nu poți avea încredere, cu adevărat, în Maria Summers, se culcă cu deputatul Jakes”. Ei vor presupune că loialitatea mea merge către tine și nu către ei.

George nu se gândise la asta.

— Îmi pare rău, spuse el, dar ce pot să fac?

— Cât de mult contează pentru tine relația asta? întrebă ea.

George se gândi că sub cuvintele ei provocatoare se ascundea o capcană.

— Ei bine, spuse el, e cam devreme să vorbesc despre căsătorie…

— Devreme? rosti ea înfuriindu-se. Am 38 de ani, iar tu ești al doilea iubit al meu. Te-ai gândit că sunt în căutarea unui flirt ocazional?

— Voiam să spun, răspunse el cu răbdare, că, dacă ne căsătorim, presupun că vom avea copii și tu vei sta acasă să ai grijă de ei.

Fața ei fu străbătută de revoltă.

— Oo, asta ai presupus? Nu numai că plănuiești să mă împiedici să obțin orice promovări ulterioare, dar, de fapt, te aștepți ca eu să renunț complet la cariera mea!

— Ei bine, asta este ceea ce fac femeile, de obicei, când se căsătoresc.

— Este, pe dracu'! Trezește-te, George. Îmi dau seama că mama ta s-a devotat, de la vârsta de 16 ani, exclusiv îngrijirii tale, dar tu te-ai născut în 1936, pentru Dumnezeu! Acum suntem în anii '70. A sosit feminismul. Munca nu este un lucru pe care femeia îl face doar ca să treacă timpul până când un bărbat binevoiește să o transforme în sclava lui domestică.

George era dezorientat. Problema asta apăruse de nicăieri. El făcuse ceva normal și rațional, iar ea scuipa de furie.

— Nu știu de ce ești atât de enervată, spuse el. Nu ți-am distrus cariera și nici nu te-am făcut o sclavă domestică; de fapt, nici nu ți-am cerut să te căsătorești cu mine.

Vocea ei se liniști.

— Nenorocitule, spuse ea. Ești un mare nenorocit.

Ea ieși din cameră.

— Nu pleca, spuse el.

Auzi ușa apartamentului trântindu-se.

— La dracu', rosti el.

Mirosea a fum. Fripturile se ardeau. Opri căldura de sub tigaie. Bucățile de carne erau negre, necomestibile și le aruncă în coșul de gunoi.

— La dracu', rosti el din nou.

• PARTEA A OPTA •

CURTEA

DIN 1976 PÂNĂ ÎN 1983

• Capitolul 51 •

Grigori Peshkov era pe moarte. Bătrânul luptător avea 87 de ani și inima lui ceda.

Tanya reușise să-i transmită un mesaj fratelui lui, Lev Peshkov. Acesta avea 82 de ani, dar anunță că vine la Moscova cu un avion privat. Tanya se întrebă dacă va obține permisiunea să-l viziteze, dar bărbatul se descurcă. Sosise ieri și astăzi trebuia să-l viziteze pe Grigori.

Grigori zăcea în pat, în apartamentul său, palid și nemișcat. Era sensibil la presiune și nu putea suporta greutatea așternuturilor peste picioare, așa că mama Tanyei, Anya, așeza în pat două cutii, astfel încât așternuturile să-i țină de cald, dar să nu-l atingă.

Deși era slăbit, Tanya simțea puterea din prezența lui. Chiar și când se odihnea, bărbia lui ieșea în afară cu îndrăzneală. Când ridică pleoapele, apăru din ochii săi albaștri acea privire intensă care băga frica în inimile inamicilor clasei muncitoare.

Era duminică, iar familia și prietenii veniseră în vizită. Își luau rămas-bun, deși, evident, pretindeau altceva. Fratele geamăn al Tanyei, Dimka, și soția lui, Natalya, o aduseseră pe Katya, fetița lor drăguță de șapte ani. Fosta nevastă a lui Dimka, Nina, apăruse cu băiatul de 11 ani, Grisha, care, în ciuda vârstei fragede, începea să aibă intensitatea formidabilă a străbunicului lui. Grigori zâmbi blajin către toți.

— Am luptat în două revoluții și în două războaie mondiale, spuse el. E un miracol că am rezistat atât.

Apoi adormi, iar restul familiei ieși, lăsându-i pe Tanya și pe Dimka să stea lângă patul lui. Cariera lui Dimka luase avânt: acum era oficial al Comitetului de Stat pentru Planificare și

candidat la Politburo. Încă era un asociat apropiat al lui Kosîghin, dar încercările lor de a reforma economia sovietică erau blocate, mereu, de conservatorii de la Kremlin. Soția lui Dimka, Natalya, era șefa Departamentului de Analiză din Ministerul de Externe.

Tanya începu să-i spună fratelui ei despre ultimele noutăți pe care le scrisese pentru TASS. La sugestia lui Vasili, care lucra, acum, la Ministerul Agriculturii, zburase la Stavropol, o regiune sudică fertilă, unde fermele colective experimentau un sistem de bonificații bazat pe rezultate.

— Recoltele au crescut, îi spuse ea lui Dimka. Reforma a avut succes.

— Kremlinul nu o să agreeze bonificațiile, spuse Dimka. Vor spune că sistemul miroase a revizionism.

— Sistemul funcționează de câțiva ani, spuse ea. Prim-secretarul regional este conectat la viața reală. Un tip care se numește Mihail Gorbaciov.

— Probabil că are prieteni în posturi înalte.

— Îl cunoaște pe Andropov, care merge la băi în zonă, pentru apele minerale.

Șeful KGB avea pietre la rinichi, o boală chinuitoare. Dacă vreun om merita o asemenea durere, se gândi Tanya, atunci Iuri Andropov era acela.

Dimka era intrigat.

— Deci, acest Gorbaciov este un reformator care este prietenos cu Andropov? întrebă el. Asta face din el un om neobișnuit. Trebuie să stau cu ochii pe el.

— Mi s-a părut că este revigorant deplin de bun-simț.

— Cu siguranță avem nevoie de idei noi. Îți amintești de Hrușciov, în 1961, care prevedea că Uniunea Sovietică va depăși Statele Unite atât la cifrele de producție, cât și la puterea militară, în douăzeci de ani?

Tanya clătină din cap.

— A fost considerat pesimist la vremea lui.

— Au trecut cincisprezece ani și suntem mai în urmă decât am fost vreodată. Și Natalya îmi spunea că toate celelalte țări est-europene au rămas, și ele, în urma vecinilor. Sunt ținute în liniște doar prin subvenții masive de la noi.

Tanya clătină din cap.

— E bine că putem face exporturi masive de petrol și alte materii prime, care ne ajută să plătim nota.

— Dar nu este destul. Uită-te la Germania de Est. Avem nevoie de un blestemat de Zid ca să împiedicăm oamenii să fugă spre capitalism.

Grigori se mișcă. Tanya se simți vinovată. Pusese în discuție crezurile fundamentale ale bunicului ei în timp ce stătea la căpătâiul său.

Apoi ușa se deschise și intră un străin. Era un bătrân slab și cocoșat, dar îmbrăcat impecabil. Purta un costum gri-închis care fusese croit pe corpul lui, astfel că părea purtat de eroii din filme. Cămașa lui albă strălucea, iar cravata sa roșie ardea. Asemenea haine nu puteau să vină decât din Vest. Tanya nu îl întâlnise niciodată, dar, chiar și așa, avea ceva familiar. Acesta trebuie să fie Lev, își spuse.

El îi ignoră pe Tanya și pe Dimka și se uită la bărbatul din pat.

Bunicul Grigori îi aruncă o privire care spunea că îi este cunoscut vizitatorul, fără să-l poată identifica precis.

— Grigori, spuse bărbatul nou-venit. Fratele meu! Cum ai ajuns să fii atât de bătrân?

Bărbatul vorbea un dialect bizar, învechit, de rusă cu accent de muncitor din Leningrad.

— Lev, rosti Grigori. Ești chiar tu? Pe vremuri erai chipeș!

Lev se apleca și își sărută fratele pe ambii obraji, apoi se îmbrățișară.

— Ai ajuns tocmai la timp, spuse Grigori. Sunt aproape terminat.

O femeie de vreo 80 de ani îl urmase pe Lev în cameră. Era îmbrăcată, se gândi Tanya, ca o prostituată, purtând o rochie neagră, elegantă, tocuri înalte, machiaj și bijuterii. Tanya se întrebă dacă în America era normal ca o femeie în vârstă să se îmbrace așa.

— I-am văzut pe câțiva dintre nepoții tăi în camera cealaltă, spuse Lev. Sunt o gașcă drăguță.

Grigori zâmbi.

— Sunt bucuria vieții mele. Dar tu?

— Eu am o fată de la Olga, nevasta care nu mi-a plăcut niciodată, și un fiu cu Marga, care este aici, cea pe care o prefer. N-am fost un tată prea bun pentru copiii mei. N-am avut niciodată simțul responsabilității ca tine.

— Vreun nepot?

— Trei, răspunse Lev. Unul e vedetă de cinema, unul este cântăreț și altul este negru.

— Negru? se miră Grigori. Cum s-a întâmplat așa ceva?

— S-a întâmplat cum se întâmplă de obicei, idiotule. Fiul meu, Greg – numit după unchiul lui, dacă vrei să știi – s-a culcat cu o negresă.

— Ei bine, asta e mai mult decât a făcut unchiul lui vreodată, rosti Grigori și cei doi bătrâni chicotiră.

Apoi, Grigori spuse:

— Ce viață am mai avut și eu! Am atacat Palatul de Iarnă. I-am distrus pe țari și am creat prima țară comunistă. Am apărat Moscova de naziști. Sunt general, la fel ca și Volodea. Mă simt foarte vinovat față de tine.

— Vinovat față de mine?

— Ai plecat în America și ai pierdut toate astea, spuse Grigori.

— Nu pot să mă plâng, zise Lev.

— Am avut-o și pe Katerina, deși ea te-a preferat pe tine.

Lev zâmbi.

— Și tot ce am obținut eu au fost o sută de milioane de dolari.

— Da, spuse Grigori. Ai pierdut la afacerea asta. Îmi pare rău, Lev.

— E în regulă, răspunse Lev. Te iert.

Era ironic, dar, se gândea Tanya, Grigori nu părea să fi priceput asta.

Intră apoi unchiul Volodea. Era în drum spre o ceremonie a armatei, îmbrăcat în uniforma de general. Tanya realiză, cu un șoc subit, că era prima dată când își vedea tatăl adevărat. Lev se holba la fiul pe care nu-l întâlnise niciodată.

— Dumnezeule, spuse Lev. Arată ca tine, Grigori.

— Este al tău, totuși.

Tatăl și fiul își strânseră mâinile.

Volodea nu spuse nimic, părând stăpânit de o emoție atât de puternică, încât nu putea vorbi.

Lev rosti:

— Când m-ai pierdut ca tată, Volodea, nu ai pierdut mare lucru. Continuând să țină mâna fiului său, îl privi din cap până-n picioare: bocanci strălucitori, uniforma Armatei Roșii, medalii din lupte, ochi albaștri, pătrunzători, păr gri-metalic. Eu totuși, da, spuse Lev, cred că am pierdut mult.

•

În timp ce pleca din apartament, Tanya se întreba unde greșiseră bolșevicii, unde se pervertise idealismul și energia bunicului Grigori, devenind tiranie. Se duse la stația de autobuz, îndreptându-se spre o întâlnire cu Vasili. În mașină, gândindu-se la anii de început ai revoluției ruse, se întrebă dacă decizia lui Lenin de a închide toate ziarele, cu excepția celor bolșevice, fusese eroarea fundamentală. Însemna că, încă de la început, nu trebuiau să aibă circulație și că înțelepciunea convențională nu putea fi pusă la îndoială. Gorbaciov, în Stavropol, era excepțional pentru că permisese să se încerce și altceva diferit. Astfel de oameni erau, de obicei, reduși la tăcere. Tanya era ziarist și se suspecta pe sine însăși că supraestimează egocentric importanța presei libere, dar i se părea că lipsa ziarelor care să critice făcea mult mai ușoară calea celorlalte forme de opresiune.

Erau deja patru ani de când Vasili fusese eliberat. În acest timp, el se reabilitase. Concepuse la Ministerul Agriculturii un serial radio educațional despre fermele colective. Pe lângă dramele despre neveste care înșelau sau despre copii neascultători, personajele discutau despre tehnici agricole. Normal, țăranii care ignorau sfaturile de la Moscova erau leneși și incapabili, iar adolescenții capricioși care discutau autoritatea Partidului Comunist erau respinși de prietenii lor și picau la toate examenele. Serialul avusese un succes enorm. Vasili revenise la Radio Moscova și i se repartizase un apartament într-un bloc pentru scriitori aprobați de guvern.

Întâlnirile lor aveau loc pe ascuns, dar Tanya îl mai lua, uneori, la evenimente sindicale sau la petreceri private. El nu mai era cadavrul ambulant care se întorsese din Siberia în 1972. Luase ceva în greutate și își recâștigase o parte din prestanța sa anterioară. Acum, la 45 de ani, nu avea să mai fie niciodată frumos ca o vedetă de cinema, dar liniile suferinței de pe fața lui adăugau ceva ținutei sale. Dispunea încă de tone de farmec. De fiecare dată când îl vedea Tanya, era cu o altă femeie. Și nu erau adolescentele nubile care îl adoraseră când avea 30 de ani, deși poate că erau femeile de vârstă mijlocie care deveniseră respectivele adolescente: femei deștepte, îmbrăcate șic, în pantofi cu toc înalt, care păreau perfect capabile să rămână, oricând, în pană de lac de unghii, vopsea de păr sau dresuri.

Tanya se întâlnea cu el, în secret, o dată pe lună.

De fiecare dată, el îi aducea ultimele capitole de la cartea la care lucra, scrise de mână mărunt, îngrijit, un scris pe care și-l dezvoltase în Siberia, pentru a economisi hârtia. Ea le dactilografia pentru el, corecta greșelile și punctuația, unde era nevoie. Și, la următoarea întâlnire, ea îi aducea materialul dactilografiat, pentru verificare, și îl discuta cu el.

Milioane de oameni din toată lumea cumpărau cărțile lui Vasili, dar el nu întâlnise pe niciunul dintre ei. Poate că nu citise nici măcar recenziile, care erau scrise în limbi străine și publicate în ziare din țările vestice. Așa că Tanya era singura persoană cu care își putea discuta opera, iar el asculta, flămând, orice avea ea de spus. Ea era editorul lui.

În fiecare an, în martie, Tanya pleca la Leipzig, pentru a face reportaje de la târgul de carte de acolo și, de fiecare dată, se întâlnea cu Anna Murray. În 1973 îi dăduse Annei manuscrisul *The Age of Stagnation.* Întotdeauna se întorcea cu un cadou pentru Vasili de la Anna – o mașină de scris electrică, o haină din cașmir – și cu vești despre și mai mulți bani care se adunau în contul lui bancar, la Londra. Probabil că el nu avea să ajungă niciodată să cheltuiască vreun bănuț din ei.

Tanya încă își lua precauții suplimentare de fiecare dată când se întâlnea cu el. Astăzi, coborî din autobuz la mai bine de un kilometru distanță de locul întâlnirii și se asigură că nu este urmărită când intră într-o cafenea numită Josef. Vasili se afla deja acolo, așezat la o masă, cu un pahar de votcă în față. Pe scaunul de lângă el se găsea o mapă din piele, mare. Tanya salută, lejer, de parcă erau cunoștințe care s-au întâlnit întâmplător. Luă o bere de la bar și se așeză în partea opusă lui Vasili.

Era fericită să vadă că arăta atât de bine. Fața lui avea o demnitate pe care nu o avusese cu cincisprezece ani înainte. Încă avea ochi căprui, blânzi, dar acum erau foarte receptivi și clipeau poznaș. Ea realiză că nu exista nimeni, în afara familiei ei, pe care să-l cunoască atât de bine. Îi știa toate punctele tari: imaginația, inteligența, șarmul și hotărârea curajoasă care îi permisese să supraviețuiască și să continue să scrie, timp de zece ani, în Siberia. Dar îi știa și slăbiciunile, principala fiind irezistibila nevoie de a seduce.

— Mulțumesc pentru pontul despre Stavropol, îi spuse ea. Am scris un articol bun.

— Bine. Să sperăm că întregul experiment nu va fi blocat.

Ea îi dădu lui Vasili ultimul capitol dactilografiat și dădu din cap spre mapă.

— Încă un capitol?

— Ultimul.

— Anna Murray va fi foarte fericită.

Noul roman al lui Vasili se numea *First Lady.* În el, soția președintelui american – putea să fie Pat Nixon – se pierdea în Moscova pentru douăzeci și patru de ore. Tanya se minună de capacitatea de a inventa a lui Vasili. Să vezi viața din Uniunea Sovietică prin ochii unui conservator american bine intenționat era un mod foarte comic de a critica societatea sovietică. Ea strecură mapa în geanta de pe umăr.

— Când poți să duci editurii toată povestea? întrebă Vasili.

— Imediat ce am o călătorie în străinătate. Cel mai târziu în martie anul viitor, la Leipzig.

— Martie? Vasili era dezamăgit. Este abia peste șase luni, spuse el pe un ton de reproș.

— O să încerc să obțin o delegație într-un loc în care mă pot întâlni cu ea.

— Te rog.

Tanya se simți ofensată.

— Vasili, îmi risc viața ca să fac asta pentru tine. Ia pe altcineva, dacă poți, sau fă asta singur. La naiba, nu m-ar deranja.

— Desigur, rosti el, căindu-se imediat. Îmi pare rău. Am investit foarte mult în asta – munca de trei ani, toată făcută seara, după ce veneam de la slujbă. Nu am însă niciun drept să fiu nerăbdător cu tine. El se întinse peste masă și își puse mâna peste a ei. Tu ai fost colacul meu de salvare. Nu doar o dată.

Ea încuviință. Era adevărat.

În orice caz, se simțea încă supărată pe el, în timp ce pleca din cafenea, cu finalul romanului în geantă. Ce o deranja? Femeile acelea cu tocuri înalte, se hotărî ea. Simțea că Vasili ar fi trebuit să treacă de faza asta. Promiscuitatea este adolescentină. Se reducea pe sine, arătându-se la fiecare petrecere literară cu o altă iubită. Până acum ar fi trebuit să se stabilească într-o relație serioasă cu o femeie care era egalul său. Putea să fie mai tânără, poate, dar trebuia să fie capabilă să se ridice la nivelul inteligenței lui și să-i aprecieze munca,

poate chiar să îl ajute. El avea nevoie de un partener, nu de o serie de trofee.

Ea se îndreptă spre sediul TASS. Înainte de a ajunge la biroul său, fu acostată de Piotr Opotkin, redactor-șef și supervizorul politic al departamentului. Ca întotdeauna, între buze i se clătina o țigară.

— Am primit un telefon de la Ministerul Agriculturii. Articolul tău despre Stavropol nu poate să iasă, spuse el.

— Cum? De ce nu? Sistemul de bonificații a fost aprobat de minister. Și funcționează.

— Greșit.

Lui Opotkin îi plăcea să le spună oamenilor că greșesc.

— A fost desființat. Există o abordare nouă, metoda Iptatovo. Trimit flote de combine de recoltare în tot teritoriul.

— Control de la centru, din nou, în loc de responsabilitate individuală.

— Exact. Bărbatul își scoase țigara din gură. Trebuie să scrii un articol nou despre metoda Iptatovo.

— Ce spune prim-secretarul regional?

— Tânărul Gorbaciov? Implementează noul sistem.

Normal că o face, reflectă Tanya. Era un om inteligent. Știa să tacă și să facă orice i se spunea. Altfel nu ar fi ajuns prim-secretar.

— Foarte bine, spuse ea sufocată de furie. O să scriu un articol nou.

Opotkin încuviință și plecă mai departe.

Fusese prea frumos ca să fie adevărat, se gândi Tanya: o idee nouă, bonificații plătite pentru rezultate bune, recolte mai bogate, în consecință nicio nevoie de ajutor de la Moscova. Fusese un miracol că sistemul permisese asta pentru câțiva ani. Pe termen lung, un asemenea sistem era complet inacceptabil.

Desigur.

• Capitolul 52 •

George Jakes purta un smoching nou. Îi venea destul de bine, credea el. La 42 de ani, nu mai avea fizicul luptătorului de care fusese atât de mândru în tinerețe, dar era încă suplu și nu

mergea cocoșat, iar hainele de nuntă în alb și negru îl avantajau.

Stătea în picioare în Biserica Evanghelică Bethel, la care mama lui se ducea de zeci de ani, în suburbia orașului Washington, pe care acum o reprezenta ca membru al Congresului. Era o clădire joasă din cărămidă, mică, simplă și, în mod normal, decorată doar cu o serie de citate înrămate din Biblie: „Dumnezeu este păstorul meu” și „La început a fost Cuvântul”. Astăzi era însă împodobită pentru slujbă cu fanioane, panglici și o mulțime de flori albe. În timp ce George își aștepta mireasa, corul cânta *Va veni în curând.*

În rândul din față, mama lui purta un costum nou, de un albastru-închis, și o pălărie asortată, cu un mic voal. „Ei bine, mă bucur, spusese Jacky când George îi comunicase că urma să se însoare. Am 58 de ani și îmi pare rău că ai așteptat atât de mult, dar mă bucur că, în cele din urmă, ai hotărât să o faci.” Era mereu ironică, dar astăzi nu putea să-și ascundă zâmbetul mândru. Fiul său se căsătorea în biserica ei, în fața tuturor prietenilor și a vecinilor săi și, în plus, era membru al Congresului.

Lângă ea stătea tatăl lui George, senatorul Greg Peshkov. Cumva, reușea să facă până și un smoching să arate ca o pijama șifonată. Uitase să-și pună butonii la cămașă, iar nodul cravatei arăta ca o molie moartă. Nimănui nu-i păsa.

Tot în rândul din față erau bunicii ruși ai lui George, Lev și Marga, trecuți acum de 80 de ani. Amândoi păreau plăpânzi, dar veniseră cu avionul din Buffalo pentru nunta nepotului.

Făcându-și apariția la nuntă și stând în primul rând, tatăl lui George și bunicii caucazieni ai acestuia recunoșteau adevărul în fața lumii, dar nimănui nu-i păsa. Era anul 1978 și ceea ce fusese cândva un secret dizgrațios acum abia dacă mai conta.

Corul începu să cânte *Ești atât de frumoasă,* iar toată lumea se întoarse și privi înapoi, spre ușa bisericii.

Verena intră la brațul tatălui ei, Percy Marquand. George și alți câțiva credincioși rămaseră cu gura căscată de uimire. Purta o rochie de mireasă îndrăzneață, cu umeri căzuți și mulată pe coapse, de unde se evaza într-o trenă. Pielea umerilor ei goi, de culoarea caramelului, era la fel de catifelată și de delicată ca satinul rochiei. Era splendidă. George simți lacrimi în ochi.

Slujba se termină repede. George reuși să dea răspunsurile corecte, dar singurul lucru la care se gândea era faptul că Verena era acum a lui, pentru totdeauna.

Ceremonia fu una obișnuită, spre deosebire de grandiosul mic dejun din ziua nunții, organizat de tatăl miresei. Percy închiriase PISCES, un club de noapte din Georgetown, la intrarea căruia se afla o cascadă înaltă de douăzeci de metri, care curgea într-un eleșteu imens cu peștișori aurii, la nivelul inferior, și un acvariu în mijlocul ringului de dans.

George și Verena dansară, pentru prima dată, pe melodia *Stayin' Alive,* a formației Bee Gees. George nu era un dansator desăvârșit, dar asta nu conta prea mult: toată lumea o privea pe Verena, care își ținea trena cu o mână, în timp ce dansa ca la discotecă. George era atât de fericit, încât ar fi vrut să îmbrățișeze pe toată lumea.

A doua persoană care dansă cu mireasa fu Ted Kennedy, care venise fără soția lui, Joan; se zvonea că se despărțiseră. Jacky puse mâna pe chipeșul Percy Marquand. Mama Verenei, Babe Lee, dansă cu Greg.

Vărul lui George, Dave Williams, starul muzicii pop, era însoțit de Beep, atrăgătoarea sa soție, și de fiul lor în vârstă de cinci ani, John Lee, botezat după cântărețul de blues John Lee Hooker[8]. Băiatul dansă cu mama lui și se mișcă atât de țanțoș, încât îi făcu pe toți să râdă: probabil că văzuse *Saturday Night Fever*[9].

Elizabeth Taylor dansă cu noul ei soț, milionarul și viitorul senator John Warner. Pe degetul inelar al mâinii drepte, Liz purta faimosul diamant Krupp de treizeci și trei de carate, tăiat în formă de pătrat. Văzând toate acestea prin ceața euforiei, George își dădu seama, zăpăcit, că nunta lui se transformase într-unul dintre cele mai remarcabile evenimente mondene ale anului.

George o invitase pe Maria Summers, dar aceasta refuzase. După scurta lor idilă, terminată cu o ceartă, nu își mai vorbiseră vreme de un an. George fusese rănit și confuz. Nu știa cum trebuia să își trăiască viața: regulile se schimbaseră. Mai mult

---

[8] John Lee Hooker (1917-2001) a fost un cântăreț de blues american, compozitor și chitarist. (n.tr.).

[9] *Saturday Night Fever* (*Febra de sâmbătă seara*), film american din anul 1977, care a popularizat muzica disco. (n.tr.).

decât atât, era nemulțumit. Femeile voiau o nouă învoială și se așteptau ca el să știe care anume era aceasta, fără să i se spună, și să fie de acord, fără să negocieze.

Apoi, Verena apăruse, după șapte ani de obscuritate. Își înființase propria campanie de lobby în Washington, specializându-se în drept civil și în alte chestiuni legate de egalitate. Primii ei clienți erau grupuri mici care făceau presiune și care nu își permiteau să-și angajeze proprii agenți de lobby cu normă întreagă. Zvonul că Verena fusese, cândva, o Panteră Neagră[10] părea doar să-i ofere o mai mare credibilitate. Nu după mult timp, ea și George formau din nou un cuplu.

Verena părea să se fi schimbat. Într-o seară, ea spuse: „Gesturile dramatice își au locul în politică, dar, până la urmă, progresele se fac prin muncă și răbdare: prin redactarea legislației, prin discuțiile cu presa și prin câștigarea voturilor". „Te-ai maturizat", gândi George, abia oprindu-se să o spună cu voce tare.

Noua Verena își dorea o căsnicie și copii, și era sigură că, pe lângă acestea, ar fi putut avea și o carieră. Pățit fiind, George nu mai băgă din nou mâna în foc: dacă așa credea ea, nu era în măsură să o contrazică.

George îi scrisese o scrisoare delicată Mariei, care începea cu: „Nu vreau să auzi asta de la altcineva". Îi spusese că el și Verena erau din nou împreună și că discutau despre căsătorie. Maria îi răspunsese cu tonuri călduroase de prietenie, iar relația lor redevenise cea de dinaintea demisiei lui Nixon. Ea nu își găsise însă pe nimeni și nu venise la nuntă.

Renunțând să mai danseze, George luă loc lângă tatăl și bunicul său. Lev bea șampanie cu poftă și spunea glume. Un cardinal polonez fusese numit papă, iar Lev știa o mulțime de glume de prost gust despre papa cel polonez.

— A făcut o minune – a surzit un orb!

— Cred că este o mișcare politică foarte agresivă din partea Vaticanului, spuse Greg.

Aceste vorbe îl uimiră pe George, dar de obicei Greg își justifica spusele.

— Cum așa? întrebă George.

---

[10] Membră a Partidului Pantera Neagră pentru Autoapărare, care a activat în Statele Unite ale Americii din 1966 până în 1982. (n.tr.).

— Catolicismul este mai popular în Polonia decât în alte părți ale Europei de Est, iar comuniștii nu sunt destul de puternici încât să reprime religia acolo așa cum au făcut-o în toate celelalte țări. Există o presă religioasă poloneză, o universitate catolică și diverse organizații de caritate, care scapă protejând disidenți și observând cum se încalcă drepturilor omului.

— Așadar, ce pune la cale Vaticanul? întrebă George.

— Intrigi. Cred că ei percep Polonia ca fiind punctul slab al Uniunii Sovietice. Acest papă polonez va face mai mult decât să-i salute pe turiști din balcon – să fii atent.

George era pe cale să întrebe ce urma să facă papa, când în sală se lăsă liniștea, iar el își dădu seama că sosise președintele Carter.

Toată lumea aplaudă, chiar și republicanii. Președintele sărută mireasa, dădu mâna cu George și acceptă un pahar cu șampanie roz, cu toate că nu sorbi decât o gură.

În timp ce Carter discuta cu Percy și cu Babe, care colectau de mult timp fonduri pentru democrați, unul dintre asistenții președintelui se apropie de George. După ce schimbară câteva replici amabile, bărbatul întrebă:

— Ați dori să faceți parte din Comisia Permanentă de Selecție pentru Serviciul Secret de Informații?

George era flatat. Comisiile Congresului erau importante. Un post într-o comisie era o sursă de putere.

— Sunt membru al Congresului de numai doi ani, spuse el.

Asistentul dădu din cap.

— Președintele e dornic să avanseze membri de culoare ai Congresului, iar Tip O'Neill este de acord. Tip O'Neill era liderul Camerei Reprezentanților, care avea privilegiul de a acorda posturi în comisie.

George spuse:

— Aș fi bucuros să mă aflu în slujba președintelui – dar la Serviciul Secret de Informații?

CIA și alte agenții de informații răspundeau în fața președintelui și a Pentagonului, dar erau autorizați, finanțați și, teoretic, controlați de Congres. Din motive de siguranță, două comisii, una din Cameră și una din Senat, se ocupau de chestiunea controlului.

— Știu la ce vă gândiți, spuse asistentul. De obicei, comisiile pentru serviciile secrete de informații sunt pline de prieteni

conservatori ai armatei. Sunteți un liberal care a criticat Pentagonul în cazul Vietnamului și al CIA, pentru ce s-a întâmplat la Watergate. De aceea vă vrem. În prezent, acele comisii nu supraveghează, ci doar aplaudă, iar serviciile de informații care cred că pot scăpa de acuzația de crimă, vor comite crime. Așadar, avem nevoie acolo de cineva care să pună întrebări dificile.

— Comunitatea serviciilor de informații va fi îngrozită.

— Bun, spuse asistentul. După felul în care s-au purtat în era Nixon, trebuie zguduiți. Se uită de-a lungul ringului de dans. Urmărindu-i privirea, George văzu că președintele Carter pleca. Trebuie să plec, spuse asistentul. Aveți nevoie de timp, ca să vă gândiți?

— Nu, răspunse George. Accept.

•

— Nașă de botez? Eu? întrebă Maria Summers. Vorbești serios?

George Jakes zâmbi.

— Știu că nu ești foarte religioasă. Nici noi nu suntem, nu cu adevărat. Merg la biserică pentru a-i face pe plac mamei. Verena a fost o dată în ultimii zece ani, la nunta noastră, dar ne place ideea unor nași de botez.

Luau masa de prânz în sala de mese a Membrilor Casei Reprezentanților, la parterul clădirii Capitoliului, în fața faimoasei fresce *Cornwallis Suel for Cessation of Hostilities*[11]. Maria mânca o friptură; George, o salată.

— Când se va naște copilul? întrebă Maria.

— Cam peste o lună – la începutul lunii aprilie.

— Cum se simte Verena?

— Groaznic. Este letargică și nerăbdătoare în același timp. Și obosită, mereu obosită.

— Curând, toate acestea vor lua sfârșit.

George reveni la întrebarea lui.

— Vrei să fii nașă?

Ea evită din nou să dea un răspuns clar.

— De ce mă întrebi pe mine?

Preț de o clipă, el se gândi.

---

[11] *Cornwallis cere încetarea ostilităților,* frescă a artistului Constantino Brumidi, realizată în anul 1857. (n.tr.).

— Pentru că am încredere în tine, cred. Probabil că am mai multă încredere în tine decât în oricine altcineva din afara familiei mele. Dacă Verena și cu mine am muri într-un accident de avion, iar părinții noștri ar fi prea bătrâni sau morți, sunt sigur că tu, cumva, ai avea grijă de copiii mei.

Maria era, în mod evident, mișcată.

— Într-un fel, este minunat să ți se spună așa ceva.

George se gândi, dar nu rosti faptul că acum era puțin probabil ca Maria să mai aibă copii – urma să împlinească 44 de ani, calculă el –, iar asta însemna că dispunea de multă afecțiune maternă pe care să o îndrepte asupra copiilor prietenilor ei.

Îi era deja ca o rudă. Prietenia cu ea dura de aproape 20 de ani. Încă o vizita pe Jacky de câteva ori pe an. Și Greg o plăcea pe Maria, așa cum o plăceau și Lev, și Marga. Era greu să nu o placi.

George nu dădu glas acestor gânduri, dar, în schimb, spuse:

— Ar însemna mult pentru Verena și pentru mine dacă ai accepta.

— Verena chiar își dorește asta?

George zâmbi.

— Da. Știe că noi am avut o relație, dar nu este geloasă. De fapt, te admiră pentru ce ai obținut de-a lungul carierei tale.

Maria privi bărbații din frescă, cu hainele și cizmele lor din secolul al XVIII-lea și spuse:

— Ei bine, cred că voi fi și eu ca generalul Cornwallis și mă voi preda.

— Mulțumesc! rosti George. Sunt foarte fericit. Aș comanda o șampanie, dar știu că nu bei în mijlocul unei zile de lucru.

— Poate când se va naște copilul.

Chelnerița luă farfuriile, iar ei comandară o cafea.

— Cum merg lucrurile în Departamentul de Stat? întrebă George.

Acum, Maria juca un rol important acolo. Avea titlul de secretar asistent adjunct, un post mai influent decât părea.

— Încercăm să ne dăm seama ce se întâmplă în Polonia, spuse ea. Nu este ușor. Credem că guvernul este foarte criticat din interiorul Partidului Muncitorilor Uniți, care este Partidul Comunist. Muncitorii sunt săraci, elita este prea privilegiată, iar „Propaganda succesului” nu face decât să atragă atenția asupra

realității eșecului. De fapt, anul trecut, venitul la nivel național a scăzut.

— Știi că fac parte din Comisia pentru Serviciile de informații.

— Desigur.

— Primești informații bune de la agenții?

— Sunt bune, din câte știm, dar nu suficiente.

— Vrei să aduc în atenția comisiei această chestiune?

— Da, te rog.

— S-ar putea să avem nevoie de mai mult personal pentru serviciile de informații în Varșovia.

— Cred că da. Polonia ar putea fi importantă.

George încuviință.

— Asta a spus Greg când Vaticanul a ales un papă polonez. Și, de obicei, are dreptate.

•

La vârsta de 40 de ani, Tanya începu să fie nemulțumită de viața ei.

Se întrebă ce voia să facă în următorii patruzeci de ani și află că nu voia să-i petreacă în calitate de acolit al lui Vasili Yenkov. Își riscase libertatea pentru a împărtăși lumii geniul lui, dar acest lucru nu-i adusese niciun beneficiu. Era timpul să se concentreze asupra propriilor nevoi, hotărî ea. Ce însemna asta, nu știa.

Nemulțumirea ei culmină la o petrecere de acordare a Premiului Literar Lenin pentru memoriile lui Leonid Brejnev. Premiul era ridicol: cele trei volume ale autobiografiei liderului sovietic nu erau scrise bine, nu erau adevărate și nici măcar nu erau scrise de Brejnev, ci de altcineva, dar Uniunea Scriitorilor vedea premiul ca pe un pretext util pentru a da o petrecere.

Pregătindu-se pentru sindrofie, Tanya își prinse părul în coadă, ca Olivia Newton-John în filmul *Grease*[12], pe care îl văzuse pe o casetă video, procurată în mod ilicit. Noua coafură nu o înveseli atât de mult pe cât sperase.

Ieșind din clădire, se întâlni cu fratele ei pe hol și îi spuse unde se ducea.

— Văd că protejatul tău, Gorbaciov, a ținut un discurs laudativ la adresa geniului literar al tovarășului Brejnev, spuse ea.

---

[12] Comedie romantică americană, produsă în anul 1978 de Paramount Pictures, adaptare a muzicalului cu același nume din anul 1971. (n.tr.).

— Mihail știe când e momentul să lingușească pe cineva, răspunse Dimka.

— Ai făcut bine că l-ai adus de partea Comitetului Central.

— Avea deja sprijinul lui Andropov, care îl place, explică Dimka. Nu a trebuit decât să-l conving pe Kosîghin că Gorbaciov este un reformator veritabil. Andropov, șeful KGB-ului, era tot mai mult liderul facțiunii conservatoare de la Kremlin; Kosîghin, campionul reformatorilor.

— Să câștigi aprobarea ambelor părți este un lucru neobișnuit, spuse Tanya.

— El este un om neobișnuit. Petrecere frumoasă!

Petrecerea avu loc în birourile de serviciu ale uniunii scriitorilor, dar reușiseră să obțină câteva lăzi cu Bagrationi, șampania georgiană. Sub influența acesteia, Tanya purtă o discuție aprinsă cu Peter Opotkin, de la TASS. Nimeni nu-l plăcea pe Opotkin, care nu era un jurnalist, ci un supraveghetor politic, dar care trebuia să fie invitat la evenimente sociale deoarece era prea puternic pentru a-l ofensa. El o prinse de mânecă pe Tanya și spuse, acuzator:

— Vizita papei la Varșovia este o catastrofă!

Opotkin avea dreptate. Nimeni nu își imaginase cum avea să fie. Papa Ioan Paul al II-lea se dovedise a fi un propagandist talentat. Când coborâse din avion pe aeroportul militar Okecie, căzuse în genunchi și sărutase pământul polonez. În dimineața următoare, această imagine apăruse pe prima pagină a presei occidentale, iar Tanya știa – așa cum probabil că știuse și papa – că imaginea urma să ajungă în Polonia pe căi clandestine. Tanya se bucură în secret.

Daniil, șeful Tanyei, ascultă și interveni:

— Când a intrat în Varșovia într-o mașină decapotabilă, papa a fost aclamat de două milioane de oameni.

— Două milioane? întrebă Tanya. Nu văzuse datele statistice. E posibil? Cred că înseamnă aproximativ cinci procente din întreaga populație – unu din douăzeci de polonezi!

— Ce rost mai are ca partidul să controleze știrile de televiziune dacă oamenii pot să-l vadă personal pe papă? spuse nervos Opotkin.

Pentru oameni ca Opotkin, controlul însemna totul.

Și mai avea ceva de zis.

— A ținut slujba de liturghie în Piața Victoriei, în prezența a 250 000 de oameni!

Tanya știa asta. Era o cifră șocantă, chiar și pentru ea, deoarece dezvăluia complet măsura în care comunismul eșuase în a câștiga inimile polonezilor. În afara celor din elita privilegiată, cei treizeci și cinci de ani sub sistemul sovietic nu convertiseră pe nimeni. Își expuse punctul de vedere în jargonul comunist, corespunzător.

— Clasa muncitoare poloneză și-a reafirmat vechile loialități reacționare cu prima ocazie.

Împingând umărul Tanyei cu un deget arătător acuzator, Opotkin spuse:

— Reformatori ca tine au insistat ca papa să fie lăsat să se ducă acolo.

— Prostii, spuse Tanya cu dispreț.

Liberalii Kremlinului, ca Dimka, insistaseră ca papa să fie lăsat să intre, dar pierduseră disputa, iar Moscova ceruse Varșoviei să interzică venirea papei – însă comuniștii polonezi ignoraseră ordinele. Într-o afișare a independenței neobișnuită pentru un satelit sovietic, liderul polonez Edward Gierek îl sfidase pe Brejnev.

— Conducerea poloneză a luat acea decizie, spuse Tanya. S-au temut că, dacă vor interzice vizita papei, va avea loc o răscoală.

— Știm cum să gestionăm răscoalele, spuse Opotkin.

Tanya era conștientă că își distrugea cariera contrazicându-l pe Opotkin, dar avea 40 de ani și nu mai voia să se ploconească în fața idioților.

— Presiunile financiare au făcut ca decizia poloneză să fie inevitabilă, spuse ea. Polonia primește subvenții uriașe de la noi, dar are nevoie și de împrumuturi din Occident. Președintele Carter a fost foarte dur când s-a dus în Varșovia. A spus foarte clar că ajutorul financiar avea legătură cu ceea ce ei numesc drepturile omului. Dacă vrei să învinuiești pe cineva pentru reușita papei, Jimmy Carter este vinovat.

Probabil că Opotkin știa că acest lucru era adevărat, dar nu avea de gând să recunoască.

— Am spus mereu că este o greșeală să permiți țărilor comuniste să facă împrumuturi la băncile occidentale.

Tanya ar fi trebuit să pună punct atunci discuției și să-i fi permis lui Opotkin să evite umilința, dar nu se putu abține.

— Atunci, te confrunți cu o dilemă, nu-i așa? spuse ea. Alternativa la finanțarea occidentală este liberalizarea agriculturii poloneze, astfel încât să poată produce suficientă mâncare autohtonă.

— Mai multe reforme! spuse Opotkin nervos. Este eterna ta soluție!

— Polonezii au avut întotdeauna mâncare ieftină: asta îi face să tacă. Ori de câte ori guvernul mărește prețurile, ei se revoltă.

— Știm cum să ne descurcăm cu revoltele, spuse Opotkin și plecă.

Daniil părea uluit.

— Bravo ție, îi spuse Tanyei. Deși s-ar putea să te facă să plătești.

— Mai vreau niște șampanie, zise Tanya.

La bar, se întâlni întâmplător cu Vasili. Era singur. Tanya își dădu seama că, în ultima vreme, apăruse la evenimente ca acesta fără o prostituată la braț și se întrebă de ce. În acea seară, însă atenția îi era concentrată asupra propriei persoane.

— Nu mai pot face asta mult timp, spuse ea.

Vasili îi înmână un pahar.

— Ce anume?

— Știi tu.

— Cred că pot să ghicesc.

— Am 40 de ani, trebuie să-mi trăiesc viața.

— Ce vrei să faci?

— Nu știu, asta e problema.

— Eu am 48 de ani, spuse el. Și simt ceva asemănător.

— Ce?

— Nu mai alerg după fete. Nici după femei.

Era cinică.

— Nu mai alergi după ele – sau, pur și simplu, nu le mai prinzi?

— Detectez o notă de scepticism.

— Ce receptiv ești!

— Ascultă, spuse el. M-am gândit. Nu cred că trebuie să continuăm să ne prefacem că abia ne cunoaștem unul pe celălalt.

— Ce te face să spui asta?

El se aplecă mai aproape și vorbi mai încet, astfel încât ea trebui să facă un efort pentru a-l auzi în zgomotul petrecerii.

— Toată lumea știe că Anna Murray este editorul lui Ivan Kuznetzov și, cu toate acestea, nimeni nu și-a dat seama de legătura ei cu tine.

— Pentru că suntem foarte prudente. Nu permitem nimănui niciodată să ne vadă împreună.

— În cazul acesta, nu este niciun pericol dacă oamenii știu că noi doi suntem prieteni.

Nu era sigură.

— Poate că nu. Și ce e cu asta?

Vasili încercă să zâmbească ștrengărește.

— Cândva, mi-ai spus că ai accepta să te culci cu mine dacă aș renunța la restul haremului meu.

— Nu cred că am spus vreodată așa ceva.

— Poate că mi-ai sugerat.

— Și, oricum, cred că s-a întâmplat acum optsprezece ani.

— Este prea târziu acum să accept oferta?

Ea îl fixă cu privirea, fără să spună nimic.

El începu să vorbească:

— Ești singura femeie care a contat vreodată cu adevărat pentru mine. Toate celelalte au fost doar cuceriri. Pe unele nici măcar nu le-am plăcut. Dacă nu era una dintre cele cu care m-am culcat până atunci, aveam un motiv destul de bun încât să o seduc.

— Asta ar trebui să te facă mai atrăgător?

— Când am plecat din Siberia, am încercat să-mi reiau viața. Mi-a luat mult timp, dar, în cele din urmă, mi-am dat seama de adevăr: acest stil de viață nu mă face fericit.

— Serios?

Tanya se enervă și mai tare. Vasili nu observă.

— Noi doi suntem prieteni de mult timp. Suntem suflete-pereche. Aparținem unul celuilalt. Când vom face sex, va fi doar o evoluție naturală.

— O, înțeleg.

Nu-și dădu seama de sarcasmul din vocea ei.

— Ești singură, sunt singur. De ce suntem singuri? Ar trebui să fim împreună. Ar trebui să ne căsătorim.

— Așadar, ca să concluzionez, spuse Tanya, ți-ai petrecut viața seducând femei de care nu ți-a păsat niciodată. Acum, te

apropii de 50 de ani, iar ele nu prea te mai atrag – sau poate că nu le mai atragi tu –, deci în acest moment ești dispus să te însori cu mine.

— Poate că nu m-am exprimat prea bine. Mă pricep mai bine să scriu.

— Poți să fii sigur că nu te-ai exprimat bine. Sunt ultima opțiune a unui Casanova în declin!

— O, la naiba, te-ai supărat pe mine, nu-i așa?

— „Supărat” este puțin spus.

— Nu aceasta a fost intenția mea.

Uitându-se peste umărul lui, zări privirea lui Daniil. Dintr-odată, îl părăsi pe Vasili și traversă camera.

— Daniil, spuse ea. Aș vrea să trec din nou granița. Există vreo șansă să public în străinătate?

— Desigur, spuse el. Ești cel mai bun redactor al meu. Îmi voi da silința, în limite rezonabile, să te mulțumesc.

— Mulțumesc.

— Și, întâmplător, m-am gândit că trebuie să ne întărim forțele într-o anumită țară.

— În care?

— În Polonia.

— Mă trimiți la Varșovia?

— Acolo se întâmplă totul.

— Bine, spuse ea. Polonia să fie.

•

Cam Dewar era sătul de Jimmy Carter. Credea că Administrația Carter era timidă, mai ales în relațiile cu Uniunea Sovietică. El lucra la sediul CIA din Langley, la paisprezece kilometri de Casa Albă. Consilierul pentru Securitate Națională, Zbigniew Brzezinski, era un anticomunist dur, însă Carter era precaut.

Cu toate acestea, era an electoral, iar Cam spera ca Ronald Reagan să intre în cursă. Reagan era agresiv în ceea ce privea politica externă și promitea să elibereze agențiile de informații de constrângerile etice și inutile ale lui Carter. Cam spera că avea să semene mai mult cu Nixon.

Pe la începutul anului 1980, pe Cam îl surprinse chemarea șefului adjunct al Secției Blocului Sovietic, Florence Geary. Era o femeie atrăgătoare, cu doar câțiva ani mai în vârstă decât Cam: el avea 33 de ani, ea probabil că avea în jur de 38. Cam îi

cunoștea povestea. Fusese angajată ca stagiar, lucrase ca secretară mulți ani și instruită doar când stârnea un scandal. Acum, era un ofițer de informații foarte competent, dar încă neplăcută de mulți dintre bărbați din cauza problemelor pe care le cauzase.

Astăzi, purta o fustă din stofă cadrilată și un pulover verde. Arăta ca o profesoară, gândi Cam; o profesoară atrăgătoare, cu sâni mari.

— Ia loc, spuse ea. Comisia de Informații a Camerei crede că informațiile noastre din Polonia sunt insuficiente.

Cameron luă loc. Se uită pe fereastră ca să evite să se holbeze la sânii ei.

— Atunci, înseamnă că știu pe cine să dea vina, spuse el.

— Pe cine?

— Pe directorul CIA, amiralul Turner, și pe cel care l-a numit, președintele Carter.

— De ce, mai exact?

— Fiindcă Turner nu crede în Humint.

Informațiile umane – sau Humint – erau ceea ce primeai de la spioni. Turner prefera Sigint, informațiile semnalate, obținute din monitorizarea comunicațiilor.

— Tu crezi în Humint?

Avea o gură frumoasă, își dădu el seama; buze roz, dinți perfecți. Se strădui să se concentreze la a-i da un răspuns.

— Este nesigură în mod inerent, deoarece, prin definiție, toți trădătorii sunt mincinoși. Dacă ne spun adevărul, înseamnă că mint în propria tabără. Dar asta nu face ca Humint să fie inutile, mai ales dacă sunt evaluate cu date provenite din alte surse.

— Mă bucur că ai această părere. Trebuie să ne consolidăm Huminturile. Ce ai zice dacă ai lucra peste Ocean?

Speranțele lui Cameron crescură.

— Încă de când m-am alăturat Agenției, acum șase ani, am cerut un post în străinătate.

— Bun.

— Vorbesc fluent limba rusă. Mi-ar plăcea să plec la Moscova.

— Ei bine, viața este amuzantă. Te vei duce la Varșovia.

— Serios?

— Nu glumesc.

— Nu vorbesc poloneza.

— Rusa îți va fi utilă. Școlarii polonezi învață rusă de treizeci și cinci de ani, dar ar trebui să înveți și ceva poloneză.

— Bine.

— Asta este tot.

Cameron se ridică în picioare.

— Mulțumesc. Se îndreptă spre ușă. Mai putem discuta despre asta, Florence? întrebă el. Poate la cină?

— Nu, spuse ea ferm. Apoi, în caz că nu înțelesese mesajul, adăugă: Cu siguranță, nu.

El ieși și închise ușa. Varșovia! Una peste alta, era mulțumit. Era un post în străinătate. Se simțea optimist. Era dezamăgit din cauză că îi refuzase invitația la cină, dar știa ce să facă în legătură cu acest lucru.

Își luă haina și ieși afară, spre mașina lui, un Mercury Capri argintiu. Conduse înspre Washington și făcu slalom prin trafic, îndreptându-se către districtul Adams Morgan. Odată ajuns acolo, parcă la o stradă distanță de vitrina unui salon de masaj, pe firma căruia scria Silken Hands[13].

Femeia de la recepție îl salută.

— Bună, Christopher, ce mai faci?

— Bine, mulțumesc. Suzy este liberă?

— Ai noroc, este. Camera 3.

— Minunat. Cam îi întinse o bancnotă și intră.

Dădu la o parte o cortină și intră într-un separeu în care se afla un pat îngust. Lângă pat, pe un scaun din plastic, stătea o femeie masivă, de vreo 20 de ani, care citea o revistă. Purta bikini.

— Bună, Chris, spuse ea lăsând jos revista și ridicându-se. Vrei să te masturbez, ca de obicei?

Cam nu făcuse niciodată sex total cu prostituatele.

— Da, te rog, Suzy.

Îi dădu o bancnotă și începu să se dezbrace.

— Va fi plăcerea mea, spuse ea ascunzând banii. Îl ajută să se dezbrace, apoi spuse: Întinde-te și relaxează-te, puiule.

Cam se întinse pe pat și închise ochii, în timp ce Suzy se apucă de treabă. Și-o imagină pe Florence Geary, în biroul ei. În mintea lui, ea își trase puloverul verde peste cap și își desfăcu fermoarul fustei din stofa cadrilată. „O, Cam, pur și simplu nu pot să îți rezist”, spuse aceasta în imaginația lui Cam. Doar în

[13] Mâini catifelate (n.tr.).

lenjerie intimă, ocoli biroul și îl îmbrățișă. „Fă-mi tot ce vrei, Cam, zise ea. Dar, te rog, fii dur.”

În separeul salonului de masaj, Cam spuse cu voce tare:

— Da, iubito.

•

Tanya se privi în oglindă. Ținea în mâini un recipient cu fard de ochi albastru și o pensulă. Machiajul se găsea mai ușor în Varșovia decât la Moscova. Tanya nu se pricepea prea mult la farduri, observând că unele femei le aplicau greșit. Pe măsuța ei de toaletă era deschisă o revistă în care apărea fotografia Biancăi Jagger. Privind continuu fotografia, Tanya începu să își coloreze pleoapele.

Efectul era destul de reușit, se gândea ea.

Stanislaw Pawlak stătea pe pat, îmbrăcat în uniformă, cu cizmele pe un ziar, ca să păstreze cearșafurile curate, fumând și uitându-se la ea. Era înalt, atrăgător și inteligent, iar ea era înnebunită după el.

Îl întâlnise la scurt timp după sosirea în Polonia, într-un tur al sediilor armatei. El făcea parte dintr-un grup numit Fondul de Aur, format din tineri ofițeri capabili, selectați de ministrul apărării, generalul Jaruzelski, pentru avansare rapidă. Li se dădeau în mod frecvent misiuni noi, astfel încât să acumuleze experiența necesară pentru ordinele înalte, care le erau destinate.

Pe de o parte, îl remarcase pe Staz, așa cum i se spunea, pentru că era frumos și, pe de altă parte, pentru că el era fascinat de ea. Bărbatul vorbea fluent rusa. Discutând cu ea despre propria unitate, care se ocupa de legăturile cu Armata Roșie, o însoțise apoi în restul turului care, altminteri, era plictisitor.

A doua zi, apăruse la ușa ei la 6 seara, după ce făcuse rost de adresă de la SB, poliția secretă poloneză. O scosese la cină la un restaurant nou, The Duck. Își dădu seama rapid că era sceptic în privința comunismului, la fel ca și ea. După o săptămână, ajunse să se culce cu el.

Încă se mai gândea la Vasili, întrebându-se cum îi mergea activitatea scriitoricească și dacă îi lipseau întâlnirile lor lunare. Încă era nespus de supărată pe el, deși nu era sigură de ce. Fusese grosolan, dar bărbații erau grosolani, mai ales cei chipeși. Ceea ce o neliniștea cu adevărat erau anii de dinaintea

propunerii lui. Cumva, simțea că tot ce făcuse pentru el în acea lungă perioadă fusese dezonorant. Chiar credea că nu făcuse nimic altceva decât să-l aștepte, an după an, până avea să fie pregătit să o ceară de nevastă? Gândul încă o enerva.

Acum, Staz își petrecea două sau trei nopți pe săptămână în apartamentul ei. Nu fuseseră niciodată la el acasă: el spunea că era puțin mai bun decât o baracă. Dar se distrau. Și, în tot acest timp, în subconștientul ei, se întrebase dacă anticomunismul lui avea să se manifeste cândva.

Se întoarse către el.

— Îți plac ochii mei?

— Îi ador, răspunse Staz. M-au înrobit. Ochii tăi sunt ca…

— Mă refer la machiaj, tâmpitule.

— Te-ai machiat?

— Bărbații sunt orbi. Cum îți vei apăra țara dacă nu ești atent la detalii?

Starea lui de spirit se întunecă din nou.

— Nu putem să asigurăm apărarea țării noastre, spuse el. Armata poloneză este total subordonată Uniunii Sovietice. Toate planurile noastre vizează sprijinirea Armatei Roșii într-o invazie a Europei occidentale.

Staz vorbea deseori așa, plângându-se în legătură cu dominația sovietică a armatei poloneze. Era un semn al încrederii sporite pe care o avea în ea. În plus, Tanya aflase că polonezii vorbeau cu îndrăzneală despre eșecul guvernelor comuniste. Se simțeau îndreptățiți să se plângă într-un fel în care ceilalți supuși sovietici nu o făceau. Majoritatea oamenilor din blocul sovietic tratau comunismul ca pe o religie, așa că era un păcat să îl pui sub semnul întrebării. Polonezii tolerau comunismul atât timp cât le servea interesele și protestau de îndată ce îi dezamăgea.

Cu toate acestea, Tanya deschise aparatul radio de pe noptieră. Nu credea că în apartamentul ei erau microfoane – poliția secretă poloneză era ocupată să-i spioneze pe jurnaliștii occidentali, lăsându-i probabil în pace pe cei sovietici –, însă precauția era un obicei înrădăcinat.

— Toți suntem trădători, termină de vorbit Staz.

Tanya se încruntă. Nu se mai autointitulase niciodată trădător. Era un lucru serios.

— La ce naiba te referi? întrebă ea.

— Uniunea Sovietică se folosește de un plan pentru evenimente neprevăzute ca să invadeze Europa Occidentală cu o forță numită Al Doilea Eșalon Strategic. Majoritatea tancurilor și a portavioanelor Armatei Roșii care se îndreaptă spre Germania de Vest, Franța, Olanda și Belgia vor trece prin Polonia. Statele Unite vor folosi bombele nucleare pentru a încerca să distrugă acele forțe înainte ca acestea să ajungă în Occident – mai precis, în timp ce traversează Polonia. Estimăm că între 400 și 600 de arme nucleare vor fi detonate în țara noastră. În afară de un pustiu nuclear, nu va mai rămâne nimic. Polonia va dispărea. Dacă noi luăm parte la plănuirea acestui eveniment, cum să nu fim trădători?

Tanya ridică din umeri. Era un scenariu de coșmar – dar îngrozitor de logic.

— America nu este dușmanul poporului polonez, spuse Staz. Dacă Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii intră în război, ar trebui să fim de partea americanilor și să ne eliberăm de tirania Moscovei.

Își vărsa nervii sau era ceva mai mult? Tanya întrebă prudentă:

— Doar tu gândești așa, Staz?

— Cu siguranță că nu. Cei mai mulți dintre ofițerii de vârsta mea simt la fel. Comuniștilor le spun ce vor să audă, dar dacă vorbești cu ei când sunt beți, auzi altă poveste.

— În acest caz, aveți o problemă, zise ea. Când va începe războiul, va fi prea târziu să le câștigați încrederea americanilor.

— Aceasta este dilema noastră.

— Soluția este evidentă. Trebuie să deschizi un canal de comunicare acum.

El îi aruncă o privire rece. Ei îi trecu prin minte că ar putea fi un agent *provocateur,* desemnat să o provoace la remarci subversive, astfel încât să poată fi arestată. Nu își putea însă imagina că un impostor ar fi fost un amant atât de bun.

— Vorbim ca să treacă timpul sau discutăm serios? întrebă el.

Tanya respiră adânc.

— Sunt la fel de serioasă ca viața și moartea, spuse ea.

— Chiar crezi că se poate face?

— Știu asta, răspunse ea categoric. Se implicase în subversiuni clandestine vreme de două decenii. Este cel mai

simplu lucru din lume – dar să păstrezi secretul și să scapi este mai dificil. Trebuie să fii foarte precaut.

— Crezi că ar trebui să o fac?

— Da! răspunse ea vehement. Nu vreau ca încă o generație de copii sovietici – sau copii polonezi – să crească sub această tiranie sufocantă.

El încuviință.

— Îmi dau seama că vorbești serios.

— Chiar vorbesc serios.

— Mă vei ajuta?

— Bineînțeles.

•

Cameron Dewar nu era sigur că urma să fie un bun spion. Lucrurile făcute sub acoperire pentru președintele Nixon fuseseră la nivel de amator, iar el era norocos că nu ajunsese la închisoare împreună cu șeful lui, John Ehrlichman. Când se înrolase în CIA, fusese instruit în măiestria ascunderii și transmiterii informației, dar nu folosise niciodată cu adevărat aceste trucuri. După șase ani la sediul CIA din Langley, fusese plasat într-o capitală străină, dar încă nu făcuse nimic clandestin.

Ambasada Statelor Unite ale Americii din Varșovia era o clădire impunătoare, din marmură albă, pe o stradă numită Aleje Ujazdowskie. CIA ocupa un singur birou, în apropierea apartamentului ambasadorului. Lângă birou exista o magazie fără ferestre, folosită pentru developarea filmului fotografic. Personalul era alcătuit din patru spioni și o secretară. Era o divizie mică, deoarece aveau puțini informatori.

Cam nu avea multe de făcut. Citea ziarele din Varșovia, cu ajutorul unui dicționar. Raporta inscripțiile graffiti pe care le vedea: „Trăiască papa” și „Îl vrem pe Dumnezeu”. Vorbise cu oameni ca el, care lucraseră pentru serviciile de informații ale altor țări din Organizația Tratatului Nord Atlantic, NATO, în special cu cei din Germania de Vest, Franța și Marea Britanie. Conducea o mașină Fiat Polski veche, de un verde-lămâie, a cărei baterie era atât de mică, încât trebuia încărcată în fiecare noapte, altfel mașina nu ar fi pornit în dimineața următoare. Încerca să-și găsească o prietenă printre secretarele ambasadei, dar eșua.

Se simțea ca un ratat. Cândva, viața lui păruse plină de speranță. Fusese un elev fruntaș la școală și universitate, iar primul său loc de muncă fusese la Casa Albă. Apoi, totul o luase pe o cale greșită. Era hotărât să nu-l lase pe Nixon să-i distrugă viața. Avea însă nevoie de un succes. Voia să fie din nou pe primul loc.

În schimb, mergea la petreceri.

Angajații ambasadei care aveau soții și copii erau fericiți să meargă seara acasă și să urmărească filme americane la aparatul video, pentru ca bărbații singuri să meargă la toate recepțiile mai puțin importante. În seara aceasta, Cam se îndrepta spre Ambasada Egiptului, pentru o reuniune de bun venit, dată în cinstea noului asistent al ambasadorului.

Când porni motorul Fiatului Polski, aparatul radio se deschise. Îl păstra setat pe lungimea de undă a SB. Recepția era deseori slabă, dar uneori auzea poliția secretă vorbind în timp ce urmărea oamenii prin oraș.

Câteodată îl urmăreau pe el. Mașinile se schimbau, dar de obicei erau aceiași doi bărbați, unul brunet, căruia îi spunea Mario, și unul gras, căruia îi spunea Ollie. Acțiunea de supraveghere nu părea să urmeze vreun tipar, așa că presupunea că era urmărit întotdeauna mai mult sau mai puțin. Probabil că asta voiau. Poate că îl supravegheau aleatoriu în mod deliberat, ca să îi creeze o stare permanentă de tensiune.

Dar și el fusese instruit. Supravegherea nu trebuia niciodată evitată într-un mod evident, învățase el, deoarece acesta era un semnal pentru cealaltă tabără cum că puneai ceva la cale. I se spusese să-și formeze o rutină: să meargă la restaurantul A în fiecare zi de luni, la barul B, în fiecare marți. Să le dea falsa impresie de siguranță. Dar să caute neajunsurile vigilenței acestora, momentele în care nu erau atenți. Atunci putea să acționeze neobservat.

Plecând de la Ambasada Statelor Unite ale Americii, în trafic, la două mașini în spatele lui, văzu un camion albastru Skoda 105.

Skoda îl urmări prin oraș. Îl văzu pe Mario la volan și pe Ollie pe locul din dreapta.

Cam parcă pe strada Alzacka și văzu Skoda oprind la nouăzeci de metri în fața lui.

Uneori, era tentat să discute cu Mario și cu Ollie de vreme ce făceau parte atât de mult din viața lui, dar fusese avertizat să nu facă niciodată asta, întrucât SB urma să schimbe echipa și avea să-i ia timp până să-i recunoască pe noii oameni.

Intră în Ambasada Egiptului și luă un cocktail de pe o tavă. Era atât de slab, încât ginul abia se simțea. Vorbi cu un diplomat austriac despre dificultatea pe care o întâmpinai când voiai să cumperi lenjerie intimă masculină confortabilă în Varșovia. După ce austriacul plecă, privi împrejur și văzu o femeie blondă, de douăzeci și ceva de ani, care stătea singură. Ea îi întâlni privirea și zâmbi, așa că el se duse să-i vorbească.

Află repede că era poloneză, că numele ei era Lidka și că lucra ca secretară la Ambasada Canadei. Purta un pulover strâmt, roz, și o fustă scurtă, neagră, care îi dezvăluia picioarele lungi. Vorbea bine limba engleză și îl asculta pe Cam atât de concentrată, încât acesta se simțea flatat.

Apoi, un bărbat într-un costum în dungi o chemă, categoric, făcându-l pe Cam să creadă că era șeful ei, iar conversația se întrerupse. Aproape imediat, Cam fu abordat de o altă femeie atrăgătoare, iar el începu să creadă că era ziua lui norocoasă. Aceasta era mai în vârstă, având în jur de 40 de ani, dar era mai drăguță; părul blond-auriu era tuns scurt, iar ochii de un albastru-deschis erau puși în evidență de fardul de pleoape. Ea i se adresă în limba rusă.

— Ne-am mai întâlnit, spuse aceasta. Numele tău este Cameron Dewar. Eu sunt Tanya Dvorkin.

— Îmi aduc aminte, spuse el bucuros să-și etaleze rusa fluentă. Ești reporter pentru TASS.

— Iar tu ești agent CIA.

Cu siguranță nu i-ar fi spus asta, așadar, probabil ghicise. În mod obișnuit, nega acest fapt.

— Nimic atât de încântător, spuse el. Doar un umil atașat cultural.

— Cultural? rosti ea. Atunci, mă poți ajuta. Ce fel de pictor este Jan Matejko?

— Nu sunt sigur, zise el. Impresionist, cred. De ce?

— Nu prea te pricepi la artă, nu-i așa?

— Mă pricep mai mult la muzică, spuse el simțindu-se încolțit.

— Probabil că îți place Szpilman, violonistul polonez.

— Categoric. O tehnică minunată a arcușului!

— Ce crezi despre poetul Wislawa Szymborska?

— Nu am citit multe din lucrările lui, din nefericire. Acesta este un test?

— Da, și ai picat. Szymborska este o femeie. Szpilman este pianist, nu violonist. Matejko a fost un pictor convențional al scenelor de curte și al bătăliilor, nu un impresionist, iar tu nu ești un atașat cultural.

Faptul de a fi deconspirat atât de ușor îl îngrozi pe Cam. Ce agent sub acoperire inutil era! Încercă să nege cu umor.

— Aș putea fi doar un atașat cultural foarte nepotrivit.

Ea vorbi mai încet.

— Dacă un ofițer de armată polonez ar vrea să discute cu un reprezentant al Statelor Unite ale Americii, presupun că ai putea aranja asta.

Subit, conversația luase o turnură serioasă. Cam era agitat. Putea fi o capcană.

Sau o abordare veritabilă – caz în care ar fi putut reprezenta o oportunitate minunată pentru el.

Răspunse prudent:

— Bineînțeles că aș putea aranja o întâlnire pentru oricine vrea să discute cu guvernul american.

— În secret?

Ce naiba însemna asta?

— Da.

— Bun, spuse ea, apoi plecă.

Cam luă încă un pahar. Ce se întâmplase? Era real sau își bătuse joc de el?

Petrecerea se termina. El se întrebă ce să facă restul serii. Se gândi să meargă la barul din Ambasada Egiptului, unde câteodată juca darts cu spionii amabili din Oz. Apoi o văzu pe Lidka în apropiere, din nou singură. Chiar era foarte sexy.

— Ai planuri pentru cină? o întrebă el.

Ea păru derutată.

— Te referi la rețete?

El zâmbi. Ea nu auzise de expresia „planuri pentru cină”.

— Am vrut să te întreb dacă ți-ai dori să iei cina cu mine? zise el.

— O, da, spuse ea imediat. Putem să mergem la The Duck?

— Desigur. Era un restaurant scump, chiar dacă nu plăteai cu dolari americani. Se uită la ceas. Plecăm acum?

Lidka scrută camera. Bărbatul îmbrăcat în costum cu dungi nu se vedea nicăieri.

— Sunt liberă, spuse ea.

Se îndreptară spre ieșire. În dreptul ușii, ziarista sovietică, Tanya, apăru din nou și vorbi cu Lidka într-o poloneză stricată.

— Ți-a căzut asta, spuse ea întinzându-i o eșarfă roșie.

— Nu este a mea, zise Lidka.

— Am văzut când ai scăpat-o din mână.

Cineva îi atinse cotul lui Cam. Încetă să mai asculte conversația confuză și văzu un bărbat înalt și chipeș, de aproximativ 40 de ani, care purta uniforma de colonel al Armatei Poporului din Polonia. Într-o rusă fluentă, bărbatul îi spuse:

— Vreau să vorbesc cu tine.

Cam îi răspunse în aceeași limbă:

— În regulă.

— Voi găsi un loc sigur.

— Bine, fu tot ce reuși Cam să spună.

— Tanya îți va spune unde și când.

— Bun.

Bărbatul se întoarse.

Cameron își îndreptă din nou atenția spre Lidka.

— Am greșit, ce prostuță sunt! spunea Tanya.

Ea plecă rapid. În mod clar, își dorise să o distragă pe Lidka pentru cele câteva momente în care soldatul vorbea cu Cam.

Lidka era derutată.

— A fost cam ciudat, spuse ea când ieșiră din clădire.

Cam era entuziasmat, dar se prefăcu la fel de intrigat.

— Neobișnuit, zise el.

Lidka insistă.

— Cine era ofițerul polonez care ți-a vorbit?

— Nu știu, răspunse Cam. Mașina mea este într-acolo.

— O! exclamă ea. Ai mașină?

— Da.

— Minunat, spuse Lidka cu un aer mulțumit.

•

O săptămână mai târziu, Cam se trezi în patul din apartamentul Lidkăi.

Era mai degrabă o garsonieră: o cameră cu un pat, un televizor și o chiuvetă. Împărțea un duș și toaleta de pe hol cu alți trei oameni.

Pentru Cam, era paradisul.

Se ridică. Era în picioare lângă bufet și făcea cafea – cu boabele lui: nu își permitea cafea adevărată. Era dezbrăcată. Se întoarse și merse spre pat, aducând o ceașcă. Avea părul pubian castaniu și aspru, iar sânii mici și fermi, cu sfârcuri de culoarea agudei coapte.

La început, faptul că ea se plimba goală prin casă îl jenase, deoarece îl făcea să vrea să se holbeze, ceea ce era nepoliticos. Când îi mărturisise acest lucru, ea îi spusese: „Uită-te cât vrei, îmi place”. Încă se simțea rușinat, dar nu la fel de mult ca înainte.

Se întâlnise cu Lidka în fiecare seară, timp de o săptămână.

Făcuseră sex de șapte ori, cât nu făcuse până atunci în toată viața lui, fără să socotească masturbările de la saloanele de masaj.

Într-o dimineață, îl întrebase dacă voia să o facă din nou.

„Ce ești, nimfomană?” îi răspunsese el.

Ea se simțise jignită, dar se împăcaseră.

Cât timp îi mângâie părul, el sorbi din cafea și se gândi la ziua care urma. Încă nu primise vești de la Tanya Dvorkin. Raportase discuția de la Ambasada Egiptului șefului său, Keith Dorset, și căzuseră de acord că nu puteau să facă nimic altceva decât să aștepte și să vadă ce urmează.

Se gândea la ceva mai important. Cunoștea expresia „capcană de miere”. Numai un prost nu s-ar fi întrebat dacă Lidka nu avea un motiv ascuns să se culce cu el. Trebuia să ia în calcul posibilitatea asta; poate că ea urma ordinele primite de la SB. Oftă și zise:

— Trebuie să-i spun șefului meu despre tine.

— Da? Nu părea alarmată. De ce?

— Se presupune că diplomații americani trebuie să se întâlnească doar cu cetățeni din țările NATO. Noi o numim regula „NATO, du-te dracului”. Nu vor să ne îndrăgostim de comuniști.

Nu îi spusese că era mai degrabă un spion decât un diplomat.

Cu o față tristă, luă loc pe pat, lângă el.

— Te desparți de mine?

— Nu, nu! Ideea aproape îl panică. Dar trebuie să le spun, iar ei te vor verifica.

Acum, părea îngrijorată.

— Ce înseamnă asta?

— Vor investiga dacă ești vreun agent al poliției secrete poloneze sau ceva de genul acesta.

Ea ridică din umeri.

— Ei bine, este în regulă. Curând, vor afla că nu sunt.

Părea relaxată în privința acestui lucru.

— Îmi pare rău, dar trebuie să fac asta, spuse Cam. Aventurile de o noapte nu contează, dar suntem obligați să raportăm dacă se transformă în ceva mai mult decât atât, știi, într-o adevărată relație de dragoste.

— Bine.

— Asta avem, nu-i așa? întrebă Cam agitat. O relație adevărată de dragoste?

Lidka zâmbi.

— O, da, spuse ea. Asta avem.

• Capitolul 53 •

Familia Franck călătorea spre Ungaria în două mașini Trabant. Mergeau în vacanță. Ungaria era o destinație populară de vară pentru germanii din Est care își permiteau să cumpere benzină.

Din câte își dădeau seama, nu erau urmăriți.

Își rezervaseră vacanța prin Oficiul de Turism al guvernului german de Est. Pe jumătate, se așteptaseră ca vizele să le fie refuzate, chiar dacă Ungaria era o țară din blocul sovietic, dar fuseseră plăcut surprinși. Hans Hoffmann pierduse ocazia de a-i persecuta: poate că era ocupat.

Aveau nevoie de două mașini întrucât o luau și pe Karolin cu familia ei. Werner și Carla erau nebuni după nepoata lor, Alice, care avea acum 16 ani. Lili o iubea pe Karolin, dar nu și pe soțul ei, Odo. Era un om bun; îi obținuse lui Lili slujba pe care o avea acum, de administrator al orfelinatului unei biserici, dar afecțiunea lui față de Karolin și Alice era oarecum forțată, ca și când, iubindu-le, ar fi făcut o faptă bună. Lili credea că dragostea unui bărbat trebuia să fie o pasiune neajutorată, nu o datorie morală.

Karolin credea același lucru. Ea și Lili erau destul de apropiate încât să-și împărtășească secrete, iar Karolin îi mărturisise faptul

că mariajul ei fusese o greșeală. Nu era nefericită cu Odo, dar nici nu era îndrăgostită de el. Era bun și blând, dar nu atrăgător: făceau dragoste cam o dată pe lună.

Așadar, grupul era alcătuit din șase oameni. Werner, Carla și Lili luară mașina aurie, iar Karolin, Odo și Alice, pe cea albă.

Era un drum lung, mai ales într-un Trabant cu un motor de 600 de centimetri cubi, în doi timpi: o mie de kilometri prin toată Cehoslovacia. În prima zi, ajunseră în Praga, unde înnoptară. „Sunt destul de sigur că nu ne urmărește nimeni. Se pare că am scăpat”, spuse Werner în dimineața următoare, când părăsiră hotelul.

Conduseră spre lacul Balaton, lung de optzeci de kilometri, cel mai mare lac din Europa centrală. Era ademenitor de aproape de Austria, o țară liberă. Cu toate acestea, toată granița era fortificată cu două sute patruzeci de kilometri de gard electric, pentru a împiedica oamenii să evadeze din paradisul muncitorilor.

Înălțară două corturi unul lângă celălalt, într-un loc de pe malul sudic.

Aveau un scop secret: urmau să se vadă cu Rebecca.

Fusese ideea Rebeccăi. Își petrecuse un an din viață având grijă de Walli, iar el reușise să renunțe la droguri. Avea acum propriul apartament în apropiere de cel al Rebeccăi, în Hamburg. Pentru a putea avea grijă de el, ea refuzase șansa de a candida în Bundestag, parlamentul național; dar când el își revenise, oferta fusese reînnoită. Acum era un membru ales, care se specializa în politică externă. Călătorise spre Ungaria într-o excursie oficială și văzuse că Ungaria atrăgea intenționat turiști occidentali: turismul și Rieslingul[14] ieftin erau singurele mijloace de a câștiga bani străini și de a reduce deficitul masiv din comerț. Occidentalii mergeau în tabere de vacanță speciale, separate, dar în afara taberei fraternizarea era imposibil de oprit.

Așadar, familia Franck nu putea fi acuzată de nimic. Călătoria le era permisă, la fel ca a Rebeccăi. Ca și ei, ea venea în Ungaria pentru o vacanță ieftină. Aveau să se întâlnească întâmplător.

Însă legea era doar de fațadă în țările comuniste. Familia Franck știa că s-ar fi iscat o problemă îngrozitoare dacă poliția secretă ar fi aflat ce puneau la cale. Așadar, Rebecca aranjase

---

[14] Vin din struguri albi, originar din zona Rinului, Germania. (n.tr.).

totul în mod clandestin, cu ajutorul lui Enok Andersen, contabilul danez care încă traversa frecvent granița din Berlinul de Vest spre cel de Est, ca să îl vadă pe Werner. Nu se sunase și nu se scrisese nimic. Cea mai mare frică era că Rebecca urma, cumva, să fie arestată – sau chiar răpită de Stasi – și dusă într-o închisoare din Germania de Est. Ar fi fost un incident diplomatic, dar Stasi ar fi putut oricum să o facă.

Soțul Rebeccăi, Bernd, nu o însoțea. Starea lui de sănătate se deteriorase, iar rinichii îi cedau. Lucra doar cu jumătate de normă și nu putea călători prea departe.

Werner încetă să mai bată cu ciocanul cuiul unui cort, spunându-i încet lui Lili: „Uită-te împrejur. Nu ne-au urmărit până aici, dar poate că au simțit că nu era nevoie, deoarece au trimis oameni înainte”.

Lili se plimbă în jurul terenului, ca și când ar fi explorat locul. Turiștii aflați la lacul Balaton erau veseli și prietenoși. Fiind o tânără atrăgătoare, Lili era salutată și invitată să bea o cafea, bere sau să guste ceva. Majoritatea corturilor erau ocupate de familii, însă existau și unele grupuri de bărbați și câteva de fete. Fără îndoială, cei care erau singuri aveau să se cunoască în următoarele câteva zile.

Lili nu avea pe nimeni. Îi plăcea să facă sex și avusese câteva idile – inclusiv una cu o femeie, despre care familia ei nu știa. Avea aceleași instincte materne ca și celelalte femei, credea ea, și o adora pe Alice, fiica lui Walli, dar renunțase la ideea de a avea copii din cauza perspectivei sumbre de a-i crește în Germania de Est.

Din cauza politicii duse de familia sa, îi fusese refuzat un loc la universitate, așa că se instruise ca asistentă. Nu ar fi fost niciodată promovată dacă autoritățile ar fi intervenit, dar Odo o ajutase să obțină o slujbă la biserică, unde procedura de angajare nu era controlată de Partidul Comunist.

Cu toate acestea, adevărata ei muncă era muzica. Împreună cu Karolin, cânta din voce și la chitară în mici baruri și în cluburi de tineret, adesea pe holurile bisericii. Cântecele lor protestau față de poluarea industrială, față de distrugerea clădirilor vechi și a monumentelor, precum și împotriva tăierii pădurilor și a arhitecturii urâte. Guvernul le ura, iar ele fuseseră arestate și avertizate pentru că făceau propagandă. Cu toate acestea, comuniștii nu aveau cum să fie cu adevărat în favoarea otrăvirii

râurilor cu deșeuri industriale, așa că era dificil să ia măsuri drastice împotriva ecologiștilor și, de fapt, de obicei încercau să-i coopteze în inofensiva și oficiala Societate pentru Natură și Protecția Mediului.

În Statele Unite ale Americii, spunea tatăl lui Lili, conservatorii îi acuzau pe cei care făceau campanie ecologistă că erau împotriva afacerilor. Pentru conservatorii din blocul sovietic era mai dificil să-i acuze că erau anticomuniști. La urma urmei, scopul comunismului era să determine industria să lucreze mai degrabă pentru popor decât pentru șefi.

Într-o seară, Lili și Karolin se strecuraseră într-un studio muzical și înregistraseră un album. Nu era lansat în mod oficial, dar casetele transportate în cutiile nemarcate se vânduseră cu miile.

Lili înconjură tabăra, care era ocupată aproape în întregime de germanii din Est: tabăra occidentalilor se afla la aproximativ un kilometru și jumătate distanță. Întorcându-se la familia ei, observă în apropierea cortului lor doi bărbați cam de vârsta ei care beau bere. Unul avea un început de chelie și păr blond, celălalt era brunet și tuns în stilul membrilor formației Beatles, demodat de 15 ani. Cel blond îi întâlni privirea și se uită repede în altă parte, ceea ce îi trezi bănuielile: de obicei, tinerii nu-i evitau privirea. Cei doi nu-i oferiră nimic de băut și nici nu o rugară să li se alăture. „O, nu”, mormăi ea.

Nu era greu să-i identifici pe bărbații de la Stasi. Erau duri, nu inteligenți. Era o carieră pentru oameni care râvneau la prestigiu și putere, dar care nu aveau niciun talent și nici nu erau prea inteligenți. Primul soț al Rebeccăi, Hans, era reprezentantul tipic. Era puțin mai mult decât un bătăuș dezgustător, dar avansase constant, iar acum, mergând cu limuzina și locuind într-o vilă mare înconjurată de un zid înalt, părea să fie unul dintre comandanții lor de vârf.

Lili nu prea voia să atragă atenția asupra ei, dar hotărî că trebuia să-și verifice bănuiala, așa că era necesar să fie băgăcioasă.

— Bună, băieți! spuse ea amabilă.

Cei doi bărbați mormăiră un salut superficial.

Lili nu avea de gând să îi lase să scape atât de ușor.

— Ați venit aici cu soțiile? îi întrebă ea.

Nu puteau să nu recunoască acest lucru ca pe un avans.

Tipul blond scutură din cap, iar celălalt spuse:

— Nu.

Nu erau destul de inteligenți încât să se prefacă.

— Serios?

Era aproape o confirmare, se gândi ea. Ce făceau doi bărbați singuri într-o tabără de vacanță dacă nu să caute fete? Erau prea prost îmbrăcați ca să fie homosexuali.

— Spune-mi, spuse Lili străduindu-se să pară veselă, unde mergeți să vă distrați aici, seara? Se poate dansa pe undeva?

— Nu știu.

Era suficient. „Dacă ăștia doi sunt în vacanță, eu sunt doamna Brejnev”, se gândi ea, apoi plecă.

Era o problemă. Cum putea familia Franck să se vadă cu Rebecca fără ca oamenii de la Stasi să afle?

Lili se întoarse la familia ei. Ambele corturi erau acum ridicate.

— Vești proaste, îi spuse ea tatălui său. Doi bărbați de la Stasi. La un rând spre sud și trei corturi spre est de noi.

— Îmi era teamă de asta, spuse Werner.

•

Trebuiau să se vadă cu Rebecca două zile mai târziu, la un restaurant pe care îl vizitase în prima călătorie. Dar, înainte de a se îndrepta într-acolo, familia Franck trebuia să scape de poliția secretă. Lili era îngrijorată, dar părinții ei afișau un calm nejustificat.

În prima zi, Werner și Carla plecară devreme în Trabantul auriu, spunând că mergeau în recunoaștere. Bărbații de la Stasi îi urmaseră într-o Skoda verde. Werner și Carla fuseseră plecați toată ziua și se întorseseră părând încrezători.

În dimineața următoare, Werner îi spusese lui Lili că urmau să meargă într-o excursie. Ieșiseră în fața cortului cu rucsacurile, ajutându-se reciproc să le ajusteze. Se încălțaseră cu bocanci rezistenți și își puseseră pălării cu boruri late. Pentru oricine care îi privea, era clar că plecau într-o călătorie lungă.

În același timp, Carla se pregătea să plece cu sacoșele de cumpărături, făcând o listă și spunând cu voce tare: „Șuncă, brânză, pâine… altceva?”

Pe Lili o îngrijora faptul că ieșeau prea mult în evidență.

Erau supravegheați de agenții secreți, care stăteau în fața cortului lor și fumau.

Plecară în direcții opuse, Carla îndreptându-se spre parcare, iar Lili și Werner spre plajă. Agentul Stasi cu tunsoare în stil Beatles plecă după Carla, iar cel blond îi urmări pe Werner și pe Lili.

— Până aici, toate bune, spuse Werner. I-am despărțit.

Când Lili și Werner ajunseră la lac, bărbatul se întoarse spre vest, mergând de-a lungul malului. În mod evident, cercetase zona în ziua precedentă. Pe alocuri, solul era accidentat. Agentul Stasi cu părul blond îi urmă de la distanță, însă nu cu ușurință: nu era îmbrăcat pentru drumeție. Câteodată, se opreau, pretinzând că aveau nevoie de odihnă, ca să-l lase să-i ajungă din urmă.

Merseră timp de două ore, după care ajunseră la o plajă lungă și pustie. La un moment dat, dintre copaci, se ivi un drum accidentat, care se termina în dreptul semnului care indica punctul maxim al fluxului.

Parcat acolo era Trabantul auriu, la volanul căruia se afla Carla.

Nu se mai vedea nimeni altcineva.

Werner și Lili urcară în mașină, iar Carla demară, abandonându-l pe bărbatul care lucra pentru Stasi.

Lili rezistă tentației de a-i face semn cu mâna.

— Ai scăpat de celălalt tip? îi spuse Werner Carlei.

— Da, răspunse Carla. Am creat o diversiune în fața băcăniei, dând foc unui coș de gunoi.

Werner rânji.

— Un truc pe care l-ai învățat de la mine în urmă cu mulți ani.

— Indiscutabil. În mod natural, a ieșit din mașină și s-a dus să vadă ce se întâmplă.

— Iar atunci…

— Cât a fost plecat, i-am înfipt un cui în cauciuc. L-am lăsat schimbându-și roata.

— Frumos.

— Voi doi ați făcut astfel de lucruri în război, nu-i așa? întrebă Lili.

Urmă o clipă de tăcere. Nu vorbeau mult despre război. În cele din urmă,

Carla răspunse:

— Da, puțin, dar nimic cu care să ne lăudăm.

Niciodată nu spuneau mai mult decât atât.

Conduseră spre un sat și încetiniră în dreptul unei case mici, pe al cărei firme scria, în engleză, BAR. Un bărbat care stătea afară îi direcționă să parcheze pe un câmp din spate, în afara razei vizuale a trecătorilor.

Intrară într-un local mic, prea încântător ca să fi fost o afacere a guvernului. Imediat, Lili o văzu pe sora ei, Rebecca, și o îmbrățișă. Nu se mai întâlniseră de optsprezece ani. Lili încercă să se uite la Rebecca, dar nu vedea din cauza lacrimilor. Carla și Werner o îmbrățișară pe rând pe Rebecca.

Când, în cele din urmă, privirea lui Lili se limpezi, văzu că Rebecca arăta de vârstă mijlocie, ceea ce nu era o surpriză: urma să împlinească 50 de ani. Era mai corpolentă decât își amintea Lili.

Însă cel mai frapant lucru era înfățișarea ei foarte elegantă. Purta o rochie de vară albastră, cu un imprimeu format din puncte mici, și o jachetă asortată. În jurul gâtului îi atârna un lanț din argint cu o singură perlă mare și avea o brățară masivă, din argint, la mână. Sandalele ei elegante aveau tocuri din plută și ținea pe umăr o geantă din piele albastră. Politica nu era deosebit de bine plătită, din câte știa Lili. Oare chiar toată lumea din Germania de Vest era atât de bine îmbrăcată?

Rebecca îi conduse prin bar spre o cameră privată din spate, unde pe o masă lungă erau deja pregătite platouri cu gustări reci, boluri cu salată și sticle de vin. Lângă masă stătea un bărbat suplu, chipeș, care purta un tricou alb și blugi mulați și care părea epuizat. Poate că era trecut de 40 de ani sau poate că era mai tânăr, dacă suferise din cauza vreunei boli. Lili crezu că era un angajat al barului.

Carla suspină, iar Werner spuse:

— O, Dumnezeule!

Lili văzu că bărbatul suplu o privea răbdător. Brusc, îi observă ochii migdalați și își dădu seama că îl privea pe fratele ei, Walli. Țipă șocată: părea foarte bătrân!

Carla îl îmbrățișă pe Walli, spunând:

— Băiețelul meu! Bietul meu băiețel!

Lili îl îmbrățișă și îl sărută, plângând din nou.

— Arăți foarte diferit, suspină ea. Ce s-a întâmplat cu tine?

— Rock and roll, răspunse el râzând. Dar mi-a trecut. O privi pe sora lui mai mare. Rebecca și-a sacrificat un an din viață – și o mare oportunitate pentru cariera ei – ca să mă salveze.

— Bineînțeles că da, spuse Rebecca. Sunt sora ta.

Lili era sigură că Rebecca nu ezitase. Pentru ea, nimic nu era mai important decât familia. Conform teoriei lui Lili, sentimentele ei erau atât de puternice datorită faptului că fusese adoptată.

Werner îl îmbrățișă îndelung pe Walli.

— Noi n-am știut, spuse el cu vocea gâtuită de emoție. N-am știut că vii.

— Am decis să păstrez secretul, zise Rebecca.

— Nu este periculos? întrebă Carla.

— Cu siguranță este, răspunse Rebecca, dar Walli a vrut să-și asume riscul.

Apoi, Karolin intră împreună cu familia ei. Ca și ceilalți, avu nevoie de câteva momente până să-l recunoască pe Walli, după care țipă, șocată.

— Bună, Karolin, spuse el. O luă de mâini și o sărută pe obraji. Mă bucur foarte mult să te văd din nou.

Odo se prezentă:

— Eu sunt Odo, soțul lui Karolin. Mă bucur să te cunosc, în sfârșit.

Ceva îl făcu pe Walli să se schimbe la față. Dispăru într-o clipă, dar Lili știa că ceea ce văzuse sau înțelesese în legătură cu Odo îl șocase și că de aceea își mascase imediat uimirea. Cei doi bărbați își strânseră mâinile.

— Iar ea este Alice, spuse Karolin.

— Alice? rosti Walli. O privi uluit pe fata înaltă de 16 ani, cu păr lung și blond, care îi încadra fața ca o cortină. Am scris un cântec despre tine, spuse el. Când erai mică.

— Știu, zise ea sărutându-l pe obraz.

— Alice își cunoaște trecutul, rosti Odo. I-am spus totul de îndată ce a fost suficient de mare încât să înțeleagă.

Lili se întreba dacă Walli auzea nota de emfază din vocea lui Odo. Sau poate era ea prea sensibilă?

Walli îi spuse lui Alice:

— Te iubesc, dar Odo este cel care te-a crescut. Nu voi uita asta niciodată și sunt sigur că nici tu nu o vei face.

Pentru o clipă, fu gâtuit de emoție. Apoi își recăpătă controlul și rosti:

— Haideți cu toții să luăm loc și să mâncăm. Este o zi fericită.

Lili își dădu seama că, probabil, Walli plătise tot.

Se așezară toți la masă. Pentru câteva momente, se simțiră ciudat, ca niște străini, încercând să se gândească la un subiect de conversație. Apoi, câțiva oameni vorbiră în același timp, toți punându-i întrebări lui Walli. Toată lumea râse.

— Pe rând! zise Walli, și toți se relaxară.

Walli le povesti că avea un apartament în Hamburg. Nu era căsătorit, deși avea o prietenă. Cam la fiecare optsprezece luni sau doi ani, se ducea în California, se muta la ferma lui Dave Williams vreme de patru luni și scotea un nou album cu formația Plum Nellie. „Sunt dependent, spuse el. Dar nu am mai luat nimic de șapte ani; în septembrie se împlinesc opt. Când sunt cu trupa în concert, un paznic de la ușa vestiarului percheziționează oamenii, să vadă dacă au droguri.” Ridică din umeri. „Pare o măsură extremă, știu, dar așa stau lucrurile.”

Și Walli avea întrebări, mai ales pentru Alice. Cât timp ea îi răspundea, Lili privi în jurul mesei. Aceasta era familia ei: părinții, sora, fratele, nepoata și cel mai vechi prieten și partener în ale cântatului. Cât de norocoasă era să-i aibă pe toți împreună în aceeași cameră, mâncând, vorbind și bând vin!

Îi trecu prin minte că unele familii se întâlneau așa săptămânal și că nu apreciau cu adevărat acest lucru.

Karolin stătea lângă Walli, iar Lili îi privea pe amândoi. Se simțeau bine. Încă se făceau să râdă unul pe celălalt, observă ea. Dacă situația ar fi fost alta – dacă Zidul Berlinului ar fi căzut – ar fi putut să-și reia idila? Amândoi erau încă tineri: Walli avea 33 de ani, iar Karolin 35. Lili nu se mai gândi la asta: era o speculație inutilă, o fantezie prostească.

Walli povesti din nou cum evadase din Berlin, pentru binele lui Alice. Când ajunse la partea în care o așteptase toată noaptea pe Karolin, care nu apăruse, aceasta îl întrerupse.

— Mi-a fost frică, spuse ea. Frică pentru mine și pentru copilul din mine.

— Nu te condamn, zise Walli. Nu ai greșit cu nimic. Eu nu am greșit cu nimic. Singura greșeală a fost Zidul.

Povesti cum trecuse prin punctul de control, rupând bariera cu mașina.

— Nu-l voi uita niciodată pe bărbatul pe care l-am omorât, spuse el.

— Nu a fost vina ta – trăgea în tine! rosti Carla.

— Știu, zise Walli, iar din tonul vocii lui Lili înțelese că, în cele din urmă, se împăcase cu ideea. Îmi pare rău, dar nu mă simt vinovat. Nu am greșit când am vrut să evadez; el nu a greșit când a tras în mine.

— Așa cum ai spus, interveni Lili, singura greșeală a fost Zidul.

• Capitolul 54 •

Șeful lui Cam Dewar, Keith Dorset, era un bărbat durduliu, cu părul de culoarea nisipului. Ca mulți alții din CIA, se îmbrăca prost. Astăzi, purta o jachetă maro cu picățele, o pereche de pantaloni gri din flanel, o cămașă albă cu dungi maro și o cravată de un verde mat. Dacă l-ai fi văzut mergând pe stradă, nu l-ai fi observat, în timp ce creierul ar fi considerat că e o persoană lipsită de importanță. Poate că acesta era efectul dorit, se gândea Cameron. Sau, pur și simplu, poate că avea gusturi proaste.

— În legătură cu prietena ta, Lidka, spuse Keith, stând în spatele unui birou mare din ambasada americană.

Cam era destul de sigur că Lidka nu era implicată în nicio activitate reprobabilă, dar aștepta confirmarea acestui lucru.

— Cererea ta este respinsă, rosti Keith.

— Despre ce vorbești? întrebă Cam uimit.

— Cererea ta este respinsă. Pe care dintre aceste patru cuvinte nu îl înțelegi?

Câteodată, oamenii din CIA se purtau ca și când ar fi fost în armată, capabili să dea ordine tuturor subordonaților, dar Cam nu era atât de ușor de intimidat. Lucrase la Casa Albă.

— Din ce motiv a fost respinsă? întrebă el.

— Nu trebuie să-ți dau motive.

La vârsta de 34 de ani, Cam avea prima lui iubită adevărată. După 20 de ani de respingeri, ajunsese să se culce cu o femeie care părea că nu voia nimic în afară de a-l face fericit. Panicat la gândul că ar fi putut să o piardă, prinse curaj.

— Nici tu nu trebuie să fii un ticălos, izbucni el.

— Să nu îndrăznești să-mi vorbești așa! Încă o replică deșteaptă și ai să te afli într-un avion, spre casă.

Cam nu voia să fie trimis acasă. Bătu în retragere.

— Îmi cer scuze. Dar tot aș vrea să cunosc motivul respingerii, dacă este posibil.

— Între voi există ceea ce noi numim „contact apropiat și menținut”, nu-i așa?

— Bineînțeles. Chiar eu v-am spus acest lucru. De ce ar fi o problemă?

— Din cauza statisticilor. Majoritatea trădătorilor pe care îi prindem spionând împotriva Statelor Unite se dovedesc a avea rude sau prieteni apropiați, care sunt străini.

Cam bănuise ceva de genul acesta.

— Nu sunt dispus să renunț la ea din motive statistice. Aveți ceva anume împotriva ei?

— Ce te face să crezi că ai dreptul să mă anchetezi?

— Voi considera această întrebare drept un răspuns negativ.

— Te-am avertizat să nu mai faci remarci inteligente.

Fură întrerupți de un alt agent, Tony Sovino, care se apropie cu o coală de hârtie în mână.

— Tocmai mă uitam la lista celor acceptați pentru conferința de presă din această dimineață, spuse el. Tanya Dvorkin vine din partea TASS. Îl privi pe Cam. Este femeia care ți-a vorbit la Ambasada Egiptului, nu-i așa?

— Desigur, răspunse Cam.

— Care este subiectul conferinței de presă? întrebă Keith.

— Lansarea unui nou protocol simplificat pentru muzeele poloneze și americane, prin care pot să-și împrumute reciproc obiecte de artă; scrie aici. Tony își ridică privirea din hârtie. Nu este genul de lucru care l-ar atrage pe redactorul-șef de la TASS, nu-i așa?

— Probabil că vine să mă vadă pe mine, rosti Cam.

•

Tanya îl zări pe Cam Dewar de îndată ce intră în camera de informare a Ambasadei Statelor Unite. O siluetă înaltă și subțire, el stătea în spate, ca un stâlp de felinar. Dacă nu ar fi fost aici, ea l-ar fi căutat după conferința de presă, însă această situație era mai prielnică, mai puțin observabilă.

Cu toate acestea, nu voia să pară prea hotărâtă în clipa în care avea să-l abordeze, astfel că hotărî să asculte mai întâi anunțul. Stătea lângă o ziaristă poloneză, pe care o plăcea: Danuta Gorski, o brunetă îndrăzneață, cu un zâmbet larg.

Danuta era membră a mișcării clandestine intitulate Comisia de Apărare, care producea pamflete despre nemulțumirile muncitorilor și despre încălcările drepturilor omului. Aceste publicații ilegale erau numite *bibula.* Danuta locuia în aceeași clădire cu Tanya.

Când ofițerul de presă american citi anunțul pe care li-l dăduse deja tipărit, Danuta șopti spre Tanya:

— S-ar putea să vrei să faci o călătorie în Gdansk.

— De ce?

— Va fi o grevă la șantierul naval Lenin.

— Sunt greve peste tot.

Muncitorii cereau măriri de salarii pentru a compensa creșterea masivă a prețurilor alimentelor impusă de guvern. Tanya raporta acestea manifestări ca „încetări ale muncii”, întrucât grevele aveau loc doar în țările capitaliste.

— Crede-mă, spuse Danuta, aceasta ar putea fi diferită.

Guvernul polonez gestiona rapid fiecare grevă, oferind măriri de salarii și făcând alte concesii la nivel local, dornic să oprească protestele înainte de a se putea răspândi precum petele pe o pânză. Coșmarul elitei conducătoare – și visul disidenților – era ca petele să se unească până când pânza căpăta o altă culoare, cu totul nouă.

— Diferită în ce sens?

— Au concediat un macaragiu, care era membru în comisia noastră – dar nu și-au ales victima potrivită. Anna Walentynowicz este o femeie, o văduvă în vârstă de 50 de ani.

— Deci, atrage multă simpatie din partea polonezilor galanți.

— Și este o figură populară. Ei îi spun Pani Ania, doamna Annie.

— Aș putea să mă interesez. Dimka voia să afle informații în legătură cu orice protest care promitea să devină serios, în caz că trebuia să descurajeze o atitudine mai severă a Kremlinului.

În timp ce conferința de presă se termina, Tanya trecu pe lângă Cam Dewar și îi șopti, în limba rusă:

— Du-te vineri la Catedrala St. John, la ora două, și uită-te la Crucifixul Baryczkowski.

— Nu este un loc bun, șopti tânărul.

— Acceptă sau refuză, spuse Tanya.

— Trebuie să-mi spui despre ce este vorba, zise ferm Cam.

Tanya își dădu seama că trebuia să riște să-i mai vorbească încă un minut.

— Despre o linie de comunicație, în caz că Uniunea Sovietică va invada Europa Occidentală, rosti ea. Despre posibilitatea de a forma un grup de ofițeri polonezi care ar schimba taberele.

Americanul rămase cu gura căscată.

— O... o... se bâlbâi el. Corect, da.

Ea îi zâmbi.

— Mulțumit?

— Cum îl cheamă?

Tanya ezită.

— El știe cum mă numesc, spuse Cam.

Tanya hotărî că trebuia să aibă încredere în acest bărbat. Deja își pusese viață în mâinile lui.

— Stanislaw Pawlak, rosti ea. Cunoscut ca Staz.

— Spune-i lui Staz că, din motive de siguranță, nu ar trebui să discute cu nimeni de aici, de la ambasadă, cu excepția mea.

— Bine.

Tanya ieși repede din clădire.

Îi dădu lui Staz mesajul în acea seară. A doua zi, îl sărută de rămas-bun și conduse 300 de kilometri spre nord de Marea Baltică. Avea un Mercedes-Benz 280S vechi și fiabil, cu faruri duble, verticale. Seara, târziu, se cază la un hotel din vechiul oraș Gdansk, chiar peste râul de lângă cheiurile și docurile uscate ale șantierului naval, care se afla pe insula Ostrow.

A doua zi, se împlinea exact o săptămână de la concedierea Annei Walentynowicz.

Tanya se trezi de dimineață, îmbrăcă salopeta din pânză, traversă podul spre insulă, ajunse la poarta șantierului naval înainte de răsăritul soarelui și intră împreună cu un grup de muncitori tineri.

Era ziua ei norocoasă.

Șantierul era plin cu afișe proaspăt lipite, care cereau ca Pani Ania să fie angajată din nou. Mici grupuri se adunau în jurul afișelor. Câțiva oameni înmânau foi volante. Tanya luă unul și descifră poloneza.

Anna Walentynowicz a devenit o rușine, deoarece exemplul ei i-a motivat pe alții. A devenit o rușine întrucât a luat apărarea altora și a fost capabilă să-și

organizeze colegii de muncă. Autoritățile încearcă întotdeauna să-i izoleze pe cei care au calități de lider. Dacă nu luptăm împotriva acestui lucru, atunci nu vom mai avea pe nimeni care să ne ia apărarea când vor crește cotele de muncă, când regulamentele privind sănătatea și siguranța vor fi încălcate sau când vom fi forțați să lucrăm peste program.

Rândurile citite o impresionară pe Tanya. Nu mai era vorba despre salarii mai mari sau despre scurtarea programului de lucru, ci despre dreptul muncitorilor polonezi de a se organiza singuri, independent de ierarhia comunistă. Simțea că acest fapt reprezenta o evoluție semnificativă. O mică scânteie de speranță i se aprinse în stomac.

Când lumina zilei deveni mai puternică, se plimbă pe șantier. Mărimea șantierului naval era incredibilă: mii de muncitori, kilotone de oțel, milioane de nituri. Înălțimea jumătăților de nave în construcție se ridica mult deasupra capului ei, greutatea imensă a acestora balansându-se periculos pe o rețea de schele. Macarale imense își înclinau capetele peste fiecare navă, ca Magii în jurul unei iesle gigantice.

Oriunde mergea, muncitorii lăsau sculele deoparte ca să citească manifestul și să discute.

Câțiva oameni începură să mărșăluiască, iar Tanya îi urmă. Merseră în procesiune în jurul șantierului, ducând pancarte improvizate, împărțind foi volante, chemându-i pe ceilalți să li se alăture, sporindu-și numărul. În cele din urmă, ajunseră la poarta principală, unde începură să le spună muncitorilor care soseau că erau în grevă.

Închiseră porțile fabricii, traseră alarma și înălțară steagul Poloniei pe cea mai apropiată clădire.

Apoi, aleseră comisia responsabilă cu greva.

Atunci, fură întrerupți. Un bărbat în costum se urcă pe un excavator și se adresă, strigând, mulțimii. Tanya nu înțelegea tot ce spunea, dar părea să se opună formării comisiei responsabile cu greva – iar muncitorii îl ascultau. Tanya îl întrebă pe cel mai apropiat bărbat de lângă ea cine era individul. „Klemens Gniech, directorul șantierului naval, fu răspunsul. Nu e un tip rău.”

Tanya era înspăimântată. Cât de slabi erau oamenii!

Gniech era dispus să negocieze dacă greviștii se întorceau mai întâi la lucru. Gestul acestuia i se păru Tanyei un truc ieftin. Mulți oameni îl huiduiau pe Gniech, dar alții dădeau din cap în semn de aprobare, părând să se îndrepte spre locurile lor de muncă. Cu siguranță, manifestarea nu avea să se sfârșească atât de repede!

Apoi, cineva sări pe excavator și îl bătu pe director pe umăr. Nou-venitul era un bărbat scund, cu umeri pătrați și cu o mustață stufoasă. Deși Tanya nu-l consideră o figură impresionantă, mulțimea îl recunoscu și îl aclamă. În mod evident, știau cine era. „Îți amintești de mine? îi strigă directorului cu o voce destul de puternică încât să-l audă toată lumea. Am lucrat aici zece ani – după care m-ai concediat!”

— Cine este bărbatul acela? îl întrebă Tanya pe omul de lângă ea.

— Lech Wałęsa. E un simplu electrician, dar toți îl cunosc.

Directorul încercă să îl contrazică pe Wałęsa în fața tuturor, dar bărbatul mic cu mustață uriașă nu-i dădu ocazia. „Declar grevă!” strigă el, iar mulțimea urlă, aprobându-l.

Directorul și Wałęsa coborâră de pe excavator. Wałęsa preluă comanda și toată lumea păru să accepte asta fără probleme. Când îi ordonă șoferului directorului să ia mașina și să o aducă pe Anna Walentynowicz, șoferul se supuse și, chiar mai uimitor, directorul nu obiectă.

Wałęsa organiză alegerea unei comisii de grevă. Limuzina se întoarse cu Anna, care fu primită într-un ropot de aplauze. Era o femeie scundă, cu părul la fel de scurt ca al unui bărbat. Purta ochelari cu lentile rotunde și o bluză cu dungi late, orizontale.

Cei care făceau parte din comisia de grevă și directorul intrară în Centrul de Sănătate și Siguranță pentru negocieri. Tanya fu tentată să încerce să se strecoare acolo cu ei, dar hotărî să nu-și forțeze norocul: era norocoasă că intrase pe șantier. Muncitorii întâmpinau cu bucurie presa occidentală, dar legitimația de presă a Tanyei arăta că este reporter sovietic pentru TASS, iar dacă greviștii descopereau acest lucru, aveau să o dea afară.

Cu toate acestea, probabil că negociatorii aveau microfoane pe mese, deoarece toată discuția fu transmisă în difuzoare, pentru mulțimea de afară – ceea ce o impresionă pe Tanya ca fiind un lucru foarte democratic. Greviștii puteau să-și exprime

imediat sentimentele în legătură cu tot ceea ce se spunea, huiduind sau aclamând.

Își dădu seama că, acum, greviștii aveau și alte pretenții, în afara reangajării Annei, inclusiv asigurarea că nu aveau să existe represalii. Cea pe care directorul nu putu să o accepte, în mod surprinzător, era un monument în fața porții fabricii, care să comemoreze masacrarea, de către poliție, a muncitorilor șantierului naval care protestaseră față de mărirea prețurilor alimentelor, în 1970.

Tanya se întrebă dacă și această grevă urma să se termine cu un masacru. Înfiorată, își dădu seama că, dacă avea să fie așa, se afla chiar în linia de tragere.

Gniech explică faptul că zona din fața porților fusese alocată unui spital.

Greviștii spuseră că preferau un monument.

Directorul propuse amplasarea unei placi comemorative în altă parte a șantierului naval.

Oamenii refuzară.

Un muncitor spuse dezgustat la microfon: „Ne târguim pentru eroii morți ca niște cerșetori sub un stâlp de iluminat!”

Oamenii de afară aplaudară.

Un alt negociator se adresă direct mulțimii: Voiau un monument?

I se răspunse cu strigăte.

Directorul se retrase, pentru a se consulta cu superiorii.

Acum, în afara porților erau mii de susținători. Oamenii adunaseră donații de alimente pentru muncitori. Puține familii poloneze își permiteau să doneze mâncare, dar zeci de saci cu provizii intrară acum pe porți pentru bărbații și femeile dinăuntru, iar greviștii luară masa de prânz.

Directorul se întoarse după-amiază și anunță că autoritățile superioare aprobaseră, în principiu, monumentul.

Wałęsa declară că greva urma să continue până când toate cererile aveau să fie acceptate.

Iar atunci, aproape ca un gând întârziat, adăugă că greviștii voiau, de asemenea, să discute despre formarea sindicatelor muncitorești independente.

„Acum, devine cu adevărat interesant”, gândi Tanya.

•

Vineri după prânz, Cam Dewar se îndreptă spre vechiul centru al Varșoviei.

Mario și Ollie îl urmară.

O mare parte din Varșovia fusese distrusă în război. Orașul fusese reconstruit cu drumuri drepte, trotuare și clădiri moderne. Un astfel de urbanism nu era propice întâlnirilor clandestine și schimburilor pe furiș. Totuși, proiectanții se străduiseră să recreeze vechiul oraș original cu străzi pietruite, alei mici și case neregulate. O făcuseră puțin prea bine: marginile drepte, tiparele regulate și culorile proaspete arătau prea noi, ca pe un platou de cinema. Cu toate acestea, oferea un mediu mai potrivit agenților secreți decât restul orașului.

Cam parcă și se îndreptă către o casă înaltă. Acolo, la primul etaj, funcționa echivalentul salonului Silken Hands, din Varșovia. Până să o întâlnească pe Lidka, Cam fusese un client fidel.

În camera principală a apartamentului, fetele stăteau în lenjerie intimă, uitându-se la televizor și fumând. O blondă voluptuoasă se ridică imediat, lăsând halatul să i se desfacă puțin, permițându-i să-i vadă coapsele dolofane și lenjeria intimă din dantelă.

— Bună, Crystek, nu te-am mai văzut de câteva săptămâni!

— Bună, Pela.

Cam se duse la fereastră și privi în jos, spre stradă. Ca de obicei, Mario și Ollie stăteau în fața barului de pe partea cealaltă, bând bere și privind fetele care treceau în rochii de vară. Se așteptau ca el să rămână înăuntru cel puțin o jumătate de oră, poate o oră.

Până aici, toate bune.

— Care este problema, te urmărește soția? întrebă Pela.

Celelalte fete râseră.

Cam scoase banii și îi dădu Pelei prețul obișnuit pentru masturbare.

— Astăzi am nevoie de o favoare, spuse el. Te superi dacă mă strecor pe ușa din spate?

— Soția ta are de gând să vină aici și să facă scandal?

— Nu este soția mea, spuse el. Este soțul prietenei mele. Dacă face probleme, fă-i un sex oral gratuit. Voi plăti eu.

Pela ridică din umeri.

Cam coborî pe scările din spate și ieși prin curte, simțindu-se bine. Scăpase de urmăritori – iar ei nu își dăduseră seama.

Trebuia doar să se întoarcă în mai puțin de o oră și să iasă pe ușa din față. Nu aveau să afle niciodată că părăsise apartamentul.

Traversă rapid piața vechiului oraș și strada Swiftojanska spre Catedrala Sf. Ioan, o biserică distrusă în război, dar reconstruită. Cei de la SB nu-l mai urmăreau – dar ar fi putut să-l urmărească pe Stanislaw Pawlak.

La sediul CIA din Varșovia se organizase o lungă întrevedere pentru a decide gestionarea acestui contact. Fiecare pas fusese plănuit.

În fața bisericii, Cam îl văzu pe șeful său, Keith Dorset. Astăzi purta un costum din trei piese de culoare gri, cumpărat de la un magazin polonez, o ținută pe care o purta doar în misiunile de supraveghere. Avea o șapcă băgată în buzunarul jachetei. Acesta era semnul de liberă trecere. Dacă ar fi purtat șapca, ar fi însemnat că agenții SB se aflau în biserică și că întâlnirea trebuia anulată.

Cam intră pe ușa principală, gotică, din partea de vest. Arhitectura extraordinară și atmosfera de sfințenie îl făcură să se minuneze și mai mult. Era pe cale să ia legătura cu un informator al inamicului. Era un moment crucial.

Dacă această operațiune decurgea bine, avea să își consolideze cariera ca agent CIA. Dacă nu, urma să se întoarcă imediat în spatele unui birou din Langley.

Cam pretindea ca Staz să nu se ia legătura cu nimeni, în afară de el. Motivul acestei minciuni era ca lui Keith să-i fie greu să-l trimită pe Cam acasă. Keith îi făcea probleme din cauza Lidkăi, cu toate că investigația demonstrase că nu avea nicio legătură cu SB și că nici măcar nu era membru al Partidului Comunist. Totuși, dacă el ar fi reușit să recruteze un colonel polonez ca spion pentru CIA, triumful l-ar fi plasat într-o poziție sigură, din care să-l sfideze pe Keith.

Privi împrejur în căutarea polițiștilor sub acoperire, dar nu văzu decât turiști, credincioși și preoți.

Merse pe culoarul nordic până când ajunse la capela în care se afla faimosul crucifix din secolul al XVI-lea. Chipeșul ofițer polonez stătea în fața acestuia, fixând cu privirea expresia lui Hristos. Cam se apropie de el. Erau singuri.

Cam vorbi în rusă.

— Aceasta este ultima dată când vom vorbi, zise el.

Stanislaw îi răspunse în aceeași limbă.

— De ce?

— Este prea periculos.

— Pentru tine?

— Nu, pentru tine.

— Cum vom comunica? Prin Tanya?

— Nu. De fapt, de acum te rog să nu-i mai spui nimic despre relația ta cu mine. Scoate-o din schemă. Poți să te culci în continuare cu ea, dacă asta faci.

— Mulțumesc, spuse ironic Stanislaw.

Cam îi ignoră replica.

— Ce fel de mașină conduci?

— Un Saab 99 verde, din 1975.

Îi spuse și numărul de înmatriculare. Cameron îl memoră.

— Unde ții mașina pe timpul nopții?

— Pe strada Jana Olbrachta, în apropiere de blocul în care locuiesc.

— Când o parchezi, lasă geamul puțin deschis. Vom strecura înăuntru un plic.

— E periculos. Dacă citește cineva mesajul?

— Nu-ți face griji. Plicul va conține un tip de reclamă din partea cuiva care se oferă să-ți spele mașina la un preț redus. Dar când vei trece peste hârtie un fier cald, va apărea un mesaj. Îți va spune când și unde ne vei întâlni. Nu contează dacă, din diverse motive, nu reușești să ajungi la întâlnire: îți vom trimite un alt plic.

— Ce se va întâmpla la aceste întâlniri?

— Ajung imediat și la asta.

Cam trebuia să-i spună câteva lucruri asupra cărora convenise cu partenerii lui de la întâlnirea de planificare și pe care trebuia să i le expună cât mai repede posibil.

— În ceea ce privește grupul tău de prieteni…

— Da?

— Să nu puneți la cale o conspirație.

— De ce nu?

— Veți fi descoperiți. Conspiratorii sunt întotdeauna descoperiți. Trebuie să așteptați până în ultimul moment.

— Așadar, ce putem face?

— Două lucruri. Unul, pregătiți-vă. Faceți o listă în mintea voastră cu oamenii în care aveți încredere. Hotărâți exact modul

în care va acționa fiecare împotriva sovieticilor, dacă se iscă războiul. Prezentați-vă liderilor disidenților, ca Lech Wałęsa, dar să nu le dați de înțeles ce puneți la cale. Iscodiți posturile de televiziune și plănuiți cum să le preluați, dar păstrați totul în minte.

— Și celălalt lucru?

— Dă-ne informații.

Cam încercă să nu arate tensiunea pe care o simțea. Această cerere era importantă, iar Stanislaw ar fi putut să o refuze.

— Ordinul de luptă al sovieticilor și al altor armate ale Tratatului de la Varșovia: numărul de oameni, de tancuri, de avioane…

— Știu ce înseamnă ordin de luptă.

— Și planurile lor de război, în cazul unei crize.

Urmă o pauză lungă, apoi Stanislaw spuse:

— Pot să fac rost de aceste informații.

— Bun, zise Cam încântat.

— Ce primesc în schimb?

— Îți voi da un număr de telefon și un cod. Trebuie să-l folosești doar în cazul în care sovieticii invadează Europa Occidentală. Când vei suna la acel număr, îți va răspunde un ofițer superior din Pentagon, care vorbește limba poloneză. Te va trata ca pe reprezentantul rezistenței poloneze în fața invaziei sovietice. Vei fi, din rațiuni practice, liderul Poloniei libere.

Stanislaw încuviință gânditor, dar Cam își dădea seama că oferta îl atrăgea. După câteva momente, spuse:

— Dacă sunt de acord cu toate acestea, îmi voi pune viața în mâinile voastre.

— Deja ai făcut-o, rosti Cam.

•

Greviștii de la șantierul naval Gdansk aveau grijă să informeze presa internațională în legătură cu activitățile lor. Ca o ironie, acesta era cel mai bun mod de a vorbi cu poporul polonez. Presa era cenzurată, dar rapoartele ziarelor occidentale erau preluate de Radio Europa Liberă, finanțat de americani, și transmise înapoi în Polonia. Era principala cale prin care polonezii aflau adevărul despre ce se întâmpla în țara lor.

Lili Franck urmărea evenimentele din Polonia la știrile postului de televiziune din Germania de Vest, pe care toată lumea din

Berlinul de Est îl putea recepționa dacă își poziționa antenele în direcția corectă.

Greva se răspândea, spre bucuria lui Lili, în ciuda tuturor eforturilor guvernului. Șantierul naval Gdynia devenea cunoscut, iar lucrătorii din transportul public făceau grevă din solidaritate. Înființaseră o comisie de grevă între fabrici, MKS, cu sediul pe șantierul naval Lenin. Principala pretenție a acestora era dreptul de a forma sindicate muncitorești libere.

Ca mulți alții din Germania de Est, familia Franck discuta cu aviditate toate aceste aspecte în salonul de la etaj al casei din oraș, din Berlin-Mitte, în fața televizorului familiei. În Cortina de Fier apărea o fisură, iar ei speculau nerăbdători în legătură cu lucrurile la care ar fi putut să conducă aceasta. Dacă polonezii puteau să se revolte, probabil că și germanii ar fi fost în stare să o facă.

Guvernul polonez încercă să negocieze cu fiecare fabrică în parte, oferind măriri de salariu generoase greviștilor care ieșeau din MKS și cădeau la învoială. Tactica eșuă.

Într-o săptămână, trei sute de fabrici greviste se alăturară MKS.

Șubreda economie poloneză nu avea cum să reziste astfel prea multe zile. În cele din urmă, guvernul acceptă realitatea. Adjunctul prim-ministrului fu trimis la Gdansk.

O săptămână mai târziu, ajunseră la o înțelegere. Greviștilor li se acordă dreptul de a forma sindicate libere. Era un triumf care uimea lumea.

Dacă polonezii puteau să-și câștige libertatea, aveau germanii să fie următorii?

•

Keith îi spuse lui Cam:

— Încă te întâlnești cu poloneza aceea.

Cam nu răspunse. Desigur că încă se întâlnea cu ea. Era fericit ca un copil într-un magazin cu dulciuri. Lidka era nerăbdătoare să facă sex, ori de câte ori voia el. Până acum, puține fete își doriseră să facă sex cu el. „Îți place asta?” întreba în timp ce îl mângâia, iar dacă recunoștea că îi plăcea, îl întreba: „Dar îți place puțin, îți place mult sau îți place atât de mult încât vrei să mori?”

— Ți-am spus că ți-a fost respinsă cererea, rosti Keith.

— Dar nu mi-ați spus de ce.

Keith părea furios.

— Am luat o decizie.

— Dar este decizia corectă?

— Îmi pui la îndoială autoritatea?

— Nu, dumneavoastră vă îndoiți de prietena mea.

Keith se enervă și mai tare.

— Crezi că mă poți controla din cauză că Stanislaw nu va vorbi cu altcineva.

La același lucru se gândea și Cam, dar negă.

— Nu are nicio legătură cu Staz. Nu sunt dispus să renunț la ea fără un motiv.

— S-ar putea să trebuiască să te concediez.

— Tot nu voi renunța la ea. De fapt… Cam ezită. Cuvintele care i se conturară în gând nu erau cele plănuite, dar le glăsui oricum. De fapt, sper să mă căsătoresc cu ea.

Keith își schimbă tonul.

— Cam, spuse el, poate că nu este un agent SB, dar tot ar putea să aibă motive ascunse pentru care să se culce cu tine.

Cam se enervă.

— Dacă nu are nimic de-a face cu serviciile secrete, nu are de-a face cu dumneavoastră.

Keith insistă, vorbind calm, de parcă ar fi încercat să nu-l supere pe Cam.

— Multor poloneze le-ar plăcea să plece în America, o știi și tu.

Cam era conștient de asta. Gândul acesta îi trecuse de mult timp prin minte. Vorbele lui Keith îl făcură să se simtă jenat și umilit. Nu arătă însă nicio emoție.

— Știu, spuse el.

— Iartă-mă că îți spun, dar s-ar putea să te păcălească tocmai din acest motiv, rosti Keith. Te-ai gândit la asta?

— Da, m-am gândit, răspunse Cam. Și nu-mi pasă.

•

În Moscova, marea întrebare era dacă să invadeze sau nu Polonia.

Cu o zi înainte de dezbaterea Politburo, Dimka și Natalya se opuseră lui Evgheni Filipov la întâlnirea pregătitoare din Sala Nina Onilova. Filipov spuse:

— Tovarășii noștri polonezi au nevoie urgentă de sprijin militar, pentru a rezista atacurilor trădătorilor angajați de puterile capitalist-imperialiste.

— Vă doriți o invazie ca în Cehoslovacia, în 1968, și ca în Ungaria, în 1956, zise Natalya.

Filipov nu negă acest lucru.

— Uniunea Sovietică are dreptul să invadeze orice țară atunci când interesele comunismului sunt amenințate. Aceasta este doctrina lui Brejnev.

— Mă opun acțiunii militare, zise Dimka.

— Ce surpriză! răspunse sarcastic Filipov.

Dimka ignoră replica.

— Atât în Ungaria, cât și în Cehoslovacia, contrarevoluția a fost condusă de elemente revizioniste din rândul cadrelor de conducere ale Partidului Comunist, spuse el. Așadar, am putut să-i îndepărtăm, ca atunci când tai capul unei găini. Poporul nu le-a oferit prea mult sprijin.

— De ce ar fi această criză altfel?

— Deoarece, în Polonia, contrarevoluționarii sunt liderii clasei muncitoare, sprijiniți de clasa muncitoare. Lech Wałęsa este electrician. Anna Walentynowicz este macaragiu. Sute de fabrici sunt în grevă. Avem de-a face cu o mișcare în masă.

— Trebuie să acționăm unitar. Chiar sugerezi să abandonăm comunismul polonez?

— Mai există o problemă, interveni Natalya. În 1968, blocul sovietic nu le datora miliarde de dolari străinilor. Astăzi, depindem în totalitate de împrumuturile din Occident. Ai auzit ce a spus președintele Carter la Varșovia. Creditul din Occident are legătură cu drepturile omului.

— Și…?

— Dacă trimitem tancuri în Polonia, vor retrage creditul. Așadar, tovarășe Filipov, invazia ta va distruge economia întregului bloc sovietic.

În sală se lăsă liniștea.

— Mai are cineva altă sugestie? întrebă Dimka.

•

Faptul că un ofițer polonez se întorsese împotriva Armatei Roșii în același timp în care muncitorii polonezi respingeau tirania comunistă i se părea lui Cam un semn de bun augur. Ambele evenimente erau indicii ale aceleiași schimbări. Plecând

să se vadă cu Stanislaw, simțea că ar fi putut face parte dintr-un cutremur istoric.

Părăsi ambasada și urcă în mașină. Așa cum spera, Mario și Ollie îl urmară. Era important să îl aibă sub supraveghere cât timp se întâlnea cu Stanislaw. Dacă interacțiunea decurgea conform planului, Mario și Ollie aveau să raporteze conștiincioși că nu se întâmplase nimic suspect.

Cam spera că Stanislaw primise și înțelesese instrucțiunile.

Parcă în piața Vechiului Oraș. Cu o copie din acea zi a ziarului oficial al guvernului, *Trybuna Ludu,* traversă piața. Mario ieși din mașină și îl urmări. O jumătate de oră mai târziu, Ollie făcu același lucru, de la distanță.

Cam o luă pe o stradă laterală, cu doi polițiști sub acoperire în spatele lui.

Intră într-un bar, se așeză lângă fereastră și ceru o bere. Vedea umbrele urmăritorilor rătăcind prin apropiere. Plăti băutura imediat ce îi fu adusă, ca să poată pleca rapid.

Bău berea, uitându-se des la ceasul de la mână.

La ora trei fără un minut, ieși din bar.

Practicase această manevră în repetate rânduri în Camp Peary, centrul de instrucție al CIA de lângă Williamsburg, Virginia. Acolo, fusese în stare să o execute perfect, însă acum ar fi fost prima când o făcea cu adevărat.

Māri puțin pasul când se apropie de capătul străzii. Cotind, aruncă o privire înapoi și văzu că Mario era în spatele lui, la aproape treizeci de metri.

Imediat după colț era un magazin în care se vindeau țigări și tutun. Stanislaw era exact unde se aștepta Cam să fie; în fața magazinului, privind în vitrină. Cam avea aproximativ treizeci de secunde înainte ca Mario să dea colțul – suficient cât să execute un simplu transfer.

Nu trebuia decât să schimbe ziarul pe care îl ducea cu cel din mâna lui Stanislaw, care era identic, cu excepția faptului că – dacă totul era bine – acela trebuia să conțină fotocopiile făcute de Stanislaw documentelor aflate în seiful lui, din cartierul general al armatei.

Exista doar un singur inconvenient.

Stanislaw nu ținea în mână niciun ziar.

În schimb, avea la el un plic mare și bej.

Nu urmase instrucțiunile cu strictețe. Ori le înțelesese greșit, ori își imaginase că detaliile exacte nu contau.

Oricare ar fi fost motivul, lucrurile se desfășuraseră greșit.

Din cauza panicii, Cam nu mai gândea. Mergea, ezitant. Nu știa ce să facă. Voia să îl înjure pe Staz.

Apoi, se controlă. Se strădui să fie calm. Luă imediat o decizie. Nu urma să anuleze schimbul. Avea să meargă până la capăt.

Se îndreptă direct către Stanislaw.

Când trecură unul pe lângă celălalt, schimbară ziarul cu plicul.

Imediat, Stanislaw intră în magazin cu ziarul și dispăru din câmpul vizual.

Cam continuă să meargă, ducând plicul, gros de doi centimetri, cu documentele înăuntru.

La următorul colț, aruncă din nou o privire peste umăr și îl zări pe Mario. Polițistul era la aproape douăzeci de metri în urma sa, aparent relaxat și încrezător. Nu știa ce se întâmplase. Nici măcar nu-l văzuse pe Stanislaw.

Avea să observe că, în loc de ziar, avea un plic? Dacă da, l-ar fi putut aresta pe Cam, confiscându-i plicul. Ar fi fost sfârșitul triumfului lui Cam – și sfârșitul vieții lui Stanislaw.

Era vară. Cam nu avea o haină sub care să ascundă plicul. În plus, ar fi fost mai grav dacă îl ascundea, pentru că ar fi fost și mai probabil ca Mario să observe că, brusc, nu mai ținea nimic în mână.

Trecu pe lângă un chioșc de ziare, dar își dădu seama că nu putea cumpăra un ziar câtă vreme Mario era prin preajmă, deoarece ar fi atras atenția asupra faptului că nu mai avea ziarul inițial.

Înțelese că făcuse o greșeală prostească. Fusese atât de fascinat de executarea schimbului în trecere, încât nu se gândise la o simplă scăpare. Ar fi trebuit să ia plicul și să păstreze ziarul.

Acum, era prea târziu.

Se simțea prins în capcană. Era atât de frustrant, încât voia să țipe. Totul decursese perfect, cu excepția unui mic detaliu!

Putea să intre într-un magazin și să cumpere un alt ziar. Căută un magazin de ziare, dar erau în Polonia, nu în America, iar magazinele nu existau pe toate străzile.

Coti din nou și văzu un coș de gunoi. Aleluia! Grăbi pasul și se uită înăuntru. Nu avea noroc: nu era niciun ziar. Zări o revistă cu o copertă colorată. O smulse și plecă mai departe. Mergând, îndoi pe furiș revista astfel încât coperta să fie înăuntru, iar o pagină simplă, scrisă cu alb și negru, să fie în afară. Strâmbă din nas: ceva dezgustător fusese în tomberon, iar mirosul se impregnase în revistă. Încercă să nu inspire adânc atunci când strecură plicul între pagini.

Se simțea mai bine. Acum, arăta aproape la fel ca înainte.

Se întoarse la mașină și scoase cheile. Probabil că acesta ar fi fost cel mai bun moment să-l oprească. Și-l imagină pe Mario spunând: „O clipă, arată-mi plicul pe care încerci să-l ascunzi”. Descuie portiera cât de repede reuși.

La o distanță de câțiva pași, îl văzu pe Mario.

Cam urcă în mașină și puse revista în spațiul pentru picioare al scaunului din dreapta.

Ridicându-și privirea, îl zări pe Mario și Ollie urcând în mașină.

Părea că scăpase.

Pentru o clipă, se simți prea slab ca să se miște.

Apoi porni motorul și conduse înapoi spre ambasadă.

•

Cam Dewar stătea în dormitorul Lidkăi, așteptând-o să vină acasă.

Pe noptieră, ea avea o fotografie a lui, ceea ce lui Cam i se păru atât de plăcut, încât aproape izbucni în plâns. Nicio fată nu-și dorise o fotografie de-a lui, ca să nu mai vorbim de faptul că era înrămată și ținută lângă oglinda ei.

Camera îi exprima personalitatea. Culoarea ei preferată era rozul aprins și aceea era nuanța cearșafurilor, a feței de masă și a pernelor. În dulap avea puține haine, dar toate o avantajau: fuste scurte, rochii cu decolteu în „V”, bijuterii drăguțe pentru costume, imprimeuri cu flori mici, fundițe și fluturi. Pe raftul ei pentru cărți se regăseau toate volumele scrise de Jane Austen, în engleză, și *Anna Karenina* a lui Tolstoi, în poloneză. Într-o cutie de sub pat, de parcă ar fi fost un teanc secret de reviste pentru adulți, avea o colecție de reviste americane despre decorațiuni interioare, pline de fotografii ale unor bucătării însorite, pictate în culori strălucitoare.

În acea zi începea anostul proces de verificare a Lidkăi, în calitate de posibilă soție, efectuat de CIA. Acesta era mai

aprofundat decât investigarea unei simple prietene. Trebuia să își scrie povestea vieții, să suporte zile întregi de interogatorii și să fie supusă unui test îndelungat cu detectorul de minciuni. Toate acestea se petrecuseră în altă parte a ambasadei, în timp ce Cam își îndeplinea obișnuitele atribuții de serviciu. Nu îi era permis să o vadă până când nu se întorcea acasă.

Acum, lui Keith Dorset avea să-i fie greu să-l concedieze pe Cam. Informațiile lui Staz erau aur pur.

Cam îi dăduse lui Staz o cameră compactă de 35 de mm, o Zorki, copia sovietică a unei Leica, pentru a putea fotografia documente în biroul său, cu ușa închisă, în loc să le treacă prin aparatul de fotocopiere din biroul secretarei. Putea să-i dea lui Cam sute de pagini de documente într-o mână de role de film.

Ultima întrebare adresată de sediul CIA din Varșovia lui Staz fusese: „Ce ar putea declanșa un atac spre Occident din partea celui de-al Doilea Eșalon Strategic al Armatei Roșii?” Dosarele pe care le oferise drept răspuns fuseseră atât de cuprinzătoare, încât Keith Dorset primise un rar compliment, în scris, de la Langley.

Iar Mario și Ollie încă nu-l văzuseră pe Staz.

Așadar, Cam era sigur că nu urma să fie concediat, iar mariajul nu avea să fie interzis decât în cazul în care s-ar fi dovedit că Lidka era cu adevărat un agent al KGB-ului.

Între timp, Polonia se îndrepta spre libertate. Zece milioane de oameni se alăturaseră primului sindicat liber, numit Solidaritatea. Asta însemna unu din trei muncitori polonezi. Acum, cea mai mare problemă a Poloniei nu era Uniunea Sovietică, ci banii. Grevele și paralizia ulterioară a conducerii Partidului Comunist afectaseră economia deja slăbită. Rezultatul se concretiza în lipsuri de tot felul. Guvernul raționaliza carnea, untul și făina. Muncitorii care câștigaseră măriri generoase de salariu aflau că nu puteau cumpăra nimic cu banii lor. Rata de schimb a dolarului de pe piața neagră era mai mult decât dublă, crescând, de la 120 de zloți, la 250. Primul secretar, Gierek, fusese înlocuit de Kania care, apoi, fusese înlocuit de generalul Jaruzelski, iar asta nu era nicio diferență.

Lech Wałęsa și sindicatul Solidaritatea ezitară în fața tentației de a răsturna comunismul. O grevă generală fu pregătită și apoi anulată în ultimul minut, la sfatul papei și al noului președinte

american, Roland Reagan, ambii temându-se de o vărsare de sânge. Timiditatea lui Reagan îl dezamăgea pe Cam.

Se dădu jos din pat și puse tacâmuri și farfurii pe masă. Adusese acasă două fripturi. Bineînțeles că diplomații nu aveau parte de lipsurile care îi afectau pe polonezi. Plăteau cu dolarii doriți cu disperare: puteau avea orice își doreau. Probabil că Lidka mânca mai bine chiar și decât elita Partidului Comunist.

Cam se întreba dacă să facă dragoste cu ea înainte sau după ce mâncau friptura. Câteodată, era bine să savurezi anticiparea. Uneori, el se grăbea prea mult. Oricum, pe Lidka nu o deranja asta.

În cele din urmă, Lidka ajunse acasă. Îl sărută pe obraz, lăsă geanta, își scoase haina și merse pe hol, spre baie.

Când se întoarse, el îi arătă fripturile.

— Foarte drăguț, spuse ea fără să îl privească.

— Ceva nu este în regulă, nu-i așa? întrebă Cam.

Nu o mai văzuse niciodată atât de supărată. Era o situație unică.

— Nu cred că pot fi soția cuiva care lucrează pentru CIA, spuse ea.

Cam își stăpâni panica.

— Spune-mi ce s-a întâmplat.

— Nu mă mai duc și mâine. Nu am de gând să mai suport situația asta.

— Care este problema?

— Mă simt ca o infractoare.

— De ce, ce au făcut?

În cele din urmă, ea se uită direct la el.

— Crezi că mă folosesc de tine ca să ajung în America?

— Nu.

— Atunci, de ce mi-au pus această întrebare?

— Nu știu.

— Întrebarea are vreo legătură cu securitatea națională?

— Niciuna.

— M-au acuzat că am mințit.

— Ai mințit?

Ea ridică din umeri.

— Nu le-am spus totul. Nu sunt o călugăriță! Am mai avut iubiți. Am omis unul sau doi – dar oribila ta CIA știa deja! Probabil că s-au dus la fosta mea școală!

— Știu că ai avut iubiți – și eu am avut iubite. „Deși nu multe”, gândi Cam, dar nu o spuse. Nu mă deranjează.

— M-au făcut să mă simt ca o prostituată.

— Îmi pare rău, dar chiar nu contează ce cred ei despre noi atât timp cât nu te consideră o amenințare.

— Îți vor spune multe povești urâte despre mine. Lucruri care le-au fost zise de oameni care mă urăsc – de fetele care sunt geloase și de băieții cu care nu m-am culcat.

— Nu-i voi crede.

— Promiți?

— Promit.

Se așeză în brațele lui.

— Îmi pare rău că am fost morocănoasă.

— Te iert.

— Te iubesc, Cam.

— Și eu te iubesc.

— Mă simt mai bine acum.

— Bun.

— Vrei să te fac eu să te simți mai bine?

Auzind aceste vorbe, lui Cam i se uscă gura.

— Da, te rog.

— Bine, zise ea ridicându-se. Întinde-te pe spate și relaxează-te, iubitule, spuse apoi.

•

Dave Williams zbură spre Varșovia împreună cu soția sa, Beep, și cu fiul lor, John Lee, pentru căsătoria cumnatului său, Cam Dewar.

John Lee nu știa să citească, deși era un băiat inteligent de opt ani și frecventa o școală bună. Dave și Beep îl duseseră la un psiholog educațional și aflaseră că băiatul suferea de o afecțiune des întâlnită numită dislexie sau alexie. John Lee avea să învețe să citească, dar cu ajutor special, și urma să lucreze din greu pentru asta. Dislexia se manifesta în familie și afecta mai mult băieții decât fetele.

Fu momentul în care Dave își dădu seama care era problema lui.

— În toți anii de școală am crezut că sunt prost, îi spuse el lui Beep în acea seară, în bucătăria din lemn de pin a fermei Daisy, după ce îl duseseră pe John Lee la culcare. Profesorii spuneau la

fel. Părinții mei știau că nu sunt prost, așa că au presupus că sunt leneș.

— Nu ești leneș, spuse ea. Ești cea mai muncitoare persoană pe care o cunosc.

— Ceva era în neregulă cu mine, dar nu știam ce anume. Acum știm.

— Și ne vom asigura că John Lee nu va suferi la fel ca tine.

Lupta pe care Dave o purtase o viață întreagă cu scrisul și cititul își găsise explicația. Afecțiunea nu îl asuprise mulți ani, nu de când devenise un textier ale cărui versuri erau pe buzele a milioane de oameni. În același timp, se simțea foarte ușurat. Misterul fusese elucidat, dizabilitatea crudă își găsise justificarea. Și, mai presus decât atât, știa cum să se asigure că nu avea să afecteze generația următoare.

— Și mai știi ceva? întrebă Beep, turnând un pahar cu Cabernet Sauvignon *Daisy Farm.*

— Da, spuse Dave. Probabil că este al meu.

Beep nu fusese niciodată sigură dacă tatăl lui John Lee era Dave sau Walli. Cu cât băiatul creștea, se schimba și semăna tot mai mult cu Dave, niciunul din ei nu mai știa dacă asemănarea era moștenită sau căpătată: gesturile mâinilor, modul de exprimare, entuziasmul, toate ar fi putut învățate de un băiat care își adora tatăl. Dislexia nu putea fi însă dobândită astfel.

— Nu este un răspuns hotărâtor, spuse Beep, dar este o dovadă clară.

— Și, în orice caz, nu ne pasă, zise Dave.

Cu toate acestea, juraseră să nu mai vorbească despre această îndoială cu nimeni altcineva, nici măcar cu John Lee.

Nunta lui Cam avu loc la o biserică catolică modernă din micul oraș Otwock, aflat la periferia Varșoviei. Cam se convertise la catolicism. Dave nu avea nicio îndoială că această convertire era în întregime cinică.

Mireasa purta rochia albă în care se căsătorise mama ei: polonezii trebuiau să recicleze îmbrăcămintea.

Lidka era suplă și atrăgătoare, își spunea Dave, cu picioare lungi și un bust frumos, dar gura ei avea ceva care sugera cruzime. Poate că era prea dur: cei cincisprezece ani trăiți în calitate de star rock îl făcuseră să fie cinic în privința fetelor. Din experiența lui, se culcau cu bărbații pentru vreun avantaj personal sau altul mai des decât credea lumea.

Cele trei domnișoare de onoare își făcuseră rochii scurte de vară, dintr-un bumbac de un roz luminos.

Recepția se organiză la ambasada americană. Woody Dewar plătise, dar ambasada era capabilă să asigure destulă mâncare, precum și alte băuturi în afară de votcă.

Tatăl Lidkăi spuse o glumă, pe jumătate în poloneză, pe jumătate în engleză:

— „Un bărbat intră într-o măcelărie a guvernului și cere un kilogram de carne de vită.

— *Nie ma* – nu avem.

— De porc, atunci.

— *Nie ma.*

— De vițel?

— *Nie ma.*

— De pui.

— *Nie ma.*

Clientul pleacă. Soția măcelarului spune:

— Tipul este nebun.

— Desigur, răspunde măcelarul, dar ce memorie are!”

Americanii părură jenați, dar polonezii râseră din toată inima.

Deși Dave îl rugase pe Cam să nu spună nimănui despre faptul că făcea parte din trupa Plum Nellie, vestea se aflase, așa cum se întâmpla de obicei, iar Dave fusese asediat de prietenii Lidkăi. Domnișoarele de onoare se agitaseră inutil în privința lui; era clar că Dave ar fi putut să se culce cu oricare dintre ele sau chiar – după cum sugeră una dintre ele – cu toate trei în același timp, dacă asta ar fi vrut.

— Ar trebui să-l cunoașteți pe basistul meu, spuse Dave.

În timpul primului dans al mirilor, Beep îi spuse lui Dave:

— Știu că este un ciudat, dar este fratele meu și nu mă pot abține să nu fiu mulțumită că, în sfârșit, a găsit pe cineva.

— Ești sigură că Lidka nu este o profitoare, care vrea doar un pașaport american? întrebă Dave.

— De asta se tem părinții mei. Dar, la 34 de ani, Cam era singur.

— Cred că ai dreptate, spuse Dave. Ce are de pierdut?

•

Tanya Dvorkin participă înfricoșată la prima convenție națională a Solidarității, în septembrie 1981.

Ceremonia începu în catedrala din Oliwa, o suburbie a orașului Gdansk. Două turnuri ascuțite și subțiri flancau amenințător poarta barocă joasă, prin care delegații intrau în biserică. Tanya stătea cu Danuta Gorski, vecina ei din Varșovia, ziarista și organizatoarea Solidarității. Ca și Tanya, Danuta scria fără ocolișuri cronici corecte pentru presa oficială, însă în particular își urmărea propriul plan.

Arhiepiscopul ținu o predică de tipul „nu faceți probleme” despre pace și iubire pentru patrie. Deși papa era entuziast, clerul polonez era în conflict cu Solidaritatea. Urau comunismul, dar erau autoritari în mod natural și ostili în fața democrației. Unii preoți erau eroic de curajoși în sfidarea regimului, dar ceea ce voia ierarhia bisericii era să înlocuiască tirania păgână cu tirania creștină.

Cu toate acestea, nici biserica și nici celelalte forțe care tindeau să dividă mișcarea nu o deranjau pe Tanya. Mult mai amenințătoare erau manevrele marinei sovietice din golful Gdansk, împreună cu „exercițiile pe uscat” ale celor 100 000 de soldați ai Armatei Roșii, la granița estică a Poloniei. Conform articolului scris de Danuta în ediția din acea zi a ziarului *Trybuna Ludu,* această etalare a forțelor militare era un răspuns la agresiunea crescută a americanilor. Nimeni nu se lăsa prostit. Uniunea Sovietică voia să spună tuturor că era gata să invadeze dacă Solidaritatea făcea probleme.

După slujbă, cei nouă sute de delegați se urcară în autobuze și porniră spre campusul Universității Gdansk, unde, în sala imensă Olivia Sports, urma să aibă loc convenția.

Toate acestea erau foarte provocatoare. Kremlinul ura Solidaritatea. De mai bine de zece ani, nimic mai periculos nu se petrecuse într-o țară din blocul sovietic. Aleși democratic, delegații din toată Polonia se adunau să dezbată și să aprobe hotărâri prin vot, iar Partidul Comunist nu avea niciun fel de control. Era, în toate privințele, mai puțin în cea a denumirii un parlament național. S-ar fi putut numi revoluționar, dacă bolșevicii nu ar fi murdărit acel cuvânt. Nu era de mirare că sovieticii erau furioși.

Sala de sport era echipată cu un panou electronic. În clipa în care Lech Wałęsa se ridică în picioare pentru a vorbi, se aprinse, alături de o cruce, și sloganul latin *Polonia semper fidelis,* „Polonia credincioasă pentru totdeauna”.

Tanya ieși afară, la mașina ei, și porni aparatul de radio. Programele erau normale pe toată scala. Sovieticii încă nu invadaseră.

Restul zilei de sâmbătă trecu fără drame majore. Abia marți Tanya începu să se simtă din nou înfricoșată.

Guvernul publicase un proiect de lege despre Autoguvernarea Muncitorilor, care le dădea angajaților dreptul de a fi consultați în legătură cu numirile în funcțiile de conducere. Tanya reflectă confuză asupra faptului că președintele Reagan nu s-ar fi gândit niciun minut să acorde asemenea drepturi americanilor. Chiar și așa, proiectul de lege nu era destul de radical pentru sindicatul Solidaritatea, deoarece nu oferea forței de muncă puterea de a angaja și de a concedia; așadar, propuseră un referendum național în legătură cu acea chestiune.

Probabil că Lenin se răsucea în mausoleu.

Mai rău, ei adăugară o clauză care menționa că, dacă guvernul refuza referendumul, sindicatul însuși urma să organizeze unul.

Tanya simți din nou frica. Sindicatul începea să preia conducerea rezervată, în mod normal, Partidului Comunist. Ateii preluau biserica. Uniunea Sovietică nu avea să accepte niciodată acest lucru.

Decizia fu aprobată cu doar un vot împotrivă, iar delegații se ridicară și aplaudară.

Însă mai era ceva.

Cineva propunea să le fie trimis un mesaj muncitorilor din Cehoslovacia, Ungaria, Germania de Est și „tuturor națiunilor din Uniunea Sovietică”. Printre altele, spunea: „Îi sprijinim pe cei care au decis să aleagă drumul greu al luptei pentru sindicatele libere”. Propunerea fu aprobată prin vot la vedere.

Tanya era sigură că se mersese prea departe.

Cea mai mare frică a sovieticilor era că această cruciadă poloneză pentru libertate urma să se răspândească în alte țări ale Cortinei de Fier – iar delegații încurajau, în pripă, tocmai acest lucru! Invazia părea acum inevitabilă.

A doua zi, presa gemea de indignarea sovietică. Sindicatul Solidaritatea se amesteca în afacerile interne ale statelor suverane, strigau ei.

Invazia însă tot nu avu loc.

•

Liderul sovietic Leonid Brejnev nu voia să invadeze Polonia. Nu își permitea să piardă creditul băncilor occidentale. Avea un alt plan. Cam Dewar află de la Staz care anume era acesta.

Întotdeauna dura câteva zile pentru a procesa materialul brut oferit de Staz. Ridicarea rolelor de film în schimburi periculoase, ilegale, era doar începutul. Filmul trebuia developat în camera obscură de la ambasada Americii, iar documentele, tipărite și fotocopiate. Apoi, un traducător aprobat de securitate, la nivel înalt, se așeza și traducea materialul din poloneză și rusă în engleză. Dacă erau o sută de pagini sau mai multe – așa cum se întâmpla în mod frecvent –, dura zile întregi. Rezultatul trebuia să fie din nou scris la mașină și fotocopiat. Abia apoi Cam putea să vadă ce fel de pește prinsese în plasă.

Odată cu gerul iernii din Varșovia, Cam studie cele mai noi documente și găsi o schemă bine elaborată și detaliată a guvernului polonez, care viza limitarea. Legea marțială avea să fie declarată, toate libertățile – suspendate, iar toate acordurile făcute cu Solidaritatea – anulate.

Era doar un plan pentru situații de urgență. Cam fu însă uimit să afle că Jaruzelski îl concepuse în mai puțin de o săptămână de la preluarea funcției. În mod clar, avusese acest lucru în minte de la bun început, iar Brejnev îl presa neîncetat să îl pună în aplicare.

Jaruzelski rezistase presiunii de la începutul acelui an. Apoi, Solidaritatea adoptase o bună poziție de luptă împreună cu muncitorii care ocupau fabricile peste tot în țară și pregătirile erau destul de avansate pentru o grevă generală.

În acel moment, Solidaritatea triumfase, iar comuniștii păruseră să cedeze. Acum însă, muncitorii erau nepregătiți.

În plus, erau flămânzi, obosiți și înghețați. Totul era greu de găsit, inflația era în creștere, iar distribuția de alimente era sabotată de birocrații comuniști, care își doreau ca vechile vremuri să se întoarcă. Jaruzelski credea că oamenii nu aveau să îndure prea multe greutăți înainte de a începe să simtă că întoarcerea guvernului autoritar ar fi fost o binecuvântare.

Jaruzelski își dorea o invazie sovietică. Trimisese un mesaj Kremlinului, întrebând răspicat: „Putem conta pe sprijinul militar al Moscovei?”

Răspunsul pe care îl primise fusese la fel de răspicat: „Nu va fi trimis niciun soldat”.

Erau vești bune pentru Polonia, credea Cam. Poate că sovieticii se lăudau și vociferau, dar nu erau dispuși să facă pasul decisiv. Orice avea să se întâmple, urma să fie acțiunea poporului polonez.

Cu toate acestea, Jaruzelski putea încă să-i împiedice și fără sprijinul tancurilor sovietice. Planul lui era chiar acolo, pe filmul lui Staz. Staz însuși se temea în mod evident că planul avea să fie pus în aplicare, deoarece indusese și o notă scrisă de mână. Acest lucru fu destul de neobișnuit încât să-l determine pe Cam să-i acorde atenție. Staz scrisese: „Reagan poate împiedica acest lucru dacă amenință cu sistarea ajutorului financiar”.

Cam consideră asta o viclenie. Împrumuturile de la guvernele și băncile occidentale țineau Polonia pe linia de plutire. Singurul lucru mai rău decât democrația ar fi fost falimentul.

Cam votase pentru Reagan deoarece promisese să fie mai agresiv în politica externă. Aceasta era șansa lui. Dacă acționa rapid, Reagan putea opri Polonia din a face un imens pas înapoi.

•

George și Verena aveau o casă frumoasă în suburbiile districtului Prince George, în Maryland, exact lângă Washington, în zona pe care el o reprezenta în Congres. Trebuia să meargă săptămânal la biserică, la un alt cult în fiecare duminică, pentru a se închina împreună cu alegătorii săi. Munca lui presupunea puține asemenea obligații, dar, în majoritatea timpului, se implica din pasiune. Jimmi Carter plecase, Ronald Reagan era la Casa Albă, iar George putea să lupte pentru cei mai săraci oameni din America, dintre care mulți erau negri.

În fiecare lună sau la două luni, Maria Summers venea să-și vadă finul, pe Jack, acum în vârstă de optsprezece luni, care afișa o parte din vioiciunea bunicii lui, Jacky. De obicei, îi aducea o carte. După masă, George spăla vasele, iar Maria le usca, și vorbeau despre serviciile secrete și politica externă.

Maria încă lucra la Departamentul de Stat. Șeful ei era acum secretarul de stat Alexander Haig. George întrebă dacă departamentul primea informații mai sigure în legătură cu Polonia.

— Mult mai sigure, spuse ea. Nu știu ce ai făcut, dar CIA chiar și-a îmbunătățit activitatea.

George îi dădu un bol, ca să-l usuce.

— Deci, ce se întâmplă la Varșovia?

— Sovieticii nu vor invada. Știm asta. Comuniștii polonezi le-au cerut-o, dar ei au refuzat răspicat. Brejnev îl presează însă pe Jaruzelski să declare legea marțială și să desființeze Solidaritatea.

— Ar fi păcat să se întâmple asta.

— Asta crede și Departamentul de Stat.

— Cred că există un „dar”, ezită George.

— Mă cunoști prea bine, zâmbi ea. Avem puterea să călcăm în picioare planul legii marțiale. Președintele Reagan trebuie doar să spună că viitorul ajutor economic depinde de respectarea drepturilor omului.

— De ce nu o face?

— El și Al Haig nu cred cu adevărat că polonezii vor impune legea marțială în propria țară.

— Cine știe? Ar fi bine să emită oricum avertismentul.

— Sunt de aceeași părere.

— Deci, de ce nu o fac?

— Nu vor ca tabăra cealaltă să-și dea seama de cât de bune sunt serviciile noastre secrete.

— Nu are niciun rost să ai informații dacă nu le folosești.

— Poate că o vor face, spuse Maria, dar acum ezită.

•

Cu două săptămâni înainte de Crăciun, la Varșovia ningea. Tanya își petrecea singură seara de sâmbătă. Staz nu îi explica niciodată de ce nu era liber să stea în apartamentul ei. Ea nu fusese niciodată la el acasă, cu toate că știa unde locuia. De când îi făcuse cunoștință cu Cam Dewar, Staz nu mai discutase nimic în legătură cu armata. Tanya presupunea că asta se întâmpla din cauză că le dezvăluia secrete americanilor. Era ca un prizonier care se purta frumos toată ziua, în timp ce noaptea săpa un tunel de evadare.

Era însă a doua sâmbătă pe care Tanya o petrecuse fără el. Nu era sigură de ce. Se săturase de ea? Așa făceau bărbații. Singurul bărbat care făcuse întotdeauna parte din viața ei era Vasili, dar cu el nu se culcase niciodată.

Își dădu seama că îi era dor de Vasili. Nu-și permisese niciodată să se îndrăgostească de el deoarece era promiscuu, dar se simțea atrasă de el. La bărbați, începea ea să înțeleagă, îi plăcea curajul. Trei dintre cei mai importanți bărbați din viața ei fuseseră Paz Oliva, Staz Pawlak și Vasili. Din întâmplare, toți

erau deosebit de chipeși, dar și curajoși. Paz se ridicase împotriva puterii Statelor Unite ale Americii, Staz trădase secretele Armatei Roșii, iar Vasili sfidase puterea Kremlinului. Dintre cei trei, Vasili era cel care îi înfiora cel mai mult imaginația, pentru că scrisese povești devastatoare despre Uniunea Sovietică, suferind de foame și de frig în Siberia. Se întreba ce mai făcea și își dorea să știe ce scria acum. Se întreba dacă își reluase obiceiurile de Casanova sau dacă se liniștise cu adevărat.

Se urcă în pat și citi *Doctor Jivago* în limba germană – romanul încă nu fusese publicat în limba rusă – până când i se făcu somn și stinse lumina.

Izbitura o trezi. Se ridică și aprinse lumina. Era ora 2:30 dimineața. Cineva bătea la ușă, deși nu la ușa ei.

Se ridică și se uită pe fereastră. Mașinile parcate pe fiecare parte a străzii erau acoperite cu un strat de zăpadă proaspătă. În mijlocul drumului erau două mașini de poliție și un vehicul blindat BTR-60, parcat neglijent într-un unghi aleatoriu, așa cum parcau polițiștii care știau că puteau face orice voiau.

Zgomotul din afara apartamentului ei se transformă din izbituri în trosnete. Era ca și când cineva ar fi încercat să demoleze clădirea cu un baros.

Tanya își puse un halat și ieși pe hol. Își luă legitimația de presă TASS, care se afla pe masa din hol, împreună cu cheile mașinii și cu niște mărunțiș. Deschise ușa și privi în hol. Nu se întâmpla nimic, cu excepția faptului că doi dintre vecini trăgeau și ei cu ochiul, agitați.

Tanya propti un scaun în ușa deschisă și ieși afară. Zgomotul se auzea de la etajul inferior. Privi peste balustradă și văzu un grup de bărbați în uniformele militare de camuflaj ale faimoasei poliții de securitate ZOMO. Înarmați cu răngi și ciocane, spărgeau ușa celei mai bune prietene a Tanyei, Danuta Gorski.

— Ce faceți? Ce se întâmplă? strigă Tanya.

Unii dintre vecini strigară și ei diverse întrebări. Poliția nu-i băgă în seamă.

Ușa era deschisă, iar soțul Danutei se afla acolo, un bărbat înfricoșat, în pijama și cu ochelari.

— Ce vreți? întrebă el.

Din apartament se auzea un copil plângând.

Polițiștii intrară, dându-l la o parte.

Tanya coborî în fugă treptele.

— Nu puteți face asta! strigă ea. Trebuie să vă identificați!

Doi polițiști uriași ieșiră din apartament târând-o după ei pe Danuta, cu părul ei lung acum dezordonat, îmbrăcată într-o cămașă de noapte și un halat gros, din bumbac.

Tanya se poziționă în fața lor, blocând scara. Ridică legitimația de presă.

— Sunt reporter sovietic! strigă ea.

— Atunci, dă-te naibii la o parte! răspunse unul dintre ei.

O lovi cu ranga pe care o ținea în mâna stângă. Nu fu o lovitură calculată, deoarece se lupta să o controleze cu cealaltă mână pe Danuta, care se agita, dar bara din fier o lovi pe Tanya peste față. Simți o durere puternică și se clătină, pășind în spate. Cei doi polițiști își făcură loc pe lângă ea și o traseră pe Danuta pe scări.

Ochiul drept al Tanyei era însângerat, dar încă vedea cu stângul. Un alt polițist ieși din apartament, ducând o mașină de scris și un robot telefonic.

Soțul Danutei reapăru cu un copil în brațe.

— Unde o duceți? strigă el. Poliția nu răspunse.

— Voi suna chiar acum la armată și voi afla, spuse Tanya.

Ținându-și o mână pe fața rănită, urcă din nou scările.

Aruncă o privire în oglinda de pe hol. Avea o tăietură pe frunte, iar pe obrazul roșu avea deja o contuzie, dar credea că lovitura nu-i rupsese niciun os.

Ridică receptorul ca să-l sune pe Staz.

Telefonul nu funcționa.

Deschise televizorul și aparatul de radio. Nu era nimic la televizor, iar radioul nu scotea niciun sunet.

Atunci, toate acestea nu aveau legătură doar cu Danuta.

O vecină o urmă înăuntru.

— Lasă-mă să chem un doctor, spuse femeia.

— Nu am timp.

Tanya intră în baia mică, ținu un prosop sub robinet și își spălă cu grijă fața. Apoi se întoarse în dormitor și se îmbrăcă rapid cu lenjerie intimă călduroasă, o pereche de blugi, un pulover imens și un palton gros, cu tiv din blană.

Coborî în fugă scările și urcă în mașină. Zăpada cădea din nou, dar drumurile principale erau libere și, curând, văzu de ce. Tancurile și camioanele armatei erau peste tot. Cu un sentiment

profund al finalului, își dădu seama că arestarea Danutei era doar o mică parte din ceva amenințător de extins.

Cu toate acestea, soldații care mișunau în centrul Varșoviei nu erau ruși. Nu era ca în Praga anului 1968. Vehiculele purtau însemnele armatei poloneze, iar soldații, uniforme poloneze. Polonezii își invadaseră propria capitală.

Instalau baraje în trafic, dar abia începuseră, așa că, pentru moment, puteau fi ocolite. Riscând în curbele alunecoase, Tanya conduse rapid Mercedesul spre strada Jana Olbrachta, din vestul orașului. Parcă în fața clădirii în care locuia Staz. Știa adresa, dar nu mai fusese aici niciodată: el spunea întotdeauna că apartamentul era cu puțin mai bun decât o baracă.

Alergă înăuntru. Îi luă câteva minute să găsească apartamentul corect. Bătu la ușă, rugându-se să fie înăuntru, deși se temea de imensa probabilitate ca el să fi fost pe străzi, împreună cu restul armatei.

O femeie deschise ușa.

Șocul o reduse la tăcere pe Tanya. Staz avea o altă prietenă?

Femeia era blondă, frumoasă, și purta o cămașă de noapte din nailon roz. Se holbă consternată la chipul Tanyei.

— Ai fost rănită! exclamă ea în poloneză.

În holul din spatele femeii, Tanya observă o mică tricicletă roșie. Această femeie nu era prietena, ci soția lui, iar ei aveau un copil.

Tanya simți vina ca pe un șoc electric. Îl luase pe Staz de lângă familia lui, iar el o mințise.

Făcu un efort să se concentreze asupra urgenței în cauză.

— Trebuie să vorbesc cu domnul colonel Pawlak, spuse ea. Este urgent.

Femeia îi auzi accentul rusesc și își schimbă instantaneu atitudinea. O privi mânioasă pe Tanya.

— Așadar, tu ești curva rusoaică, spuse ea.

În mod evident, Staz nu reușise să păstreze în totalitate secretul aventurii lui amoroase față de soția sa. Tanya ar fi vrut să-i explice faptul că nu știuse că era căsătorit, dar nu era momentul.

— Nu avem timp pentru asta! spuse ea disperată. Pun stăpânire pe oraș! Unde este?

— Nu este aici.

— Vrei să mă ajuți să-l găsesc?

— Nu. Pleacă naibii de aici!

Femeia trânti ușa.

— Rahat, spuse Tanya.

Rămase în fața ușii apartamentului. Își atinse cu mâna obrazul care o durea: părea să se fi umflat în mod grotesc. Nu știa ce să facă în continuare.

O altă persoană care ar fi putut ști ce se întâmpla era Cam Dewar. Probabil că nu avea cum să-l sune: își spuse că toate liniile civile de telefonie din oraș fuseseră tăiate. Cu toate acestea, Cam ar fi putut să se ducă la ambasada americană.

Alergă afară, urcă din nou în mașină și se îndreptă spre sudul orașului. Traversă periferia, evitând centrul orașului, unde ar fi dat peste baricade.

Așadar, Staz avea o soție. Le înșelase pe amândouă. Era un mincinos subtil, gândi cu amărăciune Tanya: probabil că era un bun spion. Tanya era atât de mânioasă, încât își dorea să renunțe la bărbați. Toți erau la fel.

Văzu un grup de soldați ridicând o pancartă pe un stâlp. Se opri să îi privească, deși nu riscă să coboare din mașină. Era un decret emis de un organ care se numea Consiliul Militar pentru Salvarea Națională. Nu exista un astfel de consiliu: probabil că tocmai fusese inventat de către Jaruzelski, fără îndoială. Citi îngrozită. Legea marțială intrase în vigoare. Drepturile civile erau suspendate, frontierele închise, călătoria între orașe era interzisă, toate adunările publice erau în afara legii, starea de asediu dura între ora 10 seara și 6 dimineața, iar forțele armate erau autorizate să folosească forța pentru restabilirea legii și a ordinii.

Aceasta era limitarea. Părea plănuită cu atenție – acel afiș fusese tipărit în avans. Planul era pus în aplicare cu o eficiență necruțătoare. Mai exista vreo speranță?

Demară din nou. Pe o stradă întunecată, doi milițieni pășiră în lumina farurilor, iar unul dintre ei ridică mâna, ca să o oprească. În acel moment, Tanya simți o durere în obraz și luă imediat o decizie. Călcă pedala de accelerație. Mulțumi stelelor pentru puternicul motor german, în timp ce mașina se propulsă înainte, speriindu-i pe cei doi bărbați, care săriră într-o parte. Luă curba cu un scârțâit și dispăru din raza lor vizuală, înainte ca ei să poată scoate armele.

Câteva minute mai târziu, parcă în fața ambasadei, o clădire din marmură albă. Toate luminile erau aprinse: și ei încercau să afle ce se întâmpla. Sări din mașină și alergă spre pușcașul marin de la poartă.

— Am informații importante pentru Cam Dewar, spuse ea în engleză.

Pușcașul marin arătă în spatele ei.

— Acela pare a fi el.

Tanya se întoarse și văzu apropiindu-se un Fiat Polski de un verde-citron. Cam era la volan. Tanya alergă spre mașină, iar Cam coborî geamul. El i se adresă în limba rusă, ca întotdeauna.

— Dumnezeule, ce ai pățit la față?

— Am avut o conversație cu ZOMO, răspunse ea. Știi ce se întâmplă?

— Guvernul i-a arestat cam pe toți liderii și organizatorii sindicatului Solidaritatea – mii de oameni, spuse Cam încruntat. Toate liniile telefonice sunt întrerupte. Fiecare stradă importantă din țară e blocată.

— Dar nu văd niciun rus!

— Nu. Polonezii au făcut asta, cu mâna lor.

— Guvernul american a știut că urmează să se întâmple așa ceva? Ți-a spus Staz?

Cam nu răspunse.

Tanya consideră tăcerea lui un răspuns afirmativ.

— Reagan nu ar fi putut să-i oprească?

Cam părea la fel de perplex și de dezamăgit ca Tanya.

— Am crezut că poate, spuse el.

Tanya își auzi vocea ridicându-se într-un strigăt de frustrare.

— Atunci, pentru numele lui Dumnezeu, de ce nu a făcut-o?

— Nu știu, răspunse Cam. Pur și simplu, nu știu.

•

Când Tanya ajunse acasă, la Moscova, în apartamentul mamei sale o așteptau o mulțime de flori de la Vasili. Cum de găsise trandafiri la Moscova, în luna ianuarie?

Florile erau o pată strălucitoare în peisajul pustiu. Tanya suferise două șocuri: Staz o înșelase, iar generalul Jaruzelski trădase poporul polonez. Staz nu era mai bun decât Paz Oliva, iar ea se întrebă ce nu era în regulă cu judecata ei. Poate că se înșelase și în privința comunismului. Crezuse dintotdeauna că avea să dureze. În 1956, era o școlăriță când rebeliunea

poporului maghiar fusese zdrobită. Doisprezece ani mai târziu, același lucru se întâmplase cu Primăvara de la Praga și, după alți treisprezece ani, Solidaritatea dispăruse în același fel. Poate că regimul comunist chiar era viitorul, așa cum crezuse până murise Bunicul Grigori. Dacă era adevărat, o viață groaznică îi aștepta pe nepotul și pe nepoatele ei, copiii lui Dimka, Grisha și Katya.

Curând după sosirea Tanyei acasă, Vasili o invită la cină.

Acum puteau să fie prieteni fățiș, căzură ei de acord. Fusese reabilitat. Emisiunea lui de la radio era un succes, iar el era o stea a Uniunii Scriitorilor. Nimeni nu știa că era și Ivan Kusnetsov, autorul disident al operei *Frostbite* și al altor cărți anticomuniste, bestselleruri în Occident. Era remarcabil cum reușiseră amândoi să păstreze secretul atât de mult timp, gândea Tanya.

Se pregătea să părăsească biroul și să meargă acasă la Vasili, când fu acostată de Pyotr Opotkin, care își ferea ochii de fumul țigării pe care o ținea între buze.

— Ai făcut-o din nou, spuse el. Primim reclamații de la cel mai înalt nivel în legătură cu articolul tău despre vaci.

Tanya vizitase regiunea Vladimir, unde oficialii Partidului Comunist erau atât de ineficienți, încât vitele mureau într-un număr foarte mare, în timp ce mâncarea acestora putrezea în hambare. Scrisese un articol dur, iar Daniil îl trimisese.

— Presupun că ți s-au plâns ticăloșii corupți și leneși care au lăsat vitele să moară, spuse ea.

— Ei nu contează, zise Opotkin. Am primit o scrisoare de la secretarul Comitetului Central, responsabilul cu ideologia!

— Se pricepe la vaci, nu-i așa?

Opotkin aruncă o bucată de hârtie spre ea.

— Va trebui să retragem public articolul.

Tanya luă hârtia, dar nu o citi.

— De ce ești atât de preocupat să aperi oamenii care ne distrug țara?

— Nu putem compromite cadrele Partidului Comunist!

Telefonul de pe biroul Tanyei sună, iar ea ridică receptorul.

— Tanya Dvorkin.

O voce vag familiară rosti:

— Ai scris articolul despre vacile muribunde din Vladimir.

Tanya oftă.

— Da, l-am scris și deja am fost sancționată. Cine sunteți?

— Sunt secretarul responsabil cu agricultura. Numele meu este Mihail Gorbaciov. Mi-ai luat un interviu în 1976.

— Așa este.

Tanya se așteptă că Gorbaciov să o acuze, la fel ca Opotkin.

— Am sunat să te felicit pentru analiza ta excelentă, spuse Gorbaciov.

Tanya era uimită.

— Eu… mulțumesc, tovarășe!

— Este foarte important să eliminăm o astfel de lipsă de eficiență din fermele noastre.

— Tovarășe secretar, v-ar deranja să-i spuneți asta editorului meu șef? Tocmai discutam articolul, iar el mi-a spus cum că ar trebui retras.

— Retras? Prostii. Dă-mi-l la telefon.

Rânjind, Tanya îi spuse lui Opotkin:

— Secretarul Gorbaciov ar vrea să-ți vorbească.

La început, Opotkin nu o crezu. Luă receptorul și spuse:

— Cu cine vorbesc, vă rog?

După aceea nu mai zise nimic, cu excepția ocazionalului: „Da, tovarășe”.

În cele din urmă, puse receptorul în furcă și se îndepărtă fără să-i spună nimic Tanyei.

Mototolirea hârtiei cu retragerea articolului și aruncarea ei la coș o satisfăcu profund.

Se duse la apartamentul lui Vasili, fără să știe la ce să se aștepte. Spera că nu avea să îi ceară să se alăture haremului său. Preventiv, purta pantaloni din lână neatrăgători și un pulover vechi, gri, ca să-l descurajeze. În același timp, aștepta cu nerăbdare întâlnirea.

El deschise ușa îmbrăcat cu un pulover albastru și cu o cămașă albă, ambele noi. Ea îl sărută pe obraz, apoi îl studie. Părul lui era acum gri, dar încă bogat și ondulat. La 50 de ani, stătea drept și era suplu.

Vasili deschise o sticlă de șampanie georgiană și puse gustările pe masă, felii de pâine prăjită cu salată de ou, roșii și icre pe castravete. Tanya se întrebă cine le pregătise. Nu ar fi fost ceva neașteptat din partea lui să o fi rugat pe una dintre prietenele sale să pregătească totul.

Apartamentul era confortabil, plin de cărți și de fotografii. Vasili avea o combină cu casetofon. Era bogat acum, chiar și fără averea din drepturi străine de autor, pe care nu le putea primi.

Voia să știe totul despre Polonia. Cum de învinsese Kremlinul Solidaritatea fără o invazie? De ce trădase Jaruzelski poporul polonez? Nu credea că avea microfoane în apartament, dar, preventiv, puse o casetă cu muzica lui Ceaikovski.

Tanya îi spuse că Solidaritatea nu era moartă. Intrase în ilegalitate. Mulți dintre bărbații arestați sub legea marțială erau încă în închisoare, dar poliția secretă misogină nu reușise să înțeleagă rolul major jucat de femei. Aproape toate femeile din conducere erau încă libere, inclusiv Danuta, care fusese arestată, apoi eliberată. Lucra din nou clandestin, scoțând ziare ilegale și pamflete, reconstruind liniile de comunicare.

Chiar și așa, Tanya nu avea nicio speranță. Dacă s-ar fi răzvrătit din nou, ar fi fost zdrobiți din nou. Vasili era mai optimist.

— Au fost pe aproape, spuse el. În jumătate de secol, nimeni nu s-a mai apropiat atât de mult de înfrângerea comunismului.

Era ca pe vremuri, își spuse Tanya, simțindu-se confortabil în timp ce șampania o relaxa. La începutul anilor ’60, înainte ca Vasili să fie întemnițat, stăteau așa deseori, vorbind și contrazicându-se în chestiuni legate de politică, literatură și artă.

Îi povesti despre apelul telefonic primit de la Mihail Gorbaciov.

— Este un ciudat, spuse Vasili. Noi, cei din ministerul agriculturii, îl vedem des. Este animalul de companie al lui Iuri Andropov și pare a fi un comunist convins. Soția lui este chiar mai rea. Totuși, susține ideile reformiste ori de câte ori poate, fără să-și ofenseze superiorii.

— Fratele meu are o părere bună despre el.

— La moartea lui Brejnev – care nu poate fi atât de departe, ajută-ne, Doamne –, Andropov își va dori conducerea, iar Gorbaciov îl va susține. Dacă nu va reuși să preia conducerea, amândoi vor fi terminați. Vor fi trimiși în provincie. Dar dacă Andropov va reuși, Gorbaciov va avea un viitor strălucit.

— În orice altă țară, Gorbaciov, la 50 de ani, ar avea vârsta potrivită să devină lider. Aici, este prea tânăr.

— Kremlinul este un azil de bătrâni.

Vasili o servi cu borș din rădăcini de sfeclă și carne de vită.

— Este bun, spuse Tanya. Nu se putu abține să nu întrebe: Cine l-a făcut?

— Eu, bineînțeles. Cine altcineva?

— Nu știu. Ai o menajeră?

— Doar o bătrână care vine să facă ordine în apartament și să-mi calce cămășile.

— Una dintre prietenele tale, atunci?

— Nu am o prietenă momentan.

Tanya era intrigată. Își aminti ultima lor conversație, dinainte de plecarea ei la Varșovia. Pretinsese că se schimbase și că se maturizase. Ea îi spusese că trebuia să-i arate asta, nu doar să o spună. Fusese sigură că era doar o altă replică, menită să o facă să se culce cu el. Să se fi înșelat? Se îndoia.

După ce terminară de mâncat, ea îl întrebă ce părere avea despre acele drepturi de autor, care se înmulțeau în Londra.

— Tu ar trebui să iei banii, spuse el.

— Nu fi prostuț. Tu ai scris cărțile.

— Aveam puține de pierdut – eram deja în Siberia. În afară de a mă omorî, nu-mi mai puteau face și alte lucruri, iar pentru mine moartea ar fi fost o ușurare. Dar tu ai riscat totul – cariera, libertatea, viața. Tu meriți banii mai mult decât mine.

— Ei bine, nu i-aș lua, chiar dacă ai putea să mi-i dai.

— Atunci, probabil vor rămâne acolo până ce voi muri.

— Nu ești tentat să fugi în Occident?

— Nu.

— Pari sigur.

— Sunt sigur.

— De ce? Ai fi liber să scrii orice vrei. Ai scăpa de serialele radio.

— Aș pleca… doar dacă ai veni și tu.

— Nu vorbești serios.

El ridică din umeri.

— Nu mă aștept să mă crezi. De ce ai face-o? Tu însă ești cea mai importantă persoană din viața mea. Ai venit în Siberia ca să mă găsești – nimeni altcineva nu a făcut-o. Ai încercat să mă eliberezi. Pe furiș, mi-ai dus lucrările spre lumea civilizată. Timp de douăzeci de ani, mi-ai fost cel mai bun prieten pe care îl poate avea cineva.

Era emoționată. Niciodată nu privise situația în felul acesta.

— Mulțumesc pentru că spui asta, rosti ea.

— Este adevărat. Nu plec. Apoi, adăugă: Doar dacă, desigur, ai merge cu mine.

Ea îl fixă cu privirea. Îi sugera ceva, în mod serios? Îi era teamă să-l întrebe. Privi pe fereastră la fulgii de zăpadă care se roteau în lumina felinarului.

— Douăzeci de ani, și nici măcar nu ne-am sărutat vreodată, spuse Vasili.

— E adevărat.

— Cu toate astea, crezi în continuare că sunt un Casanova fără inimă.

Adevărul era că nu mai știa ce să creadă. Se schimbase? Oamenii chiar se puteau schimba?

— După atâta timp, ar fi păcat să stricăm recordul, zise ea.

— Totuși, îmi doresc asta din toată inima.

Ea schimbă subiectul.

— Dacă ai avea ocazia, ai fugi în Occident?

— Cu tine, da. Altfel, nu.

— Întotdeauna mi-am dorit să fac din Uniunea Sovietică un loc mai bun, nu să o părăsesc. După învingerea Solidarității, îmi este greu însă să cred într-un viitor mai bun. Comunismul ar putea dura o mie de ani.

— Ar putea dura mai mult decât noi doi, cel puțin.

Tanya ezită. Era surprinsă de cât de mult își dorea să-l sărute. Și, mai mult, își dorea să fie aici, să stea de vorbă pe acea canapea din acel apartament cald, cu acei fulgi de zăpadă căzând în fața ferestrei, pentru mult, mult timp. Ce sentiment ciudat, își spuse ea. Poate că era iubire.

Așa că îl sărută.

După o vreme, intrară în dormitor.

•

Natalya era întotdeauna prima când venea vorba de noutăți. Intră în biroul lui Dimka din Kremlin în ajunul Crăciunului, cu un aer neliniștit.

— Andropov nu va participa la întâlnirea Politburo, spuse ea. Este prea bolnav ca să părăsească spitalul.

Următoarea întâlnire Politburo era programată pentru a doua zi de după Crăciun.

— La naiba, spuse Dimka. Un lucru periculos.

În mod ciudat, Iuri Andropov se dovedise a fi un bun lider sovietic. În ultimii cincisprezece ani fusese un conducător eficient al crudului și brutalului serviciu secret, KGB, iar acum, în calitate de secretar general al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, continua să țină în frâu, cu cruzime, disidenții. În partid era însă uimitor de tolerant în privința ideilor noi și a reformelor. Ca un papă medieval care tortura ereticii, dar care discuta cu toți cardinalii săi argumentele împotriva existenței lui Dumnezeu, Andropov vorbea deschis în fața cercului său intim – care îi includea și pe Dimka, și pe Natalya – despre neajunsurile sistemului sovietic. Discuția conducea la acțiune. Atribuțiile lui Gorbaciov fură extinse, de la agricultură până la întreaga economie, iar el concepu un program de descentralizare a economiei sovietice, lipsind Moscova de unele puteri de decizie și oferindu-le administratorilor care cunoșteau mai bine problemele.

Din nefericire, Andropov se îmbolnăvi înainte de Crăciunul din 1983, fiind lider mai puțin de un an. Acest lucru îi îngrijoră pe Dimka și pe Natalya. Rivalul lui Andropov fusese Konstantin Cernenko, care încă ocupa locul al doilea în ierarhie. Dimka se temea că Cernenko avea să profite de boala lui Andropov pentru a-și recăpăta locul fruntaș.

— Andropov a scris un discurs pentru a fi citit cu voce tare, spuse Natalya.

Dimka scutură din cap.

— Nu este suficient. În absența lui Andropov, Cernenko va conduce ședința și, imediat ce se va întâmpla acest lucru, toată lumea îl va accepta ca pe un viitor lider. Apoi, întreaga țară va regresa. Perspectiva era prea deprimantă pentru a fi contemplată.

— În mod evident, vrem ca Gorbaciov să conducă întâlnirea.

— Dar Cernenko este numărul doi. Mi-aș dori ca el să fie în spital.

— Va fi, în curând – nu este un om sănătos.

— Dar nu destul de curând. Nu putem să-l excludem?

Natalya se gândi.

— Ei bine, Politburo trebuie să facă tot ce îi spune Andropov.

— Așadar, ar putea să dea un ordin prin care să spună că Gorbaciov va conduce întrunirea?

— Da, ar putea. El încă este șeful.

— Ar putea adăuga un paragraf discursului său.
— Perfect. Îl voi suna și îi voi sugera acest lucru.
Mai târziu în acea după-amiază, Dimka primi un mesaj prin care era chemat în biroul Natalyei. Când ajunse acolo, văzu că entuziasmul și triumful îi străluceau în ochi. Alături de ea era Arkady Volsky, asistentul personal al lui Andropov. Andropov îl chemase pe Volsky la spital și îi dăduse o anexă, scrisă de mână, pentru discursul său. Volsky i-o înmână acum lui Dimka. Ultimul paragraf spunea:

> *Din motive pe care le înțelegeți, în viitorul apropiat nu voi putea să conduc întrunirile Politburo și Secretariatul. Prin urmare, voi cere membrilor comitetului central să examineze chestiunea încredințării șefiei Politburo și a Secretariatului lui Mihail Gorbaciov.*

Era exprimată ca o sugestie, dar la Kremlin sugestia unui lider era același lucru cu un ordin direct.
— Este fantastic, spuse Dimka. E imposibil să nu i se supună.
— Ce să fac cu anexa? întrebă Volsky.
— În primul rând, fă câteva fotocopii, pentru ca nimeni să nu încerce în zadar să o rupă, zise Dimka. Apoi… Dimka ezită.
— Nu spune nimănui. Dă-i-o lui Bogolyubov. Klavdii Bogolyubov era responsabil cu pregătirea lucrărilor pentru întrunirile Politburo. Fii discret! Spune-i doar să adauge materialul suplimentar în dosarul roșu, în care se află discursul lui Andropov, zise Natalya.
Căzură de acord că era cel mai bun plan.
Ziua de Crăciun nu era o sărbătoare mare. Comuniștilor le displăcea natura religioasă a momentului. Îl înlocuiseră pe Moș Crăciun cu Moș Gerilă, pe Fecioara Maria cu Crăiasa Zăpezii și mutaseră sărbătoarea de Anul Nou. Atunci primeau copiii cadouri. Grisha, care avea acum 20 de ani, primea un casetofon, iar Katya, de 14 ani, o rochie nouă. Dimka și Natalya, ca politicieni seniori comuniști, nu visau la sărbătorirea Crăciunului, indiferent de credințele lor personale. Amândoi mergeau la serviciu ca de obicei.
În ziua următoare, Dimka se îndreptă către Sala Prezidiului, pentru întrunirea Politburo. Natalya, care ajunsese acolo mai

devreme, îl întâmpină la ușă. Părea agitată. Ținea deschis dosarul roșu care conținea discursul lui Andropov.

— L-au scos! spuse ea. Au scos ultimul paragraf!

Dimka se așeză epuizat.

— Nu mi-aș fi imaginat niciodată că Cernenko va avea curajul, spuse el. Nu puteau face nimic, își dădu el seama. Andropov era în spital. Dacă ar fi dat buzna în sală și ar fi țipat la toată lumea, și-ar fi reafirmat autoritatea, dar nu putea face așa ceva. Cernenko estimase corect slăbiciunea lui Andropov.

— Au câștigat, nu-i așa? întrebă Natalya.

— Da, răspunse Dimka. Epoca stagnării începe din nou.

• PARTEA A NOUA •

BOMBA

DIN 1984 PÂNĂ ÎN 1987

• Capitolul 55 •

George Jakes participa la deschiderea unei expoziții de artă afro-americane din centrul orașului Washington. Arta nu îl interesa foarte mult, dar un membru de culoare al Congresului trebuia să sprijine astfel de lucruri. O mare parte din munca lui ca reprezentant în Congres era mai importantă.

Președintele Reagan crescuse enorm cheltuielile guvernului cu armata, dar cine urma să plătească? Cu siguranță nu bogații, care beneficiaseră de o importantă reducere a taxelor.

George spunea deseori o glumă. Un reporter îl întreba pe Reagan cum avea să reducă taxele și să mărească cheltuielile în același timp. Răspunsul era: „Voi ține două registre contabile”.

De fapt, planul lui Reagan era să renunțe la securitatea socială și la Medicare[15]. Dacă făcea cum voia, șomerii și mamele care primeau ajutor social aveau de pierdut în favoarea finanțării creșterii economice din industria de apărare. Ideea îl înfuria pe George. Cu toate acestea, George și colegii săi din Congres luptau să împiedice acest lucru și până acum reușiseră.

Consecința fu o creștere a împrumuturilor guvernului. Reagan mărise deficitul. Toate acele arme strălucitoare ale Pentagonului urmau să fie plătite de generațiile viitoare.

George luă un pahar cu vin de pe o tavă adusă de un chelner și privi lucrările expuse, apoi vorbi puțin cu un reporter. Nu avea mult timp la dispoziție. Verena trebuia să iasă în oraș în seara aceea, la o cină politică în Georgetown, așadar el trebuia să aibă grijă de fiul lor, Jack, acum în vârstă de patru ani. Aveau o bonă – erau nevoiți, fiindcă slujbele amândurora erau extrem de

---

[15] În Statele Unite ale Americii, Medicare este un program național de asigurări sociale, administrat de guvernul federal din 1966. (n.tr.).

solicitante –, dar unul dintre ei era întotdeauna la datorie, ca plan de rezervă, în caz că bona nu reușea să vină.

Lăsă paharul, fără să bea. Vinul gratuit nu merita niciodată să fie băut. Își îmbrăcă paltonul și plecă. Începuse o ploaie rece, iar el ținu catalogul expoziției deasupra capului, în timp ce se grăbea spre mașină. Elegantul lui Mercedes vechi dispăruse de mult: un politician trebuia să conducă o mașină americană. Acum, avea un Lincoln argintiu.

Urcă în mașină, porni ștergătoarele de parbriz și se îndreptă spre districtul Prince George. Traversă podul la sud de Capitol Street și merse pe Suitland Parkway, către est. Înjură când văzu cât de aglomerat era traficul: avea să întârzie.

Când ajunse acasă, Jaguarul roșu al Verenei era pe alee, cu botul în afară, gata de plecare. Mașina fusese un cadou de la tatăl ei, la aniversarea de 40 de ani. George parcă lângă automobil și intră în casă ducând o servietă plină cu documente, munca lui pentru acea seară.

Verena era pe hol, spectaculos de fermecătoare, într-o rochie neagră de cocktail și cu pantofi cu toc înalt. Părea extrem de supărată.

— Ai întârziat! strigă ea.

— Îmi pare rău, spuse George. Traficul de pe Suitland Parkway a fost teribil azi.

— Cina aceasta este foarte importantă pentru mine – trei membri ai Cabinetului Reagan vor fi acolo, iar eu voi întârzia!

George îi înțelegea supărarea. Pentru un om care făcea lobby, șansa să întâlnească oameni puternici într-un context social era de neprețuit.

— Acum sunt aici, spuse el.

— Nu sunt menajera ta! Când facem o înțelegere, trebuie să o respecți!

Această tiradă nu era neobișnuită. Ea se enerva des și țipa. El încerca întotdeauna să fie calm.

— Bona Tiffany este aici?

— Nu, nu este, s-a dus acasă fiindcă era bolnavă – de aceea a trebuit să te aștept pe tine.

— Unde este Jack?

— Se uită la televizor, în cameră.

— Bine, voi merge să stau cu el. Poți să te duci la cină.

Ea scoase un țipăt de furie, apoi plecă.

Într-un fel, era invidios pe oricine urma să stea lângă ea la cină. Încă era cea mai atractivă femeie pe care o întâlnise vreodată. Totuși, acum știa că a fi iubitul ei de la distanță, așa cum fusese timp de cincisprezece ani, era mai bine decât să-i fi fost soț. Pe vremuri, într-o săptămână făceau sex de mai multe ori decât acum într-o lună. De la nuntă, certurile lor frecvente și furioase, de obicei legate de îngrijirea copilului, erodaseră dragostea dintre ei ca o picătură lentă de vitriol puternic. Locuiau împreună, aveau grijă de fiul lor și își clădeau carierele. Se mai iubeau? George nu mai știa.

Intră în cameră. Jack era pe canapea, în fața televizorului. Băiatul era marea consolare a lui George. Se așeză lângă el și îi cuprinse umerii mici. Jack se lipi de el.

Emisiunea era despre un grup de elevi de liceu, implicați într-un fel de aventură.

— Ce urmărești? îl întrebă George.

— *Whiz Kids*[16]. Este minunat.

— Despre ce este vorba?

— Prind escroci cu ajutorul calculatoarelor.

Unul dintre copiii geniu era negru, observă George, și își spuse: „Cum se mai schimbă lumea!”

•

— Suntem foarte norocoși să fim invitați la această cină, îi spuse Cam Dewar soției sale, Lidka, în momentul în care taxiul în care se aflau opri în fața unei vile mari de pe strada R, în apropiere de biblioteca Georgetown. Vreau să facem amândoi o impresie bună.

Lidka era indignată.

— Ești o persoană importantă în poliția secretă, spuse ea. Cred că ei ar trebui să te impresioneze pe tine.

Lidka nu înțelegea cum funcționa America.

— CIA nu este poliția secretă, spuse Cam. Și, conform standardelor acestor oameni, nu sunt o persoană foarte importantă.

Totuși, Cam nu era chiar un nimeni. Datorită experienței sale de la Casa Albă, era acum omul de legătură al CIA cu Administrația Reagan. Era încântat de acest post.

---

[16] Serial științifico-fantastic de aventură, care a fost difuzat de postul de televiziune CBS în Statele Unite ale Americii. (n.tr.).

Depășise dezamăgirea cauzată de eșecul lui Reagan în Polonia, pe care îl punea pe seama lipsei de experiență. Reagan ocupa funcția de președinte de mai puțin de un an când Solidaritatea fusese zdrobită.

În mintea lui Cam, un avocat al diavolului spunea că un președinte trebuia să fie suficient de inteligent și de informat pentru a lua decizii sigure, din primul moment în care ocupa postul. Și-l aminti pe Nixon spunând: „Reagan este un tip drăguț, dar nu știe ce Dumnezeu se întâmplă în politica externă”.

Inima lui Reagan se afla însă acolo unde trebuia, iar acesta era lucrul principal. Era un anticomunist aprig.

— Iar bunicul tău a fost senator! spuse Lidka.

Nici asta nu conta prea mult. Gus Dewar avea 90 de ani. După moartea Bunicii, se mutase din Buffalo în San Francisco, pentru a fi mai aproape de Woody, de Beep și de nepotul lui, John Lee. Se retrăsese de mult din politică. În plus, era un democrat și, după standardele lui Reagan, un liberal extrem.

Cam și Lidka pășiră pe cele câteva trepte din fața unei case din cărămidă roșie, care semăna cu un mic castel franțuzesc, cu ferestre cu frontoane, acoperiș din ardezie și o intrare din piatră albă, ornată cu un fronton grecesc. Aceasta era casa lui Frank și a lui Marybell Lindeman, donatori importanți pentru fondurile de campanie ale lui Reagan și beneficiarii multimilionari ai scutirii de taxe. Marybell era una dintre cele șase femei care dominau viața socială din Washington. Întreținea conversații cu oamenii care conduceau America. De aceea, Cam se simțea norocos să se afle acolo.

Cu toate că familia Lindeman era republicană, cinele lui Marybell nu vizau un singur partid, iar Cam se aștepta să vadă seniori din ambele tabere aici, în seara acesta.

Un majordom le luă hainele. Uitându-se prin holul imens, Lidka întrebă:

— De ce păstrează tablourile acestea groaznice?

— Se numește artă occidentală, spuse Cam. Acela este un tablou semnat de Remington – e foarte valoros.

— Dacă aș fi avut atât de mulți bani, nu aș fi cumpărat fotografii cu indieni și cowboy.

— Pun punctul pe „i”. Impresioniștii nu au fost, neapărat, cei mai buni pictori. Artiștii americani sunt la fel de buni.

— Nu, nu sunt – toată lumea știe asta.

— Asta ține de părerea fiecăruia.

Lidka ridică din umeri: un alt mister al vieții americane.

Majordomul îi conduse într-un salon spațios. Semăna cu un salon din secolul al XVIII-lea, cu un covor cu dragon chinezesc și o mulțime de scaune fusiforme, tapițate cu mătase galbenă. Cam își dădu seama că sosiseră primii. O clipă mai târziu, Marybell intră pe o altă ușă. Era o femeie impresionantă, cu un păr bogat și roșcat, care ar fi putut sau nu să fie vopsit. Purta un colier din ceea ce lui Cam îi păreau a fi niște diamante neobișnuit de mari.

— Ce drăguț din partea voastră să sosiți mai devreme! spuse ea.

Cam știa că era un reproș, dar Lidka nu-și dădea seama.

— Abia am așteptat să vă vedem minunata casă, izbucni ea.

— Îți place să locuiești în America? o întrebă Marybell. Spune-mi, care este cel mai bun lucru din țara aceasta, după părerea ta?

Lidka se gândi o clipă.

— Toți acești negri, spuse ea.

Cam își reprimă un mormăit. Ce naiba spunea?

Marybell rămase fără replică.

Lidka flutură mâna ca să-l arate pe chelnerul care ținea tava cu pahare de șampanie, pe menajera care aducea tartine și pe majordom, toți americani de origine africană.

— Ei fac totul; deschid ușile, servesc băuturile și mătură podelele. În Polonia, nu avem pe nimeni care să facă aceste munci pentru noi – toți trebuie să le facem singuri!

Marybell părea puțin furioasă. O asemenea discuție era nedreaptă, chiar și în Washingtonul lui Reagan. Apoi, privi peste umărul Lidkăi și văzu un alt invitat așteptând.

— Karim, dragule! strigă ea. Îmbrățișă un bărbat bronzat, îmbrăcat într-un costum cu dungi, imaculat. Fă cunoștință cu Cam Dewar și soția lui, Lidka. El este Karim Abdullah, de la ambasada saudită.

Karim dădu mâna cu ei.

— Am auzit de tine, Cam, spuse el. Am legături strânse cu unii dintre colegii tăi din Langley.

Karim îi dezvălui lui Cam că lucra pentru serviciile secrete saudite.

Se întoarse spre Lidka, care părea speriată. Cam știa de ce. Nu se așteptase să vadă pe cineva atât de bronzat precum Karim la petrecerea lui Marybell.

Cu toate acestea, Karim o fermeca.

— Mi s-a zis că femeile din Polonia sunt cele mai frumoase din lume, spuse el, dar nu am crezut – până acum.

Îi sărută mâna. Lidka putea să suporte foarte multe asemenea dulcegării.

— Am auzit ce ai spus despre negri, rosti Karim. Sunt de acord cu tine. În Arabia Saudită nu există niciunul – așa că trebuie să-i importăm din India.

Cam vedea că Lidka era uimită de distincția fină din vorbele rasiste ale lui Karim. Pentru el, indienii erau negri, dar arabii nu. Din fericire, Lidka știa când să tacă și să asculte un bărbat.

Sosiră mai mulți invitați. Karim vorbi mai încet.

— Totuși, spuse el conspirativ, trebuie să avem grijă ce spunem – unii dintre invitați ar putea fi liberali.

Ca și când ar fi fost menit să-i întărească afirmațiile, un bărbat înalt, atletic, cu păr blond și des intră în salon. Semăna cu o vedetă de cinema. Era Jasper Murray.

Cam nu era mulțumit. Îl ura pe Jasper de pe vremea când erau adolescenți. Apoi, Jasper devenise reporter de investigații și ajutase la doborârea președintelui Nixon. Cartea lui despre Nixon, *Tricky Dick,* fusese un bestseller și devenise un film de succes. Nu se prea făcuse auzit în timpul Administrației Carter, dar revenise în atac de îndată ce Reagan preluase puterea. Acum, era una dintre cele mai populare persoane din televiziune, împreună cu Peter Jennings și Barbara Walters. Cu o seară în urmă, emisiunea lui, *This Day,* dedicase jumătate de oră dictaturii sprijinite de americani în El Salvador. Murray repetase afirmațiile grupurilor care susțineau drepturile omului, conform cărora echipele morții aparținând guvernului local omorâseră 30 000 de oameni.

Rețeaua de televiziune care difuza *This Day* era proprietatea lui Frank Lindeman, soțul lui Marybell; așadar, probabil că Jasper nu se simțise în stare să refuze invitația la cină. Casa Albă făcuse presiune asupra lui Frank ca să scape de Jasper, dar Frank refuzase până acum. Cu toate că deținea majoritatea acțiunilor, trebuia să dea socoteală unei comisii și investitorilor

care ar fi putut să provoace probleme dacă ar fi concediat una dintre cele mai mari vedete ale sale.

Marybell părea să aștepte ceva, cu un aer neliniștit. Apoi, ceva mai târziu, mai sosi un invitat. Era o femeie de culoare care făcea lobby, uimitor de fermecătoare, pe nume Verena Marquand. Cam nu o întâlnise, dar o recunoscu din fotografii.

Majordomul anunță cina și toată lumea intră pe ușile duble, spre sala de mese. Femeile scoaseră sunete de admirație când văzură masa lungă, împodobită cu veselă strălucitoare, boluri din argint și trandafiri galbeni de seră. Cam văzu că Lidka era uimită. Era cu mult peste toate fotografiile din revistele ei de amenajări interioare, se gândi el. Cu siguranță nu mai văzuse sau nu își imaginase niciodată ceva atât de luxos.

În jurul mesei erau optsprezece oameni, dar conversația fu imediat dominată de o singură persoană: Suzy Cannon, o reporteră injurioasă care lucra pentru ziarele de scandal. Jumătate din ce scria se dovedea a fi fals, dar avea instinctul unui șacal când venea vorba despre slăbiciuni. Era conservatoare, dar mai mult interesată de scandal decât de politică. Pentru ea, nimic nu era privat. Cam se rugă ca Lidka să tacă. Toate discuțiile din seara aceea ar fi putut să apară, a doua zi, în ziar.

Spre surprinderea lui, Suzy își îndreptă privirea pătrunzătoare asupra lui Cam.

— Cred că tu și cu Jasper vă cunoașteți, spuse ea.

— Nu neapărat, răspunse Cam. Ne-am întâlnit la Londra, în urmă cu mulți ani.

— Dar am auzit că v-ați îndrăgostit de aceeași fată.

Cum naiba de știa?

— Aveam 15 ani, Suzy, spuse Cam. Probabil că m-am îndrăgostit de jumătate din fetele din Londra.

Suzy se întoarse către Jasper.

— Dar tu? Îți aduci aminte de această rivalitate?

Jasper era absorbit de conversația cu Verena Marquand, care stătea lângă el. Acum, părea iritat.

— Suzy, dacă ai de gând să scrii un articol despre iubirile adolescentine, mai vechi de douăzeci de ani, pe care să-l prezinți ca fiind o noutate, nu pot să-ți spun decât că, în mod sigur, te culci cu editorul.

Toată lumea râse: de fapt, Suzy era căsătorită cu editorul de știri al ziarului ei.

Cam observă că râsul lui Suzy era forțat și că în privirea ei se citea ura pe care o simțea pentru Jasper. Își aminti că Suzy, la începutul carierei sale, fusese concediată de la *This Day* după o serie de reportaje care nu reflectau deloc realitatea.

— Cam, probabil că ai fost interesat să urmărești emisiunea lui Jasper de aseară, zise ea în continuare.

— Nu atât de interesat, pe cât de consternat, îi dădu Cam replica. Președintele și CIA încearcă să sprijine guvernul anticomunist din El Salvador.

— Iar Jasper pare să fie în cealaltă tabără, nu-i așa? întrebă Suzy.

— Sunt de partea adevărului, Suzy, rosti Jasper. Știu că ți-e greu să înțelegi. Cam observă că scăpase de accentul britanic.

— Mi-a părut rău să văd o astfel de propagandă difuzată de o rețea importantă, zise Cam.

— Cum ai prezenta tu știrile despre guvernul care omoară 30 000 de cetățeni? izbucni Jasper.

— Nu acceptăm acest număr.

— Atunci, câți cetățeni ai El Salvadorului crezi tu că au fost omorâți de propriul guvern? Dă-ne estimarea făcută de CIA.

— Ar fi trebuit să ceri această informație înainte de emisiune.

— O, am făcut-o. Nu am primit niciun răspuns.

— Niciun guvern din America Centrală nu este perfect. Te concentrezi asupra celor pe care îi sprijinim. Eu cred că, pur și simplu, ești împotriva americanilor.

Suzy zâmbi.

— Ești britanic, nu-i așa, Jasper? întrebă ea cu o dulceață otrăvită.

Jasper părea enervat.

— Am devenit cetățean american în urmă cu mai bine de zece ani. Sunt atât de mândru că sunt american, încât mi-am riscat viața pentru țara asta. Am petrecut doi ani în Armata Statelor Unite – din care un an în Vietnam. Și nu am stat degeaba în spatele biroului din Saigon. Am fost pe front, am omorât oameni. Tu nu ai făcut niciodată asta, Suzy. Dar tu, Cam? Tu ce ai făcut în Vietnam?

— Nu am fost chemat la arme.

— Atunci, poate că ar trebui să taci naibii din gură.

— Cred că s-a discutat suficient despre Jasper și Cam, îl întrerupse Marybell. Se întoarse spre un reprezentant din New York al Congresului, care stătea lângă ea. Văd că orașul vostru a interzis discriminarea homosexualilor. Susțineți acest lucru?

Conversația se îndreptă spre drepturile homosexualilor, iar Cameron se relaxă – prea devreme.

Când fu pusă o întrebare despre legislația din alte țări, Suzy întrebă:

— Care este legea în Polonia, Lidka?

— Polonia este o țară catolică, zise Lidka. În Polonia nu există homosexuali. Urmă un moment de liniște, după care adăugă: Mulțumesc lui Dumnezeu.

•

Jasper Murray părăsi casa familiei Lindeman în același timp cu Verena Marquand.

— Suzy Cannon este o adevărată instigatoare, spuse el în timp ce coborau treptele.

Verena râse, arătându-și dinții albi în lumina slabă.

— Acesta este adevărul.

Ajunseră pe trotuar. Taxiul chemat de Jasper nu se vedea. O conduse pe Verena la mașina ei.

— Suzy mi-a venit de hac, spuse el.

— Nu prea are cum să-ți facă rău, nu-i așa? Acum ești un om important.

— Din contră. Chiar în aceste momente, la Washington se duce o campanie serioasă împotriva mea. Este an electoral, iar administrația nu-și dorește emisiuni ca aceea pe care am făcut-o aseară.

Faptul că i se confesa îl făcea să se simtă bine. Ajunseseră să se cunoască în ziua în care îl priviseră pe Martin Luther King murind. Acel sentiment de intimitate nu dispăruse niciodată cu adevărat.

— Sunt sigură că poți lupta împotriva bârfelor, spuse Verena.

— Nu știu. Șeful meu este un vechi rival, Sam Cakebread, care nu m-a plăcut niciodată. Iar Frank Lindeman, care deține rețeaua, s-ar bucura să scape de mine, dacă ar putea găsi un pretext. Acum, cei din consiliu se tem că vor fi acuzați că au influențat știrile dacă mă concediază. O singură greșeală și voi fi dat afară.

— Ar trebui să fii ca Suzy și să te căsătorești cu șeful.

— Aș face-o, dacă aș putea. Se uită în susul și-n josul străzii. Am comandat un taxi pentru ora 11:00, dar nu îl văd. Emisiunea nu plătește limuzine.

— Vrei să te duc undeva?

— Ar fi grozav.

Urcară împreună în Jaguarul ei.

Ea își scoase pantofii cu toc, pe care i-i întinse lui.

— Vrei să-i pui pe podea, în partea dreaptă?

Conducea în dresuri. Jasper simți un frison excitant. Dintotdeauna o considerase pe Verena foarte ademenitoare. O privi intrând în traficul de la miezul nopții și accelerând de-a lungul străzii. Era o șoferiță bună, doar că mergea prea repede: nu era nicio surpriză.

— Nu sunt mulți oamenii în care am încredere, spuse el. Sunt unul dintre cei mai cunoscuți oameni din America, iar acum mă simt mai singur ca niciodată. Dar am încredere în tine.

— Și eu, din acea zi groaznică din Memphis. Nu m-am simțit niciodată atât de vulnerabilă ca atunci când am auzit împușcătura. Mi-ai acoperit capul cu brațele tale. Așa ceva nu se uită.

— Dacă te-aș fi găsit înaintea lui George…

Ea îl privi și zâmbi.

El nu știa sigur ce însemna asta.

Ajunseră în dreptul clădirii în care locuia Jasper, iar ea parcă pe partea stângă a străzii cu sens unic.

— Îți mulțumesc pentru că m-ai adus, spuse Jasper. Ieși. Aplecându-se înapoi, îi luă pantofii de pe podea și îi puse pe scaunul din dreapta. Frumoși pantofi, zise el.

Trânti portiera, apoi înconjură mașina și veni la geamul ei, pe care ea îl coborî.

— Am uitat să te sărut de noapte bună, spuse el.

Se aplecă spre ea și o sărută pe buze. Ea deschise gura imediat, iar sărutul deveni pasional. Verena îl prinse de ceafă și îi trase capul în mașină. Se sărutară cu o pasiune frenetică. Jasper se întinse în mașină și își băgă mâna pe sub rochia ei de cocktail, până când reuși să cuprindă triunghiul acoperit cu bumbac dintre picioarele ei. Ea gemu și își împinse șoldurile în sus, spre mâna lui.

Fără suflare, el se desprinse din sărutare.

— Vino înăuntru.

— Nu, zise ea, luându-i mâna dintre picioarele ei.

— Hai să ne vedem mâine.

Ea nu îi răspunse, dar îl împinse până când umerii și capul lui ieșiră din mașină.

— Ne întâlnim mâine? întrebă el din nou.

Ea băgă mașina în viteză.

— Sună-mă, spuse ea, apoi călcă accelerația și demară în trombă.

•

George Jakes nu era sigur dacă să aibă încredere în emisiunea lui Jasper Murray. Faptul că președintele Reagan ar fi sprijinit un guvern care omorâse mii de americani i se părea puțin probabil chiar și lui George. Apoi, după patru săptămâni, *New York Times* dezvălui, în mod senzațional, faptul că șeful echipelor morții din El Salvador, colonelul Nicolas Carranza, era un agent al CIA, care primea anual 90 000 de dolari de la contribuabilii americani.

Votanții erau furioși. Crezuseră că, după Watergate, CIA fusese pusă la colț, dar era clar scăpată de sub control, plătind un monstru pentru a comite crime în masă.

În biroul lui de acasă, George termină hârtiile din servietă cu doar câteva minute înainte de ora 10:00. Puse capacul stiloului, dar rămase acolo timp de câteva minute, reflectând.

Nimeni din Comisia pentru Serviciile Secrete din Cameră și niciun membru din comisia echivalentă din Senat nu știuse despre colonelul Carranza. Prinși nepregătiți, toți erau jenați. Ar fi trebuit să supravegheze CIA. Oamenii credeau că ei erau de vină pentru această încurcătură, dar ce puteau face dacă spionii îi mințeau?

Oftă și se ridică în picioare. Ieși din birou, stingând lumina, și intră în camera lui Jack. Băiatul dormea. Când își văzu copilul atât de liniștit, George simți că inima avea să-i explodeze. Pielea catifelată era surprinzător de închisă la culoare, ca a lui Jacky, chiar dacă avea doi bunici albi. Oamenii cu pielea deschisă la culoare erau încă preferați în comunitățile afro-americane, în ciuda faptului că se spunea că negrii erau frumoși, dar Jack era frumos pentru George. Capul îi stătea într-un unghi incomod pe ursulețul lui. George își strecură mâna pe sub ceafa copilului, simțindu-i cârlionții mătăsoși, exact ca ai lui. Îi ridică puțin capul, scoase ușor ursulețul, apoi îl așeză cu grijă înapoi pe pernă. Jack dormi în continuare, netulburat.

George se duse apoi în bucătărie și-și turnă un pahar cu lapte, pe care îl luă în dormitor. Verena era deja în pat, îmbrăcată în cămașa de noapte, cu un vraf de reviste lângă ea, citind și uitându-se la televizor în același timp. George bău laptele, apoi intră în baie și se spălă pe dinți.

Părea că se înțelegeau puțin mai bine. În ultimul timp făceau dragoste rareori, dar Verena era mai calmă. De fapt, nu mai izbucnise de aproape o lună. Lucra foarte mult, adesea până seara târziu: poate că era mai fericită atunci când slujba era mai solicitantă.

George își scoase cămașa și, când să o arunce în coșul pentru rufe, zări lenjeria intimă a Verenei. Văzu un sutien negru din dantelă și o pereche de chiloței asortați. Setul părea nou, dar nu-și amintea să o fi văzut purtându-l. Dacă își cumpăra lenjerie sexy, de ce nu îl lăsa să o vadă? Nu era deloc timidă în privința acestor lucruri.

Uitându-se mai atent, observă ceva și mai ciudat: un fir de păr blond.

Îl cuprinse o frică teribilă. Stomacul i se strânse. Scoase hainele din coșul de rufe.

Ducându-le în dormitor, zise:

— Spune-mi că sunt nebun.

— Ești nebun, rosti ea; apoi văzu ce ținea în mână. Ai de gând să-mi speli rufele? glumi ea.

Însă el își dădu seama că era agitată.

— Frumoasă lenjerie, spuse.

— Norocul tău!

— Cu excepția faptului că nu te-am văzut purtând-o.

— Ghinionul tău!

— Dar cineva te-a văzut.

— Sigur. Doctorul Bernstein.

— Doctorul Bernstein este chel. Pe chiloțeii tăi este un fir de păr blond. Pielea ei cafenie deveni palidă, dar continuă să îl sfideze.

— Ei bine, Sherlock Holmes, ce deduci din asta?

— Că ai făcut sex cu un bărbat cu părul blond.

— De ce trebuie să fie un bărbat?

— Pentru că îți plac bărbații.

— S-ar putea să-mi placă și femeile. Este la modă. Toată lumea este acum bisexuală.

— Observ că nu negi faptul că ai o aventură, zise George cu tristețe.

— Ei bine, George, m-ai prins.

El scutură din cap neîncrezător.

— Glumești?

— Cred că da.

— Așadar, recunoști. Cu cine te culci?

— Nu-ți voi spune, deci nu mai întreba.

Lui George îi era tot mai greu să-și reprime mânia.

— Te porți de parcă nu ai greșit cu nimic!

— N-am de gând să mă prefac. Da, mă întâlnesc cu cineva de care îmi place. Îmi pare rău că îți rănesc sentimentele.

George era consternat.

— Cum de s-a întâmplat atât de repede?

— S-a întâmplat încet. Suntem căsătoriți de mai bine de cinci ani. Fiorul a dispărut, așa cum spune cântecul.

— Cu ce am greșit?

— Te-ai căsătorit cu mine.

— Când ai devenit atât de furioasă?

— Eu sunt furioasă? Credeam că sunt doar plictisită.

— Ce vrei să faci?

— Nu voi renunța la el de dragul unei căsnicii care abia dacă mai rezistă.

— Știi că nu pot să accept asta.

— Atunci, pleacă. Nu ești prizonier.

George se așeză pe taburetul din fața măsuței de toaletă și își cuprinse fața cu mâinile. Inundat de un val de emoție intensă, se trezi, brusc, înapoi în copilărie. Își aminti de jena de a fi singurul băiat din clasă care nu avea tată. Simți din nou agonia invidiei pe care o suferea de fiecare dată când vedea alți băieți împreună cu tații lor jucându-se cu mingea, reparând cauciucul spart al bicicletei, cumpărând o bâtă de baseball sau probând pantofi. Se înfurie din nou pe bărbatul care, în ochii lui, îi abandonase pe el și pe mama sa, fără să-i pese nici de femeia care i se dăruise, nici de copilul născut din dragostea lor. Voia să țipe, voia să o lovească pe Verena, voia să plângă.

În cele din urmă, reuși să vorbească:

— Nu-l voi părăsi pe Jack, spuse el.

— E alegerea ta, zise Verena.

Închise televizorul, aruncă revistele pe podea, stinse lumina de pe noptieră și se întinse cu spatele la el.

— Asta este tot? întrebă George uimit. Atât ai avut de zis?

— Mă culc. Am o întâlnire la micul dejun.

O fixă cu privirea. O cunoscuse vreodată cu adevărat?

Bineînțeles că da. În inima lui, înțelesese că erau două femei pe nume Verena; una, o activistă dedicată drepturilor civile, cealaltă, o petrecăreață. Le iubea pe amândouă; crezuse că, ajutând-o, ar fi putut deveni o persoană echilibrată și fericită, dar se înșelase.

Rămase acolo pentru câteva minute, privind-o în lumina slabă a stâlpului de iluminat public, din colț. „Te-am așteptat atât de mult, toți acei ani de dragoste de la distanță, se gândi el. Apoi, în cele din urmă, te-ai căsătorit cu mine și l-am avut pe Jack, iar eu am crezut că totul va fi bine pentru totdeauna.”

Într-un final, se ridică. Își scoase hainele și se îmbrăcă în pijama.

Nu reuși să se convingă să urce în pat lângă ea.

În camera de oaspeți exista un pat, dar nu era făcut. Se duse pe hol și își luă cea mai călduroasă haină din dulap. Intră în camera de oaspeți și se întinse, cu haina peste el.

Dar nu dormi.

•

În urmă cu ceva timp, George observase că Verena purta uneori haine care nu i se potriveau. Avea o rochie drăguță cu imprimeu floral, pe care o îmbrăca atunci când voia să pară o fată inocentă, cu toate că, de fapt, o făcea să pară ridicolă. Avea un costum maro, care nu îi avantaja chipul, dar pentru care plătise atât de mult, încât nu voia să recunoască faptul că greșise. Avea un pulover de culoarea muștarului, care îi făcea minunații ochi verzi să pară întunecați și fără viață.

Toată lumea observase asta, credea George. Chiar el avea trei cămăși de culoare crem de care își dorea să scape cât mai curând, din cauza gulerelor uzate. Oamenii purtau haine pe care le urau din tot felul de motive.

Dar niciodată atunci când se întâlneau cu persoana iubită.

Când Verena se îmbrăca în costumul Armani, cu bluza turcoaz, și când își punea colierul din coral negru, arăta ca o vedetă de cinema, iar ea știa asta.

Probabil că se ducea la o întâlnire cu amantul.

George se simțea extrem de umilit, de parcă ar fi suferit din cauza unei dureri chinuitoare de stomac. Nu avea cum să suporte asta prea mult. Îl făcea să-și dorească să se arunce de pe un pod.

Verena plecă de dimineață de acasă, spunându-i că avea să se întoarcă devreme; așadar, George se gândi că aveau să se întâlnească pentru a mânca de prânz. Luă micul dejun cu Jack, apoi îl lăsă cu dădaca Tiffany. Intră în biroul din clădirea Cannon, de lângă Capitoliu, și își anulă întâlnirile pentru restul zilei.

La prânz, la ora 12:00, Jaguarul roșu al Verenei era parcat, ca de obicei, pe locul din apropierea biroului ei din centru. George aștepta pe stradă în Lincolnul lui argintiu, supraveghind ieșirea. Mașina roșie apăru la 12:30. Intră în trafic și o urmă.

Traversă râul Potomac și se îndreptă spre zona rurală a statului Virginia. În clipa în care traficul se descongestionă, el rămase în urmă. Ar fi fost jenant dacă l-ar fi zărit. Spera că nu avea să observe ceva atât de obișnuit precum un Lincoln argintiu. Nu ar fi putut să o urmărească din vechiul lui Mercedes, care ieșea în evidență.

Cu doar câteva minute înainte de ora 1:00, ea părăsi carosabilul în dreptul unui restaurant rustic, The Worcester Sauce. George trecu în viteză mai departe, apoi întoarse mașina după un kilometru și jumătate și reveni. Intră în parcarea restaurantului și ocupă un loc din care putea să vadă Jaguarul. Apoi, așteptă.

Căzu pe gânduri. Știa că se purta prostește. Știa că s-ar fi putut termina jenant sau chiar mai rău. Știa că ar fi trebuit să plece. Dar trebuia să afle cine era amantul soției sale.

Cei doi ieșiră la ora 3:00.

După felul în care mergea Verena, el își dădu seama că băuse la masă un pahar sau două de vin. Traversară parcarea ținându-se de mână, ea chicotind auzind cuvintele bărbatului; George fierbea de mânie.

Bărbatul era înalt și masiv, cu un păr bogat și blond, destul de lung.

Când se apropiară, George îl recunoscu pe Jasper Murray.

— Ticălosule, spuse el cu voce tare.

Jasper tânjise dintotdeauna după Verena, încă de când o întâlnise pentru prima dată la hotelul Williard, în ziua în care Martin Luther King ținuse discursul *Am un vis.* Însă mulți bărbați

tânjeau după Verena. George nu își imaginase niciodată că, dintre toți, Jasper avea să fie trădătorul.

Se îndreptară spre Jaguar sărutându-se.

George știa că ar fi trebuit să pornească motorul și să plece. Aflase ceea ce voia să știe. Nu mai era nimic de făcut. Vedea buzele întredeschise ale Verenei, în timp ce se sprijinea cu coapsele de Jasper. Amândoi aveau ochii închiși. George coborî din mașină.

Jasper apucă sânul Verenei.

George trânti portiera mașinii și traversă asfaltul cu pași mari, îndreptându-se către ei.

Jasper era prea absorbit de ceea ce făcea, dar Verena auzi lovitura și deschise ochii. Îl văzu pe George, îl împinse pe Jasper și țipă.

Prea târziu.

George își balansă înapoi brațul drept, apoi îl lovi pe Jasper cu pumnul susținut de toată forța spatelui și a umerilor. Pumnul atinse partea stângă a feței lui Jasper. George simți atingerea satisfăcătoare a cărnii moi, apoi, o secundă mai târziu, duritatea dinților și a oaselor. Durerea i se răspândi în mână.

Jasper se clătină și căzu la pământ.

— George! Ce ai făcut? țipă Verena.

Îngenunche lângă Jasper, fără să-i pese de dresuri. Jasper se ridică într-un cot și își pipăi fața.

— Animal nenorocit, îi spuse el lui George.

George ar fi vrut ca Jasper să se ridice de la pământ și să riposteze. Voia mai multă violență, mai multă durere și mai mult sânge. Se holbă îndelung la Jasper, privind printr-o ceață roșie. Apoi, ceața se împrăștie și își dădu seama că Jasper nu avea să se ridice și să lupte.

Se întoarse, se duse înapoi la mașină și plecă.

Când ajunse acasă, Jack era în dormitor, jucându-se cu mașinuțele sale. George închise ușa, astfel încât bona Tiffany să nu audă, și se așeză pe patul acoperit cu o cuvertură imprimată cu o mașină de curse.

— Trebuie să-ți spun ceva foarte neplăcut, zise el.

— Ce s-a întâmplat cu mâna ta? îl întrebă Jack. Este toată roșie și umflată.

— M-am lovit. Trebuie să mă asculți.

— Bine.

Unui copil în vârstă de patru ani avea să-i fie greu să înțeleagă ceea ce urma să-i spună.

— Știi că te voi iubi întotdeauna, rosti George, așa cum bunica Jacky mă iubește pe mine, chiar dacă nu mai sunt un băiețel.

— Bunica vine astăzi?

— Poate mâine.

— Aduce prăjituri.

— Ascultă. Câteodată, mamele și tații nu se mai iubesc. Știai asta?

— Da. Tatăl lui Pete Robbins nu o mai iubește pe mama sa. Vocea lui Jack deveni serioasă. Au divorțat.

— Mă bucur că înțelegi, fiindcă mama ta și cu mine nu ne mai iubim.

George privi chipul lui Jack, încercând să vadă dacă înțelegea sau nu. Băiatul părea tulburat, ca și când ceva aparent imposibil se întâmpla. Expresia de pe chipul lui îi frângea inima lui George. „Cum de pot să-i fac ceva atât de crud persoanei pe care o iubesc cel mai mult pe lume? se întrebă el. Cum de am ajuns aici?”

— Știi că am dormit în camera de oaspeți.

— Da.

„Acum urmează partea dificilă.”

— Ei bine, în noaptea aceasta voi dormi acasă la bunica.

— De ce?

— Fiindcă mama și cu mine nu ne mai iubim.

— Bine, atunci ne vedem mâine.

— Voi dormi la bunica mult timp de acum înainte.

Jack începu să înțeleagă că situația avea să îl afecteze.

— Îmi vei citi povestea de dinainte de culcare?

— În fiecare seară, dacă vrei.

George jură să-și țină promisiunea.

Jack încă analiza implicațiile.

— Îmi vei mai încălzi laptele pentru micul dejun?

— Câteodată. Sau ți-l va încălzi mama. Sau dădaca Tiffany.

Jack știa când adevărul este ocolit.

— Nu știu, spuse el. Cred că e mai bine să nu dormi la bunica.

Curajul lui George se epuizase.

— Ei bine, vom vedea, zise el. Hei, ce spui de niște înghețată?

— Da!

Era cea mai grea zi din viața lui George.

•

În mașină, în timp ce mergea dinspre Capitoliu spre casa din districtul Prince George, se gândea la ostatici. Anul acela, în Liban, patru americani și un francez fuseseră răpiți. Unul dintre americani fusese eliberat, dar restul lâncezeau în vreo închisoare, asta dacă nu erau deja morți. George știa că unul dintre americani era șeful CIA al centrului din Beirut.

Aproape sigur, răpitorii făceau parte dintr-un grup militant musulman numit Hezbollah, Partidul lui Dumnezeu, fondat ca răspuns la invazia israeliană a Libanului, din 1982. Fuseseră finanțați de Iran și instruiți de Gărzile Revoluționare Iraniene. Statele Unite considerau gruparea Hezbollah ca fiind un braț al guvernului iranian și clasificau Iranul ca finanțator al terorismului, așadar, o țară căreia nu ar fi trebuit să i se permită să cumpere arme. Dat fiind faptul că președintele Reagan sprijinea terorismul în Nicaragua, finanțând gruparea Contras, un grup brutal antiguvernamental care executa asasinate și răpiri, situația i se părea lui George ironică.

Cu toate acestea, pe George îl înfuria tot ce se întâmpla în Liban. Voia să trimită pușcașii marini în Beirut, cu toate armele pregătite. Oamenii ar fi trebuit să afle prețul plătit pentru răpirea cetățenilor americani.

Credea cu tărie în acest lucru, dar știa că era un răspuns infantil. Așa cum invazia israeliană crease Hezbollah, un atac violent al americanilor asupra Hezbollah ar fi dat naștere și mai multor acte de terorism. O nouă generație de bărbați din Orientul Mijlociu avea să crească jurând răzbunare Americii, marele Diavol. George și toți oamenii cu scaun la cap își dădeau seama, atunci când se calmau, că răzbunarea era o autoînfrângere. Singura soluție era să rupă lanțul.

Ceea ce era mai ușor de spus decât de făcut.

De asemenea, George era conștient că, personal, picase acel test. Îl lovise pe Jasper Murray. Jasper nu era un fricos, dar rezistase eroic tentației de a riposta. Ca rezultat, daunele fuseseră limitate, însă nu mulțumită lui George.

George locuia din nou cu mama lui – la vârsta de 48 de ani! Verena încă era în casa familiei, cu micul Jack. George bănuia că Jasper își petrecea nopțile acolo, dar nu știa sigur. Se lupta să găsească o cale să accepte divorțul – la fel ca alte milioane de bărbați și de femei.

Era vineri seara, iar el se gândea la sfârșitul de săptămână. Era în drum spre casa Verenei. Intraseră într-o rutină. George îl lua pe Jack vineri seara și îl ducea la casa bunicii pentru sfârșitul de săptămână, apoi îl aducea înapoi acasă luni dimineața. Nu așa își dorise George să își crească fiul, dar nu avea o soluție mai bună.

Se gândea la ce ar fi putut să facă. Poate că a doua zi aveau să meargă împreună la biblioteca publică, să ia niște cărți cu povești. Iar duminica, desigur, la biserică.

Ajunse la casa impunătoare care, cândva, îi aparținuse. Mașina Verenei nu era pe alee: nu sosise încă acasă. George parcă și se îndreptă spre ușa de la intrare. Din politețe, sună la sonerie, apoi intră, folosindu-și cheia.

În casă era liniște.

— Eu sunt, strigă el.

Nu era nimeni în bucătărie. Îl găsi pe Jack în fața televizorului, singur.

— Bună, prietene, spuse el. Se așeză și îl îmbrățișă pe Jack. Unde este dădaca Tiffany?

— A trebuit să plece acasă, zise Jack. Mama întârzie.

George încercă să își controleze furia.

— Așadar, ești singur?

— Tiffany a spus că a apărut ceva urgent.

— Acum cât timp?

— Nu știu.

Jack încă nu știa să spună cât era ceasul.

George era teribil de mânios. Fiul lui fusese lăsat singur în casă, la vârsta de patru ani. La ce se gândea Verena?

Se ridică și privi împrejur. Valiza lui Jack pentru sfârșitul de săptămână era pe hol. George se uită înăuntru și văzu toate lucrurile necesare: pijama, haine curate, ursulețul din pluș. Dădaca Tiffany o pregătise totuși înainte de a pleca să rezolve ceea ce Jack numea „urgență”.

Intră în bucătărie și scrise un bilet: „L-am găsit pe Jack singur în casă. Sună-mă”.

Apoi îl luă pe Jack și se îndreptă spre mașină.

Casa lui Jacky se afla la mai puțin de un kilometru distanță. Când ajunseră, Jacky îi dădu băiețelului un pahar cu lapte și o prăjitură de casă. El îi spuse totul despre pisica de alături, care

venea în vizită și primea o farfurie cu lapte. Apoi, Jacky se uită la George și întrebă:

— Ei bine, ce te frământă?

— Vino în salon și îți voi spune. Se mutară în camera alăturată, iar George zise: Jack era singur în casă.

— O, asta nu ar fi trebuit să se întâmple.

— Ai dreptate, la naiba!

De această dată, nu lăsă limbajul nepotrivit să o supere.

— Ai idee de ce?

— Verena nu a venit acasă la ora stabilită, iar bona a trebuit să plece.

În clipa aceea, auziră afară scârțâitul unor roți. Amândoi priviră pe fereastră și o văzură pe Verena coborând din Jaguar și alergând pe alee, spre ușă.

— O omor, spuse George.

Jacky îi deschise. Ea alergă către bucătărie și îl sărută pe Jack.

— O, puiule, ești bine? întrebă ea cu ochii în lacrimi.

— Da, spuse Jack nonșalant. Am mâncat o prăjitură.

— Prăjiturile bunicii sunt grozave, nu-i așa?

— Da.

— Verena, ai face bine să vii aici și să ne dai o explicație.

Ea gâfâia și transpirase. Pentru prima dată, nu părea arogant de stăpână pe situație.

— Am întârziat doar câteva minute! strigă ea. Nu știu de ce nenorocita de bonă a plecat mai devreme!

— Nu poți să întârzii când ai grijă de Jack, spuse George pe un ton sever.

Ea se simți ofensată.

— O, dar tu nu ai întârziat niciodată?

— Nu l-am lăsat niciodată singur.

— Este foarte dificil de una singură!

— Este vina ta că ești singură.

— George, greșești, spuse Jacky.

— Mamă, nu te băga.

— Nu. Este casa mea, iar el e nepotul meu și nu voi sta deoparte.

— Mamă, nu pot să trec asta cu vederea! A greșit.

— Dacă nu aș fi greșit niciodată, nu te-aș fi avut.

— Asta nu are nicio legătură.

— Spun doar că toți facem greșeli și că, uneori, lucrurile se termină cu bine, chiar și așa. Deci, nu o mai certa pe Verena. Nu-ți folosește la nimic.

Reticent, George înțelese că avea dreptate.

— Ce vom face?

— Îmi pare rău, George, dar nu fac față situației, spuse Verena, apoi începu să plângă.

— Ei bine, acum că nu mai țipăm, poate că putem începe să gândim, zise Jacky. Bona asta a voastră nu este bună de nimic.

— Nu știi cât de greu este să găsești o bonă! rosti Verena. Și, în cazul nostru, situația este mai rea decât pentru alții. Toți ceilalți angajează emigranți ilegali și îi plătesc cu bani gheață, dar politicienii trebuie să aibă pe cineva cu viză de ședere, care plătește taxe; așadar, nimeni nu vrea slujba!

— Bine, calmează-te, nu dau vina pe tine, îi spuse Jacky Verenei. Poate că vă pot fi de ajutor.

George și Verena o fixară pe Jacky cu privirea.

— Am 64 de ani, mai am puțin până la pensie și am nevoie de o ocupație, zise Jacky. Voi fi eu planul vostru de rezervă. Dacă bona vă lasă cu buza umflată, aduceți-l pe Jack aici. Când aveți nevoie, lăsați-l aici peste noapte.

— Măi să fie, spuse George, asta îmi pare a fi o soluție.

— Jacky, ar fi grozav! zise Verena.

— Nu-mi mulțumi, dragă, sunt egoistă. Voi petrece mai mult timp cu nepotul meu.

— Mamă, ești sigură că nu va fi un efort prea mare? întrebă George.

Jacky pufni disprețuitor.

— Când a fost ultima dată când am depus eu un efort prea mare?

George zâmbi.

— Cred că niciodată.

Cu aceste vorbe, puse capăt discuției.

• Capitolul 56 •

Rebecca își simțea lacrimile reci pe obraji.

Era octombrie, iar un vânt usturător sufla dinspre Marea Nordului peste cimitirul Ohlsdorf din Hamburg. Era unul dintre cele mai mari din lume, patruzeci de hectare de tristețe și de suferință. Avea un monument dedicat victimelor persecuției naziste, o pădurice împrejmuită de ziduri pentru luptătorii Rezistenței și un mormânt comun pentru cei 38 000 de bărbați, femei și copii din Hamburg omorâți, în zece zile, de Operațiunea Gomora, campania de bombardament a Aliaților, din vara anului 1943.

Nu exista nicio zonă specială dedicată victimelor Zidului.

Rebecca îngenunche și ridică frunzele moarte împrăștiate peste mormântul soțului ei. Apoi puse un singur trandafir roșu pe pământ.

Rămase nemișcată, privind piatra de mormânt, amintindu-și de el.

Bernd era mort de un an. Trăise până la 62 de ani, ceea ce era bine pentru un bărbat cu leziune la coloana vertebrală. Spre final îi cedaseră rinichii, o cauză obișnuită a morții în asemenea cazuri.

Rebecca se gândi la viața lui. Fusese nimicită de Zid și de răni obținute în urma evadării din Germania de Est, în ciuda faptului că trăise bine. Fusese un profesor bun, poate chiar grozav. Sfidase tirania comunismului din Germania de Est și evadase spre libertate. Prima lui căsnicie se sfârșise cu un divorț, dar el și Rebecca se iubiseră cu pasiune timp de douăzeci de ani.

Nu trebuia să vină aici ca să-și amintească de el. Se gândea la el în fiecare zi. Moartea lui era ca o amputare: era constant surprinsă să afle că nu era acolo. Singură în apartamentul pe care îl împărțiseră atât de mult timp, îi vorbea deseori, spunându-i ce făcuse peste zi, comentând știrile, povestindu-i cum se simțea, flămândă, obosită sau agitată. Nu făcuse modificări în apartament – încă mai existau funiile și mânerele care îi permiseseră să se miște prin preajmă. Scaunul lui cu rotile stătea lângă pat, de parcă i-ar fi fost pregătit ca să se ridice și să se așeze. Când se masturba, și-l imagina stând întins lângă ea, cu un braț în jurul ei, căldura corpului lui, buzele lui peste ale ei.

Din fericire, munca ei era constant captivantă și solicitantă. Acum, lucra ca asistentă în departamentul ministrului pentru afaceri externe din Guvernul Germaniei de Vest. Pentru că

vorbea limba rusă și trăise în Germania de Est, se specializase în Europa de Est. Avea puțin timp liber.

În mod tragic, reunificarea Germaniei părea și mai îndepărtată. Longevivul lider al Germaniei de Est, Erich Honecker, părea inatacabil. Oamenii încă erau omorâți pentru că încercau să evadeze traversând Zidul, iar în Uniunea Sovietică, moartea lui Andropov nu adusese decât un alt lider septuagenar și suferind, Konstantin Cernenko. Din Berlin și până la Vladivostock, imperiul sovietic era o mlaștină în care cetățenii se zbăteau și se scufundau adesea, dar în care nu avansau niciodată.

Rebecca își dădu seama că nu se mai gândea la Bernd. Era timpul să plece. „Adio, dragostea mea!”, șopti ea și se îndepărtă încet de mormânt.

Traversând cimitirul, își strânse haina greoaie în jurul ei și își încrucișă brațele. Urcă recunoscătoare în mașină și porni motorul. Încă mai conducea furgoneta cu rampă pentru scaunul cu rotile. Era timpul să o schimbe cu o mașină normală.

Se îndreptă către apartamentul ei. În fața clădirii se afla un Mercedes S500, negru și strălucitor, lângă care stătea un șofer care purta o șapcă. Se binedispuse. Așa cum se așteptase, află că Walli intrase în apartament cu propria-i cheie. Stătea la masa din bucătărie cu aparatul de radio pornit, bătând din picior pe ritmul unei melodii pop. Pe masă era o copie a celui mai recent album al formației Plum Nellie, *The Interpretation of Dreams*[17].

— Mă bucur că te-am prins, spuse el. Sunt în drum spre aeroport. Zbor spre San Francisco.

Se ridică să o sărute.

În curând, avea să împlinească 40 de ani, dar arăta grozav. Încă fuma, dar nu consuma niciodată droguri sau alcool. Purta o jachetă din piele maro peste o cămașă albastră, din denim. „Ar trebui să pună mâna pe el o fată”, gândi Rebecca; cu toate că avea prietene, nu părea însă grăbit să se însoare.

Când îl sărută, îi atinse brațul și observă că jacheta din piele era fină ca mătasea. Probabil costase o avere.

— Dar abia ți-ai terminat albumul, spuse ea.

— Facem un tur al Statelor Unite. Mă duc la Daisy Farm pentru trei săptămâni de repetiții. Într-o lună, vom cânta în Philadelphia.

---

[17] Interpretarea viselor (n.tr.).

— Transmite-le băieților toată dragostea mea.
— Desigur.
— A trecut ceva vreme de când ai fost plecat în turneu.
— Trei ani, de aceea facem atât de multe repetiții. Acum, s-a ajuns la spectacole pe stadioane. Nu este ca All-Star Touring Beat Revue, în care douăsprezece trupe cântă câte două sau trei cântece pentru două mii de oameni, într-o sală de cinema sau de sport. Sunt doar cincizeci de mii de oameni și noi.
— Vei cânta în Europa?
— Da, însă nu au fost încă stabilite datele.
— Vei susține vreun concert în Germania?
— Aproape sigur.
— Să mă anunți.
— Firește. S-ar putea să îți pot oferi un bilet gratis.
Rebecca râse. Ca soră a lui Walli, era tratată ca o regină ori de câte ori se ducea în culise la vreun spectacol al formației Plum Nellie. Deseori, în interviuri, cei din trupă menționau vremurile de demult din Hamburg și cum sora mai mare a lui Walli obișnuia să le ofere singura masă bună dintr-o săptămână. Pentru asta, era faimoasă în lumea rock and rollului.
— Succes în turneu, spuse ea.
— Urmează să zbori spre Budapesta, nu-i așa?
— Pentru o conferință despre comerț, da.
— Vor participa și germani din partea de Est?
— Da, de ce?
— Crezi că unul dintre ei ar putea să-i ducă un album lui Alice?
Rebecca se strâmbă.
— Nu știu. Relațiile mele cu politicienii din Germania de Est nu sunt apropiate. Ei cred că sunt un lacheu al capitaliștilor imperialiști, iar eu cred că ei sunt niște golani nealeși, care conduc prin teroare și care își țin propriii oameni prizonieri.
Walli zâmbi.
— Așadar, în acest caz, nu prea aveți nimic în comun.
— Nu. Dar voi încerca.
— Mulțumesc.
Îi înmână discul.
Rebecca se uită la fotografia de pe copertă, în care apăreau patru bărbați de vârstă mijlocie, cu părul lung și purtând blugi. Buzz, basistul zgomotos, era supraponderal. Toboșarul

homosexual, Lew, chelea. Dave, liderul trupei, avea părul puțin grizonant. Erau consacrați, de succes, bogați. Își aminti de copiii flămânzi care veniseră acolo, în acel apartament: slabi, nepieptănați, spirituali, fermecători, plini de speranțe și de visuri.

— V-ați descurcat bine, spuse ea.

— Da, spuse Walli. Așa este.

•

În ultima seară a conferinței de la Budapesta, Rebecca și ceilalți delegați fură invitați la o degustare de vinuri Tokaj, în pivnița deținută de organizația de îmbuteliere a Guvernului Ungariei. Se afla în districtul Pest, la est de Dunăre. Li se oferiseră câteva feluri de vinuri albe: unele seci și puternice; nectarul puțin alcoolizat numit *eszencia*; și faimosul Aszú, fermentat lent.

Nicăieri în lume, oficialii guvernului nu se pricepeau să organizeze petreceri, iar Rebecca se temea că aceasta avea să fie o ocazie plictisitoare. Cu toate acestea, vechea pivniță cu plafoanele-i arcuite și cutiile stivuite cu băutură o făcea să se simtă confortabil, iar acolo se găseau gustări picante unguerești cu găluște, ciuperci umplute și cârnați.

Rebecca alese unul dintre delegații din Germania de Est și îi zâmbi cuceritor.

— Vinurile noastre germane sunt superioare, nu credeți? întrebă ea.

Cochetă cu el timp de câteva minute, apoi îi puse o întrebare.

— Am o nepoată în Berlinul de Est și vreau să-i trimit un album cu muzică pop, dar mă tem că s-ar deteriora în poștă. Ați putea să i-l dați, din partea mea?

— Da, cred că da, spuse el neîncrezător.

— Vi-l voi da mâine la micul dejun, dacă se poate. Sunteți foarte drăguț.

— Bine.

Părea neliniștit, iar Rebecca crezu că exista șansa să dea discul celor de la Stasi, dar trebuia să încerce.

Odată ce vinul relaxă pe toată lumea, Rebecca fu abordată de Frederik Bíró, un politician ungur de vârsta ei, de care îi plăcea. Și el se specializa în politica externă.

— Care este adevărul despre această țară? îl întrebă ea. Cum se descurcă, în realitate?

El se uită la ceas.

— Suntem la aproape un kilometru de hotel, spuse el. Vorbea bine limba germană, ca majoritatea ungurilor educați. Ți-ar plăcea să ne întoarcem împreună, pe jos?

Își luară hainele și plecară. Traseul lor urmări râul lat și întunecat. Pe malul îndepărtat, luminile orașului medieval Buda se ridicau, romantice, spre un palat din vârful dealului.

— Comuniștii au promis prosperitate, iar oamenii sunt dezamăgiți, spuse Bíró în timp ce mergeau. Chiar și membrii Partidului Comunist se plâng de Guvernul Kádár. Rebecca își spuse că el se simțea mai liber să vorbească afară, unde nu puteau fi ascultați.

— Care este soluția? întrebă ea.

— În mod ciudat, toată lumea cunoaște răspunsul. Trebuie să descentralizăm deciziile, să introducem piețe limitate și să legalizăm economia gri, semi-legală, ca să ne putem dezvolta.

— Cine se opune acestor lucruri? Își dădu seama că îi punea întrebări ca un avocat aflat în sala de judecată. Iartă-mă, spuse ea. Nu vreau să te interoghez.

— Nu este nicio problemă, zise el zâmbind. Îmi plac oamenii care vorbesc direct. Economisesc timpul.

— Deseori, bărbaților nu le place când o femeie le vorbește așa.

— Nu și mie. Ai putea spune că am o slăbiciune pentru femeile hotărâte.

— Ești căsătorit cu o astfel de femeie?

— Am fost. Acum sunt divorțat.

Rebecca își dădu seama că nu o privea acest lucru.

— Erai pe cale să-mi spui cine se opune reformei.

— Aproximativ 15 000 de birocrați care și-ar pierde puterea și slujbele; 50 000 de oficiali ai Partidului Comunist, care iau aproape toate deciziile; și János Kádár, care, din 1956, este liderul nostru.

Rebecca se miră. Bíró era remarcabil de sincer. Îi trecu prin minte că remarcile atât de oneste ale lui Bíró ar fi putut să nu fie chiar atât de spontane. Era posibil ca această conversație să fi fost plănuită?

— Kádár are o altă soluție? întrebă ea.

— Da, răspunse Bíró. Pentru a menține standardul de viață al muncitorilor unguri, împrumută tot mai mulți bani de la băncile occidentale, inclusiv de la cele germane.

— Cum veți plăti dobânzile creditelor?

— E o întrebare bună, spuse Bíró.

Ajunseră în dreptul hotelului în care era cazată Rebecca, de partea cealaltă a străzii dinspre râu. Ea se opri și se aplecă peste zidul terasamentului.

— Kádár este o figură permanentă?

— Nu neapărat. Mă înțeleg bine cu un tânăr promițător, pe nume Miklós Németh.

„Aha, gândi Rebecca, deci acesta este scopul discuției: de a transmite guvernului german, șoptit și neoficial, că Németh este rivalul reformist al lui Kádár."

— Are 30 de ani și este foarte inteligent, continuă Bíró. Ne temem însă că Ungaria ar putea repeta situația sovietică: Brejnev să fie înlocuit de Andropov, apoi de Cernenko. Este ca statul la rând pentru a folosi toaleta într-un azil de bătrâni.

Rebecca râse. Îi plăcea de Bíró.

El își înclină capul și o sărută.

Fu doar pe jumătate surprinsă. Simțise că îl atrăgea. Ceea ce o surprindea era cât de emoționată se simțea să fie sărutată. Îl sărută și ea cu pasiune.

Apoi, se retrase. Îi puse mâinile pe piept și îl împinse puțin. Îl studie în lumina străzii. Niciun bărbat de 50 de ani nu arăta ca Adonis, dar Frederik avea un chip care sugera inteligență, compasiune și abilitatea de a zâmbi strâmb în fața ironiilor vieții. Avea părul grizonant, tuns scurt, și ochi albaștri. Purta o haină albastră, închisă la culoare, și o eșarfă de un roșu aprins – era conservator, dar cu o nuanță de veselie.

— De ce ai divorțat? întrebă ea.

— Am avut o aventură, iar soția m-a părăsit. Ești liberă să mă condamni.

— Nu, spuse ea. Și eu am făcut greșeli.

— Mi-a părut rău când a fost prea târziu.

— Ai copii?

— Doi, mari. Ei m-au iertat. Martha s-a recăsătorit, dar eu încă sunt singur. Care este povestea ta?

— Am divorțat de primul soț când am descoperit că lucra pentru Stasi. Al doilea soț a fost rănit când am evadat sărind

peste Zidul Berlinului. Se deplasa în scaunul cu rotile, dar am fost fericiți împreună timp de 20 de ani. A murit în urmă cu un an.

— Părerea mea este că e timpul să ai parte de noroc.

— Poate că da. Vrei, te rog, să mă conduci până la intrarea în hotel?

Traversară drumul. În colțul străzii, unde lumina stâlpilor de iluminat public nu era atât de puternică, ea îl sărută din nou. Îi plăcu și mai mult de această dată și își lipi corpul de al lui.

— Petrece-ți noaptea cu mine, spuse el.

Ea era foarte tentată.

— Nu, zise ea. Este prea devreme. Abia dacă te cunosc.

— Dar pleci mâine acasă.

— Știu.

— S-ar putea să nu ne mai întâlnim niciodată.

— Sunt sigură că ne vom întâlni.

— Am putea merge în apartamentul meu. Sau să vin eu în camera ta.

— Nu, deși insistența ta mă flatează. Noapte bună.

— Noapte bună, atunci.

Ea se îndepărtă.

— Călătoresc des la Bonn, spuse el. Voi fi acolo peste zece zile.

Rebecca se întoarse, zâmbind.

— Vei lua cina cu mine? întrebă el.

— Mi-ar face plăcere, spuse ea. Să mă suni.

— Bine.

Ea intră în holul hotelului zâmbind.

•

Lili era acasă, în Berlin-Mitte, într-o după-amiază în care nepoata ei, Alice, veni pe furtună să împrumute cărți. Lui Alice i se refuzase admiterea la universitate, în ciuda notelor ei excelente, din cauza carierei clandestine de cântăreață protestatară a mamei sale. Cu toate acestea, Alice era hotărâtă să se educe singură, așadar studia limba engleză seara, după ce își termina tura la uzină. Carla avea o colecție mică de romane în engleză, moștenite de la bunica Maud. Lili se întâmplă să fie acasă când sună Alice, iar ele urcară în salon și căutară împreună cărți, în timp ce ploaia lovea ferestrele. Erau ediții vechi, de dinainte de război, credea Lili. Alice luă o colecție de

povestiri cu Sherlock Holmes. „Ar fi a patra generație care le-ar citi”, calculă Lili.

— Am depus o cerere să plecăm în Germania de Vest, spuse Alice cu o nerăbdare tinerească.

— Noi? întrebă Lili.

— Helmut și cu mine.

Helmut Kappel era prietenul ei. Era cu un an mai mare; avea 22 de ani și studia la universitate.

— Cu vreun motiv special?

— Am spus că vrem să-l vizităm pe tatăl meu, la Hamburg. Bunicii lui Helmut sunt la Frankfurt, dar Plum Nellie e într-un turneu mondial și chiar vreau să-l văd pe tata pe scenă. Poate că ne putem coordona vizita, astfel încât să coincidă cu spectacolul lui pentru germani, dacă vor da unul.

— Sunt sigură că așa va fi.

— Crezi că ne vor lăsa să plecăm?

— Poate veți avea noroc. Lili nu voia să descurajeze optimismul tineresc, dar avea îndoieli. Ei i se refuzase întotdeauna permisiunea. Foarte puțini oameni aveau voie să plece. Autoritățile bănuiau că oamenii tineri, ca Alice și Helmut, nu intenționau să se și întoarcă.

Chiar și Lili credea asta. Deseori, Alice vorbea melancolic despre traiul în Germania de Vest. Ca majoritatea tinerilor, voia să citească ziare și cărți necenzurate, să vadă filme și piese noi, să asculte orice muzică, chiar dacă era aprobată sau nu de Erich Honecker, care avea 72 de ani. Dacă reușea să iasă din Germania de Est, de ce să se mai întoarcă?

— Știi, majoritatea lucrurilor care au făcut ca această familie să nu se înțeleagă cu autoritățile s-au întâmplat, de fapt, înainte de a mă naște, spuse ea. Nu ar trebui să mă pedepsească pe mine.

Mama ei, Karolin, cânta încă acele cântece, își spuse Lili.

Soneria sună și, un minut mai târziu, auziră voci agitate pe hol. Coborâră să vadă ce se petrece și o găsiră acolo pe Karolin, într-o haină de ploaie udă. Inexplicabil, avea o valiză. Carla, care stătea lângă ea pe hol, purtând un șorț peste hainele obișnuite de lucru, îi dăduse drumul înăuntru.

Fața lui Karolin era roșie și umflată de plâns.

— Mamă...? rosti Alice.

— S-a întâmplat ceva? o întrebă Lili.

— Alice, tatăl tău vitreg m-a părăsit, rosti Karolin.

Lili era consternată. Odo Vossler? O uimea faptul că Odo cel blând avusese curajul să își părăsească soția.

Alice își îmbrățișă mama fără să spună nimic.

— Când s-a întâmplat asta? întrebă Carla.

Karolin își șterse nasul cu o batistă.

— Mi-a spus în urmă cu trei ore. Vrea să divorțeze.

„Biata Alice, părăsită de doi tați”, gândi Lili.

— Dar pastorii nu au voie să divorțeze, spuse Carla indignată.

— Părăsește și biserica.

— Dumnezeule!

Lili își dădu seama că familia fusese lovită de un cutremur.

— Mai bine ia loc, zise Carla încercând să gândească practic. Vom merge în bucătărie. Alice, ia haina mamei tale și agaț-o ca să se usuce. Lili, fă o cafea.

Lili puse apă la fiert și scoase o prăjitură din dulap.

— Karolin, ce i-a venit lui Odo? întrebă Carla.

Ea își coborî privirea.

— Este… În mod evident, îi era greu să spună. Mutându-și privirea, spuse încet: Odo îmi spune că și-a dat seama că este homosexual.

Alice țipă înăbușit.

— Ce șoc groaznic! rosti Carla.

Brusc, Lili își aminti ceva. În urmă cu cinci ani, când se întâlniseră cu toții în Ungaria, iar Walli îl văzuse pe Odo pentru prima dată, observase o tresărire scurtă, dar intensă, străbătând chipul lui Walli. Oare intuise adevărul despre Odo în clipa aceea?

Lili însăși suspectase dintotdeauna că dragostea lui Odo pentru Karolin nu era o mare pasiune, ci mai mult o misiune creștină. Dacă un bărbat o cerea în căsătorie pe Lili, nu voia să o facă din bunătatea inimii. Trebuia s-o dorească atât de mult, încât abia să se poată abține să nu o atingă: acela ar fi fost un motiv bun pentru o cerere în căsătorie.

Karolin își ridică privirea. Acum că acel adevăr groaznic se aflase, putea să o privească în ochi pe Carla.

— De fapt, nu este un șoc, spuse ea încet. Cumva, știam.

— Cum?

— Când ne-am căsătorit, cunoștea un tânăr pe nume Paul, un bărbat foarte atrăgător. Îl invitam la cină de câteva ori pe săptămână, studiau Biblia în sacristie, iar în după-amiezile de

sâmbătă făceau lungi plimbări de înviorare în parcul Treptower. Poate că n-au făcut nimic – Odo nu este un bărbat care înșală. Dar, cumva, când făcea dragoste cu mine, eram sigură că se gândea la Paul.

— Ce s-a întâmplat? Cum s-a terminat?

Lili tăie prăjitura în timp ce asculta. Puse feliile pe o farfurie, dar nimeni nu mâncă.

— Nu am aflat niciodată toată povestea, spuse Karolin. Paul a încetat să mai vină acasă sau la biserică. Odo nu mi-a zis niciodată de ce. Poate că amândoi respingeau dragostea fizică.

— Fiind pastor, probabil că Odo a suferit din cauza unui conflict îngrozitor, zise Carla.

— Știu. Îmi pare rău pentru el, dar numai când nu sunt furioasă.

— Săracul Odo…

— Paul a fost însă doar primul din șase băieți, toți asemănători, foarte atrăgători și creștini adevărați.

— Și acum?

— Acum, Odo a găsit dragostea adevărată. Se scuză abject în fața mea, dar a hotărât să-și confrunte adevărata natură. Se mută cu un bărbat pe nume Eugen Freud.

— Ce va face?

— Vrea să fie profesor la un colegiu teologic. Spune că este adevărata lui vocație.

Lili turnă apă fiartă în ibricul cu cafea măcinată. Acum, că Odo și Karolin se despărțiseră, se întrebă cum avea să se simtă Willi. Desigur că nu putea să le reîntâlnească pe Karolin și pe Alice din cauza blestematului de Zid al Berlinului. Dar ar fi vrut să o facă? Nu avea o relație stabilă cu o altă femeie. Lui Lili îi părea că, de fapt, Karolin era dragostea vieții lui.

Toate acestea erau însă noțiuni abstracte. Comuniștii decretaseră faptul că nu puteau fi împreună.

— Dacă Odo și-a dat demisia din funcția de pastor, va trebui să părăsești casa, spuse Carla.

— Da. Nu am unde locui.

— Nu fi prostuță. Întotdeauna vei avea un loc aici.

— Știam că vei spune asta, zise Karolin izbucnind în lacrimi.

Se auzi soneria.

— Mă duc eu să văd cine este, spuse Lili.

În pragul ușii erau doi bărbați. Unul purta o uniformă de șofer și ținea umbrela celuilalt bărbat, care era Hans Hoffmann.

— Pot să intru? întrebă Hans, dar păși în hol fără să aștepte un răspuns.

Ținea un pachet de aproximativ treizeci de centimetri pătrați.

Șoferul lui se întoarse la limuzina neagră Zil, parcată lângă bordură.

— Ce vrei? întrebă Lili dezgustată.

— Să vorbesc cu nepoata ta, Alice.

— De unde ai știut că e aici?

Hans zâmbi și nu se deranjă să răspundă. Stasi știa totul.

Lili intră în bucătărie.

— Este Hans Hoffmann. Vrea să discute cu Alice.

Alice se ridică în picioare, palidă de frică.

— Condu-l la etaj, Lili, spuse Carla. Rămâi cu ei.

Karolin se ridică pe jumătate de pe scaun.

— Ar trebui să merg cu ea.

Carla o luă de braț pe Karolin, oprind-o.

— Nu ești în stare să te confrunți cu Stasi.

Karolin fu de acord și se așeză din nou. Lili îi ținu ușa lui Alice, care ieși din bucătărie, pe hol. Cele două femei urcară la etaj, urmate de Hans.

Lili vru să îi ofere lui Hans o ceașcă de cafea, din politețe, dar se opri. Mai bine murea de sete.

Hans luă cartea cu Sherlock Holmes pe care Alice o lăsase pe masă.

— Engleză, comentă el, de parcă și-ar fi confirmat o suspiciune.

Se așeză, trăgând de genunchii pantalonilor fini din lână, ca să nu se șifoneze. Lăsă pachetul pătrat pe podea, lângă scaunul lui.

— Așadar, tânără Alice, vrei să călătorești în Germania de Vest, zise el. De ce?

Era o persoană importantă acum. Lili nu știa exact ce titlu avea, dar era mai mult decât un polițist secret. Ținea discursuri la întâlnirile naționale și vorbea presei. Totuși, nu era atât de important dacă persecuta familia Franck.

— Tatăl meu locuiește la Hamburg, îi răspunse Alice. La fel și mătușa mea, Rebecca.

— Tatăl tău este un criminal.

— S-a întâmplat înainte să mă nasc eu. Mă pedepsiți pentru asta? Nu asta înseamnă dreptate comunistă… nu-i așa?

Hans dădu din nou din cap cu îngâmfare, insinuând că avusese dreptate.

— O faci pe deșteapta, exact ca bunica ta. Această familie nu se va învăța minte niciodată.

— Am învățat că regimul comunist înseamnă oficiali meschini care pot să se răzbune, fără să respecte dreptatea sau legea, spuse Lili furioasă.

— Îți imaginezi că, dacă vorbești așa, mă convingi să îi dau lui Alice permisiunea de a călători?

— Deja te-ai hotărât, spuse Lili plictisită. Vei refuza. Nu ai venit aici ca să-i dai un răspuns afirmativ. Vrei doar să te bucuri.

— Unde în lucrările lui Karl Marx scrie că, în statele comuniste, muncitorii nu au voie să călătorească în alte țări? întrebă Alice.

— Restricțiile sunt necesare din cauza condițiilor predominante.

— Nu, nu sunt. Vreau să-mi văd tatăl. Mă împiedicați. De ce? Doar pentru că puteți! Asta nu are nicio legătură cu socialismul și totul are legătură cu tirania.

Hans se strâmbă.

— Burghezilor, spuse el dezgustat. Nu puteți să suportați când alții au putere asupra voastră.

— Burghezi? întrebă Lili. Eu nu am un șofer cu uniformă, care să-mi țină umbrela deasupra capului în timp ce merg de la mașină spre casă. Nici Alice. Există un singur burghez în camera asta, Hans.

El ridică pachetul și i-l înmână lui Alice.

— Deschide-l, spuse el.

Alice desfăcu ambalajul din hârtie maro. Înăuntru se afla o copie a celui mai recent album Plum Nellie, *The Interpretation of Dreams.* Chipul i se lumină.

Lili se întrebă ce punea Hans la cale.

— De ce nu pui discul tatălui tău? întrebă Hans.

Alice luă plicul, apoi scoase din copertă discul negru din plastic.

Acesta ieși în două bucăți.

— Se pare că s-a rupt, zise Hans. Ce păcat!

Alice începu să plângă.

Hans se ridică.

— Cunosc drumul spre ieșire, spuse el, apoi plecă.

•

Unter den Linden era bulevardul lat care unea Berlinul de Est cu Poarta Brandenburg. Sub un alt nume, strada se continua în Berlinul de Vest prin parcul Tiergarten. Cu toate acestea, din 1961, Unter den Linden se oprise la Poarta Brandenburg, blocat de Zidul Berlinului. Din partea vestică a parcului, priveliștea Porții Brandenburg era desfigurată de un gard verde, înalt și urât, acoperit cu graffiti, și de un indicator în limba germană, pe care scria:

Atenție!
Acum ieșiți din Berlinul de Vest.

Dincolo de gard se afla câmpul ucigător al Zidului.

Echipa care însoțea formația Plum Nellie în turneu construi o scenă lipită de gardul urât și înălță un zid mare de difuzoare, îndreptate spre parc. La instrucțiunile lui Walli, boxe la fel de mari fură îndreptate în cealaltă parte, spre Berlinul de Est. Își dorea ca Alice să-l audă. Un reporter îi spusese că Guvernul Germaniei de Est nu era de acord cu difuzoarele. „Spune-le că, dacă dărâmă Zidul, îl voi dărâma și eu pe al meu”, spusese Walli, iar citatul apăruse în toate ziarele.

Inițial, doriseră să țină concertul german la Hamburg, dar, apoi, Walli auzise despre faptul că Hans Hoffmann îi stricase discul lui Alice și, ca revanșă, îi ceruse lui Dave să reprogrameze concertul la Berlin, astfel încât milioanele de germani din partea de est să poată auzi cântecele pe care Hoffmann încercase să i le refuze lui Alice. Lui Dave îi plăcuse ideea.

Acum, stăteau împreună, privind scena din lateral, în timp ce miile de fani se adunau în parc.

— Va fi cel mai zgomotos din câte au fost vreodată, spuse Dave.

— Bun, zise Walli. Vreau să-mi audă chitara tocmai până în blestematul de Leipzig.

— Îți amintești de vremurile de demult? întrebă Dave. De acele difuzoare minuscule pe care le aveau pe stadioanele de baseball?

— Nimeni nu auzea – nici noi nu ne auzeam!

— Acum, o sută de mii de oameni pot asculta muzica așa cum am vrut noi să se audă.

— Este, într-un fel, un miracol.

Când Walli se întoarse în vestiar, Rebecca era acolo.

— Este un lucru fantastic, spuse ea. Cred că în parc sunt o sută de mii de oameni!

Era însoțită de un bărbat cu părul grizonant, cam de aceeași vârstă cu ea.

— El este prietenul meu Fred Bíró, spuse ea.

Walli îi strânse mâna, iar Fred spuse:

— Este o onoare să te cunosc.

Vorbea germana cu accent unguresc.

Walli era amuzat. Așadar, sora lui își dădea întâlniri la vârsta de 53 de ani! Ei bine, bravo ei! Tipul părea să fie genul său, intelectual, dar nu foarte solemn, iar ea avea un aer tineresc, purtând o coafură ca a prințesei Diana și o rochie mov.

Discutară pentru o vreme, apoi îl lăsară să se pregătească. Walli se schimbă în blugi curați, albaștri, și își puse o cămașă de un roșu aprins. Privindu-se în oglindă, se dădu cu creion de ochi, astfel încât mulțimea să-i vadă mai bine expresiile. Își aminti, dezgustat, de vremurile în care trebuia să își dozeze cu grijă drogurile: o cantitate mică, să-l țină în formă în timpul concertului, și una mare după concert, ca recompensă. Nicio secundă nu fu tentat să-și reia vechile obiceiuri.

Era chemat pe scenă. Li se alătură lui Dave, Buzz și Lew. Întreaga familie a lui Dave era acolo să le ureze succes: soția lui, Beep, fiul lor de 11 ani, John Lee, părinții lui Dave, Daisy și Lloyd, și chiar sora lui, Evie; toți, mândri de Dave al lor. Walli se bucura să-i vadă pe toți, dar prezența lor îi aminti, dureros, că nu putea să-și vadă familia: pe Werner și pe Carla, pe Lili, pe Karolin și pe Alice.

Dar, cu puțin noroc, aveau să-l asculte de partea cealaltă a Zidului.

Trupa urcă pe scenă, iar mulțimea vui în întâmpinarea ei.

•

Unter den Linden era plin de mii de fani ai formației Plum Nellie, tineri și bătrâni. Lili și familia ei, inclusiv Karolin, Alice și prietenul lui Alice, Helmut, fuseseră acolo încă de dimineață. Își asiguraseră o poziție, în apropierea barierei pe care poliția o instalase ca să țină mulțimea la distanță de Zid. În vreme ce

mulțimea crescuse în timpul zilei, strada căpătase o atmosferă de sărbătoare, în care oamenii vorbeau cu străini, împărțeau alimente și puneau casete cu Plum Nellie la casetofoane portabile. La lăsarea întunericului, deschiseră sticlele de bere și de vin.

Apoi, trupa sosi pe scenă, iar mulțimea se dezlănțui.

Cei din Berlinul din Est nu vedeau nimic în afară de cei patru cai din bronz care trăgeau trăsura Victoriei deasupra arcului, dar auzeau totul tare și clar: tobele lui Lew, basul lui Buzz, chitara lui Dave și armoniile înalte și, cel mai bun lucru dintre toate, vocea perfectă de bariton a lui Walli și versurile cântate la chitară. Cântecele cunoscute se ridicau din difuzoarele stivuite și încântau mulțimea care dansa. „Acela este fratele meu, se tot gândea Lili; fratele meu mai mare, care cântă lumii.” Werner și Carla păreau a fi mândri, Karolin zâmbea, iar ochii lui Alice străluceau.

Lili își ridică privirea spre clădirea guvernamentală de birouri, aflată în apropiere. Șase bărbați cu cravate și haine închise la culoare, care se vedeau clar în lumina străzii, stăteau într-un mic balcon. Nu dansau. Unul fotografia mulțimea. „Probabil că sunt de la Stasi”, își dădu Lili seama. Înregistrau trădătorii neloiali regimului Honecker – adică, în acele zile, aproape toți.

Privind mai atentă, crezu că-l recunoaște pe unul dintre polițiștii secreți. Era aproape sigură că era Hans Hoffmann. Era înalt și puțin aplecat. Părea să vorbească mânios, mișcându-și brațul drept într-un gest violent. Într-un interviu, Walli spusese că trupa voia să cânte aici întrucât germanilor din Est nu li se permitea să le asculte înregistrările. Hans știa probabil că faptul că-i stricase discul lui Alice era motivul acelui concert și al acelei mulțimi. Nu era de mirare că era furios.

Îl văzu ridicându-și mâinile cu disperare, întorcându-se și plecând de la balcon, apoi dispărând în clădire. O melodie se termină și începu o alta. Mulțimea țipă de fericire, recunoscând acordurile de început ale celei mai cunoscute melodii cântate de Plum Nellie. Vocea lui Walli se auzea din difuzoare: „Acest cântec este pentru fetița mea”.

Apoi cântă *Îmi lipsești, Alicia.*

Lili o privi pe Alice. Lacrimile îi brăzdau chipul, dar zâmbea.

• Capitolul 57 •

William Buckley, americanul răpit în Liban de Hezbollah pe 16 martie 1984, era descris oficial ca fiind un ofițer politic al Ambasadei Statelor Unite al Americii din Beirut. De fapt, era șeful biroului local al CIA.

Cam Dewar îl cunoștea pe Bill Buckley și credea că e un tip cumsecade. Bill era un bărbat zvelt, care purta costume conservatoare, marca Brooks Brothers. Avea părul des și grizonant și arăta ca o vedetă de matineu. Soldat de carieră, luptase în Coreea și servise alături de Forțele Speciale în Vietnam, obținând, la final, gradul de colonel. În anii ’60 se înrolase în Divizia de Activități Speciale a CIA. Aceasta era divizia care punea în practică asasinate.

La 57 de ani, Bill era singur. Conform bârfelor din Langley, avea o relație la distanță cu o femeie pe nume Candace, din Farmer, Carolina de Nord. Ea îi scria scrisori de dragoste, iar el îi telefona din toată lumea. Când el se afla în Statele Unite ale Americii, erau iubiți. Sau așa spunea lumea.

Ca toată lumea din Langley, Cam era mânios din cauza răpirii și disperat să-l elibereze pe Bill, însă toate eforturile eșuau.

Soseau însă vești și mai rele. Unul câte unul, agenții și informatorii lui Bill din Beirut începeau să dispară. Probabil că Hezbollah avea numele lor de la Bill. Acest lucru însemna că era torturat.

CIA cunoștea metodele Hezbollah și puteau ghici ce i se întâmpla lui Bill. Avea să fie legat la ochi în permanență, cu gleznele și încheieturile mâinilor înlănțuite și ținut într-o cutie ca un sicriu, zi de zi, săptămână de săptămână. După câteva luni de astfel de tratament, pur și simplu urma să înnebunească: avea să saliveze, să vorbească nedeslușit, să tremure, să-și dea ochii peste cap și să țipe, brusc, de groază.

Așadar, Cam fu foarte mulțumit când, în sfârșit, cineva veni cu un plan de acțiune împotriva răpitorilor.

Planul nu era conceput de CIA, ci de consilierul președintelui pentru Securitate Națională, Bud McFarlane. În echipa lui, Bud avea un locotenent-colonel încrâncenat de la marină, pe nume Oliver North, cunoscut ca Ollie. Printre oamenii pe care North îi

recrutase ca să-l ajute se număra Tim Tedder, care îi spuse lui Cam despre planul lui McFarlane.

Cam îl luă nerăbdător pe Tim în biroul lui Florence Geary. Tim era fost agent CIA și o veche cunoștință a lui Florence. Ca întotdeauna, era tuns ca și când încă ar fi fost în armată, iar astăzi purta un costum safari, ținuta cea mai asemănătoare uniformei militare pe care putea să o aibă un civil.

— Vom acționa alături de cetățeni străini, explică Tim. Vor fi trei echipe, fiecare a câte cinci oameni. Nu vor fi angajați ai CIA și nici măcar nu vor fi americani. Agenția însă îi va instrui, echipa și finanța.

Florence încuviință.

— Ce vor face aceste echipe? întrebă ea pe un ton neutru.

— Ideea este să-i găsim pe răpitori înainte de atac, spuse Tim. Când vom afla că plănuiesc o răpire sau un bombardament sau orice alt act terorist, vom direcționa una dintre echipe să intervină și să elimine făptașii.

— Lasă-mă să înțeleg, zise Florence. Aceste echipe vor omorî teroriști înainte ca ei să comită crimele.

În mod evident, planul nu o entuziasma la fel de mult ca pe Cam, care avea și el un sentiment negativ.

— Exact, spuse Tim.

— Am o întrebare, rosti Florence. Voi doi ați înnebunit?

Cam era revoltat. Cum putea Florence să se opună acestui lucru?

— Știu că este neconvențional, spuse Tim indignat, dar…

— Neconvențional? îl întrerupse Florence. Conform legilor tuturor țărilor civilizate, este o crimă. Fără proces, fără dovezi necesare și, după spusele voastre, oamenii pe care îi vizați ar putea să nu facă nimic mai mult decât să se gândească la a comite crime.

— De fapt, nu este crimă, zise Cam. Vom acționa ca un polițist care trage primul într-un infractor care-și îndreptă arma spre el. Se numește autoapărare preventivă.

— Așadar, acum ești avocat, Cam.

— Nu este părerea mea, ci a lui Sporkin.

Stanley Sporkin era consultantul general al CIA.

— Ei bine, Stan se înșală, spuse Florence, pentru că niciodată nu vedem un pistol îndreptat spre cineva. Nu avem de unde să știm cine este pe cale să comită un act terorist. Nu avem

informații de asemenea calibru din Liban – nu am avut niciodată, așa că vom sfârși omorând oameni despre care credem doar că ar putea plănui acte teroriste.

— Poate că putem obține informații mai sigure.

— Cum rămâne cu seriozitatea cetățenilor străini? Cine va face parte din aceste echipe de cinci oameni? Răufăcători, localnici din Beirut? Mercenari? Compania internațională de securitate Eurotrash? Cum poți să ai încredere în ei? Cum poți să îi controlezi? Și, cu toate acestea, vom fi responsabili pentru acțiunile lor – mai ales dacă omoară oameni nevinovați!

— Nu, nu – toată operațiunea va fi restrânsă și va putea fi negată, spuse Tim.

— Nu prea îmi pare că poate fi negată. CIA îi va instrui echipa și le va finanța activitățile. V-ați gândit la consecințele politice?

— Mai puține răpiri și atentate cu bombă.

— Cum poți fi atât de naiv? Dacă ataci Hezbollah în acest fel, crezi că se vor opri și vor spune: „Dumnezeule, americanii sunt mai puternici decât am crezut, poate că am face bine să renunțăm la toată ideea asta cu terorismul”. Nu, nu. Vor dori să se răzbune! În Orientul Mijlociu, violența întotdeauna generează mai multă violență – încă nu ați învățat asta? Hezbollah a bombardat barăcile pușcașilor marini în Beirut – de ce? Conform colonelului Geraghty, care pe atunci era comandantul Marinei, au făcut-o ca răspuns la bombardarea musulmanilor nevinovați din satul Suq-al-Garb de către A Șasea Flotă a Statelor Unite ale Americii. O atrocitate conduce la o alta.

— Așadar, vei ceda și vei spune că nu este nimic de făcut?

— Nu se poate face nimic cu ușurință, ci doar prin muncă și eforturi politice. Ne calmăm, oprim ambele tabere și le aducem la masa negocierilor, în mod repetat, indiferent de câte ori pleacă. Nu renunțăm și, orice s-ar întâmpla, nu sporim violența.

— Cred că putem…

Dar Florence nu terminase încă.

— Planul acesta este criminal, nu e practic, are consecințe politice groaznice în Orientul Mijlociu și pune în pericol reputația CIA, a președintelui și a Statelor Unite ale Americii. Dar asta nu este tot. Mai există un lucru care îl elimină complet.

Ea se opri, iar Cam fu forțat să întrebe:

— Care?

— Președintele ne interzice să executăm asasinate. „Nicio persoană angajată de sau care acționează în numele Guvernului Statelor Unite nu se va implica sau conspira să se implice în asasinate.” Ordinul Executiv cu numărul 12 333. Ronald Reagan l-a semnat în 1981.

— Cred că a uitat de asta, spuse Cam.

•

Maria se întâlni cu Florence Geary în centrul Washingtonului, la magazinul Woodward și Lothrop, pe care toată lumea îl numea Woodies. Întâlnirea lor avea loc în raionul de sutiene. Majoritatea agenților erau bărbați și orice bărbat care le-ar fi urmat înăuntru ar fi ieșit în evidență. Ar fi putut fi chiar arestat.

— Înainte purtam măsura 34A, spuse Florence. Acum port 36C. Ce s-a întâmplat?

Maria chicoti. La 48 de ani, era puțin mai în vârstă decât Florence.

— Alătură-te clubului femeilor de vârstă mijlocie, spuse ea. Dintotdeauna am avut fundul mare, dar aveam sâni mici și drăguți, care nu atârnau. Acum, am o serioasă nevoie de sprijin.

În cei douăzeci de ani petrecuți în Washington, Maria cultivase cu asiduitate contacte. Aflase devreme cât de multe se obțineau – pentru bine sau rău – prin cunoștințe personale. Pe vremuri, când CIA o folosise pe Florence ca secretară, în loc să o instruiască să fie agent, așa cum îi promiseseră, Maria îi compătimise condiția, ca de la femeie la femeie. De obicei, contactele Mariei erau femei, întotdeauna liberale. Schimba informații cu ele, transmițând din timp avertismente legate de mișcări amenințătoare din partea oponenților politici și ajutând discret, adesea acordând o prioritate mai mare proiectelor care, altfel, ar fi putut fi date la o parte de bărbații conservatori. Și bărbații procedau cam la fel.

Fiecare alese câte șase sutiene și merseră să le probeze. Era marți dimineața, iar cabina de probă era goală. Cu toate acestea, Florence șoptea.

— Bud McFarlane a născocit un plan care este complet nebunesc, spuse ea în timp ce își desfăcea bluza, dar Bill Casey i-a implicat pe cei de la CIA. Casey, un prieten de-al președintelui Reagan, era șeful CIA. Președintele l-a aprobat.

— Ce plan?

— Instruim echipe de asasini formate din cetățeni străini, pentru a ucide teroriștii din Beirut. Se numește „contraterorism preventiv”.

Maria era șocată.

— Conform legilor acestei țări, este o crimă. Dacă reușesc, McFarlane, Casey și Ronald Reagan vor fi toți niște criminali.

— Exact.

Cele două femei își scoaseră sutienele pe care le purtau și se poziționară una lângă cealaltă, în fața oglinzii.

— Vezi? întrebă Florence. Nu mai sunt fermi.

— Nici ai mei.

Fusese o vreme, își spuse Maria, când ar fi fost prea jenată să facă asta cu o femeie albă. Poate că lucrurile chiar se schimbau.

Începură să probeze sutienele.

— Casey a anunțat comisiile pentru servicii secrete? întrebă Maria.

— Nu. Reagan a decis că ar putea să-i informeze doar pe șeful și pe adjunctul fiecărei comisii și pe liderii republicani și democrați ai Camerei și Senatului.

Asta explica de ce George Jakes nu auzise de acest plan, deduse Maria. Reagan făcuse o mișcare șireată. Comisiile pentru serviciile secrete aveau o cotă de liberali, ca să asigure că măcar câteva întrebări importante aveau să fie puse. Reagan găsise o cale de a-i înlătura pe critici și de a-i informa doar pe cei despre care știa că l-ar fi sprijinit.

— Una dintre echipe este aici, în State, chiar acum, la un curs de instruire de două săptămâni, spuse Florence.

— Deci, toată situația este destul de avansată.

— Corect. Florence se privi purtând un sutien negru. Frank al meu este mulțumit de faptul că sânii mei s-au schimbat. Întotdeauna și-a dorit o soție cu sâni mari. Pretinde că merge la biserică să-i mulțumească lui Dumnezeu.

Maria râse.

— Ai un soț drăguț. Sper să-i placă noile sutiene.

— Și tu? Cine îți va aprecia lenjeria intimă?

— Mă cunoști, sunt o fată de carieră.

— Ai fost dintotdeauna?

— A fost un tip, acum mult timp, dar a murit.

— Îmi pare rău.

— Mulțumesc.

— De atunci nu ai mai avut pe nimeni altcineva?

Ea ezită ușor.

— Cam așa ceva. Știi, îmi plac bărbații și îmi place sexul, dar nu sunt pregătită să renunț la viața mea și să devin anexa vreunui tip. În mod evident, Frank al tău înțelege acest lucru, dar foarte mulți bărbați nu înțeleg.

Florence încuviință.

— Dragă, ai dreptate.

Maria se încruntă.

— Ce vrei să fac în legătură cu acele echipe ale morții?

Îi trecu prin minte că, la urma urmelor, Florence era agent secret și că ar fi putut afla sau ghici că Maria îi dăduse informații lui Jasper Murray. Voia ca Maria să i-o ofere și pe aceasta?

— În acest moment, nu vreau să faci nimic. Planul este încă o idee stupidă, care ar putea fi omorâtă din fașă. Vreau doar să mă asigur că o persoană din afara comunității de informații știe ce se întâmplă. Dacă se află, iar Reagan începe să mintă în legătură cu crimele, așa cum a făcut-o Nixon cu furtul, cel puțin vei ști adevărul, spuse Florence.

— Între timp, ne rugăm ca asta să nu se întâmple niciodată.

— Amin.

•

— Am selectat prima țintă, îi spuse Tim Tedder lui Cam. Îl vizăm pe șeful cel mare.

— Pe Fadlallah?

— Chiar el.

Cam dădu din cap. Muhamad Hussein Fadlallah era un învățat de frunte musulman și un mare ayatollah[18]. În predicile lui, chema rezistența la arme împotriva ocupației israeliene din Liban. Cei din Hezbollah spuneau că era sursa lor de inspirație, nimic mai mult, dar CIA era convinsă că el era creierul din spatele campaniei de răpiri. Cam s-ar fi bucurat să-l vadă mort.

Cam și Tim stăteau în biroul lui Cam, din Langley. Pe birou se afla o fotografie înrămată a lui cu președintele Nixon, adânciți în conversație. Langley era unul dintre puținele locuri în care un om încă se mai putea mândri cu faptul că lucrase pentru Nixon.

— Fadlallah plănuiește și alte răpiri? întrebă Cam.

— Plănuiește papa mai multe botezuri? replică Tim.

---

[18] Titlu de rang înalt, acordat de obicei experților în studii islamice, precum jurisprudența, cititul Coranului și filosofia. (n.tr.).

— Cum rămâne cu oamenii din echipă? Sunt de încredere? Pot fi controlați? Obiecțiile lui Florence Geary fuseseră respinse, dar îndoielile ei nu fuseseră fără temei, iar acum Cam își amintea vorbele ei.

Tim oftă.

— Cam, dacă ar fi fost oameni de încredere și responsabili, care să respecte autoritatea legitimă, nu am fi putut să-i angajăm ca asasini plătiți. Sunt la fel de încredere precum cei de-o teapă cu ei. Și, pentru moment, îi ținem sub control, mai mult sau mai puțin.

— Ei bine, măcar nu îi finanțăm. Am primit banii de la saudiți – trei milioane de dolari.

Tim ridică din umeri.

— Foarte bine ai făcut.

— Mulțumesc.

— Ar fi bine să luăm în calcul punerea întregului proiect, tehnic vorbind, sub controlul serviciului secret saudit, ca să profităm de posibilitatea de a nega.

— Bună idee. Dar, chiar și așa, ne va trebui o poveste falsă după moartea lui Fadlallah.

Tim se gândi pentru o clipă, apoi spuse:

— Să dăm vina pe Israel.

— Da.

— Toată lumea va crede imediat că Mossadul a făcut acest lucru.

Cam se încruntă neliniștit.

— Încă sunt îngrijorat. Îmi doresc să fi știut exact cum o vor face.

— E mai bine să nu știi.

— Trebuie să știu. S-ar putea să plec în Liban. Să analizez totul mai atent.

— Dacă o faci, spuse Tim, să ai grijă.

•

Cam închirie o Toyota Corolla albă și conduse spre sud de centrul Beirutului, către suburbia Bir-El-Abed, majoritar musulmană. Era o junglă de clădiri cu apartamente urâte din beton, care alternau cu moschei frumoase, fiecare moschee ocupând un teren lat, asemenea unui copac grațios, cultivat cu grijă într-un luminiș dintr-o pădure deasă de conifere banale. Cu toate că țara era săracă, traficul de pe străzile înguste era

aglomerat, iar magazinele și tarabele de pe stradă erau asediate de mulțime. Era cald, iar Toyota nu avea aer condiționat, dar Cam conduse cu geamurile închise, temându-se de contactul cu populația indisciplinată.

Mai vizitase districtul, împreună cu un ghid al CIA, și aflase rapid strada pe care locuia ayatollahul Fadlallah. Cam se deplasă încet pe lângă clădirea înaltă de apartamente, apoi ocoli blocul și parcă la o sută de metri în fața clădirii, pe partea opusă a drumului.

Pe aceeași stradă se aflau câteva clădiri de apartamente, un cinema și, mai important, o moschee. În fiecare după-amiază, la aceeași oră, Fadlallah se îndrepta dinspre clădirea în care locuia către moschee, pentru rugăciuni.

Atunci aveau să îl omoare.

„Fără greșeli, te rog, Doamne”, se ruga Cam.

De-a lungul străduței pe care Fadlallah avea să meargă, mașinile erau parcate una lângă cealaltă, lângă bordură. Una dintre acele mașini conținea o bombă. Cam nu știa care.

Undeva, în apropiere, se ascundea bărbatul cu detonatorul, care urmărea strada ca și Cam, așteptându-l pe ayatollah. Cam scrută mașinile și ferestrele de deasupra. Nu îl vedea pe asasin. Era un lucru bun. Asasinul era bine ascuns, așa cum trebuia.

Saudiții îl asiguraseră pe Cam că niciun trecător nevinovat nu urma să fie rănit. Fadlallah era întotdeauna înconjurat de gărzi de corp: unii dintre ei aveau să fie răniți, fără îndoială, însă mereu țineau populația departe de liderul lor.

Cam nu știa sigur dacă efectele bombei puteau fi anticipate cu precizie. Dar, uneori, civilii erau răniți într-un război. Uitați-vă la toate femeile și copiii japonezi omorâți în Hiroshima și Nagasaki. Desigur, Statele Unite purtaseră un război împotriva Japoniei, ceea ce nu se întâmplase cu Libanul, dar Cam își spunea că se aplica același principiu. În cazul în care câțiva trecători ar fi suferit tăieturi și contuzii, cu siguranță rezultatul final ar fi justificat mijloacele.

Cu toate acestea, numărul pietonilor îl îngrijora. O mașină-capcană era mai potrivită pentru o locație pustie. Aici, un trăgător de elită cu o pușcă puternică ar fi fost o alegere mai bună.

Acum, era prea târziu.

Se uită la ceas. Fadlallah întârzia. Era un lucru descurajant. Cam își dori să se grăbească.

Pe străzi, păreau să fie multe femei și fete, iar Cam se întrebă de ce. Un minut mai târziu, înțelese că ieșeau de la moschee. Probabil că avusese loc vreun eveniment special pentru femei, echivalentul musulman al întâlnirii mamelor. Din nefericire, aglomerau nenorocita de stradă. Echipa ar fi putut fi nevoită să amâne explozia.

Acum, Cam spera ca Fadlallah să întârzie și mai mult.

Scrută din nou peisajul citadin, căutând un om alert care să ascundă un fel de mecanism de declanșare, comandat prin radio. Într-un final, îl zări pe bărbat. La o distanță de trei sute de metri, în partea opusă moscheii, o fereastră a unui apartament închiriat, de la primul etaj, era deschisă. Cam nu ar fi observat bărbatul, dar soarele după-amiezii, coborând pe cerul vestic, schimbă umbrele și dezvălui o siluetă. Nu deslușea trăsăturile bărbatului, dar îi recunoștea limbajul trupului: încordat, gata de acțiune, așteptând, speriat, ținând cu două mâini ceva ce putea fi un radio cu tranzistori, cu o antenă retractabilă lungă, doar că nimeni nu s-ar fi ținut din răsputeri de un radio cu tranzistori.

Din moschee ieșeau și mai multe femei, unele purtând doar vălul *hijab*[19], altele îmbrăcate în *burqa*[20], acoperite complet. Aglomerau trotuarele în ambele sensuri. Curând, spera Cam, aglomerația avea să se sfârșească.

Se uită spre clădirea în care locuia Fadlallah și, spre groaza lui, văzu că ieșea ayatollahul, înconjurat de alți șase sau șapte bărbați.

Fadlallah era un bătrân mic de statură, cu o barbă albă și lungă. Purta o pălărie rotundă, neagră, și o robă albă. Pe chip i se citea o expresie inteligentă și vigilentă, iar când părăsiră clădirea și ieșiră în stradă, zâmbi ușor la vorbele unui însoțitor.

— Nu, spuse Cam cu voce tare. Nu acum. Nu acum!

Privi de-a lungul străzii. Trotuarele încă erau aglomerate cu femei și fete care vorbeau, râdeau și care, prin zâmbetele și gesturile lor, afișau ușurarea simțită de oamenii care părăseau un loc sfânt, după un serviciu divin. Își făcuseră datoria; sufletele lor erau împrospătate și gata să își reia viața lumească,

---

[19] Văl care acoperă capul și zona pieptului. (n.tr.).

[20] Piesă de vestimentație pe care femeile islamice o poartă atunci când sunt în public. (n.tr.).

așteptând seara ce avea să vină, cina, conversațiile, amuzamentul, familia și prietenii.

Cu excepția faptului că unele dintre ele urmau să moară.

Cam sări din mașină.

Flutură frenetic din mâini spre fereastra apartamentului în care se ascundea asasinul, dar nu primi niciun răspuns. Nu era ceva surprinzător: Cam era prea departe, iar bărbatul se concentra asupra lui Fadlallah.

Cam privi spre partea opusă a străzii. Fadlallah se îndepărta de Cam, spre moschee și către ascunzătoarea asasinului, în pas vioi. Explozia urma să aibă loc în câteva secunde.

Cam alergă de-a lungul străzii spre clădirea de apartamente, dar înaintă cu greu din cauza mulțimii de femei. Un american care alerga printre multele femei musulmane atrase priviri curioase și ostile. Ajunse lângă Fadlallah și văzu una dintre gărzile de corp arătându-l alteia. În câteva secunde, cineva avea să îl acosteze.

Continuă să alerge, făcând semne de avertisment în aer. Se opri la cincisprezece metri de clădire, strigă și făcu semn asasinului de la fereastră. Acum îl putea vedea clar pe bărbat, un tânăr arab cu o barbă subțire și un chip îngrozit.

— Nu o face! strigă Cam, știind că acum își punea viața în pericol. Renunță! Renunță! Pentru numele lui Dumnezeu, renunță!

Din spate, cineva îl prinse de umeri și îi spuse ceva agresiv în limba arabă.

Apoi, simți o lovitură puternică.

Cam fu aruncat la pământ.

Rămase fără suflare, de parcă l-ar fi lovit cineva în spate cu o scândură. Îl durea capul. Auzea țipete, bărbați înjurând și sunetul molozului căzând. Se rostogoli gâfâind și se ridică în picioare cu greu. Era viu și, din câte își putea da seama, nu era rănit serios. Un bărbat arab zăcea fără mișcare la picioarele lui; probabil că era persoana care îl apucase de umeri. Bărbatul fusese lovit de întreaga forță a exploziei, corpul lui părând să-l fi acoperit pe al lui Cam.

Se uită de cealaltă parte a străzii.

— O, Iisuse, spuse el.

Cadavrele erau peste tot, contorsionate îngrozitor, însângerate și sfâșiate. Cei care nu stăteau întinși și nemișcați

se clătinau, își opreau sângerările, țipau și îi căutau pe cei dragi. Unele haine largi ale oamenilor, tipice orientului mijlociu, fuseseră spulberate, iar multe femei erau pe jumătate goale, arătând adevărata obscenitate a morții violente.

Două clădiri de apartamente aveau fațada distrusă, iar zidăria și obiectele din case încă mai cădeau în stradă, bucăți mari de beton împreună cu scaune și televizoare. Câteva clădiri ardeau. Strada era presărată cu mașini distruse, ca și când toate vehiculele ar fi fost aruncate de la înălțime și ar fi aterizat la întâmplare.

Cam își dădu seama imediat că bomba fusese prea puternică, mult prea puternică.

Pe cealaltă parte a străzii văzu barba albă și pălăria neagră a lui Fadlallah, pe care gărzile de corp îl duceau repede spre clădirea în care locuia. Părea nevătămat.

Misiunea eșuase.

Cam se holbă la carnajul din jurul lui. Câți muriseră? Bănuia că cincizeci, șaizeci sau șaptezeci. Sute erau răniți.

Trebuia să plece de acolo. În câteva secunde, oamenii urmau să înceapă să se gândească la cine făcuse asta. Chiar dacă fața îi era rănită și costumul rupt, tot aveau să își dea seama că era american. Trebuia să plece înainte de a se gândi cineva la faptul că avea șansa imediată de a se răzbuna.

Se grăbi spre mașina lui. Toate geamurile erau sparte, dar părea că putea demara. Deschise portiera. Scaunul era acoperit cu sticlă spartă. Își scoase jacheta și o folosi ca să îndepărteze cioburile de pe scaun. Apoi, în caz că scăpase vreunul, împături jacheta și o lăsă pe scaun. Urcă și răsuci cheia.

Motorul porni.

Demară, întoarse și plecă.

Își aminti de declarația lui Florence Geary, pe care atunci o crezuse extrem de exagerată.

„Conform legilor fiecărei țări civilizate, este o crimă”, spusese ea.

Însă nu era doar o crimă. Era o crimă în masă.

Președintele Reagan era vinovat.

Așa cum era și Cam Dewar.

•

Pe o măsuță din salon, Jack construia un puzzle împreună cu nașa lui, Maria, în timp ce tatăl său, George, îl privea. Era

duminică după-amiaza și se aflau acasă la Jacky, în districtul Prince George. Fuseseră toți la Biserica Evanghelică Bethel, apoi mâncaseră friptură înăbușită, făcută de Jacky, în sos de ceapă, cu fasole neagră. Apoi, Maria scosese jocul de puzzle, ales cu grijă, ca să nu fie nici prea ușor, nici prea greu pentru un copil de cinci ani. Curând, Maria urma să plece, iar George să îl ducă pe Jack acasă la Verena. Apoi, George urma să stea la masa din bucătărie cu dosarele lui timp de câteva ore, pregătindu-se pentru săptămâna următoare din Congres.

Acum însă avea parte de un moment de liniște, când nu îl presa niciun angajament. Lumina după-amiezii cădea peste cele două capete aplecate deasupra puzzle-ului. „Jack va fi chipeș”, gândi George. Avea o frunte lată, ochi depărtați, un nas plat și drăguț, o gură zâmbitoare, o bărbie frumoasă, toate proporționate. Expresiile îi arătau deja caracterul. Era complet absorbit de provocarea intelectuală a jocului de puzzle; apoi, când el sau Maria așezau corect o piesă, zâmbea satisfăcut, chipul lui mic luminându-se. George nu mai cunoscuse nimic la fel de fascinant și de emoționant ca acest lucru, ca dezvoltarea minții propriului copil, ivirea zilnică a unor noi înțelegeri, numere și litere, mecanisme, oameni și grupuri sociale. I se părea un miracol să-l vadă pe Jack alergând, sărind și aruncând mingea, însă acest aspect al concentrării mentale intense îl emoționa și mai mult pe George. Îl făcea să lăcrimeze de mândrie, recunoștință și venerație.

Îi era recunoscător și Mariei. Venea în vizită cam o dată pe lună, aducând întotdeauna un dar, petrecând mereu timp cu finul ei, citind răbdătoare cu el, vorbindu-i sau jucând jocuri. Maria și Jacky îi oferiseră lui Jack stabilitate în trauma divorțului părinților lui. Se împlinea un an de când George părăsise casa conjugală. Jack nu se mai trezea în mijlocul nopții plângând. Părea să se acomodeze cu noul stil de viață, deși George nu se putea abține să nu se teamă de posibilele efecte pe termen lung.

Încheiară jocul. Bunica Jacky fu chemată să admire lucrarea completă, apoi îl luă pe Jack în bucătărie, pentru un pahar cu lapte și o prăjitură.

George îi spuse Mariei:

— Mulțumesc pentru tot ce faci pentru Jack. Ești cea mai grozavă nașă din lume.

— Nu este niciun sacrificiu, zise ea. Este o plăcere să îl cunosc.

Peste un an, Maria avea să împlinească 50 de ani. Nu avea copii. Avea nepoate și nepoți în Chicago, dar principalul obiect al iubirii ei materne era Jack.

— Trebuie să-ți spun ceva, rosti Maria. Ceva important.

Se ridică și închise ușa salonului, iar George se întrebă ce urma.

Ea se așeză din nou și spuse:

— Acea mașină capcană din Beirut, de alaltăieri.

— A fost îngrozitor, spuse George. A omorât optzeci de oameni și a rănit trei sute, majoritatea femei și fete.

— Bomba nu a fost pusă de israelieni.

— Atunci, cine a făcut-o?

— Noi.

— Despre ce naiba vorbești?

— A fost inițiativa contrateroristă a președintelui Reagan. Autorii au fost cetățeni libanezi, antrenați, finanțați și controlați de CIA.

— Iisuse! Dar legea îl obligă însă pe președinte să informeze comisia din care fac parte despre acțiunile sub acoperire.

— Cred că vei afla că i-a informat pe președinte și pe vicepreședinte.

— Este îngrozitor, spuse George. Pari destul de sigură de asta.

— Mi-a spus o persoană din conducerea CIA. O mulțime de veterani din Agenție au fost împotriva programului, dar președintele a vrut să facă asta, iar Bill Casey a impus-o.

— Ce naiba i-a apucat? se întrebă George. Au comis o crimă în masă!

— Sunt disperați să oprească răpirile. Ei cred că Fadlallah este creierul acțiunii. Au încercat să-l elimine.

— Și au eșuat.

— Complet.

— Acest lucru trebuie să iasă la lumină.

— Sunt de aceeași părere.

— Tânărul nostru este gata să se întoarcă la mama lui, spuse Jacky intrând în încăpere.

— Vin. George se ridică în picioare. Bine, îi spuse el Mariei. Mă voi ocupa de asta. Mulțumesc.

George urcă în mașină alături de Jack și conduse încet pe străzile suburbiei spre casa Verenei. Cadillacul auriu al lui Jasper Murray era pe alee, lângă Jaguarul roșu al Verenei. Era foarte potrivit, dacă asta însemna că Jasper era acolo.

Verena veni la ușă într-un tricou negru și blugi decolorați. George intră, iar Verena îl duse pe Jack să facă baie. Jasper ieși din bucătărie, iar George spuse:

— Vreau să vorbesc cu tine, dacă se poate.

— Sigur, răspunse Jasper precaut.

— Intrăm în... George aproape spuse „biroul meu”, dar se corectă... birou?

— Bine.

Văzu cu durere că mașina de scris a lui Jasper se afla pe fostul lui birou, împreună cu un vraf de cărți de referință de care ar fi avut nevoie orice ziarist: *Who’s Who in America, Atlas of the World, Pears Cyclopedia, The Almanac of American Politics*[21].

Biroul era o cameră de mici dimensiuni, cu un fotoliu. Niciunul din ei nu își dorea să ocupe scaunul din spatele biroului. După o ezitare jenantă, Jasper scoase scaunul și îl așeză în fața fotoliului, după care luară loc amândoi.

George îi povesti ce îi spusese Maria, fără să-i menționeze numele. În timpul conversației, se întrebă de ce Verena îl preferase pe Jasper în locul lui. Jasper avea clar un interes personal, după părerea lui. George îi pusese această întrebare mamei sale, care îi spusese: „Jasper este o vedetă de televiziune. Tatăl Verenei este o vedetă de cinema. Și-a petrecut șapte ani lucrând pentru Martin Luther King, care a fost vedeta mișcării drepturilor civile. Poate că are nevoie ca bărbatul ei să fie o vedetă. Dar ce știu eu?”

— Este fantastic, rosti Jasper după ce George termină de spus întreaga poveste. Ești sigur de sursa ta?

— Este aceeași sursă de la care am aflat și celelalte informații pe care ți le-am dat. Complet de încredere.

— Asta înseamnă că președintele Reagan este un criminal în serie.

— Da, răspunse George. Știu.

---

[21] Cine e cine în America, Atlasul lumii, Enciclopedia Pears, Almanahul politicii americane. (n.tr.).

• Capitolul 58 •

În acea duminică, în timp ce Jacky, George, Maria și micul Jack cântau în biserică *Shall We Gather at the River*[22], Konstantin Cernenko murea la Moscova.

Era 7:20 seara, după ora Moscovei. Dimka și Natalya erau acasă, mâncând supă de fasole la cină împreună cu fiica lor, Katya, o școlăriță de 15 ani, și cu fiul lui Dimka, Grisha, de 21 de ani acum, student la universitate. Telefonul sună la ora 7:30. Natalya ridică receptorul. Imediat ce spuse: „Bună, Andrei”, Dimka bănui ce se întâmplase.

Cernenko era pe moarte încă de când devenise lider, în urmă cu doar treisprezece luni. Acum era în spital, bolnav de ciroză și emfizem. Toată Moscova aștepta nerăbdătoare ca el să moară. Natalya îl mituise pe Andrei, un asistent de la spital, ca să o sune imediat ce Cernenko își dădea ultima suflare. Acum, ea închise telefonul și confirmă.

— Este mort, spuse ea.

Acesta era momentul speranței. Pentru a treia oară în mai puțin de trei ani, un lider conservator obosit murea. Încă o dată, exista șansa ca un tânăr să intervină și să schimbe Uniunea Sovietică în genul de țară în care Dimka voia ca Grisha și Katya să trăiască și să-și crească nepoții. Acea speranță mai fusese însă spulberată de două ori. Avea să se întâmple același lucru din nou?

Dimka își împinse la o parte farfuria.

— Trebuie să acționăm acum, spuse el. Succesiunea se va decide în următoarele câteva ore.

Natalya încuviință.

— Singurul lucru care contează este cine va conduce următoarea întrunire Politburo, zise ea.

Dimka îi dădea dreptate. Așa funcționau lucrurile în Uniunea Sovietică. De îndată ce un pretendent era în avantaj, nimeni nu avea să parieze pe un altul.

Mihail Gorbaciov era secretar adjunct și, prin urmare, adjunctul oficial al liderului decedat. Cu toate acestea, numirea lui în acea poziție fusese aprig contestată de vechea gardă, care și-l dorise ca șef al Moscovei pe Victor Grishin, în vârstă de 70

[22] Să ne adunăm la râu. (n.tr.).

de ani și deloc reformator. Gorbaciov câștigase acea cursă cu doar un vot în plus.

Dimka și Natalya plecară de la masă și intrară în dormitor, nedorind să discute acest lucru în fața copiilor. Dimka era la fereastră, privind luminile Moscovei, în timp ce Natalya stătea pe marginea patului. Nu aveau mult timp la dispoziție.

— Cu Cernenko mort, sunt exact zece membri deplini ai Politburo, inclusiv Mihail Gorbaciov și Grishin. Membrii deplini formau cercul intim al puterii sovietice. După calculele mele, se împart exact în două: Gorbaciov are patru susținători, la fel ca Grishin, spuse Dimka.

— Dar nu toți sunt în oraș, evidenție Natalya. Doi dintre oamenii lui Grishin sunt plecați: Shcherbitsky e în Statele Unite, iar Kunayev este acasă, în Kazahstan, la o distanță de cinci ore cu avionul.

— Unul dintre oamenii lui Gorbaciov, Vorotnikov, este în Iugoslavia.

— Totuși, avem o majoritate de trei la doi – pentru următoarele câteva ore.

— Gorbaciov trebuie să organizeze o întâlnire a membrilor deplini în seara acesta. Îi voi sugera să spună că are legătură cu plănuirea funeraliilor. Organizând întâlnirea, o poate conduce. Și, odată ce va conduce acea întâlnire, va părea, în mod automat, că va conduce toate întâlnirile ulterioare; apoi, va deveni lider.

Natalya se încruntă.

— Ai dreptate, dar aș vrea să fiu sigură. Nu vreau ca absenții să vină mâine cu avionul și să spună că totul trebuie discutat din nou, din cauză că nu au fost aici.

Dimka se gândi pentru un minut.

— Nu știu ce altceva putem să facem, spuse el.

Dimka îl sună pe Gorbaciov de la telefonul din dormitor. Gorbaciov știa deja că Cernenko murise – și el avea spioni. În privința faptului că trebuia să convoace imediat o întâlnire, fu de acord cu Dimka.

Dimka și Natalya își puseră hainele greoaie de iarnă și cizmele și merseră cu mașina spre Kremlin.

O oră mai târziu, cei mai puternici oameni din Uniunea Sovietică se adunau în Sala Prezidiului. Dimka încă își făcea griji.

Grupul lui Gorbaciov avea nevoie de o lovitură de maestru prin care să-l facă pe Gorbaciov, irevocabil, conducător.

Chiar înainte de întrunire, Gorbaciov scoase iepurele din pălărie. Îl abordă pe rivalul său, Victor Grishin, și îl întrebă, pe un ton oficial:

— Victor Vasilievici, ai vrea să conduci această întrunire?

Dimka, așezat destul de aproape încât să audă, era uluit. Ce naiba făcea Gorbaciov – își recunoștea înfrângerea?

Natalya, care era chiar lângă Dimka, zâmbea însă triumfătoare.

— Genial! spuse ea bucuroasă. Dacă lui Grishin i se propune să conducă, ceilalți oricum vor vota împotriva lui. Este o falsă ofertă, o cutie de cadou goală.

Grishin se gândi pentru o clipă și, în mod evident, ajunse la aceeași concluzie.

— Nu, tovarășe, spuse el. Tu ar trebui să conduci întrunirea.

Dimka își dădu seama atunci, cu o bucurie tot mai mare, că Gorbaciov închisese o capcană. Acum, că Grishin refuzase, avea să-i fie greu să se răzgândească și să ceară șefia a doua zi, când soseau suporterii lui. Orice propunere de a-l face pe Grishin șef avea să se izbească de argumentul că deja refuzase poziția. Iar dacă s-ar fi împotrivit acelui argument, ar fi demonstrat, oricum, ca era un om nehotărât.

Așadar, concluzionă Dimka zâmbind larg, Gorbaciov urma să devină noul lider al Uniunii Sovietice.

Ceea ce se și întâmplă.

•

Tanya veni nerăbdătoare acasă, să-i spună lui Vasili planul ei.

De doi ani, neoficial, locuiau împreună, mai mult sau mai puțin. Nu erau căsătoriți: de îndată ce ar fi devenit un cuplu legal, nu ar mai fi avut voie să plece împreună din Uniunea Sovietică. Și erau hotărâți să iasă din blocul sovietic. Amândoi se simțeau prizonieri. Tanya continua să scrie rapoarte pentru TASS, care urmau servil linia partidului. Vasili era acum scenaristul-șef al unui spectacol de televiziune în care eroi KGB cu mandibule pătrate îi păcăleau pe proștii și sadicii de spioni americani. Amândoi tânjeau să spună lumii că Vasili era apreciatul nuvelist Ivan Kusnetsov, a cărui ultimă carte, *The Geriatrie Ward*[23] – o satiră sălbatică despre Brejnev, Andropov și

[23] Salonul de geriatrie (n.tr.).

Cernenko – era, în prezent, bestseller în Occident. Câteodată, Vasili spunea că nu conta decât că scrisese adevărul despre Uniunea Sovietică în povești care erau citite peste tot în lume, dar Tanya știa că el voia ca munca să îi fie recunoscută, să fie mândru, nu să și-o ascundă temător, ca pe o perversiune secretă.

Dar chiar dacă Tanya exploda de entuziasm, nu avea probleme în a deschide aparatul de radio din bucătărie înainte de a vorbi. Nu credea cu adevărat că în apartamentul lor erau microfoane, dar era un vechi obicei, și nu trebuia să riște.

Un comentator radio descria vizita făcută de Gorbaciov și soția lui la o fabrică de blugi din Leningrad. Tanya observă importanța subiectului. Liderii sovietici anteriori vizitaseră combinate siderurgice și șantiere navale. Gorbaciov glorifica bunurile de consum. Spunea mereu că fabricile sovietice trebuiau să fie la fel de bune ca acelea din Occident – un lucru la care predecesorii săi nici măcar nu visaseră.

Și își lua și soția cu el. Spre deosebire de soțiile liderilor anteriori, Raisa nu era doar un accesoriu. Era atrăgătoare și bine îmbrăcată, ca o primă-doamnă americană. În plus, era inteligentă: până la alegerea soțului ei ca prim-secretar, lucrase ca lector universitar.

Toate acestea erau îmbucurătoare, dar aproape simbolice, se gândea Tanya. Dacă s-ar fi ajuns la ceva care ar fi depins de Occident, dacă germanii și americanii ar fi recunoscut liberalizarea în Uniunea Sovietică și și-ar fi dat interesul să încurajeze schimbarea, Gorbaciov ar fi putut obține ceva. Dar dacă uliii din Bonn și Washington ar fi văzut acest lucru ca pe o slăbiciune și ar fi făcut mișcări agresive și amenințătoare, elita conducătoare sovietică s-ar fi retras în carapacea comunismului ortodox și a militarizării nejustificate. Apoi, Gorbaciov s-ar fi alăturat lui Kosîghin și Hrușciov, în cimitirul reformiștilor fără sorți de izbândă, din Kremlin.

— La Napoli are loc o conferință a scenariștilor, îi spuse Tanya lui Vasili, cu aparatul de radio murmurând în fundal.

— Ah!

Vasili sesiză imediat semnificația. Orașul Napoli avea un guvern comunist ales.

Se așezară împreună pe canapea.

— Vor să invite scriitori din blocul sovietic, ca să demonstreze că Hollywoodul nu este singurul loc în care se fac spectacole de televiziune, spuse Tanya.

— Desigur.

— Ești cel mai de succes scriitor de dramă de televiziune din Uniunea Sovietică. Trebuie să mergi.

— Uniunea Scriitorilor va decide cine vor fi norocoșii.

— Care primește sfaturi de la KGB, în mod evident.

— Crezi că am vreo șansă?

— Fă o cerere, iar eu îl voi ruga pe Dimka să pună o vorbă bună.

— Vei putea să vii cu mine?

— Îl voi ruga pe Dimka să mă trimită să relatez despre conferință, pentru TASS.

— Apoi, vom fi împreună în lumea liberă.

— Da.

— Și după aceea?

— Nu m-am gândit încă la toate detaliile, dar asta ar trebui să fie partea ușoară. Din camera noastră de hotel, putem să o sunăm pe Anna Murray, la Londra. De îndată ce va afla că suntem în Italia, va lua primul avion. Vom scăpa de urmăritorii noștri de la KGB și vom merge cu ea la Roma. Va spune lumii întregi că Ivan Kuznetsov este, de fapt, Vasili Yenkov și că el și prietena lui cer azil politic în Marea Britanie.

Vasili era tăcut.

— Chiar crezi că s-ar putea întâmpla așa ceva? întrebă el aproape ca un copil care vorbea despre un basm.

Tanya îi apucă mâinile.

— Nu știu, răspunse ea, dar vreau să încerc.

•

Dimka avea acum un birou mare în Kremlin. Era o încăpere spațioasă în care se găseau două telefoane, o mică masă de conferință și câteva canapele, în fața unui șemineu. Pe perete atârna o reproducere la scară a faimosului tablou sovietic *Mobilizarea împotriva lui Yudenich la fabrica de mașini Putilov.*

Invitatul lui era Frederik Bíró, un ministru din Guvernul Ungariei cu idei progresiste. Era cu doi sau trei ani mai mare decât Dimka, dar păru speriat când luă loc pe canapea și îi ceru secretarei lui Dimka un pahar cu apă.

— Mă aflu aici pentru a fi mustrat? întrebă el cu un zâmbet forțat.

— De ce întrebi asta?

— Fac parte dintr-un grup de oameni care cred că regimul comunismul din Ungaria a rămas în urmă. Nu este un secret.

— Nu am nicio intenție de a te mustra pentru asta sau pentru orice altceva.

— Atunci, voi fi lăudat?

— Nici asta. Presupun că tu și prietenii tăi veți forma noul regim ungar, de îndată ce Janos Kádár moare sau demisionează, iar eu îți urez noroc, dar nu te-am chemat aici ca să-ți spun asta.

Bíró lăsă paharul cu apă, fără să fi băut.

— Acum chiar că sunt speriat.

— Lasă-mă să te scutesc de suferință. Prioritatea lui Gorbaciov este de a îmbunătăți economia sovietică, reducând cheltuielile armatei și producând mai multe bunuri de consum.

— E un plan bun, spuse Bíró pe un ton precaut. Mulți oameni și-ar dori să procedeze la fel în Ungaria.

— Singura noastră problemă este că nu funcționează. Sau, ca să fiu mai exact, nu funcționează destul de repede, ceea ce înseamnă același lucru. Uniunea Sovietică este terminată, falită, lefteră. Scăderea prețurilor petrolului este cauza crizei imediate, dar problema pe termen lung o reprezintă slaba performanță a economiei planificate. Situația este prea gravă pentru a fi remediată anulând comenzile pentru rachete și producând mai multe perechi de blugi.

— Care este răspunsul?

— Nu vă vom mai subvenționa.

— Nu veți mai subvenționa Ungaria?

— Niciun stat est-european. Niciodată nu ați plătit pentru nivelul vostru de trai. Noi îl finanțăm, vânzându-vă petrol și alte materii prime sub prețul pieței și cumpărând produse de proastă calitate, pe care nimeni altcineva nu le vrea.

— Este adevărat, desigur, recunoscu Bíró, dar este singurul mod prin care ținem populația liniștită și Partidul Comunist la putere. Dacă le scade nivelul de trai, nu va trece mult până vor începe să se întrebe de ce trebuie să fie comuniști.

— Știu.

— Atunci, ce trebuie să facem?

Dimka ridică intenționat din umeri.

— Nu este problema mea, ci a voastră.

— Este problema noastră? întrebă Bíró neîncrezător. Despre ce naiba vorbești?

— Vreau să spun că trebuie să găsiți o soluție.

— Și dacă Kremlinului nu îi place soluția pe care o găsim?

— Nu contează, spuse Dimka. Acum, sunteți pe cont propriu.

Bíró vorbi plin de dispreț.

— Îmi spui că dominația sovietică de patruzeci de ani din Europa de Est se va termina și că vom fi țări independente?

— Exact.

Bíró îl privi atent pe Dimka timp îndelungat. Apoi, spuse:

— Nu te cred.

•

Tanya și Vasili se duseră la spital să o viziteze pe mătușa Tanyei, Zoya, care fusese fiziciană. Zoya avea 74 de ani și era bolnavă de cancer. Ca soție de general, avea o rezervă doar a ei. Vizitatorii puteau să intre doar câte doi, așadar Tanya și Vasili așteptară afară împreună cu alți membri ai familiei.

După o vreme, unchiul Volodea ieși la brațul fiului său de 39 de ani, Kotya. Un bărbat puternic, cu un trecut eroic în vremea războiului, Volodea era acum neajutorat ca un copil, ducându-se acolo unde era condus, suspinând incontrolabil într-o batistă care era deja udă de lacrimi. Erau căsătoriți de 40 de ani.

Tanya intră împreună cu vara ei Galina, fiica lui Volodea și a Zoyei. Felul în care arăta mătușa ei o șocă. Zoya fusese foarte frumoasă, chiar și după 60 de ani, dar acum era cadaveric de slabă, aproape chealã și, în mod clar, mai avea de trăit doar câteva zile, dacă nu chiar câteva ore. Totuși, adormea, se trezea și nu părea să sufere. Tanya presupuse că i se administra morfină.

— După război, Volodea a plecat în America, să afle cum au făcut bomba de la Hiroshima, spuse Zoya, destul de indiscretă sub influența drogurilor.

Tanya se gândi să-i spună să nu mai vorbească, apoi consideră că aceste secrete nu mai contau pentru nimeni.

— A adus catalogul magazinului Sears, continuă Zoya, zâmbind la amintirea acestui lucru. Era plin cu lucruri frumoase pe care le putea cumpăra orice american: rochii, biciclete, discuri, haine călduroase pentru copii, chiar și tractoare pentru fermieri. Nu aș fi crezut așa ceva – aș fi considerat că era

propagandă –, dar Volodea știa că era adevărat, pentru că fusese acolo. De atunci, mi-am dorit să merg în America, doar ca să o văd. Doar ca să privesc toată acea abundență. Totuși, nu cred că acum voi mai reuși. Închise din nou ochii. Nu contează, murmură ea și păru să adoarmă din nou.

După câteva minute, Tanya și Galina ieșiră, iar doi nepoți le luară locurile de lângă pat.

Dimka sosi și se alătură grupului care aștepta pe coridor. El îi luă pe Tanya și pe Vasili într-o parte și le vorbi încet.

— Te-am recomandat pentru conferința de la Napoli, îi spuse el lui Vasili.

— Mulțumesc…

— Nu-mi mulțumi. Nu am reușit. Astăzi am purtat o discuție cu dezagreabilul Evgheni Filipov. Acum, el se ocupă de aceste lucruri și știe că ai fost trimis în Siberia pentru activități subversive, în 1961.

— Dar Vasili a fost reabilitat! spuse Tanya.

— Filipov știe asta. Reabilitarea este una, dar să mergi peste graniță este alta, zise el. Este exclus. Dimka atinse brațul Tanyei. Îmi pare rău, sora mea.

— Atunci, suntem blocați aici, rosti Tanya.

— O foaie volantă la o recitare de poezie, acum un sfert de secol, și încă sunt pedepsit. Tot credem că țara noastră se schimbă, dar nu e așa, spuse Vasili cu amărăciune.

— La fel ca mătușa Zoya, nu vom vedea lumea de afară, spuse Tanya.

— Nu renunța încă, zise Dimka.

• PARTEA A ZECEA •

ZIDUL

DIN 1988 PÂNĂ ÎN 1989

• Capitolul 59 •

Jasper Murray fu concediat în toamna anului 1988.

Nu era surprins. Atmosfera din Washington se schimbase. Președintele Reagan continua să rămână popular în ciuda crimelor comise, mult mai rele decât cele care îl doborâseră pe Nixon: finanțarea terorismului în Nicaragua, oferirea de arme în schimbul ostaticilor din Iran și transformarea femeilor și a fetelor în cadavre sfârtecate, pe străzile Beirutului. Colaboratorul lui Reagan, vicepreședintele George H.W. Bush, părea să aibă cele mai mari șanse de a deveni următorul președinte. Cumva – și Jasper nu putea să-și dea seama cum de funcționase acest truc –, oamenii care îl sfidau pe președinte și care îl prindeau trișând și mințind că nu mai existau eroi, așa cum fuseseră în anii ’60, erau considerați neloiali și chiar antiamericani.

Așadar, Jasper nu era șocat, ci profund rănit. Se alăturase redacției *This Day* în urmă cu douăzeci de ani și contribuise la transformarea programului într-o emisiune respectată de știri. Să fie concediat îi părea o negare a muncii lui de o viață. Generosul salariu compensatoriu nu îi alina suferința.

Probabil nu ar fi trebuit facă glume la adresa lui Reagan la sfârșitul ultimei sale emisiuni. După ce audiența fusese anunțată că avea să plece, spusese: „Și, țineți minte: dacă președintele vă spune că plouă, și pare foarte, foarte sincer – să vă uitați, oricum, pe fereastră… doar ca să vă asigurați”. Frank Lindeman se albise la față.

Colegii lui organizaseră o petrecere de adio la Old Ebbitt Grill, care era frecventat de majoritatea persoanelor influente din Washington. Sprijinindu-se de bar, seara târziu, Jasper ținu un discurs. Rănit, trist și sfidător, el spuse: „Iubesc această țară. Mi-

a plăcut de prima dată de când am venit aici, în 1963. O iubesc pentru că este liberă. Mama a evadat din Germania nazistă; restul familiei ei nu a reușit. Primul lucru pe care l-a făcut Hitler a fost să preia controlul presei și să o aservească guvernului. Lenin a procedat la fel”. Jasper băuse câteva pahare cu vin și, ca urmare, era mai sincer ca de obicei. „America este liberă întrucât are ziare necuviincioase și emisiuni de televiziune care îi demască și îi fac de rușine pe președinții care își bat joc de Constituție.” Își ridică paharul. „Închin în cinstea presei libere. Închin pentru lipsa de respect. Și Dumnezeu să binecuvânteze America.”

În ziua următoare, Suzy Cannon, întotdeauna dornică să lovească un om căzut, publică un profil lung și acid al lui Jasper. Reuși să sugereze faptul că serviciul lui militar din Vietnam și naturalizarea acestuia ca cetățean american erau încercări disperate de a ascunde o ură virulentă și ascunsă față de Statele Unite. De asemenea, îl prezentă ca pe un prădător sexual feroce, care o răpise pe Verena a lui George Jakes tot așa cum o furase pe Evie Williams a lui Cam Dewar, în anii ’60.

Ca urmare, îi fu greu să-și găsească o altă slujbă. În cele din urmă, după câteva săptămâni de încercări, o altă rețea de televiziune îi oferi un post de corespondent european – cu baza la Bonn.

— Cu siguranță poți găsi ceva mai bun, spuse Verena; nu avea timp pentru ratați.

— Nicio rețea nu mă va angaja ca prezentator.

Erau în sufragerie, seara târziu, și, după ce urmăriseră știrile, erau pe cale să se pregătească de culcare.

— Nici în Germania? întrebă Verena. Nu se găsește vreun post pentru un puști în plină ascensiune?

— Nu neapărat. Europa de Est este în criză. Ar putea ieși niște povești interesante din acea parte a lumii, în următorii doi ani.

Nu avea de gând să îl lase să accepte situația.

— Sunt și alte slujbe, spuse ea. Nu ți-a oferit *Washington Post* propria rubrică de comentarii?

— Am lucrat în televiziune toată viața.

— Nu ai aplicat la postul de televiziune local, spuse ea. Ai putea fi un pește mare într-un lac mic.

— Nu, nu am putut. Ar fi o decădere. Perspectiva aceasta îl făcea pe Jasper să tremure de umilință. Nu voi face asta.

Chipul ei afișă o privire sfidătoare.

— Ei bine, nu-mi cere să merg în Germania cu tine.

Anticipase acest lucru, dar hotărârea ei sinceră îl surprindea.

— De ce nu?

— Tu vorbești limba germană, eu nu.

Jasper nu vorbea prea bine germana, însă nu acesta era cel mai bun argument al său.

— Va fi o aventură, spuse el.

— Fii serios, rosti Verena cu asprime. Am un fiu.

— Va fi o aventură și pentru Jack. Va crește învățând două limbi.

— George se va duce la tribunal, ca să mă oprească să-l scot pe Jack din țară. Avem custodie comună. Și, oricum, nu aș face-o. Jack are nevoie de tatăl și de bunica lui. Cum rămâne cu munca mea? Mă bucur de un mare succes, Jasper – am doisprezece oameni care lucrează pentru mine; toți fac lobby la guvern pentru cauze liberale. Nu îmi poți cere în mod serios să renunț la asta.

— Ei bine, presupun că voi veni acasă de sărbători.

— Vorbești serios? Ce fel de relație am avea? Cât va dura până când vei sări într-un pat cu o domnișoară dolofană cu cosițe blonde din Rin?

Era adevărat că Jasper avusese un comportament promiscuu o mare parte a vieții sale, dar nu o înșelase niciodată pe Verena. Perspectiva de a o pierde îi păru, brusc, insuportabilă.

— Pot să fiu fidel, spuse el disperat.

Verena văzu că era mâhnit, iar tonul vocii ei se înmuie.

— Jasper, ești înduioșător. Chiar cred că vorbești serios. Dar știu cum ești, iar tu știi cum sunt eu. Niciunul nu poate rămâne singur pentru mult timp.

— Ascultă, insistă el. Toată lumea din televiziunea americană știe că îmi caut o slujbă, iar aceasta este singura ofertă pe care am primit-o. Nu înțelegi? Sunt cu spatele la zid. Nu am o altă soluție!

— Înțeleg și îmi pare rău, dar trebuie să fii realist.

Lui Jasper, compasiunea ei i se păru mai rea decât disprețul.

— În orice caz, situația nu va dura la nesfârșit, spuse el sfidător.

— Nu?

— O, nu. Voi reveni.

— În Bonn?

— Vor fi mai multe știri europene care le vor dirija pe cele de la televiziunile americane, mai mult ca niciodată. Așteaptă și-ai să vezi.

Verena se întristă.

— Rahat, chiar pleci, nu-i așa?

— Ți-am spus, trebuie să o fac.

— Ei bine, spuse ea cu regret, nu te aștepta să fiu aici când te vei întoarce.

•

Jasper nu mai fusese la Budapesta. În tinerețe, privise întotdeauna spre Occident, spre America. În plus, toată viața lui, Ungaria fusese umbrită de norii gri ai comunismului. Totuși, în luna noiembrie a anului 1988, cu economia la pământ, ceva uimitor se petrecuse. Un mic grup de tineri comuniști cu minți reformatoare preluaseră controlul guvernului, iar unul dintre ei, Miklós Németh, devenise prim-ministru. Printre alte schimbări, el deschisese o piață de capital.

Jasper credea că era un lucru uimitor.

Cu doar șase luni înainte, Karoly Grosz, șeful dur al Partidului Comunist Ungar, declarase pentru revista *Newsweek* că democrația cu mai multe partide era o „imposibilitate istorică” în Ungaria. Németh adoptase însă o lege nouă, care permitea existența „cluburilor” independente politic. Era o știre importantă. Însă erau schimbări de durată? Sau Moscova avea să le reprime curând?

Jasper zbură spre Budapesta, într-un viscol de ianuarie. Pe malurile Dunării, zăpada troienea turnurile neogotice ale imensei clădiri a Parlamentului. În acea clădire îl întâlni Jasper pe Miklós Németh.

Jasper obținuse interviul cu ajutorul Rebeccăi Held. Deși nu o mai întâlnise, știa despre ea de la Dave Williams și Walli Franck. Odată ajuns la Bonn, o căutase: era cel mai apropiat lucru pe care îl avea de un om de contact german. Acum, ea era o figură importantă în Ministerul german al Afacerilor Externe. Și, mai mult decât atât, era prietena – poate amanta, presupuse Jasper – lui Frederik Bíró, asistentul lui Miklós Németh. Bíró aranjase interviul.

Bíró fu cel care îl întâmpină acum pe Jasper în anticameră și îl conduse, prin labirintul de holuri și coridoare, spre biroul prim-ministrului.

Németh avea doar 41 de ani. Era un bărbat scund, cu un păr șaten și des care îi cădea ondulat pe frunte. Chipul lui exprima atât inteligență și hotărâre, cât și anxietate. Pentru interviu, se așeză în spatele unei mese din stejar și se înconjură, agitat, de asistenți. Fără îndoială, era foarte conștient că nu vorbea doar cu Jasper, ci și cu Guvernul Statelor Unite – și că avea să fie urmărit și de Moscova.

Ca orice prim-ministru, vorbea, în mare parte, în clișee previzibile. Aveau să vină vremuri dificile, dar, pe termen lung, țara urma să devină mai puternică. „Și bla, bla, bla”, gândea Jasper. Îi trebuia ceva mai bun decât asta.

Îl întrebă dacă noile „cluburi” politice ar fi putut deveni vreodată partide politice libere.

Németh îl privi atent și direct pe Jasper și spuse cu o voce fermă și clară: „Aceasta este una dintre cele mai mari ambiții ale noastre”.

Jasper își ascunse uimirea. Nicio țară din spatele Cortinei de Fier nu avusese vreodată partide politice independente. Németh chiar vorbea serios?

Jasper întrebă dacă Partidul Comunist avea să renunțe vreodată la „rolul de conducere” din societatea ungară.

Németh îl privi din nou atent. „În doi ani, îmi pot imagina că șeful guvernului ar putea să nu mai fie un membru Politburo”, răspunse el.

Jasper trebui să se abțină să nu strige *Iisuse Hristoase*!

Era pe val și era timpul pentru întrebarea principală. „Sovieticii ar putea interveni ca să oprească aceste schimbări, așa cum au făcut-o în 1956?”

Németh îl privi la fel, pentru a treia oară.

„Gorbaciov a ridicat capacul unei oale care fierbe”, spuse el încet și clar. Apoi, adăugă: „Poate că aburul este periculos, dar schimbarea este ireversibilă”.

Iar Jasper știu că avea cea mai grozavă știre din Europa.

•

Câteva zile mai târziu, viziona o copie video a reportajului său, așa cum apăruse la televiziunile americane. Rebecca, o femeie echilibrată și încrezătoare în vârstă de 50 de ani,

prietenoasă, dar cu un aer autoritar, stătea lângă el. „Da, cred că Németh vorbește serios”, fu răspunsul ei la întrebarea lui Jasper.

Jasper terminase reportajul vorbind camerei, în fața clădirii Parlamentului, cu fulgi de nea aterizându-i în păr. „Pământul este puternic înghețat aici, în această țară a Europei de Est”, spunea el de pe ecran. „Dar, ca întotdeauna, semințele primăverii se agită sub pământ. În mod clar, ungurii își doresc schimbarea. Le-o vor permite însă stăpânii lor de la Moscova? Miklós Németh crede că la Kremlin se manifestă o nouă stare de toleranță. Doar timpul va decide dacă are dreptate.”

Acesta fusese finalul reportajului lui Jasper, dar acum, spre surprinderea lui el, văzu că un alt clip fusese adăugat. Un purtător de cuvânt al lui James Baker, secretarul de stat al noului președinte ales, George H.W. Bush, vorbea unui reporter invizibil. „Semnele slăbirii atitudinilor comuniste nu sunt de încredere”, spunea purtătorul de cuvânt. „Sovieticii încearcă să ademenească Statele Unite, creând un fals sentiment de siguranță. Nu avem niciun motiv să ne îndoim de dorința Kremlinului de a interveni în Europa de Est, în clipa în care se va simți amenințat. Necesitatea urgentă este de a potența credibilitatea intimidării nucleare a formațiunii NATO.”

— Dumnezeule, spuse Rebecca. Pe ce planetă trăiesc ăștia?

•

Tanya Dvorkin se întoarse la Varșovia în februarie 1989.

Îi părea rău să-l lase pe Vasili de unul singur în Moscova, mai cu seamă că avea să îi fie dor de el, dar și pentru că încă era ușor îngrijorată că ar fi putut să umple apartamentul cu adolescente. Nu credea cu adevărat că așa ceva avea să se întâmple. Acele zile se sfârșiseră. Cu toate acestea, grija o măcina puțin.

În orice caz, Varșovia era o sarcină importantă. Polonia era agitată. Solidaritatea se ridicase, cumva, din mormânt. În mod uimitor, generalul Jaruzelski – dictatorul care reprimase libertatea cu doar opt ani în urmă, încălcând orice promisiune și zdrobind sindicatele independente – disperat, fusese de acord să negocieze cu grupurile din opoziție.

După părerea Tanyei, nu Jaruzelski se schimbase, ci Kremlinul. Jaruzelski era același vechi tiran, dar care nu mai era sigur de sprijinul sovietic. Potrivit lui Dimka, lui Jaruzelski i se

spusese că Polonia trebuie să-și rezolve singură problemele, fără ajutorul Moscovei. Când Mihail Gorbaciov spusese acest lucru pentru prima dată, Jaruzelski nu îl crezuse. Niciunul dintre liderii est-europeni nu o făcuse. Asta se întâmplase însă în urmă cu trei ani și, în sfârșit, mesajul începea să fie asimilat.

Tanya nu știa ce urma să se întâmple. Nimeni nu știa. Niciodată în viața ei nu auzise atâtea discuții despre schimbare, liberalizare și libertate, dar comuniștii controlau încă blocul sovietic. Se apropia ziua când ea și Vasili ar fi putut să-și spună secretul și să dezvăluie lumii adevărata identitate a autorului Ivan Kuznetsov? În trecut, asemenea speranțe sfârșiseră întotdeauna zdrobite sub șenilele tancurilor sovietice.

De îndată ce Tanya sosi la Varșovia, fu invitată la cină în apartamentul Danutei Gorski.

La ușă, sunând la sonerie, își aminti de ultima dată când o văzuse pe Danuta, târâtă afară chiar din acel apartament de brutalii polițiști secreți ZOMO, în uniformele lor de camuflaj, în seara din urmă cu șapte ani când Jaruzelski declarase legea marțială.

Acum, Danuta îi deschise ușa zâmbind larg. O îmbrățișă pe Tanya, apoi o conduse în sufrageria apartamentului mic. Soțul ei, Marek, deschidea o sticlă de Riesling unguresc, iar pe masă era o farfurie cu cârnăciori și cu puțin muștar.

— Am stat în închisoare timp de optsprezece luni, spuse Danuta. Cred că m-au lăsat să ies din cauză că îi radicalizam pe ceilalți deținuți.

Râse, aruncându-și capul pe spate.

Tanya îi admira curajul. „Dacă aș fi fost lesbiană, m-aș fi îndrăgostit de Danuta”, se gândi ea. Toți bărbații pe care îi iubise Tanya fuseseră curajoși.

— Acum, fac parte din această Masă Rotundă, continuă Danuta. În fiecare zi, toată ziua.

— Chiar este o masă rotundă?

— Da, una imensă. Din punct de vedere teoretic, nimeni nu este șef. Dar, practic, Lech Wałęsa conduce întâlnirile.

Tanya se minună. Un electrician fără școală domina dezbaterile despre viitorul Poloniei. Așa ceva visase bunicul ei, bolșevicul muncitor în fabrică Grigori Peshkov. Cu toate acestea, Wałęsa era anticomunist. Într-un fel, era bucuroasă că Bunicul

Grigori nu trăise ca să vadă această ironie. I-ar fi putut frânge inima.

— Va reuși ceva Masa Rotundă? întrebă Tanya.

Înainte ca Danuta să poată răspunde, Marek spuse:

— Este un truc. Jaruzelski vrea să distrugă opoziția cooptându-i liderii, făcându-i parte din guvernul comunist, fără să schimbe sistemul. Este strategia lui pentru a-și păstra puterea.

— Probabil că Marek are dreptate, zise Danuta, însă trucul nu va funcționa. Noi cerem sindicate independente, o presă liberă și alegeri adevărate.

Tanya era șocată.

— Jaruzelski chiar discută despre alegeri libere? În Polonia existau deja alegeri de formă, în care doar partidelor comuniste și aliaților acestora li se permitea să propună candidați.

— Discuțiile eșuează de fiecare dată, dar el trebuie să oprească grevele, așadar, va convoca din nou Masa Rotundă, iar noi vom cere din nou alegeri.

— Ce este în spatele grevelor? întrebă Tanya. Fundamental, vreau să spun.

Marek interveni din nou:

— Știi ce spun oamenii? Patruzeci și cinci de ani de comunism, și încă nu există hârtie igienică. Suntem săraci! Comunismul nu funcționează.

— Marek are dreptate, spuse și Danuta. În urmă cu doar câteva săptămâni, un magazin de aici, din Varșovia, a anunțat că vor accepta avansuri pentru televizoare, lunea următoare. Nu aveau niciun televizor, vezi bine, dar sperau să primească. Oamenii au început să stea la coadă de vineri. Până luni dimineață, la rând erau cincisprezece mii de oameni – doar ca să-și scrie numele pe o listă!

Danuta intră în bucătărie și se întoarse cu un bol aromat de *zupa ogórkowa,* supa acră de castraveți, care îi plăcea Tanyei.

— Deci, ce se va întâmpla? întrebă Tanya în timp ce se așeză la masă. Vor fi alegeri adevărate?

— Nu, spuse Marek.

— Poate, zise Danuta. Ultima propunere este ca două treimi din locurile din parlament să fie rezervate pentru Partidul Comunist, iar pentru restul să se organizeze alegeri libere.

— Așadar, vom avea tot alegeri formale! spuse Marek.

— Dar ar fi mai bine decât ceea ce avem acum, rosti Danuta. Nu-i așa, Tanya?

— Nu știu, răspunse Tanya.

•

Dezghețul de primăvară nu sosise, iar Moscova încă era sub plapuma de zăpadă când noul prim-ministru ungar veni să-l vadă pe Mihail Gorbaciov.

Evgheni Filipov știa că venea Miklós Németh, și îl trase de rever pe Dimka afară din biroul liderului, cu doar câteva minute înainte de întâlnire.

— Această prostie trebuie să înceteze! spuse el.

În ultimele zile, Filipov părea tot mai agitat, observă Dimka. Părul lui grizonant era neîngrijit și mergea grăbit peste tot. Acum, avea 60 de ani, iar chipul lui afișa permanent încruntarea dezaprobatoare care îl însoțise o mare parte din viața lui. Costumele sale largi și părul tuns foarte scurt erau din nou la modă: puștii din Occident numeau acest aspect „retro”.

Filipov îl ura pe Gorbaciov. Liderul sovietic susținea toate lucrurile împotriva cărora Filipov luptase întreaga sa viață: relaxarea regulilor în locul strictei discipline de partid; inițiativa individuală în locul planificării centralizate; prietenia cu Occidentul în locul războiului împotriva capitalismului. Lui Dimka aproape că îi era milă de acest bărbat care își risipise viața ducând o bătălie pierdută.

Cel puțin, Dimka spera că era o bătălie pierdută. Conflictul nu se terminase încă.

— Despre ce prostie vorbim mai exact? întrebă Dimka precaut.

— Despre partidele politice independente! răspunse Filipov de parcă ar fi menționat o atrocitate. Ungurii au inițiat un curent periculos. Jaruzelski vorbește acum despre același lucru în Polonia. Jaruzelski!

Dimka înțelegea neîncrederea lui Filipov. Într-adevăr, era uimitor că tiranul polonez vorbea acum despre transformarea Solidarității într-o parte a viitorului națiunii și despre faptul că le permitea partidelor politice să concureze într-o alegere de tip occidental.

Iar Filipov nu știa totul. Sora lui Dimka, aflată în Varșovia, pentru TASS, îi trimitea informații exacte. Jaruzelski era pus la

zid, iar Solidaritatea era puternică. Ei nu stăteau de vorbă, pur și simplu, ci chiar planificau alegeri.

Era lucrul pe care Filipov și conservatorii din Kremlin luptau să-l împiedice.

— Aceste evoluții sunt foarte periculoase! spuse Filipov. Deschid ușa spre tendințele contrarevoluționare și revizioniste. Cu ce scop?

— Scopul este că nu mai avem bani să ne subvenționăm sateliții…

— Nu avem sateliți. Avem aliați.

— Orice ar fi, nu sunt dispuși să facă tot ce spunem, dacă nu le putem plăti supunerea.

— Aveam o armată care să apere comunismul – dar nu o mai avem.

Era ceva adevăr în acea exagerare. Gorbaciov anunțase retragerea din Europa de Est a unui sfert de milion de soldați și a zece mii de tancuri – o măsură economică esențială, dar, de asemenea, un gest de pace.

— Nu ne putem permite o asemenea armată, spuse Dimka.

Filipov era atât de indignat, încât părea pe punctul de a exploda.

— Nu vezi că vorbești despre sfârșitul tuturor lucrurilor pentru care luptăm încă din 1917?

— Hrușciov a spus că, în ceea ce privește bogăția și puterea militară, vor trece douăzeci de ani până să îi ajungem din urmă pe americani. Acum se împlinesc douăzeci și opt de ani și suntem și mai în urmă decât eram în 1961, când a spus-o Hrușciov. Evgheni, pentru ce te lupți?

— Pentru Uniunea Sovietică! La ce crezi că se gândesc americanii, în timp ce ne distrugem armata și permitem revizionismului să se strecoare printre aliații noștri? Râd de se prăpădesc! Președintele Bush este un războinic rece, care intenționează să ne înfrângă. Nu te păcăli singur.

— Am o părere diferită, spuse Dimka. Cu cât ne dezarmăm mai mult, cu atât mai puține motive vor avea americanii să își mărească arsenalul nuclear.

— Sper să ai dreptate, spuse Filipov. Spre binele tuturor, adăugă el, apoi plecă.

Plecă și Dimka, sperând că avea dreptate. Filipov identificase punctul slab al strategiei lui Gorbaciov. Se baza pe faptul că

președintele Bush era corect. Dacă americanii răspundeau dezarmării cu măsuri reciproce, Gorbaciov avea să fie susținut, iar rivalii lui din Kremlin ar fi părut nesăbuiți. Dar, dacă Bush nu ar fi răspuns – sau, mai rău, dacă ar fi crescut cheltuielile militare –, atunci Gorbaciov ar fi fost cel nesăbuit. Ar fi fost subminat, iar oponenții lui ar fi putut profita de ocazie ca să-l înlăture și să se întoarcă în vremurile confruntării superputerilor.

Dimka se îndreptă spre camerele lui Gorbaciov. Aștepta cu interes întâlnirea cu Németh. Ceea ce se întâmpla în Ungaria era incitant. Dimka era la fel de nerăbdător să afle ce avea să îi spună Gorbaciov lui Németh.

Liderul sovietic era imprevizibil. Era un comunist de carieră, dar care totuși nu dorea să impună comunismul în alte țări. Strategia lor era clară: *glasnost* și *perestroika,* deschidere și restructurare. Tacticile lui erau mai puțin evidente și era greu de prezis cum avea să acționeze într-o anumită situație. Îl forța pe Dimka să fie mereu atent.

Gorbaciov nu era prietenos cu Németh. Prim-ministrul ungar ceruse o oră și i se oferiseră douăzeci de minute. Putea fi o întâlnire dificilă.

Németh sosi împreună cu Frederik Bíró, pe care Dimka îl cunoștea deja. Secretara lui Gorbaciov îi conduse imediat pe cei trei în biroul central. Era o sală imensă, cu tavanul înalt și pereții lambrisați, vopsiți într-un galben-deschis. Gorbaciov se afla în spatele unui birou modern de culoare neagră, într-un colț. În afară de un telefon și de o veioză, pe birou nu era nimic. Vizitatorii se așezară pe scaunele elegante din piele neagră. Totul simboliza modernitatea.

Németh începu cu unele amabilități. Era pe cale să anunțe alegerile libere, spunea el. Libere însemna că rezultatul s-ar fi putut concretiza într-un guvern noncomunist. Ce părere ar fi avut Moscova în legătură cu acest lucru?

Gorbaciov roși, iar semnul purpuriu din naștere de pe capul lui chel se închise la culoare.

— Calea corectă este întoarcerea la rădăcinile leninismului, spuse el.

Nu însemna prea mult. Toată lumea care încerca să schimbe Uniunea Sovietică pretindea întoarcerea la rădăcinile leninismului.

— Comunismul își poate găsi din nou calea, întorcându-se la vremea de dinaintea lui Stalin, continuă Gorbaciov.

— Nu, nu poate, spuse sincer Németh.

— Doar partidul poate crea o societate corectă! Acest lucru nu trebuie lăsat la voia întâmplării.

— Nu suntem de aceeași părere.

Németh începea să pară afectat. Fața îi era palidă și vocea îi tremura. Era un cardinal care sfida autoritatea papei.

— Trebuie să vă pun o întrebare, foarte direct, spuse el. Dacă organizăm alegeri și Partidul Comunist nu este ales, Uniunea Sovietică va interveni cu forțe militare, așa cum s-a întâmplat în 1956?

În sală se făcu o liniște deplină. Nici măcar Dimka nu știa cum avea să răspundă Gorbaciov.

Apoi, Gorbaciov rosti un singur cuvânt în limba rusă: *Niet.* Nu.

Németh arăta ca un om a cărui sentință la moarte fusese anulată.

— Cel puțin, nu cât timp voi sta în acest scaun, adăugă Gorbaciov.

Németh râse. Nu credea că Gorbaciov se afla în pericol de a fi destituit.

Se înșela. Kremlinul întotdeauna prezenta un front unit în fața lumii, dar niciodată nu era la fel de armonios cum pretindea. Oamenii nu știau cât de șubredă era conducerea lui Gorbaciov. Németh era satisfăcut să afle ce intenții avea Gorbaciov, dar Dimka știa mai bine.

Totuși, Németh nu terminase. Câștigase o concesie din partea lui Gorbaciov – promisiunea că Uniunea Sovietică nu avea să intervină ca să împiedice răsturnarea comunismului în Ungaria! Și, cu toate acestea, acum cu un curaj surprinzător, Németh insistă pentru o garanție în plus.

— Gardul este distrus, spuse el. Ori trebuie refăcut, ori abandonat.

Dimka știa despre ce vorbea Németh. Granița dintre Ungaria comunistă și Austria capitalistă era asigurată de un gard electrificat din oțel inoxidabil, lung de două sute patruzeci de kilometri. În mod firesc, era costisitor de întreținut, înnoirea întregului gard ar fi costat milioane.

— Dacă trebuie reînnoit, atunci, reînnoiți-l, spuse Gorbaciov.

— Nu, zise Németh. Poate că era agitat, dar era hotărât. Dimka îi admira curajul. Nu am banii necesari și nu am nevoie de gard, continuă Németh. Este o instalație a Tratatului de la Varșovia. Dacă-l vreți, voi ar trebui să-l înnoiți.

— Acest lucru nu se va întâmpla, spuse Gorbaciov. Uniunea Sovietică nu mai are atâția bani. Acum zece ani, barilul de petrol costa patruzeci de dolari și nu puteam face nimic. Cât costă acum, nouă dolari? Suntem faliți.

— Lăsați-mă să mă asigur că ne înțelegem, spuse Németh. Transpira și își ștergea fața cu o batistă. Dacă nu plătiți, nu înnoim gardul, iar acesta nu va mai funcționa ca o barieră eficientă. Oamenii vor putea pleca în Austria, iar noi nu îi vom opri.

Se făcu din nou o liniște profundă. Apoi, în cele din urmă, Gorbaciov oftă și spuse:

— Așa să fie.

Acesta fu sfârșitul întâlnirii. Amabilitățile de rămas-bun erau de complezență. Ungurii nu știau cum să plece mai repede. Primiseră tot ceea ce ceruseră. Dădură mâna cu Gorbaciov și ieșiră repede din cameră. Era ca și când ar fi vrut să se urce în avion înainte ca Gorbaciov să aibă timp să se răzgândească.

Dimka se întoarse gânditor în biroul său. Gorbaciov îl surprinsese de două ori: prima dată, fiind neașteptat de ostil față de reformele lui Németh, și a doua oară, neopunând nicio rezistență reală împotriva lor.

Aveau ungurii să abandoneze gardul? Era o parte esențială a Cortinei de Fier. Dacă oamenilor li s-ar fi permis, brusc, să treacă granița spre Occident, ar fi fost o schimbare și mai importantă decât alegerile libere.

Însă Filipov și conservatorii nu se predaseră încă. Erau atenți la cel mai mic semn de slăbiciune al lui Gorbaciov. Dimka nu se îndoia că aveau planuri de urgență pentru o lovitură de stat.

Privi gânditor imensul tabloul revoluționar de pe peretele din biroului său, când sună Natalya.

— Știi ce este o rachetă Lance, nu-i așa? întrebă ea fără altă introducere.

— O armă nucleară de suprafață, cu rază mică de acțiune, spuse el. Americanii au cam șapte sute în Germania. Din fericire, raza acestora este de aproximativ 120 de kilometri.

— Nu mai este așa, spuse ea. Președintele Bush vrea să le modernizeze. Cele noi vor zbura 450 de kilometri.

— La naiba! Acesta era lucrul prezis de Filipov, de care se temea Dimka. Dar nu are sens. Nu cu mult timp în urmă, Reagan și Gorbaciov au retras rachetele balistice cu rază medie de acțiune.

— Bush crede că Reagan a mers prea departe cu dezarmarea.

— Cât de precis este acest plan?

— Bush s-a înconjurat de uliii Războiului Rece, conform centrului KGB din Washington. Secretarul apărării, Cheney, este încrâncenat. La fel și Scowcroft. Brent Scowcroft era consilierul Securității Naționale. Și mai este o femeie, Condoleeza Rice, care este la fel de a naibii.

Dimka era deznădăjduit.

— Filipov va spune: „Am avut dreptate”.

— Filipov și alții. Este o evoluție periculoasă pentru Gorbaciov.

— Care este orarul americanilor?

— Vor face presiuni asupra europenilor din Vest la întâlnirea NATO din mai.

— Rahat, spuse Dimka. Avem probleme.

•

Rebecca Held se afla în apartamentul ei din Hamburg, seara târziu, lucrând, cu hârtiile împrăștiate pe masa rotundă din bucătărie. Pe tejghea erau o ceașcă murdară de cafea și o farfurie cu firimituri de la sandviciul pe care îl mâncase la cină. Se dezbrăcase de hainele elegante de lucru, se demachiase, făcuse duș, se îmbrăcase cu o lenjerie de corp veche și largă și își pusese un șal vechi, din mătase.

Se pregătea pentru prima vizită în Statele Unite. Avea să meargă împreună cu șeful ei, Hans-Dietrich Genscher, vicecancelarul Germaniei, ministru de externe și șeful Partidului Liber Democrat din care făcea parte. Misiunea lor era să le explice americanilor că nu mai voiau arme nucleare. Sub conducerea lui Gorbaciov, Uniunea Sovietică devenise mai puțin amenințătoare. Armele nucleare modernizate nu doar că erau inutile: de fapt, ar fi putut fi contraproductive, subminând mișcările de pace ale lui Gorbaciov și întărind mâna uliilor din Moscova.

Citea o estimare a serviciilor de informații germane cu privire la lupta pentru putere din Kremlin, când sună soneria.

Se uită la ceas. Era ora 9:30. Nu aștepta niciun vizitator și, cu siguranță, nu era îmbrăcată corespunzător pentru a primi pe cineva. Totuși, probabil că era un vecin din aceeași clădire cu vreo cerere trivială, cum ar fi să ceară cu împrumut o cutie cu lapte.

Nu merita o gardă de corp permanentă: din fericire, nu era destul de importantă încât să atragă teroriștii. În același timp, ușa ei avea un vizor, astfel încât putea verifica înainte de a deschide.

Rămase surprinsă să-l vadă afară pe Frederik Bíró.

Avea îndoieli. O vizită-surpriză de la amantul său era o încântare – dar ea părea foarte speriată. La vârsta de 57 de ani, orice femeie voia timp ca să se pregătească înainte de a se afișa înaintea bărbatului ei.

Nu putea însă să-i ceară să aștepte pe hol cât timp s-ar fi machiat și și-ar fi schimbat lenjeria.

Deschise ușa.

— Draga mea, spuse el și o sărută.

— Mă bucur să te văd, dar m-ai prins nepregătită, zise ea. Arăt groaznic.

El intră și închise ușa. O ținu la distanță și o studie.

— Păr ciufulit, ochelari, cămașă de noapte, picioare goale, spuse el. Arăți adorabil.

Ea râse și îl conduse în bucătărie.

— Ai luat cina? îl întrebă ea. Să-ți fac o omletă?

— Doar o cafea, te rog. Am mâncat în avion.

— Ce faci la Hamburg?

— M-a trimis șeful meu. Fred se așeză la masă. Prim-ministrul Németh va veni în Germania săptămâna viitoare, ca să-l vadă pe cancelarul Kohl. Îi va pune o întrebare lui Kohl. Ca toți politicienii, vrea să știe răspunsul înainte să pună întrebarea.

— Ce întrebare?

— Trebuie să-ți explic.

Puse o ceașcă de cafea în fața lui Fred.

— Continuă, am la dispoziție o noapte întreagă.

— Sper să nu dureze atât de mult. O atinse pe picior, pe sub halat. Am alte planuri. Îi atinse lenjeria intimă. Oh! spuse el. Chiloței largi.

Ea roși.

— Nu te așteptam!

El rânji.

— Aș putea să-mi bag ambele mâini acolo – poate ambele brațe.

Ea îi împinse mâna și se mută de cealaltă parte a mesei.

— Mâine îmi voi arunca toată lenjeria intimă veche. Stătea în partea opusă lui. Nu mă face să mă simt jenată și spune-mi de ce ești aici.

— Ungaria își va deschide granița cu Austria.

Rebecca crezu că nu îl auzise bine.

— Despre ce vorbești?

— Ne vom deschide granița. Vom lăsa gardul să se deterioreze. Vom elibera oamenii, să poată pleca unde vor.

— Nu vorbești serios.

— Este o decizie și economică, și politică. Gardul se prăbușește și nu ne permitem să-l reconstruim.

Rebecca începea să înțeleagă.

— Dar, dacă ungurii pot să iasă, atunci, toată lumea poate. Cum îi veți opri pe cehi, pe iugoslavi, pe polonezi…

— Nu o vom face.

— … pe germanii din Est. O, Dumnezeule, familia mea va putea să plece.

— Da.

— Așa ceva nu se poate întâmpla. Sovieticii nu o vor permite.

— Németh a fost la Moscova și i-a spus lui Gorbaciov.

— Și ce a răspuns Gorbi?

— Nimic. Nu este mulțumit, dar nu va interveni. Nici el nu-și permite să reînnoiască gardul.

— Dar…

— Am fost acolo, la întâlnirea de la Kremlin. Németh l-a întrebat direct dacă sovieticii vor invada, ca în 1956. Răspunsul lui a fost *niet.*

— Îl crezi?

— Da.

Aceasta era o știre care avea să schimbe lumea. Rebecca lucrase pentru asta toată viața ei politică, dar nu îi venea să creadă că avea să se întâmple cu adevărat: familia ei, liberă să călătorească din estul spre vestul Germaniei! Libertate!

Apoi, Fred spuse:

— Există un posibil inconvenient.

— Mă temeam de asta.

— Gorbaciov a promis că nu va interveni militar, dar nu a eliminat sancțiunile economice.

Rebecca credea că asta era ultima lor problemă.

— Economia Ungariei se va îndrepta spre Occident și va crește.

— Asta vrem, dar va dura un timp. Oamenii ar putea să întâmpine greutăți. Kremlinul ar putea spera să ne împingă spre un colaps economic, înainte ca economia să aibă timp să își revină. Apoi ar putea exista o contrarevoluție.

Rebecca înțelese că el avea dreptate. Era un lucru foarte periculos.

— Știam că e prea frumos ca să fie adevărat, spuse ea deznădăjduită.

— Nu dispera. Avem soluții. De asta sunt aici.

— Care este planul tău?

— Avem nevoie de sprijinul celei mai bogate țări din Europa. Dacă obținem un credit mare de la băncile germane, putem să rezistăm presiunii sovietice. Săptămâna viitoare, Németh îi va cere lui Kohl un împrumut. Știu că nu poți autoriza un asemenea lucru de una singură, dar speram să pui o vorbă bună. Ce va spune Kohl?

— Nu-mi pot imagina că va refuza, dacă răsplata este deschiderea granițelor. În afară de câștigul politic, gândește-te ce ar însemna asta pentru economia Germaniei.

— S-ar putea să avem nevoie de o mulțime de bani.

— De cât?

— Probabil că de un miliard de mărci germane.

— Nu-ți face griji, spuse Rebecca. Vei primi banii.

•

Economia sovietică se înrăutățea tot mai mult, potrivit raportului CIA prezentat în fața reprezentantului Congresului, George Jakes. Reformele lui Gorbaciov – descentralizarea, mai multe bunuri de consum, mai puține arme – nu erau suficiente.

Sateliții est-europeni erau presați să urmeze Uniunea Sovietică prin liberalizarea propriilor economii, însă orice schimbare avea să fie minoră și treptată, prezicea Agenția. Dacă țările ar fi respins în mod direct comunismul, atunci Gorbaciov ar fi trimis tancurile.

Lui George, care participa la o ședință a Comisiei Camerei de Supraveghere a Serviciilor de Informații, acest lucru nu i se

părea corect. Polonia, Ungaria și Cehoslovacia erau înaintea Uniunii Sovietice, îndreptându-se spre libera inițiativă și democrație, iar Gorbaciov nu făcea nimic să le împiedice.

Președintele Bush și secretarul apărării, Cheney, credeau însă cu pasiune în amenințarea sovietică și, ca întotdeauna, CIA era sub presiunea de a-i spune președintelui ce voia să audă.

Întâlnirea îl lăsă pe George nemulțumit și temător. Luă elegantul metrou de la Capitoliu înapoi spre clădirea de birouri Cannon House, unde avea un apartament cu trei camere aglomerate. În hol era o recepție, o canapea pentru vizitatorii care așteptau și o masă rotundă pentru ședințe. Pe o parte se afla zona administrației, ticsită cu birourile angajaților, cu rafturi de cărți și dulapuri pentru acte. Pe partea opusă era camera lui George, cu un birou, o masă de conferință și o fotografie a lui Bobby Kennedy.

Fu intrigat să vadă, pe lista întâlnirilor de după-amiază, un preot din Anniston, Alabama, reverendul Clarence Bowyer, care voia să-i vorbească despre drepturile civile.

George nu avea să uite niciodată orașul Anniston. Era orașul în care participanții la Cursa pentru Libertate fuseseră atacați de mulțime, iar autobuzul lor fusese incendiat. Fusese singura dată când cineva încercase, cu adevărat, să-l omoare pe George.

Probabil că acceptase cererea bărbatului de a se întâlni, deși acum nu își amintea de ce. Bănuia că un preot din Alabama care voia să-l vadă era un american de origine africană, dar tresări când asistentul conduse în birou un bărbat alb. Reverendul Bowyer era cam de aceeași vârstă cu George, purta un costum gri, o cămașă albă și o cravată închisă la culoare, dar era încălțat cu teniși – poate din cauză că avea mult de mers prin Washington. Dinții din față erau mari, bărbia era mică și retrasă, iar părul grizonant îl făcea să semene cu o veveriță. Vag, i se părea cunoscut. Era însoțit de un adolescent care îi semăna.

— Încerc să le aduc Evanghelia lui Iisus Hristos soldaților și celorlalți muncitori de la depozitul armatei din Anniston, spuse Bowyer prezentându-se. Mulți membri ai congregației mele sunt americani de origine africană.

Bowyer era sincer, își spuse George; avea o biserică mixtă, ceea ce era neobișnuit.

— De ce vă interesează drepturile civile, părinte?

— Ei bine, domnule, când eram tânăr, am fost segregaționist.

— Mulți oameni au fost, spuse George. Toți am învățat multe lucruri de atunci.

— Am făcut mai mult decât să învăț, zise Bowyer. Am petrecut zeci de ani în pocăință.

Acest lucru părea puțin cam dur. Unii dintre cei care solicitau întrevederi cu reprezentantul Congresului erau mai mult sau mai puțin nebuni. Angajații lui George făceau tot ce puteau să înlăture nebunii, dar, din când în când, mai scăpa câte unul. Totuși, Bowyer îi părea destul de întreg la minte lui George.

— Pocăință, repetă George trăgând de timp.

— Domnule congresmen Jakes, spuse solemn Bowyer, am venit aici să-mi cer scuze.

— Pentru ce, mai exact?

— În 1961 te-am lovit cu o rangă. Cred că ți-am rupt mâna.

Într-o clipă, George înțelese de ce bărbatul îi părea cunoscut. Se aflase în mulțimea de la Anniston. Încercase să o lovească pe Maria, dar George își întinsese brațul. Încă îl durea când era frig. George îl fixă uimit cu privirea pe preotul cinstit.

— Așadar, tu ai fost, spuse el.

— Da, domnule. Nu am nicio scuză. Știam ce făceam, și am greșit. Dar nu v-am uitat niciodată. Vreau doar să știți cât de rău îmi pare și voiam ca fiul meu, Clam, să fie martor la mărturisirea faptelor mele rele.

George era zăpăcit. Nimic asemănător nu i se mai întâmplase vreodată.

— Așadar, ai devenit preot, spuse el.

— La început, am devenit un bețiv. Din cauza whisky-ului, mi-am pierdut slujba, casa și mașina. Apoi, într-o duminică, Dumnezeu mi-a ghidat pașii spre o mică misiune aflată într-o baracă, într-un cartier sărac. Preotul – care, întâmplător, era negru – a citat din capitolul 25 al Evangheliei după Matei, în special versetul cu numărul 40: „Întrucât ați făcut unuia dintr-acești frați ai Mei, prea mici, Mie Mi-ați făcut”.

George auzise de mai multe ori acel verset. Mesajul său era că un rău făcut oricui era un rău făcut lui Iisus. Pe americanii de origine africană, cărora li se făcuse mai mult rău decât majorității cetățenilor, acea noțiune îi consola foarte mult. Versetul era citat chiar și pe fereastra galeză din Biserica Baptistă de pe Sixteenth Street, din Birmingham.

— Am intrat în biserică pentru a-mi bate joc și am ieșit mântuit, spuse Bowyer.

— Mă bucur să aud că v-ați schimbat, părinte, răspunse George.

— Nu merit iertarea dumneavoastră, domnule congresmen, dar sper la cea a lui Dumnezeu. Bowyer se ridică în picioare. Nu vă mai răpesc din timpul prețios. Mulțumesc.

Și George se ridică în picioare. Simțea că nu-i răspunsese în mod adecvat bărbatului aflat sub influența emoțiilor puternice.

— Înainte de a pleca, spuse el, să dăm mâna. Îi cuprinse palma lui Bowyer cu ambele mâini. Dacă Dumnezeu te poate ierta, Clarence, cred că ar trebui să o fac și eu.

Bowyer se înecă de emoție. Lăcrima când dădu mâna cu George.

Din impuls, George îl îmbrățișă. Bărbatul tremura, suspinând.

După un minut, George se retrase. Bowyer încercă să vorbească, dar nu reuși. Plângând, se întoarse și ieși din cameră.

Fiul său îi strânse mâna lui George.

— Mulțumesc, domnule congresmen, spuse băiatul cu o voce tremurândă. Nu vă pot spune cât de mult înseamnă pentru tatăl meu faptul că l-ați iertat. Sunteți un om minunat, domnule.

Îl urmă pe Bowyer afară din cameră.

George se așeză din nou, uluit. „Ei bine, se gândi el, ce spui de asta?”

•

În seara aceea, îi povesti Mariei ce se întâmplase.

Reacția ei fu lipsită de empatie.

— Presupun că este dreptul tău să-i ierți, ție ți-a fracturat brațul, spuse ea. Eu nu prea am milă de segregaționiști. Aș vrea să-l văd pe reverendul Bowyer la închisoare pentru câțiva ani sau legat în lanțuri. Apoi, poate i-aș accepta scuzele. Toți acei judecători corupți, polițiștii brutali și constructorii de bombe încă umblă liberi, știi? Nu au fost niciodată aduși în fața justiției pentru ce au făcut. Probabil că unii primesc pensie. Vor și iertare? Nu-i voi ajuta să se simtă confortabil. Dacă vinovăția lor îi face să se simtă nefericiți, mă bucur. E cel mai puțin grav lucru pe care îl merită.

George zâmbi. Maria devenise mai curajoasă la 50 de ani. Era una dintre cele mai în vârstă persoane din Departamentul de

Stat, respectată atât de republicani, cât și de democrați. Era încrezătoare în sine și autoritară.

Erau în apartamentul ei, iar ea gătea cina, biban de mare umplut cu ierburi, în timp ce George așeza masa. O aromă delicată umplu camera, făcându-l pe George să saliveze. Maria îi umplu paharul cu vin Lynmar Chardonnay, apoi puse broccoli în aparatul de gătit cu aburi. Cântărea puțin mai mult decât înainte și încerca să mănânce ușor, fără grăsimi, ca George.

După cină, își băură cafeaua pe canapea. Maria era calmă.

— Vreau să pot privi înapoi și să spun că lumea era un loc mai sigur când am părăsit Departamentul de Stat decât atunci când am sosit, spuse ea. Vreau ca nepoții și nepoatele mele, și finul meu, Jack, să-și poată crește copiii fără amenințarea unei superputeri nucleare deasupra capetelor. Apoi voi putea spune că mi-am petrecut bine viața.

— Înțeleg ce simți, spuse George, dar pare un vis. Este posibil?

— Poate. Blocul sovietic este mai aproape de prăbușire decât în orice altă perioadă de după cel de-al Doilea Război Mondial. Ambasadorul nostru de la Moscova crede că doctrina Brejnev este moartă.

Doctrina lui Brejnev spunea că Uniunea Sovietică controla Europa de Est, așa cum doctrina Monroe oferea aceleași drepturi Statelor Unite ale Americii în America de Sud.

George dădu din cap.

— Dacă Gorbaciov nu mai vrea să conducă imperiul comunist, este un câștig geopolitic imens pentru Statele Unite.

— Ar trebui să facem tot ce putem ca să-l ajutăm pe Gorbaciov să rămână la putere. Nu o facem însă, pentru că președintele Bush crede că toată situația este o înșelare a încrederii, întreprinsă de Gorbaciov. Așadar, chiar plănuiește să mărească numărul armelor nucleare în Europa.

— Ceea ce garantează subminarea lui Gorbaciov și îi încurajează pe uliii din Kremlin.

— Exact. În orice caz, am o mulțime de germani care vin mâine să încerce să-l lămurească.

— Succes, spuse sceptic George.

— Mda.

George își băuse cafeaua, dar nu voia să plece. Se simțea confortabil, plin de mâncare bună și vin și îi plăcea să stea de vorbă cu Maria.

— Știi ceva? spuse el. În afară de fiul și de mama mea, îmi placi mai mult decât oricine altcineva.

— Ce face Verena? întrebă tăios Maria.

George zâmbi.

— Se întâlnește cu vechiul tău iubit, Lee Montgomery. Acum, lucrează ca editor la *Washington Post.* Cred că este o relație serioasă.

— Bun.

— Îți amintești… Probabil că nu ar fi trebuit să o spună, dar băuse o jumătate de sticlă de vin și se gândi: „Ce naiba?” Îți amintești când am făcut sex pe canapeaua asta?

— George, spuse ea, nu o fac suficient de des încât să uit.

— Din nefericire, nici eu.

Ea râse, dar spuse:

— Mă bucur.

El era nostalgic.

— Când s-a întâmplat?

— În noaptea în care a demisionat Nixon, acum 15 ani. Erai tânăr și frumos.

— Iar tu erai aproape la fel de frumoasă ca astăzi.

— Lingușitorule.

— A fost plăcut, nu-i așa? Sexul, vreau să spun.

— Plăcut? Încercă să se prefacă ofensată. Atât?

— A fost grozav.

— Da.

Se simțea copleșit gândindu-se la toate ocaziile pierdute.

— Ce s-a întâmplat cu noi?

— Trebuia să mergem pe drumuri diferite.

— Cred că da. Se făcu liniște, apoi George întrebă: Vrei să o facem din nou?

— Am crezut că nu mă vei mai întreba.

Se sărutară, iar el își aminti imediat cum se întâmplase prima dată: foarte relaxat, foarte natural, foarte potrivit.

Corpul ei se schimbase. Era mai moale, mai puțin ferm, pielea mai uscată la atingerea lui. Presupunea că același lucru era valabil și pentru corpul său: mușchii de luptător dispăruseră de mult. Dar nu conta. Buzele și limba ei fremătau sub ale lui, iar el

simțea aceeași plăcere aprinsă de a fi atras în brațele unei femei senzuale și iubitoare.

Ea îi desfăcu nasturii de la cămașă. În timp ce el se dezbrăca, ea se ridică în picioare și își dădu rapid jos rochia.

— Înainte de a merge mai departe… spuse George.

— Ce? Ea se așeză din nou. Te-ai răzgândit?

— Din contră. Apropo, drăguț sutien.

— Mulțumesc. Poți să mi-l dai jos imediat. Ea îi scoase cureaua.

— Vreau să-ți spun ceva. Cu riscul de a strica totul…

— Spune, zise ea. Riscă.

— Îmi dau seama de ceva. Cred că mi-am dat seama și înainte.

Îl privi, zâmbi puțin fără să spună nimic, iar el avea cel mai straniu sentiment că ea știa exact ce urma.

— Mi-am dat seama că te iubesc, spuse el.

— Chiar mă iubești?

— Da. Te deranjează? Este în regulă? Am stricat atmosfera?

— Prostule, spuse ea. Eu sunt îndrăgostită de tine de ani de zile.

•

Rebecca sosi la sediul Departamentului de Stat din Washington într-o zi caldă de primăvară. În stratul de flori din fața clădirii văzu narcisele înflorite, iar ea era plină de speranță. Imperiul sovietic se șubrezea, poate în mod definitiv. Germania avea șansa să devină unită și liberă. Americanii aveau nevoie doar de un ghiont în direcția corectă.

Rebecca se gândea că datorită Carlei, mama ei adoptivă, era aici, în Washington, reprezentându-și țara, negociind cu cei mai puternici oameni din lume. În timpul războiului, Carla luase din Berlin o fată îngrozită, în vârstă de 13 ani, de origine evreiască, și îi insuflase încrederea de a deveni o femeie internațională de stat. „Trebuie să fac o fotografie și să i-o trimit”, își spuse Rebecca.

Împreună cu șeful ei, Hans-Dietrich Genscher, și cu o mână de asistenți, intră în clădirea modernă a Departamentului de Stat. Pe culoarul cu două etaje văzură o pictură murală imensă, intitulată *Apărarea Libertăților Umane,* care ilustra cele cinci libertăți, protejate de armata americană.

Germanii fură întâmpinați de o femeie pe care o Rebecca o cunoscuse, până acum, doar ca o voce caldă, inteligentă, la telefon: Maria Summers. Rebecca era surprinsă să vadă că Maria era afro-americană. Apoi, se simți vinovată de faptul că fusese surprinsă: nu exista niciun motiv pentru care un afro-american nu ar fi trebuit să dețină o funcție înaltă în Departamentul de Stat. În cele din urmă, Rebecca își dădu seama că în clădire erau foarte puține alte fețe cu ten închis la culoare. Maria era neobișnuită, iar surpriza Rebeccăi era, până la urmă, justificată.

Maria era prietenoasă și primitoare, dar, curând, se dovedi că secretarul de stat James Baker nu simțea la fel. Germanii așteptară în afara biroului său timp de zece minute. Maria era, în mod clar, îngrozită. Rebecca începu să se îngrijoreze. Nu avea cum să fie un accident. A-l face pe vicecancelarul german să aștepte era o insultă calculată. Probabil că Baker era ostil.

Rebecca mai auzise că americanii făceau lucruri de genul acesta. După aceea, spuneau presei că vizitatorii fuseseră mustrați din cauza punctelor lor de vedere, iar în presa de acasă apăreau articole jenante. Ronald Reagan procedase la fel cu liderul opoziției britanice, Neil Kinnock, deoarece și el milita pentru dezarmare.

Rebeccăi nu prea îi păsa de o astfel de insultă. Politicienii bărbați pozau mult. Erau doar niște băieți care voiau să facă impresie. Însemna totuși că întrunirea avea să fie, probabil, neproductivă, iar asta nu ajuta la detensionarea situației.

După 15 minute, fură conduși înăuntru. Baker era înalt, suplu și avea un accent texan, însă nu era un bădăran de la țară: era foarte bine îmbrăcat și bărbierit. Dădu rapid mâna cu Hans-Dietrich Genscher și spuse:

— Suntem foarte dezamăgiți de atitudinea ta.

Din fericire, Genscher nu era un fricos. Era vicecancelar al Germaniei și ministru de externe de 15 ani și știa să ignore purtarea grosolană. Un bărbat chel, cu ochelari, avea un chip cărnos și certăreț.

— Credem că politica voastră este depășită, spuse el calm. Situația din Europa s-a schimbat și trebuie să țineți cont de asta.

— Trebuie să menținem puterea intimidării nucleare a NATO, zise Baker ca și când ar fi repetat o mantră.

Genscher își controlă nerăbdarea cu un efort vizibil.

— Nu suntem de aceeași părere – și nici oamenii noștri. Patru din cinci germani vor ca toate armele nucleare să fie retrase din Europa.

— Se lasă păcăliți de propaganda de la Kremlin!

— Trăim în democrație. La urma urmelor, poporul decide.

Dick Cheney, secretarul american al apărării, era și el în încăpere.

— Unul dintre țelurile principale ale Kremlinului este să denuclearizeze Europa, spuse el. Nu trebuie să cădem în capcana lor!

În mod evident, pe Genscher îl irita să i se țină lecții despre politicile europene de oameni care cunoșteau mult mai puțin subiectul decât el. Semăna cu un profesor care încerca, inutil, să le explice un lucru elevilor care erau, în mod voit, obtuzi.

— Războiul Rece s-a terminat, spuse el.

Rebecca fu îngrozită să vadă că discuția devenea complet inutilă. Nimeni nu asculta: toți luaseră deja o hotărâre.

Avea dreptate. Cele două părți făcură schimb de remarci enervante timp de mai multe minute, apoi întâlnirea luă sfârșit.

Nu se făcură fotografii.

În timp ce germanii plecau, Rebecca se chinuia să găsească o soluție pentru a salva această situație, însă nu reuși.

Pe hol, Maria Summers îi spuse Rebeccăi:

— Nu a mers așa cum m-am așteptat.

Nu era o scuză, dar, având în vedere cât îi permitea poziția ei, semăna cu o scuză.

— Este în regulă, spuse Rebecca. Îmi pare rău că nu s-a dialogat mai mult, în loc să se țină scorul.

— Putem să facem ceva ca să-i apropiem mai mult pe seniori în ceea ce privește această chestiune?

Rebecca era pe cale să spună că nu știa; apoi îi veni o idee.

— Poate că da, spuse ea. De ce nu-l aduceți pe președintele Bush în Europa? Să vadă cu ochii lui. Rugați-l să le vorbească polonezilor și ungurilor. Cred că s-ar putea să-și schimbe părerea.

— Aveți dreptate, spuse Maria. Îi voi sugera asta. Mulțumesc.

— Succes, spuse Rebecca.

• Capitolul 60 •

Lili Franck și ceilalți membri ai familiei sale erau uimiți.

Urmăreau știrile televiziunii din Germania de Vest. Toată lumea din Germania de Est urmărea televiziunea din Germania de Vest, chiar și nomenclaturiștii Partidului Comunist: își dădeai seama după unghiul antenelor de pe acoperișurile lor.

Părinții lui Lili, Carla și Werner, erau acolo, alături de Karolin, Alice și logodnicul lui Alice, Helmut.

În ziua de 2 mai, granița Ungariei cu Austria era deschisă.

Deschiderea nu fusese făcută discret. Guvernul ținuse o conferință de presă la Hegyeshalom, locul în care drumul de la Budapesta spre Viena traversa granița. Poate că încercau să provoace reacția sovieticilor. Cu o mare ceremonie, în fața a sute de camere străine, alarma electronică și sistemul de supraveghere fură întrerupte pe întreaga frontieră.

Familia Franck se holba, neîncrezătoare.

Grăniceri cu clești mari de tăiat sârmă începură să taie gardul, să ridice panourile mari de sârmă ghimpată, să le ducă și să le arunce într-o grămadă.

— Dumnezeule, Cortina de Fier se prăbușește, rosti Lili.

— Sovieticii nu vor accepta asta, spuse Werner.

Lili nu era atât de sigură. În acele zile, nu era sigură de nimic.

— Cu siguranță că ungurii nu ar fi făcut asta dacă nu s-ar fi așteptat ca sovieticii să accepte, nu-i așa?

Tatăl ei scutură din cap.

— Poate că ei cred că pot scăpa…

Alice radia de speranță.

— Asta înseamnă că Helmut și cu mine putem pleca! spuse ea. Ea și logodnicul ei își doreau cu disperare să plece din Germania de Est. Putem, pur și simplu, să mergem cu mașina în Ungaria, ca și când am pleca în vacanță, apoi să trecem granița!

Lili o compătimi: tânjea ca Alice să aibă ocaziile pe care ea le pierduse, dar nu avea cum să fie atât de ușor.

— Chiar putem? Serios? întrebă Helmut.

— Nu, nu puteți, spuse ferm Werner. Arătă spre televizor. În primul rând, nu văd pe nimeni care să treacă granița. Să vedem dacă se întâmplă cu adevărat. În al doilea rând, guvernul Ungariei ar putea să se răzgândească oricând și să înceapă să

aresteze oameni. În al treilea rând, dacă ungurii vor cu adevărat să înceapă să lase oamenii să plece, sovieticii vor trimite tancuri, ca să-i oprească.

Lili credea că tatăl era prea pesimist. Acum în vârstă de 70 de ani, devenea timid la vârsta lui înaintată. Observase asta în afaceri. Disprețuia ideea telecomenzilor pentru televizoare, iar când acestea deveniseră rapid indispensabile, fabrica lui fusese nevoită să lupte ca să recupereze handicapul.

— Vom vedea, spuse Lili. În următoarele câteva săptămâni, în mod sigur, unii oameni vor încerca să fugă. După aceea, vom afla dacă îi oprește cineva.

— Dacă bunicul Werner se înșală? întrebă Alice emoționată. Nu putem, pur și simplu, să ignorăm o asemenea șansă! Ce ar trebui să facem?

— Pare periculos, rosti Karolin neliniștită.

— Ce te face să crezi că Guvernul Germaniei de Est va continua să ne permită să mergem în Ungaria? o întrebă Werner pe Lili.

— Va fi nevoit să o facă, argumentă Lili. Dacă au anulat concediile de vară a mii de familii, va avea loc o adevărată revoluție.

— Chiar dacă se va dovedi că e sigur pentru alții, pentru noi s-ar putea să fie diferit.

— De ce?

— Fiindcă suntem familia Franck, spuse Werner exasperat. Mama ta a fost consilier local social-democrat, sora ta l-a umilit pe Hans Hoffmann, Walli a omorât un grănicer, iar tu și Karolin cântați cântece de protest. Afacerea familiei noastre este în Berlinul de Vest, pentru ca ei să nu o poată confisca. Dintotdeauna i-am iritat pe comuniști. Ca urmare, din nefericire, suntem tratați în mod diferit.

— Așadar, trebuie să luăm măsuri speciale de precauție, spuse Lili. Alice și Helmut vor fi și mai prudenți.

— Vreau să plec, indiferent de pericol, rosti Alice categorică. Înțeleg riscul și sunt pregătită să mi-l asum. Îi aruncă o privire plină de reproș bunicului ei. Ai crescut două generații sub comunism. Vreau să spun, este brutal, stupid și falit – totuși, este încă prezent. Vreau să trăiesc în Occident. La fel și Helmut. Vrem ca urmașii noștri să crească în libertate și prosperitate. Se întoarse spre logodnicul ei. Nu-i așa?

— Da, răspunse el, deși Lili simțea că era mai precaut decât Alice.

— Este o nebunie, zise Werner.

Carla vorbi pentru prima dată.

— Nu este o nebunie, dragule, îi spuse ea cu tărie lui Werner. Da, este periculos, dar amintește-ți de lucrurile pe care le-am făcut, riscul pe care ni l-am asumat pentru libertate.

— Unii dintre noi au murit.

Carla nu se opri.

— Dar am crezut că a meritat riscul.

— Era în plin război. Trebuia să-i învingem pe naziști.

— Acesta este războiul lui Alice și al lui Helmut – Războiul Rece.

Werner ezită, apoi oftă.

— Poate că ai dreptate, spuse el reticent.

— Bine, zise Carla. În cazul acesta, să facem un plan.

Lili se uită din nou la televizor. În Ungaria, încă demontau gardul.

•

În ziua alegerilor din Polonia, Tanya merse la biserică împreună cu Danuta, care era printre candidați.

Era o duminică însorită de 4 iunie, cu doar câțiva nori pe un cer albastru. Danuta îi îmbrăcă pe cei doi copii cu hainele cele mai bune și le pieptănă părul. Marek își puse o cravată în culorile roșu și alb ale Solidarității, care erau și culorile drapelului polonez. Danuta purta o pălărie melon albă din paie, cu o pană roșie.

Tanya era plină de îndoială. Chiar se întâmpla așa ceva? Alegeri, în Polonia? Dărâmarea gardului din Ungaria? Dezarmarea Europei? Gorbaciov chiar vorbea serios despre deschidere și restructurare?

Tanya visa la libertate împreună cu Vasili. Aveau să facă turul lumii: Paris, New York, Rio de Janeiro, Delhi. Vasili urma să fie intervievat pentru televiziune și să vorbească despre munca lui și despre anii lungi de taină. Tanya avea să scrie articole de călătorie, poate chiar și o carte.

Când se trezea din reverie, aștepta însă, oră de oră, veștile proaste: baricadele, tancurile, arestările, starea de asediu și bărbații chelioși îmbrăcați în costume, veniți la televiziune ca să

anunțe că dejucaseră un complot contrarevoluționar, finanțat de imperialiștii capitaliști.

Preotul le spunea celor din parohia lui să voteze candidații cei mai credincioși. Deoarece toți comuniștii erau, în principiu, atei, era o schimbare clară. Clerului autoritar polonez nu-i prea plăcea mișcarea liberală Solidaritatea, dar știau cine era adevăratul lor inamic.

Vremea alegerilor sosise mai devreme decât se așteptase Solidaritatea. Sindicatul se grăbise să strângă bani, să închirieze birouri, să angajeze personal și să facă o campanie electorală națională, toate în doar câteva săptămâni. Jaruzelski făcuse asta în mod intenționat, ca să prindă Solidaritatea pe picior greșit, știind că guvernul avea o organizare stabilă și pregătită.

Totuși, acesta era ultimul lucru inteligent pe care îl făcuse Jaruzelski. După aceea, comuniștii fuseseră letargici, de parcă ar fi fost atât de siguri că aveau să câștige, încât nu se mai deranjaseră să facă o campanie electorală. Sloganul lor, „Cu noi este mai sigur”, părea o reclamă la prezervative. Tanya inclusese acea glumă în raportul TASS și, spre surpriza ei, editorii nu o scoseseră.

În mințile oamenilor, totul părea a fi un concurs între generalul Jaruzelski, liderul dur al țării de aproape zece ani, și electricianul scandalagiu Lech Wałęsa. Danuta se fotografiase împreună cu Wałęsa, așa cum procedaseră și ceilalți candidați din partea Solidarității, iar fotografiile fuseseră afișate peste tot. În timpul campaniei, sindicatul publică un cotidian, scris în mare parte de Danuta și de prietenele ei. Afișul cel mai popular al Solidarității îl prezenta pe Gary Cooper drept șeriful Will Kane, ținând un buletin de vot în locul unui pistol, cu sloganul CONFRUNTAREA, 4 IUNIE, 1989.

Poate că incompetența campaniei comuniste era ceva de așteptat, își spuse Tanya. La urma urmei, ideea de a merge cu basca în mână în fața oamenilor, spunându-le „Vă rog să mă votați”, era complet străină elitei poloneze.

Noua cameră superioară, numită Senat, avea o sută de locuri, iar comuniștii se așteptau să le câștige pe cele mai multe. Poporul polonez erau cu spatele la zid, din punct de vedere economic, și probabil că avea să-l voteze pe Jaruzelski în locul nonconformistului Wałęsa, se aștepta Tanya. În camera

inferioară, numită Sejm, comuniștii nu puteau pierde, căci 65 la sută din locuri erau rezervate pentru ei și pentru aliații lor.

Aspirațiile Solidarității erau modeste. Membrii sindicatului își dădeau seama că, dacă ar fi câștigat o minoritate substanțială de voturi, comuniștii ar fi fost nevoiți să le ofere un reprezentant în guvern.

Tanya spera că aveau dreptate.

După slujbă, Danuta dădu mâna cu toată lumea din biserică.

Apoi, Tanya și familia Gorski se îndreptară către secția de votare. Buletinele de vot erau lungi și complicate, așa că Solidaritatea instalase un stand afară, ca să le arate oamenilor cum să voteze. În loc să își marcheze candidații preferați, trebuiau să tragă o linie peste numele celora pe care nu îi plăceau. Membrii echipei de campanie a Solidarității arătau voioși modelul de buletin de vot, cu toți comuniștii tăiați de pe listă.

Tanya îi privi pe oameni votând. Pentru cei mai mulți dintre ei, era prima dată când participau la niște alegeri libere. Observă o femeie îmbrăcată sărăcăcios mișcând creionul în josul listei, mormăind împlinită de fiecare dată când identifica un comunist și trecând cu creionul peste nume, zâmbind satisfăcută. Tanya bănuia că guvernul fusese imprudent în privirea alegerii unui sistem de marcare în care eliminarea putea să ofere un sentiment atât de satisfăcător din punct de vedere fizic.

Vorbi cu unii dintre ei, întrebându-i la ce se gândiseră în timpul votului. „Am votat comuniștii”, spuse o femeie într-o haină scumpă. „Ei au făcut posibilă această campanie electorală.” Însă mulți dintre ei păreau să fi ales candidații Solidarității. Desigur, eșantionul Tanyei nu fusese ales pe baze științifice.

La prânz, merse acasă la Danuta, apoi cele două femei îl lăsară pe Marek să aibă grijă de copii și plecară cu mașina Tanyei spre sediul Solidarității, care se afla la etajul cafenelei Surprise, în centrul orașului.

Acolo, atmosfera era încurajatoare. Sondajele ofereau un avantaj Solidarității, dar nimeni nu se baza pe ele, deoarece aproape 50 la sută erau nesigure. Totuși, rapoartele care veneau din toată țara spuneau că moralul era ridicat. Chiar și Tanya era veselă și optimistă. Indiferent de rezultat, părea că

într-o țară din blocul sovietic avuseseră loc alegeri libere, iar acest lucru în sine era un motiv de bucurie.

În acea seară, după închiderea urnelor de votare, Tanya merse cu Danuta să vadă cum i se numărau voturile. Era un moment tensionat. Dacă autoritățile voiau să trișeze, puteau să măsluiască rezultatul în sute de feluri. Observatorii Solidarității priviră atent, dar nimeni nu văzu vreo neregulă serioasă. Era un lucru uimitor.

Danuta câștigă detașat.

Judecând după privirea ei șocată, Tanya își dădu seama că nu se așteptase cu adevărat la așa ceva.

— Sunt deputat, spuse ea nevenindu-i să creadă. Aleasă de popor. Apoi, zâmbi larg și începu să accepte felicitările tuturor. Atât de mulți oameni o sărutară, încât Tanya începu să-și facă griji în privința igienei.

Imediat ce reușiră să scape, merseră cu mașina pe străzile luminate înapoi spre cafeneaua Surprise, unde toată lumea era adunată în jurul televizoarelor. Rezultatul Danutei nu era singura victorie; candidații Solidarității se descurcaseră mult mai bine decât se așteptară.

— Este minunat! exclamă Tanya.

— Nu, nu este, zise posomorâtă Danuta.

Tanya își dădu seama că oamenii Solidarității fuseseră biruiți. Reacția sumbră în fața veștilor triumfătoare o uimea.

— Ce nu este în regulă?

— Ne descurcăm prea bine, spuse Danuta. Comuniștii nu pot să accepte așa ceva. Vor reacționa.

Tanya nu se gândise la asta.

— Până acum, guvernul nu a câștigat nimic, continuă Danuta. Chiar și unde nu exista opoziție, unii comuniști nu au câștigat nici măcar 50 la sută. Este degradant. Jaruzelski va trebui să respingă rezultatul.

— Voi vorbi cu fratele meu, spuse Tanya.

Avea un număr special, care îi dădea posibilitatea de a suna rapid la Kremlin. Era târziu, dar Dimka încă era la birou.

— Da, Jaruzelski tocmai a telefonat aici, îi spuse el. Înțeleg că au fost umiliți comuniștii.

— Ce a spus Jaruzelski?

— Vrea să impună din nou legea marțială, așa cum a făcut-o în urmă cu opt ani.

Tanya fu șocată.

— Rahat!

Își aminti cum Danuta fusese târâtă spre închisoare de brutele ZOMO, în timp ce copiii ei plângeau. Nu din nou.

— Propune să declare nule alegerile. Încă deține frâiele puterii, spuse el.

— Este adevărat, zise tristă Tanya. Ei au toate armele.

— Jaruzelski se teme însă să facă asta de unul singur. Vrea sprijinul lui Gorbaciov.

— Ce a spus Gorbi? întrebă Tanya încrezătoare.

— Încă nu a răspuns. Cineva îl trezește chiar acum.

— Ce crezi că va face?

— Probabil că îi va spuse lui Jaruzelski să-și rezolve singur problemele. Asta a tot spus în ultimii patru ani, dar nu pot fi sigur. Să vezi partidul respins atât de evident în niște alegeri libere… ar putea fi prea mult, chiar și pentru Gorbaciov.

— Când vei ști?

— Gorbaciov va spune da sau nu, apoi se va culca din nou. Sună-mă într-o oră.

Tanya închise. Nu știa ce să creadă. În mod clar, Jaruzelski era pregătit să desființeze totul, să-i aresteze pe activiștii Solidarității, să arunce libertățile civile pe fereastră și să își impună dictatura, așa cum o făcuse în 1981. Așa se întâmpla întotdeauna când țările comuniste adulmecau libertatea. Gorbaciov spunea însă că vremurile de demult apuseseră. Era adevărat?

Polonia era pe cale să afle.

Cuprinsă de agonia nesiguranței, Tanya se holbă la telefon. Ce ar fi trebuit să-i spună Danutei? Nu voia să-i panicheze pe toți, dar poate că trebuia să îi avertizeze în legătură cu intențiile lui Jaruzelski.

— Acum și tu pari tristă. Ce ți-a zis fratele tău? o întrebă Danuta.

Tanya ezită, apoi hotărî să-i spună că nu se hotărâse nimic, ceea ce era purul adevăr.

— Jaruzelski l-a sunat pe Gorbaciov, dar nu a dat de el.

Continuară să privească ecranele. Solidaritatea câștiga totul. Până acum, comuniștii nu câștigaseră niciun loc. Mai multe rezultate tocmai confirmaseră semnele timpurii. „Victorie

răsunătoare” nu era o expresie destul de puternică: era mai degrabă un tsunami.

În camera de deasupra cafenelei, euforia și frica erau amestecate. Schimbarea treptată a puterii, la care speraseră toți, ieșise acum din calcul. Unu din două lucruri avea să se întâmple în următoarele douăzeci și patru de ore. Comuniștii ar fi putut prelua din nou puterea, cu forța. În caz contrar, erau terminați pentru totdeauna.

Tanya se strădui să aștepte o oră întreagă, înainte de a suna din nou la Moscova.

— Au discutat, spuse Dimka. Gorbaciov a refuzat să susțină o represiune.

— Slavă Cerului, spuse Tanya. Deci, ce are de gând Jaruzelski?

— Să se retragă cât de repede poate.

— Serios?

Tanyei abia îi venea să creadă aceste vești bune.

— Nu mai are de ales.

— Presupun că așa este.

— Bucură-te de sărbătoare.

Tanya închise telefonul și vorbi cu Danuta.

— Nu vor avea loc acte violente, spuse ea. Gorbaciov a eliminat această posibilitate.

— Oh, Dumnezeule, rosti Danuta cu o voce în care neîncrederea și bucuria se amestecau. Chiar am câștigat, nu-i așa?

— Da, spuse Tanya cu un sentiment de satisfacție și de speranță, care pornea din inimă. Este începutul sfârșitului.

•

Era mijlocul verii, iar la București, pe 7 iulie, era înăbușitor de cald. Dimka și Natalya erau acolo, împreună cu Gorbaciov, pentru întâlnirea la nivel înalt a Pactului de la Varșovia. Gazda lor era Nicolae Ceaușescu, dictatorul nebun al României.

Cel mai important punct de pe agendă era „Problema Ungariei”. Dimka știa că fusese trecut pe listă de liderul Germaniei de Est, Erich Honecker. Eliberarea Ungariei amenința toate celelalte țări semnatare ale Tratatului de la Varșovia, atrăgând atenția asupra naturii represive a regimurilor lor nereformate, dar situația era mai rea pentru Germania de Est. Sute de locuitori ai Germaniei de Est, aflați în vacanță în

Ungaria, își părăseau corturile și mergeau în pădure, trecând prin găurile din vechiul gard, spre Austria și spre libertate. Drumurile care duceau de la lacul Balaton spre frontieră erau presărate cu minusculele lor mașini Trabant și Wartburg, abandonate fără niciun regret. Mulți nu aveau pașapoarte, dar asta nu conta: erau duși spre Germania de Vest, unde primeau automat cetățenie și erau ajutați să-și facă un rost. Era mai mult ca sigur că, în curând, aveau să-și înlocuiască vechile mașini cu unele Volkswagen, mai fiabile și mai confortabile.

Liderii Pactului de la Varșovia se întâlniră într-o încăpere mare, cu mese acoperite de steaguri aranjate într-un dreptunghi. Ca întotdeauna, asistenți precum Dimka și Natalya stăteau pe marginea sălii. Honecker era forța care punea totul în mișcare, dar Ceaușescu era la conducere. El se ridică de pe scaunul său, de lângă cel al lui Gorbaciov, și începu să atace politicile reformiste ale guvernului maghiar. Era un bărbat mic și încovoiat, cu sprâncene stufoase și ochi de fiară. Cu toate că vorbea câtorva zeci de oameni într-o sală de conferințe, striga și gesticula de parcă s-ar fi adresat unor mii de oameni aflați pe un stadion. În timp ce vorbea cu emfază, scuipa printre buzele strâmbe. Nu ezită să-și exprime dorința: o repetare a anului 1956. Invocă o invazie a Ungariei conform Tratatului de la Varșovia, pentru a-l elimina pe Miklós Németh în ideea de a aduce țara sub conducerea ortodoxă a Partidului Comunist.

Dimka privi prin încăpere. Honecker dădea din cap. Chipul durului lider ceh Miloš Jakeš afișa o expresie de aprobare. Todor Jivcov al Bulgariei era, în mod clar, de acord. Doar liderul Poloniei, generalul Jaruzelski, stătea nemișcat și inexpresiv, poate umilit de înfrângerea suferită în cadrul alegerilor.

Toți acești oameni erau tirani violenți, oameni care torturau și comiteau crime în masă. Stalin nu fusese o excepție, fusese liderul comunist tipic. Orice sistem politic care le permitea unor asemenea oameni să conducă era rău, gândi Dimka. „De ce a durat atât timp să ne dăm seama?”

Dimka, la fel ca mulți dintre cei din sală, îl privea pe Gorbaciov.

Discursul nu mai conta. Nu mai conta cine avea sau nu dreptate. Nimeni din sală nu avea puterea de a acționa fără acordul bărbatului cu pata de culoarea vinului pe chelie.

Dimka credea că știa ce avea să facă Gorbaciov, dar nu putea fi niciodată sigur. Gorbaciov era împărțit, ca imperiul pe care îl conducea, între tendințele conservatoare și cele reformiste. Discursurile nu prea aveau cum să-l determine să se răzgândească. În cea mai mare partea a timpului, nu făcu nimic altceva decât să pară plictisit.

Ceaușescu aproape că începu să țipe. În acel moment, Gorbaciov îi întâlni privirea lui Miklós Németh. Rusul îi zâmbi discret ungurului, în timp ce Ceaușescu scuipa salivă și venin.

Apoi, spre uimirea totală a lui Dimka, Gorbaciov făcu un semn cu ochiul.

Gorbaciov mai zâmbi o secundă, după care privi în altă pare și își reluă expresia plictisită.

•

Maria reuși să-l evite pe Jasper Murray până aproape de sfârșitul vizitei președintelui Bush în Europa.

Nu îl întâlnise niciodată pe Jasper. Știa cum arată: îl văzuse la televizor, la fel ca toată lumea. În realitate, era mai înalt, atâta tot. De-a lungul anilor, ea fusese sursa secretă a câtorva dintre subiectele lui cele mai bune, dar el nu știa acest lucru. Bărbatul se întâlnea doar cu George Jakes, intermediarul. Erau precauți, de aceea nu fuseseră descoperiți niciodată.

Ea știa toată povestea lui Jasper, faptul că fusese concediat de la *This Day.* Casa Albă făcuse presiuni asupra lui Frank Lindeman, proprietarul rețelei de televiziune. Așa ajungea un reporter vedetă să fie exilat. Deși, cu zarva din Europa de Est și cu flerul lui Jasper pentru subiecte bune, sarcina se dovedise a fi una de excepție.

Bush și anturajul său, inclusiv Maria, ajunseseră în Paris. Maria era pe Champs-Elysées, împreună cu grupul de presă de ziua Bastiliei, pe 14 iulie, privind o interminabilă paradă militară și așteptând cu nerăbdare să meargă acasă și să facă dragoste din nou cu George, când Jasper îi vorbi. Îi arătă un afiș imens cu Evie Williams, care făcea reclamă la cremă de față.

— S-a îndrăgostit de mine când avea 15 ani, spuse el.

Maria se uită la fotografie. Din cauza opțiunilor ei politice, Hollywoodul o trecuse pe afiș, dar era și o mare vedetă în Europa, iar Maria își aminti că citise despre linia ei de produse de înfrumusețare organice, care îi aducea mai mulți bani decât îi aduseseră vreodată filmele.

— Nu ne cunoaștem, spuse Jasper, dar îl cunosc pe finul tău, Jack Jakes, de când locuiam împreună cu Verena Marquand.

Maria îi întinse mâna precaută. Era întotdeauna periculos să vorbești cu reporterii. Indiferent de ce spuneai, simplul fapt că purtai o conversație te punea într-o poziție delicată, deoarece spusele ți-ar fi putut fi oricând răstălmăcite.

— Mă bucur să te cunosc, în sfârșit, spuse ea.

— Îți admir realizările, zise el. Dacă ai fi fost un bărbat alb, cariera ta ar fi fost remarcabilă. Pentru că ești o femeie afro-americancă, este uimitoare.

Maria zâmbi. Desigur că Jasper era fermecător – așa reușea să îi facă pe oameni să vorbească. Era și total neserios – și-ar fi trădat și mama de dragul unui subiect.

— Cum îți place Europa? îl întrebă ea pe un ton neutru.

— Acum, este cel mai incitant loc din lume, spuse el. Norocul meu.

— Este grozav.

— Prin contrast, spuse Jasper, această călătorie nu a fost un succes pentru președintele Bush.

„Iar începe”, se gândi Maria. Se afla într-o poziție dificilă. Trebuia să apere președintele și politicile Departamentului de Stat, chiar dacă era de acord cu vorbele lui Jasper. Bush eșuase în a prelua conducerea mișcării pentru libertate din Europa de Est: era prea timid. Totuși, spuse:

— Credem că a fost un fel de victorie.

— Ei bine, trebuie să zici asta. Dar, neoficial, a fost corect ca Bush să-l îndemne pe Jaruzelski – un tiran comunist din vechea gardă – să candideze pentru funcția de președinte al Poloniei?

— Jaruzelski ar putea fi cel mai bun candidat pentru a supraveghea reforma treptată, spuse Maria, deși nici măcar ea nu credea asta.

— Bush l-a înfuriat pe Lech Wałęsa oferindu-i un ajutor neînsemnat de o sută de milioane de dolari, când Solidaritatea a cerut zece miliarde.

— Președintele Bush crede că e bine să fii prudent, argumentă Maria. Consideră că polonezii trebuie să-și stabilizeze mai întâi economia, apoi să primească ajutor. Altfel, banii vor fi risipiți. Președintele este conservator. S-ar putea să nu-ți placă asta, dar poporului american îi place. De aceea l-au ales.

Jasper zâmbi, recunoscând un punct marcat, dar continuă:

— În Ungaria, Bush a ridicat în slăvi guvernul comunist pentru eliminarea gardului, nu opoziția care făcea presiuni. Le-a tot spus ungurilor să nu meargă prea departe, prea repede! Ce fel de sfat este acela, de la un lider al lumii libere?

Maria nu îl contrazise pe Jasper. Avea dreptate, în totalitate. Hotărî să-l facă să schimbe subiectul. Pentru a-și oferi un moment de gândire, privi un camion cu platformă joasă, care trecea pe lângă ei, ducând o rachetă lungă cu un steag francez pictat într-o parte. Apoi, spuse:

— Pierzi un subiect mai bun.

El ridică sceptic o sprânceană. Acuzația aceea nu îi era adesea adusă lui Jasper Murray.

— Continuă, zise el pe un ton puțin amuzat.

— Nu îți pot spune în mod oficial.

— Atunci, neoficial.

Ea îl privi cu atenție.

— Atâta vreme cât suntem de acord în această privință.

— Suntem.

— Bine. Probabil știi că unele dintre sfaturile pe care le-a primit președintele sugerează că Gorbaciov este un om fals, că *glasnost* și *perestroika* sunt un fleac comunist și că toată șarada nu este decât un alt mod de a păcăli Occidentul să lase garda jos și să se dezarmeze prematur.

— Cine îi dă asemenea sfaturi?

Răspunsul era CIA, Consilierul pentru Securitate Națională și Secretarul Apărării, dar Maria nu avea să îi denigreze într-o discuție cu un ziarist, chiar dacă era una neoficială, așadar, spuse:

— Jasper, în caz că nu știi deja, nu ești ziaristul care credeam că ești, atât eu, cât și alții.

— Bine. Așadar, care este marele subiect? rânji el.

— Președintele Bush a fost dispus să accepte acel sfat – înainte de a veni în această vizită. Subiectul este că el a văzut realitatea din Europa și și-a schimbat viziunea în conformitate cu acesta. În Polonia, el a spus: „Am sentimentul amețitor că sunt martor la crearea pe loc a istoriei”.

— Pot să folosesc acel citat?

— Poți. El mi l-a spus.

— Mulțumesc.

— Acum, președintele crede că schimbarea din lumea comunistă este reală și permanentă și că trebuie să o încurajăm și să o sprijinim, în loc să ne păcălim că nu se petrece cu adevărat.

Jasper se uită lung pe Maria, iar ea crezu că în această privire se citeau respectul și surprinderea.

— Ai dreptate, spuse el în cele din urmă. Acest subiect este mai bun. În Washington, luptătorii Războiului Rece, precum Dick Cheney și Brent Scowcroft, vor fi foarte mânioși.

— Tu ai spus-o, răspunse Maria. Nu eu.

•

Lili, Karolin, Alice și Helmut conduseră de la Berlin spre lacul Balaton, în Ungaria, în Trabantul alb al lui Lili. Ca de obicei, călătoria dură două zile. Pe drum, Lili și Karolin cântară toate melodiile pe care le știau.

Cântau ca să-și ascundă frica. Alice și Helmut aveau de gând să încerce să evadeze spre Occident. Nimeni nu știa ce urma să se întâmple.

Lili și Karolin aveau să rămână în urmă. Cu toate că erau singure, viețile lor erau în Germania de Est. Urau acel regim, dar voiau să i se opună, nu să fugă din fața lui. Pentru Alice și Helmut, care aveau viața în față, situația era diferită.

Lili cunoștea doar doi oameni care încercaseră să plece: pe Rebecca și pe Walli. Logodnicul Rebeccăi căzuse de pe acoperiș, rămânând paralizat pe viață. Walli trecuse cu mașina peste un grănicer și îl omorâse, o traumă care îl urmărise ani de zile. Nu erau precedente fericite. Dar situația era alta acum, nu?

În prima seară petrecută în tabără, întâlniră un bărbat de vârstă mijlocie pe nume Berthold, care stătea în fața cortului, discutând cu șase tineri care beau bere. „Este evident, nu-i așa?” întrebă el discret, dar ferm. „Toată treaba asta este o capcană întinsă de Stasi. Este noul lor mod de a-i prinde pe cetățenii subversivi.”

Un tânăr, care ședea pe pământ și fuma o țigară, părea sceptic.

— Atunci, cum funcționează?

— Imediat ce treci granița, ești arestat de austrieci. Apoi, te predau poliției ungare, care te trimit înapoi în Germania de Est, încătușat. După aceea, intri direct în camerele de interogare ale sediului Stasi, din Lichtenberg.

— De unde știi asta? întrebă o fată care stătea în apropiere.

— Vărul meu a încercat să treacă granița pe aici, spuse Berthold. Ultimul lucru pe care mi l-a spus a fost: „Îți voi trimite o vedere din Viena”. Acum este într-o închisoare din apropiere de Dresda și lucrează într-o mină de uraniu. Este singurul mod în care guvernul nostru îi poate face pe oameni să intre în acele mine, deoarece nimeni altcineva nu ar face-o; radiațiile cauzează cancer la plămâni.

Familia discută în șoaptă despre teoria lui Berthold înainte de a merge la culcare.

— Berthold este unul dintre acei atotștiutori. De unde a aflat că vărul lui lucrează într-o mină de uraniu? Guvernul nu recunoaște folosirea prizonierilor în acest fel, spuse Alice indignată.

Helmut era însă îngrijorat.

— Poate că este un idiot, dar ce-ar fi dacă povestea lui ar fi adevărată? Granița ar putea fi o capcană.

— De ce ar austriecii trimite emigranții înapoi? întrebă Alice. Lor nu le place comunismul.

— Poate că nu vor să suporte problemele și cheltuielile. De ce le-ar păsa austriecilor de germanii din Est?

Se contraziseră vreme de o oră și nu ajunseră la nicio concluzie. Lili rămase trează mult timp, făcându-și griji.

În dimineața următoare, în sala de mese, Lili îl zări pe Berthold expunându-și teoriile altor tineri, în fața unei farfurii mari cu șuncă și brânză. Vorbea serios sau era un instigator care lucra pentru Stasi? Simțea că trebuie să afle. Părea că omul avea de gând să mai stea acolo ceva timp. Din impuls, hotărî să caute în cortul lui. Părăsi încăperea.

Corturile nu erau asigurate: turiștii erau sfătuiți doar să nu lase bani sau alte bunuri nesupravegheate. Cu toate acestea, intrarea cortului lui Berthold era strâns legată.

Lili începu să dezlege șireturile, încercând să pară relaxată, ca și când ar fi avut tot dreptul să o facă. Inima îi bătea cu putere în piept. Se strădui să nu le arunce priviri vinovate oamenilor care treceau pe lângă ea. Era obișnuită să se strecoare – spectacolele pe care le dădea alături de Karolin erau întotdeauna semilegale, dar nu mai făcuse niciodată așa ceva. Dacă Berthold și-ar fi abandonat mai devreme micul dejun din cine știe ce motiv și s-ar fi întors mai repede, ce ar fi spus?

„Ups, am greșit cortul, îmi pare rău!” Toate corturile semănau între ele. Ar fi putut să nu o creadă – dar ce ar fi putut face, să se ducă la poliție?

Ea deschise clapa și intră.

Berthold era îngrijit, pentru un bărbat. Hainele lui erau împăturite într-o valiză și avea un sac plin de haine. Într-o geantă din burete se găseau un aparat de ras și un săpun. Patul era făcut din pânză întinsă pe tuburi de metal. Lângă pat avea un teanc mic de reviste în limba germană. Toate păreau doar niște obiecte nevinovate.

„Nu te grăbi, își spuse ea. Caută atentă indiciile. Cine este acest bărbat și ce caută aici?”

Pe patul de campanie era împăturit un sac de dormit. Când Lili îl ridică, simți ceva greu. Desfăcu fermoarul și scotoci înăuntru. Găsi o carte cu fotografii pornografice – și un pistol.

Era un pistol mic și negru, cu o țeavă scurtă. Nu știa multe despre armele de foc și nu putea identifica fabricantul, dar credea că era ceea ce se numea un pistol de nouă milimetri. Părea făcut să fie ascuns.

Îl îndesă în buzunarul de la blugi.

Avea răspunsul la întrebarea ei. Berthold nu era un lăudăros atotștiutor. Era un agent Stasi, trimis aici ca să răspândească povești de groază și să descurajeze evadatorii.

Lili reîmpături sacul de dormit și ieși din cort. Berthold nu se zărea nicăieri. Legă rapid clapa cortului, cu degetele tremurându-i. Alte câteva secunde și avea să fie în siguranță. Imediat ce Berthold și-ar fi căutat arma, și-ar fi dat seama că fusese acolo cineva, dar, dacă ar fi putut scăpa acum, nu ar fi știut niciodată cine. Lili se gândi că nici măcar nu avea să raporteze poliției ungare furtul, întrucât aceasta cu siguranță nu ar fi aprobat aducerea unui pistol de către un agent secret german în taberele lor de vacanță.

Se îndepărtă rapid.

Karolin era în cortul lui Helmut și al lui Alice, vorbind în șoaptă, dezbătând încă dacă trecerea graniței era o capcană. Lili întrerupse discuția.

— Berthold este agent Stasi, spuse ea. Am căutat în cortul lui.

Scoase arma din buzunar.

— E un Makarov, spuse Helmut, care făcuse armata. Un pistol sovietic semiautomat, aflat în dotarea celor de la Stasi.

— Dacă granița chiar este o capcană, Stasi ar ține secret acest fapt. Felul în care Berthold spune tuturor acest lucru, dovedește că nu este adevărat, rosti Lili.

— Este suficient pentru mine. Plecăm, încuviință Helmut.

Se ridicară toți în picioare.

— Vrei să scap de armă? o întrebă Helmut pe Lili.

— Da, te rog.

Ea i-l înmână ușurată.

— Voi găsi un loc pustiu pe plajă și îl voi arunca în lac.

În timp ce Helmut făcea asta, femeile puneau prosoapele, costumele de baie și flacoanele cu loțiune de bronzat în portbagajul Trabantului, ca și când ar fi mers la plajă, menținând imaginea falsă a unei vacanțe de familie. Când Helmut se întoarse, merseră la băcănie și cumpărară brânză, pâine și vin pentru picnic.

Apoi, se îndreptară spre Vest.

Lili se tot uita înapoi, dar, din câte își putea da seama, nu îi urmărea nimeni.

Străbătură optzeci de kilometri și ieșiră de pe drumul principal când ajunseră în dreptul graniței. Alice avea o hartă și o busolă. În timp ce se învârteau pe drumurile de țară, pretinzând că sunt în căutarea unui loc pentru un picnic în pădure, văzură câteva mașini cu numere de Germania de Est abandonate pe marginea drumului și știură că se aflau în zona potrivită.

Nu se vedea nicio urmă a autorităților, dar Lili tot își făcea griji. În mod clar, poliția secretă din Germania de Est era interesată de cei care voiau să evadeze, dar probabil că nu puteau face nimic.

— Cred că suntem la mai puțin de un kilometru de gard, spuse Alice în timp ce traversau un mic lac.

Câteva secunde mai târziu, Helmut, care era la volan, ieși de pe drum pe o cărare nepavată, printre copaci. Opri mașina în luminiș, la câțiva pași de apă.

Opri motorul.

— Ei bine, spuse el în liniște, ne vom preface că luăm masa?

— Nu, zise Alice, cu vocea gâtuită din cauza tensiunii. Vreau să plec, acum.

Coborâră toți din mașină.

Alice merse în față, cercetând busola. Drumul era ușor, fără lăstari care să le încetinească ritmul. Pini înalți filtrau lumina

soarelui, aruncând petice de aur pe covorul de ace de sub picioare. Pădurea era liniștită. Lili auzi strigătul unei păsări și, ocazional, vuietul îndepărtat al unui tractor.

Trecură pe lângă un Wartburg Knight, ascuns pe jumătate de crengile joase, cu geamurile sparte și cu aripile deja ruginite. O pasăre zbură din portbagajul deschis, iar Lili se întrebă dacă își făcuse cuib acolo.

Scruta constant împrejurimile, căutând petice de verde sau de gri care ar fi trădat o uniformă, dar nu văzu niciuna. Helmut era la fel de atent, observă ea.

Urcară o pantă, apoi pădurea se termina brusc. Ieșiră pe o fâșie de pământ gol și văzură gardul la o distanță de o sută de metri.

Nu era impresionant. Stâlpii erau din lemn brut, cioplit. Avea câteva rânduri de sârmă, care, probabil, fuseseră cândva electrificate. Rândul de sus, aflat la o înălțime de doi metri, era din sârmă ghimpată simplă. În depărtare se zărea un câmp de grâu, care se cocea în soarele de august.

Traversară fâșia goală și ajunseră la gard.

— Putem să ne cățărăm pe gard chiar aici, spuse Alice.

— Sigur au întrerupt electricitatea...? întrebă Helmut.

— Da, răspunse Alice.

Nerăbdătoare, Karolin întinse mâna și atinse firul. Atinse toate firele, apucându-le ferm.

— Este întreruptă, spuse ea.

Alice o sărută și le îmbrățișă pe mama ei și pe Lili. Helmut le dădu mâna.

La o distanță de o sută de metri, de pe o pantă, apărură doi soldați cu tunici gri și șepcile înalte și ascuțite ale grănicerilor unguri.

— O, nu! rosti Lili.

Cei doi bărbați îndreptară puștile spre ei.

— Nu mișcați, spuse Helmut.

— Nu pot să cred cât de aproape am ajuns! spuse Alice.

Începu să plângă.

— Nu dispera, zise Helmut. Încă nu s-a terminat.

Apropiindu-se, grănicerii coborâră puștile și vorbiră în germană. Fără îndoială că știau exact ce se întâmpla.

— Ce faceți aici? întrebă unul din ei.

— Am venit la picnic în pădure, răspunse Lili.

— La picnic? Serios?

— Nu avem intenții rele!

— Nu aveți voie aici.

Lili se temea, disperată, că soldații urmau să îi aresteze.

— Bine, bine, spuse ea. Ne vom întoarce!

Se temea că Helmut s-ar fi putut împotrivi. Ar fi putut fi omorâți, toți patru. Simți că tremura și că picioarele îi erau slăbite.

— Aveți grijă, spuse al doilea grănicer. Arătă de-a lungul gardului, în direcția din care venise. La patru sute de metri de aici, este o spărtură în gard. Ați putea să treceți granița din greșeală.

Cei doi grăniceri se uitară unul la celălalt și râseră din toată inima. Apoi plecară.

Lili se holbă uimită la bărbații care se îndepărtau. Continuau să meargă fără să privească înapoi. Tăcuți, Lili și ceilalți îi priviră cum dispăreau.

Apoi Lili rosti:

— Păreau să ne spună…

— … cum să găsim gaura din gard! zise Helmut. Haideți, repede!

Se grăbiră în direcția indicată de grănicer. Rămaseră la marginea pădurii, în caz că trebuiau să se ascundă. După patru sute de metri, ajunseră într-un loc în care gardul era rupt. Stâlpii din lemn fuseseră scoși, iar firele, tăiate pe alocuri, erau întinse pe pământ. Părea că un camion trecuse prin gard. Pământul era bătătorit peste tot, iar iarba, uscată și rară. Dincolo de spărtură, o cărare dintre cele două câmpuri conducea spre un grup îndepărtat de copaci, în zare ivindu-se câteva acoperișuri: era un sat sau poate doar un cătun.

Libertate.

Într-un mic pin din apropiere, atârnau inele de chei; treizeci, patruzeci, poate cincizeci. Oamenii își lăsaseră cheile de la apartamente și mașini, un gest sfidător prin care să arate că nu aveau să se mai întoarcă vreodată. Când o briză ușoară mișca ramurile, metalul strălucea în lumina soarelui. Semăna cu un pom de Crăciun.

— Nu ezitați, spuse Lili. Ne-am luat rămas-bun acum zece minute. Plecați.

— Mamă, Lili, vă iubesc, spuse Alice.

— Plecați, zise Karolin.
Alice îl luă de mână pe Helmut.
Lili privi de-a lungul fâșiei goale de lângă gard. Nu se vedea nimeni.
Cei doi tineri trecură prin spărtura din gard, pășind atent pe gardul căzut.
Pe partea cealaltă, se opriră și le făcură semn cu mâna, chiar dacă erau la doar trei metri distanță.
— Suntem liberi! exclamă Alice.
— Transmite-i lui Walli dragostea mea, zise Lili.
— Și a mea, rosti Karolin.
Alice și Helmut plecară, ținându-se de mână, pe cărarea dintre câmpurile cu grâne.
În capătul îndepărtat, le făcură din nou cu mâna.
Apoi intrară în sat și nu se mai văzură.
Karolin plângea.
— Mă întreb dacă îi vom mai vedea vreodată, spuse ea.

• Capitolul 61 •

Berlinul de Vest îl făcea pe Walli să fie nostalgic. Își amintea că fusese un adolescent cu o chitară, cântând piesele de succes ale formației Everly Brothers în clubul de muzică folk din Minnesänger, chiar de pe Kudamm, visând să plece în America pentru a deveni o vedetă a muzicii pop. „Am obținut ce am vrut, se gândi el, și mult din ce nu am vrut.”
În timp ce se caza la hotel, dădu peste Jasper Murray.
— Am auzit că ești aici, spuse Walli. Presupun că este incitant să relatezi despre ceea ce se întâmplă în Germania.
— Este, spuse Jasper. În mod normal, pe americani nu-i interesează știrile din Europa, dar acum este ceva special.
— Emisiunea ta, *This Day,* nu mai este la fel fără tine. Am auzit că i-a scăzut audiența.
— Poate ar trebui să mă prefac că-mi pare rău. Ce pui la cale zilele acestea?
— Un nou album. L-am lăsat pe Dave să mixeze în California. Probabil că îl va compromite cu instrumente cu coarde și cu un *glockenspiel.*

— Ce te aduce la Berlin?

— Mă întâlnesc cu fiica mea, Alice. A fugit din Germania de Est.

— Părinții tăi sunt încă acolo?

— Da, și sora mea, Lili. „Și Karolin”, se gândi Walli, dar nu spuse nimic. Își dorea ca și ea să fugă. În adâncul inimii lui, încă îi lipsea, în ciuda anilor care trecuseră. Rebecca este aici, în Vest, adăugă el. Acum este o persoană importantă în Ministerul de Externe.

— Știu. M-a ajutat. Poate facem un reportaj despre o familie separată de Zid. Ar arăta suferința umană cauzată de Războiul Rece.

— Nu, spuse ferm Walli. Nu uitase de interviul lui Jasper din anii ’60, care cauzase foarte multe probleme pentru familia Franck rămasă în Est. Familia mea va avea de suferit din cauza guvernului din Germania de Est.

— Păcat. În orice caz, mă bucur să te văd.

Walli se cază în apartamentul prezidențial. Deschise televizorul din sufragerie. Televizorul era marca Franck, asamblat în fabrica tatălui său. Știrile erau despre oamenii care fugeau din Germania de Est prin Ungaria, iar acum, și prin Cehoslovacia. Lăsă televizorul deschis, cu sonorul redus. Avea obiceiul să lase televizorul deschis când făcea alte lucruri. Fusese încântat să afle că și Elvis proceda la fel.

Făcu un duș și îmbrăcă haine curate. Apoi, cineva sună de la recepție ca să îi spună că Alice și Helmut erau la parter. „Trimite-i sus”, zise Walli.

Era emoționat, ceea ce era o prostie. Era fiica lui, dar o văzuse doar o dată în ultimii douăzeci și cinci de ani. Atunci, era doar o adolescentă slabă cu păr lung și blond, care îi amintea de Karolin, pe care o întâlnise prima dată în anii ’60.

Un minut mai târziu, sună soneria, iar el deschise ușa. Alice era acum o tânără femeie, nu o adolescentă stângace. Părul ei blond era tuns bob, deci nu mai semăna atât de mult cu tânăra Karolin, cu toate că avea zâmbetul ei. Era îmbrăcată în haine sărăcăcioase din Germania de Est și nu purta pantofi cu toc, iar Walli se gândi să o ducă la cumpărături.

O sărută jenat pe ambii obraji și îi strânse mâna lui Helmut.

Alice privi prin apartament și spuse:

— Frumoasă cameră.

Nu se compara cu hotelurile din Los Angeles, dar Walli nu îi spuse asta. Avea multe de învățat, dar și suficient timp la dispoziție.

Comandă în cameră cafea și prăjituri. Luară loc în jurul mesei din sufragerie.

— Este ciudat, spuse sincer Walli. Ești copila mea, dar suntem doi străini.

— Totuși, îți cunosc melodiile, zise Alice. Pe toate. Tu nu ai fost acolo, dar mi-ai cântat toată viața.

— Într-un fel, este incredibil.

— Da.

Îi spuseră povestea evadării lor, în detaliu.

— Privind în urmă, a fost ușor, zise Alice. Dar, atunci, am fost speriată de moarte.

Locuiau temporar într-un apartament închiriat pentru ei de contabilul fabricii Franck, Enok Andersen.

— Ce vei face, pe termen lung? întrebă Walli.

— Sunt inginer electrician, dar aș vrea să învăț despre afaceri, zise Helmut. Săptămâna viitoare plec la drum împreună cu un agent care vinde televizoarele Franck. Tatăl tău, Werner, spune că acesta e începutul.

— În Est, am lucrat la farmacie, zise Alice. Probabil că, pentru început, voi face același lucru aici, dar, într-o zi, mi-ar plăcea să am propriul magazin.

Walli era mulțumit că se gândeau să muncească. În secret, se temuse că ar fi vrut să trăiască pe banii lui, ceea ce ar fi fost rău pentru ei. Zâmbi și spuse:

— Mă bucur că niciunul dintre voi nu vrea să lucreze în industria muzicii.

— Principalul lucru pe care ni-l dorim este să avem copii, zise Alice.

— Mă bucur foarte mult. Abia aștept să fiu un bunic vedetă de muzică rock. Vă veți căsători?

— Am mai vorbit despre asta, spuse ea. Trăind în Est, nu ne-a păsat, dar acum am vrea. Ce părere ai?

— Căsătoria nu este o chestiune importantă pentru mine, dar voi fi încântat dacă veți hotărî să vă căsătoriți.

— Bun. Tati, vei cânta la nunta mea?

Acest lucru îl surprinse pe Walli și îl emoționă peste măsură. Abia se abținea să nu plângă.

— Bineînțeles, puiule, reuși el să spună. M-aș bucura să o fac.

Ca să-și ascundă emoțiile, se întoarse spre televizor.

Pe ecran era difuzată o știre despre o demonstrație din seara precedentă din Leipzig, Germania de Est. Protestatarii, care duceau lumânări, mărșăluiau în liniște dinspre biserică. Erau pașnici, dar dubele poliției intrau în mulțime, călcând câțiva oameni, apoi polițiștii coborau și începeau să-i aresteze.

— Ticăloșii, rosti Helmut.

— Pentru ce protestează? întrebă Walli.

— Pentru dreptul de a călători, răspunse Helmut. Noi am fugit, dar nu ne putem întoarce. Acum, Alice te are pe tine, dar nu își poate vizita mama, iar eu sunt separat de ambii părinți. Nu știm dacă îi vom mai vedea vreodată.

— Oamenii protestează deoarece nu există niciun motiv pentru care ar trebui să trăim în acest fel. Ar trebui să-mi pot vedea părinții. Ar trebui să ni se permită să mergem între Est și Vest. Germania este o singură țară. Ar trebui să scăpăm de acel zid, spuse Alice mânioasă.

— Amin, rosti Walli.

•

Lui Dimka îi plăcea de șeful lui. În sinea sa, Gorbaciov credea în adevăr. De la moartea lui Lenin, orice lider sovietic fusese un mincinos. Toți interpretaseră greșit ce era în neregulă și refuzaseră să recunoască realitatea. Cea mai frapantă caracteristică a conducerii sovietice din ultimii șaizeci și cinci de ani fusese refuzul de a înfrunta realitatea. Gorbaciov era altfel. Luptându-se să navigheze prin furtuna care lovise Uniunea Sovietică, nu renunța la principiul călăuzitor, conform căruia adevărul trebuia spus. Dimka îl admira foarte mult.

Atât Dimka, cât și Gorbaciov erau mulțumiți de faptul că Erich Honecker fusese destituit de la cârma Germaniei de Est. Honecker pierduse controlul țării și al partidului. Erau însă dezamăgiți de succesorul său. Spre supărarea lui Dimka, adjunctul loial al lui Honecker, Egon Krenz, preluase conducerea. Era același lucru.

Cu toate acestea, Dimka credea că Gorbaciov ar fi trebuit să-l ajute pe Krenz. Uniunea Sovietică nu putea permite prăbușirea Germaniei de Est și poate că ar fi supraviețuit alegerilor democratice din Polonia și forțelor care protestau în piețele Ungariei, dar Germania era altfel. Era împărțită, la fel ca Europa,

în Est și Vest, în comuniști și capitaliști, iar dacă Germania de Vest urma să câștige, acel lucru avea să semnifice ascendența capitalismului și sfârșitul visului lui Marx și al lui Lenin. Nici măcar Gorbaciov nu ar fi permis asta – sau ar fi făcut-o?

Krenz făcu pelerinajul obișnuit la Moscova, două săptămâni mai târziu. Dimka dădu mâna cu un bărbat cu fața cărnoasă și păr des și grizonant, al cărui chip trăda o satisfacție îngâmfată. Poate că, în tinerețe, fusese un bărbat atrăgător.

Gorbaciov îl primi cu o politețe rece, în biroul mare cu pereți galbeni, lambrisați.

Krenz îi prezentă un raport al șefului planificării economice, spunând că Germania de Est era falită. Raportul fusese ținut secret de către Honecker, pretindea Krenz. Dimka știa că adevărul despre economia Germaniei de Est fusese ascuns timp de zeci de ani. Toată propaganda privind creșterea economică fusese o minciună. Productivitatea în fabrici și mine era cu cincizeci la sută mai scăzută față de cea din Occident.

— Am rezistat împrumutând, îi spuse Krenz lui Gorbaciov, care stătea în scaunul din piele neagră în sala mare cu lambriuri galbene, din Kremlin. Zece miliarde de mărci germane pe an.

Chiar și Gorbaciov era șocat.

— Zece miliarde!?

— Am făcut împrumuturi pe termen scurt pentru a plăti dobânda celor pe termen lung.

— Ceea ce este ilegal, interveni Dimka. Dacă băncile ar afla…

— Dobânda datoriei noastre este de patru miliarde și jumătate de dolari pe an, ceea ce reprezintă două treimi din toate câștigurile noastre în valută. Avem nevoie de ajutorul vostru pentru a gestiona această criză.

Gorbaciov se enervă. Îi displăcea când liderii est-europeni îi cereau bani.

— Germania de Est este, într-un fel, copilul Uniunii Sovietice. Încercă o glumă masculină: Ar trebui să recunoașteți că sunteți tatăl unuia dintre propriii copii, îl linguși Krenz.

Gorbaciov nici măcar nu zâmbi.

— Nu ne aflăm în poziția de a vă oferi asistență, spuse el direct. Nu în starea actuală a Uniunii Sovietice.

Dimka era surprins. Nu se așteptase ca Gorbaciov să fie atât de dur.

Krenz era uimit.

— Atunci, ce voi face?

— Trebuie să fii cinstit cu oamenii tăi și să le spui că nu pot continua să trăiască așa cum s-au obișnuit.

— Vor fi probleme, spuse Krenz. Va trebui declarată starea de urgență. Vor trebui luate măsuri pentru a preveni un exod în masă, dincolo de Zid.

Dimka credea că această afirmație era un fel de șantaj politic. La fel și Gorbaciov, iar el pufni.

— În cazul acesta, nu vă așteptați să fiți salvați de Armata Roșie, spuse Gorbaciov. Trebuie să rezolvați singuri aceste probleme.

Chiar vorbea serios? Uniunea Sovietică se dezicea, într-adevăr, de Germania de Est? Entuziasmul lui Dimka crescu, spre uimirea sa. Era Gorbaciov dispus să meargă până la capăt?

Krenz semăna cu un preot care tocmai își dăduse seama că Dumnezeu nu există. Germania de Est fusese creată de Uniunea Sovietică, subvenționată de tezaurul Kremlinului și protejată de puterea armatei sovietice. Nu reușea să asimileze ideea că totul se terminase. În mod clar, nu avea habar ce să facă în continuare.

După plecare lui, Gorbaciov îi spuse lui Dimka: „Emite o notă pentru comandanții forțelor noastre din Germania de Est. Nu trebuie, sub nicio formă, să se implice în conflictele dintre guvernul de acolo și cetățeni. Este o prioritate absolută”.

„Dumnezeule, gândi Dimka, acesta chiar e sfârșitul?”

•

Până în noiembrie, în fiecare săptămână aveau loc demonstrații în orașele mari din Germania de Est. Numărul acestora creștea, iar mulțimile prindeau curaj. Nu puteau fi zdrobite de loviturile brutale ale bastoanelor polițiștilor.

Lili și Karolin fură invitate să cânte la un miting în Alexander Platz, nu departe de casa lor. Câteva sute de mii de oameni își făcură apariția în piață. Unii pictaseră pancarte imense cu sloganul *WIR SIND DAS VOLK,* „Noi suntem poporul”. În jurul pieței se găseau polițiști în echipament de luptă, așteptând ordinul să intre în mulțime cu bastoanele. Polițiștii păreau însă mai speriați decât demonstranții.

Pe rând, vorbitorii denunțară regimul comunist, iar poliția nu făcu nimic.

Organizatorii permiseră și intervenția vorbitorilor procomuniști și, spre uimirea lui Lili, apărătorul ales de guvern era Hans Hoffmann. De pe margine, de unde ea și Karolin își așteptau rândul pentru a urca pe scenă, fixă cu privirea silueta încovoiată și familiară a bărbatului care îi persecutase familia timp de un sfert de secol. În ciuda hainei lui scumpe de culoare albastră, tremura de frig – sau poate că de frică.

Când Hans încercă să zâmbească amabil, nu reuși decât să semene cu un vampir. „Tovarăși! spuse el. Partidul a ascultat vocile poporului și se vor lua noi măsuri.”

Știind că era o minciună, mulțimea începu să fluiere, dezaprobându-l.

„Dar trebuie să acționăm într-o manieră ordonată, recunoscând rolul conducător al partidului în dezvoltarea comunismului.”

Fluierăturile se transformară în huiduieli.

Lili îl privi pe Hans cu atenție. Expresia lui arăta mânie și frustrare. În urmă cu un an, un cuvânt de-al lui ar fi putut distruge oricare om din mulțime, dar acum, brusc, ei păreau să aibă puterea. Nu reuși nici măcar să-i facă să tacă. Trebui să țipe ca să fie auzit, chiar și cu ajutorul microfonului.

„Mai ales, nu trebuie să transformăm orice membru al organizației securității statului într-un țap ispășitor din cauza greșelilor fostei conduceri.”

Era, pur și simplu, un apel la compasiune pentru sadicii și teroriștii care oprimaseră populația timp de zeci de ani, iar mulțimea era revoltată. Oamenii îl batjocoriră și strigară: *Stasi raus,* „Afară cu Stasi”.

Hans țipă cât putu de tare:

— La urma urmei, nu făceau decât să execute niște ordine!

Acest lucru stârni un vuiet de râsete neîncrezătoare.

Pentru Hans, faptul că se râdea de el era cea mai rea soartă. Era roșu de mânie. Brusc, Lili își aminti scena de acum douăzeci de ani, când Rebecca aruncase în Hans cu un pantof, de la fereastra de la etaj. Râsul disprețuitor al unei vecine îl enervase.

Acum, Hans rămase la microfon, incapabil să acopere zgomotul, dar nedorind să renunțe. Între el și mulțime se dădea o bătălie a voinței, iar el pierduse. Expresia lui arogantă se șifonă, și păru că nu mai avea mult până să plângă. În cele din urmă, se întoarse cu spatele la microfon și plecă de la pupitru.

Mai aruncă o privire spre mulțimea care râdea și îl batjocorea, apoi renunță. În timp ce plecă, o recunoscu pe Lili. Privirile li se întâlniră când ea urcă pe scenă alături de Karolin, ambele cu chitarele în mâini. În acea clipă, el semăna cu un câine bătut atât de rău, încât lui Lili aproape că i se făcu milă de el.

Apoi, ea trecu pe lângă el și se îndreptă spre mijlocul scenei. O parte din mulțime le recunoscu pe Lili și pe Karolin, alții le cunoșteau numele; fură primite cu urale. Femeile se apropiară de microfon. Zdrăngăniră un acord, apoi începură să cânte împreună *This Land is Your Land*[24].

Iar mulțimea se dezlănțui.

•

Bonn era un oraș provincial de pe malul râului Rin. Era o soluție neobișnuită pentru o capitală națională și fusese ales exact din acel motiv, pentru a simboliza natura-i temporară și credința poporului german că, într-o zi, Berlinul avea să fie din nou capitala Germaniei reunite. Asta se întâmplase însă în urmă cu patruzeci de ani, iar orașul Bonn încă era capitală.

Era un loc plictisitor, dar acest lucru i se potrivea Rebeccăi, deoarece era întotdeauna prea ocupată încât să aibă o viață socială, cu excepția ocaziilor în care Fred Bíró sosea în oraș.

Era ocupată. Specialitatea ei era Europa de Est, care trăia agonia unei revoluții al cărei sfârșit nu îl vedea nimeni. În majoritatea zilelor, lucra la prânz, dar astăzi luă o pauză. Părăsi Ministerul de Externe și merse de una singură la un restaurant care îi plăcea, unde comandă meniul său preferat, *Himmel und Erde,* „cer și pământ”, pregătit din cartofi, mere și șuncă.

În timp ce mânca, apăru Hans Hoffmann.

Rebecca împinse scaunul în spate și se ridică în picioare. Primul ei gând fu că venise să o ucidă. Era pe punctul de a striga după ajutor, când îi observă expresia de pe chip. Părea învins și trist. Frica ei dispăru: nu mai era periculos.

— Te rog, nu te teme, nu vreau să-ți fac rău, spuse el.

Ea rămase în picioare.

— Ce vrei?

— Să stăm de vorbă. Un minut sau două, nu mai mult.

Pentru o clipă, ea se întrebă cum de reușise să vină din Germania de Est în Vest; apoi își dădu seama că restricțiile privind călătoriile nu se aplicau ofițerilor de rang înalt din poliția

---

[24] Această țară e țara ta. (n.tr.).

secretă. Puteau face orice voiau. Probabil le spusese colegilor că participa la o misiune de spionaj la Bonn. Poate că așa și era.

Proprietarul restaurantului veni și întrebă:

— Este totul în regulă, doamnă Held?

Rebecca se mai holbă la Hans pentru o clipă, apoi răspunse:

— Da, mulțumesc, Günther, cred că este în regulă.

Se așeză din nou, iar Hans luă loc în partea opusă a mesei.

Ea ridică furculița și o lăsă din nou jos. Își pierduse pofta de mâncare.

— Un minut sau două, atunci.

— Ajută-mă, spuse el.

Abia îi venea să-și creadă urechilor.

— Poftim? se miră ea. Să te ajut pe tine?

— Totul se duce de râpă. Trebuie să scap. Mulțimile râd de mine. Mă tem că mă vor ucide.

— Și ce îți imaginezi că pot face eu pentru tine?

— Am nevoie de un loc unde să stau, de bani, de acte.

— Ai înnebunit? După tot ce ne-ai făcut, mie și familiei mele?

— Nu înțelegi de ce am făcut acele lucruri?

— Pentru că ne urăști!

— Pentru că te iubesc.

— Nu fi ridicol.

— Da, am fost pus să vă spionez, pe tine și pe familia ta. M-am întâlnit cu tine ca să intru în casă. Apoi, s-a întâmplat ceva. M-am îndrăgostit de tine.

El îi mai spusese asta o dată, în ziua în care ea evadase peste Zid. Chiar vorbea serios. Era nebun, hotărî ea. Începu să se simtă din nou speriată.

— Nu am povestit nimănui despre sentimentele mele, spuse el zâmbind nostalgic, de parcă și-ar fi amintit o idilă nevinovată din tinerețe, și nu o decepție vicleană. M-am prefăcut că te exploatez și îți manipulam sentimentele. Dar chiar te-am iubit. Apoi, ai spus că ar trebui să ne căsătorim. Eram în rai! Aveam scuza perfectă pentru superiorii mei.

El trăia într-o lume de vis, dar nu așa trăia oare toată elita conducătoare a Germaniei de Est?

— Anul pe care l-am petrecut împreună, ca soț și soție, a fost cea mai bună perioadă din viața mea, spuse Hans, iar respingerea ta mi-a frânt inima.

— Cum poți spune asta?

— De ce crezi că nu m-am recăsătorit?

Rebecca era șocată.

— Nu știu, spuse ea.

— Nu mă interesează nicio altă femeie. Rebecca, tu ești dragostea vieții mele.

Ea îl fixă cu privirea. Își dădu seama că nu era doar o poveste stupidă, o încercare inutilă de a câștiga simpatie. Hans era sincer. Fiecare cuvânt era adevărat.

— Ia-mă înapoi, imploră el.

— Nu.

— Te rog.

— Răspunsul meu este nu, zise ea. Întotdeauna va fi nu. Nimic din ce îmi vei spune nu m-ar putea face să mă răzgândesc. Te rog nu mă obliga să folosesc cuvinte dure ca să te fac să înțelegi.

„Nu știu de ce mă abțin atât de mult să îl rănesc, gândi ea, el nu a ezitat niciodată să fie crud cu mine.”

— Acceptă ce am spus și pleacă.

— Bine, răspunse el trist. Știam că vei spune asta, dar trebuia să încerc. Se ridică. Mulțumesc, Rebecca. Mulțumesc pentru acel an de fericire. Te voi iubi întotdeauna. Se întoarse și ieși din restaurant.

Rebecca se holbă în urma lui, încă profund șocată. „Dumnezeule, se gândi ea, nu mă așteptam la asta.”

• Capitolul 62 •

În Berlin era o zi friguroasă de noiembrie, cu o ceață densă și cu un miros de sulf în aer, de la coșurile fabricilor din infernalul Est. Tanya, transferată în grabă aici din Varșovia ca să ajute la relatarea crizei în creștere, simțea că Germania de Est era pe cale să sufere un atac de cord. Totul se năruia. Într-o reluare remarcabilă a ceea ce se întâmplase în 1961, înainte de ridicarea Zidului, atât de mulți oameni fugiseră spre Vest, încât școlile se închideau din lipsa profesorilor, iar spitalele funcționau cu minimum de personal. Cei rămași în urmă deveneau tot mai furioși și mai frustrați.

Noul lider, Egon Krenz, se concentra asupra călătoriilor. Spera că, dacă ar fi putut mulțumi poporul în legătură cu acea problemă, celelalte doleanțe ar fi dispărut. Tanya credea că el se înșela: probabil că, pentru germanii din Est, pretenția la mai multă libertate avea să devină un obicei. Krenz publicase noul regulament de călătorie pe 6 noiembrie: urma să le dea voie oamenilor să treacă granița, cu permisiunea Ministerului de Interne, cu doar cincisprezece mărci germane, bani aproape suficienți pentru o farfurie de cârnați și o halbă cu bere în Germania de Vest. Această concesie fusese disprețuită de public. Astăzi, pe 9 noiembrie, tot mai disperatul lider ținuse o conferință de presă, ca să dezvăluie încă o nouă lege privind călătoriile.

Tanya simpatiza cu jindul germanilor din Est de a fi liberi să meargă unde doreau. Tânjea la aceeași libertate pentru ea și Vasili. El era celebru în toată lumea, dar trebuia să se ascundă în spatele unui pseudonim. Nu părăsise niciodată Uniunea Sovietică, unde cărțile lui nu erau publicate. Ar fi trebuit să poată merge să accepte personal premiile pe care le câștigase alter ego-ul lui și să se încălzească puțin în lumina reflectoarelor – iar ea voia să meargă cu el.

Din nefericire, nu vedea cum Germania de Est ar fi putut vreodată să-și elibereze poporul. Abia dacă era un stat independent: de aceea construiseră Zidul, de la început. Dacă cetățenilor le-ar fi fost permis să călătorească, milioane de oameni ar fi plecat pentru totdeauna. Poate că Germania de Vest era o țară foarte conservatoare, cu atitudini de modă veche în ceea ce privea drepturile femeilor, dar era un paradis în comparație cu Estul. Nicio țară nu ar fi putut supraviețui exodului celor mai întreprinzători tineri. Prin urmare, Krenz nu ar fi vrut niciodată să le dea germanilor din Est singurul lucru pe care și-l doreau cel mai mult.

Așadar, Tanya se îndreptă, fără speranțe, către Centrul Internațional de Presă de pe Mohren Strasse, cu doar câteva minute înainte de ora 6:00 seara. Încăperea era plină de ziariști, fotografi și camere de televiziune. Rândurile de scaune roșii erau pline, iar Tanya trebui să se alăture mulțimii de pe margine. Grupul internațional de presă era bine reprezentat aici: mirosiseră sângele.

Ofițerul de presă al lui Krenz, Günter Schabowski, intră în cameră împreună cu alți trei oficiali la ora 6 fix și se așezară la masa de pe podium. Avea părul grizonant și purta un costum și o cravată gri. Era un birocrat competent, pe care Tanya îl plăcea și în care avea încredere. Timp de o oră, anunță schimbările din ministere și reformele administrative.

Tanya se minună la vederea guvernului comunist care se lupta să satisfacă solicitările publicului pentru o schimbare. Era o situație aproape necunoscută. Și, în rarele ocazii în care se întâmplase, tancurile intraseră imediat după aceea. Își aminti dezamăgirea agonizantă a Primăverii de la Praga, din 1968, și a Solidarității, din 1981. Totuși, conform spuselor fratelui ei, Uniunea Sovietică nu mai avea puterea sau dorința de a zdrobi disidența. Abia dacă îndrăznea să spere că era adevărat. Își imagină viața în care ea și Vasili ar fi putut scrie adevărul fără frică. În libertate. Era greu de imaginat.

La ora 7, Schabowski anunță noua lege a călătoriilor. „Va fi posibil pentru orice cetățean al Germaniei de Est să părăsească țara folosind punctele de trecere a frontierei”, spuse el. Acest lucru nu era foarte clar, iar câțiva ziariști cerură lămuriri.

Chiar și Schabowski părea nesigur. Își puse o pereche de ochelari cu lentile semilună și citi decretul cu voce tare. „Călătoriile particulare spre țări străine pot fi făcute fără prezentarea cerințelor actuale pentru viză, a motivelor de călătorie sau a relațiilor familiale.”

Totul era scris în limbajul confuz, birocratic, dar suna bine. Cineva întrebă: „Când va intra în vigoare această nouă lege?”

Schabowski, în mod clar, nu știa. Tanya observă că bărbatul transpira. Presupuse că noua lege fusese făcută în grabă. Căută un răspuns prin hârtiile din fața lui. „Din câte știu, spuse el, imediat, fără întârziere.”

Tanya era uimită. Ceva intra în vigoare imediat – dar ce? Putea să conducă oricine până la punctul de control și să-l traverseze? Conferința de presă se termină însă fără informații suplimentare.

În timp ce parcurgea scurta distanță spre hotelul Metropole, de pe Friedrich Strasse, Tanya se întrebă ce să scrie. În grandoarea neîngrijită a holului din marmură, agenții Stasi, în obișnuitele lor haine din piele și blugi albaștri, erau peste tot, fumând și uitându-se la televizorul cu o imagine proastă. Era

difuzat filmul conferinței de presă. În timp ce Tanya își luă cheia de la cameră, auzi un recepționer întrebând un altul: „Ce înseamnă asta? Putem pleca, pur și simplu?”

Nimeni nu știa.

•

Walli era în apartamentul hotelului din Berlinul de Vest, urmărind știrile împreună cu Rebecca, venită cu avionul ca să îi vadă pe Alice și pe Helmut. Plănuiau să ia cina împreună.

Walli și Rebecca fuseseră derutați de un comunicat confuz, de pe programul ZDF, din cadrul emisiunii de la ora 7:00, *Today.* Existau noi reguli de călătorie pentru germanii din Est, dar nu era clar care anume erau acestea. Walli nu-și dădea seama dacă familiei lui avea să-i fie permis să-l viziteze în Germania de Vest sau nu. „Mă întreb dacă aș putea măcar să o revăd curând pe Karolin”, își spuse el.

Alice și Helmut sosiră câteva minute mai târziu, scoțându-și hainele de iarnă și eșarfele.

La ora 8:00 Walli schimbă pe canalul ARD, la emisiunea *Day Show,* dar nu află mai multe.

Părea imposibil ca Zidul care îi distrusese viața lui Walli să poată fi deschis. Într-o amintire de moment prea familiară, retrăi acele secunde traumatizante petrecute la volanul vechii dube Framo a lui Joe Henry. Își aminti groaza pe care o simțise văzându-l pe grănicer îngenunchind și îndreptând mitraliera spre el, panica lui când rotise volanul și trecuse peste el, confuzia în timp ce gloanțele îi sfărâmaseră parbrizul. Îi venise rău când simțise roțile trecând peste un om. Apoi, spărsese bariera spre libertate.

Zidul îi răpise inocența. De asemenea, o luase de lângă el pe Karolin. Și copilăria fiicei lui.

Acum, acea fiică, la câteva zile de la aniversarea celor 26 de ani, întreba: „Zidul este încă Zid, sau nu?”

— Nu pot să-mi dau seama. E ca și când ar fi deschis granița din greșeală, răspunse Rebecca.

— Ieșim să vedem ce se întâmplă pe străzi? întrebă Walli.

•

Lili, Karolin, Werner și Carla urmăreau regulat emisiunea *Day Show* pe postul ARD, la fel ca milioane de oameni din Germania de Est. Credeau că spunea adevărul, spre deosebire de emisiunile de știri controlate și deținute de stat, care înfățișau o

lume fantastică, în care nu credea nimeni. Cu toate acestea, știrile ambigue de la ora 8:00 îi derutară.

— Granița este deschisă sau nu? întrebă Carla.

— Nu are cum să fie, zise Werner.

Lili se ridică în picioare.

— Ei bine, voi merge să văd.

În cele din urmă, merseră toți patru.

Imediat ce ieșiră din casă și respirară aerul rece al serii, simțiră o încărcătură emoțională în aer. Străzile Berlinului de Est, luminate slab de becuri galbene, erau neobișnuit de aglomerate cu oameni și mașini. Toată lumea se îndrepta în aceeași direcție, spre Zid, majoritatea în grupuri. Unii tineri încercau să facă autostopul, o infracțiune în urma cărora ar fi fost arestați în urmă cu o săptămână. Oamenii vorbeau cu necunoscuții, întrebându-i ce știau, dacă era adevărat că acum puteau merge în Berlinul de Vest.

Gânditoare, Karolin îi spuse lui Lili:

— Walli este în Berlinul de Vest. Am auzit asta la radio. Probabil că a venit să o vadă pe Alice. Sper că se plac.

Familia Franck se îndreptă spre sud, pe Friedrich Strasse, până când, la distanță, văzu reflectoarele puternice ale punctului de frontieră Charlie, un complex care ocupa toată strada, de pe Zimmer Strasse, din apropiere de partea comunistă, până pe Koch Strasse, care era liberă.

Apropiindu-se, văzură oameni ieșind din stația de metrou Stadmitte, îngroșând rândurile mulțimii. Mașinile ai căror șoferi erau, în mod clar, nesiguri dacă să se apropie sau nu de punctul de verificare, formau o coadă. Lili simțea senzația sărbătorii, dar nu era sigură că aveau ceva de sărbătorit. Din câte vedea, porțile nu erau deschise.

Mulți oameni șovăiau, chiar în afara razei de acțiune a reflectoarelor, temându-se să-și arate chipurile, însă cei mai curajoși se apropiaseră mai mult, comițând infracțiunea de a „pătrunde în mod neautorizat în zona de graniță”, în ciuda riscului arestării și a sentinței de trei ani într-un lagăr de muncă.

Apropiindu-se de punctul de control, strada se îngustă, iar numărul oamenilor din mulțime crescu. Lili și familia ei își făcură loc în față. Înaintea lor, sub luminile ce străluceau ca ziua, se vedeau porțile pentru pietoni și mașini, vopsite în alb și roșu, grănicerii înarmați, clădirile vămii și turnurile de supraveghere,

care se înălțau deasupra tuturor. În interiorul postului de comandă, un ofițer vorbea la telefon, gesticulând frustrat.

În stânga și în dreapta punctului de control, întinzându-se de-a lungul Koch Strasse, în ambele direcții, era urâtul Zid. Lili își simți stomacul întorcându-i-se pe dos. Acesta era edificiul care, pentru o mare parte din viața ei, îi despărțise familia în două jumătăți care nu se întâlneau aproape niciodată. Ura Zidul chiar mai mult decât îl ura pe Hans Hoffmann.

— A încercat cineva să treacă? întrebă Lili cu voce tare.

O femeie de lângă ea spuse mânioasă:

— Te întorc înapoi. Spun că ai nevoie de viză de la poliție, dar am fost la stația de poliție, iar cei de acolo nu știau nimic în legătură cu asta.

În urmă cu o lună, femeia ar fi ridicat din umeri în fața acestei erori birocratice tipice și ar fi plecat acasă, dar, în acea seară, lucrurile stăteau altfel. Era încă aici, nemulțumită, protestând. Nimeni nu pleca acasă.

Oamenii din jurul lui Lili izbucniră în scandări ritmice:

— Deschideți! Deschideți!

Când oamenii începură să plece, Lili crezu că îi auzea dintr-o latură îndepărtată. Își ciuli urechile. Ce spuneau? În cele din urmă, înțelese: „Veniți aici! Veniți aici!” Își dădu seama că, probabil, locuitorii Berlinului de Vest se adunau la punctele de control.

Ce urma să se întâmple? Cum avea să se termine?

Șase dube veniră pe Zimmer Strasse, spre punctul de control, iar cincizeci sau șaizeci de grăniceri înarmați coborâră.

De lângă Lili, Werner spuse îngrozit:

— Întăriri.

•

Dimka și Natalya stăteau pe scaunele din piele neagră în biroul lui Gorbaciov, agitați și încordați. Strategia lui Gorbaciov de a lăsa sateliții est-europeni să-și aleagă calea condusese la o criză care părea să ia amploare. Acest lucru putea fi ori periculos, ori promițător. Poate că ambele.

Pentru Dimka, problema era, ca întotdeauna, lumea în care aveau să crească nepoții lui. Grigor, fiul lui și al Ninei, era deja căsătorit. Fiica lui Dimka și a Natalyei, Katya, era la universitate; probabil că, peste câțiva ani, amândoi urmau să aibă copii. Ce le

oferea viitorul? Comunismul de modă veche chiar era mort? Dimka încă nu știa.

— Mii de oameni se adună la punctele de verificare de la Zidul Berlinului. Dacă guvernul Germaniei de Est nu deschide porțile, vor izbucni revolte, îi spuse Dimka lui Gorbaciov.

— Nu este problema noastră, spuse Gorbaciov. Era o litanie. Întotdeauna o spunea. Vreau să vorbesc cu cancelarul Kohl al Germaniei de Vest, continuă el.

— În seara aceasta, este în Polonia, zise Natalya.

— Sunați-l cât mai repede posibil – nu mai târziu de mâine. Nu vreau să înceapă să se vorbească despre unificarea Germaniei. Acest lucru ar spori criza. Căderea Zidului este probabil toată destabilizarea pe care Germania de Est o poate suporta acum.

Avea perfectă dreptate, gândi Dimka. Dacă granița s-ar fi deschis, o Germanie unită ar fi luat ființă în viitorul apropiat; era mai bine însă să nu ridice o astfel de problemă chiar acum.

— Mă ocup imediat de Germania de Vest, spuse Natalya. Altceva?

— Nimic, mulțumesc.

Natalya și Dimka se ridicară. Gorbaciov încă nu le spusese ce să facă în legătură cu criza imediată.

— Dar dacă sună Egon Krenz, din Berlinul de Est? întrebă Dimka.

— Nu mă trezi.

Dimka și Natalya ieșiră din cameră.

— Dacă nu va acționa curând, va fi prea târziu, spuse Dimka după ce părăsiră încăperea.

— Prea târziu pentru ce? întrebă Natalya.

— Prea târziu să mai salveze comunismul.

•

Maria Summers se afla acasă la Jacky Jakes, în districtul Prince George, luând cina devreme împreună cu finul ei, Jack. Televizorul era deschis, iar ea îl văzu pe Jasper Murray purtând o haină cu un fular, transmițând din Berlin. Era în partea vestică, liberă, a punctului de control Charlie, în mijlocul unei mulțimi din apropierea micului post de gardă al Aliaților, ce fusese construit pe Friedrich Strasse, lângă semnul pe care se scria PĂRĂSIȚI SECTORUL AMERICAN în patru limbi. În spatele lui, văzu reflectoarele turnului de supraveghere.

Jasper spuse: „Tensiunile în cazul crizei comunismului ating un nou vârf aici, în această seară. După săptămâni de demonstrații, Guvernul Germaniei de Est a anunțat astăzi deschiderea graniței spre Vest – dar se pare că nimeni nu i-a informat pe grăniceri sau pe cei de la poliția pașapoartelor. Așadar, mii de locuitori ai Berlinului se adună de ambele părți ale infamului Zid, cerând să-și exercite noul drept de a traversa, în timp ce guvernul nu face nimic, iar gărzile înarmate devin tot mai agitate”.

Jack își termină sandviciul și plecă să facă o baie.

— Are nouă ani și, mai nou, e timid, spuse Jacky, zâmbind pieziș. Îmi spune că este prea mare ca să-l spele bunica lui.

Maria era fascinată de știrile din Berlin. Își amintea de iubitul ei, președintele Kennedy, spunând lumii: „Ich bin ein Berliner”.

— Mi-am petrecut viața lucrând pentru guvernul american, îi spuse ea lui Jacky. În tot acest timp, ținta noastră a fost să învingem comunismul. Totuși, în cele din urmă, comunismul s-a învins singur.

— De ce se întâmplă asta? întrebă Jacky. Nu îmi dau seama.

— O nouă generație de lideri vine la putere, cel mai important fiind Gorbaciov. Când au deschis registrele și s-au uitat la cifre, au spus: „Dacă asta este tot ce putem face, ce rost mai are comunismul?” E ca și când aș fi putut să nu mă alătur niciodată Departamentului de Stat, eu și sute de alți oameni.

— Ce altceva ai fi făcut?

Fără să se gândească, Maria răspunse:

— M-aș fi căsătorit.

Jacky se așeză.

— George nu mi-a spus niciodată secretele tale, spuse ea, dar m-am gândit că, în anii ’60, probabil că ai fost îndrăgostită de un bărbat căsătorit.

Maria încuviință.

— Am iubit doi bărbați în viața mea, spuse ea. Pe el și pe George.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Jacky. S-a întors la soția lui? Așa se întâmplă de obicei.

— Nu, spuse Maria. A murit.

— O, Dumnezeule! exclamă Jacky. Era președintele Kennedy?

Maria o fixă uimită cu privirea.

— Cum de ți-ai dat seama?

— Nu mi-am dat seama, am bănuit.

— Te rog să nu spui nimănui! George e singurul care știe.

— Știu să păstrez un secret, zâmbi Jacky. Greg nu a știut că este tată până când George nu a împlinit șase ani.

— Mulțumesc. Dacă se va afla vreodată, voi apărea prin toate ziarele de scandal. Cine știe dacă nu mi-ar distruge cariera?

— Nu-ți face griji. Dar, ascultă: George va veni acasă curând. Voi doi, practic, trăiți împreună acum. Vă potriviți foarte bine. Adăugă mai încet: Te plac mai mult decât pe Verena.

Maria râse.

— Și părinții mei l-ar fi preferat pe George președintelui Kennedy, dacă l-ar fi cunoscut, poți fi sigură de asta.

— Crezi că tu și George vă veți căsători?

— Problema este că nu mi-aș fi putut face treaba dacă m-aș fi căsătorit cu un reprezentant al Congresului. Trebuie să fiu bipartizană sau măcar să pară că sunt așa.

— Vei ieși la pensie într-o zi.

— Peste șapte ani, voi împlini 60 de ani.

— Te vei căsători cu el atunci?

— Dacă mă va cere de nevastă, da.

•

Rebecca se afla la punctul de control Charlie, pe partea vestică, împreună cu Walli, Alice și Helmut. Rebecca avea grijă să-l evite pe Jasper Murray și camerele lui de televiziune. Simțea că nu era un gest potrivit ca un deputat din Bundestag sau un ministru din guvern să se alăture mulțimii, pe stradă. Însă nu avea de gând să rateze așa ceva. Era cea mai mare demonstrație împotriva Zidului – a Zidului care îl schilodise pe bărbatul pe care îl iubise și care îi distrusese viața. Guvernul Germaniei de Est nu ar fi avut cum să-i reziste – nu-i așa?

Aerul era rece, dar mulțimea o încălzea. Pe Friedrich Strasse, care ducea la punctul de control, erau câteva mii de oameni. Rebecca și ceilalți se găseau în față. Chiar dincolo de baraca Aliaților, în locul în care Friedrich Strasse se intersecta cu Koch Strasse, era pictată o linie albă. Linia arăta unde se termina Berlinul de Vest și unde începea Berlinul de Est. În colț, cafeneaua Adler era sufocată de clienți.

Zidul se întindea de-a lungul intersecției, pe Koch Strasse. De fapt, erau două ziduri, ambele din panouri din beton, separate de o fâșie de teren gol. Pe partea vestică, betonul era acoperit

cu graffiti colorat. În partea opusă locului în care stătea Rebecca, exista un spațiu, dincolo de care se aflau câțiva grăniceri înarmați, care stăteau în fața celor trei porți vopsite în roșu și alb, dintre care două erau pentru vehicule și una pentru pietoni. În spatele porților erau trei turnuri de supraveghere. Rebecca vedea soldații aflați în spatele ferestrelor din sticlă, scrutând cu răutate mulțimea, prin binocluri.

Unii dintre oamenii de lângă Rebecca vorbeau cu gărzile, implorându-i să lase oamenii din Est să treacă. Gărzile nu răspundeau. Un ofițer veni spre mulțime și încercă să explice că, deocamdată, nu existau reguli noi legate de călătoria dinspre Est. Nimeni nu-l crezu: văzuseră asta la televizor!

Presiunea mulțimii era irezistibilă și, treptat, Rebecca fu forțată să înainteze, până când trecu de linia albă și se trezi, tehnic vorbind, în Berlinul de Est. Gărzile priveau neajutorate.

După o vreme, gărzile se retraseră în spatele porților. Rebecca fu uimită. De obicei, soldații din Germania de Est nu se retrăgeau din mulțime: o controlau, folosind orice metodă ar fi fost necesară.

Acum, intersecțiile nu mai erau păzite, iar mulțimea continua să înainteze. Pe fiecare latură, zidul dublu se termina într-un fundac, cu un zid de intersectare, care conecta barierele interioare și exterioare și bloca accesul spre fâșia liberă. Spre uimirea Rebeccăi, doi protestatari curajoși se cățărară pe zid și se așezară pe marginea superioară, rotunjită, a panourilor din beton.

Gărzile se apropiară de ei și le spuseră: „Vă rugăm să coborâți”.

Cățărătorii refuzară politicos.

Inima Rebeccăi bătea cu putere. Cățărătorii erau în Berlinul de Est – la fel ca și ea – așadar, puteau fi împușcați de gărzi pentru traversarea ilegală a Zidului, la fel ca mulți alții în ultimii douăzeci și opt de ani.

Dar nu se trăgea cu arma. În schimb, alți câțiva oameni se cățărară pe Zid în diferite locuri și se așezară deasupra, cu picioarele atârnându-le pe fiecare parte, provocând parcă gărzile să facă ceva în această privință.

Gărzile se întoarseră la pozițiile lor, din spatele porților.

Era un lucru uimitor. După standardele comuniste, era ilegal, dar nimeni nu făcea nimic pentru a-l opri.

Rebecca își aminti de acea duminică din august 1961, când avea 30 de ani și plecase de acasă pentru a merge spre Berlinul de Vest, găsind toate punctele de trecere blocate cu sârmă ghimpată. Bariera fusese acolo jumătate din viața ei. Era posibil ca, în sfârșit, acea eră să apună? Își dorea asta din toată inima.

Mulțimea sfida acum în mod fățiș Zidul, gărzile și regimul din Germania de Est, iar starea de spirit a gărzilor se schimba, observa Rebecca. Unii vorbeau cu protestatarii, ceea ce era interzis. Un protestatar întinse mâna și înșfacă șapca unei gărzi, punând-o pe propriul cap. Gardianul îl întrebă: „Vrei, te rog, să mi-o înapoiezi? Îmi trebuie, altfel voi avea probleme”. Protestatarul i-o returnă, cu bunătate.

Rebecca se uită la ceas. Era aproape miezul nopții.

•

În partea estică, oamenii din jurul lui Lili scandau: „Lăsați-ne să plecăm! Lăsați-ne să plecăm!”

Din partea vestică a punctului de verificare se auzi un răspuns scandat: „Veniți! Veniți! Veniți!”

De la un minut la altul, mulțimea se apropiase de gărzi, până când ajunsese la distanța din care putea atinge porțile, iar gărzile se retrăseseră în complex.

În spatele lui Lili, zeci de mii de oameni și un rând de mașini se întindeau de-a lungul Friedrich Strasse, mai departe decât putea ea să vadă.

Toată lumea știa că situația era periculos de instabilă. Lili se temea că gărzile ar fi putut începe, pur și simplu, să tragă în mulțime. Nu aveau suficientă muniție încât să se apere de zece mii de oameni furioși, dar ce altceva puteau face?

În clipa următoare, Lili află.

Brusc, un ofițer apăru și strigă: *Alles auf*!

Toate porțile se deschiseră imediat.

Un vuiet se ridică din mulțimea aflată în așteptare, iar oamenii înaintară rapid. Lili se luptă să rămână lângă familia ei, în timp ce toată lumea se revărsă prin porțile pentru pietoni și prin cele pentru vehicule. Alergând, împiedicându-se, strigând și țipând de bucurie, traversară complexul. Porțile aflate de cealaltă parte fuseseră, de asemenea, deschise. Trecură rapid printre ele, iar Estul întâlni Vestul.

Oamenii plângeau, se îmbrățișau și se sărutau. Cei care îi așteptau aveau o grămadă de flori și de sticle de șampanie. Vuietul bucuriei era asurzitor.

Lili privi împrejur. Părinții erau în spatele ei, iar Karolin era în față. „Oare unde sunt Walli și Rebecca?” se întrebă ea.

•

Întoarcerea lui Evie Williams în America se dovedi un triumf. Fu ovaționată în prima seară a spectacolului *A Doll's House*[25] de pe Broadway. Tristețea lui Ibsen, drama introspectivă erau perfecte pentru intensitatea celei mai bune interpretări ale sale.

Când, în cele din urmă, publicul se sătură să aplaude și părăsi teatrul, Dave, Beep și fiul lor de 16 ani, John Lee, merseră în spatele scenei, alăturându-se mulțimii de admiratori. Cabina lui Evie era plină de oameni, flori și câteva sticle de șampanie puse la gheață. Totuși, în mod ciudat, oamenii tăceau, iar șampania era nedesfăcută.

Într-un colț era un televizor, iar mulți dintre artiști erau adunați în jurul acestuia, urmărind tăcuți știrile din Berlin.

— Ce este? Ce se întâmplă? întrebă Dave.

•

Cam era în biroul său din Langley împreună cu Tim Tedder, uitându-se la televizor și bând scotch. Jasper Murray era pe ecran, transmițând în direct din Berlin și strigând emoționat: „Porțile sunt deschise, iar germanii din Est vin! Dau năvală cu sutele, cu miile! Este o zi istorică! Zidul Berlinului a căzut!”

Cam opri sunetul.

— Îți vine să crezi?

Tedder ridică paharul, pentru a-l închina.

— Sfârșitul comunismului.

— Pentru asta am muncit în toți acești ani, spuse Cam.

Tedder scutură sceptic din cap.

— Tot ce am făcut a fost complet ineficient. În ciuda eforturilor noastre, Vietnam, Cuba și Nicaragua au devenit țări comuniste. Uită-te la alte locuri în care am încercat să prevenim comunismul: în Iran, Guatemala, Chile, Cambodgia, Laos… Niciuna dintre aceste țări nu ne onorează, iar acum, Europa de Est abandonează comunismul fără ajutorul nostru.

---

[25] Casa cu păpuși. (n.tr.).

— Totuși, ar trebui să ne gândim la un mod de a ne asuma meritele. Sau la o metodă prin care să-l lăsăm măcar pe președinte să o facă.

— Bush este președinte de mai puțin de un an, iar în tot acest timp a fost mereu cu un pas în urmă, spuse Tim. Nu poate pretinde că a provocat acest lucru: la drept vorbind, a încercat să îl încetinească.

— Poate Reagan? se întrebă Cam.

— Fii serios, spuse Tedder. Nu Reagan a făcut asta. Gorbaciov a făcut-o. El și prețul petrolului. Și faptul că, oricum, comunismul nu a funcționat niciodată.

— Și Proiectul Star Wars?

— Un sistem de armament care nu va trece niciodată de stadiul de ficțiune, după cum a știut toată lumea, inclusiv sovieticii.

— Reagan a ținut totuși acel discurs. „Domnule Gorbaciov, dărâmați acest zid.” Îți amintești?

— Îmi amintesc. Le vei spune oamenilor că regimul comunist a căzut din cauza discursului ținut de Reagan? Nu vor crede niciodată așa ceva.

— Bineînțeles că vor crede, rosti Cam.

•

Prima persoană pe care o văzu Rebecca fu tatăl ei, un bărbat înalt cu părul blond și rar, având o cravată cu un nod frumos, vizibil între reverele hainei.

— Uite! îi strigă ea lui Walli. Este tata!

Walli zâmbi larg.

— El este, zise el. Nu credeam că-l vom găsi în mulțimea asta.

O cuprinse de umeri pe Rebecca și își făcură împreună loc prin mulțime. Helmut și Alice îi urmară îndeaproape.

Înaintarea era frustrant de dificilă. Mulțimea era densă, iar toată lumea dansa, sărind de bucurie și îmbrățișând necunoscuți.

Rebecca își văzu mama stând lângă tatăl ei, apoi pe Lili și pe Karolin.

— Nu ne-au văzut încă, îi spuse ea lui Walli. Să le facem semn cu mâna!

Nu avea rost să strige. Toată lumea striga.

— Este cea mai mare petrecere de stradă din lume, spuse Walli.

O femeie cu bigudiuri în păr se lovi de Rebecca și ar fi căzut dacă brațul lui Walli nu ar fi susținut-o.

Apoi, cele două grupuri se întâlniră în sfârșit. Rebecca se aruncă în brațele tatălui ei. Îi simți buzele pe frunte. Sărutul familiar, atingerea bărbiei lui puțin aspre și mirosul slab al loțiunii de după bărbierit îi umplură inima de bucurie.

Walli își îmbrățișă mama, apoi făcură schimb. Rebecca nu vedea din cauza lacrimilor. Le îmbrățișară pe Lili și pe Karolin. Aceasta o sărută pe Alice, spunând:

— Nu credeam că te voi vedea atât de curând. Nu știam dacă te voi mai vedea vreodată.

Rebecca îl privi pe Walli în timp ce o saluta pe Karolin. El îi luă ambele mâini și își zâmbiră unul altuia.

— Sunt foarte fericit să te revăd, Karolin, spuse Walli simplu. Foarte fericit.

— Și eu, zise ea.

Acolo, în mijlocul străzii, la miezul nopții, în centrul Europei, îmbrățișați, formau un cerc.

— Iată-ne, spuse Carla, uitându-se împrejurul cercului la familia ei și zâmbind fericită. Împreună din nou. După toate acestea… Se opri, apoi rosti din nou: După toate acestea.

• EPILOG •

4 noiembrie, 2008

• Capitolul 63 •

Erau o familie ciudată, se gândi Maria privind în jur în sufrageria casei lui Jacky Jakes, cu doar câteva secunde înainte de miezul nopții.

O văzu pe Jacky, soacra ei, în vârstă de 89 de ani, mai vioaie ca oricând.

Îl privi pe George, soțul ei în ultimii doisprezece ani, acum cu părul alb, în vârstă de 72 de ani. Maria fusese mireasă pentru prima dată la vârsta de șaizeci de ani, ceea ce ar fi făcut-o să se simtă jenată dacă nu ar fi fost atât de fericită.

O privi pe fosta soție a lui George, Verena, fără îndoială cea mai frumoasă femeie din America, ajunsă la vârsta de 69 de ani. Era împreună cu al doilea soț al ei, Lee Montgomery.

Apoi, îl văzu pe fiul lui George și al Verenei, Jack, un avocat în vârstă de 27 de ani, împreună cu soția și frumoasa lor fiică de cinci ani, Marga.

Se uitau cu toții la televizor. Se transmitea dintr-un parc din Chicago, unde se adunaseră 240 000 de oameni extaziați.

Pe scenă se afla o familie: un tată frumos, o mamă splendidă și două fetițe drăguțe. Era seara alegerilor, iar Barack Obama câștigase.

Michelle Obama și fetele părăsiră scena, iar președintele ales se îndreptă către microfon și spuse: „Bună seara, Chicago”.

Jacky, capul familiei Jakes, spuse: „Liniște acum, toată lumea. Ascultați”. Dădu sonorul mai tare.

Obama purta un costum gri-închis și o cravată de culoare vișinie. În spatele lui, în briza ușoară, fluturau mult mai multe steaguri americane decât putea Maria să numere.

Vorbind încet și făcând pauză după fiecare frază, Obama spuse: „Dacă mai există cineva care se îndoiește de faptul că America este un loc în care orice este posibil, care încă se mai

întreabă dacă visul fondatorilor noștri mai există în prezent, care încă pune la îndoială puterea democrației noastre – în această seară a aflat răspunsul”.

Mica Marga veni lângă Maria, care stătea pe canapea.

— Bunică Maria, spuse ea.

Maria ridică fetița în poală și-i zise:

— Taci, puiule, toată lumea vrea să-l asculte pe președinte.

Obama spuse: „Este răspunsul dat de tineri și de bătrâni, de bogați și de săraci. De democrați și de republicani, de negri, de albi, de hispanici, de asiatici, de indieni americani, de homosexuali și de heterosexuali, de oameni cu dizabilități și fără dizabilități – de americani care transmit lumii mesajul că nu am fost doar un grup de indivizi sau o colecție de State Roșii și State Albastre; suntem și vom fi întotdeauna Statele Unite ale Americii”.

— Bunică Maria, șopti din nou Marga. Uită-te la bunicul.

Maria îl privi pe soțul ei, George. Se uita la televizor, dar pe chipul lui măsliniu și ridat curgeau lacrimi. Le ștergea cu o batistă mare și albă, dar, de îndată ce le ștergea, apăreau alte lacrimi.

— De ce plânge bunicul? întrebă Marga.

Maria știa de ce. Plângea pentru Bobby, și pentru Martin, și pentru Jack. Pentru fetele de la școala de duminică. Pentru Medgar Evers. Pentru toți luptătorii pentru libertate, morți și vii.

— De ce? întrebă din nou Marga.

— Puiule, zise Maria, este o poveste lungă.

SFÂRȘIT

Slăvit ești de-i împaci pe-aprinșii crai,
De-nsemni ce-i vechi cu-a timpului peceți,
Fățărnicia în vileag de-o dai,
De scoli din somn senine dimineți,
Făcându-i rău pe rău dacă-i îndrepți,
De surpi palate-n aur poleite,
Și praf-așterni pe turle strălucite.

Shakespeare,
Necinstirea Lucreției[26]

[26] Shakespeare, Opere complete. Volumul 9. Sonete (Ediție bilingvă). *Poeme. Venus și Adonis. Necinstirea Lucreției. Phoenix și turtureaua. Jeluirea îndrăgostitei. Pelerinul îndrăgostit.* Ediție îngrijită, notă introductivă și comentarii de Leon D. Levițchi. Note de Virgil Ștefănescu-Drăgănești. București, 1995, Editura Univers.

Mulțumiri

Principalul meu consilier istoric pentru *Trilogia Secolului* a fost Richard Overy. Alți istorici universitari care au ajutat la acest volum au fost Clayborne Carson, Mary Fulbrook, Claire McCallum și Matthias Reiss.

De asemenea, am fost ajutat de numeroși oameni care au trăit evenimentele epocii, care fie mi-au citit primul manuscris, fie mi-au acordat interviuri, în special: Mimi Alford, în legătură cu Casa Albă în timpul Administrației Kennedy; Peter Asher, despre viața lui ca vedetă de muzică pop; Jay Coburn și Howard Stringer, despre Vietnam; Frank Gannon, despre Casa Albă în timpul Administrației Nixon, alături de colegii lui, Jim Cavanaugh, Tod Hullin și Geoff Shephard; reprezentantul în Congres John Lewis, despre drepturile civile; și Angela Spiyig și Annemarie Behnke despre viața în Germania. Ca întotdeauna, Dan Starer, din partea celor de la Cercetări pentru Scriitori din New York City, m-a ajutat să-mi găsesc consultanți.

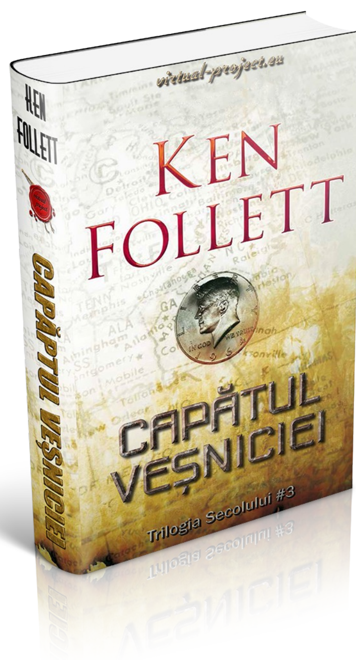
În călătoria de documentare din America de Sud, ghizii mei au fost: Barry McNealy din Birmingham, Alabama; Ron Flood din Atlanta, Georgia; și Ismail Naskai din Washington, DC; Ray Young, de la stația Fredericksburg Greyhound, care a binevoit să caute fotografii din anii ’60.

Prietenii mei Johnny Clare și Chris Manners au citit primul manuscris și au făcut multe remarci critice, folositoare. Charlotte Quelch a corectat numeroase erori.

Familia mea m-a ajutat în moduri de necuprins. Doctorul Kim Turner m-a sfătuit în legătură cu multe aspecte, în special cele medicale. Jann Turner și Barbara Follett au citit primul manuscris și au făcut comentarii utile și instructive.

Printre editorii și agenții care au citit manuscrisul se numără Amy Berkower, Cherise Fisher, Leslie Gelbman, Phyllis Grann, Neil Nyren, Susan Opie, Jeremy Trevathan și, ca întotdeauna, Al Zuckerman.


mastică


virtual-project.eu
KEN FOLLETT
CAPĂTUL VEȘNICIEI
Trilogia Secolului #3